

**Nicolai Nicolii Florētini phi-
losophi mediciq; pre-
stantissimi Sermo
quartus de mem-
bris spiritua-
libus.**



**Additus est index nuncq; antea ex-
culus copiosissimus.**



Tractatus primus sermonis quartus: et est de dispositionibus gutturis. et continet ca. 9. car. 2. Capitulum de suffocatione in comuni et egritudinibus dictis partibus continetibus. 1. De apatibus membrorum gutturis in com. 3. De apostematibus vultus et c. De casu vultus.

De apatibus duarum amigdalorum.

De squinantia.

De cura ulcerum partium gutturis.

De rebus que ab extra ingrediuntur. et retinentur in gutture vel insiguntur ei.

De sanguifugis adherentibus gutturi.

Tractatus secundus de dispositionibus pulmonis et canina eius. et continet capitula. 27.

De anatomia epiglottidis et canne pulmonis.

De anatomia pulmonis.

De anatomia panniculorum pectoris interiorum.

De noticia complexionis pulmonis.

De egritudinibus euenientibus in pulmone et cana eius.

De nocentibus et conferentibus pulmone.

De vniuersali curatione partium pectoris.

De anhelitu in vniuersali.

De speciebus anhelitus in vniuersali.

De speciebus cognoscendis anhelitus sanorum. Et primo de anhelitu magno.

De anhelitu paruo.

De anhelitu longo et breui.

De anhelitu veloci et tardo.

De anhelitu spisso et raro.

De anhelitu forti et debili.

De anhelitu alto et profundo.

De anhelitu frigido.

De anhelitu fetido.

De permutationibus que accidunt inter quasdam species rationis anhelitus.

De speciebus anhelitus mali etiam si quedam possint reperi in sanis.

De speciebus anhelitus mali reperiis maxime in particularibus egritudinibus.

De varietate que accidit anhelitui secundum res naturales et non naturales.

De asmate vero et non vero.

De voce in vniuersali.

De nocuentis vocis.

De sputo sanguinis in vniuersali.

De preservatione a sputo sanguinis et cura eius.

De tussi.

De dolore pectoris et lateris.

De apostematibus interiorum in generali et precipue de apostematibus membrorum anhelitus.

De peripleumonia.

De pleuresi.

De empimate.

De vulneribus membrorum spiritualium.

De ulceribus pectoris et membrorum eius et pti.

Tractatus tertius et diuiditur in duas summas. In prima tractabitur de anima et eius virtutibus et c. In secunda de anatomia cordis. et continet summa prima capitula octo.

De essentia anime.

De virtutibus et potentijs anime.

De virtute vitali.

De calore naturali.

De spiritu.

De humido radicali.

De operationibus.

De vita et morte.

Summa secunda et continet capitula viginti quinq.

De anatomia cordis.

De motu cordis.

De principatu cordis.

De anatomia arteriarum.

De egritudinibus accidentibus cordis.

De signis disporum siue complexionum naturalium cordis.

De signis dispositionum cordis egritudinalium.

De causis egritudinum cordis.

De vniuersali curatione egritudinum cordis.

De medicinis cordis in generali.

De curatione malitie complexionum cordis.

De apostematibus cordis.

De cardiaca.

De tremore cordis.

De sincopi.

Tractatus quartus sermonis quarti in quo est sermo de venenis continens ca. 36. 111.

De quidditate veneni.

De speciebus venenorum in generali.

Ad sciendum quod venenorum est deterius. et quod quibus naturis regionibus et temporibus.

De solutione quorundam problematum que solent queri circa scientiam de venenis.

Ad sciendum si venenum potest effici nutrimentum corpori respectu eius cuius est venenum.

De preuisione cautelis et custodia a venenis et eorum nocuentis in generali.

De quibusdam rebus venenum potatum detegentibus.

De signis hominis venenati et signis spiritus venenorum in generali.

De medicinis bezaaralibus a venenis liberantibus in generali.

De curatione venenorum in generali.

De curatione venenorum operantium a qualitate in generali.

De animalibus nocentibus in generali et fuga et interemptione ipsorum.

De morfu animalium quod dentibus et mordunt non venenosorum.

De morfu animalium non venenosorum morfu vulnerantium.

De animalibus vulnerantibus venenosis veneno rabiei.

De generali curatione venenosorum morsum et puncturam.

De speciali curatione morsum animalium rabiosorum.

De speciebus serpentum.

De cura morfus serpentum.

De cura morfus stellionis lacerte dicte et aliorum vermium mordentium.

De ranis et bufionibus.

De punctura apum vesparum et scarabeorum et muscularum et formicarum.

De punctura aranee et rutele.

De punctura scorpionum iactarie et tarantulis.

De animalibus aquaticis venenosis.

De serpentibus magnis et draconibus.

De his que sumuntur ex animalibus que sunt venenosa.

De nocuentis prouenientibus ex sanguine hominis et sanguinis et lactis congelatorum.

De quibusdam cibis venenosis fungis et tuberibus.

De animalibus que vicia per os ingrediuntur ad stomachum.

De medicinis venenosis operantibus cum frigiditate.

De medicinis venenosis calis non corrosiuis.

De medicinis venenosis solutiuis.

De medicinis venenosis calidis corrosiorem et putrefactionem in membris efficientibus.

De medicinis venenosis quarum venenositas coniuncta est siccitati aut substantie grosse opilatiue.

De assumptione argenti viui et intromissione ei in aures.

85

86.

90.

90.

92.

93.

94.

95.

96.

98.

98.

99.

100.

100.

102.

102.

105.

111.

111.

112.

113.

113.

114.

115.

116.

117.

118.

119.

119.

119.

121.

121.

121.

123.

124.

126.

127.

128.

129.

129.

129.

130.

131.

131.

132.

133.

133.

134.

134.

135.

136.

136.

136.

136.

137.

Index

Index eorum que toto hoc volumine notatu digna continent.	
B rasio	99.a
barbe animi dilatat et mul-	
tū letificat.	99.a
Accidētia rupturam consequentia.	61.b
Acetū in apostematibus pectoris et pulmo-	
nis esse fugiendū tāq̃ valde nociuū.	51.b
Accidentia mala sequētia commestionem	
fungorum.	134.a
Actiones ad vocē pertinentes esse quatuor.	36.a
Ad ministranda in declinatione.	13.b
Ad innocuitatem siue vocis amissionē pertinentia.	40.b
Ad morsum hominis remedium.	121.a
Ad morsum canis re.	121.b
Ad morsum ferarum.	121.b
Ad morsum leonis et leopardi atq̃ vrsi.	121.b
Ad morsum animalium acutos dentes habentium.	121.b
Ad morsum cati ad morsum mustele ad morsum mugalī.	121.b
Ad morsum cornute.	127.b
Ad morsum andri kedubu' surdi et hydrie.	127.b
Ad morsum serpentis facientis fluere sanguinē.	127.b
Ad morsum serpentis sitim facientis.	127.b
Ad morsum byrudinis et similitum.	128.a
Ad commestionem lacertarum et potum.	129.a
Ad sanguinem coagulatum in vesica.	133.b
Ad garicus prohibetur.	63.b
Ad garicus sua leuigatione facit vomere.	119.a
Ad garicus querēdā esse rupturā a p̃atis aī maturationē.	67.b
Ad garicus cepe et porri non cōueniunt in principio.	124.b
Ad anhelitus et pulsus ex parte q̃ sunt motus differūt.	21.b
Ad anhelitus et pulsus qua rōne diuerſant et differant.	21.b
Ad anhelitus magnus est duplex.	24.b
Ad angustia anhelitus tres passiones significat.	28.a
Ad in a p̃atis faciēda sit flōmia ex eadem p̃te aut p̃ria.	51.a
Ad in vlcera pulsus sanari possint.	72.a
Ad in vlcera nec p̃stere i corpe nisi mediāte calore nālī.	78.a
Ad in vlcera pulmonis sanari possint.	72.a
Ad in vlcera aliq̃ organizationē antecedit nō tñ oēs orga-	
nizationē aīcedit q̃ nō ifundit nisi in corpe orga ^{to} .	78.b
Ad in vlcera duplex inest facies.	81.a
Ad in vlcera si venenū alicui animali sicut plura animalia sunt	
venenū ip̃i homini.	111.b
Ad in animal nō venenosum possit fieri venenosum nullo ei ex-	
trinsēcus adueniente.	114.a
Ad in animal comedēs q̃ sit hōi venena efficiat ei venenosa.	114.a
Ad in venenosum sit venenosum secūdū se totum.	114.a
Ad in vlcera licitum medico prebere venenū.	114.a
Ad in vlcera quod venenū possit esse bezaar veneni.	114.b
Ad in vlcera plāta si venenosa possit fieri p̃ artē venenosa.	114.b
Ad in vlcera gēnis masculini deteriorē h̃z saluā feminino.	120.a
Ad in venenū serpentū oīum sit frigidum.	126.b
Ad in apostemata dupliciter resoluuntur.	56.b
Ad in principio gēonis ericcādo sp̃ p̃cedit vsq̃ i finē vite.	88.a
Ad in apostema in capsula cordis eueniens perimit.	95.b
Ad in vlcera appropriata ad opium.	135.a
Ad in vlcera appropriata ad solatrum.	135.a
Ad in vlcera appropriata ad mandragorāz.	135.a
Ad in vlcera appropriata ad hyoscyamum.	135.a
Ad in vlcera appropriata ad cicutam et beugi.	135.a
Ad in vlcera appropriata ad coziandrum.	135.a
Ad in vlcera appropriata ad psillium.	135.a
Ad in vlcera appropriata ad napellum.	135.b
Ad in vlcera appropriata ad oleandrum.	135.b
Ad in vlcera appropriata ad aconitum.	135.b
Ad in vlcera appropriata ad staphisagriam et rutam agrestē.	135.b
Ad in vlcera appropriata ad anacardinum.	135.b
Ad in quibus locis per os egredi possit sanguis.	41.a
Ad in aqua carnis multis modis fieri potest.	108.b

Aqua frigida sola prohibetur in apostematibus.	64.b
Ad in vlcera spūto sanguinis pulmonis sequitur fractura enay et per	
consequens vlcus et postea phthisis.	43.a
B enzaar et theriaca possunt sumi tripliciter.	118.a
C	
Cause asmatie extrinsece.	30.a
Canones obseruandi in hac cura.	32.b
Cā efficiens vocis est 2 ^a virtus et mēbra infiralia.	36.a
Cause primitiue lesionis vocis.	38.b
Cause absentes.	38.b
Cause coniuncte.	38.b
Causa pilorum significat defectum humidi radicalis in phthi-	
sicis et mortem.	74.b
Calor est duplex s. simplex et compositum.	82.a
Calor naturalis conuenientiam et differentiam habet cu ³ ca-	
lore essentiali et celesti.	82.a
Calor naturalis duas habet conditiones.	82.b
Calor naturalis duplex innatus et influens.	82.b
Calor absolutus licet in spera sua non indigeat humido con-	
seruante extra tñ speram indiget eo.	83.a
Cause corruptionis sunt duplices.	88.a
Calor naturalis per accidens est cā sue extinctionis.	88.b
Calor et spiritus cordis et arteriarum nutritur etiam per aerē	
attractum per poros corporis.	93.b
Cardiaca sumuntur dupliciter.	102.a
Causa virtutis siue defectio animi.	105.a
Causa virtutis subito.	105.a
Cause syncopae in summa reducuntur ad octo non tamen ex-	
quiritur de omnibus.	106.b
Cā causa virtutis subito nō sūt nisi hūiores curretes.	107.a
Cā p̃dicte p̃nt esse cause oīum egritudinū cordis.	107.a
Cautela custodiendi se a venenis.	107.a
Catta interficit buffones sed non comedit eos.	120.b
Cauterium est cura potissima.	124.a
Calidum in quarto minus distat a cōplexione humana q̃ frī-	
gidum in quarto.	135.b
Cefalica s. botomaf in casu necessitatis.	63.b
Cibi cordi conuenientes.	99.a
Cibus et potus per uices partiri debent.	76.a
Cor primo uiuit et ultimo moritur.	78.b
Conditiones requisite ad hoc q̃ virtus seu operatio ab ani-	
ma perueniens dicatur naturalis.	80.b
Corruptionē duobus modis indiuiduis contingere.	90.a
Cor primū esse aīe sedē et in ip̃s cetera mēbra ordinant.	93.b
Cor vlcera sustinere et bothor aliquo t̃pis spatio.	95.b
Coru serpentis sudare i p̃ntia veneni et d̃ cā h̃z effcūs.	116.b
Coagulū leporis esse pprie bezaar veneni viperay.	128.b
Cōdōnes indiuiduantes aliq̃ p̃nt remoueri et aliq̃ nō.	86.b
Cura per chirurgiam.	14.a
Cura rei infixe in guttur.	15.a
Cura facti ex apostemate pulmonis.	35.a
Cura facti ex defectu materie catarrhalis ex capite.	35.a
Cura malitie anhelitus facte a caliditate et cū mā.	35.a
Cura vocis grosse conturbate.	40.b
Cura vocis brevis.	40.b
Cura vocis subtilis.	40.b
Cura vocis tremule.	40.b
Cura fluxus sanguinis a capite ad palatum.	44.b
Cura facti a catarro acuto.	44.b
Cura fluxus facti a caliditate et acuitate sanguinis.	46.b
Cura facti ex frigiditate aeris constringente.	46.b
Cura facti ab humiditate relaxante poros.	46.b
Cura facti a siccitate.	46.b
Cura facti a causis primitiuis.	46.b
Cura pueniētis a fixura facta a multitudine sanguis.	46.a
Cura facti ab apertione orificiorum venarum.	47.a
Ulc. Ser. liij.	

Cura facti ex resudatione et apostemate.	47.a	De causis predictarum specierum mali anhelitus.	24.a
Cura facti a corrosione.	47.a	De causis anhelitus parui.	25.b
Cuius virtutis iussu fit opatio an nalis an voluntarie.	47.b	De causis anhelitus velocis.	26.a
Cura facte a mala opatione frigida sine materia. Cura tussis a mala opatione calida ex parte regimis sex re.	49.a	De causis anhelitus tardi.	26.a
Cura per regimem sex re. tussis facte a mala opatione sicca.	49.a	De anhelitu motiuo. De anhelitu constrictionis.	27.b
Cura generalis per opationem tres habet intentiones.	49.a	De anhelitu diuerso.	28.a
Cura doloris facti a vetustate grossa in pectore inclusa.	50.b	De anhelitu duplo et interciso.	28.b
Cura apatum pectoris variari penes considerationes septem.	53.b	De causis anhelitus dupli.	28.b
Cum sibi botomie succedit sincopis aut vehemens difficultas anhelandi an lenienda sit natura.	64.b	De anhelitu difficili.	29.a
Cura pleuresis sequentis alias egritudines.	67.a	De anhelitu preparato.	29.a
Cura dothos et furunculorum qui veniunt ad suppurationem.	67.b	De causis malitie anhelitus in generali.	29.a
Cum non mudificat sanies in 40 diebus transit in phthisim.	69.a	De anhelitu a patientis dolore in partibus pectoris.	29.b
Cura empimatis per incisionem aut per cauterium actuale.	70.b	De anhelitu empiricorum.	29.b
Cura catarrhi facientis phthisim.	78.b	De anhelitu sexuum.	29.b
Cui virtuti anime accidentia attribuantur.	81.b	De anhelitu temporum anni et regionum.	29.b
Cum cor est tepidum per maiori pre alia membra sunt tepida.	93.b	De anhelitu exercitatorum et quiescentium.	30.a
Cura per exterius applicata.	101.b	De anhelitu balneatorum. De anhelitu cibati.	30.a
Cura per interius sumpta.	102.a	De anhelitu pregnantis.	30.a
Cura facti per comunitatem.	104.b	Disiua dupliciter sumitur.	30.a
Cura post subleuationem a paroxismo.	110.b	De aere. De accidentibus anime.	30.a
Cura preseruatiua a casu in sincopim.	111.a	De motu ex quiete.	31.b
Cura casus virtutis subdito.	111.a	De balneis. De somno et vigilia.	31.a
Cura veneni viperarum.	128.a	De cibo et potu.	32.a
Cura morsus stellionis.	128.b	De vino.	32.b
Cura puncture scorpionis.	130.b	De digestionem materie que est prima intentio.	33.a
Cura cantaridum quousque habere intentiones.	132.a	De euacuatione materie que est secunda intentio.	34.a
D			
De spuma in prefocationis, quo fiat, et que sit mala et que minus mala.	10.b	De vomitu.	34.a
De quantitate sionie tam continua quam discreta.	12.a	De clysteribus. De diuersione mae que est tertia intentio.	34.b
De qua vena insquiantia fienda est sibi botomia.	12.a	De consumptione reliquiarum mae que est quarta intentio.	34.b
De sionia particulari venarum sub lingua.	12.b	De correctione accidentium que est quinta intentio.	34.b
De euacuatione persolutionem ventris.	12.b	De voce magna parua et de causis earum.	36.b
De administratione particularium siue localium.	12.b	De voce leni et aspera et de causis earum.	36.b
De administrandis ubi sit maturandum.	13.b	De voce acuta et graui veloci et tarda et de causis earum.	36.b
De aperientibus post maturacionem.	13.b	De voce forti et debili et de causis earum.	37.a
De administrandis rupto apostemate.	14.a	De voce breui et longa. De causis vocis subtilis et grosse. De causis vocis conturbate siue tenebrosae.	37.a
De administrandis si aperi adduriti conuertatur.	14.a	De causis vocis tremule. De causis vocis sonore.	37.a
De scissione canne pul. insquiantia.	14.b	De causis nocumentorum vocis.	38.a
De signis.	15.a	De facta ex apate.	39.b
De anatomia epiglottis. De cartilaginibus epiglottis.	15.b	De causis antecedentibus.	41.a
De musculis existentibus iuxta epiglottim. De nervis existentibus in epiglotti.	15.b	De causis primitiuis. De causis fracture venarum.	41.b
De anatomia fistule in orificio epiglottis. Deglutio et vomitus fieri non possunt cum sit anhelitus.	16.a	De dieta in cura preseruatiue. De cibis. De potu.	43.a
De anatomia trachee arterie que dicitur canna pulmonis.	16.a	De potione in cura preseruatiua quousque habet intentiones.	43.b
De situ et loco arterie.	17.a	De preseruatiue ne fluxus restrictus ingrueniat. De dieta.	43.b
De ramis canne.	17.a	De cibis.	44.a
De ramis arterie venalis.	17.a	De opiatibus.	45.a
De ramis vene arterialis.	17.b	De dissolutibus sanguinem coagulatum in pectore et pul.	47.a
De carne pulmonis.	27.b	De modo fieri quem causatur tussis. De causis primitiuis mouentibus tussim.	47.b
De sanguine in pulmone reperto.	28.a	De causis antecedentibus.	48.a
De diuisione pulmonis in partes.	28.a	De valentibus a proprietate in tussi.	50.a
De situ eius.	29.a	De dieta. De cibo et potu. De potione.	50.b
De iuuamentis diaphragmatis.	29.b	De stipticis siue repulsiuis in principio proximadis.	51.a
De anatomia pleure.	29.b	De euacuatione materiarum et an in principio conueniat sibi botomia an farmacia.	51.a
De anatomia mediastini.	29.b	De causis ex omni humore pot fieri peripleumonia.	51.b
De nocentibus. De conuenientibus.	21.a	De terminatione peripleumonie.	51.a
De medicinis conferentibus.	21.a	De pulsu.	51.b
De alteratione siue digestionem.	21.b	De vrina.	53.a
De euacuatione mae et tentia in pectore et pulmone.	22.a	De cura.	53.b
De causa efficiente anhelitus et utrum sit motus voluntarius vel naturalis.	22.a	De cibo in principio in augmento.	54.b
De causis instrumentalibus anhelitus.	23.a	De potibus de aqua oxidei.	54.b
De causa finali anhelitus.	23.b	De ydromelle siue de aqua mellis.	54.b
		De oximelle.	54.b
		De silep simplici.	55.a
		De sure pulles aut pulli perdicum.	55.a
		De vino equoso. De vino oidei.	55.a

Index

de vino granatorū dulci. de nobis eius.	55.a	de applicandis ab extra ad maturationem et mundificationem.	70.a
de resolutione pleureis in spēs. de causis primitiuis.	55.b	de consolidatione vlcerae pte mundificationem et est secunda intentio.	70.a
de causis antecedentibus. de causa coniuncta.	55.b	de correctione accidentium que est scda intentio.	70.b
de causis pleureis non vere fm materiā.	55.b	de signis. de cura. de dieta. de medicinis.	71.a
de modis terminationum pleure.	56.b	de causis.	71.b
de terminatione per suppurationem et de exitu materie post eruptionem.	56.b	de aere. de motu et quiete. de sono et vigilia.	71.a
de causis. de signis. dolor costarum in. iij. spēs diuidit.	57.a	de accidentibus anime.	71.a
de febre in pleuresi cuius speciei sit.	57.a	de carnibus. de piscibus. de lacte. de miscendis lacti fm varias intentiones.	71.a
de pulsu pleureis. distinctio in pleuresim facta in diafragma et facta in alijs panniculis.	57.b	de fructibus. de oleribus. de potu eorum.	71.b
de signis distinctiuis inter pleuresim verā et nō verā.	58.b	de virtute regitiua rotius.	71.b
de crisi pleureis.	61.b	de causa materiali. de causa formali spiritus generatur in sinistro ventriculo cordis.	80.b
De permutatione eius ad subet aut spasmū et c.	62.a	de causa efficiente. de causa finali. de diuisione spūs.	83.b
De permutatione eius ad vias vñciaut egestionis aut ad exitum.	62.a	de motu spiritus de membro ad membrum.	85.a
De permutatione eius ad duritiem.	62.a	de nutritione spiritus qui dupl'r nutriri dicitur.	85.a
De pleuresi mortali cū bonitate spūi et anbelitus.	62.a	de humido radicali quous sit pauce quantitatis remanet portio vsq; in finem vite.	85.b
De modis gbus interficit pleuresis. de repercussiuo an in pñcipio conueniant.	62.b	de diuisione operationum: prima in animalem vitalem et naturalem.	85.b
De conuersione materie que per euacuationes fit et que euacuationes conueniant et que non.	63.a	de quantitate seu de termino vite humane.	86.a
De conuersione cū fricationib? vñctosis et balneationib?.	64.b	de causis longitudinis et breuitatis vite.	87.a
De alteratione in dictis apostematibus.	64.b	de causa per accidens longitudinis et breuitatis vite.	87.a
De approximatione narcoticorū in pleuresi.	64.b	de morte quid sit et de causis eius.	88.a
De extractu materie que non sanatur qui fit multis modis: de aqua mellis.	65.a	de causis extrinsecis extinctionis caloris et mortis.	90.a
De orimelle et syrupo aceroso. de vino dulci. de facilitatione spūi particularius in materia tenui. de facilitatione spūi cum extrinsecis applicatis.	65.b	de ventriculis cordis.	90.b
De resoluendis per interius applicandis.	66.a	de neruorū anatomia. de venis.	91.a
De sedatione doloris ac insensibili resolutione mae.	66.a	de osse cordis. de forma cordis. de quantitate cordis. de statu cordis.	91.b
De materia euaporationis humidī.	66.b	de complexione cordis.	91.b
De materia euaporationis sicce. de vnctionibus et emplis.	66.b	de nutritione cordis. de osse et basi cordis. de pinguedine super cor generata.	91.b
De balneo. de electuarijs.	67.a	de additamentis cordis que dicuntur auree eius.	92.a
De maturantibus in materia calida. de medicinis erupētib? maturato apostemate in pleuresi. de correctione accidentum.	67.b	de capsula siue cellula cordis. de distantia capsule a corde et de humiditate in ea contenta.	92.b
Diuisio anbelitus in naturalis.	24.a	de motu cordis naturali a quo fiat.	92.b
Diversitas vocis siue differentia.	36.b	de fine motus cordis.	93.b
Dieta in facta ab humiditate. dieta in facta a siccitate.	39.a	de substantia arteriarum.	94.a
Dieta in facta a calore et a frigore.	39.b	de anatomia arterie venalis. et anatomia arterie adorti.	94.b
Dieta in facta ppter vociferationē et exercitium.	39.b	De anatomia arteriarum subethicarum et earum diuisionem.	94.b
Differentia inter peripleumoniā et pleuresim.	53.a	de arteria tertius dorsi. de arterijs pectoris. de arterijs ad coras et partes circumstantes descendentes et ad crura.	95.a
Differentia inter pleuresim et apostemata epatis: et peripleumonia.	59.b	de egritudinibus cordis per cōmunitatem.	95.b
Distinctio inter sanem et flegma.	68.b	de causis egritudinum cordis proprijs vel per cōmunitatem.	98.b
Diuisio anime in suas potentias est sicut diuisio vbi in sua accidentia.	81.a	de causis extrinsecis.	98.b
Dieta inter medicinas cordiales et tiriacales.	100.b	de sex rebus non naturalibus. de ossa in vino limfato.	99.a
Dieta in facto a caliditate. dieta in facto a frigiditate.	104.a	de confortantibus virtutem cordis que est pma intentio.	99.a
Dieta in facto ab humiditate vel siccitate. dieta in facto ab humoribus.	104.a	de digestionē et euacuatione materie est scda intentio.	99.b
Dieta in facto a ventositate.	104.a	de euacuatione per farmaciā.	99.b
Distinctiones sincopis.	105.b	de digestiuis et euacuatuiis in forma.	99.b
Dolores et vigilie sunt de causis faciētib? sincopim.	105.b	de correctione accidentium que est quarta intentio.	100.a
Diaburum diapente.	50.a	de regimine male complexionis calide per sex res non naturales.	101.b
Diaria et quilibet alius fluxus ptificis superueniens est mortalis et similis cōstipatio ventris.	74.b	de regimine male complexionis frigide per sex res non naturales.	101.b
de causis.	68.a	de regimine male complexionis sicce per sex res non naturales.	101.b
Decepti plus moriuntur ex empimate q̄ iuuenes et iuuenes plus moriuntur ex doloribus. de quantitate spūi saniosi quod expui potest in empimate.	69.a	de regimine malarum complexionum cōpositarum per sex res non naturales.	101.b
De sex rebus nō nātibus siue de dieta. de cibo et potu.	69.a	De cura	102.a
De cibis et potibus mundificantibus.	69.b	De signis.	102.b
De cibis et potibus consolidationem iuuātib?.	69.b		
De mundificatione que est pma intentio.	69.b		

Index

- De causis facti p. ppietate. de causis facti p. coitate. 103.a
De eione que est pma intentio. 104.a
De alteratione discrasie. que est scda intentio. 104.b
De correctione accidentium que est tertia intentio. 105.a
De pma causa que est repletio humoralis. 106.b
De secunda ca que est euacuatio superflua. 106.b
De sincopi stomie. De 3^a ca que est dolor. De 4^a causa que est
accidentia anime. 106.b
De quinta causa que est apa. De sexta causa que est mebrozū
patientium comunicatio. 107.a
De distinctione siue diuersione sincopis p. cas suas. 107.a
De phibitione exalationis spirituu q est pma intentio. 108.a
De confortatione spirituu que est scda intentio. De regenera
tione spirituu que est tertia intentio. 108.a
De vino. 108.a
De attractione spirituu ad exteriora que est 4^a intentio. 109.
De balneo. 109.b
De medicinis cordialibus compositis. 111.a
De modo quo venenum interficit. 112.a
Decima cautela. 116.a
De exercitio balneo z eionibus fugiendis. 116.a
De cibarijs que si ante assumptionē veneni sumantur prefer
uant a nocumento veneni. 116.a
De lapide begaar. d. dieta. d. cibo z potu. d. lacte butyro. 118.a
De oleribus. de vino z aceto z sale. 118.b
De pma intentione que est ex parte veneni z est extractio seu
euiatio eius a corpore quāto citius est possibile. 118.b
De me^{nia} simpli. de lapide smaragdo. de me^{nia} ppositi. 119.a
De hora administrandi balneuz in corpib^{us} venenatis. 119.b
De puluioe a nocumentis aialiu domesticor^{um} z siluestriu. 120.a
De preuisione a nocumentis serpentū z aliorum vermiu z ve
nenosorum. 120.a
De fugantibus mures. de fugantibus pulices. 120.b
De fugantibus culices z cimices. de fugantibus muscas sca
rabeos z vespas. 121.b
De fugantib^{us} formicas. 121.a de mugelo z morfu ei. 121.b
De obedientia canis rabiosi dominio suo. 123.a
De cibis z potibus. 124.a
De balneo. 124.b
De confortatione membrorū pncipalium ne recipiant venenū
z est pma intentio. 125.a
De euacuationibus z est scda intentio in augmento. 125.b
De alteratione siēda z est tertia intentio in augmēto. 125.b
De basilisco. de hyrundine serpente. de aspide. 126.a
De serpente emittente sputum. de draconibus. de hamene ser
pente. 126.b
De cornuta serpente. de serpente dicto genus paruū. 126.b
De asio serpente. de serpente andro siue keindino. 126.b
De serpente ydra. de serpentibus albartas z baudem. 126.b
De viperis. de speciebus aspidu. de assodio z salerna serpen
tibus. 127.a
De serpentibus salientib^{us} z volatib^{us}. de serpēte illicio. 127.a
De serpēte miliari z de seysacalitz de arast. 127.a
De serpēte occitali. de serpente arduo z de cariacio. 127.a
De serpēte selfici. i. putrefacēte. d. vipis dictis dracōes. 127.a
De tyro siue tyria. de viperis repertis apud nos. 127.a
De diuersitatibus in serpētib^{us} z viperis. de anguib^{us}. 127.b
De morfu viperarū. de dieta. de potione. 128.a
De appropriare venenū destruentibus viperaz. 128.b
De stellione. de lacerta z salamandra. 128.b
De oacta siue pediculo vulturis. 129.a
De verme hūte. 44. pedes. d. verme dicto porcus luti. 129.a
De cōplexione eoz z venenis eoz. 129.b
De cocodrillo. de habedissimon. de scorpione marino. 131.b
De rana rubea. 131.b
De cantaridibus. de cōplexione earum. 132.a
De cura. de veneno in cauda cerui. de sanguine tauri. 132.b
De sudore animaliu z proprie equi. 133.a
De carne vipere stellionis lacerte salamandre z filius. 133.a
De sanguine hois colerici. de sanguine leprosi. 133.a
De sanguine mēstruo. de sanguine cōgelato in cōcauitatib^{us}
intrinsicis. 133.a
De lacte coagulato in cōcauitatibus intrinsicis. 133.a
De nocumento lactis corrupti. 133.b
De nocumento carniū vel piscium assatorū. de numento
piscium assatorum. 133.b
De numento nucleoz fructuū corruptoz. de numentis
fungozū z tuberculū. de modo corrigendi numenta que
possent puenire ex cōmestione fungoz. 134.a
De nocu^o fructuū acerboz. de noc^o pot^o post balneū aut
exercitiū forte. de noc^o pot^o sanguifuge z ranicule. 134.b
De numento lacerte aut stellionis pos ingrediētis. 134.b
De opio z accitib^{us} ad ipz cōsequētibus. 134.b
De solatro mortali q a qbusdā vocat faba inuersa. z de acci
dentib^{us} cōsequētibus ad ipsuz. de nuce methel^{is} z eius acci
dentibus. de mandragora z eius accidentibus. 135.a
De iusqamo albo z nigro z eoz accidētib^{us}. de beugi. 135.a
De papauere nigro. de cicuta. de coriandro. de pillo. 135.a
De lacruca. de napelis z eius accidētibus. 135.a
De oleandro z eius accidentibus. de stasifragia. 135.b
De gūmi rute agrestis. de semine vitice. 135.b
De anacardo. de flāmula. 135.b
De melle venenoso eius accidētibus z cura. 135.b
De sardone herba venenosa. de scamonea. 136.a
De elleboro albo z nigro. de turbit^{us} z agarico. 136.a
De ensoibio. de squilla. de colloquintida z de vitica z radice
hermodacti. de dragonteā. de megereon cucumere asinino
z titimallis. de lapide armeno z laguli. 136.a
De numento limature z scorie ferri z cura. 136.b
De numento limature plumbi z plumbi vsti z litargiri z
eius cura. 136.b
De numento aluminis z cura. 137.a
De numento gipsi aut cerusse z cura. 137.a
De numento magnetis z cura. 137.a
De numento cinaprij minij z siliū z cura. 137.a
E
Egritudines pulmonis multiplicant^{ur} in hyeme ppter multi
tudinem catarrorum. 11.a
Egritudines cordis esse aut p. ppietate aut p. coitatez. 95.a
Egritudines per ppietatem. 95.a
Electuarium de testudinibus. 77.a
Electuarium mirabile. 111.b
Emplastrum faciens cessare sputum sanguinis z vomitum z
fluxum ventris. 45.b
Emissionē spermatis sine desiderio z delectatione esse vniu
de signis hominis rabiosi. 122.b
Endinia quando conuenit z nō scariola. neqz lacruca aut poi
tulaca. 65.a
Emissionē sputi esse opōnē duab^{us} vtiutib^{us} ppter. 56.b
Ex multiplicatione spūz corp^{is} reddif leui^{us} z ex eoz pnatio
ne reddif graui^{us} z sic cadauer efficit grauisimū. 85.b
Exemplum pueri a rabido cane morfi. 122.a
F
Facta sanatione quiescunt accidentia. 61.a
Facto canterio cōfortare totū pecc^{at} z locū cauterij. opz. 70.b
Flebotomia aliqui differ^{unt} vsqz ad statum z aliquando vsqz ad
declinationem. 11.b
I
In p^{ri}mo. in augmēto. in statu. in sāguiea. in colica. in flatu.
In melancolia. 13.a In squināia mala cum sincopi. 18.b
Inuamenta pulmonis in attractione aeris. 20.a
In qb^{us} pueniāt z differāt oplo nālis z accū^o pulmōis. 20.a
In dispōne sanitatis pulsus semp est magis nēcius qz anbeli
tus. in egritudinali at qnqz anbeli^{us} est magis nēcius. 22.a

2

[illegible]

Index

- Operationes dupliciter possunt considerari. 85.b
 Operationū singulariū alia est simplex alia cōposita. 86.a
 Opiniones quō accidat corruptio ab intrinseco. 89.b
 Optimū consiliū est vt vsq; ad annum morsus a cane rabio
 so vtat medicaminibus valentibus cōtra rabiē. 126.a
 Organa siue instrumēta anime in corpore humano sunt tria:
 membra: calor naturalis et spūs. 82.a
 Oritur arteriarum est a sinistro ventriculo cordis. 94.a
 Os stomachi maxime cōmunicat cum corde inter alia mem-
 bra. 96.a
- P**
- Parata ex complexione. 72.b
 Parata ex etate. 72.b
 Parata ex sexu. 73.a
 Parata ex dispositione membrorum. 73.a
 Patiētes lenitate ventris et oxiremiam raro incurrunt pleu-
 resim. 56.a
 Peripleumonia raro fit incipiendo sed vtplurimum successio-
 ne aliarum egritudinum. 51.b
 Per quas vias fiat euacuatio apostematū intrinsecorum et
 per que medicamina. 51.a
 Pulsus cordialis pfortans cor ponēdus sup cibaria. 111.a
 Punctus a tarantula remanet in eadem dispositione in qua
 erat vel disponitur ad aliquam artem. 131.b
 Pleuresis non fit a ventositate. 56.a
 Pleuresis vtplurimum accidit in sinistro latere. 56.a
 Pleuresis raro mulieribus accidit plurimum aut viris. 56.a
 Pleuresim saniatā possibile est resolui. 56.b
 Pleuresis permutat ad peripleumoniā et raro est cā. 56.b
 Pleuresis potest aliqñ permutari ad pthibis: et ad alias egi-
 tudines plurimas. 57.a
 Pleuresis conuenientia et differentia cū apate hepatis. 59.a
 Pleuresis conuenientia et differentia cū apate splenis. 59.b
 Pleuresis conuenientia et differentia cū apate cerebri. 59.b
 Pleuresis cū peripleumoniā malū et ecōtra. 60.b
 Pleuresis et sputum sanguinis sunt p̄traria inter se. 62.b
 Prima intentio materiā euacuat. 11.b
 Propter quid respiramus. 30.a
 Propter quid homines ex ore respirāt calidū et fridū. 30.a
 Propter quid homines impotentes sunt bis aut plus vehe-
 menter et coadmate spirare. 30.a
 Propter quid in deglutione maioris quantitatis cibi accidit
 suffocatio. 30.a
 Propter quid in inspiratōne venter inferior cōtrahitur in re-
 spiratione vero intumescit. 30.a
 Prognostica. 31.b
 Propter quid vacce habent vocem grauiorē tauro et vitulus
 vaccis. 37.a
 Propter quid pueri et mulieres et debiles habent vocem acu-
 tam respectu virorum fortium. 37.a
 Propter quid plorantes habent vocem acutam. 37.b
 Propter quid ridētes et gaudentes graue habēt vocē. 37.b
 Propter quid senes et mulieres et eunuchi et nō spermatigan-
 tes acutius loquuntur q̄ iuuenes. 37.b
 Propter qd vox fit grauior in hyeme q̄ in alijs tēpsib⁹. 37.b
 Propter quid exercitati grauius loquuntur. 37.b
 Propter quid timentes acute loquuntur. 37.b
 Propter quid ex potibus et vomitibus homines grauius lo-
 quuntur. 37.b
 Preservatio a casu in lesione vocis. 39.b
 Prognostica. 41.b 48.b 53.a 68.b 98.b 101.a 103.b 117.a
 Propter quid tussis inest homini et nō alijs aialibus. 47.b
 Prima intentio malā cōplexionē alterat. 49.a
 Prima diuisio. 84.a
 Propter quid habentes dentes raros vt in pluribus sunt bre-
 uis vite. 88.a
- Prima intentio medicine mūdificatiue et absterfue. 76.b
 Prima intentio et quarta simul medicine mūdificatiue et ab-
 sterfue. 76.b
 Solidantes vlcera simul. 77.a
 Propter quid habentes sectionē que est per manum per totū
 sunt longa vita et econtra. 77.a
 Prima expositio dicti Auicenne. 82.a
 Probat omnes motus reperiri in corde. 82.b
 Propter quid create sunt arterie. 92.b
 Prima distinctio venenorum. 94.a
 Propter quid vipera mordens viperam non interficit ea hū
 autem rabidus interficit hominē morsu. 112.a
 Prima cautela de dieta. 113.b
 Propter quid morsus a cane rabido fugit aquam et alias bu-
 miditates. 115.b
 Propter quid morsus a cane rabido mingit in vrina formas
 carnosas simile canibus paruis: ab alijs aut animalibus
 rabidis morsus non sic mingit. 121.b
 Pthibis dupliciter accipitur vniuersalr et proprie. 71.b
 Pthibis potest esse sine febre in principio. 73.a
- Q**
- Quinq; intentiones in cura per potionem. 11.b
 Quinq; cōditiones que in flōmia debēt obseruari et c. 11.b
 Quinta intentio est correctio accidentium. 14.a
 Quare canna pulmonis fuit cartilaginosa et quare ex pluri-
 bus cartilaginibus. 16.a
 Quare canna pulmonis facta fuit rotunda et quare quidam
 ex circulis eius fuerunt incompleti. 16.b
 Quare anuli incompleti functi fuerunt tunica vna et c. 16.b
 Quare tunica intrinseca trachee facta fuit depressa et sub-
 lis et sicca. 16.b
 Quomodo fm Sal. aer mouetur ad cor. 17.b
 Quo sanguine nutriatur pulmo. 17.b
 Quid sit diaphragma. 19.b
 Quod pulsus significet super pulmonē. 20.b
 Quid sit anhelitus. 21.a
 Quid sit dyspnia. 24.a
 Quo inter anhelitū et cōlē et inaequalē detur mediū. 24.a
 Quo dolor i iūris anhelit⁹ sit cā anhelit⁹ lōgi et breuis. 26.a
 Quare phibet anhelitus cum sit ascensus et maxime impo-
 tentibus difficultatem. 31.b
 Quo sanguis ex pectore p pulmonē possit egredi et similiter
 sanies. 41.a
 Que pipleumonia sit deterior. f. a q̄ hūore fiat deterior. 51.a
 Quare est qd sit rubedo maxillaz in pipleumonia. 52.b
 Que febris sit maior an sequens ad peripleumoniā an le-
 quens ad pleuresim. 53.a
 Quid sit pleuresis. 54.a
 Quo dñt pcessus pleuresis ad resolutionem et sputum et p-
 cessus eius ad collectionem in cupum. 56.b
 Quare accidit mutatio anhelitus et tussis. 57.b
 Que permutatio sit melior. 61.a
 Que pleuresis sit deterior et rōne loci et rōne mae. 61.b
 Quo itelligit flōmandum esse vsq; ad mutationem coloris
 sanguinis. 64.a
 Quinq; indicationes siue intētiōes habende in cura boni
 vulnerum. 71.a
 Que sunt corpora parata cauere in ptisiz et p ex bitudie. 71.b
 Quare febres in ptisiz fiunt maiores in nocte q̄ in die. 73.b
 Que ptisiz sit curabilis et que nō. 74.b
 Quarta intētiō sola medicine cōsolidantes vlcus. 77.b
 Quinta intentio cōueniens in cura ptisiz particularis et cō-
 rectio accidentium. 78.a
 Que corpora dicantur organica. 78.b
 Quare partes hominis separate non viuunt sicut partes an-
 nulozorum viuunt. 80.a
 Quot modis sumitur virtus. 80.b
 Quid itelligūt medici qñ dñt mēbra hūe vtutē inatā. 80.b

Index

76.b	Quo intelligat co: tribuere virtutem mēbris.	80.b	Signa distinguētia apā priū epiglōtis ab apate priū meri.	9.b
77.a	Quo una virtus sit pūior fortior vel potior altera: et pūior.	80.b	Signa distinguētia apā lacertorū meri intrinsecorū ab apate	10.a
77.a	Quo posterioritas ex tribus sumitur.	80.b	lacertorum extrinsecorum.	10.a
77.a	Quo intelligat virtutē debilitari aut fortificari.	82.a	Signa distinguētia apā lacertorū intrinsecorū epiglōtis ab	10.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	82.a	apate extrinsecorum eius.	10.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	82.b	Signa squinantie sanguineorū. signa colerice.	10.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	82.b	Signa flegmatice. signa melice. signa tēporū signatie.	10.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	82.b	Signa permutationis squinantie ad alia loca.	10.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	83.a	Signa suppurationis eius.	10.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	84.a	Signa bona. signa mala. signa variolarū in febribus.	11.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	85.a	Signa mortalia. signa temperati.	19.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	85.b	Signa complexionis calide pulmonis.	19.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	86.a	Signa complexionis naturalis frigide.	20.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	87.a	Signa complexionis naturalis humide pulmonis.	20.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	87.b	Signa complexionis naturalis sicce pulmonis.	20.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	89.a	Signa malarū complexionū pulsus cum materia.	20.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	90.a	Signa flegmatie in pul. signa materie melancolice.	20.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	90.b	Signa materie colerice.	20.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	90.b	Signa sanguinis. signa complexionis pul.	20.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	94.a	Signa constructionis anhelitus ex humoribus in cāna pul-	28.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	94.b	monis cōtentis. signa anhelitus pfocatiui.	31.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	95.b	Signa si humores fuerint in arterijs z ramis earū.	31.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	99.a	Signa si materia fuerit extra pulmonem.	31.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	99.a	Signa facti per cōmunitatem.	31.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	100.a	Signa facti pperuptionē saniei subito ad mēbra anhelit.	31.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	110.a	Signa facti a siccitate. signa facta ab humiditate.	31.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	107.a	Signa facti a frigide. signa facti a vōsitate. signa facti a	31.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	112.b	vaporibus fumolis. Signa facti ex debilitate virtutis. signa	31.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	114.b	facti ex paruitate pectoris.	39.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	115.b	Signa pronostica.	39.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	115.b	Signa facti ppter corrosionem ex catarro. signa exeuntis ex	41.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	117.b	ore. signa exeuntis ex cāna pulmonis. signa exeuntis ex	41.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	117.b	pulmone.	41.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	119.a	Signa distinctiua inter sanguinē spumozū venientē a substā	42.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	119.a	tia pulmonis z ab alijs membris. signa distinctiua inter	42.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	119.a	sanguinē venientem a substantia pulmonis z sanguinē	42.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	122.a	venientem a venis eius. signa exeuntis a pectore. signa fa	42.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	132.a	cti a ruptura venarum.	42.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	132.a	Signa facti ab acuitate sanguinis siue corrosione. signa facti	42.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	38.b	a refudatione sanguinis per poros. signa facti a causis pri	42.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	121.b	mitiuis. signa sanguinis retēti z cōgelati in pectore.	42.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	121.b	Signa facte a mala cōplone calida. signa facte a mala cōplone	48.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	48.b	frigida. signa facte a mala cōplexione sicca.	48.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	53.b	Signa male cōplonis cuz materia. signa facte a mā catarrali	48.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	63.a	ex capite. signa facte ab apostematib. signa facte a vento	48.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	23.b	sitate. signa facte ab vlcēribus. signa facte per cōmunita	48.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	24.a	tem ad stomacū. signa facte per cōitātē ad epar. signa fa	48.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	61.a	cte a mala cōplexione pulmonis.	48.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	73.a	Signa peripleumonie sanguinee z aliorū humorū.	53.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	69.a	Signa permutationis peripleumonie ad pleuresim. signa p	53.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	27.a	mutationis eius ad empimā. signa apostematis duri exi	53.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	45.a	stentis in pulmone. signa apatis mollis in pulmone. signa	57.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	84.b	bothor in pulmone existētis. signa aquositatis aggrega	58.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	85.a	te in pulmone. signa apostematis aut vulneris existētis	58.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	86.a	in canna pulmonis.	58.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	98.a	Signa pleuresis vere.	59.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	105.a	Signa pleuresis nō vere sūm locum. signum aliud.	60.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	227.b	Signa humoris facientis pleuresim.	60.b
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	132.a	Signa principij. signa augmenti.	61.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	9.b	Signe status. signa declinationis.	62.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	9.b	Signa sumpta ab vīna. signa sumpta ab egestione.	65.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	9.b	Signa sumpta a pulsu. signa sumpta a rigore.	65.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	9.b	Signa maturationis apostematis.	65.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	9.b	Signa permutationis pleuresis ad empimā: z ad egritudies	65.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	9.b	pulmonis.	65.a
77.a	Quare oīc organū z quare insti m.	9.b	Sputum dupl'r facilitatur.	65.a

Capitulum

Index

[illegible]

Deus misereatur nostri: et benedicat nobis.



Xpeditus a ser

mo
tertio gratia saluatoris
nri 4^m aggredior sermo
nem: q est de dispoñibus
membrorum spūalium:
que iō dicuntur spūalia:
q sunt principia siue or
gana spūalis virtutis. s.
vitalis. aut ab eis orta: si
ue deseruientia et ppin/
qua intrinseca: quoz plm
est pp cor. al. ppe cor. Et

ista mēbra sunt guttur: pulmo: pāniculi intrinseci: et cor.
Incipia aut a remotiori ipsorum occurrente tñ primum
in ordine mēbroz fm ordinē pzo sumptū. s. a gutture
quemadmoduz. n. theozice. 3^o dixit haly. mēbra aiata:
coz suis annexis terminant ad linguā: ita mēbra spūalia
principiū sumunt a gutture. Est. n. guttur principiū mē
brozum fm dictum ordinem primū formatū pp anhelitū
faciendū: et sic pp coz propter qd anhelitus sit. C Diuidā
aut hunc sermonem in tractatus qtuor. C Primus erit
de dispoñibus gutturis. C Secundus erit de dispoñi/
bus pulmonis et cāne eius: et de dispositionibus panni/
culorum et pectoris. C Et tertius erit de dispositionibus
cordis et operimēti eius. C Et quartus erit de dispositio/
nibus venenoz. C In primo itaq tractatu sermo pprie
erit de suffocatione in coz: et egritudinibus dictis partib/
contingentibus. Et diuiditur in capitula vndecim.

De suffocatione in comuni et egritudinibus dictis pri/
bus contingentibus. Cap. i.

Anorthomia hāc ptiū earū maxi
me que sunt in ore re/
seruauit ad sermōis septimi tractatum primū
in quo anorthomia extrinsecor mēbroz suffi/
cienter posui. Accidunt his mēbris dixit.

Al. 3^o tertij ca. 2^o in vnoquoq ipsor. qñq egritudines
componunt. s. puraz et non puraraz. supra. et cōpōnum
et apata et solutio singularis. Et Auer. coll. 4^o c. de
signis egritudinum gule dixit. Sule accidunt apata et
egritudines que eliarcha vocant. i. strangulatio. Et pfe
opellant cischeā. Et qñque dixit Aui. retinentur res in
partibus gutturis opillātes vel aliter ledētes: Et in hoc
loco per guttur siue gulam pprie intelligitur palatum
pars. s. eius versus meri: vna: due amigdale: et pāniculi
ibi existētes superius meri et epiglōtis. C Et suffocatio
quidem p̄focatio strangulatio siue iugulatio hec syno/
nime capiuntur. Et reperitur in libris auctorū sumi du/
pliciter. vno mō cōiter et large pro omni constrictiōe an/
helitus a qñcūq cā intrinseca vel extrinseca in quocūq
loco corporis orta prouenienter: scdm hoc 6^o quarti.
dixit Aui. q p̄focatio est orta a causis plurimis. Alio
mō sumitur pprie et stricte pro ea que accidit ex causis
intrinsecis vel extrinsecis constringentibus anhelitum
in partibus gutturis predictis.

Et Desue quidem voluit in de appropriatis ea
de strangulatione. q strangulatio fiat
ex causis extrinsecis et intrinsecis. Et q extrinsecarū alie
sunt ab extra operantes constrictiōem anhelitus nullo
mō interius ingredientēs: sicut est constrictiō gutturis
cum fine: vel manibus: aut alia re simili. Alie sunt tamē
res extrinsece intus tñ ingrediētes et intus operātes que
constrictiōem anhelitus faciunt: et sunt pprie ex rebus
que comeduntur et bibuntur. Et alie hāc operant mali/
tiam anhelitus cum q̄titate suis: sicut bolus panis vel car

nium vel alterius magnitudinem hīs per quam adheret
in via cum non pōt descendere ad stomachum: nec extra
emittitur: aut adherens cū mō substantie sue. s. cū asperitate
vel acuitate cuspidis sue qua insigitur sicut os: spina: li/
gnum: ferrum: denarius: et filia. Aut qz est qualitate hīs
ponticam stringentem et coadunantem partes mēbroz
illoz: unde constringuntur vltra debitum modū natu/
rale vt sicut panis opirus vel milliaceus: fructus imaturi
et similia. Aut hoc faciūt sua malitia et venositate: sicut
proprie sunt quedā genera fungozum malozū mortifero/
rum. C Causaz vero intrinsecarū alie sunt humores: alie
sunt venositates: alie sunt vermes ex stomacho illuc ascē/
dentes. Et alie sunt remotiones mēbrozū predictis circū/
stantium de loco suo et pprie remotio spondilium colli/
cum mouentur ad interius versus meri et epiglōtum. Et
quidam his causis intrinsecis annectunt aliaz cām que
est virtutis motiue impotentia ad mouendum musculos
ad attrahendum aerem: verumtñ ista 3^a cā pprie cōue/
nit strangulationi cōiter sumpte. Et ppter hanc causam
Serap. 2^o breuiarij ca. 18^o. qñ diuisit suffocationem pprie
sumptam in genera sua prima distincta fm causas non
fecit de ista mentionē. Rasis tamen et Aui. et alij de ipsa
expresserunt. Inuit. n. Rasi. 3^o continentis suffocationē
diuidi in tres spēs distinctas fm causas p̄cipales intrin/
secas. quarum vna est que prouenit ab apate dictorum
locoz: et alia est p̄cedens ex coartatiōe epiglōti facta a
membris circūstantibus et absq apate: et maxime a spōdi/
libus colli intus tractis. Et 3^a est pp impotentia virtutis
non potentis mouere lacertos ad attrahendū aerem. Et
dixit Aui. illa de qua nunc loquimur p̄focatio est illa
que est ppter causam accidentē in ipso infuso anhelitus
ppinquo epiglōto. supple. et in ipso epiglōto ex apate. s.
opillante attenuatozē epiglōtum ipsum meatum aeris:
aut coopertura. s. opillante coartatiōe ipsū meatū pue/
niente a membris circūstantibus. Aut est a pigritia vir/
tutis a motiōe infusi attractionis aeris. Et predicta quī/
dem nomina. s. strangulatio et c. pprie sumpta importāt
accidens. s. actionem lesam corruptam vel diminutaz in
debitam. s. anhelationem: verumtñ sunt ab auctoribus
transumpta ad significandum egritudinem ad quā p̄e/
dictum sequitur accidens. De p̄focatiōe quoq aposte/
mola in sequētibz capitulis dicitur. In hoc de alijs est
dicendum: excepta ea que a rebus in gutture retentis vel
infixis puenit: cui fiet inferius caplm spale. C Et cause
quidem extrinsece note sunt ex dictis et sciuntur per inq/
sitionem earum. C Cā autē tractus spondilium colli ad
interius gutturis aut est intrinseca aut extrinseca. Et ex/
trinseca quidem sicut casus vel percussio: vel aliud violē/
ter impellens spondiles ad intratū: aut est apā magnū: aut
ventositas: aut spasmus. Et spasmus pōt esse de inaniti/
one: et raro: et de replōne: et non proportionatus ad mate/
riam. Dixit Gal. 4^o de interioribus c. 3^o. q cā spōdiliū
a loco suo exeuntium: aut est casus: aut percussio: aut
durities extra nām in neruosis corporibus cuz spōdilib/
et nūca iūctis extēdens ea. Et hec durities extra naturam
est apā. Dixit. n. ipse 4^o affo. in cōmento affo. Si a febre
habito collum conuertatur et c. q in loco gutturis multa
nobilia membra sunt adunata vt nūca spondiles nerui et
ligamenta. Et cum ipsorū neruos et ligamenta apostema
attrahit necesse est q spondiles moueantur interius. Et
Aui. Dixit. Sciūisti 2^o primi q coartatio membri vicinī
opilat meatus vicinī. C Coopura ergo. i. opilo ista co/
artozia facta ppter clausiōem ex passione membro socio
siue vicinō quādoqz accidit pp remotionem spondilium
que sunt in initio colli. sup. vel post initium colli ad inter/
iora ex cā casus vel percussio. Aut pp apata in lacertis
spōdiliū et ligamentis eorū. Aut pp aliquā cām q trahit

Nico. sermo. iiii.

AAAA ii

De causis
strangulatio.

De causis
tractus
spondilium
colli ad in
terius gut
turis.

spondiles ad interiora: que cā esse pōt aut vētositas exten-
dens: aut spasmus illozū musculozū: 7 ptiū neruozū: siue
fiat a siccitate siue a replōne: aut aliud nocumētū: 7
neruozū: sicut punctura vel aliqua cā inducens spasmus
non pportio nātū ad mām: quo cōtrahuntur spōdiles
ad interiora. Et spondiles quidem qui cōuertuntur ad in-
teriora: aut sunt primi duo de supioribus 7 talis cōuersio
est mala valde. Aut sunt spōdiles qui sunt sub illis: 7 nō
est sic mala. Dixit enim Gal. 4^o de interioribus q^o pfectio:
que fit absq^{ue} aliqua gutturis passiōe. s. absq^{ue} apate 7
absq^{ue} defectione virtutis membrorū gutturis hanc 3^o po-
testatur non fieri nisi prima aut secūda spondili. Et subdit
q^o 3^o po. etiam testatur hanc egritudinem sub his spōdili-
bus. i. in inferioribus ab eis fuisse s. non acutā velut eam
que in 2^a spondili sit: cuius cā palā est. Omnis. n. ps nuce
supior nobilior est inferioribus: vnde q^oto est inferior a
prima 7 a 2^a spōdili tanto est minus acuta. Et Aui. dixit.
deterior earum que fit pp impulsione spondilis: 7 maio-
ris timoris est illa que fit in spondili 2^a: 7 que sunt supra
ipsam. s. in prima. Dixit aut Aui. in plurali sunt non pro-
pter spondiles: cum non sit nisi vna: sed propter plurali-
tatem carum. Et subdit. dislocatio que est sub illa spon-
dili. s. 2^a est magis salua. i. minus mala. Et fortior eaz^{um} est
illa que est in spondili prima. s. de eis que sunt sub secūda
spondili: que. s. est tertia spōdilis: ipsa enim est fortior: 7
acutior earū que sunt in ca^o vicinitatis. i. in spōdilibus
illis inferioribus illi vicinis. hoc tamen dictum quidam
reducunt ad spōdile supiozem primam oīum: qm ipsa est
fortior 7 acutior eaz^{um}: que sunt i caplo vicinitatis. i. que
faciunt prouenire pfectionem p viā coartatois proueni-
entis a vicinitate. immo fortasse 7 oīum aliarum pfectio-
num: q^ouis dicunt quidam q^o aliqua pfectio proue-
niēs ex apate musculozū epiglōtis sit deterior ea. C Dixit
Serap. q^o sepatio spōdiliū ad interiora non sit oī horā:
sed fm plm non nisi in infantibus ex debilitate ligamen-
torū eozū: 7 pp illud sunt confidentes de sanatione
eorū Gal. vero 3^o affo. in cōmento affo. senioribus vero
factis dixit q^o parichimia que est tumor eveniēs inter os
7 meri factis in pelliculis ibi exūtibz aut in partibus
musculosis situat post has pelliculas: ad quē tū orē seq-
tur spondiles colli ad interiora pelli non generatur in in-
fantibus: 7 vt quidam dicunt nec in etate dentium plan-
tatiua: q^o prius deficit virtus eozū 7 moriuntur q^o hāc
egritudinem patiunt. quare non completur in eis anteq^{am}
morianur. Et hoc iō dicunt esse: q^o mā non figitur in lo-
cis illis in infantibus pp teneritatem carniū eozū: sed la-
bitur: vnde nō apostemat. Dicunt tñ qdam imaginabile
esse q^o hec apata infantibus contingant: sed a pertrāseun-
tibus hanc etatem tollit cā p dicta 7 tolerari possunt hec
apata. immo magis accidit eis q^o magis prouectis: quia
magis potest mā penetrare in membra iporū. C Dixit
Aui. deterior earum que sunt pp spasmus est sicca. i. que
fit pp spasmus de inanitione. C Dixit aut 3^o po. 4^o affo.
si a febre habito collū conuertatur vt vix deglutire possit
tumorē non existente infantibus mortale: in cuius cōmē-
to dixit Sa. forsan intendit torturam ex nimia siccitate 7
solatū: vnde mortale dixit. Torturam aut ex apate non est
necesse mortalem esse. C Volēs autem Aui. ponere cās
pigrirationis 7 defectionis virtutis amouendo lacertos
attractionis aeris dixit. Tu scis q^o lacertus mouens mem-
bra motu attrahendi aerem ad eaz^{um} est lacertus epiglōtis
quē admodum dicturi sumus infra in caplo anhelitus
cum deficit a motione sua 7 operatione sua propter siccita-
tem aggregatam super hunc lacertum qui est in inte-
riori parte epiglōtis: 7 que sequuntur ipsum: Aut ppter
mollificationem aut spasmus. s. de replōne vel non pro-
portionatum ad mām: aut ppter nocumētū aliquod vt

solutionē cōtinuitatis eius: tunc nō est possibile aīali vt
anhele q^ouis meatus nō sit opillatus: q^o nō pōt lacertus
ille deseruire virtuti motione eius q^ore deficit virtus ipsa
ab operatiōe sua. C Et oēs quidem cōcordāt expositores
q^o q^ouis Aui. locutus fuerit in singulari lacertus: intel-
lit tamen in plurali lacertos: qm plures sunt: sed de qui-
bus lacertis intellexerit non concordant oēs. Quidam
enim dixerunt q^o nō intellexerit de lacertis. proprijs epi-
glōtis: sed de lacertis pectoris qui sunt in infim proprijs epi-
motus anhelitus. Et q^o de his intellexerit apparet: quia
ipse dixit lacertus mouens membra motu attractionis
aeris ad eaz^{um}: sed talis non est lacertus epiglōtis cum nō sit
factus pp attractionem aeris. sed pp vocem vt in sequen-
tibus Aui. dicet: ac ē q^o lesio in lacertis epiglōtis siue
sit siccitas siue mollificatio non est cā pfectionis siue
quantum meatus opillaretur eius: 7 tunc quidem nō
esset cā pp defectum virtutis 7 pigrirationem eius a motione:
sed propter opillationem. Et q^o de lacerto epiglōtis non
intellexerit apparet manifeste: ex eo q^o Aui. dixit. s. se de-
claraturum infra hunc lacertum cum loqueretur de motu
anhelitus: sed cum loquitur de eo declarat lacertos pecto-
ris 7 dyaphragmatis 7 non epiglōtis. Nō enim indiget
motus aeris ad pulmones in epiglōti siue prim^a carne ali-
quo dilatante lacertos: sed sufficit q^o solum ibi sit meatus
apertus qd manifeste apparet p tanto: q^o si clauso forami-
ne epiglōtis propter apā vel aliud fiat foramen in gula sub
epiglōto aīal anhelat per illud. Alij vero dixerūt q^o Aui.
intellexit de lacertis epiglōtis: 7 circumstantium sicut ipse
expressit in littera. Quamuis. n. muscoli epiglōtis nō sint
facti principaliter ppter attrahere aerem: tamen iuuati in
sunt in attractione eius in quantum ipsis debite sit uatis
via trāsitus aeris permanet aperta parata introitui aeris.
Indebite vero situatis propter spasmus vel mollificatio-
nem via non debite existens aperta non est parata vt aer
per eam transeat quare deficit virtus a motione illius vie
7 operatiōe attractionis aeris. Et sunt qui dicūt q^o Aui.
hec non voluit q^o lacertus epiglōtis sit propter attrahere
aerem nec propter motum attractionis aeris: quod pz. q^o
Aui. dixit. cum deficit a motione sua 7 pro. i. operatione
sua quasi dixerit cum deficit ab operatione sua.

Signa cōia omnibus spōdilis pfectionis ponent
inferius capitulo de squinantia.
C Signa autē cōtate ex cōtortione spōdiliū. dixit Gal. 4^o
de interioribus q^o 3^o po. 2^a parte epydimiarum dixit eozū
qui in pfectionem ceciderunt pp passionē spondiliū bis
fuerit accidētia Erant. n. spondiles colli interiorius retorti
quaz^{um} quidem retortio in quodam fuit minus in quodā
plus. Erant et in exterioribus colli quedam loca laxata
cōcaua. s. in loco illius spōdilis retorte quibus locis ta-
ctus dolorē in eo sentiebat: cōcauitas quoz^{um} eozū in quo-
dam erat loco superius in ea. s. parte que dentes appellāt
eorū tñ passio nō velut in alijs acuta erat. Item ipsa cō-
cauitas in quodā erat rotundissima gula tumida nō exis-
te: plana. n. erat: sed tumor sub genis 7 maxillis: nō tamē
sicut apā. In nullo tñ istoz^{um} carnes molles tumide fierūt:
sed fm cursum nature: nec linguā facile mouere poterāt.
maior. n. parū 7 tumidior solito: 7 parū foras egressa vi-
debatur: cuius vene visui apparebant: sed 7 inglutire nisi
cum magna molestia minime poterant. Eis autem aliqd
virtuose inglutire volentibus idem per nasum egredie-
bas. Et hi qdam p nasum loq^{ue}bant. anhelitus aut nō erat
multū altus. Et in quibusdā vene capitis 7 colli tumide
erāt: quedā tamen harū passionū erant maxime. Et tem-
pora parū calida 7 febris nō erat nec suffocabant nisi cū
aliquid inglutiebant. Et oculi nō erant suffocati. Sed o-
bus tumor erat rectus 7 nō in vno latere minime paraliti-
fici effecti sunt. Illi vero quozū tumor erat tortus molli-
ties

De cau-
sis ex pre-
defectiois
virtutis 7
infirmis

nes quam patiebatur non erat in loco vel latere tortuosi-
tatis. Et si tortuositas spondilium fuerit absque apate ut
ex libro signorum dicitur 3^o continentis. macredo erit in collo
et tenio: et non poterit declinare ad aliquam partem ipsius.
Et si iudus sit color faciei ipsius et coeui sunt oculi et re-
ditur cutis frontis. Et pruritus in collo sentitur et locis
attinentibus ei. Ipo. quoque in predictis signis multa de
cibus permiscuit. Cui vero ponens signa propria dixit.
Adhuc attractio colli ad interiora et abscissio. i. concavitas
ubi remouent spondiles tollitur enim uniformitas spon-
dili in tactu: quia inuenit ibi tactus depressionem siue
foveam in loco spondilis ad interiora tracte. Et quando
tangitur in loco illo dolet. Et si si facit super collum suum
non delectat eum aliquid quod ipse deglutiat: quia tunc magis
dolet: dolorem autem in deglutendo plus sentit dum sic
iacet super collum suum: quia cadunt tunc partes colli et pre-
munt plus versus dislocationem spondilis: et quia sic dolo-
re deglutit: ideo non delectat eum.

Signa quoque facite propter pigritiam virtutis et dese-
ctum eius a mouendo lacertum anbelitus sunt: quoniam
si procellerit illud propter spasmodum vel mollificationem
ad sunt signa spasmi vel mollificationis dicta in suis capi-
tulis. Et si fuerint propter debilitatem virtutis procellerit
tunc cause resolucentes et debilitantes note. s. 2^a primi. Et
si fuerit illud propter siccitatem. dixit Aui. quod signa facite
a siccitate membrorum spiritualium: quaecunque fuerint. s.
ipsa membra exiccata diuino communicetur eorum siccitas
epiglotti vel quaecunque fuerint. s. ipse cause exiccationis sunt
paucitas humiditatis in ore et iuuatur ex aqua calida sta-
tim cum eo quod humectat et mollificat. Et ideo debet esse
parum calida ne actuali caliditate resoluat et magis exicet
parum autem calida illo paruo calore iuuatur ad penetra-
dum et penetrans magis et citius humectat.

Lura profectionis a causis extrinsecis non operantibus
ab intra est illarum causarum amotio. Et si quid fine
vel cum re sit facta fuerit suffocatio et dissolutio si ab eius
ore spuma exeat. Dixit Haly. nulla est ei ad salutem via.
Qui vero non sic. s. non exierit (spuma: quia est ei via ad sa-
lutem violatum gargarizet oleum et aquam tepidam. Et
sorbtiones accipiat que sunt ex pane simillaceo: et clamore
abstineat: et verbis multis: et a pungentium porrectione
ciborum: quoniam sic sanabitur. Cui dixit Haly. cum quod aque
immergitur plus equo quam pedibus suspēdece capite
depresso quo ab eo aqua exeat. Et Aui. dixit. cum causa
eius fuerit submersio. s. in aqua: tunc conuertatur et egre-
diatur aqua: et inde suffumigetur cum eo: quod habet forti-
tudinem et odorem bonum: sicut cum xiloi. et musco donec
reuolueat. Et post exitum aqua. dixit Haly. gargarizationi
eius infunde acetum in quo coxeris piper: quoniam ex-
opillat et frigiditatem tollit. Et diebus aliquot sorbtio-
nes sumat que ex cicris fit aqua cum lacte. Et Aui. dixit.
oportet ut sorbeat aliquibus diebus sorbtiones ex fari-
na cicris: et lac. s. decoctum cum ea. Aut aquam carnis cui
qua dissoluta sunt panis et vitellus oui. Leniunt. n. he
sorbtiones guttur et partes pulmonis et sunt subtilis di-
gestionis et multi nutrimenti. Et dixit Aui. si contingat sub-
mersum in aqua euadere oportet ut flobothometur. s. cum
reuixerit. et hoc propter commotionem factam in sanguine
suo apud suffocationem vehementem: propter quod san-
guis eius redditur dispositus putrefactioni. Et similiter
oportet ut christerizetur ut educantur materie existentes
circa nutritia ne accidat eas putrefieri. **Audi.**
Cura autem eius que est propter spondiles interiora tra-
ctas. Dixit Aui. est ut ingeniatur in compressione loci. s.
intus in ore ubi est tumor spondilis depresso: et fiat cum
facilitate impellendo ad posteriora: fortasse. n. sic reuer-
tuntur spondiles. Et ista compressio: quandoque fit cum di-

gitis: et quandoque cum infuso: quod est sili ferros: quod in
gutturis intronititur et expellitur quod est intus in gutture
de spondili cum eo. ad exteriora. Inuenitur. n. quandoque
per istud requies. Et sunt qui conantur reducere spon-
diles ad locum suum cum ventosis apposisis collo suploco
depressionis earum. Et aliqui conantur hoc facere cum
emplastris vehementis attractionis. Amplius pro com-
plemento reductionis spondilium recurrendum est ad cu-
ram dislocationis. earum tractatu 3^o sermonis septimi.

De apatibus membrorum gutturis in coi. Cap. ij.

Postemata membrorum primum gut-
turis accidunt modis
oibus quibus alijs eueniunt membris: verum ista
membra rarissime congerunt materiam que
possit esse causa apatis in ipsis: s. ut ad multum
in eis accidunt apata per viam defluxus ab alijs
membris. Et hic defluxus: ut plim est per vias venarum per
quas defluit sanguis ad ipsa: ut alij humores sili cum san-
guine. Et quandoque est iste defluxus non per viam vena-
rum sed ex descensu humorum per viam colatorum ex ca-
pite ad ipsa non raro pueniens qui humor simpliciter est fle-
gmaticus solus. et quandoque alicui portione colere per
mixtus. Et remaneat aliquando hic humor in membris
ipsis inherens non apostemans et maxime cum grossus et
viscosus fuerit. Ait enim Aui. quod apostema horum locorum
aliud est cuius generatio est ex flegmate viscoso: et aliud
est cuius generatio est ex flegmate subtili. Et similis etiam
distinctio potest assignari alijs humoribus: quoniam ex san-
guine est grossus et subtilis: et similiter ex vtriusque colera.
Erit ergo apata horum locorum aliud sanguineum aliud
colericum: aliud flegmaticum: aliud melancolicum. Et oc-
cupabit aliud vnam alium amig. aliud lacertos dictorum
locorum. Et vocabitur occupans vnam apostema vne. Et
occupans amig. apata amig. et occupans lacertos predi-
ctos squinantia. Et fiet vnicuique horum calum speciale.
Et percipiunt huiusmodi apata simpliciter visu et tactu
quod si ore aperto et lingua circa suam radicem bene deprella
inspicit in loca predicta aut digito tangunt: et quicquid et per-
cipiunt visu et tactu partium exteriorum ut patebit inferius.

Et cura eis oibus cois triplici perficitur instrumen-
to. Et dicta quidam eorum consistit in evitatio-
ne aeris frigidi et humiditatis discoopiture capitis: nocet. n.
aeris frigiditas compressione faciens mas que sunt in capi-
te ad guttur fluere: et iam fluxas compingendo. et ingrossan-
do. Et neque oportet ut locentur in aere multum calido: ne dissolu-
do materias faciat fluere et attractione aeris augetur neces-
sitas: sed eligatur aer habitationis et camere in qua lo-
cetur qui sit siccus cum aliquali declinatione ad caliditatem
de quo intellexit. Desue cum dixit locentur in aere tem-
perato. Et debet talis aer esse talis naturaliter vel artificialiter
locando in camera ignem de carbonibus sine fumo. qui
aerem eius calefaciendo exiccat: cui tamen approximandum
non est nisi a longe cum aliquali coopertura capitis am-
pliori consueta: et maxime in principio. et augmeto ipso-
rum apatum. Et consistit in evitacione furois et uesti-
moris sollicitudinis: et tristitie faciendo: ut in omni modo
adhereant gaudio et leticie et salutis spei. Et consistit
in evitacione corporis motus: et maxime capitis et partium
superiorum et gutturis: et maxime in principio. et augmeto
ita ut abstineatur locutione et clamore et murmure: et ad-
herant quieti et facilitati precipiendo eis ne loqua-
tur nisi necessitate coacti. Inquit Aui. quod homini qui huius
dolorum gutturis de quocunque sit dolore. de quacunque
causa sit dolor melius est sermonem fugere: quoniam in lo-
quendo fit partium gutturis commotio: et ex earum commo-
tione dolor et materia tractio et sic egritudine earum et
doloris augmentatio. Et consistit in evitacione multitu-
Nico. sermo. iij. AAAA iij

De dicta
Et primo
de aere.

De accl-
dentibus
anime.

De motu
et quiete.

De som-
no et vi-
giliis.

dinis et prolixitatis somni. Ait. n. Auenzoar. Cum hec
passio plurimum fiat a reumate prohibe ab eis somnū. s.
profundum et diuturnum. Nam in somno tali augentur
reumatismi commensurandus est ergo somnus eis. Dixit
Mesue: qz in multitudine eius timetur suffocatio quare
oz vt parum dormiant et cum dormiunt excitentur sepe.
et proprie cum videntur molestari in spū. i. in anhelitu et
offendi in stertendo: cum enim difficulter stertunt excitā
di sunt: qz diu autem dormiunt absqz molestia anhelitus
et stertitione difficili dormire pmittant. Et dixit Mesue.
qz in nocte molestior est eis somnus qz in die: qz magis
reumatismi descendunt. In p̄seruatione tamen nocibi-
lior est eis somnus diurnus qz nocturnus et magis facies
multiplicari reumatismos. Et adhuc somnus immediate
post sorbitiones factas. dixit Mesue est molestior eis: qre
permittendi sunt vigilare post cibum spacio lōgo saltem
horis duabus anteqz dormiant. Et consistit diēta in
euitatione omnium ciborum et potuum actu frigidorum:
aut multum actu calidorum dissoluentium: et horum nō
solum actu: sed etiam in potentia: et omnium ciborum et
potuum grossorum difficilium digeritac etiam multum
nutritium. Et omnium eorum multum effusum ac
etiam omnium ciborum in mō sue substantie durozum
asperorum et pūgentium. Inquit Sal. super 2^o epidi.
et ponitur a Rabi in 9^a particula. Libi squinanticoz sup.
similiter omnium patientium in partibus gutturis apa-
sint farinate medicinales: vt cum transeunt per loca do-
lencia sit eis loco emplī. Et Raf. dixit. 3^o continentis. nu-
tricationes debent dari de pulte sine masticationibus vt
non inferatur patiēti molestia: quia etiam pulles conse-
runt ad modum emplī. s. in laniendo et maturando. Et in
tellerunt non in p̄m. sed cum tps fuerit exhibitionis
pultium. Et dixit Raf. ibidem nō debet accipere de vino
in potu omnino: quoniam nocuum est eis nimis. Et hoc
intelligendum est vsqz dum sit facta materie diminutio
bona. Cum enim multa fuerit materia vinum eam dissol-
uit et auget: cum vero multum diminuta fuerit fit vinū
potens in resolutione et consumptione eius. Cuz itaqz
predicti morbi et maxime squinantia sint morbi acutissi-
mi. Et adhuc in deglutione cibi et potus dolore infestent
patientes: ideo in eis tenuissima diēta vtendum est: plus
tamē in squinantia: deinde in apate vterz vltimo minus
tenui in apate anig. Considerandum tamen est in dietan-
do. dixit Raf. vbi supra super virtutem et modum passio-
nis et quantitatem nutrictionis iuxta quod opus fuerit:
qm si passio multum fuerit acuta et patiens fortis absti-
nencia cibi nimium valet. Et per contrarium p̄traria in-
dicari debet. Stante ergo acuitate morbi et constātia vir-
tutis insistendum est cum abstinentia ciborum. Inquit. n.
Aron non comedat aliquid vsqz ad diem 3^m nisi qz acci-
piat de mellicrato. Et post triduum de p̄tisana ordeis: et in
7^o vitellum ouis et de pulte ad leniendum. Et in perpera-
cuta squantia. 4^o regiminis acutorum dixit Ipo. Libus
solum exhibe cuz ex crisi fuerit et infallacia. i. sine piculo
pp̄ crism factam: qz cum retinetur in p̄ima quarta vsqz
huc poterit bene tolerare sine cibo. Et dixit in potu ex-
hibe aquam et mellicratum nō qdem frigidā: sed calidā.
Aqua. n. calida non euaporat ad caput: sed sui actuali ca-
litate maturat. Mesue quoqz dixit: vnt contenti in ci-
bis eoz i p̄i hydromelle et aqua zucari hydromelle. i.
vbi non est febris et mā fridat aqua vero zucari vbi est
febris: et mā est cala. Deinde p̄cedant ad aquas ordeis. Et
deinde ad aquā lentū ex corticay: et tinguat. n. inflāma-
tionem et acuitatem sanguis. Et sint ordeis p̄tes due et len-
tium ps vnde deinde p̄cedat ad ius rieris cum aqz ordeis.
Et deinde ad ius cicerz solum: deinde gradatim p̄cedant
ad sorbitiones ex farina fabarum: aut ex amilo cum melle

De cibo
et potu.

deinde ad ius fursuris cum melle. Et post hoc pueniendū
est ad vitellos ouoz et iura pulloz filium. Et comēsuran-
dum est dixit Mesue: vt administrent. primo lenitiua co-
uenientia. deinde maturatiua et vltimo resoluentia et ape-
ritiua. Aui. quoqz dixit: oz vt sint cōtenti vsqz ad diē 3^m
oximelle aut sirupo de melle: de melle quidem apum vbi
nō sit febris et mā frigida. de melle vero canne. i. zucari
vbi sit febris et mā cala. Et sit acetosus vel non acetosus
qm mā requirit de sublatione et incisione: deinde gra-
datio fiat ad aqm ordeis cum qbusdam medicinis delectan-
tibus. s. in ea decoctis: vel cum zucaro vel inlepe zucari-
reo et silibus. Et deinde ad vitellos ouoz deueniant. Et
postea cū facilis sit deglutio fiant sorbitiones et cādaros
i. sorbitōes de candarusio. Et in fine eius fiant sorbitio-
nes ex maturatiuis vt maturet apa et leniant guttur: sicut
cum farina tritici: deinde cū resolutiuis: et hoc si apa ten-
dit i resolutionē vel cum resolutiuis. i. cum magis ericatis
vt si apa maturz iam aptum fuerit ad abstergēdū et exi-
candū vt cū farina fabay vel cicerz et sorbitione facta de
furfure. Tua aut̄ interest eligere de predictis cibariis et
silibus eis magis et minus nutritiua s3 virtutis tenorem
et patientis consuetudinē. Et magis et minus alteratiua
s3 mae qualitatem. Et ingrossatiua subtiliatiua vel inci-
siua s3 substantie nāe modum. Et magis vel minus leni-
entia s3 intensiōem vel remissionem doloris et asperita-
tem loci. Et maturatiua absterfiua et resolutiua s3 deter-
minationem apatis. De cibariis quoqz cōuenientibus cū
ad potentiam masticatiōis deuenierint est: sicut dixit Sal.
sicut scribitur 3^o cōtinentis. Libus est de hyrundinibus
assatis: qm dictum est statim mitigar squinantiam.

Cura vero horz apatum p̄ potionem quinqz completur
intentionibus. Quarz prima est ad cūandum mām facien-
tem antecedentem. 2^a est ad ipsam diuertendam. 3^a ad p̄bi-
bendum fluxū eius: 4^a ad p̄riculariter opandū circa apa.
Et 5^a ad corrigēdū acētia. Quātū ad p̄m intentionē
implendā. dixit Sal. 6^o mitemir. et ponit 3^o continentis.
Ad accidētia apata in ore et gula in p̄m insistendum est
cum minutione et purgatione p̄nt curant alia apata. Et
Aui. dixit. oz vt euacuetur in principio vniuersū: qz ibi
rum apatū mā que facit illud cū flōmia et solone ventris.
supple. aut cum vtrazqz s3 qz mā erigit: verum qz in his
apatibus p̄hibetur deglutio aut multum difficulter si
solutium nō poterit exhiberi in potu oz vt fiant chūste-
riatā: qdem flōmiam si nā fuerit sicca p̄mittēdo chūstere
lenitiuū: post eā vero faciendo seg ea q sunt acuta plus et
minus s3m dīspōnem mae. Et auctozes qdem inceptū
ab eūne non expectantes digōnem: qm in morbis non
dantibus inducias ad curandum p̄ eūne fienda non ex-
pectatur digō. Si tamen in p̄cessu egeret iterata eūne
iam habitis inducijs curationis digestionis in residuo
oz p̄cedere digestionem. Sed qz de eūne in his apati-
bus late dicit in cura squinantie: ideo hic ei amplius nō
insisto. Cēda quoqz intentio cōplet modis oibus qbz
mā trahit ad p̄es oppositas et extraneas. Et primo qdes
ad longinquas et in p̄cessu multum minorata mā potest
materiei diuersio fieri ad p̄pinquas. De attractione itaqz
ad longinquas. dixit Aui. oz vt trahat mā ad p̄em di-
uersam saltem cuz ventosis positis supra loca longinqua
opposita ei et ligatione extremitatum dolosa. supple. et fri-
catione et pressione eaz cuz dolore facto donec bene ru-
beant et embrocationibus eaz multum calis et his fini-
libus. Attractio vero ad p̄pinquas p̄missa eūne et di-
uersione ad longinquas: et iaz sedato fluxu fieri oz. nō. n.
debent antea ad partes p̄pinquas deduci materiei: nō. n.
dixit Alex. qz vnt ventose necessarie sint ad hanc passionē
debent applicari locis p̄pinquis nisi cum se remouerit
supercurrens mā: timor. n. est ne plus attrahatur de mā
ad locum

ad locum qđ de loco diuertat. quare dixit ipse sicut mihi videtur. In his prius deriuamus ad remota attrahendo qđ apponamus ventosas: aut alia diuertentia locis ppin/ quis de cursu hūoris: debent ergo post eūonem in prin/ factam appropinquare diuertentia locis longinquis oppo/ sitis vt ventose cum scarificatione z sine fm necessitatem diuertionis cruribus coris z natibus. Deinde dixit Aarō conueniunt ventose posite in pte occipitis. Et Rabi dixit conueniunt Sal. super primo humorū mām fluentem ad auctozitate ad palatū vnam z duas amig. ad nares attrahere pcura per medicinas mūdificatiuas appositās nariibus. C Dixit Aui. postqđ abscindit mā. i. postquam cessat fluxus eius: factis eūonibus cōuenit vt deinde ven/ tose ventosa vna super caput: z ponant vterose sub mēto: z sub gutture: z inter spatulas: z in costis: qm̄ hec omnia trahunt mām ad diuersum z minorāt eam. Et de diuertē tibus bonis sunt christeria z colliria acuta. Inquit. n. si/ lius Serap. Insistēdum est cum christeri acuto vt trahat mā ad iferiora si fuerit sine febre. supple. vel cū febre lēta facta cum pulpa colloquintide fursure centaurea sicibus baurach z zucaro rubeo. Qz si febris fuerit intērior vt ere christeri leni habente aliqd acuitatis: sicut facto ex collo quintida camomilla aneto fursure baurach oleo sisamino zucharo rub. z sale. Si aut cum febre fuerit acuta lenifi/ cari debent ventres eorū cum cassia. cum qua positus sit succus endiuie. C Et haly. dixit. si patiens nō poterit far macum deglutire vtile est z equū in hā passione christeri vt fortis: quo mā a supioribus ducatur ad inferiora: sed si aliq febris comitat molli z leni vt ere christeri. C Dixit Aui. christeria fortia z colliria in hoc sunt maximi iuuā/ menti. fiat ergo inceptio administrationis christerium fortium valde nisi febris phibeat. C Notant q vbi non sit febris pueniunt christeria acuta facta ex his que con/ ueniunt mām descendenti ad guttur. Si. n. frigida fuerit: tunc fiat decoctio. hec. Recipe. pulpe colloquin. agari. sa/ lisgēme. añ. 3. ij. cartani spodij. seminis vrtice. añ. 3. 5. cen/ tauree fursuris añ. M. i. z in hac coctione distemperet per Sal. electuarij indi. añ. 3. i. olei camomillini anetini. añ. 3. i. 5. z salis. 3. ij. zucari rubei. 3. i. C Si vero mā cali/ da fuerit: tunc fiet decoctio h. Recipe. blitis malue altee violarie endiuie z lactuce z ordeī mundi. añ. M. i. Et in hac decoctione distemperet cassie. 3. i. mellis vel zucari viol. 3. i. 5. electuarij de succo ros. 3. 5. z inijciatur. C Et si mā mixta fuerit fiat christeria mediocria: fiat ergo de/ coctio. h. Recipe. cētauree. seminis aneti blitis malue vio/ larie fursuris. añ. M. i. agarici. 3. 5. z in ea dissoluat cas/ sie. mellis viol. z yerapigra. añ. 3. i. olei camomille z vio/ larie. et zucari rubei. añ. 3. i. salis. 3. ij. Et in postremo post dictas eūones z diuertiones: z maxime qm̄ non conueniūt alia remedia cōuenit administrare super collo gutture z inter spatulasempla attractiua fortia facta ex rubifican/ tibus: z deficiantibus vt trahant mām de interiori guttu/ ris ad exteriora eius. Et Mesue qđem hec eadem voluit cum implentia intentionem diuertionis numerauit. Erū/ defciant ergo medici qui non premisis eūonibus nec di/ uersionibus ad longinqua apponūt attrahētia z diuertē/ tia mām ad ppinqua: qm̄ non soluz opantia cum q̄litate vitari debent: sed etiam quide cum proprietate si fuerit pro/ prietas illa iuncta caliditati attrahenti. Dixit. n. Serap. q steruus canis: qm̄ teritur z infunditur melle z linitur guttur deforis ex eo pfert iuuamētū magnū: verum hī hoc linimentum non administretur nisi in declinatione. C Tertia autem intentio completur cum eis que mām flu/ ente ingrossant z impingunt: z non sinunt eam fluere: quemadmodum sunt confectiones facte de papauere: z alia que dicta sunt sistere fluxum catarrī. C Quarta aut intentio completur cum medicinis localibus que ipsi ap/

plicantur apatis: que diuersitatem accipiunt fm tempora ipsius apatis. i. materie facientis ipm̄ z sue terminationis. Et res implentes hanc intentionem aut implent eam eū/ qualitate z mō sue substantie: aut cum pprietate z quali/ tate fil. Et sunt res ipse aut simplices aut compositae. Et pnt appropinquare predictae res multis modis intus qđem gargarizando: insufflando: leniendo: z in ore tenendo. Et vero leniendo: epithimando fomentando: embrocando z emplastrando. C Ad medicina tamen interius approxi/ mandas ponens Sa. 6. mēmir casī. dixit. far maca fortia z que hnt aliquam virtutē delecterianā. i. venenosam vel horribile non congruit vti eos qui curant dispōnes que sunt in ore: nisi sit magna necessitas. timorem enim est ne de/ fluat ad stomachum vel pulmonem: z nocumenta magna faciat. Et Aui. dixit. oz vt aspiciatur in administrando ea que stringunt maturant resolunt. sup. aut aperiūt vt sint familiaria corpori cui appropinquantur quantum est possibile non. n. debemus appropinquare medicinis vento/ sas nec habentes sapores multum extraneos qui tolerari non possint: partes. n. gutturis sunt satis nobiles: z nobi/ libus ppinque: vnde ex illis posset consequi nocumenta eis. C Et Rasis dixit 3. continentis dubitandum est ne ex medicinis: quibus curatur os aut yfomagum vadat ali/ quid ad pulmonem: vnde vitandū est medicamen in quo est calcātum: neqz vtendū est in hac passione iniquiāmo vel mandragora z similibus: q̄uis sint frigida z repercu/ tiant: neqz viride eris q̄uis aperiat z p̄silt de alijs: z non solum oz inspicere z medicamina delectoria euitare: ve/ rutiā ex familiaribus oz eligere ea que dispōni curandi corporis magis pueniant: z maxime dispōni mēbrozū gut/ turis eorū. non. n. sunt equales in oibus dispōnes guttu/ ris eorū in lenitate z duritie pelliculaz eius: innumo sunt valde differentes. Et proinde dixit Alex. z adducit etiā dictum eius a Mes. non solum oz tpibus deseruire fm virtutem medicaminum: sed leuioza z imbecillioza medi/ camina his adhibenda sunt: qui molles z delicati sunt habitudine quales sunt eunuchi z mulieres. sup. z pueri z qui fuerunt viri candidi: fortioza aut adiutoria fortio/ ribus z durioribus z magnis corporibus constituante Et enim que admodum in fortibus mēbris fortibus ad/ iutorijs oblati consentiente nā mala opprimunt: ita in delicatis dum fortioza non sustinent: oppressa nā a malo victa succumbit. Idem etiam dicit filagoriz: vt 3. ponit continentis. Et Aui. etiam dicit q in approximatione me/ dicaminum etiam familiarium oz attendere ad dispositio/ nem corporis in quo debent administrari in lenitate z duritie eorū: z maxime pellicule partium gutturis z in hoc obseruetur cōplo z etas z tempus z consuetudo fm enim hanc diuersitatez dixit Aui. diuersificantur me/ dicine ita z cōsortes illud qđ est forte in duritie z lenia/ in lenitate. i. in durioribus durioza z in lenioribus leuio/ ra appropinquantur: duris autem z consuetis medicinam in ore tenere durioza deñ: leuiozibus vero z incōsuetis leuioza. C Cura itaqz diuersificata fm tpa huius apatis est vt in principio administrentur que mām fluere probi/ beant z fluxum iuxta posse percutiant: verum tamen in administratione horū Sa. 13. terra. z ponitur in 3. conti/ nentis posuit casī. q nō debeant administrari in pncipio ininitante. At enim si fm frimigā z palatum z vlt fm os flegminari inceperit conendū est in his oibus in fm ipio gargarisina. Et hz veritate in corpibus repletis nō p̄mis/ sa eūone: qm̄ si repercussiuā appropinqueris non poterit operari. Non enim dixit ipse in tēgni recipit plenū ex/ stens corpus: impingerent ergo materiam z ingrossabūt repercussioni postea inobedientem reddent: ac etiam re/ solutioni. Si vero resolutia applicaueris non sufficēt materiam que multa est resolueres: sed plusqz resoluant

Nico. sermo. iij.

A A A iij

De app/ rimadio i pncipio.

attrahent. de his. n. loquens Sal. ibidē dixit. Si accidit in ore z gula apa gargarisma est in huius dispositioe sicut purgatio ad apa intestinorum hoc. n. fallax est: z euitadū: qm̄ puocat reuma. Et ait Rafis. dico hoc verum in gargarismate in quo sunt acuitas z caliditas prouocatiue. Gargarismus autem frigidus prohibitivus est fluxus z materie fluxe repercussivus magis q̄ sit. puocativus. Et adhuc ponendo casū. Raf. dixit: Non est etiam cum eis puocandum membrum ad laborem in principio cum multo gargarismate ne fiat cā ad prouocandū mām. C. Dixit Aui. gargarismata postponant si est illie repletio: z fuerit gargarismata dolorosa timendo attractionem ante enim euionem gargarismata z repercussiva z resolutiva in corpore repleto efficiuntur dolorosa ppter cās dictas immo dixit Aui. administrantur gargarismata post mundificationem. C. De qualitate autem gargarismatum administrandoy. dixit Sal. ubi supra pmissa euione prosequēdū est cum rebus stipticis ad confortandū. s. mēbra gutturis vt non recipiant. sed a se fluentem depellant mām: z in ultimo passionis cum resolutiuis. s. puris: z in medietate teporis cum temperatis. s. mixtis ex stipticis z resolutiuis: sic. n. Sal. 6^o mēmi: sicut in principio est opus repellentium stipticorum farmacorum ita post principium vsqz ad finem. s. status misceri aliquid vtriusqz. s. stiptici z dyaforetici: sed tamen ppellere oz fm̄ prima tpa stipticum. In fine vero. s. status qd dyaforetici in intermedio vero tpe equalitatem horū esse oz: stiptico autem resolutiuum non est bonum miscere in principio. C. Et Serapi. 2^o breuiarij ca. 18^o dixit. sicut indiget in initio medicinis que expellūt oz qd currit: sibi in eo qd est post. s. in hora augmenti z principio status medicinis mixtis ex duabus spēbus. s. que confortant z repellunt z que resoluunt. Est tamen necesse vt sit magis z vincens z plus in horis augmenti medicamen stipticum: z in horis status resolutiuum. Et in hora declinationis indiget eo: qd resolutū est. Attamē qz huius membra sunt supposita reumatizationi z prona ad recipiendum qd influit ex mō substantie eorum z caliditatis horū locoy z exercitatio dixerunt quidam in augmento valde pay esse oz qz stipticis miscetur resolutiuoy. Et fortasse ppter hanc causam. Desue dixit. stiptica in prin^o augmento administrantur. in statu autem stiptico simul z resolutiuo vtendum est zc. Et si bene considerant remedia que pōt in principio z augmento oīa videntur esse repellentia: aut parum valde habentium resolutiuū: verūtū regulariter operando aliquid eis misceri dz: oz vt hac mixtio fiat diuersificatio fm̄ augmenti principii mediū z finem. C. De principio aut augmenti intelligens. Aui. dixit. cum abscondit attractio. i. minorat tractus materiez ad locū: sicut fit in principio augmenti in quo tractus absconditur respectu principii: tunc enim cum hoc qz mām est aliqua portio eius in loco collecta: vñ non oz tñ conuertere intentionem ad mām fluentem: sed etiam ad eam que iam fluxit: quere tunc dixit Aui. oz qz admisceantur cum rob morozum qd repellit mirra z crocus que resoluunt. nam myrrha pfundatur cum virtute sue stipticitatis z sue resoluōis: z facit crocum peruenire ad pfundum aggregant ad maturationem z aggregationem faciendum. Et dixit Aui. fiat gradatio ad maturatiua siue resolutiua. s. administrada cū stipticis in pcessu augmenti. Et ista gradatio tunc bene fit qm̄ medicus incipit a leuioribus z minori permixtione eoy cum illis paulatine pcedendo imiscendo cum eis fortiora: z plura donec cum puenit ad statū sint epta cum illis si miscere habeas resolutiua. C. Cum vō appropinquat status: aut iaz puenit in ipsa dixit Aui. tunc oz vt administrantur ea in quibus est sedatio mollificatio z lenificatio sedatio q̄tum ad dolorem qui eo tpe magis auget. Mollificatio vero z leni-

ficatio q̄tum ad asperitatem inducant ex vsu stipticoy que. s. cum sedatione z lenificatione sint resolutiua equate stipticis. Ait enim Des. si ad statum pcesserit egritudo tunc medicamine stiptico simul z resolutiuo vtendum est: verūtū q̄to plus pcedit versus finē status tāto resolutiua vincant stipticis: ita vt cū ad declinationē pcesserit sola resolutiua administrantur: cū quibus pcedat vsqz ad resolutionis finē. Et scias qz illud qd dictū est de gargarismatis medicinarū intus in ore. Amplius dñt. qz auctores prohibentes administratiōe medicinarū ante euionē intellexerunt de fortibus: quibusdā enī lenibus vñ lz: q̄uis dicā ego securus fore nō vñ fortibus: nec etiā lenibus. C. Et q̄uis auctores cōter expresserint de administradis stipticis in prin^o puris. Aui. dixit. lz esse verū nisi in tribus casibus. Primus est dixit Aui. cum dolor fit fortis in principio rei: tunc enim est necessarium vt cum stipticis repercussivis admisceatur aliquid qd sedet dolorem: z leniat. scilicet asperitatem factam a stipticis: aut saltem prohibeat fieri. Secundus casus quando multiplicatur effusio materierum in principio. s. multam etiam post euionem z diuersionem quare non est tunc excusatio quin resolutiua cum stipticis admisceantur in quantitate correspondente superfluitati effusionis earum ne si pura stiptica administrantur compingatur materia quam premultitudine expellere non possent immo eam compingendo per repercussionem auerent. Et tertius casus est 2^o oppositus. s. quando non est mām plurima in effusione. Quando enim mām que effundit est pauca ita qz apa nō est forte z magnū nec diffilium accidentium ex dolore: z inflammatione quare non timetur mām tractus: tunc etiam licet stipticis aliqua admiscere resolutiua. C. Et rursum scias qz etiam in omnibus alijs casibus cum dixerunt auctores de administratiōe stipticoy in prin^o ipsi intellexerunt qz sint pura ad admixtiōe resolutiuorum: non autem qz sint pura omnino: quoniam non debent esse spoliata ab admixtione alicuius absterfuiū virtutem hūis. Dixit Aui. oz vt incipiatur cum medicinis stipticis mixtis cum eis que hūit aliqd absterfionis sicut mel. Et rō est: qz pellicula partium gutturis subtilis est: z rara: quare per eam etiā in prin^o inītiante apatis aliquid ab eo resudat: qd dz abstergi. Et ista mixtio dz ē maior z minor sz dispositionē materiez z quantitatē resudationis: fm̄ etiam diuersitatem partium principij. In calida. n. materia minus de absterfuiuo miscendum est: infra vero amplius. Et dixerunt quidam qz in principio inītiante minus de absterfuiuo miscendum erit: in pcessu vero amplius siue materia calida fuerit siue frigida. Et dixerunt qz facta admixtione absterfuiui in principio inītiante semel vel bis ipsa non sunt continuanda maxime in materia calida per tps principij totū: quia cum in tali inītio z maxime a materia calida pay sit qd resudat possibile est qz in vna vel duabus admixtionibus absterfuiuis sit facta sufficiens absterfio. z sit tunc necessarium vñ puris stipticis sicut est in omni tpe principij: z omni mēbro in quo non reperitur resudatio: vt magis reputant: ppterea subdit Aui. deinde fiat gargarizatio cum eo in quo non est zuccharum vel mel. Et iterum pcedente prin^o ipio si de mām resudat dz iterari absterfuiū admixtio fm̄ resudationis q̄ritatem ponendo de zuccharo vel melle. Et mel quidē dixit Aui. ponitur vt mundificet z nō vt cōfortet. s. repercussionem. C. Et scias qz sicut dixit Sal. 6^o mēmi. Medicine stiptice quando simul coniunguntur. i. quando simul multemiscantur sunt vehementiores: qz pluri z melioris opationis sunt picularibus. Et mirabile credit qualiter hoc fiat. Et Aui. dixit. Meliora stiptica sunt cōposita qz simplicia: hoc est ex rebus z quas extrahit experimentum. sic. n. experimento inueniunt est

De app.
rimandis.

De app.
rimandis
in statu z
declina-
tione.

tum est: et non potest reddi alia ratio: maxime cum ipse 3^o casu.
dixerit: quod paucum medicinarum est melius plurimo earum:
quare quidam dicunt illud provenire in stipticis a forma
specifica. Et scias quod gargarizatio cum medicinis melior
est quam carum insufflatio: aut in ore retentio: quia gargari-
zatio magis et melius imprimit. Et scias quidam modum
dus embrocationis faciens ad profundationem virtutis
medicinarum: et ideo gargarizatio magis est utendum: verum
tamen quicquid egrotans gargarizare non poterit: aut timebit
medicus ex gargarismo augmentum doloris: et materiem tra-
ctu ex motu et ictu gargarismatis et labore in eo sicut ut su-
pra dixit Rasis. Et tunc potius utendum est insufflationi-
bus et retentionibus medicinarum in ore cum gargariza-
tione levi et rara. Sic enim Haly. 6^o practice timens noctu
mentum gargarizationis predictis fuit contentus insufflatio-
nibus in ore absque gargarismate. Et equidem quidam omnem
administrationem medicam ab intus in ore etiam repellentium
prohibuerunt actu frigidam fieri: sed voluerunt ut sub te-
piditate administrarentur. Et scias quod omnia repellentia ab
extra applicata prohibita sunt: ne per ipsorum repulsionem
si qua materia in exterioribus contenta foret percussatur
interius et addat in apertum: et malitia anhelandi et deglutien-
dis aut ne materia interius in apertum contenta repellendo
transleat ad membra nobilia precipue ad pulmonem et cor: et
interficiat. Sed de approximatis interius non timeat redi-
tus: maxime supra principalia: quoniam secundum plimum iuvante natura et regu-
lante repulsionem materia illa recurrit ad membra exteriora: et
alia in circuitu vilia et dispersita. Et si quid ad nobilia de-
fluat illud est parvum propter cuius parvum non timetur
de grandi leione illo. Et fuerunt tamen antiquorum quidam pu-
tantes quod stiptica apposita super sinapsum repellerent materiam
hanc apertam. Unde de opinione illo dixit Avicenna ex eis qui
iuvant ad illud. Nam ad repellendum materiam est utradat sinapi-
put super commissuram corzonali: et liniatur cum succo acacie:
et hoc in principio. Et mirandum est de hac cura: non enim verisimile
videtur quod virtus stipticorum illic appositum pervenire pos-
sit ad guttur cum quantitate qua possit materiam in gutture con-
tentam repellere: sed potius videtur debere nocere materia
in cerebro et supra guttur contentam cum pressione fluere fa-
ciendo ad locum apertum: et sic ipsam augere: et cum cerebro
sua frigiditate et vaporum ascensum exaltationis prohibitio-
nem nocendo: propter quod putandum est quod textus ille corru-
ptus sit: ubi est affirmativus debet esse negativus dicens.
Et eis que non iuvant est et c. Quis dicant quidam quod ista cu-
ra possit esse iuvativa in habentibus commissuram cranei
bene latam cum calitate cerebri et privatione materie expressi-
bilis in eo. Et in medicinis iterum dissolutivis interius
administratis casu. servandus est: quoniam nullum vehementer
dissolutum in eis apponatur ut staphisagria et similia. Et
variari debent medicinæ in ipsis omnibus temporibus mor-
bi secundum diversitatem materie in apertum contentæ. Si enim mate-
ria sanguinea fuerit in principio stiptica frigida admini-
strari debent: valent enim contra sanguinis caliditatem et
humiditatem. Et dixit Avicenna quod ex his stipticis decem est eli-
gere meliora: et talia sunt que cum stipticitate habent sub-
stantiam subtilē cum qua submergantur: et penetrent in pro-
fundum: et sic valeant bonam repulsionem facere: quibus
non inventis debet eis admisceri acetosa que dent eis sub-
tilitatem et penetrationem. Et si vero materia colerica fuerit
medicinæ in principio eligantur que plus habeant frigiditatis
quam stipticitatis: quoniam stipticitas non convenit siccitati
colerice: quod voluit Avicenna cum dixit. Opus est plurimum inten-
tionis in principio. Id est sit conversum ad infrigidandum cum eo:
quod facit stipticum: quasi dicat. eligantur que sunt frigida
magis quam stiptica: quoniam frigida remittunt caliditatem
colerice et eam ingrossant et repellunt. Stiptica autem quavis
cum modo substantie eorum subtilitate colere colligant

et confortando membra eam repellant: quoniam ipsa non est
apta in loco sicut materia sanguinea: verum tamen siccitatem
colere augmentat. Et si materia flegmatica fuerit: tunc
conveniunt in principio: que sunt stiptica absque frigiditate.
Imo utile erit si sint puncta aliquali caliditate: ubi flegma
fuerit multum grossum et compactum et non aptum repulsioni:
in quo casu est necessarium: ut stipticis coniunctis caliditate
admisceantur incisiva: quorum admixtio non est necessaria: si
flegma fuerit liquidum subtile: quoniam absque hoc quod incidatur
repulsionem patitur. Et si vero materia fuerit melica: tunc
in principio opus est quod stipticis paucis admisceantur ea que
subtiliant et incidunt. Si tamen materia melica multa fue-
rit omnino stiptica abijciatur: quoniam materie melice augmen-
tant siccitatem et grossitatem. Et sicut dictum est medicinas
variari debere secundum materie diversitatem in principio: ita etiam
proportionaliter in augmento statu et declinatione diversi-
ficari debet in stipticitate et frigiditate: in subtilitate et in
dispositione atque resolutione: quod per seipsum comprehendere po-
tens es: et maxime ex remediis que in cura squinantie po-
nentur. Variari quoque debent medicinæ secundum diversam
terminationem apostematum. Et quidem quomodo var-
rientur si terminentur in resolutionem iam patet ex prece-
dentibus. Et si vero ipsorum terminatio fuerit in suppu-
rationem: et non potuerint repelli in principio: neque repelli
et resolvi in augmento: sed vides quod materia cupum efficit
tunc triplex curationis surgit intentio. Quarum prima est
ad maturandum et saniem generandum. 2^a est ad aperiendum et
erumpendum et mundificandum. 3^a ad consolidandum quod
eruptum et mundificatum fuerit. Que tres intentiones im-
plentur et cum approximatis ab intra et ab extra. Si vero
apostema dictorum locorum inspersum et induratum: tunc opus
est ut mollificantibus et resolventibus curatur sicut mixtis: aut
vicissim administratis mollificantibus prius et resolventi-
bus 2^o. Et iterum si necesse fuerit ad mollium fiat reditus:
et successine ad resolutivum: et sic 3^o et ultra donec tota materia sit
resoluta. Medicinas autem auxiliorum predictas omnes inte-
tiones implentium ad causam squinantie reservabo. Solum
hic adducens eas que cum proprietate sanant gutturis
passiones. Et Sal. namque 6^o de simplici medicina causa de peo-
nia in translatione arabica dicitur si accipiatur filum lane et
proprie illius lane que reperitur in chonchis marinis et
tingatur tinctura que dicitur grana: deinde involuatur il-
lud filum in collo vipere et stringatur donec straguletur
vipera cum eo deinde illud filum involuatur ad collum habetis
squinantia: aut aliud quod unquam apostema ex eis que
sunt in gula et collo: et videbis in hoc magnum mirabile
istius filii. In translatione vero ex greco dicitur si multa fila
et precipue ex his que de marina purpura id est de conchilio
illo cuius sanguine tingitur purpura applicueris gule ach-
duastialis id est illius serpentis qui dicitur curtus et nostro vul-
gari sermone est qui dicitur scorzone suffocans cum eo ach-
dua siue curtonem vel scorzonem: deinde applicueris unum
quodque filum gule mirabiliter confert perichiniis: et in
omnibus que circa gulam sunt. Et adduxit hoc dictum Avicenna.
Et ait ex rebus expertis que faciunt sua proprietate in apo-
stematibus prefocantium vix et duarum amicis et omnino omnium
membrorum gutturis iuvamentum maximum est ut sumantur fila
plura et proprie tincta in sanguine mirice et cum eis straguletur
vipera postea involuat unum illo filorum in circuitu colli
patentis aliquod horum apostematum illud confert ei iuvamen-
tum mirabile bonum pertransiens quantitatem eius quod ti-
met de suffocatione. Id est quia assecurat ab ea. Rasis vero 3^o
continetis auctoritate acur filii dixit. Siligat collum vipere
cum filo lini al. lane: et ex distinctione ipsius prefocet vipera
et liger in collo patientis squinantia mirigabit passionem eius
statim. Et byrundo avis confert his apertibus secundum omnem
modum administrationis eius. Dixit Sal. sexto miemur

Medici-
ne etiam va-
riabile sunt
secundum diver-
sam termina-
tionem
apertum.

De med-
icinis que
a purpura
te sanant
passiones
gutturis
De filo la-
ne.

Item de
medicinis
gutturis
De byrundo
avis.

De by-
rundo
avis.

Medicamen facies cū proprietate ad squinantia cōburā
tur pulli hyrundinum addito eis sale in fornace:z cum ci
nere ad quartā partem eius ponat de myrrha ad curandū
squinantiam difficilē insufflat ex eo hora post horā in gut
tur. Et similiter scribit 3^o continentis. In xi^a autē de sim
plici medicina dicit: cinis hyrundinum mixtus cum mel
le:z linitus valet oībus inflationibus gule. Pulli aut hy
rundinum debēt accipi pingues z maturi:z ponere super
eos cū pēnis suis sal:z sic poni in vase fictili z obturare os
eius:z sic poni in fornace donec cōburant z fiat ex eis ci
nis de quo si accipiat a.3.i. vqz ad duas cōfert: sed multo
magis: etia ab extra cum ipso puluere fiat cataplasma.
Et terra quidē nidi hyrundinum distēperata cū aqua aut
oleo ros. emplastrata super collum z gulā omnē inflatio
nem gule: etia mamillaz sanat cū proprietate sua: quā
etia adiuuat eius siccitas. Et sterco. quidē infantis. s.
pueri qui per tres dies panē mediocriter salitū z fermen
tatum:z vñ dixit Rabi coctum in foculari comederit: z si
mul cūz eo lupinos dulcoratos aut carnes gallinaz elixa
tay z vinum vetus biberit: aut aliud modice temperatū:
his tamen inmoderata quātitate vtētis vt bene digerāt
sumptum 3^o die exiccetur z misceat pistatum cum melle
actico. i. siluestri: z linitat cum eo guttur z palatum: aut so
lum cum digito z applicetur palato: aut detur in potu cō
fert squinantia mirabili iuuamēto: ita qd etia a stomia
excusat. Dial. quozqz hic dixit. absolute de stercoze homi
nis sicco z trito mixto cūz melle. Et Sal. quidē 6^o mie
mir dixit qd caninū stercus: quādo ossa precomedunt ca
nes optimum per omnia est tanqz iuuans potenter: z nul
lam indelectationem inferens ei cui adducit: debet autem
accipi qd est album: quia albedo eius est signum qd come
derint ossa. Et Rabi dixit qd debet accipi illud qd est du
rum absqz malo odore:z debet siccari z teri. Et quidā di
xerunt qd debet sumi in diebus canicularibus. s. stercus
canis:z qd canes debent in domo diebus tribus claudi z
solis ossibus nutrirī. z 3^o die debet eoz stercus sumi. hoc
enim stercus dixit Rabi confert sumptum in potu. Et
Serap. dixit qd quādo teritur solum z infundit melle z
linitur cum eo guttur de foris cōfert iuuamētum magnū:
verumtū hoc linitum nō oportet vt administretur nisi
in declinatione. Quidā aut miscent cum eo cinerem ordei
cōbusti. Hyranus quozqz dixit qd hoc stercus debet dari
secrete in potu ignozate infirmo. Et dicunt qd ambo pre
dicta stercoza simul mixta z cum felle taurino distempera
ta vel ouino vel testudinis approximata gutturi intus z
extra valent multum. imo z ipsa fella cū melle illinita ad
palatum cum proprietate valēt. De dictis tñ stercozibus.
dixit Sal. 6^o miemir humanum stercus tanqz abhominā
bile semper recusauit neqz eo vltus sui. Quidam vero non
predicēs: sed late conans accipiebat nō quod cūqz: sed pue
ris dabat plm de cibo panē cum lupinis:z ita deficcās ha
bebat cum repositū ad ea in quibus vti volebat. Et dixit
ideo de simplici medicina. Ego nihil horum stercozū de
glutire paterer. z si semper eger stare deberem. Et fortasse
glosator Suil. z alij plures ad hoc dictum Sal. aduertē
tes dixerunt qd cura cum stercozibus eis nō placet. Et
vermiculi quidem pusilli qui cū tanguntur rotundantur
si exiccantur: z puluis eoz cū melle gargarizetur exhi
bent squinantia iuuamētum magnū. Et dixit Ser. qd
flos viol. a proprietate que est in ipso quādo bibitur cum
aqua confert squinantia z epilepsie puerorum. Et similiter
quādo cum melle subtili mixtum gargarizat. Et maxime
iuvat in principio conferens cum frigiditate sua ad repel
lendum. Et dicunt rostrum picchi auis gestatum ad col
lum abiecit ab vna squinantia z dolorem. Et herba
quedam a multis dicta nodela propter multitudinē nodo
rum quos habet in suis ramulis consimilis corrigiole. est

tamen hec herba brevis quasi palmi vnus z simplin est
sine solis fm omnem modum administrationis eius con
fert cum proprietate sua squinantia: propter qd a multis
vocata est squinantia. Et Andronicus sicut ponitur 6^o
miemir stomaticum dyabyrundinis valet squinantia. Re
tos duos succi mirti viridis ciatos duos myrbe obolos
duos misce diligenter z exhibe de eo in potu z ad gargari
zandum z leniendum. Et Asclapiades vt ibidez ponitur.
Recipe pulueris hyrundinum siluestrium adustay. 3. iij.
nardi indici croci. añ. 3. i. confice cum melle z vtēre sicut
predicto. Et Mundinus bonon. dixit qd hec oratio valet
contra squinantia: z alias gutturi passionēs. Domine
iesu xpe deus noster per virtutem tui nominis sancti iesu
z per orationē beati Blasij serui tui liberare dignaris hāc
famulam tuam vel famulum tuum. N. ab infirmitatibus
gule gutturi z vñ z aliorum membrorum suorum. qui
vuius z regnas in secula seculorum. Amen. z debet dicere
orator ter hanc orationem z ter pater noster z faciat cande
lam in nomine sancti Blasij z mittat eam ei ad collum in
girum: postea faciat eam ardere in ecclesia.

De apostematibus vñ zc.

Lap. iij.



Arit Salienus

6^o miemir capi
tulo tertio Lar

nosa quedam particula in alto oris apparet
pendens cum aperit quis plurimū os z de
prelertit linguam hec cānuscula nominatur
binis nominibus ab antiquis grecis garga
reum z columpoa. Quidam vero post eos medici omnes
fere non sic sed Ryonidam vocant. Eorum vero sunt qui
vuulam eam nominant. Et melius est de hoc nallatenus
facere memoriam. non enim hanc particulam: sed vnam
quandam passionem eius nominant vuulam. Et acci
dunt ei egritudines compionales calide: frigide: sicce: z
humide. Et compositionales de elongatione z casu eius
z subtilitate ipsius z eius ingrossatione. Et cōmuni so
luto continuitatis eius z vlcera ipsius. Et composita vt
apata. Et dixit Ser. 2^o breuiarij capitulo 17^o quādo vna
subtiliatur z extenuatur vocatur hec egritudo cicinonis
z eius intentio est chorda ex corijs. Et quando accidit in
ea apa calidum fm diuersitatem locorum vel partū eius
in quibus accidit diuersis nominatur nominibus: quo
niam si apatur tota nominatur ramus z eius intentio est
perpendicularis parua. Et si apostemetur caput eius subti
le tantum vocatur sacatuli: z est eius intentio vna. Et si
apostemetur caput vñ vocatur cataurus quando resolu
tur materia eius ad reliquam vnam. Et fortasse peruenit
cataurus ad sacatuli quando aggregatur tota materia ad
caput vñ. Et deterior est cataurus qz sacatuli. Et sic appa
ret ex dictis distinctio specierum huius apostematis se
cundum loca.

Distinctio

autem eius secundum causas est: quo
niam altera provenit a causa extrinse
ca: z quandoqz a causa intrinseca: causa extrinseca quod
cūqz obuauerit capiti z collo faciens fluere humores
ad vnam attrahens eos ad ipsam. Et omnis quidem hu
mor potest esse causa huiusmodi in apostematibus: sed vt
frequentius fit a sanguine: z deinde a flegmate: colera
fit raro: z adhuc rarius a melinconia. Et cognoscitur apo
stema vñ. per visum z tactum quando ore aperto z lin
gua circa radicem fortiter depressa digito vel instrumento
intus aspicitur. Sic enim optime comprehenduntur egi
tutines vñ: z duarum amig. z maxime cum tunc precipi
tur ergo vt suffiat. Ait. n. Sal. qd cum in quodam impedi
ret deglutit saluē z loquela: z volui videre guttur z ore
aperto nō potui videre totā vñ: qz elongata erat z decli
nauerat deorsum: tūc dum inspicerem precepi vt suffiret
z statim

De sterco
re hoīs z
canis.

De vermi
culis qui
rotundant

De flore
violarū.

De rostro
picchi.
De herba
nodela.

et statim apparuit caput eius inferius cum quadam bubula sicut quedam vesica et sic certificatus est apud me quod cona-
men ad ruffendum eleuat eam ita ut appareat. Et scias.
quod cum apatur vna aut amig. aut algo sinat: aut inflat vna:
et cadit et relaxat dolore nimium patiuntur cum cibum de-
glutiant patientes et non nisi cum multo labore et dolore.

Signa quoque vniuscuiusque materierum sumuntur ex
eis que dicuntur inferius dum signa materie
rum squinatie ponentur. Et apud quidem vne licet possit
terminari oibus modis terminationum apatur: sed plim tñ
terminatur altero trium modorum. Aut enim dicitur Mes.
resoluitur: aut suppuratur: aut delet et corrumpit mebrum.
Et signa harum terminationum poterunt sumi ex his que
dicuntur in cognitione terminationum squinantie.

Sed oportet in curatione huius apatis obser-
uentur dicta in cura generali pre-
cedente quantum ad dictam eionem materie: et materie diuer-
sionem. Sed dicit Sal. 4^o terra. sicut 3^o ponitur continen-
tis. oportet ut insistas cum sollicitudine ad conuertendum
vnam ad dispositionem pristinam naturalem: neque presumas.
dicit Serap. in faciendo violentiam super eam cum digitis
ut non excites apam et vehementiam doloris presentis. Et Aui.
dicit. oportet ut in ea sit facilitatis observatio. i. oportet
ut observes quod administres medicinas locales cum facilita-
te non premendo vel grauando: et ideo dicunt non oppri-
mantur cum digito. Nam digiti in non sua hora labore affe-
runt: et sunt causa tractus materierum: sed administrentur
cum pena vel alia re simili. Nec solū observandū hoc est
in hoc in apate tunc verū etiam in alijs apatibus partium
gutturis. unde dicit Ipo. in epydimijs et ponitur 3^o con-
tinentis sic. Si apam fuerit in corpore gula non est insistendū
cum tactu cum digito: neque cum medicinis vehementer
dissoluentibus vitandus. n. est tactus in squinante cum
fuerit cum dolore: quoniam augetur dolore et augetur inde
passio. Dissert autem inter curam necessaria ad tactum et
necessariam ad dolorem: quoniam apam quod est absque dolore
est fluxuum flatuum: et cum dolore est flegmon. Fiat itaque
eius materie et diuersio eius secundum casum. dictos et qui dicuntur
in cura squinatie: et sic deueniatur ad localia diuersificata
secundum tempora huius apatis materie eius et ipsius termina-
tionem. Dicit ergo. in primo oportet ut sit medicina stipti-
ca subtiliata. i. cum subtilitate penetras donec prohibeat
cum stipticitate sua descensionem materie: et cum subtilitate.
i. penetratione ad profundum eueniri repellere faciat quod ex
materia est collectum in apate. Et hoc faciunt gargarisma/
ta cum aqua corticis nucum aut cum rob de moris siluestri-
bus. Et rosa decocta cum corticibus granatorum et gallis su-
mach lentibus ex corticatis et fructus tamarisci: quare cum
decoctione eorum fit gargarisma. Et gargarisma cum decoctio-
ne vel succo foliorum rubi. in principio est conueniens.

Et dicit Ser. Medicamē confortans vnam et eleuans
et colligens eam vtile et expertum. Recipe balaustie partes
ii. aluminis iameni pt. i. terantur et cribellentur et miscean-
tur cum aliquantulo caphore et croci: et administrentur
ita ut vent ponantur super vnam dum sit sicca. Et Aui.
quod in administratione stipticorum posuit casum. dices. oportet
ut gargarisma sit cum stipticis ut assidue ut gargarisma ex
aqua simplicis. s. parū aī qz pperet ad operationem stiptico-
rum aperiendo poros et leniendo: et cum hoc phibet ne vsu
stipticorum vna induretur. Quod si stiptica eam acquirere se-
cerint duritiē et coartationē dolorosam: tunc administra
in ea mucilagines. Medicamē bonū ad hoc. Recipe se-
minis lini et seminis malue et dragaganti aī. partes equa-
les: et quassentur et ponantur in aqua calida et cum eis po-
natur semen psili integrum et extrahatur ab eis mucilago
cum qua fiat illinitio: aut fiat cum ea dissoluta in aqua
calida gargarisma. Et dicit Aui. quod in illa que magna

est: sed parue inflammationis. qualis est que fit a sanguine
flatu: aut a flatu sanguini mixto administrentur ponti-
ca. s. in principio: quia cum hoc quod repercutiunt exicant
materiam. Sed in ea que inflammata est: que. s. est de colera
vel sanguine colerico conueniens est illud quod est vehemen-
tis infrigidationis sicut cum aqua solatri et seminibus rosi.
et folijs earum vtriusque inest operatio fortis et succus gra-
nati dulcis contritus cum cortice suo cum sexta sui de melle
factus viscosus et inspissatus est linimentum bonum. Et il-
lud quidem conuenit in fine principij etiam augmētū. Et sicut in
hoc tempore conuenit gargarisma ex dyamozon et decoctio
gallarum in calida. Et ex eo et decoctione masticeis nucis ci-
pressi et thuris in frigida. Et dicit Aui. loquens in ca-
lida linatur exterius non quidem in collo ut gula: sed inte-
rius: exterius tamē ab vna. s. palatu et partes circumstantes
cum eo quod habet exiccationem et stipticitatem fortē: sicut est medi-
camē quod fit ex gallis et alumine iameni. et silibus: verū tū
ante hoc sal premittendū est ad illa stiptica ad leniendum
cum eo partes in circuitu: ut si fortassis esset aliqua materia
flatu in partibus illis per sal abstergatur: et facta eius
absterfione administrentur stiptica. Si autē talis materia
in illis non esset partibus administratio salis tunc ante sti-
ptica esset nocua propter dissolutionem quā facit. Et pro-
pter hanc causam littera que dicit pretermittendū est sal
nec administrandū nisi post repercussionem est melior et
de conferentibus in primo apatis vne flegmatici est garga-
risma factum ex aqua plataginis et mirtin que bullierunt
nux ciperi: metas: calamus aromaticus: ciperis et mastice.
De cōferētibus autē in primo apatis melici. dicit Aui.
est medicamē ex gallis immaturis nuce. s. ciperi attramē-
to rubeo sumach cum sumis ex eis. aī. partes equales: et pars
3^a salis torefacti: et administrentur: quoniam repercutit cum
aliqua resolutione sicut conuenit fieri in primo melicorum
propter grossitiem eorum. Aliud quod est conueniens in di-
spositionibus et horis. s. principij et initij augmētū quod reper-
cutit et aliquid resolutionis. Recipe aluminis iameni par-
tes. ii. rosi. partes. ii. costi partem vnā puluerizent et admi-
nistrentur cum pena sic quod perueniat ad vuluā. Cum autē
peruenit apam ad finem augmētū et statū et si apam tendit ad re-
solutionem administra resolutionem. s. cum repercussione secundum
casum. Propterea dicit Ser. cum peruenit ad statum acuitas
apatitis. i. apam acutum calidum tunc permisce in rebus dictis
myrrhā crocū et ciperū. Et fiat gargarisma cum decoctio-
ne eorum et liquir. rosi. cum melle. Et conuenit decoctio folio-
rum rubi in vino. Et conuenit gargarisma cum decoctione
Ipsi et aceto. Gargarisma vtile. Recipe passularum
iniubarum sebesten ordeī mundi. aī. 3. i. capilline. li.
quirite ipsi. aī. 3. ii. apij calami aromatici. aī. 3. i. 3. de-
coquantur in aqua sufficienti et addito paucō aceto et
melle rosi. fiat gargarisma. Et ouum coctum in circuitu
vulue liniatur et desuper parum salis liniatur. Cumque
declinauerit egritudo gargarisma fiat ex ipsi apozima-
te et foliorum lili cum floribus camomille et sicados: et
si materia fuerit frigida addatur in resolutionis.

Si autem contingat. dicit Mes. quod ex medicinis appo-
ximatis non possit apostema resolui: sed intumescat am-
plius et dolor inualescit: tunc colligitur mīa et suppuratur
tunc perueniendus est ad gradum maturatiuorum. Et Aui.
dicit administra decoctioes. s. maturatiuas. Dicit Mes.
sicut est decoctio dactylorum et ficuum et vuarum passa-
rum et radicū lili et rosi. et emplastrum fiat ex fece eorum.
Et quandoque miscetur in eis aliquid ex confortantibus
ipsum membrum ne cadat putrefactio et integrum ipsius et
corruptum. Sicut verbi gratia. balaustie et rami et myrrha
et ciperi rosi. et similia et quodcumque eorum videris oportere:
et hoc secundum qualitatem materie apostematis. Quod
autem in generatione saniet dolor inualescit oportet

In facie
augmētū
et statū.

In decli-
natione.

De sania-
tione siue
matura-
tione apo-
stematis.

intendere ad sedationem doloris cum eis que maturatio-
nem complent. Et si cum hoc dolor perueniat et non se-
datur. Dixit Aui. Reuertendum est tunc ad solutionem ve-
tris: supple vel ad slobotomiam fm q materia exegerit ad
locum fluens adhuc cuius fluxus signu est doloris perse-
uerantis. Et subdit Aui. q si per hoc no copletur. s. do-
loris resolutio q est signu mae grosse: tunc administra ea
que sunt fortis resolutionis sicut sunt succus cucumeris
asini centaurea et nitrū rubet cum melle. Et de con-
uenientibus in hoc est decoctio yfopi et yreos et radicem
calidonie gargarizata sicut est: vel cum oximelle coposito
vel squillico. Et de fortibus resolutiuis est succus origa-
ni gargarizatus. Et inuenietur et resolutio cu applicatis
exterius super collo vt cu lana nō lota intincta in oleo co-
stino vel laurino vel silibus. Vel si nō copletur. s. matura-
tio tunc maturet cum eis que materiam grossam saniant.
Post q aut suppuratū fuerit aperiat deinde mundifi-
cetur sicut in aperitione et mundificatione squinatie dicit.
Et ibi et inuenies auxilia maturatia et copletia suppara-
tione in subtili et grosso. Et dicunt quidā. q apa vne pōt
aperiri stōmo in parte in qua maior apparet maturitas
vt perinde exeant et sanguis et sanies. Et si apa prolon-
gatur et indurat: tunc nō est fm Sal. aliud ita cōueniens
sicut assa fetida. Et dixit Rasis. 3. cōtinentis. Credendus
est qd valet si sepe odores aut suspēdat in collo: qm Sal.
dixit. q valet sicut ponia. Et Aui. dixit. non est aliquid
pueniens sicut assa fetida. Quidā aut comburunt capita
pisciculorū salsoz et puluerizant et puluere applicant vne
apate diuturno et indurato apostemate. Et alij accipiunt
radicem aneti vel semen eius et cōburunt et puluere cum
digito vne applicant. Et dicunt alij. q puluis testudinis
terrestris combustus vne applicatus est vtilis et pueniens.
Si vō apa vne nō resoluit nec suppurat nec indurat:
sed in corruptione transit et corrumpitur et mortificatur
vua et pēdet subtiliata radice eius: tunc dixit Mes. Opor-
tet vt incidatur: nō enīz amplius a natura regit. Et Aui.
dixit. Cum vua incipit subtiliari in loco vno vt in cuspi-
de et ingrossari in alio loco vt in radice: vel e cōterio. s. q
incipiat subtiliari in radice et ingrossari in cuspidē neces-
se est vt incidat: verūtamē quantū possibile est opz vt ex-
pellas illud. s. incisione vne a teimo debes dimittere eā:
et cum alijs curam facere. Facias ergo ei dixit Aui. em-
plastrum cum sale armoniaco et apponas illud ei cuz co-
cleari. Et non opz v incidat nisi cum radice eius ad-
uenerit extenuatio: qm in incisione eius est timor magnus
ppter multa nocumēta que ad ipsius incisione sequi pos-
sunt: non enim incidere debemus. dixit Ipo. vnam tumi-
dam rubentē. si enim fuerit vna rubea. dixit Sal. incisionē
eius est fallax: qm ex ipsa sequuntur apata magna et mana-
tio sanguinis nimia. Dixit Aui. ex eis est nocumētū yo-
cis. Et ex eis est detectio pulmonis et frigoris et calozis:
et facit accidere tussim ab omni frigore et caloze: et nō tole-
rat sitim: et ex eis est detegere stōm malitie cōplexionis a
causa primitiua ex vto et puluere et eis similibus. Et plu-
rimorū quibz incidit vua infrigidat aerem teperatū. i.
iudicant aerem temperatū esse frigidū. Et in pectoribus
plurimorū eorū et pulmonibus figitur frigus. i. mala com-
plexio frigida mansua donec moriunt: et qm accidit ex
incisione eius sputū sanguinis et non retinet. Sed hmoi
nocumēta maxime sequuntur qm inciditur vua in nō sua
hora. nec qm tunc incidi opz: nec fm cōem modū incisionis
eius non enim opz incidi vua dixit Sal. nec qm subtili-
liatur ad modū minusorū. Et cuz tenuis fuerit et sumitas
eius fuerit maior et grossior et pendens tendens ad lūidi-
tatem incidenda erit. Et Sera. dixit. qm subtiliatur vua et
enatur: tunc opz vt incidat eam si indiget incisione: fm vero
aliū modū ab illo nō opz vt incidat eam penitus: quia

tunc cōsequetur illud cui est difficultas et est suprimores
magnum qm inciditur ante hanc horā et ad minus possit
sequi eruptio sanguinis perdens. Et Pau. dixit. quādo
extenditur vua: et nō pōt reuerti ad locum suū incidē-
da est omnino: et si longa fuerit et subtilis vt cauda mu-
ris: et presurrit lingue: et non fuerit coloris rubei nec ni-
gri incidi poterit absqz periculo. Et incisionē quidē ei
qm sit ferro: qm sit cu cauterio et medicinis causticis. Et
dixerūt Sal. et Pau. q melior ē incisionē eius cu ferro qm
medicinis causticis: sed imponēdū est cauterio postea in
eodē loco. Et Aui. quidē dixit. opz vt pideret in vua
eius et ingrossatur extremitas eius et refudat ex ea sicut
pus: tunc est melior hora ad incidendū eam et incidat cu
ferro: vel cum medicinis cauterizantibus. Illius enīz in-
cisio que subtilis est et longa sicut cauda muris equitans
super linguā absqz reptōne et rubedine: aut nigredine est
parui timoris. Et modus qdem incisionis eius est vt
premat lingua ad inferiora vt sit possibile accipere vnam
cu instrumēto et incidat. Et qdam incidunt eam cu fossi-
cibus. Mes. quoqz dixit. q melior est modus incisionis
eius cum incisione aureo ignito postq recipit vua in va-
citate laterali instrumēti cānularis: ita q per medium
extremitatis alterius cānuli incisionē ipm mittat vt per-
ueniat extremitas eius ad vnam et radicē ipsius sine con-
tactu aliarū partium. Et videtur innuere Mes. q incisionē
eius cauterizando sit melior: et verū est qm tunc ad hoc vt
non subsequat fluxus sanguinis: verūtamē ista opatio
est fallax: qm nec bene cōprehendi potest ad quā et qm
partē ipsius cauterium perueniat. Incisionē autē eius cum
fossicibus vel alio instrūto ad hoc apto est fallax: verūtmōz
sicut dixit Sal. vt sequatur cauterizatio cu ferro vt probi-
beat fluxus sanguinis: aut si hoc non fuerit poleat in
cōmode restringat cu medicinis et diuerfionibus si super
fuerit. Et Aui. quidem ad restringendū ipsū dixit opz
vt ponant ventose super collū: et vt fiat regimē cu stōma-
venaz inferiorū cōcantū sicut a cellarū et situm eis intē-
dendo ad attrahendum. s. ad diuersum etiā cu alijs diuer-
tentibus: et perueniatur ad localia. Et singularia retinētia
sanguinem et linimenta administranda ad illud sunt sicut
atramētum quo fiet linimentū: aut puluerizādo ipsū
supra ipsam. hic enīz retinet generādo escaram in loco: et
pro aut administrantur infrigidātia actu sicut nix et ribes
et solatrum et aqua citionorū acetosorum. Et ex rebus ex-
pertis que habent proprietatē in hoc capitulo: et q opz
vt administrantur in dispositione: quia statim est medica-
men qd testificatus est sapiens nominatus diogenes: et est
alben. Mes. est succus arnoglose cu administratur: et pro-
prie cum trociscis de karabe et luto sigillato. Et opz vt non
administraretur aliquid ex eis calidum: sed frigidum actu.
Calidum cum eo q attrahit destruit operationes medici-
ne retinentis sanguinem. Sed quia ipse post incisionem
amig. docet gargarizare ad sanguinem restringendū gar-
garismate ex decoctione senticū. i. duorū ruborū. als. len-
tium et filiorum mirte tepida: ideo scire oportet q quādo
intentio est ad restringendum sanguinem tantum garga-
risma debet esse actu frigidum: si vero in loco esset dolor
fortis qui egeret sedationē: aut mouerent actu frigida in
loco incisionis mortificationem et dolorem: tunc debet
esse actu tepidum donec cesset dolor et mortificatio: dein-
de oportet redire ad actu frī: si non cessauerit sanguinis
fluxus. De abscisione aut vule cu medicinis causticis.
dixit Rasis. 3. continentis. dico incidenda est vula assa fe-
tida et alumine appositis eius radicē: et insistendum est
cum eis: quoniam incidetur. Et Aui. dixit ex medicinis
incidentibus eam sunt assa fetida et alumen iamentū que
sine intermissione ponantur super radicem eius: et quoniam
incidunt

De aper-
tione.

In apate
indurato.

In apate
in corru-
ptionem
transiente

Quando
debeat se
ri incisio
vne et qm
non et de
modo.

Alia
enim

Alia
enim

Alia
enim

Alia
enim

Alia
enim

Alia
enim

Alia
enim

Alia
enim

incidunt eam et faciunt ipsam cadere. Et ex medicinis et facientibus ipsam cadere cum cauterio. i. cum cauterizādo est sal armoniacus cum assa fetida et attramentis. Et conuenit medicamentis quod sic fit. Recipe attramenti vitreoli salis armoniaci aluminis et assa fetide. an. partes equales. fiat atropia. et parui cum aceto squillitico et applicet vniuersi ei. Et opus est parui cum aceto ut medicine iste super vula annexe teneantur cum infuso ad hoc aptato hora vna ita tñ q non deglutiat patiens saluā donec agunt in ea: deinde iterent vsqquo migret: nam si denigrat cadit post tres dies sñ plim: et opus est si ille qui curat declinuit ad inferiora hñs os apertum ita ut currat salua eius: et non retineat in ore ipsius. **C** Dixit Pau. nō est incidenda cū radice ipsius a palato: sed dimittenda est radix ne noceat voci. Et dixit Mes. nō ita radicitus incidat quin aliquid extremitatis eius remaneat: fortasse. n. sumet aliqd officiu ex eo nā. Et Auic. dixit. nō radicitus incidat: simo dimittat ex ea aliqd. naz si abscederis eaz ex palato sanguis forsitan nō abscedet vno. Cū hoc tñ etiā nō oporteat vt incidat res parua et sit nocumētū: remaneat cum dispōne suā: imo opus est incidat quātitas que addit supra nām. Debet itaqz incidat abscondere ex ea tñ q̄tum putatuerit eam addidisse suā q̄titate nālem: si. n. minus incidit nō erit iuuamēti sufficiens: et si plus sequent nocumēta dicta. Et vltra eā dñt qdam. nō p̄solidabit nisi raro: et sanies ibi aggregabitur putrida ad quā sequitur putridus fetor oris. Intellere runt aut sapientes predicti qñ putrefactio nō fuerit cōica ta radice vniuersi enim ei cōicata fuerit: tñ debz tota incidit et etiā hoc voluit in diuisionibus cū dixit. q. radicitus dz incidit. **C** Dixit aut Sal. bonū est si ante incisionē purget corpus et postea incidat. Et Auic. dixit. fiat p̄seruatio cū solone vtrius subtili p̄cedente ipsam et excussione corporis a repleione si fuerit in ipso ex sanguine aut alijs humoribus. Inciso aut cum repleione corporis est timorosa. **C** De casu vne.

Casus vne proprie dicit vna qñ plon gatur et ceciderit inferius. Et eius casus qñqz est vsqz ad orificiu meri et impedit deglutionē. Et qñqz extendit vsqz ad orificiu epiglottis: et impedit nō solū deglutionē: sed et anhelitū. Prolongat autē vna et cadit. dixit Pau. ex manatione humiditatis a capite ad vna: vñ mollescit vna et longa efficitur.

Et Auic. Dixit. qñqz mollificat vna p̄ter ap̄a. i. absqz a parte ex humiditate replente substantia eius. cum enim imbibit ipsa humiditas relaxat substantia vne: unde cadit inferius. Et eius. n. casus est vt redat ad inferiora et nō redeat ad locū suū per seipsam. Et est casus eius qñqz cum febre qñqz sine febre. Et mā relaxans vna qñqz est sanguinea lz raro ex ea fiat: et qñqz flatica que est sñ plim. Et cū cadit vna qñqz est necessariū deglutiētī cōprimere cū digitis suis. i. vna eleuādo ipsaz dū possit deglutire vel cōprimere bolum: et deglutiat ipsum.

Et signa materie sanguinee sunt sensatio caliditatis in loco et apparitio rubedinis in aper tione oris cum depressione lingue: flatices vero sig^a sunt p̄natio sensus caliditatis et apparitio rubedinis.

Et cura huius egritudinis est. dixit Mes. tres res. prima est eio cāe. et diuersio eius. Et 1^a app̄ vna vehementi rubedinis et inflammationis tñ flōma cefalica. Et si fuerint cū p̄mixtione colē solue ventrē euz eo qd est sicut aqua fructuū et mirabolanor. Et si fuerit habens albedinē cū eo qd est sicut vera et chotie. Et Auic. dixit. Si fuerit in ea materia sanguinea flōma. s. ex cessat: et deinde ex venis que sunt sublingua si fuerit opoz tunū sicut dixit filius Mes. Et 2^a intentio est imple

da. dixit Mes. cū eo qd facit cadere mām ad partē diuer san: sicut cum fricatione auris. i. et scarpellatice et vebementi extēsiōe: et earū sursum attractione dolorosa: et positione ventosa: et parte opposita: hec enim eleuat vna. **C** Et ex eis que experta sunt ad eleuationē vne est vt accipiat cereū: al. circulus siue manipulus capilloz vt zundegi. i. in cōmilitura. i. coronali vel sincipite: et colligantur manibus et precipiat infirmo vt iacet et tu qdem pones pedes tuos sup humeros eius et trabe manipulū capilloz vebementer vsqquo cutis dislocetur dislocatione aliqua a craneo vel gingia: eleuatur enim vna eius illico. **C** Et dixit Mes. sternutamiēta et conferunt eis. i. facta post eiones ad diuertendū mām ad partes nariū. Et Auic. dixit. diuerte mām ad opposita sicut dicitur aut dictū est. Et sunt qui p̄hibent descensū reumatis ad partes palati apponēdo capiti calida trahentia et exiccantia sicut cum elario opopire vel auree alexandrine distēperato cum modico vini vel aque vitis: et aliquo oleo calido. Aut emplastrū de baccis lauri cum pulegio origano calamento mentastro sauina et similib⁹ tritis et incorporatis cū melle: et extēsis sup corio vel stupis et appositis capiti prius raso in anteriori parte eius. Et p̄prie cōueniunt hec cum mā fuerit flatica. Et Mes. qdem dixit. si exptus est vt liniatur sup zundeg. emplm ex succo acatice: aut ex acatia cum aceto aut ex gall. adustis euz acetoz et hec in prin. qm eleuant eam: et hoc quidē cōpetere possit post sufficientes eiones nō qdem diuertēdo materiā ad superiora: sed exiccando mām calidā in capite locatā paratā fluere. **C** De implone autē tertie rei dixit Sal. 6. niemyr. Rebus stipticis siccis et oillgēter tritis licet vt applicando gargareoni ducēdo eū suauiter versus superiorē regionē versus palatū. Et debent hec sicca poni in cocleari et cū eo applicari vne a capite eius inferiori subleuando eam versus suā radicē et debet eligi huiusmodi stiptica calida vel frigida sñ mām relaxantē: et debent appproximari sicca. i. actu. ipsa. n. modice plus conferunt qz sicca potentia: actu aut humida. Et ista qdem stiptica in prin⁹ quidē cōueniunt: qñ intentio est in eo vt repellantur materia et exiceat locata que relaxat vna et coadunet et inspissetur vna ipsa in substantia sua. sic. n. vna pēdens subleuat et deducitur in locū suū. **C** Dixit itaqz Mes. in prin⁹ incipiat cum medicinis que repellunt materiā et p̄hibent aduentū humiditatis plurime. fiat itaqz gargarisma cum aceto et aqua ros. in prin⁹. si materia fuerit calida et vna inflamata rubens. Aut cum aqua solatri et semine ros. et folijs ipsarū: aut cum aqua. i. succo granatē acetosi postqz teritur cum tota substantia et cū stipticis. **C** Et Auic. dixit ex bonis ē vt gargarizet aqua ros. euz aceto mixta: aut decoctio sumach mirti ros. gallarū et similium cum aceto aut dyamozon. Et dixit Mes. ex succis duoz granatorū contritorū cū tota substantia fit gargarisma bonū. Et ex sumach euz aceto et aqua ros. et adhuc ex dyamozon factis ex moris rubi imaturis: et eo melius quoniam in casu hoc est illud qd fit ex moris rāni proprie imaturis. **C** Et dixit Mes. liniat paulatim vna ex medē camine facto ex balauistiis. et sandalis et ros. et paucō camphore de quibus fiat puluis subtilissimus: aut ex gallis balauistiis et alumine et hoc puluere vtendū est cum instrumēto. i. cocleari. Dixit enim Pau. q vna subleuanda est cum cocleari super quo apponende sunt medicine stiptice exiccantē. Et A. dixit. d. medicinis bonis ad subleuandū vna pendente sunt balauisie alumen et camphora. Tange leuiter vna cum pluribus fridis stipticis desiccatis sicut cū puluere ros. sumach balauistiay psidie gal larum sandaloz alborū cum sumun⁹ ex eis partes equales: et fiat hoc cū facilitate quāto magis fuerit possibile. **C** Et fiat gargarisma exptū vtile. i. ex succo granati mizi

Tertia intentio est circa loca lia in fanguinea.

id est huiusmodi casus

In flatica

solius vel dulcis z acetosi simul sumpto ex granatis ipsis
contusis cum corticibus z pulpis eorum. Et puluis iste
ei applicetur cū coleari puo cuius caput. vt dixit Pau.
dz esse sup lineā rectā. Recipe balausti. 3. ij. aluis iamēi.
3. i. croci z caphorē añ. 3. i. Si vero fuerit materia flati
ca gargarisma fiat in principio cum decoctione miri su
mach rob. aluis assi z salis assi in aqua ponatur de succo
mozorum vel aceto. Et ei applicetur puluis miri aluis
z thuris. Et ex eis que experta sunt in principio flam
matice z augmento z in statu sanguinee est vt sumantur
seis rob. 3. vi. hipogstidos. 3. ij. z decoquantur cū melle
aut cum vino: qm̄ est vtile z confert in prin° flammaticae
gargarisma ex succo corticis nucum cū rob. aut ex succo
mozorū cum rob. aut ex syrupo acetoso cū gall. Et dixit
Pau. si ad tedium fuerit vne de vehementer stipticis tūc
insistendum est cū amillo dragagāto: z gummi arabico.
Et gargarisma fiat cum prisana ordei aq̄ furfuris z sapa
vne pulcis tepide. s. donec remoueat tedium inductus
vne per stiptica. Et Sera. silr dixit. esse necessarium vt
admitstremus sedantia z leniētia sicut amillum z mucil
lago citonij z gummi arabici z dragagantū z sarcocola
z mucilago psilij z seis alteer: z similia. Et Aui. Dixit hoc
idem de gummi arab. z sarcocola z meste regi z est amillū:
vt dixit lra extra. Senti. aut̄ exposuit. i. capillus ve. z di
xit Pau. q̄ qm̄q̄ in prin° miscende sunt medicine resolu
tue cum stipticis. Et silr ēt dixit Aui. vt supra dictū est.
Et valet in augmento i sanguinea rob. z sumach z mir
tus. Et in flatica cinamomuz sumach costū z roser: in
statu additur. predictis in sanguinea flos camomille z
capillus ve. z in statu i flatica adduntur cipi z calamus
aromaticus in declinatione at̄ conueniunt resolutiua pura.
Remissiora tñ asseruntur in mā sanguineas intensiora vō
in flatica. Et cinis quidē radicū vel ramozū: aut seis ane
ti multum valet. Et silr cinis radicū caulis veteris exic
cat z subleuat eaz. Et de vtilibus in hac hora est succus
vrtice in ore retentus. Et dixit dial. q̄ assa cum aqua te
pida puluerizata p̄pellit ppendentē vna z suspēdit. Et
de conferentibus sunt cinamomum p̄retum. zinzī. cucti
be thus z storax. qm̄ ēt ex eis sūt pille z tenentur in ore.
Et dixit Aui. Fiat gargarisma cum oximella z sinapi z
almuri. Et in statu qdē z declinatione iuuanda est vne
exiccatio cū exiccātibz exterius collo. applicatis. Et sal
quidem correfactum in petia positum ac calidum collo
applicatum multum confert. Et dixit. q̄ si coquat ouuz
donec induref z calidissimū q̄to plus fieri poterit: p̄i
tñ a cortice purgatum sup commissura coronali ponatur
aliq̄lter compresse vna pendens subleuat. Cū ḡ stat vna
sic subleuata tūc ad cōplēdū exiccationē eius Dixit Aui.
fiat gargarisma cū aqua salsa vtendo gargarismate post
gargarisma. Et Infantū aut̄ vnas. dixit Aui. qm̄q̄ eleuat
galle aduste cū aceto mixto z p̄prie cū liniunt ex eis eo
rum sincipita. Et Mes. dixit. iā expertus est vt. liniaf su
per zuendeg. emplm̄ ex succo acatie: z hoc in prin° aut
ex acatia cū aceto aut ex gallis adustis cū aceto: qm̄ ele
uant ipsam hoc aut̄ faciūt p̄dicta sincipiti posita infanti
bus: qz pars sincipitis z commissure nō est in eis p̄fecte. cō
solidata. qre pōt in eis v̄tus medicie stiptice ibi apposite
facilr penetrare vsq̄ ad partē in qua est radix vne z exic
care eaz: vñ p̄hes ad supiora. Raf. aut̄ 3° cōtinētis dixit.
terenda est galla cū aceto: z pēna apponenda est vne plu
ries. Et similiter fiat in palato infantiū: qm̄ valet nimis.
Et de apatibus duarum amigdalorum.

Ad suble
uandum
vna infan
tium



Cirit Raf. 3° p̄tinētis ex li° epydini. Glā
dule que sunt in vaguis z locis at
tinentibus ei ex vtracq̄ parte palati. s. in fine
dentū velociter suscipiunt humiditates. s.
ad eas ex capite maxime defluētes z alijs ēt

partibus: quare intumescunt z apostemantur.
Et sunt ille humiditates quādoq̄ calide sanguineae: z
quādoq̄ frigide z flegmaticae.
Et cū apostemat vna eaz: vel ambe accidit p̄ illud dif
ficilis excreatio gravis rascatio: p̄pedita deglutio z anbe
litus cōstrictio. Et p̄speiunt visu ore apto: z lingua dep̄ssa
rities siue grossities ad tactum cum tangitur digitis ali
quātulum cōprimēdo sub loco vbi sunt site. Et ista apo
stemata nostro vulgari ydiomate seniti vocantur
Eura apatū amig. dixit Mes. sunt tres res sicut dcm̄
est in apate vne. Et prima est q̄ cāe eūōne com
pletur sicut dcm̄ est. 2° vō est q̄ diuersione cōplef sicut ēt
ibi dcm̄ est. Et in hoc loco p̄culari loquēs Mes. dixit.
Cōplef cū opone faciēte currere materia de vna parte ad
aliā: sicut cū fricatione brachiorū dolorosē: z p̄prie euz
ligno hūte extremitatē rotundaz. Quidā hoc faciūt cū
fricatione forti manibus asperis: z pressione dolorosa cū
manibus z digitis facta in brachijs. Et dicit se inuenire
aliquas durities in brachijs quas premēdo dissoluunt:
z sic ab ipsis apatibus liberare. Et dixit ēt Mes. fiat sca
rificatio in parte siluestri super dorso focilioz. Et fiat il
lud in die pluries. Et qm̄q̄ ponimus cauterium in radice
manus a pte siluestri z ligamus z efficit opōnē bonā. s. di
uertendo z sedat dolorem. Et conferunt ventose p̄prie in
brachijs z cruribus. s. sine scarificatione. Et dixit Mes.
administratio olei amig. dul. tepidi. s. inungendo ab ex
tra z distillatio eius in aurē q̄ seq̄t dolorē vtendo instilla
tione post instillationem in hora. z hoc in mā calida. Et
similr olei anetini z camomillini z hoc in mā frigida: qm̄ ē
hec instillatio efficax. Et Sal. qdē dixit. vt 3° scribit cō
tinētis. q̄ lac cōfert apati calido amig. qm̄ pulsat ni
mis: z dolet: qm̄ mitigat dolorē. Et Raf. ait. dico instil
dum est cū eo si opus fuit ad mitigandum dolorē non ad
dissoluendum: eo q̄ in hoc loco nō est opus nisi ad miti
gandū dolorē. Et pōt adhuc administrari oi tpe nec est
dubitandū de p̄focatioe. Et valet ad apā amig. z vne.
Emplm̄ factū ex farina fabarū z fenugreci z maluer: hoc
conuenit in augmento. Et valet emplz de bulbis assatis sub
cinere calido tritis z mixtis cū capitibus pisciculorū salo
rum: z hoc cum querif maturatio z aptio: in quo ēt tpe.
Dixit Raf. vbi supra: cum apā maturū fuerit: z be glādū
le plene fuerit humiditate. s. saniosa ponendum est in em
plastris de spuma boracis aut de sale vel sulfure: aut alijs
medicinis acutis dissolutiuis añ parū: que etiā conueniūt
in declinatione si apā p̄cellerit in viā resolutionis. Dixit
Paulus amig. nō sunt tangende cum digitos: tñ tactus
fiat sit mediocris aut pay. Et de hoc paulatine z medio
cri tactu intellexit Raf. 3. continentis. cum dixit. q̄ cu
rantur cum tangunt digito ex pte exteriori. Et nos etiā
iā vtinur dixit Raf. hñoi tactu: qm̄ nimis valet tactus:
eo q̄ sunt molles vt spongia: tñ apponendum est digito
in primis de rebus stipticis sicut sapa salforū z silibus
vehementer stipticis. In omni aut̄ aliorū medicaminū
administratione localium tam repellentiū q̄ resolutiū
seu maturantiū siue aperitiuorum procedendū est sicut
in cura apatum vne dcm̄ est. Et sicut maxime dicit in cu
ra squinatie. Dixerūt tñ qdā q̄ in incisione apatū amig.
nō dz tota pellicula eas continens auferri ne forte deper
datur generatio humiditatis salualis.

De squinantia.

Cap. vi.



Lerander dixit. q̄ antiqui omne
speciez sionis. i. apatis. s. in
circa gulaz facti siue intrinseci. siue extrinseci vocant
quo suffocatio opprēssit financem vocant
runt p̄p qd̄ sciendum est q̄ in libris auctorū
reperiunt ista tria noia. s. sinantia: z squinantia
z glibet

quodlibet istorum nominum sibi passionarium dicitur a suffocatione. Nam sinantis quinantis vel squinantis grece latine dicitur prefocatio suffocatio iugulatio strangulatio: et adhaba sibi Auic. j. decollatio. Sed auctores ista nomina sibi nomen acceperunt: quibus quidam modernorum faciunt ea differre: significare diuersas species suffocationis sicut et dicendis apparebit. Et inueniuntur huius nomina ab auctoribus quoadque sumi communiter sive large pro omni prefocatione ex quacunque causa contingente ex epiglotti, aut membris vicinis. Unde. 4. de interioribus. cap. 3. dixit Gal. verba Hipp. ostendunt nobis omnem passionem in hoc existentem et anhelitus nocentem squinantia vocari: propter quamdam enim metaforam intelligimus hoc nomen fuisse impositum. Et quoadque inueniuntur sumi stricte et proprie solum pro prefocatione ab apostemate in dictis partibus eueniente. Et de hac proprie assumptione intelligi debent cum absolute profertur. Et Gal. 4. affor. in cometo affo. si a febre habito etc. dixit. q. hoc apostema quodam medici vocant cenam alij sinantis: in apostema sit in lacertis post fauces, sed si apostema sit in lacertis in gutture exentibus phirunchi vocant: sic ista nomina indicant accidens quod est aeris indebita et difficili attractio ad pulmonem consequens ad apostema in dictis partibus ortum. Potest tamen squinantia diffiniri sic. Squinantia est. dixit Gal. 4. de interioribus. apostema quod nascitur in collo sumens collum pro collo gula epiglotti et alijs circumiacentibus membris intrinsecis et extrinsecis quod impedit operationem anhelitus coartatoe vel attenuatione opilado introitum aeris ad pulmonem.

Diuiditur autem hoc apostema in species multis modis vno modo sibi causas. Aliud enim profertur a causa extrinseca: et aliud ab intrinseca. Ab extrinseca quidem sicut a casu et percussione dictarum partium: propter que causas in eis dolor et trahuntur materie ad ipsas: que causant in eis apostema. Et sicut cum accidit a quibusdam cibis: de quorum proprietate est vt cum sumuntur inducant apostema in gutture. sicut enim dixit Auic. comestio andachoche, cuius tyriaca vt dixit ipse. est lactuca endiuia cum comedunt post ipsam sicut dixit filius Mesuay. Et sicut sunt quidam fungi mali habentes proprietatem inducere ad aperturam. Et quodam dixerunt. q. cerasa dum multa comedunt habent proprietatem inducendi ipsas. Ab intrinseca autem causa accidit propter humores ad dicta loca defluxos: aut in eis congestos apantes ea. Sic ergo dixit Auic. cause autem huius apostematis sunt sicut cause aliorum que in alijs accidunt membris. De causis autem humoralibus in speciali loquentes auctores videmus alij ab alijs dissentire. Alman. autem dixit. q. fit ex sanguine: et q. fit a flegmate. Et in diuisionibus. dixit Rasi. q. fit ex sanguinis multitudine sine malitia in ipso. i. non peccante in qualitate: et fit ex colera: et fit ex flegmate. Isaac vero et Litan. dixerunt. q. hoc apostema nunquam fit ex melia: quoniam iste morbus cito preualet cum sit peracutissimus: quare in pulmone dixerunt forte ipsius de nigra colera fieri. Item etiam dixerunt Uiatius. et filius Mesuay. quoniam apostema melicū non sic cito accidit: sicut ante parū. Alexā. autem dixit. ipsum de melia posse fieri: sicut Rasi. vnde dixit. q. si nigrum spumat: ex melico est humor. Et Rasi. dixit. 3. cōtinētis. de squinantia melica dico q. huius passio accidit quando causatur. alio. cancrum fuerit in gula. Et aliqui accidit apostema durum paulatim in successu apostematis calidi aut alterius similis. Alii autem dixit. q. huius apostema sunt ex sanguine et colera rubra et flegmate. Et subdit. quodam dixerunt. q. non accidit omnino ex melancolia: quia melancolie minoratur effusio ab aliquo membro. idest non subito fluit: quoniam non est humor fluxibilis sicut alij. Et squinantia fit ex subito defluxu humoris ad dicta membra. Verum tamen dixit Auic. raro fit a melancolia, non tamen elongatur cum raritate eius quoniam accidat a melancolia subito aut paulatim: vnde suffocet subito: licet enim melancolie insit quod per mul-

tum tempus imprimatur ratione sue qualitatis: potest tamen ratione sue multitudinis vel grossitiei eius cum grauitate meatum anhelitus subito obturare. Et potest etiam. dixit Auic. fieri squinantia melancolica ex permutatione ad ipsam ex apertate calido: dato quod nunquam fieret per viam defluxus: quare non est neganda squinantia melancolica. Dicunt tamen quidam. q. hoc apostema vixit fit ex sanguine colerico: deinde a colera deinde a sanguine puro. A flegmate autem raro fit: et rarissime a melancolia: quoniam isti duo humores sunt difficilis motus male defluentes per venas precipue artas. Ex flegmate autem a caliditate defluente frequenter fit. Dixit de ea Hipp. 4. regiminis acutorum. squinantia. i. squinantia fit cum ex capite reuertitur multum et glutinosus in hora hyemali vel vernali descendit ad salidas. i. ad venas occultas que sunt ille que adherent epiglotti que sic vocantur: quia incise occidunt animal. Animalia enim cum debent occidi incidunt sibi illas venas. Et iste sunt ille vene que spiritum amplius trahunt: et amittunt per amplitudinem earum: vel ad falcidas. idest canales gutturis qui intrinsecum aerem euellunt trahunt. s. et emittunt: et sibi opilationem inducit. i. apostema causans opilationem. Et cum transit spiritus et sanguinis impeditur: quoniam non solum coangulatio canales: sed etiam sua frigiditate coagulat sanguinem: et spiritum ingrossat existentes in vasis illis propius: vnde in mobiles reddunt in eis. Et Auic. dixit. flegma sive grossum sive subtile non descendit nisi ex capite sibi plurimum: tunc enim est possibile vt descendat flegma ad lacertos superiores epiglottis. i. qui sunt. s. epiglottis versus collum et partes superiores: et hoc propter grauitatem suam. i. grossitatem et terrestriatatem. et propter paruitatem penetrationis sue: propter quas causas non est ei ita possibile vt descendat ad lacertos intrinsecos epiglottis: quia via ad istos sunt aeris et maxime verificatur de flegmate grosso.

Alio modo diuiditur apostema sibi loca seu partes gutturis in quibus fit. Et ista diuisio ab auctoribus quoadque reperiatur poni duplex: quoadque triplex: quoadque quadruplex: et quoadque quintuplex: et quoadque sextuplex. Quod fit duplex. dixit Serap. q. hoc apostema autem accidit in palato. i. versus merum: aut in epiglotti. Et subdit. subdiuisione faciendo quod apostema accidens in lacertis dictis. s. palati et epiglottis. Aut accidit in lacertis intrinsecis cuiusque horum. s. palati et epiglottis: aut in lacertis extrinsecis. Et quod fit in lacertis epiglottis extrinsecis vocatur carurimata. Et quod fit in lacertis palati extrinsecis vocatur farilumita. Et sic innuit quod apostema factum in lacertis extrinsecis est duplex. vnum quod fit in extrinsecis epiglottis. s. gula. Et aliud extrinsecis palati. s. in collo. Quod autem sit triplex iam apparet in eo quod innuit Serap. et etiam apparet sibi alium modum et est modus quem sumpsit ex Gal. 4. de interioribus Rabi Moyses: et posuit ipsum in 23. particula dicens quod species squinantie sunt tres. vna que fit intus inter collum et principium canalis et circuitu eius cuius nihil apparet exterius. Et alia est que fit extra: et non sentit eger suffocationem interius. Et tertia capit collum arcum interius: et exterius. Et ista est diuisio eius magis propria. Et dixerunt. q. apostema interius ortum vocatur sinanchia vel sinantis: ortum vero exterius vocatur quinantia vel quinantia. ortum vero interius et exterius vocatur squinantia vel squinantia: vnde versus. Intra si. extra qui. s. qui. tenet utrumque.

Alexan. tamen dixit. q. antiqui omnem speciem flegmonis. idest apostematis circa gulam facti sive extrinseci sive intrinseci ad quod suffocatio sequitur sinantem vocauerunt: sed postea diuiserunt ipsum in quatuor dictis. Et interiores flegmonem musculorum gule vocauerunt quinantem: exteriores vero paraquantem. Et interiores flegmonem musculorum colli vocauerunt sinantem: exteriores vero paraquantem: et sic innuit quatuor esse species eius. s. duas interiores: et duas exteriores. Quod etiam sit quadruplex species eius. dixit. Alii diuisio huius apostematis sibi loca est quadripartita:

Sexta diuisio per loca seu partes gutturis.

aut enīz erit apā in lacertis extrinsecis ab epiglotti declinatio-
ribus ad anteriora z inferiora. s. versus pectus: ita ut sit apo-
stema apparenz: z apparet eius rubedo in anteriori parte
eius collis: aut pectoris vel toracis. Aut erit apā in lacertis
ab eis extrinsecis: sed in illis qui sunt ad posteriora z in la-
certis merita: ita ut sit apā z rubedo eius z color ipsius appa-
rentia intus in ore: qđ qñqz puenit ad spondilē z nuchā cu-
citate. Aut erit apā in lacertis intrinsecis meri: z que sequū-
tur ipsūz z pstringet anhelitū. ppter vicinitatē: z nō apparet
sensui. Aut erit in lacertis intrinsecis epiglottis z in pānicu-
lo vestiente eā: z nō apparet sensui. **C**ū aut sit qntuplex.
dixit Auē. colliget. 4. caplo de signis eg. itudinū gule. Spe-
cies eius s3 Sal. qñqz. vna q̄ sit in meatu gule que extre-
mitatem epiglottis cōtinet. 2^a que nec manifestat: nec intus
in gula apparet: sed tñ patiens qñ tanqz strangulationē patie-
tur. Et tertia est cū gula exterius est inflata. Et quarta qñ in-
tus z extra tumet. Et quinta est qñ spondiles collis apant:
ita qđ spondiles interius contrahunt. **C** Et qđ sit sextuplex
apparet pro tanto qđ Sal. 4^o de interioribus. ad predictas
addit alia species magis inferi? subdēs z dicēs. Et qñqz apo-
stema interius cāne. s. vne sub epiglotti: sed nō puenit ad h
ut suffocet. ait. n. Rab. 3. p. in. qđ ex apate canalis pulmonis
nō sit subita suffocatio: qđ spaciositas eius est largior. **C** Re-
ducendo aut oēs species squantie ad ordinē est sciendum qđ
squantia aut accidit in exteriorib? gutturis tñ: z ista est tri-
plex. vna que accidit in musculis exteriorib? anterior ex pte
gule tñ. Et alia in musculis exteriorib? cōibus ex parte col-
li tñ. Et 3^a que accidit in musculis exterioribus anteriori-
bus z posterioribus simul. Et accidit squantia in musculis
interioribus: z ista est duplex vna que accidit in musculis
epiglottis intrinsecis: z alia in musculis intrinsecis: tñ ab epi-
glotti extrinsecis. Et que accidit in musculis epiglottis intri-
secis est duplex: vna q̄ accidit epiglotti ppter. z alia que oriz
sub ea in cāna pulmonis. Et iste ambe spēs nō apparent sen-
sui qđ tūcūqz ore apro lingua ptemat. Et que accidit in mu-
sculis extrinsecis ab epiglotti. alia accidit in orificio extremo
meri: z musculis existentib? in circuitu eius qui dñr muscu-
li faucium: z ista pōt videri facili ore aperto z lingua depre-
ssa. Alia accidit in musculis meri intrinsecis: z ista nō ap-
paret sensui nisi qñ magnificata cōicaf versus orificiū meri
superius: tunc enim fortasse apparebit insipienti cū vltima
ta depreSSIONE lingue. Et sunt q̄ addūt spēs cōpositā ex apā-
te musculo z intrinsecōz meri z extrinsecōz ab eo. Aut cō-
positā ex apate musculo z fauciu z meri interius: z he spēs
s3 ptem apparebunt sensui: s3 fm partē non. Aut accidit sq-
nantia in musculis interioribus z exteriorib?: z tūc aut in
interioribus fauciu meri: z exterioribus ex parte gule. dixit
Auē. Jam diuidit imo iam diuisum est. s. ab Hip. 3. p. nosti.
hoc apā: qđ aliud est apparenz sensui cū inspicit pars iterior
gutturis. Et aliud est nō apparenz sensui. Et nō apparenz
sensui aliud in meri aliud in epiglotti. Et vtrūqz horū nō cō-
spicit. dixit Auē. nisi post casum lingue cum apertione oris
cum fortitudine cū compressione lingue ad inferiora. Et in
verbis innuit. qđ apā meri z epiglottis: sed maxime meri ali-
quādo est in partibus supiorib? magis: z tūc l3 nō appareat
pmo aspectu: tñ possibile est qđ appareat post multam depre-
sionē lingue. Sed si fuerit in partibus eoz magis inferiori-
bus nō cōprehendēs sensu qđ tūcūqz lingua cōprimat. Et b
d3 suppleri. Et aliud est in lacertis exterioribus: z aliud in
vtrūqz. **C** Alio quoqz mō diuidit hoc apostema fm qđ est
simplex vel cōpositū z simplicitas eius z cōpositio qñz
reducit ad materiā eius: z qñqz ad locum. Ad mām qđem.
quia qñqz est simplex de vno tñ factum humore. Et qñqz
est cōpositum ex duobus vel pluribus factum humorib?.
Et dixit Auē. qđ quādoqz est hoc apā in gutture cum cōmu-
nitate repleōis humoralis in toto corpore: z quādoqz est
causa repleōis in toto imo est corpus mundū: z nō super

abundat superfluitas nisi in membris vicinis membris gut-
turis: ut capite: stomaco: vel pulmone. Et dixit Auē. quantū
ad locum: qđ qñqz erit in lacertis epiglottis tñ: aut meri tñ:
aut in altero tñ aliorum mēbroz dictozū gutturis. Et qñqz
dixit ipse. aggregat numerus istoz apātū duoz vel trium.
sup. aut etiam omnium alioz supradictoz: verū tñ ut dixit plu-
rimū huius apostematis a quouis humore fiat est cum co-
opertura lacerti gutturis: quasi dicat fm plurimū sit pfectio
catio ab isto apostemate per viam coartationis gutturis a
mēbro vicino apostemato. sup. z vtrarius sit ab apate epi-
glottis: quia vtrūqz conuenit apari partes vicinas epiglotti
qđ ipsaz epiglottis: maxime cū lacerti epiglottis respectu la-
certoz vicinozū sunt parū z paruarū z strictarū venarū:
per quas etiā pūus sit defluxus: humor etiam a capite de-
scendens fm plurimū cadit in lacertos faucium a capite de-
certis epiglottis. **C** Potest etiā cōpositio squantie reduci
ad species prefocacionis generales. ita qđ sit aliqñ squantia
cōposita ex apostemate ex impulsione spondiliū ad inter-
iora: aut ex apate ex defectione virtutis ad mouendū lacer-
tos anhelitus. Et aliquādo potest hoc cōponi apā cu3 alijs
morbis multis ut cum febre. **C** Alio mō etiā diuidit squan-
tia penes qđtate eius fm quā aliud dicit magnū: aliud par-
uum: aliud mediocritatē tenēs: apā nāqz extrinsecū anteri?
nō solum z qñqz occupat partes gule extrinsecas: sed ma-
gnificat ad eo qñqz donec occupet cum eis partes toracis
z pectoris. Et similr extrinsecū enueniens posterius qñqz nō
solum occupat quosdā de lacertis collis: sed qñqz oēs: z cu3
eis etiam qñqz extendit ad lacertos dozi. Et similr pōtōia
de intrinsecōz: z qñqz est causa parū siue intrinsecum siue
extrinsecum qđ parūā lesionem facit in anhelitu. **C** Et alio
mō ēt diuidit hoc apā: qđ aut erit calidū. i. de humore calido.
aut frigidū. i. de humore frigido: ut dicit 3^o cōtinentis: b di-
uisio apatis huius est penes qualitātē. Et pōt diuersificari
eius caliditas vel frigiditas in plus vel minus. **C** Et diuer-
sificatur etiam alio modo. s. penes modū enentus eius: qñ
aliquando euenit ex permutatione apostematis alterius mē-
bri ad ipsum quādo est terminatio vel etiam crisis alioz.
apostematum ut peripleumonie pleureis z frenesiz z qua-
rundam febriz. Unde dixit Auē. qđ quādoqz accidit in fe-
bribus acutis cōstrictiuis siue dicant constrictē: qđ con-
strictē: siue constrictē: quia sepulte: z maxime in spiritualibus si-
cut cōstrictē cum constrictione anhelitus: z qñqz nō est ter-
minus nec sequens alia apostemata: vel egritudines: siue
nit per viam defluxus materie superius dicte. **C** Et iterum
diuersificatur modo alio. s. penes modū terminationis ei?
dixit Mef. squantia terminat fm vnum trium modozū:
aut enim resoluitur aut suppuratur: aut permutatur. Et ali-
suppletur: aut induratur: aut corumpit membrum. Auicē.
dixit. aut interficit: aut permutatur: aut collectionem facit z
suppuratur. Quidam resolutionem eius z suppurationem
eius vocant remotionem permutationē vō effugitionē vo-
cant fumentes hoc ab Hippo. qnto affozis. in affozis. qñqz
squinantem effugunt zc.

C Et permutatio eius. dixit Mef. est fm vnum duorum mo-
dorum: aut enim delitescit subito: aut nō subito. Et eius qđz
delitescit: aut declinat in occultum corporis: aut in mani-
festum eius. Sed declinās in occultum corporis z subito est
sicut raptus proprie ad pulmone: aut cor z interficit ea que
ad cor subito: que vō ad pulmone non subito: sed sicut di-
xit Hip. in dicto affozis. in. vij. diebus: quos si effugerint. di-
xit Hip. sani fiunt z incoluntantur. Et quādoqz effugit
ut dixit Auicē. materia eius ad stomacū z causat nauasē:
z alias egritudines in eo. Et dicunt quidam quādoqz per-
mutatur ad cerebrum z causat frenesim. Quādoqz vō in
manifestum corporis deriuatur quādoqz trāsīt ad nervos
z causat spasmus vel paralyim vel aliā ex egritudinibus
nervoz. Et qñqz permutatur ad cutem: z facit in ea apata
ant

Merita di-
uisio pe-
nis cōpō-
z vel sim-
plicitates
z mō

aut botthor aut ulcera. Ipo. aut de dictis pmutationibus non fecit mentionē nisi de ea q̄ est ad pulmonem cum in dicto affo. dixit. q̄cunq; sgnatē effugiūt his ad pulmonē puerit. Et hoc iō fecit Ipo. q̄ hic modus est q̄ s3 plm euenit. et orina aut m̄a eius ad pulmonē aut refundando a musculis epiglottis ad sup̄ficiē cāne interiorē: et sic per cālabit in pulmonē. Aut trāscūdo p occultas porositas ipsius cāne ad interiorē eiusdē: vñ ēt labit i pulmonē. Et est ex apatibus gutturis illud qd terminat ad pulmonem: maxie qd fit in musculi intrinsecis epiglottis q̄tis ēt s̄m inferior in meri possit ad cānā refundare per pāni/ culū p̄tinuante inter ipm meri ad cannam: vt plm tñ apa meri effugiat ad stōm. et per epiglottim ad pulmonē. Et est q̄ aliqui apa gutturis intrinsecū terminat ad gulaz exteriorē: et est ista determinatio bona. Et q̄q; apostema extrinsecū terminat ad interiorē et est determinatio mala. Et rursum distinguitur hoc apa mō alio. s. penes inten/ sionē et remissionē accitū et piculositatis et saluationem: et attenditur aut hoc maxime penes nocu^m anhelitus: penes. n. ipm sumit intēsiō et remissio suffocationis. dixit Aui. magis incolumis pfocatio est illa cū q̄ anhelitus nō fit difficilis: sed i qdā pax: et in qdā multū in qdā medio mō. Et penes nocu^m anhelitus diuisit sgnatiaz Ipo. in tres spēs dices 3^o pnosticoz. q̄ eaz pma est sgnantia pessima que in gutture nō apparet nec in ceruice. i. nec in tūs nec extra cum dolore tñ acutissimo et spū. i. anhelitu ortomioso que in p^a diē vel 2^a vel 3^a aut 4^a ad plus occi/ dit hanc spēm Aui. vocat pfocatiua vel canina. dixit. n. Apa pfocatiua et est illud in quo v2 patiens statim suf/ focari debet: et est illud in quo est necessarium vt sit affi/ duatio apritionis oris et plectiōis lingue. i. extra os noīat caninū sic dcm: q̄ emittit linguā extra os vt canes: vel vt dixit Hilb. sicut suffocati emittūt vocē valde subtilez sicut catuli parui faciūt: Et istud caninū pōt dici de tri/ bus spēbus. i. de facto in lacerto intrinsecū epiglottis: et de eo qd accidit in duabus spēbus lacerti sil. i. in lacertis in/ trinsecis et extrinsecis epiglottis: et illo qd accidit cū remo/ tione spondilis ad interiorē. Et hec pfocatio canina. dixit Aui. interficit inter pma diē et qrtā: q̄ q̄q; in pma q̄q; in 2^a. et q̄q; in 3^a. et q̄q; in 4^a s̄m plus vel minus prauitatis et malitie eius. Altera spēs est dixit Ipo. cum in gutture apa rubet. i. apparet cum rubore et h3 p̄dicta ac/ cidit de dolore et spū ortomioso remissiora. Et ista vix curat et raro ipsa ēt mortifera est: tñ est ad occidendū pi/ grior. Et 3^a est in qua ceruix et guttur rubet. i. extrinse/ cus tñ apparet apa cum rubore que p oibus diuturnior est et minus mortifera: immo in hac nisi tumor ad inte/ riora redierit oīo locus spei nō deerit. Et voluit Ipo. in p̄ dictis vbiis in effectu dicere q̄ apa qd est interiorē: non apparet nisi est deterius omnibus et dictis asserēs mortē: qd vō est interior et appz sensui est in malitia minus post/ illud. Qd vō non est interior: sed solū exterior siue ante/ rius siue posterius nō est mortiferum nisi tumor ad inte/ riora redeat. Et hoc est qd Raf. 3^o p̄tinent adduxit ex. s. q̄p. dixit. n. spēs peior in sgnantia est et citius ducens ad mortē: que non manifestat nec p pres interiores nec exte/ riores: s3 est absq; apate et rubedie. s. manifestat tñ cū dolore vehemēti et spū erecto ad mortē duxit in pma diē aut qrtā. sup. aut diē intermedia iter pma et qrtā: hoc nisi ei succurrat. Si vero fuerit cum dolore et strictione: tñ videt q̄ contrahitur intus apa: mortalis ēt est ex ve/ hemēti dolore et anhelitus p̄strictione: qm̄ hec duo. s. do/ lor vehemēs et p̄strictio anhelitus sunt accitia malastū non occidit cum velocitate. Si vero fuerit dispositio eius non cū vehemēti dolore et p̄strictione anhelitus possibile est q̄ liberet et hoc erit si passio que est extra subito non

reuertat ad intra. C Dixit Raf. vbi supra. dico q̄ salu/ bres sunt spēs squinatiz: que sunt sine dolore et p̄strictione anhelitus vehemēti: et hoc intendendū est siue apa sit in/ terius s̄m parū siue exterior non multū magnū. Dixit qdā q̄ apa p̄tines intus et extra ē deterius ceteris. Dixit Alaron. si apa fuerit in extranitate canal pulmonis exte/ rioris partis. i. versus ostiū epiglottis erit difficile nimis ex vna pte ad deglutionem: et ex altera ad anhelitum. Et si fuerit in musculo circūferenti vtrunq; s. canalis et meri erit aut penes eos et in deglutione et in anhelitu: et sumit ēt hec diuersitas non solum ex loco apatissed ēt ex mā eius. Dixit. n. Raf. vbi supra. apa sgnantia si fuerit flā/ ticum salubre est et de leui curat. Et Sal. dixit super. 3. p nosticoz cōmēto. 28. Qñ accidit in his lotis apa molle flāticum erit sanitas illius velox facilis. C Et. A. dixit. q̄ ex pfocationibus flātica est magis incolumis: et est sa/ natio velocior et facilior: q̄q; tñ plongatur. 48. diebus. Et Sal. in cōmēto supradicto ac ēt sup. 4. regimīs acuto rum. q̄ cāe incolumitatis in flāte sunt tres. pma: q̄ febris in ea non est ita acuta: quare nō sic necessitat ad attractio nem aeris sicut alie. scōa: q̄ in ea dolor non est ita fortis: vñ non tñ p̄sternit virtutem: nec tñ humoris trahit ad locum. Et tertia: q̄ s̄m plm flātica p̄ouenit in lacertis alijs a lacertis epiglottis. Alij at humores maxime san/ guis: aut colera plus apant lacertos intrinsecos epiglottis q̄ flāz et supra patuit. Et pp hanc cām exponunt qdam dictū Aui. s. q̄ plm eius est cum vehemēti lacerti gut/ turis referēs hoc dictum solum ad flāticā. Et qdam vl tra p̄dicta dñt. q̄ flātica plm accidit cum coopertura di/ cti lacerti: qm̄ flā laxat et mollificat ipm. Et cum hoc ēt flā sua viscositate coopertozis: ium gutturis: et est hec cā quare eis accidit raucedo. Et dñt qdam. q̄ flātica que est a flāte grosso incolumior est q̄ que a subtili: q̄ subtile fa/ cilius penetrat p vias strictas q̄ grossum: et sic facilius p/ tenit ad apandū lacertos intrinsecos epiglottis q̄ gros/ sum: verū tñ res non est vt dixerunt immo est econuerso: qm̄ que est a flāte subtili velocius curat q̄ que a grosso. immo dicunt aliqui q̄ etiam vel ocus q̄ que ab alijs humoribus et maxime q̄ que a sanguine. que vero est a flāte grosso tarde curat. Et de ista intellexerunt auctores qñ dixerunt q̄ aliqui plongat. 40. diebus. Quidam aut dixerunt. refert dicere velocius sanatur et difficilior: sicut ēt refert dicere periculosior est et minus periculosus: dñt enim q̄ que a colā velocius sanatur: deinde que a san/ guine colerico. et 3^o que ēa sanguine: et 4^o que est a flāte subtili. et 5^o que est de flāte grosso et vltimo que a melia: difficilior aut sanat melica ait. n. Raf. 3^o continentis. q̄ si fiat a melica maxie subito difficilis est et mortalis. eo q̄ est tepide digēsis. Et Aui. dixit. q̄ s̄m oēm dispōnem ēt malaz post eā que a flāte grosso per cōstēm cām. Coleri ca tñ periculosior est: et post eā que a sanguine est colerico: et post eam que a sanguine pp oppositas cās eis quas as/ signauit Sal. de flātica. Et p̄dicta intelligēda sunt ceteris paribus. sicut. v. g. flātica siue subtilis sit siue grossa com/ pata sanguinee vel colice in eodem loco difficilior et tar/ dius curatur q̄ aliqua illaz. C Dixit Ipo. 3. affo. in affo. Et gritudines vō zc. q̄ sgnantia sit maxime in constitutio/ nibus vel temporibus pluuiatibus. et sic s3 Ipo. maxime in vere fit: et in autūno: verū tñ eueniens in vere s̄m plm est flātica: et eueniens in autūno s̄m plm est colica. Et. A. dixit. quandoq; multiplicantur sināces et earum filia in vere hyemali. i. frigido et humido: q̄ in eo sunt maxime exp̄ssiones mārum ad partem gule. Et dñt. multipli/ cantur in flāticis et humidis nāz et maxime in habentibus cerebz humidum et maxime in eis qui post rarefactionē porozum et exercitio vel balneo: et sibi bus ap̄ponit caput suum aeri frigido et proprie apud flatum septētrionis.

pōt spēs
sgnantie
que ē mā
gio salu/
dñt.

Signa signantie quedam sunt signa generis: et qdam specieru. Et auctores qdez octo descriperunt fore signa generis. Et primu est constrictio anhelitus. cō enim accis oium signanticoy. dixit Sera. est pstrictio anhelitus: de quo dixit Uia. q anhelitus est longus pp stricturam gutturis: pp quā nō valens patiens tñ simul quātū necesse est attrahere de aere necessitatē ad attrahendum illud in tpe longo. Aui. autem dixit. q in omni specie prefocationū est pstrictio anhelitus: verū nō est oibus spēbus eay neq; semper. Et scdm signum cōe. dixit Serap. Est dolor in partibus gutturis dixit Aui. q in pfocatione flegmatica et in dura. i. melancolica non fit dolor fortis: sed fit fortis in cala et maxie in colica: materie nāq; frigide non sic inducunt dolorem vt calide. 2^a. pmi. Et dixit. q cum dolor sit vehemens: tunc quādoq; inflat collum totū. i. cervix et gula et facies etiam: qz mae trabuntur ad locū pp vehemētiam doloris: que sunt cause illius inflationis: pp quam sicut ē dixit Auic. pendet lingua. i. extra os: nō enim pōt pp magnitudinem inflationis in ore ptineret: sed foris erit et pender. Et Tertium signum dixerunt Serapio. et Aui. est oris apertio: tenet enim os apertum vt liberius aerem trahat. Et Quartum signum dixit Serap. non pōt deglutire aliquid: vnde alio mō ait. cum in deglutiendo sentitur angustia adest passio que dicitur squinantia. Et cum peruenit patiens. Dixit Auic. ad hoc vt bibat aquam et egrediatur ex naribus eius: et q non valens aqua ad stomacum descendere pp opilonem rediens superius transit per colatorium ad vias narium: et exit ex eis. Et Sera. dixit. Non possunt deglutire aliquid tuz ppter membrum dansitum ppter membruz recipiens declaratum est enim q in hora deglutendi lingua est illud membrum q pferit cibum et potum: et dat ad meri. ppter illud ergo qd difficultatur motus lingue ppter constrictiōnem factam ab apate sequitur nō posse perficere complementum huius. Et itez meri qd est recipiens cibuz et potum quando coartatur ab apate constringitur caput eius: et non recipit ppter illud ergo oz vt non possit deglutire. Et quando student in deglutione ascendit: et ingreditur in duobus foramibus palati ad duas nares. Et Quintum signum est dixit Serapio. Loquuntur duobus naribus: qd est: qz sermo est pro lingua et lingue eorum fit difficilis motus ppa apā. Est ergo necesse vt ascendat vox in duobus foramibus palati ad duas nares quādo volunt loqui. Et Aui. dixit. Quādoq; puenit ad plm ad hoc vt fit eius loquela illius spēi qua dicit q ille loquitur cum naribus sic dixit Aui. est vero illius ep. qz ille qui loquitur cum naribus est hīs nares opilatas: sed in squinantia non habet patiens nares opilatas: quare ipse non loquitur ex naribus: sed qz squinanticus ppter grossitiem lingue sue non potest quādoq; libere per os loqui id in palato dū loquitur resonat in naribus: sicut fit in hīs tibus nares opilatas qui dicuntur loqui cum naribus: eo q loquela resonat circa partes narium ppter opilonē ppter quam reflecitur aer ibi: et causat echo. Et Sextum signum dixit Aui. est exitus amboz oculoꝝ ppter coartationem factam in venis et arterijs gutturis et colli: vnde expellitur sanguis ad superiora facies egredi oculos versus exteriora. Et Septimum signum dicit Serap. et iam supra factum est egressio lingue. Et Auic. dixit. Accidit hoc in ea que est vehemens quod contingit: aut ppter coartationem intus in ore: vnde extra emittitur: aut vt liberius aer ingreditur: et est lingua cuz debilitate motus eius ppter nocumētum cōcatum lacertis lingue. In ea autem que non est vehemens lingua nō egreditur: immo quādoq; retrahitur et rotundatur: qz repletur humiditatibus et spasmatur. Et Octauum signum est sumptum a pulsu de quo dixit Sal. 8. pulsum. Pulsus squinanticoy

in pñ est rarus et purus: et postea fit in fine frequens. Et similiter dixit in lib. introductorij pulsus. Aui. vō dixit. q pulsus in principio est frequens diuersus: deinde fit parvus et rarus. Propter sedare strarietatem dixit Sen. in ea pulsus est parvus: et rarus ppter debilitatem virtutis et paucitatem necessitatis: sed in fine addita maiori debilitate fit spissus. A. vō locutus fuit absolute de pfocatione. Propter quod notat Sen. q pfocatio ex apate pōt comparari sibi ipsi sano et necessario pulsus in principio et procellu est frequens diuersus ppter necessitatem et importiam virtutis ad dilatandum. Et hoc innuit Sal. super. 7. terap. capio. io. Et pōt comparari sibi ipsi in diuersis tēporibus morbi: et sic in principio est frequens diuersus in medio temporis est frequētiꝝ et paruiꝝ: et magis additur necessitas et virtutis debilitas. Et hoc medium tps vocauit Sal. finem: sed tñ in vltimo finem quo patiens ad mortem declinat fit pulsus parvus et rarus ppter extinctionem caloris nālis. Auic. quoq; 4. colliger. dixit. q pulsus in hoc apate est vndosus: qz hoc apostema in membro est musculoso.

Et Alterius auctores posuerunt duo signa quibus squinantia apostemosa distinguitur ab alijs duabus spēbus primis. Ait enim Raf. 3. continentis. ex libro signoy q ex apate canalis pulmonis qui canalis epiglottis et meri comouet patiens ad vomitū Et cum medicus aperuerit os et imposuerit digitum sentit illa membra eius dura. i. tensa nimis. de primo signo dixit Aui. q patiens quasi desiderat vomere: et hoc ideo qz strabunt ptes mae ad superius et antierius ptractis partibus epiglottis: vñ stat circūtractū mae quasi sicut circūtrahit in vomitu: et qz pp dolorem angustia vel calorem parū huius apatis eliqte mae in vicinis membris trahuntur ab eis illicz fluūt ad meri et os: et inducunt nausea. Et dixit. de 2. signo. oē apostemosum. i. oē apā. i. squinanticum cōcat in hoc q sentit aut cū visu medici: aut cū tactu. i. medici aut ipsius infirmiz: est vt sentiant membrameri dura et apata extensa. Squinantia. n. qzq; visu non percipit: nec ē tactu medici vt que est in intrinsecis musculis vt supra dcm est: verū nō infirmus percipit membra sua illa dura et tensa. Et sicut quidam dñt. diligens medicus qñvis tactu interioris partis aliqui non picipiat ea dura et extensa: percipit tamen tensionem eoy digitis tangendo diligenter et continuat partes extrinsecas que representāt sibi tēsiōem non sensatā in alijs cum tangit eos.

Et Signa autem distinguētia prefocationē factā ab apate squinamico a facta ab apate pulmonis vel aliaz partium pectoris sumitur ex 3po. 3. pñosticoꝝ. Et ponitur 3. continentis: sic Squantia. i. pfocatio accidit dupli. i. aut subito: aut ante pay. Et que accidit subito erit ex impedimento instroꝝ illato in epigloto. Si vō ante parum erit ex impedimento instroꝝ anhelitus positorum sub epigloto. Sal. nāq; 4. affo. in 2^o. affo. si a febre habito 2c. dixit. q de intentione 3po. est q que fit ab apate cāne: vel pulmonis: vel panniculoy pectoris nō fit subito: sed paulatine pcedit addendo vsq; ad statum: et tunc prefocare vt. Et dixit Auic. q facta ab apate pulmonis et ptium pectoris non prefocat subito: qz in ea non sic subito phibet transitus aeris: eo q vie pulmonis sunt multe et late: nec pñt in apate eius subito constringi cōstrictione suffocatiua. Et adhuc multo minus in apatibus aliaz ptium pectoris. Sed facta ab apate faucium maxime intrinsecorum musculorum epiglottis subito potest anhelitus phiberi: et via vna est et arda.

Et signa distinguētia apā partium epiglottis ab apate ptium meri sunt. dixit Raf. 3. continentis. si apā fuerit in meri phibitio deglutionis erit vehementior constrictio anhelitus

anbelitus: & conuerso si fuerit in epiglotti. Et iterū dixit. si apan acciderit in gula. si in pte meri deglutio restringet: inde secum erit dolor: & proprie quando patiens nō fuerit erectus: & inde est qd patiens declinat ad erectionem. Et. Al. dixit. qm deglutire est possibile: anbelitus autē est pbi- bitus. i. multum respectu impeditiois deglutitionis: tūc apan est in epiglotti. Et sic conuerso. i. qd anbelare sit possi- bile abiqz multa difficultate: deglutire vō sit difficile val- deat in pte meri. Aliqñ tñ dixit. Magnificat apan epiglottale adeo donec pbibeat deglu- tionē. i. oino sicut ē qñqz tñ magnificat meriale donec pbibeat anbelitum: sed tñ non constringit. i. non pbi- bet anbelitū aliqz apan meri nisi qd est in supremo eius qd vō est sub hoc non prohibet anbelitum: qñ eis eum cō- stringat & difficilem reddat: qm non prouenit ad hoc vt cōpumat carnē: & officium eius. Epiglotti sic vt non in- gredatur aer oino. Et quidam suppleant. & est consil in apan epiglottis ad impedimentū deglutitionis.

Et signa distinguunt apan lacertorū meri intrinsecorū ab apan lacertorū extrinsecorū eius sunt qd curz anbelitus non est pbihibitus: sed deglutio est pbihibita & apan non ma- nifestatur sensui: aut parū manifestat: qñuis lingua infer- rita adhereat vehementer cum pressione vehementi: tunc dicit Aui. apan est in lacertis meri intrinsecis: apan qd est in extrinsecis apparet sensui cum lingua tenet depressa. Et cum hoc qd videt. dixit Aui. non stringit anbelitum nisi cum est deglutio. i. in actu deglutitiōis: qz tunc ascendit guttur & premittur ab illo apostemate.

Et signa distinguunt apan lacertorū epiglottis intrinsecorū ab apan lacertorū extrinsecorū eius sunt. dixit Aui. quoniam illud qd est in intrinsecis: & est illud qd est malum qd non sanatur. i. nisi raro non apparet sensui aliquid ex eo nec interius nec exterius: sed est profundum: qd autē est factus in lacertis epiglottis extrinsecis versus gulam & toracem: licz non videatur interius cum aspicitur: tñ exterius vsus gulam & toracem manifestat. sensui maxime tactui: qm di- gitis potest cōprehendi licz aliqñ tamen visu. Et quidaz comparando inter hoc & apan extrinsecum lacertorū meri dicit. qd hoc est minozis malitie qz illud.

Signa materierum. Signa sanguinei. dixit Aui. sig^a sanguinis sunt rubedo lingue faciei. oculorū. i. cum plenitudine ipsorū. Et ait Raf. 3. continentis. Si in squinantia fuerint vene timporū inflatē significatur hoc esse ex vltimitate repleonis. Et dixit Aaron. qd qñ apan est sanguineum patiens putat se habere in ore saporē vini. Aui. autē dixit. Dne inuentiones. i. saporis sanguis qui est sapor dulcis: & hoc quando sanguis non est coruptus aut sa- poris similis saporī vini. i. eius quod est dulce & corruptū qui sapor apparet quādo sanguis est corruptus. Et dixit Al. dolor est vehemens. i. cum extensione multa quā efficit san- guis multus. Et constrictio. n. anbelitus erit vehemens ppter. fortem opilonē quā efficit apanis magnitudo. Et qd dicit. Pulsus est magnus velos plenus & fortis: & dieta precessit sanguis multiplicatus.

Colerice vero signa dixit Aui. sunt inflamatio & caliditas intrinseca inflamans & tristitia. vehemens: qm ppter in- flamationem quā pcepit patiens in loco putat se deterius habere de tristatur. Et sitis vehemens ppter calitatem exie- cantem. Et dolor est mordicatus: qui tñ fm Rafim. in diuisionibus est minor dolore sanguineo. Et sili dixit. Al. ppter quando scire opz qd dolor extensus est qñtum ad qñtatem loci maior est in sanguinea qz in colica: sed do- lor mordicatus pungitius in sanguinea minus est: ita qd dolor intensus in colerice maior est qz in sanguinea. Et dixit Aui. de signis sunt amaritudo siccitas oris & vigilie: ita qd aliqñdo sunt cū furiositate. Et dixit Aui. non consequitur apan colericum in constringē anbelitus

structionem euenientē in sanguineo. non. n. colericum sic constringit anbelitum & pfectat sicut sanguineum: qz colera subtilis est: & tendit ideo magis sanguineum cum hoc fm plm non est tante qñtatis quare minus opilat. Quidam autē dñt. qd non sequitur constrictio. i. si stolem in anbelitu & pulsu tantum qñtum sanguineum: qz non est in eo tanta necessitas emittendi fumos capinosos quanta est in sanguinea. Et dixit quandoqz significant squinantiam colericā color lingue: & hoc in intrinseca in qua lingua citrinatur: & significant ipm acuitas & adustio loci apan: etenim in loco ipso percipitur quasi aliqd acu- tum mordicatum. Et quidam dicunt qd in eo pulsus est velox & fortis non tamen plenus: & precessit eam dieta co- lere multiplicata. Et 3po. qdem. 4. regiminis acuto- rum posuit signa colice epiglottalis intrinsecorū ait qd in de sequitur orthomia. i. difficultas anbelitus cum qua patiens cogitur stare erectus. Et accidit siccitas multa a caliditate & siccitate huius reumat. Et que inspiciunt. i. membra inter os & fauces ysofia. i. subtilia apparent. Nā cum depressione lingue membra illa non apparent tume- facta: posteriores tamen in collo chordas tendit: nā re- plentur & remanēt: ac si essent teranate: & vox aparage. i. parua apparet: qz vox formatur in epiglotti: & ipsum est lesum. Et spūs parvus trahit. i. puum est qd de aere inspi- ratur: immo antipalis spūs spūsa & violenta fit. Nam tra- hitur aer spūse cum violentia: & ita mā sua accredine & acuitate aliqñ etiam tracheam arteriam vlcera.

Signa flegmatica vt ponuntur eodem. 4. regiminis acu- torū sunt lingua liuida rotunda recurua vel non potest curuari ppter venas: que sunt sub lingua: & que sunt plu- rime: & cum replentur predicta mā adherent lingue rare spongiose ppter siccitatem: qz sicca est saltem qñtum ad eius radicē cartilaginosa: & dictam mām flaticam vio- lenter lingue mētū: vnde ingrossat: quapropter de lata fit rotunda: & de bñ colorata liuida vel de molli dura: & de bene curuabili incuruabilis. Aui. autē dixit qd signa facie ppter flā corruptū factū salum sunt saleo vt sapor baurachius cum calitate & viscositate. qm hoc est flā cor- ruptum & putrefactum. Sed flā a flāte non salso: sed potius insipido & aquoso signa sunt albo corporis lin- guę & albo faciei: & paruitas sitis: & paucitas infla- mationis: & qñqz prosternitur lingua cum mollificatione: qz mollificatur & nō mouet ac si esset paralytica: & qñqz cum hac mollificatione psterit & extra egreditur. Et ra- ro accidit cum ea apan in glandulis. i. qd in mā calida sepe accidit: & hoc id est: qz mā flatica non est cā attractionis mæx: cum non sit inflata nec vehementē dolorem faciat. qñqz. n. est in ea dolor puus: & qñqz est locus priuatus do- lore: & non sunt cum ea febre. i. putride nisi flā illud putre- scat. Et plongatur. dixit Aui. spatium eius vsqz ad. 40. dies: non tñ spūmmo qñqz minus: & quandoqz etiā plus. Denā. n. humoris flatici est vt tarde resoluat. Et dixit Raf. 3. continentie. qd flatica non habet sitim in infla- matione & id cum sollicitudine pōt patiens deglutire: eo qd mollis est. Et. A. dixit: quando vtitur cibo habens ipsam est possibilis ei deglutio: qm deglutitum nō penetrat sup- rem duram tensam: sed super mollitiem. Et ideo quando renatur deglutire melius potest deglutire qz habens ca- lidam: qz dura est & tensa: & maxime sanguinea: ac ēt: qz non sic refugit nā in flatica deglutit: qz dolor in ea est remissus. dixit Aaron qd in flatica multiplicatur salina.

Signa melice. sunt dixit filius Meluay. qd extimat pa- tiens hic acetum fortissimū in ore. Aui. autē dixit qd de signis eius sunt sapor acetosus & ponticatus. i. sensa- tus in ore. Illi enim duo saporēs sunt saporēs melie. Et dixit Aui. & durities. i. sensata ad tactui: & hoc apan acci- dit paulatim. Quidam exponūt. i. raro vel paulatim: qz

Signa
flegmatica.Signa
melanco-
lice.

larde affligit:3 doret multum vel paulatim:q2 cum tardiori defluxu propter sui grossitiem. Et quidā dicunt euz aspiciatur in ore apparet coloris viridis vel fusci. Q2 si apostema fuerit per viam conuersionis apatis calidi signa sunt que dicta sunt apparentia post apā calidū qd pcessit.

Signa tē
porū squi
nantie.

Signa tempore squinantie dixit Aui. in ca^o curationis squantie multotiens scitur cum eo hora pfocationis ex p^o 2 augmento 2 adhuc status 2 declinatio est ex dispo^o ne deglutitionis. sup. 2 dispo^o ne anhelitus. Augmentatur enim. s. in augmento difficultas. s. anhelitus: aut casus 2 declinatio. i. defectio vel diminutio ipsius deglutitionis: 2 ista eadem accidentia cum amplius augentur sunt signa status: cum diminuantur sunt signa declinationis nisi meri 2 loca faucium sint vlcerata: tunc enim quāuis apostema declinet possit difficultas 2 diminutio deglutitionis acuta 2 intensa fore.

Signa p
mutatio
nis squā
rie dāta
loca.

Signa permutationum sunt. dixit Aui. vt videatur in apate detumescit 2 resolo. i. apatis remotio absq3 apparitione ad exteriora. i. p^oter hoc q2 apā conuertatur de interioribus ad exteriora: vel p^oter hoc q2 apā aperiatur vt appareat sanies ad exteriora emitti cum mollificatione. i. post mollificationem apatis precedentem apertione 2 corruptionem saniei exterioris. hoc autē est signum permutationis generale. Sed si vis scire ad quam partem pmutatio d3 fieri. dixit Aui. o3 vt consideretur pulsus: nam si sit vndosus magnus permutat ad periplonā: pprie si sit cū eo tussis. Sal. at 5^o affo. in 2^o affo. suppositi. Quicūq3 q3 squinantem zē. Dixit q2 signum permutationis squinantie ad pulmonem est pulsus durus ineq3lis. Et putat q2 iste textus Sal. sit corruptus: qm pulsus peripleumio^o nicorum est mollis. Quidā saluantes textū dicunt Sal. absolute fuisse locutum qm in oī apostemate cuiuscūq3 membri pulsus habet aliqualem duritiem propter resionem tantum ab apostemate: in arteriā: tū in apostemate membri mollis pulsus est minus durus q3 in apostemate membri duri: 2 propter paucitatem sue duritiei vocatur mollis non quidem absolute: sed in comparatione ad pulsum apostematis duri. Si vero cum predicto permutationis generali signo pulsus fuerit spasmofus: tunc ipsa pmutatur ad spasmum. Q2 si euz predicto signo accidit dolor in stomacho 2 sequitur nausea tunc iam permutat ad stomachum. Si vero debilitatur pulsus valde 2 mutatur: 2 fit rarus 2 commouet tremorem cordis 2 resoluitur calor innatus 2 accidit sincopis. tunc materia est effusa ad partes cordis.

Sig^o sup
puratiois
sine.

Signa autem suppurationis. dixit Aui. Quando inuenitur lenitas pauca quasi inchoans: quam q3q3 percipit medicus ad tactum vel cum eet apā in palato: 2 q3q3 percipit eam infirmus vt cum percipit tensionem loci apostemati remitti 2 aliquantulum leniri: tunc illud est signum qd colligitur in cupum: 2 maxime cū trāsitiōe q3te diei. Si significatur enim per hoc q2 mā non est apta resolutioni: sed habz duritiem 2 grossitiem. sup. ruz dolor tamen auge^o. Cum aut maturatio facta fuerit lenitas 2 mollities auge^o tur feruor mitigatur: 2 dolor remittitur.

Signabo
na.

Signa dantia spē 2 signantia salutem. dixit Raf. 3^o p^oter hanc. dico si fiat permutatio māci ad partem exteriorē est bonū signū: 2 cr^ois eius est bona. Ait. n. Jpo. 7^o affo. Asquinate habito tumor 2 rubor in pectore. s. exterioribus eius: aut gule vel colli superueniens bonuz: q2 foras couertit egritudo. Unde Auer. 4^o collz dixit. Et signis bonis est vt apā in locis exteriorib^o māi fesset: aut p^o tumorē vel aliū sig^o: aut per dolorem ad tactū. Et Aui. dixit si pmutat ad exteriora p^o deriuationem māe ad p^oter vt ponit 3^o p^osticor: tunc multotiens aperiant oculos suos 2 sanant: p^ofecti. n. stant oculis subdatis mellis. Cum ergo p^o deriuationē māe ad exteriora

sentiant se alleviātos aperiant oculos suos cōgaudentes. Pro declaratione tū huius subdit Aui. q2 q3q3 accidit squinantia que facit apparere rubedinem in pte pectoris 2 collo vt genere herisipila. Et hoc pōt cōtingere fm duos modos. vno predictionē siue per retractionē māe. i. p^o tractum multē māe ad interiora que est tanta q2 redudat et ad exteriora: ita q2 apā obtinet intus 2 extra: hoc est malū. Aut p^o cōtione māci ab interioribus ad exteriora: ista est illa cū q2 est spes: 2 alleviat cū ea anhelitus: Qm. n. alterat anhelitus eorum. dixit Aui. 2 incipiunt anhelare anhelitu breui vbi pus anhelabat anhelitu longo in dispo^o ne vehementie p^ofectionis: tunc iā remouet cā pparas anhelitū lōgū: 2 redeunt mēbra ad dispo^o nē nēstunt. n. iam sperat sic dixit Jpo. in epydūm: vt 3^o ponit p^oter hanc. Et iō Uia. ait. q2 anhelitus breuis est signū laudabile in squantia. Et dixit Aui. qm accidit apā in latere opposito sperat cum eo resolo aliq2: non intellexit absolute latus oppositum: sed platus oppositū intellexit q2 trāsferatur ad exteriora 2 ad loca maioris securitatis. Et notat ter dixit. sperat: q2. s. contingere possit q2 mā traheret ad locum 2 multa: que intus 2 extra aparet. Et pp alias et cōtingentias q3 plures euenire potentes.

Signa aut mala 2 mortē minantia sunt signa p^oter predictis. Ait. n. Raf. vbi supra dico si pmutat rubedo a parte exteriori ad interiorē signat māi. pcedere ad p^oter gule 2 epiglottis: 2 idem est malū signū: ex eo. n. coangustat anhelitus. Aui. dixit p^ofectio mala festinat ad phibendum anhelitū. Et qm resupinat paties eam phibet anhelitus oīo. Et qm non resupinat anhelitus fit difficulter: 2 patiens frequenter extēdit collū ingeniādo. ad anhelādum 2 reuoluit cū inclinatione. i. inquietat 2 angustiat: 2 ppter debilitatē nō pōt stare erectus: vñ inclinā: 2 inclinā: nō pōt stare: 2 iō angustiat erigit: 2 sic reuoluit 2 nō gescit. Reperit alia lra q2 dicit. Et resoluitur cū inclinatione: q2 qm inclinā: 2 nō fiat cū collo extēso subleuato debilitat: 2 pp hoc diligit expansionē 2 extēsiōnē mēbroz suoz. s. totius corpis erectionē capitis subleuationē brachioruz expansionē 2 dilatationē: q2 alr māre nō potest. Dixit Alm. Grauitas squantie 2 eius leuitas fm q3tate angustia. s. maxime anhelitus deglutitionis 2 loquēle pprehēdi pōt. De grauitate 2 leuitate anhelitus patuit. Deglutitiō aut oimoda difficultas est signū pessimū: 2 maxime cum resilit cibus 2 potus ad nares: signat. n. p^ostrictionem nimā. Ablatio. n. vocis in squantia signū est pessimū. Et si fuerit cū p^omixtiōe rōis est mortale. Aliqñ nō aufert in eix vox: tū rō remanet incolumis: 2 tunc manib^o 2 motu mēbroz indicant que volunt petere vel rīdere assequi vel fugere: 2 non est signū tūc sic malum. Et de signis malis est pulsus diuersus: vtrūq3 q2 pulsus diuersitas nō puenit ex p^orietate squantie: sed ex passiōe cordis si fuerit absq3 alijs signis malis non est multū verenda. Et et his ē vīna subtilis aquosa eueniēs post grossam signū. n. raptū māci ad superiora. 2 sic ad loca apata. Dixit Alkindus si lingua nigra facta fuerit 2 rotunda p^ofectio: bitor patiens: qm signat replōnē multā: 2 iō facta est minoris latitudinis: qm augmētat in longitudinem. Aui. aut dicit q2 grossitudo lingue 2 ipsius denigratio sunt ex signis malis: q2 ex ipsius grossitie signat mā multa que cōtactat: 2 ex nigredine signat fortis adustio. Qm aut Dixit Aui. cum p^ofectionibus malis febris est multatūc mors festinat: qm febris facit patiētē indigere anhelitu magno quem hēre nō potest p^oter constrictionem. Et dixit Jpo. 2^o affo. Strāgulatorū 2 dissolutorū nodū mortuoz apate magno debilitato nō referit qbuscūq3 spuma fuerit circa os. i. squanticoz apate magno debilitatoz pp p^ofectionē magnā: q3uis non sint adhuc mortui nō refert. i. nō retro fert aliqd ad sanitatē: q2 nō curat nec euadit

Et q̄ vidit mulierē que stetit p̄focata que tādē respuit q̄d dā frustū in q̄stitate ossis dactili solidū p̄globa^m fere vt lapis z vixit. Ego autē vidi ser landū de ciconia qui expuit frusta plura carnis dure z stabat cū magna p̄focacione anq̄ expueret inter q̄ frusta fuit vnū ad quātitate medio cris nucis z regenerabant in eo interpolatione q̄si vnus annūz tandem mortuus est ex hac p̄focacione.

Cura eius oz in cura squinantie ab ipso p̄n^o oēm apponere sollicitudinē est. n. egritudo pacura: imo z frequēter p̄peracuta nullas exhibēs medi/ co curationis iducias: neq̄ expectās horā curationis ele/ ctā. Et Ipo. qdē 4^o regiminis acutoz squinātie pessime non possit cura. volens medicū prudētē vt in ea solis p/ nosticis habeat vti. Et cura qdēz eius q̄ curari dz q̄stū ad dietam eadem est cum ea que posita est supra in cura apostematū gutturis generali.

Cura vero p̄ portione q̄nq̄ cōplet intentionibus Quaz p̄ma ē subtractio cāe. 1^a est p̄hibitio eius q̄d fluit. 3^a ē di/ uersio eius q̄d fluxit. Et 4^a est intētio particularitatē. i. ap/ p̄mationis medicaminū localū. Et 5^a est correctio acci/ dentū. ad q̄s intentiones implēdas medicus nō dz negli/ gens esse. Ait. n. Sal. sup. 2^o epydimiaz. sicut ponitur a Rabi in 6^o particula. Cum ap̄a squināticū est magnūz nō sit medicus p̄tentus tñ medicinis q̄ interius sunt: s̄ s̄iāt ēt emplāstra exterius z isufides aq̄ calide z balnea. Et p̄pterea dixit Mesue. q̄ p̄mā rez cōplet eūones facie cum festinatōe. sup. z similiter ad cōplendū subsequenter alias opz medicū festinare. Intentio quoq̄ subtractionis cāe p̄p̄ie cōplet p̄ eūonē de qua dixit. Alex. q̄ ante oia in sināticis flōmā adhibere necessariū est. Et Haly. 6^o pra/ ctice ait. Equūz est in huij medela ad cesalice accelerare flōmā z multū extrahere sanguinē si virtus etas tēpusq̄ p̄miserint. Et sic videt hī ambo velle flōmā in oī squi/ nantia debere fieri. Mesue vō dicit. cāsest q̄ si accidat a plenitudine solum sanguinis p̄ncipium nostrū erit a flō/ mia si vō cū multitudine sanguinis ēt multiplicet colera p̄ponimus eūonem extrahentē colerā a sanguine: z hoc si opz cum reiteratione: z flōmā facimus sequi post illud. Et sic Mesue. non videt velle in oī squinātia p̄ncipiū fiē dum esse a flōmā. Alman. quoq̄ modificans dicta de flō/ mia ait: cum in facie: et oculis rubedo fuerit z repletio: q̄ ista indicant sanguinis repletionē in p̄ncipio cesalica flobothomē. quasi dicat si non fuerit rubedo z repletio non fiat flōmā in p̄ncipio. Et Auic. dixit. in calida squi/ nantia opz vt incipiatur flōmā quasi dicat. in frigida autē non. Et dicunt cōiter exponentes nullum dubiū fore q̄ in squinātia sanguinea cōpetit flōmā. z non solū in san/ guinea pura: sed ēt in mō pura in qua sanguis alijs est p/ mixtus humoribus cū predominatione ipsius supra illos i q̄stitate: vel ēt tali p̄mixtione q̄ alijs humores possint eū sequi in eūatione per flōmā: q̄uis s̄m q̄stitate ipsi san/ guini p̄dominent. Et s̄m hanc intentionem Rasis. 3^o cō/ tinētis redarguit Iudeum phibētē in colerica z flātica flōmā fieri. Et dicunt: ēt in oī squinātia cū plenitudine sanguinis in toto q̄uis ipsa sit ex alijs humoribus a flō/ mia esse incipiēdum vt phibeat sanguis in toto corpore dominans trahi ad locū ap̄atis. imo ēt si absq̄ repletione sanguinis in toto fuerit eius repletio in aliquo mēbro cō/ municanti gutturis: q̄m a flōmā educente ab illo membro est incipiēdum: imo plus in squinātia magis a quocūq̄ humore a flobothomia esse incipiēdū requirēte eā ap̄atis magnitudine. Et notant. q̄ q̄ in squinātia ita est q̄ im/ pedimentum deglutitionis impedit sumptionē farmaci so/ lutini. phibemur: z in oī squinātia cogimur a flōmā ini/ tium eūationis facere. Et ad hoc aduertentes Alexan. z Haly. absolute concesserunt flōmā in p̄ncipio: non tñ voluerunt q̄ si aliqui contingat: q̄d tamen perraz est: squi/

nantiam ab alijs hūoribus dictis modis sanguini imper/ mixtis fieri: q̄ flōmā fiat in p̄ncipio. imo vbi possibile foret solutium exhiberi debet ab eo inchoari. sicut dixit Mesue. Et debet exponi dictū Mes. cum dixit. sicut dixit cū plenitudine sanguinis etiā multiplicet colera. i. victo/ ria multa supra ipm ita q̄ ex sanguinis eūone timetur ipsius ebullitio: tunc p̄ponimus eūonem colere zc. Et si milis cāsest. pōt z debet afferri alijs hūoribus a sanguine. Alexā. aut z Haly. s̄ relinquerunt nota ex cāsest. vltibus. Et scias q̄ auctorū qdaz aduertentes q̄ squinātia si fit ab aliquo hūore sine sanguine magis fit a flāte q̄ ab alijs: z minus a colerā: ideo exp̄p̄erunt q̄ in colerica flō/ mia fiat. Et iūp̄t Auic. dixit absolute in squinātia calida cōp̄rehendens sanguineā z colericā: non autē exp̄p̄erunt q̄ in flātica flōmā non fiat: sed q̄ vt frequentius in flegmatica non debeat conuenire. imo in flātica que est illa que puenit. dixit Auic. sine algasmati. i. circa partes colatoz z amig. z vlt circa fauces a flāte oīmo a sanguie sepato descendenti a capite ad loca illa z ap̄anti ea nō co/ uenit flōmā in p̄ncipio. imo dixit Auic. cum sit flōmā an/ declinatione egritudinis descendit ad locūz p̄focati. i. multū de flāte q̄d addet in ap̄a z poterit esse causa suffo/ cationis. Hic tñ inuenit alia lra que dicit. causa suffo/ cationis. i. in p̄ncipio p̄ncipiātē z ante q̄ manifestent accide/ tia p̄focacionis. Si enim in ipso p̄ncipio p̄ncipiātē talis squinātie flōmā fiat cū erit q̄ multū de flegmate descendat z sequet p̄focatio. imo ēt nec conuenit flōmā in p̄ncipio flātica cum aliquo sanguinis p̄mixtione. imo nec etiam in p̄cessu si tenderet in viam resolutionis. Et qdā dicunt. q̄ nec in p̄ncipio colerice pure: neq̄ cū parua admixtione sanguinis: nisi vt dictū est ap̄a flōmā exp̄p̄eret p̄e sui ma/ gnitudine. sed postq̄ tale ap̄a flāticū vel colericū nō tenderet in viam resolutionis: sed in viā suppurationis cū apparuerit maturatio pueniens erit fienda flōmā si signa indicantia de ea affuerint: z nō fuerit q̄d cā phibeat. De hac enim loquens Auic. dixit. q̄ s̄m vitatem si dispositio tolerat expulsionē flōmie. i. eius dimissionem: ita q̄ non fiat in p̄ncipio vsq̄ ad maturatiōem: tunc illud est melius: vt adhuc remaneat virtus in corpore: z cedat euacuatio ipsius mae facientis egritudinem. sup. z nō sanguis: qui non est dñans in ipsa mā per cuius eūonē caderet virtus z remaneret. Vel vt dicunt alij et cadat euacuatio. i. non possit fieri p̄ flōmiam quā fecisti in p̄ncipio: quā nō de/ bebas facere: sed debebas eūare illā materiā q̄ s̄marmacia: z non fecisti. vñ ipsa remanet eūata. Vel vt dicunt alij: ca/ dat euacuatio mae egritudinis: z non fiat p̄ flōmiam vsq̄ ad maturatiōem: tunc enim tpe maturatiōis stantibus in dicantibus z nullo phibente fiat flōmā nā tunc flōmā cum fuerit exp̄p̄ies euacuat nām egritudinis quam non euacuasset in p̄ncipio. q̄ nō fuisset ei obediens. Et dicit qdam. q̄ intellexit de mā coniuncta: q̄m affirmant ipsi q̄ mā sanata pōt cōmode eūari in flōmā venarūz p̄p̄inq̄z q̄d tñ alij negāt. Et dicunt. z bene q̄ ista flobothomia nō rōne mae saniet: sed rōne sanguinis cōtenti in venis pro/ pinquis ap̄atis. De hac flōmā dixit. A. caplo 4^o de flobothomia. cum autē in eas. i. squinātiāz ceciderit dictas in eoz p̄ncipio flōmā penitus dimittat: sed cum matura p̄paruerit z egritudo p̄ncipiū statum p̄tenderit: si oportu/ num erit q̄ minutio fiat: z nō fuerit q̄d phibeat tunc fiat flōmā. Et notat qdam. q̄ per tēpus maturatiōis pos/ sumus intelligere duo tēpora: vnum est q̄ per tēpus ma/ turatiōis. Auic. intellexit finem augmētū tps status quo ad accidentia in quo mā ebullit fortiter z saniet: et in hoc tpe potest esse oportunitas flōmie que in p̄ncipio fuisset phibita: q̄ ex doloribus fortibus z s̄uitate accidentiūz sanguis saltem qui est in venis p̄pinquis ebullit z corru/ pitur: z posset trahi in multa q̄stitate ad locū ap̄atis z suffocare

Quinque i
reñones i
cura per
portionē.

Prima i
reñio ma
teria eua
cuat.

Strum in
omni sq
nantiam
incipiēdum
fit a flō
mia.

exemplū
in quon
op̄atū.

q̄ q̄ q̄
q̄ q̄ q̄
q̄ q̄ q̄
q̄ q̄ q̄

suffocare: ut ergo non accidat hec: flōmia cōpetit: 3. ante
 hoc non cōpetit. Et saltē cōpetit in hoc tpe ut apa non
 magnificatū citius maturet citius erumpatur 2 minus
 elus relinquitur: quoz oppositū foret si non fieret ista flō/
 mia. Aliud tps est maturatiōis cum iam materia est ma/
 tura 2 apa molle sit 2 cessant accidentia queda siue apa sit
 erupit siue non: qz eniz possibile est q in hoc tpe sit facta
 multa infectio sanguinis in venis apati vicinis pueniens
 erit flōmia 2 sanguis ille infectus euētur ne sui infectiōe
 ad partē apatis fluens sit causa corruptiōis eius: sic ergo
 dicit Raf. 3. continentis. Jam multi mortui sunt inde.
 Et maxime cōpetit ista flōmia si ptermilla fuerit flōmia
 fienda tpe seuitatis accēdētium. Et sic apper quo in dictis
 duobus tēporibus siue duobus casibus flōmia pōt esse
 expēdēns in declinatione morbi per cōsilem casum si san/
 guis apati ppinquus supcaleheret aut inficeretur. Et
 scias qz et in squinantia sanguinea aliquā nō est necessaria
 flōmia ut cum euenerit in corpore macro 2 mēbris guttu/
 ris cōcantibus non repletis: qd pōt ptingere saltē ppter
 causas extrinsecas: qz ut dicunt aliq et pp intrinsecas
 3. raro. Unde dicit Raf. 3. continentis vidi squinantiam
 accidere vehementem in corpore non repleto nec nimie
 carnis. Et expedit ut hic patiens ponat in camera frida i
 vltimitate frigoris ut nō fiat dissolutio aliqua de corpore
 eius: ut inde secum remaneat sanguis: 2 ipsi habear ad
 nutricationem in diebus in qbus non poterit nutritio
 nem accipere: qm si fuerit potens 2 in loco frido moram
 traxerit possibile est qz veniat ad .xx. dies etiam si cibū nō
 accipiat. Et si nutritio facta fuerit intensior 2 cibū postea
 accipere non poterit post tres dies oīno morietur. Unde
 vide qz si squinātia fuerit in corporibus debilibus sic fiat
 q nulla fiat dissolutio in ipso corpore. 2 notabilis: 2 con/
 sultetur derelinquendo nutricationem 2 insilendum est
 ad dissoluendum apa. Et Aui. dicit. cum squinantia est
 non cōtate repletio in corpore toto. imo est supfluitas
 in parte gutturis tū: cuius signum est q non sentitur in
 gutture extensio. 2 augeat: qz non fluit ad locum mē: tūc
 iste pertransit: ut non fiat flobothomia nec dō fieri. Et di/
 cunt notanter. dicit Aui. non sentitur ibi extensio: ut per
 hoc indicet qz apa non sit vehementer magnum ut supra
 dictum est cōpetere ei flōmia etiam si non est factū p vias
 deflues: sed per viam congestiōis: qz raro hec mēbra
 pgerunt mām pp morbi enim magnitudines pcepit Sal.
 lib. 8. terra. 2 etiam Aui. qrtz fieri flōmia. Sed illud qd in
 dicta squinātia est sciendum. dicit Aui. est ut eius fiat elon/
 gatio. i. elongetur patiens eam ab additione causaz reso/
 lutionis. i. a causis resolutentibus ut a mora in aere calido
 2 ab approximitate cāz resolutiū faciendum esse neces/
 sariam cibationem plurimam. i. restorationem plurimā
 per nutricia. Et cum illo: qz in tali casu debet phiberi
 nutrimentum ut sit corpus eius vtens sanguine ipsius p/
 ppter hoc qz factum est indigens phibitione nutrimenti.
 Et sic pueret sanguis a parte apatis 2 fiet ei obediens.
 Et debent oēs cause resoluētes facientes esse necessariā
 cibatiōis exhibitionem vitari. Et similr debet vitari flō/
 mia ipsa enim non facit tolerari phibitionem nutrimenti:
 ergo si facta fuerit non tolerabit phibitionem nutrimenti:
 2 non erit excusatio a cibatione: 2 in cibando est labor 2
 ppter cum non deglutit. In pcessu aut talis squinantie 2
 postqz nā vsa fuerit sanguine pprio p nutrimento o3 mē/
 dicus pcedere cum resolutiuis aut cum maturatiuis.
 Et oportet in flōmia vbi necessaria fuerit pseruare eius
 cōtatem 2 pstinuā 2 discretam. Et Raf. quidem in expo/
 sitione libri humor. Sal. 3. continentis. dicit. si corpus
 fuerit potens absqz febre in passione squinantie nutritio
 fieri donec perueniat ad sincopim. Alij aut sere omnes

auctores flōmiam in squinantia diuiserūt in flōmias mul/
 tas. dicit. n. Alexā. qz nō subito vel semel fiat. Et Paulus
 dicit. euacuare puenit non simul. i. non vna vice. Et Bal.
 dicit euacua. 2. 23. fm morbi qzitate 2 fm qz virtus tu/
 lerit: 2 non aut semel sanguine extrahas: 3 paulatim: qm
 passionis huius dominus difficilē h3 transglutionem: 2
 si simul illi sanguinis extrahas qzitate 2 necessario virtus
 eius debilitabitur 2 dissoluetur 2 fortasse non poterit re/
 staurari virtus. Et similiter etiam Serap. dicit. 2 subdit
 qz euacuationes in qbus euacuatur paruz: 2 postea parū
 plus attrahunt superfluitates ex mēbris infirmis. Et
 iterum Paulus dicit. qz flobothomia non fiat magna in
 vna vice: qm debilitata virtute ex euacuatione multa si/
 mul facta consuevit mē multa in partem que patitur. Et
 Raf. 3. continentis. 2 similiter Serap. vt ibidem ponit
 dixerunt numerum flobothomie multiplicari debere. Et
 dixerunt. qz extrahuntur de sanguine. 3. x. qualibet hora
 vsqz ad tres dies: qm huius cura dissipabit vehemēt su/
 perfluitatem huius: neqz permittit virtutem esse defectā:
 indiget enim extractiōe sanguinis multiz: 2 impossibile
 est in vno momento hoc fieri absqz sincopi: 2 ne patiant
 inde suffocationem: eo qz sunt debiles ex defectu nutrica/
 tionum. Aui. quoqz dicit. non extrahatur sanguis pluri/
 mus subito 2 ppter cum virtus icperit iam debilitata. i.
 siue illa debilitas puenierit ex egritudine siue ex imuta/
 tione siue ex alia quacūqz cā naturali vel non nali. imo
 dicit ipse partiatur flōmia 2 sumant decem 2 decem in oī
 hora vsqz ad diem 3. cum separationibus. i. iterationi/
 bus continuis in ppositione: qz scilz equaliter distet hora
 ab hora vel tps a tpe. Et quidā exponunt in omni hora. i.
 in quavis flōmia facere siue semel in die siue bis siue plu/
 ries flobothomare volueris. Et alij dicunt in oī hora. i.
 diei equinoctialis reducti. ad .ii. d. horas. Et dicunt. qz
 Aui. voluit qz duodecies in die fiet nutritio: 2 in omni vi/
 ce minuatur. 3. x. 2 sic in die. 120. 3. q sunt. 3. xv. 2 sic qlibz
 die triū dierum. Aui. autem non explicauit de pondere:
 sed dicit decem 2 decem. i. in vna die decem: 2 decē in alia.
 Et melius fecit qz qui explicauerunt de pondere dicētes
 3. x. Et hoc fecit Aui. pp diuersitatem corporum 2 tēpo/
 rum anni: 2 regionum: 2 consuetudinum: 2 alioz particu/
 larium indicantium de quantitate flobothomie. Et sub/
 dit. A. op3 vt declinet cum separatione versus pseruatio/
 nem virtutis 2 expulsiōem sincopis. quasi dixerit: qz se/
 paratio siue ptiō flōmie fiat taliter 2 in tanto tpe 2 in tā/
 ta qzitate qz virtus conseruetur: 2 sincopis non sequat.
 Nam dicit. ipse cū sincopis accidit ei 2 cadit virtus eius:
 non poterit pectus moueri: 2 sic augebit anhelitus diffi/
 cultas. Et non pōt subueniri casui virtutis in eis: 2 ppter
 eum minorem cibum aut necessario: aut voluntarie: Et
 iō considerata debilitate virtutis scdm plus 2 minus o3
 diuersificari ptiō flōmie: ita vt ab aliquo possimus tra/
 here sanguine oī hora ab aliquo semel tū aut bis aut ter
 in die. Et ab aliquo. 3. ij. in vice ab aliquo vna aut plures.
 Quāqz enim de se squinātia indicet de copiosa flōmia tū
 in debilibus auctores pti sunt eam pp eas supra ab eis
 assignatas. imo adhuc flōmia ptiā saltē ad aliqz vices:
 vt duas vel tres et in fortibus melior reperit: qz Sal.
 vt sup in fortibus intelliges dixerit: qz fiat vna die donec
 perueniat sincopis. Et A. dicit. si autem debilitari nō in/
 ceperit virtus. sup. sed sit fortis: tunc op3 vt sine cessatiōe
 sanguis trahat donec appareat sincopis. Et de qua aut
 vena flōmia fieri debet attendendum est. Sal. nāqz vt co/
 dem ponitur continentis. ait: si squinantia fuerit in muliere
 cuius abscisa fuerint mēstrua: nutritio fiat de safena. Et
 similr in ea que facta sit vi successiōis strictionis sangui/
 nis emoroydaz. Et A. dicit. qz op3 vt intendatur in
 re flōmie res alia que est magis integra: qz qz est dūius

Iste dicit
 dicit. on. in
 3. 8. quo
 nam si de
 uidet i
 3. 9. sicut
 fit Gene
 tus esse
 sanguis
 on xi. 3.
 ui.

De qua
 vena i sq.
 nantia fi
 eda est flo
 botho.
 mia.

sanguinis retenti et proprie consueti expelli ex mensuris: et emoroidibus cum in pfectionibus. Et in huius opz ut fiat flomia in latere trabente ad partem a qua cadit retentio: et sic necessaria est in dictis casibus flomia safenae: per eam trahitur materia a partibus superioribus ad matricem vel emoroidas: et abinde ad inferiora. Et quicquid est necessaria safene iteratio flomie quicquid dixit Aui. quoniam egreditur sanguis plurimus. scilicet per ipsam flomiam safenarum aut per menstrua vel emoroidas puocata vel puocatas: per ipsam quicquid se dant accidentia statim. imo tempore sedant si nodum fuerit materia multum fixa in loco aut saltem minuunt: et si materia fixa iam fuerit. Et similiter est intelligendum si causa pfectionis fuerit restrictio alterius fluxus ventris a sanguine. Oportet autem sanguis nari: tunc necessaria erit flomia basilice quicquid est istius iteratio. Et scias quod vena ad flobothomandam: et eligi secundum quantitatem repletionis in toto: stante. id est in toto repleone multa incipiendum est a flomia venarum longinquarum et safenarum. Et existente adhuc minori repleone a flomia basilice: et adhuc minori a mediana: et plurimum est ut non sit necessaria flomia dictarum venarum: et ideo auctores pro maiori parte solum de flomia cefalica expresserunt. Dixit Rufus. nisi fiat minutio in squantia: et quoniam non possit fieri per aliquam causam apponenda est vetosa tibijs et in pulpis crurium vel coxarum et extrahendum est multum sanguinis: quoniam dissipationis passio incontinenti. Et Rasis ait dico expeditur fiat ista cura pluries. quod si opus fuerit reiteranda est ventosa de uno die in alium. Conueniunt et iste ventose cum scarificatione profunda. Et A. dixit. necessarie sunt ventose cruris. super et in pilibus locis: quoniam sunt conferetes valde. Quidam vero loco scarificationis apponunt sanguisucas cruribus: et alijs locis conuenientibus. Et facta vniuersali sanguinis euacuatione predicta ad euonem sanguinis particularem denuntiandum erit. Ait enim Galienus. squantia est prius flomare venas que sunt in manu. super. alias secundum modum dictum. et deinde fiat euacuatio venarum que sunt sub lingua. Quando autem oportet fieri ista particularis euacuatio. Dixit Haly. quod cum medicaminibus fuerit usus. scilicet puenientibus in principio. Augmento et statu: et apostema non dissoluit: sed differit eius tempus et patiens dolore sentit: tunc duas venas que sunt sub lingua minuet: et sic postea medicaminibus vttere dissoluentibus. A. vero dixit. non postponat flomia venarum que sunt sub lingua imo oportet ut incipiat saltem die eodem. imo saltem in dispositione separationis predictae. id est post dispositionem separationis predictae. id est a flomia vniuersali. quasi dixerit: postquam fecisti flomiam vniuersalem: et separasti te ab ea: tunc non postponas flomiam venarum lingue: vel post dispositionem separationis predictae pfectionis flomie sicut dictum est supra: tunc non postponas etc. Et in summa sic fiet flomia copiosa semel in forti et robusto: siue pfecta in debili postquam sanguis vniuersaliter sufficiens euacuatus fuerit secundum Aui. denuntiandum est ad flomia venarum lingue. Et sic quidem Alexan. facta de mane vniuersali flomia de sero flomauit venas sub lingua. Alma. innuit concordiam inter Haly. et alios et ait. Ex his que male squantiae conferunt est ut ex venis que sunt sub lingua minutio fiat: quasi dicat. In non mala et que dat inducias non fiat nisi quando reliqua remedia non contulerint. sicut dixit Haly. et Serap. idem innuens ait. si facta flomia vniuersali dolor affuerit nimius: debent due vene que sunt sub lingua minui ipso die et in crastino sunt iterande. quasi dicat. si non affuerit talis dolor non flomentur ille. Et scias quod aliquando post vniuersalem flomiam remanent vene que sunt in capite replete: et in tali casu ante flomiam de lingue venis debent capitis vene flobothomari. Et primo que est in fronte si illa apparuerit repleta. Et deinde vene labiorum. Et ad hoc aduertens dixit Aui. Quandoque est necessaria flomia alui:

degi id est labiorum et maxime quando replete apparent: et tandem. super. venarum lingue: flomia enim earum debet postponi ad flomiam aliarum: quia sunt magis a partibus vicinis: et ideo magis de propinquo euant. Et dixit Aui. non solum flomia venarum lingue est necessaria: imo quicquid est necessaria scalpellatio lingue ipsius. Et scias quod aliquando loco flomie particularis. immo etiam quandoque post ipsam ut voluit Aui. applicamus sanguisucas barbe. s. mento vel sub eo. Oportet ergo ut ad flomiam faciendam medicus sit diligens: et bene consideret. ut non erret in ea. Cum enim male sit: aut quod fiat copiosa ubi non debet talis fieri: vel sit postposita ubi debet premitti: vel fiat simul ubi oportet. Aut premittatur particularis vniuersali. vel quolibet aliter sit male appropinquata: sit causa euentus malorum accidentium: et augmenti preexistentium. Propterea bene dixit Aui. dum squantia perseverat in augmento: non est necessarium non fiat flomia vltima. immo sufficit illud quod diximus. scilicet quod fiat pfecta secundum considerationes que dicte sunt supra. Et propterea Mesue. dixit. quod in flomia sunt conditiones obseruande quicquid prima si fuerit sanguinea calida multa aut omnia adhibenda est flomia et proprie ex cefalica. et quod si significatur diuinitas sanguinis qui retinetur et consuevit fluere: et est patiens de illis qui consueverunt cadere in squantiam: tunc flomia fiat ex latere quod dolorem sequitur: si autem expresse B. non accidat melior est flomia ex latere opposito. et quod si dominium est in sanguine et secundum totum tunc non est inconueniens flomare ex utraque cefalica cum vicissitudine: et nedom ex cefalica: ex basilica etiam et safena si virtus tolerat. et quod est ut qualiscumque fiat non fiat extractio sanguinis simul subito: sed cum iteratione et renouante: ut saluetur virtus. Et quod est ut post flomiam cefalice flomentur eadem die vene que sunt sub lingua nec tardetur illud: sed flomentur eodem die: et maxime tunc est festinandum cum plenitudo in eis apparuerit. Dixit Serap. si post deglutire aliquid cum eos deluper. id est dando medicinam dissolutum ventris. Et ista euo oportet et potest fieri ante flobotomiam: et post secundum exigentiam materiae. Unde dixit Mesue. si colera cum sanguine dominari contigerit ante flomiam et post eam: soluenda est cum rebus coleram educentibus leniter: et iteratio eius fiat. Et sit solutiuum pluri alterationis quicquid euonis. Et secundum quod virtus tolerat. Soluatur autem cum aqua solatri fructuum. scilicet solubili et casti. tamarindorum. prunorum et filium. Et ponamus quantitatem euonis. dixit Serap. secundum quantitatem virtutis et etatis et Haly. dixit ut flomo vltis fueris nam solue cum casti. et tereniabi. Iunibus prunis sebesten et viol. et B. in materia colerica. Si autem diuinitas sanguinis fuerit cum exuberantia flegmatis. virit Mesue. post flomiam: soluatur cum cochijs et veraz: et silibus. Et tua interest. dixit Mesue. mensurare medicinam naturae in omnibus que diximus. Et dixit chisteria et colliria debilia. si febris adest et fortia si non adest febris. scilicet in materia colerica: et in flegmatica chisteria et colliria fortia sunt iuuamenti sublimis. Et dixit A. Ex eis que sunt vehementis iuuamenti est administrationis inceptio chisteriorum fortium valde nisi febris prohibeat: tunc enim oportet ut sit contentus chisteribus leuibus. Et tu quidem scire potes fortia leuia ex eis que dicta sunt in his quod pterierunt. Et secundum autem rem complent. dixit Mesue. administrationes medicinarum de Jacur. id est de papauere. et aliarum medicinarum fluxum materiarum cataralium sistendum: et impinguatum. id est ingrossatum subtiliter. scilicet materia et acuta subtilitatem grossam sicut in cura catarri diximus. Et res quod est diuersio materiae ad opposita et extranea completur sicut de ea in cura generali dictum est supra. De quarta autem re que est ad ministratio particularium et localium operationum. dixit Mesue. quod ipsa diuiditur secundum tempora morbi. Et cum hoc oportet notare quod etiam

De fl.
nua puen
lari vena
ra sub lin
gua.

sup. dicit
plianz
muen
on d. a
uocion
cann

in quolibet tpe morbi insurgit diuersitas administra-
tionis particulariū remediōr fm diuersitatē mae apā fa-
cientis. De administratione particulariū fm tpa morbi satis
dictū est in cura gñali apatum guttoris. Et hoc ē loco. di-
xit Mesue. precedentin prin°. verūtm particularitas ista
administrationū suspecta est in prin° egritudinis: qm for-
tasse cum tizat mā in loco. supple cum replōne corporis
totius aut circūstantiū mēbroz: et nō poterit ea repellē:
sed magis conculcabit mā: tunc ergo competunt cū iam
eiones precesserunt. Et in horis qdē augmētū supple-
dū est resolutiua miscēda sunt cū stipticis. verūtm sit mā:
gis vincens medicamen stipticū p̄hibitiuū agitationis et
dyscurtionis reumatis et alteratiuū ipsius. Et si ad statū
proceſſerit egritudo: tūc medicamine stiptico simul et reso-
lutiua vtendū est mixtis. Et in mixtione supple tā in au-
gmento qm in statu stipticoz cū resolutiuis gradatim pro-
cedendū est ita cū venerit egritudo ad finē status: tunc re-
solutiua intrū vincat stiptica vt cū declinatio inceperit so-
lis resolutiuis sit vtendū. Et exēplificans Mesue de cō-
ferentibus in prin° p̄cessit fm diuersitatē maez qd ē alij
fecerunt auctores. Et dixit qm si mā sanguinea sit incipien-
dum est ab administratione gargarismi. s. frigidoy. et
siccoz siue stipticoz sicut p̄prie est aqua rosata cum aceto
hic. n. res p̄uenientior est in omni specie eius. s. squinantie
sanguine. Aut cū aqua infusionis sumach aut ribes: aut
cū succo corticū nūcū viridiū cū aqua sumach: aut cū suc-
co granatorū acetosoy. et dulciū tritoz cū tota coy. substā-
tia. supple aut cū succo muzoy solum filr cum tota substā-
tia tritoz. Aut dixit Mesue. cum succo solatri cum semine
ros. qd est ad hoc mirabile. Et filr cum succo citoniorū vel
sobay. s. immaturoz: et zatur. i. nespiloy et albelach al.
aldela. i. dactiloy imaturoz et filsum et mirtiloy et berbe-
roy. Et qm qd admiscens cū istis balaustie et galle et semen
ros. et alumē et filia vt acatia hypoquistidos et vigozaf cū
bis opatio illoz. Et dixit succi sicci agreſte cū p̄dictis in-
uamētum est subline. Et filr succi sumach sicca et filsum.
Et Serap. dixit cum aqua solatri et virge pastoris: et aqua
decorationis lētium ex corticatay et ros. et radicis liquiri.
et balaustie. Et alimā. dixit. cum aqua granatorū mixta cum
camositate sua. i. extracto ex granato contuso cum pulpa
sua interiori. et hoc fit qm maiorē acquirat stipticitatem vel
cū succo mali maciani acetosi. Aut cū rob. moroy. celsi. s.
imaturoz. Et post hoc vel p̄ter hoc cum aqua rosata in
qua sumach infusum fuerit. Et baly. dixit. cū aqua plan-
taginis et ros. et granati muzi. Aut cū aqua plantaginis vel
ros. in qua sumach fricueris aut lēticia aque cocta. Aut
cū aqua psillij. s. mucillagine cum aqua ros. Et ex medi-
cinis cōpositis cōuenientibus. dixit Mesue. est dyamozon
confectū ex moris siluestribus. s. rubicant ex moris rāni.
rubricanis qd est inuārius. Et ex insufflationibus cō-
uenientibus in hoc. dixit Mesue. sunt alumen p̄prie et ba-
laustie et coxer sumach et succus agreſte et oleum. onfaci-
num et filia. Et vt supra patuit per. Al. in cura gñali stipti-
ca que in hac mā repellunt debent habere substātiā subtri-
lem cū aqua submergit et penetrat: quibus nō inuētis de-
bent eis admisceri acetosa que debet eis subtilitatē et pe-
netrationē: de quibus est sirupus acetosus simplex: et suc-
cus granatorū acetosoy: et acetositas citri et ipsum acetum
solū: qm valet ad egritudines palati. Et in ore teneant
tur pillule que sic sunt. Recipe ros. sumach hypoqui. acat-
tie granoy granatoy coriandri p̄parati. añ. partes cōles
cōficiant cum sirupo ros. in quo infusum fuerit modicū
diagaſti: et fiant files lupinis et teneant in ore vna post
aliā. Dixit baly. puluere hunc gargarēoni insuffla re-
frigeratiuū. Recipe ros. amidi seminis. portulace. spodij
zuchari tabazet balaustiaz. añ. terē subtiliter: et insuffla
et hoc in prin° faciens. Et dixit Sal. Ego in prin° misceo

de sumach et vuis acerbis: et balaustia et filibus cum sapa-
cellosum. Si autē materia colerica fuerit. dixit Mesue. In colerica.
conferunt in prin° hec que dixi facta in frigidantia magis
cum eo qd est p̄prie sicut succus solatri et ros. et sandali:
et caphora et mucillagine psillij et filibus. Addatur ergo ad
p̄dicta succus olerum frigidorum. Et conuenit garga-
risma factum cum iulep violato nenufarino vel cucurbiti-
no et similibus cum aqua plantaginis. Et gargarisma qui-
dem factum ex medula cassie. dissoluta in succo coriandri
humidi vel plantaginis addita mucillagine psillij vel semi-
nis citoniorū optimum est conficiens in prin°. Et de vtili-
bus est gargarisma factum ex succo lactuce colato solo: cō-
uenit enim cum complōne sua: et etiā cum proprietate sua
cum qua dicunt conuenit in prin° omnis squinantie. Et
oēs medicine que fiſtunt fluxum materie calide p̄ueniunt
in hoc non solū gargarizate vel ore retēte: sed bibite si fue-
rit possibilis deglutio eaz. Dixit Mesue. quedam ex his
nō solum gargarizata: sed etiā bibita sunt inuamētū subli-
mis vehementie p̄prie cum aqua sumach. Et filr lac qd
mulgetur ex semine papaueris cum aqua ros. Et dixit
Aaron. Recipe seminis papaueris albi rotulos duos cū
aqua mellis. x. rotuloy infundat papauer in ipsa per nox-
tem vnam. deinde coquatur donec redeat aqua ad rotu-
los duos. deinde colet et ponat in ea de acatia et sumach
et balaustie et pay. de zucchero: et coquat donec fiat ad mor-
dum sirupij: et detur ex eo quoniā p̄hibet reumata dyscur-
rentia nimis in calida. Et dixit Mesue. ex istis est succus
solatri depuratus bibitus mane et sero fm mensurā duay
testay: oñi aut tritum. Et similiter mucillago psillij cū coriā-
dro et grano vno et medio caphore. Si vero mā flegma-
tica fuerit. dixit Mesue. gargarizadū est in prin° cū aq. ros.
et aceto. s. in prin° principiāte. Dixit Alimā. in principio
fiat gargarisma cū sirupo acetosoy in processu vero princij
psij fiat cū rob. nucum et dyamozon. Dixit Mesue. confor-
tatis cum eo qd est sicut galla et alumen et acatia. Et cōue-
nit gargarisma ex succo acetoso vel oximelle cū decoctio-
ne mastice. Et si materia melancolica fuerit fiat garga-
risma in principio cum oximelle cōfortato cum baurach
et alumine. In augmento autē si materia quidem fuerit
colerica sanguinea vel mixta licet auctores nō dixerint in-
ter ea que conueniunt tñ distinguendum est eo modo qui
dictus est in principio. s. q. in colerica in frigiditate p̄uē-
at in frigiditate in sanguinea. Et tu hec per te eliges.
In principio augmenti apatis calidi gargarifet dy-
amozon cum decoctione caricay: et corticū granatorū: aut
succus vne acerbe mixtus cum vino: aut melle. Et lac nu-
per mulctum in quo dissoluta sit medula cassie. est garga-
risma bonū. Et Mesue. cōcessit mel ros. vel mel cū decoctio-
ne aliquoy ex stipticis supradictis vt mel ros. cum succo
solatri vel mel cū cassia. Et dixit. lac quidē ex his est que
cōferunt in hac hora lenit et dolorem sedat. Et qm qd admi-
nistratur cū medula cassie. et confert gargarizati et bibi-
tum: et p̄prie cū pauco zucchero et croco. Et opz qd admi-
nistratur lac calidum et p̄prie cū mulgetur. Et filr lac p̄-
prie capinum aut asinum. Al. quoqz dixit. lac est ex me-
dicinis subliminibus in principio et statu. sup. et i. augmē-
to propterea qd repellit et lenit et sedat dolorem. Et ex hoc
inuit de quo statu intelligat: qm nō de statu quo ad dige-
stionē materie cū tunc nō cōueniat lac sed de statu quo ad
accidentia: conuenit enim tunc sedando dolorem: de prin-
cipio autem intellerit quo ad dispositionem materie cum
eam repercutiat. qm tamen debilis sit repercussionis: et
parum competet cum rerum requireretur repulsiō for-
tis de augmento autē intelligi potest et quo ad dispositio-
nē mae: et quo ad accidentia: qm repellit et lenit. Et quidā
dicunt. q. lac ad gargarizandū debet esse extinctum cum
ferro candente post principium aut debet esse inextinctū.

In colerica.

In flegmatica.

In melancolica.

Medicina ad ministranda in augmento.

Medica
mina ad
ministran
da i Ratu.

Admi
stranda in
declina
tione.

admi
stranda in
declina
tione.

admi
stranda in
declina
tione.

De admi
stranda in
declina
tione.

Et in materia quide frigida. dicit Mesue. couenit rob
nucū z rob celsoy facta fortia cū piretro. myrrha aut cro
corant cū aqua mellis z oximelle z decoctione yfopi: aut
cū decoctioe calameti dactiloy caricay z passulay mixta
cū oximelle z proprie in melancolica. **E**n statu vero vbi
mā pcedat resoluendo confert in calida gargarisma cū de
coctioe caricay in qua dissoluta fuit medula cassiē. Aut
cū decoctione passulay sebestē dactiloy liqui. z ordeī cū
diamorzon. Aut fiat gargarisma cū aqua feniculi z sirupo
acetoso. **E**t in frigida mā fiat gargarisma cū decoctio
ne dactiloy caricay passulay yfopi z oximelle: qm̄ iuuat
valde. **E** Aliud valde vtile. Recipe yfopi calameti dacti
loy passula. liqui. silliquay scabiose verbenē squinantie.
an. pt. e. decoquantur in aqua mixta cum equali parte sui
de vino albo z in fine addat modicum aceti colet z gar
garizetur. **E**t dicit Sal. 6^o miemir mirrha: crocus z sa
pa celsoy sunt vehemētis medicaminis in hoc: qm̄ myr
rha submergit cum subtilitate sua in apate: z crocus in
ducit stipticitatē: z sapa celsoy inducit in mā dissolutio
nem. Et sapa ipsa z crocus hñt se maturare. i. lenire apa.
E Dicit Mesue. si vltima hora status maxime quo ad
materiam vtendum est tunc medicamine nō maturatio:
sed aggregante in lenificationē simul z resolutionem: si
cut est decoctio ficū aut passulay cū baurach. Et ex leni
ficantibus proprie in mā calida sunt lac pprie z decoctio
ficū z passulay z mucillago psilij in calar z seminis ciro
niy z seminis lini z fenugreci z altee z decoctio dactilo
rū z coagulū vne z aqua fursuris: z liqui z rob z similia.
E Ex resoluētibus vero miscendis cum predictis. dicit
Mesue. sunt almiuri z baurach z mirrha z crocus z sal
armoniacū z piretrū z armel z sinapis z assa fetida z ra
fanus z stercoza supradicta z silia. Et istamet resoluendo
nunc dicta z eis silia valēt in declinatione in mā frigida.
Et valet decoctio yfopi solius: z et eius z caricay. **E**t
vtendū est et emplis. dicit Mesue. quibus empletur. Et
emplm̄ qdē ex folijs mori p̄ritis cū oleo camomille mix
tis est vtile. Et fel quide capre decoctū in vino z mixtum
cū melle croco z pipere illinitū z emplatum cōfert in om̄
nibus vitijs sanctū. Et valet gargarisma ex decoctione se
nugreci passulay: z mente: in qua parū de assa fetida distē
peref. Et Aui. dicit. q. in flegmatica antiqua confert assa
fetida z cinamomū. **E** Dicit Paulus. Recipe piper z pi
retrū z tere subtiliter z insuffla in gulam: qm̄ liquefacit
torum apa. **E**t Aluā. dicit. q. in squinantia mala ep̄
thimē collū ex melle anacardino donec velice generent
in eo tunc fiat gargarisma ex sinapi. Et gutturi fiat insus
flatio ex puluere facto ex sinapi sale armoniaco piretro as
sa pipere z metastro. Et ex eo et cū ydromelle fiat garga
risma. Et ex conferentibus in melica. dicit Aui. est medi
camen de barmel gargarizatum z lintum interius z exte
rius. Est enim resolutiuum forte. **E**n declinatione vero
apostematis calidi fiat gargarisma cum decoctione passu
larum sebestē fenugreci yfopi z capil. vene. cum decoctio
ne feniculi melliloti florum camomille z fursuris in qua
ponatur mel z sapa.

Si autem mā nō fēderet in resoluē: sed cupū fece
rit: tunc opz vt in maturatione eius stu
diū ponat cum medicinis ab intra z ab eē approximatis.
Et mā quide calida est illa que in maturationē transit: fiat
ergo gargarisma maturationū ex decoctione altee seminis
lini fenugreci liqui. seminis malue cū melle. Dicit Haly.
fiat gargarisma cū decoctione ficū pauco sermēto mixto
aut cassiē. in ea fricata: aut cū decoctione passulay z pau
co rob. **E** Sarg. bonū in maturatione mae colerice mixte
sanguini. Recipe passularum sebestē seminis malue semi
nis altee liqui. viol. z ordeī mūdi. an. z decoque in aqua:
z addito sirupo de liqui. fiat gargarisma. Emplastrū fiat

Exterius ex radicibus malue altee z lilij decoctis in aqua
postea pistatis z incorporatis cum exungia porci recentis
z butiro. **E** Aliud. Recipe seminis lini z fenugreci. an.
3. i. seminis altee z malue z florum camomille z melliloti.
vsq ad spissitudinem. hoc enim maturat z reliquias mate
rie cale in declinatione resoluit. **E** Aliud. fiat emplm̄ ex
exungia recentis. **E** Aliud qd maturat z attrahit materiā
ad exteriora. Recipe charicas numero. xx. z coque i aqua.
deinde tere donec fiant sicut electuariū: z sic pistatas repo
ne in decoctione ipsoy: z iterum decoque cū farina fenū
greci z medula fermenti. hoc enim etiā confert ad aperie
dum apostema maturū z maturandum mām frigidā: ipsa
tamē raro suppuratur nisi admixtionē mae calide habue
rit: z tūc cepe sub cineribus decocte contrite z cū modico
mellis mixte eam molliunt z maturant z dissolunt. Et
similiter faciunt radices pororum. **E** Dixerunt Mes. z
Aui. z alij q. cū ad maturationē peruentum fuerit studē
dū est in ap̄tione eius. Dicit Aui. cū gargarismate q. con
iungit inter ap̄tione z lenificationē. i. q. cū hoc q. sit ape
ritiuū ap̄tis sit et lenificatiuū: z hoc vt parū dolorem in
ferat ap̄ritiuū vel vt doloze p̄existentē mitiget sicut est
gargarismus ex quibz dā medicinis acutis in lacte posi
tis. Et de medicinis hoc facientibus que sunt temperate:
z a quibus est incipiendum. Dicit Aui. est decoctio ficū
cū fenugreco z dactil. Et deinde fiat gradatio ad illud qd
est fortius. sicut est aqua mellis in qua decocte sunt ficus
z calamētū z sanfucus z aluē z menta z sinisbrū z ra
dix lilij z similia coniunctim z separatim. Et his et simi
lia dicit Mesue. z numerat plures medicinas rumpen
tes. **E**t dicit Aui. q. in veritate statim post absterione
integrant in dē resudantis z maturationē completā z ap̄
tione cū predictis medicinis ad erumpendam: quia aliq
medicines ipse maturatione cum fortiter absteris m̄te
erumpunt apa. **E**t Raf. quide dicit q. galbanū z pix li
quesfacta misceantur z inducantur. cum enim supponunt
optime maturant z rumpunt. Et galbanū etiā solum cale
factum superpositū rumpit. Et fermentum cū succo cepe.
Et gargarismus cū ficibus siccis z fermento. Et similiter
factum cū stercore canis albi puluerizato z misso in lacte
caprarum vel ouino. **E**t de erumpentibus ab extra est
emplm̄ de fermento sale z oleo. Aut ex hyrindimibus cō
bustis incorporatis cum exungia porcina vetusta. Dicit
Constantinus q. concule siue limacie: z proprie que in ar
boribus inueniuntur trite: z collo applicate maturant z
rumpunt. Et quidam dicunt q. debēt in oleo bulliri z sic
ex eis emplm̄ fieri. **E** Dicit Mesue. si nō sufficiunt medi
cine simplices fiat recursus ad cōpositas. de quibus est con
fectio dyarūdinis Joānis Serap. iuuamenti sublimis ad
dolorem gutturis z p̄focaciones ad squinantia. Recipe
anisi ap̄i ameos florum squinantii lilij celestis cinamomi
amomi aristo. longe aluminis iamenī barmel nyrrhe cal
sie liqui. croci an. aur. ij. troc. de croco magnetis seminis
ros. an. 3. iij. costi cineris arundinum recentium. an. 3. 4.
spice amili. an. aur. i. gallarum aur. i. 5. confice cum melle
collato. Ait Mes. confert hoc medicamen in fine squinā
tie z aliorum apostematū gutturis: z et proprie cū indige
ret ap̄tione. Et est in hoc fortius omni medicamine. Et
sumatur ex eo q̄ntas galle z dissoluatur cū aqua mellis:
aut ordeī: aut succo vel aqua ros. aut aqua lentū z liqui.
z gargarizet cū eo: z linat cū eo exterius in gutture plu
ries in die. Et dicit Mes. si cū his medicinis nō ap̄t ap̄is
tur cū ferro sicut inferius dicit. **E** Haly. ad rptionē hu
ius ap̄tis vti rebus multū stipticis. Ait. n. cū maturatū
intellerit apa z eruptio morat gargareoni medicami
na insuffla rep̄mentia sepius z continuatim vt galā bar
lausi

leniti. cortice granati alumē iamēnū z silia: qm̄ hec apatis
facient eruptionem. partes. n. eius adunabuntur fortiter
in tantū qd non aperiebatur z cum his apparuit ipsum.
Dixit Haly. erupto apate cuz sanies fuerit egressa buti
rū p̄cipe gargarizare vaccinū cū aqua calā z oleo viol.
quō. s. vīqz vlcus abluat: z purget a sanie. s. cū medicinis
abstergentibus. nā predictū medicamen non est ad abster
gendū: sed ad sedandū dolorē apatis. In quo etiā casu va
let gargarisma cuz vitellis ouorū crudis percussis in aqua
z amigd. oleo z mastice amilo z dragaganto z sorbeat sor
bitionem factam ex aqua fursuris cū penidijs z amigd.
oleo z denē vitelli ouorū cocti cum dragaganto z amilo.
Mingato dolore deueniendū est ad absterfionē vlcis. di
xit Aui. post stat. s. in operando cū eis que sunt sicut bau
rach z nitru z assa fetida z myrrha z piper z casto. z ster
cus hyrundinū z stercus adib z similia z fiat ex eis garga
rismus cū rob mororū. Istas tū medicinas Mes. exēplifi
cavit ad aperiendū. Aui. aut videtur eis vti ad complen
dū absterfionē vlcis z eius exiccationē. Et certe medici
ne in vtrāqz intentione pueniūt si fiat ex eis gargarismus
siue insufflatio. Et dixit Aui. q. insufflatio salis armonia
ei est facies quiescere. hab administratione aliarū medici
narū: quia ipm̄ solū est sufficiens nec indiget alijs. Et Aui.
quidē z alijs nō expresserūt de medicinis p̄solidantijs hu
ius vlcis. Et hoc quia fm̄ plm̄ nā per se hanc p̄solidatio
nē operat. Et qz dereliquerūt eas notas ex p̄solidantibus
vlcera oris. Si vero ap̄a indurari visum fuerit. tunc cū
mollificantibus z resoluentibus insistendū est: dixit Aui.
qm̄ vides q. nō maturat supple nec resoluit: sed vides du
ritiē. s. m̄aē q. induratur: opz vt administrēt in medicinis
eius caules: qz inuāt cū nitrositate sua. Quidā tñ dicunt
q. p̄uritē hic. A. intellexit difficultatē maturatiois: z
caules ēt in maturādo iuuat. Et Sal. quidē 6^o mēm̄r po
suit cū terminat ad indurationē canonē dicēs. Qñ scilicet
tū qd relinquit flegmonis nequa qz oz misceri dyafore
tico stipticū: si p̄uacuātū fuerit corpus supple. s. vō non
p̄uacuātū fuerit: z aliqd stipticū miscere. Et sic Aui. se
cit cū ponēs curā in augmēto dixit. si vides mām deueni
re aduritiam: tunc misce cū moris aliquod ex baurach.
Quintā rē que dirigit ad correctionē accidentiū sic cō
plere debes. Lū. n. dolor fortis fuerit iuxta posse sedādus
erit omni tpeita q. ēt in p̄in^o cū anodinis q. resoluit sine
attractione: z maxime app̄oximatis ab extra. vnde dixit
Aui. circundes collū lana. z proprie lana yfopi. i. nō lota
z ipsiliter infusa in oleo cōi z camomillino. ipsa. n. est leni
tina z sedatiua doloris resoluedo sine attractione z p̄ hoc
phibet nē multe m̄aē vi doloris trahātur ad locū. Et
de conueniētibus in m̄a calā est vinctio facta ex dialtea z
oleo violarū mucillagine fenugreci p̄sili cataplasmata.
Inunctio bona vtilis. Recipe butiri sine sale arungie gal
line z anatis recētū olei de lilio mucillaginis altee fenū
greci z seminis citoniorū. añ. pt. eqles. Et si vis confice cū
eis emplm̄ simul addendo de farina ordeī: z semini lini.
In frigida aut m̄a puenit inunctio ex mucillagine fenū
greci z seminis lini. añ. 3. s. butiri sine sale z dialtee. añ. 3.
i. olei amig. d. 3. ij. Et si vis potes cū eis fermēto z caricis
cortis z cōtritis cōponere emplm̄. Et aliquādo in forti
doloze est necessariū administrare aliq narcotica domesti
ca. m̄de ait Mesue. administrent medicamina dolorē for
tem sedatiu: sicut dyacur. proprie z sirupus de papauere.
Dixit Serap. si exasperat palatū: aut accidit in eo calitas
z inflatio: tūc fac in eo gargarisma cū lacte nuper mul
so calido cū oleo ros. z fit etiā sine oleo ros. z est pueniēs.
Et conueniunt omnia leniētia frigida. Cum aut diffici
lis sit deglutitio: z patiens indiget nutritione dixit Iudeus
tangende sunt spatule eius vehemēter vt large fiant vie

transitus z descēdat aqua. i. potus: vel aqua. s. carnis que
multum puenit in hac hora. supple. z ēt difficultas anbeli
tus. Uñ Aui. dixit. Qñqz confert in decollatiōe deglutio
nis z anbelitus cōpressio spatulaz cum fortitudine. i. do
lorosa valde. supple. z alia que diuertunt m̄as ad exteriō
ra. Et dixit. A. cum sin. op. accidit ex toto. s. pp mām
plurimā suffocantē: z timef ne cōpleat suffocatio icēpiat
a chzisteribus fortibus. Et flōmetur vena sub lingua z ve
na frontis. Et appendant ventose sup collo z sub mento
cū incisione z sine. supple. z fiant alia que exigunt in squi
nantia mala. de qua loquēs Ipo. 4^o regiminis acutorum
dixit. Quia cito aduenit suffocatio nisi cito auxiliet facie
do flōmā de brachijs z venis sub lingua. Et farmacia ē
attractiuis z eductiuis illius m̄aē. Et gargarismiis calis
z resolutiuis m̄aē: z appositione ceroti. s. attractiui ad ex
teriōra. s. ad collum z caput capite prius rasō: vt. s. probi
beaturs descensus m̄aē ad ap̄a: z trahat ad diuersum venarū
sus exteriōra. Et lanis. s. infusus in oleis resolutiuis circū
uolendo collū z gulam: aut fomentando cū spongijs in
fusus. s. in decoctiōibus resolutiuis z expressis. Et Almā.
dixit. Ex his que male squinantie conferūt est vt ex venis
que sunt sub lingua fiat minutio: z ventose absqz scarifica
tione in collo ponantur. Et Aaron dixit. squinantia yebe
mens indiget appōne ventose super collo z diuersum venarū
lingue z effusione aque calē super collum z gullam. Et
A. dixit. cum difficilis sit deglutitio ponant ventose super
collum apud spōdilem sedam cū suctione. s. cum ventosis
perforatis: que postea ore per orificium earū sugunt. Aut
cum ventosis cuz igne vt dilatetur meatus meri paulatini
z sic deglutiet id qd sorbet ex cibis. Et cum illud complex
uerit. s. quia deglutierit cibū deglutientum remoueantur
ventose. s. vt per eas nō attrahant materie ad locū: quāuis
ignite cadāt per se ipsas. s. qñqz. Et dixit. A. Non est ma
lū si scarpelēnt z egrediat sanguis illuc: z exalachadaba
ni. i. locis post aures. Et maxime scarpellatio dz fieri circa
partes exteriōres illas vbi apparet tractus m̄aē: per ven
tosas: sicut cū apparet in loco appōnis earum rubedo de
clinans ad nigredinem. Et dixit Aui. nō est malum intro
mittere. s. per os aliquod qd numdificet ex alicheram: qd
est instrm̄: qd intronmittitur ad abstergendū partes guttu
ris: hoc tamen magis secure fieri potest in squinantia flex
gmatica: z in omni alia in qua multū flegmatis eliquatū
a capite descendit ad guttur. In alijs autē fiat cū timore:
z hoc est: quia flegmatica m̄a cedit introductioni instrm̄i.
Et super hoc instrm̄. dixit. A. cotum si inuolutus cum ab
stergit cū eo. Moderni autem vtunt pizicarolis vel mol
lectis ad abstergendum coto posito in eis. Et dixit Aui.
cū difficilis sit anbelitus: qñqz intronmittitur in guttur cā
nula facta de auro vel argento aut alio simili: quia iuuat
ad inspirandū. hoc tamen adiutoriū non est in vñ. Et sub
dit. similiter quando fortior sit anbelitus constriction non
est excusatio quin ventose ponantur super collo.

De cura autem per cyrugicū instrumētū. dixit. Mesue.
si non aperiatur cum medicinis recurrendum est ad aper
tioneē eius cum ferro. Et sunt ex hominibus scindentes
huiusmodi apata cum vnguibus postqz miserint di gitos
in guttur: z hi sunt qui habent digitos longos z vngues
longas z fortes. Dixit Aui. cum maturatio adest z est
apparens iam intus vel extra: z elongatur tempus z non
dirumpitur. s. per se nec cum medinis nō est mala admini
stratio ferri. s. cum quo aperiatur. Potissimum autem re
medium est fractio apatis quocunqz rumpatur modo.
rumpit autē aliquādo intronmittēdo instrm̄ ligneū bene
politū: aut osseum vel corneum aut ferreū. Et filius Me
suay dixit: si ap̄a gule videtur perforandū: perforādum est
digito aut ferro. Et aliqñ in vehemēti suffocatiōe nō expe
ctat ad perforādū maturatio: sed qñ citius dz fieri aptio.

Eurapet
cyrugiam

De scissio
ne canne
pul.in sq.
nancia.

Quocumq; tñ z quacumq; hora fiat: scienda est euz ingenio z cautela. Quidā. n. iam clauē in os suum mittens vsq; ad gulā apā fregit: z euasit a morte. Dixit Rasis 3^o pñen tis. dico vidi Andrusiū medicū graui cura vti ad squinan tiā qua nō est vtendū nisi cū mors fuerit iudicata. Et circa hoc sic debet fieri q; o3 scindi pāniculus qui est inter annu lūz anulū canē pulmonis ad vsum anhelitus z possibile est q; indeliberet patiens. Et eadem fixura suatur: post q; causa prohibens anhelitū fuerit mitigata z reuerfa fuerit dispō ad nām suam. Et in huiusmodi cura caput patiētis extendi o3 retro: sup z capiat cutis z extendat z scindat. Et o3 hec scissura fieri i inferiori parte epiglōtis. Et facta scissura o3 vna ps cutis cū filo ibi posito extendi fursus: z alia cū alio filo extendi deorsum donec apparuerit cānale pulmonis. Deinde sciendū est inter duos anulos carti laginis eius in medio pāniculo vt locū habeat futor. Cu ra aut hmoi dixit Mes. difficilis est apud mer: z Paulus dixit. q; vitāda est. Hanc tñ curā posuit Haly. z Auēzoar nō. phibuit illā. imo dixit se fecisse eam in capra quadam. Albu. aut dixit. Non vidi aliquem in terra nostra qui in squinantia fecerit subscantationē siue sectionē: cō q; sunt in experti formidolosi timentes periculū z infamiam. Et fortasse propter dictas cās hec cura apud modernos non est in vsu. Al. quocq; posuit eam. z dixit. cūq; finātes vebe mentiores fiunt z non valent medicare: z credit q; pñtio sit futura illud in quo sperat euasio est scissio canē. Et il lud est cū scissione ligamentoz que sunt inter duos annu los canē pter qd aliquid accipiat de cartilagine ita vt per illud anhelet. deinde suat cum explectum fuerit regimen apatis z medicet z sanabit. Et modus quidem curatiōis eius est vt tendat caput ad posteriora: z teneatur z sumat z scindat. Et qd in ipsa rectius est: est vt sumat cutis cum vncino: z elogetur: z deinde discooperatur cāna z scindat qd est inter duos annulos canē coram scissura cutis deinde suat. s. cōpleta cura squinantie z ponat sup ipsam puluīs cūrimus. Et o3 quidē vt duplicent duō labia fixure cutis solū pter q; coniungat cartilago z pāniculi in aliquozq; in eis per se nā consolidationē operat. Et hoc est iudiciū hmoi fixure. dixit. J. q;uis non cadat ad hanc intentionē. s. semper. nā si extimatur q; in illis eisdē ligamētis sit apā z nocuentū: q; cōcatū fuerit eis non op3 vt administre tur incisum. Dixit Gentilis q; hec cura terribilis vī deat in aspectu vulgī: ad qd multū facit dissuetudo faciē di eam: tñ credit q; melius sit eā facere in casu vltimū periz cūl pcedendo non esse aliā vīā salutis nisi hanc. anhelat enim patiens per illā scissuram z non suffocat: z interim poterit fieri squinantie cura. Slosator recitat de quodā florentino squinantico qui suffocabat qui percussus euz gladio in partibus gutturis cū perforatione canē tandem liberatus fuit. Dixit Rasis. q; Sal. dixit. q; si inuēta fuerit amig. extracta dū os aperitur q; suspendi debet hō z inci di debet ad rotunditatem ad modum quarte partis eius: z postq; sanguis elicitur ab ea nimis inclinato capite ne sanguis ingrediat gulā: lauandū est os aqua z aceto. Et adheredū ē: z de vitreolo z attramēto rubeo. s. vt sanguis constringat. deinde curanda est cura alioz vlcērum oris. De cura vlcēz partium gutturis. Lap. vii.



Ale et partibus ei circumstantibus acci dunt vlcera quēadmodū accidunt alijs partibus oris: z ex eisdem causis. Et nō percipiuntur nisi euz aspiciat in ipsas partes. Et sūlt curant cura illorum. Dixit Sal. 4^o de ingenio sanitatis: z ponit 3^o continentis sic. curentur cum gargarinate ex aqua mellis z similibus: quia cum abstergentibus nō nūm absterfionis vt mun dificetur vlcus. Et cum mūdificatū fuerit ad consolidan dum vtendū est de rebus stipticis: z mucillaginosis. i.

glutinosis facientibus adherere stiptica loco vlcērato. Et dixit Sa. 9^o de simplici medicina q; bisocū. i. tucia sanat z cicatrizat vulnera z vlcera accidentia in gargareone z partibus faucium. Et q; lap. frīgus vltus. z postea ablu tus approximatus solus vel mixtus cum melle sanat vul nus post incisionem vne.

De rebus que ab extra ingreditur: z retinentur in gut ture vel insiguntur ei.

Es que in gutture siue in meri retinen tur quandoq; absq; infixione retinentur: z quandoq; cū infixione. Et que absq; infixione retinent in meri sunt tres sin plm comestibiles magnitudine habētes: pro pter quā deglutiri non possunt. quare impe diunt deglutionem z constringunt etiā viam transitus ae ris: z accidit ex eis lesio in anhelando z spūendo. Et sunt sicut bolus magnus panis vel carniū grossarum solidi rum: vel nux aut castanea vel alijs ex fructibus acerbis: aut ossa eozū vel lapis: denarius: cristallus vel aliud his simile ex eis que aliquando ori imponunt. Et mibi semel quidem contigit q; famelicus quesiui comedere vnum po num non perfecte maturum z ipsū in os ponens denti bus diuisi medietatem sine osse extrahens: tū reliqua me dietas simul cum osse pre fame quasi violēter attraxi: trā siuit in masticata ad meri in quo retenta pre magnitudine in totum obturauit viam meri: z canē q; nec deglutire eā poteram: nec loqui z vix poteram anhelare ita q; putari suffocari: hoc autem ideo hic scripsit vt sit ad cautelā alijs famelicis ne ori suo cibum solidum z in masticatum asse rant. Que vero ipsi gutturi vel meri insiguntur sunt si cut vncus vel hamus spina ossis frustum vel lapis: vel li gnum vel aliud ex his similibus.

Et noticia quidē harum rerum: q; habet rela tione infirmi vel astantium. z q;q; ha betur per sensum vīsus cū depressa iuxta posse lingua in tus inspicitur sub radijs solis vel alterius magni luminis z maxime sic comprehendit si fuerit retenta in superioribus meri. Et aliquādo habet per sensum tactus quando digitus intronissus pōt vsq; ad illā rem peruenire ad quā sic inquirendam eligendus est hō manum habens subtilē z artā z digitos longos. Et quādoq; habetur. dixit Ali. mediante pēna intronissa donec perueniat vsq; ad locum in quo infixa est. Aut cōprehendit eam curuitas carzara. i. mediante aliquo infro vt acu retorta dupla que. s. sit de plumbo vel aliare plicabilis aut alio conuulsi infro. Et in qualibet re retenta in loco dico accidit vt nō pos sit deglutiri res cibalis. Et si quidē fuerit res loco infixa sentietur dolor in loco infixionis eius. Et cognoscitur lo cus infixionis per locū doloris. Et accidit lesio in anhelā do quandoq; pñocatiua. Unde Aristo. 34. problematū tum problemate 2^o ait. propter quid est q; altero exite meatuū p quē cibi z potus pertrāsunt ab eo pter quē per transit aer si maiore quāritatem cibi aliquādo deglutit mus. i. bolum magnum opillantem pñocamur. i. accidit vt suffocemur confestim: sic enim iam quidā vīsi sunt mor tui qui sepulti in monumentis aliquādo reuiuiscunt. Et reddens Aristo. causam dixit non fore inconueniēs hoc si quandoq; cibus vel potus cadat in meatu anhelitus nō modo non stet in eo: sed confestim expellatur nō suffocari patientem: sed inconueniens z periculofum est si decidēs in meatum cibi tantā opillationem inferat q; suffocatio suscipiatur. Quod quidē contingere potest: quia bi mea tus: s. sint distincti sunt tamen affines: z contigui: vnde ci bus vel alia res grossa transiens per meri aliquādo tan tum oppillare potest tracheam arteriam comprimēdo eā in parte in qua est pelliculosa z non anulosa q; pñuabit anhelitus: z suffocabitur patiens.

Cura

Cura est ut si quid retinetur infixum vel non infixum possit videri vel tangi ut digito extrahatur: vel aliquo instrumento ut vincto vel piccarolis vel alio simili. Si aut videri non poterit nec tangi: tunc si fuerit bolus magnus aut res alia non fixa oportet ut incipiatur, dicit. Et prematur collum quod est inter utrasque spatulas adhibendo percussiones post percussiones super collo cum pulgillo vel re simili. Idem etiam dixerunt Haly. et Mes. et alij. Et hoc non sufficit, dicit Aui. iuuetur vomitu prouocando ipsum ut simul cum vomitu expellat. verumtamen dicit ipse quod existit timor. In prouocatione vomitus. Et hoc esset quod res retenta esset sic firmata: sic oppellans quod non possit eici per vomitum. Si. n. tunc prouocaret vomitus fieret ad eiciendo ad opillationem per rem que in vomitu moueret sursum ad rem opillantem: unde posset inducere suffocationem. Et est quicquid timor dicit quidam. Vomitus prouocari quod res illa est ita magna quod multum coartaret meatum aeris: quare dicunt tunc isti non prouocari vomitum: sed tamen in hoc conludera. Et si infixa res fuerit, dicit Mesue. post cibaria grossa administra gargarismata ex mucillaginibus et deglutitiones ex eis aut ex rob aut ex nasturtio diu infuso et coquassato in rob deinde fiat vomitus aut fiat vomitus post administrationem rebus viscosarum comestiarum sive masticatione plurima. Et Aui. dicit oportet ut administrentur forbendo et paulatim transglutendo res viscosas et cum eis inuiscetur infixum et si inuiscatur descendat cum eis ad stomachum. Et habet hec cura utilitate propter quod res non esset nisi adherens aut multum superficialiter et parum infixa. Et si hoc non remouetur et non descendat: tunc oportet ut excidentur super infixum singultus aut vomitus. Et quidam addunt aut tussis aut risus. Et vomitus fiat quidem pena vel digitis intro missis: aut cum medicinis ebibitis. Et de expertis est ut bibat omni die. et nasturtij contriti cum aqua calida et euomat. Illud. n. expellit quod retinetur: et melius est, dicit Aui. ut euomat post cibum suum. Singultus vero tussis et risus propter vehementem motum suum possunt esse causa electionis retenti vel transpositionis eius. Dicit Haly. aquam gargarizet in qua ficus sicca decoxeris cum modico rob vini. Et Aui. dicit. quod fit gargarisma cum rob vire cum quo ficus sicca decoxeris. Cōstā. autem dicit. cum decoctione ficuum et modico fermento: tunc illud quod retinetur mouetur a loco suo, dicit Sal. in suis secretis deglutit frustra carnis bouine pelliculose non superne cocte. prius tamen cum filo forti et logo ligatum. Cōstā. autem dicit. frustum carnis asse et denum subito trahat: quod adheret sibi spina vel aliud infixum. Et idem opus frustum spongie marine similiter deglutitum et tractum. Et similiter ficus sicca pinguis parum masticata. Et similiter buccella magna parum masticata. Et Aui. dicit. Quicquid ligatur cum filo forti. saltem quid deglutibile et ingreditur. si deglutit illud deglutibile ligamentum. deinde extrahit trahendo per filum: sic egredietur vel transglutitur quod retentum erat. Et si infixum vel retentum fuerit aliquid ferreum ut vinctus: vel acutus: tunc dicit Sera. magnes est bonus. si inpositus. Et quod deponitur res retenta vel infixa: sicut dicit Mesue. immittendo per os infirmum ex ligno vel cornu leui curuitate huiusmodi fiat cum facilitate. Ergo aut expertus sum quod de melioribus rebus est adela cerea equalis grossitie ubique et sit longitudinis sufficientis: et in aqua calida teneatur donec sufficienter fiat plibilis: et in gula leuiter ponatur usque ad locum rei retente: quia res ei adheret: et extrahetur cum ea aut cum ipsa ad funem stomachi deponetur. Et dicit Aui. Quicquid exterius apponitur emplastrum gutturi. et in bollo in quo sunt maturatio et apertio subtilis ut aperiat locus et egrediatur spina. Et hoc fieri esset quod spina intra esset infixa quod cuspis eius veniret versus cutem et ibi faceret apertam ad quod intendendum est cum maturacione prius. deinde cum apertione et extractione spinae. et postea cum sequenti debita vlcera curatione. Et

de emplis ad illud conferentibus est quod sit ex farina ordei cum oleo et aqua. Et ex iuuantibus est quod sit ex farina seminis lini et mucillagine eius medula cassie. oleo. amigdalorum. et butiro. Cōstā. quidem dicit quod stercus gatte recens contritum solus faucibus illinitum extrahit gutturi infixum. Et de sanguifugis adherentibus gutturi. Cap. ix.



Anguifuge aliqui adherent narium interitus: aliquando oris: aliquando faucibus: aliquando meri. Et aliqui descendunt ad stomachum et adherent ei. Dicit Aui. Quicquid contingit quod sint quedam aque huiusmodi sanguifugas paruas occultas quare occultatio difficile facit cauere ab eis quare deglutuntur a bibentibus. supple. aut intrans nares aut in partibus oris vel faucium retinentur: ipse enim quicquid pendet in manifesto gutturi: et quicquid suspendunt in anteriori parte meri: et quicquid perueniunt ad stomachum. Et que adheret gutturi et in anteriori parte meri aut ori vel narium si non est multum parua aspicientibus manifestatur. Quia doque tamen dicit. Aui. est ita parua ut aspiciens non videat statim suspensionem eius: sed cum pertransit super illud hora in qua curatur et fugit ex sanguine quantitatem magnam crescit corpus eius: et tunc videtur: quod apparet eius quantitas.

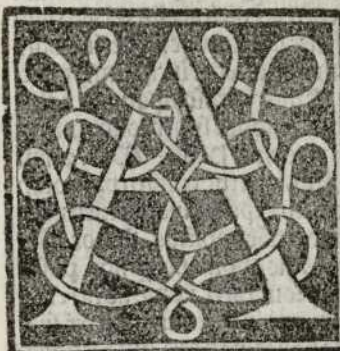
Dixit Sal. 4^o de interioribus. caplo 5^o. Opus cognoscendum de sanguifuga interrogare patientem de preteritis. nam dicit ipse vidi semel quedam sanissimum in corpore et eius sanguinem vomisse: unde interrogavi eum qualiter in preteritis diebus dieta retur: tunc ille quadam inquit nocte bibi aquam ex quodam lacu mihi latam que turbida fuit: quod audies quod si in eodem lacu sanguifuge nascerentur: tunc ipse taliter manifestans data sibi medicina sanus factus est. Et aliter vero simili modo expuens narrauit mihi se quodam tempore in quodam lacu cum quibusdam sibi equalibus lusisset: tunc requisitus eius narium in earum foraminibus quidam sanguifuge asperi. Et dicit Sal. ibidem sanguis aliquando cum emucatione aut rascatione egreditur sic multis diebus continuus absque dolore et gravitate capitis nec antea in eo existeret aliqua percussione ex casu vel obnatiōe patientem habentem: tunc oportet perquirere dictas nares et foramina que sunt inter nares et os: quod aliquando hoc contingit per sanguifugam etiam ipsis locis annexam. Nam si sanguifuga in prima die apparens morans. 2^o die notificatur patenter. Similiter dicit Sal. ea ad stomachum adueniente per vomitum sit sanguinis egressio: sanguis tamen ab his locis exiens est subtilis et ruginosus: et similiter si laboris fuerit. Et dicit Aui. accidit ei quo suspenditur sanguifuga in gutturi. supple. meri vel stomacho angustia et inquietudo. Et hoc est: quod sentit in loco puncturam et ignorat causam cum in alijs locis sentiat se sanum. unde tristatur et inquietatur. Et accidit sputum sanguinis propter puncturam sanguifuge. Cum ergo dicit. Aui. vides hominem sanum sputum sanguinem continue vel quandoque: tunc considera dispositionem gutturi eius: quia fortasse in ipso est sanguifuga. Et dicit Haly. si hyrundo ore aperto videtur cum forficibus. supple. vel alio instrumēto educat. Et Aui. dicit. Que visum coprehendit curat acceptio eius et ablatio eius cum instrumēto. Et modus operatio eius est: quod oportet sit ille qui deglutit sanguifugam in sole et aperiat os suum ut radius solis cadat super ipsum: et prima lingua eius ad inferiora cum extremitate instrumēti cyrugici quod sicut coctear. sicut spatula in qua accipit medicina pistide et cum paleta molletur: et cum appet sanguifuga ponatur instrumēti in radice colli eius ut non incidat. Sed si fuerit prope guttur. dicit Aui. curat quicquid curat gargarismatum et vapor. Et dicit. quod dicit quod acetum calidum bibendum extrahit eam de meri. Et illinita aqua cum corpore parte illa remouet. Et quicquid gargarizatum excludit

Designa

dit sanguisugam. Et medula citri decocta in aceto et comesta in bona quantitate illa extrahit. Et quidam dicunt quod folia ficus masticata et deglutita sanguisugas adherentes educunt. Et dixit dial. quod alium comestum sufficit de quo dicunt quidam quod debet esse crudum et debet comedi cum aceto acerrimo. Et dixit dial. quod succus foliorum ebuli excludit ea. Et dixit. Et adduxit hoc Aui. quod gargarismati foliorum salicis inest proprietates in extrahendo ipsam. Et ex gargarismis bonis est. Dixit Aui. quod fit cum aceto aut sinapi et duplo eius ex baurach aut cum sinapi et nigella aut cum aceto in quo decocta sunt allia et scaba et lupini et similes medicine amare acute vel salicis qui stimulant sanguisugam ad exitum. Et dixit Gal. quod sale triro pulverizato in loco ubi adhaesit statim decidit. Et hoc idem operatur cinis pulverizatus. Et dixit quod armoniacum tritum cum succo rute transglutinit extrahit eam. Acetum et sal gargarizatum ea a loco deponunt. Et filum fumigium receptum ex piscibus frixis aut ex nigella cum his. n. exit bit exterius aut inferius vadit ad stomachum. Et dixit Aui. Quis est ei hoc ingenium ut exeat exterius? est ut patiens submergat se in aqua calida aut morem in aere calido et in stufa. et prope post iuvantia que assumpsit. Et si tunc postquam stetit in calore illo non sit liberatus indefinenter aqua frigida infundatam in ore suo assumere debet hora post horam donec descendat sanguisuga que in ipso est suspensa fugiens a calore et declinans ad partem frigidam. Et subdit. Si necessarium fuerit ut expectet super illud calorem usque quo timeat sine copiam est. n. regimen valde bonum in extrahendo ipsam. Et multotiens quidem sufficit in ea ut sit contentus comestione aliorum et mora in sole tenendo os apertum coram aqua frigida. Quidam dicunt patiens omnis ab aqua abstineat balneum intret et morem in eo donec multum siccetur tunc frigidissima aqua aliquandiu in ore teneat. curret. n. ad os sanguisuga aqua frigidam querens. Et quidam suspendunt ad collum patientis vas vitreum aqua frigidissima plenum concutiendo eam in vase hora post horam. i. frequenter renouando aqua: quoniam si sic fit frequenter sanguisuga mouetur superius ad aquam illam frigidam inundantem et exit in eam. Et dixit Aui. si fuerit stas in stomacho aut in profundo curatur vomitu aut solone ventris cum eis que educunt vermes. Quidam dicunt in stomacho et intestinis non potest sanguisuga diu vivere propter fortem calorem ubi est uas si tunc ei adhaesit accidit vermium dabit. Et ex convenientibus est hoc medicamen. Recipe lupinorum abrotani scaba absinthij nigelle costi nasturcij mentastri. an. partes equales: et sumantur ex eo cum aceto. Ad vomitum autem prouocandum. dixit Aui. cibetur patiens alijs cepis et porris et calamito fluuiali humido. i. recenti aut sinapi condito: et oleo calido postea euomat si facilis fuerit ei vomitus si autem non fuerit ei facilis: tunc dentur res salite acute. Et dixit A. si fuerit sanguisuga prope nasum curetur cum caput purgij: ut cum aceto et nigella: et succo cucumeris asinini: aut ellii: et similibus. Cumque acciderit ut abscindatur sanguisuga a loco in quo suspensa erat: tunc dixit Aui. sibi caueat ille in quo fuit a clamore et loquela. i. ut non superfluat fluxus sanguinis ex motu illarum partium vel cum acciderit ut abscondat collum a sanguisuga remaneat caput eius infixum: pat. n. huiusmodi alia viderentur caueat a clamore et loquela et motu dictarum partium ne sit causa defluxus materiem ad locum et apostemationis eius: ut possit caput illius sanguisuge adhuc fingere. supple: sed faciat iterato remedia supradicta. Quod si superfluat post casum sanguisuge fluxus sanguinis restrin-gatur: sicut inferius in cura fluxus sanguinis ab ore dices. Explicit tractatus primus de dispositionibus gutturis sermonis quarti. Incipit tractatus secundus eiusdem qui est de dispositionibus pulmonis et canne eius. continens capitula vigintiseptem.

De anothomia epiglottis et canne pulmonis.

Lap. 1.



Anotomia

partium pectoris extrinsecas sufficienter posita est in sermone 7. tractatu primo. hic autem membrum pectoris intrinsecum anothomia ponenda est propter anothomia cordis que referuabit ad tractatum 4. huius sermonis. Alio autem membrum pectoris intrinsecum

rum quodam cordi deseruiunt preparatoz sunt dyapragma pulmo trachea arteria: et epiglottis: hic. n. preparant ei in operatione anhelitus. Et quodam in dicta operatione deseruiunt ei delatorie sicut artaria venalis. Et quodam eorum sunt disposita ad anhelitum: sicut dyapragma et ipsum et alij paniculi pectoris: sunt ipsum defendetia. Hec. n. oia membra continentur in ventre medio qui est inter fauces et dyapragma: quod separt dicta membra a membris nutritiis que sunt in ventre inferiori. Et epiglottis itaque siue epiglottis a Gal. laringa vocat. dixit 7. de utilitate particularum laringa vocat. plicula que copulat faringe tracheam artaria: que eminens apparet secundum collum. i. anterius. i. gulam et tangentibus dura est: et recurrit transglutientibus. Et hoc p. n. et principalissimum vocis organum. Ista. n. cartilago quodam. i. composita ex plicibus ut apparet et principiat vocem parat laringe facta ac. i. voce. n. ipsam adauget palatum quod velut capana quodam placens et gargareon velut quoddam percussorium. Et vocat. dixit. Sal. laringa blachij caput: quoniam blachij caput est trachee artarie que blachij vocat. Dixit Auer. collum primo. paratum est in istum vnum in loco in quo est vox visus orificium canne pulmonis quod est nomen epiglottis et arabice angena. Et Aui. dixit. epiglottis est istum ad copledum vocem et retinendum ipsam: et ut retineat anhelitus siue aer. Et ipsa quod est copposita ex tribus cartilaginibus et octo musculis et neruis ad ipsas euenientibus et vno coopulo siue coopposito. De cartilaginibus. Dixit Gal. in lib. de voce. quod est composita ex tribus cartilaginibus inaequalibus et dissimilibus: et una est anterior et est maior et alie due sunt posterius quoniam una supponit alteri quare superior est minor et huius minor iuncturas: quoniam due sunt iter primo et secundum cartilagine: et duo capita prime cartilaginis intrant in secundam: et sunt alie due iuncture iter secundum et tertiam. Auer. dixit. compositum est ex tribus cartilaginibus compositum pulchra et conueniente ad esse vocis ita ut sit fabricata et edificata ex istis tribus cartilaginibus zapogna vna vel fistula filis zapogne. Aui. autem dixit. quod diuisa in tres cartilagine. i. ling. i. fistula cimbalarum et sine noie. De musculis vero laryngis dictum sit in sermone 7. n. quoniam hic plicet. dixit. Sal. in lib. de voce quod sunt. 8. et ex istis. 8. oino necessariis sunt ad hoc ut vox fiat: duo autem alij non oino in oibus animabus reperiuntur: quorum operatio est diu epiglottis claudere copposita clausura. Ex illis autem. 6. duo sunt in ipso canali epiglottis. Alio. vo. 4. duo sunt a lateribus vel ab anterioribus: et oino posterius: duo quoque musculi qui intrant in canali epiglottis et trahunt iuncturam que est iter 2. et 3. cartilagine et apertum illa. Duo autem musculi qui sunt a lateribus attrahendo istam iuncturam ad latus aperient eam: et duo musculi qui sunt superius attrahunt eadem iuncturam retro. De neruis autem dixit. Sal. ibidem ex duobus? neruis sexti paris nervorum cerebri ramificat. uno parum nerui ex parte pectoris qui reuertuntur ascendentes ad collum ex omnibus lateribus trachee artarie quousque perveniunt ad epiglottim: quorum vterque continetur cum. 4. musculis epiglottis. Et reuersio eorum ex inferius fuit ut continuarentur cum musculis

illis ab inferiori. Et non posuit creator hos nervos ex nervis quibus sit inferior et propinquior his musculis: sed sunt ex origo ex cerebro ut infra vocis sunt continua cum eo qui regit vocem. s. cum cogitatione que est in cerebro. Et per pre dictos duos nervos. dicitur Sal. alij. 6. nervi continuantur euz musculis epiglotti quorum duo descendunt deorsum et rami fiant in 7^o pari nervorum cerebri: cum istud par appropinquat collo et submergat poens musculos qui sunt extra cartilagineam cutis. Et duo nervi ex dictis. 6. descendunt ex transverso et intrant in musculos epiglottis: sunt alij nervi descendentes qui occurrunt duobus nervis ascendentibus de pectore. **C** Dicit Auer. q. in prauitate dicte zäpogne est corpus simile lingue fistule. Et in dictis locis sunt strata multaque. s. creator mirabilis ordinavit. de quibus dicit Auer. q. in interiori parte epiglottis est vnu corpus simile lingue fistule. Aui. n. dicit. pp. vociferatione creata est res que noiatur lingua fistule: et est orificium canis superius. Et pro declarando formam huius orificij dicit q. hec lingua est contracta apud canem extremitate. deinde dilatata apud epiglottim quare incipit ab amplitudine perueniens ad contractionem: deinde ad spaciū ampliū. Ita q. hoc foramen est strictum. Et est illud super quod fit clausura tpe deglutionis: habet enim superius et inferius latitudinem sicut in fistula. Et assignas. A. canis stricture dicti orificij dicit vt vox retinea tur: q. nisi retineretur non posset modulatio fieri neq. continua tio vocis. Et est huius lingue fistule proprietates vt iungat et pstringat et dilatet. Et est pstringibilis et dilatabilis vt p illud fiat percussio vocis. Et dicit Auer. q. cu hoc et cum eo qd opponit expalato ei et est simile additioni qua claudis os fistule quo coplet vox. na palatum est sicut pars lata tube. **C** Et dicit Sal. vbi supra. coopertorium epiglottis cum hoc vociferat aut anhelat anhelitu aperit et ampliat multum. Cu aut anhelitus retinet et aliqd comedit pfecte clauditur adeo q. nihil transire potest neq. ab interiori parte ad exterius neq. ab exteriori ad interiori. Ca aut huius clausure est substantia ipsa coopertorij epiglottis. Et enim nervo saltem mollis vt fit et stans et apta motui. **C** Dicit Auer. Quid aut orificium. s. epiglottis est situ ante orificium meri: id deglutio facit necessarium vt cooperiat cana pulmonis superius vt non ingrediat in ea cibus transiens super ea cum ipsa sit anmerio sit coopertura eius cu suppositione cartilaginis stantii super meatum. s. super orificium superius canis. Et h. A. locus sit in plurali. s. cartilaginis: m. debet intelligi in singulari: q. non est nisi vna stans in fine lingue: quia Sal. 7^o de vtilitate particulari q. epiglottis nominatur. Et sicut subdit. ea que noiatur non hns nomen q. est vna de tribus cartilaginibus epiglottis si facit ad coopertura dicti orificij canis vel vt dicit alij simplr cartilago non hns nomen coopertur in deglutione ab ipsa cartilagine epiglotti. **C** Et ex hoc seq. dicit. A. q. cu sunt deglutio et vomitus egentes coopertura p dicta pp dicta cam q. fiat deglutio et vomitus cu sit anhelitus non est poles: q. non pnt fil fieri. na in anhelitu erigitur aptio orificij canis in deglutione aut et vomitu eger coopertura eius. Et ex hoc patet quare est q. cu sit transitus cibi aut potus ad meri si hndet aut loquitur sequit tussis: q. hoc est: qm in risu et loquela aperit dem orificium propter cuius apertionem tunc aliqd ex cibo vel potu transit in ipsum: et expedit q. na moueat tussim ad expellendum illud. **C** Dicit Sal. eod. lib. de voce. voci et orationi. i. loquele posita sunt tria membra. s. lingua: epiglottis et trachea arteria. **C** Et vnicuique eorum est positum quoddam in se in glandulare ad hoc vt temperet ipsum puenienti humiditate ad ipsum linguam. habet duas glandulas a quibus sunt due vene in quibus currit salua ad linguam et totum os. In epiglotti aut generatur humor: stictus viscosus ad hoc vt humefiant illa membra sive infra. Sed ex duabus glandulis que sunt in collo: et ex corpore quod est in epiglotti non perueniunt vene

in quibus currat humor: sicut puenit ex duabus glandulis lingue: sed ille que sunt in collo sunt minora spogio: ex quibus pertransit humor ille qui currit ex sursum deorsum sine hoc q. indigeant eis aut sint necessarie vene in quibus currat. Et dicit. Posuit in epigloto duos dentes et duo foramina pertransientia ad illos dentes ad concludendum coopertorium orificij epiglottis: et sunt ibi duo musculi continentis radicem tertie cartilaginis.

T Trachea quoque arteria dicta cana pulmonis est membrum organicum compositum ex pluribus commilibus cartilaginosis et paniculosis: cuius figura est oblonga rotunda: cuius caput superius terminatur ad epiglottis eius inferius terminatur est diuisum in duas partes ad pulmonem. **C** De cartilaginibus eius. dicit Sal. 7^o de vtilitate particulari. na cartilagine ad constitutionem trachee arterie preparas fecit totum illud certitudinaliter circuli pariteriam sic q. ab eo extraxit quod pueru qd est tagimus: et ab intra sit pcauū. Et sunt eius circuli cartilaginosi alicubi integri et alicubi non integri: sicut dicit. A. Integri. n. sunt in partibus in quibus non tagitur meri: et non integri vbi tagitur ipsum. Ait. n. Sal. ibid. parte q. tuncq. subiacente debet tagere stom. i. meri hanc non cartilaginosa fecit tota sed defecit in aliquo circulo in his partes: sunt vdu. L. circuloz singuliv. vt puto. c. formes nominauit eos q. da. **C** Dicit. A. q. ex eis obuiant meatui cibi facte sunt diu minute et propinque semicirculo et opposita est eaz abscissio. i. defectio illius circuli ad meri: et tangit de eo corpus paniculosum non cartilaginofum: imo sub ea eius cartilaginosa posita est ad anteriora. **C** Et dicit Sal. na pnerit illos circulos sive anulos seu cartilagine fortibus colligationibus membranosis. Et. A. dicit. pponunt. i. colligant et pstituant cartilagine ligamentis que paniculos tegunt. Et dicit Sal. q. bis colligatiōibus cartilaginosis et ipsis circularibus cartilaginibus alia qd ab intra sunt q. extenderunt tunicā diligenter circū et super tegēs oia depressa et pstri. ta rectos hns anulos sive longitudinē: et est cōtētiua ei que totū os submergit: et illud q. stom. i. meri et totū vē trem ab intus: et ab extra pprehēdit tracheā arteriā quod dā membranū. Et. A. dicit. pprehēdit oia illa paniculus leuis ad siccitatem et duritiē declinās aliquatū: et similiter exterius quoddam indumentū: et amictū trachee arterie totius. Et sitis eius est obtinēs omne qd est inter laringā et pulmonē in colligitudine. **C** Et cu est ptransiens clauas dicit Sal. in toracis spaciōsitate peruenit et diuiditur ibi sive hoc: et vbiq. pulmonis ferē cu vasis q. a corde. s. arteria venali et vena arteriali in oēs pulmonis locos distributa. Et. A. dicit. q. vtracq. sectio canis diuidit in sectiones currentes in pulmone vicinates ramis venarū pulsatiū et quiescunt. **C** Et dicit Sal. 5. de interioribus. q. diuisiones canaliū pulmonis maiores sunt. na sūt artiores extremitatibus venarū et arteriarū. Et. A. dicit. puenit eaz pttio. s. venarū et arteriarū ad orificia valde strictiora q. sunt orificia eorum que simulant eis et currūt cū ipsis. s. ramorū canis pulmonis: isti. n. exeūt a maiori tūco. Et. n. cana pulmonis maior et latior q. arteria venalis: et arteria venalis latior est q. vena arterialis. Et dicit Sal. non defecit. s. diuisio canis a na que desuper neq. permutatur sive aliquid ad vllam germinationē eius: sed seruauit nā cartilaginosa et sili oēs cartilagine. c. formes membranosis colligatiōibus prete vsq. ad vltimos lobos visceris. s. pulmonis custodiūt. Et dicit Sal. ibid. hoc vas solū in pulmōe certitudinaliter sine sanguine q. aial se hz sive mām. q. vero aliq. eruptio vel anastortio vel corrosio vas sive pulmōe fit: tunc effunditur sanguis aliqd ad hanc arteriā. s. tracheā: et tūc molestat spm in anhelitu pphendēs vias ei. s. opilādor: ita ita tussit aial. et reccurrit sanguis ille p faringā ad os. **C** Et dicit Sal. fuit creata trachea arteria cartilaginosa: q. cartila

De anoma
thomia
trachee
terte q. d
cana pul
monis.

De anoma
thomia
trachee
terte q. d
cana pul
monis.

Quare cā
na pulmo
nis fuit
cartilagi
nosa et qre
ex plurib
bus cartila
ginib.

gine oio eget vocis organū: ipsa trachea arteria. ppiū
est vocis organū: sed qm̄ inspirāte & expirāte exufflate vo
ciferate aīali eget in oibus actibus trachea arteria fieri lō
gior & breuior & strictior & latior: rōnabilr nō ex vna car
tilagine facta est cū neq; dyastolari: neq; listolari posset:
mēbranosam subam sumpsit vt ad predictos actus duce
ret pmpre. Dyastolatio. n. in inspirationibus toto torace
quātū est mēbranosum istius trachee arterie distendit fa
cilr in pibus quidē que replēt. c. formes cartilagine ad
ampliū in eis vō que ipsas cartilagine copulat in longū.
Scdm̄ expirationis vō laxant & duplicant & concurrūt ad
se ita vt cōcedat cartilagine tāgere se inuicē. Ac ēt in aīa
li mortuo manifeste appet. Et dixit. in li. de voce. si fuisset
facta ex vna cartilagine pīnua nō posset fieri fluctuatio
aliq̄ pte eius: sed scā ex plibus cartilaginibus q̄s pīnuat
vna tela gracilis: sic mouet & fluctuat in percussione ae
ris qm̄ aer occurrit. Et subdit. Et quia trachea arteria scā
fuit ēt ad anhelitū: posita fuit anhelitū tela ligās carti
lagines. C. Dixit. A. cāne creatio scā est ex cartilagine q̄
est corpus durū pp tres cās: pī^a est vt inueniat in ea aprio.
s. p. quā sit trāsitus aeris ne lenitas si ellet carnosā: & nō car
tilaginosa dura faceret eā indigere cooptura: ne. s. concide
ret pp leuitatē carneā & sequerē inde cooptura: & clausu
ra vici: sic impedimētū transitus aeris. cā est vt sit du
rities. tutamē ipsi defendēs ab occurrētibz: cum sit situs
eius ad anteriora. Et 3^a est vt sit durities ei^a cā vt pueniat
vox aut adiunet ad eā. Cū enim vox fiat in ea: & vox fiat ex
percussione aeris ad corpus durū: oportuit ipsam esse du
rā. C. Et dixit. A. nō est ex vna cartilagine: sed ex plurib;
ligatis cū pānicul pp duas cās. p^a est vt sit ei extēsiō pul
monis: & pīunctio. i. abbreviatio & pētio apud respiratio
nē extēsisibilis. s. apud attractionē aeris: & pībilis apud
expulsionē eius. cā est vt si accidat alicui extremitatē ei^a
nocu^m & inde debeat ex causis occurrētibz deforis aut ab
intus nō dilates nocu^m: neq; expādat ad alias ptes: neq;
coangustet. i. pstringat cāna: & retrahat in se in pibz in
qbz dolor: aut nocu^m cōcareat pōt aut elōgari & pībi pīga
mēta q̄ sunt iter vnā cartilaginē & aliā: sicut appet in cāna
charobi siue garobi. C. Et dixit. A. scā ē rotūda vt sit ma
gis incolumis & securior a nocumēti. Et ppea dixit Aue.
colliget. 2. q. castellani faciūt turres rotūdas. C. Et dixit
Sal. eodē. 7. de vtilitate pīculay. Nā trachee arterie pō
ne rōnabilē faciēs rotūditate cartilaginū ab ex posuit li
gatiōes: q̄ vō q̄ residuū eaz textūt ad cōplemētū pariforme
ab intra vbi cūq; tāgere debebat arteria ipm̄ stōm. i. meri
ligatiōnē copulatiue cartilagine supponēs: vñ aut his q̄
extrosum occurrūt approximare debebat cartilaginē pre
apponēs vt neq; stōm meri a duro illay pī^a neq; pōp
arteria ledat: sicut similliores eius pīculas approximā
set extrosum. Et nō solū hoc bonū expōne pīdicta cartila
ginū opaf: sed & maius qd aliud ad repētinas. s. strāgula
tiones ciboz: & potuū. Si circularis singula cartilaginū
esset facta cū eo qd pīmeret stōm mittēs in eū gibbosita
tē angustationē quādā nō pūāpreberet in maiori corpore
trāsglutionimūc vō in his pībus tunica trachee q̄ ibi est
ab his q̄ trāsglutiūt pulsā & ad ampliatiōnē cartilaginū
puerfa toti circulo stōi cōcedit vt famule^a transitū cibiz
tūc aut gibbositas cartilaginū incidēs distātis stōi. multā
itaq; partē ampliūdinis eius clauderet. Et in hoc strictā
clauderet cibo viā. Sed si sit qd respirare & trāsglutire ef
fer pole nedū quid aliud bonū parū ex huiusmodi rōne
fūsciperemur: sed ēt lederemus inquantū stōi gibbositas
ampliūdinē trachee fundaret: nec tñ porro respiratiōis
strictio facta: nunc aut qm̄ sim aliud tps est respiratiōis
actus & scdm̄ aliquod tps trāsglutionis vt cōcomitatur
ad inuicē quoz pīrtiositatibus trachea & meri vt in pu
tpe plurima per alterutros porros ferat propria materia:

& ppter hoc rotundū ēt quodlibet organico: fuit vt plu
rima p minimā partē trāeat mā: & ad vix passibilitatē eo
rū vtrūq; preparatū fuit. C. Dixit. A. non minuit de ipsa
cāna pulmonis. s. in circulis eius vbi tāgit meri nīsi vñ
compimat bucellā trāsēuntē p meri: sed cadat & ampli
simū locū relinquat ipsi: sed pertrāsēat bucella a facie eius
cū extendit meri ad ampliūdinē cāne in trāsitu bucellaz
& sit pcauitas. s. cāne adunās meri cū incipit extēdi & oīla
tari ad ipsam cānā & penetrat. s. meri ad ipsam cānā: nō
aut adunaret si essent ibi circuli ppletiz: qd nō posset tūc me
ri extēdi in cōcauitatē cāne. Et pīe facta est diminutio
circuloy vbi tāgit meri ne in deglutitiōe pīungat deglutiti
ōne deleteret qd accideret si circuli essent pleti in illa par
te cū accideret simul deglutitiōe fieri & anhelitū. Nā hō
fiat ista pīsiō in pte epiglotali vbi sunt circuli pleti: quia
sursum ascēdit in via deglutitiōis sicut tūc in parte infe
riori cāne: qd nō ē pole in deglutitiōe totā cānā ascēdere sur
sum. Inquātō aut deficiūt circuli cāne ex pte meri. C. Di
xit Auer. pmo collz. Anuli cāne sūt in cōpletio qd in par
tes tertie q̄ntitate anuloy ipsoy extremitates pīungat eis
pellicula vna tendēs p viā rectā: & hoc iō ac si imaginatus
fuisset in corde tuo fistulā vnā: cuius cāne & 3^a pars ipsius
sit scissa in lōgitudine: & ptes due integre maneāt. Et 3^a
pars incisa in lōgitudine sua sit pīuncta glutine cū carta
vna cū ambabus extremitatibus linea recta siue pīdictu
lari. Et sic intelliges eē cānā pulmōis p viā puenientē &
rectā. C. Et dixit Sal. copulata est tunica stōi. i. meri ei q̄
trachee arterie: tunica. n. hec in stōi in trāsglutiōe coope
riri vñ. 2^a vō trachee arteriā ab ortus cartilagine rigere
& ipsam super enellere cū laringa ad faringā trāglutiente
aīali. Et dixit. A. epiglōtis est coartata cū cāna pīricta cū
meri cū igit meri appetit deglutire vt deglutiat ad inferio
ra per attractionē bucelle cooperit epiglōtis: & eleuat sur
sum: & coartat cooperitura suay cartilaginū quorundā cū
alijs quare extēdunt pāniculi & lacerti. Lūq; cibuz pīran
sit meatū meri sup orificiū epiglōtis: & cāne adheret pala
to superius. qre nō est pole vt ingrediat illud orificiū ali
quid ex eo qd cōprehēsum est apud meri. qre pertrāsēunt
ipsi cibi & potus: ita qd nō cadit ad cānā aliq̄ nisi in quibz
busdā horis in qbus festinat deglutitiō anteq̄ cōpleat mo
tus iste. Aut accidit cibo motus pp meri cōtractū. quare
tūc nō recusat nō laborare in expulsiōe eius cū tūsi donec
expellat. C. Cur aut cartilagine trachee iūgi melius fuit
hac tūica. dixit Sal. ibidē. Est qm̄ a capite debebat quod
dā ad ipsam ex capite fluere plerūq; seruū flātis nō benignū
& in trāsglutiōe incidere ibi quodq; frequenter poni. Et
qd de cibarijs in inspiratiōibus aeris multotiens attrahi
qualitates acres vel ligni vel cineris vel carbonū vel alicu
ius alterius farmacose virtutis participās. Et sim crīles
euari semē qm̄q; male moxigeratā & corrosiōnē vel aliq̄
aliū humorē aut colere nigre vel flātis salis putrefcētū
intus a qbus oibus necessariū erat radi morderi & vlcera
ri cartilaginē. Qm̄ aut sanabiles sunt oīo: aut difficile la
nabiles cartilaginū passiones: tunica aut substrata cartila
ginibus trachee facile sanabilissima est quecūq; in ipsa sit
passio defisit facilliter nisi aliqūdo pp aliqūā magnā pu
tredinē corrosa finaliter aliq̄ pars eius nudā oīderit carti
laginē: hoc. n. ad sanandū nō est facile: & nō pp tunica: sed
qm̄ ad cartilaginē terminata est passio. C. Cur autē subri
lis & depressa scā fuerit ipsa tunica. dixit Sal. & moderata
ficca est: qm̄ si grossior esset cū eo qd nō iuuaret comprebē
dere non modicū de ampliūdinē trachee arterie totumē
aut fuisset rara nō excluderet approximationē fluentium
humorū ad subiectā cartilaginē & ipsa ēt facilliter pīricta
blancosam operaret vocē: & propter hoc eaz ficca modera
te esse etiam est melius: melius enim sonat ficca: profusius
sicut

Quare cā
na pulmo
nis facta
fuit rotun
da & qre q
dā ex cir
cul eius
fuerūt in
cōpletū.

Aut 2 que finalis sunt sicca deterius sonora sunt moderati
aeris. In parientibus. n. febribus oibus fortiter siccatis
eis que sunt faringā et tracheā arteriam vocatas ab Ipo.
glandofas voces als. clangofas fieri puenit. ita autē 2 in
glandofas quecuq; longum sufficienter hnt collum et siccās
cartilagineas velut grues clāgentes volant in oceani flucti-
bus. siccum enim organum intm est maluiocum. In catar-
ris autem et corizis blancosa. als. clangofa fit vox multi-
tudine humiditatis: que oīa psciēs creator noster subtrū-
sam cartilagibus tunicā moderate siccā operatus est
vitas alterutrum excessum. C. Aue. quocq; de hac tūica
dixit. q. cā duritie panniculi tegentis camā intus fuit
et resistat solum cataris et sputis mal' et fumoso vaporē re-
deunt ex corde. Et 2^a cā fuit ut non mollesceret ex percussioe
vocis. i. non est mollis pp vocem: q. 3^a ut percussio fiat
ad rem duram: panniculus aut exterior canne est magis
grossus et plus carnosus: et extenditur cū ea vsq; ad diui-
sionem eius in duas pres. C. Et dixit ibidem Sal. q. 2^a car-
rent sanguine trachee arterie. s. diuisiones eius saete in pul-
mone decens est ad eas extrinsecis ptribus implantate sunt
vene. Et locata est trachea arterie dicte. s. diuisiones siue
rami eius in pulmone in medio arterie venalis: et vene ar-
terialis appropinquans vtriq;. Et arteria qdem: qm vti-
litatem respirationis pbet trachea arteria cordi per illam
venit. aut q. 2^a nutrirī indigeret per eā vel ab ea. Cur aut a
retro trachee arterie est vena arterialis: et ante arteriam
venalis est: quoniam longius pducere a corde arteriam
predictam imbecilem et subtile tunicā non erat tutū: et iō
eam ortam a corde mox ad pulmonem pduxit: venā aut
arteriales fortiorē exitem longius retro adduxit. Et. A.
dixit. q. cā ramificationis cum venis getis fuit ut ab eis
acciperent nutrimentū: s. cū arteriis fuit ut arterie ab illis
ramis acciperent aerem. C. Et dixit ibidem Sal. mirabile
est opus nāe in B. fecit. n. formam arteriarum. i. ramorū ar-
terie venalis tā puā ut sit puia aeris: et non sit puia spūi et
sanguini. Et in lib. de iuuamēto anhelitus q. ista forami-
na sunt subtilissima que recipiunt aerem solum: non autē
sanguinem: sitq; p ea inspiratio aeris ad sinistrum ventrē
cordis: sanguis autem qui est in sinistro ventrē cordis nō
potest per ea effluere ppter eorū angustiam: et h. nisi cōtin-
gat q. terminos venarum dilatarī ex multo spū: spūq;
creantem ex eis trahere secum sanguinem. Et iō sanguis
sic creans est spumofus ppter multum spūi sibi admixtū.
C. De hoc dixit. A. q. cā constrictionis officio: fuit ut
mensureretur in eis respiratio arteriarū venientū ad cor:
non penetraret in eis. i. ex eis ad cor. s. aer indebite non pur-
gatus: et nō alteratus ex officijs canē ad officia arteriarū:
sed transeat subtilis et purgatus. nam si transiret non pur-
gatus faceret puenire spūi sanguis. s. n. essent officia ea/
rūta lata q. aer nō subtiliatus: et nō purgatus possēt itra-
re liberet: tunc in exitu aeris calefacti et sumi capinosi sūt: cū
eo exiret sanguis i corpus canē et emitteret i sputo. C. Et
dixit Sal. eodem lib. de iuuamēto anhelitus. Miror sup
eo qd dixit A. se vidisse poros in pulmone p quos fit
aeris inspiratio et expiratio cū sint impenetrabiles sui puita-
tes: et maxie cū pp frigiditatem obstruant hō porū i mortuo
iali. C. Dixit Aue. 2. colliget iuuamētū canē pulmonis
et ppirationē et expirationē: et cū h. iuuamētū vocis:
vocis enī iuuamētū ē tū pp bñ esse nō pp necessitate: eo q.
vox est necia in nro esse. Et dixit. p maiorē pte fecit nā h.
q. fecit cū vno mēbro iuuā^a duo aut tria qm oz ēē h. sicut
videmus in haribusq; sunt ordinate ad odorandū: et ad
hoc ut sit pp nūdificationē supfluitatū cerebri. Et in vna
pte sensibili seruit virtuti et in altera expulsiue. Dicit qui
dā. q. cū puenit ad etates pubertatis trachea arteria nātr
magnificat pp quantū cam nāliter: tunc vox ingrossatur.
C. De anothomia pulmonis. Cap. ij.



Pulmo est mēbrum spmaticum demōē
clabū cordis. Et est officiale cō-
posuū dixit Aue. Et partibus quap; vnate
rami canē: et 2^a est ramī arterie venalis: et 3^a
est ramī vene arterialis: et 4^a est caro mollis
rara aerea creata ex tenuitate sanguis et subtri-
liori pte eius: et est coniungens inter dictos ramos. C. De
ramis canē iā dñi est in pcedenti caplo. h. aut dicendum
est. q. isti rami non fuerunt totalr duris: sed aliquatulum
molles ut possint motui totalr obedire. Et terminantur
vsq; ad vltimā supficiē pulmonis et panniculum eius.
C. De ramis vō arterie venalis dñi est q. arteria venalis
dicta arteria: q. pullana: et venalis: q. est vni? tunice sicut
vena non pulsans est sic in oibus ramis suis: q. oēs pul-
sant et oēs sunt vnius tunice. An aut ista arteria cum mo-
ueat motu dilatatiuo et cōstrictiue pulsando ppositiones
motui cordis an motui pulmonis diuersis diuersa pte/
runt. C. Sal. quidem de iuuamētis. 7^a c. 2^a dixit. q. vene
pullatiles: q. sunt in pulmone dilatant in hora dilatatiōis
pulmonis. et p hunc in hora ptiōis eius: qd dictū plusq;
cōmetator super illo. Calidioris igit ut ad ppriū motū
cordis hoc dixit non esse vey: q. qm arteria venalis expā-
ditur oz aer cordi duci. s. q. qm expādit pulmo expāditur
arteria venalis: tunc qm expādit pulmo subito et cōtinuo
duceretur aer ad cor: et esset ut sic pulsus et anhelitus opō
vna: qd esse negauit Sal. vbi supra. Et iō dixit plusq; com-
metator q. h. arteria venalis dilatā cū dilatatiōe cordis
et cum eius constrictione cōstringit mō ppario aliarū.
Et rō eius est: q. si dilataret cum cor cōstringitur more
aliarū: tunc non duceret p ea aliquid cordis: q. in pstricōe
cordis claudis officium hui? arterie venalis: alterius aut
arterie putat adorti apit. Et adhuc si qm cor dilatā dñi
tur aer cordi p illam et ex illa et in ea nō est aer nisi cū ipsa
dilatat opz necio q. ipsa dilatat qm cor dilatā. Et ppter
hoc dixit ipse. q. ista arteria fuit vnius tunice tñ ut dila-
tationi cum corde obediret et facilius et copiosius su-
bintrare ipsam aer: et exiret sicut cū aere fumofitas expul-
sa per ipsam ad pulmonē. C. Quidam aut alii dixerūt. q.
ista arteria pulsat cordi p hū alijs que dilatant qm cor con-
stringitur et ecōuerso. Et h. h. veritatem saltem qstum est
principiū eius a corde et quousq; repleat eo qd cor expel-
lit in ipsam cum pstringit. expellit aut in ipsam sanguinē
et spiritum et aerem calefactū et sumū capinosū. Et sicut
saltē pro dicto spacio cū cor dilatā attrahit ab ea aliud
quo attracto ipsa euat et cōstringit. In alijs locis: que nō
sunt ppinqua cordi pōt dilatari et pstringi non p hū cordis
sicut et alie arterie pnt. Et sic dñt fuisse de mente Sale. in
verbo superius allegato. C. Et soluentes ad rōnes plusq;
cōmetatoris dixerunt ad pñā cū dixit. Si dilataret cum
cor pstringit: tunc per eā nō duceret aer cordi negant. Et
ad pbatōnem cū dicit officium istius arterie pstringit
cum cor pstringitur: et officium alterius aperitur dñt q.
non sic pstringit qm per eam pertranseant que pertransire
debent. Et iō qd nā super officio istius arterie non fecit
nisi duo coopertoria vbi sup qd libet aliorū vasorū orito-
a corde fecit tria coopertoria qd fecit nā ne in pstricōe
cordis transeat multū de sanguine. Ista quocq; arteria pp
multum debere ptenere de aere modicū sanguinem ptenet
respectu aliarū. Et cum dicit. q. cum cor dilatatur dñt
aer ad ipm p ipsam et ex ipsa arteria concedunt. Et cū di-
cit aer nō est in illa nisi cū dilatatur. Dñt q. imo est in ista
de aere ante dilatatiōem: s. nō tñ qm cū dilatā et i fine
dilatatiōis. Cū enī dilatā est in ea de aere plusq; p dilata-
tiōem illā recipiat: et q. postea p pstricōem expellat. Et
dñt vltius q. cū ista arteria dilatā ipsa simul attrahit a
pulmone et a corde: nec impediūt se hi duo motus. q. hec
arteria est multum lata et magne capacitatis: ita q. aerem

De ramis
canne.De ramis
arterie ve-
nalis.
Aut ar-
te venā
in motu
suo ppor-
tionetur
motu cor-
dis anmo-
tu pul-
monis.

attractū a pulmōe z aerē calefactū z spm̄ z sanguinē a cor
de attractū libere capere pōt z tenere. Et aerē vtilē cū inu
tili in ea mixtum sepat nā pcepto dei glorioſi z excelsi: z
sic ēt sepat spm̄ ab aerē calefacto z fumis capinolis: multe
enim ſeqſtratiōes q̄ inuitabiles ſunt in corpore nro ſūt
Et dñt Sal. inſup allegato vbo voluiffe motū iſtius arte
rie pportionari cordi: z ēt pulmōis: ſz tñ aliqñ mouet z
extendit cū extenſiōe pulmōis: z ēt pſtrigif cū pſtrictiōe
eius ſicut ēt cor facit. Et dñt. q̄ aer mouet ad cor iſto mō.
Nā dilatato pectore dilatāſ pulmō z cāna eius. Et cāna
dilatata aer exterior ore receptus in ipſam ingredit: z trā
ſit in ramos eius vbi cūq; in pulmōe ſitos: z p poroſita
tes eor: tranſit in poroſitates carnis pulmōis: in qb? vt
Sal. dixit. in qdā digōne pparat z ſubtiliaſ: vt ſupra pa
tuit p. A. z ſic pparatus trāſit p poroſitates dicte arterie i
pcauitatē eius: z p ea trāſit ad cor. Ipſum ēt cor cū pſtrin
giſ nō immediate expellit ad pulmōē qd expellit: ſz ad ar
teria venalē. Et dixerūt p poroſitates iſtius arterie tūc aer
calefactus z fumis capinofus ad poroſitates carnis pul
mōis ex qbus p poroſitates ramos cāne pulmōis in
trat in eos: z ex eis tranſit in cānā z ex ea puenit ad os z
expirat. Et his apparet qd ſupradictū eſt. ſ. q̄ cūz cor
pſtrigif necelle eſt dilatari arteria ipſam ſaltē p tñ ſpaciū
q̄ tñ occupat illud qd ad ipſam expellit a corde: nec eſt ne
ceſſariū dicunt ipm̄ tūc pulmōē dilatari ſaltē dilatatiōe
q̄ eſt inſpiratio: qd eſt: q̄ ipſa dilatata arteria venali cum
ipſa attrahat aerē a pulmōe ſicut a corde pulmōis: tūc po
tius deberet pſtrigi vt expellat i ea. Et dñt ēt. q̄ qñtūcūq;
iſta arteria attrahat in dilatatiōe ſua a pulmōe vel ēt ipz
cor: aut quāntūcūq; cor z ipſa arteria expellerent in cōſtri
ctiōe ſua in pulmōē nō ppterea fieret anhelitus. ſ. mor?
dilatatiū z pſtrictiū pulmōis: qd eſt: q̄ pulmō eſt
magnus z ſpōgiōſus: vñ multū continet de aerē z p̄tinere
pōt vltra illū totū aerē a corde expulſum ad ipm̄. Maxie
cū tota qñtitas q̄ i vnica attractiōe attrahit: z q̄ i vnica
expulſiōe expellit reſpectu qñtittatis pulmōis: z ſpaciōſi
tatis eius eſt qd modicūz valde ſita q̄ p ipſius attractiōez
vel p ipſius expulſiōē non deberet pulmō totus dilatari
vel pſtrigi dilatatiōe: z pſtrictiōe q̄ ſunt motus anhelit?
Et ſi mouet illud eſſet qd inſenſibile de quo hic nō inten
dit: nec ēt illud eſſet virtute pectoris dilatantis ipm̄ ſicut
ſit motus anhelitus. Vñ ſcias dñt hī. q̄ pulmō p̄tinet de
aerē p pluribus z pluribus pulſibus cordis: pp qd a mo
tu pōt geſcere pulſante corde. Nec dñt necelle ē totū aerē
q̄ attrahit ab extra a pulmōe ire ad cor ante q̄ ſiſtole ex
pellat ad extra: q̄ cū pulmō q̄libet vice plus attrahat q̄
ſit neceſſariū p vnica vice ſibi z cordi: z plus expellat q̄
ſit illud q̄ i vnica vice expellit a corde: nō eſſet locus in
pulmōe p aerē attrahēdo. Et multū de aerē attrahēdo a pul
mōe expellit ad extra i expirare: q̄ nō iuit ad cor: tñ to
tus aer attractus refrigerat cor z euentat calidū eius. Re
frigerat enim cor dupliciter vno mō p parte aeris q̄ tran
ſit ad ipm̄. Alio mō q̄ pars aeris qui nō vadit ad cor: tūc
alterādo z refrigerando pulmōē z aerem eius alterat z
refrigerat cor qd facere non poſſet niſi aer qui remanet in
pulmōe renouaret. Ex dictis patet. q̄ pōt pulmō dilata
ri cū cor dilatāſ: z pſtrigi cum cor pſtrigif. Et qdā ad
dunt modū tertiu z eſt iſte: q̄ ps aeris attracti per ozificia
ramor cāne terminata ad pāniculū pulmōis p poroſita
tes eius trāſit ad pectus z refrigerat ipm̄: quo refrigerato
refrigerat z cor. De ramis aut vene arterialis dicta ve
nar: q̄ nō pulſat: z arterialis: q̄ hz duas tunicas vt arte
riat: hz habuit p tuncelam ſanguis ſubtilis vaporofus quez
portat a corde ad pulmōē nutriendū vt ſatis dictum eſt
ſupia. De carne aut pulmōis dixit. A. q̄ iuuamētum
eius eſt vt opilectrimas z p̄iungat ramos p̄dictos: z ſic cō
iungit eos: ſunt enim neceſſariūz vt rami p̄dicti haberēt

aliquid ſuper qd ſuſtētare nē: z nō penderet in ipſo: z tale
fuit caro p̄dicta ſz q̄. A. dixit pulmō ē mollis z rarus
cuius raritas eſt vt rectificet attractiōez aeris: non eſt. n.
carnem pulmōis ex illo aerē ſimo totus aer debens tran
ſire ad cor: z multo plus penetrat ad carnē pulmōis. nā
aliter non pōt penetrare in ramos arterie p̄dictę: z tran
ſire ad cor: nō enī occurrūt ora ramos cāne cū ozis ramos
arterie vt per ea poſſit aer tranſire ad cor. Et in hoc dicit.
A. eſt tñ apertio in multiplicatiōe. ſ. aeris: qm̄ qñ eſt mul
tiplicatus in ramis cāne: euadit ab eis: z aperit z dilatāt
poros carnis. z ingredit illos. Et ſignum huius eſt aper
tio in multiplicatiōe. ſ. intumefcētia carnis pulmōis.
Nam cū replet caro eius mediato aerē intumefcit corpus
pulmōis: non tñ ſemp in carne eius intantum multiplic
cat aer q̄ ſemp intumefcat. Q̄ aut intumefcat caro pulmo
nis ex aerē in eo contento demonſtrat inſufflatio per can
nam alicuius aialis mortui: qm̄ tūc pulmō eius acceptus
intumefcit tumidus z repletus pp cām igitur oportuit cā
nam pulmōis eſſe raram ſpongioſam. Quidam aut
dñt q̄ cum Auic. dixit. Et in hoc eſt apertio cum multi
tudine voluit ponere aliud iuuamētum raritatis carnis
p̄dictę. Et eſt q̄ q̄ eſt ſpōgiōſa rara pōt multiplicari. ſ.
extendi z dilatari in dilatatiōe pectoris. z ēt multum cō
ſtringi in pectoris pſtrictione: z hoc eſt qd ſubdit. A. cūz
dixit. Et vt adiuet in pſtrictione ad expulſiōē: adiuet
raritas in conſtrictione eius: cum. ſ. conſtringit pectus vt
expellat fumos: z aerem calefactum. Et pp hoc. ſ. pp ſuaz
raritatem aperit z dilatāt pulmō cum inſufflatiōe. ſ. cū
inſufflat in ipm̄. Et caro qdem pulmōis. p̄ceſſu au
gnaſtice etatis p̄tinuo ſit poroſior: qm̄ vt dñt. eſt pulmō
in ſui pſtrictiōe nunq; totū expellit aerem attractum: ſed
multe eius ptes remanent in eius anſtractibus z poroſita
tibus que extendendo p̄tinuo adiutuant ad poſſicandum
z ampliandum ipſam. Et q̄ caro ipſa vt dictum eſt ſupra
trachea ex ſubtiliōi ſanguine ſimiliter nutrit. Dixit enī
Sal. 4. de vtilitate p̄ticulay. q̄ pulmō nutrit. ſ. q̄ tñ ad
ſuam carnē ſanguine digeſto perfecta digōne rubeo claro
ſimili nāe ſpūs. Et p̄mo colliget. dixit Aue. vadit ad pul
mōem a corde ſanguis ſubtilis vaporofus: p̄p̄inque
digeſtioni ad p̄ficiendū ſe. ſ. in digōne eo q̄ cor nutrit pul
mōē: z q̄ ſit ppe ipm̄ p̄ſtat ei calozē digeſtūz: z ſua
uem. Et 6. de iuuamētis. dixit Sal. ſolus pulmō nu
trit ſanguine arteriali miſſo a corde ad ipm̄ per arteriam
venalē non intelligens per h̄ q̄ pulmō nutrit ſolo ſan
guine arteriali. Nam dixit Aue. colliget. z Aristo. voluit
q̄ oia nutriat ſanguine venali z arteriali ſimul. z q̄ arte
rialis eſt ſicut formator z p̄fectio reſpectu venalis. Et ſub
dit: Auer. hoc idem voluit Sal. z maxie mēbra ſupiora: z
ſic eſt veritas. Voluit igit. Sal. in vbis p̄dictis q̄ nullum
membrum: ita nutritur nec ſic copioſe ſanguine arteriali
ſicut pulmō: q̄ ipm̄ eſt leuiſſimum mēbrum. Et tñ nutrit
leuiſſimo ſanguine z talis eſt ſanguis arteria. Et vt Sal.
Dixit. 6. de vtilitate p̄ticulay. retributionē quāda: eam q̄
eſt ex corpore nutritionis videt. cor prebere pulmōi.
Et hoc cābium preſtare ei pro ſpū. ſ. aerē que ab illo reci
pit. Egebat enim pulmō nutrimento: ſz non erat melius
mox ex concaua venā ad ipm̄ puenire ſanguinem: q̄ ſuis
ipſa veniat iuxta eum: z p̄iungat eum: qm̄ oportebat nām
aliā vaſis p̄parare formā nutritiui ipm̄ in nullo concaue
vene ſimilante z opifari h̄ie mēbrano: z qualia non h̄z cō
caua vena. Et h̄ a nullo h̄ie potuit niſi a corde. niſi. n. pp
que nec ſic p̄iungat nā: ſed ſm̄ oia ſapiēter fecit in pulmōe
ſicut neq; in aliā p̄ticula in oibus aialibus: permittat enī
tunicas vaſor arterioſam faciens venā: z venoſam facies
arteria. In alijs enim oibus particulis groſſities tunicar
eſt equalis: vene autem z arteria h̄z nō equalis. q̄ meli
fuit

Quo fm
Ba. aer
monetur
ad cor.

De ra
mis vene
arterialis

De carne
pulmōis.

ful pulmoni habere venosaz arteria z arteriosam venā.
 Et caro qdē pulmonis est rubea nāliter accidentaliter
 si postea fit alba vel declinās ad albedinem pprie in pul-
 monibus aialū: quoy integra z pfecta est creatio. Et ru-
 budo qdē eius insege modū coloris eius ex quo creata ē
 z quo nutrit. **Dixit. A. tertij. 21.** caplo de gnōne em-
 bionis. q pulmo in abortiuus est satis rubeus: eo q in
 matribus non respirāt embiones: z non solum in abor-
 tiu. s. z et in nouiter genitis: s. z in pcessu albert. Et b
 est dixit. **A. p. duas cas.** vna est pp aeris dominiuz supza
 illud quo nutrit pulmo: ex aeris in suis porositatibus in
 clusione. Et 2^a est pp ipsius frigiditatem nō ipsius pulmo
 nis: q ipse nāliter est cōplexionis calides: sed ipsius. s. qd
 descendit ad ipm ex capite. Est enim dixit Sal. in lib. de
 sōmnia patissimus pulmo suscipere reuma. Et n. h. z imbe-
 cilles tres virtutes: z corpus lapsū: quare flāta ad ipsuz
 descendētia trahunt ipm ad albedinem: z faciunt ipm acq-
 uere accētalem cōplexionem frigidam: vnde z virtutes eius
 debiles seu imbecilles reddūt. s. attractiua retentiuā z ex-
 pulsivā: vt dixit. **13.** p. tinentis. **Dixit qdam.** q in porosi-
 tatibus pulmonis cōtinet sanguis stans sub forma san-
 guis: et in vena z arteria eius z ramis cap: z i capitib?
 cap: carni parua: imersay. Nec miranduz est dūt ipsi san-
 guine nutritur pulmo: inueniri extra venas. qzuis dicāt
 autētores solas humiditates scdas inueniri extra venas:
 sanguine autē extra venas effusum sanari: qm b dcm est
 vix de mēbris vere carniformibus nō habētibus carnes
 pfulam vt hz pulmo: fuit autē pueniens nāe talem sangui-
 nem qui modicū distat ab essentia pulmonis ponere i po-
 rositatibus eius ipm scdam humiditatem pp fragilitatem
 carnis eius. Et predictus sanguis z et ille qui continetur
 in capitibus venay: parū in suba eius imersay: d. san-
 guis pulmonis q cum egreditur a corpore venire a suba
 pulmonis d. sanguis aut qui est in ramis magnis d. san-
 guis vene pulmonis: z cum exit a corpore dicitur venire a
 vena pulmonis. Et tā sanguis sube eius qz sanguis vene
 ipsius est spumofus: eo q est transmutandus in subam
 eius q est spumosa spongiosa: z opz q filit ei. Et spumo-
 sitatem eius adiuvat aer interclusus in suba pulmōis qui
 sibi misceet: z aer multū facit ad spumificationem: z ad in-
 uat et ad hoc multitudine colē sanguini pūxtem nutrit enī
 pulmo sanguine colericissimo cū sit radicaliter multum ca-
 lidus z siccus. **Quidā dūt.** nō nutrit pulmo sanguine
 colericus: qz ei similit rōne subtilitatis: z coloris z spu-
 mositatis: dicit nutriti sanguine colericissimo. Et dūt
 supradicti. Differt sanguis pulmōis a sanguine vene eius:
 qm sanguis vene est spumofus solū superficialiter: z non p
 funde: q sola pars eminēs est spumosa sicut est spuma
 in vino nouiter hausto. S. sanguis pulmonis est spumof-
 us et in pfundiora vt sit spuma toti cōcāta sanguinis: z
 nō sit in eo discretio partiū spumofay a nō spumofis: cu-
 vnde quazq sit spumofus pp ipm esse magis ppinquum
 nutrimentū pulmoni qz sanguis vene eius. Et enī magis
 digestus z dispositus vt cōuertat in subam pulmonis q
 est tota spumofa: z iō opz q sit totus spumofus. **Et dixit**
Sal. in. 5. de vtilitate anhelitus. Caro pulmonis est in-
 sensibilis: nō. n. venit ad ipsam aliqd nēruus pbes ei sen-
 sum: s. tñ ea vestit pāniculus ad quē venit nēruus ex pre-
 nēruo: qui descendūt ad stōm dans ei sensum: z fm hoc
 pulmo d. sentire: d. aut pulmo vēsilabū cordis. **Dixit. n.**
Sal. 5. de vtilitate paricula: nā nō p faringas mos cordi
 se trahere facit aer: s. in medio amboz posuit pulmōē
 seu quoddā pūptuariū spūs ex acib? vocis z respiratio-
 nis fil potens famulari. Si. n. ex faringa cor attractiones
 faceret: z rursus ad illā mitteret aerē eundem necesse esset
 fieri ribūmū respiratiōis pulsū cordis. Et in b in multis
 z magnis nocerit. alis nō ad bene viuere solū: s. et ad ipm

viuere facientibus. b. n. nō posset vocare. Si ita se habe-
 ret nō pūm esset bene viuendi ipedimentū. Et ita hoc. s.
 nō posse mergi in aq timore suffocatiōis: vel nō posse ire
 sine expiratiōe pp puluerē vel fumū vel aliqūā aialū
 farinacofam qūitātē ex putrefactionibus aliqbz aialū
 vel alijs putrefactionibus inqzūm vitā ipsam lederet: z
 qz cito vitā ipsam corrūperet. Et qm nō ex faringa neqz ex
 trosum mor: s. ex pulmone: z cū pulmone attractionem
 spūs cor z rursus emissionem facit possibile nobis factū
 est multotiens plm vti voce. Multoties aut z absqz expi-
 ratiōe oisariam esse: z in nullo impediri corpore. Si aut p
 faringā z extrosum exheret z rursus ad ipsam. Et essum
 deret ipm alterū duoy necesse esset nobis pati: vel intēpo-
 ranee expirare aerē prauū: vel nō oino inspirantibus sus-
 focari pfectim pp hoc q nā cor solū nō respirator facit or-
 ganū: s. z extrosum ei appositū pulmōē z thozacē spūm
 simul pparates illiz vocē aialū efficere debentes. Circūia-
 cet q extrosum dixit Sal. in lib. de vtilitate respiratiōis
 pulmō cordi ad instar ventose in tpe quo aial respirat affi-
 milans pulmōē pforate ventose: z fm detentiōis respira-
 tiōis tps pforate z vndiq cōtinenti. Et quēadmodū pfo-
 rata ventosa extinguere nō pōt ea que intus flāmā per so-
 ramē expirans: constricta vero mox extinguit pfoicans.
 eodē mō pulmo constrictus qualis est que fm detentiōē
 respiratiōis extinguit caliditatez cordis: perforatus vō
 qualis est qui fm detentiōem transpirationis saluat in
 nā calitatem. **Et ex dictis dicunt.** Patet q hōies ma-
 gnū pulmōem: qz in ipso multum continetur de aerē
 pnt diutius in aqua stare submersi z econuerso.

Et pulmo qdē dixit Sal. diuidit in duas partes:
 z alterutra partium dixit ipse. s. de vtili-
 tate pticula: ad alia duo diuidit: qm i vtray pte pulmo-
 nis duo sunt lobī. Et vniuerse partis partes cuiusqz pdi-
 ctay valoz. s. canne arterie venalis z vene arterialis diui-
 dunt multiformiter ad quatuor lobos pulmōis. Et adest
 qntus lobus in dextra parte existens velut substramētuz
 cōcaue vene: duobus aut existentibus lobis pulmōis fm
 vtray pte z thozacis alter supiorē partē thozacis que supra
 frenes: z alter inferiorē spaciōitate pprehendit. Et qnt?
 pūus. al. positus est fm dextram. est triangulus quasi grā-
 deaue vene factus esset. Et dixit Sa. q cā diuisionis eius
 est vt diastolef z sistolef facili ter simul et vix passibiliter
 simul fm totū viscus. Si. n. continuo factus esset fm oēs
 passus fortassis vtiqz deberet. s. aliqūā ptem eius fm ve-
 hementes respiratiōes repēte fil oēs thozacis replere coa-
 etas spaciōitates: vt ergo z in strictis eius pibus subin-
 tret facili ter q i lobos incisio facta ē magis idonea. **Et**
Aue. 4. colliger. dixit. nō fuerunt ordinatē partes pulmo-
 nis duplices nisi pp hoc q si superuenit vni parti mala
 dispō: altera staret in iuuamento loco eius: sicut accidit in
 vulneribus que laniant camerā pectoris q stat pars pul-
 monis: q est in parte pectoris nō vulnerata loco iuuamēti
 anhelitus. Qm aut vulnerant ambe tunc incōtinenti mo-
 rit patiens. **Dixit. A.** Pulmo est hōis duas diuisiones
 quaz vna tendit ad dextrā: z alia ad sinistrā: z sectio filit
 sinistrā duos hz ramos: z dextrā hz tres. Et b est qdaz.
 q due simbraie que ad dextrā z due que ad sinistrā ordi-
 nate sunt in cordis euentatione: tertia vō q ad dextrā z
 est maior simbraie eius est vere gescens ordinata potius
 in vene magne sustentaculū z stramentū. Et dixit Aui. q
 ptiōz pulmōis in duas ptes: iō fuit vt nō cesset anhelitus
 pp nocumēta adueniētia vni eay. Et dixit. q ois ramus
 eius. i. vtray pars dictay duay ptiū pp eandem cām ra-
 mificat et in duos ramos. Et hī quatuor ramī sunt mul-
 tum aeri opantes pro anhelitu. Et pulmo hz et quintum
 ramū: s. non sic aerē nec sic facientē pro anhelitu: sed est
 iste ramus velut culeitra vene magne defendens eā a no-

cum mēto mēbroz duoz ibi existētū: vnde dixit Aui. qn-
 tus aut rami q est in latere dextro est lectus substratus
 vne que noiat cōcauat: non est eius iunamentū in anhe-
 litū plm. Quare aut ps dextra habuit plures ramos qz si-
 nistra: et sic est maior ea. Dixit Aui. fuit qz cor est magis
 declinē ad sinistram partē: et sic addit parte sinistra qd occu-
 pat spaciū eius que additio est declinatio cordis ad illā.
 non est ergo bonū vt pulmoni sit additio in latere sinistro
 exis subtrata venis: qz iam recedit necessitas illius addi-
 tiōis. Et hic inuenit alia littera: que dicit. Non est ergo
 bonū vt sit pulmoni in latere dextro additio. Ex declina-
 tione cordis ad illud supple. qm illic est additio existens
 subtrata venis. I. quintus rami dictus: et sic iam cecidit
 necessitas huius additiōis. I. declinatiōis cordis ad dextrā
 vt repleat vacuitatē ibi: qz inde repleta est dicto qnto rā-
 mo. C. Dixit. s. de vtilitate pīcularū. taxatio qdā est hec
 visus. I. pulmo sicut et epas vasoz multoz molli carne
 sicut in capsula apū aliq intermedia regione repletum. Et
 sicut epas suis lobis pprehendit vtrēnita pulmo et cor.
 Et dixit Gal. qz caro pulmonis aere videt et spiritu plena
 euidenter ad digestionem aeris ostendens q sit cōstructa
 sicut illa que epatis ad illam cibi. Et Aui. dixit. pulmo est
 plurimoz meatū. id est est habēs plurimos ramos predi-
 ctos. C. Et predictis possunt apparere iunamenta pulmo-
 nis que facit in attractiōe aeris et eius digōne et pparatiōe
 et retentiōe pluris aeris qz indigeat cor in pulsu vno vt sic
 aiali cū submergit in aq: aut qm emittit vocē longā cont-
 nuā impediētē ipm ab acceptiōe aeris: aut cum abhor-
 ret eius attractiōe pp dispōnes et causas diuertētes ipm
 ab hoc vt fetore vel alio sit in pulmone aer pparatus que
 assumat cor cum quo aere tēperato temperetur caliditas
 cordis. Et vt in expulsione aeris calefacti expellatur cum
 eo fumositas et supfluitas adustar: ac et alie supfluitates
 et ipsoz in pectorē collēte et vt pbeat mām vocē: et sua mol-
 litie cor leniat et defendat ipm suis locis quibus cor cō-
 pprehendit et cooperit. C. Et Gal. qdē. s. de inuamētis. ca-
 pmo voluit qz ex aere digestoz pparato giet spūs vitalis
 in corde et et aialis in cerebro. Et hoc et confirmat. s. de
 vtilitate pīcularū. cū dixit. spūs vō. I. aer quia tracheis ar-
 terijs ex rostruz attrahit in carne qdem pulmonis pūm
 elaborationē accipit. post hanc autē in corde et arterijs
 maxie in eis q fm rectifome plicatura. I. q sunt in retēmi-
 rabili fm demū postremā: et finalissimā in cerebri vtrien-
 tis. vbi itaq aialis certitudinalr sit spūs. Hanc et suam
 posuit Dap. theozice. 3. ca. de assignatiōe pulmōis. Aue.
 aut. colligēca de instris anhelitus. dixit. oppositum cū
 ait. Si aut iunamētū anhelitus est vt pōt medicū. vt de
 nutrimentū vnti intrinsece. s. spiritui ex aere qui recipit
 reformādo de spū tū qstūm deperdit. hoc salū est: qz
 impole est cōpositū nutriri ex simplicia qm iā sic inueniret
 aial simplex ex vno solo elemēto. A. aut dixit. qz ex iunā-
 mentis aeris pparati est vt restaurēt ipm cū sua suba que
 est magis vinctis in cōplone eius: qz cū pte eius magna
 subtili cū cōplone quodā mō fridare pectū nostri caloris
 misceat cū sanguine arteriali et ppat ipm: facit ipm aptū
 vt puertat in spm: et sic restaurat ipm pter h q aer solus
 puertat siue transmutet a sua suba: et fiat spūs sicut esti-
 mant qdam. s. Gal. vbi supra. Nam dixit Aui. sicut non
 sola aqua nutrit membra: ita. supple. non solus aer nutrit
 spm: s. vnuquodqz eoz. s. aeris: et que est ps nutrimentū: et
 h inqstū sūt ptes mixtoz nutrimentū aut facies penetra-
 re nutrimentū lubritate et subtilitate simplicitate aut cum-
 tenuit. pura nō nutrit: s. n. nutrit: tūc dixit Aue. aq
 esset ad nutrimentū corporis et aer ad nutrimentū spūs: s.
 vnuquodqz dūoz. s. nutrimentū corporis et nutrimentū spūs
 est corpus cōpositū nō simplex ergo aq et aer pure sumpta
 non nutriūt. C. Dixerūt qdā Gal. nō voluisse q aer purus

puertat in spūs: s. ipse mixtus cū vapore sanguis ostendit
 vnu corp? qd puertat in spām. Et alij dixerūt. q nutritu
 mit. duplir. vno mō vtrē repōnēdo partē dēpāitāz sic spi-
 ritus nō nutrit ex aere: tū qz spūs nō ē aiatūz: tū qz aer il-
 le est corpus tēdēs ad multā simplicitatē. Alio mō impro-
 pīe p pferētia vel vtilitate i spūz gñōne: et sic aer nutrit
 ipm: qz sanguinem in corde et eius vapore n temperat vt
 spūs ex eo amplius giet. C. Dixit Sa. qz crassitratu pū-
 tauit pire eos qui sunt in curonijs valibus: et eos qui sūt
 in nouiter lutatis domibus calce. Et ex quozundam car-
 bonū odore sicut oīst qdā carbonū cerri cum in loco in-
 uentato et clauso qz retinet eos accensos: et alijs talib? pp
 nō posse spūm in corpore cōtineri pte subtilitate. S. mō-
 lius est dicere q sicut cibarioz quozdā et panū et oleruz
 et filium familiaris nobis est qūlitas. Et quozdā et canta-
 ridū et leporis marini et filium extranea nobis est qūlitas.
 Ita et pōt existit mare aeris esse aliqz qualitatē nobis fa-
 miliare et amicam spūitā et aliqz extranea et corruptiua
 spūs. C. Aue. 2. colligē. dixit. q necesse est subtiliter per-
 scrutari vtrū motus q est inspiratio et expiratio aeris seqt
 motum pectoris: nec pte habeat aliquē motū aut sit mo-
 tus pectoris in anhelitū vnu pūmū semp cū motu pul-
 monis: et sit eius adiutor. Gal. nāq dixit. q pulmo nullū
 bz pūmū motū in se: et q motus eius seqt motū pector-
 ris: et q motus pectoris q m illem sequit motus sit pūm
 musci totam magnā q dī dyapbra: gnat: et q magis pūm
 res in iunamētō istius motus est hec opatio: qz nos vide-
 mus q incōtinenti qm pectus dilatat pulmo replet aere:
 sicut vidimus in sellibus fabroz. Et testificat hoc qz cū
 vulnus factū est ibi et intrat aer pectus tūc cessat motus
 pulmōis et morit aialis: pōt esse q cessatio motus pul-
 monis qm vulneratū est pectus est ppter ea: qz infigidat
 pulmōz dicta dixit Gal. in lib. de vtilitate respirationis
 ac et libro de interioribus. Et subdit Aue. q tpe Aristo.
 non cognoscebat aliud iunamentū dyapbragnatis nisi
 pp leparationē spūalium a nutritiuis ad hoc ne accideret
 tpe digōnis ex calore aliqō eis. s. spiritualibus. Et non dī
 Aristo. imponi hoc ad defectū: q illud qd apprehendit
 pūm anothomia est sicut illud qd apphēdit a nā motus
 circuloz: nec illa scientia plena erat et cōpleta tpe Aristo.
 Et si tpe Gal. erat anothomia cōpleta: tū Dixit Gal. Non
 est impole venire post me q iueniat in hac anothomia qd
 pūm nō est inuentū. Et ppter ea dixit Aue. in maiori pte
 rez de qbus opinant hoies q Gal. p dicit Ap. nō est va-
 vel repēdit p ditiō: s. sunt additiōes et cōplemētā: qz mul-
 tas reperit Aristo. de eo. q dixit. de iunamento dyapbra-
 gnatis et motu nervoz fm q dixit in tractatibus nālib?
 de esse sensus et motus et iunamētū cordis: et cerebri. s. hūc
 est hic sic dicendū. Et nō est dicendū q illud qd dicit Gal.
 in rebus pīcularibus contradicat vlibus Aristo. Et mō
 dicimus. dixit Aue. q illud qd diximus ex finia Gal. q
 motus pulmōis seqt motū pectoris indiget speculatiōe
 qz Gal. non verificat h nisi eo q videt q cessante motu pe-
 ctoris cessat motus pulmōis: et tūc nō mouet et sic morit
 animal. C. Et ego dico q nō est hoc sic absolute dicendū
 q motus pectoris sit pūcipalis cā motus pulmōis: qz
 possibile est q qdlibet istoz. s. pulmo et pte. habeat hūc
 motū a se: sed hūc vñā ppter atē cōplexiōis pūmctionis
 per qz nullū eoz sine altero mouet et q cum cessat mor-
 vnius cessat motus alterius: et nō ē qdlibet eoz cā mor-
 alterius. Et si nos poneremus q qm nō moueret pulmo
 hac motū cessaret motus pectoris sicut Gal. dixit. econ-
 uerso essemus arbitrati p hoc fm euz q pulmo esset illud
 qd mouet pectus dicendo q si nō moueret non moueret
 pectus. Et cō hūc videt q p dicit Gal. in opatione suā:
 q nō est impossibile esse motū pectoris et pulmōis vt
 moueat simul sicut in globo vno: q si vnu non mouet nō

mouetur

Iunamē
 capulmo
 nis in at-
 tractione
 aeris.

Aue. 2.
 colligē.
 dixit. q

Atrus ex
 aere oige
 fio i pul-
 mone ge-
 neret spū
 vitus.

££££ iiij

De situs eius.

De iussu
mētis dīa
phragma
tis.

Atq̃ mo
tus dīa
phragma
tis est vo
luntarius

De ano
thomia
pleuræ.

De ano
thomia
mediasti
ni.

serin s̃ vsus nutritiua est sicut ille panniculus siphaciqz
sic illa ē basis pāniculī: pectoris ita est basis pāniculī siphac
sibi z oris ab eo. Et vt dñt qdā a supiore pāniculo dya
phragmatis oris capsula cordis: z pāniculus tegens arte
rias. Haly. aut̃ theoricē. 3. v. dicere oppo^m. dixit. n. q̃ su
perior panniculus dyaphragmatis oritur a pleura: z infe
rior a siphac verūti opio. A. v. magis conomās veritati.
C Ex dictis apparēt iuamenta dyaphragmatis: qm̃ ip̃s
est diuidens vētrē inferiorē a ventre medio. Et dixit Sa.
in. 2. motū lacertoy: vt ponit a Rabi in prima picula
asfo. dyaphragma solū operat̃ ingressu z egressu aeris. i.
respirationē. naz cū dyaphragma opōne lacertisui p̃ctina
vel coadunatiua retrahit̃ ingredit̃ spiritus. i. aer. Et cū
opōne ipsius extensua extendit̃: egreditur spūs. Et cum
retrahit̃ lacertus ventris tñi aut lacertus qui est infra co
stas tñi egreditur spūs: violentiā tñi: dixit ipse. i. respira
tionē violentā z forte opat̃ lacertus q̃ est infra costas: z la
certus q̃ a collo venit ad pectus p spatulas. Cum. n. dya
phragma infirmat̃ aut aliter impedit̃ a suo motu: tunc iu
uat̃ a dictis lacertis: z dñt qdā. q̃ ē iuuat̃ a follibus na
rium. C Dixit Haly. z. A. q̃ in dyaphragmate sunt duo
foramina quoy: maius est trāsitus meri z arterie magne
z minus est trāsitus vene que vocat̃ alabzi. i. vene magne
ascendentis ab epate ad cor: z est vehementis suspēionis
cū ea z incarnatiōis. C Et Sal. qdē in lib. de iuuamētis
anbelitus qrit vtrū motus dyaphragmatis sit volūtari^z
si enī est volūtari^z. quare ergo fit in dormiēte. dixit. n.
5. de interioribus. q̃ opatio oīum lacertoy tpe somni qe
scit̃: opo lacerti mouentis pectus pmanet in statu suo.
Et si nō est volūtari^z quō pōt voluntarie detineri. Nā z
qdā legunt̃ tādū p̃nuisse ip̃m donec mortui sunt. Et rñ
dens dixit. Dico motū dyaphragmatis esse fieriqz volun
tariū p nervos: nihilominus ē fieri pp cām aliā. nā cū ca
lor p̃tine effluit a corde necariū est aerē p̃tine introdu
cere ad cor q̃ inflat pulmonē z p hoc inflat̃ ē dyaphragma
pro eo q̃ pulmone inflato necē est capacitāte dyaphrag
matis augeri. i. nō solum inflatiōe pulmonis inflati dya
phragma inflat̃ z extendit̃: imo ē: q̃ aer inspiratus tran
sit a pulmone ad cor: z inde ad venas dyaphragmatis p
cedētis a corde: z non solū has vez ē venas remotiores a
corde: vt in forti conatu est videre. imo ē venas pelliū ce
rebri ab eadē cā ptingit̃ inflari vt apparēt in hñtibus fra
ctū craneū si anbelitu contineat. C Dixit auctor anotho
mie q̃ cū motus dilatati^z in circulo a medio incipiat
p̃ctoy: z terminet̃ in extremitatibus extra: z motus p̃stri
cti^z incipiat ab extremitatibus z terminet̃ in medio ne
cesse fuit vt motus dyaphragmatis quoddā circulare p̃n
cipium foret i medio ipsius: ad qd̃ directe puenit nervus
a cerebro: vt supra dñi est. C De motu aut̃ anbelit^z infra
dicemus cū sermo fiet de ābelitu. C De pleura. dixit Ha.
2. theoricē opimētū costis supiolutū. i. pleura pāniculus
est tentis telle araneay filis oēs pectoris costas ab iferio
ribus vestiens: oiaqz cōcludens que pectoris continent̃
cōcatitate mēbra cuius vtilitas est coopire z defendere
ea ne forte ossium pectoris ledant̃ obuiatiōe pp duritiē
eoy. C De mediastino. dixit Sal. 6. de vtilitate particula
rium q̃ in medio totius thoracis mēbra membranīs ro
bustissimis phibet̃. i. diuidit̃ fm longitudinem eius la
tis desup inferius: z implantat̃ a pte inferiori a retro qdē
ad spondiles dorsitab ante vō ad mediū os qdem fm pe
ctus: cuius finis est inferius eniformis noiata cartilago:
q̃ est fm os ventris. Et scias. q̃ ista duo mēbrana p̃stituz
unt vñ pāniculum vocatū mediastinū. C Et Haly. dixit.
q̃ a pāniculo opiente costas duo oriunt̃ opimēta pect^z p
mediū diuidentia hec. n. opimēta pectus separāt media p
longū a loco obuiationis furculay vīqz ad sub pectorale
qd̃ est cartilagis p̃ncipiū q̃ ensis silitudinē gerit. Consoli

daturqz ab auctorib^z duobus modis his locis oībusqz
medijs ossiū pectoris. Ap̃teriorib^z vō p̃solidat̃ pecto
ris spondilibus z ascendūt a loco in quo pectorali conti
nuant̃ paulatim vīqz quo ad cor pueniūt ibiqz fit maior
eoy separatio abinuicem. Cōcludunt. n. cor: z ip̃m cor z
coopit̃ pāniculis. i. capsula. In medio hōy duoy opimē
toy iunt: deinde puerunt̃ z ad spondiles dorsī contin
ant̃ ac sup̃meri. Et his p̃tinuant̃ firmitissime locis. Et sic
fiunt due pectoris concavitates. C De mediastino dixit
Aui. q̃ in veritate iste pāniculus est duo pāniculi quoy
vtilitas. dixit Sal. p̃ma z maxie est duos ventres opiri to
racis: vt si aliqñ magna plaga facta in altera pte pectoris
perierit respirationis opus: qd̃ fm illā pte: reliquus venter
saluatus saltē medietate actus custodiat̃. Et p̃p̃ h̃ semuo
cale z senārespirās in magnis vulneribus q̃ iterius pue
nunt in altera pte toracis mox fit aial. Inuocale ā z to
talr̃ irespirās si ambo vtres pforat̃. Et subdit Sal. est in
sup z h̃ mēbrānū ad aliā vtilitatē. q̃ ē vt coopim̃toy iē z
cogulationū ex eis oībus it̃riscis organici toracis vti
le. Et. n. arterias q̃ ibi sunt z venas z nervos z p̃iophagū
z ip̃m pulmonē totū colligant̃ ipsi toraci toti z tegūt illa
mēbra circūfēsa: vene quoyqz q̃ fm totū sunt torace maxie
potiunt̃ cōmoditate ex mēbrānoy implantatiōe: z circū
iplātatiōe z maxie vena p̃caua z Haly. z. A. p̃st̃r dixerūt.

C De noticia cōplexionis pulmonis.



Claus a mult̃ mltā sumā sig^z signan
tia sup̃ plimōnem magis p̃p̃a tñ
z magis idonea vt. A. dix. sunt anbelit^z vor
tullis spūtū z pulsus. C Sig^z p̃p̃ati pulmōis
dixit Aue. 4. coll. 3. sunt anbelitus t̃p̃at^z i ma
gnitudine z puitate: supple z in alijs differe
tijs eius: z non ledi ab aere frigido: nec calido. Et vor tē
perata iter forte z debile. Et dicūt: est sine tulli z sine spu
torz est potēs in fermōe lōgo. C De signis aut̃ cōplonis
pulmōis cake. dixit Sal. 2. 9. Tegni est sitis. Et Aui. dixit.
Accidit ei plim sitis: z h̃ q̃ calitas pulmōis ex vicinitate
sua ad stomachū extēcat hūiditates toxidas oris ei^z vñ
cātur sitis q̃ magis mitigat̃ z extinguit̃ p inspirationē
aeris frigidi q̃z per potum acque frigide: sicut dicitur in
sermone quinto. capitulo de siti.

C Scdm̃ signū dixit: est q̃z inspirant̃ amplius. i. attrahunt
pl^z de aere. i. q̃z tēperatus: i. n. aeris attractio: vt patuit̃
fiat p̃ncipalr̃ pp euentare caliditatē cordis: sit tñ scūda
rio pp tēperare ē caliditatē pulmōis: z mēbroz pectoris
vt supra iam dictū est: ac ē q̃z aer attractus nō immediate
vadat ad cor: z ad pulmonē: in quo aliq̃lter alteratur ne
frigidus pueniat ad cor: tēperat̃ aer in pulmone calo: me
nimis alteraret̃ ad caliditatē vltra id qd̃ requireret̃ p̃refi
geratiōe cordis tēperati: maxie si nō esset multū potēs cū
sui multa q̃titate resistere caliditati pulmonis: q̃re attra
hit pulmo multū de aere cū est calidus: z non solus mul
tum: s̃ vt dñt qdā: q̃ ē velocius attrahit̃ vt in pauciori
tpe nimis alteret̃ aer i eo. Et subdit Sal. q̃ pulmo cali
dus exufflat longius. i. in ampliori tpe expirat̃ aerē atra
ctū cū sumis capinosus: cū multus sit. q̃re diutius durat
in eo expiratio. Et Aue. vbi supra dixit. Erit hanelitus
magn^z. i. inspirādo multū aerē. Et q̃nqz duplat̃ exuffla
tio. i. erit expiratio ita magna q̃ apparēt q̃ hō exufflet̃.
Tertū signū dixit. Sal. sentiunt̃ circa pect^z cauma z in
cendiū. z nō fm p̃po. quemadmodū hī qui calidū hñt
ventrē sentit̃. q̃z pulmo situatus est in torace: z circūdat̃
ab eoy: z non ab hypochondrijs. Et Aui. dixit. accidit
ei plurimum inflammatio.

C Quartū signū est. dixit Sal. hī bibentes nō statim qe
scūt a siti: sicut faciunt sitientes pp caliditatē stomachi: b
q̃z nō statim puenit potus ad alterandū pulmonē: ad sto
machū aut̃ statim puenit. Et frigidus potus. dixit Sal.
fili

Alit caliditate eorum magis quam multum calidus: cui? primum
est in siti stomachi. Remittit aut magna sitis stomachi ex po-
tu multum calido quam ex frigido. Dixerunt autem Sal. super 2^o
regiminis acutoz. Et Aui. 13^a tertij q. aqua frigida bibi-
ta in stomacho calorem sicco sibi nam inflamat et convertit
in coleram: et in vaporem calidum et siccum exiccatur: qualis
est colera cuius excreatio augmetur efficit in siti. Et sic ex-
tinguitur sitis addit in sitim. Et causa huius est fortitudo acci-
dens pp. prietatem: quare in tali stomacho per accidens
ex potu aqua frigida intensior caliditas capitur. Si aqua calida
non convertit in coleram nec incedit caliditate in stomacho: et
cum hoc humectat et humectatio remittit sitim. Sed quoniam
sitis est pp. caliditatem pulmonis non remittit a potu calido
quoniam humectat: quoniam non remouet eam exiccantem ear-
lidam. si pulmonis: sed oportet ut potus sit frigidus ut alteret
istam et non os stomachi. Et ut dixit Sal. refrigerat et sistit
sitim eorum frigidus aer inspiratus: qui tamen nihil alleuat siti-
entes pp. caliditatem stomachi: quod modicum valde. Et causa est
quod aer frigidus immediate peruenit ad caliditatem pulmonis: et
remittit eam: sic eam exiccaturam unde a siti eorum quies-
cent ad stomachum autem non peruenit nisi mediate et valde re-
mittit: quare non remittit caliditatem eius nec eius sitis sistit.
C. Dixit Aui. accidentia sitis eius sedat aer frigidus absque
potu multotiens et innuit in hoc quod aliquando requiritur cum
ex potu ut quoniam simul cum caliditate pulmonis torret et cali-
ditas stomachi. Aut quoniam calor stomacho a pulmone coicatur
foris multus aut factus fixus aut mansuus. In his. n. ca-
sibus non sistit sitim eorum frigidus absque potu.

Quintum signum est aptitudo pectoris. dixit. A. tertij 10^o
coplonem calidam pulmonis significat ampliatio pectoris ad
caliditatem. n. pulmonis sequitur ipsius magnitudo: et ad ipsius
magnitudinem sequitur magnitudo pectoris in quo locatur. Et
hinc hoc signum veritate nisi magnitudo pectoris sequatur
magnitudinem cordis: et eius caliditatem: aut nisi sequatur ma-
gnitudinem cerebri: nuce et spondilium.

Sextum signum dixit. A. est quod habens caliditatem pulmonis
habet vocem fortem. Et Aui. dixit dupliciter vocem et operatio eius. i.
efficitur vox magna: et multum continuata pp. multi aeris exspi-
ratione: vel fortasse. A. retulit operationem pulmonis non solum ad
vocem: sed et ad omnes operationes eius que sunt quinque ut pa-
tebit infra capitulo de voce.

Septimum signum dixit. A. ledit ab aere calido. et non frido.
Aui. vero dixit pariter nocet ab aere frigido: sed plura a calido.

Octauum signum dixit. A. accidit ei aliqui tussis: quod potest esse
sicca ut cum caliditas multum exiccatur: et potest esse humida cum
caliditas traheret materias ad pulmonem.

Complerionis autem naturalis fridus pulmonis signa
sunt dixit Sal. in tegni quod a fri-
gida inspiratione sensibili ledunt. dixit maxime est hec si-
gnificatio in pulmone friditatis. Et quemadmodum frigidum
inspirantes sentiunt manifestam lesionem et infridationem ita
calidum. i. inspiratum est eis amicum. Cum. n. ista sit immoderata
dyscrasia ledit a siti: et inuaf a frigore moderato vsu. Dixit.
Aui. Nocet ab omni frigore. C. Secundum signum dixit Sal. quod flui-
dificat supfluitates loquens: et cum tussi expulit. In eis enim
fluidificat supfluitates per viam indigestionis generantur: et multipli-
cant vapores et multi ex nutritiuis ad pulmonem ascenden-
tes non resoluti pp. friditatem et debilitatem eius in aqueas fle-
gmaticas supfluitates conuertuntur plures et flegmaticae su-
pfluitates a cerebro ad pulmonem descendunt: et remanent
in ipso non resolute: que omnes supfluitates pulmonem ledentes
irritant ipsum ut cum tussi moueat ad expellendum: quod est mi-
serum iterum cum aere attractor: et in expiratione cum locutione
emittunt. A. autem dixit significat multitudinem generationis
siti in ipso: et pp. ipsas supfluitates aduenit eis asma et tussis.
Tertium signum dixit. A. significant ipsam paruitatem pectoris.
paruitas hanelitus et puitas vocis. paucum. n. inspirant

aerem: et paucum expirant. Et significat ipsam dixit. A. acui-
tas amborum. i. anhelitus et vocis anhelitus. n. est acutus
subtilis par attrahens de aere: et non multum durans in
suo motu. Et subdit. multotiens duplicat eius anhelitus.
quod sicut dixit Sal. 5^o affo. in pmeto affo. in acutis passio-
bus. luctuosus suspiria malum anhelitus intersectus pp.
geminatorem motus potest fieri a debilitate virtutis: et indu-
ratione pectoris: quod debilitate pectoris et indurationem
potest facere friditas psonis: et maxime quod est accitialis: et pter
nam. Et pp. hoc dicit quod non est hoc signum psonis friditatis
nalis: quod talis anhelitus ut supra patuit est signum calide co-
pionis naturalis. Quare restat quod sit signum psonis friditatis acci-
talis aut fortasse naturalis multum lapsa. Dixit Sal. et ponitur
2^o continentis. si fuerit mala complexio in pulmone ab omni ma-
inequalitate ipsius accidit tussis: si autem fuerit cum equalita-
te non accidit nisi malus anhelitus: tunc dixit Aui. signa
sunt praria eis que sunt complexionis calide.

De signis autem humiditatis primum est. dixit Sal. i. tegni.
humiditas pulmonis obscurat opacitatem et
raucam vocem. Et A. dixit. significat eam raucedo vocis. eo quod
sit aeris percussio in re humida leue. Et dixit quod est defectus ab
elevatione vocis non pp. debilitate corporis supple: sed pp.
multam molliem partium. non enim per eam potest fieri
percussio fortis in humidum percussum: quare non potest
vox in altum eleuari sic quod appareat sonora.

Secundum signum est dixit Sal. incurrent eis supfluitates ma-
gis. Multum enim expulit et magis ipsis acute loquuntur volu-
tibus: quod cum acuteloque voluit fortiori motu mouet aer vi-
vehementius mouet humiditates bene ergo dixit Aui.
quod significat eam multitudo supfluitatum. i. que spuntur.
Tertium signum dixit Aui. significat ipsam sterilitatem et p-
prie cum ista complexio fuerit cum mas: quod sonus iste quod auditur in
sterilitate in anhelitu dormientium causatur ex reflexione humidita-
tis intra canalem pulmonis cum exit aer illam frangens. Et
maxime fit dixit. A. si fuerit decliuus ad superiora. i. vsus
pilogitum. tunc enim magis sentitur sonus eius.

De signis autem coplonis sicce pulmonis. dixit Sal.
in tegni sicciore pulmones sine super-
fluitate sunt ut puta a flatibus paucis. n. excreant supfluita-
tes: quod siccitate consumunt. Dixit Aui. sicca significat pau-
citas supfluitatum. Et Aue. dixit. cognoscit ex paucitate
spuit. C. Secundum signum est dixit Sal. quod pulmo siccus est cum
claritate vocis. Et Aui. dixit. asperitas adest vocis. et sili-
tudo cum voce grui hanc vocem quod vocant acuta: sonus. n.
acutus fit ex percussione aeris in re sicca modo isti habent canalem
sicca quod sequitur ad siccam coplonem pulmonis. C. Tertium
signum dixit Aui. quod est illic dyscrasia pp. vehementiam spissi-
tudinis pulmonis a sicco pendens: et coartantem ipsum: pp. quod
eum non pulmo bene obediens dilatationi. et restrictioni in eue-
niet in supfluitate siccitatis. C. Quod si coplo naturalis pulmonis
fuerit copposita cognoscit ex coppositione signorum simplicium
illa copponentium. C. Coplexionis autem trachee arterie signa
sumunt potissime ex voce et patebit infra capitulo de voce.

Coplexionum autem panniculorum pectoris. i. diaphragmatis
pleure et mediastini signa sunt potius coiecturatiua ipso-
rum enim sicut et multarum particularum intrinsecorum. Dixit
Sal. in tegni non leues crases siue cognitiones. Insequitur tamen
dicit quod istorum coplo coplexione cordis pulmonis. C. Dixit
Aui. quod vnaqueque istarum dictarum complexionum: quod est pul-
moni naturalis. et quod est ei accidentalis. Et comunicant am-
be in signis predictis. ubi gratia in calida siue ipsa sit natu-
lis siue accidentalis erunt ibi sitis et hanelitus magnus: et
si nisi illa signa sint de illis: non possunt enenire: nisi a
natu: quoniam tale signum semper significat coplonem naturalem et nunquam
accidentale: sicut est magnitudo pectoris puitas eius et his
silia: quod nunquam possunt sequi ad coplonem accidentale. non. n. pos-
sunt ex tpe acciri: nec ex tpe pmutari. Hinc tamen pdierte coplo

Signa co-
plexionis
naturalis
humide
pulmonis.

Signa co-
plexionis
naturalis
humide
pulmonis.

Signa co-
plexionis
naturalis
sicce pul-
monis.

Signa co-
plexionis
naturalis
sicce pul-
monis.

In quibus
conuenit
et differat
coplon na-
lis et acci-
dalis pul-
monis.

nes. s. nalis z accidentalis dñam abinruic. dixit Aut. in
duob? vnū ē qñ 2^o ē nalis signū eius ē stans cū sit nāle ex
pñ cipijs gñatōis acqñitū. Sz 3^o ē est accidētalis z signū
eius nō est stans. qz est ex tpe acqñitum qñe pōt pmutari.
TScdm est: qz signa cōplōnis nālis oīa possunt dici fm
mām z vocari nālia a pñcipijs gñatōis venientia. Sz 3^o
gna accidentalis dicunt lādñetia non ex pñcipijs gñatōis.
Quia tñ pulmo vicinat corditō signa disposi
tionū cordis in significādo sup pulmonem sunt fortia. Et
isto mōp pulsum significat sup dispōnē pulmonis. Unde
dixit Aut. Pulsus est magis significatiuus eius qđ seq^r
ramos nervos pulmōis z venay z arteriay eius vene. n.
z arterie pp quādā silitudinez aliqñ ab auctorib? vocant^r
neruis. sic. n. 3^o de vrinis ramos venay epatis vocauit
nervos. Sz trās ē magis signū tua ei? qđ seq^r cānā z ca
rñē pulmōis. Scias tñ qz aliqñ i passioibus pulmōis pul
sus pōt esse bon? et hanelit? z pulsus mal? z econuerso
pulsus pōt ēē malus. z hanelit? bonus. De quo exēplū po
suit Gal. 4^o de iterioribus in fine de medico qz hēbat pul
sum malū? z hanelitū non malū? de q? malitia ei? erat in
venis z arterijs pulmōis: z nō in carne neqz in cānā eius.

Quia aut p̄dictæ p̄lones plerūq; sunt m̄ales ad b̄
cognoscendū dixit Aui. q̄ sensibilis gra
uitas est significatio. p̄pria q̄ mā est in p̄aniculis: z lacer
tis. Et significat p̄tullim locus eius. Lū. n. non spuit nisi
cū tulli leuitūc mā est p̄pinqua sup̄remo cāne z ei qd se
quē ipm: s; cū nō spuit nisi cū tulli p̄lma: tūc mā ē. p̄fun
da lōiq; in qua cū retinet in pulmone. dixit Aui. in ca
de pleuresi accidit sicut ebullitio. i. accidit sonus sicut si al
qd ebullierit. Et b̄ p̄p cōmixtionem aeris cū mā in pulmo
ne retentūq; sonus ē s̄ilis stertitio: s; nō sic fortis: q̄ a ga
vocat̄ acēgig. de quo sputo sonante locutus fuit Ipo. 3.
p̄nosticoz cū dixit. si coherens sonuerit. Ista. n. mā qñq;
est ap̄ans z dicet̄ signa eius infra cū tractabitur de ap̄ati
bus pulmonis. Et qñq; est ap̄ans: z est hoc fm plin. Et
quocūq; fuerit ed eam sequit̄ impedimētū in op̄ationi
bus pulmonis z cāne eius in respiratiōe vocis tulli: z sili
bus. Et mā replonisa: aut est flegma et est fm plin: aut est
melancolia: aut colera. **C** Et signa flegmatis sunt difficul
tas respirandi in plerisq; tussis: z raucedo. Et grauantur
magis in nocte q̄z de die: z in hieme plus q̄z ī alijs t̄pib?
z post cibū plus q̄z ante cibum: in sputū habūdans. diuer
sum tñ s; flegmagi diuersitate. Nam si flegma fuerit nāle
sputū erit aquosū z tenue: albū: in spidū: z facile spuibile
Et si fuerit dulce erit sputū albū digestū z sentit̄ dulcedo
in ore cū spuit: z facili ē educit̄: z si fuerit acetosum erit
sputū tenue indigestū liuidum: z sapor eius in ore sentit̄:
z est mediocris educitōis. Et si fuerit salsum erit cū calia
tate z siti z salfedine in ore: z in substātia subtili medio
cris educitōis. Et si fuerit grossum mucillaginosū sputū
erit viscosum grossum difficilis educitōis. **C** Signa at
milice m̄ae sunt difficultas respiratiōis: z tussis: difficilis
erit reiectio eius. Et par est qd educit̄: z est liuidū acre: z
frigiditas: circa toracē sentit̄ emergens a pfundo: z hane
litus frigidus z color toracis in multis liuidus: aut fusc?
in venis magis affligit in horis melie z in autūno z ī hye
me. Et fm plin accidit senib?. **C** Et signa colice sunt diffi
cilis respiratio tussis: z raucedo siccitas z sitis q̄ magis
alleuiat̄ frigidū aere q̄z potu: pectus p̄cipit̄ tactu calui.
Et eius caliditas emergit ex profundo z hanelit̄ ē inflā
matus z sputum in colera nāle ē rubēū clax tenue z si fue
rit citrina erit citrinū tene: z si fuerit vitellina erit grossū.
Et si fuerit adusta erit citrinū vel viride: z in oib; sp̄eb?
eius est amay: plerūq; color pectoris declinat ad citrinū:
z est facilis educitōis p̄ter q̄z in vitellina: z grauitas ī mā
colica est modica. In milicia vō est amplior: sed in flegma
tica adhuc maiori p̄sui multitudinem magis affligit in

dictis horis colericis ⁊ in estate. Et simpliciter reperitur in
iunuenibus ⁊ adolescentibus. In concavitate aut pul-
monis ⁊ fistulis cāne eius non colligitur sanguis nisi pro-
cederet ex aptione venarū: tunc cognoscitur per ipsum
verum in venis ⁊ arterijs eius: aliquando multiplicat
significat p̄ ruborem faciei ⁊ repletōe venarū ⁊ alia signa
significantia dñiū sanguinis in pectore.

Dixit Auer. coll 3⁴ compositio pulmonis est a
copione eius eo q^o 2^o temperata bz
de necessitate coponem temperata inter magnitudinem bz
puitatem z amplitudinem z stricturam viay facere: qm
qn est p^olo calida erunt vie late: z latitudo pectoris signifi
cat sup latitudinē pulmōis. Et fortitudo vocis significat
super latitudinē viay. Et largitas viay significat calidi
tatem pectoris z pulmonis: z cā q^o fortitudo vocis neces
sario significat caliditatem. Sz cōplo facta significat stric
turā viay necessario z debilitatem: z maxime si ei adiun
gat siccitas. Et velocitas hanelitus significat paruitatem
pulmonis: z stricturā suay viay nisi cōplexio cordis sit
cā. ¶ Pectus vō sputuosum significat malā cōplonē pul
monis. Et ppter ea dnt q^o p^om taliū deuenerūt ad vlcera
tionem z ethicā. ¶ De signis vō dispōnis egre pulmōis
dixit Gal. in tegni q^o ipsa sumunt primo ex diuisis. i. spū
bus malitie hanelitus ex mutatione facta in pulmone
trachea arteria. Et sumunt ex tussi: tussis. n. fit ex lesione
pulmonis. z sumunt ex doloribus que accidunt in p^oib^o
pectoris z ipsi significant varia fm. varias doloris differe
tias z sumuntur ex sputis que et significant fm suas diffe
rentias. Et sumuntur ex lesione vocis: z de his oibus in
ferius dicit in p^orijs caplis. Dixit A. qmz in nocumen
tis mēbroz pectoris affociant signa mēbroz longinqu
rum sicut vtigo in apatibus velaminis. Et rubedo facie
in apate pulmonis. Dixit aut aliq^o: q^o ista accidentia non
sunt appropriata: sed possunt adesse z non adesse.

De egritudine? eueniētib? in pulmōe z cāna ei? La. v.
Irit Aui. pulmōi qñqz accidunt āpata
appropriata membrīs cōsilibus. Et
accidūt ei egritudines officiales: z pprie opil
lationes in venis suis z partibus cāne ipsius:
z pprie in venis grossioribus: z in rami
grossioribus cāne. Ipsī enim pp situtudinem
pñt vocari vene. Et sunt grossiores ramis venaz: z frequē
tius opillantur q̄z ramī vene z arterie. Et quidā dicit in
ramis grossioribus. s. taz cāne q̄z in venis z arterijs. sup.
accidūt oppilationes nobiles lesiōes in opatiōe banelitus
facientes. Nō. n. intellexit q̄ in ramis grossioribus pprie
z frequentius accidāt opilōnes respectu minoz parui. n.
rami de se sunt apti magis z frequētius opilari q̄z magni.
Et subdit. A. accidit opilo pprie in raritate corporis
eius. s. in carne sua spongiosa. Et qñqz accidunt opillatio
nes in pulmōe pp eaz in ipso: z tñ augēt vlsqz quo pue
niat ad clausurā siue coopturā. i. ad pfectā clausurā: z suf
focationē: vel qñqz fiunt opillationes intra ipm. s. corpus
pulmonis vlsqz quo pueniat ad coopturā. i. ad opillādum
mēbz vicinū. s. ramos cāne z venaz. **E** Scias h̄ q̄ coop
tura ab. A. reperit sumpta tripliciter: vno mō. p. nocumē
to cōicato alicui mēbro opprimēdo ipm. vt tertij. 2. cap
de pfocatiōe. 2. mō pro nocumēto cū oppreſsione pcepto
in somno siue ex somno. vt tertij pma. caplo de subeth.
Et 3. mō p pfecta opillatiōe siue clausura vt hic. Et āpata
z opillationes dixit Aue. 4. collz sunt egritudines mani
festiores ex eis q̄ fiūt in pectore. Et accidūt pulmōi. dixit
Aui. egritudines cōes. s. solo continuitatis substantie eius
cuius esse pōt cā opillatio. cū multū augēt supple Et accipi
dūt pulmōi egritudines malitie opilōnis simp̄r: z cōposi
te. **E** Dixit A. vbi supra. Pulmōi multe egritudines fiūt.
quay qdā sunt cōes. z qdā pprie. Et cōes sunt āpata opi
lationes

De medi-
cino con-
ferentibus.

Digitized by Google

castor. cū melle ⁊ squilla assata ⁊ p̄ritā ⁊ p̄fectā cū melle:
⁊ cetaurē maiorē ⁊ nigellā ⁊ vermes q̄ sub viceis inueni
unt cū deficcant sup̄ testā positā sup̄ p̄mas: aut in furno
donec albescant ⁊ cōm̄scent cū melle. Et ex eis est enula q̄
ponit in medicis: ⁊ aq̄ eius. i. succus vel aq̄ decoctiois vel
sublimatiois. s. radices ei⁹ est multi iuuamētī. Et vinū de
coctiois eius sili⁹ ⁊ sileos est vebemēter iuuatiuū: ⁊ p̄ci
pue crūdū. Et post illud: illō qd̄ nō est belislatū: nisi elislatu
ra vna. Et his p̄nt addi zinzī. ⁊ maxime p̄ditū ⁊ grana iu
niperi ⁊ semen sinapis ⁊ prassū halse ⁊ yopus sicca thimū
⁊ timbia nardus semē vitice nasturtiū calamētū: ⁊ filia.
Et dixit Aui. croetis p̄fortat in s̄m anhelitus: ⁊ facile fa
cit spū valde. Et possunt p̄dicte medicine approximari
abintus: ac et ab extra supra toracē. Et possunt ex p̄di
ctis medicinis simplicibus fieri multe medicine p̄positet
ex p̄positis tamē. A. multas descripsit s̄m tres ordines su
p̄radictos: multas. n. narravit que nō reperiunt in suo an
tidotario. saltē sub illis noīs. Ego autē nō adduxi eas hic
p̄p̄logitudinē: ⁊ q̄ multe medicine mūdificatiue pulmōis
inferius describent: ⁊ maxime in ca. de asmate. Quedā et
medicine pulmōi pueniūt p̄ virtutes alias a mūdificatio
ne: que et satis ex dicēdis patebūt. Sup̄radicti et pulmō
nes pulmōi ⁊ pectori: vbi d̄cti sunt pueniūt cū p̄p̄rieta
te: ⁊ maxime q̄ lauāt cū vino vel aq̄ decoctionis rep̄ fa
cientiū ad infertionē quā h̄z medicus: ⁊ postea exicātur ⁊
puluerizantur ⁊ m̄scent in loboc ⁊ electuarijs conueniē
tibus. Et d̄t q̄ sterius verminū s̄m puenit pulmōi cū
p̄p̄rieta. Et q̄ d̄cti tā in via cibi q̄ medicine sumptum
vilem habet proprietatem in conferendo pulmōi.

De vniuersali curatione partium pectoris. Cap. viij.

Generalis cura egritudinum pulmō
nis: ⁊ etiā pectoris consistit
in debita administratiōe triū medicinaliū
s̄m. i. diete potiois ⁊ cyrurgie: q̄q̄ tamē
sufficit sola dieta: ⁊ q̄q̄ requirit etiā cum ea
potio. Et in quibusdā h̄z paucis necia est etiā
cyrurgia. Et cura qd̄ p̄seruatiua p̄sistit in euitatiōe nocē
tium: ⁊ approximatiōe iuuatiū que dicta sunt in ca. p̄ce
dētī. Et in cura qd̄ curatiua: op̄z vt regimē tā in dieta
q̄ in potione variet variatiōe egritudinū ⁊ carūz eay. In
frigidis nāq̄ egritudinibus ⁊ causis op̄z vt regimē v̄talē
ad calidū: ⁊ eōuerso in calidis. Et s̄m p̄sistit in siccis ⁊ hu
midis. Exēplū in dieta posuit. A. ⁊ dixit. Q̄q̄ exercitaf
pulmo cū eo q̄ est sicut eleuatio vocis. i. vociferādo vel cā
tando. Alia t̄m̄ra dicit. extenuatio vocis que est violētē
velle facere vna vocē subtilē extenuatā: ⁊ sic est anhelitus
exussatōis: q̄m̄ ex b̄ exercitio subtilianf sup̄fluitates ei⁹.
sup. ⁊ q̄q̄ op̄z fieri getē ab exercitijs p̄dictis ⁊ custodire
patiētē in getēz abscissione talis vocū ⁊ talis anhelit⁹. Et
p̄nt p̄dicta exercitia competere tā in cura p̄seruatiua q̄ cu
ratiua. Sile quoq̄ ⁊ in p̄seruādo ⁊ curādo pōt poni exē
plū in potioe. Si. n. egritudo ⁊ cā eius fuerit frida cala de
bent ei approximari auxilia: ⁊ eōuerso frida i calida egrit
tudine: ⁊ cā cala. Et p̄terea tā in alterāda mā in pectori
bus p̄tēta q̄ et in euāda auctores quosdam canones po
suerunt. Et primo in alteratiuis. dixit. A. in administra
tiōe medicinarū eius. i. pulmōis ⁊ pectoris est forma pro
p̄ria: o. n. vt administrant pillule. s̄tenende sub lingua ⁊
electuaria in pluribus. s̄. d̄p̄onibus pectoris: q̄ pillule b̄
chichie appellant: ⁊ eay forma nō est rotūda: sed lata ⁊ cō
piessat: vt est forma lupinorū. Et qdā electuaria debēt esse
reducta sub for. loboch: qd̄ significat lambēs: nā debēt eē
mollia apta vt lambi possint: talis. n. medicinarū forma: q̄
paulatim dissoluatur ⁊ trāsglutiūtur facit vt aliqua eay
pars per p̄tes cāne trāseat ad pulmōē: ⁊ maxime si plon
get t̄p̄s in ore eay in p̄trāseundo p̄merit: quā maxime p̄tra
būt q̄ sumēs eas statim iacet vel dormit resupinus capi

De altera
tione siue
digestiōe.

te ⁊ dorso nō multū eleuato: t̄m̄. n. tardius ⁊ morosius de
scēdit p̄merit: t̄m̄ etiā cāna magis ⁊ melius obuiat meri
vū medicina magis inprimis in cānā: s̄fic magis: ⁊ cū plu
rine in ore vapores aliq̄ ab ea resoluti per viā epygloti exa
lant. Et dixit Zoar. x̄i. t̄p̄s. Medicine sic retete ⁊ dissolu
te ⁊ paulatim incedētēs p̄meri iuuāt per modū trapellat
tiōis sicut trapellat aq̄ a vaf. nouis terreis cū implent ea.
Et maxime sequit b̄ iuuamētū q̄ sepe sepius reitērat. Et
dixit Aui. ita sit apta medicina tua in ore tenēda q̄
dissoluta ⁊ incedēs per meri paulatim ⁊ lento incesu hu
mectet. i. cū mō humectatiōis ⁊ eliquatiōis sue substantie
qualiter cūq̄ alteret lacertos oēs q̄ sequuntur pulmōem ⁊
cānā eius: ⁊ p̄zo. i. vel lacertos. s̄. epyglotis: ⁊ et alias par
tes q̄ sunt sub cānā ⁊ cānā eius. Et sciēdū est. q̄ via p̄zo
p̄nquior pueniēdi medicinas ad pulmōē est p̄ cānā eius
cū qua cōicat meri ⁊ orit̄q̄z redeāt itēz per viā epatis ⁊
venay: vey hec via lōga est: ⁊ cū multis medijs: q̄ nō pōt
per eā medicina puenire ad ipsū: nisi cū virtute refecta ⁊
multū debili. Et dixit. A. 2. cano. trac. p̄i. q̄ medicine
pulmōis q̄ sunt facte ex medicinis (sp̄lle subē ⁊ solide dis
ficilis ⁊ tardi motus: sicut ille q̄ sunt facte ex corallo. i. al
bo ⁊ rubeo ⁊ margaritis ⁊ lapide emathitis ⁊ siliibus ⁊
in eay triturationē ad vltimū pueniūt vt cū b̄ adiutorio de
eis auxiliū ad pueniēdū ad p̄tē lōginquā. Et hoc mādū
et seruari d̄z siue habeāt in ore teneri vt lambēdo descēdat
siue habeāt ad stōm̄ descēdere: ⁊ p̄ viā venay redire: ita vt
reitērat sicut alchobol. Sic. n. subtiles ⁊ euaporabiles me
lius aeri intrati permiscēt: ⁊ cū eo ad pulmōē pueniūt
⁊ melius p̄poros meri ⁊ cāne penetrāt: ⁊ citius per venas
trāseūt: ⁊ sic cū v̄tute fortiori pueniūt ad pulmōē. Et
māe quidē alterāde ⁊ digerēde in pulmōe: ⁊ partibus pe
ctoris: aliq̄ sunt grosse nō potētes penetrare: neq̄ incedē
re. Et aliq̄ viscosē adherētēs difficilis digōnis ⁊ sequi
stratiōis. Et aliq̄ sunt subtiles fluide que imbibuntur ⁊
effugiūt in expiratiōe aerē exeuntē cedente ei vnde quaq̄
quare expelli nō possunt. Et op̄z vt grosse subtiliēt ⁊ vi
scofe incidant: ⁊ subtiles ingrossent. Et in materijs qd̄z
grossis aliq̄ibus q̄ in pulmōe retinent fixē: que a Sa.
vocātur māe sicce difficilis eductionis: in quay alteratiōe
op̄z effugere oēm rem ericantēz: ⁊ op̄z vt medicinis subti
liantibus mixtis cū maturatibus ⁊ lenitibus: vt subtilie
tur mā simul ⁊ humectet. Et Aui. v̄sus est difficile sp̄nere eas: eo q̄m̄ ad
beret eis v̄tositas ⁊ radices: v̄tū tamē istud dictū quāvis
possit verificari de materijs ita siccis vt in pulmōe sint
redactē quas nō pōt aer colligere vt educat eas: t̄m̄ q̄ iste
māe v̄tōicit quidā: aut nō sunt reperibiles in pulmōe: aut
raro valde. p̄pterea putādū est q̄ littera sit corrupta: ⁊ vbi
dicit. siccas d̄z dicere sitas. que sunt subtiles fluida que nō
possunt colligi ab aerē: sed diuidūtur supra ipm ⁊ patiū
tur de quibus suis loquutus Sal. 6. de accidenti ⁊ mor.
Et sed in materijs vere grossis maxime ⁊ multis: ponens
Aui. casū. dixit. nō puenias ad vltimū in ericando: sicut
ad p̄sumptionē eay: aliq̄ concedit suffumigatio cū sulfu
re: aut auripigmeto ⁊ alijs medicinis fortiter ericantijs.
Ista t̄m̄ p̄cessio nō fit nisi mā ente multū paucificata: q̄m̄ in
mā grossa multa illa curatio est mala: q̄ resoluēdo subtile
perducit ad maiorē ingrossationē: ⁊ indurat ⁊ terrestrifi
cat eas: ⁊ fit hec cā ad lōgitudinē morbi: ⁊ aliq̄ ad morē
imō in tali mā grossa multa. dixit ipse. sis occupatus in le
nificatiōe ⁊ mollificatiōe duritiē ⁊ grossitiē eius: ⁊ sis cū
hoc et occupatus in incisōe ⁊ subtiliatiōe s̄m grossitiē ⁊
viscositatē eius: ⁊ sis occupatus cū resōlōne māe: vt v̄tū
sit intētio maior duay rep̄. s̄. lenificatiōis ⁊ mollificatiōis
⁊ incisōis ⁊ subtiliatiōis. Et alij dicunt. duarum rerum.
s̄. incisōis ⁊ subtiliatiōis: sed prima expositio est me
lio

maior dico q̄ intentio resolutionis ad hoc vt non ad datur in induratione: dicit Auic. administra in omnibus illis medicinis aquam mellis: quia facit sua dulcedine peccare eas: eo q̄ attrahatur velociter sua dulcedine: et ille attrahuntur cum ea: et cu hoc etiam ipsa iuuat eas omnes cum sit lenitua et absterfua.

In euacuatione autē māx p̄tentat in pectore est sciendū q̄ ipse possunt educi flōmia fluxu vētris et vomitu fluxu vine et sudore que cūones: quo mō et in quibus materijs debeant administrari inferius in particularibus curis ap̄parebit hic tñ scias. dicit Aui. q̄ p̄p̄inquo: modus de climatiōis māx pulmonis ad educēdū eas est latus qd se quis meri. s. cānā: nā ipse melius educūt per sputū q̄ ali quo alio mō. Coplex autē ista per sputū, educto p̄ medicinas mūdificatiōis sup̄a descriptas: et infra in particularibus caplis describēdas. Et p̄p̄ hāc cām inter modos euacuationis predictos Auicē iuuat pulmo educatione māx suay vomitu plurimū: hoc iō q̄ impetu vomitus māe in superioribus pulmonis p̄tēte et cāna agitat et eliquantur et eliquate fluūt versus os: et educunt sū cū materijs que vomunt. Maxime tñ p̄fert vomitus in eis: quorū māe sunt facili mobiles: sicut in pueris: vñ p̄m̄ tertia. de egritudine infantū. dicit Aui. q̄ vomitus puenit eorū tussi.

Quāuis autē in pluribus locis auctores p̄ceperūt nō eē p̄uēquēdū cū vna medicina: p̄cipue tñ in egritudine: pulmonis: et sp̄aliter in asmate: et h̄ p̄ceperūt: sed p̄mutatū eē ad aliā similē tñ: in v̄tute mā solū differēte: et de aliā itē ad aliā. et sic successiue donec tota cura copleat: et h̄z veritatem tam de medicina etiatiua q̄ de alteratiua. dicit Pau. mutatio d̄z fieri de vna medicina ad aliā: ne tediosa fiat aliq̄ ipsay nāe: d̄z tñ dari de eis q̄ iuuabilior inuenit. Et Serap dicit. vterque mutatio medicinarū et nō p̄sumas sup̄ medicinā vnā: et Ra. 4. p̄tine. dicit. dig^m est vt fiat p̄mutatio de vna medicina ad aliā in cura asmatis duplici rōne vna est: q̄ si nā p̄suerit medicinelz medicina sit iuuabilis nā eā accipit in nutrimentū. sup. et nō amplius vt medicina. 2. est: q̄ medicinelz diuerse sunt in gradu: et forte vna medicina est iuuabilior altera. Nō tñ relinquēda est curatū statim medicinelz nō sunt iuuabiles in hac egritudine: nisi mutatio fieri d̄z de vna ad aliā. p̄uistiōe medici: et sic oīo q̄ vt iueniat iuuabilis medicina. A. et i hoc ea hāc p̄mutationē p̄firmavit: et de ea amplius dcm̄ in sermōe 2. cap. de vli curatiōe morborū. C. dicit. A. scias q̄ multo t̄is reperit aliqd in pectore qd ē recipiēs: vt expuat. i. ali qua mā q̄ de se est apta expuitiōi et educationi p̄ sputū: nisi virtus ab expuitiōe debilitet. i. p̄gritet et sopiat. Et tūc q̄ de os vt iuenit v̄tus. s. vt excitet cū sternutiōe: qm̄ sternutiō nō solū excitat expulsiuā sup̄iorū: s̄ et inferiōrū mēbrorū: et sunt vba Sal. 5. de accidētī morbo. 2. postea 4. p̄tinen. Amplius in particularibus caplis hui⁹ tractatus plura ponentur que possunt ad hoc capitulum reduci.

De anhelitu in vniuersali.

Cap. viij.

Anhelitus multis modis ab auctoribus noiatur a Sa. in lib^o de causis respirationis vocat respiratione. et 4. de interiorib^{us} vocat flamē: et 2. de accidenti vocat spūs. Et 6. de interiorib^{us}. ca. 4. inuit Sal. q̄ anhelitus qm̄q̄ iporat motū spūa/ lū ad euentādū cor: et aliqñ iporat pulsū cordis et arteriarū. Et Aui. dicit. q̄ anhelitus apud medicos in positione que est inter eos. s. apud quosdā ex eis: et etiā apud cōitatē. s. vulgariū est illud qd educit: q̄ apud eos signat educationē aeris tñ: et qm̄q̄ anhelitus est hoc totū. s. attractio eteductio aeris: et hoc apud medicos alios a p̄dictis et veros. Et sic nō fuerūt antiq̄ medici cōcordes de signatiōe huius nōis anhelitus: sicut et nec fuerūt cōcordes de signatiōe pulsus. Nā pulsus apud cōitatem est motus

dilatatiuus: sed apud medicos est motus dilatatiuus et cōstrictiuius simul. C. dicit Sa. in li^o de vtilitate anhelitus: et in lib^o Et de diffiniā: anhelitus est motus cōpositus ex inspiratione aeris et expiratione: inter quos motus due cadūt quietes medie: q̄ cū inspiratio et expiratio sint motus cōtrarij. iō s̄m A. inter eos cadūt quietes medie. C. dicit. A. anhelitus complet duobus modis vel motibus inter quos sunt due more. i. quietes s̄m q̄ res se h̄z in pulsū. Nā sicut pulsus p̄ponit ex motibus et quietibus: tñ non notificat nisi p̄ motū tāq̄ p̄ partē magis principalē et magis notā apud sensum. Et sicut pulsus est motus p̄positus. i. p̄pletus per dyastolē et sistolē: nō. n. pulsus p̄p̄ie cōponit ex dyastole et sistole tāq̄ ex motibus suis particularibus simul exētib^{us}: actualiter imo exēte dyastole nō est sistoles et eōuerso. Ita et anhelitus p̄positus ex motibus et quietibus nō notificat nisi p̄ motū tāq̄ p̄ partē principaliorē et notiorē. Et sicut pulsus ita et anhelitus est cōpositus ex duobus motibus nō actuali exētib^{us}: sed succedēte vno alteri. Et sicut re vera pulsus h̄z duos motus p̄rios predictos: et vñ tñ q̄tē mediā inter eos: ita et anhelitus inter motū dilatationis et cōstrictionis h̄z vñ q̄tē. Et ex istis duobus motibus et dicta q̄tē cadēte inter eos p̄plet pulsus vnus et anhelit^{us} vnus: sequēs autē quies nō est de h̄ pulsū: siue anhelit^{us}: sed mediā inter ipm̄ et pulsū seu anhelitū sequētē. dicit. n. Ra. 3. p̄tine. ca. de anhelitu. anhelitus p̄plet ex tribus partibus. s. extensione et quiete q̄ est postea ex coadunatiōe et cōstrictione: qm̄ anhelitus vnus vñ cōpleri ex tribus p̄tibus his. cū autē dixerit auctores q̄ pulsus et anhelitus p̄ponit ex duobus q̄tibus: et duobus motibus h̄ fecerūt ad maiorē de ipso declarationē. Et sicut in motu dilatatiuo pulsus arteria circulariter mouet: et nō solū s̄m vñ partē a medio. s. in magis nato nō pōt ei vere designari s̄m oēs partes suas sibi cōnferētā: et in cōstrictione circuli mouetur s̄m oēs partes suas v̄sus mediū. Ita et infra anhelit^{us} q̄ dilatant et cōstringunt faciūt. Et in alijs et q̄ pluribus similē h̄nt vt apparet in inspicētī tractatū de pulsū scriptū in sermōe 2. vbi de p̄nosticatōe tractat. Maxie tñ dicit Haly. sup. 2. regni. motus anhelitus et pulsus cōcant in finem: vterq̄ eorū ē in finē enētatiōis cordis ordinatus: nō tñ in oibus sibi p̄portionant vt in fine huius capituli apparebit: et maxime in cā effectiua vtriusq̄: habz enim vterq̄ ipsoz quatuor causas. s. efficientem formalem materialem et finalem.

C. Et vt videat de cā efficiēte anhelit^{us} et pulsus sciendū est q̄ 2. collz Auer. q̄rit cui v̄tuti aie anhelitus attribui debeat: et dicit. q̄ Sa. dicit. s. in lib^o de motibus liquidis. cap. 1. q̄ d̄z attribui v̄tuti motiue volūtariē. Et ostēdit h̄. q̄ a nra volūtate est: vt anhelemus et nō anhelemus. Et stat v̄tuti sicut motus pulsus: et pōt q̄stionari dcm̄ Sa. duab^{us} q̄d nibus. Nā tu vides: q̄ anhelam^{us} qm̄ dormimus. s. nō est volūtariū: q̄ opatio volūtaria nō fit: nisi cognitiōe et volūtate q̄ nō opant in somno. Alia q̄stio ē: q̄ nos videm^{us} q̄ motus anhelit^{us} sicut motui pulsus: ita hyp. ponit ipm̄ pluries loco pulsus in tpe in quo nō egrotat mēbra anhelitus. Et dicit sic hyp. q̄ anhelitus denūciat p̄p̄ionē cordis: sicut et pulsus excepto q̄ nō sit egritudo in mēbris anhelitus. Et dicit Auer. Alii sapiētes volūt q̄ sit p̄positus ex duab^{us} v̄tutib^{us}. s. volūtaria et nō volūtaria: h̄ est aīali et nāli. Et h̄ repit in motu mēbroz plurimū: sicut in motu palpebrarū oculi. et in motu deglutiōis: q̄ māifestū ē q̄ ambe v̄tutes iste sūt p̄posite i deglutiōe. Et iō qm̄ debilitant iste v̄tutes cadit defec^{us} i opatiōe trāglutiōis: accidit qm̄ cadit v̄tus appetit^{us}. Et subdit Auer. mibi vñ q̄ opinio potestima sit veracior: h̄ ē q̄ ista opatio illis sit p̄posita. Et posibile eē dicere q̄ fortior ē opinio illi q̄ dicit eā eē nāle. s. q̄ eius q̄ dicit eā eē volūtaria: q̄ plures anhelitus quos faciūt tpe sanitatis et egritudinis sūt sine intellectu: q̄ po-

Quid sit anhelitus

De cā efficiēte anhelitus. et vtrū sit motus volūtariū vel naturalis

nūtur ad denūciandū p̄lone cordis. Et ēt suspīria pueniunt absq̄ intētiōe. Et ēt q̄n magna necessitas incumbit anhelādū desistere nō possumus: sicut accidit i tussi z silibus. Et nā nō inuenit hāc v̄tutē volūtariā nisi pp necessitatē su peruenientē: q̄ nō sufficit v̄tus nālis ad exigentiā cordis. Et p̄batio qua pbat. Gal. q̄ sit volūtaria: cū p̄uatio ista rū virtutū q̄n inciditur nervus qui est insit m̄ motus volūtarij cessat motus volūtarius. ergo est in nervo. Et sillogi smus est falsus z corruptus in figura: q̄ q̄n tenet vñ p̄ dicatū rei que data est a sillogismo nō d̄z semp̄ remoueri p̄dicatū ab illa re a qua remotū est subiectū. Et pp̄ p̄ dicta notat q̄ fm̄ Gal. motus est triplex. qdā volūtarius simplr z de intētiōe p̄ma. Et alius nālis simplr: z de intētiōe p̄ma. z p̄mus de istis motibus est ille qui sequit ap̄ petitū p̄sequētē ad deliberationē z p̄silū cui obedit v̄tus motiua exis in musculis: siue nervis mediātē spiritu p̄ere b̄r: z sc̄d̄s est qui simplr sit absq̄ aliq̄ dictay p̄ditionum: sicut est motus stōi z silium: q̄ motus lz fiat z fieri posset sensatiōe p̄cedente illa tñ sensatiōe: nec ille motus est in ap̄ petitū sequētē deliberationē z p̄silū: z tertius motus est mediū inter p̄dictos: qui nec est simpliciter volūtarius: z de intētiōe p̄ma: nec est simplr nālis z de intētiōe p̄mat sed fm̄ quid est volūtarius: z de intētiōe 2^a: z fm̄ qd est nālis: z de intētiōe 2^a: z hoc q̄ particeps est v̄tutis dicta rū virtutū fm̄ qd: vt pōt fieri fm̄ imperiū volūtatis: nec tñ simplr: sed fm̄ imperiū volūtatis pōt cohiberi. Et dicunt hī. q̄ denotatio istius tertij modi motus fm̄ Gal. est mo tus anhelitus: z q̄ anhelitus plus attinet motui volūta rio q̄ nāli cū possit eius nālitās permutari per voluntatē manifeste: pōt enīz quis anhelare fortiter z frequēter: aut oppositē. s. debilitē z raro. imo pōt ēt q̄s tpe cohibere an helitū. Quidā vō sequētes Auer. dicūt q̄ ipse voluit vbi supra q̄ motus est duplex. s. volūtarius z nālis. Et est dare motū cōpositū ex his duobus q̄ pōt p̄tingere duplr. s. vel q̄ motus sit p̄positus sic q̄ ad ipm̄ faciendū cōcurrūt duo mobilia: quoy vñ moueat motu volūtario: z aliud motu nāli: vel q̄ vñ mobile z vñ mēbrū moueat motu v̄trozq̄z vel v̄trozq̄z. Et hoc vel in diuersis t̄pibz: vt quia aliq̄n moueat volūtariē: z aliq̄n nāliter: vel aliq̄n simul in eodē t̄pē vt q̄n simul cōcideret virtus volūtaria cū virtute nāliter mouētē. Et hī dicūt cū Auer. q̄ motus anhelitus plus attinet motui nāli q̄ volūtario. Ego aut̄ puto q̄ opi nio Galie. sit clarior z magis tenēda. Et Auer. post q̄ dixit. q̄ anhelitus currit cursu pulsus ait. differt tñ a pul su: q̄ motus anhelitus est volūtarius: z pōt alterari a vo lūtate a cursu nāli: pulsus vō est motus nālis purus q̄ nō pōt mutari cū volūtate. Et p̄pterea in hoīe sano bñ dispo sito: z nullatenus alterato: vt experientia demonstrat pulsus z anhelitus in nullo p̄portionatur. Et cū hoc ēt in hoīe nō bñ disposito nō est necessariū pulsū z anhelitū adin uicē p̄portionari in magnitudine z paruitate in velocita te z tarditate z alijs: sicut declarat Gal. in li^o de vtilita. pul sus. s. q̄ in hoīe q̄ de cibo sumpsit plus q̄z sustineat pulsus sit magnus: z anhelitus paruus. Et hoc accidit. dixit Ga. pp̄ cibū stōm̄ sup̄fluere plētē: vñ repletus stōus cōprimē dyastagma. Et q̄ i dicto casu anhelitus factus fuit p̄nus: factus fuit cū hoc velox z frequēs: vt recōpense magnitu dinī. Anhelitus. n. velox z frequēs est eq̄lis magno z ra ro. Et silr p̄tingit in hoīe egro hūte ap̄a z dolore in pecto re ex cā calida: cū pulsus sit magnus z anhelitus p̄uus z frequēs. Dixit Ga. in lib^o de dīsnia. in quo anhelit^o dīf ferat a pulsu vñ mibi ita venire mor ab ipsa suba rei mari mā qdā dīfiaz vitaliū actū ab aīali actū: hōy. n. s. aīaliūz gñatiōis electio dīfiaz h̄z. Et pōt aliq̄n ēt si vtilitas poscat z virtus robusta fuerit: z organoy singlm̄ ad actū idoneū detinere z p̄hibere ea a motu. Et si qdē detinere z multo magis tarde mouere vel cito vel minus vel amplius eleua

re: vel amplius aut minus t̄ps facile erit citin vitalib^o aut actibus nō sic h̄z: lz q̄n vtilitas poscet virtute robusta z organis idoneis exstibus ad motū: neq̄z tardū possibile est fieri actū. In pulsibus. n. q̄ fm̄ flegmonizātes particu las euidentissime videt pp̄ motū arteriay q̄ sunt in eis do lor fortis fies: p̄pterea q̄ nō est in nobis motū minorē fa cere magnitudinē vel tardiorē velocitate. In nullo. n. mo tus minorāz magnitudinē: aut velocitate. Et nimis si qui dē erit in nobis minorē: aut tardiorē opari ipm̄ nihil p̄a prius faceremus debētes ex hoc mitigare dolorē: retarda re aut z minus opari nō est possibile in arterijs. Nō. n. est in nobis motio eay: neq̄z vt desisteret faciamus eum cū sit: neq̄z vt tardiorē ex velociori vel ex maiori minorē: necel se est assentire ei q̄ plens: siue velox: siue magnus: siue nece litercūq̄ violenta fuerit. Si vō dixit Ga. tozaz flegmoni zat mouebit tardius z minus multo decēte dilatabit. S̄ si hoc fecerit indigēter respirabit. Si quoy hic 2^o z 3^o cit q̄ est fm̄ motū vñ quēq̄ indigētia vna qdē digna rōne aliq̄n suā fies p̄pe suffocationē ducet aīalē: vt ergo nō fiat hic sp̄ssiores efficiat act^o nō quiescēs tñ q̄tū q̄ fm̄ nām se habeat. Et in h̄ totā respirationē necessariū est fieri puā z tardā z sp̄ssam z plus minorē decēte q̄z tardiorē. Nō. n. est ita fortis dolor tozaci pp̄ velocitatē motus: sicut pp̄ ma gnitudinē dyastolis: velocitas. n. lz fm̄ actū dolorōia sit tñ eo q̄ breui tpe operat totū motū minus cōstitat toza cē: cito. n. ad qd̄ festinat puenit: festinat autē ad quietem: hāc q̄z citissime fortiri desiderat ceu sola ipsa dolorē qui ex stātie p̄solat. Magnitudo aut dyastolis oīno prana est ei pp̄ violētā motus: z eo qd̄ p̄p̄mit silr z tēdit q̄ flegmi nant. Et omnifariā dolere facit tozacē: z p̄pterea plus mi nuit de magnitudine q̄z de velocitate. Qñ vero fuerit pas sio dīfiaz p̄ticulay q̄ fm̄ tozacē: nō aut ea q̄ sunt vtilitatis p̄posite manētē. v̄z. ea que in corde caliditate in terminis que sūt fm̄ nām euidēs motus tozacis tardior sit. In igni tione vō aliqua in corde fiētē velocitas quidē exoluit pp̄ causas quas diximus z diminuif sufficēter magnitudō: sed p̄ ea sp̄ssitudo gignit pp̄ vtilitatis p̄parationē. Et ergo sciēdū. q̄ auctores intellexerūt q̄ anhelitus z pulsus p̄portionent fm̄ differētiās eis debitas z pueniētes adin uicē: z silr abinuicē p̄mutant p̄mutatiōe facta in causis cō rētis ipsoy q̄ sunt v̄tus insit m̄ z necessitas: de q̄b̄ appuit sufficēter vbi supra. in tractatu de pulsu: in eis. n. cōcāt ambo: z hic alijs causis nō p̄mutatis. Possunt. n. anhelitus z pulsus valde abinuicē differre rōne insitoy pp̄ di uersas cās posse accidere vñ z nō alteri: z silr rōne v̄tutis possunt adinuicē disproportionari: z maxime pp̄ motum anhelitus esse: vt iā dictū est volūtati subiectū: q̄n etia nāe. motū aut pulsus soli nāc rōne aut necessitatē: etia rōne v̄tutis vitalis z nālis hī motus oīno cōcāt. Et iō fm̄ necessitatē: ac ēt v̄tutē vitalē z nālē alijs cās nō p̄mutatis vniformiter z sūt: z p̄mutant. Et fm̄ hunc modū Ga. z Aui. p̄portionē faciētes inter dictos duos moras dice rūt motū anhelitus innālis distingui in decē genera silia decē generibus pulsus innālis: sicut. n. in pulsu ē magnus z paruus z breuis z longus: z sic de alijs: silr z in anhelitu est z magnus z p̄uus z lōgus z curtus: z sic de alijs: vō rūt anhelitū inest vna dīfntia que nō inest pulsu. Et est q̄ anhelitus alius facilis: z alius difficilis. Et ēt p̄portio nātū: q̄n sicut oibus predictis sp̄ebz pulsus sūt cāe z signationes fm̄ res suas: z ēt insunt sp̄ebz anhelitus. Et ēt: q̄ sicut in pulsu est diuersitas fm̄ p̄lones sexus etates z accitā corporea z animalia: z his silia: silr z i anhelitu. Et sicut vnaqueq̄ res de p̄dictis h̄z cām in pulsu: cum hoc significationē: ita silr z in anhelitu. Dicūt ergo q̄ in homine disposito dispōne p̄portionali ip̄i cordis: non alteratis anhelitu z pulsu pp̄ dispōnes intrinsecas vel ex trinsecas accitales adueniētes membrīs per que habent variari

Triplex
motus

Anhelit^o
z pulsus
ex parte q̄
unt mot^o
souissent.

variari pulsus et anhelitus ipsi adinuicē proportionantur in
motu et quē in differētijs essentialibus eorū. rō est: qz sūt
ad eundē finē. Et eadē diuersitas eorū in dictis suis disse-
rentijs maxime depēdet a diuersitate finis. Sed in corpore
dispositio nō dispōne pportionali ipsi cordis: siue in nā ipsi
pportionalit: siue in pportionali nāli vel accīdenti possibile est an-
helitū et pulsū in ipsoz differētijs essentialibus nō pro-
portionari. **C** De nā pportionali p3² regnī. vbi dicit Sa. qz
si torax maior fuerit frigiditate cordis sūm qstitate nō mi-
norē mīsed z tardiorē declarat anhelitū. s. respectu pul-
sus. Et de nā pportionali nāli p3 in hūitibus pulsū lateris
dicit diuersum a pulsū lateris sinistri. Et de pportionali ac-
cīdenti p3 in pleureti. Et possibile itē est. dicit ipsos nō
pportionali p3 veritate dispositionū acqisita a rebus nō
pportionali: vt p3 de repletis multo cibo: in quibus vt supra
patuit anhelitus est tardus et paruus: et pulsus magnus.
Appet ergo ex pdictis quō et in quibus anhelit? currit. cur-
su pulsus: nō qdē in quātitate ipsoz motū z quietū con-
tinua vel discreta absolute in qstitate. n. cōtinua semper
motus anhelitus est maior motu pulsus. Et in qstitate di-
creta est ecōuerso. nā semper motus pulsus sunt plures
motibus anhelitus: sūmo corde et arterijs pluries dyastola-
tis anhelitus qm qz qstāt. Et qz dictū est qz significatio an-
helitus est pportionalis signatiōi pulsus. dicit Aui. qz
anhelitus est fortis significatio: et nimis cū sit opatio me-
brioz pncipaliū z nobilitū. Et currit. dicit Aui. cursu pul-
sus in iudicio. Et hoc h3 veritate. dicit ipse. post qz tu ob-
seruas cōsuetudinē in eo: sicut est necesse tibi: vt obserues
rem nālem pfectā in pulsū: qsi dicat. qz op3 te obseruare
rem nāle pfectā in anhelitu ad iudicādū per ipm: sicut tu
obseruas illud in pulsū: op3 ergo vt cōpares anhelitū in
homine anhelitū suo nāli et pfecto: sicut tu cōparas pul-
sū pulsū nāli et pfecto: qm sicut quorūdā hoīz sanoz
sunt pulsus diuersi et mali: ita et sunt quorūdā hoīum sa-
noz anhelitus diuersi et mali. Sicut qz tu vis iudicare per
pulsū: op3 te scire qlis erat pulsus eius in sanitate sua: ita
cū iudicare vis p anhelitū obserua qlis fuit anhelitus ei?
in sanitate sua: vt scias p hoc qstūm distat a nāli. **E**t no-
tāt qz in dispōne sanitatis pulsus magis necessarius est qz
anhelitus: qm in dispōne sanitatis pōt aliqñ hō stare sine
anhelitu cū vult: s3 nō sine pulsū saltē arteria: intrinseca:
rum: maxime arterie venalis. Et qz ita sit p3 pmo de fetu-
rum est in matrice qz nō euētur motu anhelitus: sūmo pul-
sus solum: s3 in quo tpe nō vritur nā arteria venali: nisi p3
nutrimentū tñ: z nō pro euētatione caliditatis cordis. 2^o
co qz cor pōt euētari motu pulsus absqz motu anhelitus
et nō ecōuerso. Et hoc p3 qz stātē motu anhelitus: nisi fo-
ret motus pulsus arterie venalis mittētis in cor nūqz cor
euētare: et tñ possibile est sine motu anhelitus quocūqz
per pulsū cor euētare: vt p3 in cōtinētibz anhelitū: et in
submersis in aq. Sed i dispōne egritudinali: quādoqz ma-
gis necessarius est anhelitus: et quādoqz pulsus sūm diuer-
sitate dispositionis corporis et cause egritudinis. In apo-
p̄sia aut magis necessarius est anhelitus: qz in ea totū cor
p̄s in frigidat extrinsecus vltima in frigidatiōe: ita qz ar-
terie extrinsece nō egent euētatione: nihil attrahit tūc cor
per porositates extrinsecas: sine motu tñ arteria: intrinse-
carum nō pōt vllō tēpore manere saltē arterie venalis vt
iam dictum est. In suffocationē autē matricis nō p̄hibet-
tur pulsus in extrinsecis: et tñ p̄hibetur anhelitus cōpres-
so dyastagma sic qz moueri nō potest. **D**ixerūt quidā
in anhelitu dilatatiōē pcedere cōstrictiōē qz assignant
signo sumpto a submersis in aq qui exētes pmo querunt
attractionē aeris. Et ratio est: nā cōstrictiō nō est: nisi ad ex-
pellendū qd pmo fuit attractū. Quidā vero alij dixerunt
oppositū. s. cōstrictiōē pcedere dilatatiōē: et hī p̄sup-
ponūt qz in principio generatiōis cor generet cū spiritu

debite tēperato: aut saltē qz generans ponat in corde par-
tē aeris vel vaporis tēperari. Hoc p̄supposito dicit. qz p̄
mū ad qd p̄uertetur cor erit in eo distēperatum ppter for-
mos capinosos: qm cor tunc est in tali dispōne quali est cū
est dyastolatu: sed a dyastolato esse cōuertit ad dispositiō-
nē necessitatē ad sistolē. ergo p̄mū motus cordis est si-
stoles. Et sicut est in pulsū cōsistit erit in anhelitu. **C** Dicit
Auer. 3^o coll3. Debes scire qz t̄p̄s motus anhelitus qui sit
ppter inspirationē aeris in anhelitu nāli breuius est tem-
pore motus quē facit ppter expirare. Et rō esse pōt: qz sūm
eum illud qd expirat est maius eo qd inspirat cū expiret
totus aer attractus: et cū eo etiam vapor fumosus. Sed m
aut Sal. nō esset ita. Nā vt apparebit ipse voluit qz pars
aeris attracti p̄uertatur in spiritū: cuius qstas est tāta qz
recōpēlat qstati illius vaporis qz expellit. Et sic sūm Sal.
h3 motus expiratiōis nō appareat minor motu inspiratiō-
nis nō est tñ maior: qm pars aeris trāsumpta in sp̄m satis
equalis est vaporis capinoso. Et dictis ligde appet qz sit p̄n-
cipalis cā effectiua anhelitus. **C** Causa autē eius effectiua
infrālis: dicit Auer. coll3 2^o. Infrā anhelitus sunt dyas-
fragma: pulmo: trachea: arterie pyglotis: et vula. Et qz
dam addūt pectus: siue musculos pectoris: et os et nares.
De musculis pectoris appet per Salic. io. de vtilitate par-
ticulaz. Et de ore manifestū est: de naribus autē dicit
Aristo. pmo de animalibus. inconueniens est vt sit anhelit-
us nisi per nares et anhelitus qui sit obstructus naribus
est frigidus: et sit pter naturā ppter directā esse viam oris
ad stōm: cuius euaporatiō misceat anhelitu. Cū aut per
nares est ad pulmōnē et ad cerebrū que non emittunt talē
vapores. Et Sa. dicit. io. de vtili. particu. Nares sunt pro-
prium instrumentū p̄mū ordinis spūs: os vero liberato
animali ab impedimētis et molestationibus suis nō est ex-
ip̄sus ordinis spūs instrumentis. **C** Supradicta tñ anhelit-
us instrumenta nō equaliter operant in fractione eius: sed
quedā p̄ncipalius: et quedā minus p̄ncipaliter: et qd p̄n-
cipalius discordant auctores abinuicē. Aristot. enī visum
fuit qz pulmo sit p̄ncipale instrumentū: vnde ait. respirat
qz cūqz aialium hūit pulmōnē: et nō dicit. qz cūqz habet dyas-
fragma: de quo Sa. vt appebit voluit esse p̄ncipaliter. Et
iterū dicit Auer. 2^o de partibus aialium. qz delphynus p̄n-
scis respirat: et tñ nō habet dyastagma. Et de partibz pul-
monis visum est Auer. qz arteria venalis diuisa in pulmō-
ne sit p̄mū instrū anhelitus: cū. n. dilatatur statim fit in-
spiratio: et cū p̄stringit fit expiratio. **C** Sal. aut visum est
qz dyastagma sit p̄ncipaliter instrū anhelitus: vnde in
libello de iuuamētis anhelitus dicit. op3 scire solū dyast-
gma esse p̄ncipale instrū respiratiōis: pulmōnē autē si-
stulis plenū recipere multitudinē aeris inspirati in sistu-
lis: ob hoc receptaculū spūs appellari. Cū enī subintrat
aer inflat pulmō: et rursū paulatim detumescit aere pau-
latim trāsmisso ad cor ad nutrimentum caloris qui est in
corde. Et dicit Auer. qz pisces qui habēt brāchias loco pul-
monis attrahūt interius aquā ad refrigerandū vitale ca-
lorē cordis eorū. Ego aut dico. dicit Sal. calorē vitale nut-
rimēto indigere: nō aut refrigeratione. s. sola nutrimentū
aut ignis nullatenus est aq: sed aer. Sūt aut in p̄dictis pi-
scibus porē brāchiaz ad cor adeo subfiles qz nō capiunt:
nisi aerē solū per quos trāsit aer qui est aq mixtus. Et sub-
dit Sal. dicit aut Auer. aerē nō esse intra aquā suadens hoc
ex eo qz cū aer sit lenior aqua supnatat ei: non aut misceat.
Et in hoc est sibi ip̄s p̄rius: cū alibi dicit glatiē fieri ex aq
per exp̄sionē aeris qui est in ea: vt pisces habentes pul-
monē habēt plus caloris qz ceteri: vt delphynus. fora ca-
nis et felines. Et qz calor multus qui est in eis multo indiget
aere ad sui nutrimentum inde est qz spirant extra aquā. Et
voluit Sa. qz dyastagma sit illud instrū a quo inchoat
motus anhelitus: vnde in lib^o de anatho^o dicit. qz motu

Et illud
quod in-
spirat sic
maius eo
quod ex-
piratur.

De causa
instrumē-
talibus an-
helitus.

Et pul-
mo an dy-
astagma
p̄ncipa-
lius facit
anhelitū.

Et hoc est
quod in lib^o
de anatho^o

dyasfragmatis mouet pectus: et motu pectoris mouetur pulmo. Et voluit Galie. in lib^o de causis respiratois q^d exte^rne homine in dispositioe sanitatis nulla alia ca^usitate illu^m ad aeris attractione ita q^d inspiratio sit mere natura^lis: et noⁿ coacta solius motu dyasfragmatis perficit^r anbelitus: ita q^d ab ipso dyasfragmate mouent^r pectus et pulmo nulla virtute in eis existeret ad ipso^r motu operate: q^d idē voluit 4^o de interioribus. Et videt^r hoc experientia inuenisse: q^m experientia apparet q^d homine quiescente et bene disposito nullus sit motus: nisi circa loca dyasfragmatis. Et hoc idē voluit Auicē. tertij. io^o. Si autē esset aliqua necessitas in homine cohibēs ad attractionē aeris: sicut aliq^uegritudo calida: aut exercitiū seu aliquid aliud tale: tunc motus dyasfragmatis iuuat^r a motu lacertorum pectoris. Et dixit Gal. insuper pulmo nullū hz motū p^priū ad anbelitū causandū. sed mouet^r motu pectoris vsup^{ra} p^priū. Et q^d dyasfragma sit p^priū inst^rum anbelit^r: et nō pulmo p^z ex hoc: q^d dyasfragmate patiet^r anbelitus non pōt fieri magnus p^p coitate magnā quā hz dyasfragma ad cerebraū per que cerebra sibi p^patēs nō generat spm aialem motuū sufficere: neq^s sufficere trāsmittit de ipso sibi et lacertis pectoris: p^pter cuius insufficientiā non pōt fieri anbelitus magnus: imo sit p^prius. Sed pulmōe vehemēter patiet^r anbelitus pōt fieri magnus: vt p^z i periplia de mā calida. Et puto opinione Sa. fore verā cū hoc q^d ē dicit^r pulmo nō hz sensum: q^d nec hz appetitū: eo q^d appetitus est inclinatio qdā ad formā app^petitam p^p sensum. Nō hīs itaq^s appetitū nō hz motū locale manifestū: eo q^d hic motus insequitur appetitū tāq^s suā cām. Qui insequit^r opinione Ay. dicit^r q^d pulmo est p^pncipaliū inst^rum anbelitus pro tāto q^d pulmo in se includit plures cās faciētes ad anbelitū et virtuosiores. Nā in eo includit^r cā mālīs anbelitus. Nā in qua: que est ipse pulmo mobilis exis: ipse enī est subiectū hui^u motus. Et mā cū qua que est aer qui maxime ad pulmōe puenit: et ad dyasfragma. Et includit^r in eo cā formalis anbelitus q^d est debita p^positio dictarū partū anbelitus q^d magis attribuit^r pulmōi q^d dyasfragmati. Et includit^r in eo et cā finalis anbelitus q^d est euēta rō cordis: et inst^rum anbelitus: nō inter oīa inst^rum eius pulmo est calidior. Et p^z ex dictis q^d est anbelitus cā formalis: et q^d mālīs: q^d quis de aere qui positus est cā eius mālis cū qua: qdā dicit^r q^d est motus cā finalis. De cā autē finali anbelitus. dixit Ay. 12^o de aialibus. oē anbelitū p^priū hz cām anbelitū: cordis. scēutionē frigidit^r intrate aere et calido exēte. Et dixit in lib^o de respiratoe: indigent respiratoe quecūq^s plurimū sortita sunt caliditate: et maxime q^d ex eis maiora sunt et hūta sanguinē: quecūq^s n. sanguinē hūit: hūit pulmōe cā respiradi. vt refrigeret^r calidū paere attractū qdōq^s calidius est ampliori eget refrigeratione. Et Sa. dixit in lib^o de vtilitate respiratois. vtilitas respiratois nō q^d cūq^s est. i. nō est modica: sed magna valde et eo q^d nisi breuissimo tpe possumus subsistere ea p^pente. quo et manifestū est q^d ad nullū eoz q^d fm partē actū: sed ad vitā partū: que admodū itaq^s quecūq^s ad ambulandū facta sunt his p^patis ad ambulandū vocemus. Et q^d cūq^s ad vidēdū sunt vtilia: his ablatis nō videmus. Ita et quecūq^s ad viuere sunt necessaria: his p^puati morimur. Et dixit. Est respiratio custodia inate caliditatis: etenim gra^u eius sit. Custodia ē at^r inata caliditas p^p flabellationē. i. frigidit^r aeris attractionē mēsurate: et p^p expirationē. i. fumositatis expulsionē: nisi. n. fuerit maximū q^d vtilitate egeret ibi decēs est tueri vtilitate ipsam. Et maior flāma maiori aere: et minor minore eget. Et dixit Gal. Quāuis infrigidata sint ea q^d fm cor et pulmōe: tū cū qui extrosum est aerē affectat et indiget p^p inspirationē attrahere: atq^s attrahūt tūc pauca: et p^p multū tps attrahūt nō multū. Magne. n. et frequēter nō p^ptingit flabellari breuē caliditate: sed ex necessitate

magnitudine caliditatis magnitudo et frequētia respiratonis sequit^r. Et custodia qdē vt d^um est p^p vtrāq^s partes anbelitus sit. i. p^p inspirationē et expirationē: hec. n. f. inspi sum est effundit. Et dixit sexto de vtili. parti. necessitas respiratonis p^pter cor fuit: q^m ipsum indiget suba aeris et plurimū a caliditate feruēte refrigerari appetit. Refrigerat autē ipsuz inspiratio p^pbitione qlitatis frigide. Et expiratio feruētis in eoz: et q^d cōbusti et lignosi. aks. caliginosi effusione. Et Aui. dixit. intētio anbelitus est: vt impleat pulmōe aere frido: donec p^pparet^r preparatioe cor p^pore fumosum ad hoc: vt accidat illi aeri due res: quaruz vna est p^puatio ipsius a sua frigiditate cū. i. a calefactione eius qdō ei vicinat^r et eius qdō ei administret^r. nā aer permixtus a sua frigiditate q^d teperat calore cordis: q^d calefit a mēbris q^d tāgit: et q^dbus vicinat^r et a vaporibus fumosis calidis q^d ei p^pnucent^r. Et scōda res est cōuersio ipsius a sua claritate: vt efficiat^r turbidus: q^d miscetur vapor fumosus turbas ipm. Scire. n. debes q^d in gūatioe spūs in sinistro v^otriculo cordis aliqd supflūū remanet qdō vocat^r fumus vaporosus: siue vapor fumosus qdō tāq^s supflūū d^z expellat^r extra corpus. Et p^pterea miscetur cū aere attracto ad cor: et cū ei permiscetur calefacit ipsum et turbat ipsum. Aere autē frigidit^r calido et turbido remouet^r ab eo intentio que sit p^pueniens ad hoc vt extendat^r pulsus. q^d cordis: q^d nō pōt plus extēdisine perdurare cū illo aere: quare necessaria sit eiuseductio et eius expulsio et ipsius permutatio. Post dictā vtilitatē. Sa. in lib^o de diuina attribuit anbelitū aliā vtilitatē. Et dixit. vtilitas respiratonis maxima et principalissima est custodia inate caliditatis: et etiā et aialis spūs nutritio: dico. n. dixit Sa. Calidū vitale nutrimento indigere nō refrigeratione. s. sola. Nutrimento autē ipsius nullatenus ē aq^s: sed aer. Et vt dicit^r Sa. voluit partē aeris attracti subtiliorē et clariorē in spm conuerti. De his iuuamētis anbelitus. dixit Auer. 2^o coll. 3. Medici dicūt sicut Sa. q^d anbelitus est p^p duo iuuamēta: vnu est ad vtilandū calore nālem cordis per attractionē aeris frigidi et expulsionē vaporis qui resoluūt^r a calore nāli qui est corpus fumosum qdō nō est cōueniens ei. Et pro certo istud iuuamētū est v^oz et necessariū in aialib^u sanguineis calidis. In illis autē que non sunt calida: neq^s sanguinea non est necessaria ista operatio: sed sufficit ei motus arteriarū qui p^puenit a corde: et hunc in eis reputo sicut anbelitum. Aliud autē iuuamentum qdō dicunt^r est: vt det nutrimentum virtuti intrinsece ex aere qui recipitur restaurando de spiritu tū quātum resoluūt^r. Et hoc est falsum. q^d impossibile est compositum mutari ex simplicibus: ita esset iam inueniretur cōpositum animal esse simplex ex vno solo elemento. Et ex dictis notat^r nihil ad vite aialis conseruationem esse magis necessarium q^d anbelitus bene dispositus et ordinatus. Nam sine cibo et potu potest existere animal: sine attractione autem aeris nō potest animal per vnum momentum in bona dispositione subsistere: sed cū anbelitus corrumpitur animal moritur.

De speciebus anbelitus in vniuersali. **Cap. ii.**
Alienus in lib^o de causis respiratonis. acetiam 4^o de interiori. innuit hanc de respiratoe diuisionem. i. q^d eius quedā est nālis: et quedā est violēta: sive innaturalis. Et Aui. etiā eandē innuit volē q^d anbelitus alius est nālis: et alius innaturalis. Et declarans Sa. respiratonem naturalem dicit^r q^d est illa: cuius inspiratio sit solo dyasfragmate et eius expiratio per musculos qui sunt fm epigastium. i. ventrem qui sunt ad retinendum pectus dilatatum. Et Aui. dixit. q^d motus anbelitus equalis naturalis vacui a noctu

belli
in lib^o
de causis
respiratois
et de
interioribus

in lib^o
de causis
respiratois
et de
interioribus

De cā
nālis
anbelitus

motu coplet motu dyasfragmatis: neq; requirit motu alio
 in membrorum. **C** Inspiratio autem violenta: siue in alis. dixit
 Avicenna non fit solo dyasfragmate: sed iuuat musculus pectoris
 quibus dilatatur. Et expirationis in alis fit et a muscu-
 lis costarum: quorum operatio est constrictio. Itaque homo tem-
 peratus et bene dispositus: et fortasse et multi parum tamen
 operatus et bene dispositus: nisi solo motu dyas-
 fragmatis. Et ad expirandum motu musculorum constricti-
 onis qui sunt locati in fine pectoris. ubi est dyasfragma cir-
 ca hominem. Et hic motus anhelitus in eis solum appet in ipso
 loco. In homine autem lapsio multum aut non sano in quo in-
 diger sicut dixit Avicenna. additione fortitudinis motus ad
 anhelitum per illud quod non ingreditur nisi cum labore. in quo
 opus est laborare in attrahendo aerem: et in quo indiget ut con-
 fectus anhelitus ad extrahendum insufflatione. id est expel-
 lendum aerem cum exuffatione: tunc coactat velaminum adiuto-
 rem lacertorum pectoris omniumque etiam supremorum eius aut
 saltem quorundam inferiorum eius tamen. Et dixit Avicenna. quoniam est ne-
 cessitas et fecit litteras in anhelitu: aut ut commoueat in eo lo-
 cutio non est excusatio quin administratio sit lacertorum. lin-
 guarumque quoniam est necesse et administratio lacertorum labiorum.
C Anhelitus naturalis non diuiditur in differentias. In naturalis ve-
 ro dixit Galenus. diuisa dicitur. Et est diuisa in nocumentum pul-
 monis. id est respirationis quod nocumentum in aliqua vel aliqui-
 bus vel omnibus existit partibus respirationis supradictis.
 Quod oportet. n. dixit Galenus. aliquam vel aliquos vel omnes delin-
 quere vel corrumpi ad diuinis generationis: id est vel delictum erit
 in inspiratione vel in expiratione vel quiete media inter in-
 spirationem et expirationem. Et que una tamen dictarum partium co-
 mprehendit simplex diuisa dicitur: quod vero plures vel omnes com-
 positae: ubi non tamen eius finis motus est opposita: finis vero quie-
 tes simplex manifestum est. n. quoniam motionibus plures inco-
 moderones existunt quietibus non solum bene sunt in sola
 quietate propriis existere. **C** Et anhelitus quidem in naturalis diui-
 ditur in eum qui potest euenire in sanis et egriss: est tamen ma-
 gis attinet sanis: et in eis pluries reperitur. Et in eum qui potest
 euenire in sanis attinet magis egriss: et in eis frequen-
 tius reperitur. Et hoc uterque diuiditur in plures species. Pri-
 mus namque qui attinet magis sanis diuiditur in magnum et
 paruum in velocem et tardum et frequentem et rarum et longum et bre-
 uem et altum et in profundum: siue eleuatum et depressum: et
 fortiter et debile: facile et difficile: et calidum et frigidum: plenum
 et vacuum: et in non fetidum et fetidum: et durum et mollem:
 et equaliter et inaequaliter. Et in omnibus dictis differentijs dat me-
 dium preterquam inter equaliter et inaequaliter. Et hoc voluit Avicenna.
 Galenus autem in libro de differentijs pulsuum. voluit quod inter equaliter
 et inaequaliter deest medium. propter quod aduertendum est quod in-
 ter anhelitum absolute equaliter et inter anhelitum finem quid vel
 aliquo modo inaequaliter non interuenit medium: ut voluit Avicenna.
 et hoc dicitur quod omnes species anhelitus inaequales. Sed
 inter anhelitum equaliter absolute et inaequaliter absolute interue-
 nit medium: ut dixit Galenus. quod medium est anhelitus qui non est
 absolute equalis: nec absolute inaequalis: sed est equalis finem
 quod inaequalis finem quod. Predictae itaque species anhelitus ma-
 gis pluries in sanis reperiuntur: quoniam et in egriss repiri-
 unt. **C** Anhelitus vero mali ut pluries in egriss reperitur: quoniam
 in eis in sanis interdum reperiri possunt species multifaria va-
 riarum: quibusdam tamen ex eis nota sunt imposita. Et
 sunt. dixit Avicenna. Anhelitus interitus: et anhelitus prepa-
 ratas: et anhelitus duplus: et anhelitus suffocatus: et anhe-
 litus violentus: et anhelitus habens interpositiones: sicut
 in apoplexia et filibus egritudinibus. **C** Et sumuntur predictae
 anhelitus differentiae: aut ab ipso anhelitu in quantum anhelitus
 est. Aut a quibusdam annexis instrumentis anhelitus. Et que su-
 muntur ab ipso anhelitu proprie sunt hec. **C** Et prima sumitur
 a quantitate dyastolis instrumentorum anhelitus: et ista diuiditur
 in dilatationem in tres dimensiones que sunt longitudo lati-

tudo et profunditas. Et ex unaquaque dictarum dimensionum
 tres resultat species anhelitus simplices: finem enim longitudinem
 resultat longus acutus: siue brevis et medius inter eos. Et
 finem latitudinem resultat latus et strictus: et medius inter eos.
 Et finem profunditatem resultat altus. siue eleuatus et depressus:
 siue profundus et medius inter eos. **C** Et secunda anhelitus
 species sumitur a tempore motus: et diuiditur in velocem et tardum et
 medium. Et tertia species sumitur a tempore quietis et diuiditur in
 spissum seu frequentem et rarum et medium. **C** Et quarta species eius
 diuiditur in fortiter debile et medium: siue ut dicunt quidam in fi-
 cile difficile et medium: quoniam facilitate anhelitus quodammodo
 cuit ad velocem et difficultate: et ad tarditatem. **C** Et quinta species su-
 mitur a proportionem duorum motuum et duarum quietum: et diuiditur
 in anhelitum equum: et non equum et medium. **C** Et sexta species sumitur
 penes concordiam et discordiam: siue similitudinem et dissimilitudinem
 supradictarum differentiarum abinuicem et diuiditur in equalem et
 inaequalem: siue diuersum. **C** Et septima est sumpta ab ordinatio-
 ne et inordinatio: que cum re vera si species anhelitus inaequalis
 non proprie debet poni species distincta. **C** Et annexis autem
 instrumentis anhelitus sumuntur species tres. Et prima est sumpta
 a qualitate ipsorum instrumentorum. Et diuiditur in anhelitum calidum
 et frigidum et medium. Et secunda est sumpta a dispositione ipsorum instru-
 mentorum in duritiam et molliem et diuiditur in durum molle et medium:
 ad quos et quidam reducunt facile et difficile et medium. Et tertia
 est sumpta a contentione in ipsis instrumentis anhelitus et diuiditur in
 plenum vacuum et medium. Et plenitudo in eis esse potest rei cor-
 rupte et non corrupte. Et finem hoc diuiditur in anhelitum fetidum
 et non fetidum. Et predictae sunt anhelitus species simplices iter
 quas que inter ipsarum differentiarum tenet medium est melior pre-
 ter eam que est iter fortiter debile. Et ex predictis speciebus anhe-
 litus simplicibus possunt componendo eas adinuicem varie
 species compositae resultare: quas tamen non sunt nota imposita pre-
 ter eam que vocatur anhelitus magnus et paruum et medius.
C Cause autem omnium predictarum specierum anhelitus mali: tamen ut
 pluries reperiuntur in sanis quam ut pluries reperiuntur in egriss: gra-
 ues ponuntur ab auctoribus tres. Dixit enim Galenus. 4^o de interio-
 ribus. et scribit a Rabi in 6^o partem suorum aphorismorum. sic. causa
 mali spiritus est altera harum trium causarum. videlicet virtutis defectio.
 instrumentorum spiritus constrictio. et calor diuersus super cor et pulmo-
 nem. super autem frigiditatis. Et dixit impossibile esse anhelitum
 eam instrumentorum eius patiens pati alterum eorum per se: aut per
 colligantiam. **C** Dixit Avicenna. quod nocumenta facientia euenire
 anhelitum nalem: aut sunt in membris anhelitus et principijs
 eorum: aut sunt in membris vicinis: sunt ergo ista nocumenta in
 eis: aut per proprietatem: aut communitatem. Sa autem in quibus
 ut in subiecto propinquo recipitur motus anhelitus:
 et a quibus immediate fit: et a quibus immediate potest fieri
 lesio in motu anhelitus: unde potest fieri anhelitus in naturalis:
 sicut dixit Avicenna. sunt epiglotis pulmo et lacerti pectoris: et
 ipsum pectus: finem n. quoniam in ipso pectore nocumentum: ut
 cum est debile aut paruum: et inde in anhelitu accidit nocu-
 mentum. **C** Membra vero que sunt dictorum membrorum prin-
 cipia sunt cerebri et nuca: quoniam ipsa sunt origo velaminis.
 Nascentur enim plerumque eius. velaminis. finem nervi eius: unde
 de habet motum ad anhelitum faciendum a 4^o pari nervo.
 rum nuce et continuatur ei rami quinti et sexti paris venie-
 tis ad ipsum. sicut dixit Galenus. 4^o de interioribus: et in libello
 de voce. Et veniunt et ad velamen aliqui rami ex 6^o pari
 nervorum cerebri: ut patuit in sermone preedicti in anatho-
 nervorum. Ex quo patet quod cerebrum sit principium velaminis: ex
 quo est principium nuce: et sexti paris nervorum ortus ab
 ipso: et sic ex nocumento aduenienti cerebro vel nuce vel ner-
 uis predictis possit accidere lesio in anhelitu. **C** Membra
 autem coequantia predictis instrumentis anhelitus cum vicini-
 tate siue sitis colligantie: siue societatis: quorum nocu-
 mentis potest eadere lesio in anhelitu sunt istos epar ma-
 trix intestina splen renes et vesica. Nocumenta autem predicta

De causa
 predictarum
 specierum
 mali an-
 helitus.

anhelitus
 in egriss
 reperitur

Tractatus.ij.

etor membroꝝ oium: ex quibꝫ pōt accideꝛe nocumētum
in anhelitu: aut sunt egritudines: sicut mala pplexio: mala
ppositio solutio vnitatis ⁊ aꝓa. Aut sunt accidētia vt dolo
res in eis. Et scias. qꝫ qñqꝫ due: qñqꝫ oēs tres de predictis
tribꝫ causis gñalibus nocumētōꝝ anhelitus p iungunt.
Et ista nocumēta sunt. dixit Auer. 3^o coll 3. ex gñe augmē
ti ⁊ diminutiōis. Et necessariū est: vt augmentū ⁊ dimi
nūtiō sint in quoz rebus pponētibꝫ anhelitū. sin duobus
motibꝫ ⁊ duabus qetibus. Et dixit. qꝫ de motibꝫ aliqñ
fortificat ipsoꝝ vnus ⁊ nō est necesse vt alius fortificetur.
Et p dicit tres cause necessarie sunt ⁊ pstitutionē anhe
litus ingrediētes: qꝫ sine ipsis anhelitus eise nō pōt. Et oĩ
cūqꝫ cause essentielles: qꝫ per diffinitionē expmūt essen
tialē anhelitus: sunt. n. cause p iuncte anhelitus: que iō pos
sūt vocari ipsius cause ptenitue. Sunt aut ⁊ alie cause
anhelitus nō quidē necessarie: neqꝫ essentielles: neqꝫ p iun
cte: non. n. ingrediunt in cōstitutionē anhelitus. Et hāc
quedā sunt inseparabiles sic dicit: qꝫ a corpore separari non
possunt quin variet anhelitus: ⁊ ipsoꝝ permutatione iu
diciū anhelitus pmutat. Et sunt sicut pꝓlo ppositio etas
sexus ⁊ pñetudo nā acquisita. Et alie sunt separabiles qꝫ
mutant anhelitū absolute. Et sunt oēs ille que nō necessa
rio: sed ptingēt nōstris possunt applicari corporibꝫ: si
cut sunt balnea fricationes cursus exercitia fortia quietes
multe ⁊ similia. Sequēdo aut de particularibus causis
particulariū spērum anhelitus auctores in ceperūt a cau
sis spēi anhelitus compositae ex spēbus simplicibus anhe
litus que maxime reperiuntur in sanis que species est ma
gnitudo ⁊ puitas. Et ego insequar eos diffiniendo prius
vnam quāqꝫ causarum compositarum ⁊ simplicium.

De speciebus cognoscendis anhelitus sanorum: 7 primo
de anhelitu magno. Cap. x.

Зап. к.

Agnus anhelitus, dixit Aui. est ille q
recipit aerē valde plm supra
equalē. i. supra eū qui est hois tēperati. Et est
ille cū quo dilatant mēbra anhelitus in par
tibus oibus superabundat pp magnitudinē
eius qd attrahit. Distrahunt enī omnia mē
bra anhelitus fm oēm dimensionem. s. longū latum ⁊ pro
fundum multum supra distractionem que fit in anhelitu
equali. Et similiter fit in parte extractionis aeris: nā in ea
expellitur valde plm aeris supra equalē. Et constringent
membra anhelitus in omnibus partibus supra abundan
ter propter magnitudinem eius qd expellitur.

Cause autē anhelitus magni. dixit Ga. in li. de diffina. opz ad anhelitū magnum vt euocef vtilitas ad opus: z q famulef ei virtus robusta: z q pōptitudo exiſtat organi. Et Aui. dixit. cauſe anhelitus magni ſunt. ille cedē tres cauſe que ſunt pulſus magni. ſ. virtutis fortitudō inſtrōz obediētia z neceſſitas aucta. ſit ergo requiſitio ſanitas virtutis z ſanitas inſtrōrum: z neceſſitas multū ad aucta. ¶ Et pro maiōri declaratione Galī. 4.º de interioribus dixit. anhelitus magnus duplex eſt: aliquñ. n. ſit ſm q̄titate dilatationis pectoris: aliquñ ſm multitudinem aeris cū anhelitu intrantis. Qui nō hñt apā: neqz aliquā groſſitie abſqz nā: neqz aliqz anguſtiā in inſtris ſpiritus: z malus anhelitus in pacutis febribus eis contingat q̄titate aeris ſm q̄titate dilatatiōis pectoris habebit. Sed qui bus i anhelitus inſtris groſſities: ſiue anguſtia extra nām ſui in cenſo calore exiterit pectus maxime dilatabit: ſed attractio aeris non ſolū eſt dilatatione pectoris minor: ſed et q̄titate ſoliti aeris eſt minor. Scias tñ q anhelitus habēs alterā m dictay duay cōditionū nō eſt vere magnus: ſed vere magnus eſt qui bz ambas p dictas conditiones ſi mul. ſ. q ſit magnitudo eius ſparata cum quātitate aeris recepti: z extracti: ita vt ſit multitudo plurima. Et 1.º q mo ueantur oēs lacerti pectoris: z etiā qui ſequunt eos vt la

**Anhelit^o
magnus &
duplex.**

Sermonis.iii.

certi ventris z spatulay: nam plurimus aer nō attrahitur:
 nec expellit: nisi motu oīum dictōrū lacertōy. Quāuis tñ
 dixit Aui. motus oīum dictōy lacertōy requirat ad anbe-
 litū magnū: non tñ cōuertit. i. nō sequit q̄ ubi sit motus
 ipsoy oīum lacertōy ibi sit anbelitus magnus. s. verēimo
 oēs lacerti motu q̄i est vltimus in dilataōe z cōstritio-
 ne operādo in aere plurimo: ita vt plurimus attrahatur:
 z plurimus expellat. Et dixit. A. q̄ in anbelitu uagno:
 q̄nqz tñ dilatant z p̄stringūt lacerti p̄dicti: q̄ q̄nqz con-
 fiat motus dilatādo in exterioribus appēt vlsqz ad furcu-
 las. s. superiōrē z inferiōrē. Et posterius vsqz ad os duap-
 le. Et q̄nqz iuuātūr vtrīqz narib⁹: imo iuuātūr eis vtrīqz
 in pluribus dispōnibus. Nā in anbelitu magno dilatant
 patietēs soles nariū credentes se inde iuari ad attrahēdū
 aerem plin. Et sic ex dictis Sa. z Aui. patet q̄ anbelitus
 magnus hz gradus: quoy vnus ē in vltimo magnus quo
 aer in vltimo pluralitatis eius attrahit z expellit cū mo-
 tu lacertōy pectoris z vicinantiū: z hic est vere magnus.
 Et alius est in quo nō vltimē attrahit z expellitur aer q̄i
 fit motu oīum lacertōy pectoris tantū. ¶ Penēs autē Sa.
 causas quibus opz mouere oēs lacertos pectoris: ac cum
 eis z lacertos vicinantiū. 4^o de interio. cap^o 7^o dixit. si qui
 dē quēdā videris oēs lacertos pectoris mouere z tenerita-
 tē costay z spatulas fursūm leuare dicas hūc vñ trūi pro-
 cul dubio habere. s. aut defectionē virtutis: aut angustiam
 vie aeris intrātis z exēstis: aut nimīū calorem in corde z
 pulmone. Et q̄nqz duo de p̄dictis inueniunt: z q̄nqz oīa
 tria lz raro. Et sic tetigit eius causas: in libro autē de diſſia
 addidit 4^{am} cām. s. negligētia virtutis: z ibi de hac cā exē-
 plū posuit. Jte. n. sunt cause q̄re in anbelitu oīa p̄dicta
 mēbra mouent: siue ad ipsoy motū sequat anbelitus, ma-
 gnus: siue nō: sed paruus vel eq̄lis. ¶ Et Aui. filius dixit.
 istas cās q̄tuor fore: z prima est pp magnā necessitatē que
 est pp inflāmationē caliditatis in ptibus cordis z pulmo-
 nis: vñ laborat cū oībus mēbris: vt illa flāma euentetur.
 ¶ Scda cā est debilitas lacertōy mouentium per anbeli-
 tū: q̄re non pōt per vnū anbelitū cōpleri: vñ fit q̄ oēs aliq̄
 sibi affociēt. Et ista debilitas lacertōy est: aut ppter cōgi-
 tudinē eis appropiātā: aut per cōitatē. Et que est pp cōita-
 tem: aut est p cōitatē pncipioy. s. cordis cū debilitat: vt in
 fine et bice vel ptisier: z in collectiōe mēe in partibus pecto-
 ris debilitātis virtutes cordis. sup. aut cerebrū: q̄i eius de-
 bilitati cōicāt lacerti pectoris. Aut est pp cōitatem ad alia
 mēbra ex p̄fimo: aut malitia cōplexiōis: aut ap̄ate: aut de-
 loze: aut vnitatis solutione. Et q̄nqz pp cōitatem ad stōm-
 ppter quā accidit lacerto phibitio a dilatatiōe: sicut cū est
 in stōrepleto ex cibis vel potibus: aut vñ cōitatem pertran-
 seunt terminū in multitudine sui: vñ coarctat loca vya-
 fragmatiz: z separat inter velamē z dilatatiōē. i. nō pmit-
 tit velamē dilatari: quare nō dilatāt ipsum solū cū solum
 nō possit sufficiētē dilatari: sed iuuat se cū aliorum motu.
 ¶ 3^a est strictio meatuū z viay: aut epyglotis: aut ramo-
 rū cāne: aut ramoy arterie venalis: aut carnis rare pulmo-
 nis. Lū. nā plent humorib⁹: z accidit eis opilō: aut ap̄a-
 ficut accidit in asmaticis epaticis z pipleumonicis: qui cū
 non pnt libere recipere aerē conant cū motu quo possint
 mouere pectus credēs plus de aere recipe: q̄tus in hac
 credulitate maneant decepti: quia via opilata est: lz ex hoc
 conatu aliquando iuuētūr cū impetu aeris intrāti: aliq̄
 meatū dilatantis. ¶ 4^a causa eius est negligētia virtutis
 z occupatio eius in alio: siue hoc sit cum necessitate anbe-
 landi: siue cū patietate necessitatis nā sic distracta ad aliū
 ita vt prolonget spatium inter duos anbelitus. vnde fit
 necessitas anbelitus magni restaurātis illud qd accidit ex
 negligentia

negligentia et occupatione virtutis. Et negligentia quod cum ne-
cessitate est: sicut pulsus. i. anhelus? huiusmodi pmi ratione ro-
nis cum non habere metem cordis frigiditatem: quoniam sicut patuit
in sermone precedenti de signis frenetici hic freneticus ipedit
ab anhelando per obliuionem aut occupationem. Et dñde vl-
timatur ab ipso: et opz cum facere anhelum magnus vel fre-
quentem. Et ex suma huiusmodi necessitatis. i. ex hac necessitate
assumptis accidit frenetico magnitudo anhelus: quoniam mul-
tiplicatur in ipso vapores fumosi perculdubio: et ipse negli-
git anhelum a voluntate ex tractione aeris: et potest negligere
ipsum usquequo multiplicatur cum ipso necessitas: et non potest
ampli sine anhelitu tolerare: quare egreditur tunc necessa-
rio anhelitus magnus: ut multi sumi educatur. Negligentia
vero cum paucitate necessitatis est: sicut pulsus. i. anhelus
tunc in coctibus complexio cordis non est cum illo calore qui
fuit in frenetico supra dicto: sed est infra illum. Et sic non cum
necessitate: cum paucitate necessitatis: quare expediat. i.
postponitur anhelitus ad horam necessitatis. Et tunc restau-
rat seu magnitudine anhelus illud quod deficit cum expulsio-
ne et postpositione anhelitus. Et sicut potest hoc accidere: i. non
alienatis: ut cum recipere huiusmodi anhelum attrahendo aeren-
tem: puenit opioni cordis: quare expellit. i. postponitur
anhelitus ad horam necessitatis. ut supra. Dixit Sa. sup-
6. epidimiaz. et ponitur a Rabi in 7. partiu. Defectus
spiritus fit in distractione rationis: quare eger oblitus opatio-
nis suae: nescit quando eam det. Gal. 4. de interio. circa si-
nem inuit quod aliqua materia potest in venis et arte-
riis pulmonis: et non causabit ex ea anhelitus malus. Et
hoc erit cum erit adherens parietem illam: non impediens libe-
ram transitum pipas: vñ Gal. rñdens medico Achiraton
dixit ei opilio venarum pulmonis sub venis comprehendens
et arterias non est causa orthomiae. Sicut et alij auctores volue-
runt: nam licet vene pulmonis: et precipue arterie sint loca
per que habet transire aer: non tñ ita quod propter eius transi-
tu attractionem. s. et expulsionem organa anhelitus habeant
moueri motu anhelitus: imo neque motu tussis.

Signa aut dicta: causas que sunt anhelitus magni
sunt. dixit Aui. quoniam si causa eius fuerit neces-
sitas et virtus fuerit fortis erit anhelitus plurimus in in-
troitu ipsius: et ex insufflatione eius: quare multus aer attra-
hetur: et multus expellet. Dixit. n. Sa. 4. de iterio. caplo
4. Cum multus calor fuerit coadunatus in infimis spiritibus
in suo anhelitu oēs lacertos pectoris commouet velociter
sepe et fortiter. Cum calor ipse absque deflectione virtutis af-
fuerit. Sed si virtus fuerit debilis: tunc anhelitus non est
sed plurimus: cum introitu multi aeris: et eius expulsionem
non potest tñ dilatare quod multus aer intraret. Et dixit Gal.
ibi de ad recte significandum per anhelitum viso tali anhelu-
tu pulsus opz inquiri. Nam pulsus magnitudo caloris
ostenditur: deinde perscrutatur exitus anhelitus: an sit mul-
tus et petuosus: et subito in una sufflatione. Et 3. pectus in-
gramus in eius. i. teneritate: quoniam si viderimus intumescere
certo firmabimus intensiorem calorem. Est et alia significatio.
dixit Sa. Rubor. s. in facie et oculis: et icenitio. s. in calidi-
tate et siccitate et asperitate in lingua in infimo significet adu-
rsione et cocturi manifestare. Et Aui. dixit. erit tactus
anhelitus inflammatus calidus et magna signans calitatem.
Et erit signa caloris repta in facie et pectore et oculis et lin-
gua in colore suo et asperitate sua et reliquis signis capitis.
Et signum angustationis meatuum anhelitus sunt. dixit
Gal. in malo anhelitu per angustiam infimorum spiritus totum pec-
tus ad magnam spatium dilatatur: cuius dilatatio velox est
et spissa. Et exitus aeris fit sine insufflatione. Et Aui. di-
xit. si non fuerint signa inflammationis et virtus non fuerit de-
bilis. Et tñ B videt quod non est ei possibilis dilatatio integra:
tunc. s. erit motus oium membrorum pectoris causa strictionis
in re. i. in pte vna vel alia infimorum anhelitus. Et subdit

Aui. quod si causa opilonis pulmonis fuerit ex huiusmodi huius-
dis: ut flate vel sanie cum dictis signis erit sonitus eius quod ster-
tit: quare humiditas illa diuisa ab aere sonat: et est necessitas
excreationis: quare necessitas ad expuedum. Et est additio si-
gni supra signum strictionis totale. i. est additio signi dicti.
i. stertoris et necessitatis spuendi supra signum strictionis
totale: quare magis addita poterit opilationem complere. s. dixit
Aui. si illud non fuerit. s. quod strictio non sit per magis dictas
opilantes: nam tunc erit causa magis inobediens huiusmodi: quare per
apopliam prauam vel cum non fuerit illud. s. stertor et neces-
sitas expirationis: tunc erit causa magis inobediens huiusmodi: quare
serit peior opilio ex apate non maturo. 4. de interioribus
dixit Gal. quod si sola defectio virtutis in causa fuerit. dixit Gal.
eodē 4. ipsa vadit ad tria genera lacertorum eos mouens:
quare non potest tñ vñ genus eorum fortiter mouere. Nam si solu
opafagma veluti solita erat in sanitate sufficenter moue-
retur: foret necesse lacertis quod intra costas et superioribus mo-
tu dare: sed quare defecta est mouet oēs lacertos modica mo-
tione in hora sepiissima: neque multum raro: virtutis namque de-
fectio non facit velocem motum: neque spissum: et hoc cum sit absque
incensu calore. neque pectus longius dilatat. Et aer sine in-
sufflatione oris et narium simpliciter egreditur. Nares et ipsarum
pulpas ipsis aerem attrahentibus stringi et dilatari videbis
quod est magnum signum in defectione virtutis. Et dixit Gal.
cum aliquem videris oēs partes pectoris mouere: et aerem sepe
et continue per nares minute trahere: tunc ingre sui pectoris di-
latione que erit modica et dilatatione que est ex acutissi-
ma febre non sumas. Neque eorum qui magnam hant anhelitum
per angustiam viarum spiritus. Et ingra narium extremitates que
folia appellantur. nam videbis ipsa folia stringi et coniungi
et plicata fieri. Et subdit Sa. quod sicut defectio oium lacer-
torum pectoris cohibet infirmum oēs partes pectoris dilatari
sicut et ex particulari eorum defectione particulari pectus dilata-
re cohibet. Aui. quoque sicut dicta tria signa posuit. pri-
mum est. quod oia membra laborant: ut moueantur: et tñ non mouen-
tur: nec appareret moueri motu notabili: neque de quo sit cu-
radum: neque extēdunt dilatatione integra: sicut accidit ei quod co-
nat illud quod non est sibi possibile: hoc. n. cum non sit per infla-
mationem: neque per strictionem meatuum est signum debilitatis
virtutis a mouedo. Et 2. signum est. quare hic hō niti anhelu-
tui nifu supra ambas nares: ut attrahat multum aerem: tñ
signum non est ita appropriatum defectioni virtutis: quin est cum
alijs causis quibus oia pectoris membra moueri possunt reperi-
ri: potest. n. reperiri in forti inflammatione laborant. n. hoies et
bruta: tunc ut cum naribus trahant aerem. Et sicut potest repiri in co-
strictione meatuum: propterea dixit Aui. ut supra. quod iuuant
vtriusque naribus in pluribus dispositionibus. Hoc tñ signum plus
appropriat malo anhelitui ex defectione virtutis lacertorum:
per quod oēs motus tam pectoris quam partium adiacentium sunt de-
biles et apparētes. Et sic non appareret motus exufflationis:
vñ motus foliorum narium ut magis manifestus. Sed anhelu-
tu in quo oia membra mouentur facto a calore forti sunt multi
motus magni et apparētes: et io eo narium motus non sic nota-
tur. Et sicut in tali anhelitu facto a strictione viarum: si exuf-
flatio non sit sicut in illis quibus hant calorem fortem: est tñ manife-
stus motus partium pectoris. Et et eo non est sic notatus mo-
tus manifestus. Virtus siup debilis non potest in pulsione for-
ti mouere aerem: ut veniat ad os: imo debilitat motus aer-
venit ad partes colatorum et exit per nares. Et facilius est et de-
bilis virtuti trahere per nares: si non sunt opilate quod per os.
Et propter foramina narium sunt ad anhelandum: et non os: ut
Sa. dixit. ii. de utilitate. partiu. et in libro de diuina ingt. Quia
torax ibecillius decēte mouetur secundum inspirationes quibus
coadiuuat spiritus anhelans: coattrahentes aliqualiter aerem ipsius
extrinsecum secundum motum secundum quem per os attrahere quod eligentes
colliqumus labia. Et 3. signum. dixit Aui. est quod non est apud
radicum aeris ad exteriora. i. in fistole ei sufflationem: quare non potest
Nico. sermo. iiii. DDDD

debilis virtus forti ter comprimere: nec subito q̄ regrunt ad
exufflationē. **C** Et ponēs signa Sa. eodē 4^o de interiorib?
anbelitus mali in quo oīa pectoris mēbra mouent dicit.
Qz si calor fortis et infroꝝ angustia pūgant sicut p̄git
in pipleumonia maximus anbelitus et velocissimus et se-
pissimus nō sufficit eis. Jōq̄ erecti sedere desiderāt. Nā i
bac sessione sentiūt toti pectoris dilatationē faciliore fo-
re eo q̄ ipsi facitibus pars pectoris supra aliā partē inci-
dit. Et partes teneritatis pectoris dorsi ossib? pūngunt
q̄re cū ossa dorsi eo sedēte erecto dilatētur pectus ascēdit:
neq̄ pars sup̄ alienā pculcat. Et dixit Sa. q̄ idē anbelit?
pūngit eis qui spatiū pulmonis plenū hñt catarro a capi-
te descēdēt: vel mā a vicinis fluēt: differt tñ ab illis: eo q̄
nō fit cū iussufflatione: neq̄ calidus aer ab eo egreditur. Et
sitr qbus iter pectus et pulmonē nimia sanies adunat to-
tū pect? eleuat: s; tñ iussufflationē nō hñt: neq̄ ab eis cali-
dus egredit aer: nisi cū acuta febris p̄legit: vey hi velocit
suffocātur: q̄ eoz virtus defecta ē. In illis aut qbus mā i
pulmone incidit: aut q sunt pipleumoni: aut ortomiosi
pp māz pulmonē iussufflatū vtus custodita est. Et si in qdaz
tpe apa ad maturādū tardans habuerit: pectus vltime di-
latabit: neq̄ aerē multū semel attrahere valētes: sepe euz
sibi a leuiore siue iussufflatione conant: qb? tñ nimū calozē
hñtib? iussufflationē habebūt. Itē squinātiā hñtes hoc
patiunt: s; tñ angustia spūmal? hōz nō est in pcauitate ad
quā aer cū anbelitu ducat: s; i vīs qbus aer penetrat. Illi
vō qb? vulnera et apa: aut nimia mā in pcauitate pectoris
aut i pulmone extiterit guttur et canales pulmonis in sua
q̄litate absq̄ opilōne habebūt. S; tñ angustia hñt i pca-
uitate: i quā aer inspirādo ducit: p̄ns est pect? et maxie et
nimū dilatarī et par aeris adducit: vñ cohībent velocē et
spissū hñe anbelitū. **C** Et dixit Sa. q̄ anbelit? pcedens a
vtute debili dicit? est malus vey in eo deterior est: qui pp
nimia calozis vtione existit. Et peior est q pp calozē semp
augmētatur i magnitudine velocitate spissitudine: q̄ aer
cū anbelitu in eo exiens fit cū iussufflatione calozis ebullien-
tis. Et dixit. qñ p̄dicte tres cause cōtingunt simul: eger ci-
to morietur duab? vero simul extitib? difficilī sanabitur.
Si aut vna solum et proprias habuerit differentias eger
aliquādo sanabitur: et aliquando morietur.

C De anbelitu paruo.

Dispositio anbelitus pui. dixit Auic.
est eozio dispositiōi magni
pp paruitatē eius qd attrahitur: et filr ei? qd
extra pellitur. Et remouēs quēdaz errorē di-
xit. extimat a qbusdā q anbelitus paruos ē
ille qui cōpletur motu velamis solius. Et Raf. 3^o p̄tinen.
imposuit hoc Hyp. 3^o epydimiaz. vel Sal. in expositione
eius. Dixit. n. in magnitudine anbelitus pectus mouet in
toto: s; in paruo nō mouetur: nisi dyasfragma solūmō. 4^o
tñ de interiorib? Sa. dixit ad opp^m. pp hoc. dixit Auic.
hoc extia^m nō est vey absolute. qd declarat p tres rōnes.
Et prima ratio est: qz quādōq̄ motu velamis solius anbe-
litus factus qñq̄ est paruos: et qñq̄ est equalis: ita q tam
paruos qz q̄lis pōt cōpleri motu solius velamis. De par-
uo apparet in hoc cap^o. Et de q̄li apparuit supra de anbe-
litu equali nālī. **C** 2^a ratio est: qz anbelitus paruos: qñq̄
fit cū oīa pectoris mēbra mouentur: ergo tunc non fit solo
motu velaminis. An s p̄z. qñ cū oīa mēbra pectoris sunt
debilia oīa mouentur ad paruū anbelitū faciē^m. nō. n. suf-
ficit solum velamen cū est debile ad anbelitū qui est neces-
sarius: sed opz vt iunetur ab aliis: et q̄uis necessarius fit.
non tñ est equalis: qz pōt esse infra equalē. s. paruos. Lum-
enū virtus velaminis non sufficit attrahere tñ de aere: quan-
tus est necessarius in anbelitu paruo: tñ iuuarī requirit
motu alioz mēbroz: quare seqtur q anbelitus paruos
nō fit absolute solius velaminis motu. **C** 3^a rō est. qz si so-

ret illud vey sequeretur q anbelitus factus ab oib? mē-
bris pectoris esset absolute magnus. Et Auic. hoc remouē
do dixit. q aliqui nō est sufficiētia i attractiōe et educatione
aeris q fit motis oib? pectoris mēbris filis ei: q aliqui fit
moto solo velamie qñ est icolumē sanū et forte ergo anbe-
litus fact? oibus pectoris mēbris motis nō est magnus.
sup. s; erit paruos: qz ē ifra illū q fit moto solo velamie: et
ille ē q̄lis: q̄ iste erit paruos. **C** Et declarās Auic. qd dicit
rat ait: et neq̄ vñ mēbz pectoris: neq̄ ē adiutū ab aliis ē
sufficiēs ad dilatationē itegram: neq̄ illi? q̄tatis: vt pue-
niat ide dilatatio q̄lis: q̄lis. s. puenit solo velamie sano et
forti moto. Et istd erit pp debilitatē vtutū illorū mēbroz
aut pp p̄strictionē meatū pulmonis: pp quā licet mēbra
sint fortia non pōt pulmo recipere q̄lez q̄tate aeris.

Et cognitio causay anbelitus parui. dixit Auic.
p cognitionē cāy magni dicitay fm
semia oppōnis. Neq̄ tñ p hoc voluit q oēs cause oppo-
sire causis magni requirātur ad paruū pulsū. Ita q sicut
ad pulsū magnū requiritur motus oīum partiū pectoris et
respiratio plurimi aeris: ita due cause his oppositē requi-
ratur ad anbelitū paruū: s; sufficit ad paruū destructio al-
terius duay cāy magni. Erit ergo paruos qñ paucus aer
respiratur et q̄uis oēs partes pectoris moueatur. **C** Et
loquēs de causis anbelitus parui in spālī dixit. duas fore
cās: qz vna ē dolor q auget apud motū anbelitus: q̄re cel-
sat virtus a motu. Dixit. n. Qñq̄ minoratur anbelitus cā
doloris: qñq̄ sepat dolor iter mēbra anbelit? et iter mor?
eoz. nō. n. p̄mittit dolor ea operari qd necesse est. **C** 2^a cā
est operatio siue p̄strictio viay anbelit? phībēs itroitum
multi aeris: dixit. n. q qñq̄ minoratur anbelitus ppter
constrictionem. **C** Et qz etiā tertia causa parui anbelitus
debilis virtus: sed hanc tāq̄ notā Auic. dimisit.

Et signa qdem cāy anbelitus parui oppositay cau-
lis magni nō sunt fm opinionē illay. Par-
uum vero anbelitū causa doloris significat inuētiō dolo-
ris q augetur ex motu magno anbelitus. Et q habens do-
lorem si tolerat aliquando dolorē: et iā q̄uis augetur in
motu dolor: et ex pectore sup̄ ipsum possibile est ei vt ma-
gnificet qñq̄ anbelitum. Et q qñq̄ cū hoc anbelitu par-
uo accidit inter separationes anbelitus eius. s. inter plu-
res anbelitus paruos anbelitus aliquis magnus: licet nō
toleret dolorē voluntarie. Et hoc ppter dictas causas:
vna est qz adducit ad magnitudinē faciendum: et ad ro-
randum dolorē velit nolit necessitas ita addita: vt dolo-
re postposito faciat anbelitū magnū. **C** 2^a causa ē negligē-
tia doloris: siue fuerit voluntaria: ita q eligat patiens p-
pter necessitatem quā cognoscit negligere dolorē: et tolera-
re ipsum: siue non fuerit voluntaria: sed natura distracta
ad alia: aliquando non recordatur doloris. **C** Et signū fa-
ctia constrictione meatū est ecōuerso illius totius. s. q
non inuenitur dolor: neq̄ pōt aliquo tēpore anbelitum fa-
cere magnum inter paruos stante opilatione. Et loquitur
de opilatione ad quā non sequitur dolor. **C** Et sciendum
est: q aliquando ad paruitatem anbelitus coniunguntur
ambe iste cause. s. dolor et opilatio: vt in apostemate spūa-
lium. **C** Dixit Auic. Quando pulsū. s. anbelitū paruo
associatur raritas. ita q sit paruos et rarus significat mor-
tificationē nature: qz significat infrigidationem mortifica-
tem propter quā pauco aere egetur et raro. Sed quando
associatur ei frequētia significat dolorē in partibus pe-
ctoris: et que sequuntur ipsum eo q dolor non permittit
dilatare partes pectoris: vt tātus attrahatur aer qui satis
faciat necessitati: quare restaurat virtus p frequētiā. Et
hoc significatum est vey vt plurimū. nam ē et ex alia causa
pōt anbelitus fieri paruos et frequēs sicut propter necessi-
tatem additam et inobediētiā instrumentorū.

C De anbelitu longo et breui.

Longus

Et i dbe
litu quo
totū pect?
moueat.

Longus anhelitus. dicit Aui. est ille in quo plonget spatium motus aeris in attractione ipsius et eius reditu ad extra ut possit virtus operari in aere primo. Et ideo prologat dilatatione ac et constrictionem. Et dicit quod dolor vel restrictio meatui prohibet fieri anhelitum magnus. aut velocem. et tunc fit anhelitus longus: ponit. n. in complemento eius. s. magni et velocis: ut psequatur quod attractio est de aere plongetur longitudine spatij quantitate et tunc quod velocis. i. quod attraheret in anhelitu magno aut veloci. Et anhelitus brevis est diuersus a longo: quod breue est spatium attractionis et expulsionis aeris. Et quod breui associatur frequentia est causa eius dolor in istis anhelitus et quod sequitur ipsa. **Quo** autem dolor in istis anhelitus fit causa anhelitus logi et breuis est: quoniam sicut colligitur a Sa. i. libro de diuina. varietas in anhelitu propter dolorem est electio vel voluntate patiens eligetis motu sui pectoris sicut quod credit ab eo minus dolere. Qui ergo dolet propter est quod facit: quod cessat ab anhelitu magno: et facit paruus: et velocem: ut velocitate restaret. quoniam pectus plus dolet cum motione magna: quam cum veloci. Et si non potest velocem facere obstat dolore inchoat paruus. i. quo si inuenit dolorem commode tolerabile facit ipsum longum: ut cum longitudine restaret magnus vel velocem. Si autem inuenit dolorem difficulter tolerabile: tunc statim quod incipit mouere ad anheladum desinit a motu et quod quiescit: quod inuenit quod quiescit: quod solatur cum a dolore. facit ergo motum breuius restat cum frequentia: quod cogitur ad anheladum. Et quod associatur breui raritas signat mortificationem caloris inati maiorem. s. et minorem sicut gradus paruitatis et raritatis. Multa. n. breuitas et raritas multa refrigerationem et caloris inati extinctionem significat: et minor minorem.

De anhelitu veloci et tardo.

Elor anhelitus. dicit Aui. est ille in quo est motus in spatio breui ex consecutione necessitatis non sicut breuis et paruus: quod si non fuerit persecutione necessitatis. Non enim esse in breui absolute esse esse velox. Et quod si tempus in motu est breue propter necessitatem agens in mouendo. Non enim anhelitus velox est anhelitus paruus: in quo. s. paucus respiratur aer: quod dilatatio et constrictione ad paruus spatium possunt fieri cum pigritia motoris: et sic cum tarditate. Non ergo anhelitum esse velocem esse esse paruus in spatio et paruus in tempore: et est festinare in motu cogente necessitate. Et sic anhelitus velox vel sit in breuiori tempore quam tardus super eodem spatio equaliter sit in tempore equali tempore anhelitus tardus sed super maiori spatio.

De causis autem velocis anhelitus. Dicit Sal. in lib. de diuina. quoniam propter operam utilitatem ois velox motus sit et est virtute ei ministrari potest. i. robur esse et organorum nullo contra operante. Eodem. n. quatuor cau- sap eger velocitas quo et magnitudo. Dictum est in libro de pulsibus. quoniam contingit aliquam utilitatem sufficienter pro- perantes. quoniam virtus debilius moderata fuerit motu fieri velocem. Et Auer. colligit. 1. dicit. velocitas est propter fortem velo- citatem anhelandis: non est necessarium penitus ut sit veloci- tas cum sanitate virtutis et bona dispositione instrumentorum. quod est quod virtus iuuat se cum velocitate quoniam deficit fortitudo. i. magnitudo et forte facit hoc ut restaret propter hoc quod deficit a fortitudine. i. a magnitudine. Et propterea accidit hoc cum virtus est fortis: et instrumenta non sunt conuenientia. **Dicit Aui.** causa eius est vehementia necessitatis: cum non psequatur in ipso sufficiencia magnitudinis. i. ex magnitudi- ne quod tunc opus. tunc. n. opus quod fiat velox. Non psequi autem ex magnitudine quod tunc est necesse est dupli. aut quoniam est necessi- tas ita magna quod est supra illud quod magnitudo ad ipsum: non quod non comprehendit sufficit: aut quoniam magnitudo separa- tur et non potest fieri: que separatio magnitudinis: aut est pro-

pter causam in instrumento: aut propter causam in virtute. **Et signa** anhelitus velocis nota sunt. Nam in eo est aut necessitas multum magna: aut inobe- dientia instrumenti: aut virtutis debilitas.

Et dicit Sal. de anhelitu tardo contraria causae scilicet paruitas et tarditas non oino contrariis in- digent causis oibus simul. Sed una quidem ex eis opus ad esse oino plures aut non est necessarium: si. n. utilitas mul- tus exoluatur: exolvitur motus magnitudinis et velocita- tis etiam dyastol. quoniam robur habeat ipsa virtus. ociosum enim habebit id quod non eget aial eo operandi: vel si ma- gis quidem fuerit utilitas. exsoluatur aut robur aliquali- ter virtutis vel si addit quidem hic nocumetum non accide- ret organist: quod cumque. n. hoc fuerit prohibetur velocitas respirationis. Et Aui. dicit anhelitus tardus paritatis est veloci. Et cause eius sunt contrarie causis illius: quod. s. sunt aut diminuta necessitas: aut quod satisficit necessitati pro magni- tudine solam. Et subdit. Quoniam tardus propter dolorem: quare necesse est ut mebris anhelitus moueatur cum facilitate et spaciofitate et tarde: ut non augeatur dolor.

De anhelitu spisso et raro.

Spissitudo et raritas attribuntur quieti existenti in anhelitu: anhelitus enim frequens. dicit A. est ille inter quem et illum qui est ante ipsum ab- breuiatur tempus: est. n. quies illa parua.

De causis eius. dicit Aristo. in de morte. infirmita- tu quecumque faciunt pulmonem durum: aut nascentis: aut superfluitatibus: aut caliditatis. equa- lis excessum in febricitantibus spiritu ipsi facit propter non posse pulmonem talem spiritum longe emittere: et tamen quando non potest amplius mouere moriuntur expirantia. **Dicit Sal.** in libro de diuina. si virtus ad multum debi- litatis deuenit nequaquam cito moueri poterit: sed tunc spissum magis pro veloci fieri actum: omnis aut spissitu- dinis actus una est causa. s. eius quod est velut utilitas eorum minoratio: id est quando actus sunt minus quam si pro utili- tas exquirat. tunc inspissantur. Cognuntur enim tunc illa properante non quiescere plurimum. **Auer.** autem 3. colligit. dicit. thorax. i. frequentia fit propter multam necessita- tem anhelandi. Et non est necessarium ut sit cum raritate vir- tutis et bona dispositione instrumentorum: quod non pro maio- ri parte facit hoc: quod cum ipsa iuuatur quando perdidit for- titudinem: id est magnitudinem. Et accidit etiam quod iuuat- tur in hoc quando perdidit velocitatem propter penurias virtutis. **Dicit Aui.** causa eius est duplex. una vehemen- tia necessitatis cum est tanta quod non sufficit ei magnitudo et velocitas. quoniam ipsa est maior quam sit illud quod comprehendit est ad ipsam necessitatem cum magnitudine et velocitate. **Et 2. causa est:** quod quoniam necessitas sit magna: non tamen est tan- ta ut predicta: minor enim non potest ei satisfieri pro magni- tudine: aut velocitatem: quoniam et si minor est: ea prohibetur tamen ex dolore: aut apate: aut constrictione propter materias plurimas: aut coarctatione: aut effusione pluris in spatio pectoris: aut propter aliquam aliam causam constrictionis: tunc enim opus ut fiat frequens: ut frequentia recopensetur necessi- tati quod non potest facere magnitudo et velocitas. Et anhelitus quidem frequens. sicut testatur. Ipo. facit si nocumetum propter exiccationem pulmonis et destructionem instrumenti: et anhelitus in eis que sequuntur ipsum. nam anhelitus frequens inspissat spiritum: unde leditur instrumentum anhelitus: et que sequuntur ipsum: et anhelitus redditur difficilis. **Dicit Ipo.** primo pronostico. Spiritus si frequens sit do- lore et suspensione significat in his que sunt sub dyastol. mate. Et Sal. dicit in com. quod anhelitus frequens fortal- se significat dolorem: et fortal- se significat inflammationem in mebris que sunt in pectore: et anhelitus doloris est paruus

Nico. sermo. iiii.

DDDD ij

De causis
anhelitus
tardi.

et frequens et apud inflammationem est magnus et frequens: Sed anhelitus rarus frequenter pararius existit. Est. n. ille inter quem et illum qui est ante ipsum plögatur tepus. nā quies illa magna est. Et causa eius est opposita cause frequentis. et similiter significatio ipsius. Contingit autem quicquid magnitudinem velocitatem et spissitudinem adinuicem coniungi. Et sunt earum oppositas dispositiones. de quibus dixit Gal. in libro de diffinitionibus. Quibus euatur alis spiritus et propter res indigent renutricatione eius non magis solus et velocem et spissum inspirant. Quibus vero nihil euatur pararius his spem inspirationis. Si vero utraq; concurrat. scilicet caliditas augmentum et spiritus consumptio hi maximam omnium et velocissimam et spississimam inspirationem habent: et maxime si vehementer utriusque augmentetur: sicut et minoratio ambabus factis paruisime et tardissime inspirationes fiunt: et accidit quidem quicquid ut differat inspirationis motus a motu expirationis vel eorum in suis differentijs. Dixit. n. Ani. Quādoque diuersificatur in restrictione. scilicet tantum et quicquid in dilatatione. scilicet tunc ex parte magnitudinis et paruitatis. ita quod quicquid est dilatatio maior et quicquid est restrictio maior. Et sunt in alijs anhelitus differētijs. Unde de veloci anhelitu dixit. Quicquid est velocitas. super. vel tarditas in vno duorum motuum. scilicet dilatationis et restrictionis plusque in alio. ita quod potest esse diastoles velocior sistentes et eorum. Et similiter potest esse maior et eorum. Dixit Gal. in libro de diffinitionibus. Quia viuit inmoderatio lignamose humorum constrictionis eandem expirationis diffinitionis operabitur eis que inspiratione dicitur sunt: veloces. n. erunt et magne et spisse multa hac superfluitate coaceruata. parue autem tarde et rare sunt contrarias dispositiones. Motibus autem respirationis adinuicem comparatis. scilicet inspirationis ad expirationem sicut in pulsibus dyastole ad systole. spiritus quidam erunt rithmiorum sunt totam respirationem. Contingit. n. quicquid inspirationem fieri magnam expirationem autem parua. Aut eorum. Ita quoque inspirationem quidem velocem expirationem vero tardam aut eorum. Dixit Auic. Motus qui est secundum qualitatem. id est partem vel diuiaz motus eius que maior est habet necessitatem equationis. id est temperamenti caliditatis cordis cum introitu et dilatatione ex parte magnitudinis paruitatis fortasse est dilatatio. Et quia dixit. fortasse de dicit intelligere et fortasse est restrictio illa pars que indiget equatione cum exitu et expulsiōe. Quicquid. n. earum est magna necessario est motus quod tunc ea magna additus. Nā si est necessitas expulsionis vaporis fumosi plurima propter multitudinem quantitatis eius: aut qualitatem acuitatis eius erit restrictio exufflationis. Et si necessitas extinguendi calorem inflammationis plurima erit dilatatio magna. Et dixit Gal. ubi supra inuenitis simplicibus diuisis spiritus non erit difficile inuenire compositas ex illis. Quia. n. magna quidam sit inspiratio sicut quidam velox et pararie eis. scilicet parua et tarda necesse est vniuersas fieri quatuor combinationes compositarum circa inspirationem. scilicet magnam simul et tardam. Et magnam simul et velocem et parua et velocem. Et parua et tardam. Ita autem et secundum expirationem eandem quatuor coniugationes necessariū est existere. In quibus autem non contingit compositam spem diffinitionis fieri: non. n. eis due compositiones insunt sicut et motibus: sed vna sola scilicet spissitudinem et raritatem existens. Itaque tardior et minor ea que secundum naturam inspiratio. velocior autem et maior expirationis diminuta esse dicemus eis: quia ita dispositi sunt naturalem caliditatem addita vero fumosa. Inspiratio vero magna et velox expirationis vero parua et tarda addita est que habet caliditatem: nulla vero esse fumosam superfluitatem. Et dixit. inspiratio quoque parua et tarda infrigidationem indicat naturalis caliditatis quātercūq; se habeat expirationis. Et si expirationis secundum illud disposita fuerit. scilicet tardam parua de caliditate preter naturam iudicabit hoc idem. id est ipsius infrigidationem: Sed si magna et velox fuerit habundantem significabit caliditatem preter naturam quātercūq; se habeat inspiratio. Quia si secundum illud

inspiratio disposita fuerit de caliditate preter naturam iudicabit idem. Et dixit Gal. magnitudo cum spissitudine ex utraque utilitatis proportionem signat. Si vero cum raritate utilitatis ostendit. Paruitas vero cum spissitudine coniuncta doloris signat. Quia raritate vero caliditatis exsolutionem. Spissa pauca vero ad velocitatem doloris simul et utilitatis facta: metatiua. Si vero eorum ad velocitatem plus et frequentiam minus utilitatem solum in eis esse signat: verumtamen concurrat coniugationi necessario magnitudo sicut paruitas aliquā. Spissa vero et tarda coniugatio habundante spissitudine dolorem ostendit: tantum vero egrediens ab eo quod secundum naturam quantum et secundum tarditatem compositae dispositionis erit cognitio. Et enim et diminuta caliditatem et dolorem aliquam particulam significat. ita autem et si habundat plus spissitudine tarditas erit cognitio dispositionis que nunc est dicta: sed minus dolere ostendit eos qui sic se habent magis vero minorata esse caliditatem. Dixit Auic. cum docuit significare ex augmento parue dilatationis et magne constrictionis quod quando contingit homini ut non sit attractionis magne aeris. imo parue et sit magne extractionis anhelitus: tunc illud est significatio quod caliditas inata est diminuta. Et caliditas extranea intrans. id est. siens et dependens ab humore est addita. Et hoc verum est quando ipsa extranea caliditas est secundum mensuram caliditatis inate. ita quod etiam ipsa sit diminuta. Et dicit Auic. causa est: quia ab humore a quo illa extranea caliditas dependet multi eleuantur vapores mali per actionem ipsius caliditatis in ipsum humorem: unde fit magna necessitas extractionis eorum. Non autem requiritur fortis infrigidatio cum caliditas sit diminuta. Ergo restrictio erit magna et dilatatio parua: ut patet in febribus putridis malignis in quibus ad tactum non apparet caliditas fortis: in febribus autem effimeris et erysipelis non sic foret. imo in eis dilatatio semper est maior constrictione. quia in eis caliditas sit diminuta. Dixit Gal. ubi supra. Quicquid motuum respirationis noceat et eam que ante ipsum quietem egredi facit ab eo quod secundum naturam duplici igitur existente in motibus nocuimento: duplex erit et in quietibus defectus. Et enim utilitatis semper diuturnas facit quietes: habundantia vero breues. itaque cum dicimus spissam et magnam fieri respirationem a multitudine caliditatis verum est sermo. habundantia enim caliditas que secundum naturam inspirationem faciens magnam breuem mox precedentem ipsam quietem breuem ostendunt. Eius vero caliditatis que preter naturam et fumose sicut expirationes magnam ita et quietem. que est ante eam breuem operantur. ita et si minorantur que utilitatis caliditate minorata inata quidem caliditate nocita parua inspiratione fiente quies longa precedit ea vero que preter naturam percutit parua quidem expirationis: longa vero que ante eam quies sit. multotiens enim que preter naturam caliditas aucta est que vero secundum naturam diminuta. quicquid enim utilitatis motuum properat precedentem quietem tardare non sustinet. Et similiter dixit Auic.

De anhelitu forti et debili.



Anhelitus vehemens. id est. fortis. dicitur Auic. est ille ex cuius magnitudine virtus laborat illic. id est. in faciendo magnitudinem superflua coarctatione. id est. propter superflua necessitatem coarctantem virtutem ad introitum. scilicet. plurimi aeris et ad exsufflandum cum exitu plurimi aeris: quare sit quod bic anhelitus est cum magnitudine fortis. Anhelitus namque nature magnus non potest esse quin sit fortis saltem principaliter: vera enim magnitudo est differentia multum manifestans virtutis fortitudinem que conatur toto posse propter superflua necessitatem in attrahendo et expellendo.

lendoricunt quidam fortis anhelitus est qui fortiter ta-
ctui resistit sicut et pulsus.

Et signa anhelit? fortis nota sunt ex noticia cap? ei? .s. ex
infr? obedientia et necessitate multa et virtutis fortitudine p
motu vehementē et velox ad hoc maior ostēdetur fortitudo.
Et si cū his etiā frequens erit fortitudo vltima. Et debilis
anhelitus est in oibus predictis fortis oppositus.

De anhelitu alto et profundo.

Abelitus .i. alt? dixit Aui.
est anhelit? magni species.
non tñ dicitur proprie eius species: sed est q?
dam fortitudo .i. magnitudo .s. fm vnam di-
mensionem tñ. et fm altitudinem. Et fm hūc
modum anhelitus longus et anhelitus latus

possunt etiam dici anhelitus magni species. Anhelitus
enī altus pōt dici sic etiam ex alio modo .s. ex hoc q? partes
superiores pectoris moueantur in eo .s. magno motu: infe-
riores aut non sic de quo dixit Auicē. q? necessarius est in
eo motus superior? lacertor? pectoris et non puenit neces-
sitas. s. que additur ad mouendum velamē et inferiores la-
ceros pectoris. et iste quidem anhelitus accidit in febril-
bus pestilentialibus in quibus .s. incendium est in cor-
de et partibus superioribus pectoris: in inferioribus autē
eius et circa epas nō reperitur caliditas addita notabilis.
Et in istis febribus apparet vna bona naturalis. **E**t
signa eius sunt nota per visum et etiam per tactum capitis
in partibus cordis et superioribus: et tepiditas in partib?
epatis et inferioribus.

Et anhelitus profundus siue oppressus est predicto in
omnibus oppositus.

De anhelitu frigido.

Rigidus anhelitus sic dicitur q? frigi-
dus sentitur a tactu quādo
eius exspiratio peruenit ad malum vel faciē
astantis. Et significat. dixit Auic. mortifica-
tionem virtutis et extinctionē caloris inati et
cōuersionem cōplexionis et cordis ad frigidi-
tatem. Et hoc significabit fm diuersitatem gradū frigidi-
tatis ipsius. Et est. dixit Auic. deterius signum in egritu-
dinibus acutis et proprie quando est cum eo raritas: qm
tunc completur significatio eius super resolutionem calo-
ris inati. **E**t dixit Ras. tertio continētis anhelitus fri-
gidus si fuerit malum significat eo q? est ex caliditate ex-
stente in corde extincta: aut ex passione cordis propria.
Et primo pronostico? dixit. si exitus per os et nares ve-
nit frigidus signum malum erit.

De anhelitu fetido.

Ahelitus fetidus est intrans i fetore
oris: q? est desuo et veruz
tñ speratur et discernit a reliquis spibus fetor-
is oris. qm illis qñq? enētur fetor. i. senti-
tur et pēpitur i dispōne q? nō est anhelitus. s.
cū non anhelatur. sup. sed anhelitus fetidus
pēpitur cū anhelat. **E**t dixit Ras. 3^o pñ. anhelitus feti-
dus signat humores putrefactos esse in infris anhelitus
si cā eius non fuerit in ore. Et Aui. dixit significat humo-
res putrefactos in mēbris anhelitus: aut cāna: aut pulmo-
ne cū in eis putrefit humor aut mā alia non humoralis. si
enī cum putrefit pars membris cāne vel pulmonis.

De permutationibus que accidunt inter quasdam spe-
cies anhelitus.

Entingit permutationē fieri in dictis
spibus anhelit? .s. magni
velocis et spissi et p̄trario? eor? .s. parui tardi
et rari de vna spē. s. alia ex permutatione facta
i cāis eor? trib? supradictis. s. necessitate obe-

dientia istor? et virtute. Et est similis ista pmutatio i anbe-
litu dixit Gal. in lib. de diffinia. ei q? fit in pulsu: ita q? sicut
in pulsu. ita et i anhelitu si itaq? addit caliditas parū alijs
causis respirationis in permutationis inuenientibus inuenies
q? maior erit anhelitus manifeste: s. velocior. maxime aut
facta caliditate velocissima fiet respiratione etiā et spissa plu-
rimum ea acuta. Primo ergo aucta necessitate magnifica-
tur anhelit? et si plus addatur magnitudini addetur velo-
citas et fiet magnus et velox. Et si adhuc plus addatur. ad-
detur illis spissitudo. et fiet magnus velox et spissus: et hoc
clay est in corpore sano: maxime sano simpli. In corpori-
bus. n. sanis non deductis p caliditate additam extra lati-
tudinem sanitatis manifesta est talis permutatione: q? in eis
cū addita dicta caliditate saluatur virtutis robur et instru-
mētō? obedientia. ita q? licet i eis p additamētum calidi-
tatis arguere. Anhelitus est frequens. ergo est velox. et est
velox. ergo est magnus. S. non lz eōuerso arguere: pōt.
n. esse anhelit? magnus. et nō velox. et velox. et nō spissus.
In corpore autē egro egritudine calida nō est sic clay de di-
cta pmutatione: q? non saluatur in eis virtutis robur. et in-
strumentor? de obedientia nisi fortasse valde paucis: sicut
in qbusdam effimeris in qbus soluantur p̄dicte cause: et
si non oio respectu sui sani saltē parū minuitur: ita q? po-
terit necessitate assumens virtus. et inde fortius agens in
anhelitu facere p̄cessum supradictus. Quare aut primus
gradus caliditatis addite supra equalem facit i anhelitu
magnitudinē est: q? nā semper facit: cū pōt illud quo ma-
gis confegitur finem suum. finis autē anhelitus est supra
trahere aerē sufficientem ad euērationem cōplexionis cor-
dis. Vadente aut caliditate ad augmētum p nullum mo-
dū mouēdi anhelit? instrumenta habebit virtus maiorem
aeris copiam q? p magnitudinem toto dilatato pectore. Et
si tñ fuerit caliditatis augmētum q? copia aeris p magni-
tudine attracti nō sufficiat. tunc q? tū pōt conat? q? calidi-
tas euētur citius. vt nō longo tēpore moueat illius ca-
liditas i incēdium. velocitat ergo motū: et cōplet ipsum in
tēpore paruo. q? si adhuc non sufficiat: abbreviat tempus
quietis et frequētat motum. Si autē incipit caliditas minui
et fiat reductus ab additione sua versus equalitatem. tūc prius
q? de causis differentijs minuitur est frequentia. et post eā
velocitas et vltimo magnitudo. Ita q? illud q? vltimo ad-
ditur prius remouetur: deinde illud q? aduenit ante vlti-
mū. et tandem remouetur q? prius aduenit. **E**t dixit qñ
Gal. vbi supra similiter si minorata fuerit. que fm nām ca-
liditas. ita q? deficiat ab equali causis alijs anhelitus im-
permutatis manētibus. adhuc parum tardā et raram ne-
cesse est fieri inspirationē. S. tñ parum minore facta cali-
ditate q? fm nām minorem. s. q? parua. necessarius est fieri
i spirationem. multū aut minorata tardiorē plurimū vero
minorata rariorē. Robusta enī virtute exite non contingit
multo minorem fieri dyastolem: s. si exsoluatur sufficiēter
necessitas plurimum gescere cōpetit: et sic fiet multum ra-
ra: non tamen propter moueri oisariam tarde robusta vir-
tute ista q? non erit ita tarda sicut erit rara. Et sic ex parte
remisse caliditatis ab equali: que appellari pōt frigiditas
sunt et tres gradus. Primus est quo adueniente anhelit?
fit paruus. Secundus est quo fit tardus. Et tertius quo
fit rarus. Ita q? rarus signat caliditate remissam siue frigi-
ditate magis distare ab eq̄litate q? tardus: et tardus. q? par-
uus. Et q? dictus anhelitus fm dictos gradus p̄dat mo-
do dicto apparet p tanto et per quācūq? vna rōnem p̄tra-
rissimū vnum cōparatur ad mediū vnu p rōnem cōpositā
cōtrariissimū aliud ad idē cōparatur: s. primus gradus ca-
liditatis supra equalē facit anhelitum magnū et est primū
q? facit: ergo p oppositū: primus gradus remisse calidita-
tis siue friditatis adueniens eq̄li primū faciet anhelitum
paruum. Gentilis aut voluit q? primus gradus remisse ca-

Scdm q
caliditas
nālis di-
minuitur
ita fit per
mutatio
diuersa d
belitus.

lilitatis prius inducat raritatem. deinde tarditatem et ultimo paruitatem. et hoc pertingit ei per incorrectum textum quem sumptis a Sa. in lib. de diffinitionibus. ubi supra. q. textus vere iacet: ut scriptum est supra. Et notant tamen quidam et bene quod fortis virtus non ita facit in anhelitu magnitudinem per necessitatem additam quoniam cum ea et faciat aliquam velocitatem et frequentiam. Nec facit velocitatem quin et cum ea aliquam faciat frequentiam. verumtamen velocitas ista et frequentia respectu illius magnitudinis est parua valde sicut etiam et frequentia illius respectu illius velocitatis. Et similiter etiam dicunt in oppositis differentiis. Et notant quod cum incipit diminui caliditas ab equali alijs causis anhelitus impermutatis stantibus. primum quod depeditur est magnitudo. et fit anhelitus parvus. quod si plus depeditur de caliditate depeditur velocitas et fit tardus. erit tamen tarditas eius maior paruitate. Et si adhuc plus de ea depeditur: depeditur frequentia: et fiet rarus. ita tamen quod raritas erit maior tarditate ipsius: et sic raritas plus distabit ab equali quam tarditas: et tarditas quam paruitas: virtus. n. cum fortis est et cum obedientia infirmorum par diminuit de magnitudine per diminutam necessitatem: et post eam minus minuit de velocitate: et ultimo plus minuit de frequentia. Et hoc voluit Aui. cum dixit. Quia deficit reditus intentionibus tribus: intentiones appellans gradus predictos addite vel diminute caliditatis: i. tribus ergo intentionibus. i. in tribus gradibus diminute caliditatis: ita quod stat in illo ultimo ad quod peruenit: et non reditus retro: tunc inuenitur raritas plus. s. quam etiam anhelitus. qui est magis addita est raritas et postea paruitas. al. deinde magnitudo. sicut est minus diminuta. quod aduenit paruitas. ita. s. quod egressio ab equali ad paruum est minor quam ad tardum: et ad ambo simul minor quam ad rarum. Quia vero dixit Aui. minuit deficit. s. virtus motiua voluntarie quam desideriose mouet peritus ad attrahendum aerem debilitat: quod tunc minuit desiderium eius a mouendo et dilatando pectus. tunc primum quod agitur est paruitas in anhelitu. quod debilis virtus non potest facere magnitudinem. Et fiet anhelitus paruus velox et frequens et si adhuc pectus debilitat faciet agri tarditatem non potens velociter instigare mouere: et fiet anhelitus paruus et tardus: et tamen frequens. Et si adhuc plus debilitat addet in omnibus tribus dictis dictis et fiet magis paruus et magis tardus et magis frequens. Nam frequentia stante necessitate non potest tolli ab anhelitu: nec a pulsus: ut patuit in sermone secundo de pulsus formatione. Et similiter dixit Aui. Et si diminuit prohibitio. i. si instigare faciat ab obedientia sua: et prohibeat virtutem a mouendo. primum enim quod tunc agitur est paruitas: quod non potest virtus. quod fortis dilatare instrumentum inobediens: ut faciat magnitudinem: quare fit pulsus stante necessitate paruus. s. et velox et frequens. Quod si instrumentum magis inobediens fiat non poterit virtus velociter mouere ipsum: quare fiet anhelitus paruus et tardus: sed frequens non poterit tolli quoque stante necessitate. Si autem tollatur necessitas et virtus perueniat ad ultimum debilitatis aut instrumentum ad ultimum inobedientie: tunc fiet anhelitus paruus tardus et rarus. Quando autem non statuitur. s. ultimo diminute caliditatis. aut debilitatis virtutis. aut inobedientie instrumenti. et fit reditus versus equale a diminuta caliditate. tunc primum quod acquiritur est frequentia remota raritate et post eam acquiritur velocitas remota tarditate. et ultimo remouetur paruitas et fit equalis.

De speciebus anhelitus mali etiam si quedam raro possint reperiri in sanis.



Dpecies anhelitus mali que ut plurimum in egris quedam tamen aliquando et si raro in sanis compositae omnes sunt. et quod plurime quedam habent nomina imposita. et quedam nomine carent. Dixit Aui. in capitulo sermonis vltimo de malitia

anhelitus: qui et alio modo dicitur corruus anhelitus qui malitia anhelitus dicitur dispositionibus egredientibus a natura inania egra. i. egrotatiua quod vel sunt cum actuali egitudine vel cum dispositione per iniquam ad egitudinem ut in sanitate la psam multum vel neutralitate decedentie. Ille que hinc non meipositum sunt anhelitus motius difficilis strictus dicitur plus intrinsecus et paratus. Et anhelitus quidem motius. i. mouens pulmonem: ut dixit Aui. in rubrica dicitur est anhelitus concussus siue tremulus in cibis similis pulsui tremulo in causis et signis et significatis. Et quis Aui. in de causis pulsus tremuli non expressit de debilitate virtutis: dedit tamen eam intelligi. Quidam vero alij in sequentes dicta rubricas Aui. dicunt quod anhelitus motius est ille in quo homo percipit ac si intus in pulmone sit motus quem percipiat. Et est similis eide quo scripsit Gal. 4. de interioribus: capitulo 4. qui de sectionem sui diaphragmatis patenter sentiebat. Et inuenitur hic una littera quod dicit. Anhelitus motius ex naribus. s. mouens pulmonem. quod in hoc anhelitu dilatantur nares multum. Et quidam dicunt quod in hoc anhelitu mouentur pectus et nares. Et cause anhelitus motui sunt debilitas virtutis mouentis diaphragmatis talis agitatione quod pulmo non mori apparet de suo quo moueat: ex causis ei sunt strictio. vehementer profusa et collectiones apose in mebris anhelitus et subita effusio maxime in membra ipsius: sicut aliqui in cotarris pringit. Iste. n. causa per multam et subitam prohibitionem respirationis potest esse causa agitationis in pulmone per multos vapores calidos factos et clusos in eo quod eum percutiunt et agitant. Et quod sita predictis causis quod non possunt reperiri in sanis: hic est quod anhelitus motius reperit semper in egris. Dixit Aui. quod anhelitus motius signat aliquam dictam causam. s. aut debilitatem virtutis: aut strictionem vehenter per focatiua in decollatione. i. in squantia: aut maxime collectionem aut humoris effusionem.

Anhelitus autem strictionis dixit. A. et ut non inueniat aer in quo exercitatio fit cum anhelitu meatui in parte sui mori nisi strictum in quo non penetrat nisi paulatim. Causa autem strictionis anhelitus. A. posuit fore. 6. quare prima est apnea in illis meatibus ut in epiglotti cana aut ramis eius: aut ramis arterie venalis: aut et ipsa cana pulmonis. Et de his apatibus illud quod est dux vehemeter opilat meatum. Causa est et huiusmodi plurimae: aut grossi: aut viscosi: aut aquosi in pulmone aggregati meatui opilantes propter quod apnea faciat in eo. Causa est cooperatione accis pulmonis vel meatui ex coarctatione vicina ex apate in epate stomacho vel splene vel per huiusmodi effusos in spatio ventris per ydropisum: aut per alia sicut fit ex apatione apatuz in parte inferioris ventris non permittit dilatationem fieri velaminis. Causa est spissitudo siue inspissatio facta a siccitate. aut siccitate. aut frigore adueniente pulmone. aut velaminis. aut nervis et lacertis pectoris. Ista tamen causa melius adduceret ad anhelitum difficilem quam ad strictum cum nihil sit in meatu quod claudet et opilet ipsum. Causa est per vapores multos intrinsecus aggregatos in meatu anhelitus stringentes ipsum. Causa est strictio pectoris naturalis. sicut fuit in puero quem curauit Gal. ut scribitur de regimine sanitatis siue: aut strictio accidentaliter adueniens pectori de foris ut ligatura et siliis: ut non inueniat membrum dilatatum anhelitum ubi expandant. Et subdit. A. quod fit strictio anhelitus causa crisis. Et est signum eius quod declinant maxime ad superiora. Et quod sit eius strictio et difficultas ex apatibus intrinsecis permutatis ad partes capitis et indicat apnea post aures si res fuerit magis icolumis: aut in cerebro si fuerit prava. Dixit Gal. 4. de interioribus. capitulo 8. plurimum infirmi stricturam sentiunt unde velociter et sepe anhelare cohibent et eorum pectora longius dilatantur tamen non multum attrahunt aeris quantitate quod cum sine febre pertingit. signat in pulmone esse: aut vulnera: aut maxime viscosam grossam et multam.

multa aut alias multas mas: aut sanie ea circūdantē. Qz si aliqz hmoi abelitu bz z paulatim augmētāz. oz te arbitra ri apa i pulmone ei? ortū esse z nodū maturz z nullā vocē stertēdo emittit. Qz si vox stertēdo sonuerit: signat aut ma lamānā: aut viscosāz: aut grossāz i pulmone adeo iuiscatā qz difficile dissoluūt. Itē hmoi anbelitu subito veniente z qz angustia: aut stricturā in vijs sentiētes: scies mās ad pulmone: aut a capite: aut a vicinis mēbris venire z i ca/ nalis ei? clausuz esse. Qz si aliqz in pterito pleuresim habuerit: z post declinationē fortitudinis febris grauita tē i interioribz costaz. i. in pcauitate pectoris senserit. z qz aliqd de latere i latus mutari: seu verti subito: seu mo/ ueri cognouerit: signat multa sanie qbus ē rugitū possi bile est aliqd audiri. Et hec signatio firmet. si eger i pteri to nō expuit qz ruz pleuresi necessariū fuerit: z fuerit et for tis. Si mā aquosa: aut flātica subito sine febre descendē/ te ad pcauitate pectoris ab infirmis nil grossuz screez z in initio pap. z cū magna tussis: ea vero maturata grossius z multū. z cū parua tussis reijciēt: screez. n. qz fit cū magna tussis est aut fit pp grossāz z viscosāz mām: aut pp ipsius subtilitatē eiusqz liquozē: qdlibet. n. subtile cū p vefosita/ tē i tussis exstet sursum eleuabit ipso se diuidetē p aliam viā iterius reducez: sz z grossuz z viscosuz difficile ē ascē dere: qz nō pōt a corpore cui pūctū ē facile separari: neqz pauca debilibz vefositatē pōt eleuari: oz cū multa fortiqz tussis sūt z vefositatē extra educit: facili g ascēsus illi? Et rei qz neqz est multū liqda z aquosa: neqz multuz grossa z viscosa. maxime si vrus fortis est: qz si pect? nrm nō pstri/ gāz minime pōt aliqz fortiter tussire. Et si fortiter nō tuss/ iat minime mā grossa z viscosa sursum eleuat. Et Di/ xit Sal. si anbelitū malū cū angustia z grauitate exstet se/ bris sublegetur acuta signatur passio pulmonis. i. sangui nēi apa. Qz si intolerabilis incēdio fuerit: z angustia z gra uitas parua existerit in pulmone erispila monstret. Et qz diuissimus vtrāqz extremitatē bñ poteris passionē pulmo nis intelligere an erispila flegmon an flegmon erispile pti near. Et dixit Sa. ibide in gñali. Et ponit 3^o pñi. An gustia anbelit? signat tres passiones. i. aut calidū apa san guineū: aut stricturā meatuz anbelit? aut debilitatē vir tutis spūalis. Et Auic. qdem posuit signa duay pdictay triuz causay z pmo apatis pstringentis. Et dixit. Signa apatum i quinantie iam dicta sunt supra in suo caplo. Et signū apatis in pulmone est dolor grauis z alia que dicū/ tur caplo de peripleumonia. Et exstis in velamine dolor est pūgitius intrinsecus sensatus fortis z vehemens: z alia q dicunt 3^o de pleuresi. Et si est i velamine vel lacer/ tis extrinsecis sentit dolor pūgitius extrinsecus magis sensatus est tñ debilior intrinsecus: qz locus iste nō est sensu/ bilis: sicut ille. Et si est in cartilaginibz pulmonis ē dolor in quo est pstrictio anbelit? Et dixit. A. Qñqz perducit apa dictay partuz ad tussim. i. humidā. semp. n. est cū eo tussis: z non est semp humida. Et si fuerit apa caliduz fit cū eo febris. Et 2^o ponēs. A. signa hūoris nō apantis meatū pstringētis: dixit si hūores sunt in cāna eadē spūtu erispis z desiderū tussidē i iuuant ea cū manatione rei cū aliquātula tussis z cū stertitione. i. ē iuuant: qz in ster/ titione diuidit mā vnde melius z magis educit: z sic me/ lus anbelat. Et si hūores sunt i pulmone erit dispositio/ filis ei q dicta est: nisi qz tussis icipit a loco magis pfun/ doz nō est stertitio nisi fm quātitatē ei? qd manat ex eo qd spuit. Et hūores sunt i spatio pectoris. tñ iaz pmuta/ tur ex latere ad lat? nō qz trāseat de vno ad aliud: qz non pnt phibentē mediastino: sz sicut mā in vno latere sentit agitata. modo versus vnā partē. modo versus alterā cū al/ teratione iacēdi. i. cum pmutatione situs facendi. Deinde egrediunt cū spatio. i. hūores illi i spatio pectoris ptefi. i. nō est i ipso cū pstrictione anbelit? i. dato q anbeli/

tus fit pstrictus tussis de qua fit curandū: qz nō est tussis nisi qñ mā applicat cānulis pulmonis stimulan ad tussidū. Et dixit. q signa anbelit? pfocatiui. i. apatis ma gni intrinseci. siue ē pp mām multā nō apantes: tñ pfocan/ tē sunt q pstrictio siue pfocatio illa fit vehemētius apud resupinationē. Dixit. n. Aui. q oīs malitia anbelit? aut difficultas: aut pstrictio ei? adueniēs pp mām addit apud resupinationē: qz qñ hō iacet supinus: vt supra dictuz est ex Sal. 4^o de interioribus partes pectoris concidūt vna sup alias: vnde magis difficultatur vel constringit anbe/ litus. Et alleuiatur cū super vētrem iacet aliqz: qz partes pectoris minus stant cōpresse: sed dilatate magis. Neqz qz partes pectoris sint dilatate in isto situ fit fistoles diffici/ lion: qz illa dilatazione est libertas magis mouēdi: qz mē/ bra oia non sese grauant in illa. Et sūt mae non sic no/ cent pstringendo mēbra interiora. Et pp hanc causay. di/ xit Aui. q i anbelitu pfocatiuo intrinsecus: z a causa intrin/ seca vt multa mā phibetur anbelitus apud resupinatio/ nē oio: qz mae ille multe coarctates in resupinatione mea/ tū mēbroz magis coarctat. Et Aui. qdem nō dixit de situ: qz sequit q pdicti anbelitus in situ super altero laterum medio modo se habeat: qz i eo mēbra pectoris medio mo/ do se hnt. Et dixit Aui. Anbelitus q dī pstrictus q fit pp quācūqz causam pstrictio pcedat. Et anbelitus hñtis a sima qui est vnus de anbelitibus est paruus strict? z fre/ quens. Et pstrictū potuit ēt intelligere velocē: qz opz vt succurratur anbelitui q fit cū pstrictione ex parte veloci/ tatis z frequētie in plurimo rei: nō tñ semp. qz cū esset vl/ timatus calus vtutis z resolo caloris inati z aduētus pro/ ximus extinctioni fieret rarus. Quidā tñ dicunt q p an/ belitū strictū intellexit breuem q in tēpore est strictus. Et qdam dicunt q intellexit vere strictū. Et hoc etiā si causa fit sz locū stringens. Sal. tñ in libro de dīsnia dixit. in ob/ structionibus siue subiectionibus vel cōpressionibus vel oio angustationibus organoz spiritus sine dolore existē/ tibus paruus z velox z spissus fiet spūs paruus qdez pp angustationem: spissus vero. qñ ea que sunt vtilitatis cō/ plentur. z propter eandem causam: z velox fit.

De anbelitu aut diuerso. dixit Sal. in libro de dīsnia re/ spiratio inequalis erit sicut z pulsus qui in actuatione z qui fm eūdem modum fit: aut similiter erit: aut ordinata: aut inordinata. Et quocūqz sunt differentie pulsuz inez/ qualium eoz qui fm vnum motum z eoz qui fm plures existunt tot sunt z respirationū. Si inequalitas q fm vñū motū inter cōpositas etiā locata est. Et pz ex eo q si aliqz incipiens inspirare cito attrahat aerē finiens vero tardo: aut eoz ex tardo principio ad velocē transeat finē nequāqz tardū: aut velocē simplr hanc dicemus esse in respirationē sz cōpositam aliquā. i. sius partē hñtem velocē: aliquā ve/ ro tardam. Et eodē modo expirationem si eodē modo al/ teretur transcendente motu: aut ex tarditate ad velocitatē: aut econuerso cōpositam eā esse dicemus ex habentibus 3^{ie} ad inuicem particulis. Siltz aut z quando quies ali/ qua sciderit z intercidit aliqū motu: vt inspiratione vel expiratione cōpositay: z eā dicemus: tñ eam q diuisa est qdūqz fuerit. Et dixit Sal. vñe fuerit raro tñ non altera/ trāz: ambe particule totius respirationis i eodē hoīe sic hñtes. Et fit maxie hoc qñ hūoz multitudo acūmulatorz i tracheis arterijs suffocat hoīez ex pleuresi pñitiosa: aut peripha nō expurgata siue empimate in illo exstet. Et pp ibecillitatē ēt vtutis inequalitas fit pulsū vtiqz qñ neqz facillr dyastolare simul arterias: stat. n. z qescūt sicut senes sz viā. Siltz z i respirationibz ineqlitas aliqñ fit sz vnuz actū q vocat sistematica accis pp ibecillitatē vtutis. Et de causis ineqlitatis. dixit Sal. est defectio organoz. tā fa/ ciētū motū qz musculoz: seu receptiuoz vt trachee arte/ rie. Et cā exstis i trachea arteria angusta qd erit: sz de

Signa an belit? pfo catui.

Aui. qz resupinatio

De apeli tu diuerso

adueniēs pp mām addit apud resupinatio

relinquere qdez motuz qui i musculis occasiones sunt si-
cut spasmus et palmus et iectigationes et tremores: his. n. est
passionibus? ut delinquentes sint motus musculorum: sicut. n.
ambulatio ineq̄lis fit eis qn cruribus musculis tremētib?
aut vultus. i. spasmatis et tractis vel palmū patētibus. Sic
et respiratio fit ineq̄lis pp mouentes toracē musculos no-
citos sicut dictū est: quare ineq̄litas q̄ fm vey actum et
q̄ fm multos p̄ter existunt: aut angustatio trachearū ar-
teriarū aut musculorū toracis delinquens motus: aut ibe-
cilitas efficiētis tñ virtutis cā fit. Et dolor qdē organo-
rum aut vicinantium cā ineq̄litas respiratiōis existit sicut in
pulsu dolor dictū est. Et dixit Sal. in corruptione me-
diocri tñ gñō est ineq̄litas oīuz et inordinatiōis. oī-
ctū est aut in libro de differentiis pulsuum q̄ facilitas q̄ est
p̄ueniēter equalitas est q̄ non fm periodos ordo. Et q̄ ea
q̄ p̄ueniēter est paruitate corrupta ineq̄litas. est ea vō hz
periodos inordinatio. Cui. vō nō noīat anbelitū diuer-
sum iter spēs malitiae anbelitus fortasse: q̄ nō solū egriss:
sz in sanis p̄tingere posset vel dedit ipsum intelligi. Et di-
xit. q̄ fit cū causis q̄ sunt diuersitatis pulsus q̄ vt suo loco
patuit sunt mae replonales siue hūorales siue ciberales gra-
uantes supra nām. Et pugna nāe et egritudis et accētia aīe.
et pprie excogitatio de aliquo multū facit anbelitū diuer-
sum: vt dicit Sal. ilib. de diētia. Et dixit Aui. q̄ diuersitas
in anbelitū: aut est ordinata: aut inordinata. Et ordinatio
eius et inordinatio fm potentiā vel impotētiā fit vtutis.
C Anbelitus aut duplus. dixit Aui. est ex spēs diuersis.
Et hic anbelitus 4^o affo. ab Ipo. vocat spūs offendens.
Et est. dixit Aui. anbelitus i quo cōpletur dilatatio: aut
p̄strictio duob^{us} motibus et iter ambob^{us} est mora: sicut est
anbelitus pueri qui plorat. C Dicit q̄ anbelitus duplus
dī anbelitus geminatus dī ē bispulsans assimilatur pul-
santi maiori sup incudine siue flāme ignis cū geminatur et
sicut accidit homini cū odorat aliqd placibile q̄ geminat
tractū. Est aut filis anbelitui ploratis pueri: eius. n. anbe-
litus est vere duplus: q̄ geminat motū superiose. Dñt aut
anbelitū duplū pueri p̄cedit anbelit^{us} intercisi^{us} pp negli-
gentiā quā habuit de anbelitū q̄re postea cogit duplica-
re motū. C Et Aui. sub anbelitū duplo cōprehēdit anbe-
litū intercisi^{us} siue intersectū: q̄uis qdā dicat q̄ anbelit^{us}
intercisi^{us} est genus ad duplū et ad bñtez interponem. Cū.
n. expectat in anbelitū qes et venit motus: tunc ille dī an-
belitus duplus. Cū vero expectatur motus et venit qes si-
cut in apopleia: tunc est intercisi^{us} q̄ hz sectiones. i. interpo-
sitiones cum magna quiete. Dicunt alij cū Aui. dixit. q̄
inter duos motus est mora: tunc vel ista mora est parua q̄
pprie est qdā interruptio motus: et tūc est anbelitus du-
plus q̄ est qdā cōplicatio anbelitus: et est in eo lesio i inspi-
rando et in expirando illa mora est lōga ita q̄ cū expectat
motus nō venit: sz venit qes: et iste pprie dī anbelit^{us} inter-
sectus et est multū filis pulsui intersecto: si cōpressio qñ dila-
tas. i. qñ fit dyastoles fit intercisi^{us}. q̄. i. fit cōpressio et sisto-
les. Et fit mutatio qñ p̄stringit: q̄ et in sistole qñq̄ fit per
mutatio. C Dixit Raf. 3^o p̄tñ. ex 6^o affo. Anbelit^{us} i quo
p̄cipit extēsiō pectoris p duplicē imissionē aeris. q̄ imis-
siō filis fit imissioni fletus infantū. Aut vt dicit filis eis
q̄ iterdū apparēt i filocaptis: aut erit ex debilitate musculi
pectoris q̄ fit ex defectu virtutis: aut ex siccitate istū ox an-
belit^{us}. Et forte erit ex vtrāq̄ cā et forte erit ex dispōne p̄xi-
ma dispōni spasmū in istis pectoris: qñ vtus debilis eo
q̄ ē potens extēdere pectus ad motū necessariū ad imissio-
nē vñā q̄rē. inde facies p̄missionē oēs p̄ficiat actū suū. Et
si hūmōi anbelit^{us} fuerit cū febre nō erit nisi ex duriciēstū ox
anbelitus: aut ex dñio siccitatis. Et hoc malū est i egritu-
dinib^{us} acutis. C Aui. aut dixit. q̄ cause anbelit^{us} dupl^{us}
sunt: aut caliditas multa q̄ nō iuuat: eo q̄ attrahit. i. vni-
co motū. imo eius extēsiō facit necessitatē i additiōe attra-

ctionis: vt sufficiēter iuuat. Et ideo q̄ nō pōt vtus cū vno
motu cōplere conatur cum duobus: hic etiā reperitur alia
littera que dicit. imo eius extinctio. i. vt caliditatis extin-
ctio: aut eius remissio: seu infrigidatio. facit ad necessitatē
in additiōe motus ad motū vt q̄ nō pōt cū vno cōplere
cōpleat cum duob^{us}. Et vide de hoc exēplum in causis pul-
sus bispulsantis seu intercisi. Aut cā eius est debilitas vir-
tutis in inspiro anbelitus noto. s. dyastolae et pectoris. i.
faciens necessitatē q̄rē. Et debilitas qdem virtutis pōt
facere istum malū anbelitum duplū. vno modo qñ i cobat
motū et non pōt illum continuare: sz statim deficit: et statim
ē ipsum resumit et sic causat anbelitū duplū. Alio modo
q̄ deficit in faciēdo vñā totam dyastolē vel vñā totā sisto-
lē. Et sic causat anbelitū intercisi^{us} p̄ q̄rē vbi mor^{us} ex-
pectabat: et hic anbelitus ē dī cadens in medio. C Aut
cā eius. dixit. A. est malitia cōplonis deiciens virtutē. Et
ista est particularis debilitas. Et pp hoc differt a debilita-
te dicta in p̄cedente cā q̄ est debilitas a q̄cūq̄ cā fit vir-
tutis. et ista mala cōplexio vt plurimum est aut debili-
cans: aut durans inspiro p̄ficiatē: aut caliditatem: aut fri-
giditatem: q̄re inobediēte inspiro non pōt p̄tinuare motū: tñ
statim post cōplet ipm. C Aut cā eius est dolor in inspi-
ro anbelit^{us}: aut vicinis ei^{us}. q̄re nā inchoat motus sz terribi-
tudo nō p̄tinuat statim. tñ postea cōplet ipsum. C Aut
cā ei^{us} est ap̄a in eis: aut vicinis ipsius. C Aut cā ei^{us} ē egrit-
udo officialis: aut aliq̄ op̄ilo in ipsis inspi-
ro. et sicut ē mul-
tudo spasmū p̄teriti a quo remāserit lesio in dictis inspi-
ro: aut spasmū futuri quā p̄ueniunt accētia in eis: aut spasmū
p̄ntis. Et spasmus p̄ntis: aut futurus plurimū est de inani-
tione eueniens: vt plurimū in febribus acutis multi in-
dij in spūalib^{us} et adiacētib^{us} eis cū pp incēdiū partes pe-
ctōis excicātur: nā cū lacerti pectoris excicātū scipit tēdū
et spasmū: aut cū tēdū et spasmū pectoris nō pōtēte
p̄ueniēter dilatari et p̄stringi: causat qdā duplicatio i anbe-
litū. Et distinguit ab alijs p̄duritiē et siccitatē ad tactum
sensatū et p̄duritiē pulsus. C Dixit Raf. vbi sup 4^o affo.
anbelit^{us} i cuius si fuerit i missione et emissionē aeris et imis-
siō aeris facta fuerit bispulsiva. aut i silitudie hui^{us} signat
spasmū futuri: q̄ b̄ erit ex spasmū accēte musculis qbus
fit anbelit^{us}. Et si dispō fuerit crescens spasmū futuri in to-
to corpore manifeste signat. Et Aui. dixit. anbelit^{us} acut^{us}
duplus i febribus acutis ē signū malū. siue sit febris cum
ap̄ate: siue sine eo. C Dixit Ipo. 4^o affo. in febribus spūs
offendens malū: spasmū. n. signat non intelligens p̄ spūm
offendētes quācūq̄ lesionē anbelitus: sz ēā q̄ est in inspi-
ro et expirādo illa quādā cōplicatione anbelitus: q̄ dī
anbelitus duplus. Et vbi dixit in 6^o acutis passionib^{us}
cū febre. i. p̄tinua luctuosa iuspiria malū. i. cū alta voce cō-
questina cōposita. Et est vnus de modis spūs offendētis
dictis luctuosus: q̄ similit^{us} anbelitui lungenctum. Et of-
fensio qdez huius sensus pōt duplū esse. vno modo q̄ an-
belitus fiat diminutiō cū suspirio et voce luctuosa. q̄ acci-
dit pp doloris in mēbris anbelit^{us} vehemētiā: sed modo
pōt esse: vt fiat interceptio spūs: sicut in plorantibus pue-
ris pp virtutis ipotētiā pect^{us} ad anbelitū complendum
mouētis: ex qua rōne anbelitus duplus: vt supra causat.
Et dixit Sal. in comen. dicti affozissimi in acutis passioni-
bus et q̄ est in alijs p̄ viā signū: q̄ signat aut nimia siccit-
atē aut virtutis debilitatē: aut lacertorū pectoris spasmū.
q̄ vt dicunt plurimū est de inani-
tione calore febili nimū
exicātē ipsos: vel significat qdā ex dictis. aut oīa simul.
Et est etiā malus per viā cause: q̄ non pōt rōdebite latē
ri euērationi caliditatis. dicunt. Non pōt p̄dictus anbeli-
tus cū febre fieri a mala cōplexione frigida: q̄ cessaret et sa-
naretur per ipsam. Dicunt. fortasse Aui. cōprehēdit cū
specie anbelitus mali spūritum separatū sub spūritu in-
tercisi^{us}. posuit: q̄ est incisi^{us} per medium cū sola medietas
pulmonis

De anbeli-
tu duplo
intercisi^{us}.

De causa
anbelitus
dupli.

De causa
anbelitus
dupli.

pulmonis operetur in ipso pp quam causam vocatus est anhelitus separatus. i. diuinus contingit. **C** Dixit Auic. in nocumentum est in vna medietate pulmonis. alia medietate incolumi remanente per quam fit incolumis anhelitus eius medietas. Et est significatio eius.

Anhelitus aut difficilis ē. dicitur Auic. vt sit exercitatio in aere laboriosa. siue sit strictura i meatib⁹ anhelit⁹. siue nō. Et pp hoc differt ab anhelitu strictio. qz ille ē difficilis et laboriosus pp strictiōē solū. sed iste est difficilis et a quāqz alia pueniat cā. Et eius cā est nocumentuz i instis anhelitus specialit^r qñqz fit pp inflāmationē ignē cor di dominatē. Et qñqz pp frigus mortificans virtutem motuā. vel impediens eā: sicut accidit cū est frigus in vela. mine pp aerē frigidū: aut emplm frigidum positū sup ip/ fuz aut vicinā ita qz cadat in vltimitate illius emplⁱ: vt in frigidetur: vnde non fiat eius dilatatio bona. Sicut recita bar Sal. 7^o terrap. de eo q anhelabat pñl gementib⁹ ex emplo frigidū sup appposito. Et qñqz fit pp opilationem apud quā retinet pulmo attrahens aerē et indiget labore. donec infletur. et iste ē diuersus. i. malus pp strictiōē: qz est de caplo anhelit⁹ stricti. Et qñqz ē illa opilatio apā. Et qñqz fit pp medicinā solutiā mouentē hūiores: s3 non soluentē. Aut pp clistere acutū et nō soluens. nā pp mās agitas et vapores eleuatos. et ipsaz medicinā ptingit le/ di mēbra anhelit⁹: vñ fit difficultas. Et filr fit difficilis qñ flōmia in pleuresi nō psequitur necessitate. i. qñ fit qñ nō est necessaria: qz tūc magis malignan^t hūiores apantes et magis ledit infra anhelit⁹ qb⁹ magis lesis pampius diffi/ cultatur anhelit⁹. Et pñt ad hoc capm adduci plura ex eis q dicta sunt i caplo anhelit⁹ stricti: maxime circa fi/ nē ei. **C** Et dicit Sa. in li^o. de dñia: qb⁹ gibbatur et stol liatur et loidant^r ea q fm dorsum. i. cedētia vsus interius parui sim⁹ et velox et spissus fit spūs comprehendente tu/ mores: q pp nām regionē pulmonis ad quē diastolat^r extē debatur: et multotiens totā toracē hui⁹ dispositiones ostē derunt strictiōē vel natis mor accitēz vel post modū ad/ uenietes. **C** Et Auer. 3^o coll. 3. ait. Aliqñ accidit causa ma le pullationis anhelit⁹ nālis in aliquibus eo q pectus non erit pportionatū pulmonī. Et aliqñ erit cā stricture pecto ris ex culpa male fastiatiōis. Et ex cāis paruitatē ē dolor i pectore: aut dyasfragnate: aut in mēbris cōcantib⁹ cū eo. **A**nhelitus aut pparat^r. dicitur Auic. est ille qui nō adue nit hñi ipm nisi pparatur et equet^r et extendat collū suuz extēsiōe tendēte ad superiora: qre apitur p illud meat⁹. Et non pōt declinare collū: qm pstringit sup ipsum anhe litus sicut pstringitur sup attrahentē collū suum ad poste riora. Et filr nō pōt declinare pect⁹ et dorsum ad postero ra. Et pp hoc vocant qdaz hūc anhelitū ortomiam ab or/ tos. qd est rectū. Et qdam vocant eū sanfugiū: qz in ipso apparet qz sugat aerē. Et qñqz remouet^r hec pparatio et nō fiat erect⁹: et maxime qñ resupinatur: accidit ei vt coope riant^r ex ipso ptes pulmonis qdam eaz cū qbusdā: quare opilant^r meat⁹: qm ipse in initio sui est opilatus i plurib⁹ et i ipso nō est aptio nisi parua quā destruit declinatio par tius quātū dā sup quosdaz. Et Serap. dicit pparatio an/ helit⁹ est vna de spibus q est diuersa ab anhelitu asmatie: et ab anhelitu sanoy. Et fit qñ impletur vene grosse q sūt i pulmone humore grosso flātico. donec putrefit et ignit^r. Cum aut occupat locū venti. i. aeris substantia alia pstrin/ guntur anhelit⁹ et accidit pectori collo toto pparatio ere/ ta. qd est: qz patietes hāc egritudinem timent ne cadant qdaz partes pectoris supra quasdā quare pfoceatur. qd ē: qz ipm scimnt experimēto: qd accidit in hoc ex pstrictio ne. Rectifican^t ergo pectora sua et colla: donec pparet eis anhelit⁹. Et pp hoc vocat^r hec egritudo erectio anhelit⁹: et hoc q nō pparat ei qui h3 hanc egritudinē anhelit⁹: nisi quando est sedens directus. **C** Auer. quocqz 3^o coll. 3.

dixit. a notitia simpliciū differētiāz malitie anhelit⁹ pote ris cognoscere cōpositas. s3 nō volo tibi dare vñt exēpluz in anhelitu qui dicitur anhelit⁹ erectionis: et est anhelit⁹ par/ uus veloci^r thoar. i. frequēs. Et causa ei⁹ erit pp fortitu dinē virtutis et magnitudinēz necessitatēz i inobediētiāz instroz. qd qz iste anhelit⁹ non fit nisi pp forte apā in pul mone: aut pp opilationē forte: et nominat^r anhelit⁹ erect⁹ pp similitudinē eius q bz ipsum: qz non pōt iacere supi nus: eo q pars pulmonis cadit sup partē et partes pecto ris pñunt super eas. Et propterea necesse est vt anhelitus talis fiat. Et de causis huius anhelit⁹. dicitur Auic. Qñqz accidit illa opilo i febrib⁹ et i alijs silibus pp vapores de clinātes ad pulmonē et hūiditates resolutas. Et qñqz fit pp hūiores iplētes et opilātes pp apata. Et qñqz lacerti sūt mollicati. Lū ergo nō descendunt. s. humores et vapores ad partē pedum. imo descendunt ad partē dorsū pectoris: tunc coarctant. **C** Et qdam in gñali ponētes causas spūs malī dixerunt qz aliē sunt spēs malitie cōplexionis cū mā opilante: aut apante: aut quolibet coarctante meat⁹ spūs: aut dolores: aut vlcera in mēbris pectoris et dyasfragna te: aut virtutū debilitas: et maxime ex febribus acutis: aut pestilentialibus et venenis corpori ab intus vel ab extra aduenientibus. Et iste cause sunt fm Auic. reduxit. n. eas ad sex spēs. **C** Dicunt et alij q anhelitus pōt corripī a sua nālitate a multis causis sicut a mala dispositione cerebri. aliqñ. n. cer. bz in tantum impedit^r qz non pōt recipere in/ fluentia spūm vitalium a corde: nec spūm aialez ad mēbra trāsmittēte pectoris. Et tunc deficit debita respiratio cor dis: vnde accidit suffocatio. sicut i apopleia. Et sicut a sub ita lesione cordis: vnde qñ humores nāles in corde exites euaporāt ad quoz euaporationē sequitur spūs inanitiō: vñ de aeris attractio locū nō h3. Et tūc calor nālis subito ad interiora recurrit vt pz i timidis flōmag. qz aliqñ deficit et sincopat. **C** Et corripitur anhelit⁹ corruptione epatis qñ non gñatur in eo sanguis bonus et purus quo nālis nutrit^r calor et spūs: quo ablato spūs vitalis deficit: et p pñs anhelit⁹ ipeditur. **C** Et corripit^r ex ulceratione pul monis sicut apparet i ptificis in qbus aer attract^r p ocul tos poros euanesceat vt ad tēperādūz cordis caliditātē nō sufficiat. **C** Et qñqz a multa subita opilone poroz extrin secor sicut apparet in submersis in aq in qb⁹ poris opila tis anhelit⁹ intus claudit^r: et qñqz ab aere corrupto et pe/ stilētiāz pñio spūs quo tanqz vitalis refugiens in iterio ra corporis ibi se includit et opprimif^r vt mēbra regere nō possit in seipso deficientes. Et qñqz ex mala pectoris inflāma tione sicut pz in leprosis. **C** Et qñqz ex canaliū pulmonis opilationē: vt in asmatie. **C** Et qñqz ex poroz optione nimia qbus calor exalat. nālis sicut pz i logā trahētib⁹ morā in balneo multum calido: aut sub estiuo sole. **C** Et qñqz ex multa aeris frigiditate nervos et lacertos pecto ris pstringēte: vñ attractio aeris ipedit^r: vt pz in intinerati bus p loca niuosa et frida. **C** Et qñqz ex particulari opila tione facta in vena q portat sanguinē ab epate ad cor: vñ de non trāsit sanguis ad cor sufficiens ad gñonez spūs vi talis: quare calor cordis vehemēter incendit et anhelitus pmutatur. imo et suffocatur anhelitus. **C** Et qñqz ex cor ruptione humorū in venis cordis: vt in caufonizantibus. **C** Et qñqz ex multa gutturis pstrictiōe: vt in squinātia et suspensis notat. **C** Et auctores qdez ptermiserunt mul ta signa scribere multaz causarū malitie anhelit⁹ eo q fa/ cilliter intelligi possunt p ea que posita sunt ab eis.

C De speciebus anhelit⁹ malī reptis: maxime in particula ribus egritudinibus. Cap. viij. **I**rit Sal. in lib. de dñia. Manifestū est ex pdictis: qm ipse fm seipm dolor circa aliqz respiratiōz organoz fines par/ uū et tardū et spissū opabit spm. Et si nō cū

De causis
malitie an
helitus in
general.

Inducit
modum

cap.

Inducit
humidit
modum

Inflammatiōe fuerit dolor parū et tardū sū: et spissiorē in eo q̄ pp̄ dolorē fuerit solū: etiā et in aliquo velociorem. Et non solum pp̄ dolorē respiratiō: et pp̄ dolorē vici- natiū et cōcantū sicut stomaci epatis splenis et intestini co- lon. Et pp̄ dolorē oīz aīalis particularū q̄cūq; mouen- tur in respiratiōem pulsus paruus sit et spissus. ita vt vlr̄ audeamus enūciare parū et spissum spūm existere oīum animalis particularum quēcūq; manent in respiratiōe.

De anbeli- tu parietis dolorē in partib⁹ pe- ctoris.

CDixit aut̄ Aui. anbelit⁹ patietis dolorē in partib⁹ pecto- ris declinat ad paruitatē et breuitatē. dicunt vt plin⁹: nā vt supra patuit. q̄q; declinat ad longitudinē. Et q̄q; debi- litat fm q̄ dolor deticiat vtutez. Et q̄q; est difficilis. Et q̄q; tardat qm non est inflammatiō et fit frequens. Et sunt paruitas ei⁹ et ipsius breuitas plusq; eius tarditas. qm du- cens ipsuz ad retētiōem. i. p̄hibitionē magnitudinis et par- uitatē dilatatiōis est plusq; ducens ipsuz ad facilitatem. Et vt noceatur cū magnitudine dilatatiōis et vehemen- tius q̄ vt noceatur cū velocitate. Nā inflammatiō cordis et calefactiō nō excusat a velocitate. q̄uis ledatur ea: qua- re plus dimittit magnitudinē et velocitatem. Et Sal. dixit. vbi supra. omnia hec. i. oēs differentie anbelitus q̄s dixerat in habentibus dolorē in partibus pectoris sunt eis anxietate. maxime q̄dem magnitudo postea velocitas verū spissitudo intristabilis est eis que debent fm pluri- mū tempus moueri q̄ p̄ paucum. Et de magnitudine qui- dem aufertur et multum de velocitate minimū et de spissi- tudine nihil: et additur ei aliqd supra id qd f3 naturā i co- piam que ex paruitate est corrigendo. Cum tñ non suffi- cit frequētia cogunt facere velocem: sicut etia cum suffi- cit calor velocitas cogunt facere magnum: quāuis le- dantur magnitudines: qz in ea magis distrahitur pectus et magis dolentes partes mouentur et concutuntur.

De anbeli- tu epicor.

CAnbelitus vō empicoz. Dixit Sa. in libro de dīnīa par- uā h3 respiratiōē: qd. n. circūfusus est prius ea q̄ fit ei- tra dilatatiōē paruitatis. Et dixit Aui. Anbelitus eoz est difficilis. Et q̄q; ppter difficultatē laborat in dilata- tiōe pectoris totius. i. cū caliditate extranea quā hñt ex- puere et est cū exsufflatiōe: qz nō multū trahunt de aere et multos vapores expuere cū exsufflatiōe remittūt. Et nō est caliditas extranea. i. aliqñ cum illa sanie: neq; qd adiu- vet vtutē: vnde est multū debilis: et tūc non est exsufflatiō ne: qz nō tñ trahūt de aere: qm hñs hāc egritudinē. i. em- pīma iam ultimatus est in debilitate itelligens de empīma te ex p̄stiaut apatis apertione. S3 virtus in habentibus peripleumoniaz: aut asma est remanens. Et in his verbis inuit Aui. q̄ empicus est magis debilis q̄ peripleumo- nicus vel asmaticus. Et empicus cum caliditate cogitur facere anbelitum magnum velocē et frequentem: sed non pp̄ caliditatem naturalem: neq; per virtutem fortem. quaz pp̄ non potest dilatare multum nec velocitare sicut pos- sunt peripleumonici et asmatici quoz vtutes sunt fortes.

De anbeli- tu squinā- ticorum.

Et in squinātia. dixit Raf. 3. dñi. eo q̄ paties sunt age- re anbelitū: inde est q̄ lōgius sit spatiū imissionis aeris et emissionis et inde eoz anbelitus fit in tempore longo. Si itaq; post hoc anbelit⁹ fiat in breui spatio signat largitatē in ipsius trāsitu. Et dixit A. anbelitus hñtūz decollatio- nē et suffocatiōē et q̄ ambabus sunt filia. i. aliqñ aliam de sp̄ibus squinātie est cum dilatatiōe magna. i. non p̄o p̄tebene. n. est magna: qz oēs muscoli pectoris et totū ip- sum pectus mouētur: et nō est magna: qz multus trahatur aer. Et est cū velocitate et frequētia: cogitur. n. velocitare et frequētiare vt recōpensetur paucū aeris: qz multum nō pñt trahere in vna vice. cogitur aut̄ p̄ necessitatē additā et submersiōis vehementiam. quā mā facit submergēdo calidū. Et non est eis exsufflatiō pp̄ paucū aerem que tra- hunt quē non est emittēre cum exsufflatiōe necessarium.

CDixit Raf. 3. dñi. sumarie anbelitus p̄ius dispositio

ni anbelitui pp̄io aliqb⁹s egritudinib⁹ signat sanitatē. **C**Amplius in q̄ multis egritudinibus dicit de proprio anbelitu illis cōdecēte et in libris particularibus. Et de- siptēs q̄dem: q̄uis multoz actū obliuiscatur et non fa- ciant eos aut faciant aliquando: sed minus aut plus de- cente. Respiratiōis tñ vtilitas eo q̄ nisi cōpleatur pericu- lum pp̄inuum simul et anxiatū h3 excitat eos ad actū: et non p̄mittit negligere diu: et recuperat mor totū quā- to. ex tēpore getis priuatur. Et ita non rarus solū: et ma- gnus sit: et tāto maior decēte quanto et rarior. Et sic ratio- nemōstrat in raritatē et magnitudinē dissipientium conuer- ti respiratiōem. Dixit Auer. 3. coll3. priuatio anbelitus est mors: q̄uis in prima fronte appareat priuatio anbelit⁹ in multis egritudinib⁹ sicut in suffocatiōe matris et su- milibus. Et sic inuit q̄ anbelitus. q̄q; aufertur peni- tus: et fm cōem apparetiam. Unde 4. de interioribus. di- xit Sal. est passio que est anbelit⁹ ablatiō sui⁹ destructiō cū infirmus nullum videatur anbelitum habere: qz cur- sum nature inordinabile videtur animal anbelitu p̄o cer- to non existente habere viā. Cum aut̄ palam inueniamus animalia in cauernis inclusa pectus nullatenus mouere duas intentiones: op3 intelligere: aut. n. anbelitus ita par- uissimus est q̄ sensu cōprehendi non pōt: aut tunc tempo- ris anbelitus ipsis animalibus non est necessari⁹: et suffi- cit eis q̄ p totum corpus ingreditur et egreditur: nam et si anbelitus a corde impulsus deueniat et ipse qui fit p̄ pectus fiat cū adiutorio cerebri: passionib⁹ tñ ablatiōē anbelit⁹ generantibus totum corpus palam videmus moleitari si- cut fit in apopleia tremore epilepsia et congelatiōe.

CDe varietate que accidit anbelitui fm res naturales et non naturales. Lap. xiii.



Alienus in libro de vtilitate respirati- nis. dixit. infantes qd3 plus et frequēti⁹: pubescētes vō minus et rari⁹ respirant: pp̄ qd q̄ angētur plurimū hñt ma- iorē calorem: q̄ si nutrit̄ alis spūs p̄ respiratiōē et pp̄ hoc respirant amplius et perfectius in- fantes. Adhuc aut̄ qm nutrimento amplior: vt quo angē- tur indigēt. Si vō et qd liniginosus est effunditur in respi- rationibus pp̄ hoc etiā et respirant plurimū et frequēti⁹ me: vbi. n. est nutrimenti actiō aplior ibi est et sup̄fluitas am- plior. Un. A. dixit. pueri indigēt educatione sup̄fluitati su- mosay necessitate vehemētis: qm digō in eis ē p̄ima et ma- gis assidua. Et nō est in eis vehemēs valde. i. nō est fortis. qz pueri nō sunt cōpleti i corporib⁹ suis: et sic in quātitate pectoris nec i vtutibus suis. i. motiuis et maxie pectoris: qre necessariū est vt cadāt in anbelitib⁹ eoz frequētia et ve- locitas vehemētes cū magnitudie aliq̄ nō exite cū illa ve- hemētia: qz nō est magn⁹ sicut velox et frequēns. **C**Juueni vō dixit A. Anbelitus sunt maiores: et sunt minoris velo- citatis et frequēti⁹: qz necessitas p̄sequitur in eis cū magni- tudine: et sic est magn⁹ et velox et frequēns: et plus magn⁹ q̄ velox et frequēns: eo q̄ sint cōpleti i cordibus eoz et vtu- tibus ipsoz motiuis. Et dixit Sal. senib⁹ vero pp̄ fri- giditatē eoz respiratiō minor simul et rarior fit. Et Aui. dixit. Senū anbelitus sunt minores in intētiōibus addi- tiōis vel intēsiōis: et in differētijs q̄ sunt pp̄ intēsiōis caloris: vt in magnitudine velocitate et frequētia: q̄ anbe- litus iuuenū: et nō sunt i paruitate anbelitus decrepitoz: eoz. n. anbelitus sunt minores et sunt vehementius rari pp̄ illud qd tibi non occulat de diminutione caloris eoz inati. **C**Dixit Sal. ii. pulsum et ponit a Rabin⁹ 3. par- ticula sic corpus viroz oīz puz et mīdūz a sup̄fluitatib⁹ et rebus ipm ipellētib⁹ inspirat et respirat spū bono. Lo- pus vō mulieris loca cuius venay stricta sunt et ipedita a pinguedine et carne tenera et sup̄fluitatibus flāciis a quo nihil euaporat per cutem ipsius strictitate et dampnitate. contrarium.

Dyspnia ut patuit nocumentum quoddam
existit pulmonis. i. respirationis.
Et inuenitur sumpta dupliciter. vno modo
generaliter pro omni malitia anhelitus sicut
fecit Sal. in lib. de dyspnia in quo de omni ma-
litia anhelitus determinauit. Alio modo spe-
cialiter p speciali malitia anhelitus. Cecidit tñ discordia i-
ter doctores pro qua speciali malitia supponat. Siliber. n.
voluit q malitia anhelitus pueniens ex humiditatib⁹ cō-
tentis in instrumentis anhelitus exis in inspiratione ⁊ ex-
piratione simul sit dyspnia. Alij aut dicunt q malitia anbe-
litis cū difficultate ⁊ iordinatione ⁊ sine sonitu pcepto in
pectore ⁊ cum voce rauca subtili sit dyspnia. Gordenius
quoq; dixit. q dyspnia est difficultas anhelitus sine sonitu.
Dyspnia quoq; tripliciter sumptū reperitur. vno modo

**Alma tri-
pliciter, su-
mitur.**

gñalr pro oī malitia anhelitus. 2. sumit a Raf. 4.º pñe. Et ut sic est idē qđ dñia generalr sumpta. 1.º minus generaliter p anhelitu frequēti 2. laborioso: qualis est qui eue nit currenti 2. laboranti. 3.º modo sumit specialr pro specialī malitia anhelitus proueniente ab humoribus grossis 2. viscosis existētibz in pulmone ipedientibus libez ingressum aeris p canales pulmonis. Et isto modo sumptū dī asina vey. primis vero duobus modis sumptū nō dī verū asina. vnde eodē quarto pñe. dixit Raf. asmatis cū fore veraciter eū qui in partibus canalis pulmonis hz humiditates multas viscosas phibētes ex viscositate eap ne attrahat aeris q̄titas oportuna. Ser. quoq; 2. haly. isto modo sumperūt asina. Aui. vero sumpsit ipsuz qñq; gñaliter 2. qñq; specialiter 2. precipue in curatione eius. Sal. vero 7.º misemir: vt ponitur a Rabi in tertia partic. dixit pstrictionē spūs que accidit alicui sicut est que accidit ei qui cōstrictus est sensibiliter pstrictione fortis: vt apparet in p̄focatis: medici de cōsuetudine nomināt asma 2. statum erectū: qm̄ status pectoris dñi huius egritudinis est rectus. Et huius egritudinis cā est cōstrictio accidens pectori ex apate qđ est in mēbris pectoris: aut ex humoribus viscosis fluxis inter pectus 2. pulmonez: aut ex humoribus grossis 2. viscosis fluxis in partes cāne pulmonis. C. Siliber. vero dixit. malitia anhelitus tam in in spirando q̄ in expirando pp siccitatem additam vel humorē siccū pectore dñantur nominatur asma. C. Sordo. aut dixit. q̄ asma est difficultas anhelitus cum sonitu. auditur. n. in pectoribus asmaticoz. Dicunt qdam. sicut ga rox hanelam. Et asma qdem a quibusdam pituitas vocatur. Papias aut dixit. q̄ pituitas est passio que ex abundantia flātis fit in pectore. C. Ortomia quoq; dicunt. qui dam est malitia anhelitus in inspiratione 2. in expiratione simul ptingens: in qua homo cogit stare erectus. ortomia. n. spūs rectitudinis dī: p̄focantur. n. iacentes non potentes expirare. Et dicūt q̄ est asma non finens iaceret: h̄s cogens erectum stare: 2. vocant h̄mōi patiētes opisto: roici. Sal. vero sup 4.º regiminis acutoz. comē. 2. inuit: q̄ qñ difficultas est in inspiratione multa 2. in expiratione pauca: aut nulla respectu inspirationis talis sic patiens dī anhelofus. Qñ vero passio est eō in expiratione multa 2. inspiratione pauca. aut nulla talis sic patiens dī suspiciōsus vel subsumigofus. Qñ vero difficultas i vtrazq; est equalis dī ortomiosus. Et alij dicunt qđ difficultas est multa i attrahendo aerē: dicitur tunc sanlugiū. q̄ exucāt aerem sicut sanguisuga sanguinem. Et qñ est difficultas magna in expiratione vocatur ortomia. Et dicunt. anhelitū pparatus esse asma difficile. C. Et dñia qdem asma 2. ortomia proprie sunt accidens actionis lese. sunt tñ ista noia inducta ad significaduz egritudines in quibus ipse lese actiones eueniunt. Et pōt dici q̄ ipse egritudines nō mē sumperint ab accite. C. Aui. diffiniens asma verū dixit. Asma est egritudo pulmonis. s. pp cām pulmonis p priam siue apate cū qua patiens nō inuenit excusationes ab anhelitu frequenti sicut est anhelitus quo laborat p̄focatus 2. festinatus. Sicut enim p̄focatus 2. squinantia 2. sicut festinatus in itinere a quo proprie dixerunt Serap. 2. Paulus nomen asmatis sumitur frequenter anhelat 2. cū labore ac si multo tēpore percurrisset. ita frequenter 2. cū labore anhelat asmaticus. Et vt ex dictis superius apparet. oīs asmaticus hz anhelitum frequētem: sed nō oīs hz anhelitū velocē. imo nō nisi habens virtutē fortem ad velocitandū que de facto tā fortis in paucis asmaticis reperitur. ideoq; de anhelitus velocitate auctores i asmatis declaratione nō expresserūt. Et asma qdez vey est imediata 2. ppria passio pulmonis: vt pz ex diffinitione ei supra posita. C. Asma vero non verum pōt esse passio alterius mēbz q̄ pulmonis propria 2. imediata: pulmonis tamen

per cōmunitatem: vt apparet p diffinitionem asmatis nō veri que clare haberi potest ex narratis.

De causis aut asmatis dñie 2. ortomie: q̄uis satis appareat ex dictis in hoc capitulo 2. p̄men dixit Sal. 7.º miemir egritudo que nominatur angustia spiritus est egritudo que gñatur ex humoribz grossis 2. viscosis in cāna pulmonis inuiscatis. Et dixit. quarto de interioribus 2. ponitur a Raf. 4.º continen. sic accidit ex discursu reumatis ad pectus ex capite aut ex locis attinentibus ei. Et fit eo q̄ canales pulmonis pleni sunt humoribus. Aut eo q̄ secus pulmonē fuit putrefactū. s. sanies exiens ex apate non p̄mittens ipsū extendi. aut ex sanguine. s. qui effusus est ad p̄cavitatem pectoris congelato vel non congelato. Et Serap. dixit. q̄ fit eo q̄ ex humore grosso adheret carne pulmonis. C. Dixit Aui. q̄ qñq; fit pp cām in ipso pulmone existentem 2. in eis que in ipso sunt 2. in ipso cōtinuantur: vt in arterijs 2. ramis paruis 2. suctionibz eap. i. ramis paruis canne qui terminatur ad supficiem pulmonis qui dicuntur fucozes materiez que sunt in cōcavitatem pectoris: vt patuit i anathomia pulmonis: aut in ipsa cāna pulmonis: aut in raritate. i. in carne rara ipsius pulmonis 2. locis vacuis. i. in spacio vacuo pectoris. Et hoc pp inuiscationem humorū grossorū. Ita q̄ ppria cā asmatis est mā grossa viscosa cōtēta in aliqua dictarū partiu pulmonis. Et iste materiez visco se grosse. qñq; sunt effulse ad ipsum ex capite 2. pprie regionibus meridionalibz in qbus multiplicantur humiditates catarrales in capitibus incolaz suorū. Et qñq; sunt expulse ad pulmonem ex alijs mēbris: 2. hoc siue p viam defluxus materiez ab eis ad pulmonē siue p eruptionez apatis in eis cuius sanies peruenit ad pulmonē. Et qñq; est causa gñationis dictaz supfluitatū in ipomet pulmone frigiditas p̄lonis siue: vnde est debilis digestionis sui nutrimenti. quare multiplicatur in ipso in qualibet digestionē hūiditas fm oēm partē 2. sic multiplicat paulatim q̄ modus adunationis hz fieri p modum p̄gestionis. Et qñq; fit. dixit Aui. pp humore non exitem in pulmone. imo i stomacho i quo exierit. q̄ est effusus ad ipm ex capite aut epate: aut q̄ est generatus in ipso: nā tñc stōus cōp̄mit dyafragma: 2. dyafragma cōp̄mit pulmonem. Et epar ē qñ ifrigidatur: aut ingrossat: qñq; adiunat ad faciēduz asma. Et hūiores p̄dicti. dixit Aui. qñq; nocēt suā q̄litate modo suber: q̄ grossitie vel viscositate: 2. qñq; nocēt cū suā q̄titate 2. multitudine. C. Dixit Tabi. Et ponitur 4.º pñe. excitat aliqñ asma ex coagulatione sanguis in cānali pulmonis ex cā alicui? spēi sp̄nti sanguis. C. Dixit Aaron. ē qđā spēs asmatis q̄ fit ex v̄tōsitate inclusa i pectore. Et qñq; ex cā asmatis nālīs ex p̄ncipijs gñonis aut postea ex tpe acq̄sitas: sicut patuit ex Sal. 4.º de interioribus. Et Tabi dixit. si pectus fuerit strictū 2. pulmo paruus. patiens erit itegre asmaticus. C. Dixit Raf. 4.º pñe. fit qđā spēs asmatis anhelit? similis asmatis ex spasmo musculi pectoris: 2. ob laxationē eius itez. vey si spasmus fuerit in musculo extendente pectus imissio anhelitus duplex erit: 2. eōuerso. q̄ si fit i musculo cōstringente emissio anhelitus duplex est. Et dixit Aaron. qñq; fit ex debilitate musculorū anhelitus. Dicit qđā ex omni humore replēte vasa pulmonis posse fieri asma: qm̄ vasa illo hūiore repleta cōp̄munt pulmonis concavitates. Et posse ē fieri ex pluribus 2. diuersis humoribus mixtis. Et pro maiori declaratione cāz asmatis recurrēdum est ad ea que dicta sunt in singulis spēbus malitie anhelitus: ipse enim cause isunt pulmonis: aut pprietatē per cōitatez. Et pprie sunt aut mala p̄plexio sola: que qñq; est sicca: 2. raro: aut cū mā 2. materia illa aut est simplex: aut cōposita. Et est repleta cānales: aut rāmos arterie venalis: aut etiam vene arteriales:

Et factum vero ex cōmunitate principioꝝ cerebri. s. ⁊ nu-
ce declarat lesio existens in eis. que cognoscitur ex his q̄
dicta sunt in sermone precedenti in proprijs eoꝝ tracta-
tibus ⁊ capitulis. Et factum cōmunitate vicinoꝝ. s. nutri-
tinoꝝ significat additio ppter excitationē materie ipsoꝝ:
⁊ que in eis est: ⁊ post repletionē cibalem vel humoralē
accētes eis. **E**t factus pp eruptionem saniei subitō ad
mēbra anbelitus decurrentis signat q̄ precesserunt signa

anpeli's

Signa fa-
cti a siccitate.

Signa fa-
cti a siccitate.
Signa fa-
cti a frigida-
tate.

Signa fa-
cti a ven-
tositate

Signa facti
a vaporibus
fumosis.
Signa facti
a debilitate
et lentis.

Signa facti
ex paruit.
pectoris.

Pronostica.
Et phibet
anbelitus
cui sit
ascensus
et maxie pa-
tens dif-
ficultatez.

Et situ
dinem.

anpatis et collectionis i aliquo mebroz: ex quo pot sanies
ad mebra anbelitus fluere: et q pcellerit signa eruptiois
q dicetur caplo de pleuresi. Et factum a siccitate. dixit
Alex. significat angustia spūs abiqz raucitate vocis. Et
Raf. dicit 4° pñen. cognoscat p macredine corporis et
soliditate. i. asperitate ipsius p regimen añs qd fuit ex-
caviu. Et A. dixit. signant ipsum sitis et priuatio spūti
oīno: verūamen spūtiur cū recipitur abintus qd hūme-
ctat: et cū ab extra appropinuat inungēdo. Et Silibertus
dixit. cognoscat tussis sicca a corporis macilētia colligraci-
litate siti et gutturi: et lingue asperitate et angustia spiritus
nūc in inspirādo: nūc in expirādo: nūc in vtroqz et sonitū
facit: qz aer pp gutturi siccitate et asperitatem difficulter
transit. Factū vero ex humiditate. dixit Alex. cogno-
scit: qz vox et sonus sunt cū raucitate: et est cū multa spūti
emissione et globosa et siti pauca. Et factū ex frigidita-
te. dixit Raf. 4° pñen. q put vidit a Sal. 4° de iterioz/
bus de passionibus pulmonis. asma si paulatīne in pñ
acciderit donec graue fiat ex frigiditate erit accidente in
pulmone et in paucis diebus pulmo replet humiditate q
passio solet fieri in decrepitis multoties. Et A. dixit si sit
pppter frigus pñonis pulmonis. sicut in decrepitis acci-
dit: tūc ipsum paulatim incipiet et pñmabit: qz friditas
pñonalis est causa q paulatīne supfluitates pgerant in
ipsum: et fm hāc viā tale asma gradatim augmētādo pro-
cedit. Ex frigiditate aut adueniente de foris asma accidit
subito et gaudet patiens i attractione aeris calidi: sicut pa-
tēs ipsum caliditate gaudet in attractione aeris frigidi.
Factū a vōsitate. dixit Aui. significat lenitas partiu
pectoris cū pñtrictione q diuersificat fm acceptionē eius
qd inflatiū et eius qd nō est inflatiū. Sup. et filr ex acce-
ptione eius qd carminat et resoluit vōsitatē et acceptio-
ne ei? qd nō est tale et pectus distēdūz apparet. Et factū
a vaporibz fumosis significat lenitas et distēsis pectoris
et febris enaporationem faciēs. Et factū ex debilitate
vītutis mouētis musculos pectoris. dixit Harō. significat
ipōtētia anbelādi: nisi prius extēdat pectus. Et dixit Ra.
vbi supra. nō est cū eo rubedō: et angustia anbelitus sola.
Et factū ex puitate pectoris signa sunt nota et apparēt
visui. Et factū a cāis pñitūis signant ipse cāe q pñ-
rierūt. Dixit Aui. q phibitio anbelitus adueniēs cum
ascēsus sit est pñtera q stōus pñmūt velamēz velamē
pñmūt pulmōne. Si asmatico supueniat sincopis pñ-
simū est. Dixit Ra. 4° pñen. ex lib. epydimie. si in mē-
bris inferioz? oris āpa inde soluit asma trāsmutata mā
eius ad inferioza. Et dixit. febris sanat asma. i. pueniens
ex frigiditate pura vel cū mā frigida alterādo digerendo
et mān resolūdo. Et dixit. varices curant asma ppter trā-
sportationēz māe ad crura. dicit qdaz. quādo multiplica-
tur paroxysmus asmatidis iterficiat maxie vītute debili existē-
te. Asma lz possit accidere noniter genitis: rarissime tñ in
eis reperitur: prius. n. moriūtur qz ipsum icurrāt. Dixit
Mes. Asma mulieribus nō sepe accidit. et intellexit: nō
solū i cōparatione ad decrepitos: lz ad viros absolute qd
est pp quierē humoz ipsaz. Dixit Aui. asma ē ex egrī-
tudinebus lōgis: cū hoc tñ ē habēs paroxysmos acutos. i.
breues fm filēz spāsmi et epilē. Paroxysmus asmatidis di-
plex est. vnus cōis pñēs multos paroxysmos particula-
res q in ipso eueniūt: et iste est longus durans aliqui per
annū et plus et minus de quo intellexit Mes. cum dixit. si
paroxysmus vsqz ad 40° nō declinauerit. Alius est paro-
xysmus particularis: qui aliqui pluries in paroxysmo cōs-
et vli multoties aduenit: iste si est ex magna malitia abe-
litus nō pot esse lēgus: lz oz necessario q sit breuis: et q si-
niat cito ad salutē vel ad mortē: qz nā nō pot malitia ma-
gnā diu tolerare: et fm q patiens molestā in ipso paroxys-
mō ita iudicet medicus de salute vel morte. Aliqu tñ qñ

molestia nō est multū magna: lz transit ad. 20. dicitur ali-
qñ vltra eos purp experientiam aliqui vidi. Et vidi Luce-
ris molestabat vehemēter: et durabat molestia eius p ro-
tū diēz aliqui extēdebat ad diē sabbati: et tñ liberat? fuit
pfecte. Et asma qd ē in oī etate accōis difficilis est cura-
tionis: ipsum tñ et tussis. dixit Ra. vbi supra. ex vbo Sa-
ui curatur: qñ huius passionēs difficile digerūt in iu-
uētute: lz maxime in decrepitis. Et Aui. dixit. cū asma ac-
cidit decrepitis non forisā sanatur: neqz maturat? qd est
pp vītutis iploz defectionē: et non maturantur in eis pp-
tīs cū i iuuenib? sit difficilis sanatiois fm plm. Ampli?
i decrepitis multiplicat resupinatio q sit maxie nociu?
ē asmaticis et phibet a bona digōne. Inqz hyp. 2° affor-
simo. bzāci et corize i valde senib? nō maturant? maxie tñ
asma antiqz: aut nō curat? aut cū difficultate maxie. Et
asma qd pcedens a dislocatione spondiliū versu intra-
vix: aut nūquā curat. Silr pp catarrum pueniens in ba-
ventibus caput nair debile. Et scias. q asma dixit Aui.
multoties permutatur ad peripleumoniam.

Curatio asmatidis variatur variatione suaz causaz. Et variatur fm q ipsum est vix vel nō ve-
rū. Et cura veri curatur et cōpletur diēta potione et cyru-
gia. Vitare itaqz debet vīri asmatici frigidū aerē gros-
sum vel nebulosum. Et trahere morā in locis aquosis et
secus flumina paludes et stagna. Et vitare loca circa que
foriter perflant venti maxime auster et boreas. Et stratus
suos nō ponāt in antris et locis inenētatis et humidis. nō
ambulet discalciati et capita non discooperiant frigio. ar-
tes fugiant factionis metalloz et cōflationis argēti viui.
Sed loca habitationis eligāt sibi in aere subtili claro ad ca-
liditatem declinū sine puluere et fumo nō clausos: tñ qeto.
et pectus pluries ante cibationē cū pānis subtilibus: siue
lenibus calidis calefaciāt moderate. Et vitare debent
tristitiā sollicitudinē et furoz. Ita tñ temperata non no-
cet: lz potius pfert et pcurant gaudere et letari pro posse.
Dixit Serap. vitant exercitio tēperato. Et oz exerci-
tū fieri cū tarditate incipiēdo motū ante parum: qñ
vt dī 4° pñen. velox pñm exercitij excitat asma: in fine
aut. dixit Serap. oz fieri cū velocitate: nō tñ oz producere
ad lapstatem vel anxietatē et estuatiōem. Et Aui. dixit
exercitium bo in hoc est vt gradatim fiat ex tarditate ad
velocitatem: vt non faciat accidere festinatio in exercitan-
do pñocationem mouēdo materiā laboriozē: fiat tale
exercitū ante cibationē: qñ post cibationē expedit vt sint
cōtenti exercitio pauco cū deambulatione miti. Et vitan-
tur post purgationem vel vomitu exercitio particulari in
mebris anbelitus proprio. Dixit Raf. 4° pñen. dico fz
q expertus sum q eleuatio vocis longe in legendo inua-
bilior est alijs medicis ad destruendū mān asmatidis et
tussis multe humiditatis: eo q inde multum exit spūti.
Et Aui. dixit. ex regimine bono in hoc est administratio
vocis cū eleuatione gradatiz ad fortitudinē et lōgitudinē
pcedēdo. Caput quoqz mane qlibz diē diu leniat in loco
calido pectinet vel fricet. Dixit quoqz Serap. pferunt
eis fricationes q sicce sunt que fiūt manibus calidis vel
pāno aspero: et cōuenit eis fricatio cuz pumice et nitro. Et
fricemus eos cū his vehemēter cū quiescūt a labore exer-
citij et veniūt ad ablutionē. i. balneationē. Frictione aut
que fit cū oleo non vtaris multū: sed cū quātitate que sit
ficiat ad lenitatem. i. asperitatis inducte a fricatione foris.
Et fiat he fricationes sup pectore et dorso: qñs ad mān
diuertēdū ad lōginqua pueniant eis itez fricationes non
leuiter facite sup extremitatibus. Et Aui. dixit. ex regimine
iuuatiuo eis est: vt administretur fricatio pectoris: et que
sequitur

[illegible]

1. The first step is to identify the problem.

De vino.

demundatis et pistatis et postea simul decoctis in ipso iure. Et quā laudat prafana facta ex residetia fursuris vel or dei farie pōita cū lacte amigō. v. cū butyro receti. **Ab** fineat a vinis nigris grossis pōticis vel acetosis et etiā a pauciferis. Dicit Sal. in lib. de attenuate dieta. Nigrū vī nū simul dulce et austerū inutile est eis q̄ sūm toracē et pul monē passionibus cronicis et his adhuc magis q̄cunq; pōtica sunt euideret. Et vīnū nouū turbidū nocet eis. **Sz** sit. dicit Serapio. illud qd̄ bibit vīnū antiquū odorifer. Et Aui. vīna sūt subtilia odorifera atiqua. Et sūt ad cō miscendū cū vino als cibo in quātitate pauca et parūper līnfatissimo si possibile foret melius esset cū cibo nō bibe re. Inq̄t Mes. opz vt expectet sup cibū diu: dīde bibāt parū vīnū post horā. Et de potibz eoz dicit Serapio ē adq̄ mellis: et maxime in paroxismo particulari loco vīnū. Et syrupus mellis si nō fuerit sebris vel zaccareus: si se bris affuerit aromaticus plus et min⁹ sz diuersitate m̄ae et dīspōnis sebris et tēpor annī et alioz p̄ticulariū tenen doz sūm locū vīnū in casibz i qbz vīnū p̄hibet. **C**ōue nit aut aliqñ vīnū sumptū ante cibationē ad expurgandas de pulmone mās: de quo dicit Sal. vbi supra. q̄cūq; sūm toracē et pulmone sine febre sunt passionē cronicē iuuā tur a vinis medie p̄stētē dulcibus et lucidis: et maxime quēcūq; p̄ sputa purgant. indigēt. n. non incidi solū neq; calefieri q̄ debent bene expui: et moderate humectari: qm̄ q̄ vltra decēs sūt sicca et viscosa sputa tūlles excitāt vehemētēs violētia exitus et periculū iferūt lesionis vāsis. **I.** rupture alicui⁹ vene quō circa grossa vīnoz et dulcia: eo q̄ māsuas hnt humiditātē pp grossitiem qñ simul cū subtiliātibus farmaciis asseritur benigna ip̄sis passioni bus existit. Et dicit 7^o mēmīr: vīnū subtilis siue ēt subti liātis potatio multa esse dz his qbz obstructa sūt bran chia viscosi et grossi humoribz. **Nā** q̄ abstergūt hmoi humores farmacia mouent necessario tūlles. Cum aut nō expunt qd̄ abstergit facili⁹ pp eius grossitiē indigent hūiditate ampliore: vt referat sursum facili⁹. **E**t **Rassia** 4^o p̄tinetis dicit. vīnū tenue facit ad huius passionē si in potu accipit in multa q̄titate. **Nō**. n. dz paucē esse q̄tita tis: sicut alius potus: qz nō pueniret ad pulmone nisi euz vtute debili. **C**ōuenit aut iste potus maxime post etiones et bñ diminuta m̄ae: vt nō agitet eā: sed subtiliet et p̄ screa tuz educat. Dicit. n. Aui. Quādo fuerit volūtas vt mul tiplicetur maturatio et iuuamētum ad lcreatū accipiatur ex vinis subtilibus valde als. i. et multū subtilibus pro pter grossitiem materie: vel valde. i. in magna quātitate. Et dicit q̄ ex vinis dulcibus admixtis cū aliquo subtilia tiuo est iuuamētuz ppter illud qd̄ in eis est de absterfio ne et lēfificatione et calefactione equali. Subtiliātia aut vīno admiscēda sūt sicut cinamomū semen feniculi cala mētuz sūmbrū zinzī. gario. et filia. Et p̄nt hmoi in aqua bulliri et cū ea līnfari vīnū ipsū. Aut sumātur aque dī stillate sicut p̄sopi: saluē calamenti et filium. Et si adesset febris sūt sicut capilloz veneris: aut vngule caballine et filius. Et aqua qd̄ pulmonarie qñ decoq̄ cū cīmino: et bibit sicut cū vino subtiliē manifesti iuuamētū. **C**ōmū multiplicet diuersa cibaria neq; diuersa vīna: sūt pten ti unico solo. Et nō sumāt ex cibo nisi q̄titate parū ad subfētandū vtutes. Sicut dicit Aui. in cibis eoz gradatio filis ei que dicta est in exercitio: vt. i. sicut in exercitio sit gradatio de paruo ad magnū: ita fiat et in cibo incipie do a quātitate parua et gradatim de die in diem pceden do ad maiore sūm q̄ vītis exigit et egritudo declinat. Et Serap. dicit. omne qd̄ bibit patiens asma: opz vt sit pau ce quātitatis. Et opz ne bibant succellione cibis: sed expe ctet post comestione multū: deinde addant in potu aliud post aliud n. on totaliter. Et sumarie parū accipiat de vī no: neq; sumant rem frigidā: neq; super cibum maxime

subito: sz omni posse euadūz est. q̄ si nō possit sumēdūz est ante parū. Et Aui. dicit quātitas vīnū sit parua: et quā to mā est amplior tāto quātitas vīnū dz esse minor: quod maxime est in principio. Et opz vt elōgent inter cibum et potū. Et qñ potus est dandus non fatiet ex aqua. i. potu lū q̄ si possibile est cibus sumat absq; potu: et auctores vo feratur quousq; cibus fuerit digestus. **N** si nō fuerit pos sibile pp anbelitus frequētiaz et musculoz pectoris labo re exiccati: et sitierint differat quātum possint: et tunc bi bant parū ante parū. Et sūlir cibus meli⁹ partit ad plures vices dādo parū in vice: vt nō repleat stōus et repletus cō primat dyafragma et augmētū faciat in asma. **C** Dicit Serap. Qñ excitati sūt. suppleant fricati tūc comedāt non tñ prius q̄ appetāt: cenāq; minozare debent. Ante quoz et in fine cibationis hui⁹ vtant tragea. Reci. zinzī 3. iij. cubebaz galange cardamomi añ. 3. i. i. p̄eos origani macis añ. 3. 3. gario. E. i. anisi feniculi ameos añ. 3. iij. cinamomi. 3. i. 3. et si tolerat cīminū ponat ex eo. 3. i. 3. zaccari quātum sufficit. **C** Dicit Serap. necesse est vt solliciti si mus et de nā. i. vētre: vt curat in etione sūm p̄suetudinē suā. Et in hora post horā resoluat supfluitates. i. q̄cūq; paulatim: solūdus est. n. vēter eoz quolibet die ad sedā dū semel aut bis: et pp istud p̄cipiēdū eis quatenus vtant cibis lenitate faciētibz: et p̄prie iure galloz antiquoz. sup. aut gallinaz antiquaz: qñ ipsū lenificat absq; no cūmēto. Et Aui. dicit. ius galloz p̄fert eis. Et qdam in vētre galli ponit de cartamo et polip. aniso maratro et cō mino et decoquit euz eis: et bibāt de iure illo q̄titate ma gnā sufficiēte: et si sūptici nā fuerint oī die in p̄adio vī p̄nt brodio galloz iunēnū cū zaccaro rubeo. **E**t dicit Ser. vtātē volubili et siela cū cartamo decoctis bibē do decoctionē illoz et vtant capparibz cū sale. i. p̄dite nō cū aceto. Et valet brodiū mercurialis et cartami: mer curialis tñ sola ebullitiōe ferueat sumptū cū zaccaro ru beo. Aut vtant caricis pinguibz cū zinzī. aut cartamo mixtis: aut vtātur medulla cassie p̄fecta cū zinzī. et cartamo et zaccaro rubeo. Aut tragea que sic fit. Recipe liqui ri rate zinzī. anisi turbis electi añ. 3. iij. p̄eos. 3. iij. gario. 3. i. croci. 3. 3. zaccari. 3. iij. pistetur oia et sumat ex eis co clear vñū. **Sz** dicit Serap. opz vt ista qñ alios capiant ci bos per horā. i. mediā: aut circa hoc. **C**ōitum aut deni tent aut plurimum minuant. Tu aut sapienter regere de bes patientem per supradicta omnia vel saltem plura ex eis approximando ea in paroxismo cōmuni sūm q̄ inter polat: et sūm q̄ particulariter affigit paroxismal patiētē. **C** Cura p̄ portionē: aut attēdit i paroxismo cōsuei p̄io do tpe interpolatiōis: aut in paroxismo siue paroxismo p̄ticularibz qñ egritudo eracerbat. Et p̄ia q̄ p̄prie p̄fer uatio dī quatuor cōplet intētionibz. p̄ma. n. m̄āz equat. Seda equatā euat. Tertia ad oppositū ducit. Et 4^a rōli gas m̄ae fortiter exiccando p̄sumit. Seda vō q̄ p̄prie est curatio p̄dictis et q̄tuor iplet intētionibz. Et addit 5^a q̄ est accituz correctio. **A**ñ tñ executionē dictaz itētiōm attēdēdi sūt canōes qd̄ ab auctoribz p̄positi. **C** Dicit. n. Sa. sicut ponit 4^o p̄tinetis et scribit. **A**smatis qd̄ sit ex humore grosso in canali pulmonis sistere cura sit p̄ medi cinas attenuatiuas. sup. et incisivas: iste tñ medicinet dicit Sal. nō hnt potētiat calefacere. i. nō calefaciūt cū poten tia et intēfione caloris: qm̄ hnt i grossare hūoz et diffi cile reddere sputū: et iō miscēde sūt cū eis q̄ hnt humectare si ne sūt cibi siue medicinet. Res. n. grossa viscosa nō ocleni pōremitti sur suz nisi ei fuerit addita humiditas p̄ quā de leni possit ip̄sū emissio fieri. **E**t Aui. dicit. **M**edicine subtiliātine absq; calefactionē vehemētē p̄ducēs ad eric cationē m̄ae et subtiliātine ipsā. i. p̄ resolutionē subtilis remanēte grosso: vel vt subtiliādo exiccet et i grossent eā.

Adipiti
catio cibo
rū vīnoz
valde no
ctua asma
ticis.

Et pprie dicit. nō sis pētus subtilitatis et incisione pura. Iam medicinis fortiter incisuris et subtilitatis sicut sunt iucus squille semē vrtice et filia: qm qm adducit labor huius medicaminis. I. sequens ad hoc medicamē et inobediencia mā ad vulnera pulmonis: nā per has medicinas diencia mā agitata sit mordicativa vlcera. Sed in digerēdo mā grossam et viscosam: opz vt humectatio eius et maturatio assuecat. i. paulatim fiat et continue vt mollicata separet resolutioni ac et eūoni. opz. n. dicit ipe. vt pueniat ad finiendū. i. resoluendū et educendū mā grossas viscosas: et psumendū eas cum facilitate et equalitate: et non cum forti motione qm possibile fuerit. C. Dicit quoqz Sal. de simplici medicina. Medicine puocantes vna nocive sunt ad reijciendū humore extē in pectore: qm tūeo q sunt calefactiue sunt et exiccativae. Et huius passionis cura dicit fieri cum medicinis diuivis que non hnt calefacere manifeste. ne nimis desiccet. i. vtenas et eis cum ptilana et potibus humectativis. Et Alexan. dicit. Res puocative nimium pte sunt hnt in pectore humore grossus indigētē purgatiōe: qm emittit subtile et dimittit grossum in pectore: ppea vt dū est in huius cura medicis humidis et subtilibus. Et Auic. dicit. Nō sis pētus diurectis. i. puris: qm oia que puocat nocēt huius egitudine: nōqz puocant: ppea q extrahunt subtile ex hūditate et relinquunt grossum. Et pnt et assignari alie rōnes: quaz vna est qm i. pte in pectore puenientius est per spū. Et si per alia regionem hnt enari melius enant per fluxū vtrius qz per vna: qm per ipm meli? est tota mā. i. pars subtilis et grossa qz per vna in qua est pars subtilis magis. Seda vō est: qz plures repuntur medicine et fortiores educunt mā a pectore enant per fluxū ventris qz que enant per vna. Dicunt nōtanter. dicit Auic. q medicine puocative nocēt in qz tū puocat pp medicinas puocativas hnt aspectum ad pectus cum fortiori vte qz sit vrus puocatiōis ear: sicut ppassum et vtopus et filia: que lz puocēt: sunt tū pōtētiō res in subtiliendo et diuidēdo mā in pectore qz sit ipsaz puocatio: et ideo pcedunt. Et sūt pp quasdam alias que sunt puocative māz in epate pteaz: quaz tū virtus nō puenit ad puocandū mā pectoris. Et in up quasdam medicinas que exhibite singulares vel que exhibite i mā qua dosi puocaret a pectore: et tū pūte cū alijs vel date in minori dosi illud nō facerēt. C. Et dicit Sal. vt eodē 4^o ponit ptenentis. Medicine stiprice vltimate sunt pte huius passioni. Et ideo bene cōponit medicina qm nō misceat in ea de rebus stipricis. C. Et dicit iterū vitanē sunt medicine que totalit hnt infirigidare. qm hz gēlare et in grossare: et cum difficultate facere solutionē. Dicit Auic. non apposuerunt antiq in medicinis asmaticis narcotica opuz iusquiamū vel mādragorā: qz lz exicēt ingrossant tū mā: sunt et fortes exiccativae et tales phibite sunt in cas. pcedentibus. Excipiēdo tū dicit nisi per apponē narcoticorū intentio fuerit phibitio catarris: qm multiplicat tūc et qz sūtunt catarr. vtimur eis sicut pillis storacinis et de cinoglossa et filibus. Immo dicit Auic. Neqz psilium posuerunt in eis qd est minus frigidū qz illa: neqz ponere deberemus. nisi qz vult deus glōsus et excelsus pp pprie tatē qz dedit psilio: vt pueniat in asmate. Sicut patuit in smone pcedēt in vltibus canos. curationis. C. In nulla cura standū est cum vna medicina. In hac passionē: tū māz pcedat sunt non esse stādū cū vna medicina: qzuis sit vltis: et pmutādū de vna ad aliā: et tū silem i vte. Et deinde ex illa ad aliā: sic vltra donec cura cōpleatur. Dicit Paulus: mutatio dicit fieri de vna medicina ad aliā: ne rediosa fiat nā aliqua ipsaz: dicit tū dari de eis que iuuabiles inueniunt. Et Ser. dicit vtere pmutatiōe medicinarū nō psumas sup medicina vna. Et 4^o ptenētis dicit Ra

sis dignū est vt fiat pmutatio in cura huius passionis duplici rōne: vna est si nā consueuerit medicina. lz medicina sit iuuabilis eam recipit in nutrimentū. 2^a est: qm medicine diuerse sunt in gradu: et fortasse aliqua pars ipsaz erit iuuabilior altera. Non est aut relinquenda cura: dicit Raf. si statim medicine nō fuerint iuuabiles huius passioni: sed mutatio dicit fieri de vna medicina ad aliā iuxta pūtionem medici. sic. n. oportebit oino vt inueniat medicina iuuatua eis: sūt et Auic. dicit. C. Dicit Sal. super 1^o epydi mīrum: vt ponit 4^o ptenentis. si in pulmone fuerit humor et opus erit vt emittat tussis nimis valet ei. Et ideo excitatio eius dicit fieri iuxta q opus fuerit: verū sicut in eo supra patuit attenuandus est humor vt facilius habeat per tussim: qm si tussis fuerit nimis puocata et humor fuerit solidus et grossus: et dubitādū est ne tussis apiat et corūpat venas. C. Dicit Auic. cum tussentis grossitē in epate hnt asmas: opz vt pūmiceas in medicinis pectoris aliquas epaticas subtilitatis illius grossitē: sicut eupatoriū et absinthiū. Et ex eis que cōiungūt inter duas res simul vehementer est rubea tinctio: et arist. qm subtiliā mā in pectore et epate et cum hoc ab epate puocando mā per vna educit. Tu vō in administratiōe medicinarū pūngētū duas res pdictas debes considerare cām grossitē epatis. Et si qd fuerit ea est debilitas ipsi vtere eupat. et absinthio. Et si fuerit mā nō multū grossa nec multum viscosa vterre capillo veneris. Ipe. n. et aggregat inter duas res pdictas. Et si mā fuerit multū grossa et viscosa vter rubea tinctio: et arist. C. Dicit Auic. si ille qui curat ab asmate est puer qui lactat: opz vt pūmiceat euz medicinis lac matris vel nutricis sue vt meli? recipiat illas: opz et vt misceant cum lacte matris vel nutricis. i. faciendo: vt ipse sumat eas: et reficiat p eas lac matris vel nutricis vt disponat: vt iuuamentū pset in asmate: puero tū dicit Auic. dens medicine sufficienter eqles. qz non tolerat fortiores de qbus eqlibus est seniculus humidus. i. recens cum lacte sumptus. i. succus eius. C. Medicine autem pma intentionē iplentiū tā in pseruatiōe qz in curatione. Alie sunt singulares et simplices. Et alie sunt cōposite. Et de singularibus plures dicte sunt in regimine per dietaz. Dicit Joānitius. qz zafaranū pfortat instā anhelitus: et facile anhelitū facit nimis. Et dicit. A. scias qz crocus est ex summa medicinarū pferētū malitie anhelit? et difficultati ipsius. ppea qz pfortat instā anhelitus: et facile ipm facit. C. Et Sal. sicut 4^o ponit ptenē. Enula si cōponatur cū medicis emittētibus humores ex pectore faciet mirabilr ad asma. Et si sumatur oī mane duo boli enule cum caricis pferunt. Et sunt qui dicūt qz crocus et enula valēt in asmate cū ppetate. C. Dixerūt Sal. et Dyaf. qz nasturtiū ponit i medicis pectoris: qm icidit humores grossos sicut sinapis: et coctum in pulte emittit hūores grossos ex pectore. C. Et ex eis q iuuat ad maturationē. dicit. A. est ius galli decrepitū qd sicut i dieta appūit et mouet vtrē. C. Dicit Dyaf. scolopēdria magis facit ad asma qz alie medicine et capilli vene. expellunt hūores grossos ex pectore. C. Dicit Sal. io. de simplici medicina: et Dyaf. qz pulmo vulpis exiccat et bibitus sanat asma. dicit aut exicari sine sole: et sunt q pus qz exicēt ipm lauant vtrius aqs vel decoctiōibus puenientibus ad asma. Et dosis eius. 3. ij. est. C. Dicit dyaf. qz folia vrtice cocta in aq ordei et accpta expellūt hūores grossos ex pectore. Semē quoqz ei? sumptū cū melle cessare facit anhelitū malū. C. Et porri ipiale expellit hūores ex pectore. dicit aut sumi ex eo bolus vnu: aut duo ad pl? cū melle i p^o mēse. C. Et butyr coctū mirabilr facit ad expūedū humore de pectore et plo ne: si opus fuerit ad maturādā passionē: et qn solū accipit magis maturat: qn vō accipit cū melle et amigō. min? maturat: magis facit ad expūedū. C. Et Sa. dicit. qz semē

De vtre
stide m
erie que
est pma
intento.

lini mixtū cū melle emittit supfluitates grossas ex pectorē.
C Et Rasis dixit. 4^o p^oine. ad impedimentū anhelit^o def
 in potu de oleo balsami. 3. i. cum. 3. iij. aq. caricay. **C** Et
 aristol. rotūda cum sumis ex ea. 3. i. ofert. asmati. **C** Sen-
 tiana filr cū sumis ex ea. 3. iij. cū vino aut cū sorbilit^o def
 aut instāte piculo. **C** Et dixit Raf. si volueris moderate
 purgare pectus. 7 pulmonē da patiēti de pipe cū mastice
 ad masticādū. **C** Et tabi dixit pip pīstarū vel semen finaz
 pis tritū pīmixtū cum caricis pinguibus sumptūz de sero
 dissoluit hūiores grossos: 7 apit opilones pīonis 7 viarū
 anhelitus. **C** Et dixit tabi. ad fla grossum 7 fetidū dādū
 est de scolopēdia ad potādū: qm attenuat ipm 7 emit-
 tit mirabilr. **E** trabi dixit. qm biberis hūis asma. 3. i. scolo-
 pendrion cū sirupo de ficibus educit multū flegmā 7 pu-
 tredinē 7 est mirabile. **C** Et dixit Rabi. nro tpe diuulga-
 tum est 7 expientia pfirmatū b: q debēt sumi p īterualla
 mundificāt. n. pīonē 7 maturat 7 alleniat anhelitum 7 au-
 fert tussim. **E** t est q d3 accipi fursur farine frumētī 7 ifun-
 di nocte vna in aq. calida. deinde d3 expmī 7 colari 7 cola-
 ture eius d3 adiūgi de zuccaro 7 oleo amigd. d. 7 decoqui
 dōcc fiat sicut iuleb: 7 si iūgar ei de amigd. a. bñ tritis erit
 valde bonū: 7 bibat tepidū. 7 pōt iūgi ligri. infusione cū
 fursure. **C** Et dixit bal. si pineas sumptis cū melle pde-
 rit. **C** Et grana lēitici sumpta pīunt. **C** Et si galbani lū-
 pferis. 3. i. 7 in aq. teras in qua ficuuz coxeris ambay. 3. i.
 cū oleo amig. d. 7 bibant tribus diebus manifestissime p-
 derunt. s3 his vtēre post corporis eīonē. Cōstāt. aut in pa-
 regni dixit. Galbani. 3. i. in aq. infusum donec albefcat cū
 oleo 7 amig. d. tribue. **C** 4^o p^oinentis. medicina bona ad
 asma. terant carice cum sinapi: 7 pille ex eis facte ad mo-
 dum auellane sumant. **C** Dixit Ser. ex medicis oī die suz
 mēdis est ex aristol. rotūda q3 titas. 3. 5. cū aq. vel secania/
 binz: 7 trita ēt cum ruta hūida dissoluta cum aq. **C** Et cō-
 uenit ēt radix alfelce 7 acetū in quo infusum fuerit semē
 vitice cū forbēt. **C** Et pul. baccay lauri cum aq. **C** Et de
 cōibus est sqlla 7 loboc eius 7 acetū ipm 7 oximel eius.
C Et ozobū spūe facit multū. **C** Et de conuenientib^o est
 scabiosa 7 succus bibitus. **C** 4^o de interioribus pīnēti.
 oppoponacū est iuuatiuū valde: si nō accipit assidue qd ē:
 q3 nocet neruis. **C** Et de pueniētibus sūt alea domestica
 siluestria: 7 radix serpetariē: 7 fiseleos 7 myrrha cū daf ex
 ea. 3. i. cum aq. mellis. **C** Et betonica cū sumis ex ea. 3. i. 5.
 7 herba fragoy cum pipe albo: 7 pulegium 7 saturegia 7
 thim^o 7 valeriana. **C** Et terbētina sumpta sola: vel cū melle
 aut cū sorbilit^o aut cum pīfana ordeiz: vel sanich fursuris: 7
 oēs refine albe pferūt maxie alkitrā 7. **E** i. serapiū sup?
 cum succo rutemūdificat pectus fortiter et exbit hūiores
 crudos. **C** Et armoniacum cum melle aut succo pīfana.
C Et mīfaria sine flore bibita: vt d3 asmaticum restituit
 sanitati. **C** Et cōuenit radix assari 7 caro vulpis excicata
 sumpta cū vino: 7 asfaltū cū castoreo sumptū redutū in
 forma pillay cū vio puenit asmati 7 tussi antiā. **C** Dixit
 Asclipiades: 7 ponit 7^o c^o 3^o mīemir ouisti. i. vmes qui
 sub hydria iueniunt pone in vase figuli 7 frige super car-
 bones. postq3 fuerint albi tere 7 sume cum melle coctear
 vnū: 7 linge vel labe ante cibum. **C** Dixit Gal. meninī
 ouistay tāq3 subtiliativā 7 diaforeticā vtutē hñtiū. Item
 dixit Raf. 4^o continē. de his vīmbus: 7 vocauit eos faba
 roli. **E** t. A. dixit. Lax sanguisugay. i. dictoy vīmum: qm
 adurunt 7 albefcāt: 7 fit ex eis cinis 7 misceat cū melle 7
 sumit ex eo oī die coctear vnū. **E** t conuenit cum ppetate
 sterus vīmum syrici. **C** Et d3 q lepusculus ēctus de vē-
 tre mīis aut sumptus ilico postq3 natus fuerit ponatur in
 olla clausa cum pasta vel argilla in furno posita donec cō-
 burat: deinde pīstet: 7 denē ex eo. **E** iij. asmaticis maio-
 ribus cum triseramagna pueris aut 7 infantibus cū lacte
 remediū optimū eis est. **C** Dixit Mundinus. q3 crispelle

facte de summitatibus vaticay: vel de herba dicta plana/
 della cū vitellis ouoy multū faciūt ad asma. **E** t qdā dñt
 rob. citonioy sumptū cū zuccaro phibet malianhelitus
 fieri. **C** Inponēdo aut medicinas cōpositas ad asma pfer-
 rentes: vey incipia a debilioribus. dixit Rabi. Recipeliq
 ri. trite 7 cribellate. 3. i. amig. amaray cōtūlay: donec sint
 pasta: 7 penidiay pūlay: postea tñ eis 7 ligri. añ. 3. iij. po-
 stea totū b dissoluat i succo feniculi: 7 ponatur sup lentū
 ignē: donec fiant sicut loch. est. n. conueniens oī tpe. **C** Et
 dixit. fiat loch de penidiay cū succo de limonibus: 7 oleo
 amigd. dul. 7 capillo. ve. feniculi: 7 decoquunt ad formā
 lohoc. **E** t tu bis addē potes de plone. **C** Sirupus dige-
 stiū? a quo incipiedo est: qm mā est multa. **Recipe** radicū
 vngule caballine capilloz ve. lingue cēruine: folioy cen-
 trū galli turionū feniculi recentis: radicū euisciligrī. semi-
 nis malue añ. **M. i.** decoqnt in aq. sufficienti: 7 colent: 7
 cū 3^o fiat sirupus. dosis. ē. 3. iij. cū calida. **C** Alii. **Recipe**
 feniculi viridis. **M. i.** caricay pinguum. x. numero: capil-
 loz ve. 3. iij. cōqnt: 7 in coctōe manibus fricent: 7 colen-
 tur: 7 sirupent cū 3^o. **C** Alius bonus. **Recipe** capillo-
 rum ve. 3. iij. corticis radicū feniculi. 3. iij. ligri. maluau-
 sci radicū añ. 3. iij. radicū lilij pūlay 7 corticū citri añ.
 añ. i. passulay enucleatay. 3. 5. bulliant 7 expīla colent:
 7 fiat sirup? cū 3^o vel melle: 7 est. **Rabi** pdicti. n. sirupi
 nō sūt agitatiui māes: 7 paulatim eā digerit 7 disponit
 7 pnt ēt exhiberi egro exīte cū febre nō multum valida.
C Sirup? ali? fortior pdicti q nō d3 dari cū febre nisi val-
 de lēta fuerit. **Reci.** ligritie capilloz ve. vngule caballine
 cētrū galli. añ. 3. iij. yfopifici. 3. iij. sticados 3^o iij. cētuaree
 minoris añ. añ. i. caricay pinguū sex numero passulay.
 3. iij. bulliant 7 colent: 7 fiat sirupus cum melle. **C** Alii?
 fortior pdicto. **Reci.** tūbre yreos prassij rubee mīetoy añ.
 3. i. carpobal. xilobal. nardi añ. 3. 5. passulay 7 caricay añ.
 3. v. capill. ve. ligri. añ. 3. iij. mētaltri radicū camomille
 7 centauree minoris añ. 3. iij. cōqnt 7 expmanē 7 sirupē
 cū secaniabin. subtiliat. n. humore grossū 7 mādificat 7
 reumatū phibet fluxū. **C** Alius. **Reci.** prassij capillorum
 ve. angule caballine añ. **M. i.** passulay yreos semis vitice
 ligritie yfopi añ. 3. i. 7 caricay 7 iūitbas 7 sebesten añ. x.
 numero fiat decoctio 7 sirupē cū melle. **C** Sirupus ali?
 apitūis pīonis 7 faciēs expuere mās grossas que sūt in
 eo. **Reci.** radicū enule yreos añ. 3. i. de capillis ve. recētū
 yfopi añ. **M. i.** orde. 3. iij. ligri. passulay caricay añ. 3. i.
 bonbaxis semis altee fenugreci 7 semis leuistici añ. 3. i.
 bulliant 7 fiat sirupus: aut fiat ex eis loboc: 7 si mā ellet
 multū grossas: 7 difficilis addāt. 3. iij. ozobi. **C** Alii? **Reci**
 pe thimi sticados origātū calamētī yfopi pīlij capill. veñ.
 añ. 3. 5. dactiloy caricay sebesten iūitbay. añ. numero. vi.
 passulay. 3. i. seminis anisi feniculi ameos leuistici fileris
 añ. 3. iij. radicū. v. añ. 3. 5. yreos semis vitice aristo^o batione
 añ. 3. i. 5. ligritie. 3. 5. semis lini et fenugreci añ. 3. iij. bulli-
 ant: 7 expmanē 7 colent: 7 fiat sirupus cū melle: 7 zuccaro
 cū pauco aceto sqllitico. **C** Dixit Almā. caricay. 3. x. da-
 ctiloy maiorē humiditatē hñtiū. i. bñ pinguū: 7 seminis
 apij 7 feniculi 7 capilloz veñ. ligri. yfopi 7 prassij añ. 3. v.
 cōqnt i tribus libris aq: donec redeāt ad lib. 3. i. colent:
 7 de hac decoctioe tribus diebus in potu tribuat cum po-
 dere duoy aut. in vice huius elarij. **Reci.** succi ligri. capil-
 loz veñ. yfopi añ. 3. x. cardamoni pipis amigd. aristo^o ro.
 semis vitice añ. 3. v. mellis dispumati qd sufficit. **C** Dixit
 Serapi. da i potu decoctioem prassij yreos ligri. camedre-
 os solij indi albasce 7 calamētī capēstis cū oleo de amig.
 ama. **E** t dixit. **Reci.** sisani. 3. xxx. yfopi. 3. vij. nasturtij. 3.
 xxx. terant 7 pficiant cū penidiay. 3. xx. 7 sumatur. **Rel.**
Reci. pulmonis vulp. fici. 3. v. calamētī mōtani. 3. iij. le-
 minis apij: 7 feniculi añ. 3. vij. amomī 7 pipis añ. 3. iij.
 seminis insgami. 3. iij. tere: 7 pfice cū lacte amecere: 7 da
 ex eo

De clysteribus.

quod est de cetero rectificatus: et materia preparata est. Rectius tamen est ut in raffano figantur radices ellebori albi: et dimittantur sic die ac nocte: decide exstant ab ipso et comedat raffanum. Dixit Paulus, si patiens habebit debile pectus oino vitadus est vomitus: sicut in habere debile stomachum vitadus est de sunt medicamine solutivum: et in hoc casu fiat clysteria per clysteria. De qua dixit Serapius, si non obedit infirmus in acceptione medicinarum solutivum administra clystere acutus: sicut factum ex centaurea et cucumere asinino et euforbio et similibus: sicut est quod fit ex decoctione agari, cartami polipo, epithimi et turbit cum paucis euforbio: aut colloquiti de. quod ista decoquuntur in decoctione centauree calamiti rute anisi feniculi et apij. Dixit tamen Rabi, quod clysteria acuta non sunt proponenda lenibus: imo lenia permitti debent: sicut nec est solutiva fortia sunt permittenda lenitius nisi de pilulo peritissimum medicum. Et dixit, quod Galenus prohibuit lenibus clysteria fortia et acuta. Clystere pueniens omni tempore et in principio paroxysmi. Reci. succi ficis siue bliti succi mercuriali. an. lib. i. decoquantur in eis agari et epithimi an. 3. iij. et colentur: deinde distemperentur in eis electuarij indi maioris. 3. i. et addatur olei rutacei et camomillini an. 3. iij. et salis. 3. iij. conveniunt insuper suppositoia acuta.

De diversione mae que est tertia intentio.

De intentione autem mae ad diversione dicitur, fiat frictio nes fortes aspe maxime in extremitatibus inferioribus. Et apponantur vetosse maxie in natis: et in ventre sub umbilico. Et ligature fiant dolorose in coris maxie. Et apponatur rubificancia natis et coris. Et ponantur crura in luvio vel decoctione reze calidaz actu multo calido. Postea insuper fieri talis diversio ad cutem et musculos cum appositione vetosaz et medicinarum attrahentium super eis: et medicinarum rubificantiu que est emplastrum de ruta silvestri aut de sinapi et silibis: diversio tamen ad has partes non tute fiat: nisi precesserit bona corporis mudificatio: et mae diversio ad extrema. Quod si mae aliunde ad pectus defluat: tunc Aui. d. 3. et observet per. i. mebru quod defluat mae corrigendo illud et divertendo ab eo mae ad oppositum pectoris. Et si tale mebru fuerit caput rege ipsum regine catarrhi. Et si fuerit epar aut stomachus cofoita ea et mudifica ab eis humorem peccantem.

De cōmitione reze garu mae que est quarta intentio.

De intentione autem ad finiendum et consumendum mae in pectore locata: et educendum mae reliquas per creatum medicinas habent intentionem implentes approximare auctores multi prohibuerunt in principio: imo non nisi in pectus corpore pus mudificatoris purificata. mae. Quidam autem eorum visunt ab eis incipere: eo quod supposuerunt causam giales: aut forte: id fecerunt putantes aut comprehedentes mae paucas fore: et pre paucitate eius perficatua et exiccatua posse totaliter consumi et fini. Creativae tamen medicine debet procedere exiccatuas exiccativae. n. fortiter non sunt creativae: imo potius exiccanda cessare faciunt: idque vltimum reservande sunt. Inmuit autem Mes. auctoritate filij zacharie: quod siue facta cūptio siue non cūptio per fortia creativae aut exiccativa approximata: tu non inuenis interitum tuum seg ex hoc signum habes: quod mae multa est adhuc et indiget enatione eius. Sunt autem medicinae creativae varie in plus et minus: quodam debiles sunt et scrare faciunt solum vias elargando sicut oragagatuz et penidier: quodam mae solum leviter dividendo et incidendo sicut capillus vene. et feniculus. Et quodam sunt fortiores predictis quod simul elargando et leviter dividendo scrare faciunt: sicut pinus et loboc earum: sicut ungula caballina. Et quodam elargando et fortiter dividendo sicut decoctio ylopi aut emule: vel prassij cum melle: vel secaniabini: sicut triplicatum et armioia. Et quodam sunt fortissimae sicut semen vitice et silia: que fortiter incidunt et subtiliunt: et sic mae dividunt valde grossas et viscosas sicut est decoctio calamenti pulegij abortivi rute ylopi nasturtij et prassij sumpta cum melle. Sed quod supra intentione prima posita fuerint creativa debilia et fortia et medicoria et simplicia et copiosa: ex quibus potes

eligere fortia et fortissima: et ad istam intentionem splenda adducere: hic de his aplius non extendo. Medicine autem excreative pnt approximari ab itus et ab ex. Et que approximantur ab intus: alie sunt decoctiones: alie pilule: alie fumigationes que recipiuntur per os et nares. Ex decoctionibus est que. Reci. folioy ylopi saturegie prassij lenitissimum yreos: herbe ferentis flores multos: a quibus cum ore suguntur exhibitur quod mellis dulcedo: radicum emule abortivi prassij thimi. an. decoquantur aut in alembico ponantur submentum: et def ex hac mae et sero. subtiliunt. nam mae grossas resoluunt: et consumuntur et ad scradum. Pille ex quarto continetis. Recipe sulfuris folioy rute myrbe abstinibij aristol. rotam. nigelle et sinapi. an. fiant pilule sicut cicer: quod una def maner: et altera sero. Et pille facte ex sandaraca et resina sumpte curant asina humidum: et voces obtusas sua exiccatione. De fumigijs autem quod sunt in forma succae quedam humida. Et sicca quod ponuntur super prunas: et recipiuntur fumus eorum per os et nares: donec bene impleatur pectus et caput ea. Dixit. n. Raf. 4. continentis auctoritate Galeni quod omni possibilitate patiens debet se trahere fumigium. Et patientia mirabili sustinere toto studio suo fumigium faciendo per hebidas et plus et minus secundum exigentiam. Fumigium kirani. Reci. saune. 3. i. butyri et mel. an. 3. iij. confice: et pot sumi sicut electuario: et pot fumigari. Sero autem posuit fumigium ex arsenico et sulfure mixtis cum sepo. Et posuit aliud ad spumum saniei ex stozace humida: et habebat alimbat. als helchalimbat: et puto quod sit resina et arsenico rugalbano et mastice simul mixtis. Et fumus castorei optime deficcat. Dya. dixit. quod fumus sulfuris facit ad asina: et si finiat in otio leviter emittit saniem que fit in pectore. Ingt Rabi. Reci. costis et stozacis liquet: et arsenici rubet: et gummi alborini: et galbani et mastice an. partes equales: misceantur et projiciantur ex eis super carbones: et recipiantur fumus per os et nares: ut impleatur caput et pectus: quod iuuat manifeste. Et Mes. et posuit fumigium magne vitilatis. Dixit Aui. quod oppositum cum est magis inuatiuum in hac egritudine: nisi quod ex eis: quod maxima malitia timeat in nervis. Arsenicum per eo in hoc casu sumit auripigmētum. Et supra mebru ab ex positum et ligatum sit ulceratiuum et corruptivum mebru intus in fumigio cum alijs rebus permixtum receptum non est lesivum. De fumigijs autem humidis dixit Gal. 6. de simplici medicina quod fumigatio ex folijs farfarelle que dicitur ungula caballina est valde mirabilis. Et quod faciunt decoqui eam sic humidam in aqua donec aqua tota deficiat: deinde recipiunt fumigium eius. Et quod loco folioy ponunt radices eius et decoquunt similiter: et in hoc fumigio radices inueniuntur iuuamentum notum. Quidam autem folia exiccat: et ex eis ponunt super prunas et fumigium recipiunt. Et scias quod de medicinis consummentibus mae in pectore sunt medicinae opiate bene firmetates: sicut tyriaca metridatus aurea alexandrina: filoniuz et similia: cum sumuntur post enationes decetes. Et resus hanc per intervalla tempore interpolatiois est convenientis et utilis valde. De exiccatibus ab ex approximatis dixit Baly. post fricationem asperaz roze super corpus aqua salia. Et omne illud quod humiditas finiat et pora aperiantur. De intentione ad accidentia dixit Raf. 4. continentis. si huius passioni supvenit profocatio accipiendum est de borace. 3. iij. et 3. i. sinapi. cum 3. v. acq mellis: et bene erit ei. Et Aui. de hoc locutus fuit. Et dixit. si sunt cum febre cura grauior erit: tunc fiat dieta subtilis et alia cura similiter iuxta modum caliditatis febris. Dixit Paulus. si fuerit cum caliditate febrili. si non intensa deur decoctio lactis id est lac decoctum cum mentastro. Et si fuerit infans decoquat lac matris cum mentastro: vel cum succo feniculi et tribuar. Dixit Rabi. si fuerit febris non accipiant predictas medicinas calidas: si fiat eis iulep ex capillo vene. et ligra et lingua

lingua bouis feniculo recentis semine endinie et citrulli
sebesten et iuiubis et viol. si febris fuerit debilis addant
pallule enucleate et carice. **¶** Tpe aut paroxysmi
hant assidue diuerse inter acutum et lene et reiteret. **¶** Si neces
sitate gargarizet frequenter aqm decoctionis caricay. ca
lamente sebesten pallulay capilloz vene. et ligri. et cum ea
coner ad spumandu. Sit tamen mellita et actu calida: de qua
in modicum qñ labendo deglutire pōt et post ipsam gar
garizationē ponat in ore eius qñtū ē auellana de mixtura
facta ex loboc de pino diapenidon dyairis et dyadragagā
et syrupo de ligri. De quo syrupo pōt sumere mane et āte
et per horas duas enni p̄dicte decoctiois. 3. ij. Et in un
guent pluris in die pectus eius cum ceroto p̄lopi supraz
posito et supponat ei lana nō lota. **¶** Posset et vtiliter p̄
uocari in eo vomitus in principio paroxysmi post clystere
supradictū cū decoctione rassani et oximelle: aut cū succo
radicum que comedunt. **¶** Qz si paroxysmus plēgat. Recit.
de electuario. Almas. suprascripto: qñ puenit cum deco
ctione supradicta: aut cum eo qd ab eo describitur. Et eo
magis infestante sumat loboc de squilla cum decoctioe su
pradicta. **¶** Curatio vō asmatidis veri per cyrugia d̄z fieri
pōt q̄ alia non p̄tulerint instrumēta de qua dixit Sordo.
vltimum remediū qñ de curatione eius sumus desperati
est q̄ fiat cauteriū in medio pectoris: et qdam faciūt plura
et tenent ea diu apta. Jila tñ cauterizatio nō debet fieri tpe
paroxysmi: sed interpolatiois ipsius.

Cura asmatidis nō verū siue reliquay
speciez malitie anbe
litus fm alias causas. dixit Salie. 7.º mēmir.
si asma pueniat ex apostemate pulmonis: qz
istud apostema: vltimū est frigidum: cura eius
aliqd h̄z cōmune cum cura asmatidis veri: et ali
quid h̄z p̄prium. Et commune est destruere et consumere
abundantiā humiditatis que ipsa generat: p̄prium autē
eis est vt ea que grossay et viscosay humoy per subtilian
tia et exicantia curetur. **¶** Qz si apostema fuerit ex alijs
humoribus curetur sicut illi requirunt. Dixit. n. Auic. si cā
asmatidis fuerit apostema in meatibus cura ea sicut dictūz
est in suo cap.º. **¶** Qz si asma pueniat ex catarro descendē
te ad pulmonē: tñ cura est oueres: vna est mām fluentem
sistere et phibere a fluxu. Et alia est iaz fluxūz educere. Et
p̄ma d̄z pcedere secundam: et interin scda non sit totaliter
derelinquēda. implet aut p̄ma cum eis que dicta sunt in
cura catarr. et scda implet cum eis que dicta sunt supra: si
catarrus fuerit grossus et viscosus. **¶** In implendo autē
p̄mam particulariter. dixit Sal. 9.º de simplici medicina
bolus ar. reumaticis a capite ad toracem magnifice cōse
nit. Et iō difficulter p̄p talē cām spirāribus valde confert
bibitus cum vino subtili limphato modice: si fuerit sine
febre: vel cum lenta febre. Et dicit. qui non iuuatur hac
medicina nulla alia medicina iuuabit. Et Auic. dixit q̄
lntum ar. est mirabile in phibendo catarr. fluentē ipsum
sistendo. Et dicit. Dyacur. i. dyacodion: et purum et cōfoz
tatu confert valde in mūdificatione capitis. Pōt tñ diuer
simode confortari aliqñ ad magis sustendū catarr. aliqñ
ingrossando: aliqñ ad subtiliandum: vel mūdificandūz:
vel dissoluendo materias capitis. **¶** Et Rabi. composuit
cuidam mulieri medicamen cōfortās cerebrum phibens
reuma: et mūdificans pulmonē vtile tpe interpolatiois:
et paroxysmi qd sic fit. Recit. de capill. vene: ad libitum: et
decoque eos per se et decoctos exp̄me et cola. Et in colatu
ra itez pone de capil. vene. ad libitum et exp̄me: et cola et
reponere cōfortum. Et silt fac de ligri. otusa et mūdita. q̄ de
coq̄tur exp̄ma et coles: et iterum coq̄tur dōec veniat ad
modū mellis. Tunc. Recit. de colatura capilloz vene. p̄tes
q̄ de colatura ligri. partem vnam: et de succo feniculi re

centis: partem vnam: et rob vuar partes. ij. et p̄miscē inui
cem oīaz: et super lento igne bullire fac remouendo spumā
continuet decoquat ad formā loboc: et valet cū febre
sine febre. **¶** Et pulmo vulpis sumptus in potu cū bolo
ar. aut reductus in formam loboc cum penidijs. **¶** Dixit
Auic. si fuerit cā eius humiditas subtilis ligda fluida ad
ministra: qd tēperet substantiā eius cum ingrossatioe. Et
dixit. q̄ conuenit malitie anbelitus humidi. Ex humidi
tate frigida sticariati vel sacriati ex aqua alabedorigi hu
midi. i. recentis: aut ex aqua rute. **¶** Qz si cā eius fuerit hu
miditas eq̄lis. subtilis: que tñ opilat sua multitudine
administra: qd abstergit sicut sunt grana pini et pallule.
¶ Dixit Rabi. si mā grossa fuerit et fuerit sine febre: tñc.
Reci. seminis vitice. 3. ij. granoy pini infusoy et lotoy: et
seminis lini ass. ai. 3. i. yreos. aristol. rotū. enile spice te
minis citonoy: vel caricay rubeetinetoyum p̄ass. ai. 3.
5. scolopendrie fiseleos. ai. 3. x. croci. 3. ij. myrbe. 3. ij. et
renda terant et cribellent et medulle optine cōferant et
p̄ficiant cum syrupo supradicto. **¶** Dixit Auic. adminis
tretur ablutio capitis oī septimana bis cum sapōe et bau
rach. Et vtatur sternutatorijs vt diuertat: et et ps cūetur
māe. Et gargarizet cum rob de moris: vt sitat fluxum. Et
hoc quidem et dyacodion multū valet in fluxu acuto. Et
valet in eo alkekengi et pulmetum de lentibus in quo de
cocta fuit plantago. **¶** Dixit Rabi. si mā descendens acuta
remanserit in pectore cuius sputum phibeat p̄p eius su
btilitatem: vnde eget inspissatione. Recit. gummi arabi. ora
gaganti: et terant et p̄ficiant cum syrupo p̄dicto sup len
tum ignem: et de isto labat patiens in p̄mis: deinde. Recit.
semen papaueris: et succay et amidum: et trita p̄ficiantur
cum mucillagine seminis citonoy et labat ipsum. Et po
tes si vis addere p̄dicij de zuccaro violato. **¶** Dixit Sal.
super scdo regiminis acutoy. et scribit. quanto p̄tinentis
sic. Purgatio pulmonis fit per tussim. Oīa aut equalia et
subtilia fluūt circūcirca aerem egrediētē cū tussis: oī cur
runt ad p̄riam partem partis: ex qua idem transit aer: qñ
egrediens cum tussi statim deberet trāspirare secus ipsos
humores nisi forent subtiles. Unde manifestū est: q̄ ille
humor ingrossari d̄z mō tali quo possit trāportari cum
tussi egrediētē: ita q̄ adhereat fundo cānalis pulmonis:
neq̄ attenuari debeat ad modum aque subtilis que spar
git ad aspersionē ventis: sed opz tēperari inter subtilitatem et
grossitudinē. pueniunt aut in humore grosso q̄cūq̄ defic
cant. **¶** Qz si malitia anbelitus fuerit a caliditate dñante
pulmoni cum caliditate totius corporis: vel sine ea: vel et
p̄p caliditate cordis: opz q̄ administret ab intus et ab ex
tus in frigidat medicine. Ideo dixit Rabi. q̄rto continen
tis. curandū esse cum succaro violato: et spuma. i. mucilla
gine p̄siliy: et aque ordeī: illiniat pectus cum oleo violay
et cera alba. Et Auic. dixit. si inueniat inflāmatio et admi
nistret emplastray cerota in frigidantia in plus et minus
fm gradū inflāmatiois. Et potet dñitū de violis cuz aq̄
ordeī. **¶** Dixit Aaron. si fuerit ex caliditate vngendūz est
cum vngeto in frigidatino sicut ex oleo viol. mucillagie
portulacē et p̄siliy et silibus. **¶** Qz si fuerit ex oīo humo
ris calidi administra digerētia ipsum: deinde euacua cum
eo qd puenit: et si fuerit oīum in sanguine administra flo
borbomiā. **¶** Air Raf. quarto p̄tinent. dīco q̄ ex verbis
gali que dixit. q̄ vena pulsatiua pulmonis habet radicari
in sinistro ventriculo cordis: accipit q̄ angustia anbeli
tus. i. puenies ex multitudine sanguis in corde vel arte
rijs eius: vel et ex multitudine vaporis puenietis a corde
curat p̄ flobotomiā factā in parte sinistra: qñ a pte sin
istray: vnde vene pulsūz: ab eis cor refrigerium accip.
ex aere. Unde cum i ipsa parte lenis. i. patens fuerit san
guis: vel equalis spaciosum habebit locum: inde refrige
rium erit multū: et puenit hec cura in opilatōe ramorum

Cura ma
litie anbe
litus fice
a calidita
te et cum
materia.

In scda
vaporibus
cordis &c.

In facta
ab humo
ribus ca
lidis & fr
idis mē
tis.

In facta
a siccitate

In facta a
caliditate
ex siccitate

In facta
pp ventu
ritatem.

arterie venalis. **E**t Aui. dixit. i. facta pp vapores dīan
tes in corde: & in humoribus existētibz in arterijs surgē
tes conuenit flobotomia. Et melior ē illa que fit in latere
sinistro. Et dixit Aui. si fuerint vapores venientes a locis
alijs: vel a toto sicut in febribus putridis vaporosis flo
botomia basilicā: & administra euones cum aqua casei ac
cepta cum oximelle. Et administra fricationes manū &
pedū: & diuertere eos ad locū aliū. **E**t si fuerit ex humo
ribz calidis mixtis cū frigidis: qđ vtpm contingit: iu
uant medicine frigide mixte cū calidis: sicut sunt hi troc.
vtiles. **R**eci. ros. 3. vi. radicū lilij. 3. xij. bebero. 3. ij. lac
ce aristol. masticis succi eupatorii: succi absinthij: spice
anisi feniculi. añ. 3. iij. semini cucumeri cucurbite melois
& citrulli gummi arabici dragagati. & succi ligritie. añ. 3.
i. Et oz vt administret euacuatio cum eo qđ educit humo
res calidos. I. a pdominio: digestionē tñ pmissa. & si fuerit
pp frigiditatem dominātem pulmoni conueniunt calefa
cientia bibita & illinita. **E**t dixit Rasis. vbi supra cures
cum lacte et pauco melle: & inungat pectus cum oleo naz
turcino: & camomillino: & sumat de decoctioe senugreci
& passularum in aqua pluuiali tepida. Et Aui. dixit. de
coctio senugreci cum passulis puenit eis. Eligi tñ debent
calida fm gradum frigiditatis. **E**t dixit Rasis. Cura fiat
per calefactionem nimiam pectoris. I. si frigiditas intensa
fuerit: ita qđ si necesse fuerit fiat cuz emplastro sinap & fu
migijs calidis. Et si fuerit pp dominium frigiditatis in
corde curetur cum cordialibus calidis dyamuseo dyamar
garitino: & similibus. **E**t si fuerit ex siccitate cōfert pot
lactis asini & caprini: & succi frigidi & humidis: & oleum de
amigō. dul. epithimata humectantia cerebrum tenera. i.
tenex facta: & nobile pectus sicut factum ex mucillagine
seminis citoniorum: & oleo violarum. Dixit Aui. fugiat
calefacientia & medicinas fortes. Et administra penidiā
cum lacte & alia humectantia. Et in summa curentur cura
ptisiz & egritudinis siccarū. **E**t si fuerit ex caliditate
& siccitate non curet per puocantia sputum. dixit Tabai.
sed detur in potu de lacte asinino vel capno successiue per
hebdomadas tres. **S**irapus eis utilis. **R**eci. vngule
caballine capilloz veneris: & ordeis: ligritie: & violaz. añ.
M. i. seminis lini. 3. i. i. succari. qđ sufficit. infundantur in
aqua. gūmi arabici: & dragagati radix ligritie: & flores
violarum maluarum: & ipsa aqua. cum ipsis rebus infusus
ponitur in alembico: & sublimetur: deinde assidue bibat.
Sumatur vnum granatuz dulce: & diuidatur in quatuor
ptes: & proiciat sup grana cuiusqz partis de zuccaro albo
puluerizato & recludatur: deinde in petia inoluatur ma
dida: & ponatur sub cinere calido per sextam hore vnus:
deinde extrahatur & accipiant grana eius in parapside: &
ponant ex eis in ore & lambant. **E**oz. n. succus pectus le
uit mirabiliter: vocē rectificat: & tussi confert cum pcelle
rit nocuentū horum ex caliditate soluant cum siccitate.
Et si malitia anhelitus fuerit pp vētositate. dixit Aui.
intentio est due res: vna est resolutio ventositatis cum faci
litate: qđ fit cum subtiliatiuis notis ex vaporisationibus:
& alijs. Et ex iuuantibus est camomilla anethū sansucus &
similias: cum decoquunt in aqua & vaporant cuz ea pect
& embo latera. Et scda res est aprio opilationis: vt inue
niat qđ ex ea est inobediens ad dissoluendum meatum ad
exerundū. Et ex puenientibus est inunctio cum oleo nardi
no laurino & rutaceo. Et ex eis que sumuntur est potus sa
zene & homozusie que sunt electuaria descripta in 5^o cañ.
& his similia: sicut dyaciminū dyaspermaticon. & his simi
lia. Et valer in vētositate extensina lixiuū factū de cinere
ārcus bibitum cum aqua mellis. Et si fuerit ex coagula
tione sanguinis in pectore. dixit Tabai est dandū patiēz
de rebus liquefactibus sanguinem que sunt attenua
tione vitande sunt res sriptice: dum emittat sanguis ille.

Et si fuerit propter debilitates musculorū pectoris: itū
dixit Aaron inungatur oleo yriño calido. Dixit Aui. si
fuerit asma siue malitia anhelitus causa nerui. I. debilita
ti a motione pectoris administrabis ea que confortant spi
ritus in ipso: & viuificent ipsum sicut sunt olea bene redo
lentia ab extra & ab intus confortantia cerebrū & neruos.
Et dixit Aui. qđ oēs medicine confortatiue & operantes
cum proprietate cōueniūt cum causa est neruosa: & quan
do est impotentia neruorū mouentū pectus siue quando
fuit materia ad pectus per vias neruorum. **E**t si fuerit
pp debilitatem aduenientem neruis: aut nocuentus
in eis oportebit vt curet cum eo qđ confortat spūm qui est
in neruis ex oleis calidis odoriferis sicut de narciso: & de
lilio: & oleum factum cum speciebus vt nardinum: & oleū
de croco. Et crocus ipse est vltimus in iuuamento eius.
Conferunt autem predicta quando debilitas neruorum
est a complexionē frigida sicut est fm plurimum. Si tñ
foret a complexionē calida conueniunt olea infrigidātia
boni odoris. Et si debilitas ipsozum aduenierit pper per
cussionem aduenientem ipsis: vel ipsozum origini cura
dicetur in sermone septimo de contorsione neruorū. **E**t si
vō fuerit malitia anhelitus ex cōitate stomaci conforta
rege stomachum cum eo qđ dicitur in sermone sequenti
in loco suo. Et si fuerit ex communitate epatis splenis. in
testinorū vel matricis rege illa mēbra. sicut in ppijs capi
tulis de eorum disponsibus dī. **E**t si fuerit propter apa
cerebri vel spasmum vel alienationem curetur cura illoz.
Et similiter si fuerit pper dolorem alicuius membri cōi
cantis membris spūalibus cura dolore illum. **E**t scias
qđ in cura cuiuscunqz malitie anhelitus intendendum est
ad causam eius remouendo eam opponendo illi cum eo
qđ est ei conueniens. **E**lectuarium confortans instru
menta anhelitus cōueniens in asma vero & qđ plurimis
ex spēbus malitie anhelitus. **R**eci. pulmonis vulpis sicci.
3. 6. cineris porcellonum pulmonis erich. añ. 3. iij. pterco
ris vermium sicci cinamomi electi. añ. 3. ij. feniculi femi
nis centrum galli capilloz vēsi. yfopi calamenti. añ. 3. i. 4.
croci. 3. i. mell. qđtum sufficit vel zuccari. mel aut vel zucca
rum dissoluatur in succo feniculi in quo decocte sint pas
sule enucleate liquiri. & pinee munde & contuse & fiat for
ma loch. Et est cōueniens in paroxismo & interpolatione.

Et de voce in vniuersali.

Lap. roi.



Et est sonus

ab ore animalis pla
tus naturalibus in
strumentis formatus. Et fm Auer. 2^o de aia.
89^o. 7. 90^o. com. vox est duplex. vna que dicit
loquela: siue sermo. Et alia est vox non loquela:
neqz sermo. sicut est vox stertentis. aut tussien
tis. Et est vox cāta a percussione aeris ab aiali expirati
ad solida corpora vocalia. Et qua percussione fit sonus in
aere qđ pōt percipi auditu nō precedente deliberatione co
gitatione siue consilio. Vox aut que loquela est sonus nō
qđqz. I. pueniēs ex cogitatione & deliberatione. **E**t dixit
Sal. qđto de interioribz cap^o sexto. vox & loquela nō sunt
idem. vox. n. est actio vocaliū instrūtiū: & loquela locutiū
vt apparebit. Et dixit. in libro de voce. vox volūtaria que
est loquela nobilissima actio est. fit. n. ex nobilissimo mo
tu ale. I. ex motu cogitationis & deliberatiōis. Et solum in
holereperitur. Est. n. ppiūm hois loqui. Et est loquela:
vt quidam dicunt vocis per linguam de articulo ab ani
ma promota ad expellendum sue mentis conceptū. **S**it.
n. voces earum que sunt in anima passionum note volun
tarie procedentes. Dixit Solinus. nascentium vox prima
vagitus est leticiam. n. significās sensus differtur in 4^o
diem. vnum solum notuimus eadem hora risisse: quia erat
natus. I. 30. 20. a strē. Socratem mox optimatum artū peri
tissimum. **A**c classius auus eius eo qđ nunquam riserat
congelatus

congelatus cognominabatur. **V**ocis sicut et aliorum
causae quatuor sunt. scilicet malis efficiens et finalis. Et malis
quidem est aer. dixit. n. Sal. in libro de voce pueniens a
pulmone aer et transiens per tracheam arteriam percutiensque
cartilagine arterie: quoniam venit aer a locis amplius ad loca stri-
cta per seculo sonitu cat. Lum. n. vna. dixit Sal. in libro
de iuu. anbelitus superponatur trachee arterie ita ut
respiratio per angusta fiat. spiritus per angustum exiens quoniam colli
ditur vult sibi opposita facit sonum. quoniam autem spiritus liberus huius
cuius fit respiratio sine sono. Et dixit. 9. de utilitate pricu
lata: considera prudentiam nae: quoniam n. melius erat homini vo-
cem huius indigebat aut vocis generatio aere: quoniam tunc quod de-
beat aliter ociosum expirari hanc manum facit vocis. **C**la-
uites formalis vocis est talis vel talis dearticulatio aeris
facta ab vna retinente aerem sicut digitus fistulantis reti-
net eum in fistula. Dixit. n. Sal. in libro de voce: cum an-
belitus occurrerit epiglotti ipsi exiit equali in apertitudine
fit vox. Nam cum percussit illud. fit illud quod fit in fistula
apud exustationem. **C**la autem efficiens vocis est duplex.
vna principalis: et est virtus aialis mouens manum vocis. scilicet
aerem versus epiglottum: quae quidem virtus si fecerit hunc
motum cum cogitatione et deliberatione vocem loquam
causabit. sicut vocem tuam. Alia autem est efficiens instra-
ta. et est membra quibus medicantibus vox siue loquela
formatur. et in quibus aer dearticulatur motu eius: quae me-
bra sunt dicitur cartilagine vocis: quoniam in eis fit vox et loquela.
Differunt autem instra vocalia a locutiuis. Dixit. n. Sal.
4. de interioribus vox est actio vocalium instrorum et lo-
quela locutiui. Et dixit. 7. memir. Lum dico organa
vocalia arteriam. scilicet tracheam audiat et laringam et farin-
gam: quibus dixit Sal. 4. de interioribus. Instrum vocis
si breuiter diffiniatur non est aliud quam totum guttur. Quod
si diuideri velis sic facies. sunt tres cartilaginee quae sunt
in gutture: lacerti cartilaginee mouentes quae sunt in gut-
ture cum nervo a cerebro descendente cum illo corpore quod
lingue similatur fistule quoniam est in concauitate gutturis: quod
membrum dignius est ceteris: ut sit instrum vocis. maxie
loquela. Et dixit. in libro de voce cooperulum epiglottis
est locus strictus: et est in medio prime cartilaginis in quo
loco proprie fit vox. et cetera instra facta ad vocem serui-
unt huic instrumento sicut ille quae sunt antierius vsque ad
originem linguae vnde facta sunt ad vocem magnificanduz
non ad acendum. Et dixit Sal. cum creator voluit pone-
re in nobis instrumentum vocis prius posuit aliquid quo
aer fit in nobis velociter. et est pectus. deinde posuit cur-
sum aeris ex ipso ex via ampla ad canalum strictum: ut aer
per stricturam canalus velocius moueretur et curreret. velo-
citas autem facit ipsum fortiozem qui cum percussit carti-
lagines. tunc fiat vox. percutit et tracheam arteriam et vna
et superius palati et locum cursus aeris per nares: sed ex
hoc non fit simplex vox: sed quasi vox: ut stertitio et ategis.
Vox autem non fit nisi cum percussit primum epiglottum.
Et iterum dixit. Si instra vocis aperiantur. tunc exit aer
multus subito. et est anbelitus. Si vero constringantur. tunc
in anbelitu exit aliquid audibile quod diuersificatur secundum diuer-
sitatem instra quod clauditur adeo quod fit percussio. Si ergo
epiglottis fuerit illud quod percussit claudit. tunc ille anbe-
litus et erit vox vera. Si vero fuerit cana. erit quod inter an-
belitum et vocem. et est raucedo si non moueris epiglottis
et dimiseris eam ociosam. Si vero dimiseris canam ocio-
sam et moueris epiglottum. tunc erit vox sine raucedine.
Et iterum. quarto de interioribus. vocis instrum est gutt.
epiglottis et lacerti quibus mouet et nervi in ipsis lacer-
tis virtutis a cerebro deferentes. Sed loquela nobilior
instrum est lingua: quoniam pulpenarius et dentes et labia coadiu-
nant. Et dixit. in libro de voce. Ad hoc ut vox fiat necesse
est ut duo modi musculorum qui mouent epiglottum sint for-

tes. scilicet equaliter. ita quod in neuter precedat alter in actione.
Et intelligo hos musculos illos quibus aperitur et clauditur.
Et sunt erecti et in rectitudine continuantur ex inferiori
parte et non superius: et mouet superiorem extremitatem. Et
habet duos nervos proprios. vnum in dextra parte epiglottis: et
alterum in sinistra qui mouet tertiam cartilaginem: quorum
cursus est ab inferiori ad superius. **D**ixit Auic. Vocis
factor est lacertus qui est apud epiglottum. Et videtur littera
est. posuit singulare pro plurali: quoniam sunt multi muscoli qui
sunt apud epiglottim. ut supra in anothomia ipso appa-
ruit. Et est hic lacertus factor vocis cum mensura ratione ape-
tionis et expulsionis aeris egredientis et percussione eius cum
mensuratione idem quod videtur dixit Sal. 7. de utilitate parti-
cularum. Istis musculis mensurantur apertio canae fistule et ex-
pulsio aeris et percussio ipsius. secundum n. quod homo indiget partire
vocem a voce. aut exaltare. aut abbreviare. aut modulare.
aut aliter vocem formare sic dilatant et constringunt epiglo-
tum. Et subdit Auic. quod vocis instrum est et epiglottis et cor-
pus simile linguae fistule. Et hoc est instrum primum in veri-
tate. scilicet immediatum. Reliqua vero instra sunt mittentia et ad-
iuuantia quae sunt relique cartilaginee epiglottis vnde pa-
latum et reliqua circumstantia membra lingua tamen et labia de-
tes et palatum potius concurrunt ad dearticulationem vo-
cis. **D**ixit porro n. alia instra quibus vox formatur
sunt labia dentes lingua palatum guttur et pulmo. horum
autem instrorum quedam prebent loquela formam et horum vnum est
motor et percussor aeris et est musculus epiglottis. Et aliud
est motum siue percussum siue id ad de percussit aer mo-
tus et est epiglottis siue tres eius cartilaginee. Et quedam
sunt data manum et sunt dyasrag et lacerti pectoris. mittentes.
nam manum vocis. scilicet aeris. dixit Auic. est velamen et lacerti pecto-
ris afferunt ad iuuamen aeris. velamen: quoniam iuuat in copia
tractus aeris. in copia expulsionis eius: quem aerem vela-
men mandat apud epiglottim: vel qui aer inundat apud
epiglottim. quoniam quasi cum quibusdam moribus vndosis in-
pulsionem mouet versus epiglottim. **M**otusque aer intra
cartilaginee epiglottis sonum facit per percussionem qua
facit in ipsas: et in parte maxime superiori earum ubi est lin-
gua fistule in quo loco est res tersa polita dempsa graui-
tatem habens in qua cum aer motus percussit fit reuerbe-
ratio et percussio aeris: qui veniens ad partes extrinsecas
oris causat loquela. Et ex hac percussione accidit ut audi-
at homo vocem suam. Et scias quod non potest homo facere si-
mul vocem et anbelitum. **C**ausa autem finalis vocis
loquela. id est expressio conceptus mentis cum fiat cum deli-
beratione et moueant instra vocalia et locutiua mandato
virtutis cogitativae. Hic autem finis non est vocis quae est lo-
quela cum fiat solia virtute naturali expulsiva quae prepto no-
cumento mouet ad expulsionem rei ledentis. **S**al. 4. de
interioribus. et ponit a Rabi. in 3. particula per maiori de-
claratione predictorum. dixit. quoniam quoniam sunt actiones ad vocem
pertinentes. quoniam vna sequitur aliam recta successione. Et
prima earum est exitus aeris per spiritum. id est cum anbelitu. Et hanc
operatur lacertus pectoris. scilicet dyasrag. 2. est missio aeris sine ictu
et sonitu: et hanc operatur lacertus qui est inter costas. 3. est
missio aeris cum ictu et sonitu. Et hanc operatur lacertus
canae pulmonis. scilicet gule. quarta est vox. et hanc operatur
guttur. scilicet epiglottis et lacerti eius. 5. et vltima est verbum. scilicet lo-
quela vel sermo: et hanc completur plingua lingua. n. voce variat
et diuidit: et fit per hoc iuuat in loquendo: linguam autem adiu-
uat alia instra ut foramina narium et labia dentes palatum et
supremum vult. Et hanc actionum talis est ordo quod cum prima
earum lesa extiterit alie quatuor canae eius necio patient. Quod si
2. quod est anbelitus insufflatio sit corrupta necio reliqua tres
actiones post ea exites corrumperent. Et si insufflatio quae cum
ictu fit aputer vox et loquela amputabunt: sicut voce patie-
te necio loquela patient. Sed non est sic 3. nam si vltima patiat

actiones
ad voces
pertinentes
sunt quoniam

Tris ad
vocem re-
quisita.

Diversi-
tas vocis
hinc diffi-
rent 6.

De voce
magna z
parua z de
cilio caru.

non est necesse ceteras pmas pati. sermo. n. ex voce est vox:
aut est ei qñ m. Patet itaqz ex dictis tria regri ad vocē
candū. s. agens pncipale. qd est virtus cogitativa vel nā-
lis. vt supra. Et cogitativa imperat motiue voluntarie vt
moueat aerem in stris localibus z vocatiuis debite clau-
dendo z apiendo pē epiglotalē fm exigentia formatiōis
vocū diuersarū. Obiecta aerē detinēdomā vox nō fit nisi cū
qdā aeris detentiōe: vt voluit Gal. in libro de voce. 2^m est
supradicta entia ista alia. Et 3^m est aer q inqñtū pcutit pōt
dicti agens. z inqñtū mouet dī cā mālīs subiectiua vocis.

Dixit Aue. in titulo suo de voce. vox diuersificat in aia-
libus fm graue z acutū z magnū z puū. Et forte vox bo-
na z vox mala. Et forte cā diuersitatis hmoi vocum in spē
bus diuersis est diuersitas nāe spēz p quam diuersitatez:
hō loqz requ? inuit: bos mugit. z ahn? ridet: z sic de alijs.
Et dixit Arist. 10^a. pbleumatiū. 38. pbleumate. hō plures
voces z magis differētes emittit. Et subdit Arist. Causa
diuersitatis vocū in vna spē est diuersitas etatū z diuersi-
tas infirmitatū. Dixit aut vocum. dixit Auer. 5^o de ge-
neratione aialium. sex sunt que surgunt triplici prietate
in voce reptant inter quas oēs datur medium. Et pma est
q vocis alia est magnatalia parua: z alia media siue equa-
lis. Et scda est alia lenis alia aspera z alia inter has eq-
lis. Et 3^a est vocis alia grauis z alia acuta z alia inter
has media. Et iste dīe sex dicunt dīe vocis essentielles.
Sunt aut z alie vocis dīe accidentales ex aliquo. acci-
dente voci supueniētes z fortasse sunt reducibiles in pre-
dictas sex. Et sunt vox grossa subtilis z media: vox clara
sonora obscura muta z media: longa breuis z media: vox
tremula z firma z media inter eas.

Vox magna est que multuz mouet ad oēm dīam pōnis
tracheā arteriā pp maiorē exufflationē multi aeris: pp qd
ad eam faciendū requiritur trachee arterie amplitudo.
Vox aut parua est illa in qua parū mouet tracheā arteriā
pp paruam exufflationē pauci aeris ad quā faciendū nō
est necessaria trachee arterie strictitudo. De causis ma-
gne vocis. dixit Arist. 11^a. pbleumatiū. pbleumate ter-
tio. vbi querens pp qd magne vocis sunt oēs calidi fm
nām. Dixit cām esse: qz necesse est tales multū aerem z frī-
gidū in se hēre. oē. n. calidū fm mām aerē attrahit ad se: s
tū magis calidū plus de aere attrahit: vt meli? refrigeret:
hīc aut aer multus attractus interius supcalefit z supcale
factus multus excludit. Magna aut vox fit in mouendo
magnū. i. multū aerē: z sic velle caliditate nāles esse eāz
magne vocis. Gal. aut 2^o tegni. dixit. q magnitudo vocis
nō fit ex caliditate. sicut neqz puitas eius fit ex frigiditate.
Sed magnitudo vocis fit ex ampliatiōe trachee arterie
z ex exufflatione ampliori. i. multi aeris emissionē. Et p-
uitas vocis consequit pria. s. trachee arterie stricturam z
pauci aeris expulsiōe dnt immediatam cām magnitudinis
vocis esse multū aerē p tracheā arteriā cum vehementi
exufflatione ad qz nēcio regri? trachee arterie āplitudo:
vt sit multi aeris capax. trachee. n. āplitudo nō est p se
immediata cā vocis magne: qz qñtūcūqz ipsa esset āpla pōt
vox parua fieri pp paruā exufflationē pauci aerē mouētē
calitas aut nālis multa ē immediata cā eius. Et p oppo-
erunt cāe puitatis vocis. z iō nō semper nec pncipaliter sed
fm accis z mediate magnitudo vocis psequit calitatē: z
paruitas friditatem: inqñtūz. s. amplitudo trachee arterie
psequit calitatē inqñtum calitas ē cā elargitiōis viarū: z
inqñtum caliditas est cā attractiōis multi aeris z sic ma-
gne exufflatiōis. Et inqñtū frigiditas est cā stricture tra-
chee arterie z attractiōis pauci aeris z sic pauce exuffla-
tiōis: z iō nō ex voce magna z parua pōt aliqd de nāli si-
gnificatione signari z in huius signatione vocis magne
sup caliditate cōplōnis pōt error cadere si voluntas p ope-
tur. Nam hīs cor z pulmonem caliduz potest voluntarie

attractē paucum aeris z cum parua exufflatione illum ex-
pellere. Scias q calitas nālis facit ad magnam vocē pp
ambas supradictas rōnes. Sed caliditas pter nām nō
facit ad magnam vocē nisi pp parū cām tm. s. necessitudo ad
attractionem multi aeris. z hoc ē nō facit nisi cū virtus
fortis fuerit. amplitudinem enim trachee facere nō pōt
cum hoc sit sibi nāle. friditas aut ad paruā vocē operatur
per oppositū pp ambas. s. causas oppositas cum est nālis.
Cum vo est accidentalis ponēdo necessitatem attractiōis
pauci aeris z quodāmo ē pstringendo viam respectu ei?
qd fuerat operat ad paruam vocē. Dixit Gal. in libro de
voce. si epiglōtis ampliā plūqz oz minuit velocitatem mo-
tus aeris: sic diminiuit fortitudinem ictus: z fm diminiui-
nem velocitatis z debilitatem pculsiōis minus resistent
cartilagine aeris. Nō aut āplianē nisi cū nō extendunt:
sed remanēt laxate. z tunc vox parua: cum pstringit epiglo-
tis plūqz oz. tūc aer qui exit ab epiglōti est paucus z erit
percussio minor. que pp vox erit parua. vox. n. nō pōt cre-
scere nisi crescant illa duo quibus vox fit: aer. s. z percussio
cremento pportioabili: qdlibet. n. crescit cremento illius:
ex quo constat in substantia.

Vox quoqz lenis est que demulcet auditū delectatione
faciens in eo: z hoc qz leniter z equaliter: seu vniformiter
mouet ipm. Et vox aspera est hui? appposita prietat enim
auditum. qz nō leniter. imo disformiter mouet ipm.

Dixit Gal. 2^o tegni. vox lenis sequit lenitatez trachee
arterie z vox aspera eius psequit asperitatez: z lenitas qui
dem psequit ptepanitiā cōplōnis trachee arterie. Et hac
de cā hītes cōplōnē tēpatā hnt vocē magnā lenem z ma-
gis delectabile. Et dixit. q aspitas psequit siccitatē ipi?
trachee: z sic signat cōplōnē ipsius. Et q aspitas vocis si-
gnat siccitatē trachee. dixit Gal. appet. qz asperitas est q-
dam ineqlitas fm durum corpus. Nō tracheā opat du-
ram ipi? simpli? ptiū siccitas z eā ineqlē opat dīspse hūi-
ditatis indigentia: siccitas. n. corrigādo inducit diuersita-
tē ptiūbus trachee: z sic asperitatē in voce. Et notāter lo-
cutus fuit Gal. indefinite: vt nō cōphēderet qz aspitas
vocis a sola siccitate fiat: cū possit fieri et ab alijs quibūcū-
qz causis exaspantib? vñ qñqz sit vox aspera a fritate. s. cō-
dēplante z corrigāte: z sit cū tensiōe lacerti pectoris: z ex
dīspōne q ē sicut ipasm? iudicat. n. de cāe soliditate: siue
duritiē gutturis z pectoris. Et inducūt eas cāe exiccates
sicut coit? z vigiliē z iducit asperitatē vocis scissio vne qz
ptes ei? scisse sunt ineqlēs cū sunt p soliditate. fit et aspitas
qñqz a calitate et corrigāte: z qñqz ab hūiditate cū mā.
Lū hūiditates ad tracheā descēdētes: z ea remanētes fie-
rēt cāteqlis pculsiōis aeris i ipam. Cōiter. n. vox aspa ē
ex teqlitate trachee a qñqz cā ei? ineqlitas ptiat: siue a
siccitate: siue ab hūiditate teqlit p tracheā dīspsa. Sz Gal.
solū de siccitate explicauit tanqz de cā frequēti? euenire.
z maxie i dīspōne sanitatis: z fortasse: qz ē cā siccitas alpi-
tatis p se. Alie aut cāe de paccis. trachea. n. cū sit mēbru
cartilaginōsi frida z sicca. lz hēat qdā ptes musculōsas
vniētes anulōs ei? inuicē vñ cū aliōa qlibet cā exiccate
venit i siccitatē supflua qz sequit exaspatio vocis. dnt qui
dā asperitas vocis est quedam species rancedinis.

Vox acuta est illa que cito z in breui tpe mouet auditū:
z ideo aliqñ dī vox veloci: qd fit: eo q aer qui est materia
vocis velociter z in breui tpe mouet. Et vox grauis: eo
uerso dī que tarde z in longo tpe mouet auditum. z ideo
aliqñ dī vox tardā: qz fit qñ aer qui est mā vocis tardēz
in longo tpe nō velociter mouet. Arist. 3^o de ge-
neratione aialium voluit q cā acute vocis nō sit strictura
trachee: nec āplitudo ei? cā sit vocis grauis. qz si sic foret.
tūc nullus posset simul vocē acutā z magnā: neqz acutā
z parua. vt clare sequit expdictis emittēte. Experientia
autē nota est q tam acuta qz grauis potest esse z magna
z parua

parua. Neq̄t dicit Arist. multus aer motus absolute
est cā vocis grauis et paucus vocis acutus: q̄ dicit ipse. tūc
ois vox magna esset grauis. et ois parua esset acuta. Sed
bene in eo q̄ aer est multus vel paucus in cōparatione ad
virtutē mouētē ipsum. quēadmodū. n. dicit ipse si quid
mouet excedit mouētis virtutē. necesse est tarde moueri
q̄ fertur. si aut excedit cito ferri patientē pp mouētis vi
gorē. Sic igit per se cā z imediata acuta vocis fortis est su
bitus motus aeris a virtute mouēte cū fortitudine. Et per
oppositū cā grauis vocis est debilis et tardus motus eius
virtute nō mouēte cū fortitudine. Et ideo dicit Arist. q̄
si virtus motiua p cōparationē ad aerē mouendū tunc su
bito z forti motu illū mouere potest. et in tali casu si tra
chea est magna et ampla. et aer motus sit multus erit vox
magna simul et acuta. Et per oppositū si virtus fuerit debi
lis et aer motus paucus vox sit parua simul et grauis. Et
Auer. in fine de voce. dicit cā vocis grosse est q̄ motus
fuerit tardus. et cā acuta est motus velox. Et causa motus
tardi est q̄ virtus nō iuuat virtutē veniētis siue mouētis.
et eouerso. Et pp hoc pōt facere voces diuersas in acui
tate et grauitate. q̄ pōt extrahere de voce aliquā tñ q̄ erit
illud a virtute motiua virtutis. et aliquā vincēs. Als. ergo q̄
virtus eius est vincēs aerē ab ea motū erit vox eius acuta:
q̄ motus aeris in infro vocis erit velox. et p̄cipue q̄ in
fra vocis erunt angusta: q̄ motus aeris. tūc erit velocior.
et hoc est manifestū ex fistulis. C. Sal. vero in lib. de voce.
dicit. cū cāna pulmonis est stricta vox erit acuta. et cū erit
omplacrit grauis: et si erit curta erit addēs in acuitate et si
lōga in grauitate. et hūditas epiglottis facit vocis grauita
tēficatas vero acuitate. C. Dicit. n. Raf. 3. p̄tñ. ex libro
de acuitate z morbo: q̄ q̄ ex siccitate intēla vox sit acuta si
cut est vox aus hōtis collū longū. f. grauis. Dicunt in ph
bus sic esse q̄ q̄ multus aer tardius mouet: q̄ multū resis
sit virtutis: paucus vero velocius: q̄ modicū resistit. ideo
vox grauis ex motu multū aeris sit: ex motu vō pauci acu
ta. Et q̄ q̄ cāna stricta modicus aer melius et velocius
mouet: q̄ multus. iō cū nāli strictura cāne: vt plm sit at vox
acuta. C. Et dicit ad has dīas acuitatis et grauitatis vo
cis reducuntur vox subtilis et grossa sonora et obtusa. sup.
turbata et tenebrosa. Nā he dīe sunt sibi inuicē valde pro
pinque et modicū ad inuicē differūt. Dicit Sal. in tegni 1.
q̄ sicut vox magna et parua nō signat imediate super cali
tate vel frigiditate cāne. ita nec acuta et grauis: s̄ mediate
sicut pōt patere ex dictis. Et dicit q̄ acuta nā vox imedia
te signat stricturā cāne et grauis eius latitudinē. Nā dicit.
ipse acuta nā vox sine angustia gutturis: neq̄ grauis sine
illius latitudine fieri pōt. Et intellexit vt plm sicut ex supe
rioribus p̄. Et q̄ angustia est nālis frigiditatis filia et la
tudo calitatis hīc est q̄ acuta vox signat friditatem. et gra
uis caliditatem vt plm. f. sicut supra appet p. Ay. C. Et dicit
q̄ vox fortis pōt vocari magna. et dicit vox exaltata. de q̄
dicit Sal. in p̄tula. de somno et vigilia. et ponit a Rafi.
in 7. In exaltatiōe vocis op̄z ap̄ri os nimis: vt egrediat
multus aer. Et ap̄ire guttur vt exeat vox sonora. et iō hī q̄
hnt pua guttura hnt puas voces et debiles: q̄ cū nō hēant
p̄tensionē cito descendūt. als. deficiūt. qui vō hnt guttura
magna hnt voces magnas et fortes. C. Vocis q̄q̄ breuis.
A. dicit cā est breuitas anhelitus sicut eo vocis lōge cau
sa est anhelitus lōgitudine: breuis tñ anhelit. dicit Raf. 3.
p̄tñ. cantibus nociuus est. et eo lōgus innatiuus eis exi
sit. C. Subtilitas aut vocis. dicit Sal. sup. 2. epidimiaz
et ponit a Rafi. in 5. et eius defectio accidit ex hūoꝝ mul
titudine vel ipsoꝝ grossitie et viscositate opilantiū venas
que sunt in pulmone. C. Dicit q̄dam vox subtilis est vox
parua acuta. de q̄ dicit. A. q̄ ipsa est dīa turbata: et con
turbata hīc vocat grossam. Et cause eius dīe sunt causas
grosse et sunt ex vigilijs et lapsitudine et somno. pp̄ie post

cibū. si iam digestū. et de stō iam descensum: q̄ sit factus stō
ināito. qm̄ tūc ericcat. Et iō Raf. 3. p̄tñ. vbi Aui. hīc di
xit. ex somno post cibū. dicit ex insomniatate. Vel et ex stō
no post cibū sumptū cū multiplicādo mās per viā suffoca
tionis esset causa debilitatis virtutis. vt accidit ex exerci
tio et eionibus. Et sunt verba Raf. 3. p̄tñ. vbi dicit q̄ ac
cidit de vigiliatiōe et insomniatate. et q̄q̄ ex organatione
post comestione: tñ cā huius vocis vehemēs est debilitas.
et q̄q̄ accidit ex fluxu ventris. C. Et vox grossa est vox
grauis simul et magna. et q̄q̄ accidit. dicit Aui. ex causis
nimie repletionis stōi facientis fastidiū mollificantis et dila
tantis meatū. f. aeris. Et q̄q̄ ex multitudine vociferatio
nis. Et q̄q̄ accidit ei q̄ studet in exufflatiōe plūma et fistu
lis et buccis. pp̄ie: pp̄ q̄ accidit ei ex incisōe anhelitus. i.
diuisiōe et interfectiōe et retentiōe eius in pulmone: quare
dilatant meatus. C. Vox conturbata vel tenebrosa. dicit
Aui. est que similitur voci plumbi. qm̄ fricat vñ cū alio.
Et eius cā est humiditas grossa valde. Et Raf. dicit 3. eo
tñ. fit vox vt vox plūbi qm̄ pullatio obscura nimis sit. et
accidit q̄q̄ ex incisōe vuez eo q̄ patietes huius inde pa
tunt penes diuisione: vel extensionē vocis murmur ma
gnū: et turbationē tediosam sputum: nec pōt longā comestio
nē facere: eo q̄ restringunt guttura ipsoꝝ. C. Vox tremu
la q̄q̄ fit a mollificatiōe que est minor ea que facit absciz
sionē vocis. est tñ maior ea que facit raucedinem. Et q̄q̄
fit a debilitate virtutis pp̄ quā lacerti gutturis in motu pōt
tremere. C. Dicit Raf. 3. p̄tñ. Vox pura comestione egre
ditur. Sed post q̄ in potu accipit vinū. aut cibū aliquē hu
midū minuitur puritas eius et declinat ad obscuritatem.
Sed si nimis accipit potū declinat ad raucedinē. Vox. n.
obscura p̄cedit raucedinē vocis. Et vtrāq̄ accidit decrepi
tis nimis ex humiditate multa accidit ali in eis. Qui vero
decrepitoꝝ gubernari poterit absq̄ gñatiōe supfluitatis
multe vocē habebit puriorē. Dicit Aui. qm̄ pulmo replet
humiditate et cāna nō est munda. nō est possibile hōi hīe
vocē altā neq̄ clarā: qm̄ istud est cum claritate pulmonis
q̄titate. f. decet et epiglottis et eouerso ex p̄rio claritatis
amboꝝ. C. Dicit Raf. vbi supra. siccitas tēperata reddit
vocē sonorā: q̄ aer tunc transit equaliter et reuerberat sic
cū tñ in excessu nocet. et iō tubicinatoroz projiciunt aquā
in tubis suis. Nocetq̄ voci sonore humidū superfluum.
Et iō viola cuius lignū fuerit incisus in plenilunio nūq̄
erit bene sonora propter mām que acquirit humiditatem.
Et dictis patere dicunt cām propter quam vacce habent
vocē grauiorē q̄ tauri: et vitulus q̄ vacca. vt dicit Ay. 5.
de ystorijis. cuius oppo^m est in ceteris animalibus omni
bus. quoz iuuenilia vociferāt acutius perfectis. Cā. n. est
inter cetera aīalia spēs bouina h̄z cāna amplā que ampla
facta est a principio gñationis: nec postea processu etatis
multū dilatat pp̄ siccitatē complonis eoz. Modo per cā
nam amplā mouet multus aer et iuuenilia ex eis hnt vir
tutē debile nō potētē multū aerē mouere velociter quare
fit vox eoz grauis rauca. Sed postea procedente etate vir
tute facta fortiori et velociori multū aerē mouere potente
fit vox eoz minus grauis. Et eadē est cā grauioris vocis
vaccaꝝ in cōparatiōe ad tauros. C. Dicit Auer. in suo de
voce cā grauitatis vocis iumentoz respectu matris eozū
est: q̄ motū in eis vincit in eis qm̄ fuerit multū pp̄ magni
tudinē infri i eis in p̄ma gñatiōe. Et qm̄ crescit nō crescit
motū et mouēs p̄portionabilr: sed clementū mouētis est
mai^r. Et iō fit vox eoz acuta post q̄ fuit grauis. Reliquoz
aut aīaliū oīum iuuenilia acutius vocis sunt p̄fectis. sup
posita in hac cōparatiōe alioꝝ paritate qua non supposita
posset cadere error in ea. Iuuenilia. n. calidā regionem in
habitantia: vt plm erunt acutioris vocis perfectis in habi
tantiis regione frigidā. C. Et de causa querens Ay. 11.
problematis. problem. 14. ait propter quod pueri voci

De causa
vocis con
turbate si
ne tene
brosae.

De causa
vocis tre
mule.

De causa
vocis pu
re et ob
scure

De causa
vocis so
nore.

Propter
qd vacce
hnt voces
grauiorē
tauro et vi
tulus uac
cis.

Propter
qd pueri
timulieres
et debiles
hnt vocē
acutā re
spectu vi
roz fortū

ferat acutius pfectis z iuuenibus. Et solues. dixit meatus
aeris est magis angustus z aer in eis attrahit paucius. Et
sporum calor nalis est multus. vñ z virtus fortis. fortis aut
paucius aerē p angustā viā velocius mouet. motus aut aer
ris velox est cā vocis acute. Et pp simile cām est q m
lieres acuitatē vocū hñt in cōparatiōe ad viros. Et ppter
hanc cām etiā debiles z qualescentes vocē hñt acutā. mo
dicus. n. valde est aer quē mouent z modicū dilatant cānā
z modicus aer cito fertur. Unde Auic. dixit. scias q pua
lescentes z debiles z religiosi z similes cū debilitate sua. z
sicut sunt illi q sunt magne abstinentie z ieiunij pp debili
tate virtutū suarū sunt quasi deficiētes ab operone in aere
plurimo: qz nō pñt plm aerē mouere quare angustat eoz
epiglōtis: ita vt acuat eoz vox. Et qñqz aliqz horū debi
lis nñtū: vt dilatet epiglōtim: z grauetur vox eius. i. vt
faciat vocē graue z nō auditur omnino. qz nō pōt multū
aerem ad vocē graue requisitū mouere nisi valde tarde: vñ
de nō fit percussio sonora. z nō audif. s. fere: aut nō audif.
ita vt intelligat per eā expressio pceptus mētis. Angusta
tur z constringit epiglōtis dictoz debiliū z religiosoz:
qz ericatur pp quietem eius in ipsis. nō. n. exercent mem
bra vocis: sed ita est q omnia mēbra cū nō exercitant eric
cant. vt dixit Gal. de interioribus pñ. z sup 6. affo. com.
vltimo. Et pp supradictā eandē cām plorantes vocem
hñt acutā. Lūius causam reddens. Ap. supra dicta parti
cula probleumate 16. z 13. d. cām fore qz plorātes pauci
mouent spūm. i. aerē cū loquunt pp debilitatē virtutum
ipsoz. Et qz paucius est fortiter ipsum emittunt vnde velo
citer extra ferat. Et ex hoc vox acuta causatur. Et q veloci
ter extra ferat. dixit Arist. apparet. qz in eis pp tristitia in
frigidantē z inspissantē cāna reddit tensa z solida. z per
consequēs angusta. sed qd pñticitur a corpore tēso z an
gusto velloissime ferat. z ecouerso sicut chorda arcus ostē
dit tensa z nō tensa. Unde 5. de generatione aialium. dixit
Aristo. est acuta respectu vocis vacay. qz habent cānam
nerueā tensam valde. Et apparet ex dictis: quare riden
tes z gaudētes pñio modo se habent plorantibus. graui
ter. n. vociferant. Et cām assignans Arist. vt supra pro
bleumate supradicti. d. qz sunt fortes z multū spūm extra
mittētes: qui qdē dissoluit z spargit per totū extendēdo
se z relaxando: nō. n. colligit in vno loco. sicut in ploranti
bus: sed mouent ipm superficialē. s. dispersum circa super
ficiem organoz vocis. z nō collectū in vno loco. s. in me
dio ipsoz organoz dicte. vnde in gaudētibz mouet ad
herēdo superficiē organoz. Modo q sic mouetur tarde
mouetur. Et postea assignauit Arist. aliam cām dicens
ideo fore: quia ridentes emittunt spūm calidum: plorātes
z tristes frigidū suffocatur enim calidū eoz circa pectus
pctum ab exterioribus ad ipsum. vnde quasi extinguitur
z spūs infrigidatur. Modo ita est q qui calidū emittunt
multū aerē mouēt. z sic tarde: vnde z vox grauis fit: z qui
frigidū emittunt paucū aerem mouent vnde velocius fer
tur z acuta vox fit. Et declarauit hoc Arist. a fili. z dixit.
ita filr et contingere in fistulis z buccinis sonantibus. qñ
sonantes infra pñdicta spū si cali fuerint sicut sunt hñtes
pectora ampla. ex qb multus z euaporosus emittit spūs
tardius fistulāt: pp qd 5. de gñatiōe aialium. dixit. caliori
spū vtentes z talē emittētes qlē qui pfecte etatis sunt gra
uifis: quare senes: z qre emuchi z mulieres acuti? loquun
tur. hñt. n. dixit Gal. in particula de somno z vigilia: sicut
ponit a Rabi. in 5. voces debiles z subtiles pp sui guttu
ris stricitatē. Iuuenū vō voces graues sunt. sunt. n. fortes
z cali multū aerē mouētes: z sic tarde. vñ pp stricitatē ipo
rum voces eoz sonore sunt z pure. Senū qz voces: z in
cōparatiōe ad voces iuuenū sunt acutē: sunt tñ respectu il
loz grosse. Et pōt appere ex dictis pp qd ē qd nō gñan

tes. i. nō spmatizātes: vt pueri z mulieres z iā senes z en
nuchi acute loquunt spmatizātes aut grauius. de qb qñ
uit Ap. vbi. s. pbleu. 16. Et solues ad pñā pñ. dixit qñ
cut linea. i. res subtilis hz vñā dñmētiōē tñ. s. lōgitudinē
hz tres. s. lōgitudinē latitudinē z pfunditatē. Et facilius
est mouere vñū aliqd fm vñā dñmētiōē qz fm plēs: z fa
cilis est mouere vñū qz plā. Ita z in voce: qz vox subtil
vñā hz dñmētiōē: z iō facilius eā pferunt qz grossam z
magnā ita debilis spūs z paucū aerē mouet: z fm vñam
tñ dñmētiōē. s. subtilē: vñ z vox q ab ipo erit. erit subtil.
z per pñs acuta: cuius oppo^m est in spmatizantibus. Et
coitus quidē qui fit in prim^o vt circa. 14. annū ingrossat
vocē in viris z mulieribus: vt. d. Ap. 9. de istozis aialū.
ca^o pñ. polutionē pati ex inēgilitate cāne eius. hoc tñ acci
dit magis in masculis qz in feis. Et. n. coitus ericcat z exa
cuit calorē: z ppea cū puer incipit coyre imutat vox eius
z fit grossa z aspera. Si tñ coitus supfluat z qz defecat z
qz debilitat vocē subtiliat z acuit. Et vox quidē in hye
me grauior fit qz in alijs tpibz. Et reddēs cām Ap. supra
dicta particula. pbleu. 56. d. vñā cām fore ex pte aeris z ē
qz aer in hyeme grossior est pp frigiditatē inspissantē ipm
tam extrinsecus circūdantē nos qz interius inspiratū qui
grossior exis grauius mouet. qzuis. n. frigiditas nalis cō
mensurata organis vocis causat vocē acutā sicut z calitas
grauē: vt supra tñ frigiditas exterior intēsa pñsando aerē
cāt eā graue phibendo aerē velocius moueri. Et adiunat
ad hoc multitudo reumatismoz i hyeme plus defecēden
tiū ad instā vocis. 2. cā est. d. Ap. qz in hyeme somnolen
tiores sumus z dormimus pluri tpe. Et somno aut sum
grauiores z pigriores ad motū. vñ z pigrius ē pñtra vo
cis mouebit. Et ex hoc vox grauior fiet. dicunt tñ hñe vi
tatē in regiōibus multū fridīs max. Uox insup ex exer
citio forti grauior fit cui? cām reddēs Ap. vt supra pble.
32. dixit qz his q exercitat se. s. exercitio forti. nō tñ multū
debilitatē vtutē. imo cū pñstia eius remanentē calim sur
sus mouet quē ad^m in verēcūdatibz in qbus pp reuerētiā
calim mouet vsus faciē. In dictis itaqz exercitātibz calim
sursus motū dissoluit hūiditates dēoz loco in vapores
spissos ex qb accit aerē p spūm emissus ingrossari qz gros
satus tarde mouet. vñ z vox fit grauis. Qui timet et lo
quif acute. z reddēs cām Ap. in dicto nunc pbleu. dixit
cām esse: qz in timētibz infridat. loq^o q est iuxta cor eoz:
q calor eoz tēdit deorsum. qre remanēt infra vocalia de
bilis. vñ modicū aerē mouet q modic^o exis mouet veloci
ter cui? veloci motu vox acuta reddit. Et pñb^o qz qz
z vñtibz hoies grauius loquif cui? cām in. 18. pbleu.
dicte pticule. Ap. reddēs. dixit hñe: qz ex dictis aggregat
hūiditas i gutture opilās ipm. vñ nō nisi tarde p ipm pōt
trāsire aer. por^o n. z maxie vaporosus z supnatās z vom
itus mouēdo hūiditates vsus guttur. z fridū ē z frig^o ex
trinsecū cōpāimēdo faciūt aggregari in gutture hūiditatē
phibētes velocē motū aeris p ipaz: vñ vox grauis efficit.
Ex spū a pulmōe pueniēte p arterias ad os instā vocū z
loqla varia allidēdo z mouēdo varie littere pferunt z su
labe. de modo formationis litterarum me nō intromitto.

De nocumentis vocis.

Cap. xvij.



De leditur tripliciter. aut. n. aufer
tur. Aut diminuit. Aut
corumpitur z permutat que permutatio est
aut ad raucedinē. aut asperitatē. aut acuitatē.
aut grauitatem. aut tremorē. aut ad aliquam
aliam speciem alterationis vocis. Unde dixit
Auic. omne nocu^m in voce aut est ablatio: vt cum vox cel
sat penitus. z vocatur inuocalitas. aut est diminutio: vt
quādo cum difficultate fit. Aut est corruptio alteratio: si
ue permutatio ad vocē innālem. Et differūt predicta nocu
menta

Propter
qd ploran
tes hñt vo
cē acutā.

Propter
qd riden
tes z gau
dētes gra
uē habēt
vocem.

Propter
qd senes
z mulie
res z enu
chi z non
spmatizā
tes acuti
loquif qz
iuuenes.

menta fm fortitudinē et debilitatē causay. facientium ea.
De causis nocumentoy vocis. Sal. satis inordina-
 te locutus fuit. quarto. n. de interiorib?
 ponit pñi. dixit. vox deficit ex nocumēto nervi. de
 quo procedit musculus epiglottis et precipue musculus no-
 bilior ad vocē qui mouet ex nervo reuerfuo sursum q est
 ex sexto pariū cerebri. Aut deficit ex reumate descendēte
 ad gulā. et epiglottū aut ex emissioe vocis vehementis: aut
 ex apate calido in instris vocis: aut incisioe mae: put est
 in dispoñe angustie anhelitus. aut palisi instroy anhelit?
 aut vulnere in pectore. Et in 7^o mēimr. put ibidē po-
 nit. dixit. defectio vocis fit. aut ex supfluitatibus descēde-
 ntibus ex capite ad pectoris membra: et ibi tenētibus morā
 longā aut ex pfractioe nervoy in capacitate pectoris: aut
 ex vlcere pulmonis. aut emissioe vehementis vocis. Et itez
 dixit: vox deficit: aut ex impedi^o exite in epiglottis: aut in
 musculis q mouēt ipm: aut in pulmōe et canalibus ei⁹. aut
 ex nocu^o exite in cerebro: aut in nervo reuertente sursum:
 aut in nervo primo arterie: ex quo nascit^{ur} nervus q reuer-
 tit sursum. aut ex impedi^o musculi sicut in squinātia. aut
 ex nocu^o vultū qñ incidit de radice: aut ex cā supioris pa-
 lati si fuerit humiditatis vehementis sicut accidit in reuma-
 tibus. Insusio. n. nimia humiditatis accis tunice pñue
 gutturi et epiglotti nocua est voci vehementer. Et oia apata
 in pñsago et locis circūstantibus cāne pulmōis et epiglotti
 nocua sūt voci vehementer: et reumata descēdētia ex calita-
 te nocua sunt voci vehementer. Et accit maxime ex fissioe.
 aut mala cōplone nervi reuerfui. dixit. n. p^o de interio. q
 qdā patēs eo q curabat in gula tpe hyemali passus ē in
 frigidationē i gula in nervo sursum reuertēti: et exinde vox
 ē deficit vey appositis ipsi nervo reb⁹ calefaciētib⁹ qb⁹
 calefac^o est vox rediit ad pñinā dispoñē. Et multoties hic
 nervus i curatioe scrofulay exitiū in gula incidit in totū:
 et inde deficit vox in totū: et qñq in pter: unde deficit vox
 in pte. Jōp dixit Raf. Nō incidat ipm cyrurgici ex igno-
 rātia. qñ qñ incidunt hi duo nervi reuerfui ferro vel aliq
 acuta medi^o deficit inde vox. Et dixit Sal. i lib. de voce
 si nervi q sunt iter costas acciderit lesio ppe spōdiles de-
 struet vox et anhelitus. Et h idē accit si ossa costas scindā-
 tur. aut nua fm latitudinē iter finē colli et initū spōdiliū
 qui recipiūt ex oppo^o pectus. si aut nua infra initū hui⁹
 loci scindat nec anhelitus oīo nec vox priuabit: s; priua-
 bit de vtroq; tñ hz nervoy spōdiliū q apponunt pecto-
 ri. Et sūt ex incisioe costas. Et dixit i lib. de interio. p^o.
 si nervi q sursum reuerfui dicunt^{ur}. vel nervi q sunt latē iue-
 nitiū arteriay vel aliqs horū destruit^{ur} vox amittit^{ur}. Nā la-
 ceris gutturis pñt qd solitū ē de spū aīali ad eos venire.
 Preterea aliqñ aīal vocē amittit pp incisionē lacertoy pe-
 ctus mouentiū. Et sicut foramina pectoris sunt cā ampu-
 tati vocē sic i incisio canaliū pulmōis: eo q mām nō mīt-
 tūt sic vocē apāt. Et dixit. qñto eiūsdē lacertis guttur
 epiglottis et pstringētib⁹ motū nō hñtib⁹ vox oīo aufert^{ur}:
 q si dūre quoq; mō moueāt: aut mor^o eoy titillatiū: aut
 tremulus fiet nocu^o vocis fm vnāquāq; harū spēs. Et sūt
 si mor^o eoy fit cū spāsmo. aut titillatōe. Et aliqñ vox a suo
 acumine et magnitudine lacerto gule extēdere gutt⁹ neqñ
 te ipedit^{ur}. pellicule ēt gutt⁹ et gulā circūdātes si mae ifun-
 dant^{ur} hūiditatib⁹ voci nocebūt. Et dixit in lib. de voce.
 vortuos terminos hz i acuitate et grauitate qñ si accesse-
 rit destrueret^{ur} vox. Nā si orificiū coopture epiglottis post
 stricturā qua hz in acuitate vocis āplius pstringat absin-
 det^{ur} vox. sicut si āpl⁹ extēdat et āpliet. post āplificationē q
 vox fit i vltimitate grauitatis. Et si musculi q claudūt epi-
 glottim destruant^{ur} destruet^{ur} tūc vox. siue illi q ipm apiant
 destruant^{ur} siue nō. n. addūt neq; oimīnūti destructioe
 vocis. Et dixit p^o de interio. ligamentū colli. s. lesū
 vocē amputat. Et itez dixit. quidā cecidit de alto et initū

do si terrā tetigit et in tertia die puissimā vocē habuit et in
 4^o die amputata est oīo. Eius tñ anhelitus remāsit nō defe-
 ctus. Et cā huius fuit: qz medula spōdiliū q sub collo est
 mollificata fuit. et cū hac vtriq; lacerti q sunt inter costas:
 vey permāsit motio pectoris cū dyasfragmatez ser lacertis
 superioribus qui sunt in pectore: qz nervus ad hos nō
 veniebat de medula spōdilis q est in collo. Nervus vero
 qui venit ad lacertos qui sunt inter costas passus est et in-
 sufflatio phos causata est. Et dixit. in 4^o eiūsdē. apā qd sit
 in partibus gutturis squinātia dictū voci nocet. Et sūt oī
 eo fieri ex oī grossitie pter nām si in via instroy spūs extē-
 rit: vel si infra ab eis ab exteriori cōpressa fuerint: sicut
 si meri tūefiat et pelliculas canalīs pulmonis eoy anulis
 coniunctas conculcauerit grauāt in voce. Et sūt si spōdili-
 les colli in anteriorē partē moueant^{ur}. et sūt nocēt ei magna
 vulnera in pectore et cuiusq; lateris mollicia pñmitus: qz
 eiū anhelitū ad sui mediū deduci. Et vox media efficiet^{ur}.
 Et dixit. vox ledit in apopleia et stupore eplia et congelatio-
 ne propter passionē volūtariē motionis. Et ligamentū lū-
 gue si imoderatū est voci nocet. Et trāli et muti et siles in
 sermone et rāfos nocu^o hñt in quadā parte instroy loqle.
 Sūt qbus foramina nariū cāne. aut alio nascentiū opilant^{ur}.
 Et quibus aliqs ex dētibus anterioribus ceciderit et
 quibus labia sunt parua. Et dixit Raf. p^o contini. Que-
 dā vicina mea patiebatur defectum vocis omnino ppter
 sōda et non poterat loqui. Et factis asperisionibus. s. con-
 gruētibus supra caput fuit liberata.

¶ Aui. aut predictas lesionū causas in ordine deducēs. dixit
 qualiscūq; fuerit lesio in voce eueniens ipsa. accidit
 aut ex causis efficientibus. s. ex lacertis epiglottis et ipso
 epiglotti. Aut ex mēbris mittētib⁹ mām vocis. s. aerem
 sicut ex dyasfragmate aut lacertis pectoris. Et nō causant
 predictae mae lesionē in voce nisi propter malitiā cōplonis
 pure. aut cū materia. Et propter ex catarro vel propter mā-
 lā cōplexionē vel solutionē pñuitatis. aut incisionē. Aut
 propter apostema: aut dolorem. aut percussionē vel casuz.
¶ Et dixit Aui. lesio vocis est. aut per proprietatē. aut p-
 cōitatem. Per proprietatē aut. tunc est: qz nocumētū est in
 ipsa eadē. s. causa efficiente vt epiglotti lingua eius et lacer-
 tis ipsius. Que aut est per cōitatem: aut est per cōitatem pñ-
 cipij. et hoc vel propinquū vt nervi vel nervoy qui dilata-
 tur. i. descendūt a sexto pari nervoy cerebri ex qbus sunt
 nervi dicti reuerfui q veniunt ad dictos lacertos: vel pñ-
 cipia eoy: vel principij longinquū. s. cerebri. Aut est cū cōi-
 tate mēbris vicinib⁹ est: aut ex mēbris nutrimentis: aut ex
 mēbris anhelitus. Aut cū cōitate mēbris continētis ambo-
 mēbra que sunt vētris et pectoris. Aut mēbris pñui cum
 ambobus: qd est ex spōdilibus i pine et nua. Aut ex pa-
 lato. s. et vna et amigō. et alijs circūstantibus cū inciduntur.
 vna et amigda. Nā hñs hanc incisionē cū vocē emittit sen-
 tit quasi cōmotionē fortē faciētē esse necessariā rascatio-
 nē. Et hoc: qz nōnūcūq; nōnūcūq; excreabile et nōnūcūq; ex-
 creat: qz in vociferatioe cōmotio fit in partibus palati
 pp debilitatē partū ex carētia vne. aut amig. incise. vñ in-
 citat ad excreandū. Et qñq ēt est ibi aliqd excreabile qd
 excreat in rascatioe qñ mā aliq pp debilitatē in rascatione
 descendit ad palatū. Et qñq dixit Aui. opillant^{ur} guttura
 eoy apud oēm vociferationē. Et hoc esset qñ multe mē-
 traherent^{ur} vel descenderent ad locū que nō inueniētes vna
 et amig. in quibus recipiant descēdunt in guttur et opilāt
 ipsum. **¶** Deinde Aui. declarās dictas diuisiones. pñ^o
 declarat. tertiā q est ex pte cārū cū qbus sit lesio in voce
 de cā cōplonis. Et dixit qz vox ledit pp vehementiā calita-
 tis pulmōis: aut fritatis eius. aut hūiditatis ipsi⁹. Et hūi-
 ditas erit pp cursuz saniei ad ipm ex apatib⁹: aut pp decur-
 suz catarrī ad ipm: aut pp vehementiā siccitatis ei⁹. Latitas.
 n. mollificat vocē et frigiditas acuit eam et minorat ipsam.

In voce
destruat
destruat
loquela.

Et sic ita exaspant ipsam et facit eam similem vocibus grui. Et humiditas facit eam rauca. Et planitudo facit eam planam equam eam quae facit vocem lenem. Et declaratur ista diuisione quod le et ex parte nocumetorum male coponitur apertis et solonis pinnuatis et aliorum inuestigat eas eorum. Et per ex parte membrorum interitum aeris dixit quod fortia sunt nocumetorum predicta in membris interitibus et adducit aerem de quibus sunt nervi reuerfui vel melius de quibus sunt lacerti costarum. Et si quidem intellexerit de nervis reuerfuiis tunc exempla quod Aui. posuit quod sunt exempla supra adducta per Sal. sunt ad compositionem de lacertis costarum tunc dicta ex non sunt ad declarandum membra lefas quomodo lesio destruit vocem et non oportet destruat loquela eo quod locutio quae ipsa cum anhelitu equali et sic posuit dea duo exempla sumpta supra ex parte de interioribus quod vnu fuit de disceptura nervi reuerfui et alio de incisioe eius. Aui de dicto Aui. qui dixit quod destruit aliquam vocem et non destruit inde loquela dubitat. Et ea dubietas quod postquam Sal. posuit quod quidam actus ad vocem facientes scriptas supra dixit quod si per ledas oes alie sequentes ipsas ledunt et sic de aliis usque ad ultimas non perit. Et quod vltima lesa procedens ledant et sic usque ad primam. Aui autem hic dixit quod ledit vocem quod est actio procedens loquela et non ledit loquela quod est sequens ad vocem et illud oppositum eius est secundum Sal. et sic et declarat experientia de multis quod non poterunt loqui et tamen poterant vociferare per quam causam quodam extenuaverunt textum hunc Aui. forte corruptum quod debeat dicere destruit loquela et non destruit vocem. C. Senti. ait dixit quod alii saluari poterunt textus istos si ut per vocem intellexerit vociferationem et per locutionem qualibet vocem de articulata significatiua non multoties contingit quod homo non poterit vociferare voce sonora quod regit multum aerem et fortiter motum et tamen poterit loqui quod significat suam intentionem. Et hoc voluit Aui. dicere cum dixit locutio perficit anhelitu equali aere non multo respectu eius quod indiget vociferatio et forsitan quod multum verificat hoc apud Aui. quod sarraceni formant locutiones multas in gula ubi forte non egent tam multo aere quanto egere ad vociferationem. Et declaratur. A. eas nocumetorum vocis ex parte membrorum efficientium voces dixit. Cum lesio est in lacerto dilatate sit vox rauca et quod est in lacerto morituo dilatatio sit vox pfocativa. imo quod sit pfocatio et quod est in lacerto moriente ea et pstringente est vox exsufflativa. C. Dixit. S. et illi qui dilatant possunt intelligere lacertos intrinsecos. Et si fuerint ab eis dilatatio et expansio cum humiditate non sit repulsio ad rem mollem aeris et sic sit vox rauca. Et quod est lesio in lacerto dilatatio epiglottis quod non dilatat tunc vox quod vox pfocet et cluso aere. Et quod est in lacerto mouente pstringente quod non pstringat tunc sit vox exsufflativa quod exeat aer multus a loco lato non pstringit quod quidam petu exsufflet aere. Supra tamen A. dixerat quod quod lesio in lacertis costringentibus sit vox rauca hic tamen dixit quod sit exsufflativa quod non est inconueniens plures voces ditas simul coniungi in vna voce. Et dixit Aui. quod eius. si lacerti epiglottis costringentis destruitur operatio destruitur vox quod nulla sit tibi coarctatio propter quam fuit percussio et vox quare tunc poterit homo solum exsufflare non autem vocem formare. Et dixit Aui. quod accidit in ipso. si lacerto pstringente mollificatio non integra. si minor quod ut paralyticum faciat et dispo eius filis est tremori vox tremula. si paralyticum facit vox destruit. Sal. vox amica mir. Dispositio in caliditate et brachis homines sunt dicitur in magnitudine canis. Nam cum vehementius et diffusi solubilis profundum humiditate vocalia organa in caliditate sit cum vobis moderate profundum brachis sit. Et fortasse Sal. per brachium hic intellexit vocis tremorem. Et subdit Aui. quod non peruenit humiditas ad hoc ut mollificet lacertos et nec in

regre nec non integre. tunc rancescit vox. Nam humiditas si solum mollificat superficiem ad quam sit percussio et non ipedit motum lacertorum tunc non fit rauca. si autem profundius mollificat et impedit motum lacerte per partem tunc fit vox tremula et sic adhuc plus mollificat et lacertorum motum impedit ut tollat eorum operatio tunc destruitur operatio.

Quidam reducit causas nocumetorum in istos vocis ad pinnuatas aures et pinnuatas. Et pinnuatas quod est cause sunt sicut aer multe frigiditatis calitatis vel siccitatis et pluuio sus et ventolus. Et sicut funus et pulvis perueniens ad epiglottim. Et sicut ligatura stricta in gula fca et potus aque multe frigiditatis et cibi et potus acuti salii acetosi et pontici. Et vigilia supflua et somnus et superflus in ieiunio factus maxime. Et exercitium superfluum clamor multus et vociferatio maxima per eundem repletio cibi vel potus multa et multa et abstinentia et coitus et cum quilibet superfluitas. Et percussio obuiatio vel casus. Et vulnus magni illatus pectoris aut eane pulmonis. C. Dixit Sal. primo de interioribus quodam medicus curas pueri de scrofulis in collo ignoranter cum ungulis nervum incisit reuerfium. Cum puer vocem perdidit alter et puer curatus a scrofulis cum ferro medietate vocis amittit quod incisio fuit in vno latere quod fuit mirabile apud oes quod canalibus gutturis pulmonis sanis erantibus sine macula vox media ablata fuit. Causa autem absentes aut sunt proprie membrorum pectoris aut sunt contra te eis. Et que sunt proprie aut copionales pure aut cum manant. Et sicut oes humores cum sunt equeles in organis vocis sunt ea vocis equalis ita cum excedunt aut minuantur vnu vel plures sunt ea vocis inequalis et lese. Aut sunt copionales sicut nalis strictura vel latitudo canalium pulmonis nimia aut nimia longitudo vel breuitas et que aut sunt equeles sicut vltra in ipsis aut sunt coposite sicut apata in eis vel i vicinis orta aut sunt accitua sicut dolores in ipsis. C. Et ea equeles aut sunt sicut repletio apatio ingroffatio aut extensio membrorum nutritivis aut sunt passiones cerebri nuce vel nervorum sicut ledit vox per catarrhos sicut in apopleia paralisi spasmo tremore vel stupore et epha. Et sicut regressio spiritus a loco suo ad interiora. Et ex eis est debilitas virutis motive voluntarie ex sexu etate castratione vel spiritus animalis pauperie vel paucitate et filis alie. C. Dixit Solinus ita lia luposus huiusmodi cum ceteris simile non si huiusmodi que prius fuerit anticepsit et anticipatus operatu vocatilis clamandi vocem habeat non huiusmodi vocis ministerium. C. Eae vobis pinnuatas predictae vel aliquatenus aliq ex eis cum istis vocalibus inuenite fuerint. C. Auctores in spali mentione fecerunt de canis rancescentis vocis rancescenti tamen vocis inuenit sumpta duplici vno modo large a Mesue et Aui. per ois voce pfusa siue pro oi asperitate siue inequalitate vocis a quacumque voce ptingat. Dixit Sal. in libro de voce loquens de quibusdam causis rancescentis large sumpte. Rancescentia fit aut ex parte spissitudinis gulae aut ex parte humiditatis in instrumentis vocis. Et ipse quidem nomen rancitatis hic large sumpsit. Et ne crederet quis quod ipse sumperit ea stricte. Rancitas vox non est cognata quod Sal. voluerit quod rancitas si stricte sumpta fiat ex inordinatione et spissitudine musculi ex eo quod apparet quod bona vox fit ex spissitudine in istis. Rancitas vox si stricte et proprie sumpta fit ex humiditate sed improprie sumpta bñ poterit fieri ex soliditate musculi. Dixit Sal. in eodemo. Cum corpus non sonorum per anhelum sit vox non sonora et rauca. Causa autem est non sonora in radice quod est carnis humida epiglottis aut est sonora in radice et ante vocis cum sit cartilaginosa siccata resistit aeri. Et id quod huiusmodi accitua cedovii vox aut potum et cibum est clara postea aut minus clara. Quod si potus fuerit plusque os vox fit rauca. Et id cum humiditas intrinseca venerit ad epiglottim facit ea inequalitate eleuanda vna pre sup altera et remonet ab ea soliditate nalis mollificat et fit vox aspa et inequalis. C. Et dixit Sal. 7. mienit

et an

die q clamāt fortiter plin malignat' vox 7 fit rauca. Et fit
 as illa passio ei q fit multoties manibus 7 pedibus lūb.
 dorso 7 musculis cū laborat plin. quē qdē laborē flegmi-
 notum vocat. in arteria nāq mēbranū siue tunica q est ab
 intra aspera facta ab aere q in magnis vociferatiōib' ferē
 extra pcutia ad flegminosam puenit dispōnē. Et multo
 magis si cū vocis magnitudine. aut acuitate aduenerit. In
 laringa. n. cū hmoi pcutiōe 7 musculor' eius operōne ma-
 iorē operat' dispōnē. Et ppea doctores q alta voce legūt. 7
 qui fatigāt se in legēdo 7 vociferādo: frequēter incurrunt
 raucedinē. qm rōne laboris icurrūt dolorē 7 rōne doloris
 mā humida aquosa fluida currit ad epiglotim 7 cānam: 7
 ipsius nālem destruit soliditatē: ad quā cū nō fiat pcutio
 sonora vox sequitur rauca. Jōq dicit Aui. qnq raucescit
 vox pp infri vociferatiōis dilatatiōē vociferādo vel ex-
 pūfādo sicut tubicinē faciūt. qre accidit pillā dilatatiōē
 lassitudo sicut ē accidit alijs mēbris fatigatis. aut apat'is
 exocursu māx. ad locū. aut accit itēfio. i. expāfio pp māz
 defluxū nō apantē sed extendentē: 7 sic lassitudo ista pore-
 rit esse apōsa 7 ēt extēfua. Et dicit Aui. deterior est en. f.
 vociferatio magna q est post cibū scā: q pmpitius trahit
 mās. Et raucescit. dicit Aui. vox pp multitudinē clamo-
 ris 7 attractiōē hūorositatis cā eius ad tunica cooperiē-
 tē guttur 7 epiglotim. Et dicit Gal. vbi supra. brācosa fit
 vox pp frigidi aeris in spiratiōē. Et Aui. dicit. qnq rau-
 cescit vox pp frigus difficile 7 subdit. Et qnq pp calorem
 supflū cū eo qd ostendit' ex cōplone. i. cū effectu q dereli-
 quit ab ipsa magna cōplone calida vel frigida. Et qnq sūt
 cā raucedinis vigiliē: 7 qnq sūt ei cā cibi asperi. Et dicit
 Aui. Sa. in libro de voce. Illa cor' q sunt sicca in sumā
 sunt clarioris vocis q illa q sunt humida. 7 iō magis acci-
 dit raucedo senibus pp nimias supfluitates q generant' in
 eis. Et dicit Aui. cum fuerit estas septētrionalis sicca 7
 autūne meridionalis pluuiosus tūc raucedo multiplica-
 bit: aut in ipso autūno quādo humiditas eius fuerit mul-
 ta valde: aut sinō tam multa fuerit in hyeme sequenti.
 Et dicit Ras. 3^o contiū. si senes possent se seruare a catar-
 ro essent voces eor' acutiores propter siccitatem comple-
 sionis ipsorum: 7 sic meliorarentur in voce 2^o.

Signa lesionū vocis. Signa generis habent per sen-
 sum auditus. 7 p relationē infirmi 7 astantiū.
 Et signa aut spēz fm cās sunt cā ipse siue fuerint ex pre-
 mēb' mittentiū siue efficiētiū: 7 siue sint sine mā: siue
 cū mā. Et siue sint in ipsis mēbris p ppietate. siue p cōita-
 tē habent' supras: siue hri pnt ex dictis in pcedētib' 7 ma-
 xime in de signis spēz siue cāz malitie anhelitus 7 alr hūi
 pnt ex his q dicent' in sequētib' de reliquis dispōnibus
 pulmonis 7 pectoris. Et noticie cāz extrinsecāz hntur p
 relationē vel inquisitionē de ipsis factā. Et sig' aut eius
 que vt plm occurrūt 7 illius q est ab humiditate sunt q
 vt plm vox est rauca multū cū grossitie 7 cū abundantia
 humiditātū pprie insipidaz in ore 7 cū abundantia saluē
 multe. 7 cognoscunt' māe faciētes pprijs signis. Et facte
 aut a siccitate signa sunt. dicit Aui. vt nō sit cū raucedine
 magna. imo pua 7 cū acuitate. Et claritate quadā q erit cū
 asperitate 7 dolore. Et facta propter defectum spūm
 signa sunt macredo corporis: 7 debilitas eius 7 pcellerūt
 egritudines vel alie cāe exiccantes 7 debilitantes corpus.
 Et dicit Gal. sup 6^o epidimiaz. 7 ponit 3^o potiū. Rauitas
 accides decrepitis difficilis est ad sanādū. qm cura auget
 in eis 7 plēngat nocu'. qd accidit ex nouo flāte fluēte in
 eis. Et A. dicit. raucedo q accidit decreptis nō sanat':
 7 hoc est pp pūnuū catar' ipsor'. imo nec in aliqua etate
 accit ex catarro sanaf nisi prius curetur catarrus. Et
 notū qdē vocis euēniētia pp lesionē nuce vel nertioz vel
 dislocationē spōdilis ad interiora qm illa lesio accidit pp
 percussione vel cūm vix aut nūq curat'. Et q diu perseue-

rat 7 antiquatur fortasse nō sanat' etiam post annū vnum.
Curatio aut eius q curabilis est triplici pfiat' iūtro
 ita tū dicit Aui. q ille q sentit initū abscis-
 sionis vocis incipiat ad curandū anq fortis fiat 7 magni-
 ficef abscissio eius. Et dieta qdē in scā ab humiditate cō-
 sistit in euitatiōe aeris frigidi humidi pluuiosi 7 nebulosi
 7 flatus austrinoz 7 more 7 dormitiōis in locis humidis
 7 antris. Szeligāt aerē calin 7 siccū nāl' entē talē vel arti-
 ficialr factū 7 toracē totā pānis calefactis: aut nō lota lana
 calefacta coopertū teneant. Utēr meliam cogitat' oēs ahi
 mi tristiciā: 7 curas superfluas. moderate irascant' 7 leten-
 tur pro posse 7 gaudeāt. Quierēt longā deuētē exercitēne
 per loca potius plana. Et si eius exercitiū an cibū lōgū in
 fortitudine tū moderatū ne lapsū faciat corpus: post cū
 bū vero mite ambulent. Expediat' volentibus hēre voce
 clarā. dicit Aron. euitare emissiōē vehemētis vocis. Fri-
 catiōes aut balnea eis sicca pueniūt. Sonos vitent diur-
 nos 7 lōgos ēt de nocte: nec imēdiate post cenā dormiant:
 sed expectēt ad minus duaz horaz spatio: dormiāt capite
 7 toracē bñ cooperto. Vigilie aut pueniūt dūmō nō nūm
 um corpus laxauerint. Deuētēt oia cibaria humectantia:
 oia quoq q difficilis digōnis existunt. Et dicit Iudeus.
 qui cātare voluerit pura voce vitare o: accida acuta 7 sal-
 sa. tū si acciderit humiditas nimia in gutture accipere pōt
 acuta. dicit Arō vitēt cibaria vehemētis calitatis actua-
 lis. Air Ras. dico 7 vehemētis frigiditatis. Et Aui.
 opz vt ille cuius vox raucescit. sa quacūq cā alienet a se
 oē acetosum salsum asperū vel austēz. f. ponticū 7 stipti-
 cū 7 calidū acutus. f. actuale 7 potētiāle nisi velit p hoc. f.
 calida acuta curā 7 incisionē. i. curā raucedinis que fit p
 incisionē cāne: maxime cū mā fuerit multū piscosā: tūc. n.
 acuta cōueniunt illā mā incidendo subtiliādo 7 resoluē-
 do. verūtū nō debent administrari sola: sed lenificantibus
 permixta: ne nimii exasperauerit vocalia infri. Et pane
 itaq vtant' surfuris 7 salis modicū hntē bene fermetato
 7 cocto a corticibus duris mūdo 7 pane biscocto. Et car-
 nibus quū oium. pter eaz que in aquis degunt. Et quaz
 drupedūdi vitule castrati caprioli erici 7 leporis 7 iuue-
 nis vulpis 7 cerui. Et his vtantur assis potius qz elixis.
 Ras tū 3^o contiū. 7 filr Aui. inter cibos eor' numerauē-
 rūt pedes 7 extrema aialū 7 pprie vaccaz. Et fortasse cō-
 ferunt cū pprietate: qz alr vident' potius nocere debere.
 Si tū pferūt cū pprietate deberēt cōferre in omni spē ma-
 litie vocis. Et de fructibus vtātur cariciis pinguibus
 doctilis dulcibus pineis pistachis auelanis assis amigda-
 ama. 7 melle. Et de herbis yfopo thimo satiregia seba-
 roze marino maiorana saluia 7 vrtica 7 similibus. Crispel-
 le. n. facte de sumitibus vrtice pistate cū ouis pueniunt.
 Et dicit Rabi in 2^a particula auctoritate 30ar. f. in phe-
 mio q comederet raphanos. i. radices qui comeduntur vel
 caules remouet raucedinē vocis. Et potest fieri cibariū ex
 eis vel altero eor' 7 pnt decoqui cum alijs cibarijs. Et
 de conferentibus estradix enule. Et de spēbus cū cibarijs
 suis. 7 etiā sine cibarijs vtantur zinz. cinamomo gariofo.
 eubebis 7 croco. Et de saporibus mustarda facta cū sapa.
 dicit Hal. sumant alijs temporibus pineas vel pistachia
 cum zucarata. Et vina deuētēt bruscha 7 paucifera 7
 vtantur vinis antiquis bene claris albis potius qz rubeis
 aliquātulum aqua limfatīs pluuiāl. Et Repletionem de-
 uētēt cibor' 7 potuū. Minus. n. qz sit eorū appetitus co-
 medere 7 bibere debent. Inquit Iudeus. Jeimū purgat
 7 mundificat vocem. Et dieta autem malitie vocis a siccitate
 protienientis pdictē est opposita. Eligant ergo sibi ae-
 rem temperatū in actiuis humidum vel humectatū. leten-
 tur 7 gaudeant. quierēt longa vtantur: 7 aliquantū exerci-
 tio ante cibum. vigilias fugiant longas dormiant in loco
 temperato 7 balneent' in aquis dulcibus. Cibus vtantur

Dieta in
 scā ab hu-
 miditate.

Dieta in
 scā a sic-
 citate.

humectantibus et lenientibus. sicut sunt vitelli ouorum tremetes: et carnes bone: et iura eay: et lac: et butirū recēs sine sale. Et ius galline vel caponis factū cū sidabeget. i. cū rebus humectantibus. aut dictū ius cū amido et penidijis. Et sumarie oēs cibi humectatiui. et in qbus nulla sit punctio. et silibus vtatur potibus. fugiāt quascūq; euiones et abstinentia: nō tñ in vice comedāt plusq; digerere bene possint. ¶ Inquit Raf. 3^o pñi. procurandū est de hmoi pafione cū venerit ex re calida cū aqua calida et lenitione et absterfione. et veniente ex causa frigida cū iure calido vel lenificatione et absterfione. ¶ Et patietes leſionē vocis propter clamorē nimīū et vociferationē. curandi sunt sicut patientes ex re calida et sicca. Et sicut patietes ex forti exercitio. ¶ Dixit Raf. tertio continētis sicut iuuatiū est balneū. s. oulqis aque in mēbris exterioribus qñ patiuntur lahorē et cū lenitionibus lenitiuis appositis eis ita et in his. Et Auic. dixit. puenit eis balneū. sicut puenit reliqs spibus lassitudinis. Et valēt eis cibaria lenitiua et pglutinatua. Dixit Auic. sorbeant ex medulla tritici. et kisth oidei et oleo anig. s. et orobo. Cōfert quoq; eis amidum et lac et lac anig. s. decoctū et oleū sisam. et penidie et dragaganti et vitelli ouoy sine sale. Et ius ex atriplicib et maluis. Et alie sorbitiōes note et his files. ¶ Et si fuerit malitia vocis ex apate. dixit. A. puenit ei vt aleniet vinū et abhorreat ipm penit: qz cōmouet mās et pprie in pñ et donec sic aleniat. Si tñ fuerit ex apate calido. s. exiit eī declinatioē bi bat vinū dulce. s. aut paucifex: aut bñ linfatū. Et sumarie regēdus ē paties ipsi regie apatis. sic iferi suo loco dices. ¶ Et si fuerit vocis malitia ex catarro dietes dieta catarrī dicta in sermōe pcedēti. ¶ Ampli in caplo de asinate positi sunt modi dietationū q possunt reduci ad hoc caplm. ¶ Preseruatō aut a casu in leſiōes vocis fit cū rebus roborantibus infra vocalia. Et eis deseruientia cōicantia. Et cū pseruantibus lenitate organoy vocis. ¶ Dixit Sal. 6^o miemir. vtant volētes pseruare voces suas toto āno eis q plac et amidū et pdrū et oua et tri cōponunt. ¶ Et teneant sub lingua ea q p vinū coctū et gūmi arab. dragaganti et liquiri. pſciunt. Nā leniunt et phibēt asperitatē et digerūt si qd remanet in pſiculis ipsis flegminosum et dyaforiat cito curāt. Sz opz eū q sub lingua ponit dcm̄ farmacū: vt paulatim eo dissoluto recipiat laringa qd defluit ad ipsaz. Et dixit ibidē et ponit a rabi. in io^a. Ex rebus vtilibus in sſis vocis est balneatio in balneo cū aq dulci. Et q volūt voces suas exaltare vtant itroitu balnei et balneatioē i eo plima. Et comedāt cibaria nō pūgitua lenitiua. humiditas. n. interior lz sit cā leſionis vocis et raucedinis: vt dcm̄ est. s. humiditas tñ exterior in qstū mūdificat et abstergit lenit et applanat organa vocū: et sic facit vt aer in ea debite allidat pueniens iudicat. Propterea subdit Sal. qz cōis mā auxiliatrix vocalib⁹ organis est p balnea dulciū aquay. Sal^a. marina aut et sulfurea et aluminosa et vitriolosa: et aspaltoſa pro eo q siccat fortiter ydonea non sunt. ¶ Et de pfortantibus pdicta infra sunt. dixit Auic. Recipe vitelli oui elixari et sisami excoctatē et lactis boni. añ. coctlear vñi. misceant et sumant cū aq in potu in tribus vicib⁹. Et sz vt sorbeat qd decoqz i interiori parte granari mellissia. i. sine granis vel paucis granis dulcis qlia sūt q apd nos frācigena vocat. Dico decoctisepulti i cinere caloz et assumpti ab eo cū lenit et eradicat qd i eo supius ē. s. coctex et radar qd lipo est cū spatula: et effūdat in ipm pay aq zuccari et bibat. Raf. at 3^o pñi. posuit mel loco zuccari et d. ipm valere in cā būda ac et i aspitare pulmōis et vocis. Quidā aut sic pſciunt predictū medicamē. Reci. vñi granatū dulce et diuide ipm in qtuor ptes: et in medio cū fusiliber eay pone de zuccaro albo solido puluerizato. postea claude granatū vñiedo dictas ptes ei inuicē: et sic vñi nū. pone sub cineribus calidis: et diuinitte donec caleſiat in

terius eius: postea extrahet: accipe grana eius cū coctleari et in ore ponant et lambat succus eoy. mirabil. n. vocē clarificat et pectus lenit et tussi cōfert. Semē cau⁹ pſitū et in ore retentū pfortat vocalia organa. declarat hoc in merula et philomena: q illo vescunt. Et semen sinapis comestū multū lenit iſtra vocis. Et alleū domesticū et siluestre et crudū et coctū. qz ius domesticū et coctū sit meli⁹ gatur lenit et vocē clarificat. Et siluestre cū coriandro sumptū et suspiria tollit. ¶ Dixit Auic. ex pseruatiuis lenitatē organoy vocis sūt fabe et grana pini et passule et ficus et gūmi arab. et fenugrecū et semē lini et dactili et radix lilij et anig. et pro prie amare et cāna zuccari et lebestē et sirup⁹ de melle arab. i. sapa. Et de cōferētib⁹ est caro gallinay anātū et oua sorbilia. Et dicit q cinis yrundinū cū multa sumptus pſert valde. Et assa tādūlcis qz fetida cū aqua mellis bibita statim vocē clarificat et raucedinem tollit etiam antiquam.

Luratio per potionem varietatē recipit a diuersitate te carūz nocumētoy vocis: et a diuersitate modoy leſionis eius. fm̄ varietatē carūm qdcm̄. quonias eius que est a mala complexionē pura solū alterantibus et malam illam discrasiam cōrrigentibus sanatio fit.

¶ Et si quidē in causa fuerit mala cōpleſio cala. dixit Auic. medicine conuenientes facit si simplices sunt semina cucurbite cucumeris. sup. melonis et citruli et anilum et dragagantum et gūmi arab. et mucillago pſilij iuleb. i. violatū et succus liqri. Vitelli quoq; ouoy sunt ex conuenientibus manifestis ad hoc vt cū eis cōponantur alie medicine et si militer lac multum recentē. ¶ Et de cōpositis sunt zuccarū violatū dyadragatū dyapapaner et similitē. ¶ Et de conferentibus est iuleb de aqua cucurbite et de aqua melonis indi: aut de portulaca cū candis: et penidijis.

¶ Pillule optime tenende sub lingua. Recipe seminū melonis cucurbite portulacē et citonior et succi liqri. amidi gūmi arab. dragaganti. et penidiay. añ cōſice cū iuleb viol. mucillagine pſilij et ſueto malue. ¶ Alie. ſites. Reci. quatuor seminū frigidoy mundatoy seminis lactuce et portulace succi liqri. papaueris albi candi et penidiay et pineay et passul. enuel. añ. pſice cū mucillagine pſilij et citonior et dragaganti infusoy in aqua dulci et expreſſoy per pānū.

¶ Et si fuerit a mala pſione frida pura medicine calide singulares cōuenientes. dixit Auic. sunt nyrrha et assa fetida et galbanū et piper et olibanū et gluten alborum: et calamitū et gūmi pini: et storax calamita. et acetū ſqlitici et radice opponacis. Et ſeniculū cū melle dactili: et ficubus: et succus porci cū pſiana. Et butirū salitū et sapa et yreos et fabe cū melle et decoctio caricay et carice ipse cū pipere vel ſinz. in eis posito caleſacte ad primas sudēt. Et vinū dulce cū decoctiōe ficū. et pipis bibitū et gargarizatū. Et valēt electuaria pectoralia calida sicut dyacalamentū dyayſop et ſilia. Et pueniūt aq yſopi ſcabioſe et pſaffij qñ ſumunt cū puluere cubebay et melle. Et ſacellē ſpūalia cū cimi no pulegio calamēto puluerizatiz: et in ſaculo reclus. Et inungant cū oleis et vnguētis calis. ¶ Dixit tñ gal. 7^o miemir. Semus curatiū nō p olea et cerota ab extra inuicta ſit sicut in alijs mēbris patiētibus flegminofam diſponem. qñ arteria lz cartilagines q sunt post cutēque phibent tranſitū ad ſubiacentē cutē virtute oleoy mollitiuorum.

¶ Et si fuerit a mala complexionē ſicca pura vtantur humectantibus recipiant in hora dormiendi ex oleo violato recentī et dulci coctlear vñum cūm zuccaro tabarzed. Et conſert mucillago pſilij cūm aqua zuccari plurima. Et in ore teneant ſemen citoniorum. aut pſilij. aut dragaganti. Et inungatur pectus ante et retro cūm oleo anig. oul. viol. et butiro recentī sine ſale.

¶ Quod si fuerit a mala complexionē cū materia. et materia illa fuerit a poſtemans. tunc curanda erit cura a poſtematis illius sicut in ſubſequentibus dices capitulis. nā a poſtemate

Dieta in
facta a ca
lore et a fr
gore.

Dieta in
ſed pp vo
ciferatio
nē et exer
cium.

De ſed ex
apate.

Preser.
uatio a ca
ſu in leſio
ne vocis

apote curato resoluetur. i. remouebit nocu^m vocis. **C**Di
gitamē 5a. 7^a mitemur manifestū est q^d cellantibus flōni
bus sūm arteria et laringā humiditas relinquit multa que
nō sunt clara ostendere vocē: quare o^z transire ad cibaria que
nō sunt composita. Et est ferculū ex fabis et p^olisana. s. o^z
deacear: caules et porri bene coctū: et alia filia deficcātia
et abstergentia humiditatem illam a vocalibus membris:
Si aut mā nō fuerit apans. tūc cura eius est quatuor res.
Si aut est digō. scda est ipsius eio. tertia ipsius diuersio. et
quarta est ad alterandū et remouendū asperitatem in instris vo/
calibus derelicta. Et p^oma qdē rē cōplent medicīne digerē
tes humore peccante de qbus satis dictū est in cura asma
tis. Atq^z q^d bec mā v^oplm est frigida. et si qdē fuerit liqui
da. aut pauce viscositatis digerat cū sirupo liqui. aut cū si
rupō qui sic fit. Reci. passul. enuel. sebestē car. cap. an. 3. i.
capil. ve. folio^z farfare y^opi calamēti pulegij. an. M. i. se
minis feniculi: et apij. an. 3. i. liqui. 3. ij. decoquant i aqua
sufficiēti: q^d postea calata sirupet cū succari. 3. ij. **C**Si vō
mā fuerit grossa viscosa. tūc digerat cū sirupo de y^opo v^o
de passio: vel cū oximelle squillico et silibus. de qbus est
sirupus qui sic fit. Reci. radicū feniculi petro. et apij. radi
cū enule. an. 3. ij. calamēti y^opi yreos liquiri. passij. an.
M. i. seminis cruce sinapis et seminis radicū que comedū
tur. an. 3. ij. seminis anisi feniculi saluie maiorane dendro/
libani. an. M. s. passul. sebestē. an. 3. s. caricaz. dactilaz.
an. numero. iij. decoquantur: vt supra. et syrops fiat cū mel
le et acetose cū aceto squillico: et p^ot aromatizari: et est tūc
melior. **C**Mā digesta purget. Et si qdē mā nō fuerit mul
tū grossa fiat eio cū agarico in decoctioe cartami et rerū pe
ctoraliū. Cartamus. n. mūdificat pectus et vocē clarificat.
Aut fiat eio cū pillulis de agarico. **C**Si vō mā grossior
fuerit cūctur cū vera magna Sal. et electuario oyafinico cū
decoctioe y^opi vel cū pillulis de colloquintida et silibus.
Et si necessariū fuerit iterare digestionē et cūone: fiat inte
rim et diuertēdo mān modis quibus dictū est in asmate.
CInter cūonem quoq^z et euacuationē conueniunt electua
ria a loboc de qbus plura posita sunt ab auctoribus. Et
de cūonientibus est qd sic fit. Reci. zinz. 3. s. caricaz. pin
guum passul. enuel. pineaz. et fisticor mundato^z. an. 3. ij.
conterant donec bene misceant. postea cū modico melle
super cinere calido modicū ferueant: semper tū continue
agitando: et de eo frequenter v^oat. **C**Q^d si materia multū
viscosa fuerit vtant loboc qd sic fit. Reci. piperis seminis
sinapis calamēti cymini. torrefacti cynamomi et p^oretri.
an. confice cū melle. **C**Dossunt et teneri pillule sub lingua
deglutiēdo qd ab eis dissoluitur. In materia vero multū
viscosa. Recipe succi liquiri. dragaganti y^opi yreos. an.
confice cū mucillagine fenu greci vel seminis lini vel altee.
CAlie in mā viscosa multū dixit Raf. 3^a contin. ad mun
dificandū raudēdine vocis ex humiditate. s. viscosa. Reci.
sinapis. asij. 3. iij. piperis. 3. i. terant et distemperantur cū
melle et conficiantur inde pillule et teneantur sub lingua.
CAut. autē dixit. sumantur sinapis allati. 3. ij. piperis.
3. i. myrre. 3. vi. storacis calamēti et galbani. an. 3. iij. et fiat
ex eis pillule et teneantur sub lingua. **C**Si aut materia
dixit Auic. si fuerit ex humiditate in lacerato propinquo
epiglotti: aut in ipso epiglotti que humiditas perueniat ad
finē in mollificatione. et nō sit illic dolor: eo q^d materia nō
est apostemans. tūc si illic est conturbatio et grauitas. i.
vox conturbata graue oportebit vt sumantur sicues sicce
et calamēti: et decoquant. deinde misceantur cum gūmi
arab. contrito cum decoctioe sua sicut mel et tranguitiat.
CEt conuenit eis electuarium de carlibus. Ermafrica
toramoy caulium humidoy. i. recentij. Et sorbitio aq.
succi vel decoctionis eorū paulatim. Et etiam ipsi caules
comesti. Tercio aut continentis. sic scribitur. excoquantur
rami caul. et masticeantur et sugatur succus eorū. quemiam

nimis valet. Et coquendus est succus caulium cum mell
et accipiendus. quoniam statim medetur. **A**it Raf. dico cō
seruandum est hoc medicamen penes te. q^d si de eo dederis
et non fuerit inuatiuum addendum est. an. partū de alia fe
tida. Et dixit Raf. si positum fuerit ante parum de zaffara
no et myrrha cū melle et sapa multa nimis valet in prin.
pio curationis. In fine autem valent res deficcatiue. sicut
est loch factum ex vernice et melle. ipsum enim vocem cla
riscat et asperitatem remouet humiditatem desiccando.

CDixit Auic. sumatur zinz. conditum cum lacte et tera
tur donec fiat sicut vt medulla et proficiatur super ipsum
q^d fuerit medietas eius de pipere longo contrito vlti
me et quarta ipsius de croco et q^d fuerit totum de amido.
et conterantur cū zucaro fabarzed resoluio et preparato.
aut cū melle puro et sumatur. **C**Q^d si fuerit ex humidita
te. s. grossa et viscosa. tūc dixit Auic. non erit ex cūatio
quin necessaria sint incisua. s. fortiora et cum paucioribus
lenitiuis et glutinatiuis mixta. quoniam omnia incisua cō
ferunt ei. materie nimium viscosę. Eligantur igitur in
cisua fortia ex predictis. Si vernix cum resina compona
tur et fiant inde pillule et teneantur sub lingua et deglutiat
ex eis vocem obtusam clarificant et asua sanant.

CEt storax sicca valet sola et mixta cum predictis catarris
et fistulis. plurimum enim humiditas vocem ledens est ca
tarrofa. Curetur ergo tūc cura catarris: qui si fuerit flui
dus detur habenti eum papauer et eius rob. et electuarium
ipsius: quia inspiat. et sic sistit eum. In viscoso autem fre
quenter teneat in ore cubebas et masticeat eas et deglutiat
eas cum salua. Et sumat de sero. 3. i. pulueris olibani m^o
rhe et masticeis. Et in ore sub lingua teneat pillulas q^d pro
hibent descensum catarris. que. Recipe thuris masticeis sto
racis calamēti liquiri. passul. enucle. dragaganti et gūmi
arab. an. conficiantur cum aqua mellis: et quidam addunt
predictis ambraam: et sunt vtilis. **C**Sumigetur caput cum
nigella et facelletur cum milio et sale torrefactis. Et fiant
reliqua dicta in cura catarris.

CQ^d si nocu^m vocis pcellerit pp vociferationē et clamorē
aut ex fumo aut puluere lenientibus vtendum est cibis et
medicinis. Dixit Sal. septimo mitemur. in laboribus qui
in cantilenis qū in faringe musculis sunt in principio cō
ferunt suauissima cibaria et farinata. In principio ergo et
anteq^z locus apostemē inistendū est cū la. terri et amido
postea cū butiro cocto liquiri. et sapa. tertio cū melle et sa
bis pulve et ordeī farina: et amido. a. et decoctioe ficuū. Nā
dixit ibidē Sal. Postq^z cōstituti sunt flōnes parū de ab
sterisuis est addēdum: deinde consequenter plus: deinde
aliud fortius illo vt paulatim ppositū ad omnimode ab
sterisuiū veniat. debite. Et h^o eundē modū rursus ad hoc
ad oyaforeticissimū et absterisuiissimū. et deinde ad vehemē
tissimū: et hoc qū aliq^d sclerotica dispositio i vocalibus per
manet organis. Ante ergo q^d flōnes moderata fiat a vino
abstinere oportet. qū vero moderatiora facta fuerint vinū
dulce bibere l^z. tertio cōtinētis sapa dulcis vne valet mul
tū ad apā existens intus in epigloto eo q^d cū glutiat lenit
abstergit et nūtiat: tamen decoctio ficuū vehementer est
ad dissoluendum et abstergendum. Et conuenit in ore te
nere pillulas factas ex amido dragagato succo liquiri. et gū
mi arab. et postea factas ex croco gūmi arab. et dragagato
et similibus. Aut que fiunt ex vino pulci dragagato et gū
mi arab. sapa et succo liquiri. eo q^d leniunt asperitatem et ma
turant quod residuum fuerit de apate dando eis sanitatem
perfecta. Et op^z vt super eis dormiat patiens corpore re
supino super occipit. vni eius dimisso musculo epiglottis
ad descendendū per eum parum q^d ex illis dissoluitur pil
lulis. **C**Dixit quoq^z Raf. ibidem patiens raudēdine ex
emissione vehemēti vocis qūq^z liberatur sola hora come
dēdo de radicibus cū melle. et ait Raf. dico q^d radices cō

In sed a
materiaca
tarrali.

ov enu
stom en
mugine

In sed pp
clamorem
aut pulve
res aut fa
mum et.

ov enu
stom en
mugine

ov enu
stom en
mugine

dite faciūt ad hoc nimis: unde vtendū est eis anteq̃ super ueniat apa. ¶ Q̃ si a causis puenerit p̃mitiuus alijs fiat curatio cū oppositione z fm q̃ ipsa causa requirit. ¶ Q̃ si cōmunitate alioz membroru acciderit. opz vt ad illa intē datur cū remotione nocumentoru ipsoz cū eis que in proprijs dicūtur capitulis. ¶ Dixit Sal. quinto mēmir. clarā habere vocē abiq̃ vsu formacozū immo dāciter absterfuoz impossibile est. habent aut gradus hmoi farina. In remissioz. n. gradu sunt fer culū: siue farina: qd fit per fabas: z ptisanam. s. ordeacea: z semen lini torefactu. Et his absterfioz sunt resina z terbenitina libanotum mel dispumatum z amigda. dul. z amia. Et adhuc fortioz sūt ozobi farina z semē ozobi. z radix yreos oibus tñ his vī ozobi mollia z dulcia sunt idonea z mīstū coctū. s. fapa z fī cuum siccarū decoctio. Et subdit de p̃mo ordine absterfuoz sunt et dragaganū gūmi arab. samia stella anilū sorbitio que per conditū z tagrū bene cocta z lac z tri z ona sorbitia. Et his quas oēs greci nomināt strobilos. Antiquitus aut abactias vocabātur coni. i. p̃mee. Et si mi et sunt de hoc genere. Et de cōpositis in quarto gradu est loboc factū de stozare liquida terbetina z melle. Et fortius eo est oximel squiliticū cū multa aqua zuccarata con fractum gargarizatum z bibitum zc.

Luratio vero nocumentoz vocis variata fm varie tatem modoz ipsoz nocumentoz est. qm̃ dñs vocis conturbate. s. grosse. dixit Raf. tertio continen ris ambulare dz in auroz huiusmodi paties in locis altis z montanis restringendo anbelitū ad sez cū in balneo fuerit sicco fricadus erit vehemēter cū p̃anis lineis. ¶ Et dixit Sal. in suo de somno z vigilia qui indigent calefa ctione corporis nullā habent aliam medicinā meliozem: neq̃ cibū q̃ exercitationē vocis z ei⁹ exaltationē. qz cale facit corpus z incitat calozē n̄ illem. z calefacit corpora fri gida z desiccateozū membra humida. z subdit Raf. ibi dem. dandū est eis de nutricationibus attenuatiuis: vt re bus salitis z vino veteri z aceto potentissimo z pipere. ¶ Dixit Aui. cōfert eis exercitium z luctamen z contine re anbelitū z fricatio sicca cum p̃ano lineoz: z ingressio bal nei z administratio medicinarū subtiliantium sicut sunt pisces saliti z vinum. s. antiquū. ¶ Et dixit Raf. vbi su pra. quando vox grossa accidit ex incisione vne inflistendū est fapa vne dulcis z melle simul mixtis equaliter: z coctis z dispumatis. Et fiat gargarisia cum ipsis temperatis cū aqua calida. Et dandū est etiam in potu de ipsis. Et dixit ista confectio quāto vetustior fuerit. tāto melior erit z effi cacioz ad dolores ozis. z ad fatigationē z purificationem eius. Et hoc idem totum dixit. A. ¶ Q̃ si vox aspera fue rit p̃e humiditate: Medulle cerezoz mundate optime pi stentur: z in vino albo optimo insundantur. deinde simul bibantur. Ad idem etiā contra tussim veterē auelane tor refacte donec mundentur z pistent z cum mulla recipian tur. Sed patientes asperitate propter siccitatē nō debent exaltare vocem nec exieantes attractiones facere. Dixit Aui. Cura est abstinentia a rebus predictis. s. incisioz z dimissio cantilene etiā cum delectatione: z vt recipiant le nificancia predicta z ficus humidas z siccas. Et passule cū insunduntur in oleo amig. du. sumpte sunt maximi iuna menti. ¶ Q̃ si vox breuis fuerit. Dixit Aui. cura eius est vt gradetur in prolongatione anbelitus: ita vt assuescat cōprehensione anbelitus. Et propterea gradetur in exerci tio cōscendēdo in collibus z in gradibus scalarū z cursu facite necessitatē anbelitus: vt gradetur ad prolongandū ipsum. Et similiter prolonget morā in balneo calido. z in omni qd adducit anbelitū z festinat ipsum. Et contineat anbelitū suū z exercitetur z balneetur. Et post exitū a bal neo. oz vt bibat vinū. nam vinū magis nutritiuum est spi ritus. Et similiter post cibū. s. in fine mense bibat vinum.

Cura vo cis grosse conturbate.

Cura vo cis aspre p̃e humiditatem.

Cura vo cis breuis

Et stet plurimū cum anbelitu vno. Et cōuenit ei somnus. ¶ Si vero mor subtilis fuerit. cura est. dixit Raf. 3. con tinentis vt i equitatione z balneis in mane z in alio tēpo re quiete. Et vt i nutricationibus temperatis. ita tñ q̃ nō vtatur cibo vltra modū: nec vtatur coitu. neq̃ cibarijs sic cis. qm̃ conuertetur ad pristinā dispositionem. Et Aui. faciente tenerum corpus: z cibis temperatis z introitu balnei omni mane. Et fugiat scriptica z desiccatiua z coi tum. ¶ Vocis autem tremule curationē respiciunt z coi sam. s. materiam mollificantē auctozes non posuerunt: sed p̃supposuerunt faciendam cum d̃gōne eūone z diuer sione cū eis que conueniunt. Sed curationem d̃xerunt ad accidens. s. ad tremorē vocis prohibendo ipsum. ¶ Dixit Raf. 3. continentis. Iniungendū est patientibus tremorē vocis q̃ non emittant violentā vocē neq̃ cantent: neq̃ su blime emittāt eloquium: neq̃ multum loquant. deinde. s. ad tempus iniungendū est eis vt cantent anteq̃ dormiant iacendo in cubili ipsoz appposito prius coopertorio suo supra pectus eius tabella de plūbo facta iuxta possibilita tem eozū. s. magna vel parua aut magis graui vel minus sita fuerit suo pectori. Et Aui. dixit. p̃cipitur patienti cū vt non clamet z non eleuet vocem suam spacio mēsis: z minoret locutionem suam quātum potest rīlum z morū z saltum z ascensionem z descensionem z iram z dimittat quātum potest extensionem manūz: z breuiter omne exer citium fatigans musculos vocales: deinde resupinetur: z stans supinus laborez vt loquatur: z hanc locutionem fa ciat: cū iam grauauerit pectus suū fm quantitatē quā to leret ipsum grauamen: z patiatir cū eo qd est sicut plū bum reductum in frusta quedā: z positum super pectus. Et causa huius est: qz ex hac aggrauatione fit fixio lacerti tremētis: vñ nō tremat. Et recitauit de quodam cui tremē bat caput qui portabat lorica vt figeret in motu z conse rebat ei: qz figebatur eius caput z non tremebat sic. Et di xit Raf. dandū est in nutricatione ipsoz de rebus cō fortantibus ipsum organum vt de pedibus z musculis z dactilis infurnatis z citonijs z similibus nam dum con fortabuntur non tremebunt. Et iterum dixit. iniungendū est eis vt dimittant eloquium permensem aut parum lo quantur: deinde captare debet iacens in cubili vt supra cā tilenas acquietantes: z allecuratas: z deinde promouendi sunt par ad plus donec reuertant ad pristinā d̃sponem z suam consuetudinē. ¶ Ad inuocalitatem autē seu loque le amissionem d̃xerunt q̃ pulegiū cū aceto tepido in po tu sumptū loquelā subiso anissam restituit statim. z d̃xe runt fac pulres de farina siliginis cū aceto decoctiois rute quasi liquidas z aperi os egroti: z da ei ad sorbendum: qm̃ est effectus mirabilis in recuperatione vocis amisse. Et gūmi edere d̃stemperatum cum melle z positū super linguam statim loqui facit. ¶ Et vinum bulitum cum ra dice bnglosse in ore retentum loquelam reddit. Et pillule ab Aui. descripte 5. cāñ. tractatu 1. in ore retente ad hoc sunt mirabiles. ¶ Et ad suffocationē vocis propter mul tam mām ad spiritalia defluentem quādo timetur de im perfecta locutione tyriacam cū vino da z statim recupera bit vocem. ¶ Dixit. A. varietes cū apparent sunt plurimū causarū conuenientiu vocis. Et sunt maxime cause restitu tionis vocis pp̃ distractionē materierum ad inferiora.

De spūto sanguinis in vniuersali.

Cap. xviii.

Emathois siue melius emathois siue emathoica passio est exitus vel fluxus sanguinis ex ore: unde ema thois dicitur sanguineus ex ore spuens vel reijciens. Et dicitur ab ema qd est sanguis z roys quod est fluxus. i. sanguinis fluxus.

¶ Diuersificatur

Diversificatur aut emat hois in spēs fm loca a quibus sanguis fluit. de qbus dixit Gal. 4^o de interioribus: et ponitur quarto continentis sic. Sanguis ex ore exiens aut ē ex pharynge aut de ore stomachi: vel ex fundo eius. Aut de canali pulmonis: aut de pulmone: aut de capite. Ex ore exiens aut est ex gingivis: aut lingua aut de partibus palati. Et exiens ex gula aut est ex vna aut amigdo. aut ex musculus epiglotti. Et exiens ex stomacho: quandoq; egreditur ex ipso: et quicq; aduenit ei ex epate vel ex corpore toto. Et exiens ex capite de colatorio palati: et quicq; exit ex capite per viam narium. Et qñ est in naribus transit per foramina que sunt ab eis ad os. deinde spuitur per os. Et hñc modum tetigit Auic. in fine capli de sputo sanguinis dixit. Et multotiens est sanguis qui spuitur ex naribus currens ad pulmonem ex capite. **D**e exeunte ex pectore Gal. 5^o de ingenio sanitatis mouit dubium quò h sanguis diuidatur p canales pulmonis. et emittatur. Et put ipse dixit. 4^o de interioribus. **Q**uidam dixerunt q ille sanguis nullo mō potest venire ad canales pulmonis. s. intus i eis. Contra quos Sal. arguit sic. si sanguis exiens per sputum cum tussi s. creatum cum dolore emittit ipse exit ex pectore et non ex pulmone: qñ pulmo nō sentit. **Q**uidam alij dixerunt q sanguis ex pectore exiens puenit ad pulmonem hoc mō. s. q ingreditur ramos arterie adorti q pueniunt ad costas et ex illis transit ad maiores. Et ex illis ad arteriam ascendentem ad furculam et ex ea ad cor. Et ex corde transit ad pulmonem et canales eius. Et ex eis ad cānam pulmonis. Et post hoc ore spuitur. Et iste modus non est approbatus. Gal. vero post hos posuit modum verum. Et est q ille sanguis ingreditur pulmonem per poros pancreatici regentis ipm. Et hoc declarauit sic. Quoniam si in fracturis ossiū in qbus sanguis colligitur sub cute sanguis ille pōt exire p poros cutis multo magis sanguis descendens ad mediū pectoris pōt transire per poros pancreatici pulmonis in substantiam pulmonis: et vsq; int^o i canales eius. Sed ita est. ergo et maior non est p tanto q sanguis exiens p poros cutis in ipsis fracturis ossium est grossior sanguine descendente ad mediū pectoris. Et cuius est densior pancreatico pulmonis. Et sic apparet non fore necessarium sanguinem existentem in medio transire per ramos arterie mō supra ab illis posito. **D**eclearant etiaz qdam modum traditum a Gal. verum fore per hoc q cū illatum est ab extrinseco aliqd vulnus penetrans in concavitate pectoris: si aliqui iniicit per ipm liquore aliqui in mediū pectoris: tunc si ex illo liquore portio aliq intus remaserit illico cum tussi spuit: qd non fieret si non transiret ad pulmonem et canales eius mō dicto. Et hic est modus quo et sanies et alie hūiditates in concavitate cōtente pectoris expuuntur. **D**icunt q sanguis sanies et humiditates in concavitate pectoris alia pulmonis contenta intrans per pancreaticum pulmonis magis tpe strictionis pectoris q tpe dilatationis eius. Nā tpe strictionis pectus exprimit: et qñ quadā manu impellit sanguinem et humiditates que fortiter impulse facilius in pulmonem ingreditur. **E**t dñt qdam non est necessarium sanguinem et humiditates fm totaliter transire in substantiam pulmonis ex ea in canales eius. imo maior ps earum per poros pancreatici transeunt in ipsos canales p ora ipsorū q terminant ad ipsum: et supra paruit in anothomia pulmonis. Si tñ aliqua portio transit ad substantiam pulmonis illa postea ad canales transit et non ingreditur venas et arterias in pulmone circa canales disseminatos: qz pori et orificia ipsorū strictione sunt et minora orificijs canalium. Ait. n. Rafis 4^o continentis. et Gal. 5^o de vtilitate particularum vene pulvine que sunt in pulmone ad partes carnaliū pulmonis habent meatus per quos penetrat spūs id est aer non sanguis dum corp^o fuerit in dispōne naturali. **D**e

dictis spēsbus sputi sanguinis. dixit Serap. 2^o breuiarij caplo. 25^o. Sanguis qui ascendit ad os alius ascendit ex partibus ventris et stomachi. alius ex instris anbelitus: et alius est qui descendit ex partibus capitis et palato. Sili. aut^o et Aui. oēs predictos modos sputi sanguinis posuit.

Et de causis sputi sanguinis in generali. dixit Aui. Cā. s. coniuncta oibus. s. omnibus. s. spēsbus sputi sanguinis est vulnus. Ipsum. n. est cōis cā oibus eis. s. cum peruenerit ad vasa sanguine continentia venas. s. vel arterias. Et non sumpsit h Aui. vulnus pprie pro solone p̄tinitatis cum manifesta partium distantia: sed valde large p̄ oī innaturali partium distantia: siue manifesta siue non manifestata etiam q p̄ qñq; innaturali pororum relaxatiōe tanta q p̄ eam sanguis resudare possit. Et istud vulnus. dixit Gal. 4^o de interioribus. ca. 5^o. aut est ruptura: aut corosio: aut incōtinentia. Et incōtinentia est: aut orificiorū apertio aut pororum vasorū relaxatio et dilatio. Et. A. dixit. istud. s. vulnus in venis: aut est incisio aut perforatio. i. corosio: aut apertio dilatata. s. orificiorū siue pororū venarū. Et vene quidē non pulsátiles frangi siue rumpi p̄t in oibus membris: pulsátiles vō non: aut non sic facilius: qñ hñt duas tunicas: quaz vna est fortis satis: neq; implet sanguine vehementer: eo q in eis p̄tinet de spū multū. **D**ixit Sili. ber. q p̄cedens a ruptura venarū vocat risis. Et p̄cedens a corosione vocat dyabrosis: et p̄cedens ab apertione orificiorū et resudatiōe vocat anastamosis. **E**n spālī autem magis loquendo de causis oī scire q cāe coniuncte predictae alie sunt cause antecedentes: et alie p̄mitiue. Et cāuz antecedentium alie sunt efficientes: et alie preparantes. Et efficientes sunt dixit Aui. aut multitudo m̄ae siue qz ipse sint supfluitates a p̄paratione n̄ae: sicut sunt m̄ae q̄s nā preparauit ad expulsionem et p̄paratas p̄suevit eas extra corpus educere: sed postea non euacuauit eas p̄pterea q virtus fuit sopitata: aut p̄ eas alias p̄ quas non fuit virtuti possibile eūonē illaz facere que m̄ae. s. sūt sanguine p̄sueve expelli fluxu sanguinis narium vomitu vel p̄ emorroydas aut mēstrua: siue sicut m̄ae p̄geste p̄ abscessionem membri vel dimissionem flōmie consueve vel dimissionem exercitij et filium. **E**t de causis añtib^o est acuitas sanguis siue sanguis factus acutus. s. aut p̄ vehemētiā motus sanguinis: eius enim motus in venis vehemens pōt esse cā apertiois venarū. Et de eis sunt ventositates i venis existentes facientes eas laboriosas. i. laborātes et lapsas p̄ suum motū quo tendūt eas: et p̄parant ad fracturam. Et loquēs Gal. in lib^o de vtilitate anbelitus spālī de sputo sanguinis pueniente a pulmone dixit: qñ conclusio aeris non fit solum in fistulis pulmonis: sed et in venulis et arterijs eius contingit: quicq; terminos venarum ex multo spū dilatari spūmque exeuntem trahere secum sanguinem. qñ. s. in tantum dilatant q eas penetret sanguis: et tū resudat sanguis ad canales pulmonis: et supueniente tussi spuit. Et erit sanguis isto mō exiens spumofus p̄ spūm. i. aerem sibi admixtum. Et de humoi causis et catarris descendens ad pectus: de quo dixit Aui. q inducit sanguinis fluxum aut sui acuitate corosiuā aut fortem inducendū tussis. **C**ause autē antecedētes p̄parantes. dixit Aui. sunt venarū vel arteriarū siccitas venas tendens: vel et stricture earū aut ipsarū mollificatio. Iste. n. cāe preparant venas scissioni et apertioni. Et qbus est caliditas intensa in membris existens iterioribus et silr ipsorū siccitas. Ex eis tussis frequens et vomitus laboriosus et catarrus descendens et sanies collecta in vacuitate pectoris. Et pprie in p̄paratis et alatis. Ait. n. Raf. 4^o continentis. habentib^o spatulas sicut alas accidunt ventositates grosse ples dantes causam vnde accidat sputū sanguinis: tñ ex v̄tositate grossa et multa sit ruptura in venis et scissura. **E**t cause

De causis
antecedentibus.

De causa
primitiuis

qdes pmitiue sunt et esse possunt casus percussio obuiatio multa calitas aeris: aer ventosus et et ipsius multa frigiditas. Et modus finem quem accidit ex frigore occurrere coepit: de foris sputum sanguinis est: quoniam frigus pectus indurat et nervos et lacertos ipsos mouentes pectus inhabiles reddit ad motum: unde tensio inducit in venis pulmonis: et reddit pectus et lacertos intrinsecos pectoris et dyaphragma inhabilia motui. Et insuper causat mala complexionem frigidam diuersam in pectore et pulmone. Et ista mala complexio sic est causa nocuenti membrorum anhelitus: quod commouet membra spiritualia ad tussim. Et cum membra pectoris sint immobilia ad motum hinc est quod ista tussis fit cum magno motu et conamine et violentia: unde venere dure exites in tali motu foris rumpuntur: quod non potest debite flecti sicut si essent molles quare sequitur sputum sanguinis. Et de humoribus causis primitiuis sunt vulnus ab extra illatum: et filia. De causis spiritus vulneris dixerunt quod causa fracture aut est ex aliquo capite extrinsecum: aut est ex multitudine sanguinis in venis: aut ex ventositate extendere eas. Et corrosione causa est: aut humor acutus mordacitius corrosiuus de genere flatis: aut sanies mordacitua. Et dilatationis causa est multitudine sanguinis in eis: aut multa humiditas relaxans. Dicit Raf. 4. continentis. Apertio aut ruptura venarum fit ex plenitudine ex multo sanguine: aut sanguinis acuitate et fit ex percussione et casu et voce vehementi frigore et onere crudeli. Sed corrosio fit ex acuitate sanguinis et ex gutta acutissima: et ex sanie et acceptioe ciborum acutissimorum. Et dixit dico. quod si sputum sanguinis fuerit ex incontinentia et apertione orificiorum venarum: non cumetor: de esse ex multo humore. Et si ex corrosione de esse de mala complexione sanguinis. Et si ex ruptura de de solone continuitatis. Accidit autem sputum sanguinis in puberibus ex multitudine eius: et in senibus primis per multiplicationem catarrorum: in iuuenibus vero per sanguinis acuitatem: puenientem ex colera mixta sibi. Dixit Ipo. 3. affo. adolescentibus vero sanguis sputa et c. Et his et in iuuenibus accidit a causis primitiuis: maxime per multum et inordinatum motum ipsorum. Et dixit Sal. in commento per teneritatem. scilicet sube venarum eorum. alii. et melius per temeritatem ipsorum. Ipsi. n. temere presumetes de ipsis fortitudine exponunt se fatigis multis motibus fortibus luctaminum saltui et percussionibus onerum gravium elevationibus et silibus. per que accidit venas in eis crepare et rumpi. Et frequentius accidit viris quam mulieribus. Oibus tamen solentibus habere sanguis fluxum. qui postea restrictus fuerit aut consuetis flomari et dimiserunt flomiam. Et mutilatis finem aliquod membrum: postea non minuentibus de cibo ipsorum consueto. Et consuetis fortis exercitio: quod postea dimiserunt paratum est prompte sputum sanguinis venire et c.

Signa generis nota sunt ad visum et auditum per relationem.

Signa autem spiritus distinctarum finem loca a quibus sanguis fuit dicit Sal. 4. de interioribus capitulo. 5. sanguis de meri et isto cum vomitu egreditur. Ascendens vero a membris spiritualibus cum tussi exit et si de canali pulmonis exit cum tussiculari: et si de loco vultu et gula cum creatu. Ex ore vero cum sputo. Et Aui. dicit sanguis quicquid egreditur spuendo et est ex partibus oris: et quicquid rascando et est ex partibus gutturis. et aliqui cum vehementiori rascatione: et est ex partibus canae. Et quicquid vomendo et est ex partibus meri vel oris: non vel ex ipso isto et epate. Et quicquid egreditur tussiendo: et est ex partibus pectoris et pulmonis.

Et quicquid aliqui per sanguinem descendente a capite ad partes vultu et gula puenit tussis ut scias distinguere inter has tussis et modos fluxus. dicit Sal. ubi. scilicet. testamur nos vidisse quod augmentata subito sanguis de capite descensio maxime in interioribus vultu circa gulam fuit egressio eius: cum

tussi. sanguine. n. ad guttur incidente tussis fit: unde visa bac passione oportet ut valde perquiramus ne arbitremur eundem sanguinem ab interioribus spiritibus salire. nam sanguinem multum et subito ex instrumentis spiritibus exire malum timorolum et perniciosum est: pulmonem enim magnam tunc habere passionem significat. nam non est verisimile paruas venas tunc crepare. rumpi. Et quicquid sit possibile multum sanguinem subito per roturam exire tamen differenter. Si. n. videremus sanguinem raro et modice cum tussi exire: deinde multum et subito exierit: non fuerit ex casu vel alijs causis primitiuis: tunc arbitramur sanguinem illum fuisse per roturam pulmonis et aliter non. Sanguinem autem de capite descendente antecedit capitis poderalitas: et rubedo in facie: et exit cum rascatione. scilicet. si non descendit in guttur: quod tunc exit cum tussi ut deum est: tunc alleviat gravitas capitis et rubedo faciei recedit. Dixit Sal. sanguine ex capite fluente oes sensus prius sunt debiliores: et maxime in horis nocturnis et frigido tempore. Et hoc dicit. est cum dolore capitis et coe suenit exire sanguis ex naribus et non non exit. Quod si fluxu sanguis per nares sanguis descenderit in os dicit Aui. cognoscit: quod est cum consuetudine fluxus sanguinis narium et eius euentus: et est cum alleviatione capitis post eius gravitatem. Et aderunt signa fluxus sanguinis narium sicut rubedo faciei oculorum et splendor coram oculis: et non est in sanguine spuma et fit subito. Dixit Sera. discernitur inter spiritus sputi sanguinis per sensum doloris et locum eius et per dispositionem ascensionis ipsius sanguinis. Nam sanguis quod ascendit ex istis et partibus ventris. non est ascensio eius nisi cum vomitu et est cum dolore loci ipsius a quo ascendit. Et ille qui ascendit ex interioribus anhelitus non est nisi cum tussi et cum dolore ipsorum interiorum.

Signa exeuntis ex ore nota sunt ex dictis aut etiam per visum aspiciendo in os interioris.

Signa exeuntis ex cana pulmonis sunt. quoniam ipse est paucus: quia cana est membrum exanguine. Ait. n. Sal. 4. de interioribus. in canali pulmonis non est aliqua vena ex qua sanguis egrediat hinc quantitate: et sentitur in loco dolor quod parvus. h. n. cana pulmonis aliqualem sensum: et sanguis ex ea exiens aliqui est spumofus per admixtionem aeris cum eo et egreditur ut iam deum est cum rascatione fortiori et tussi parua: Lum. n. tussis est parua est ei exitus a partibus pinguis sicut quoniam est magna est a partibus remotis. Et quanto longior est. dicit Aui. tanto exspuit cum tussi vehementior: quod quanto magis venit a loquino tanto cum maiori difficultate spuit: et sic cum tussi magna laboriosa. Dixit Alkindus. sanguis ex canali pulmonis egreditur per rascationem et tussim puant: et de esse spumofus et levis dolor in pectore.

Signa exeuntis ex pulmone. scilicet. suba est: sunt. dicit Sal. 4. de exterioribus. sanguis si spumofus fuerit certum signum est quod a pulmone venit. Dixit Ipo. 5. affo. quicquid sanguinem spumofum exspunt hinc a pulmoneeductio fit. Dixit Raf. 4. contin. sanguis exiens ex pulmone non est in omnibus dispositionibus spumofus: immo nisi exierit de suba pulmone. scilicet. de carne ipsi: solimodo: quoniam non eicitur spumofus de vasis pulmone. Idem dixerunt Sera. et Haly. Et Aui. dicit. quod est spumofus: quod talis est suba pulmone. Attamen. A. subdit. Non solum sanguis exiens a pulmone est spumofus: sed et quicquid pleuritici et pipilonici expunt spumofum cum ei pulmone: eorum calitas ignea spumificas. Et quicquid est exit spumofus de cana pulmone: ut supra. Et sic aliquis discordia videtur esse inter auctores et in dictis Aui. Quapp notat quod sanguis exiens spumofus non est. proprium signum quod a pulmone veniat. Nam ois sanguis ab ore exiens potest spumofus cum possit habere eam spumificationis. scilicet. calorem ebullitionem faciente et sanguinis motum et aeris pmixtionem quod sunt facientes evenire spumam in liquore apti spumificari: ut per 2. pnostico. cometo 4. Sed si sanguis exiens ex pulmone necessario est spumofus: quod sanguis ille est

De causa
fractureve
narum.Signa
fracture
propter
corrosiones
et catarrhos

fluidus. Et dicit, quis venies a venis sit grossior veniente
a carne: nō tñ est in grossitudine eius qui venit a pectore.
¶ Notat qđ qđ raro est inueniri sanguine exeunte de suba
pulmonis de facto pur sine admixtione sanguinis exeuntij
a vena. imo fortasse nūqđ repit nisi s; modū extimatiōis.
nec ēt eōuerſo: s; ista pueria citi? sit i facto repibilis. s; qđ
possit exire vel exeat a vena pulmonis pter qđ exeat a suba
ei? qñ igit sanguis exita vena sit z carne vna p ei? est ra
bea fluida nō sic spumosa: z est illa ps que venit a vena: z
est ista ps amplior altera. Est ibi ps altera minor. qñ qđ
dani frusta spumiosa superficie tenus albiora z magis con
stantia: z est ps illa que venit a carne eius.
¶ De signis aut sputi sanguis pcedentis ex pectore dixit
Sa. 4^o de interioribus. Cū aliqs in aliqua pte corpis do
luerit z sanguinem nō multū neq; ruberū tulliēns eiecerit:
sed nigrescit z nodosus in modū sanguisg; manauerit p
certo scias pectus infirmari pncipali. Et Alex. dixit, si pe
ctus doluerit z sanguis nō fuerit rubens: neq; spumosus:
neq; multus ex pectore erit. A. vero. s. signa posuit eius.
¶ Prīmū est nigredo coloris eius. s. in cōparatiōe ad san
guine pulmonis. Et h; iō qđ ē grossior z terreſtrior z min?
hñs de colore eius nāli: qđ i lōgiore via plus pdidit de eo:
vñ nō reddidit in colore pulcher: sicut ille. ¶ Scđm signū ē
est grossitudo eius z maxime respectu sanguis pulmonis.
Tertiū coagulatio eius. Egredit in coagulatus. z appet
qñ sit vna sanguisuga. Dixit. n. baly. 9^o theorice qđ ē filis
hydrūini in rubedine obscura hanc aut coagulationem ac
quit post qđ puenit ad vias āplas pulmōis z canalis ipsi?
z sic coagulatus exspuit. Dicit acquit sanguis iste dispō
nes vt coagulet in spaciō: qđ est inter pectus z pulmōē.
Possibile tñ est vt exspuat non coagulatus. Et hoc esset
qñ a magna ruptura vene pectoris exiens impetores non
traheret moram in pcauitate pectoris s; subito transiēs p
pulmōē statim spueret. ¶ 4^m signū est qđ dcm est: qđ est
cū spumositatē qđam z spumā. s^m est: qđ est cum dolore in
pectore. Et cognoscit locus eius exitus p locum doloris.
Et p istud signū maxie distinguit a sanguine pulmōis: in
quo sicut dcm est nō est dolor. ¶ 6^m signū est additio eius
in somno. i. post somnū. Et h; iō qđ in somno anhelitus dis
ficilior sit qđ in vigilia pp maiore labore lacerto. anhel
tus laborat. n. in somno plus qđ i vigilia nāli. ¶ 7^m signū
est qđ erit eius sputū paulatim nō exuberāter: z h; pp pau
citātē sanguinis z difficultatē ingressus eius in pulmōē.
¶ 8^m signū ē qđ eius exitus est cū tussi vehementi donec
spuat: z hoc pp lōgitudinē vie et grossitiem ipsius san
guinis: verūm maxime tussis laboriosa fit qñ a dyapbra
gmate pcedit. Et dixit Aui. qñ patiens dormit sup latus
in quo est egritudo addit seratio eius: qđ tūc plus dolet z
dolor incitat ad excreationē. Et tunc ē pulmō magis cō
primitur super sanguine existente in vacuitate pectoris:
vnde plus de eo imbibitur in pulmōē.
¶ Signa quoq; spēs sputi sanguinis sumptax a mō eru
ptiōis vene. dixit Sera. Ille qđ fit ex multitudine sanguinis
significat ex repletiōe z etate z nā z regiōe z reliqs dispō
nibus calis et hūidis z ex afeensione eius subito z multi
tudine ipsius. Et ex eo qđ vñs est infirmus ante b; regimi
ne calo z hūido. Et ex facilitate egressiōis eius z tolerātia
infirmi z delectatiōe ei? absq; dolore qđ sequat cū neq; se
bris. ¶ Dixit Sal. 4^o de interioribus fracturam venarū.
sup. siue fixurā possumus intelligere si reiectio sanguinis
tunc multa fit subito z maxie pcedente cā aliqua sensibili.
i. pmitura sicut est casus altij loci aut cūculatio duorū cor
porū sicut i paleſtra z exercitiū cū ligno vel lepide vel alia
de causis extrinsecis: vñ dixit Alex. si fuerit expulsiōe aut
humore graui aut frigore vehementi ex ruptura vene erit
si cū abūdātia fluxerit. ¶ Et Aui. dixit signa facti ex inci
siōe venarū siue fixurā siue fracturā sunt exuberantia san

Signa fa-
cti aruptu
ravernariū.

Signa fac
ti ab acut
eare huius
modi sunt
causatione

guis: ppter quā vena rumpitur unde apparent signa do-
mini sanguis i corpore aut precesserunt cause extrinsece
facientes euenire rupturam vene.

De signis factis ab acuitate sanguis & vene corrosioe. pi-
xit. Serap. cognoscit ex regimine qd pcessit in reb? calis:
& ex etate & filiabus ei. Et ex supfluitate caloris capitis nā-
lis & ex subtilitate eius. Et Aui. dixit. signa sūt antecessio
cāy corrosiois & ex acceptioe re? acutay & descensio ca-
tarrici acuti. Et vlt pici pōt inuentio mae corrosioe i pti-
pectoris vel pulmōis. Et est cū eo febris pp malitiā illius
mae. Et dixit Sera. significat ex h q nō sit alēctio sāguis
subito neq; multis; in tpe lōgo aliqd post aliqd. Et Aui.
dixit. sputū incipit paulatī. Et est par qd spūit i pti: sicut
paulatī & pua incipit corrosio & sicut corrosio auget ita &
sputū augmētādo pcedit ita qd aliqñ fluit subitō: & ex eo
res magna spūit cū corrosio fuerit aucta multū vel pue-
nerit ad venas magnas. Et si corrosio fuerit a sanie aucta.
dixit Serap. cognoscit ex pcessioe vlcis: qd vlcus acci-
dit aut ex catarro acuto aut ex apatē: qd refudat sanie i
pectus aut in velamē ligās. Et Aui. dixit. sequit sputum
sanici. sicut vīrūlētie: qm corrosio pducit ad saniationem
pp malitiā mae. **De** Dixit Gal. 4^o de interioribus. hi q pp
rosurā sanguinē eijciūt multoties pte pulmōis emiserūt:
sūt & anulos pulmōis & ptes arterie & vene vel corporis
pulmōis. Et dixit Aui. qñq; pducit ad emissionē cor-
tis. qñq; aliq; cortex in modū dēcare spūit: aut partis
pulmōis. Et est iō color sanguis ex corrosioe fluentis mā-
lus pp admixtionē illius mae corrosioe cū sanguie. vñ nō
reddīt bñ coloratus: & maxie qñ qñtitas exiens sanguis ē
parua. Et qñq; est sputū. dixit Aui. simile aq carnis: qñs.
a pte corrosa refudat mā aliq; aquosa q simul cū sanguine
mixta reddīt colorē ei: nō vere rubens: sicut est color aq
carnis quelaas recentē occisa cū sanguine suo. Et dixit
Serap. est in eo aliqd ex dolore qui sequit corrosioem.
De Dixit auctor cōpendij lib^o 5^o. cū vena qñ cū sudore san-
guinē emittit & sanguis est tenuissimus: tunc illud ex rari-
tate est pellicule vene. Dixit Aui. signa facti sputi sangui-
nis ab aptioe venay sunt: nē a replōne. Ad sunt. n. signa
replōnis: m. n. sanguinea exis multa pōt scindere seu
frangere venā: & tunc qd exīt est multū: vñ supra dictū est.
Et pōt apire & dilatare orificia venay: & nō ē tāte qñtita-
timmo qd egreditur est min^o: eo qd egredit in pñ^o incisio-
nis. Est tamen plus eo qd egredit in corrosioe in plib^o
hois: timmo omni hora nisi cum puenit corrosio ad rez
magnā. Et non est. dixit Aui. in b fluxu dolor: in incisione
vero & corrosioe aliqua tristis sensatio pōt repiri. Et di-
xit. post ipsū: & p ipm imminetur requies & suauitas &
allevat infirmus expulsa materia grauantē nām.

Signa fac
ti a refuda
tione san-
guinis p
poros.
Signa fac
ti a causis
pnuis.

De facto aut a refudatioe sanguis p poros venay. dixit.
A. signa sunt paruitas eius qd egreditur. Et si fuerit resu-
datio ex apostemate essent signa apostematis pleureis vel
peripleumonie qñs hoc plus cōtingat in pipleumonia.
De Sputū quoq; sanguinis pueniens a causis pñitinis pōt
cognosci p pñitiam eay vel alicuius ipsay. Et iudicio pati-
ētis vel affantiū. Cū medicus diligenter inqñerit. Et ego
sum hic numerās eas: vñ bona inqñitio de eis possit fieri:
& sūt pñitio casus obuiatio: & sortis pñura siue pñitio
cū euenit mēbris spūalibus aut vicinis eis. Et sūt vul-
nus penetrans & vociferatio sortis. Et vocis acuitas &
exaltatio sine gradatioe. Rira et furor. Et ppterea dixit
Aui. multiplicat in maniacis & eis qui irascunt^r & rixan-
tur & furunt ex ore. Et ois motus laboriosus & sortis
sicut luctatio ludus cum sustibus lapidibus vel ferris. Et
elevatione & delatio ponderis grauis. s. supra virtutē leuan-
tis vel ferentis. Et dixit Rasis 4^o pñitientis accidit ex dor-
mitioe non sup strātū: s. sup terrā vel lapides vel ligna so-
lida aut alias res duras. Et sit dixit Aui. ex timore aut an-

guis acuen sanguine. Et ex eis ē multa balneatio in aqua
dulci: vñ mollificat tūba venay vel relapsat sic q non cō-
tinēt sanguinē. Et multa ē balenatio in aq; termatica
calis vt sulfureis: q; calefaciūt & acuit sanguinem. Et sit
ex rebus intēse friditatis extrinsecus pectori apporima-
tis. Vñ 3^o pñ^o affo. frida sicut nis & glacies & alie files res
frigide nimis approximate mēbris aubelitis aut vicinis
faciunt scindi venas: qñs aliqñ dicte res fride ab extrā
approximate sint cā sanatiois. Dixit Aui. q pparationes
pñitētis. vel & melius attrahentes mās ad venas sunt pp
frigus constringens eas. s. nīpūlans eas faciens dilatatio-
nem eay: difficilem qre non obediunt virtuti laboranti in
eo cū dilatatione. imo cū coartatioe. pñitioe. **De** Dixit
Sa. super 2^o epidimay. & ponit 4^o pñitientis. lesio venay
pectoris & pulmōis facta a frigore vehementi accidit bñ
ti sicca cōplōne. & corpus maclentum & dūp. Et accidit
ē de leui hñtibus corpa mollia lenia & hūida. Et de cau-
sis ē est intēsa calitas aeris vel re? approximate relaxans. Et de
causis est assumptio veneni corrosiui vel hñtis pñitietes
faciendi sputū sanguinis. Et ex eis est assumptio materie
rum hñtum virtutem aperiendi orificia venay aut medi-
cinarum acutarum solutiuay vel nō solutiuay. Et sūt ci-
boz acutoz maxime cū assiduay vsus eoy. Et ex eis est
aliquando sanguis: qñ inuauit per os & adhebit gut-
turi vel alteri vicino membro & his similia.

De signis aut sanguinis retenti & in pectore congelati.
dixit Rasis 3^o cōtinentis. Dico q si q; passus sit motionē
sanguinis deinde cōuersus fuerit in citrinitatem coloris
epaticā & sine opimā & puitatē pulsus & calitatē corpis & la-
plationē habuerit notū sit q sanguis pgelat^r est i pectore
aut in pulmōe: Impossibile tñ est q sanguis sit cōgelatus
in pulmōe: qñ cum sanguis pertinet ad ipsum puocat
tussim. Unde ante q; congeletur expellitur.

De libro mortis festine. & scribit 4^o cōtinentis. si paties
expuerit sanguinē nō p tps longū oīno expuet sanguinē.
Et statim q pñitabit hñdū sputū illico mors seq. **De** Di-
xit Alkindus vidi patientē spūere pos post sputum san-
guis lapides puos p tussim vehementē: & inde alienatus
fuit a tussis: tñ ille tādē mortu^s est per tussim. Dixit 4^o
affo. ois sanguis qñs cūq; flūes p superius est malus. Et
intellexit pñie de flūete a pte instrumentoy anbelit^r 3^o.
n. est mal^o s. m. plm. Dixit. n. Aui. non oē sputū sangui-
nis est timorosum. imo illud est timorosum: qd h3 duo si
gna secum. p^m est q non retinet. s. nec p nām nec paucilia
adhibita. Cū. n. nō cessat: s. pñitūat significat magnā fore
venay pñitūatis solonem. Dic aut repit vñ lra affirma-
tiua dicens. qui retinet. & pōt verificari de fluxu magno
sanguis q pñ^o statim retinet^r: qñ tūc retinet^r interi^o
sanguis ex venam fluxus ad quē sequebantur accidentia
terroris. pñia tñ lra est melior. 2^m signū est q sit febris. s.
putrida cū eo. est. n. absentia febris. dixit Gal. 5^o affo. in
cōmento affo. qñq; sanguinem vomunt & c. signum sputi
maioris securitatis: qñ febris putrida significat mām ma-
lā & corruptā & cum mala qñtitate acutā: qre vulnus faciet
transire in vlcus. **De** Sputū qñs sanguinis ex aptione ori-
ficioy venay aut ex ipsoz poroz dilatatione pueniens
securius est ceteris sicut deterius est accidens ex eay cor-
rosione. ipsum. n. vir aut nunq; curat^r: pcedens aut ex in-
cisioe tenet qñ mediū inter pñicta. **De** Sputū quoq; ex in-
stis pcedens anbelus qñs sit magis timorosum aliqñ
tñ de eo. dixit Rasis vbi supra nō est extimādū: ita graue
esse qd difficile sit ad curat^r: qd sputū sanguinis accidit cū
tussis: qñ passio pōt esse ex aptione venay. s. dilatatioe ori-
ficioy aut poroz ipsay: qñ qñtis tale sputū sit multū: nō
tñ est timorosum multū. imo cū stipticis facile curat^r. Et
iā curat^r ē hō solo succo plātaginis. h3 itaq; dixit Rasis
huius

hanc sputi spēs successum salubrez magis q̄ relique spēs
 occidit cū tulli. Et dixit Costan. quedā spēs sputi sangui-
 nis est ex vehemēti repletione. s. pducit ad ap̄tione. oī
 sicut venax. Et hec est inuabilis et non nocua eo q̄ su-
 p̄fluitatem ipsam expellit nā. nam patiens d̄ vitare reple-
 tionem q̄ si multa fuerit repletio vt eam nā expellere non
 valeat subito moriet̄ eo q̄ replebit̄ ventriculi cordis et
 cessabit pulsus eius. Oē. n. sputū sanguinis qd subito et
 repēte accidit si vadit ad cor subito interficit. Et si restrin-
 gitur subito suffocat. Et si non restringit interficit p̄nūm
 am̄ cūone. Et Sal. quoq̄ 4^o de interioribus cōparans in-
 ter fluxum sanguinis exēitū ex pectore et exēitū a pul-
 mone dixit. Si sanguis est ex pulmone vlcerā insequunt̄
 et difficilis est eoꝝ cura aut incurabilia sunt. Sed si fuerit
 de pectore curabilis est passio: q̄n̄ lesiones venax ex ru-
 ptura curantur de leui. Et si diuturne fuerit oīno non per-
 uenit ad casum cui non sit vtilis cura. Et Aui. dixit.
 q̄ exiens ex pectore non est tanti timoris q̄nti est exiens a
 pulmone. Et rō est: q̄ qui est ex pectore sanatur velociter
 nō intelligendo absolute: sed in comparatione ad exēitū
 ex pulmone. Et Sal. quidem 5^o de ingenio sanitatis: et
 sicut Aui. assignant q̄tuor causas pp̄ q̄s vuln⁹ pectoris
 velocius sanatur. Prima est: q̄ pectus est mēbrū solide et de
 bite carnositatis nō spongiosum sicut pulmo. Unde non
 imbibunt mē male phibentes vulneris cōsolidationē:
 sicut in pulmone. 2^a est q̄ pect⁹ nō h̄z venas et arterias ita
 magnas vt pulmō. 3^a est q̄ sanguis fluens ex pectore ma-
 gis cadit in spaciositatem pectoris q̄ exiens ex pulmone.
 4^a est q̄ pectus non est sic expositum nocuentis catar-
 roꝝ sicut pulmo. Et pp̄ oppositas causas vulnus in pul-
 mone nō velociter sanatur: q̄ vt dixit Mesue mē in corpō
 re pulmōis spōgioso imbibunt et concludunt in eo vapo-
 res mali qui ad malitiā addunt. Et ē cū his pulmōis caro
 putrescibilis et est exposita nocuentis catarroꝝ. Et est
 pulmō in continuo motu: qd aut d̄z vniū et consolidari oꝝ
 sit in q̄terio motu tñ cōicat et pectus: et nō sic moueat vt
 pulmo. Et subdit Aui. q̄ et si vulnus pectoris nō sanetur
 fiat vlcus adhuc non h̄z vlcus pectoris malitiā vlcus
 pulmonis: q̄ nō tantā. Nā vlcus pulmōis ilico q̄ est sa-
 nio sumillio est deductum ad p̄simum: sed vlcus pectoris
 p̄oīu stare atq̄z deducit ad p̄simum. et q̄ patiens sit p̄sū-
 cus. imo vlcus pectoris q̄q̄z et sustinet vt fiat fistulosum
 et q̄q̄z occultet: q̄q̄z appareat: et sicrediens oī hora. i. de
 tpe ad tps. Et cū occultat paties est sine accidentibus ma-
 lis et apparet q̄ si sanus: sed q̄uis pulmōis vlcus aliqui oc-
 cultet vt cū facit crustā: nō tñ stat tanto tpe qn̄ appareat et
 redeat sicut vlcus pectoris. Nec stat et patiens eo tpe sine
 malis accidentibus et non apparet sicut san⁹ sicut paties
 vlcus pectoris. Et dixit Aui. cū sputū sanguinis est ex
 pulmone conuēit ipm̄ duo timores. s. sup̄fluitates ipsi
 fluxus: et h̄ maxie q̄n̄ esset ex venis fractis in ipso: et timor
 vulneris ne fiat vlcus: q̄n̄ tñ fluxus p̄cedit a suba pulmo-
 nis: tunc magis timeat de vlcere q̄ de fluxus sup̄fluitate:
 maxie si fluxus fuerit pluuius. Nā fluxus sanguinis plu-
 uini s̄m̄ plm̄ sit ex vulnerē: vulnus aut paratū ē vt saniet̄:
 et sic fiat vlcus. Pōt ēt isto mō vulnus pectoris fieri vlcus.
 q̄n̄ ei succedit sputū saniei. Ait 3^o. 5^o. affo. in sanguinis
 sputo saniei sputū: et in saniei sputo p̄sū. Et Aui. dixit.
 q̄ q̄n̄ p̄cedit ad sputū sanguinis sputum saniei timeat q̄
 sit h̄ s̄m̄ accidens. s. sputū saniei ex vlcere ad qd cōuersum
 est vulnus accidens p̄m̄. Inuenit aut h̄ lra que dicit. q̄n̄
 succedit sputo sanguinis recentī sputū sanguinis et c. qd
 est: q̄ cū aliqui sit retentio sanguinis et post tps reuertitur
 significat q̄ non fuit facta vera cōsolidatio p̄mie fracture:
 et p̄ p̄sū: q̄ vulnus sit conuersum ad vlcus. Et dato q̄ nō
 dum spuerit sanies: tñ illud vulnus non remansit simplex:
 sed factū est vlcus. Quare aut nō fuerit facta p̄mo vera cō-

solidatio potuit esse aliqua cōplonis malitia in loco reli-
 cta vel aliqua ēt ipsius sanguis malitia. Et cōparas Aui.
 inter spēs fluxus sanguis a causis p̄mittitis dixit. Ois q̄
 a frigiditate aeris p̄seq̄ sputū sanguis in p̄mo die sanat̄:
 q̄ cito: sed alioꝝ diuersificantur dispositiones.

De p̄seruatiōe a sputo sanguis et cura eius. Cap. xix

Reservatio expositioꝝ sputo san-
 guinis ne eis inperue-
 niat adimplet dicta et potioe. Et dicta qui
 dem vitam rectificat. et est vt deuitent aerem
 calū et morā sub sole vel ad ignē et fumū et
 puluerē et aerē et intente frigidum et flatū et
 p̄tentionis et austri. S̄z movent in aere reperator: vel ad
 aliq̄le frigiditē declinū. Et fugiantq̄z irā et furore et letent̄
 et gaudeant. Et fugiant oē exercitiū forte et maxie factum
 in mēbris sup̄ioribus: sicut vociferationem et clamores et
 locutionem plurimam et vocis aut anhelitus exaltationē.
 aut anhelitus retētionem: deuitent fricare membra anhe-
 litus: et ea calefacere cū aliq̄b⁹ exercitiis actu calis appo-
 ximatis. Et in aegs d̄leceb⁹ balneationem multam: et in
 termaticis quacūq̄z et sicut stufam et balneum siccum. Sed
 q̄sēat maxime post cibū: et cibationē exercitari possunt
 leuiter tñ et mite. Et vigilas fugiant longas: sed dormiat
 sufficienter et sicut capite erecto et sine sedeāt sine erigāt.
 Omnes cibos et potus calefacientes vel actu multum
 calidos fugiant: et maxime si aperitiui sint: quia pp̄ cibos
 non comedant acutos: neq̄z amaros: neq̄z salios: neq̄z etiā
 plm̄ ponticos aut acetosos pp̄ illud q̄ pectus p̄stringunt
 et tussim incitāt. Et fugiant oēs cibos potūq̄z multe dul-
 cedinis pp̄ illud q̄ cōuertuntur in colerā et sanguinem sic
 accunt. Et deuitent cibos potūq̄z multi nutrimenti san-
 guinis multi generatiuos. Sed vtant cibis parū dulcib⁹
 aut insipidis stipticitatem quādam h̄ntibus. Et dixit. n.
 Almā. Libaria eoꝝ succum v̄e acerbe aut sumach admi-
 xtiū h̄eant: aut alia ex stipticis. Sed sint cibi eoꝝ stiptici
 glutinatiui frigidi vt feruore sanguinis extinguant q̄re
 vtant ex grās pane simillaceo triamido rizo simula. kisch
 ordeī fab. ex corticatis et lentibus sicut q̄m̄ ingrossant san-
 guinem et restringunt. Et panis eoꝝ non h̄eat sal neq̄z mul-
 tum fermenti. Et carnibus vtant vitulinis agnūis porci-
 nis et edinis et maxime extremitatibus eoꝝ ipsoꝝ v̄trib⁹
 epatibus et pulmonibus et cerebellis. Et de carnibus ca-
 prinis leporinis et capriolinis. Et carnibus pulloꝝ: perdi
 cū coturnicū et sasanorum et turtū et pauonū volare
 incipientiū turtū: a lauday. et alia: auicularū bonarū.
 Et ex fructibus vtant citonīs p̄ris pomis ponticis ne-
 spilis sorb. granatis dactilis imaturis p̄nellis agrestib⁹
 castaneis spāliter granis mirti et moris rubi. Et ex herb⁹
 portulaca plātagine corioli anagalo et silibus. Et con-
 ferunt pisces petrini anguille et cancri. Et confert lac de
 coctū p̄ illud qd in eo est de glutinatione. Et lac vaccinū
 p̄ illud qd in eo est de stipticitate: q̄n̄ ab eo butir⁹ fuerit
 extractū: et casus recens salitus et antiquus nouius est
 p̄ illud qd ē in eo de ap̄tione. Et pueniūt ona s̄o bilia et p̄ci
 p̄ue accepta de sua gallina sūpta cruda. Et de saporib⁹
 cū rebus suis possunt vti agresta et boethosia et sumachia
 et ribesia et romanā. Et d̄nt q̄ gluten p̄seū acceptum de
 coctū in p̄sana tri vel amido vel filia puenit in p̄seruatio-
 ne et curatiōe. Et sicut p̄le de farina frumēti mūdissima cō-
 fert decocta in vino stiptico vel aceto vel succo plantagi-
 nis: aut cū lacte. Et de potibus vitanda sunt vīna subtri-
 lia acuta antiq̄ et multe et d̄lecedinis. Et vtendū est vinis
 rubeis p̄oticis aut stipticis. Et aqua pluuialis cōuenit eis
 ad lifanda vīna et cibaria decoquenda. Vtrent repleōē ci-
 borū et potū. Vtrent et abstinentiā et famē et coitū: et su-
 marie oīs cibos et potus stipticus vel glutinatiuos et con-
 solidatiuos cum infrigidatione eis conueniunt: et oꝝ vt

De dicta
 et cura
 p̄seruatiōe

De cibis.

De potib⁹.

custodiant ab oibus que dicta sunt supra in .s. carum. Et debent condiri sua cibaria cum stipticis pinguedinibus et oleo onfacino: confert enim eis. dixit Auic. quicquid impinguatio ciborum eorum. s. cum dictis pinguedinibus et oleo: et hoc maxime quando queritur stipticatio et consolidatio partis a qua timeretur ne sanguis fluere.

De potio
ne in cura
preparata
na: q. q.
que bz in
tentione

Potio vero. d. Mesue post vite rectificationem dictam quicquid bz intentiones. Quare prima est sanguinis rectificatio ab omni acuitate et feruore. Et 2^a est sanguinis mudificatio ab omni humore acuto secum mixto: et est ipsius sanguinis eius. Et 3^a est sanguis diuersio ad extrema et maxime inferiora. 4^a est accidentium correctio que in hoc loco nihil aliud est quam preventio cum impletione aliarum intentionum ne superueniat sanguinis fluxus. Et 5^a stipticatio et consolidatio et inspissatio membrorum anhelitus vel partis eorum a qua timeretur sanguinem fluere. Et 6^a quidem impletur cum medicinis frigidis reprimentibus feruorem sanguinis: et precipue cum iulep rof. et mihia simplici sumptis cum aqua cisternarum. Et impletur cum euacuatiue aperitiuorum sicut apij. Dixit. Al. et aloes et rute et silami et casei antiqui: et silium. **P**ro sede autem intentionis impletionem apparet. et quare dixit Auic. Opz ut oibz horum sepe attendat. Et quotienscunque sentit in eis repletio succurrat eis cum stomia. Et precipue cum pectus in eius creatione fuerit restrictum et fuerit tussis in eo frequens. Nam in tali casu valde timeat de ruptura vene et leuiori causa. In stomiando tunc dixit Auic. rectius est vt inclinetur sanguis eorum ad inferiora cum stomia safenarum: et post ipsam cum stomia basilice. Et cunctur si quis humor alius precipue acutus fuerit in sanguine mixtus: eius tunc digome premissa. Et 3^a intentio impletur cum diuertentibus ad inferiora: et spalm cum prouocatione fluxus sanguinis consueti restricti sine emorroydaz siue mensruorum siue ex naribus. Et 5^a intentio impletur cum medicinis stipticis et conglutinatiuis.

De prefer
natioe ne
fluxus re
strictus su
perueniat

De preferuatione autem eorum quibus iam superuenit fluxus sanguinis: et postea restrictus est ne eis iter superueniat. dixit Gal. in libro de stomia. si patiens sputum sanguis ab eo conualuerit: et postea pectus habuerit in illa eadem disponere: si in venis eius coadunatus fuerit sanguis antequam rupantur vene minuendus est. Et in ve et minuendus est ad custodiam sanitatis: et in eo tunc manifestum non fuerit sinthoma repleti: eo quod huius patientes habent semper pectora angustata: et talibus de leui accidit sputum sanguinis: vnde expedit vt trahatur sanguis ad inferiora. primo ex basilica: et postea ex safena minuendo. Et deinde dixit Gal. dandum est in potu de re phibete reuma et deficiente pectus. Et ait Rafi. postquam posuit predicta verba Gal. dico quod subiecti ad sputum sanguinis vel vomitu cum ab huius re conualuerint opus est vt vitent repletionem ob fluentiam reumatismum. Et Auic. dixit. cum sanguis retinetur et non amplius fluit: tunc perueni ad consolidandum vultus. Et hoc. s. quoniam non est facta vera consolidatio: sed solum quodam inuiscatio: sed si esset facta vera consolidatio: tunc perueni ad consolidandum. s. cicatrizandum et figendum et firmandum: quod fit cum medicinis glutinatiuis et stipticis. Ex medicinis convenientibus in hoc est sirupus mirtinus bibitus cum aqua pluuiali. Et puluis corali rubei vsti et postea abluti cum aqua plantaginis mixtus cum medietate sui de gumiarab. et sumatur cum albumine oui: quoniam preseruat et et curat et consolidat. Et valz puluis granorum granatorum acetosorum vstorum torrefactorum sumptus cum aqua pluuiali et flos lambuzee et filix sumptus. Et subdit Auic. Perueni ad prohibendum apam. Nam si intentio non solum haberi in potu: sed tunc maxime et in toto processu currenda quod est restrictio sanguinis. fit autem phibitio apatis cum subtiliatiue reginis et diuersificatio ad prius: et infrigidatione pectoris. Et perueni ad reificandum regimen sicut dictum est supra premisione.

In curatione autem sputi sanguinis. Dixit Rafi. 4^a continentis. studium habendum est

in cura sputi sanguinis: quoniam suspecta est passio et mortalis si tardata fuerit eius cura. Et ideo auctor copendij dixit in 5^a eiusdem pre oibus inube quibus vena rumpitur in pulmone vt prius quam tumefiat et sanem colligat ea solidare studeat. Nam si negligetia inde habuerit: et sanem colligere ceperit: sciat rem nunquam aut cum magna difficultate posse sanari: sanes. n. non mundificat nisi cum tussi. Et tussis vultus augere et phibet ne solidari valeat: et est causa alterius vulneris. Et 2^a est et quodam alia species sanguinis de pulmone fluentis: quoniam quidem est paucus neque est calidus: neque rubicundus: cuius causa putio venarum est. Cuius cura difficilis est et difficilior supradicta: sed sit paucus: putio. n. difficilior fractura solidat. Et dixit. vultus dyapragmatis in sua carnositate solidat. in sua vero parte carnosa imposita est solidari. Dixit Auic. 7^a coll. ca. de fluxu sanguinis. Quia in puo tpe vultus ad sanem potest devenire: et studere debemus si remouendo causas quibus possumus: et moris oibus quibus possumus. Et dixit ex foribus lacerationibus venarum que in membris interioribus sunt sunt ille qui in pectore et fortiores eis sunt qui venis pulmonis: eo quod aliqui dixerunt quod non quod solidantur. Et Gal. dixit. quod in puo cum suo sanguine solidant: sed ad quam sanem deducunt perfecte non sanant: sed cum bono regimine si inueniri potest prolongabit eorum vita. Et dixit: sunt aliqui qui ex hac infirmitate non moriuntur. Et hoc ideo per aliam meam: quod et phari potest per dicta Gal. quod huius manifestum non dicat: sed multi ex modernis huius testificantes ferunt. Et Auic. dixit quod vidit mulierem que vixit. et xianuis post lacerationem venarum pulmonis: sed ipsa comedebat semper zucharus rof. cum pane factum cum coriandro. Et ego assentio ei qui dixerit istud eo quod filij Auensoar mihi filii retulerunt. s. in pluribus hominibus hoc viderunt. Et Gal. quod est ingenio sanitatis. et Auic. dixerunt quod factus ex corosione est praeuere et difficilis: et est sicut illud de quo desperatur. Non enim sanat nec solidat: nisi cum remotione malitie coplons. Et illud non fit nisi in spacio in cuius filii vlcus aut induratur aut putrefit.

Cura itaque sputi sanguinis dieta perficitur et potione. Et dicitur quidem satis filis est ei qua fit preseruat. Dixit Auic. temperent eorum acra ne sit aer frigidus preuens miaz ad pulmonem: neque sit nimium calidus agitas. Dixit philagor. Vitent sumus puluis et tristitia. Et vitent et furore suspitiones. timores amputet sed cum spe bona letent et gaudeant. Et dixit Gal. sup 3^a humor. et ponit quod continentis. Patientes sputum sanguinis non quod inspicere in rebus rubeis: quoniam trahit sanguinem ad superficie corporis ex affiguratione et assimilatione coloris eius. Ait Rafi. dico quod huius reducendo sanguinem ad memoriam a. Exptum est. n. intentionem quod color rubens vultus apparet in sputo sanguis auget illud. Iocquid precipit patienti vt non aspiciat in sanguine dum exit. dixit. A. custodiant intueri res rubeas: et inueniat alia ista quod dicit. res plimas est bona. Dixit Serap. precipit vt tantum tranquillitate vt non expirent vehementer neque clament. Et Haly. dixit. patientem oino non clamare inube a vobis abstineat copia: neque anhelitus emitat magis. Et Alex. dixit. vtat. taciturnitate vt voce aliquid non emitat vel saltem in loquendo non labore. Dixit viter fricationes et balnea quecumque. Dixit Rafi. 9^a continentis. si reiectio sanguinis ex plenitudine fiat dormiat patientem semper erectus ne pres pectoris anteriores cum alijs flectant nec cofricent ne inde confortet: quoniam tussis plim nociua est eis et plusquam alia res: quoniam tussis inducit apam et phibet ne consolidatio fiat. Et Serap. facimus eum iacere taliter quod caput recipiat altius. s. vt sit caput eius preparatum parum ad superiora ita vt non eadant pres pectoris super se adiniscere cofricent. que accidat motus tussis et phibeat ad consolidationem vlcis. Et Auic. dixit. sint eorum sonni sup latus. s. sanum vt non calefiat ps vulnerata. s. tunc Auic. non precipit absolute: sed quoniam eger vult declinare ad aliud latus. nam melius est vt rectus stet: ideo

stetio fiet s3 forma q̄ ē sicut pparatio. vt nō cadāt ptes pe-
ctoris alie sup alias. Et vident vigilias plimas. **C**Dixit
auctor cōpēdij. nulla res nocibilior ē in fluxu sanguis q̄
dolozz inclinatio mēbz. **C**Libos z potus vitet calefaci-
entes z aperientes: acutos amaros: salios: z multum dul-
ces ac multi sanguis generatiuos. Et dixit Alex. si passio
fuerit ex vulneris corrosione vel ruptura non sunt accipi-
ende res i quibus sit acetositas nisi solū acetū. Dixit A.
et in potu acetū cū aq̄ mixtū. **R**asis aut 4^o p̄tinentis ait.
pico dandū esse in potu ante pay de aceto tēperato cū aq̄
p̄tres vices per spaciū triū horaz aut duaz. Et d3 acetum
tēperari cū aq̄ multa aut succo citonior. Dixit Aui. Qm̄
est ex eis cōueniens vt in potu sumant acetū mixtū cū aq̄.
Ipn. n. phibet sanguinis cursum z mūdificat ptes pecto-
ris z pulmōis ex sanguine si retinet in ipso: q̄ nō p̄gelat.
Dixit tñ Alex. q̄ in corrosiōe acetū nō d3 dari. filagoriz
ait dixit q̄ in egritudine de pulmōe nō est v̄dū acetū. oī
nō p̄teriora: s3 p̄ exteriora sic. Cuius auctoritate dñt q̄
auctores cōcedentes acetū intellexerūt in egrediente ex pe-
ctore. Et alij dñt q̄ et in egrediente ex pulmōe pōt dari:
dūmō nō adit tussis: aut nisi ipsa timeat. Et d3 dari cū aq̄
frida. Et dixit Alex. Non d3 patiens de cibario alq̄ sup-
ple. vel potu aut calido sumere: s3 ad friditatez declināte.
Et Aui. dixit. d3 vt sint cibi eoz actu fridi vt quierent san-
guinē z nō agītēt actuali calitate. Et dixit vitare d3 apiū
z aloem z caseum vetus z vinū. Et silt aquā calām. Sed
cibus eoz sit in quo est glutinatio aut inuiscatio z tenaci-
tas quedā z stipticitas: z p̄prie sit in eo ingrossatio san-
guinis. Et de humōi cibis sunt frumētum depilatū cū aq̄
multa coctū aut coctū cū extremitatibus aialū. Et panis
arimus: aut pay hñs fermeti z tri z amidū z rizum. Et ca-
ro edina vel porcina z maxie eoz capitā: extremitates ip-
soz v̄tēs z crebella z vitella ouoz. Dixit Alex. vt de-
bent lacte z caseo recētū: qm̄ nō est aliq̄ iuuabilius ipo.
Et cognoui quedam q̄ anno integro comedit solū de lacte
cū pane. Et silt de lacte loco vini accepit in potu z conua-
luit perfecte. Et Aui. dixit. Lascus recens non salitus val-
de iuuat eos. Et Aaron dixit lac coctū valet nimis ad spu-
tū sanguis: eo q̄ glutinat z adheret. **R**asis tñ 4^o continē-
tis dixit. Non est dādū de lacte patienti sputū sanguinis:
dūmō nō fuerit macilentus: qm̄ lac auget sanguinē nimis:
z inde sputū eius multiplicat: eo q̄ replet venas sanguie.
Et iō Aui. dixit. lac vaccinū de quo butyr est exctum qm̄
plongat egritudo ē iuuatiū pp̄ frigiditate z stipticitatē
suā. Et lac cōsuetū. s. caprinū vel cōsuetū. i. de quo non est
tractū butyr: puenit pp̄ glutinationē z inuiscatiōē suā.
Dñt. cōfert qm̄ plongat egritudo: qm̄ tūc indiget pluri nu-
tricatione pp̄ virtutē. Et dñt: lac cōpetit in p̄n^o p̄cise coa-
gulatū: sed d3 exhiberi in parua q̄titate vt nō augeat san-
guinē. **C**Judeus. lac accidū valet z lac in quo extinctum
est fery. Et dixit **R**as. Et non est dandū de lacte tussienti
bus efficientibus humiditates dum in stomacho cibi ha-
bet fastidiū. eo q̄ iplet pectus z pulmōē humiditatibus.
Dixit **R**asis. pedes cocti valēt ad oēm sputi sanguis spēs.
CDixit Aui. Pisces aradras. i. petrini sunt vebementij
iuuamēti eis. Et maxie cocti insipide. Et cancri valent z
anguille. Et dixit Aui. qm̄ cibant carnibus eligant ex eis
ille que sunt pauci sanguinis sicut sunt carnes colūbaruz
agrestij turtur z p̄dicū decocte in pōticis et stipticis. Et
baly. dixit. si non obstat febris cibus sit illis pulli frāqui
lini p̄dices cum sumachia: aut hesirema: aut verbenia: aut
cū coriandro sicco vel viridi z panis simile munde. Et for-
bitio ex amido z papauere cum pauco zucharo. **C**Dixit
Rasis 4^o continentis in facto ex incontinentia venaruz si
non fuerit febris def in potu de aqua extinctionis ferri
igniti. Et si aq̄ fuerit pluuiialis erit melior. Dixit Aue. 7^o
coll3. Mirabilis auenzoar mibi indicauit q̄ h aqua d3

esse in qua ferra sunt multotiens extincta ita q̄ per hoc a
sua q̄titate decreseat. Et comedat de carne alaudē vel tur-
turi z de carne cuniculina z perdicis z de qualibet carne
hñte paucum sanguinē. **A**lex. aut dixit. da de aq̄ ordeī z
molochia z siliibus: z h vbi febris ibi adesset. **C**Et de fru-
ctibus iuuantibus. dixit Aui. sunt citonia z poma stipti-
ca et iuiube humide. i. recentes z grauā mirti z xilocara-
cta. Et que huius cursu pcedunt vt prunella sorba nespil-
la corna z mora rubi. Et subdit qm̄ sit ex eis vt v̄tāt in
2^a mensa quidā ex luto sigill. z armeno z pauca cāphora.
Vitēt replonē oēm. Dixit Serap. sit cibus in q̄titate di-
minutus valde z in qualitate stipticus viscosus: z fac q̄
sit in eo aliqd stipticū z viscosus: qm̄ nō p̄transit vt sit res
stiptica viscosa. **C**Dixit Auer. 7^o coll3. q̄ hoc maxie ne-
cessariū est. s. cibi dīminutio: z sufficit aq̄ ordeī cū nucleis
assis granor granator in prandio: aut puls assis ordeī. Et
in sero. 3. ij. panis cū testiculis galloy. **C**Dixit **R**asis 4^o
continentis. in corrosione vitādus est cibus per quattuor
dies si virtus affuerit: sin aut dandū est de pane loto cū aq̄
frigida. Et Aui. dixit. si indigeris intentione cōfortatio-
nis conforta. s. aū q̄rtū diem. q. d. subtilia regimē quicq̄
indigeris confortatione: z tunc cibi boni sint chinū. Et
dixit. cum retinet sanguis et peruenit ad quartū diem. s.
post eius retentionem d3 vt nutriatur et confortet. quare
v̄tāt cibis plurimi nutrimenti: incipiat ab eis que sūt sicut
panis infusus in aqua: deinde pueniat ad pulres de fru-
mento z ad extremitates quadrupedum z crebella. Dixit
Rasis 15^o continentis. vir qdam screans sanguinem cum
tussis: z fuerat h passus lōgo tpe comedit vna die passerēs
frixos cū oleo z screauit rotulos tres sanguinis. Et ego
dubitaui de h z sanatus est q̄uis sibi remanserit parum
tussis. Et p̄cepī ipm̄ semp cibari piscibus cessauit tussis
z creatio sanguinis.

Cura quoq̄ per portionem vnam inquantū fluxus est h3
generalē intentionē q̄ est ipsius fluxus retentio: que tñ va-
riat p^o varietate membror a qbus fluit. 2^o varietate carū
eius. z 3^o varietate modor egressiōis eius ex vena. Et im-
plem fm̄ q̄tuor intentiones quarum prima est ad incarnā-
dam z consolidandūz vulnus celeriter ab ipso p̄ncipio: z
p̄cipue si fuerit fluxus ex pulmōe. Ne vt est dictum: fiat
vulnus incurabile aut difficillime cure. Et 2^a est ad trahē-
dum sanguinem ad loca opposita z diuersa. Et 3^a est ad in-
grossandū sanguinem z imobilitandū ipm̄ ne currat.
Et 4^a est accidentiū correctio. Et coagulati sanguis si fue-
rit discoagulatio z eductio. Et incarnatio qdē z vulneris
consolidatio quicq̄ perfecte pficit. z quicq̄ perfici non pōt.
pficit aut cū rebus stipticis viscositate habentib. Dixit.
n. Sa. in de simplici medicina sputum sanguinis curat p
resj stipticas z glutinatiuas. Et Aui. dixit. Mesue in-
carnatiuis z consolidatiuis stipticis: miscent quicq̄ medi-
cine glutinatiue. Ideoq̄ res amare: q̄ diuisione sunt: sunt
p̄rie eis. supple. z acute z salse. Et Auer. dixit. 7^o coll3.
fluxus sanguis ex p̄tibus intrinsecis nō h3 viam vt reti-
neat nisi medicinis stipticis: z cibis grossis. Et Aui. dixit.
glutinatio in hac cura est melius quo occupari o3. Et qm̄
reperit cū glutinatione mūdificatio est vltimū eius qd q̄-
rit. z h qm̄ vulnus fuerit factū saniosum. **C**Dixit **S**al.
7^o ca^o 2^o mēmir. per retentiōē eius cura est. Et eius que
sit anestrāsim. i. aptiōe orificior v̄tāt. est in claudendo qd
dilatātū est. Et eius que pp̄ scissurā est in glutinando. Et
eius que est pp̄ corrosiōem sit remittēdo vel renutricādo
ea que corozā sunt. Stringit aut qd anostrosatūz est a sti-
pticis. collosatu aut qd scissum est ab eisdem z ab his q̄
cūq̄ eis admiscēt z componunt siccantia absq̄z mordifi-
catione renutricant aut corozā ab euchimis cibariis z in
carnatiuis farmaciis. Et subdit q̄ farmaciis p̄dictas inten-
tiones implentibus permiscēt aliqua ex calis z subtilis

Intēto-
nea in, cu
ra, sputi sa-
guinis p
portionē.

Intēto-
nea in, cu
ra, sputi sa-
guinis p
portionē.

Medic.
ne aperi
ne et sub
litate ali
qñ sūt ne
cessarie in
hac cura.

antibus q̄ cū p̄rissima sunt p̄dictis tribus dispōib⁹. s. anastasi corollioni ⁊ scissioi p̄miserunt eis p̄ anadosim. i. distributionē ipsorū. Ea autē q̄ stipticant ⁊ q̄ sunt viscosa recludentia sunt vias suas. indigent ḡ virtute q̄ p̄parat eis vias. Et Aui. dixit. medicinis incarnatiuis ⁊ cōsolidatiuis stipticis: qñq̄ miscerentur medicinis cordis: ⁊ medicinis pectoris et cale sicut apii ⁊ ameos ⁊ anisum ⁊ spica ⁊ filia: sūt apitiue ⁊ subtiliatiue. Et hec p̄nt eis misceri in tribus casibus. vnus est qñ vellemus p̄miscere cū medicinis sputi sanguinis narcotica. Nam tunc ad reprimēdū naturā narcoticorū miscemus subtiliatiua cala vt sint illozum bezoar. Scd⁹ casus est qñ q̄rēt sanguis coagulati dissolutio ⁊ aliq̄lis eductio. Et tertius est qñ q̄rēt ipsarū medicinarū ad locū dissolū. Cū. n. nō p̄fidimus q̄ ille medicis possint ad locū puenire pp̄ ipsarū grossitiē v̄l adherentiā vel viarū longitudinem aut angustationē: tunc p̄miscem⁹ eis apitiua subtiliatiua vt sint delatores earū. donec pueniāt ad locū consolidandum. Et Rafis dixit 4⁹ cōtinentis. Medicine subtiliatiue p̄rie sunt in fine. i. vltime huic p̄fioi cū apte nate sunt ad p̄miscendū cū stipticis vt pducāt eas ad locū in quo est passio: qñ res fride ⁊ viscosa impediunt meatus. Qñ autē ex p̄tib⁹ q̄ sūt stomachū aut ventrem: aut aliud intestinoꝝ sit sanguis eductio non est op⁹ mixtione talū pharmacorū. Et subdit et Sal. his. i. stomacho v̄tri ⁊ intestinis p̄rissimū est genus pharmacorū: s. ipsa eadem miscerentur his q̄ pueniūt emoptoycis caroden inferētia somnū. Et vtilia sūt hīs q̄ molestant a tussis: sūt. n. pp̄ friditate sanguinē q̄ sūt ad patiēre p̄ticulam. Et Aui. dixit. qñq̄ miscerentur eis narcotica: qñ fluxum ⁊ agitationē sistunt ⁊ acuitatē remittūt. Et Rafi in 2⁹ p̄ticula suorū aff. recitat supradicta v̄ba Sal. sic. Medicine ad sputi sanguinis cessationē sunt cōposite de medicinis hūilib⁹ aliq̄ viscositate ⁊ medicinis stipticis. Et finalr ista medicina est generalis ad cessationē sputi sanguis. S. cū sputū sanguis puenit a pectore pulmōne canna eius: aut gutture: miscemus tūc medicinis istis medicinas calas subtilis: et si sint valde p̄rie huic egritudine: q̄ ducunt illas medicinas stipticas: ⁊ faciunt eas ⁊ currere ⁊ puenire ad locū necessariū. Sed cū sputū sanguinis puenit a meri stomacho v̄tre vel intestinis nō ē necessaria talis mixtio medicinarū. Et miscerentur qñq̄ cū medicinis ad sputū sanguis ⁊ ad tussim fortem angustiosam medicinis dormitatiue vt faciunt dormire somno stuporoso qd̄ magnū inuauementū est eis: q̄ sūt friditate phibēt fluxū sanguis: ⁊ faciūt ipm cessare. Et phibent et coriza a loco in quo accidit egritudo. Et dixit Aui. miscerentur eis narcotica pp̄ duas res: vna est sedatio sanguis ⁊ eius getatio vel subtiliationis phibitor: ⁊ alia est dormitio ⁊ remotio motus. Et sunt autē medicinis supradictas intentiōes implentes alie simplices ⁊ alie cōposite. Et stiptice qd̄ sunt simplices alumen iame: nuz cōbustū. hypogstidos balaustra: p̄fidia: galla: sumach. ros. acatia: cuppule gladiū. cortex q̄rcus corall. cornu cerui v̄stū. de quo dixit Rafi 4⁹ cōtinentis. qd̄ extimauerit q̄ cornu ceruinū v̄stū laudabilius sit ceteris cornib⁹. v̄p nisi lonū sit post v̄sionē eius nō curat sputū sanguis. ⁊ sedenigi ⁊ plantago virga pastoris. de qua dixit Alex. q̄ valet ad oēm sputū sanguis et si nō sit cū acuitate Et sandaraca. cū. n. sumit ex ea. 3. 5. cū succo plantaginis oēs fluxum sanguis sistit. Et coriandrū torrefactū: cum. n. ex eo puluerizato subtiliter sumit. 3. iiii. cum succo plantaginis cōfert multū. Et lapis emathytis. oz aut subtilissime teri. ⁊ cū sumit ex eo. 3. i. cum succo vel aq̄ sublimatiōis herbene aut cū vino decoctionis millefolij decocti vsq̄ ad medietatē cōsumptiōis vini valz multū. Et qdam p̄miscēt cū eo mūmiā: ⁊ mire stringit. imo mūmia sola refrigit statim. Et marchasita et defecata plusq̄ emathytes. Et magra cū quo sorbilli sumpta ⁊ mirtus. vsus. n. fructus eius valet i

Medic.
ne simpli
ces primā
intentionē
implētes
que est fluxus sanguinis retentio.

preservatione ⁊ curatiōe. Et dixit Aui. sumatur de grāis mirti ⁊ de semine plantaginis. 3. ij. cum succo plantaginis: aut cum succo ros. qñ est vltimum. Et flos rubi ⁊ moriz: eius inatū: siccatur ⁊ puluerizatur cum sumit in ea cala cum aq̄ frida vel alia re conuenienti ad hoc. Et in ea frigidā cum vino stiptico est vltimū remediū spuentibus sanguinaturorū ⁊ torrefactorū vel v̄stoy. Et sūt medius cortex castanee vel gladis. Et puluis granorū granatorum aceto: sorū torrefactorū bibitus cum aqua pluuiali. Et mala grana nata per mediū diuisa in aqua pluuiali per tridū ponantur ad madefaciendum. Nam illa aq̄ potui data saluatrit potus est oibus fluxibus sanguis ⁊ aliorū ⁊ fluxū v̄tris sumptus. Et spodiū ⁊ karabe ⁊ coagulum leporis vel edi sumptū cum aqua ros. aut aqua albedoregit: vt dixit Aui. ⁊ valet pp̄rie in eo qd̄ est ex pectore: ⁊ sanguis draconis ⁊ succus burse pastoris ē optimus. Et dixit Rufus. succ⁹ ozimi si det in potu statim sedat sputū sanguis. Et dixit Rafis. si accipiant. 3. ij. seminis porri cum. 3. ij. sumach ceflabit sputum sanguis diuturnum. Et Rafi. dixit succ⁹ porri nimis valet cum aceto sumptus: ⁊ valet et cum pulibus coctus. Et succus mente cum aceto bibitus. Et succus foliorū oliue: ⁊ succus celidonie bibitus cito refrigit sputum ⁊ vomitū sanguis ⁊ succus corizigole ⁊ ciminum subtiliter puluerizati bibiti cum lacte asine tepido refrigit sputum sanguis de vena fracta. Et ren allatum: ⁊ silt mirab. allati ⁊ squinanti. 3. i. cū aqua ordeī ⁊ succus noci: ⁊ foliorū salicis. Et puluis factus de floribus nocy: ⁊ floribus cucurbitae sumptus cum sorbilli valet in oī fluxu sanguis. Et dēs equus. i. iusq̄iamus ex succo ei⁹ cū zucha ro sit sirupus: ⁊ bibi: puenit fluxū sanguis vnde q̄q̄ fluxat: ⁊ sanat fluxū antiquū. Et puluis factus ex granatis acetosis vel nuzis positus in olla noua bene obturata posita i furno in quo sit ignis optime medet cunctis fluxibus. Et Medicine aut glutinatiue miscende cū stipticis sunt sicut olibanū ⁊ mastix: ⁊ gūmi p̄fici sumptū mire p̄fici ⁊ occultas opillatiōes aperit ⁊ pulmōis ⁊ pectoris vlcera expurgat: ⁊ silt puenit gūmi amig. Et qd̄ decoquit cū croco in iusculis: ⁊ qd̄ exhibent cū terra sigillata. De q̄ dixit Rafi. 4⁹ cōtinentis. nō est aliq̄ res: q̄ cessare faciat fluxum sanguis statim sicut lutū sigillatū cū pur daf. Et lutū armenū p̄similiter. vñ 4⁹ p̄tinentis dixit. semp oz esse in manibus patētis de luto armeno ⁊ sigill. tēperatis ⁊ densat cū gūmi arab. ⁊ dragagantor: et aliq̄ pte cāphos ad faciendum saporē de eorū ex istis sunt ipsa gūmi arab. ⁊ dragagantū. Et portulaca. dixit alkind⁹ portulaca masticata ⁊ deglutita nālter facit statim ad fluxū sanguis. Et cōuenit comestio eius itez. succus eius est fortior. Et Aui. dixit. ex rebus expertis in abscindendo reiectiōem sanguis ē portulace masticata ⁊ deglutio aq̄. i. succi eius: qñq̄. n. statim retinet. Rafis aut dixit. dico vtēdū est portulaca si cū sputo fuerit caliditas vehemens ⁊ sitis: qñ est in vltimitate ad infrigidandum ⁊ humectandum cū stipticitate. Et ex eis sunt citruli. dixit Asclapiades. citrulos domesticos incide ad minuta ⁊ p̄ice sup̄ eos aquam fontis: ⁊ decoque vsq̄ ad tertiam ptem ⁊ exprime. Et in expressione pōe terre samie. 3. i. 5. ⁊ da ad bibendum. Succus et citrulorū retentus in ore ad sugendum ex eo parum mirabilr valet. Et Rafis dixit dico ponatur cum eo de gūmis arab. mucillagine p̄sili i succo. n. citrulorū est viscositas mirabilis. Et ipsa mucillago p̄sili: ⁊ mucillago seīs citoniorum conueniūt qñ dissoluit in eis dragagantū. Et ex eis est et ipsa terra samie siue terra stelle. p qua qdam ponunt gipsū. Et ex his est semen altee ⁊ malue quando ponuntur cum medicinis stipticis. ⁊ storax et calamita. Et ex eis est radix cōsolide maioris fm oēm modū administratiōis ei⁹. Et ex

Et ex eis est tri. 7 amili 7 cortex thuris 7 semē plātaginis 7 bis filia. **C** Dixit Isaac. Amig. amare date cum amilo 7 menta fluxū sanguinis cum omni celeritate coarctant. Et dicit hoc idē dixit de dulcibus. Et sterens apri vel porci sumptum siccu cū aqua vel vino potēter restringit. Dixit Sera. Damus illas medicinas si nō fuerit febris neq; apā cū aliquo sirupo pontico faciēte stipticitatē. Si aut fuerit illie febris aut flegmon damus eas cū decoctiōe quarūdā medicinarū stipticarū sicut sunt citonia 7 zarur 7 sorba 7 si milia. Et Aui. dixit. Opz vt dēnt medicīne pstrictiue spu sanguinis cū vino stiptico: vt penetrēt: qz in quātum vinum iuuat ad penetrationē: lz nō tñi quātū vinū subtile. Et hoc nisi sit ibi febris aut apā: qm tunc dimittat vinū 7 sumat cū alio succo conueniēte. **C** Dixit quoq; haly. me dicamina da pontica 7 reprimētia simul 7 leniētiane for te que reprimūt anhelitus ledāt organū: mēbra hec plana sint 7 leuia nāliter. Et Gordo. dixit. Medicinis stipticis 7 glutinatius oz medicus scilicet lenitiua vt sunt passule candi penidiē liquiritia 7 succus eius iūube 7 hydromel aquatū. **C** Ex medicinis itaq; simplicib; suprascriptis 7 alijs similibus possunt confici medicīne multe cōposite. De quibus est medicamen bonū. R. dragaganti 7 gummi arab. 7 sanguinis draconis boli ar. ros. amidi spodij emathytis feminis papaueris albi seīs plātaginis mūmie acatīe hypoquistidos. añ. 3. iij. penidiar. 3. iij. sirupi ros. qzū sufficit. Et aliqñ addit succus liqr. dosi qzūz castanea cū aqua plātaginis aut portulace aut ros. in ieiunio. **C** Aliud. R. spodij ros. boli ar. emathytis. añ. 3. x. coralli karabe margaritar. añ. 3. vi. seīs papaueris nigri. seīs ros. 7 plātaginis 7 portulace 7 balaustie. añ. 3. iij. puluerizent 7 da cū aqua pluuiāli. dosi. aur. i. valz. n. in corrosione. 7 qñ est acuitas in sanguine. **C** Dixit Sal. 7^o mēimr. cap. 1^o medicamē andromaci. R. acatīe. 3. iij. ros. balaustie. añ. 3. viij. gūmi arab. 3. iij. dragagati. 3. i. da cū aqua pluuiāli. Dixit itaq; Sal. Medicamen est: qñ ros. balaustia 7 acatīa habēt stipticitatē 7 gūmi arab. 7 dragagātuz sunt viscosa 7 colloza 7 glutinantia: sed nō est possibile vt hoc farmacū vlsq; ad pulmonē 7 toracē per se perueniat: qñ sunt visco sa 7 stiptica. Et maxie cū mel nō addiderit andromachus sed aquā pluuiāle dederit stipticā 7 ipsam virtutē hntem. sup. quare oz huic farmaco aliqua miscere deducētia ipm ad passionis locū. Quidā laudāt sirupū factū ex decoctiōe capitū ros. boli ar. 7 reupontici. **C** Medicamē Serap. de quo sumēdū est apud somnū. R. acatīe balaustie ros. rub. hypog. copulaz gladiū 7 corticū thuris. añ. terant 7 cribellent. dosi. 3. iij. cū aq; sumach. **C** Aliud expertū in eru ptione 7 corrosiōe vene. R. spodij ros. rub. luti armeni si gill. sedengi. añ. 3. x. coralloz karabe margaritar. nō perfo ratas. añ. 3. v. gūmi arab. dragagati. añ. 3. vi. papaueris ni gri. seīs portulace. seīs malue. seīs ros. rub. seīs plātaginis cornu cerui vsti. añ. 3. viij. acatīe hypoquistidos succi liquir. añ. 3. v. amili torrefacti. 3. vj. dosi. 3. iij. cū aqua pluuiāli. **C** Sirupus optimus ad oēm emorofagiā vnde cūq; fiat. R. hypoquistidos ebimolee boli ar. acatīe coralloz alboz 7 rub. 7 mūmie psidie galle mēte balaustie gūmi arab. dragagati finiti corrigiole seīs arnoglose sumach radicis pentafilon. sanguinis draco. añ. 3. i. decoquantur in aqua pluuiāli vlsq; ad tertiā 7 colent 7 additis. lib. iij. zuchari fiat sirupus. def. cū aqua plātaginis: aut cū aqua fructū stipticor. **C** Dixit Auer. 7^o collz. mihi melius videt om nibus alijs zucharū ros. cū aqua in qua decocte sunt glan des 7 nucez cipressi equaliter 7 cauda cabalina est mirabi lis. **C** Medicamē vtile valde in oi emorofagia. R. caude equine cōsolide maioris mēte melisse centinodie plātagi nis ros. rub. coriandri viridis berbene milefolij portula ce ozimi burse pastoris folioz rubi 7 rapui folioz quer cus floz vel folioz cizonij folioz oliue agrimonie celido

nie. añ. M. i. nucis cipressi cūmini ameos 7 anisi seminis se niculi 7 apij torrefactor 7 squinati 7 spice. añ. 3. iij. seminis plātaginis acetose 7 portulace granoy mirti seīs cito nioz 7 psilij seminis porri sumach copulaz gladiū psidie balaustie granoy granatoz acetosoy ericatoz floz salic cis floz nucis floz cucurbite. añ. 3. 5. papaueris albi 7 ni gri seīs iusquiami albi. añ. 3. vj. succi liquiritie hypoqsti dos acatīe sanguis draco. añ. 3. iij. corticū radicū castanea rū. 3. iij. boli ar. 7 sigill. sandaloz oium karabe. reupontici. añ. 3. iij. 5. seīs coriandri pparati. 3. vj. sorbaz nespilloz cor nioz 7 iūubaz oium inmaturoz 7 ericatoz. añ. 3. iij. 5. prunelloz inmaturoz exicatoz 7 fructus cinosbatis. añ. 3. i. decoquātur oia in aqua pluuiāli in qua extinctus fue rit calibz ignitus multoties sufficēter quousq; due tertie deficiāt in ipsa tñ pñ infuse fuerint pdicteres vel maior pars eaz per biduū deinde colent 7 ad qualibet. lib. eius ponatur lib. 5. de sirupo mirtino. 7. 3. iij. de sirupo de papa uere 7 clarificet 7 sirupet 7 acetoset cū aceto citonioz. 7 pōt aromatizari cū cinamomo mace gariosi. olibano 7 ma stice. dosi. 3. iij. aut plus cū aqua plātaginis 7 aqua mirti.

C Et qñq; sunt medicīne opiate cōposite de qbus est me dicamē Almā. R. thuris sang. draco. añ. 3. iij. karabe. 3. v. emathytis terre sigill. añ. 3. x. aluminis. i. vsti. 3. iij. balau stiaz. 3. iij. opij. 3. iij. raud. torrefacti. 3. iij. fiat ex eis troci sci. x. Ex qbus quotidie vnus eoz in potu sumat cū suc eo ozimi maioris aut portul. Et si egritudo fiat vehemens alius circa noctē dandus est eis. **C** Troc. inuentionis Ju dei. R. karabe balaustie ros. acatīe ramich. hypoqsti. gū mi arab. dragagati. seīs papaueris sanguis draco. 7 opij. añ. partes conueniētes. conficiant cū aqua virge pastoris: 7 dent cū aqua oz lei. **C** Dixit Cōciliator. medicamen ad spū sanguinis expertū. R. acatīe balaustie nucis. cipressi gallay hypoquistidos granoy vne siluestris caude equi ne corrigiole mirti lapidis emathytis sandarac karabe capilloz rub. sanguinis draconis. gūmi arab. dragaganti simile forme amidi terre sigillate luti arnie. luti stelle alu minis scifi. añ. 3. 5. stercois asini leporis 7 capre siccorum spōgie cōbuste enchaustri scriptoy centauree minoris cor nu cerui vsti spodij capitū ros. rub. siluestris ericij rubei reubar. costi. añ. 3. iij. seminis papaueris albi lactuce por tula. plātaginis iusquiami al. añ. 3. i. corticū mandragore opij castoi. costi cassielig. añ. 3. iij. croci caphore. añ. 3. i. cō ficiantur in massa cū succo portulace 7 plātaginis: deinde informētur trocisci pōderis duaz. 3. 7 dimittantur post duos mēses: aut tres. dosi eoz est vnus.

C Alium eiusdem qd sanguinem 7 ventrem sistit 7 tussim dolorem paliat somnum inducendo. R. nardi storacis ca la. cina. thuris. añ. 3. x. xilobal. succi liquiri. añ. 3. i. armo niaci cassiefi. dauci. assari. añ. 3. vj. 5. galbani myrrhe costi piperis albi. añ. 3. 5. fecis balsamit aut loco eius fecis ter bentine sublimate. 3. iij. succi folioz mādragore. 3. vj. 5. opij. 3. 5. mellis quod sufficit.

C Alium stephanonis optimū ad oēm sanguis fluxū 7 eos qui cibū nō retinēt: 7 ad lateris dolorē. R. absinthij dau ci anisi. añ. 3. iij. storacis myrrhe croci opij. añ. 3. iij. cina momi. castor. añ. 3. iij. mellis qd sufficit: 7 def mae 7 vespere in modū auellane cū decoctione plantaginis tepida.

C Secunda aut intentio que est ad diuertendum sanguinē in hoc sicut in alijs impletur diuersionibus. Dixit Aaron ante qd spū sit intensum ligentur tibie 7 calefiant pedes 7 vole ipsos proprie cum panis calidis. **C** Dixit Aui. fri centur eorum extremitates 7 ligentur incipiendo a supe rioribus ad inferiora. Et Almā. dixit. Brachiorum 7 co raz superiores partes sunt ligande 7 inferiores sunt frica de. Debent et sanguinis diuersiones oibus alijs modis fie ri. Dixit Aui. flōmia trahit sanguinem ad partem vacuā a parte vñ fluit. Et sic diuertit ad partem de qua sit flōbo

De opia
tis.Secunda
intētio est
sanguinis
diuersionis.

thomia: ut ergo citius trahat sanguis ad partē scienda est
flōmia de eadem parte. **C** Dixit ergo Aui. si a regimine ci-
bi. i. post regimē cibi ordinatū succurrat ad flōmandū ba-
silica partis in qua estimatur q̄ sit solo p̄tinitatis Dixit.
n. Aaron prouidendū est in spūto sanguinis ex qua parte
erit dolor: deinde fiat minutio. **Q** si dolor fuerit in toto pe-
ctore minutio fiat vlt̄ ab ambabus manibus. Et haly. di-
xit. q̄ slobothomia dā est basilica. Et Alex. dixit. q̄ in spu-
to sanguinis de plenitudine slobothomia fiat de vena me-
diana. verum slobothomia partiēda est ad plures vices.
C Dixit. n. Sal. 5^o de ingenio sanitatis. q̄ minutio facta in
spūto sanguinis per plures vices. añ. parū iuuat nimis. Et
Alexan. dixit. Extrahēdus est sanguis. añ. par per multas
vices: qm̄ melius est. Et Sa. inuit. xbi supra slobothomia
esse vltimū remediū. **C** Et Auctor compēdij minutio fiat
per pauci sanguinis per multas vices: naz in slobothomia
do 2 maxime in hoc casu semper considerāda est virtutis
preservatio. Air enim Sal. vt 4^o scribitur continētis. q̄ si
patiens spūtu sanguinis purget purgatione rebelementi.
etione multa omnino morietur. Et p̄pterea dixit Aui. fac
flōmiam subtilē. i. strictā ne egrediat. multum de spū 2 vt
egrediat potius sanguis subtilis q̄ grossus: q̄ nō est sic
aptus fluere: sicut subtilis. Vel flōmiam subtilem. i. parū
in viceita vt accipiat sanguis in expulsionibus. i. flōmij
pluribus: inter quas sint tres hōe. sup. aut plures vel pau-
ciores fm̄ tenozem virtutis. Si tñ plenitudo foret in toto
magna flōmia posset fieri ex parte opposita prius: 2 valet
in hoc multū flōmia saphenay ipsa. n. dixit Alex. iuuabi-
lis est multū. Et q̄uis flōmia reddat sanguinē fluxibilem.
non tñ dixit Sor. est dimittenda: qm̄ facit eū fluxibile ad
partē. de qua fit flōmia: 2 phibet ipsum fluere ad partē de
qua prius egrediebatur. Si tñ p̄p̄ aliquam cām flōmia fieri
nō posset pronocent fluxus cōfueti qui restricti fuerint vel
fiat sanguinis minutio cū sanguisugis 2 scarificationibus
profundis: vel puocetur sanguis per nares emoroydas vel
mēstrua. Air enim Jpo. 5^o affo. mulieribus sanguinē spu-
tibus si mēstrua puenerint huius spūtu mitigabitur. Et
Sal. dixit. discendum est a nā: quia attrahere possumus
sanguinē per minutionē de vna parte ad aliā partem con-
trariā. **C** Facta flōmia 2 diuersione. dixit Raf. 4^o continē-
tis. prouidendū est quoniam si corpus nō fuerit purgatū pur-
getur: 2 de humore condonante eū si ergo. cū sanguine
fuerit visus humor dominans ipse purgandus est medici-
na conducēte illū que non fiat ex acutis farmaciis: neq̄ ex
aperientibus ora venarū fm̄ plm̄tū in isto casu condomi-
natur colera quare eūanda est. cū māna cassia tamarindis
2 zucharo viol. Et quidam exhibent mirabolanos citri-
nos cum oleo amigda. dul. dulcoratos.

Tertia autē intentio generalis que est ad inspissandū 2
immobilizandū sanguinē ne fluat impletur cū medicinis
frigidis remittentibus caliditate 2 seruoze eius. Et cū eis
maxime que ipsum grossum 2 viscosum reddunt. quare eli-
gant frigida grossitie 2 viscositate hūitā. Jpsis aut non in-
uentis misceant frigida cū viscosis ingrossantibus. Et ali-
qñ in furore sanguinis intēso necessaria sunt narcotica: de
quibus est syrupus de papauere cū aqua viol. cucurbite
vel nenufaris. Et 4^o continētis. dixit Raf. def de semine
iustqami. s. albi. 3. i. 4^o cū aqua 2 melle. s. cāne. Air Joāni-
eius. opm̄. p̄p̄iū h3 cōgelare sanguinē liquefactū 2 ingros-
sare ipsum. quare dixit Raf. dico q̄ valet ad oēm. s. fluxū
sanguinis de interioribus vñ. **R**. opij. 3. vnius sextā. gum-
mi arab. 2 balausti. añ. 3. 5. fiat troc. vnus: 2 def. ad fluxū
sanguinis de pulmone. sup. nō totus sed q̄stum congruit.
Et si fuerit ex pectore addit eis de cinamomo. 3. vnius 3^o.
R. zuccari ros. veteris syru pi mirtini syru pi de papauere.
añ. p̄tē. 4. dyamicōis dyadagagati. añ. p̄tē. i. misceant 2 in
torporent cū puluere coralloz sanguinis dyacois enathy-

tis 2 terre sigill. 2 fiat inde ad tenendū in ore 2 lambendū.
C Troc. tenēdi sub lingua. **R**. dragagati gummi. arab. semi-
nis portulace torefacte. añ. 3. 5. boliar. antere lapidis ema-
thytis terre sigill. karabe coralloz ru. añ. 3. i. conficiant cū
mucillagine philij 2 seminis citonior. 2 aq̄ portul. **C** Li-
nias totus torax cū vnguento q̄d tussim mitigat sanguinē
infrigidat 2 pectus lenit. **R**. olei mirtini 2 ros. de amig. d.
añ. 3. i. 5. succi citonior. 3. 5. cere albe. 3. iij. seminis ros. gā-
mi arab. boli ar. luti sigill. añ. 3. 5. **C** Dixit Ser. Q̄ vt em-
plimus pectora spuentū sanguinē ex infusis anbelitus cū
frigidis phibētibus: sicut cū emplis q̄ sunt de carnib. i.
pulpis granatorū farina thuris corall. albaſce sauib or-
dei balaustijs bolo ar. terra samie puluere molēdini folijs
rāni mirti citonior. p̄p̄oz 2 siliū. Et ponamus super pe-
ctus eius res infrigidantes cū spongijs infusis in aceto 2
aqua ros. frigida 2 aliquo oleo 2 stipticorū sicut citonior.
mirti 2 siliū. **C** Q̄ si spūtu sanguinis fuerit a pulmone.
dixit Aui. opz vt patiēti dentur medicinie incarnatiue sic-
ce vt boliar. 2 ematicū 2 silia cū succo. arnoglose. Et si
fuerit a pectore. dixit Raf. 4^o continētis opus est medici-
nas subtiles admiscere cū alijs vt ducant illas ad locū lon-
ginquū. i. plusq̄ qñ ab alijs puenit mēbris. Et est misce-
dū in hmoi medicinis de narcoticis vt inde fiat maius iu-
uamentū cessante tussi per ea: 2 vt ingrossent sanguinē per
frigiditate eoꝝ. Et inde complet totū positū in cōpo-
sitione harū rerū. Et in hoc potissime valent extrinsecus
approximata. **C** Dixit. A. curantur cū emplastris 2 cum
medicinis interius sumendis in quibus est substantia sub-
tilis: 2 has debemus admiscere cū stipticis glutinatis vt
iam dictū est. Dixit Alex. debent fieri ex rebus stipticis cō-
mixtis cū oleo mirtino aceto 2 vino stiptico 2 similibus.
C Emplastrū Raf. 4^o cōtinētis. **R**. aloes myrrhe thuris
acatie 2 sanguinis dyaconis scies mequith: 2 terant 2 com-
ponant cū succo myrti. Aut fiat emplastrū de p̄dia trita
cū aceto. Dixit. Aui. albedorogi in seipso cōiungit inter
duas res cū estimat q̄ causa spūti sanguinis est ruptura.
C Et de vtilibus est emplastrū factū de folijs lamburce
cū aceto. Et dixit Raf. dico emplastrū bonū q̄d appositū
pectori facit cessare fluxū sanguinis 2 stomacho vomitū 2
ventri sanguinis fluxū: qm̄ confortat 2 constringit. **R**. oli-
bani balaustie acatie memithe aluminis scissi seminis iur-
squiami corticū nādragore myrrhe aloes zaffarā ramich
2 folioz ros. añ. terant 2 cōficiant cū aceto vini tēperato
cū aq̄ 2 apponant. **C** Dixit Aui. apponant emplm̄ de fari-
na ordeī 2 ozobi 2 acatie cū albumine oui. Et in estate vi-
gat pectus cū oleo de citonijis 2 in hyeme cum nardino.
C Q̄ si fuerit ex gargareoe 2 gutture. dixit haly. cephal-
icā flōma 2 aquā gargariet portulace vñ sumach 2 spume
in qua terrā liquefeceris cipinā. i. samia vel boliar. Et si
fuerit ex meri vel stomacho. dixit haly. flōma medianā. Et
patiēti da troc. de karabe vel de balaustijs cū aqua arno-
glose vel ros. in qua sumach infuderis vel fricaueris. Et
stomaco hoc applica emplastrū. **R**. sandaloꝝ. al. ros. ru-
bea. añ. 3. 5. such. acatie. añ. 3. iij. ramich. 3. iij. tere 2 cū aqua
tempera ros. aceto vini modico. Amplius de hmoi spūto
plenarie dicei in sermone sequenti de vomitū sanguinis.
C Et si fuerit de fecibus eius a capite ad palatū. dixit Ser.
ponemus sup caput 2 inter duo supercilia res frigidās sti-
pticas: q̄ ipse abscondit et fluxū sanguinis narium. Air
Raf. 4^o continētis. in sanguine fluēte de capite flōmetur
cephalica. Et gargariſina fiat cū stipticis. Et emplastrū po-
nat super caput infrigidatiū. Air tñ Raf. dico considerā-
dū est in hoc. qm̄ caput indiget calefieri. Et dandum est de
rebus stupefactiuis vt dormiat. **C** Et si fuerit ex palato cu-
ra fit per gargariſmata per res stipticas ec.

De cura

fuerit ex catarro acuto: tunc aut respicit ca-
tarum

Tertia in-
tentio est
sanguinē
inspissare
2 immobi-
lizare.

ibm̄tū
is ordm̄
om̄s qm̄
cōm̄tū

tarū ipsū: aut sanguinis sputū: 7 qdē respicit catarrū:
aut ipsū diuertit: aut cām eius rectificat: aut ipsū in spū
sāt 7 phibet a fluxu: aut qd ex eo in pectore collectū fue
rit educit. Et Sal. qdē 3^o de ingenio sanitatis. ca. 13^o. por
tuit curā facti ex catarro acuto recitādo curā quā fecit cui
dam nobili mulieri romane. Et ipse qdē nō flōmāuit eā: qz
quattuor diebus pp catarrū nō comederat nisi paruisimū
quid: vñ debilitata erat virtus ad tolerādū flōmiam. quā
propter. S. cū alijs diuertētibz processit: pcepit ergo vt
clysterizaretur. Et Aui. recitās hanc curā dixit. clysteriza
uit eā cū clysteri acuto pp dimissionē flōmī: vñ dixit. ad
ministrat clystere acutū ad attrahēdū mām a partibus ca
pitis si nō fecerit flōmā pp phibitionē factā. i. pp causas
phibentes eā. qsi dicat. si fuisset facta nō fecisset Sal. cly
stere acutū post eā statim: sed interposuisset tps cōueniēs:
fecissetqz interim nō acuta. Dixit tñ Serap. spūetibus san
guine pp catarrū nō expedit vt flōmens dū permanet ca
tarrus acutus. Aui. aut dixit si nō est catarrus acutus pun
gitius valde colericus. i. purus a sanguine separat. sup.
sed admixtus ei flōmes hō statiz a pñ sup. sed si nō est san
guini admixtus nō flōmes: qz nō educeret humor ille: sed
magis fluere. Et sic intellexit Sera. 7 fortasse ēt pp hanc
cām Sal. flōmā in illa muliere dimiserat suspicās ne mā
illa acuta catarralis tpe quattuor diez fuerit sic a sanguine
sepata q nō esset educibilis p flōmā. Et fecit eam flōmari.
a. fricari. s. manus 7 pedes. i. circa extrema cū calido me
dicamine: 7 q ligare. Dixit Aui. q ista diuersio valet in
quocūqz catarro: vñ dixit. assidue ligatio extremitatū ei?
incipiēdo a superioribus descēdēdo ad inferiora 7 fricē
cū vnguento vel oleo calido sicut est oleū eueueris asini.
m. Et fecit Sal. illā mitti in balneū. dixit Aui. pp medica
men. i. q balneū est medicamē illi pueniēs. Et qz diuertit
7 alcēdēt ex corpore fumositates resoluūt: vel forte dixit.
pppter medicamen. i. pp vnguentū quo inuncta erat vt ab
stergere p balneū. Quqz balneū exierit. dixit Sal. caput
eius cooperiat tēperatis rebus ne cerebrū pateret ab aere
frigido subintrāte poros p balneū ratificatos. Et habēs
Sal. intentionē ad mām in capite locatā vt resolveret 7
attraheret per cōmissuras capitis pcepit vt raderet ca
put eius vt medicā apponēda magis cuti adhereret: 7 sic
fortius 7 pfundius imprimeret. Est. n. abrasio capitis di
xit Aui. necessaria ad apponēda medicamina. s. rubifican
tia. 7 maxime in mulieribus que sunt aptiores ad catarrū.
Et capite abrado superposuit Sal. de stercore siluestriū co
lumbaz 7 pcepit vt moraret ibi qsi oris tribus. Nā in tā
to tpe sua calitate potuit exticasse 7 ad cutē capitis diuer
tisse mām illā in capite locatā. Si aut vltērius moraretur
fortasse nimīū calefaceret. Et maxime: qz catarrus acutus
est. Et pcepit Sal. ne caput aliquo oleo inungeret. Et A.
dixit. Nō vngat. caput oīo oleo silamino neqz sibi silibus.
sup. 7 multo magis alijs oleis frigidis vel humidis ne for
te humectaret caput aut nō opilaret capitis cutis: 7 reti
neret interius mā vaporosa. Et volēs Sal. mām catarra
lē fluētē 7 paratā fluere a fluxu phibere ingrossando eā
7 claudēdo vias trāsitūs eius dedit ei in hora dormiēdi
tyriacā nouā quattuor mensiū. Nā talis tyriaca somnū in
ducit 7 mās fluētēs ingrossat 7 defeccat. Et fluxu phibito
Sal. processit in cura cū eis que cām cōiunctā respiciunt. s.
sputi sanguinis. Et dixit. Quqz catarrus cessaret intēdi q
pulmo debebat mundificari. qz lesa erant in ea vox 7 anbe
litus designabat q pulmo mā repletus erat: quēadmodū
cecidit ex capite. Custodiuit tñ eam ante qz pulmo esset
mundificatus in quiete 7 silētiō: fecit tñ fricari totum cor
pus eius pter caput pcpue manus 7 pedes 7 ligari eos.
Et nō dedit ei illo die mundificatiū pulmonis: qz ex ante
gestis mulier debilitata erat. Et vespere dedit ei iterū de
tyriaca noua quātitatē sabb. i. in parua dosi: qm mā iaz di

minuta erat. Et ea accepta dormiuit suauiter. Post hoc se
quenti die dedit illi multā mellis cocti qzitate ad mūdi
candū 7 abstergendū pulmonē. Et pcepit vt quietē 7 som
nū seruaret. Et in 4^o die diluculo dedit ei tyriacā vetustā
cū multo melle. Et hoc iō vt mundificaret pulmo amate
rijs in eo ptenis: 7 ad aperiendū 7 reliquias resoluendū 7
pfortandū mēbra. Mel. n. deducit medicinas ad pulmonē
7 abstergit 7 mundificat. Et post operationē dicte tyriace
apposuit supra caput eius medicamen predictū de sterco
re columbay ad psumptionē 7 diuersionē residue mae in
capite locatē. Et ad hāc ēt intentionē misit eā in balneo. 5^o
aut die cepit pulmonē eius fortius mundificare: postea cū
quodā intervallo super caput eius posuit cerotū scm. cum
affodill. qm extirpatiū est. Cēmplā tñ 7 cerota supradic
ta 7 alia filia nō debent supra caput administrari vt mā
in eo collecta inde resoluāt nisi post imptionē aliarū inten
tionū: 7 maxime cū nō suffecerint. Et iō Sal. vsqz ad vlti
mū distulit apponere affodiloz cerotū. C Dixit Aui. cur
nō valent ea que diximus nō est excusatio cure catarrī 7 re
tentionis eius cū eis que sunt sicut abrasio capitis 7 admi
nistratio enphi facti ex stercore columbino 7 remoueatut
fm necessitatē. Et sicut iā dictū est in cura catarrī qzqz po
nit supra caput causticū: qzqz ēt cū ferro ignito sit cau
teriu. Plures. n. curauit. dixit Alex. de hac passione cū cau
terio vltimo posito supra caput. Et inde cessauit reuma 7
tussis. Libanit aut illā dñam Sal. vsqz ad perfectā minora
tionē mae cibis subtilibus proprie ptisana ordeī 7 pauco
pane 7 in potu dedit aquā ordeī. Et postea cū voluit ingros
sare 7 phibere descensum cibauit eā fructibus stipticis.
Mā aut cōsumpta exiit eā regimine cōualecentiū: 7 eozū
quiereunt egritudinē cū motu ambulationis 7 equitationis
suauis 7 fricationibus abstīnēdo eā a balneo ne ei noceret
hoc tpe calefactiōe 7 agitatiōe sua dādo ei cibos boni san
guinis generatiuos i qzitate pauca 7 sic euasit nec habuit
necessitatē bibēdi lac. C Dixit Aui. predictū regimine est
bonū: verū tñ in intētiōe que est ad ingrossandū 7 sedādū
fluxū. dixit ipse. Oportet vt studiū impendat in infrigidā
do caput qz tum possibile est: sed nō impendat plū studiū
in humectādo ipsū: qm humectatio fluidā reddēs mām
facit ipsam magis fluere. Et ad hāc intentionē in dieta di
xit. sit cibus eoz coctus cū aliquo pōriceo fm semitā for
bitionis. Et sit cibus pauca quātitatis ne multiplicet san
guis 7 agitet: apud tñ debilitatē cibet pane infuso in ace
to cū aqua mixto frigida. C Alexā. vt recitat Raf. 4^o con
tinentis vituperauit dictā curā Sal. 7 dixit. Si fuerit cā
reumatis acuti studendū est vt aptetur mala compio capi
tis 7 ad frigiditatē 7 humiditatē paceti oleū ros. 7 aquā
frigida: qm per hanc curā coriza calida mitigabit 7 defi
ciet reuma acutū: vñ omni studio vtendū est epithymati
bus 7 emplastris 7 impositionibus in nares cū rebus fri
gidis. Et gargatissime cū decoctione caricaz solatri sem
peruine: 7 de his apponendū est capiti cum oleo. Et dixit
Alexā. Miror de Sal. quō visus est cōtra huius opinio
nē donec nocuit patienti: vñ iurare credidit. Raf. vero ibi
dē dixit. Dico q 2^o expertus suz de hoc. s. regimine Sal.
7 appropriatū inueni. Et dico considerandū est in cura su
periori. s. Alex. qm fallit. qz si caput infrigidat ad immu
tandū complōnē eius: vñ fluunt reumata 7 claudunt in
eo. Sed si calefit cessant reumata 7 omnino nō fluūt ad pe
ctus. 7 dixit Raf. Sal. quidē cōtrarius est omnino huic
opinionī. s. Alexan. ita q appositū capiti de medicinis cō
burentibus: 7 dedit in potu de tyriaca 7 omorufia q om
nino augēt in corrosiōe 7 adustiōe sicut dixit Alexā. Sed
Raf. dixit. Dico q peccauit in hoc. s. Alexā. filz: qm hmoi
medicines phibent corrosiōnē: eo qz defecāt vebementer.
Sed in medicinis quas dixit. s. Alexā. valere ad vlcus pul
monis 7 filz de vlcere pectoris nō peccauit: Qm magis de

Accant q̄ alie medicine 7 nō exiccant neq̄ inducūt tussim: sed sanant vlcera que sunt in canali pulmonis. Et iō nō est aliquid inuabilius ad deficcationē hor̄ locorū eis. Et iō non est dicendū cōtra Sal. in medicinis que vlcera in pulmone: q̄n̄ huiusmodi medicine nō perueniunt ad illā virtutē qua deficcare sic possint dum prohibeant a corrosiōe sicut faciunt ille. ¶ Q̄ si catarr̄s nō fuerit acutus: tunc est necessaria eductio eius soluendo ventrē. dixit Aui. cū cohibe. Et facta euacuatiōe si fuerit necessaria flobor̄thomia fiat: deinde adbereant medicine rubificantes capiti. Dicunt ante appositionē rubificantū pōt caput cōfortari superponendo calida stiptica. ¶ Auer. 7^o colligit dixit. Si causa vene fracte fuerit reuma q̄ illuc curret 7 cōmouerit tussim: 7 p̄ hoc vena sit aperta: aut propter catarr̄ acutū qui substantiā corrodit pulmonis: tūc flobor̄thomie farmacia est admiscenda. Et superpone capiti res exiccantias. Et si causa reumatis fuerit frigida supponemus capiti pulnerē gariofil. piperis 7 pulegij. Et si cā fuerit remisse frigide sufficit pulvis maies 7 nucis musc. 7 coactiē pomorū citoniorū 7 oia que habent virtutē calefaciendi modicū cū modica siccitate. ¶ Intērio aut̄ que est ad fluxum sanguinis implet sicut dicit̄ est incarnando 7 confortando cū troc. de karabe 7 silibus. ¶ Senti. ad sputum sanguinis ex catarro cū corporis extenuatione. R. canerorum flumaliū lotozum. 3. i. lingua arietis buglose melisse 7 gepastoris. aii. M. 3. passul. eucl. liq. aii. 3. i. iuiubas de censeminis malue. 3. i. fiat decoctio vsq̄ ad cōsumptionē duarū partiū. 7 accipiantur ex ea. 3. vi. 7 sirapi de papauer 7 zuccari albi 7 sape. aii. 3. vi. decoquant ad spissitudinē: deinde addatur pinearum. 3. i. amig. d. seminis citoniorum passulis. dragaganti 7 gummi arab. aii. 3. i. ad os clear vnum mane 7 sero.

Cura facti
a caliditate
acuitate
sanis
gummi.

¶ Cura facti ex caliditate 7 acuitate sanguinis est dixit Serap. cū parua sanguinis facta in principio egritudinis. Et post illud administramus q̄ infrigidat 7 humectat: si aut aqua ordeī 7 cucurbite infrigidata 7 aqua psilij 7 medula cucumeris 7 similia. ¶ Senti. ad sputum sanguinis ex subtilitate 7 acuitate eius. R. borraginis endiuie arnoglōse. aii. M. i. capillorū uene. recētū. M. 3. liquiri. ordeī mundi. aii. 3. i. iuiubas. 30. pruna. 20. papaueris albi. 3. ij. sandal. al. 7 ru. seminis endiuie. aii. 3. ij. fiat iulep cū zucca ro albo 7 sumat cū aq̄ endiuie. fiat mixtura ex dyapapauer 7 dyadragagato 7 dyapenidio cū corallis. 7 margaritis. ¶ Et curā facti ex frigiditate aeris cōstringere posuit Sal. 3^o de ingenio sanitatis ca. 13^o sub exemplo cuiusdā adoleſcētis 7 d. Quidā iuuenis hīs tussim propter frigiditatem in spūalibus mēbris euenientē creauit sanguinē in mensura medi rotuli quē mox minui de vena sanguinē duab⁹ apotesibus extrahēs. 7 in 2^o die manus 7 pedes fricari precepi 7 ligari. Et vespere prime diei dedi medicinā vocatā dyaspetim. i. 7 de seminibus stipticis 7 narcoticis. Et in 2^o die post flōmiā super totum pectus eius posui cerotum de affodil. A. dixit. de gummi rute agrestis. vespere aut̄ illd abſtuli ne corpus nimīū calefaceret: hoc. n. diuertit ab interioribus ad exteriora: 7 malā cōplonem frigidam alterat. Et 3^o die idem cerotū apposui spacio q̄si triū horarū: deinde inromisi eū in balneū. Et postea dedi dyaspermaticon. i. medicamen de seminibus calidis ad remouendū frigiditatem a mēbris pectoris. Postea dedi de tyriaca antiqua ad mundificandū 7 consumendū si quā mā in pulmone remāserit 7 instrumenta anhelitus confortandū: 7 restat ad implendū predictā curā vt dentur incarnatiua 7 consolidantia vlnus ex his que dicta sunt supra. Et regendus est regimine quō recta fuit mulier superius adducta. ¶ Dixit Raf. 4^o continētis addendū est in indumentis vt calefiat vestibus: 7 dandū est eis de rebus calidis cū stipticis sicut dyapiperon cū trocisco de karabe. Ialy. vero dixit. si spu-

Cura facti
ex frigidi-
tate aeris
constrin-
gentis.

tum sanguinis ex causa frigoris fuerit non est necessaria flōmiā: sed que teporati sunt caloris sicut ribus spica 7 filia. Et Serap. similiter dixit. nō est necesse vt flōmetur 7 nō est necesse vt curetur nisi cum rebus teporatis in calefactione sua sicut sunt spica cinamonū myrr̄ba costus cortices thuris 7 bedeguard. 7 crocus. Et decoctio radicū alceē 7 centauree grosse 7 raued 7 mastix 7 similia. Et si est sputū sanguinis in principio sue inceptionis conuenit ei aqua mente cum medicinis stipticis sicut bollo terra sigil. karabe 7 si bibantur cum aqua pluuiali est melius. Et precepit etiā vt bibant ipsam solam quando infunduntur in ea medicinis stipticis. loco eius ponitur aqua ros.

¶ Cura autē prouenientis ab humiditate mollificante 7 relaxante poros 7 orificia venarū. dixit Aui. est vt administrēs illud in quo est exiccatio 7 calefactio 7 stipticitas sicut est flos squinant 7 radix eius 7 mastix 7 cuminū torrefactū 7 calamētū montanū 7 calcadis 7 castor. 7 crocus 7 albedoregi 7 alberdi q̄ est granū laxatiuū. Et q̄nq̄ ad mifcentur predictis stiptica equalia vt castanea.

¶ Et cura facti a siccitate. dixit Aui. cum est in principio. administra humiditates notas ex lactib⁹ 7 oleis 7 succis 7 alijs humectantibus. Et hoc post regimen commune diuersum ad contrarietatem partis. Et quia in tali regimine diuersum cadit flobor̄thomia. ideo subdit. q̄ flobor̄thomia 7 alia diuertentia debent esse minora 7 debiliora eis que conueniunt in alijs. Dixit autem notanter in principio. quia si processisset non competeret flobor̄thomia neq̄ aliud regimen diuersum.

¶ Et in facto a causis primitiuis. dixit Serapio. si est ex casu saltu: aut vociferatione. 7 silibus. non est flobor̄thomia negada propter distractionē materie a menbro lesa: 7 potest adamus medicinas stipticas. Dixit Ialy. da troc. karabe terre ciprice ypoquisti. amili gummi arab. cū portul. aq̄: aut sumach 7 silibus. Et locū emplastriza percussum silibus medicinis. ¶ Dixit Auer. 7^o colligit in principio dy flobor̄thomari ex vena cōmuni si fuerit multa repletio: si nō fuerit de basilica: 7 sanguis duabus vicibus extrahat. Et tēpore flōmie brachia 7 testiculi ligent⁹ 7 a tussi abſtineat quantū pōt. ¶ Et Aui. dixit fiat etiā 7 diuersio 7 cura fiat cum susuf. q̄ sic fit. R. reub. x. partes lacte 7 luti armeni. aii. pt. v. doles. 3. i. s. cum aliquo robur stiptico.

De cura

ex? Si ergo fuerit ex incisiōe fixura vel ruptura pueniēte a sanguis multitudine. Cura est 3⁹ tres intētiōes quaz. vna minuit repletiōē 7 paucificat sanguinē pro q̄ impleda. dixit Aui. Opz vt nō cibe⁹ eger q̄ntū possibile est: imo ieiunet tribus diebus in quo tpe sufficiat sibi oī die cibis paucus ex aliquo viscoso: q̄n̄ tū nō apparet casus virtutis expellat 7 fugiat a comestione q̄ntū plus possibile fuerit vsq̄ ad quartū diē. Et si tūc casus virtutis necessario cibe⁹ eo ex quo generat humorē q̄lis: aut declinad frigus. Et quantū possibile est vt nō comedat q̄ est forte. i. acutū: vel forte. i. multi sanguis gñatiū: vel forte. i. difficilis digēsis faciat: imo sit p̄terus aq̄ ordeī 7 pprie decocta cū lētib⁹ vel iuiubis: aut citonijs. Et paneisulo in aq̄ frida: aut in aliquo acetoso siue sit sulcitu siue nō. Et sulcitu acetosum est factū cū decoctio est in acetorū post decoctionē est positu in infusione in multo aceto sicut cōter fit sulcitiū. Et nō sulcitu est q̄n̄ sup cibo aliquo ponit modicū de aceto p̄ter q̄ decoquat: aut infundat in eo. Et implet cū flōmia. ¶ Dixit Sera. In principio flōmamus basilicā stillare 7 extrahimus de sanguine p̄mo die bis: 7 in scdo bis. si cōstat virtus: 7 que illi simulant vt etas 3⁹ anni 7 alia particularia: deinde etiamus humore vincēt. Et si dixit Raf. 4^o continētis. p̄mo fiat minutio. Et subdit Aui. si nō sufficit hoc. s. dieta subtilis predicta. supple. flōmia in principio: sed additur in sanguine: tunc fiat flōmia.

multa. s. iterato. Et scda sanguine ad loca longinqua diuer
rit modis. s. oibus supradictis. Et tertia incarnat et con
solidat cu his que supradicta sunt simplicibz et ppositis.
Dixit Raf. vbi supra loco dolenti superponat spongia in
fusa in aceto et aqua repida: et si fluat cu abundancia nimia
superponat emplm de acatia pfidia gall. cu aceto de cito
mpe et vino stiptico: et si accipiat de bolo et emathyte valet
nimis. Et de vtilibus in hoc casu est vt accipiat de ter
ra adusta que cadit de furno qua quida fuliginē furni vo
cat et subtiliter terat: et per sindonē cribret: et cu succo pla
taginis: aut cu succo mirtino misceat vt fiat sicut lohoc de
quo sepe ponat in ore et lambendo translutatur. Et si
incisio vel scissio vene euenerit ca acuitatis sanguinis di
uertat et mundificet cu colere educatione et rectifice cum
administratione infrigidantiu et humectantiu supradicto
ru ab intus et ab extra applicato: deinde consolidetur lo
cus cum stipticis glutinatis facientibus adherere simul
partes solutas et incarnari et consolidari.

Et cura facti ab aptione orificio venar et ipsar cotinen
tia. dixit Raf. 4. continentis. fit per res stipticas decoctas
in aqua in qua extinctu fuerit ferru et lapides calefacti. Et
cu minutione et paucitate cibi. Et opz vt sit intentio tua ad
quietandu et ingrossandu sanguine. Et eietur sanguis et
diuertat modis supradictis. Et post minutione et diuersio
ne: dixit Aui. Medicine quas opz approximare sunt sti
ptice pontice cu glutinatione. Et sunt glutinative incarna
tione cu stipticitate sicut balausti. pfidia sumach succus ra
moz vitis glandes folia rubi karabe acatia licium succus
virge pa. fuchaba. succus agreste et ypoqstidos. Et de vtili
bus est puluis factus de radice burse pastoris. Et qnqz
confortant iste: et que ex eis fiunt cu alumine. gall. aloz et
abinthio. Et qnqz decoquunt iste medicine in aquis pur
is. Et qnqz in quibusda succis: et bibit ear decoctio. Et
qnqz fiunt ex eis medicine composite et empla etiam.

Et in facto ex resudatione. dixit Aui. sicut ex apostemate
curetur apostema. s. in principio cu repercussione et euione.
Sed post repercussione non curetur cu stipticis: qm hoc
attrahit nocuentu magnum compingendo materiam in
grossando et retinendo: sed curetur cum maturatiuis intelli
gendo per maturatiua debite resolutina cum quadā aper
tione et mollificatione. Nam talis medicina resoluit si pos
sibilis est resolutio: et si non maturat.

Et facti aut a corrosioe. Sal. 5. de igenio sanitatis. Et Aui.
et hic dixerunt. q cura est praua et difficil sic q ab eo raro
fit euasione: sed fm plin transeunt in ptisim: veru dixit Aui.
qnqz competit in eo vt no dimittat corrosio augmentari
aut confirmari. Et coplef hoc fm tres intentiones: prima est
cio mae corrosioe que grossa est hns subtile admixtu. Di
xit Alexan. no est fienda minor: et si fuerit cu abundancia
sanguinis. Aliter et melius. nisi fuerit cum abundancia san
guinis. Ait enim Serapio. Iuuat in principio extractio
sanguinis de basilica si non prohibet ab illa aliquid. Et
vide qd dcm est. de stomia in casu supra. Deinde dixit Se
rap. est lenificatio nae. Et soluimus eos cu medicamine fa
cto ex aqua prunoz tereniabin viol. cassia. iuiubis et se
besten. Et si adiuvat virtus soluimus eos cu iulep et peni
dis. Et conuenit clystere leue. Et A. dixit coplef ista
intentio expellendo humore agutum. Et qnqz solutione
educit colera et grossum simul cu pillulis de agarico et simi
libus. Et scda intentio est ad quietandu sanguine et sedā
du acuitate eius vt no vltra augmentet corrosio. De qua
dixit Alexan. Non est vtendu stipticis. s. in principio. sed
narcoticis et mitigatiuis ad quietandu malitia corrosiois.
Dixit Serap. Damus eis aqua ordein qua decocti sint
canceri. Et si egritudo est acuta valde decoque ordeum cu
aqua cucurbita loco aque. Dixit Rafis. 4. continentis. poni
mus in medicina ei de opio. Dixit Aui. ingenia vt sedes

tussim et eius comotione cu medicinis de seminibus. s. si
dis: qd est scriptu caplo de tussi. Et tertia intentio est ad
carnis regeneratione incarnatione et consolidatione in qua
tum possibile fuerit. Dixit Rafis. curat per res generantes
carnem in loco corrosio. Et ipsa generat per cibos boni chi
mi et medicinas carnis generatiuas. Dixit Serap. ingenie
mus vt generef caro in loco qui corrosus est. et vt orificiu
glutinetur ex medicinis exiccantiis pter q mo. dicet: et ex
medicinis in quibus est glutinatio: que sunt sicut est terra
figill. et lutum nominatu stella: qd apponit de ciuitate se
nis qm miscef cu medicinis stipticis. De hac intentione. di
xit Aui. ad sumum copetit omne exiccantiu mundificati
uum et inuiscantiu et consolidatiu. Et qnqz miscent res
iste implentes tertia intentione cu implentibus sedam. sicut
cu miscemus succu plantaginis cu terra figill. aut aquam
portulace cu karabe et bolo ar. et additur cum eis de opio.
Et auctores quida in corrosione maxime solliciti fuerunt de
sedado descensum catarrhi acuti: et de sedado tussim. dixit
Sal. et ponit. 4. continentis. Medicine stupefacientiū se
minu valent ad tussim graue vebementē accidentē ex spu
to sanguinis: et qbus reumata descendit ad pectus mala.
Dixit Serap. si est tussis vebemēs que consolidatione vul
neris phibet sedamus ea cu gummi arabi. et dragagato et si
milibus. Et haly. dixit. papaueris da troc. et iuiubarum
syrupū cu aqua amoglose et similibus. Et dixit. Si tussis
acciderit continuent hac subsequi: et in aqua quam bibe
rint terra projiciat cipricar et armena et spodium. Dixit
Raf. 4. continentis. Dico si affuerit caliditas et litis veba
mēs cu spu to sanguinis. s. seminu citruli cucumeris vel
melonis longi cucurbita portulac. papaueris et iusquiani
et opij. an. parte conuenientem: et da in potu cu semine apij
et anisi ad deducendu ad locu medicinas illas. Et in libro
de euchimia et kakochimia post q Sal. dixit. de effectibus
puenientibus a lacte caseato in stomacho mirabilis est qd
de tribato sanguine si in vulnere pfundo patiat aliquis
quid tale vel in ventre vel in aliqd intestinoz confluerit.
Etoluunt. n. et infrigidantur et parnoy pulsuum fiunt: et
maloy pulsuū: ac etiā putredinis vicinantiū sanay parti
culay: ppter quā autē cām oīum familiarissimus humor
nostroy: cu infrigidatus fuerit tam magnay passionū cā
fits inquisitione nō parua est dignum. Euidens aut est et ex
hoc cognoscere quā magnā vim habeat prauorū humorū
qualitas. Et Ait Rafis. 4. continentis. si successu spu to san
guinis fuerit angustia anhelitus vebemēs interiectione et
sudore frigido notū sit q sanguis in pectore cōgelatus est.
Cū itaqz congelatus est nō dē fieri cura cu stipticis: sed cu
attenuatiuis vel cu syrupo acetofo et similibus dum atre
niet sanguis: et per tussim eijciat. Dixit Alexan. dandū
est in potu de aceto cu aq cala: qm lauat loca dolētia et mu
dificat sanguine congelatū. Et Aui. dixit. Perueni ad
mundificandu pectus a sanguine congelato dando in prin
cipio potus acetū mixtu cu aqua nisi tussis adsit. s. fortis:
q tūc oz vt caueat acetū. Et dixit: qnqz sanat sanguine cō
gelatū medietas. 3. i. dracurcume cu aliquatulo de aq por
ri: et coleario oximellis. Et Aue. colliget. 7. ait. Sal. pre
pit dari acetū aq mixtu si medicus viderit in pulmone san
guis sit coagulatus. Et hec medicina ē pria iuuamēto cāe
et accidenti: pp qd aceto inest per nām vt moueat tussim.
Et tussis prauū est accēs: et hic timendū. Et acetū vulnere
nocet cu sit pūgitū et sanguine subtiliat et apit et fluere
facit: et ppterea acetū dimittēdū erit. sup. et aliis medicinis
coagulati sanguinis dissolutiuis insistēdū. Cōsiderādū tū
est qd sit melius an acetū an alie medicine. Aqua scabiose
bibita puenit. Et tyriaca antiq cu sumis ex ea. 3. l. 3. cu de
coctioe ligri. et capillorū uene. sanguine cōgelatū in pectore
dissoluit et spuerē facit. Et dicit q cor vulturis et proprie
pulli ei i pelle ligatū et portatū sanguine vndeūqz fluentē

scilicet
triquo

De dissolu
tione
sanguinis
coagula
ti in pecto
re et pul

De valen
tibus a p
prietate.

Sistit. Et q̄ ap̄is accepta viua ⁊ linteo ligata si frōti alligē sanguinē nariū sistit. Et si sup̄ torace sanguinē fluentē ex pectore vel pulmone. Et si super pectine menstrua fluētia sistit. Et similiter in alijs sistit sanguinis fluxibus. ¶ Et dicit summe buffonē vnū cui nulla lesio fiat: ⁊ in vase fa- ctili nouo pone ⁊ bene cooperi vas: ⁊ ibi dimitte donec moriat̄: deinde suspende ipsū vt exierit sine sole vno vel igne ⁊ sicū include in capsula argenti vel eris: nā col- lo suspensa oēm sanguinis fluxū sistit. ¶ Notant qdā q̄ spūtu sanguinis pōt aliq̄ per viā criss̄ eueniri: ⁊ q̄ tunc nō infert timorē. Et Ras. 4.º cōtinentis dixit. se vidisse in q̄daz muliere. Et ideo dixit Aui. q̄ multoties. i. aliq̄ spu- tum sanguinis pōt esse causa sanitatis ap̄tis in capite. vel in splene vt qñ per ipsū fieret criss̄ illius apostematis.

De tuffi.

Lap. xx.

Tuffisest
duplex.



Tussis dicitur Aui. est offendiculus spūs in trachea arteria. Et est duplex: vna voluntaria: et alia nō voluntaria. Et voluntaria est illa in qua fit motus instroꝝ anhelitus a virtute aīali motiua pcedēte deliberatiōe. Et de hac nō est hic sermo. Nō voluntaria vero dicitōꝝ instroꝝ per quē nā intendit expellere suā nociuā. Dicit. n. A. tussis est ex motibus quibꝫ nociuiū a mēbro aliquoꝝ: et hoc mēbruū est pulmō. Et p̄tinuans vt trachea arteria et cōicātia vt dyap̄pectus. Et quidā dicunt. possumus et intelligere alia mēbra nutritiua p̄cise stōm: qñqꝫ. n. sunt et viā cōitatis et cōitatis mīae. Et motus tussis localis. Cuiꝫ aut virtutis sit operatio aliqua se discordia inter auctores et et inter doctores ex dictis apparet in suis verbis p̄dictis vī ipm virtuti nālī expulsiue. Et motiua possunt esse et motꝫ est ad expellēdū nociuā: nociuiū aut ex perat virtus expulsiua nālīs: nō motiua voluntaria vt innuit Ras. 5. de accēti et morbo tussis ēctus factus absqꝫ cogitatione et deliberatione. attribui nisi virtuti nālī expulsiue. C. Ras. v. tussis. voluit qꝫ sit motus factus a virtute motiua. Dicit. n. qꝫ spūū est digestū in pulmone: et defectus est virtutis aīalis: et nō nisi volūtariē uentis pectus et dyap̄bragma: et nō ex defectu illis ipsa. n. fecerat circa spūū totū qd̄ debebat. Et sic nō voluit Ras. qꝫ aliqꝫ virtutis nālīs occur motū nisi volūtaria. Et potuit Ras. moueri ex mo cui attribuit motus tussis nō hꝫ de se mo se mouet dilatatiue et p̄strictiue: sed mouet motus et dyap̄bragmatis: quare p se pulmo nō p̄strinellat rē in eo sibi exītem nocētē: nec dilatat pertrahat sibi ad expellendū illud auxiliantē: sed sicut est pp̄ musculos pectoris: et p dyap̄bragma qꝫ virtutis motiue voluntarie non nālī. C. Auer. liget. 3. dicit. tussis est motus virtutis expulsiue ne pp̄ expulsionē rerū que ledunt instroꝝ anhelitus qui egreditur secū: et pp̄ adiutoriū pectoris. Et hoc pꝫ qꝫ virtus volūtaria habeat aliquā inuētiōē: qñqꝫ nā ipsa violentiā inferat. Et Consta. dicit. est motus nālīs virtutis aīali iunctus fm cursum a instroꝝ spūs operatis ad expellendū sup̄flua et a. Et Aui. 2.ª p̄mi. dicit. qꝫ tussis est motus cōpōsiti et volūtario. C. Et modus. dicit qdā. fm quē tussis est: qñ cū aliqd̄ nociuū occurrit cāne vel pulmō alteri et instroꝝ anhelitus: virtus sensitiua sensus nōcumentū suscitāt virtutē nālem expulsiuā et tussis est qꝫ nō pōt per seipsam nociuū expellere: vt in q̄ inoperat virtutis motiue volūtariē vt illā adiū mouet musculos pectoris et dyap̄bragma violēte motū mouet pulmo et violēter motu dilatat

Culnavir
vntis ruf,
fie fit ope
ratio an
nāte an
volūtarie.

De modo
fm quem
causatur
eussie.

tiuo. z pſtrictiũ: ſic eo moto qđ ledebat expellit. Et ſic
 apparet qđ ex parte modi puentus huius motus ipſe eſt
 nalis: ſed inquantũ cõcurrit ad ipſum motus muſculoꝝ
 dictoꝝ quibus cõplet tuſſis dicitur motus virtutis aialis.
 Dixit Sal. creator ſublimis poſuit in aiali motus quibus
 euadat a nocumẽtis ſicut poſuit motum ſternutationis z
 tuſſis: z ſternuationẽ poſuit qđ in eo vt per ipſam expel
 lat a ſe illud qđ p̄uenit in naribus eius ex rebus imper
 dientibus per hoc qđ p̄uocat ſternutationẽ. Et tuſſis po
 ſuit vt per eã expellat illud qđ eſt in arundine pulmonis.
 ¶ Dixit Aui. tuſſis eſt pectori ſicut ſternutatio cerebro.
 Et eſt tuſſis proprie ſumpta acciſ. ſ. actio leſa non ablata
 nec diminuta: ſed corrupta infirmo. Et p̄pterea Sal. de ac
 cidenti. 3. ipſam malo motui ſuppoſuit. v̄z large ſumpta
 tranſfert ad ſignificandũ morbuũ ad quem ipſa ſequitur.
 ¶ Dixit Aristo. 10. p̄blematum p̄blemate primo. Qui
 buſdã aialibus ineſt tuſſis vt hominibz quibũdã aut nõ vt
 boui. Cuius cãu aſſignans dixit. hoc ideo eſſe qđ in pluri
 bus aialium ſupfluũ qđ eſſet cã tuſſis cõuertit in aliud:
 nõ. n. cõcurrit interius in pectus: ſed tranſit exterius z ibi
 cõuertit in pilos: vel cornua z ſilia. ¶ In boni ne aut non
 eſt ſic: nõ. n. extra ſerũ vt in aliud cõuertat: ſed interius cõ
 tenta concurrit in pectus vbi tuſſis gĩatur. ¶ In ſuperorũ
 ¶ Ap. hõ plim cerebrũ reſpectu ſui corporis: z hõ pluri
 mã humiditatẽ in eo: z eſt frigidũ z humidũ. nõ tuſſis ſit
 deſuete humiditate ad p̄tes pectoris. Et adiuuat ad hoc
 ſtatura hoĩs quaſi 3. cã recta: z calidioris ſpũs: pp qđ mul
 ti funi in eo eleuant ad caput: z ibi inuenientes cerebrũ
 frĩm cõdentant z in aquea p̄uertunt nãm qđ ſicut pluuia
 ad p̄tes diſtillat pectoris: z ledẽ tuſſim cõmouet. ¶ In eg
 tĩ bobus z pectudibus accidit qđã motus ſilia tuſſi qđ pro
 prie nõ eſt tuſſis: cũ nihil p̄ ipz ex ſupfluũtatibus expellat.

Causa tussis: dicit Gal. de simplici medi^{ca} est via cōis
onini tussi. Et est q^{ia} via per quam transit aer est
preter equalitatē suam naturālē. Motus. n. puocatiuus
tussis accidit tunc cū venit in cānam pulmonis diuerfitas
egrediens a cursu nāe. Et illud est: qm̄ de consuetudine ae
ris est temperate pertrāsire hāc cānam semper. Et incessus
est in ea vnda leni. Et hoc est subdīt Gal. Sim duos modos
z vnus est vt pāniculus teges cāna pulmonis ericet^{ur} z ex
asperet^{ur}. Et alius est vt cadat in ea aliq^{id} corpus: cuius trā
situs est in ea pter equalitatē: siue humidū sit in suba sua
hoc corpus vt vinū: siue ficcū vt panis. Est. n. casus cuius
filiis nō est consuetus cāne nec aerī omiseri. Et q^{ia} nō affue
uit de eius pprietate est vt ledat aīal dato q^{ia} nō ledat mor
dicatiōe vel alia qualitate. Cum ergo cadit in ea aliq^{id} ali
qua horarū absterfione sua intrinseca accidit ei inde vt ve
niat in arūdine motus tremoris: z motus agitatiuus qua
re sit causa vt mouer hominem ad tussim.

Causarū vero spālīū tussis: alie sunt primitiue. alie añtes:
z alie cōiuncte. De primitiuis dixit Aui. sunt oēs ille que
sunt de numero eārum que ponunt mēbra pectoris lesa in
complōne sua: aut formis eorū. i. in compōne: aut que ipso
rū mouent vnitate: z isteres extrinsece remouentes pecto
ris mēbra ab ipsoz complōne nāliat: aut sunt infrigidātia.
dixit. n. 3^o. 5. affo. q. actu multū frigidat: vt aqua frigida
aēr frigidus: emplā z alia frigida extrinsecus pectori ap
plicata sunt cōmoventia tusses. Aut sunt calefaciētes ea
supflue: aut sunt exiccātes supflue z exasperātes ipsa: sicut
est fumus: aut puluis: aut fapoz cibi acetosus: aut pōticus
aut acutus. Dixit Sera. acetū facit accidere tussim ab ipso
medio. **C** Que autē ledent ea in cōpōne ipsoz. dixit Aui.
est res extranea cadēs in meatū anbelitus que nō recipit
difficultatē anbelitus. i. q. nō recipit aerē anbelitus facta
ab illa reopilōne in eo sicut accidit tussis pp ea fum alieu
ius rei ex cibo vel potū illo meatū pp negligentiam aut oc
cupationē in sermone. Et ledentia ipsozū vnitatem sunt
sunt

aut casus percussio obuiatio 7 alia ipsorum punitate sol-
 uentia incidendo perforando vel contundendo. **De causis**
 autem. Dixit Aui. Cae tussis continet. i. punitate cor-
 poris sunt sicut ea que accidunt ex causis corporeis calefaci-
 entibus pponere aut in frigiditibus aut siccitibus aut hume-
 ditatibus sine materia vel cum materia sanguinea aut colica aut flati-
 bus subtili fluida aut grossa aut melica: melica tamen raro est
 causa tussis. Et ista materia quicquid gerit in dictis membris: 7 quicquid
 effundit ab alijs ad ipsa. Que si fuerit effusa a superioribus
 ut a cerebro: tunc dicitur Aui. dum ipsa permanet discurrens
 super canalem sicut discurret aliqd sup parietem non excitat plim
 tussim. Cum autem effundit in spacio canalem commouet tussim. Et
 sicut cum mordicat et si discurret sup parietem. Et sicut commouet
 tussim cum sit materia in pulmone: 7 vult nam expellere ipsam.
 Et quicquid fluit ad ipsa ex istis aut epate aut aliquibus membris
 pectoris que impellunt ea. Et quicquid deriuat illuc cointate cor-
 poris totius sicut accidit in febribus: 7 ppter in febre adu-
 ctum aut febre vnius diei laboriosa aut pestilentiali: 7 quicquid
 sine febre vt in cacacia. Et ipsa materia quicquid est apans: 7 quicquid
 non est causans opitionem in membris ipsis. Et quicquid est sol-
 uens continuitate ipsorum: vt cum est mordicatio uel ceratua.
 Plim tamen dicit Serap. non accidit nisi humiditate que currit
 ad pectus aut a superioribus aut ab inferioribus. Et quicquid
 dicit. A. est causa tussis lapis gñatus in canali pulmonis. vt
 dicit Sal. 4. de interioribus. caplo ultimo. Et Alexan. di-
 citur exponat q vidi 7 miratus sum. Expuit vir qdā lapide
 asperum durum non lenē resistantē tactui vt cadēs in terra soni-
 tu faceret: q diu molestia sustinuerat dū expulit illū. Et la-
 pis fuit ex viscoso humore gñatus. Et non post multos
 dies vt pñfici solēt ita defunctus est. Et Paulus dicit. q
 vidit lapide exire cum sputo sanguinis. Et Aui. dicit. quicquid
 egreditur cum tussi res petrosa filis ciceri. Et causa ei est humor
 grossus i que agēs calitas in lapide cōuertit erat aut filis
 ciceri in qñtitate: q non pōt esse magne qñtatis in canalis
 pulmonis cum non sint spatiositatis magne. Qz si fieret ma-
 gnus non posset ex illis egredi. Et Azara. ca. de tussi di-
 cit. Quicquid sit tussis ex alalibus generatis in cana pulmo-
 nis 7 locis vicinis: q alia minora sunt mustelionibus: 7
 transferunt de loco sue originis. Et resultat tussis ex illo-
 ri motu: qñ vero quiescunt in loco vno qescit 7 tussis. **De**
 tussi Sal. super 4. regiminis acuto: 7 ponit a Rabi. in 9.
 particula sic. Mala pponē in qñlem lacertorum pectoris se-
 quit quicquid modica tussis: ipsa. n. ppo ineqñlis est causa tussis:
 qz mordicat lacertum: 7 ipse mordicat? mouet cum desiderio
 ad expulsionem eius qd ledit ipsuz. Et dicitis p q tussis
 alia est per pñtate membroz pectoris: 7 alia est per cōita-
 te ad alia membra siue illa membra sint mittētia mām siue cō-
 primētia dyasfragma. Dixit Ser. quicquid sit tussis absqz mā
 currete ad pectus. imo fit ex flegmone in gibbositate epa-
 tis. sup. vel in stomaco: aut splene. Et ex omni magna re-
 pletione stomaci qñ impellitur 7 pñmitit dyasfragma quo
 cōpresso coartat pulmo 7 cōstringit. Et qñ coartatur acci-
 dit tussis. Et tussis insuper alia est sicca alia ē humida.
 Et sicca est in qua non emittit sputum: 7 humida dō p opposi-
 tū: 7 nō dō tussis sicca vt extimauerūt qdā: qz fiat sine mā-
 teria pōt fieri cum mā: qñuis ē sine ea. Et tussis qdem sicce cā
 est: aut priuatio mām in membris anhelitus sicut est illa que
 accidit ppter malitiā cōplonis valde frigide vel sicce sin-
 gularis. i. sine mā. Et que fit ppter apata epatis 7 partes
 suspensorioz epatis: quibus colligatur dyasfragma. Et in
 quibusdā horis fit ppter apata splenis. i. qñ sunt magna val-
 de. supple 7 quicquid sit ppter apata splenis repletione ex humo-
 ribus ventositate potu uel cibo. Et quicquid sit ppter mām inepti-
 tudine uel inobedientia ad expulsionem. dicit Sal. s. ppter hu-
 morū grossitē 7 viscositatem: qre a membris amoueri nō pñt
 ppter multā adherentia. Aut fit ppter humorū subtilitatem
 7 ipsorum imbibitionē 7 fluiditatem: qua qñuis moueantur 7

separent a membris 7 subleuent sursum reuertunt disper-
 7 descendunt inferius. Et quicquid sit dicit Aui. in pñ adu-
 tus apatū calidoz in partibus pectoris vsquequo maturē-
 tur. Et quicquid sit cum apate duro tussis sicca valde: 7 quicquid sit
 ppter sanie replentē spaciū pectoris que non expellit nisi
 cum tussi. s. difficili. Et ideo quicquid frequenter tussit 7 nihil ex-
 puit. Et quicquid sit p virtutis debilitate: quis. n. ibi sit mā de-
 se obediens: si tñ virtus expulsiva nō fuerit potens expelle-
 re aut affuerit debilitas expulsionis. s. p virtutē voluta-
 rie mouentē pectus: tussis erit sicca: in qua nihil exuatur.
 Aut qd parū valde. Aut hoc erit ppter anhelitus. s. debilita-
 te. Nam cum anhelitus est debilis nō pōt fieri impetuosis mo-
 tus quo expellat mā: vel ppter anhelitus. s. frequentia ex qua
 malitia addit in sputo vt nō facit educat. vt apparebit
 de pleuresi 7 de empimate infra. **Tussis vero humide**
 cāe oppositē sūt pñctis. Et itez tussis alia est maligna:
 7 alia nō maligna: sed secura. Et tussis qdē maligna ē. di-
 cit Sal. super 6. epydumiaz. 7 scribit a Rabi. in 6. particu-
 la sic. Est aut fluxus fluens a capite: aut vltus: aut apa in
 aliquo membroz pectoris: aut sanies constricta in pectore.
 Et tussis secure cā est: aut mala cōplo in istoz pectoris: aut
 grossities gutturis: vel canē pulmonis. Et rursum tussis
 alia est que raro aduenit: 7 alia que frequenter: ista dō hīe
 piodos. Et itez alia est recens: 7 alia est antiqua cronica.
 Et tussis qdē in suo piodo: aut multū frequentat motum
 aut inter motū 7 motū intervallat. Et que est frequēs di-
 xit. A. plim pducit ad sputū sanguinis. Dixit Ipo. 3. affo-
 si vero estas sicca. s. siccior sicca sū nām 7 borealis. s. fri-
 gida: vel minus calida qz ea que est tēperata in sua nā. Au-
 tūnus vero fuerit pluuiosus austrinus: qz multū sit plu-
 uiosus: 7 calidus multiplicabunt i hyeme tusses. Et Aui.
 dicit. cum estas est septentrionalis pax pluuiosa: 7 autūnus
 est meridionalis: 7 pluuiosus multiplicabit tussis in hye-
 me. Et dicit. q multiplicat i hyeme 7 vere hyemali 7 quicquid
 multiplicat etiā in voce estiuā. Et multiplicat cum flatu
 septentrionis. Et accidit tussis de nocte pluries qz de die.
 Et quia nox frigidior est 7 pori magis clausi 7 mā minus
 euaporaret cum his de nocte patiens ea magis memoratur.

Signa generis haberi possunt per sensum 7 habent
 p relationē. Et signa facta a causis pñmitiuis
 7 quibus causis ex eis ē haberi possunt ex narratione in-
 firmi 7 astantium 7 inuentione cum inquisitione.

De signis autem causarum coniunctarum. Dixit Serap. 2. bre-
 uiarj ca. 20. Qñ sentis anhelitū est possibile tibi signifi-
 care super vnāquāqz spēm tussis: est sū hunc modū: qñ
 si accidit ex malitia cōplonis pure si qdē calida fuerit sen-
 tit habēs eā inflammationē vehementē in instis anhelitus.
 Et accidit in facie rubedo: quā sequitur vehemens sitis: 7
 desiderat extinctionē. s. sitis: 7 iuuantur vento siue altera-
 tione aeris frigidi. Et qd sputum est decliue ad coleram in
 colore 7 sapore suo. Dixit Alexā. eminente 7 sentiunt ca-
 lore tussientes 7 respirantes 7 desideriu habent frigidi ae-
 ris: 7 iuuantur magis quando aerem trahunt frigidum
 qz quando frigidam bibunt aquam: 7 vultus eorum cali-
 di apparent 7 caput similiter. Et Aui. addidit predictis
 signis magnitudinem pulsus.

Et signa pñonis frigide. Dixit Serap. sunt qz facies est
 plumbea: 7 non sentitur illic caliditas: neqz sitis: 7 nocet
 eis res frigide 7 conferunt calide. Et Alexan. dicit. 'Pali-
 di sunt vel vultus captiuitate: 7 neqz sitim hñt neqz sal-
 sum expunt 7 ledunt a frigidis sicut a calefacientibus
 iuuantur. Et acetositatem magis qz amaritudinē sentiunt.
 Et precessit aeris frigiditas 7 balneum in non sua hora 7
 dieta frigida. Et Aui. dicit. Signa eius sunt additio eius
 ex frigore 7 plumbeitas faciei 7 paruitas sitis.

Et signa sicce. Dixit. A. sunt augmentū eius cum motu 7 fa-
 me 7 leuitas ipsi? cum sunt qes 7 repletio 7 apud potū 7 bal-

am angis
 amicos si
 no sunt
 amiam

am angis
 amicos si
 no sunt
 amiam
 Tussis alia
 ē maligna
 7 alia est se-
 cura.

Signa fa-
 cre a mala
 complone
 calida.

Signa fa-
 cre a mala
 complone
 frigida.

Signa fa-
 cre a mala
 complone
 sicca.

neum humectatiuū. Et dixit. cū nō fuerit sputū nec subtile nec grossū: ita qđ qđ nō sit saluū: tūc egritudo est asperitas pectoris. s. procedens a siccitate exasperante illud. zc.

Signa mala complectentia eius materia.

Signa. n. complomēs pure est qđ oīo nō sit sputū. Nihil enim dixit Alexā. ex sola distemperātia expuunt qđ videatur: sputū. n. dixit Aui. est signū eius que est cum mā. Et Serap. dixit. mala ppto mālis cognoscit ex multitudine eius qđ egreditur cū tussis: ex eo qđ sentit de grauitate. Et genus māe dixit. A. signat genus eius qđ spuit. Et si fuerint māe humide erit multitudo sterititionis z proprie in somno z post somnū: qđ māe ille humide in somno pstrinunt. Et in nocte magis molestāt maxime si fride fuerint.

Signa fa. cre a materia catarrhali ex capite.

Et dixit Alexā. mālis si accesserit tussis: opz scire si supercurrat reumatica mā. Et si sic opz scire an ex capite an ex alijs mēbris. Qđ si de capite fluat necesse est vt in vultu aut tracheā arteriā irritationē quādā moueat cū sonitu in faucibus exire. Qđ si amplius in pulmōne fluat difficultas orit in inspirādo. Et tūc interdū sequit febri z lingua aspera: z mala. s. poma maxillarū sunt rubea z grauitas sentit in pectore. Et post hec si nihil dignū expuat vox respirās. Et necesse est ex his omnibus signis suspicari inflationē in pulmōne factā esse. i. apa. **S**era. dixit. mān de scendentē ex capite cognosces per sonitū z mordicationē que accidit in vultu z cāna pulmōis. Dixit Aui. qñqz est cū frigore catarrus: z hoc qñ frigus inuenit caput mā replētū z exprimit ipsū: vel qñ debilitat cerebrū. vñ aggrogant mā in ipso p viā indigōis. Et tūc sentit descendere quoddā ad pectus: z sentitur extensio eius in gutture: qđ pp catarrū partes gutturis extendunt: qđ replentur eo. Et ideo etiā sentitur in illis partibus grauitas vel fortasse sentitur etiā grauitas in capite cū attractiōe māe: ad nasum: sed tñ per nasum nō egredit materia: imo projicitur illud qđ descendit ad nasum cū rascatione: qđ transit ad partes colatorij id qđ trāsire ad nasum oīz z egredi p ipsum. Et videt extensio in eis que sequunt frontē. Et vident opilones in naribus z in relijs expurgatorijs cerebri. Et videt qđ nō expuat in pñ rascationis pp mān esse crudā difficilē eductōi. Sz deinde expuat quoddā flāticū: aut declinās ad citrinitatē viriditatē. Est maxime citrinitas qñ māe aduenit putredo. Et qñqz dixit Aui. est cū ea febris que qñqz est effimera proueniens ab opilone z densitate facta a frigore. Et qñqz ē putrida: qñ. s. putredo supueniret māe pp opilonē: z adfunt oīa alia signa dicta in ca de catarrho.

Signa fa. cre ab apatibus.

Et sig facte ab apatibus z siliabus sicut a bothor z pustulis sūt eadē. dixit Aui. cū signis pleuresis z peripleumōie. **E**t facte ex inflatione. i. vērōsitate sunt signa inflationis. i. ventositatis: z dolor. s. ppter vērōsitatē z siccitā. s. tussis: qđ nō est ibi mā spuibilis: vel facta ex inflatione. s. nutriti uoz ex apate: vel alia re inflante: z tūc adfunt signa huius mēbri inflati z dolor. s. in loco apatis z inflationis: z siccitas. s. tussis. qđ mā nō p̄tinet i spūalibus. Posset tñ ex pñti tussis eē hūidat: B qñ ad spūalia aliq mā ex nutritiuis eēt descendens: aut qñ cōtingeret inueniri aliq mā in pulmōe.

Signa fa. cre ab vlcibus.

Et facte ab vlcibus sunt signa vlcem inferius in suo capō dicēda. Et qđ accidit post sputū sanguinis: aut pp catarrum mordicatiū: aut post sputū sanguinis: aut apa.

Signa fa. cre p cōitatem ad hō macum.

Et per cōitatem ad stōm cognoscit cū eo qđ dicitur de significationibus dispōnū stōi: z cū additione tussis: qđ additur dispō in stō faciens esse necessariā tussim. siue sit repletio siue vacuitas. i. siue illa dispō stōi sit de illis que excitant tussim apud repletionē siue de illis que excitant apud vacuitatem a cibis: plurimum tamen huius tussis excitatur apud repletionem: z cum sit digestio cibi.

Signa fa. cre per cōmunitatē ad epar.

Et facta a cōitate epīs cognoscit per sig apatis epīs: qđ si erit calidus erit cum eo febris: z si nō est calidū nō erit excusatio a grauitate. Et subdit. A. considera etiā alias significationes. s. dictarū egritudinū stōi z epatis: vel significa

tiones aliorum mēbrorum cum quorum cōmunitate pot fieri tussis vt scias si ab illis procedat.

Et dixit Sal. 4. de interioribus. z ponitur a Rabi. in 2^a particula. tussis ex mala complōne equali vel inequali in pulmone qñ est calida parū paruum pondus spūs immutat. Et cū est cala multū generat desiderū attractionis aeris frigidi z potus frigidi. Et cum prolōgatur generat febrē. Et cum mala complexio ipsa est parū frigida generat desiderū attractionis aeris calidi z potus calidi. Et cum est frigida multum repletionem generat in pulmōe.

Et dixit super. 6. epydimiaz. vt ibidem ponitur. Tussis secuta in febribus cū est nimis fortis calefacit partes pectoris z pulmonis: z augmētāt potentiā febris z fortitudinē sitis. Et cū est debilis z per longa intervalia mouet membra ad attractionē humiditas subtilis tēperate qñtatis que sitim diminit z calorem febris. **E**t Aui. dixit. Qñqz accidit febricitatibus tussis. Et nisi sedet tussis redibit febris ad initium. Et est hoc simile ei qđ dixit. pima quarti. de dolore capitis in ca de cura putriday in generalis: sicut enim dolor capitis qñqz facit redire febrē: ita z tussis. **E**t dixit. tussis eueniens conualecētibus ex febre pot significare reditū febris: qđ pot significare reliqas materiē fore in pulmōe: z qđ est cā debilitatis z malitiē digōis. **E**t cū retinet sputū z febricitat homo: tunc iā putrescit mā z facit cadere in febrē putridā vel etbicā. Et tussis supueniens ydropicis ppter ydropē mala est z molesta. Et tussis multa z diu durans pducit ad rupturā vene in pectore z sputū sanguinis z saniei z p̄sim. **E**t tussis reumatica mala est. Et facta diurna est pessima. **E**t tussis cū multis conatibus cū qua rubent facies z oculi z tandē modicū est qđ expellit ad rupturā perducit vena. Et si cū hoc acciderit patienti febris acuta est pessima: qđ si nil expellit debili existēte virtute est mortalis z suffocatiua. **E**t dixit Sal. sup primo epydimiaz. Tussis acutis assidue a capite fluētibus ad pectus tussis accidit cū raucitate. Et si diuturna fiat huius passio nō mitigabit tussis: sed inde fiet p̄sim. Tussis aut eueniens cū modico conatu sine labore z fatigatione cū multa z veloci sputi eductiōe ad quā sequit allenatio nō est molesta: sed salubris significat fortitudinē virtutis z obediētiam māe ad exitum: vñ mundificabit pectus a materijs in ipso cōtēntis. **E**t dixit Sal. z ponit a Rabi. in 24^a. Quidā vir tussiens subito expuit sanie subtile z die quolibet expuebat de hūore illo: z postea die vltio expuit putredinē z post mēsurā aliā expuit modicū sanguinis: z postea corpus eius cepit eliquari debilitata v̄tute corporis sui mortuus est. **E**t dixit Sal. 4. de interioribus. capitulo vltimo. ego vidi quēdam tussientem z emittentem partem pulmonis qui putrefactus erat. Et vidi quēdam alium qui longo tēpore tussiens expuit modicum: postea expuit simile glandibus paruīs: z non cessauit sic expuere donec vixit.

Cura tussis dieta perficitur z potione. z variatur in vtracqz pro varietate causarū eius.

Et dieta in vñ est vertere totum regimen in sex rebus non naturalibus in contrariū sue cause. Fugendus itaqz est in omnibus speciebus eius aer grossus turbidus nebulosus z status ventorum importunus. Et eligendus est aer clarus purus z quietus. Et dixit Sal. super primo humorum: z ponit a Rabi. in 24^a particula. tussis z similia ei cessant cum homo eā tolerat: z abstinet se ab ea: z maxime si parua z debilis fuerit. Et vitentur accidetia anime que virtutem prosterunt: immo z adhereant gaudia que iuxta posse. Vitentur exercitia fortia z longa etiam quies z adhereat exercitio temperato. Et similiter somnum vitent prolixum z vigilias prolixas: somnus tamen moderatus plus iuuat qđ vigilia etiam moderata. Et peccatū minus cōmittitur in somno prolixiori qđ in vigilijs plixis. Et cū

Et ubi fugiantur difficilia digonis et mali chimi generati
 eligantur cibi faciles digonis in qualitate oppositi
 qualitati cause tussis: quorum quantitas minor est: nisi per casum
 inane tussis euenerit. Suppluitates quotidie expur-
 gatur. Et sumarie opus in preservatione quam in curatione:
 et supradictae cause tussis euertitur pervertendo regimen in
 contrarium. **C** Dixit. n. Serap. tussis ex pphone sine ma nos
 curamus cum reb? huius complexionis illi. Eligatur itaque in sa-
 cra mala complexionis frigida aer calidus naturaliter vel arti-
 ficialiter. Et vita moderata conuenit eis: et continere anhelu-
 tum violenter et strictura colli et circūligatio cum totalibus
 calefactis. Exercitur plus et frictur totus torax cum pa-
 nis non fuerit ibi mās: quia exite diuertatur. alis. digerat
 tur mās illa donec educatur. Et vigilet spacio longo post
 cibum. Et si non adest febris utatur carnibus bonarum auium et
 frumentalibus viscellis cum fenu greco et butyro: vel cum
 melle coditis. Et pitana frumētacea in vino decocta mul-
 ti valet. Et si addatur ei butyrū et mel asperitatem pectoris
 remouet. Et valet plus de fursure et aqua cicerū. Et si mās
 fuerit ibi viscosa confert panis de spelta. Et tri cum melle et
 penidiis confert. Et de cibis secunde mese sunt dactili et ca-
 rice et fistic et pinee et canna mellis et passul. et sebesten. Et
 auellane assate donec mundentur a cortice: postea trite et
 sumpte cum mulla vel ydromelle antique tussi subueniunt.
 Et comestio caricarū cum amido et nucib? silr tussi pfert
 antique. Et nux cum testa sua in igne posita donec fere tepe
 testa coburatur: deinde acceptus nucleus et mundat et sepe
 sumptus a tussi liberat patientem. **C** Si vero tussis a mala
 fuerit complexionis calida eligat aerē ad frigidum declinan-
 te: et statu euertatur borealis: letetur et gaudeat adhe-
 reat somno et quieti. Et confert ei balneum dulcis aque.
C Dixit Serap. confert eis sorbitio ex fabis et ordeo et pa-
 pouere albo et oleo amig. dul. et fabe confracte et dissolute
 in decoctione euz oleo amig. dul. et oleo cucurbite. Et sor-
 bitio que fit ex attriplicib? et crisolocana et maluis cum
 oleo amig. dul. Et dixit Serap. sorbitio facta ex tri donec
 resoluatur materie que remaserunt non est diminuti inua-
 mēti. Et si non est febris absoluimus etiam sorbere vitelluz
 ouium caliditas in eo est parua: et tunc ipsum resoluunt.
C Et Auic. dixit. Libi eorum sunt ex olerib? frigidis et me-
 dulis. i. frigidis sicut cucurbite cucumeris melonis et ci-
 truli cum oleo amig. dul. pitana ordeacea et alie sorbitio-
 nes frigide: et si res sit vehemens: tunc valet aqua ordeae deco-
 cta cum cancriis fluuialibus ablutis cum aqua cineris abie-
 ctis extremis: et cibis factis ex mica panis deco-
 cta cum aqua zuccari et oleo amig. dul. confert. Et valet ami-
 galatū. Dicuntque valet olus iamenū coctum cum oleo
 amig. dul. addito succo dulciū granatorum. Et silr sauib
 cucurbite et spinachia et lupulus decocti cum oleo amig.
 dul. Et comestio casei sine sale cito tollit tussim. difficilem
 a causa calida. Et sicut in facta a complexionis frigida conue-
 nit potus vini odoriferi parū limphati: et aqua mellis
 ita in ista conuenit potus frigidus ex syrupo viol. et iulep et
 aqua zuccari: quoniam abstergit et subtiliat: et hoc conuenit quā-
 do caliditas non est magna. Et silr succus cane mellis ab-
 stergeto mundificat pectus. Et aqua ordeae. dixit Aui. est
 bona ad aggregandum sputum et facilitandumque abster-
 git et confortat virtutem: ut dixit Ras. 4^o ptine. **C** Si vero
 tussis fuerit a mala complexionis frigida. dixit haly. opus pa-
 tiēti dare cibos qui leniant et applanent ut amig. et viol.
 conditas cum amig. dul. et oleo: aut polenta ex seminis
 citoniorum spuma cum penidiis et dicto oleo. Et polentam ex
 ordeae farina et amilo cum zuccaro penidiis et oleo predicto.
 Et oua sorbeant sorbitia et pinguedine lactis recētez. i. bu-
 tyrum cum zuccaro. **C** Et Auic. dixit. si non fuerit febris. i.
 putrida conuenientior rerū est eis lac asinini caprinus vel
 aliorum cum aliquo regimine dicto in cura ethice. Et sorbeant

sorbitio humectatiuas: et administretur aqua ordeae et hu-
 mectatio pedū. sup. cum oleis. i. humectatiuis. Dixit Al-
 man. aqua quam bibunt iulep habeat admixtum.

C Potio vero in gñali tres habet intentiones: quarum una verti-
 tur ad causam tussis. Et secunda ad ipsam tussim. Et tertia cor-
 rigit accētia. Et que aspiciunt causam aliquādo alterat tan-
 tum: ut in facta a mala complexionis frigida pura: et aliquan-
 do alterat: digerit: euacuat: et diuertit: ut in tussi mali. Et
 aliquādo respiciunt membra comunicantia et mām mittentia
 ea corrigendo et rectificando et materie fluxus prohibendo.
C Et prima quidem intentio compleitur per ea que opponunt
 male complexionis tussim facienti: et si quidem faciens ea fue-
 rit mala complexio frigida siue fuerit a causa primitiua siue
 corporali dixit Aui. si lenis est peruentio. i. quod sit pau-
 ca et remissa: et ex causa extrinseca frigida rectificat ea com-
 prehensio anhelitus. i. retentio: quoniam calefacit pulmonē euz
 facilitate in momento. i. in paruo tempore et cito. Et si est ne-
 cessaria cura fortior ad hoc aut ad aliud complexionis frigi-
 de. i. ad tussim peruenietes ab alia causa frigida: tunc ex cu-
 ra eius est ut teneat auellanam sub lingua factā ex mirba
 vel storace calamita euz melle. Et ex conuenientibus sunt
 electuaria calida et inunctiones super torace ex oleo yfino
 et aliis calidis. **C** Si vero faciens tussim fuerit mala com-
 plexio calida cura est cum extinguentibus eam notis ab-
 intus et ab extra approximatis. Dixit haly. R. medulle se-
 minum cucurbite cucumeris citruli et citoniorum psilij et
 portulace. añ. 3. iij. amidi dragaganti et gummi arabi. obu-
 los. iij. spodiū amig. añ. 3. ij. penidiar. 3. i. cōfice pillulas
 tenendas sub lingua cum spuma seminis citoniorum: aut psilij.
C Alie silr tenende sub lingua. R. seminum comunium
 frigidorum succi liquiri. añ. 3. ij. camphore. 3. i. dragaganti
 gummi arabi. añ. 3. i. informantur cum syrupo viol. Et pōt
 ex predictis fieri loboc quod lambendo sumendum est. Et
 pōt ad predictas pillulas addi de zuccaro candido vel peni-
 diis usque ad delectationem tenentium eas. **C** Et si fuerit
 mala complexio sicca faciens tussim: dixit Alman. curatur per
 mureb. viol. i. per zuccarum viol. iulep vel syrupum earum
 utatur dragaganto cum amig. d. Sumat omni sero co-
 clear unum de puluere floz vel folioz cucurbite bene eric-
 catorum. et sumat butyrum recens sine sale cum amig. d.
C Aliis conueniens. R. seminum cucurbite cucumeris
 citruli et melonis dragaganti liquiri. gummi arabi. papau-
 ris albi amig. d. terantur optime et cōficiantur cum zuccaro
 albo solido et valet tereniabi sumptum. Et decoctio floz
 malue cum zuccaro. Et amig. d. optime trite et cum iulep viol
 in modū electuarij coditi. Et conueniunt pillule tenēde sub
 lingua humectantes. Et ubi est asperitas dixit Auicē. cura
 sit plectuaria mollia. i. mollificata et humectata quā labū-
 tur. Et est resumptiua et restauratiua humiditatis: et inun-
 gatur torax cum oleo de cucurbite de viol. de amig. d. Aut
 cum vnguento resumptiuo: quod sic fit. R. mucilaginis al-
 tee et seminis malue butyri recentis sine sale assungie galli-
 ne et porci recētium et medule cervi et vituli recētium. añ.
 partē. i. succi ligri. candi dragaganti et gummi arabi. infuso-
 rū in aqua. añ. partis vnius quartaz cere albe quod sufficit.
 Et inungat gula et pectus totū et collū et dorsum. Sepe ma-
 sticet frustū ligritie mūde aut semen citoniorum et saluā de-
 glutiat. Quod si mala complexio composita fuerit: et cura composita es-
 se de. **C** Medulla granorum cori sumpta multū valet ad tussis
 de causa frigida et sicca: quod calefacit et leificat. Dixit haly. si ex
 frido sit et sicco sicut hyeme et cum fiat septērio sepe otigit:
 uti opus sorbitio ex aqua fursuris cum melle et oleo amig.
 d. Et gargarizet cassia. cum aqua feniculi et c.

C Cura vero tussis malis complexio per eūdem mām illius. Et si quod
 fuerit sanguinea. dixit Ser. si vocat necessitas sloboto-
 niamus basilicā. sup. vel nigrā. Et de sanguine trahat sū-
 tenore et tute. Et si alius fuerit humor digerat et euertur cu-

Cura gñali
 tis p potio
 ne tres habet
 intentiones.

Prima inte-
 tio malas
 complexionē al-
 terat.

Stigma in
 tū. mām
 euz et di-
 gerit in mām
 sanguinea

In mā co
lerica.

eo qđ conuenit. **C** Si itaq; fuerit colera subtilis digerat
cū syrupo viol. vel de iuiubis vel nenusarino cū aqua or
dei decoctionis iuiubaruz: z sebesten ligri. z semini frigi
dor. Vel cū syrupo q sic fit. **R.** iuiubar. sebesten ordeī mū
di. añ. 3. i. seminis lactuce portulace z papaueris al. añ. 3.
5. semini cōium mundator. 3. i. radicis vngule cabaline.
3. ij. decoquātur z colent z cū zūccaro albo fiat syrupus:
pōt ēt fieri loboc ex dictis reb. **C** Dixit Auic. electuaria
eorū que labendo sumunt sint ex mucillagine psilij: z gra
noy citonior. amido gūmi arabico z similibus. Et quāq;
ponūtur cū eis narcotica. Et dixit. si mā fuerit subtilis ma
tura eā cū deyracur: z elio vel syrupo de papauere z alijs
q inspissent mām. Et mucillago qđ psilij calidā z magnā
tussim cito sanat. Et Auic. qđez can. ponens in digēne mae
colere dixit. Res calide subtiliatine subtiliant mās z sub
tiliata nō spūit: qz ibibitur qre fugiēde sunt: z non appro
ximāde. Et digesta mā ipsa purgetur cū māna z cassia z
viol. cōditis tamarindis z reub. Et quāq; ponit cū eis de
electuario de succo ros. z daf cū aq capilloz vene. z vngu
le cabalie. **C** Et si qđ mā frida grossa z viscosa fuerit cū
ra silis ē cure asmatia simili mā z fm eadē intēctione imple
tur. Mā itaq; digerat z pparetur vt facilius educat. **D**ix
xit Auic. cū eis q resolunt eā z abstergunt. ita m vt nō ca
lescias nisi cū eqlitate: imo stude in hoc vt lenias z inci
das z lubricū facias: d. n. leniēdo z diuidēdo dictā mām
reddi ipsa lubrica: q sic parata facilius educit p farmacū
solutiū z itez p sputū. **C** Et de digestiuis bonis est syru
pus de ligri. z syrupus q sic fit. **R.** passul. sebestē caricaz
pinguiū. añ. 3. i. dactiloz quatuor numero radicū fenicu
li apij z vngule cabaline. añ. 3. i. 5. capilloz vene. yfopi ca
lameti ligri. añ. 3. ij. cardamomi. als. cordumēni: seminis
apij z feniculi z cymini. añ. 3. ij. decoquant in aq sufficien
tēz colētur z syrupent cū melle z aromatizetur cū opti
mo cynamomo z modico croci. **C** Lūz mā digerit pster
detur absterfui ei. **D**ixit Auic. syrupus yfopi non est cō
ueniens eis nisi cū qritur absterfio aggregati grossi. **S** dige
stina: ille est absterfor bon. **C** Et ex eis que sunt magis
ppia in mundificādo est terbetina cū melle: aut semē cro
ci ortensis cū melle aut ciperi cū equali mensura de melle.
C Et Alman. dixit. exhibe trociscos hos. **R.** semis feni
culi z apij z succi ligritie. capilloz vene. z dactil. añ. confice
troc. cū mucillagine seminis lini. **C** Elice aquā p sublima
tiōe a folijs leuistici yfopi prassij enule z trifolij ferentis
flores a qb? cū sugūtur p ciperi in ore dulcedo qđ mellis:
z cū eis et a florib? yreos z exhibe eā hñtib? humores
flaticos grossos in spūalib? attenuat. n. eos z faciliat ip
soz sputū. **C** Aut. **R.** rutā z betonicā: z cum melle misce
z exhibe in forma loboc. **C** Dixit Dias. Resinā pini cum
ficubus z ligri. succo decoque in aqua: z decoctionez po
tui tribuematurat. n. z sputū faciliat. Et conuenit etiaz
vinū decoctionis eius: imo etiā z vinū positum in vegete
lutata dicta resina. **C** Et conuenit decoctio yfopi z carica
ruz: z valet cinamomū solum z mixtum cū cardamomo z
croco: aut mixtū cum melle. aut. **R.** seminis vatic z nige
le. añ. 3. ij. contundātur z bulliāt in aqua mellis donec me
dietas sit cōsumpta: colentur: z in colatura ponatur succi
tirsoz caulium: z succi radicū que comedūtur: z succi fe
niculi prius depuratoz z cum zūccaro fiat syrupus z va
let sumere grana tria myrrhe electe cum forbilib: aut armo
niaci cum forbilib. **C** Electuarius conueniens asmaticis z
tussientibus ex frigore empicis z a mā frigida in pectore
z pulmone coartatis spūere non valentibus. **R.** dragagā
ri. 3. iij. z in aqua dimitte triduo que fit. lib. i. z. 5. deinde.
R. hanc aquā: z cum sufficienti melle ad spissitudinē deco
que postea ab igne remoue: z has spēs supmitte bene agi
tando z incorporādo. **R.** yfopi. 3. x. cinamomi electi. 3. iij.
zingi. 3. ij. liquiritie z succi eius. añ. 3. i. z grana. xv. dof.

In mā fle
gmatica.

quātum castanea. **C** Et de vtilibus est aqua ordeī in qua
radix q comeditur decocta fuerit vq; ad dissolutiones bi
bitas: aut semen eius qđ est fortius z loboc de melle cū pi
sturtij cū melle confectum: z pince cum sapa sumptez: de
coctio yfopi z rute z caricaz cū vino dulci vel sapa. **C** Si
non potest educi fiat hoc loboc. **R.** seminis lini torrefacti
vel fenugreci partem quā volueris: z confice cū melle vta
tur cinamomo z electuario eius frequenter. Et nux ciperi
si sumpta cum melle: z qđem omnis tussis humida curat
cum ericacuius mixtis cum absterfuiis. **C** Tussi aut vifi
cili z antique valet syrupus porri cum lacte muliebri bi
bita. Et loboc factum cum puluerē radicū dragontez: z
ipsa etiam radix alla vel elisa comesta sanat humores tu
mores toracis: z cū sumitur vt dicitur non reuerfuitur
morem etiā ipsum frigidum optime resoluit z consumit.
Suffumigiū valens ad antiquā tussim z sputum difficile
z fetidum. **R.** aristo. myrrhe toracis z galbani. añ. confi
ce magdaleonem cum butyro vaccino: z cū eis positus su
pra prunas recipiatur fumus pos: z nares. **C** Q si mate
ria flegmatica mediocris substantie fuerit in digestionē ei
conuenit syrups qui sic fit. **R.** radie. apij feniculi petrosi
z vrtice. añ. 3. i. seminis feniculi z sileris montani z can
bis. añ. 3. 5. passulaz sebesten. añ. 3. vi. caricarum dactilo
rum. añ. iij. numero seminis lini z cimini torrefactoruz.
añ. 3. 5. capil. vener. pulmonarie z trifolij ferentis flores
melleos. añ. 3. 5. decoquātur: z fiat syrupus cū melle z
zuccaro. **C** Q si materia mixta fuerit detur ei syrupus q
sic fit. **R.** iuiubarum sebesten passulaz ordeī mundi semi
num cōmūm frigidoy z seminis papaueris. añ. 3. i. vno
larum capil. vene. y. opi calamenti. añ. 3. i. radicuz enule
feniculi apij z vrtice. añ. 3. i. 5. caricaruz z dactiloz. añ. iij.
numero. seminis feniculi. 3. ij. decoquantur: z fiat syrupus
cum zūccaro. Digesta materia fiat eius euacuatio: z insup
diferfio sicut supra in cura asmatia a simili materia dictū
est. **C** Ad tussim autem siccam conferunt humectantia in
tus z extra approximata: z eam in qua nihil spūit sanat
frequens receptio ad faciem z os z nares funi qui surgit
ex radicibus vngule cabaline cum in frustra parua incidū
tur z ponuntur super regulaz valde calidā. **C** Dixit Auic.
stiptica valde constringunt meatum sputi: z ideo vitanda
sunt cum necessaria est spūitio. Cum tamē esset finita ma
teria ad confortandum pulmonem relaxatum possent
vti eis maxime mixtis cū pulmone vulpis. Et ex eis mel
est semen mirti. **C** Tussis autem facte per cōmunitates si
quidem fuerit caule apostema tantum in mēbris spūitua
libus impletur cura ipsoz dicenda in sequētibz. Et si sit
facta a sanie vel vlcēribz in ipsoz membris curatur cu
ra empimatis z vlcērum pectoris z ptisis. Et facta ppter
egritudines nutritiū curatur cura eoz in sequēti dicen
do sermone. **C** Si vō fuerit propter catarrum ad partes
pectoris descendentes curatur cura catarr. Et si qđem ca
lidus fuerit recipiat ad caput z facie z os z nares fumus
aque decoctionis ros. sandaloz camomille z liq. cūz pau
ca camphora: z hoc donec sudet fortiter: z iteretur multis
vicibus. Et teneat in ore de pillulis supra positis: z sepe
masticet frustum liqr. abrase. Utatur pīfana ordeī cocta
in aqua decoctionis iuiubar. sebesten z seminis papau
ris: sepe teneat in ore granū amidi. Et vtatur sepe electua
rio qđ sic fit. **R.** papaueris albi. 3. x. dragaganti gūmi ara.
añ. 3. iij. seminis cū turbite z citruloz. añ. 3. iij. trita diligē
ter cū penidijis in aqua ros. dissolutis misceantur fiat gar
garisma cum diacodion dissoluto in aqua plātaginis vel
ros. **C** Et in omni materia fluida siue calida fuerit siue fr
gida ad ipsam inspissandam z eius phibendum defecūz
fiat gargarisma cūz stipticis: in qbus tamen nō remaneat
sapor

sapor acetosus nec stipticus vt non amplius incitent ad
tussendum. Et si qdem mā frigida fuerit tunc pueniēs
est vt cū diacodion misceantur myrrha et procus. In catar
ro. n. frigido puenit ylopi decoctio: et acceptio caricay cū
amig. d. vel pistachijs. Et butyrū cū zuccaro vel cū mellis
aq̄ sumptum. C Diabutyru valens tussi reumatice et con
strictioni pectoris et pleuresi nō vere. R. mellis dispartiat
et butiri. añ. 3. iij. cimini anisi. añ. 3. s. liq. 3. i. cōficiantur in
forma loboc. C Electuarium diapente conferens asmatu
tis et tussientib⁹ et ad oēs cās pectoris et pulmonis max
ime ex mā flātica liquida descendēte. R. storacis calamite
dragaganti myrrhe galbani iusqami albi cimini torrefa
ci. añ. confice cū melle vel zuccaro. C Fumum recipiat ad
faciē os et nares ex aqua decoctionis thuris mastice lau
dani vel ex p̄dictis et ambria vel gallia muscata seu alipta
muscata fiat magdaleon de quo posito supprunas recipia
tur fumus vt dictum est. C Qz si p̄dicta non cōtulerint et
tussia non deficit: s. timetur de fractura vene. Aui. dixit.
fiat administratio emplastri de ficubus attractiui sicut est
illud in quo ponitur sinapis vel aliud simile super caput.
Aut radatur caput et inungatur cū melle et puluere fina
pis vel gariofi. supas pergatur: deinde toto capite suppona
tur emplastrū qd̄ tegat totū caput in modū infule factum
ex simo colūbino myrrha storace calamita mastice cera et
caricis zc. C Cura aut respiciens tussim ipsam implet p
sedātiā: et sedātia ipsam sunt: aut lenientia pect⁹: et pulmo
nē aut sunt sensum obtundentia et mām ingrossantia et sistē
tia a motu: aut sunt finientia: aut cōsumētia mām ipsaz. Et
de lenitiuis qdem ab intus sumendis et ore tenēdis et ex
trinsecus applicādis satis dictum est superius in hac cura
a quacūq̄ op̄ione pura vel māli p̄ingat. Et silr de stupe
factiuis cū stupefactio q̄ritur q̄ debet esse p̄mixte cū tyria
calibus calidis corrigētib⁹ ea sicut cū pillule storacine no
te q̄ sedant tussim antiquā nocitiuā. Dixit Alm. si tussis
antiqua nocitiua fuerit adeo vt egrū in nocte nō dormire
pmitat pillule storacine dāde sunt q̄ recipiunt myrrhe et
storacis et opij. añ. partes equales. C Pillule alie viles in
catarro et tussi molesta et ad dolozē fortē in quacūq̄ parte
corporis fuerit. R. croci. cassie ligne storacis calamite yso
pi castorei et opij. añ. partes equales: p̄ficiant cū syrupo de
papauere: dos. a. granis. x. v. q̄ ad. xx. C Et de exiccātib⁹
mām in pectore et pulmone collectā supra in cura asmatu
satis est dictū. Et de p̄ferentib⁹ est sulfur vinū qd̄ ignis
non tetigerit sumptū cū sorbili. Nā dixit Serap. Putredi
nes flāticas a pectore expurgat: et educit saniē ex pectore:
verūtū plus operatur mixtū cū melle. Et valet loboc de ra
dice brionie cū melle: nā māas difficilis eradicationis per
sputa depellit. Et carice cū pipere et puluis olibani cuz ru
bea troc. mixtus et Aristolo. ro. fm oēm modum admini
strationis eius optime operat: ita q̄ et suffumigata. Quā
doq̄ et expedit venire ad fumigia sicut in asmatū cura di
ctū est. Et de puenientib⁹ est vinū suffumigatū et coloso
nia et sandaraca. C Dixit Mes. administrāda sunt medi
camina exiccātiua post administratiōē mūdificantiū cō
munium et p̄pior: cum iterationibus p̄cedentib⁹ conue
nientibus. Dixit Aui. q̄nq̄s: q̄ factis euacuationibus suf
ficiētib⁹ cū humiditas facies tussim est pueniens ad
quātitatez. s. tā parua: q̄ sperat q̄ illa exiccantia finient et
cōsumēt ea tunc administra suffumigationes cū arsenico
rubeo cū stercore leporis farina ordeī et corticib⁹ fisticoz
p̄fectis cū vitellis ouoz et factis ide troc. quoz vnusq̄sq̄
fit. 3. i. et exiccatis ad solē. Et fiat fumigatio cū eis tribus
vicibus. Et innit Mes. p̄dicte maxime pueniūt cū mā est
frigida grossa: vt pueniant ea mūdificationes p̄dicte. Nā
si mā grossa cruda esset multas p̄dicta exiccātia magis in
grossarent eaz: et essent cā p̄focationis. Si tñ esset aliqua
mā cruda nō grossa: s. fluida valde faciēs tussim tūc q̄uis

multa esset possent tñ p̄dicta exiccātia administrari et p
cipue debilioza ex eis et maxime si ex multitudine eius ti
meretur suffocatio. Et ideo sunt qui exponunt p̄dictū ver
bum Aui. Et cū humiditas puenit ad quātitatez. s. magnā
ex qua timetur p̄multitudine suffocatio intelligētes de p̄
dicta mā fluida. C Dixit Sal. super 2^o epidimiaz: et ponit
tur a Rabi in 5^o. Et scias. q̄ tussis diuturna cessat aliquā
do pp̄apa qd̄ gñatur in testiculis et colligantia q̄ est inter
infra pectoris et mēbra gñonis. C Et auctores i spālī mē
tionē fecerūt de tussi infantū et pueroz. dixit Aui. Sorbi
tiones sufficiāt eis. s. sicut q̄ sūt ex amig. d. vel cū penidijs
vel q̄ sūt cū aqua carnis vel cū carnibus contusis vel cū
decoctione sebesten passul. vel caricay zc. Et in lactētib⁹
decoquātur cū lacte nutritis: aut cū succo feniculi si indi
ges fortiori: et debent decoqui donec veniant ad essentiam
mellis et paulatim exhiberi: p̄ficiunt etiaz ex lacte amig. d.
cū penidijs decoctio et zuccaro electuarium vtile lactenti
bus: et q̄nq̄z iniungitur cū eo mediū de lacte papaueris al
bi et de lacte nutritis. Et q̄nq̄z decoquūtur pinee mūde cō
trite cum succo feniculi cū quo postea colato cū bona ex
pressionē ponat de zuccaro et penidijs et est vtile. Qz si in
eis mā a capite distillet ad pectus ponat sup. cōmīsuram
capitis emplastrū factum de thure et mastice. Nutrix q̄q̄
regenda est regimine pueniēti: vt supra dictū est. C Sunt
aut et medicine qdam valentes in tussi cum p̄prietate: vn
de lapilli innēti in vētre pulloz yrundinū dextro brachio
suspensi p̄seruāt a tussi et coriza. dixit. kiranus. q̄ lingua
aquile posita in panno lineo et collo suspensa diuiniam sa
nat et tussim. Et dixit Haly. q̄ sterus anseris cum vino bi
bitum tussim mīgat. Et asini pulmo vel puli eius exicca
tus et puluerizat⁹ et bibitus tussim medet. Dixit Dia. q̄ ster
cus corui in lana collectū: et i talis pedū infantū obuolu
tū tussim medetur: et est exptus verissimum. Et Rafis. dixit.
q̄ si pes corui suspēdatur ad collum infantis est iuuatiu⁹.
Et lapis spongie suspensus ad collum iuuat multum.

C De intentione aut ad accētia pauca locuti sunt auctores.
Actū si fuerit tussis cū sputo sanguinis radicē maioris cō
solide sub cineribus calidis decoque et cum melle misce
inēsam vel bene contusam: et exhibe sequente potu aque
calide in qua eadē radix decocta fuerit. Et cōuenit tussi cū
sputo sanguinis: ac etiā cū fluxu vētris hoc loboc. R. iulep
ros. et syrapi mirtini et penidijs. añ. 3. iij. gūmi arab. affi. 3. i.
als. 3. i. amili affi. 3. iij. spodij boliar. et mirti. añ. 3. i. s. p̄ficiā
tur: et recipiat ex eo ante oēm cibū q̄stum est castanea.

C De dolore pectoris et lateris.

Cap. xxi.



Dolor lateris

ac ēt aliaz partiū pe
ctoris est mala senſa
tio in dictis mēbris pcepta pp̄ cās gñales
et particulares q̄ sunt cause doloris de qbus
ad plenū dictū est in sermone p̄cedenti tracta
tu p̄mo de dolore in gñali. Et hic qd̄ dolor
diuidi pōt in genera et spēs: quē admodum in dicto sermo
ne dictū est. Et silr signa generis et signa speciez tacta sūt
ex eis que dicta sunt ibidem in eodem capitulo.

Et cura

gñalis ibidē ēt non est: de particulari autē cu
ra si qdem fuerit ab apate et vulnere cura in
sequētib⁹ caplis dicetur. C Si vō fuerit a causis p̄mi
tiuis vel aſtib⁹: et p̄iunctis factis p̄missis vlib⁹ de eio
ne et diuersione: cura in particulari hic dicetur. Nā si qui
dem fuerit a casu et p̄cussione et silibus cōfert vt bibat cuz
vino rubeo mumie kirat. i. cū croci dauich. Et reu. pp̄ie
assum cū vino rubeo sumptū valde cōuenit. Et valet pul
uis bethonice cū vino rubeo sumpt⁹. Et decoctio folioz
tassi barbasi in aq̄ puenit bibita. Dixerūt Luzi. valet ad p
cussione factā i latere cassiāsi. cū oleo amig. d. et succo endi
uie bibita. Et pueniūt ea q̄ dicentur puenire in casu et p
cussione pueniēte in stomaco: vel alijs mēbris nutritiuis.

Nico. sermo. iij.

5555 ij

In tussi
pueror.

De valēti
bus ap̄o
prietate i
tussi.

Tertio in
tetto acci
dentia con
sistit.

Si vero fuerit causa corporalis calida et maxime si dolore la-
teris pugnatio multa dicetur in capso de pleurethibic aut
sciendum est quod dieta puenit frigida et maxime ex oleribus
frigidis sicut attritibus lactuca spinachij. Et valet sa-
lich de cucurbita: et decoctio siue ius mes. i. robiliay. Et
bibatur syrupus viol. vel nenupharinus cum decoctione iu-
subay et liq. Et aqua ordeii decocta cum papauere albo: Et
inungatur cum oleo viol. et de amig. d. cum medula cerui vel
vituli mixtus locus dolens. Aut fomentetur cum filtro vel
spogia infusa in aqua decoctionis maiue bisinalue viol.
et capil. ve. Et superponat ex ipsis herbis decoctis et con-
tritis emplastrum: aut etiam mixtis cum farina ordeii.

Quod si causa doloris fuerit causa corporalis frigida cibet ex
cibis calidis. Et potus eius sit vinum antiquum limbatum cum
aqua decoctionis yfopi. Dixerunt Diat. et Gal. quod cinis tir-
soy caulis mixtus cum quarta parte sui de assungia porci veteri
sine sale dyasorethz efficit: et dolore nimis sedat emplastrum.
Et est de vitilibus et expertis in omnibus doloribus a frigido pro-
uenientibus. Et quarto continetur. scribitur ex libro cure morboz
relato ad Gal. quod si caules combustis fuerint et cinis eorum mix-
tus fuerit cum adipe asinino ad emplanduz latus dolens
velociter mitigabitur dolor in se. Et quidam dixerunt. quod em-
plum factum de folijs brasice cum assungia veteri dolore et ve-
tustissimum tollit. Et valet emplum factum ex puluere prassij
et calamiti mixtum cum melle. Et fortius est emplum factum
ex galbano serapino et opoponaco rasina myrrha et bdel-
lio. Et valet oleum yrinum vel keirinum vel sambucinum
in quo dissolutum fuerit opoponacum loco inunctum do-
lenti. Et de conuenientibus ab intra est decoctio acori se-
men calamenti et mentastri et caricarum: quando colata
datur cum oximelle. **A**ut. R. camedreos saluie betonice
et seminis baulie. a. parte. i. seminis croci ortensis. partes. ij.
et decoquantur in aqua si frigiditas intestina valde fuerit. Et ubi
non fuerit frigiditas: tunc couenit. 3. i. 5. pulueris betonice so-
lius cum duobus ciatis aqua tepide. Et similiter valet flos an-
thos. als. flos simul cum semine. **D**ixit Haly. quod serapinum
infusum in aqua fenugreci: vel in aqua mellis bibitum pue-
nit multum. Et oicunt potum cum forbili: vel cum ptisana.
Et si sumas cum decoctione enule et rute fortius operatur.
Et eodem modo valet myrrha sumpta et oppoponacu etia.
Et valet radix que comeditur in aqua mellis decocta.

Quod si dolor fuerit a ventositate grossa in pectore inclusa:
et extimatur quod sit pleureth. dixerunt quod per calefactionem solue-
tur: et maxime per vaporizationem factam cum milio et sale solis:
vel additis eis semine feniculi et cimini: vel vaporetur cum
pane ordeaceo in furno decocto: qui dum bene est calidus
aperiri oportet per medium et superpergi puluis cimini et psilium:
et loco supponi dolenti. Et assa fetida bibita valde pfert in
resolutione ventositatis grosse in pectore ex qua dolor fit
vehemens exclamare faciens. Et conferunt omnia quicunque ven-
tositatem grossam carminant et resoluunt ab intus vel ab
extra approximata. Eligantur tamen que in gradu caliditatis
remissa sunt si febris affuerit. Dolor vero in musculis ex-
terioribus eueniens curatur cura vniuersali doloris posi-
ta in precedenti sermone.

De apatibus interioribus generalibus: et precipue de apatibus me-
mbris intrinsecis. Cap. xxij.



Hostemata

membris intrinsecis
omnibus et modis omnibus eue-
nire possunt: que et quibus exterioribus accidunt
de quibus sufficienter dictum est in sermone 7o tra-

etatu de apatibus. Itaque sicut illa proueniunt a causis pri-
mitiuis et corporalibus astitibus et coniunctis: ita et intrin-
seca. Et sicut cause corporales in intrinsecis apata causant:
aut per viam congelationis. als. pgonis materie in membris:
aut per viam defluxus ab alijs: ita et in intrinsecis causant.
Et recipiunt intrinseca omnem diuisionem in spēs: que admo-
dum et extrinseca. **E**t intrinseca apata aut accidunt in me-
bris intrinsecis que sunt carnosae: puta in cerebro corde pul-
mone epate splene et renibus: Aut in nervosis sicut stoma-
co intestinis maxime gracilibus et matrice. Aut in panicu-
laribus sicut piamatre duramatre dyasfragmate media stio
pleure capsula cordis et vesica. Et hoc alia eueniunt in me-
bris dense cutis: siue paniculi velantis ipsorum: et alia in me-
bris lapsae et subtilis cutis siue rari paniculi ipsorum: mebrau
regentis. **E**t terminant apata intrinseca sicut extrinseca:
aut per resolutionem: aut per suppositionem: aut per per-
mutationem: aut per indurationem grossi subtili resolu-
to: aut per viam corrosionis membrum.

Et signa quidem apatuz cerebri et paniculorum eius tra-
dita sunt in precedenti sermone. Et que sunt
apatum gutturis supra in hoc sermone plene posita sunt.
Que autem sunt signa aliorum in sequentibus in hoc sermone:
et in sermone sequenti in singulis de ipsis caplis tradet ad
plenum. **S**ignalia autem signa intrinsecorum apatuz sunt graui-
tas sensata in membro in quo est apata et dolor cum ea si me-
bris ipsum fuerit sensibile. **E**t apata quidem si fuerit in me-
bris nobilibus: aut cordi vicinis. sequitur febris continua. Si
vero in membris non sic nobilibus: et magis vilibus: aut remo-
tis a corde: et continua sequi posset. ut plurimum tamen febris ipsum
sequens erit interpolata: imo aliquando potest cari in dictis membris
apata: ad quod nulla sequetur febris maxime in ipsius principio:
et precipue si fuerit flegmaticum aut melancolicum. Et apo-
stema etiam induratum raro febris sequitur.

Cura autem eorum duplici pficitur instro. si dieta et potio.
Et in dieta quod obseruanduz est: ut si quidem in causa
fuerit aliquid primitiuum illud abijciatur prohibendo simul
omnem causam efficietem augentem: aut seruandam apata siue fue-
rit causa propinqua siue remota. Et summarie totum regimen vertē-
dum est in oppositum sue cause. fugiendus est omnis aer gros-
sus nebulosus ventosus: et quacunque his intestam qualitate.
Et fugienda sunt desperatio suspitio timor ira furor tristitia
angustia et sollicitudo. Et tamen sonus quod vigilia imodera-
te vitentur. Et omnis motus imoderatus inquietudo et frequens re-
uolutio: et multiloquus vitari debent. imo et omnis motus me-
bris apati. Ipsum enim in quete seruanduz est: ut eturque fricatio
et vetosatio super ipso: et in propinquo eius. Et dixit Gal. 3o
terrap. inflationem in interioribus patientibus quod balneatur:
opz cauere frigidum solum et aqua frigidam: assueuerunt enim.
frigidi humores: et etia calefacti difficile transpirabiles fie-
ri diu morantur in eo. Et in his verbis inuit vitari debere
approximationem actu frigidorum super membrum apato maxime
si intense frigida fuerint. **L**ibi quoque et potio mali cibi
mi generatiui: et multi et quicunque boni prohibendi sunt. imo
opz ut regimen subtiliet: iuxta tamen virtutem tenore. In singu-
lis autem interiorum apatuz caplis cura per dieta ponetur appro-
priatis: illuc ergo recurredum est. **E**t potio quod autem res-
picit ipsum apata: aut respicit nomen patientis particule. Et
dixit Auer. colligit 7o quod medicatio apatum in membris in-
terioribus euenietur. Alia est inquatum sunt in talibus me-
bris: alia est inquatum sunt apata. Et ppea in declinationis
tempore medicine. i. resolutione: que tunc ipsis proueniunt ab
aliquo stipticate non denudent. Et in principio. i. medicine
que proueniunt repellentes mas non denudantur ab absterfuiis.
In intentionibus. n. punctis apatibus. i. intentionibus sum-
ptis ab apatibus: in quibus sunt apata et intentionibus sumptis
a membris in quibus sunt ipsa apata maxima cadit pulsiore
maxie si apata fuerint in membris principalibus. i. super et nobi-
libus.

Cura do-
loris sciti a
ventositate
grossa in pe-
ctore iclu-
sa.

libus. De his aut ambab⁹ intencionib⁹ plenarie dictū est: ubi sup in trac^{ta} de apatibus. In implēdo aut intētionē ab apate sumptā q̄ ipletur p pulsum z trāsmisum: nā pā nēns pte cule diueritatē ponit: est. n. dixit Sal. 13^o terrap. minus in stō z epate stipticātib⁹ vtēduz: qm̄ hec q̄q̄ expellunt humores ad pulmōnē z cor. Et non p stipticātiā: s̄ p cibaria custodiēduz est robur tozaci. Nō. n. ieo sicut in epate: z vtre tenuissime dietamus: eo q̄ i epate z vtre cibū digeritur: z periculū est in eis hūitibus flegmonē. i. apā nō bene digeri cibū: z sic augeri apā. ad tozacē aut trā puenit eoz: q̄ sunt digesta quātuz sufficiens est ipsi soli q̄ nutrit particule. Multū itaqz magis in pulmone flegmo nē hūitē dimitte dā sunt stipticā: adeo q̄ cū calastis. i. resolutiuis anodinis miscendū est aliqd acroiz: z eoz q̄ manifeste calefaciūt pp ipsum tozacē: trahi. n. ad extra magis q̄ ipellere puenit. Et dixit Sa. 10^o terrap. de vsu stipticoz nec in colon: nec in aliquo intestinoz: neqz in musculis q̄ sunt fm̄ p cordia: neqz in mīscē: neqz vesica patiēte. Lū nō dū insuit qd adhuc: neqz multitudo supfluitatū fm̄ totū corpus existit: miscere opz aliqd stipticū: s̄ in epate: z vtre: q̄ in his exoluere totū robur periculosissimū est. res. n. vō z tozax in medio p dīcto: sunt: q̄ nō sunt sicut venter z epas: s̄ ab his deficiūt. In his. n. exolūere robur pculū est: s̄ nō sicut in illis pter q̄ si aliqñ expurgare opoz: pētuz in tozace z pulmone. S̄ renes z tozas supabū dāt itētinis z matrici. Dixit Aui. vbi sup debet scire q̄ in euōne apatuz mēbroz pncipaliū. s̄ nobiliū: necessariae sunt due euōnes. i. flōmia z farmacia. Et ppea q̄ apata nō sunt vnius humoris: s̄ illis aggregant malitia quātū tatis cū malitia q̄litas: tūc in euōne due res sup humorē dñantes puidēde sunt. Et Ras. testificat⁹ est: q̄ medici sui ppea faciebant plectoris solū minutionē z moriebant⁹: z flōmia qdē pcedere z farmacia: de q̄ dixit Ipo. 4^o regis acutoz. flegminātia Ipo cōdria. s̄ z epas z splenē nō spūz. i. vapor: vel vōsitate allumprione. i. nō apate vōso fre non intēfiones. i. sic q̄ p tale apā cōprimat⁹ z videat⁹ tendi dīafragma accessione spūz. i. sic q̄ p ipūz apā spūs inflā mēz z incēdatur: vel vt dicit alia lraspūz incensionis. i. sic q̄ spūs videat⁹ incēdit⁹ intersecti cū ortomia ficea: z dolore in hypocōdrio in quo est apā tales egritudines. i. talia apata nō pnt solui: neqz curari: si qdē pus. i. a pncipioz: et pus tētauerit farmacare. i. farmaciū solutiū dare exoluēdo euacuās: s̄ flōmia taliū yemoniū. i. pncipale ē in curatione eoz a quo. i. incipiēdū est. Et post flōmiam clysteribus insitēduz est nisi fortis z magna fuerit egritudo. adeo q̄ in ea clysteria nō sufficiēt. nā si sic fortis z magna fuerit nō clysterib⁹: s̄ farmacia indiget infallacia. i. si ne fallacia. Deinde Ipo. reddit cām q̄re in apatib⁹ duob⁹ i pncipio nō dāre medicīna solutiua. i. exoluens: z ē: q̄ qui conant⁹ facere de pēto in apate: nihil auferent q̄ pā est cruda: z mā idigesta. nō obediēs attractioni medici neqz app me⁹ sana mēbra egritudini resistētia colligat z debilitat: z corpus totū inde reddi debile: cui postea egritudo dñatur: z tūc egritudo reddet⁹ incurabilis: z sic corpus illud ifanabiliter se haberet. Verificat⁹ aut hoc dictuz Ipo. si a pncipio fuerit sanguineū: aut de alio hūore sanguini mixto: qd vna cū sanguine posset i flōmia educi. S̄ si sit ex alio humore sanguini non mixto. nec aptoz p flōmiaz educi farmaciū solutiū eradicanū: ē dāre phibef p causam assignatā ab Ipo. S̄ farmaciū minoratiū educens de mā aūtū: z pprie parata fluere ad locū apatis dari pōt z dā in pncipio talium apatum. Et hoc visum fuit Salān cōmēto affoi. In acutis passionib⁹ z c. hoc ēt sensus Auer. coll. 3. 7^o de cura apatum interiorū in gñali. Et ipse tñamet Ipo. sensu cū ad minorādum mān apatis lateris pcessit elleboz z sellichinū. Et hoc etiam expresse sensit Aui. pmi. 4^o de cura apatum in gñali. cum dixit. oculo

apatum mā minorāda est flōmia z farmacia: flōmia qdem in mā sanguinea z sanguini mixta. solutione vō ventris p farmaciā in nō mixta sanguini. Et etiā tertij p^o in c^o. Lū mān euare voluerimus. dixit. vnaquaqz mā euatur fm̄ q̄ ipsa requirit: euantia. n. debent fm̄ mān fieri euando per flōmiā vel p farmaciā. Et euacuationes tñ p farmaciā in pncipio apatuz rarissime pcedūt nisi in apatibus facti p viam pgestionis. q̄ in factis p viāz defluxus perrap est aliū humorē a sanguine ad aliqd mēbz apandum fluere maxime intrinsecū: s̄ cum sanguine fluit: z ei pmissetur p mixtione qua redditur aptus educi p flōmiā. Propter hāc ergo cām: z q̄ apata pgesta raro repiunt. Ipo. in verbis p dīctis: z alijs ēt auctores in pncipio apatuz intrinsecorū iusserūt fieri flōmiaz: z phibuerūt farmaciā: eam. i. que exoluendo euatilenitiua. n. posse pmitteri flōmie oēs pcellerunt: vt patuit in sermone scdo: trac. de vii curatione morboz. Dixit insup Auer. vbi supra. euatio que fit p flōmiā in apatibus alicuius mēbz intrinseci dā recipi a colligantia mēbz z a loco suo: eo q̄ qñ non poterit fieri euatio a mēbro leso: tunc dā fieri p mēbz ei cōicans z magis pz pinquū. Et sunt de vno ad aliud meatus recti aut rectitudini ppinqui: sicut in mēbris inferiorib⁹ flōmia basilice: z in apatibus capitis z pectoris flōmia cephalice. Et flōmia mediane oibus valet membrīs. Sed si indiget in apate epatis flōmia basilice dextre. sup. aut sinistre. dixit Auer. p dīderatio cadit. q̄ Sal. dixit in libro de ingenio sanitatis. q̄ in apate epatis dextra flōmetur: z in apate splenis sinistra. Et in sermonibus suis alibi pncipium posuit. s̄ in 3^o Te gni. z in libro de flōmia. Et tu scis q̄ in apatis euōne due res attēduntur. vna est euatio mēbroz cum ipso cōcātium. Et alia est vt fiat declinatio humorū ad partē pncipiam: sicut facit nā quando cretat apā epatis p fluxum sanguinis ex nare dextro: eo q̄ ista euatio cōtinet oppositionē z cōicationem: s̄ in flōmia basilice in apatibus epatis non est nisi vna intētio. i. q̄ est cōcātium euatio: ppea q̄ est in dimēfione corporis q̄ fm̄ latitudinē existit. Epas ergo curz fit in vna extremitate dimēfionis latitudinis: necesse est vt flōmia fiat p aliam partē. i. per basilicā sinistri lateris: q̄ in ea pñetur cōcātio z oppositio. Et qñ nos intēdimus facere euōnem pñetēm cōicationē z oppōnem tūc inuātus est plerūqz trahere mān: q̄ qñ vna intēdimus: solum ergo cū fuerit necesse totū corpus euare ppter hui⁹ necessitatē: necesse est ambas habere intēfiones: s̄ qñd nobis sufficit vni solūz mēbz euare: tūc nobis vna sola sufficit intētio. Ideo in maiori parte qñ in talib⁹ locis fuerit apas z vnam solā intēfionem habuerimus faciemus attractionē z remouētēm sine euōne: vt tūc fieri poterit qñ mēbruz euōne indiget: z nō totum corpus. Et pōt aliqñ esse vt pma intētio sit sufficiens in aliquo loco: z tūc fiat solū in tēpore status apatis: sicut minutus ex venis lingue in squinata frigida. Nā si possemus mēbz pncipium flobotomare vel euare pueniens esset: eo q̄ non sit timendus materie cursus. Dixit Sal. xi^o terap. vie euōnum apte flegmonibus interiorū sunt: q̄ via intestinoz: apta est euōni flegmonis ventris intestinoz. miseraice: z sine epatis. Renibus vō z vesicē z gibbo epatis z vene pcaue z arterie magne z oibus que in lūbis via apta ē porus qui adiacet vniē. pulmōni vō z tozaci via apta est que per tracheam arteriā z fauces. Cerebro vō ea que p palatum z nares. Et dixit. q̄ in flegmonibus vētris: z alijs que p anum excernere debent bona fluxibilitas fit a mellicrato: z a cibarijs: q̄ cūqz leniter mouere vētre m hūit: z a farmacijs: que tñ moderatē vētre m puocare hūit. Et vitare opz acroza exacutentia flegmones: vnde mellicratū hūitibus flegmones in ventre epate vel splene non cōpetit: colera. n. mor efficitur z flegmones auger viscerū p dīcto. In illis aut obus via est p vniā dīpnetica pñtes ad cā supabundantiā illoz flegmoz

In i apati
b⁹ sic facit
da flōmia
ex eadem
parte: aut
contrario.

Per quas
vias hāc
euatio apta
tū intrinse
corū z p q̄
medicamē
na.

et hūit
z q̄m qd
in vētre
m hūit
m hūit
m hūit
m hūit

num. Bichichijs vo. i. iustitius medicinis vtēdum est in
eis que fm toracē z pulmonē p tussiz euacuāt. In his aut
que fm cerebry z miringas vteris eis que euacuāt supflui
tates per palatū z nares. Vltus ēt resoluētium cataplasma
tum nō d3 in viscerz apatibz denudatus a stipticorū mi
xtione esse: vt pseruet virtutis robur. Mixtio tñ eorū va
riat in plus z minus fm principatū z operationūz ipsoz
oportunitatē. Et est dixit Gal. xi. terap. nocius eoz vsus
ante corporis eūonez: i3 magis si circūdans nos aer calid⁹
fuerit: vt fundātur mae sufficienter. i. abūdanter z multe
ad locū illaz appōne. ¶ Dixit Alknā. fiunt cataplasmata
cōposita hñtia vtutez pfortādī stipticādī aperiendī resol
uēdī: z cōponantur ex substātijs calasticis subtilib⁹ ama
ris z stipticantib⁹. Et si vis cū eis plus repimere z cōfor
tare sicut in augmēto sit fac in eis dñari apocrustica stipti
cāria. Si vō plus incidere subiliare z expurgare: sicut sit
in pcellu stat⁹ fac in eis dñari amara. Si vō plus resolue
re fac subtile dñari in cōpositione cataplasmatiz. Nam qñ
illud qd influit ad mēbz apatum fuit plus: z ibecilloz
fuerit particula: vt est in pncipio augemus stiptica: qñ vō
totuz corpus vacuū fuerit: z nō languida particula: z nō
ampli⁹ influit z in statu breuissimū sit qd stipticat z mul
tū facit calasticū. ¶ Et dixit fm oēs particulas. s. interior
res fm qz putruūt humor. s. in apate q est sinito: z qle se
quens vt inuenias dispōnez eoz fm q fuerit fortissimuz:
qd pmiū z quale: qd scdm z qle: qd tertiū vt pmo curam
adaptes. Nā qñqz qd calor dñatur fm patiētez particu
lā. Et qñqz tumor pp multitudinē qui est aliqñ pp grossi
tiē durus. Et sic tria sunt sinito. s. calor tumor z durities.
Si itaqz calor dñabit tētan⁹ euaporare qescibiliter pea
q tepidū hñt calorē sicut est lini semē: z camomilla miscē
do cū eis farinā ordeī vel fabay. Et cū hoc multoties imi
scemus aquā. Et qñqz acetū vt in splene. Sz si calor non
fuerit mult⁹: tumor tñ fuerit magn⁹ euaporādū audacter
sine aqua miscēdo pdictis senugrecū. Si vō sclerolis fue
rit pp grossitiē vel viscositatē acetuz cuz amaris farmacis
est miscēduz: z pprie in splene. Etenim splen: qz grossum
euellit humorē ab epate a tali egrolat qz multū. Et ppte
rea apta sunt ei farmaca que p oximel z absinth. z cappa
res sunt. Et dixit itez. si febres parua sit z flegmon nō ca
lidū z leuiniū laborans ferre possit augeat vaporatiuum
z minuatur stipticū. Nō. n. hic flegmonē possibile est iu
uare cū stipticis cum neqz influit aliqd aliud: eo qd firme
tur humor in eo qd patit membrō pmedicinas stipticas.
¶ Dixit Auer. collz 7°. Scias vñū qd ppiū est mēbz
apatiz cutē subtile hñtibz: qd in eoz pncipio sanies ab
eis resudat penitus. Et ppterea puenies est in pncipio in
suis medicamētib⁹ adhibere abstersiua: vt mūdificet mea
tus. Et si in sanie ipsa fuerit grossities miscēde sunt res in
cissue. Et talia mēbra sunt pulmo z pectus z epar z stoma
cus. Et ppterea necessariū: vt ista abstersiua ab omni morbi
catione sint remota. Et iste res sunt sicut aqua ordeī z pul
tes furfuris pdate cū amigd. ama. semen melonis z elixa
tio atriplicis cū oxizachara: in apate epatis ppiuz erit z
scariole loco atriplicis pñt poni. ¶ Et dixit in apatibus
pectoris z pulmonis res in qbus acetū pñit sunt fugien
des: vt multū nocue. Et res q eis puenientes existunt sunt
capil. ve. liq. sirupus viol. z ēt sennina melonis in hoc casu
sunt oportuna. ¶ Et dixit Auer. scias q necesse est in qua
tuz esse pōt: vt vites ne istoz mēbroz apata ad saniez de
ducas: z maxime apa pulmonis: eo qz spducis ad saniem
curationē pfectā nō habebit: sz aut indurabit: aut eger p
det. ¶ Dixit Aui. quarti 3. trac. pmo. cap. de regimie exi
turay intrinsecay. Dubellēz intrinsecay opz vt regantur cū
eūone z pprie cū colera. i. humor exiens in vīnā z egone
significat q sanguis tor⁹ est malus: qm inde verificat exti
matio medici q sanguis est bonus preter illud qd ad ap

Acetū in
apartib? pe
ccatis et pl
mōis estu,
fiendū tan
q̃ valde
nocivum.

expellitur. Et post ratione opz tunc vt maturet. i. resoluat
cū medicinis eq̄libus: sicut est vinū tenue cū bibis paula-
tim. Et subdit: z illud cui intētio est i maturatione exq̄stis-
sima. als. cui initedum est cū maturatione exq̄stis-
sima. s. de apatib⁹ deduces ad exituraz: tale aut qđ indiget
exq̄stissima maturatione est apā de mā grossa z viscosa
difficilis maturationis: cui nō sufficit administratio vini
subtilis: s; eget medicinis fortis maturationis cū q̄litati-
bus reptis z req̄stis ad maturationē talis mae que sunt
subtilitatio z incisio. Et iste medicīne dixit Aui. sunt sub-
tilitatie exiccatie: sicut cinamomū z myrrhā: z reliq̄ simi-
les. z p̄ter cū potu vini subtilis qđ est. ad albedinē decli-
ue. Et de medicinis cōpositis sunt tyriaca metridati onio-
rufia: z psilia. ¶ Dixit Aui. p̄mi 4^a. cap. 25. de medicatio-
nib⁹ apatum apata intrinseca: si apta fuerit dāda sunt ea q̄
ea lauāt sicut aq̄ mellis z aqua zuccari. Et postea sunt ea q̄
maturant cū siccitate. Et postea in fine rei nō adhibeantur
nisi desiccātia. Et dixit. ¶ Medicinis exiccātibus z stipticis
que mēbris intrinsecis adhibētur vlceratis miscēda sunt
medicīne mūdificantes sicut mel: qz in vlceribus interiorib⁹
semp multiplicatur humiditas q̄ indiget absterfione: z nō
solū absterfione: s; etiā eductione. Et sunt etiā in eis miscēda
de medicīne que sunt pprie mēbro vlcerato: sicut miscēda
sunt diuretica cū vlcera sunt in instrumētis vine: qz illā
humiditatem cum vīna educit z medicinas vlcerum cu-
ratiuas ad locum ferunt vlceratum zc. ¶



Eripleumonia

L pulmū ē qz in ipso fit: ppter ea dicitur scilicet
eam vocari pulmonaria. Alij dicitur dicitur a
pir qd est ignis: z plegmoni qd est pulmo qd
ignis pulmonis. Inquit. n. Serap. peripleu
monia nō est nisi flegmon pulmonis. flegmon aut est apa
calidum. Et Paulus filr dixit. qd est apa calidum pulmon
nis. Et Auic. dixit. qd est apostema calidum in pulmone.
Est aut calidum qnqz per se: qd factū ab humore nāliter ca
lido: vt sanguine vel colera. Et qnqz est caliduz p accēsis
factum ab humore nāliter frigiduz: vt flegmate vel melāco
lia: qz tñ calefit ex coarctatione: vnde arripit inenētatus a
calore extraneo z putrefit. Et flegmaticū est illud qd sepe
accidit ab humore calido: rari: z rarissime a melācolico.
C Dixit Serap. sm plurimū nō fit nisi successione catar
roz antiquoz: aut squantiaz: aut pleuresis: aut egritudi
nis alterius silis istis. Et fit hoc qñ expellitur mā de egrit
tudinibz istis ad pulmōnē: z diuisiones eius qnqz z rema
net in eis coarctata i diuisionibz pulmonis oibus: aut in
qbusdā eaz: vnde corripit z putrefit. Et fortasse colligit
hec mā in pulmone ipso absqz egritudinibz alijs: s; in ma
iori parte: dixit Paulus. ex guttis vehemētibz a capite de
scēdētibz: aut cā squantiaz: aut cā asmatis: aut cum fusa. s;
pleuresis: aut cū alijs morbis. Et forte hic morbus incipit
de seipso tñ raro. Et hoc dixit Auic. sm duos modos: qz
qnqz incipiedo. i. nō pcedēte alia egritudine: vel nō p nōiē
te humore aliū de ad pulmōnē: s; de supfluitate nutrimentī
ipsius pulmonis in eo paulatine congesta. Et qnqz dixit
Mes. fit sequēdo. s. euētum catarris: aut alterius humoris
a toto: vel aliquo seu aliquibus mēbris ad pulmōnē. Aut se
quēdo pfocaciones. i. squantias resolutas ad pulmōnē:
aut pleuresim ad ipsum puerfam. Et ois humor pōt ad
cere peripleumoniā sequētem: nam glibet humor pōt ad
pulmōnē desinere. S; pipleumoniā incipietez nō efficit nū
si supfluitas colerica. Dixit Mes. i pulmone pideramus
nutrimentū ei: z quātū ad hoc pipleumoniā colerica est
verior. Et pideram? supfluitate nutrimentī ei: z sic: qz est
flegmatica pipleumoniā flātica est verior. Sic dixit Mes.
Creditur Sa. dicēti. qd vera peripleumonia fit ex flegmate
ficut

scit ex supfluo: cui accidit corrosio. Ait. n. Sal. 4^o de in
rioribus: et ponit 4^o pñ. sic a p pulmonis pro maio
ri parte est flegmaticus: qñ pulmo ex cā raritatis ei⁹ non
pōt capere nisi mām grossam: qñ mām subtilis non adhe
ret ei: s; soluit^r et fluit ab eo de leui. Nota hic q pēilia
toz nō bene itelligens. Mes. reprehendit eū: de eo q dixit
q pōderādo supfluitatē nutrimentū pulmonis ipsa ē flātica
q: imo est dicit pēiliator colerica: q nutrimentūz pulmōis
est sanguis colicus: cuius supfluitas attestari d; . Sed
Mes. in p^a pōderatione: quā fecit de nutrimento pulmōis
exple voluit q ei⁹ nutrimentūz sit sanguis colericus: et q
ex eius supfluitate sit peripleumonia colerica. S; in 2^a pñ
derōne cū dixit. pōderamus supfluitatē nutrimentū eius nō
itellēxit de pōcta supfluitate: q: iā de ea dixerat: s; de sup
fluitate nutrimentū. i. que aduenit ei supra nutrimentūz suū
ab extra: et ista: ut patuit p Sal. est flātica. C. Auer. aut 4^o
coll. cap. de signis egritudinū pulmonis. dixit hoc a pā s; z
plm est sanguineū: qd est: q colere spio in eo pp sui molli
tiē nō esse pōt: et pp multā humiditatē ad ipsūz trāsmis
sam. Et neq; a pā flegmaticū nisi raro in eo pōficatur. C. Di
xit Aui. peripleumonia sit ab oi humorēz: pñ eius sit
a flegmate: qñ in mēbro spōgioso raro nō pōtinet humor
subtilis sicut plm pleuresis est colericū cōuerso illius: qñ
mēbz in quo sit pleuresis est pāniculosus spissus strictus
in qd raro penetrat nisi humor subtilis. Et subdit Aui. c.
Qñq; sit peripleumonia a sanguine: et qñq; sit ex genere co
lere rubee: s; min⁹ q; a sanguine. Et dixit iserius. Et qñq;
sit a melia: sed rariū: qñ dicit adhuc rariū faciat me
lācolia pleuresis q; pipleumonia. Et dicit p; . q frequēti⁹
sit a flegmate: deinde a sanguine. 3^a a colera: et vltio a melia
sit minus frequēter. C. Silib. tñ mor⁹ verbis Sal. supra
positis. s; humor subtilis nō adheret pulmoni pñ sit pi
pleumonia melica: z colerica i frequētiōri ei⁹ euentū. C. Di
xit qdā peripleumonia flātica est deterior mot⁹ ex affo.
Ipo. in morbis minus zc. nō flegma est opp^m pulmoni in
duab⁹ qñtatibus. Ac ē q flegma sui quantitate multa z
viscositate est difficilis digōnis z resolutionis. Aui. aut di
xit q colerica ē itēficiens fm plm cū tua vicinitate ad cor
z acuitate sui. Et q; pāz iuuat eo qd bibit z eo qd loco
empli supponitur. Illud. n. qd bibitur cū debeat esse fri
gidū equatū caliditati illius colere: nō puenit ad ipm pser
uatiū in vture infrigidationis fuerit eo qd ei egle oppona
tur. Eteniz fortiter calefit z inflāmat a flāma illius colere z
ipsius apatis. Et filr illud qd loco emplī supponit nō pdu
cit ad ipāz infrigidationē eqli ei pp eadez cām: qre l; cole
ra sit filis cōploni pulmonis z nutrimento eius: vnde debe
ret esse min⁹ mala: est tñ deterior pp pōctas aliq; cāstōi
cunt flātica z melica non sic est maligna: nec sic itēficiēs:
q; l; eay mām sit ppinqua cordi: non tñ cū illa acuitate z
inflāmatione iuuatur aut plus ex ebibitis z emplatīs: q;
auxilia eay debēt esse calida. z ideo efficaciora ad locū pue
niūt. Et flegmatica etiā est filis accēntali cōplexioni pulmo
nis pp quā cām dñt ipsaz fore min⁹ malignā q; melica: fle
gmatica tñ z melica lōgior est q; colerica: vltimo tñ dicit
sanguineā nun⁹ malignā ceteris fore. C. Et peripleumo
nia qdē sicut cetera apata: qñq; remotiēz cūz resolutione.
Et qñq; sania z pueritur ad empima. Et qñq; induraf.
Et qñq; ad exituras. Et qñq; pmutatur ad karabitū: z est
mali. Inq; Ipo. 3^o affo. In peripleumonia frenesis malū.
frenesis vera. Et est vey peripleumonia remanēte. Et hoc
ideo: q; significatur peripleumonia fore de mām colerica: q;
ut dicitur est deterior aliāz. Si tñ pmutaretur peripleumo
nia ad cerebz: ea nō remanēte fortasse nō esset hoc malum.
Ita tñ pmutatio raro valde euenibilis est. Si aut peripleu
monie supueniret para frenesis a vaporib⁹ deuatis a pul
mone ascēdentib⁹ ad cerebz: s; sit mala: nō tñ sicut vera fre
nesis. Et qñq; pmutatur. dixit Aui. ad pleuresim: q; pōt

pulmo in extēsiōne sua cōicare mām pleuresis: hoc raro
pōtingit: q; mām peripleumonia: que vt plm sicut ostēsus est
flegmatica est non est apta ibibi in pleurā: saltē pillus mō
dū. Et ē q; peripleumonia si est leuis z salubris mām eius
nā aut resoluit: aut per spūta expellit. Si vō est malignā z
mortalis: quā nā non possit superare potius aut pus suf
focat q; possit causare pleuresim. Et pp dicitam rārā cōtin
gētiāz. dixit Sal. in 2^o affo. In pleurē de peripleumonia
malū: pleuresim non psequi ad peripleumonia. Et qñq;
dixit Aui. facit peripleumonia succedere stupore sicut di
cetur in pleuresi. Et est plurimū eoy q succedunt ei. C. Et
terminatio qdēz peripleumoniae ad exituras qñuis possit
fieri ad oia emūctoria z plus q; pleuresis: tñ plus terminat
ad emūctoria cerebz: z cordis ē q; pleuresis: s; pl^a ad emū
ctoria cerebz q; cordis: q; vie a pulmōe ad caput sūt late.
Ab eo aut ad subascellas difficilis est expulsio nisi cū vir
tus est fortis. Expulsio tñ eius cum sit ad subascellas me
lior est q; que sit ad post aures: q; significat maiorez forti
tudinem vtutis. Terminatur aut pōcto modo minue pe
ripleumoniae pppter grossitiem mām peripleumoniae q plu
rimū est flegmatica non bene apta recipere digōnem. Mām
aut pleuresis est subtilis apta digōni z resolutioni. Quā
dōcūq; tñ peripleumonia terminabitur ad exiturā erit cā
peripleumonia febris: sicut dixit Ipo. vt 4^o ponitur pñ.
dispositio peripleumonicoy in qbus currunt carbunculi
erit cū febre inseparabili. C. Et Ras. ibidē dixit. Dico q;
si separabilis adesset febris cōtabescerent humores. Et inde
lōga fieret moris: qñ si mitigata esset febris: z dolor ex q;
te morbi non esset opus nāe ad expellēdūz mām cū carbū
culis: s; foret durabilis resolutio: z non erit cūm ipsa peri
pleumonia vīna multe qñtatitatis: neq; multe hypostasis:
qñ si hoc fuerit significatio datur sup digōnez mām sufficē
tem. Nec esset opus nāe de carbūculis extrahendis: neq;
spūti d; esse digestū: qñ si fuerit vt opus est nō esset opus
nāe ad extrahēdū carbūculos. Et colera simplex non d;
pōdiari digōni: qñ eo q huius accēta sunt crīs non proce
dit ex eis cū carbūculis: s; p solutionem vētris z hmoi vni
de si hec oia accidentia sunt significātia ad salutē: z acciden
tes fuerint carbūculi natura tunc studuit ad extrahēdū
ipsos subito: eo q non erat morbus in vltima gete. Et ex
pulsio eius non d; esse crudelis: neq; etiā ita vt sit in defe
ctu vt non ipediatur expulsio eius oīno: s; dispositio eius
d; esse oīno mediocri: vt expulsio ē fiat mediocri. Qñ si
in parte inferiori fuerit: z descēdat vsq; ad loca que sunt
sub hypocōdriis minus malū. C. Et dixit Ipo. q egressio
carbūculoy significat supfluitatē: ita tñ q; cura ipsius car
būculi fiat in velociori tepore. Nam nisi fiat sic: z in vīna
grossa nō fuerit hypostasis laudabilis ipse carbūculus: s;
deliberet passionē illā suspectus est: ne ledat mēbz in quo
acciderit. Et factus ē melior oibus carbūculis qui egredi
tur post q; mutatū fuerit spūti: z vīna eius: q; egreditur
post digestionē z erit minoris nocuenti in loco in quo
accidens fuerit: eo q minoris malitiae est passio cū mām di
gesta fuerit q; vbi fuerit indigesta. Qñ si ipediti fuerint car
būculi z spūti non fuerit emūsum postea sicut decet: z fe
bris fuerit cōtinua malū signum dabunt. Qñ dubius est
ne alteretur mens patētis z moris sequatur: qñ subfunda
tio hoy carbūculoy significatur in hmoi dispōne q reuer
si sunt humores ad pfunditatez corporis: z manifestabit
q; reue: si sunt ad pulmōē. Et si superfundatio eoy non
fieret ad locū iā mūdificaretur febris: z hoc esset post mū
dificationem spūti: s; hoc nō appellatur subfūditio: sed
solutio z emēdatio. C. Ait Ras. Dico si humores ipsi re
uerfi fuerint ad pulmōē: tēz passio erit vehēntior ex de
bilitate pulmōis. C. Dixit Ipo. 3^o affo. Quicūq; squina
res effugiunt z ad pulmōem eis cōuertitur in qñq; di
bus pereunt. supple. vel ante: vt plurimū tñ in 5^o. et peri

pleumonia est morbus pacatus: terminaturus in quinto: vel ante. Et si m̃a sit cū debilitate virtutis acq̃sita tēpore squinat̃e cito interficit. Et posset fieri filis affoꝝ. de peripleumonia sequēte ad pleuresim: q̃cūq̃ pleuresim effugerint z ad pulmonē eis p̃uertit in q̃nq̃ diebus pereūt. Et Aui. dixit q̃ interficit ṽlq̃ ad q̃nq̃ dies: q̃ in 5^o vel ante. Et non interficit hec peripleumonia tā cito rōne sue materie maxime cū sit flegmatica: s̃z ratione debilitatis acq̃sita ex primo morbo squinat̃a vel pleuresi. Et ex vicinitate ipsius ad cor. Et subdit Jpoc. q̃ si p̃dictos q̃nq̃ dies effugerint empici fiunt. Et Aui. dixit. facit cadere in pt̃isim: eo q̃ m̃a illa faciet cupum z sanabitur. Et sic fiet vlcera: tus pulmo: z sic pt̃isim. Jpoc. hoc empima pro sanatione scripsit. Et hoc q̃dem accidit: q̃ virtus iā debilitata non sufficit resoluerē m̃am eius: s̃z aut succūbit: aut illā saniat. Et p̃t esse q̃ ista sanatio fiat post illos dies quinq̃: z p̃t etiā ante fieri q̃zuis de seipsa materia non sit sic cito sanabilis: eo q̃ m̃a istius peripleumonie quando fuit materia squinat̃e vel pleuresis steterat iā conclusa z conculcata: z inde acq̃suerat iam multā dispositionē ad sanationē: quare nūc ad pulmonē p̃uertat: z in ipso calido existente etiā cōculcata cito recipit sanationē. Dicūt verificatur dictus Jpoc. z Aui. sere in oib̃us. fortasse q̃dam z pauci euadunt his. s̃. quor̃ virtus non fuerit multum debilitata z materia pauca z non multum malignata.

Signa generis: que sunt signa cōia sunt ab auctorib̃ posita. xvi. quor̃ p̃^m est febris. Dixit Sal. 4^o de interiorib̃: cap. 7^o. necessario est cum ea febris acuta. Et Serap. dixit. febris acuta incensu. Et Paulus dixit. febris acuta filis adustioni. Et Aui. dixit. febris acuta. Et hoc ideo: q̃ hoc ap̃a est calidum vt supra: z est p̃pinquus cordi. C^m signū est anhelitus p̃strictio multa. dixit Sal. vbi supra. h̃z anhelit̃ p̃strictione z cū angustia multa sp̃s ita vt arbitretur infirmus suffocari. Et Aui. dixit. Est cōstrictio anhelitus vehemens sicut suffocatio. accidens anhelanti p̃pter ap̃a q̃d constringit vias sp̃s: p̃p quā cām. dixit Sal. q̃ coactus erigitur: vt erectus aut sedens stet ea positione q̃ vocatur oxtomia. Et Aui. dixit. Nō tolerat infirmus vt dormiat nisi sup collū suū. s̃. resupinet: q̃ sup laztus p̃focatur. C^m signū est. dixit Sal. sentit anhelitus calidus: z maxime si fuerit herisipila. Et getem h̃z in emissione anhelit̃ magni z attractione aeris frigidi. Et Aui. dixit. caliditas erit in ipso. s̃. anhelitu vehemens vel in ipso. s̃. pectore z instrumētis anhelit̃. Et erit ipse anhelit̃ altus velox p̃p magnitudinē febris z nocumētuz eius. C^m signū. dixit Sal. sentiūt dolorē incipere a p̃funditate pectoris pueniētem ad partes toracis z ossis spinalis: q̃ p̃aniculus tegens pulmonē ligatus est cū illis partibus. Et sentiūt gravitatē in p̃funditate pectoris z ponderositas multa erit. Serap. aut dixit. gravitas sentitur in loco z in reliquo corpore: q̃ totū corpus inde redditur grauius. Alm̃. aut dixit. Anterior pars pectoris dolet. s̃. plus. Et subdit Sal. non est dolor cū punctione: q̃ non est p̃gitiuus: eo q̃ pulmo nō h̃z sensum. De hoc dolore dixit Auer. coll. 4^o. dolor in hoc mēbro signū non est: q̃ hoc mēbr̃ insensibile est: s̃z dolor est dolor grauius sensatus per p̃aniculū suspēdentez pulmonē. Et fortasse est extensiuus sensatus p̃ p̃aniculū velatē eū. Unde dixit Sal. sentitur tēsiō in pectore. Et s̃l̃r dixit Serap. Dixit Aui. est gravitas p̃ multitudinē materie in mēbro non sensibilis substantie. Et extensio in toto pectore sentitur: qui dolor tensus ex pectore: z ex p̃fundo ad partes toracis: z dorsum est. Et quādoq̃ sentitur inter ambas spatulas. Et dixit. Dolor quādoq̃ sentitur cōtinuus. Et q̃nq̃ sentitur solū apud tussim z p̃cipitur in anteriorib̃ pectoris. C^m signū. dixit Aui. Q̃nq̃ sentitur pulsatio inter ambas spatulas: z q̃nq̃ sentitur pulsatio sub spatula z furcula z māmillis cōcatio.

ne facta ad arterias dictay partiū. C^m signū. dixit Sal. tussunt q̃nq̃ sine screatu: z q̃nq̃ cū screatu qui p̃t esse diuersor̃ color̃. Dixit Alm̃. Tussis adest z q̃d cū expulsiōne emittit est spumozus. Et tussis fm pl̃m̃ est sicca in p̃ñ. Nihil n. screare p̃t. Et si aliqd screat est q̃d pay. De quo nō seq̃r alleuiatio: s̃z postea in p̃cessu multiplicat screat. Et Paulus dixit. h̃t tussim vehemētē sicca: z forte erit cū ea sp̃tū alicui? humiditas z inde alleuiat paties: s̃z nō erit vā alleuiatio. C^m signū. dixit Aui. lingua peripleumonie rubescit pus: deinde nigrescit: z lingua ei? ita q̃ adheret man? ei q̃nq̃ tāgit eā cū grossitudine ipsius lingue: q̃d p̃tingit p̃p viscositatē m̃ae. C^m signū. dixit Sal. h̃t facie inflata z grossa. Et Paulus dixit. erit repletio i facie. Et Ser. dixit. inflatio erit i facie: tū exuberātes sunt vene ei? Dixit. A. cōicat ei. lingue. s̃. de qua dixerat paties in extēsiōne z repletionē faciei toti? q̃z. s̃. apparet tota facies plena z tēla: sicut ēt apparet lingua. Et subdit. A. z ingrossat collū. C^m signū dixit Sal. est rubedo pomī maxillariū ipsa. n. significat ap̃a pulmonis. Dixit Serap. adest rubedo in duob̃ pomis maxillay z excitatione vaporis calidi sanguinei a pulmone. Et Alm̃. dixit. q̃ in maxillis ita vehemens sit rubedo z tincte videant. Et Paulus dixit. ēt ascēsus z inflatio vaporis nimij sursum sicut esset ex igne. Et est cū rubedine maxillay. Et nō rubet. dixit Serap. ex alijs mēbris faciei nisi sole maxillay: q̃ caro ear̃ est caro recipiens excitationē velociter. Dixit. A. apparet in vtriq̃ maxillis rubedo z inflatio. aliter? z meli? inflatio p̃p illud q̃d ascēdit ad eas ex vaporē p̃ carnositate z raritate ipsay: nō. n. sunt maxille sicut frons in cute sua: q̃ in cute frōtis nō est copia carnis rare: vnde possit repleti vaporib̃: vñ nō apparet inflatio siue inflatio z rubedo sicut in maxillis: in q̃b̃ q̃nq̃ vehemens sit rubedo z assimilē tincto. Et dixit. A. Q̃nq̃ sentit ascēsus vaporis q̃nq̃ sit ignis subito suspēsus z p̃p i colerica. Et apparet inflatio vehemens. Et h̃ ideo: q̃ aer i peripleumonia vehemētē inflamat: eo q̃ nō possit libe euētari: vñ inflamat z g̃nā sp̃s: q̃ cū vaporib̃ ēt inflatus veniēs ad facie eā ēt inflatus z rubificat. C^m signū. dixit Paulus: est cū inflatio superiore palpebray oculor̃: z declinatio ear̃ ad inferi? Et venē oculor̃ essent plene z p̃niculi ear̃ vinctuosi z inflati. Dixit. A. est inflatio oculor̃: z grauāt mor? eor̃ z repletio venay ipor̃: z grauitas palpebray. Et cā eor̃ est vapor. Et apparet i cornea silitudo ap̃atiōis: z i pupilla silitudo erit. Et h̃ ideo: q̃ p̃ multos vapores ascēdentes ad eos calidos rubescūt oculi: z vñ h̃c q̃nq̃ optalmia. Et isti multi vapores ipellūt oculos z cornea vñs exteri? ita vt acuat oculus cū ipinguatōe z vctositate. C^m signū. dixit. S. 5^o affo. in 2^o affo. q̃cūq̃ squātez effugiūt zc. q̃ in hac p̃mutatione p̃pleumonica apparet pulsus durus ineq̃lis z iordinat̃. Et q̃nq̃ est cadēs in medio: vt ip̃e dixit i comē. pulsū. cap. de pulsu p̃pleumonicor̃. Et dixit ibidē. eius h̃z diuersitatu pulsus cā est aggrauat̃ nāe sub m̃a. 4^o at de interio. dixit q̃ sūt h̃ntes pulsus vndosus. Et Auer. 4^o coll. dixit. Eor̃ pulsus necessario ē talis q̃lis ap̃atum calidus: excepto q̃ i eo vndositas ē manifesta p̃ mollitiē mēbri. Et A. dixit. pulsus est vndosus lenis: q̃ m̃a ē i mēbro leni: z ē humida. s̃. flatica vel s̃. guinea. Et dixit. vndosus ē diuersus p̃culdubio i dilatatione sua. Et q̃nq̃ ē istō h̃z dilatatiōes pl̃imas. Et q̃nq̃ accit i dilatationib̃ p̃lib̃ vicissitudo. i. vt vicissim se p̃sequat ita q̃ q̃nq̃ accit eis cadens in medio. Et h̃ erit fm vnūq̃q̃ modū pulsus cadent in medio q̃ sunt duor̃ vt p̃z a Sal. in comē. pulsū in comē. sup̃dco. Et vterq̃ eor̃ duor̃ modor̃ magis accit in peripleumonia q̃ in litargia q̃zuis litargia sit ēt ap̃a accit in cerebro mēbro molli exite. Et p̃p sedare h̃c discordiā. dixerūt q̃dā: q̃ i peripleumonia flatica z sanguinea: q̃ sūt de m̃a hūida humectatē: z leniēte subaz arterie pulsus est mollis.

mollis. Et q² p²dicte pipleumonie sunt: q² ut plim eueniunt: i^o multi aucto^r absolute dixerunt. q² pulsus pipleumonie e² mollis vndosus. In pipleumonia v^o colica: z melica p² ericacione z iduratione qua efficiunt in instis anhelitus z pulsus iducit pulsu duru: z maxie si multe fuerit: ita ut ex t²as faciat arteria. Alij aut dixerunt q² non causat pulsus mollis absolute i pipleumonia: s² tunc potissime q² si steret m² in plone tpe logo: z remollierit ex h² arteria. An t² h²ac remolitione: z in p² morbi pulsus est durus. Et alij d²nt q² no fit i pipleumonia pulsus penit² mollis: s² o² mollis respectu pulsus repti in apatis² alio^r viscer². Luz q² dixit Sal. q² sit pulsus na dur² exponit. i. duriter z difficulte a na pcedes traslata m² ad plone: z ppe cor. No t² est tata durities z difficultas nae i pulsando q² faciat pulsus ma² gnu. Et hoc dicitur voluit Sal. 4^o cometi pulsu. 5^o. 12. Et sunt qui dixerunt lram Sal. supradicta fore corrupta. Lau² f² in sup ex m² traslata ad pulmones: z ppe cor pulsus ine qualis z inordinat² pp vehemetes nae pugn² morbu: z morbi p² naz. 5^o aut dyanamidior scribit. Pulsus pipleu² monici valid² e² z spissus. z An. dixit fm plim est magn² pp vehemet² necessitate: z insti lenitate nisi debilitet² v² valde deo q² si deducere² vtus ad debilitate calidu nae p multitudine m²ae suffocare². z si ad periculu deduxerit fit pulsus: vt eode 5^o dyanamidior d²: tardus z veluti no ap² pares formicans: z tade deducendo ad syncopes fit cu tardi² tate rarus z finalit sequere² more. C² 12^o signu dixit Hilib. vna reddid² ruffa vel subruffa distincte liuida vsq² ad me² dia regionem sine man² appone. Na q²uis rone m²ae flegma² tice peripleumonie z rone pulmonis q² est velut receptacu² lu multi flegmat² vna debeat esse. i. colore remissa: t² rone inflammationis: z ebullitionis ex apate in spualib² puenie² tius in mebris nutritiuis vna tingit². z est i suba inferius tenuis: supius aut magis tedit ad spissitudinē z est spumo² sa. C² 13^o signu est. dixit Paulus: cu loq² voluerit peripleu² monicus velocitatus loq² ex malitia anhelitus. C² 14^o si² gnum est. q² q²q² aduenit in peripleumonia subeth. dixit An. pp multitudine vaporis humidi. z hoc i flatia z san² guinea. In flatia t² plus. C² 15^o signu est. dixit. A. q² q²z est cu ea frigus extrematatu sup reuocatione caloris ad lo² cu apatis. C² 16^o signu. dixit Ser. hesitatio in intellectu z tremor: adest etiā mentis alienatio. al²s. timor.

Signa p²ti. si sputo mixtus fuerit sanguis no mul² tus z in colore rubeus significat q² sanguineu est. Sputu² q² esse rubeu aut subrubeu: s² rubedo maxillaz esse o²z ma² xima. Et malitia o²uz accituz remissior. Et aderut alia si² gna d²ij sanguis z febris z inflamatio: z venaz aprio ma² ior. C² In colica t² inflamatio erit maior. Et creat² i colica declius erit ad subrubedinē vel ruffedinē: aut citrinitate. Et poderofitas z anhelit² p²strictio in colica minorantur. Dixit Raf. 4^o p²ti. si cu signis apatis pulmonis fuerit in² flamatio vaporabilis: z mens minor: q² s. fuerit cu alleuia² tione apa erispila erit. C² Dixit. A. cu peripleumonia aut² q² est ex g²ie colere rubeu s² p²strictio anhelit² z grauitas sensibilib² i pectore min² q² in flatia z alijs erit: s² inflama² tio erit in vltimo vehemens. z erit alia accitua d²ij colere. C² In flatia v^o grauitas erit maior: z silr anhelit² cōstri² ctio: z inflatio faciei z palpebray maior: z soni multitudine z color i maxillis est minoris tincture. z in alijs partib² sa² cie erit albus. Ait Rabi in 6^o partie. color albus ptificus significat pulmonē apatus apate no intelo. Et Raf. dixit 4^o p²ti. Si inflamatio fuerit an² paz cu febre mitigata z p² derofitas nimia fuerit apa flatia erit. z erit alia signa d²ij flatis. Et erit. s. creatus alb² spumofus. C² In melica v^o creat² erit fuscus niger vel viridis: z grauitas z p²strictio minor q² in flatia no pp nam humozis: s² q² de hūore me² lico no magna q²titas i pulmone aggregat² erit t² maior

q² in colerica. febris erit remissa. Et aderut alia signa d²ij humoris melici. Quid i coparat febre in peripleumonia accituz ad ea q² accidit i pleuresis. z d²nt q² ad peripleu² monia fm plim ptinget² q² est flatia no seq² sic int²ea febris sicut ad pleuresim fm plim ptinget² q² est colerica. S² ad pipleumonia no fm plim ptinget² seq² febris int²erior q² ad ipaz q² fm plim ptingit melica excepta: z et intensior q² ad pleuresim no fm plim ptinget²: q² ista pipleumonia est de m² calida: z ille sunt de frigida. z plus d²nt q² ad pipleu² monia no fm pl² ptinget² pot sequi febris int²erior q² ad pleuresim vera: q² q²uis ambe sint de m² calida: in pipleu² monia t² est magis p²pina cordis: z sunt q² coparat peri² pleumonia z pleuresim ad sgnatia in febre. Et dicit q² de p² se in sgnatia febris est remissior q² in illis pp maiore ei² distatia a corde: p accis t² pollet in sgnatia seq² febris int²erior: vt cu ad ipaz p²strictio maior anhelit² sequere². Pau² lus t² dixit. iuxta q²titate accituum erit caliditas apatis. C² Dixit Jpo. in p²noticis: z scribit sic a Rabi 4^o p²ti. si sputo mixt² fuerit sanguis no colicus: s² i colore rubeus i p²ncipio signat q² salubris erit. Si v^o fuerit tali modo post hebdom²: aut plures tua spes fit i ea minor. Et Sa. dixit in cometo. q² h² sputu signat apa in pulmone fore sanguineu q² maturat. i. resolu²it post 4^o dies: aut post 5^o. Si t² in huius passione apparuerit dictu sputu post 5^o signatur q² est difficilis murationis: q² si tardauerit maturare erit hoc: aut ex fallacia patietis: aut medicia: aut ex defectu v²tu tis. Et ideo ei² disp²o mala erit. C² Dixit Auer. 4^o collz. Ex signis laudabilib² in apate pulmonis est sputu albus z equale. z q² facile egreditur z suauiter: sicut signu illau² dabile est sicut sputum in quo d²ijz alicuius humor² ma² nifestatur. S² de sputo inferius dicitur. Tussis aut dixit Auer. no est signum nisi cause efficietis. Dixit Jpo. 5^o affo. z scribit a Rabi 4^o p²ti. Si accidat peripleumonia ex pleuresi malum erit: eo q² hoc erit ex humore nimis cru² deli: z iam dictum est de hoc supra. C² Quinto dyanamidior dicitur: vna apparens nigra cu varijs nebulis z v² na indigesta ante crism mortem significat. C² Dixit Pau² lus. Q²q² mundificatio fit per tussim: aut per v²iaz: aut egestionem z curant²: vt no pueniant ad ptisim. S² si num² dificatio non fuerit facta velociter ad ptisiz perueniet: q² in de pulmo vlcatur ex eius sanie. C² Ait. Auer. quan² do declinat m² peripleumonie ad vesicam: z egreditur in vna facit sanitatem necessario. C² Dixit Sale. z ponitur 4^o p²ti. sic. Decrepiti ex putrefactione accidente in pul² mone z seniores in maiori parte moriuntur. Iuuenes v^o in minori parte: seniores v^o ex debilitate eoz sunt mino² ris salutis. Sed iuuenes sunt maioris salutis ex vehemen² tia virtutum ipoz: q² egreditur pectoris z pulmonis pro liberatione indiget mundificatione per sputu: z hoc fit per virtute potentem. z t² in oibus putredinibus alijs iuuenes in maiori parte moriuntur. Seniores aut non: eo q² in iuuenibus febres sunt potentiores ex vehementi calidi² tate ipoz. Et similr dolores ex vehementi sensibilitate: z apparet hoc in putredinibus auriz. C² Distinctio n²ut in² ter peripleumonia z pleuresim est. dixit Aaron q² in pe² ripleumonia est angustia spiritus nimia quasi esset suffoca² tio: neq² anhelitus fieri poterit nisi cum magna molestia. z sputum erit flegmaticum: z dolor in pectore: sed in pleu² resi erit anhelitus magnus z sputum diuersum in colore: iuxta modum materie z dolor erit in latere. C² Ait Rafis quarto p²ti. Dico in peripleumonia erit pulsus levis vndosus cum rubedine maxillaz: z in pleuresi erit pulsus durus codensatus z spissus: neq² erit in maxillis rubedo. C² Dixit Sal. z ponitur vbi supra. 4^o p²ti. Comuni² cant hec ambo apata in difficultate anhelitus tussi muta² tione sputi z febre. Sed diuersitas fit inter ea: q² in pleure² si dolor fit in latere. Et in peripleumonia ex pectore: z in

Que se
bte sit ma
ior an fe
qns ad pi
pleumonia
an sequa
ad pleure
sim.

Pronost
ca.

q² angu
erit an
in colica
anomia

q² angu
erit an
anomia

q² angu
erit an
anomia

q² angu
erit an
anomia

q² angu
erit an
anomia

plenius dolor erit pūgitiuus. z in peripleumonia ponde-
rosus solūmodo. Et in pleurefi pulsus sit solidus ferrin⁹.
Et in peripleumonia leuis vndosus.

Signa p-
murationis
pipleumo-
nie ad ple-
urefim.

Signa p-
murationis
ei⁹ ad em-
pima.

Signa pmutationis ad pleurefim. dixit Aui. Quādo p-
mutatur licet ratio ad pleurefim alleuiat pstrictio anbeli-
tus: z aduenit pūctio. i. dolor pūgitiuus z sputa eoz sunt
tūc fm colores siles coloribus pleurefis: plurimū tūc eoz
est flāticuz. **Et signa pmutationis ei⁹ ad empima.** i. ad
suppurationē. prima sunt signis pleurefis q terminat ad
empima. Et sunt vt dolor nō minuat neqz febris: z vt nō
videatur diminui? in sputo de quo sit curādus: aut vīna
grossa habēte sedimēta: aut egōne. Qz si videris egrū euz di-
ctis signis incolumē fore: tūc ipsa puerit ad empima ve-
rū: aut ad exiturā accētes supius: aut inferius sz signa dicē-
da i pleurefi. z si illic nō fuerit vtuqz icolumitas: tūc time
morē. Et subdit Aui. Qñ sit salinosus dulce. i. salina dul-
cis puratūc iā sit empima: qñ significat mae accumula-
tionē ad cupuz. Et si mūdificat. i. terminat p resolutionē
pipleumonia in qdraginta dieb⁹ est bonū. z si tūc plōgat
tps. Et cū plōgatur tps: tūc pipleumonia facit incurere
egrū inflationē pedū pp debilitatē digestiue vel nutritiue:
z pprie in extremitatibus. Dixit Paulus. cum apta fue-
rit nascitura: qñqz cūctur sanies: z qñqz res similes feci.

Signa a-
patis duris
extis in
pulmone.

Dixit Aui. Quādoqz accidit āpa durū iu pulmone: z si
gnificat ipm pstrictio anbelitus cū hoc q ipsum augmē-
tatur cū diebus. i. qz in lōgo tpe fit istud āpa durū: ideo
in longo tpe procedit addendo in malitia anbelitus: z est
cū gravitate z cū paucitate sputi: z cū vehemēti siccitate
tussis pp grossitiem materie que non pōt educi: sz est cum
frequētia eius. Et qñqz alleuiatur. s. tussis in qbusdaz ho-
ris: z est cum paucitate caloriz in pectore: qz mā est frigi-
da. Alia litera hz cum paruitate coloris: qz est cū fuscēdi-
ne: qz mā est melica siue fiat incipēdo siue sequēdo. z hic
color fuscus vocat paruus. i. remissus a colore diafano.

Signa a-
patis molle
i pulmone.

Et dixit Aui. qñqz accidit in pulmone āpa molle. Et si
gna eius sunt pstrictio anbelitus cū salina plurima: z hu-
miditates in pectore absqz caliditate: reperitur. n. pectus
ad tactū lene z calidum: non tñ multū extendenter vltra ca-
liditatem nālem. Et in facie non est rubedo: imo plumbei-
tas vel tenebrositas: vt dicit littera extra.

Signa bo-
thor i pul-
mone exte-
rioris.

Et qñqz accidunt. dixit Aui. in pulmone bothor. i. āpa
parua calida: z qz sunt calida parua signa eoz sūt signa
āpatis calidi sz remissa: dixit ergo Aui. sunt vt sentiat
grauitas z inflamatio anbelitus: z eius pstrictio euz velo-
citate z frequētia. Et hic sunt remissa respectu āpatis cali-
di: z caliditas sentitur in pectore. s. remissa: z inflamatio
absqz febris cōi. Et lra extra dicit. absqz febre sincopali z
terribili: qz nō est intēsa sicut i āpate calido magno. **Et**
qñqz aggregatur. dixit Aui. in pulmone aquositas. z si
gnificat ipsaz cōmotio lateris in latius. Et febris levis: qz
aquositas illa in pulmone calefit: z ex ea multalieuantur
vapores calidi z lenes qbus calefiunt z leniuntur mēbras:
z de signis est āpa extremitatuz cū ipsa inflāmantur: z ma-
litia anbelitus. z sputū subtile aquosius qd. s. est multum.

Signa a-
patis ag-
gregata i
pulmone.

Et dispositio que est sicut dispositio hydropici. Dixit
3po. in regimine morboz. vt dixit Raf. 4o pñ. Signus
nascitur in cānali pulmonis est febris debilis cum pul-
satione in medio dorzi: z puritu in corpore z raucitate vo-
cis: z est cum odore in ore ad modum odoriz pisciuz. Et
Aui. dixit. q signū eius sunt febris debilis remissa: z pul-
sationē z dolorē sentiunt in medio dorzi: cāna enīz non est
sicut pulmo in hoc q non sentit: qz imo sentit per pānicu-
lum tegēm eam in quo adunatur mā āpatis: z in quo sit
viceratio: verū dolor eius est dolor levis: z accidit euz hoc
puritus in corpore pp vapores dispersos ad totum cor-
pus. Alia litera hz accidit puritus in contractione. s. na-
rium z foraminibus eoz propter ppinquitatem eoz ad

cānam: z raucedo vocis. Et sputū paucum: qz mēbris est
durū in quo non pōt colligi multa mā sputabilis. Et dixit.
q si viceratur erit odor ozis eius fetidus.

Dixit Haly

sexto practice. In cura pleurefis z pe-
ripleumonie adinūc quedam est si-
plo posuerūt. Et plures eoz de cura particulari peripleu-
monie pauca scripserūt cōtenti eis que dixerunt in parti-
culari cura pleurefis: qñs aliquis sit oīa inter vnā cu-
rā z aliā: vt apparebit. **Generalis** vtiqz cura eoz dicta
cōpletur z portione: z in vnoquoqz illorū duorū instrumen-
torū cura varietatē recipit fm pōderationes septes. Quap-
prima est cōsideratio modi substātie mae facientis āpa in
subtilitate eius z grossitie vel viscositate ac mediocritate in-
ter pōicta. Et secūda est cōsideratio in qualitātibus pñis ip-
sius materie. s. caliditate: frigiditate: siccitate: vel humida-
te. 3a est cōsideratio modoy terminationis horū āpatum
in resolutione vel suppuratione: vel aliter. 4a est cōsidera-
tio in tēporib⁹ ipsoz āpatuz: an sint in principio augmen-
to statu vel declinatione. 5a est pōderatio accētium eis su-
puenietium penes intēiones z remissionem ipsoz. 6a est
pōderatio in egritudinib⁹ que aliqñ eius cōplicantur. Et
7a est pōderatio virtutis z alioz particularium: vt etatis
tēporū anui z reliquorū. Sciat tñ medicus ante oīa q i cu-
ratione horū āpatū inducie sibi nō dātur ad operādū: sz se
stine auxiliari nō desinat. **Dieta itaqz** in ordinatione exi-
stet mēsure rerū sex non nālium. Cūctiqz hñōi patiens ac-
rez frigidū omni tpe ac etiā excedētē niniū in calidita-
te. z vērō sum: nebulosus: z pluuiosus: fumosus: z pulue-
rulentus. Et aerē etiā lūminosum multisplēdozis solarib⁹
radijs illustratū. Sz eligat aerē camere sue ab omni fetore
mūdus ab omni imūditia vētilatus qetuz z obscurū z sit
in camera ignis sine fumo faciens in hyeme aerē declinare
ad quādā caliditatē: si āpa frigidū fuerit: z si fuerit calidū
ad tēperantiaz. In estate vō in āpate calido declinet aer ad
tepeditatē. In calido vō ad frigiditatē: quādz plus tñ in
colerico qz in sanguineoz: z viter furore iraz curas tristitia
z oēm malā spem. Sed hortētur mēte euz spe salutis letā-
tes z gaudētes. **Motuz** z surrectionē de lecto deuitet:
z dixit Sal. sup 6o epidimiaz. vt 4o scribitur pñ. vitare
debeant voces magnas: z oēs res euz potētē pectus exten-
dētes. Stent ergo qet sine murmure z clamore: z non lo-
quātur nisi necessitatis gratia: z tūc etiā voce suauē z sub-
missa. Aliqñ tñ dixit Aui. necessaria est cōmotio qdaz par-
ua sicut est motio infantis cū cunat: vt dixit Ser. in lra ex-
tra z accubant in loco nō vacillāti coopti fm tps qualita-
tē capite eleuato sub figura in q a dolore min⁹ molestent.
Edicunt autē q in pleurefis pncipio z cum mā est in flu-
xuz cū accētia intēduntur melius est facere sup lat⁹ op-
posituz: qñ nō sic tūc flumit ad āpa materie. Et sicut cū iaz
digeritur mā. z iā est intēptio ad cūonem magis: qñ tūc
facendo sup latus oppositum mā collecta in pleura pān-
plus grauat z extēdit eam: qre plus rarificat: z in plus de
mā refudat ad extra: vnde minuit collectio: tūc et magis
grauat sub se positū pulmōne: quo ideo expulsiua virtus
magis excitat: vnde magis expellit refudatā māz. Qñ vō
mā iā tota vel qñ flura est qd est qñ est in statu. z est rēpus
vt augeat in mā digestio z iphus expulsiō: tūc melius est
vt faciat sup latere āpatis vt magis contineatur calor in
loco: z sic mā magis z melius digerat z melius expuat.
Dixit. n. Aui. ex eis que multiplicāt sputū est facere sup
lat⁹ infirmū. z in peripleumonia. dixit Aui. locus iacendi
sup partē spuēdi. s. cā est resupinatio declinūs ad illā pñ. s.
in qua est āpa: quātē aut z hora somni z vigiliāz oīz me-
ditari sapiens medicus fm opportunitatem. **Ad recte**
autē dietādum per cibū z potūz per inanitionē z repletio-
nē. dixit Sal. 12o regis acutoz. super. s. cum quo etiā mor-
bus

de pane cum butyro nō decocto z zuccaro lapidoso albo: qm̄ facit velocē maturationē z sputū. Et Rabi dixit. vbi supra: lac cum melle mixtū est vtile humorib⁹ exstib⁹ in pectore z pulmone. ¶ Dixit Raf. 4^o pñi. ponatur q⁹ qui dam habens corpus pñiū solidū z potens. z venas largas habens: z potēz habeat virtutē ad portādū indigētiā famis passus est pleuresim in tēpore nō vehemētis frigoris: z os stomaci ei⁹ fuerit potens: z cū hoc vltus fuerit ante hoc cibarijs multi nutrimenti. Et sit alius hñs corp⁹ rarū: z humectatū z venas subtiles: z debilem virtutē ad portandū indigētiā famis z os stomaci debile: z ante hoc vltus fuerit cibarijs non multi nutrimenti z passus sit pleuresim in tēpore calido. Dico q⁹ si primo patiēti nullū nutrimentū fuerit datū: paucūq⁹ fuerit potus: vsq⁹ ad diē septimū: si spes data fuerit q⁹ nō tardauerit hui⁹ morbi attenuatio vltima. Et scōdo patiēti datū fuerit nutrimentum a primo die cū sarre ordeī. Cura erit digna z ambo salubres erunt. Sz si mutata fuerit hui⁹ cura ambo moriūtur. primus qdē ante 5^m diē strangulabitur velociter. Et alius solutionē virtutis z defectionē cordis patiet⁹. Et maxie si primus fuerit in etate senectutis: z alius in etate adolescentie: qm̄ tunc mors velocius sequitur eos. ¶ Dixit Jpo. pmo regiminis acutor. Et qm̄ plus est sputū fm̄ quātitate refectionis quocq⁹ plus adhibēdū est. z idē dixit Sal. in 2^o. Et Raf. 4^o pñi. dixit. Juxta quātitatez multitudinis sputi multa fiat pforta patiēti post cibū: eo q⁹ cū multo sputo dubitādū est periculū: vñ tūc vltus idiget pforta rione p nutritionē: vt expellere valeat totā supfluitatez. ¶ Dixit A. mēsurā nutrimentū z nō multiplices: imo subtiles sz q⁹ necessariū fecerit multitudo acuitat⁹ egritudinis: z puitat⁹ cā pauitāt⁹ ipsi⁹ z accitū ei⁹. Nā si egritudo fuerit geta leuis cibabis eū aq⁹ ordeī excoctatū valde decoctū vt sit ptisana grossa. Ipsa nāq⁹ spūere facit: z ē icifiua pfortatiua. Et si volueris dulcorare ipas fac cū zuccaro aut melle. Sz si egritudo fuit igeta sis pter aq⁹ ordē. s. valde subtili. vsq⁹ dēclaret tibi dispō z ppe sz sputū. nā qm̄ multipli cat sputū secur⁹ es de multitudine mae. Et scis neciā eē vltutē. s. fortē vt sufficiat ad spūedū multā māz. Nutrias g cū aq⁹ ordeī excoctatū z pforta vltutē. Et si minues sputū: qz s. nō spūitur mā vel modicū spūitur de ea subtilia regimē: z sis contētus aqua ordeī: z sirupis quantum potes zc.

In multi-
rudie spu-
ei plus de
cibo exst-
bedum: ne
virtus de-
bilitetur.

De potib⁹
de aqua or-
dei.

De ydro-
melle siue
de aqua
mellis.

De potu aut istorū patiētiū scias q⁹ auctores multos po-
tus eis iuenerūt. Quorū vnus ē aq⁹ ordeī ipsa. n. ifrigidat
nutrit z abstergit z mūdificat: z stom adiuuat. Et vltra ea
q⁹ de ipsa dicta sunt i trac. de oīeta febricitatū: sermo. 1^o. z
q⁹ dicta sūt hic. Sal. 1^o regis acutor. sup. s. hos itaq⁹ post
solonē zc. laudauit opationez aq⁹ ordeī post administrationē
solutionū. Et b adlanandū: z ē laudauit eā post separa-
tionē ab eo. i. finita opatione solutionū: facta ablutiōe ei⁹.
Et b vt sit loco cibi: q⁹ si sumas eo adhuc operāte absin-
dit opationez: z de ea dixit Haly. caue pleuresico ppinare
aquā ordeī añ corp⁹ purgationē cū stomō vel catartico: z
maxime si mā fuerit iclusa. Si. n. pus dederis ordeī aquā
nō trāsmutatur a stō z intestinis: sz calefit. z ex ea vapores
ascēdunt acuti ad pectoris ptes. z passio auget. Sz cū par-
tietis corp⁹ eūaueris: tūc aqua ordeī dabis. Et si nodū pa-
tiens expūit: tūc aquam ordeī: hōia vna. 3. da duas sirupū
viol. z post aquā suscipe ordē. ¶ Sed pot⁹ est ydromel si
ue aq⁹ mellis de q⁹ dictū est in sermo. scōdo. vbi sup. Qz tñ
de ea hic dī est. dixit Ser. pot⁹ aq⁹ mellis sedat dolorem z
abstergit valde: z nutrit corp⁹ qm̄ nō grauāt ipm̄ cibi. Et
A. dixit. aq⁹ mellis ē magis vltia i butuēctādo. s. sputū z sa-
cilitādō ipsuz: min⁹ tñ pfortat vltutē q⁹ aq⁹ ordeī. Est aut
aq⁹ mellis duplex. s. aquosa z nō aquosa. Et aquosa pñiū
ponēdo ad q⁹libet librā aq⁹ fontis. 3. i. mellis. Nō aquosa
vō recipit ad librā aq⁹ mellis. 3. iij. Et aquosa qdē cōpetit
qm̄ mā est mediocris non multū grossa: nec multū viscosa:

est. n. debilis icifiōnis: z pōt dari loco cibi i pñicio egrita-
dis brevis: par. n. nutrit. Nō aquosa vō cōpetit i mā gros-
sa viscosa: forti⁹. n. incidit. Et pōt dari loco cibi i pñicio
hōy apatū qm̄ plōgat tps eoy: vtraq⁹ tñ vitari dī i febre
intēsa z liqfactiua. Aut qm̄ esset dñiuz colere i stō vel epa-
te: vel ēt apā i nutritiuis: aut sitis itēsa: aut vētris fluxus.
Et in oib⁹ dictis casib⁹ caueda est nō aquosa nigra. Qz si
ex potu ei⁹ accit sitis phibe. dixit Ser. ab ea: z loco ei⁹ da
sirupū viol. aut iulep. Et qm̄q⁹ sit aq⁹ mellis cū melle cāne.
sz zuccaro: z pñiue solido. Et sit sit aquosa z nō aquosa z
ē minozis icifiōnis q⁹ aq⁹ mellis: sz nō est tate calefactionis
nec sic iducēs sitis: nec sic opilās nutritiua. z i sūma est po-
tus delicatoz. Dixit Jpo. scōdo regis acutor. ydromel sa-
nat sputū viscosū. Et Sal. exposuit. i. dimittit ipm̄ in di-
spōne sue viscositat⁹. Et dī inuiscare: q⁹ nō icidit viscosita-
tē ei⁹. Humayn aut dixit: q⁹ ipse itellexit dī ydromelle pau-
ce cōmixtionis. De aq⁹ mellis. dixit Aui. meli⁹ abstergetū
mūdificatiūz est aq⁹ mellis si nō est apatū opilationē: q⁹ aq⁹
mellis sua dulcedine ē ipsoz opilatiua. dicit itellexit de
ea q⁹ est paucē aq⁹ z multū mellis. Et idē subdit q⁹ si in eis
fuerit apā vel opilationē: tūc opz vt admistrent ea q⁹ est cum
multa aq⁹ mixtio. tñ in b casu iulep: z aq⁹ zuccari magis ea
pueniunt. ¶ Tertius aut pot⁹ est oximel: de q⁹ dixit Jpo.
pmo regis acutor. Eis q⁹ pleuretici sunt de potib⁹ oximel
dādūz est: de eo tñ dictū est sermo. scōdo. vbi sup. Et ipm̄
qdem pñiū aut multē acetositat⁹: aut modicē aut medio-
cris. De q⁹ dixit Aui. q⁹ pot⁹ oximellis facti ex melle aq⁹ z
paucō aceto est aggregās duas intētiōes: extincionis. s.
z mūdificationis. Et de ipso oximelle loquēis Sal. 3^o re-
gis acutor. cōmē. 28. 29. 30. dixit. q⁹ oximel multū aceto-
sūz est medicina fortis: z iō sua opatio nō est mediā: sz aut
multū pfortat: aut multū nocet. si. n. inuenerit virtutē fortez
cōmonēdo multā mām quā vltus fortis pōt edicere iuuat
multū aperiēdo: subtiliādo: incidēdo: z cōmonēdo. Si vō
iuenerit virtutē debile ipotētez educere dictā māz quā cō-
mouet tūc nocet multū: qm̄ mā p ipm̄ mota z nō expulsa
remanens in frigidat virtutē acetis: z inuiscat pp anbelit⁹
frequētiāz q⁹ anbelit⁹ frequētiā id tūc oximel multē ace-
tositatis: z sic ē vel esse pōt cā suffocationis. Et Aui. dixit
q⁹ si est multū acetosum tūc ipm̄ aut facit multū spūere: vt
cū virtus fuerit fortis: z mā digesta: aut ifrigidat z inuiscat
valde: vt cū vltus fuerit debilis z mā indigesta. Et q⁹ ifri-
gidat z inuiscat fit adeo malignuz donec illud qdē incidit
indigeat forti vltute ad hoc vt expellat. De illo vō qdē repe-
ratū hz acetositatē pōt secūre dari: succurrit. n. hñs mali-
tie z est phibens dulcedinis supradictū nocumētū: z no-
cūmētū sitis: z ebullitionē colere rubeerz ipsius gñonez.
Et pōt fieri oximel ex melle cāne qui cōiter dī sirupus ace-
tosus simplex. Dicit oximel multē acetositat⁹ non cōpetit
nisi vltus sit fortis z mā multuz grossa: z egritudo brevis
terminationis. Elōget aut vltutē debili exite z mā grossa
parū. Si aut mā est grossa z vltus debilis dī exhiberi oximel
pauce acetositatis. Et in mā grossa z vltutē forti sit
multē acetositatis: sz detur in paūa quātitate cum multa
cōmixtione aque. Et dñt q⁹ in omni egritudine cronica in
qua puenit oximel acetositat⁹ multē dī ipsuz pcedere illud
qdē est pauce acetositatis: post ipm̄ illud qdē erit acetos-
itatis multē. Et dñt nullū oximel p se cōpetit in egritudi-
nib⁹ pectoris: si pect⁹ fuerit strictū: aut si adeo fort⁹ tussis.
Si aut tussis sit parua z spiritalia sint salua: z apā tunc
pōt dari z maxime i declinationē: z pñiue cū decoctione
liqri: z ordeī. Et sint oximellis coclearia duo vel tria. z de-
coctionis coclearia xij. Nō aut de oximel nisi necessitate
roget⁹: q⁹ sūmope cāhēndū est ne in morbis spūalib⁹ mo-
neat tussis: z acetosa illa pñocāt. ¶ Quartus pot⁹ est iu-
lep simplex q⁹ fit ex aq⁹ fontis: z zuccaro albo solido. Et pōt
loco aque fontis poni aqua de viol. aut vngule caballine:

aut

aut capil. ve. vel alterius rei puenientes disponi: et membri
ambelitus. Zulep de vngula caballina sic fit. R. fm glosa
rore vngule caballine capil. ve. ordeis et ligri. añ. M. i. de
coquant in aq fontis et colatur: et addito zuccaro albo so
lido vel melle: vel utroqz fiat sirupus. Quintus potus
est ius pulle: aut pulli pdicum cu decoqutur in aq: vsqz ad
colliu separatione. Et exhibet macru ipsius oi abiecta pin
guedine lenit in fra anbelit? sputu faciliat et vtute pfor
tat. Sextus pot? est vinu pauciferu aquosuz qle est qd
nascit in moranis nulla ferēs aque mixtionē: hic. n. potus
subtiliat et nutrit et puenit debilibus: et his qui nō pit aut
noliū stare sine vino: maxime aut puenit cu febris remissa
fuerit limfatū cu aqua vel aq ordeis. Et dicit loco hui? po
ni posse qrellū cu bñ clarificatū fuerit. Septimus po
tus est vinu dulce: de quo dixit Auic. vinu dulce i apatib?
pectoris est meli? vinu. Et pprie illud qd est albu. Nā ipz
est magis adiuuans ad spueduz: verū nō opz vt bibat in
pleuresi et pipleumonia nisi post murationē. i. manifestā
resolutionē q est in declinatione morbi: qzuis. n. ipsum vi
nu sit calefaciēs: et faciēs sitim ipsi: vtrisqz iā subuenit. s. p
cibos et pot? frigidus: vt p alios potus supradictos: vel p
multā aque mixtionē cu eo. Et sunt vba Sa. 3^o regimini
acutoz. sup. 8. pot? dulcis etc. Et nō opz. dixit Auic. vt in
potu sumat illud vinu dulce ille cui? epar: aut splen est isfr
mū. s. apate vel opilatione: aut et mala calida opione. Di
xit Raf. 4^o ptiñ. de experimētis hospitalis. Nō est dādūz
pleuretico de vino in potu: dū dolor pūgens et inflamatio
nō fuerit mitigata. Et maxime in dolore pūgēte. Nā cuz
ipse dolor pūans fuerit nō est dādūz de vino in potu oio.
Et dixit Auic. vinu dulce in his apatib? est pferēs. Vinu
aquosuz: qz ipsuz est pfortās virtutē plusqz aq. Et in ipso
est incisio subtiliatua. Et octau? potus est vinu grana
tor: dulciū cu malta aqua mixtū. Et est in eo lenificatio et
aliquis subtiliatio. Et est cib? pueniēs in pñ? hui? egritu
dinis dū brevis fuerit: cu aut dixit Alex. q succus grana
tor vitādus est: qm ē nociuus pectori: intellexit de succo
muzoz et acetoso. Nulluz tñ ex cibis vel potib? actu
frigidū regulariter pcedēdum est et maxime hyeme. Dixit
Ipo. 6^o regimis acutoz. De potib? oximel hyemis tēpo
re calidū dādūz est. estate vō frigidū: exponit. i. tepidum.
Coacte aut aliqñ pcedit in estate frigidū. Dixit Sa. sup
dicto vbo Ipo. secaniabin. in frigidatū nō sumāt i potu
istū in estate: nisi vt faciat eos estuare. sicqz nō ceat quare
opz vt adiuet: qm possibile est adiutorius sup pñū illius.
Dixit Auic. aqua q eis in potu pcedit sit in hyeme actu
calida sicut aqua zuccari et aqua mellis: et in estate sit aqua
tēperata. Et interdicatur eis aq frigida. dixit. n. Raf. 4^o
ptiñ. Notū sit q aqua frigida in hmoi passione mala est.
Qz aut coacte aliqñ pcedatur pot? actu frigidus et aqua
frigida. pz. qz Raf. vbi supra dixit. si sitis fuerit vehemēs
et nō fuerit mitigata p potu sirupi acetosi tēperati cum aq
dādūz est de aqua frigida in potu. Non tñ in multa quāti
tate et subito: s. detur ex ea parū ante parū. Et inde nō erit
lesio. s. notabilis: qm calefit anteqz pueniat ad apa. Auic.
aut dixit. si tussis vehemens fiat detur i potu paz de aqua
frigida. Et est iste text? corruptus: et vbi dicit tussis d3 di
cere sitis: vt apparet in dicto textu Raf. a quo Auic. acce
pit. Quidā tñ dicit q pdictus textus Auic. pōt saluari si
tussis illa vehemens pueniret a forti incēdio: et multo cau
tate: dādūm tñ est de ea in minoz quantitate iuxta posse.
nā frigida aqua plonget tēpus murationis apatis cuz
sua frigiditate. Dicit qdam nō est dubitādū dare i po
tu aquā frigidā cum sirupo acetoso duabus de causis: vna
est q quātitas eius q datur est parua qm exhibetur cum si
rupo acetoso: qz cum eo parua quātitas sitim mitigat: vbi
ex ea sola nō sufficit mitigare sitim quātitas magna. 2^a cā
est: qz sirupus acetosus adaptat et rectificat aquā frigidā

sua diuisione et attenuatione: et maxime si ante decocta fue
rit: tūc. n. nō moratur in stomaco: s. cito penetrat. Alh.
tñ de oximelle multe acetositas dixit. Opz vt bibat tepi
dū: aut cu aqua calida mixtuz: et bibat paulatim. dicit.
Debet dari tepidū: ne sua frigiditate ingroisset et gelido cu
aqua: vt frāgatur acetositas ei? multa paulatim. i. grada
tim: incipiēdo a minoz quātitate: et quasi tētiue experie
do qlis erit effect? eius. Dicit itez qdā q aqua frigida
si coacte datur d3 dari pmixta cu iulep vici. Aqua aut cali
da actu cōuenit. Dixit. n. Alex. pādūm est pleuretico in po
tu de aqua calida. añ. paz vici? ptiuatiz: qm inde miti
gabitur sitis. Et Raf. vbi sup dixit. dico q hmoi cura cuz
aqua calida soluit viscositate sputi et lenefacit sputū: et ma
turat. i. mollificat ipsuz. Et Auic. dixit. in potu detur aqua
ad caliditate decliuis sorbēdo ptiuet: qm cōfert ei valde.
Dñt. si aqua q exhibetur ad sorbēduz calida fuerit aqua
ordeis aut decoctionis rerū ad hāc dispositionē pueniētuz
erit iuuatior. Dixit Raf. 4^o ptiñ. si sputū fuerit pgruū:
neqz patiens inde indigeat purgatione: neqz minutione:
neqz clysteri nutritiādus est cum farre ordeis: qm hoc Ipo.
pcepit fieri dicens: si dederis ei de farre ordeis: iuxta q op?
fuerit eius sputū inde fiet leue et mitigabitur passio: et ve
lox fiet crisis ei?. Et lz collecta sit sanies in minoz tñ quā
titate erit p hmoi curā qz per aliā: qm far ordeis humectat
et diuidit humores indigentes: vt spūantur sic q de leui
spūantur: et cu hoc et pfortat virtutē. S. si patiens indige
rit cura pdicta minutione et purgatione: vel clysteri nō est
nutritiādus cum aqua farris ordeis. dum illa cura facta fue
rit: verū tñ dum suspitio fuerit an illa cura fieri debeat an
nō nutritiādus est eger cuz farre ordeis. Et opz vt omni die
fiat supfluitatum pime et scde digestionis mūdificatio cō
ueniens: iuxta qd opus fuerit et vtus pmittit. Et q quāti
tas cibi ptiua minuat et addatur: si necesse fuerit disce
re dādo parū in vice: sed sepius et maxime si accētia fortis
cata fuerint ex aliqua causa. Dixit. n. Ipo. pñio regimis
acutoz. si sumpto oximelle vel alio potu dolor vigerit. i.
augmentatus fuerit: et eius accētia videntur esse timēda.
s. de disēia et tussi et similibus: expedit vt hmoi quantita
tis ius detur: que neqz grossa sit: neqz multa.

Generalis aut cura dictoz apatum per potionem dige
rit euacuat diuertit: et accētibz subuenit. Euacuatio ta
men alia est cōmunis sicut que fit p floboroniā vel vētris
solutionē vel p vnam. Et qdam est propria que fit p spu
tum: et per extractum ex parte cum resoluētib? applica
tis. Que euacuationes quō impleantur dicetur in cura
pleuresis: scilicet in capitulo sequenti.

De pleuresi.

Lap. xxiii.



Pleuresis

di a pleura qd est costa: qz
sub costis et circa costas
accidit. Sicut. n. dicitur 4^o ptiñ. auctoritate
Sal. locus in quo accidit pleuresis est qdam
pāniculus que induunt costē: qz et pleura vo
catur: quāuis hec egritudo nō solū extēsa sit

ad pleurā: verū etiā ad mediastinum et dyaphragmā: et
et ad pāniculum tegētem costas exterius. Et fm quosdā
etiā ad lacertos qui sunt supra costas: et intra eas. Appel
latur aut pleuresis a Sal. 4^o affo. in cōmēto affo. Quibus
cūqz tumores in vulnerib? apparent etc. dolor lateris acu
tus. Et ab Auic. dicitur birsē. qd est nomen pficū. dī. n.
a bir. perficē: qd latine est pectus et sen: quod est apostema.
Raf. aut dixit. vocari birsē et errauit: vt patuit i sermone
pcedenti. caplo de frenesi. A Serap. aut dicitur olfuricus
sine cordicus: sine assafatus: vey dixit Serap. qm hoc apa
est in lacertis que sunt inter costas noiatur hec egritudo
caluritus. Et qm est in dyaphragmate ab haly. mania dy
aphragmatis vocatur. 4^o aut ptiñ. vocatur sūsa. Et ab Auic.
sufata. Est aut pleuresis apostema calidū sine per essenz

Quid sit
pleuresis.

De noibo
eius.

Quid sit
pleuresis.

tiam: siue p accidens velaminum: siue pāniculorū interiorū in clibano pectoris existentium: siue pectoris lacertorū. Serap. autem dixit. pleuresis est flegmon velaminis ligā. tis: viscera. qd cooperit costas deintus. Et haly. dixit. qd est apostema calidum qd sub involuente pectus operime to accidit: sed cum in pectoris fuerit lacertis dicitur dolor lateris. Et Constantinus dixit. qd est apostema calidum in pelliculis costarū z in lacertis qui intra eas sunt. Et Auic. dixit. non est pleuresis nisi apostema calidum in partibus pectoris: z hoc. aut in lacertis intrinsecis. s. dyasfragma: aut in velamine cooperiente pect. Lab intus vel ab extra aut in velamine distinguente. s. dyasfragmate vel mediasti no: aut in lacerto apparete extrinsecus cum cōitate cutis: vt in posito supra costas extrinsecus: aut absqz cōitate cutis: vt in lacerto posito inter costas. Dicit aut qdam qd in velaminibz intrinsecis a costis remotis raro causat apa. In ppinquis aut eis: vt p sepe: qz in eis aliqz humorositas cū venis reperitur. Et qd accidit in exterioribus fm plm accidit in lacertis qui sunt supra dyasfragma: quāuis ali/ quādo z raro accidit in lacertis q sunt sub dyasfragmate supra costas mēdosas que sunt sub dyasfragmate: z in eis pleuresis vocatur. Et pleuresis qdez qnqz accidit partibz pleure superioribus versus furculā superiorem. Et qnqz in partibz eius inferioribus versus furculam inferiorem. Pleuresis bifaria diuiditur in spēs. vno modo fz mās eam coniunctam ipsius. Alio modo fm loca in qbus sit. Et vtroqz modo dixit Mes. qd alia est pura: z quedā non pura. Et vera siue pura fm mām est illa cuius mā est essentialiter calida: z nō vera: siue nō pura est illa cuius mā est essentialiter frigida: fz sit accidentaliter calida. Vera siue pura fz lo cū est illa q accidit in pāniculis: siue lacertis interioribus positis i pectoris clibano distinguētibz inter velamē distin guens magnū z costas: z pprie secus extremitates costarū: aut in ipso velamine distinguēte. s. inter spūalia z nutriti ua. i. dyasfragmate z pprie vbz psum coniungitur costis. Propter qd dicunt qdam qd pleuresis. hoc modo vera: si ue pura fm locum est illa q sit in teneritate costarū: siue su pra dyasfragma: siue sub eo z siue sit a dextris: siue a fini stris. Et non vera siue non pura fm locū est illa q accidit i panniculis: z lacertis extrinsecis. siue sit inter costas: siue sup eis versus cutē. Dixit Aaron. Pleuresis dicitur ve ra quādo apostema sit intra musculū induētem costas in terius. Et Paulus dixit. Si apostema sit in musculo indu to costas exterius: dicitur pleuresis non vera. Ex dictis pz qd pleuresis extrinseca aliquādo pōt dici: z est vno mo do vera: alio modo non vera. Vera quādo est ex materia essentialiter calida: non vera. ppter locum. Et sitr intrinse ca aliquando pōt dici vera. ppter locum z non vera. ppter materiaz: vt quando est de mā essentialiter frigida. Et ex trinseca aliquando pōt dici vtroqz modo non vera. Et in trinseca sitr vtroqz modo vera esse pōt. Sunt autē qui distinguunt pleuresim in tres species. verissimā. veram. z non veram. Et dicunt verissima est apostema essentialiter calidum accidens in dyasfragmate. Et vera est idē apa cuz radit in pleura vel mediastino. Et nō vera est apa accides in extrinsecis. Et hanc diuisionem sumunt penes intensio nem accitium z eoz remissionem z columitatem vel in columitatem eius. Vera pleuresis: vt inuit. Auic. in p capto: videtur esse duplex: vna facilis: z alia difficilis. Et fa cilis nō dō sic a facilitate accitium: qz imo bz accia vehe mentiora qz illa que dicitur difficilis: sed dicitur sic: qz ma teria eam faciens est facilis resolutionis: vt materia subti lis colerica. Et difficilis similiter non dicitur a difficultate accidentium: sed a materia faciente eam que est difficilis resolutionis: vt materia grossa flātica z melancolica. Et sanguinea materia inter predictas medium tenet.

Causarum

pleuresis. Alia est primitiua. Alia an tecedens. Et alia coniuncta. De primi tiuis. dixit Raf. 4º pñi. Quandoqz accidit pleuresis de linsati z assiduitate eius. Et Auic. dixit. Quandoqz facit ea accidere multitudo potus aque frigide ostringētis ma terias. Et frigus etiam additum in aere quēadmodum ē facit ipsam euenire caliditas vehemens. s. aeris z potus vi ni puri mouentis humores quos ebullire facit. Et multo tiens est causa pleuresis z peripleumonie assumptio cibo rum grossi nutrimenti ingrossantis nutrimentū sicut alca nabit: quare expellitur ad partes māmille z lateris. Et vt dicit. Qnqz est causa eius mor? plurimus: z maxime mē broz spiritualium: z pēpue cum facit sitim intēsam: sicut q sit postqz bibitur vinū purū multum. aut aqua frigida multa. z qnqz est causa eius casus vel percussio vel obuia tio pprie cum euenierint in partibz pectoris: pp qd faciit illuc materias currere. Inquit Ruffus. Accidit quoqz ex vomitu: z maxime si factus fuerit post inebriationem vi ni: vel ex multo fastidio multi cibi in stomaco.

De causa autem ante. dixit Auic. Quandoqz facit cade re in pleuresim repletio humorū quando accidit in parte capitis. s. z postea descendit ad pectus: aut quādo accidit repletio in partibus pectoris: z venis vicinis eis. Et simi liter potest esse causa eius repletio in toto: vel epate vel in altero membrorum pectori comunicantium.

De causa autem coniuncta. dixerunt Alexander z haly. z etiam Auic. pleuresim posse fieri ex omni humore. s. san guine colera flegmate z melancolia. Dixit Utiatus pleu resis nascitur ex puritate sanguinis: aliquando de sangui ne colerico: aliquando de sanguine grosso melācolico. Et aliquando de humido flegmatico. Et aliquando de omni bus simul vel quibusdam. Et Rafis dixit. in diuisionibus q sit ex sanguine colerico: z colera. z ex sanguine adusto nigro. z ex sanguine in quo dominatur flegma. Isaac au tem in libro febrium dixit. pleuresim fieri ex sanguine: nul lam mentionem faciens de alijs humoribus: quod ideo fecit: qz solum determinauit de pleuresi sequente sinocam febrem. Dixit Salie. s. de interioribus capitulo tertio: apostema pleure in maiori parte erit colericuz. eo qd ex du ritia eius non concipit nisi humorem tēgem. Auice. au tem dixit. materia pleuresis dicte vere fm locum est: aut sanguis colericus: aut colera pura. Et Serap. dixit. vt plu rimum non accidit nisi ex sanguine colerico: materia ca lida. s. essentialiter: qz velamen ligans non recipit nisi ma teriam calidam: qz enim stringitur z dilatatur multum. i. ex motu veniunt ad ipsum iste materie vehementer. Et haly. dixit. flegmaticum z melancolicum: perparum sūt in operimento subinuoluentis: eo qd grossa sint. Et operi mentum tenue non recipit nisi subtilem materiam: san guis autem z colera subtiles sunt. Et sic sanguineum z co lericum: vt plurimum sunt in eo. Dixit Auice. Materia huius apostematis fm plurimum est colera z sanguis co lericus: qm in mēbris tunicosis nō penetrat nisi humor co lericus: deinde sanguis purus. Et qnqz sit sepe ex sanguie adusto: z qnqz sit ex sanguine putrido: fz nō sic sepe: qz sit fz raro est melancolia putrefacta inflāmata. Non ve re autē pleuresis fm materiam: materia est aut flegma pur trefactum z inflāmatum: hoc est raro. z melancolia pur trefacta z inflāmata: hoc rarius. Dicunt. pleuresis fa cta a melancolia fm plurimum fit a melancolia facta per adustionem sanguinis vel colere. Et quandoqz fit pleure sis ex flegmate salso. Et quādoqz ex flegmate aquoso flui do: licet raro. Quod aut dixit Isaac. s. q vapor ascendens sursum si inuenit siue penetrationi obstaculū reuertitur in ferius ad loca vicina: cordi: z ibi generat apostemata: non intellexit de vapore pprie sumpto put. s. est exalatio sicca: vel

De diuio
ne pleure
sis i spēs.

De diuio
ne pleure
sis i spēs.

De diuio
ne pleure
sis i spēs.

et prout est exaltatio partium siccarum in substantiam
aeris transmutata. Nam ex tali vapore non generatur aqua in
dictis locis. Sed per vaporem intellexit fumum humorum subtili-
tatis manentem tamen sub specie humoris: quia de tali bene potest
causari apostema. Et similiter intelligendum est de omni
aparte quod diceretur factus ex vapore eleuato ad caput vel
aliud membrum. **C**dicunt pleuresis non fit ex vicositate: quia
quod ventositas puenit ad membra spualia maior pars eius transi-
t in vacuitate pectoris: et si qua portio transit in panicu-
los parua est non valens eos aperire: maxime cum motu pe-
ctoris et vi caloris loci cito resoluatur. **E**t dicit pleure-
sis non fit vel raro valde fit per viam congestionis mae. Et si ali-
quid fieret tunc esset aqua melancolica: quia membrum pancreaticum
frigidum est et siccat: et nutritur nutrimento frigido grosso
mellico cuius supfluitas attestari dicitur. **C**inquit Ruffus.
hec passio in maiori parte accidit in sinistro latere: et raro ac-
cidit in dextro. **I**saac similiter dixit. et Ruffus. 4.º pñ. Et ratio
est: quia pars dextra calidior est et fortior sinistra: unde for-
tius resistit: et quod ad ipsam defluit fortius resoluatur et consumitur:
et in superueniens in sinistra deterior est dextra propter vicinita-
tem ad cor: et in superioribus pectoris maxime quia tunc ma-
gis comprimatur cor: ipsum ab euentatione bona prohibet: et sic
de facili potest inducere suffocationem: que vero in inferiori-
bus pectoris partibus versus splenem accidit est minus ma-
la. Que tamen fit in dextera tardius sanatur. Nam quauis dextra
pars calidior sit caliditate naturali non tamen accituali. Imo etiam
post apostemationem non est eius naturalis caliditas amplior ea
quam in sinistra. Adhuc autem natura magis sollicita est de cu-
ratione pleurefis sinistra: quia dextere propter nobilitatem cordis
de qua apatur sinistra dirigit illuc natura plus de spiritu
et calore ad corrigendum et resoluendum: quare sinistra ci-
tius dissoluitur: facit etiam ad tarditatem resolutionis pleu-
reos dextere maior materie multitudo que in ipso colligitur
propter maiorem ipsius caliditatem per amplius attrahentem.
Et dicit Ruffus. Non solet accidere mulieribus. maxi-
me si stabilia. ipsarum menstrua fuerint. Et **I**saac dixit. ra-
rissime accidit mulieribus. sepe autem viris. Et **A**uicenna dixit.
pleuresis minoratur in mulieribus que menstruant: quia eo
plexiones earum declinant ad humiditatem absque colera: di-
cunt quod mulieribus menstruis carentibus propter fortitudinem
caloris naturalis: sicut proprie sunt viragines: aut carentibus eis
propter sanguinis paucitatem raro accidit pleuresis: carere
bus autem eis propter opilationes frequentius incurrunt eam.
Et dicit **A**uicenna. Quia pleuresis accidit pgnantibus est perni-
tiosa. **C**Dixit **I**ppo. 3.º affo. in affo. ultra vero hanc etiam et.
quod in primis senibus accidit pleuresis sepius quam in iuueni-
bus: quia. n. plus de colera generetur in iuuentute quam in
senectute: plures tamen pleureses generantur in senectute quam in
iuuentute: quia virtus iuuenis fortior est ad resistendum. Et
cum hoc in primis senibus satis de colera generatur. Et ad-
huc in eis satis est de ea ex iuuentute reseruata. Et ex hoc
maxime verificatur affo. in principio senectutis. Imo sunt
quidam in residuo senectutis. Et in decrepita raro gene-
ratur pleuresis propter sanguinis grossitatem: et colere pauci-
tatem et duritiem paniculorum. Sed dicunt maxime genera-
tur in adolescentiis: quia sanguis in eis est subtilis et multus
et adhuc substantia paniculorum in eis satis est tenera ha-
bilis penetrari. Dixit tamen **A**aron quod pleuresis minoratur in
decrepitis: sed tamen magis interficit eos quam iuuenes: eo quod ne-
gligentes sunt ad mundificandum per sputum ex debili vir-
tute eorum. Et **A**uicenna. sicut dixit. si accidit eis interficit propter
debilitatem virtutum eorum in sputando et mundificando.
CDixit **R**uffus. 4.º pñ. cuius sella visa fuerit lenis natu-
raliter raro patitur apostema dyasfragmatist aut alios mor-
bos. Et **Z**oar. dixit. in phemio theysir. Dixit mihi pater
meus quod habentes corpus solubile non valde pleuretici sunt.
CDixit **I**ppo. 6.º affo. Acidum ructuantes. s. frequenter et

pure non pumixte acuitati et a causa intrinseca non a causa in ci-
bo vel potu non valde pleuretici sunt. i. non frequenter sed
raro. ut dixit **A**uicenna. et **R**uffus. 4.º pñ. adducens dictum affo.
ait. in habentibus oxiremiā non accidit pleuresis: quia oxire-
miā accidit hñtibus complexionem frigidam flaticā. Et
pleuresis est aqua paniculi induti costis qui ex densitate eius
non potest coacipere humorem flaticū nisi raro. Et cuius di-
cto pñ quod intellexerunt de pleuresi vera hñt m. m. **C**Dixit.
aliquando tamen possunt eam incurrere: quia potest quis esse fri-
gidi stomachi et ide oxiremiā pati et esse calidi epatis et par-
tium pectoris: unde poterit in eo generari colera aqua pleure-
sim causare. Dixit **R**uffus. ibidem. Dico hic manifestatur quod
colericis apti sunt ad binō passionem. Et hinc aliquid dicunt
quod si flatici aliquando incurrunt eam non est in eis hec passio
intensa magna. **E**t dicit **R**uffus. pro maiori parte acci-
dit in autūno et hyeme: et in minori parte in estate. Et ma-
gis accidit ex vento boreali assiduus: et minus ex meridionalis.
Isaac autem dixit. pleuresis hyeme et vere maxime ge-
neratur. Et **A**uicenna dixit. quod plurimum pleuresis accidit au-
tūno et hyeme: et maxime post ver hyemale. Et multiplicat
tur in vere hyemali et ex sufflatione septentrionis propter
multitudinem supfluitatum: propter coarctationem earum
et expressionem et catarrhos. **C**Dixit **I**ppo. 3.º affo. hyeme vero
pleuretides et peripleumonie et. Et iste pleuresis possunt
esse vere. et tunc maxime in principio hyemis ex materia coleri-
ca reseruata usque ad istud tempus. s. in plurimum sunt non
veres: et maxime processu hyemis ex materia flegmatica in fine
autūni multiplicata et ipsa hyeme. **E**t subdit **A**uicenna. mul-
tiplicatur flatu septentrionali dolores laterum et costarum
propter successionem meridiem. i. quando succedit septentrio
post flatum meridionalis venti. Et in estate cum sufflat me-
ridies minorantur. s. pleuresis et predicti dolores: quia non fit
expressio materię tunc. Et subdit. cum estas fuerit austrina plu-
uiosa: et sicut autūnus multiplicatur pleuresis in fine eius
et hñtibus coleram supfluam. Dicunt quidam. frequentius
multiplicatur in hyeme propter repletionem interiorum membro-
rum ex sanguine et alijs humoribus factam et propter ip-
sorum membrorum caliditatem et incoeuientem euapora-
tionem. Et post hyemem frequentius fit in vere: quia tunc be-
neficium temporis multiplicatur humores qui non inueniētes
adhuc liberū exitum poris adhuc non sufficienter aperti
sunt causa apatum. Et tamen in vere multiplicatur plus pleure-
sis flatica propter multitudinem flatis et expulsionem eius: et lesio-
nem membrorum spualium a frigore. Et dicit multiplicatur in
autūno plusquam in estate: quia in eo sit plus de colera quam in
estate: quia in eo satis est adhuc et reseruata in estate quod in
autūno costringitur et prohibetur a resolutione. et maxime
in fine autūni. Et subdit **A**uicenna. quod pleuresis sunt forma alia
ab hac que dicta est minoratur in aeribus et regionibus
et ventis meridionalibus. **C**Pleuresis vera sunt materia et
morbus acutus nūquam 14.º die transcendens quantum est de se
et in sui causa considerata. Dixit. n. **I**ppo. 3.º affo. loquens de di-
cta pleuresi vera et facili: quicunque pleuretici facti in 14.
diebus. sup. vel ante non purgantur. i. non sanantur et curantur
per resolutionem materie: tunc non amplius per resolutionem
curantur: sed in empima. i. collectionem materie et eius
suppurationem transeunt. Et fortasse potest exponi transi-
seunt. i. transire sunt. Nam non statim post 14.º dies sa-
nata est materia: et facta est eruptio eius et effusio saniei ad
medium pectoris sed postea materia colligitur sanietur: et
aqua rumpitur et sanies in pectoris cavitate diffunditur
et sic factum erit empima. **C**Dixit **S**erapion. quod crisis pleu-
reos vere. s. per resolutionem est in 14.º die aut plus in 20.
proculdubio cum spūto aut insensibiliter. Et **A**uicenna dixit. quod
quod non cum spūto mundificatur. sup. aut non resoluatur insen-
sibiliter usque ad 14.º diem. tunc iam fecit collectionem quia ter-
minatura est per saniationem materie. Ratio est: quia pleuresis

In quo
pore anni
maxime ac-
cidit pleure-
sis et quod
dicitur pleure-
sis.

In quo
die termi-
natur pleu-
reosis.

his vera est morbus acutus continuus molestus qui non
trahit. i. 4. diem. si m̄a eius fuerit sufficienter subtilis. Et si
nō fuerit sic subtilis: tunc ad plus non trahit 20^m. vt dixit
Serap. Et verificatur iste terminus? s̄m plurimū. In aliqui
bus. n. pōt prolongari et etiā breuiari s̄m diuersitates cō
plexionum etatum tēporū et aliorū particulariū: vt patuit
in Anxio. de quo dixit Ipo. 3^o epidimiaz qui fuit vere
pleureticus: de quo recitat Sal. p^o affo. in cōmen. affo. pa
roximos et confictas et. cuius crisis fuit in. 3. 4. et tamē
fuit terminata ad sanationē. Causa autē huius prolonga
tionis potuit esse virtutis debilitas: aut pleure multa dēfi
tas: aut viarū et pororū artitae: aut alia ex causis que faciūt
ad morbi longitudinem. Et dicunt qdam q pleuresis
vera facilis et nō seu regulari obseruato regimie termina
tur in. 14^o. aut ante ipm. ita q terminus longior eradica
tio nis ei? est dies. 14^o. Si vō erratū fuerit in regulari regimi
ne: tūc poterit extēdi vltra. 20^m. Et sic voluit Sal. pmo de
crisi. Et intellexerit p̄dicti auctores de crisi. i. de termina
tione facta p̄solutionē. Et pleuresis. n. qualiscūq; sit. di
xit Mes. aut resoluit. aut suppuratur: aut pmutatur. sup.
aut indurat. s̄z Mes. tacuit de induratione: q̄ raro p̄m
git: qm̄ m̄a eius est subtilis que non de facili ad induratio
nem ducitur. Aui. aut. tetigit de ea et dixit. Aut resoluit.
aut induratur: aut collectionē facit. Sup. aut permutat.
sic. n. terminatur quodcūq; apostema. vey dixit ipse indur
ratio est ex eis que minorant. sup. et pmutatio post eas: s̄z
aut resoluit: aut collectionē facit in dñatione dispositio
num. i. s̄m plm. Et scias q apata dupl̄r resoluuntur. vno
modo resolutione vera que fit p̄uersionem m̄ae facientē
apa in vaporem. que insensibiliter a corpore euaporat per
poros exiens. Et cōcat iste modus apostematib? oibus
intrinsicis et extrinsicis: siue ipsoz m̄a sit collecta in cu
pum: siue nō. Et si sic. siue sit sanata. siue nō. Et de hoc mo
do resolutionis pp̄ie intelligunt auctores cū absolute de re
solutione loquunt. ap̄ modo resoluuntur resolutione ipzo
p̄dicta que duplex est. vna que fit p̄ quandā refudatio
nē m̄ae nondum collecte in cupum. Et iste modus cōicare
non pōt apatib? que sunt in cute vel carne nō restita p̄ni
culos: s̄z solum cōicat membris p̄nicularib? aut p̄niculari
bus indutis: sicut sunt mēbra intrinseca et apostemata oculo
z partium oris cum eis. Refudat. n. m̄a a dictis mēbris
per poros p̄niculari tenuis: aut rare texture vel laxate et rari
ficati. Et de hoc modo loquens Aui. de pleuresi dixit.
cū ipsa resoluit. s̄z plm recipit pulmo illud qd resoluit. i.
refudat ab eas et excitat ipsum et extra in creatione educit
illud. Alia resolutio impropria est illa que fit p̄mutatio
nem materię de loco ad locū: siue fiat per trāsmisūz a nāz
siue per pullum: aut tractū ab arte: siue fiat mobilitate ma
terię. Et iste modus pōt cōpetere omnib? apatib? intrinsicis
et extrinsicis. De quo modo loquens Aui. dixit. Quā
doq; resoluuntur ad partem aliorū. i. pmutatur ad aliud mē
brum. Et omnib? istis modis verificatur terminatio suā
p̄dicta pleuresis in. 14. diebus vel ante. Et per suppuratio
nem aut terminatur pleuresis quādo m̄a ei? colligitur
in cupū: et maturatur et sanatur et erupitur. Et hoc qñq;
ante maturationē: et est illa laudabilis erupcio et quādoq;
m̄a perfecte digesta: et est tūc laudabilis: et materiam q in
eruptione egreditur. Aui. dixit. qñq; recipit pulmo. et ex
tra educit in creatū. Et quādoq; recipit eam vena p̄caua
et egreditur per vīnam. Et quādoq; effunditur ad mea
tum fecis et egreditur cum solutione ventris. Et quādoq;
cadit sanies ad mēbra vacua et glandosa et loca emuncto
ria: sicut sunt duo īguina. et magalē. i. sauces et post ambas
aures: et facit venire apostema in eis. Et multotiens expel
litur ista materia ad cerebrum: et ad membra alia et causat
in eis apostema. Dicunt q materia collecta in cupūz po
test magis ad alia permulari. et causare in illis apostema.

Et sanata etiam illud potest si humor alicui in suo transi
tu permiscetur. Sanies autē impermixta nunq; aut raro
valde causat apostema in mēbro ad quod permulari. ita
q perrarum inuentum est apostema inchoasse a materia sa
niata. Et est materia erumpens ad loca vacua pectoris qñ
doq; tanta. q non poterat pulmo recipere p̄e multitudine
ne illi. Et quādoq; pōt per alia: aut ad alia loca trāsmi
tari vel mandari: et tunc dixit Aui. p̄focat pulmonē sua
multitudine: et p̄focando meatū anhelit? interficit: qñq;
ipsa m̄a erupta: etiam si non sit materia sanies. i. s̄z nōdum
sit sanata et matura: siue sit sanata et matura: et siue sit spu
tū simile saniei siue non. Ipsa non est tanta q sua multitu
dine p̄focet: s̄z virtutes sunt p̄focatae: quare deficiunt a
spu: et etiā a permutando ipsam ad alia loca: et tunc est ti
mor suffocationis. Et propter hoc op̄z vt confortetur vir
tus in hac hora: vt sit fortis ad faciendum constrictionem
vehementem ad tussim sputi: vt per constrictionem intret
materia in pulmonem et expuatur. Hoc nāq; sputum est
operatio que debetur duab? virtutibus: quay vna est na
turalis. s. maturatiua et expulsiua. Et altera est voluntaria.
Et quādo iste due virtutes non confortantur: possibile
est vt deficiant a mundificando. Dicunt. per virtutem na
turalem expulsiuam potuit intellexisse illam que dilatant
pect? et constringit. s. in quantum sine cognitione agit. Et
hec eadem dicitur voluntaria in quantum agit cum cogni
tione ad imperium voluntatis. Et potuit intellexisse virtu
tem mouētem pulmonem soluz: q s̄m Auer. est naturalis
aut virtutem expulsiuam naturalem pp̄iam vnicuiq; mē
bro per quā membra suas superfluitates expellūt. Tu autē
scire debes. dixit. A. q difficultas sp̄endi non est nisi ex
virtute que est debilis: aut ex instrumento cū est lesus cau
sa sui ipsius: aut vicini sui. Aut est ex materia cum ipsa est
subtilis imbibita: aut est grossa vel viscosa. Et scias tamē
q non semper necessarium est pleuresim deuenire
tem ad collectiones erumpi: q quādoq; potest materia
sanata transpirari et resolui. vt dixit Sal. 13^o terapen. Et
Raf. 13^o. p̄m. Et hoc esset quādo materia esset pauca nō
multum grossa: nec viscosa. vt plurimum tamen est q ma
teria collecta erumpitur. Et eius eruptio. dixit Aui. quā
doq; accidit ante eruptionem: siue maturationē: et q nā
expellit m̄am nocentes sua multitudine vel acuitate. Aut
pp̄ cōplexionis et etatis caliditate aut tēporis: siue regio
nis. Aut pp̄ receptionē facientē eruptionē ex ebibitis an
hora aut ex motu egri. marie casus: aut tussis vehemētis aut
vociferatione. Et notat q p̄cessus pleuresis ad resolutionē
p̄ sputū et p̄cessus eius ad collectionē in cupū differūt. ma
xime p^o quo ad partes situs m̄ae: q m̄a que resoluit iacet
qñ sparsa p̄ poros: et i eis sicut adaptat ita refudat et expui
tur. S̄z m̄a q collectionē facit: vt in cupū veniat lacerat et
scindit manifeste int? p̄tinuitatē mēbrū i loco vbi sibi m̄a
locū capit. Et si diceret quō pōt in p̄niculo tā subtili m̄a
sibi locū facere et cupū. Dñdum q pōt in medio eius sibi
aliquā dilationē facere. Et sunt q dicūt hāc dilationē
facit vsus carnes costay. Et differunt 2^o in modo tēporis
ei? q in pleuresi q resoluit digestio m̄ae nō p̄currit cū dif
ficultate accētiuz: s̄z sicut incipit digerī et expui. ita incipit
breuiari et in dolore: et in alijs accētib? remitti nisi cū bec
esset additio fluxus m̄ae ad locū. S̄z in pleuresi q termi
nat ad collectionē sicut incipit digō et collectio. ita incipit
accētiuz difficultatio et intensio: p̄sil ei q fit in febribus
p̄tinuis sine apate. Et si dicat in pleuresi q resoluitur qñ
m̄a eius digeritur: qre cū m̄a digerit non sunt accētia eius
difficilia. Dñdum q cā est: q cū digerit nō digeritur cū
forti ebullitione neq; cū difficultate multa et accumulatio
ne ei? i p̄fundo. Et dixit Aui. qñq; accit q pmutat pleu
resis ad peripioniam et ita vt recipiat pulmo m̄am apatiz
deinde nō est bonū sputū eius. i. nō expuere eger bene illam
mānt

De modis
terminatio
nū pleure.

Et patet du
pli resolu
untur.

De termina
tione p̄ sup
purationem
et ex mē
māe post
eruptionē.

mān vel si qd expuit non est sputum bonū: quare nō pōt in mūficando mān illā malā: retinet itaqz in pulmone & apat ipm. Periploonā tñ. dixit ipse raro permutatur ad pleuresim. sed res est cō. s. q. sepe vel pluries permutatur pleuresis ad periploonā. Et rō est: qz si pleuresis sania necēario illa sanies bz transire per periploonā que pōt sibi retineri & apare ipm qd non est conuerso. Nē itē p quas expellit materia pleuresis ad pulmonem sunt latiorēs qz conuersio: ad qd et adiuuat: qz nā non sic resistit putans posse materiā expellere per sputum ac iterū: qz mā pleuresis subtilis est potius penetrare in pulmone. Mā aut periploonie grossa est non valens in substantiā pānūcularem durā & solidā ptransire. Et verificatur fz hoc de pleuresi & pipleumonia veris: qz de nō veris aliqui pōt esse oppositum. Et dixit Aui. qñqz est vt permutet pleuresis ad ppsim. qñqz mediante periploonā ad quam primo permutatur. & qñqz non mediante eo. imo qz mā: aut sanies egresa a pleuresi vicerat substantiā pulmonis acuitatis & malitia sua. Et qñqz accidit vt permutetur ad ppsim & cuze: ita vt expellatur mā ad nervos con- iunctos membro in quo est apa. Nam hoc membrum est nervosum. Et qñqz succedit pleuresi & periploonie quasi stupor in postremis ad interius patientis. & in do- mēico brachij eius. & vsqz ad extrema digitorum. Et qñqz pertransit mā vsqz ad partes cordis & accidit tremor cordis quem sequitur incopis. sup. & vtplm mors. Et qñqz ptransit mā ad latus cerebri in dispōne resolūis. i. pmutatōis in tpe in quo est apta resolui ante collectio- nem: & in dispōne collectionis ē. Et qñqz permutatur mā ad mēbra apparentia. i. exteriora & magis extrematē sunt in eis exitura. Et hec permutatio qñqz est in substan- tiis nervorū & chōrdarum. imo etiam ossiū. Et qñqz de- clinat mā ad mēbra inferiora crura & pedes faciens in eis exituras que deinde apūnt si sunt fistule. Et est hoc ex causis euasione. Et non sunt fistule maligne nocue. Nō. n. hic sumitur fistula pro vera fistula: sed p vlcere sanioso. Et si declinat mā ad iūcturas & sunt fistule euadit ism: sed tñ qñqz antiquat mēbz. s. cum illa dispōne vel egritu- dine. Et ppe cū non est illic cū altera cū stercore: aut vri- na grossa plimi sediminis: aut p sputū plime maturitatis. Nam si fuerit aliqd hōy erit salubris. non p hoc signatur paucitas mē illas facientes exituras. Et ppea polis est re- ctificatio eius. s. exiture fistulose cum maturatione. mā. n. pauca est eo qz palia cūatur viam. Et pleuresis aut non va fm mān tm. dixit Serap. Non resoluitur per sputū. sup. neqz insensibiliter in dictis diebus: peruenit ad sputū saniei. s. fm plm. aliqui tñ tardat ipsius resolutio p- ter q saniet. Et pleuresim vō q saniantur. dixit Jpo. 2.º pnoticoz quedā in. 20. quedā in. 40. & quedā in. 60. ru- pturam differunt. sup. & quedā in medio dictorū tpoz: & intra ipsa tpa. Ex quo. n. mā transiuit in saniem. signū est q ipsa fuit grossa: non facile sanibilis: vtplm. Et ideo qz eius sanatio tardatur que tarditas breuiat & plongat fz dispōne mē ad saniationē: fm et eius acuitatē vel breui- tatem. Dixit Aui. qñqz erūpit virus in 7.º: sed in plurib? est in. 20. & 40. & 60. Et Sa. dixit. in com. predicti verbi Jpo. q ad nominandum diē eruptionis appositum d3 su- mi pncipium a diē collectiōis mē in cupum. Et cum aut erupta pleuresi peruenit sanies ad pectoris vacuitatem. & impiciunt patientes. tunc dixit Jpo. 5.º affo. Si nō pur- gat in. 4. diebus. sup. & interim non moriuntur in ppsim transiunt. Et Serap. bz affo. sic scriptum. Illi in quoz pectoribus colligit sanies ex pleuresi si spūunt in. 40. die- bus illam saniem. sup. aut parū post a diē qua accidit eis sputum saniei. Nam iste terminus. 40. diez sumit a diē rupture in qua incipit appere sputū saniei tunc gescit ab eis. s. & sanī fiunt: s. si non tendūt ad ppsim. Et dixit Aui.

qñ non mūdificat virus post. 40. dies tunc iam cadit in periplooniam ppsim. i. sicut ex ppsionia cadunt in ppsim. Et fortasse. A. accipit ppsioniam large p quadam dis- pōne sili periploonie. Nā replet pulmo a sanie illa & acci- dunt ei sicut accitā periploonie. Terminus aut. 40. diēz non assignatus est empimati: qz est morbus chronicus: aut saltem a sui pñ a cuius conuersiūis cuius terminus est. 4.º diebus infra aut ipm tps. qñqz ipsa sanies in loco re- tineat calido. non est tñ necessarium ipsam multū exacui: vt corosua fortiter fiat. maxie si sanies laudabilis fuerit. aut saltem talis cui nā posset preesse. Et si pñ rupture sanies fuerit illa laudabilis & corrupta & inseparabilis a nā infra dictū tps posset in tñ exacui qz infra 40. dies pote- rit pulmonem corrodere & vlcere & sic facere ppsim. vt dixit Sal. in com. dicti affo. Nec obstat q quidam dicunt saniem illam non dēre exacui. ppea qz in dco tpe ipsa gros- sior redditur subtili resolutio qñ sic ingrossata pōt reddi & redditur acutior exactione caloris naturalis & etiam pte- ternālis in eam continua partes etiam ignee ipsius saniei in calido loco contente se ducunt ad vltiorem gradum. maxime in dicto spacio. Qd autem ingrossata possit acu- tior fieri actione caloris declarat clax.

Propter varietatem signorum diuersay spēm pleuresis. Auctores non posuerūt signa generis: dolor tñ lateris in oi eius specie reperitur. siue fue- rit vera siue non vera. Non. n. accidit apa in membro sen- sibili absqz dolore in quocūqz tali membro apa fuerit. Di- xit. n. Raf. 4.º contin. ex vbo Sal. ob. cam apatis accidit dolor. hic tñ dolor fm varias species pleuresis varius exi- sit. vt statim dicitur.

Signa itaqz pleuresis vere diuifificate a non vā fz mān & fm locū fm. Sal. 4.º de interioribus sunt quatuor. s. do- lor lateris in quo sentit extensio: & punctio que accidit pp malam cōplexionē & continuitatis solutionē factā a mā q iam exiuit orificia venay in porositates mēbz ingressa. Et 3.º est febris inseparabilis pueniens a mā apante pu- trida in loco cordi vicino. Et 2.º est difficultas anhelitus eueniēs pp cōpressionem pulmōis ab apate pleure. Et 4.º est tussis concomitans pp mān que est ex apate resudans quā suscipit pulmo. Et secutus est eum Serap. dicens ve- ram pleuresim quatuor sequuntur accidentia. s. cōstrictio anhelitus & tussis & dolor pungitiuus & febris acuta. Al- mā. aut solum tria de predictis posuit. dixit enim cū aliqs sub costis suis dolorem sentit pūgitium & ppe qñ tuf- sim patitur siccam & febrez. sup. pleuresim patit. 5.º vero de interioribus. cap. 3.º. Sal. posuit accidentia pleuresis vere inseparabilia fore. v. qñ predictis addidit vnum pul- sum. s. attinentem duritiē & parue extensioni qui d3 ferris- nus. Et ponunt sic a Rabi in sexta particula. accidentia cōcomitantia apa lateris que nō deserunt ipm sūt quiqz. s. febris acuta. dolor pungitiuus in latere & spūs paru? & spūs. pulsus dicit? ferra. tussis. Et de dolore dixit Raf. 4.º contin. si dolor lateris & pectoris non fuerit in pleuresi vera cum tussi nō erit ex apate: neqz ex aliquo carbūculo. qñ si apa factus fuerit necessaria erit aliqua resudatio. Et resudatio excitat tussim. Dixit Sal. 4.º de interioribus cū accidit dolor in partibus costaz & latere ipse in qtuor di- uiditur spēs. vna est in qua apa fit in panniculo induto co- stis abintus & d3 pleuresis. 2.º in qua apa fit in musculo in- teriori qui extendit pectus: & eius dolor sentitur apud im- missionem anhelitus. tertia est in musculo exteriori qui re- stringit pectus: & eius dolor sentitur apud emissionem an- helitus. Et quarta fit in cute & musculo manifestor: cuius dolor sentitur per tactum. Et dolor autem prime speciei fit cum punctione & extensione in spaciositate multax eo q locus in quo fit apa est panniculus & doloris accidentes in panniculis sensibilib? cū dicta dispositiōe exit. Et dixit

De causa.

De signo.

Signa ple-
uresis &c.Dolor co-
staz i. l. l. l.
species d3
uiditur.

Serap. si est cum dolore pungitiuo ordinato. tunc pleure-
sis est vera. qm velamen est nervosum in nā sua sentiens
ex quo est punctio & dolor. Et dolor pungitiuus in hoc ve-
lamine est ille qui extenditur a centro fm rotunditatem ad
terminū & centrū eius est fixum locatū. **C**Dixit. A. si do-
lor aliqñ non est manifestus p̄tinuus. imo nō apparet nisi
apud anhelitum. i. apud attractionē aeris magnam. sup. &
qñqz est manifestus continuus & hic dolor est pungitiu-
s & cā punctio est mā humoralis extendens panniculū
fm latum cum. n. ipsa mā non extendit panniculū fm lon-
gum. sed querit exitum a loco eius tunc dolor ille dī esse
pungitiuus. Nam est dolor in pte pāniculi quasi in pun-
cto. Et vltim cātur a mā acuta mordacina habente for-
titudinē penetratiōis pāniculū. A mā tñ. non acuta pōt
ē accidere talis dolor non qdem fortitudine penetratiōis
in pāniculū. s. sua corpulentia mediū extendēdo pāniculū.
Et qñqz est cū punctura tensio que tensio dixit Aui. qñqz
est plm. i. plurima ita qz extendet. tunc dolor ad pres mul-
tas. Et pōt provenire tensio ista. aut a multitudine mae
apantis aut qz cū ipsa mā coniungit ventositas extēdens.
Auctores aut non multū expellerunt de isto dolore exte-
suo. aut qz non per se sed p accēs. psequit pleurem: aut
qz grauius affligit in vno qz in alio: & non inuenit vnifor-
miter in oibus sicut dolor pungitiuus. Et qz pleurexis ex-
tendit a subhypocūdris vsqz ad fureulam superiorē. iō
dolor in pleurexi qñqz sentit in ipsa furecula: vt cum āpa
fuerit in superioribz: & cōicat tūc cū adiutorio & māmilla.
Et qñqz sentitur interius circa dyasfragma cum fuerit in
inferioribus pleure. & cōicatur tunc dyasfragma & locis qz
sunt sub hypocūdris. sup. & qñqz sentit in partibus iter
illas medijs. Et dixit Sal. pleuretici. sentiunt ponderosi-
tatem in pectore: & dolorē pñm habentem de fundo pecto-
ris & finem ad prem toracis & ossis spinalis. **C**Et scias qz
maior sentitur dolor in pleurexi cū iacet infirmus sup pte
sanam qz qñ iacet supra egrā. qz maior fit distensio & conti-
nuitas solo iacendo supra ptez sanā qz supra egrā: eo qz
tunc āpa pendet & in pendendo descendit pp pondus & in
descendendo continuitatis solutio augetur & inde dolor
augetur. **C**De febre aut dixit Raf. 4^o pñm. Erit febris
vehemens. qm pāniculus inductus costis continuat. cuz
capsula cordis & sic primus est cordi. Et Sal. dixit 3^o de
crisi. Accidit ex caliditate apatis inflāmatiō cordis: eo qz
pāniculus est primus cordi. Et ex inflāmatiōe cordis ne-
cessario sequit febris. Dixit Aui. febris est insperabilis.
Et cum Sal. dixit. de anxio qz stetit pluribus dieb? absqz
febre. tunc in ipsis diebus anxius ipse non patiebat pleu-
resim veram: qz iam resolutū erat a mā subtilē: & remane-
rat grossum non ebulians. Et febris erat proportionalis.
Et quandoqz composita cum interpolata eiusdē modi. Et
interpolata ista. dixit. Sal. 3^o de crisi pro maiori parte erit
tertiana. **C**Alteratio aut anhelitus erit ad puitatez & fre-
quentiā: Et paruitas qdem erit p attractionē pauci aeris.
qui: qz non sufficit ad euentationē: adest frequentia. vtp
eam recompenset paruitati. Et mutatio qdem anhelitus
accidit. dixit Raf. 4^o pñm. qz pleura est pars infiror an-
helitus. **C**De ruffi aut. dixit Aui. Ipsa non accidit nisi
qz pulmo ledit ex vicinitate. Et qz resudat ad ipm illud
qd resudat ex mā apatis qre indiget sputo eius. **C**Dixit
Raf. 4^o pñm. cum pāniculus pleure ppinquus sit pul-
mōi. & pulmo dispositus sit pillud qd p̄tinet ex fragilitate
& largitate & raritate & passibilitate qua in eo concipitur
de facili & velociter ois hūiditas: opus est vt idem pulmo
cōcipiat aliqz pte hūiditatis exstia in eodē pāniculo: & in
de accidat ei pa. Tussis tñ qñqz in pncipio est sicca. Et h
erit qñ ex mā apatis non resudat aliqd & signat sicut dixit
Sera. grossitie hioris nocētis & viscositate eius. qñqz tñ
in pñ^o est tussis cum sputo: & illud est lauadabile valde si

gñans obedientiā mae. **C**Dixit Sal. 5^o de interioribus.
Si non tussit infirmū possibile est pleurexim hēsi tñ āpa
nōdū maturū est: & mā clausa est & diuersa: vt nihil ma-
turationis emittat. dixit Ruffus. in vera pleurexi accidit
tussis sicca in pñ^o. Et qñqz l3 raro accidit in pñ^o tussis hūi-
da. **C**Dixit Raf. 4^o pñm. Dico qñ āpa fuerit cum tussis.
l3 cum pauca tussis: & non cū multa violētiā: verūm erit cū
angustia anhelitus: & febre. tunc āpa erit impleura. Et tussis
qdem hūida aliqñ erit cum multis sreatibus & aliqñ
cū paucis. **C**De pulsū aut serrino dñi ē sufficienter in tra-
tatu de pulsibus sermone 2^o. **C**Dixit Ruffus. febris cō-
tinua vebementior erit in nocte & angustia anhelit^o silt.
Et semp iacebit sup latus dolens. & hoc mōstrare non po-
terit. s. sine augmento doloris. **C**Aui. aut addidit ad pre-
dicta qñqz signa vere pleurexis signū 8^m. Et est qz cū pleu-
resis vera pprie non est pulsatio. qm mēbz in quo ē priua-
tum est multitudie arteriarū. sup. aut magnitudine alicui^o
eaz: qz p̄tia causat pulsatio siue dolor pulsatiū. **C**Dixit.
n. Sal. 2^o de interioribus. & ponit 4^o pñm. sic cū āpate ca-
lido accidit in pleura non sentit pulsatio eo qz in pan-
niculo inducto costis non attinet alicui pte: p qz infestetur
ad pulsandū: qz non est cū multis vīs pulsatiuis: ea aut
que est in carnosā pte dyasfragmatis fortasse aliqua repe-
riet pulsatio. **C**De pulsū aut pleuretici. dixit Serap. si
gñat tibi sup pleurexim verā pulsus arteriarū: qz si est fir-
mus durus signat qz āpa est in velamine pulsus. n. fit du-
rus: aut siccitate: aut extensione: aut friditate: s. in pleurexi
tñ fit durus extensione qd est: qz corpora nervosa qñ do-
lent ex āpate extendunt tensione egrediēte ab equalitate.
Silt velamen ligans. qm est nervosum mouet motibus
multis per nervos qui sunt in eo. Et qñ mouet extendit.
ergo extendunt arterie. qm oitus eaz est in eo & exitus ea-
rum est in eo. **C**Dixit Raf. 4^o pñm. Pulsus patientium
pleurexim est durus cū extensione: eo qz passio est in mēbro
nervoso: sed tñ fit serraneus: eo qz passio est āpa. Et fit ve-
lor & spissus: eo qz cū ea est febris vehemens. **C**Dixit Sal.
3^o de interioribus. qz passio est āpa cuius pars est matura
& pars imatura. iō facte sunt pres arterie diuersae in pulu.
C5^o dinamidorum scribit. Pulsus pleureticoz est spis-
sus: qz passio cū grauior scā fuerit pulsus cōspissat: & fit ve-
lor & validus & velut fluctuans: & tangentiu digitis velut
vrgēs. als vrens sentit. **C**5^o aut pulsū. dixit Sal. Nūqz
vidi patientes habere pulsū durū & parū. sicut pleure-
ticū. **C**Dixit Aui. pulsus serrinus durus cū diuersitate.
Est. n. pulsus serrinus durus diuersus cuius diuersitas au-
gmentat & egredit ab ordine apud statum: qz. s. fit tunc
iuordinatus intelligens de statu quo ad accidentia. non q
ad digonem mae. Et hoc pp virtutē debilitatē & mae mul-
titudinem. Et dixit Aui. Lū pleurexis fit vebementior. ve-
bementiora sunt accidentia supradicta cū ea. & exiccatur
lingua eius & exasperat. Lū ergo augmentat. accidit ru-
bedo in facie & oculis. & inquietudo vehemens. & p̄mixtio
intellectus & sudor intersectus. & anhelitus corruptus. &
qñqz accidit ex vebementia febris frequentia anhelitus. &
ex frequentia anhelitus viscositas sputi. i. grossities & visco-
sitas priuatio. sputum. n. exiccatur cā anhelitus frequen-
tia. Et qñqz accidit ex viscositate sputi vebementia laboria
s. in anhelando: & additio inflāmatiōis. Et ex additioe
inflāmatiōis frequentia anhelitus. Et ex frequentia anhe-
litus viscositas sputi. Et non cessant ambe. s. viscositates
sputi & frequentia anhelitus adiuvare se ē super malitiā.
CDistinguit aut ea qz fit in dyasfragmate ab ea qz fit alijs
pāniculis: qz in facta in dyasfragmate. dixit Sal. 5^o de inte-
rioribus. & ponit a Raf. 6^o pñm. retractio p̄pocūdris
rum sursum est spāle signū apatis dyasfragmatis qz statim
apparet in eius pñ^o. Et dixit. fit pulsus in eo aliqñ seqlis
spissus pūus: & aliqñ ineqlis: velox. Et aliqñ ineqlis spis-
sus

De febre
pleurexi
speciei sit.

Quare ac-
cidit mu-
ratio ap-
patis & tussis.

Quare ac-
cidit mu-
ratio ap-
patis & tussis.

Quare ac-
cidit mu-
ratio ap-
patis & tussis.

sus tremullo filis. Et dixit. 5^o de interioribus. Dico dyasfragma
 pus qd mens in alienatione mutet anhelitū spūsz z puū
 bz facere. Quā alienatio firma pfecta qz fuerit diuersum z
 inordinatū facit anhelitū. Et alienatio qdem que est pp
 dyasfragma vicina est alienatio q est in frenesi. s. vna qd
 non est sic de alienatiōe p colligantia alioz mēbroz vel to
 tius sicut in febribus. Nam cum passio in alijs mēbris ex
 titerit nō pmanet alienatio siue passio in dyasfragmate sic.
 Nā pp passionē dyasfragmatis permanebit z imorat filr
 ei q ex frenesi. Et 5^o pulsiuz dixit. alienatio mētis ma
 gis accidit ex apate dyasfragmatis qz pleuret qz neruus cō
 tinuans cum eo magis ppe est ad cerebrū. De predictis
 Raf. dixit. 4^o ptiū. Distinctio apatis dyasfragmatis fit p
 attractionem mirach ad partē superioz: z alienationē mē
 tis z vehementioz accidentia z vehementioz dolorē euz
 extenditur pectus excitato dolore in ipsa parte. vnde disti
 ctio poterit fieri manifeste inter hā apā z apā pleure. Cui
 dixit Aui. pmiutio rōnis in ista maior est. qz in alia pleure
 si citius eueniēs. Et hoc dixit Sal. est pp magnā colli
 gantia q est inter hoc mēbrū z ea a qbus mens z intel
 ctus oriunt. Et dixit Aui. In pura q est in velamine disti
 guente. siue illud sit dyasfragma. siue mediastinus dolor ē
 declinans ad ossa pectoris z toracē: qz fortit colligati sunt
 isti pāniculi cū illis ossibus. Et sunt vehementioz oia ac
 cidentia suprascripta: z dolor z difficultas anhelitus z re
 liqua. Verum dixit Aui. dolor declinat ad pte toracis ē
 pp apā in infirmitatē mēbroz carnosoz: que sunt in costis. s.
 in la certis q sunt inter costas: qn ergo aduenit talis dolor
 distinguendū tunc est inter apā dyasfragmatis a apā dicto
 rum lacertorum p alia signa. qn aut apā est i pleura dolor
 est vsqz ad furculas z diuersificat dolor pp diuersitatez ta
 ctus ptiū pāniculi furculaz: qz ps superior pleure tangit
 pāniculū superioris furcule. Et ps eius inferior pāniculū
 inferioris. Ideo qz vt dixit Raf. 4^o ptiū. Qn apā est i pre
 inferiori pleure trahit furcula inferior. Et qn est i supioz
 trahitur supior. Et diuersificatur etiā dolor iste pp di
 uersitate partium in sensu tactus: qz ps pleure q magis ap
 propinquit dyasfragmati est sensibilior Et id dolor in ea est
 vehementior: Et conuerso de pte ab eo magis remota.
 Et dixit Aui. Non est in pleuresi velaminis vehemetie fe
 bris velocitas. sicut in ea que est in pleura: qz non est tanti
 casus loris qz titatiue cum multo vapore. sicut i illa. vt. n.
 ipse voluit quarti prima de febribus apatū mēbroz car
 nosoz semp est maior caliditas qz titatiua. Et est velocius
 adueniens: qz citius in eis accidit febris: eo q citius eius
 materie putrescūt qz in febribus mēbroz neruoforū. In
 apatibus tñ mēbroz neruoforum febres sunt acutiores z
 maiores ex pte accidentiū. Et sic est q in febribus apatuz
 velaminis. maxime partis eius neruofe. s. non picipiat ta
 ctus tñ calore qz tñ in febribus apatum pleure. ipse tamē
 sunt acutiores z prauioz accidentium. Et qzuis pleura
 non sit carnosā. ipsa tñ adheret immediate ptibus carnosiss
 z id calor eius qz titatiue est maior. Et ex qbus pz: qz qn
 apā esset in parte musculosa dyasfragmatis febris qz titati
 ue tunc esset magna. Et quādo apā esset in mediastino: qz
 non est carnosā nec adherens ptibus carnosiss sicut pleura
 febris esset qz titatiue remissa: z plusqz qn esset in pre mu
 sculosa dyasfragmatis. Et pp dicta dixit Aui. Qnqz in
 apate velaminis postponit aduentus vehementis febris
 vsqz quo putrescit supfluitas. Et fit febris fortis valde. i.
 in acuitate z intensitate accidentium.

Signa aut pleuresis non vere fm locum: vt quādo est in
 pāniculo tegente costas exterius: z in lacertis extrinsecus
 sunt ptiū dixit Raf. qzto continentis: q in ea est dolor
 maior qz in vera fm locum. Et intellexit quo ad tactum:
 vt dixit Sera. Quādo tāgis mēbz dolorosum digito tuo
 sentis infirmus dolorem. s. quādo tactus cōprehendit locū

ipm. n. cōprehendit tactus. Dixit tamen Sal. 5^o de interio
 ribus. qz apostema qd est in lacertis inter costas existenti
 bus est magis dolens qz qd super costas existit. Cui dixit
 Aui. dolor z nocumentum in ea est ad terminum. s. tole
 rabilem: qz non intensum sicut in vera. vel ad terminū. s.
 sui apostematis: qz non extenditur ad partes vicinas. max
 xime vsqz ad furculam sicut in vera. Cui dixit Sera. si ex
 tensio. s. doloris est vsqz ad loca que sunt in circuitu: tunc
 est non locati centri. Et est dolor mordicatio. s. diuersus
 a dolore velaminis: qd est: qz partes eius extendit super
 costas. z iste que sunt inter loca que sunt inter costas sunt
 molles carnosē z non sunt neruofe. Et subdit. cū aposte
 ma est in partibus annexis cum costis. tunc dolor est fm
 duos modos. s. fm semitam cōem flōnis. Et non dixit flō
 nem nisi sermone cōi: qm velamen coarctatur ex costis. Et
 quādo dolor est in lacertis qui sunt inter costas: non ledit
 tunc nisi fm modum flōnis simplicis tñ. Qz si dolor est cū
 percussione absqz punctura. z est fixus in loco vno costarū.
 tunc pleuresis est non vera: qd est qz percussio. i. pulsatio
 non accit nisi in loco in quo sunt arterie multe. Cui dixit
 Aui. in non vera existit dolor supra vel subtus pectinem
 plante. s. manus. Et hoc esse pōt pp cōitatem illorum mu
 sculorū cum neruis qui dirigunt ad manus: hoc tñ signū
 videri esse satis extraneū. Cui dixit Raf. 4^o ptiū. Cū apate
 calido musculi qui est inter costas est pulsatio ledeus z do
 lensteo qz extensio venaz pulsatiua: ipm infestat ad pul
 sandum. Et ait. dico q pulsatio in hoc loco signat q apā
 determinat ad ptem exteriorē. z non est pleureticū. s.
 vep. Et Aui. dixit. in non vera est pulsatio pp arterias la
 certoz. Et dixit. Si dolor pulsatiuus sentit cū attractiōe
 aeris. tunc apā est in lacerto dilatate. Et si sentit in reditu
 in extractione aeris. tunc est in lacerto cōstringente. Ideo
 dixit Sal. 5^o de interioribus. cū hō sentit cū expirauit do
 loz post costas non festinemus nec arbitremur cū pleure
 fm patifed oz vt inuestigemus pus an cū tulli aliqd screa
 tus emisit. qz si creatus diuersi coloris fuerit: dicem⁹ eū
 pleureticū esse. Aliud. n. sig⁹ dixit Sera. est q in non
 vera non ascendit in sputo aliqd penitus. Et Aui. dixit.
 cum non vera est sputū. s. mae apatis. Et hoc bz veritatez
 quādo apā est in musculis extrinsecis positus supra costas:
 quādo aut esset iu musculis inter costas. maxie in psum
 dioribus tunc aliqn rūpit apā ad interiorē: z pōt apparere
 cum creatu. Ait. n. Sal. 5^o de interioribus. In apate lacer
 toz inter costas existentiū necessario putredo fluit ab eo
 ad interiora. donec pueniat ad pelliculas qbus coste cum
 his lacertis sunt cooperte. sicut plm videmus interiores
 lacertos qui sunt inter costas pati cū his pelliculis. sup. cū
 puerit putredo ad has pelliculas pponos eaz resuda
 bit aut corodet eas: z deueniet ad concanitatē pectoris:
 z sic apparebit in scuto. Aliud signū est. dixit Sera. si
 pulsus est eqlis non vehementis duritie. tunc signat q
 apā est in lacertis inter costas. Dixit Haly. 5^o de interiori.
 pulsus equalis est. tñ cū apā fuerit in lacertis minorem ex
 tensionē z duritiē ostendit qz qd in pelliculis. s. extrinse
 cis. Et Aui. dixit. Pulsus qnqz est lenis. Et hoc erit quā
 do apā solū erit in lacertis absqz pāniculo extrinsecus. qn
 vō esset in isto pāniculo. z maxime absqz lacertis z carno
 sis ptibus: tūc nō esset leuis s. attinet alr duritie. Aliud
 signū est. dixit Aui. Nō pure qnqz cōicat cutis z apparet
 visui. Et cōpressio. s. manu facta super loco comprehendit
 hunc modū pleuresis. imo non est difficile cōprehendere
 ea per sensum tactus. z qnqz ē visus. Cui dixit. n. Sal. 5^o
 de interioribus. quecunqz passio dolorosa sit i lacertis sup
 costas exterius positis: siue sit pp apā. siue fracturam: siue
 vulnus: possibile est vt a medio factualiter cōprehendat.
 passionem vero lacertoz inter costas positoz: maxie eo
 qui sunt erga concanitatē pectoris sunt. n. duplices hi la

Signum
aliud.

certi nō pōt medicus cum manu tangere et incomprehensibilis est per tactum. Aliud signū est, dixit Aui. Quāq; est cum ea febris. Et hoc pōt esse duplī. aut q; hāpā esset magnū valde. aut nō pp hoc apā sed pp apā in locis alijs. aut cām aliā facientem febrem. Amplius ad predicta. dixit Sal. pmo de interioribus. aliqñ sit dolor in costa cū febre in quo ē anhelitus spissus est et parvus: verū i hoc dolore nihil sreatur. et est silis pleuresi. que ē sine sreatu sed tñ dōia hōy facilis est. Nam dolor hic sine tussi est. Et pulsus non hz tantā extensionē et duritiem: neq; febris ē acuta: et anhelitus et malus est. Item patiens manu exte- rius appōita. s. cū cōpressionē sentiūt dolorem: neq; ē cū sreatu nisi mā festinanter ad interiora transiens cū sreati- bus expellat. Rabi vō predicta verba Sal. sic scripsit in 3^o pticula. enarrationē apatis lacerti costarum febris seq- tur et spūs spissus et parvus. huius ergitudo est silis apati lateris qd caret sputo. Et dōia inter istas egritudines ē ista: qm dōis huius egritudinis nō hz tussim: et in pulsus eius non est durities et febris non est acuta: vt est febris apatis lateris. Et malitia anhelitus in hac egritudine est mior qz in apate lateris. Et aliq hōy dū pmūc supra locum egru- senserunt dolorē. Et Raf. dixit 4^o ptm. pleuresis vera est minoris doloris apud tactū et maioris doloris apud anhelitū cū duritie pulsus: sed apā masculi est minoris an- gustie et tussis et duritiē pulsus: ita q non inuenit duris oio. Et A. dixit aliqñ est cū hāpate saniosum: aut aliqñ aliud de signis pleuresis vō sicut pulsus ferrinus et anhelitus spissus. et tñ non est ibi pleuresis vā. Aliqñ tñ erit q- empicus ex diuturno catarro saniato in pectore et expuet saniosum absq; pleuresi. Et silr pōt q- hre pulsus dur. aut anhelitus frequēte ex alia cā qz ex pleuresi vāq; pp ex vno vel duobus de signis pleuresis vō non est iudicādū ibi esse pleuresim verā. imo nō est iudicādū eā esse nisi ad sint supradicta oia eius signa inseparabilia.

De signis
difficilis
inter ple-
uresim ve-
ram: et nō
veram.

Sig^o hu-
moris sa-
cietis ple-
uresim.

Signa spey pleuresis distinctay fm mām. Dixit A. res ex qbus significat cā efficiens pleuresim sunt quatuor. s. sputū dolore febris: et paroxismus eius. De sputo di- xit Sal. 5^o de interioribus. erugo que fluit in concauitate pectoris descēdens cū tussibus et sreatibus expulsa ostē dit qūlitatē mae apā in pleura facientis. Nam si colicuz est erit citrinū: aut rufum. Et si melicum erit nigrū. aut plū- binū. Et si flaticū erit albū et spumofum. Et si sanguineuz erit rubeus sanguinolentū. Et dixit. vt 4^o ponit continū. si de- clinat ad rubedinē. s. clarā supfluitas est calida. s. de colera nālī. Et si ad subcitrinitatē intensam colere. s. nālī. pmixta est hūiditas ignea multa. Et si ad subcitrinitatē tenuē mi- xta est colere simplicī. i. nālī hūiditas in qūitate maior. Si vero declinauerit ad rubedinē vltra qualitātē rubedi- nis. tunc maior pō illius hūiditatis erit sanguinea et mior colerica. Dixit Sera. signatur sup hūorē nocentem ex colore eius qd ascendit in sputo: qz si est rubeus est sangui- neus. Et si est rubeus clarus est colericus. Et silr si est citri- nus. Et si est albus hūs spumā est flaticus. et si est declinūs ad nigredinē est melicus. Et A. dixit. sputum nāq; cū est rubeū signat sanguinē. et cū est ad citrinitatē decline si- gnat colerā. Et flauū est illud qd est coloratum colore me- dio inter citrinū et rubeū signat q est pmixtum ex colera et flate. Et qñ est ad albedinē decline et nō ē matur. i. albū nō est pp maturitatē: s. pp flā signat flā. Et qñ est tendens ad nigredinē vel plūbeitatē nō est pp tincturā alterius rei exteriores tingētis ad illū colorem. sicut pp fumū et filia si- gnat meliā. De dolore aut. dixit Aaron. Maior dolor erit in colica. s. maioris more erit in flatica. Et Aui. dixit. Dolor in flatica et melica fm plm est descēdens: et ad leui- tatē tendens. Et in colerica et sanguinea est ascendens in- flāmat. i. acutus. De febre dixit Sal. 12^o pulsum. et ponit 4^o ptm. sic. si pleuresis fuerit colerica ascendet ex ea

vapor calidus ignitus. et inde alteratio mētis erit. s. si apā fuerit flaticū febris magis lenta erit et tepida. et ex ea alce- det vapor hūidus nebulosus: et inde erit insomnietas: aut grauis dormitio cū oculis apertis. Et ait Raf. ibidē. Dico q apatis de colera rubea cōdominātis hū signatio ex ve- hemēti febre et ignita vrina et siccitate in corpore et diuersi- rate loqle. Et Aui. dixit. febris cū fuerit fortis est ex mate- rijs calidis. Et si nō fuerit vehemens erit ex mārjs decli- nantibus ad frigus: et qñscūq; fuerit. s. gradus remissio- nis febris sic erit declinatio mae ad frig. De porismo febris. dixit Aui. q pp paroxismus accipit signatio bona. Nā si fuerit tertial erit ex colera. Et si quotidiani ex flate. et si qrtani ex melia. Et si fuerint modi febriz vniiformes erit ex sanguine: verū plī paroxismi pleuresis sūt tertiani: qz vt patuit pleuresis: vplm fit a colera vel a sanguine cui colera est admixta. Dicit. i. colica ē citrina vrina et tenuis. et pulsus est durior velocior et frequētor. Et dolor est acu- tior et magis pūgitius et aderit sitis et amaritudo ois. Et paties fm plm est colericus in nā et iuueis vsus laboribz et regie multiplicatē colerā. In sanguinea vō vria erit rubea spissa pulsus vō plenus sputū subrubeū. dolor pū- gitius cū qdā leuitate. Et paties fm plm erit sanguineus: adolefēs vsus regimine multiplicatio sanguinis. Et in flatica vrina est in colore remissa in suba spissa et pulsus diuersus inordinatus cū remissa punctura cū multitudine saline et somni grauitate. Et fm plm paties erit senex. aut puer inordinati regis et ociosi. Et si melica vria ē remissa: s. tenuis. et pulsus durus diuersus et dolor nō grauius cū pua pūctura. Et paties fm plm ē meli in nā senex ex tenuatus et vsus regimine multiplicante melancoliam.

Signa temporis pleuresis vere fm locū. Signis pnci- pij. Ista diuersificat fm diuersitates partium principij. s. principij eius et finis. Et cū incipit sputū purū tñ et crudum. tunc est in fine principij in quo iam aliquid refudat ab apate. Dixit Sal. primo de crisi. caplo. 5^o. Cum nō expuit eger aliqd oio. sed tussit siccā tussē. illud ē cōpar vrine que est in fine elongatiōis a digōne. sup. et est pncipium principij huius morbi. Cum vero permutatū dīpō ab illo q nihil expuit oio ad hoc vt expuat: s. illud q expuit est subtile indigestum oio. tunc hec permutatio est occulta debilis valde. sup. et est finis principij. Et non cōsumit hec hora nisi cum incipit spūere rem paruum di- gestā. s. incōplete. tunc. n. incipit augmentū. Dixit Raf. 4^o ptm. ex verbo Sal. non necessario electio alicuius hūo- ris dī fieri in principio. Sed si hūor manans de apate ad pulmōne multus fuerit et grossus eijciatur cum tussi. Si vero fuerit paucus et subtilis opus est vt excitet tussim ve- ram: sputū nō faciet anteqz coadunet. et maturet et augeat multitudinē et grossitiē. Cū. n. apā est in mēbro duro qd continet in se totū hūorem in principio non fit sputū: sed fit qñ lenit et lapsatur. donec inde fiat fluentia ad pulmo- nem. tunc. n. s. tussis erit maior. et incipit sputū inde fieri. Dixit Aui. cum non est sputum. aut est sputū subtile. aut illud quod nominatur salua: tunc est in principio.

Augmentum vero est. dixit Sal. vbi supra cum incipit eger spūere rem paruum digestam. s. incompleto: deinde sta- tim post illud non cessat vsqz ad horam status augmenti qd expuit in multitudine et facilitate. Dixit Raf. 4^o ptm. Cum sputum fuerit multū et grossum. tunc est in via ma- turationis et in augmento. Et Aui. dixit. cū augmentat accidentia: et augmentat sputum et incipit remoueri a sub- tilitate et additur in inspilatione et facilitate: et incipit re- moueri a rubedine ad albedinem: et si mā est declinūs ad citrinitatem est pportionalis rubedini. i. est pportionaliter sicut de rubedine dcm est. s. q incipit declinare ad al- bedinem. Et hoc erit qñ citrinitas incipit remitti. tunc. n. significatur aliqua digō. et tunc est in augmento. C. Slop.

dixit

ditur qd pñ^m z augmentū z status ē pñ^m de cōfōis quo ad accētia in pleuresi cōincidit in pñ^m vñ quo ad dispōnem mae. Intelligēs de pleuresi a qua mā refudat: z pñ^m de oibus apatibus interioribus a quibus mā apāns refudat. Nam in his sicut mā incipit euari. ita accētia incipiunt remittere. Sic ergo patuit qd tunc est in pleuresi pñ^m cum incipiunt spūere rem subtilem salināle in qua est occulta z non manifesta digō. Sed an appitiōne huius sputi ē pñ^m augmenti z status accētiū. Pleureticus. n. anteq̃ expuat aliquid vehementissime dolet tussit tussī valde sicca: multoq̃ coangustāt anhelitus. Sed cū incipit spūere icipit alleuari a dictis accētibz ergo ante sputum pcessit pñ^m augmentū z stat^{us} accētiū. Et incipit eoz declinatio apparenre sputo. Et ex hoc infert qd declinatio accētiū in pleuresi pdicta est longa valde. Extenditur. n. a pñ^m appitiōis sputi donec finiat^{ur} totus morbus: ita qd cōincidit euz augmento statu z declinatioe quo ad dispōnem mae. Et b̄ dixit h̄re veritatem p̄ se: qd per accēsis in augmento quo ad dispōnem mae possent augeri accētia: vt in casu in quo mā esset multa: quā agitata in augmento pueniret tussis multa cū vehementi concussione pectoris: aut qñ in augmento pp aliq̃ cām mae fluxus ad particulā augeret. Ita qd p sputum adueniens in augmento minor sequeretur alleviatio aggrauatiōe sequente ad augmentū fluxus mae. Sepe. n. occurrit qd in augmento sputum sit de aliqua parte mae incipiente digerī z aptari eioni. Atq̃ non sequet^{ur} ex illo tanta alleviatio q̃ta erit accētiū aggrauatiō z additiō in dolore z febre z malitia anhelitus z tussī. Aut vt dñt qdam pōt illud euenire dato qd mā non aliter agitaretur neq̃ p̄ amplius influere p̄ticulē: hocq̃ in mā continet plus agitū in putredine: z pōt tunc additiō in putredine plus facere in additiōe accētiū q̃ faciat aliq̃lis. tunc p sputū eūo in remissione ipsōz. Et sic dñt intellexit Aui. cū dixit vt supra in augmento augeri accētia. Nō aut sic ē in statu pp multā eūone mae q̃ in ipso sit respectu augmenti. Status aut tunc est: dixit Sal. vbi supra cum expuit aliquid p̄firmate digōis. plm. Et non est ei in spūendo ipm labor vel impedimentū. tunc. n. est ei hora status huius. Dixit Rasis 4^o p̄tñ. cum sputum fuerit maturū z multū absq̃ dolore vellabore. tunc erit maturatiō pfecta z est in tpe terminationis. i. status. Et Aui. dixit cum eger expuit sputum facile z maturū. z est plm z dolor est levis. tūc est status z hora euentus maturatiōis integre. z tunc est remissio accētiū. Non. n. potest stare status accidentium cum statu digōis mae. Jam. n. facta est mae digestio vni formis z eūo multa de ea.

Et declinatio. dixit Salien. cum vides illud qd spūitur fm hanc dispositionem digestionis z facilitatem exitus. verum quantitas eius qd euacuat minorat ab eo qd fuit z non remanet aliqd de dolore. Et Rasis. dixit. Qñ dimi nuta fuerit q̃titas sputi z iuxta grossitiem eius facilis est eius emissio absq̃ residuo doloris iam completa est terminatio morbi z deuenit ad declinationem. Et Aui. dixit. cū sputum incipit minui cum substantia illa digesta. z cū illa facilitate z cum p̄uatione doloris z diminutione accētiū. tunc iam declinat. Et cum retinet sputū: qd. n. nil amplius spūit post remotionē accētiū oīostunc iam completur de clinatio. Et hñt p̄dicta veritatem de pleuresi non seruāte mām ad vnicam expulsionem: q̃uis reseruatō raro accidat in ea. In non seruante aut plus euacuatur de mā i augmento q̃ in pncipio. z plus in statu q̃ in augmento. Et b̄ qd q̃to plus pcedit digestio in mā tanto mā abiliōz red datur expulsioni: z sic plus de ea emittitur. Sed in declinatione sensibilt diminuit^{ur} eūo: s̄ digō in mā semper manet. Et p hanc pmanentiā digōis distinguit^{ur} declinatio ab aliquo tempore precedentium in quo pp aliqd accidens diminuetur q̃titas eūonis sputi in quo tunc non erit de

clinatio. C̄dicunt. signa pleuresis cōfirmate z mae fluxe sunt qd dolor ascendit vsq̃ ad brachiū z cubitū z totū musculum interiorem z ad oēs partes que sunt a latere vsq̃ ad brachium. C̄dixit Rasis. 4^o cōfñ. Sal. dixit. qd dum patiens non spūit z tussis sicca fuerit. signatur qd apā non dum maturatur. Et est gradus primus: sed si eiectio fuerit alicuius hūoris: tñ subtilis. tunc dicitur gradus scōs: z si gñat qd maturatio non est minor q̃ in pmo gradu. Et qñ sputum fuerit grossius q̃ fuerat signat qd maturatiō ince pit: z est gradus tertius. Et qñ puenit ad grossitudinem pfectā signat qd cōpleta ē maturatiō: z est q̃rtus gradus. C̄Pleuresis vñ conuenire cū apate epatis z cum apate sple nis magno: z cum frenesi. z cum periploonā. De conuenientia eius cum apate epatis. dixit Aui. pleuresis qñq̃ similatur apati epatis. Nam suspensio epatis cum extenduntur pp apā eius peruenit illud ad velamen z p̄niculū qbus alligatur z sentit in eo dolor. q̃re putat qd sit pleuresis. ergo oī vt inter ea distiguatur. C̄dixit Rasis. 4^o p̄tñ. qñq̃ dolor accidens in costis retro fit ex cā flōnis epatis. qñ cum extense z attracte fuerint chorde cum quibus in aliquo corpore epar suspenditur cum costis ad partem anteriorem vel inferiorem ex eo accidit qd pueniat dolor ad p̄niculum indutum costis. Et ex hoc putat qd sit pleuresis. Verum dolor in pleuresi. siue sit paucus. siue multus esse oīz pungens z sentitur eius punctio magis apud anhelitum. Et qd epar ē paucē sensibilitatis. ideo si cū angustia anhelitus z febre dolor fuerit in costis nimis vehemens passio est pleuresis. qñ in apate epatis dolor non oī esse nimis vehemens. Tangendum est aut super latus dexte: qd si non inuentum fuerit durū: possibile est qd epar aposte metur in parte gibbosa: aut in sima eius i loco quē coopi unt coste retro. precipiendum est ergo tunc egro vt anhelitum faciat magnum iuxta posse deinde interrogandus est si senserit ponderositatē suspensam in mēbzis supioribz: aut in loco in quo membra ipsa attinent eidem epatis: qd si senserit penes anhelitum magnam ponderositatem significat super flōnem epatis. Si vero dolorem. s̄ cū p̄ctio ne significatur super pleuresim. hoc idem dixit. Serap. C̄Et Aui. dixit. in flōne epatis dolor est aggrauatiū nō pungitiuus. Et non comprehendit flōn b̄ tactus cū dolore. si qñ est in sima: qd qñ esset in gibbo comprehenderet ipsum. Scias tñ qd dolor in costis non cōicat omni apati epatis: qd vt apparebit in anothomia eius epar nō est euz costis coniunctum in oibus. Sed tñ in omnibus similat pleuresi per tussim z febrem z anhelitus constrictiōnem. fit. n. dixit Rasis. vbi supra apā epatis cum angustia anhelitus: eo qd apā epatis infestat oyafragma z ipsuz p̄strigit z inde excitatur pauca tussis sed distinguitur inter ea. qñ angustia anhelitus in pleuresi est vehementior: z augeri oīz in dimidio diei. aut in die donec transgrediat^{ur} ad dispōnem primam manifesto transgressu z multo. Sed in flōne epatis in dispōne p̄ma stabiliter durare oīz angustia anhelitus. z si augens fuerit: qd parum auget. C̄Et A. dixit. constrictio anhelitus est similis in horis: quasi enim vni formiter per manet: nec ab omni notitate permutat^{ur}. sicut in pleuresi non est vehemens valde. sicut in pleuresi. Et dixit. cum apā est in concavo: z non pōt comprehendī per tactum significat ipsum anhelitus inobedientia pp grauē suspensam z fit cum tussī. sed distinguitur. dixit Rasis. vbi supra: qd in pleuresi tussis est vehementior z velociter fit. z post eam sequit^{ur} sputum. tussis autem pp̄ia flōni epatis. dixit Sal. quinto de interioribus est euz. tussiculis partis z raris: inter raritatem quarum z quietem percipit paties in tempore longo z sicce tussicule sūt. Et Rasis. dixit. Dico tussicule pleuresis. duriores sunt z grossiores z vehementiores spissitudinis. Dixit Aui. tussis in apate epatis est absq̃ sputo: hoc tamen non est proprie signū distinctiui.

Pleuresis conuenientia z dicitur cum apate epatis.

q^u et supra dictus est in principio pleuresis, aliquid ē tussis
siccā. Et similiter in apate epatis tussis pōt esse humida
non ppter ipsum apā, sed pp alias causas. **¶** Distinguit
etiam inter predicta apata per alia signa, dixit Aui. quādo
pulsus in apate epatis est vndosus. In pleuresi vero est du
rus ferrinus. Et dixit Serap. Cum extenditur tps egritu
dinis accidit in flōne epatis q^u color lingue mutat^r et color
etiam reliqui corporis, per hoc. n. dixit Sal. si prolōgata
fuerit egritudo manifesta erit distinctio: eo q^u sequit^r flōne
epatis nigredo liguer^r et mutatio coloris totius corporis.
pleuresim autem sequitur sputum. Et Aui. dixit. in apate
epatis, facies est conuersa ad citrinitatem malam. In pleu
resi vero non fit facies illius citrinitatis. Et in apate epati
citrinatur lingua. Et q^uq^u post citrinitatem denigratur.
Et dixit Sal. vt quarto scribit^r. p^{ri}mū. in pleuresi et i apate
epatis furcula trahit^r inferius sed in pleuresi p^{ri}mū. lūz
indutū costis. et in apate epatis per venā cōcauā. **¶** Dixit
Rabi. vbi supra. in flōne epatis vrina est grossa et declinās
ad vrinam ydropicoz. Et. A. dixit. in eo est vrina grossa
ydropica. i. silis vrinis ydropicoz. et hoc maxime q^u apā
est in gibbo epatis: sed in pleuresi vrina ē bone substantie.
Et color eius est optimus. maxime in principio: et dum nō
est nocumentum cōicatur epati. Cum. n. cōicatur epati nō
nocumentum malignatur vrina: quando autem apā est in cō
cauo epatis non sic malignatur: sed tūc est egestio epatica
silis loture carnis recentis cum sanguine suo propter debi
litate digestiue epatis.

Pleure
sia con u
nientia et
oia cum
apate sple
nis.

¶ De convenientia autem pleuresis cum splene, dixit Sal.
in epydimijs. Et scribitur quarto continentis. accidit ex
magnitudine z splenis z apate eius magno nimis dolor
tendens vsq^u ad furculam z cubitum. Et ideo consideran
dum est i hoc: vt cura digna fiat. s. ne forte putes fore pleu
resim: et cures ipm cura pleuresis: sed o^z vt distinguas iter
ipsa per tactum in ypocundrio sinistro z per signa similia
his que distinguunt inter pleuresim z apostema epatis.

Pleure
sia conue
nientia et
oia cum
apate ce
rebrū.

¶ Et de convenientia inter pleuresim z karabitum cui ali
quando assumilatur propter alienationem z vehementiā
accidentium eius. s. permixtionis intellectus frequentie
anbelitus: tremoris: z sincopis: z angustie: z rixe multe: z
vehementie sitis: z alterationis coloris faciei ad colores
diuersos: z vehemētie febris z vomitus colere. Dixit Aui.
scias q^u causa in his accitibus est cōitas pectoris cū mem
bris principalibus: z vicinitas eius ad ipsa: quare patet:
vt distinguatur inter birsē z firsē. Et differentia est ista:
q^u permixtio intellectus accidit in firsē in primis. deinde
vehementia sunt in ipso accidentia reliqua. Et est anbeli
tus in eo sanior: q^u non sic leditur in eo insim anbelitus
sicut in birsē. Et post ponitur in firsē corruptio anbeli
tus a pmixtione intellectus: cuius oppositū est in birsē:
nam corruptio anbelitus antecedit permixtionem intelle
ctus. Et sunt in firsē accidentia eius ppria sicut est rube
do oculo. z alia dicta suo caplo. In birsē vero postpo
nitur permixtio intellectus z aliquando non est nisi i
xta mortem. immo est ratio eius incolumis. verum in ipso
precedit alteratio anbelitus z eius malitia. Et in prin^o tē
sio i mirach ad superiora ac si trahatur ad apā. z est dolor
pungitiuus: z pulsus in firsē est magnus declinās ad
raritatem. Et in birsē est paruus declinās ad frequentia
vt succurrat paruitati.

¶ Dixit Aui. differentia inter pleuresim z apostema epatis
ex vna parte z peripleumonia ex alia parte est. q^u in peri
pleumonia pulsus vndosus: z pp b differt a pleuresi in q^u
est ferrinus. sed nō ab apate epatis in quo est vndosus.
verum in periploia est magis vndosus q^u in illo: q^u pul
mo. l. z accitāl sit mollior epate z propinquior cordi z am
teris brachioz. Et dolor in periploia est grauatiuus: z
per b etiam differt a pleuresi. sed non ab apate epatis in q^u

est etiam grauatiuus z plusq^u in piploia in his in quibus
epar alligatum est costis z strictura anbelitus in periplo
monia est vehemens. z per hoc differt ab illis ambobus
in quibus non est ita vehemens. Et est anbelitus calefa
ctus. z per hoc etiam differt ab illis ambobus in quibus
non est anbelitus sic calidus. Ad sunt etiam alia signa sibi
propria dicta supra suo caplo.

¶ Signa bona in pleuresi. dixit Raf. 4^o contin. Signa
bona sunt patientia passionis. q^u eger nō mo
leste fert eam. leio anbelitus: puatio doloris. facilis sputi
emissio equalitas caliditatis in toto lenitas z puatio sitis
cū vrina egestionē sudore somno laudabilibus. Et dixit.
Appellauī oia hmoi bona signa que propria sunt instris
anbelitus: z cōia oibus alijs morbis acutis. Et ait. notū
sit q^u virt^u potēs maximū signū dat ad liberationē paties.
q^u maius est oibus alijs rebus. vnde fori studio z dilige
tia considerandum est in ea. **¶** Dixit Sal. super 1^o hūoz.
vt scribitur 4^o p^{ri}mū. sic. in oibus passionibus pectoris z
pulmonis ac costaz bonum est q^u sputum fiat facile z ve
lox. Ait Raf. per velox intellexit in p^{ri}mū. passionis. Et si
sputum fiat velox in maiori parte erit facile. Dixit p^{ri}mū. sa
cilitas sputi signat super securitatem totius malitie pas
sionis. z velocitas ipsius pronosticatur q^u velox erit mor
bus. i. brevis. Et si fuerit in fine. i. tarde apparens passio
erit longa. Et si apparuerit aliq^u sputum maturum aī in
terpolationem. 3^a signatio datur q^u passio erit brevis z sa
lubris: q^u si sputum sile fuerit sputo sane persone signatio
datur sup vltimā sanitatem instris anbelitus. Et Raf.
ait. dico q^u iuxta antecessum signoz maturationis erit bre
uis tps passio. Et iuxta potentiaz eius seius salus. Et erit
sile ei q^u hypostasis alba effusa in vrina significat. **¶** Et
dixit Sal. super p^{ri}mū. epidimiaz. vt ibidem scripsit Raf. de
bilior pleuresis est cū qua non erit sputum. Ait Raf.
dico hoc erit v^{er} si fuerit ex pauca passione. z non ex pbi
bitione sputi. Et cognoscitur si cum ea non fuerit dolor
neq^u accitia habentia q^uritatem. Sed si accitia eius fue
rint maximā: z sputum non fuerit: ex p^{ri}mū. maturationis
tatis erit z non ex debilitate passionis z paucitate ipsius.
¶ Et dixit Sal. p^{ri}mū de crisi. si signatio super paucam
q^uritatē hūozis pp maturationem sputi q^u z l^z fuerit nigr
mixtum tamen erit cum sputo maturo z p facile emissio
nem sputi p^{ri}mū. faciem z deliberationem anbelitus z
paucitatem doloris z minorem insomnietatem. Et dixit.
eodem p^{ri}mū de crisi. fortasse in principio passionis stante
hūore pauco. sputum erit multum: eo q^u spuitur in toto.
Et signatio hec erit laudabilis nimis. Et subdit si anteq^u
incipiat sputum aliqua grauis fuerit molestia. z p^{ri}mū. tuz
migtata fuerit: boni signatio inde bī maxime si de leui
sputum emittitur cum patientis sustinentia z lenitate cor
poris z motus ipsius. **¶** Dixit Sal. z scribitur 4^o cōm.
somnia factus sup latus doloris in pleuresi signat pauci
tatem passionis in q^uritate z malitia. z p^{ri}mū. ecouerso.
¶ Dixit Raf. 4^o p^{ri}mū. si accidunt pleureticis nasciture
super corpus: aut in inferioribus locis remotis: z hūmōi
nasciture sunt fistule z curantur. s. pleurefici. Ait Raf.
dico q^u sunt de fluentia sanie in p^{ri}mū. pectoris spacio. Et
hoc idem dicit de piploia: sanantur autem. q^u crisi
exit per ea. **¶** De predictis dixit Aui. signat salutem egrī
sputum facile z velox maturum. Et pulsus qui non est ve
hementis duritiei z ferrinitatis z paucitas doloris z reliq^u
signa. s. tussis febris z anbelitus constrictio. s. sunt remis
sa vel moderata. Et incolumitas somni z anbelitus z rece
ptō cure. i. pceptio inuamenti ex medicinis appozimati.
Et eger tolerat illud q^u patit^r: q^u non multum angustiat^r
ab egritudine. Et est equalitas caloris in corpore toto cū
equalitate. i. cum nimio excessu: z paruitas sitis z tristitie.
Et sili^r sudor z vrina z ego sunt fm dispōnem laudabiles.
¶ Et scias

Signa
pleure
sia con
nientia
et oia
cum
apate
pleu
nis.

Et scias qd pleuresis non est cum sputo. tunc ē aut debilis valde. aut fraudulenta mala. Nam aut non est euz ea multitudine mae. de qua fit curādū aut est maligna ino/bediens ad spūendum. Et dixit Aui. digō vrine ē signū bonum in pleuresi sicut vrine malitia est in ea signū malū valde. Dixit Isaac in libro vrinay. hoc est generale in oibz remotis a vris vrine qd bōitas vrine lz sit bona abso/lutē: tñ eius malitia est pessima: qz cū est mala signat vebe/mentiam passionis tantum qd cōicatur lesio magna epati. Sordo. vrina laudabilis est bonū signū: sed non certum si gnū ad salutem. qz ex alijs pōt eger periclitari. Et dixit Aui. apitio fluxus sanguinis narium est de signis bo/nis vltimis in pleuresi. Et hoc qñ accit in die cretico cum signis alijs laudabilis crīsis. Sed dixit ipse. fluxus sanguinis narium nō cōpetit in peripneumonia sicut in pleuresi pp diuersita tem duay mae: dictoy apatum: qz mā pleuresis fm plm est sanguis: aut mā mixta sanguinis: vnde eius mā est apta educi p nares. Sz mā pipione: vltm est fātica non apta educi fluxu sanguinis narium. Et est alia cā. qm attractio pulmonis. i. mae contentem pulmone ad ptes narium est lōgior qz sit velaminis z pāniculi pectoris z lacertoz: eius. Et intellexit de longinquitate non fm situm: sed fm societatem: qz vena pulmonis venit a corde: sed vena ve/niens ad costas cuius ramī transeunt vsqz ad dyaphragma ramificat a venis ascendētibz p collum a quibus etiaz ramificat vena narium. Verificat aut dictū Aui. maxime de mediastino z pleura plusqz de dyaphragmate. Et pcpue qñ apa est in illoz parte superiori. Inquit Rufius. spu tum lene carens fetore significat apa maturum fore.

Signa aut mala in pleuresi sunt. dixit Raf. 4^o pñi. sequendo 3^oo. qd patiens transmutat se i one re passionis. Et qd anhelitus sit magnus z spissus euz do/lore assiduo. Et intellexit. dixit Raf. de punctione que est in latere. Et subdit 3^oo. qd patiens expuat cum labore z qd sitiat vehementer: z qd febrilis calitas sit diuersa. ita qd vter z latera sint nimis calida. z qd frons manus z pedes sint frigida cum vrina egōne sudore z somno p oia malis z culpabilibus. Et sputum diuersum a sputo sane pso/ ne signat qd infra anhelitus patiūt iuxta qstitate diuer/ sitatis eius. Et sputum pñi sputo nali signat qd non ē ma/ tur: z qd infra sunt in vltima debilitate. Et si sup h fuerit aliqua malitia significat mortē sequi. Et puatio sputi oio cū tussi sicca similes vrine aquee. Alit Raf. dico qd vltia accētia signantia sup magnitudinē passiois in pleuresi z malitia eius sunt bec. vehemens febris i qualitate. nimis vehemens difficultas anhelitus: dolor euz vehementi mo/lestia z cōprehensio: de furculis vsqz ad costas retrofū: alit deorsum vehemens sitis z inflāmatio z multitudo ca/ liditatis in ventre z frigiditas in extremitatibus. Et vebe/ mens dolor super somnum sup pte lesan: z assiduitas tus/ sis sicce per longū tps. Et sputū apparens in colore culpa/ bili z sputi difficultas alienatio mentis z insomnietas. Et Sal. dixit. pmo de crisi. insomnietas molestia debi/ litas virtutis defectio appetitus difficultas anhelitus z eius debilitatio. oia hec cū magno studio pñiderāda sunt. febris. n. z insomnietas sitis vehemens z alienatio menij. debilitas virtutis defectio appetitus difficultas anhelit? z sputū malū male significationes sunt. Et eoz pñia sunt bone. Et dixit. sicut dixit Rabi. i. 6^o pñcula. signū significas magnitudinē pleuresis z ei? malitia est augmētatio visco/ sitatis sputi: z phibitio egressus eius viscositate z tenaci/ tate eius in mēbris egris. Et dixit vscribis. 4^o pñi. Jux/ ta malitiā mae iudicanda est malitia apatis generati ex ea. Cñ z p^o de crisi dixit. Malitia hūoris apa facientis z eius qstitas dicunt signationes male z pñium eoz. Et co/ gnoscit malitia hūoris p colore sputi: z eius qstitas non cognoscit p qstitate sputi. fortasse. n. in pñi passiois sputū

nō erit multū. qzuis humor sit multus: nec aliqñ in pcessu pp viscositate ei? Et dixit. S. potētia accētia pñictorū signit sup potētia morbi. Et eoz debilitas sup ei? debilita/ te. Nō. n. dixit ipse. tēglis pñitio pleuresis i potētia accē/ tiū. vnde in qdā ē febris vehemens nimis: z in qdā est pun/ ctio vehemens minor febris. Et in qdā est tussis vehemens nimis. Et dixit Aaron. Signa mala in pleuresi sunt defe/ ctio cordis z titillatio eius durities lingue. insomnietas z alienatio intellectus. Et dixit Alh. Si apñ passiois qd excreat nigerrimū aut citrinū valde apparet: z sic pmane/ rit: z febris nō geuerit. nec calor vsqz ad die 7^o timor osus. Et si cū hoc toto aeris attractio nō alletiat: z i pectore fue/ rit ore gmo. aut in maxillis rubedo z in oculis labor mortis est ppinquus. Et dixit. S. 4^o de interioribus. Ex ea qd est sine creatura cito moriunt: aut difficulter sanant. i. si nō fuerit pp paucitatem humoris: z dolor aliqñ ascēdit in his vsqz ad furculas. Et aliqñ descēdit vsqz ad ypocundria. Et si qdē sudor molestus fuerit: z alienatio intellectus z defe/ ctus appetitus: z vehemens sitis mara erit passio: sed tñ in somnietas z alienatio mētis accidere solēt in sine passiois. Ad piculū tñ iudicādū signū sufficiens est si sputū fuerit i/ maturū. Et debilitas virtutis cū pñuatiōe maturitatis suf/ ficiens signū est ad iudicādū periculū. Et dixit Iudeus si in dyaphragmate fuerit apa cū vehemēti difficultate anbe/ litus z interiectione nimia. z post hoc sequens fuerit alie/ natio paties moriet in quarto. Qz si labia z extremitas na/ riū declinantia fuerint ad viriditatem: vrina in pñi passio/ nis declinans fuerit ad vehementē rubedinē paties morie/ tur in sexto. aut septimo. Qz si defectio cordis in pleuresi assidue accidens fuerit patiens morietur. Et si mā non poterit in creatu expelli: aut cū expelli incipit subito reti/ netur remanente in pectore grauedine mortale: etiam dato qd mā sit digesta. etenim suffocat. Et dixit Aui. malum est vt sint accidentia eius z significationes ipsius vehementia z fortiaz vt sputum sit retentū: aut tardū: aut nō digestū: aut rubēū pure: aut plūbeum: aut nigrū. aut cuius addit viscositas z difficultas z constrictio. Et qd est fm pñium eozū que dicta sunt in bonis signis. Et ex signis malis est caliditas vehemens. z pprie qñ est cum frigiditate in extre/ mitatibus. Et dolor tendens ad posteriora. Et eius addi/ tio qñ eger dormit super latus egrum. vt dicit littera. Se/ rar. extraz significatur multa mā que in tali situ pñipita/ tur super latus egrū. Et de signo quidē sumpto ab vna dixit Aui. Ex signis malis est vrina faculēta lequalis: z est sanguinea significans ebullitionē in sanguine: cuius seruo/ re significat inflāmatōne cōmissuraz cerebri z anfractuū eius. Scribit aut 5^o dinamidioz. vrina tenuis z saniosa si in initio huius egritudinis euenerit z per plurimos dies pmanerit: frenesim futurā significat: maxie si eis tussis sic/ ca z insomnietas affuerit qbus si sanguis narium aut pluri/ mus sudor affuerit solōne egritudinis signat. Et vrina te/ nuis habēs velut limū liuidū indigōne aut mortē nūciat. Et dixit Sor. vrina mala z indigesta vel cū alijs pñitioni/ bus malis est certū signū ad mortē: qñ. n. digō deficit in ra/ dice bñ deficit in ramis. Et vrina nimis tenuis vel nimis grossa liuida viridis vel nigra mortē signat. De egōne at dixit Aui. malitia egōnis z fetor eius z vehementia citrini/ tatis ipsum est signū malū in pleuresi. z Sor. dixit. qd egō frequens z liquida mala est. Dixit 3^oo. 4^o regiminis acu/ torū. liēteria p dyaria curat apa lateris. 7^o affo. affo. xi^o. vñ dicere oppositū cū dixit. A. pleureide habito vel peripleu/ monia dyaria superueniēs malū. sup. aut et liēteria vel flu/ xus chilofus. Hanc aut pñouersā soluit Raf. 4^o pñi. vbi adducēs pñictū affo. dixit. si in pleuresi vel peripleumo/ nia fuerit solo ventris malū erit signū: qñ signat sup mo/ tificationē caloris nalis. Et alibi eodē 4^o dixit. si in pleure/ si vel peripleumonia post diuturnā passionē absqz cā cibi

vel alterius rei acciderit v̄tris solutio necessario ad malū terminat: qm̄ inde signatur q̄ stōacus ē debilis ex longo morbo vel epar z iō nō attrahit ad se chilū. Et si in p̄n^o passionis fuerit ventris solō iuuabilis erit: z maxime si fuerit post maturationē: s̄r z Def. d. fluxus ventris: aut accidit in p̄n^o morbi aut p̄cessu. Et accis i p̄n^o ē s̄m vñū duorū modorū. Aut. n. est p̄p multitudinē m̄ae cui p̄existit nā regulas eā. Cui⁹ regulatiōis signū est: q̄ seq̄ ad ipsaz anhelitus facilitatio z lētescētia febriū: tunc est significatio bona. aut est p̄p exuberantiam m̄ae p̄ter q̄ regulē a nā: tūc est sicut regurgitans z est significatio mala: z p̄prie cum non sistit p̄ ipm̄ difficultas anhelitus: z tristitia z febris inflammatio: tunc. n. fortasse supueniret ei mors in 4^o vel añ. Et fluxus ē v̄tris supueniens i p̄cessu pleureis est s̄m alterū duorū modorū: aut. n. expellit m̄ā ad epar z viscera: sic egredit in fluxu ventris z seq̄ ad ipm̄ incolumitas: aut accidit a debilitate epatis: z p̄stratiōe digestiue z p̄tentiue eius z seq̄ ad ipm̄ p̄nitioitas in fine eius. Cui⁹ aut magis obscure locutus fuit in hac m̄ā. Et ait. cū accidit pleuretico diuersitas. i. fluxus ventris: vt dicit l̄ra extra. signat q̄ epar iā debilitatū est z est malum valde. Nā diuersitas. i. fluxus ventris eueniēs post p̄n^o z nō remouet cū eo difficultas anhelitus: z tristitia fortasse interficit in q̄ro. S̄oie fluxus vel añ ipm̄. Diuersitas vñ in p̄n^o pleureis est signū bonū: imo est res iuuas. Quidā aut exponunt textū Aui. sic. Cū accidit pleuretico in fine eius. i. pleuretico habenti pleuresim magnā z finalem in malitia: z angustia fluxus ventris: signat q̄ epar iam debilitatum est: z iō est malum: valde q̄ est eūo synthomatica. S̄ fluxus v̄tris adueniēs in p̄n^o sui. i. in pleuresi puat debilitat: sicut est morbus in p̄n^o paru⁹ z debilis est laudabilis per viam signū: q̄ signat dñm nā super apā ei⁹ m̄ām euans. Et est bonus p̄ viā cāe: q̄ diminuit vel eradicat eam apatis affcedentem. Et hanc expōnem accipiunt ex v̄bis Sal. in cōmēto supradicti affo. Et q̄dam alij dñt. q̄ dyaria in p̄n^o sui spōanea siue artificialis pōt cōpetere euando z diuertēdo m̄ām: ac ēt in fine: q̄ nā pōt p̄ vias ocultas euare p̄ intestiua m̄ām illoz apatū: sicut euat aliqui m̄ās saniofas in pectore p̄ctas p̄ viā. Quare dñt. q̄ sola illa dyaria lienteria vel fluxus chilofus in fine eueniens est mala que supuenit supato ab illis apatibus p̄p eoz ve hemētia p̄patere iā eis epate vel stōaco vel vtroq̄. Est. n. mala p̄ viam signū: q̄ signat vehemētiam morbi iam cōicati mēbris nutritiuis: z est mala p̄ viā cāe: q̄ non euat p̄ illaz m̄ā morbi. z debilitat p̄inde v̄tus. Cū sunt z alij q̄ dñt. q̄ dyaria in p̄n^o est res iuuans: z signū bonū significas q̄ nā ē potēs in euando m̄ām educēdo peccatē: q̄uis. n. m̄ā in p̄n^o firmitudat: nī m̄ā motiet stimulatā ad expulsionem eius: ad q̄ dñt seq̄ magnū iuuamētū: maxie tñ p̄hibet p̄ illud apatis augmētū: sed q̄ eueniēs in p̄cessu z circa finē s̄m plm̄ est malū: q̄ s̄m plm̄ est q̄ nō euat m̄ā apatis. Et maxime accidit patientibus partibus nutritiuis: p̄cipue epate vel ipsis apatibus. Q̄ si euenit fluxus v̄tris malitia nutritiūz tñ adhuc est malus: sed non q̄tum ad p̄dctas: in aliquo tñ casu pōt esse bon⁹: vt cū m̄ā apatis pauca fuerit z fuerit ei nā bñ dñata. Cū Sal. in p̄dicto affo. si in cōmēto. dixit. q̄ dyaria in pleuresi parua pōt esse ad salutem. Si aut esset ex m̄ā multa cui non bñ dñata fuerit nā: tunc est mala cū i tali casu m̄ā mala circa cor trāseat: z per ptes nobiles z nō p̄ debitā regionē sue expulsionē parata. Et iō Jpo. notatē dixit a pleuresi vel peripleumonia habito: vt p̄h significaret magnitudinem horum apatum. C De signo sumpto a pulsu. dixit Sal. i de pulsu magnos: sicut q̄ro scribit p̄ti. Si sp̄ssitudo intensa valde fuerit in pulsu pleureti significabit q̄ passio declinabit ad pulmōnem aut p̄nosticaf futura sine opim. Et si sp̄ssitudo fuerit modica signat subeth futu⁹ vel lēsiōē i nervis. Et dixit:

Raf. ibidem. pulsus excitatus significat vehemētiam passionis z p̄zius p̄zius. C De signo sumpto a rigore dixit Sal. vt eodem 4^o. ponit continentis. Rigor in pleuresi z peripleumonia mortalis est. Et Aui. dixit. tremor i vt q̄dam dñt. sensus ebullitionis: vel vt dicunt alij. i. motus tremulus vel sp̄smofus qui in pleuresi est sub torace. i. in fine toracis circa costas vbi terminat dyaphragma q̄ accidit ex nocumēto p̄p̄io dyaphragmatis cōicato ei ex apate pleure vel mediastini multoties signat cōmixtionē rōnis cū coitate velaminis. Et subdit. q̄ motus eius. i. pleureis in h̄mōi egritudine. i. in qua sentit tremor p̄dictus s̄m plm̄ est motus ascendens. i. ad caput. Et iō dixit. multoties signat cōmixtionē rōnis. Aliqñ tñ non signat illud z non est ascendens: vt cū declinat m̄ā ad fluxū ventris. Quidā aut exponūt motus eius. i. m̄ā in pleuresi s̄m plm̄ est ascendens. i. ad supiora. Et per supiora egredit. i. p̄ vomitū: nō tñ semp̄: q̄ aliquñ declinat ad fluxum v̄tris: vt sic ille sermo esset continuus ei quē dixerat de fluxu v̄tris. C Dixit Jpo. 5^o affo. In pleuretide p̄pleumonia malū. Et Aui. dixit. z q̄nq̄ interficit. Et est malū per vias signū: q̄ signat q̄ m̄ā est tāta q̄ sufficit facere v̄trūq̄ apā fil: z verificatur de pleuresi vera z de nō vera: q̄uis de vā magis: Et p̄p̄ dñt etiam ētrōnē in p̄pleumonia pleureis malum: q̄uis dēterius sit peripleumonia supuenire pleuresi: sicut dēterius ē m̄ām colericā cōicari a pleura pulmōni q̄ m̄ām s̄legnatā cōicari a pulmōne pleure. Ad q̄d ēt facit maior p̄p̄in quitas pulmōnis ad cor q̄ pleura. Malū ēt ē peripleumonia cū pleuresi icipere. Et super malū p̄ viā cāe: q̄ est cā p̄stratiōis v̄trūq̄ sic q̄ pleuresi sit minus curabilis. Et Sal. q̄d dixit in 5^o. q̄ est malū pleuresi remanēt. Et Aui. dixit. in cā de peripleumonia. q̄ est malū ēt pleuresi recedente. Et rō est q̄ pleuresi s̄z plm̄ est de m̄ā colericā: q̄ si p̄mutat ad pulmōnē facit p̄pleumonia colicā: q̄ dēterior est aliā: q̄ timef ab ea inflāmari nimū cor p̄p̄in quitatē ei⁹. Et timef pulmōnē cōuodi p̄p̄ colere acuitatē: dēterius tñ est p̄pleumonia seq̄ pleuresim remanētē q̄ recedentē nisi p̄tūa fuerit valde m̄ā que transmutata est ad pulmōnē: z valde pauca illa que remansit in pleura: tūc. n. fortasse ista p̄unctio minus mala erit q̄ si fieret p̄mutatio male m̄āe colicē a pleura ad pulmōnē pleuresi recedente. Dixit Jpo. in p̄nosticis. z ponit 4^o p̄ti. a Rafi sic. si dolor pleuresi non fuerit alleviatus p̄ calefactionē. z sp̄tū nō fuerit emissum de leui: s̄ augens fuerit in viscositate: ac ēt ipse dolor solutus non fuerit plenificationē v̄tris: aut p̄minutionē sicut opus fuerit: z patientia in dicta dispōne exstiti data fuerit aq̄ ordeī mors sequef de breui: q̄ cū dolor pleuresi. dixit Sal. soluat aut p̄ calefactionē: aut p̄minutionē: aut p̄ v̄tris lenificationē: tūc si sic solutus nō fuerit signat p̄fectā v̄lmitatē malitiē pleuresi. Et iō si accipit de farre ordeī p̄zius q̄ dolor mitigatus sit moriet cū to paties. Et dixit Sal. si in h̄mōi dispōne accipit de farre ordeī paties moriet in 7^o: aut añ vel post. Et in pte altera bñ mēs z i pte strāgulabit ex vehemēti viscositate sp̄tū. Et si hic dolor fuerit in extremitate malitiē virefecit locus patientis q̄ moriet sicut virefecit locus p̄cessus: eo q̄ sanguis fluens ad ipm̄ locū dñ paties moriet virefecit z mortificat. Et dixit Jpo. p̄dicta accitua nō eēt solū modo ex vsu farri ordeī facto z dato nō i tpe p̄gruo ei: s̄ magis erit ex vsu alicuius cibi vel pot⁹ alicui⁹ rei minozis iuuamētū q̄ farri ordeī. C Dixit Jpo. i^o p̄nosticorū. sternutatio cū reumate coriza. i. vel catarro in oī egritudine pulmōis z coste malū ē siue. n. p̄cesserit siue cū ea ichoauerit: q̄ vt dixit Sal. in 5^o mouēdo m̄ās a capite ad pēc⁹ z cōmouēdo fortiter ipm̄ pectus est cā additionis apatis z doloris. C Dixit. A. Et signis malis est vt pfundent exiture p̄cētes a pleuresi z delitescant absq̄ sedatione febriū: z non sit sp̄tū bonū. Nā illud signat mortē p̄pter illud q̄d est cum eo

Signa
p̄ti
p̄tiPleura
cū
p̄ti
m̄ā
lam
tūin p̄ti
m̄ā
p̄tiSigna
p̄ti
p̄tiSigna
p̄ti
p̄ti

cū eo proculdubio de reditiōe mae ad profundū. Et dixit. erit iste cū occultatur 7 profundant significat nocumē tum 7 multiplicant iste profundationes exituraz quādo mā redit ad pulmonem. Dicunt. Quando apā fuerit sub i eo absq̃ causa cognita passio permutabit ad pulmonē. Et moiet ante 3^m vel postea. ¶ In libro de morte veloci. Si accidens fuerit cum peripleumonia 7 pleuresi 7 omnibus apostematibus pectoris congelatio cum frigore signū est ad mortem. Et si quis expuerit sanguinem cum durabili tate deinde factus est in putredinem 7 cessauerit subito morietur 7 subito. Et qui expuit cum dolore lateris sanguinem 7 sanus non fuerit in 14^o congregabitur in pulmone eius putredor morietur p̃ficius.

specierum terminationis pleuresis.

Signa

resolutionis satis clare habent ex predictis.

Signa

Signa aut suppuracionis future sunt. dixit 3^o p̃o. 2^o pronosticoz. Omnis dolor partū pectoris in trinecoz superueniente sputo vel ventris solutione vel flo boromo adhibito vel qualibet cōpetenti medicina si non fuerit diminutus pus ibi futurū esse nūciat. Et Sal. dixit. in cōmēto. verū esse si nō sit doloris malitia ex re alia preter hoc q̃ conuertat ad pus. Naz dixit Sal. Iste egritudines sunt medie inter illas que consumunt cū facilitate 7 velocitate 7 inter illos quibus nō est sanatio. ¶ Et dixit Aui. qñ nō sput paties sputū laudabile velox 7 nō mundificat in 14 diebus: tunc permutat iam ad collectionē. i. signū facit q̃ permutabit ad collectionē nō q̃ tunc in oibus incipiat collectionē q̃ pōt retardari ulterius supra dyasfragma 7 occultatū fuerit: in puris tñ pleuresibus fm mām est q̃ tunc iam incipit vel parū post. ¶ Inquit 3^o p̃o. 4^o affo. qui cūq̃ pleuretici facti nō purgant in 14 diebus: hi in empi ma trāseunt. i. quicūq̃ pleuresim verā fm locū z mām nō curant per resolutionē insensibile vel sputū aut p̃ permutationē in 14 diebus: q̃ in hoc tpe p̃suevit talis pleuresis terminari in empi ma. i. saniei collectionē trāseunt: que tñ postea transitura erit in verū empi ma. ¶ Dixit Sal. 7 p̃o. nūtur 4^o continētis. sic. si quasi in nobiliori parte pectoris pleuretici cū proximitate cordis fuerit dolor cū magna difficultate anhelitus 7 vehemēti febre 7 insomnietate 7 desectu appetitus 7 angustia alteratiua. Et ad oppositionem oium accidētū dictoz maloz sputū nō fuerit nigrū neq̃ colericū ruffum simplr: sed in principio fuerit aut rubens aut citrinū: aut spumofum trāsmutatio significationū hā rū post modicū tps erit ad maturationē: 7 bene erit. Unde incōgruū erit q̃ in hō dispōne ex vehemētia hoz accidētū vlla suspitio habeat: sed sciendū est oia hec accidentia facta esse ex causa collectionis saniei in apate hypoc. eniz dixit. circa generationē saniei in apate in ultimo erunt dolores 7 febres. Sed statim qñ patiens incipit spuerē sputū maturū oia ipsa accidētia mitēgant: qñ maturationē sputi significat super velocē crifum 7 firmitatē sanitatis: vnde p̃o. tētia maturationis sputi in hmoi passione predominat oibus alijs accidētibus malis. Et Aui. dixit. qñ apparent signa timozosa: q̃. i. addunt accidētia quibus significat saniei generatio 7 p̃cessus in collectionē: 7 tu iaz testificatus es significationē laudabilē. s. q̃ iam vidisti signa bona in sputo 7 alijs: tunc nihil timeas: q̃ eoz euentus est causa collectionis 7 nō propter cam aliā. ¶ Scire. n. debes q̃ in pleuresi que debet terminari ad collectionē bonā 7 laudabile p̃cedit añ collectionē sputū nō qdē laudabile: sicut in ea que termināda erit per resolutionē: sed laudabilis respectu eius que termināda est ad collectionē malā aut ad mortē. Et significat initū collectionis in ascēsiōe. i. cum ascēsiōe: q̃. i. in p̃n 7 augmēto eius. ¶ Dixit Aui. vehementia doloris prius. s. exitis: vel prius. i. p̃n 7 additio

doloris est primū signū principij collectionis 7 difficultas anhelitus 7 constrictio eius 7 duplicitas ipsius apud dilatationē sit. n. tunc anhelitus duplus cū paruitate 7 vehemētia febzis. Et asperitas lingue p̃prie cū siccitate tussis q̃ nō expuit: 7 casus appetitus. Et permixtio rōnis 7 vigilie 7 grauitas que in illo loco sentitur. Et in summa omnia accidētia facta intensiora: que oia tunc intendunt: q̃ mā ebullit tunc 7 seruet 7 mouet ad faciendū cupiū: vñ cōtinuitatē mēbris soluit. Cūq̃ dixit Sal. 4^o de interioribus. anhelitus fuit anhelitus asmaticus extendēs pectus vehementer cum breuitate 7 spissitudine 7 mitigata sit potentia febzis: 7 in muscoli radice fuerit tactus p̃derosus tūc stat iudiciū q̃ putredo facta sit in pleuresi. ¶ Et Aui. dixit. qñ collectionē fecit 7 p̃o. i. completur collectio quiescit febris 7 dolor: sicut dixit 3^o p̃o. in affo. ¶ Dixit Sal. p̃mo de crisi. Sic est in apatibus que saniant: sicut est in febribus putridis. Sed in febribus putridis iam statim depleta digōne cessant accidētia: 7 est: 7 hoc est in fine status ita silt in apatibus que saniant. ¶ Dixit. cum sit cōplēmentum digōnis circa principij status 7 in statu tunc sunt accidētia difficilia. Nā tunc nō est completa digō: sed nā lahorat in complendo illā: vt Sal. dixit. in cōmēto affo. vbi ergo fm acutē. 7ē. Et ideo qñ cūq̃ digō est cōplēta in statu intelligitur in fine status vel intelligitur q̃ digestio tē dita d cōplēmentū. Et cum est in via vt compleatur accidētia sunt difficilia: 7 hoc est in statu cum vero est perfecta tunc accidentia declinant 7 est finis status.

¶ De ruptura aut post saniei collectionē sciendū est q̃ qñ sit a mā: 7 inuas qñq̃ nā ab arte per approximationē rerū eruptionē facientū. Et cū sit a natura 3^o p̃o. dixit. 2^o pronosticoz. q̃ apatū partū pectoris: quedā in 28 diebus quedā in 40. quedā in 60. rupturā differunt: eorum. s. quoz rupturā nō festinat in 5^o die a die collectionis. Dixit Sal. in cōmēto hmoi diuerfificat tps rupture eoz duplr. s. fm mēbra infirma: fm humorē dñantē apate: qñ qdēq̃ ex mēbris est calidius 7 lentius eius saniofitas sit velocius. Et qdēq̃ est frigidius 7 durius eius saniofitas sit tardius. Et qd accidit ex humoribus calidioribus eius saniofitas sit velocius: 7 qd sit ab humoribus frigidioribus sit tardius. Qñ ergo est apā ex humorē calido 7 in mēbris calido rumpit in 20. q̃ cito digerit eius mā 7 p̃uertit in sanie. Sz qñ mā est cala 7 est in mēbris frigidior: vel qñ est mā frigida in mēbris calido rūpitur in 40. q̃ tardius digerit illa mā 7 tardius saniat. Et quādo materia est frigidior 7 in mēbris frigidior rūpitur in 60. q̃ adhuc tardius digeritur illa mā 7 tardius saniat. ¶ Dixit Sal. sequuntur diuersas orias alie dñe extrinsecus. Et sunt illē q̃ sumant ex etate 7 ex nā. i. p̃p̃one 7 ex regione 7 hora p̃p̃it 7 ex hora dispositionis aeris 7 virtute infirmie: humores. n. calidi in oibz sunt velocioris saniofitatis. Et fridi tardioris. Et ad recte iudicandū de ruptura subdit 3^o p̃o. opz te die p̃p̃ij ignora re: zin qua die corpus p̃m calere aut frigerē cepit. Aut per infirmū cognoscere qñ 7 quo cepit in eodē loco dolere 7 punctiones sentire: hec. n. sunt p̃ma collectionū indicia. Et ex hoc erāt cōputada tibi initia: hincq̃ eruptionē expectabis in p̃dicta tēpora. Et alia trāslatio dicit. oz vt cōsideres qñ est in pectore inceptio saniofitatis: 7 p̃p̃utes illz ab ipō die quo febicitauit infirmus: aut aduenit ei rigor. Et si extimat: q̃ inuenit dolorē 7 facta est in loco eius grauitas. Iste. n. sunt res ex eis q̃ sunt in inceptōe saniofitatis. Ab hac ergo die oz te numerare 7 expectare rupeurā i horis supradictis. ¶ Dixit Sal. in cōmēto dñi vbi q̃ i hora saniofitatis apatū q̃ fuit in mēbris nobilibz accidit rubor 7 sequit illū febris. Et euentus quidē rigoris accidit ex acuitate saniei generate in mēbris ipsis qñ mordicat si cor rodit ea. Cū ergo dixit 3^o p̃o. a p̃o die quo febicitabit. non voluit p̃ illū p̃m die egritudinis: 7 die in quo accidit fe

Facta saniofitas ge scunt accidentia.

Ruptura post collectiones saniei i quo die fieri debet.

bris et cum rigore. s. in quo febris facta est validior q̄ sue rit: et infirmo in illa hora grauitas accidit: qm̄ ille humor diuisus in partes paruas multas quādo dispergitur in mebro apostemoso conuertitur ad sanem aggregatur in loco vno ex locis vacuis propinquis mebro apostemoso: opz ergo te expectare rupturam in. 20. 40. vel. 60. ab hora in qua accidunt ista tria accidētia. s. grauitas: rigor: et febris vehemens plus finit multum. **C** Dixit Aui. ruptura huius apostematis saniosi in die septimo est ex eis que nuntiantur in raro: imo plurimū eius est post illud vsqz ad 20^m 40^m 60^m. Attamen quāto plus fuerint accidētia collectio nis intensiora tāto eruptio velocior erit et eōuersor: pzo prie febris: qz ipsa plus indicat de acuitate materie et eius remissione. **E**t Mes. dixit. quātiūqz accidētia collectionis fuerint vehemētia tantū status erit vicinior et eruptio velocior. Et quanto eōtrario accidētia leuiora et pigriora fuerint tāto status et eruptio remotior. **A**ccidētia aut huiusmodi significantia sunt febris et dolor: hec enim aut vehemētia aut remissa citā et tardam eruptionē declarant. **C** Dixit Aui. cum rumpitur collectio accidit tremor diuersus. i. habēs diuersitatem in motu suo in mebris: vel diuersus. s. ab eo qui cōsueuit fieri in principiis paroxysmorum febrilium: qz in principiis paroxysmorum tremor cōcatur toti corpori: sed in eruptione apostemati pprie tremūt mebrū apatum et circūadiacentia ei. Dixit Ruffus. ex infusioe saniei in pectus accidit rigor vehemens: ita qz inde cōgelatur dentes. Et dixit Aui. dilatatur pulsus cū diuersitate sui. dilatatur. i. apparet latior: vt dixit Gal. in cometo pulsū. de pulsu empicoz: vnde innuit qz rupto apate a pulsu cessat eleuatio in altū: qua cessante apparet latior vel dilatat: id est cessat tensio et mollescit arteria et pulsus remouetur a sui duritie. **E**t cedit dixit Aui. virtus et debilitatur anhelitus. Et quādoqz accidit febris vehemens: propterea qz materia moridicat membra et moridicat apostema. i. mebrū apostematū. Et dixit. appetitus cadit apud rupturā plurimū. et sequitur ad rupturam tussis: et post apparent signa empiatis dicēda suo caplo. **C** Lū pleuresis nō resoluit paulatim neqz suppurat tunc terminatio eius erit per crifum. Et Gal. dixit. super scdo humo. et ponit 4^o p̄tinctis. terminatio in huius morbis erit per sputū in tempore sue maturationis. Et erit crisis ad bonū vel ad malū. et erit velox aut tarda fm qz materia cito vel tarde bñ aut male disponet. Dixit Gal. vt ponit 4^o p̄ti. si sputū fuerit velox bñ erit passio. Et si tardū longū: vñ in lib. epidimiaz. scriptū est de illo qui nō habuit sputū vsqz ad octauū die: neqz eiecerat quicqz per tussim sed habuerat tussim siccat: et passio eius nō habuit crifum vsqz ad 14^m die: licz in pleurēstin maiori pte crisis vctura sit in 14^m die. Et si vltra vsqz ad 20^m. Et si sputū apparuerit maturū in die 3^a aut 4^a. im possibile erit vt morbus transeat die 7^m. Et sumarie ex necessitate plangatio temporis huius morbi erit iuxta maturationē apatis. Auctores tñ cum dicūt. si in pleuresi euenerit sputū maturū in 3^a vel 4^a. eger liberabitur in 7^m nō intelligunt qz tunc perfecte sanet sed intelligunt qz tunc tñ euacuabitur de materia qz declinatio statim post manifestā sequatur. **D**e crifibus pleuresis in particulari. dixit Aui. Cum sputū in primo die aliquid subtile nō maturū: tunc sperat. et maturet in quarto. descēdat crisis in 7^m: qz cū expuit a prima die aliquid q̄uis subtile et nō maturū: tñ signatur qz materia incipit aliquā remoueri a cruditate: et sic occulta incipiat digō: quare verisimil. dici pot: qz in quarto die digō erit multū manifesta vel cōpleta. Et cū quarta 7^m manifestet: verisimil. est qz in 7^m eueniat crisis. Dicit. Maxime bonū est qz expuat patiens a p̄o die si de cōsuetudine habuerit euacuadi per sputū: et p̄cipue erit bonū si ad tale sputū sequit alluiatio: et si vñ fortis fuerit. Si aut nō erit ei p̄suetudo istius euacuationis: aut nō sequit al.

leuatio: tñ est signū multitudinis mae. **C** Qz si nō maturat vsqz ad quartū modo dicto: aut nō fuit sputū a p̄o die sup. sed erit in scdo tertio vel 4^o. dixit Aui. tñ crisis erit in xi^a aut in 14^a. Cū. n. a primo die apparet sputū subtile et nō apparet cū hoc in quarto digō modo dicto signat qz grossior est et ineptior ad recipiendū digestionē: vnde tardabit eius crisis: sicut tardabit digō. vnde si erit eius digō in 7^m die: erit eius crisis in xi^a. Et si digō erit xi^a crisis erit in 14^a. Et eodē modo potes iudicare si sputū inchoaret in scdo vel 3^o vel 4^o. fm. n. qz citius inchoat et citius cōplect digō et citius erit crisis: ita vt aliqui possit accidere crisis in 9^m. **C** Qz si nō expuit vsqz ad quartū: deinde expuit. s. post quartū: vel vsqz ad 7^m: et in sputo erit maturitas aliqua: tunc dixit Aui. res est media. s. inter crifum dictā: qz euenit in xi^a vel 14^a: et crifum longiorē euenientē post. 20^m. qz. s. fiet in 17^m. vel 20^m. Nā cū post quartū incipit sputū cum digōne aliqua sperat qz cōplebitur in xi^a vel 14^a. Et si in xi^a erit crisis in 17^m. Et si in 14^a erit in 20^m. Et subdit Aui. qz si cū sputo apparere post quartū nō est maturatio aliqz nec parua: tunc egritudo prolōgatur: sed tñ est cū fiducia: qz ex quo incipit sputū spem dat: s. nō sit maturū. Et pprie cum sunt illi signa bone virtutis si appetitus et erates et reliqua. **C** Qz si nō sputat a 7^m: aut sputū sputū mundū absqz maturatione penitus: imo nō est nisi humor purus. Dixit Aui. tunc si inuenit virtutē debile scias qz nō maturabitur nisi post tēpus. s. longū ante qd tēpus eger deficit. i. paulatim debilitabit et multū: tñ nō pertransibit 14^m: s. morietur in ipso: aut ante ipsum: sed si nō multū fuerit debilitatus pertransibit. 14^m. Et fm tenorē virtutis perueniet ad vigesimū vel vltra. 40^m. vel 60^m qm̄ dixit Aui. crisis horz talium est ad 40^m vel 60^m ad quē terminum nature debilis incolumitas nō peruenit. Et subdit. si autē virtutē inueneris forte et videris duo desideria equalia et laudabilia. s. appetitū animalē et naturalē vel appetitū ad cibum et potum. Et videris somnū et anhelitū fm qz oz. Et videris vinā maturā bonā nō absolute sed cū aliqua maturatione: tunc sperabis. s. qz ille qui nō sputat vsqz ad septimū sputū mundū pertransit. 14^m. deinde morietur fm plurimū post ipsum in 20^m vel vltra fm fortitudinē virtutis. dixit aut fm plurimū: qz totum hoc est. dixit Aui. cū materia egritudinis fuerit acutata: sic ergo aliqñ nō interficit. Et hic reperis vna lra que dicit. moriatur fm plurimū post ipsum 14^m die. dicit qz si sputū nō fuerit maturū in 7^m et durabile erit in eadē dispositione: significatur qz diuturnae est passio: eo qz maturatione fit difficulter. Et ideo dubitandum est ne in morbi diuturnitate deficiat patientis virtus et peccet cura medici in studio. Et ideo suspiciosa debet esse passio. **C** Dixit Aui. qz prozsus longior crisis pleuresis que est facilis. i. que est de materia facilliter alterabili est. 14. dies. Et quādoqz extendit vsqz ad 20^m. Et subdit Gal. dixit. s. primo de crif. qz quādoqz morat cū sputo vsqz ad 30. dies: aut inuenit cum eo crifum integrā. Et dixit Aui. quādoqz speratur crisis in hora aliqua: vt qz verbi gratia. apparuerunt signa significantia crifum in 14^a. Et accidit post significatio que ponet crifum propinquoze in xi^a. aut longioze: vt in 20. Et posuit de hoc ex^o: pmo in crifū mala et dixit. Si cum apparent sputum et dispōnes: que significant qz crisis erit in quarto. s. mala. Et apparent post septimū. s. post predicta signa mala: vt sputum nigrū: et prozpie si apparent in die malo: vt in 8^a: tunc significat qz crisis mala venire festinat: et erit vbi gra. crisis in xi^a. S. do posuit in crifū bona. et dixit. Si fuerint signa crisis bone futura in 14. et postea post 7^m: id est post p̄dicta signa bona appareat loco eius. s. qz apparuit in crifū mala de sputo nigro in die malo hic appareat signatio bona de integra sputi digestionē: et pprie in die bono: vt in 2^a: tunc signatur qz crisis mala postponitur: id est nō eueniet et bona precedit.

ad 17^m 20^m 30^m 40^m 50^m 60^m 70^m 80^m 90^m 100^m

Accidētia rupturā consequentia.

aut quē
virescit
ad 20^m 30^m 40^m 50^m 60^m 70^m 80^m 90^m 100^m

De crifū pleuresis.

debet fieri. verbi grā. in xi°. Dixit Raf. 4° continentis. ex verbo Gal. super 2° humorum. pars medicorum dixit. qd sputum si fuerit primo sanguineum: deinde fiat colericus: passio incipit tunc declinare ad crismum: sed dixit Raf. considerandum est in hoc. Et dixit Raf. dico. possibile esse qd pleuresis dissolvatur absq; congregatione cum qua non erit sputum nisi tenue & eruginosum.

Signa aut per mutationis pleuresis ad empima sunt dixit Gal. super 2° humorum. & ponitur 4° cōti. sic. Si per sputū neq; solone vētris neq; minutione neq; per vsum medicinarū dolor nō fuerit mitigatus passio convertet ad empima. Et Raf. dixit. dico qd hū dīpō signiat super calidū apā cuius pulsatio nō habebit quietē oīnos: unde qñ hoc accidit in pleuresi notū sit firmiter qd aut mor tē paties cōsequetur: aut empima. Et distinguit: qñ Gal. dixit. Lū hū dī signa nō fuerint maioris malitie passio cōvertet ad empima. Sed si fuerint maioris malitie patiens cito moriet sine dubio. Et Aui. dixit. omnis pleuresis cuius dolor nō quiescit per sputū neq; p minutionē neq; per alia remedia tūc spera in ea sanationē. i. empima futu rū: vnde dicit lra extra: aut moriet aut ipm. Et distingue inter hec duo significata fm reliquas significaciones. Et rō est: qd significat qd mā est exuberās multa pp qnā nā suffoca/ bit an sanio sitatē: vel sanio sitatē & trāstet in empima pp in/ potētiā virtutis ad expulsiōne tante mae. Et 4° cōtinētis. de libro signor. Lū in frigiditate fuerint extremitates: & mi tigata fuerint accidētia pleuresis: & solutus fuerit vēter: & rubefacti fuerint oculi & maxille: & pulsus factus fuerit depressus & anhelitus eleuatus tunc trāsmutata est passio ad dolorē pulmonis: tūc iacebit resupinus. Et dixit. A. cū videris tensionē pulsus vehemētē fieri: & pprie cū eius frēquētia fortior: fieri: tūc illud indicabit moriet si virtus de bilis fuerit. Et si ipsa fuerit fortis tūc permutabit ad peri pleumoniā & empima & ptiim. Ratio est: qd tensio illa pul sus significat multā mām nō terminabilē per sputū. Mā aut multa ptiicta cū virtute debili statim eam suffocat. Si aut virtus fuerit fortis poterit mām illā vel pellere ad pul monē vel ad eupū faciendū: ad qd sequit empima: ad qd poterit sequi ptiis. Et intellexit qd illa pulsus tēio eueniat an per mutationē mae ad pulmonē. Lū. n. iam est permuta ta & successit peripleumonia tēio recedit: & fit pulsus mol lis. Dicit. qd terminat ad peripleumoniā vel empima fm plm est qd eger ille moritur. Et longinquū est qd euadat. Et dixit Raf. 4° cōti. ex vbo Ypo. 6° affo. In quo apā fue rit in dyasfragnate grossum: deinde deletū fuerit subito & occultatū absq; cā oīno declinabit mā ad pulmonē & mo/ riet ante 7°. s. dīe occultationis. Dicit. qd si pleuresis ter/ minat ad peripleumoniā pulsus fit spissior qd prius esset. Lū vero permutat peripleumonia ad pleuresim alleuiat tūc pstrictio anhelitus alleuiatione aliquid: qd nō est tanta in pleuresi quāta erat in peripleumonia cum nō opilet pul monē in pleuresi tñ qñ in pipleumonia. Et dixit. Aui. si frēquētia. i. in pulsu est minor eā que nūc dicta est. i. que signat per mutationē eius ad pulmonē & cor: & adhuc mi/ nor ea quā facit ipsa pleuresis: tunc qñq; indicat subeth: qñq; spasmū: & qñq; tarditatē maturatiōis. Et subeth nō accidit nisi: qd cerebrū recipit vapores humidos qui sunt proculdubio nō cum illa acuitate neq; frequentia pulsus in ea est valde. Et cerebrū quidē recipit eos ppter debilita tē suā ab expulsiōne eorū in nervis: & sic apparet quō indi/ cat subeth. Sed tarditatē suppurationis indicat pp gros/ sitiem mae: que qd suppurat nō permutat ad cerebrū nec ad nervos. Et quandoq; nō permutatur ad cerebrū nec ad nervos. Et hoc quia sunt fortia nō recipientia ipsam. Sed tunc indicat spasmum quādo constrictio anhelitus vehe/ menter fit fortis & febris non est fortis. Et dixit Aui. qñ videris egritudine iam sedatā parūper & occultatā. Et

nō est illic sputū: tunc fortasse minuitur mā cū vīna aut cū egōne: aut cū apertione solonis vētris colerice subtilis vel apparitiōe vīne grosse. Lū aut illud nō fuerit. si qd minua/ tur mā cū fluxu vētris vel cū vīna: tūc apparebit eritura. Nā si videris tensionē ad mirach & ppoēdria & cutē & gra uitate: tūc illud iudicabit eritura ad inguina & crura. Et declinatio eius ad ambo crura est vehemēs signū ad inco/ lumitate. Et in hū dī qd pcepit Ypo. solonē fieri cū elio. Et dixerūt. iam quidā qd pleuresis cū pauca tussi vtpm p inferiora terminant. Et cū multa tussi vtpm p superiora. Et si videris cū hoc qd dictū est. dixit. A. difficultatē anhe litus pstrictionē pectoris & soda & grauitatē in furculis su perioribus & mamillis & brachijs: & caliditatē ad superio/ ra declinare portēdit istud declinationē mae ad pres aurū & capitis. Et si fuerint he dispositiōes & nō apparuerit apā neq; eritura in his partibus: tūc mā declinat ad cerebrū ipm: & interficit vtpm in 1° aut 3° die. Et signa aut indu/ rationis sunt qd febris & caliditas paulatine declinat do/ nec oīo deficiat: & remittit velocitas & frēquētia ab an/ helitus: sed nō in totū remouet eius difficultas. Et sputum oīno nō aderit. Et remanebit sensus grauitas in parte in qua fuerat apā. Et melior dispōnū terminatiōis est illa qd fit p resolone mae sensibilē vel insensibilē. Et post hāc que fit ad collectionē & sanationē: & hoc qñ sit cū virtute forti & incolumitate alio signor. Unde Aui. dixit. ad summū si adest significatio virtutis incolumis: deinde nō quiescit dolor cū sputo aut solutiōe vētris: aut flōmia: aut vapoza/ tione: tūc l3 pleuresis possit habere aliā terminationē: tñ ipsa est magis declinās ad empima. i. collectionem. Sed si nō fuerit signatio incolumitatis & fixiōis virtutis: & ap/ petitus: tūc illud indicabit qd est mortalis: & indicabit sim copim prius. sup. & post sincopiz moriet citā. Et dixit Gal. in libro. de temporibus morbi. vlib° pleureticis peripleu monicis magne egritudinis signū est sputū vel nigrū vel igneū vel spumofus vel fetidū sufficiens vel cū oīno nō spui tur forti dolore vel dīfina pprehēdere hoīem. Et Raf. 4° cōtinē. posuit duas spēs pleuresis auctoritate Ypo. in libro de regimine sanitatis. qui nō habet apud nos. Et posuit ē eas Aui. de prima dixit Aui. Inquit Ypo. multoties est sputū bonum facile: & sū anhelitus: & sunt illic alia signa mortalia mala: sicut in quibus est dolor ad posteriora. Et est ac si fit dorsum ad dorsum verberati. Et est vīna eius sanguinea saniosa: & raro fit beatus ex ea paties: imo mori tur iter 4° & 7°. Et raro portēdit illuc vsq; ad 14°. Raf. tñ nō dixit. qd sputū anhelitus sit bonū: sed qd sputū est sta tim. i. a pñ°. Et subito emittit anhelitus cū quadā subtr/ liatiōe & violētia. Et in pluribus cū ptiāsit 7°. dixit Aui. sanas. Et ex dictis apparet qd ista pleuresis fit de mā vene/ nosa: tñ pauca per quā l3 nō phibeat sputū nec coartetur anhelitus: tñ pp ei° venenositate & malitiā nō plōgat mor bus. Et raro paties euadit: & fit in ea malus pulsus. & vī/ na fit saniosa cōicata lesiōe nutritiuis. Et multoties appet inter humeros patietis rubedo & calesit spatula eius. Et nō pōt qescere. & si calescat vēter eius & egrediat ex eo egō citrina moriet nisi pertrāseat 7°. Et qñ ad ipsum festinat sputū diuersum: deinde vehemētior fit dolor moriet in 3°. Et si nō sanas. i. si nō fuerit dolor vehemētior sanari pōt qd pōt tunc tale sputū esse pp nām superatē mām vī si nō. s. moritur in 3° sanas & c. Scda spēs est. dixit Aui. cū qua sentit pullatio extēsa a furculis vsq; ad crura: qd mā est in vena: qd est a titilicis. i. vsq; ad inguina. Et est vīna in ipsa aquosa. i. cruda: qd calor nālis suffocat sub mā: & ideo nō est cū ea sedimen & sputum. i. nō est cū ea. Et est mortalis pp declinationē materie ad caput: si aut pertrāsit 7° sana/ tur. Raf. aut habebit sputū purū & vīnā: vt aquā fluxibi/ lē. Sed pulsatio doloris tendēs erit de furcula. i. superiori ad mirach & vehemētior erit. Et si huiusmodi patiens

De pmu/ tatiōe eius ad duritiē

Que per/ mutatio fit melior

aliqua/ si ptiāsit de pleure si mortale cū dōitare sputi & an helitus.

euadere poterit vsq; ad 7^m non morietur inde. i. possibile est qd nō moriat^r z qd sanet. **C**Sal. dixit. sicut 4^o scribit cōtinentis. Quidā accidit i domo ppria spasmus in pleuresi: cuius passio matura erat: tunc delituit emissio saniei per sputum: z mortuus est cōtra spē nostrā: qm̄ eo qd de leui spuebat sperabamus salutē eius. **C**Inquit Raf. Dico vidi in pleuresi qd nō est securitas in sputo: si virtus fuerit debilis: q̄uis. n. passio matura fuerit patiens tñ nō poterit spuerē: vñ strangulabit^r z morietur. **V**idi. n. dixit ipse. in quodā patiete qd sputū erat maturū: tñ erat debilis in vīte ex ra: dice male complōnis: medici quoq; ignorabāt qd pateret pleuresi: qm̄ in epate z stomaco erat lesus. Quq; nouerūt postea eū pati pleuresim curauerūt ipm̄ cū minutioe iuxta ordinē: tñ nō cū notitia: z mortuus est. **E**go autē ante dixērā qd nō fieret minutio: eo qd viderā in eo debile pulsum nī mī: z qd nō erat necessaria minutio nisi in pncipio: sed cū matura fuerit passio dandū est de nutrimento: vt augeatur virtus: z nō per minutionē deficiat eius virtus: qm̄ salus nō erit: tūc nisi per sputū multū: z hoc nō erit nisi per vehementē virtutē. **C**Et dixit Raf. dico vidi quēdā plenitē: cū habentē breue sputū nimis: s; vrina eius erat vehemēter colorata: z pulsus velocz ligua grossa. Et dū durabilis fuit h̄ calitas vehemēs absq; sputo: non potuit alleviari passio: z inde mortuus est in. 14^o. Sed ei nō dabā curā ad extinguendū vehemētē: vñ mors eius fuit ex febre adustiua nō ex pleuresi: qm̄ puenit in eo febris cum pleuresi z corruptio potēs in venis: vñ cū fuit cū defectu virtutis oīo nō potuit spuerē: z emissio spiriti i eo fuerit levis. **C**Dixit Sal. 13^o terap. flegmon pulmonis pleure vel epatis vel vtrius nō solū in imbecillib; virtute quales sunt calidi z siccit sed et in fortioribus eis pernitiōsa sunt. Et rō est: qm̄ in flegmonibus dictorū mēbroz minime cōgruū est cibare: tñ ex virtutis imbecillitate multo indiget nutrimento: quare est necesse soluere virtutem vel flegmonē augere. **C**Dixit Mes. pleuresis que fit in velamine distinguēte costas cūz cōitate cutis minus suspecta est: que vero in velamine sub costis magis: que vero in dyasfragmate praua est: fit. n. cūz permixtione intellectus circa augmentū z statū: qz cōicat dyasfragma cū cerebro mediāte nervo quodā qui dirigit ad ipsum: z dilatat in subam eius: quapropter pleuresim eius seuioza sequūtur accidētia. Et dixit Aui. qd maius z terribilius z prauius oībus apatibus pleureticis est illud qd est in velamine distinguente: qz dyasfragma cōicat cerebro in magno nervo: dicit qd pleuresis mediastini deterior est ea que pleure. **C**Dixit Sal. in 2^o signor. z scribitur 4^o cōtinentis sic. iam dixit pars medicorū. qd si pleuresis fuerit in parte sinistra deterior erit pp propinquitatē eius ad cor. Et pars altera ipsorū dixit. qd si fuerit in parte dextra deterior erit. Et Aui. mouit hanc questionē z soluit eā. Unde dicit qd sinistra oībus cōsideratis deterior est dextra pp dīctā cām: fm̄ tñ quosdā cōsideratiōes vna pōt dici deterior altera z econuerso. Nā quātū ad acūmē accidētium: z quātū et si debet terminari p rupturā: que est lateris sinistri deterior est qz que dextri. Sed quātū ad quantitātē m̄ae faciētis apā: qz plus de m̄a colligit in dextro qz in sinistro deterior est dextra qz sinistra: qz ex multitudine m̄ae magis est apta suffocare: z minus est apta resolui: z per sputa purgari. **C**Dicit. colerica deterior est oībus: sicut sanguinea est minus mala: qz faciliōr ad digerendū. Et alie tenēt mediū inter istas. **C**Et dixit qd in estate breuiat pleuresis: z vtplm̄ terminatur per resolutionē in hyeme vtplm̄ p supurationē terminatur: poroz. n. clausio que fit in hyeme ad supurationē adiuvat. Et prolongatur: qm̄ m̄ae supuratio indiget tēpore lōgo. **C**Dixit Isaac. Iuuenes frequentius moriūtur ex pleuresi qz senes pp acuitatē sensus iuuenū. Quidā exponūt frequentius. i. citius. Nam multo plures senes moriūtur ex pleuresi qz iuuenes pppter imbe-

cillitatē virtutis senū. **C**Dixit Aui. pleuresis q̄q; interficit pp vehementiā accidentiū eius de sincopit: z vehementia febris z fluxu ventris z sūbus. Et q̄q; interficit propter p̄focationē quā facit. Et q̄q; interficit cū permutatiōe ad peripleumoniā z p̄tisin: aut ad aliud ex eis que dicta sunt. Et dixit. permutatio ad spasmus pernitiōsa est: deinde. i. z iam vt dicit lra extramō sequūtur cū ea reliqua signa bona: imo mala. **C**Dixit Sal. z ponit 4^o cōtinentis. patiens ex spillo z magno anhelitu z viscoso sputo strangulatur de breui. Et vñ dictorū accidentiū auget alterū: de tentio. n. sputi auget in magnitudinē anhelitus z spissitudinē eius. Et magnitudo anhelitus z spissitudo ei⁹ adauget viscositatē sputi. Et ex viscositate eius maior fit detentio ipsius. Et si detentum fuerit sputū inde cōstringitur canale pulmonis: z necesse est vt anhelitus sit maior z velocioris spissitudinis. Et ex huiusmodi accidentibus magis calefit pectus z deficcantur humores. Et ex huiusmodi vehemēti calefactione z deficcatione fit humorum adhesio vehemētiōr. Et sic augmentū horū accidentiūz reflectitur in seipso. **C**Dixit Sal. z ponitur 4^o cōtinentis. pleuresis z sputū sanguinis sunt contraria inter se. **A**ut Raf. dico qd sunt cōtraria: quoniā sputum sanguinis eget rebus ingrosatiuis z glutinatiuis. Et pleuresis indiget rebus maturatiuis absteruiuis z diuisiuis. Et Aui. dixit. Scias qd quando pleuresi associatur sputū sanguinis est similis in periculo ydropis cui associatur febris. Indiget. n. primum z est pleuresis cura stiptica propter sputū sanguinis que ledit fm̄ pleuresim: que nō indiget stipticis sed lenitiuis z faciliantibus sputū. **C**Dixit Sor. in pleuresi sputū rubē est malū valde: qm̄ significat rupturā vene. Et tunc contraria est cura: quoniā pleuresis indiget mundificatiuis: z vena aperta cōstrictiuis.

Curatio pleuresis insequitur curā generalē dictam supra quātū ad dietā apatum partiū pectoris z pulmonis. Curatio autē eorū per potione hic ponetur. Potio. n. aut mām fluētē a fluxu prohibet: aut ipsam euat z diuertit: aut eā digerit z alterat: aut accidētibus subuenit. Et eio quidē aut fit cū euacuatione cōmuni: aut cum ppria per sputū: aut cū resolutione eius per localia approximata. Et prohibitio apatis aut fit per pulsū: aut per trāsmissū: aut per tractū. Et quocūq; fiat dixit Raf. 4^o p̄ti. In p̄n^o cura adhibēda est ad phibendum qd nō fiat apā. **C**De trāsmissū aut z pulsu dixit Sal. 15^o terap. In h̄mōi apatibus nō est possibile flegmonē inuari stipticantibus cū nihil influit m̄ae. Et innuit et qd adhuc stāte fluxu non multū pueniant. Et Mes. dixit medicamē coadiuuans z confortās suspectū est nisi cū magna cautela fuerit approximātū in p̄n^o pncipiātē cū m̄a iam non rep̄it. In tali enī casu primo admiscēda sunt medicamina mēbrum confortia z ipsius virtutē coadunantia: vt non recipiat z vincat ipm̄: que ad ipm̄ fluit m̄a. Et Aui. dixit. Si m̄a est multa tunc empla z epithimata. sup. z alia localia frigida. s. habētia repercutere mām nociua sunt. Si vero est pauca nō nocent: sed apā iam resoluit z descendit m̄a cū quantitātē. Et q̄ accidit et euatio cū flōmia sit inuatiua concedit et vt fiat delinitio. s. vngēdo vel emplastrando vel alio modo cū predictis repercussinis. Et sic Aui. voluit qd in tribus casibus repercussiuā nō nocēt: vnus est qm̄ m̄a est pauca que possit repercuti: scdō est qm̄ m̄a solū rep̄it. s. cū apā iam resoluerit. i. nō adhuc confirmat in loco: vnde pōt a loco euanescere. Et descendit m̄a cum quantitātē. i. est m̄a in descensu z fluxu cum quantitātē. s. pōt repercuti z euanescere. 3^o est qm̄ m̄a est paucificata per eūonem p̄cedentē: tunc. n. concedit delinitio. Alia tñ lra hic reperit que dicit. Si apā resoluit z descendit m̄a cū quantitātē: qz. s. spūis copiose. Et q̄ accidit vt euacuatio cū flōmia sit inuatiua: tūc p̄ceditur vt fiat delinitio. i. inunctio cum lenitiuis. s. mollificantiibus

Quia pleuresis fit de terior z ratione materie.

Quia pleuresis fit de terior z ratione materie.

In quo tēpore anni z in qua estate fit de terior pleuresis.

casibus 7 resolutibus: qm̄ auctores in his casibus ad resolutū intendūt. Supple. sed si eū cū flōmia nō iuerit nō debemus appropinquare repercussiva. Nā p̄ inde signū habet q̄ a p̄a puenit ad exiturā in quo casu vtendū est mātūrativis. **C** Dixit Sal. 6^o practice. nō opz ea q̄ refrigerat 7 restringit plurima facere in pleuresi. sup. nec in peripleumonia: qm̄ a p̄a crudū faceret 7 māturationē arceret: sed rebus illianē refrigeratibus cū quibsdā calefacientibus tēperate iuxta q̄ febris videris vires. **C** Dixit Sor. qdaz vtunt̄ repercussivis in pleuresi p̄n^o. Sz ego nō sum illius opi. qm̄ si applicant̄ interius: tūc ingrossant 7 p̄stringūt 7 coarctāt 7 crudificāt 7 addūt in putrefactionē. Et si exteri? tūc nō pōt fieri repercussio: qz obliq̄tas viarū impedit 7 densitas costarū. Et nō eēt repercutere: sz magis mās facere fluere ad a p̄a cū mātū repercuterē a parte post: 7 a parte ante. Et si nō pōt p̄ferre in pleuresi multo minus in peripleumonia. **C** Notat manifestū esse q̄ i his a p̄atibus de mātū frida vel calida grossa repercussiva nō cōpetunt. Et in sanguinea ēt parū pueniūt. Et maxie indicatōe sumpta a nā particule. **D**ixit. n. Sal. vbi supra. minus in torace vtēdū ē stipticis: repellūt. n. qm̄z mām ad cor 7 de pleura ad pulmōnē. Et nullo modo eis vtēdū est: opz a pectore 7 pulmōe expurgare mām. In factis aut̄ ex mātū calida subtili p̄cipue colica cōpetere p̄nt: qz indiget alteratiōe 7 ingrossatiōe mātū q̄ repercussiva faciūt. At tū nō debēt apponi nisi eūone p̄missa 7 mātū nō exite multaz: tūc ēt a p̄n^o q̄ citius apponant̄. Et de pueniētibus in hoc casu est cōrōtū factū ex oleo ros. 7 cera albificata ter lotis in aqua ro. **C** Dixit Cōciliator. q̄ medici raro vocātur in p̄n^o p̄ncipiātē. Et raro est ēt q̄ non habeāt egroti aliq̄ de supradictis impedimētis: vnde a repercussivis nō incipiūt: sed plim̄ incipiūt ab anodinis 7 calidit̄ vt docuerunt Jpo. 7 Sal. regiminis acutoz. **C** Tractus aut̄ p̄ficif cū diuertētibz 7 trabētibus ad op̄positū 7 diuertitū: siue simul euacuet̄ 7 diuertāt: siue diuertāt. Et eūo qdē p̄dicta sit flōmia 7 solone vētris cū medicinis dysteribz 7 suppositozijs. Euacuatio aut̄ per vomitū in his a p̄atibus est nociua exagitās mām 7 facies cā fluere ad superiora. Et eūo per vniā est pauci iuuamenti. Quō aut̄ eūo p fluxū vētris euacuaret per farmacū difficle declaraf: cū nō habeāt viā manifestā. **A**ui. tñ 4^o p̄mū. caplo 4^o. in fine capli. dixit humores q̄ sunt in pulmōe p̄vicinitatē in stomacū 7 intestina trabunt̄. **C** Dixit Aui. ex his q̄ significāt tibi vehemētiā necessitatis eūonis est q̄ inuenis euaporationē 7 enplastratiōē nō sedare doloze. Aut iuenis eas esse eis que augmētant doloze: signat. n. istud repletionē in toto corpore necessaria est eūo. Et sunt vba Sal. sup p̄mo. s. secundi regiminis acutoz. qm̄ dixit Sal. qn̄ nō minuit sanguis in loco retentus apostemoso. Aut general̄ ex eo p̄ caliditatē vētositas vaporosa accidit ex illo vt addat doloze qui est in eis: tñ nō minuit sanguis retētus in loco apostemoso nisi p̄ multitudinē humorū in toto corpore: qz euaporatio per caliditatē suā attrahit ad locū morbi de sanguine plusq̄ resoluat ex eo: qz de aptitudine reze calefacientū est in nā suā vt sicut ip̄e resoluūt rē retētā in mēbris qbus appropinquat: silt ēt attrahant ad ea illud qd̄ inueniūt supflūū i mēbris vicinātibz: qn̄ igif nō resoluūt doloze p vaporatiōē opz vt euacuetur totū corpus eūone forti. **C** Et eūo fortis in habēte egritudinē acutā est fm̄ duos modos: vniū est fm̄ solonē vētris. Et alter fm̄ flōmiā. Et p̄parās inter flōmiā 7 solonē vētris. indicatōe sumpta a loco a p̄atis dixit. Si doloze extensus fuerit ad furculā. s. superiorē minutio erit dignior. Et si sub p̄pocūdijs solō vētris erit dignior: verūtū. dixit ip̄e medici moderni minutione vtunt̄ vlt̄ ex timore molestie sistētis in solutione vētris. s. factis cū medicinis ducētibz 7 eoluendo de quibus docuerat Jpo. 7 regiminis acutoz. cū dixit. Doloze si passio sub dyaffragmate. i. a p̄a dyaffragmē

rit doloze qui vsqz ad furculas. s. inferiores ascēderit nām cū ellō nigro aut felichino lenias. s. correctis: vt docuit ibi dē. Et Jpo. qdē vsus est p̄dictis medicinis fortibus: qz suo tēpore nodū habebant̄ medicine solutiue magis inco lumes 7 magis secure: quales nostris tēporibus habent̄. Et iō medici nostri tēporis debēt illas: dimittere 7 vt i leuioribus 7 magis dilectis. **C** Si necessitas urgeat ad illas: aut volūtas fuerit. sup. Jpo. in hoc tūc vtant̄ eis bene re etificatis in dosi minores: 7 nō in subas: sed solū in vtute. Et tam in vsu earū qz ēt oīum exoluēdo purgatiū. dixit Sal. in p̄mēto supradicti vbi. q̄ vsus istarū medicinarū in habēte pleuresim. sup. vel peripleumoniā nō est in oīa hora: sed rememorare de affo. In quo dixit Jpo. necesse est in egritudinibus acutis raro vti medicina solutiua i p̄ncipijs earū. Et hoc qz in dictis morbis. s. in pleuresi: maxime est febris fortis valde q̄re opz vt caueas cautela vehemēti ab hoc vt dees in potu medicinā solutiua. s. exoluentē: qz oīstalis medicina calida est 7 sicca excitās 7 adangēs febrē. Sed vter eūone p̄prie per flōmiā: q̄uis doloze iā peruenerit ad loca: que sunt sub hypocūdijs. Iuuamentū. n. q̄uis ex flōmia sit minus in dicto casu qz ex solone vētris cū fiducia est in ea vehemētior: imo in euacuatione per flōmiā nihil est timoris. In solone aut̄ vētris. s. per dicta farmaciā accidit timor multoties: 7 p̄prie cū nō fueris cognitor nāe in firmit̄. Ex humoribz. n. sunt quoz solvere est difficle nāz. Et ex eis sunt quos soluit parua quantitas. i. parua dosis medicine solone multa. Et qn̄ tu nō es sciēs nāz hominis cui das medicinā: tūc es in timore ne soluat medicina plusq̄ opz: aut vt nō soluat eū oīo: aut vt moueat nāz ei: 7 nō cōsequatur qd̄ necessariū est. Et oēs iste res attrahūt super illū qui hz egritudinē acutā nocumētū magnū valde cuius rectificatiō nō est facilis: sicut est in eo cui nō est febris. **C** Dixit itaqz Aui. Sal. inqt. s. in allegato p̄mēto. Si febris fuerit vehemēs valde tūc time solutiū 7 sis cōtētus flōmia. Nā in ipsa nō est timor aut timor est minor. Et in solutiū ē timor magn^o. ipm̄ nāqz qn̄z mouet 7 agitat mām quā qn̄z nō soluit. Et qn̄z supfluit in soluēdo. Et qn̄z soluit: sed nō perfecte. Si tñ dixit Sal. vt 4^o ponitur conti. medicus peritus fuerit in nā patientis: 7 febris nō fuerit nimis. sup. neqz doloze valde vehemēs dāda est medicina solutiua. Et dixit. melior ex medicinis his solutiuis est vera in qua ponit̄ ellus 7 nō scamōea. Verūtū diebus nostris securiores sunt medicine b̄ndictae: quibus nō est discedendū que eligant̄ fm̄ humorē peccantē. Verūtū dixit Aui. nō fiat eūo cū compressiuis: neqz cū his in quibus est stipticitas: q̄uis euacuent illum humorē: que sūt sicut ros. reubar. 7 similia. Sed euacua cū eis in quibus eū solutione est lenificatio: sicut res facte cum viol. 7 zucar. viol. 7 iulep. viol. 7 cum siracost. 7 terrenabin 7 zucar. **C** Medicine. n. lenificatiue 7 lubricatiue non p̄hibentur: et ante flōmiā si necessaria fuerit vētris lenitio. Verūz huiusmodi medicine q̄uis cōueniant in leniēdo: 7 etiam in diuertēdo: ip̄e tñ nō euacuant materiā appropriatam: apostematam: neqz de antecedente propinqua neqz de con iuncta. Et propterea dicunt ad flobotomiam in omni tali egritudine esse recurrendum. Dixit enim Aui. ex euacuationibus cōmūibus est flobotomia: ipsa enim competit in quolibet dictorum apostematum 7 competit quacūqz hora temporum in qua videris ip̄sus indigentiam fore. **C** Dixit enim Sal. super 4^o epidimiarum. Liberatus est quidam pleureticus qui nihil spuerat vsqz ad diem 10^m per minutionem quam fecit non iuxta opinionem animi lūm dicentium indignum esse q̄ pleureticus minutionē faciat post 4^m dies: fieri tñ debet p̄sentiente vtute 7 alijs particularibus. **C** Dixit Aui. cum non sit flobotomia ad vltimū eo tempore quo debebat fieri cum a p̄a maturaf. i. refudat materia eius 7 euacuet per spūtū 7 emittat spūtū

Reubar.
darā pio.
bibetur.

quidam
flobotom
aduenit
māt

sufficiēter: deinde vides debilitatē in vīte: nūc nō flōmes-
oio: sed dimitte vīte operari cū emissioe spūi sufficiētis.
Et sup. sū nō solues ventrē. Nā debilitas vītutis separat
inter flōmiam z solonem vītutis. s. z te medicū. Et cū dispō
debilitatis vītutis nō pōt tolerare flōmiam neqz solonē ven-
tris necessariā: tūc melius est vti clysterijs medijs: vel acu-
tis sū necessitatē: z pprie cū dolor est declinās ad ypocon-
dria. Et hoc ē dato qd spūas sufficiētē: vel et si vītus nō to-
lerat flōmiam nec solonē vītutis. i. enonē mae per spūū que
est cū pleuresis tunc vtere clysterijs. Et opz vt nō fiat flō-
mia nisi mā sit apta euacuari per eā. s. qz sanguinea aut bñ
sanguini mixta p cuius mixtionē pillā possit euari. C. Di-
xit aut Sal. sup. humoz. Si humor agēs pleuresim fue-
rit colericus nō dō fieri flōmia. Sed Raf. dixit. dico pside-
rādū est in hoc. Et nō solū dixit in colerico: sed et in melle-
co z flegmatico. Et pside ratio in hoc habēda de qua dixit
Raf. est si aliqz dictoz humoz fuerit purus sanguini im-
permixtus atqz in flōmia nō possit euari. Et maxime hoc
bz veritatē de flōmia euante ex parte apostemosa. Nā for-
tasse flōmia que in pñ sit ad diuertendū in oī apate p vias
defluxus fiēte puenit: nō sic aut in facto per vias pgestiois.
C. Et opz vtrū fiat flōmia in tēporibus. nō aptis flōmie
dixit Sal. ibidē. phibe flōmiam et cū ex sanguine est apa-
si tps est nimis calidū z colera est in corpore dñans: qz ha-
moz sanguineus in colerā permutat qd comprehendit: qz
paties per spūū sanguinē colericū expuit. Et sū intellige
de solone ventris: de qua dixit Aui. fiat hō solo in nocte
z qz est hora temperatioz: z qz et in nocte supfluitates ma-
gis ad inferiora trahunt. C. Et Raf. dixit. 4. pti. si solue-
dus est vter dandū est ei de cassia. in decoctione iuiubay
sebestē z liqr. z drag. in nocte. Et si inflamatio fuerit
magna. Et si fuerit humor addant in ipsa decoctioe ficus.
Et teneat in ore paties de māna z succaro lapidoso. i. al-
bo solido. Aut. R. diaga gātū z succi liqr. an. 3. v. viol. 3. ii.
5. coquātū in duobus rotul. aque dñ perueniat ad uē
z soluat in ipsa decoctioe cassia. 3. vi. māne. 3. x. z des in
sero. Et dixit. si opus est: vt qz mā sit flegmatica addendū
est de turbit in digna quantitate. C. Et Sera. dixit. si nā
est sicca: solūmus eā cū cassia. sola. Aut cū decoctione iui-
ubay z sebestē z papanere albo z diaga gātū cū viol. com-
ditis cū succaro z oleo amig. d. Et baly. dixit. patienti da
cassia. māna iulep z fructuū. s. solutiuoz aqua. Et scias
qz agaricus in solone in his apatibus phibetur ne forte
vomitu. pūcet. C. Medicamen conferēs qd ventrē lenit
z mānū minozat sic fit. R. māne z cassia. an. 3. i. dissoluant
tur in decoctioe liqr. iuiubay z sebestē passul. orde mun-
di z capilloz vēi. in qua decoctione postqz colata fuerit a
pdictis si humor flegmaticus dñans fuerit decoquat. 3. ii.
turbith. z zinz. 3. i. z itez coles. C. Et si humor melicus
fuerit loco turbith. ponat. 3. ij. folliculoz. scene z anisi. 3. i.
Et si humor colericus fuerit ponatur reub. 3. i. 3. z nardi.
3. i. z exhibeatur in nocte post cene digonem. Neqz time-
stiplicitas reub. quoniam tollitur aut valde remittit ex leni-
ficatione predictoz. C. Et solutio qdē predicta vītutis non
est fienda cū mā fuerit pauca z spūū fuerit facili: imo nec
flōmia. Dixit. n. Sal. super 6. epidimiarū. si in pleuresi fue-
rit dolor paucus nimis: et si spūū fuerit sanguineum nul-
la vtatur minutione: quoniam sufficiens erit cura cū alijs
rebus. Et hoc probaui in me ipso.

De loco aut flōmie fiēde. dixit Aui. in prin. cor. s.
apostematū fiat flōmia ex latere diuerso: di-
uersum autē est aut fm longitudinē: aut fm latitudinē: aut
fm vtrūqz simul: vtrūqz latūs diuersum. fm longitudinē
melius est. Sappo dixit. A. magis festina ad succurrendū cū
saphena. Ipsa. n. magis diuertit z magis ad longinquū. s.
qz flōmia facta ad diuersum fm latitudinē. Et ēt facilius z
lenius trahit sanguis ad inferiora: cū hoc etqz sicut patuit

in ea de flōmia. saphene minutio multū ppetit in egritu-
dinibus spūaliuz. Et ibidē sciuit qd stāte plectoria in cor-
pore magna valde a flōbotomia saphene incipere debes.
De qua aut saphena dō minutio fieri an eiusdē lateris an
oppositi. dixit Mes. Qñ apa nō esset in principio incho-
ante: sed magis in processu: aut nō esset in inferioribus cor-
poris mā suspicari faciens de raptu ipsius ad superiora: z
fic ad locū apatis: tunc flōbotomia est saphena eiusdē
lateris: ipsa enim cū hoc qd diuertit et dō mā euacuat. sup.
sed si apa fuerit in principio inchoante: aut fuerit in inferio-
ribus corporis materia minuit: de qua timere. raptus ad
superiora: tūc minūda ē saphena oppositi lateris: flōmia
enim eiusdē lateris in dictis casibus neqz tū diuertit qñ
necesse est: z agādō illas materias multas suspicari am-
plius facit ne ad superiora repāt. Maxime aut confert flō-
mia saphene qñ apa z dolor sunt in inferioribus costis.
Nā vt dixit Sal. super 2. regiminis acutoz. in cōmento su-
pra. s. incisio nō sit zē. Minutio de vena manus nō est ma-
ximū iuuamētū: qd positio cordis est media inter eā: qñ
vena que nutrituē dāt parti inferiori pectoris datur de
vena magna ante qz continetur cū corde. Propterea ait
Raf. vbi supra. Dico fortasse minutio vene in genu iuu-
abilis esset huic passioni: z minutio ēt fiat in pede qui est in
latere dolenti. Sicut. n. apparet in anorhonia. venarū: in
sermone ēt sequēte vena ascendens magna mittit ramos
paruos ad nutriendū omnes partes costaz. Et hoc ramo-
rū nullus peruenit vsqz ad brachia. Qñ vero dolor ascen-
derit ad loca alta. dixit Sal. super supradicto verbo 3po.
tūc opz vt minūmus ex venis: que sunt in curuatura bra-
chy venam quā possibile est attrahere ex sanguine qui est
in membro infirmo. C. Dixit Sera. qñ plurimum pleure-
sis non accidit nisi ex sanguine colerico. i. calida materia:
opz vt flōmemus basilicā dum permanet egritudo in ascē-
sione: z dū materia permanet currez z trahamus ipsaz ad
latūs contrariū ei ex dorso ad longitudinē. C. Dixit enim
Sal. z ponit 4. pti. sic. congruū est vt fiat minutio de ve-
nis manus partis aduersē vt trahat sanguis de loco leso
ad partē extraneam parti in quā declinans est sanguis.
Et fiat de basilica ipsius partis diuersē. Sed si huiusmodi ve-
na apparens nō fuerit fiat minutio de vena parua sisteti in
adiutorio: que dicitur ascellaris. Et si aliqua huiusmodi
nō fuerit apparens fiat de vena mediana. Et a flōbotomia
venarū brachij incipiendū est in apostemate costarū supe-
riorū: quando repletio fuerit in corpore: sed nō magna ni-
mis. Si autē multū magna fuerit incipiendū est a saphē-
na. Et si vltior flōbotomia necessaria fuerit deueniendū
est ad basilicā in quo casu. dixit Aui. post flōbotomiā de
saphena festina ad succurrendū cū diuersitate flōbotomie
de basilica opposita in latitudine: quādo tamen nō est ne-
cessaria flōbotomia saphene: tunc est incipiendū a flōmia
basilice. Sed quando est necessaria flōmia saphene est pre-
mittenda ante flōbotomiam basilice: quādo qz enim est ne-
cessaria flōbotomia saphena: imo sephenarū z basilice si-
mul. Et dixit Aui. basilica non inuenta. supple. nec ascel-
lari post ipsam magis festina ad succurrendū est vena
nigra opposita ei in latitudine. Et notant qd in aliquo cor-
pore posset reperiri repletio tanta qd foret necessaria flōbo-
tomia saphene basilice z nigre. C. Et subdit Aui. basili-
ca z nigra non inuentis: non oportet vt dimittatur flōbo-
tomia cephalice: quāvis iuuamentum huius flōbotomie
sit minus z tardius. Et ratio est quam Sal. ponendo di-
ctum Aui. de cephalica dixit. tu scis: quia euacuatio: si
licet sanguinis attrahit a toto corpore animalis ex quibus
cūqz locis fiat: verū tamen illud non fit velociter z equali-
ter: quia non quilibet vena velociter attrahit a toto: nec
sic equaliter nec sic sufficienter ab omnibus venis fit. Tu
autem videre potes quātum est iuuamentum flōbotomie
in apatibus

Agaricus
phibetur

Turbith
concedit z
reubarba-
rum.

Et si
flōmia in
calore
fiat.

esset fortis: q̄ possz flōmari z leniri: q̄uis fuerit flōmatus
z lenitus tpe squinātie. Et subdit Aui. q̄ncz ē in pleuresi
nō succedēte squinātie excusat solo ventris. s. dyaria. a flō/
mia: maxie si i fluxu egredie sanguis oī die semel aut bis.
Nā sic eūares mā faciens pleuresim: z ēt excuset ab ea: q̄
phibet ne supflue debilitet v̄tus. C Et dixit. A. si idiger
flōmia necessario in spēbus pleuresis z nō est maturatio:
tūc rectius est vt sis p̄tentus q̄ntitate. 30. pōderū sumendo
pōdus. p. 3. Et q̄ fortasse nō sufficeret subdit p̄para te ad
secūdationē cū sale z oleo sup vulnus flōmie positus: q̄ p/
hibet p̄solidationē. Dicūt. hoc maxie intellexit de materijs
alijs a sanguine que dñr nō mature ad flōmandū: sicut san/
guis in q̄bus non puenit flōmia cōpiosa: neqz ēt multa in
vnica vice: z dicūt q̄ pōdera nō intellexit aliq̄ termina/
tū pōdus: q̄ d̄z fieri fm exigetiā mae z vtutis. C Et dixit
Aui. si flōmie alicui? succedit sincopis aut vebemētia dif/
ficulatis anhelit? z p̄strictio in eo: tūc illd est signū q̄ flō/
mia nō eūat mām egritudinis. Et in hoc casu meli? est vt
nō leniat nā. C Sēti. notauit q̄ h̄ accētia. s. p̄nt euenire
ex malitia flōmie q̄ vel qua nō indigebat: in qua bonus
sanguis eūatus est nali vō humores excreuerūt: q̄d malū
est in qua si v̄tus debilitata fuerit nō lenias vētre: hic n̄
inuenit alia lra affirmatiua dicēs. Meli? est vt leniat nā.
z h̄z v̄tate p̄stare nā. Et p̄nt euenire nō ex malitia flōmie:
sed q̄z pleuresis erat in via exiture q̄ nō potuit medic? cū
alijs in ipsa flōmia. phibere: q̄d maxie declarat actus sin/
copis: q̄. s. nō venit sincopis: aut si venit nō ē p̄p̄eūōē su/
persua: sed multā sensibilitatē: aut p̄p̄motū colere ad os
flōaci in fortificationē doloris. Et intali casu q̄uis accētia
ipsa eueniat nō d̄z flōmia vitupari. C Dixit. Aui. in pleu/
resi vera q̄ resoluit? cū emissiōe sputi z fuerit in prin? z ma/
xime vsqz ad 4^m diē nō cures. s. cū eūone nisi cū eo q̄d leuel
est ex clysterijs z suppositorijs. Et intellexit regulariter ope/
rādo: q̄z coacte p̄p̄ mae multitudinē: aut mae furiositatem
p̄nt fortiora: z ēt acuta fieri clysteria vel suppositoria. Et
dixit. stude vt alleuiēs partes vētris ne cōprimāt partes pe/
toris. Et illud fit cū lenificatione nāe z extractiōe fecis si
retinet? cum clysterijs lenibus. Scias. n. q̄ fumus fecis z
eius inflatio nociua sunt valde in hac egritudine. Et iō d̄z
vt phibeas inflationē multiplicari in vētre. Et dixit si le/
nieris nām cū eis: que sunt: sicut cassia. cū zaccaro z ter/
reniabin z siracost erit rectū. C Et in oībus apatibus pe/
toris cōuenit diuersio facta ad mēbra extrema: p̄cipue ad
inferiora cū fricationibus z vētosaz appositionibus z li/
gaturis z p̄ssionibus z positionibus eoz in aquis multe/
calitatis z alijs siliibus. Et pueniūt p̄dicte diuersiones: ma/
xime q̄n nō pōt fieri flōmia aut nō sufficēs. Ex quibus au/
ctores voluerūt q̄ mā in apate p̄tēta possit in pleuresi tra/
hi ad cutē pectoris in parte sub qua cōtinet? apā. Hoc aut
de pleuresi mediastini z dyasfragmatis apud multos nō ve/
rificat? z apud alios: ēt de apate pleure obstātibus costis
talē attractionē fieri. Cōcedunt aut de pleuresi nō vera que
est in pāniculo tegēte costas exterius z in lacertis pfundis
qui sunt inter costas: fit aut talis attractio per appositionē
ventosaz super cute sine scarificationē aut cū ea. Dixit itaqz
Raf. 16^o pti. Si vētose apponant? pleure post eūonē bone/
erunt. Sed si apponis vētosam pectori ante eūonē corpo/
ris nil attrahet de pectore: sed attrahentur supfluitates ad
pectus ex corpore. Et dixit ex 2^o epid. z h̄. 4^o pti. Si do/
lor fuerit subfundens nimis faciet ad curā eius appō ven/
tose: ita tñ q̄ apā nō sit in suo accessu p̄mo. Et q̄ antecedit
appositionē eius purgatio p̄fecta totius: q̄m si appositio
eius facta fuerit fm modū supradictū remouebit apā de
pāniculo inducto costis attrahēdo ipm ad cutē exterius.
Et cū morbus peruenit ad hāc p̄te magis possibilis erit
dissolutio eius. Et si dissolutus nō fuerit dolor: tñ i eo erit
minoris molestie ex vilitate loci: z eo q̄ in ipso nerui sunt

minoris q̄ntitatis q̄ in musculo exite inter costas: z ex re/
mouione ossis: q̄m ossa infestāt apā: z tñ excitat dolor: si/
cut infestat vnguis carnē digiti in passiōe panaritij. Et ait
Raf. 4^o cōti. dico q̄ nō est aliqua cura: ita inuabilis: sicut
appō vētose ad attrahendū dolorē in loco manifesto post
multā purgationē vt attrahat humor ad loca manifesta:
q̄m inde erit nō parua p̄p̄eūōē. Et silt video dixit Raf.
in oībus carbūculis z apatibus accētibz in cōcauitate
q̄ toto posse oīa trahāt ad p̄tes exteriores. C Dixit Pau.
post. 14^m diē vtant? appositioē vētose. Et Alex. dixit. si mā/
nutio facta fuerit z purgatū fuerit corpus appositio vēto/
se facta successione eoz inuabilis erit cura in veloci sana/
tione ipsius: ita q̄ nō erit necia alia cura ad mutādū dolo/
rē solūmō. Et iō h̄mōi cura vtunt? medici armēnie contra
alios medicos: eo q̄ cognouerūt virtutē eius per experiē/
tiā z h̄nt fiduciā stabile in ea. C Dixit Aui. q̄ncz apponū/
tur vētose sup pectus cū scarificationē: ita vt attrahat mā
ad exteriora z minores z p̄p̄ie cū p̄milla fuerit flōmia.
Mes. 50 dixit. hoc debere fieri postq̄z intellexerim? mām
posse reuocari ad cutē: hoc aut p̄ certo fieri nō est possibile
cū mā fuerit multū pauca z p̄missis eūonibus. Et sine du/
bio ad eius positionē eger? medico exercitato bone extima/
tionis. Nam si cadet error fiet magnus valde. C Et dixit
Aui. si egritudo manet vsqz ad 14^m diē. s. nō faciens cupū
nec supurationē: tūc nō est excusatio a vētosis: q̄ iā exti/
mat? q̄ mā. s. tam aīis q̄z cōiuncta sit paucificata: z p̄eūo/
nes p̄cedētes z subtiliationē regis: quare putas q̄ mā per/
eas resoluat? aut trahat? ad exteriora. Dixit enim q̄ q̄ncz
redit? ad vētose post mūdificationē corporis cū flōmia z
alijs z fiducia habet? q̄ ipm iā sit mūdificatū. Ex vētosis.
n. cū ponunt? super locū dolorosum apparet inuamētū ma/
ximū. Et q̄ncz sedat? dolor oīo: z q̄ncz trahitur ad partes
extrinsecas. C Dixit Raf. 4^o pti. Si pleuresis nō fuerit ve/
ra appō vētose fiat. C Et dixit Aui. si administres emplm
de sinapi in hoc loco efficit operationē vētosaz in attrahē/
do. Et dixit Raf. dico fm q̄ vidi q̄ emplm sinapis si timē/
dum fuerit ne apā putrescat nimis valet: sed dimittendum
est donec vesicas facit. Et dixit Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis pro/
pter violentiam attractionis. C Almā. si apparuerit in late/
re rubedo: aut apatio: z cū p̄p̄mif? doleat: ponat? desuper
ventosa aut emplm de sinapi z sicubus z dimittat? donec
vesicet? locus. C Sor. aut dixit. Aliq̄ nitunt? curare pleure/
sim cū attractiuis ponēdo desuper corpora mūdificata vē/
tosas z empla calida de sinapi z alijs: sed ego nō sum hu/
ius opi. quoniā mā non est bene trahilis propter naturā
loci: tñ ēt quia timendū est de augmentatione apatis

inconueniens et oibus apatibus intrinsecis. Minora igitur ipsam quantum potes. Sile quoque dixit Gal. primo regis acuto super. §. his autem qui pleuretici sunt etc. Quia si tussis, alis, sitis, et est melior fra. fuerit vehemens commisce eam cum oximelle ut frangat fortitudine aque frideret et ut minoret moram eius et fixationem ipsius in stomacho. imo faciat eam currere et penetrare in corpus et adiuvet cum incisione oximellis et subtiliatione ipsius. Et Raf. dixit. 4º. pti. dico quod aqua. s. frigida non facit ad spumendum humores neque mitigat sitim si data fuerit sola in potu. Et si sic data fuerit non erit ei bene eo quod auget sitim et magnificat ventrem: quoniam longa moram trahit in eo: et eo quod ibi calefit nimis addit in sitim et non penetrat velociter ad humectandum membra: et quoniam non habet in se virtutem diuisivam ad modum sirupi acetosi eius lesio remanet in eo. Cuius primum sirupus acetosus facit: eo quod penetrat velociter: et habet in se virtutem diuisivam: verum dixit Raf. si data fuerit in modica quantitate inter porum sirupi acetosi et potum aque mellis facit ad spumendum. Et dixit Raf. si opus fuerit ut tribuat in pleuresi ob acuitatem et vehementem sitim refrigerandas forte tunc nulla de medicina infrigidatiua in qua non sit aliquod pars absterfina: sicut est aqua citrullorum et melonum. s. indorum et succum endiuie. Sed aqua cucurbitae non est danda: eo quod puocat vnam: nec aqua portulacae eo quod condensat nimis. Et A. dixit. scias quod quoniam in pleuresi multiplicat inflammatio et requirit pinde infridatione: tunc non infridet nisi cum eo in quo est absterfio et humectatio: sicut est aqua citrulli et melonis in di. Aqua vero cucurbitae quous ab una parte conferat ei: quoniam infridat: quous tamen nocet: quoniam debilitat cum puocatione. i. quoniam est debilis in puocando. Mes. autem dixit. quod conuenit. Et intellexit in casu in quo non est necia puocatio fortis: sed sola infrigidatio et humectatio. Et h notat quod medicus in his et alijs cum extimatione bona procedere debet. Et subdit Auic. ea a quibus oportet abstinere quous sint frigida sunt: sicut portul. et aqua endiuie. Et per endiuiam habet intellexit lactucam: ut dixit Mes. nam in endiuia est aliqualis absterfio: et pinde laudata est a Raf. supra. Sed in lactuca non est absterfio neque in scariola. Et subdit Auic. oportet vitare oia in quibus est infrigidatio et spissatio. Et dixit. quidam phibuerunt granata pro infridatione eorum: sed apud me in his que dulcia sunt non est malum uti eis. Et dixit Gal. et ponitur 4º continentis. Si pleuresis fuerit vehemens siccitatis dandum est ante aquam ordeum de sirupo acetoso simplici. Et Raf. ait. dico quod sirupus viol. et nenufarinus sunt meliores quam sirupus simplex. Et dixit Raf. si inflammatio fuerit vehemens detur mane tempestive ante meritionem. s. per tres horas in potu de decoctione iuiubarum sebesten et liquir. Sed si inflammatio fuerit minor addatur in dicta decoctione ficus. s. sicce. Et Serap. dixit. danus post flobotomiam infirmo de decoctione iuiubarum sebesten et passul. papaueris albi dragaganti cum viol. conditis cum succaro et oleo amigdalorum. d. Et post illud aquam ordeum: quod est: quod nutrit preter quod ledat infirmum: et non nocet virtuti eius: quoniam non est super ipsum cum ea abominatio et cum absterfione que est in ea alleviat ascensionem sputi. Et Alman. dixit. post flobotomiam aqua ordeum cum succaro assidue tribuatur.

De alteratiõe et cum narcoticis. dixit. A. opus ne narcotica approximes inquantum potes: eo quod phibet maturationem et sputum. Dixit autem inquantum potes: quia ipsa aliquando necessaria sunt et maxime si adest catarrus subtilis: aut vigilia multa: aut dolor vehemens. Dixit tamen quod Gal. dixit. sed non habeat in usu apud nos in primo pleuresi vtedum est spibus dyacur. et lob de papauere: quoniam phibet mäs fluere ad locum apat: maturat et confortat quod vngedo. al. vniendo et costringendo membra: et quoniam pfortat maturat: vel fortasse maturat: quia mala complexionem calidam destruit quod phibebat maturationem.

Et mäs fluere phibet ingrossando eam et vias transitus eius coangustando. Cui. vero modificans predictum Gal. vbi conditiones posuit: in quibus dyacur. pot conuenire. Et dixit. quod necessarium quoniam non est excusatio ab eo pro vehementem vigiliam. sup. ut dictum est: aut vehementem dolorem aut catarrhi acuitatem. Nam si non fuerit sic. dixit Aui. non detur. fortasse enim congelat mäs et phibet sputum nisi succarum quod cum eo ponitur phibeat nocumtum eius. sup. vel alia res calida: ut crocus. Et subdit Aui. videtur quod semen papaueris conuenientius est quam cortex: quoniam minus est fridum: et cum hoc est domesticum näre. Et si post exhibitio nem eius necessarium fuerit sputum: ut eius et educat exhibendo que mundificant et sputum facilitant: quous hoc fit et necessarium in quocumque casu sputum retineatur ne retentum sit causa pfocacionis: sicut supra patuit.

Extractus mäs de loco in his que non saniantur: aut sit per resolutionem sensibilem: aut per creatum educendo quod resudat: aut sit per resolutionem insensibilem: et utraqque resolutio sit fieri pot et per intinsecus et extrinsecus approximata: et sensibilis quidem resolutio sit per ea que mäs digerunt et maturat et disponunt habilitant ut facile per poros eius cum mebra apostemosa exeat et resudet facilitando: ut quod ex apate egredit in creatum facile emittat. Et insensibilis resolutio sit per ea quod poros aperit mäs subtiliant et in vaporem puerunt ipsum vapor exalare faciunt: vix nulla resolutio fieri oportet adhuc fluxu mäs et non pmissis eionibus. Et dixit Aui. ex eis que sollicite sunt attendenda est ut succurras cum maturatione saniet: quoniam non cum maturitate faciente saniet: quoniam ut dictum est supra. istis apostematibus non quirit sanitatio: sed quirit resolutio quod sit cum his que leniunt mollescant et resoluunt: quoniam tñ varietate recipiunt in plus et minus sibi diuer: sitate dictarum virtutum: maxie habet diuersitatem mäs et sibi tpa anni: habet mäs quod: quoniam in mäs frida debent esse potetiora: et in calida remissiora: et maxie in colicis: sibi vero anni teporatur quoniam hyeme et constitutionibus et regionibus fridis debet esse acutiora: in calidis vero minora. Et prosequendo autem de resolutione sensibili. dixit Aui. oportet ut sit tua magnifica intentio ad hoc ut sputum facile sit. Et faciliat aut sputum dupliciter: vno modo leniendo vias transitus eius: ut fiat pgressus per eas facilis. Alio modo pparando mäs quod debent sputi ut si quidem mäs grossa fuerit subtiliet: si viscosa incidat: si tenuis ipsi setur: De impletione primi modi. dixit Aui. Ex eis que hoc faciunt est ut de in potu eis aqua ad caliditatem declinis sordendo ex ea continue. i. sepet quoniam confert eis valde. Scias. n. quod necia est humectatio: quare stude ut facile fiat sputum et velox. quoniam si dixerit. sit tui studium quod phibetatione facilitet et velociter sputum leniendo vias. Pro impletione autem secundi modi sciendum est incipiendum esse a debiliozibus et gradatim ad fortiora tendere. Et Ipo. quod 2º regis acutoz. de pparantibus mäs et facilitantibus sic sputum nominat ydromel: oximel: vinum: et aqua ordeum. Et Raf. vba Ipo. et Gal. in comētis colligens 4º pti. dixit. humores grossi qui sunt in pectore indigent re absterfina. Et si fuerint viscosi indigent re incisiva. Et tñ aqua mellis nimis facit ad spumendum humores viscosos. Et sirupus acetosus siue oximel nimis facit ad spumendum humores grossos. Et dixit. sequitur aquam mellis in abstergendo aqua ordeum. sup. sed non in subtiliando humores grossos. Et aquam ordeum sequitur vinum dulce. Et sequens de aqua mellis dixit. Aqua mellis bona est pleureticis: ita tñ quod veter eo non sit apostematus: sumedo habet veterem per omnibus membris nutritiuis: potissime tñ peate. sup. neque sit opulatus. neque dixit ipse. sit poplo eo vehementis caliditatis: vñ si veter sit apatus non est dandum de aqua mellis ad potum. Si tñ poplo fuerit nimis calida teparari poterit cum aqua multa in tantum quod proxima erit conditioni aque simplicis. Et subdit. quod aqua mellis in minoz pre facit sitim. minus facit sitim quam vinum dulce: et facit moderate ad sputum

De extra
ctu mate
rie que no
sanat que
fit multis
modis.

Sputum
dupliciter
facilitat.

De aqua
mellis.

•(H,OUT),GIF

100

De vino
dulci.

vel marciaton: aut cum vnguento: qd sic fit. R. olei ymini
 & keyrini & de amigd. a. añ. 3. j. ylopi humide & cere & pin-
 guedinis anatis. añ. 3. iij. croci. 3. j. Amplius ista in. s. de
 sedatione doloris plura ponent ad hanc intentionem vti-
 lia. Et similiter ibi ponentur extrinsecus approximata fa-
 cienda resolucionem insensibile. C Pro intrinsecus aut sume-
 dis dicta resolucionem faciendū. dicit Gal. 13. terap. Sūt sar-
 maca attenuatis virtutis vt aperiant vire: & incidat & subri-
 lietur qd per eas trāsire dicitur: maxie si mā viscosa & grossa
 sufficiēs fuerit. Et subdit. de his aut eligem? quecūq; mo-
 derate fuerint & incidūt flegmonatibus adhuc patētibus
 mēbris. i. s. tate adhuc fluxu humorū ad apā: fortiora vō eli-
 gemus sū certissimas flegmonū declinatōes: hmoi enim
 fortia approximare tate fluxu erroneū est. C Dixit quoq;
 Alimā. ex errore stolidorū medicorū nocuēta accidūt hāc
 patētibus egritudine. Et est qd cum dolor in pñ^o sentitur
 sub costis eximiat grossas fore ventositates. C Ideoq; dya-
 ciminū vel ei simile tribuit & egrū interficiunt. C Pro fe-
 datōe aut doloris & resoluōe insensibili māe in apate con-
 iuncte p extrinsecā. dicit Jpo. 2. regiminis acutorum. In
 pleuresi accidēte dolore siue cōtinuo. i. a pncipio siue post
 morā. i. in pcessu pmo calefactoriū adhibedū est cā dissol-
 uendi dolorē itentio nō fit sū inutile. Et Gal. dicit in cō-
 mēto Jpo. pcepit vt sit meditatio pma nos conari opz in
 medicatōe illius doloris & sedatōe eius: vsus vaporatio-
 nis qd de natura vaporatiōis est vt rarificet cutē: & qd sit fa-
 cilis resolutio eius qd resoluūt ex ea & subtiliat in mā que
 est in apate & resoluūt eam. C Raf. vō 4. pñū. dicit. Nul-
 la sit calefactio oīno nisi post euacuatiōē vehementē. Et
 Dally. dicit. Cauēda est cataplasmata ante eūonez p flōmā
 & catarticus. Nam si añ cataplasmas in egritate magnum
 ptabis languorē: & dolor sit robustior: qm licet cataplas-
 ma dissoluat plures tñ māa a toto corpore attrahit qd dis-
 soluat. Et Uia. dicit. nō esse icipiendū a vaporatiōe sed ab
 eūone. Et Aui. dicit. flōmā facta prius. s. ante euaporati-
 oem cōuenit dolorib? vincētibus. s. itentis in viscerib?. Re-
 peritur aut alia lra que dicit. plus confert. s. qd euaporatio.
 Dicunt. qd medic? qñ constat ei de corporis replōne debet
 icipere ab euacuatiōe. Qñ aut ei non cōstaret: s. dubius
 esset pōt incipere ab euaporatiōe: qd per eam certificabit:
 qñ si per eaz dolor augetur significat ei de replētiōe. Nisi
 ergo calefactorio dolor dissoluatur. dicit Jpo. nō est in eo
 diutius morandū. nam pulmōne defecit & empima. i. sa-
 niem coadunat. Nō ergo planges in vsu eius: sed intende
 tioni. Et Gal. dicit in cōmēto. qd qñ in calefactōe nō est
 aliqua ex vtilitatib? eius pdictis: que sūt rarificatio cutis
 & facilis resoluō māe: & ipsius ē psumptio: sed inde augmē-
 tū fit in dolore: notū sit corpus replētū esse. Et fit ide attra-
 ctio de alijs locis ad locū doloris magis qd resoluō: vñ pur-
 gatio fiat velociter iuxta qd opus fuerit passioni. Si autēz
 dolor per euaporatiōē nō augetur sed minuit: tūc cum ea
 psequitur. Et dicit. posset medicatio idētiōe sumpta ab
 accidente. s. dolore icipere ab euaporatiōe: vt qñ dolor es-
 set vehemēs nimis & diuerteret ad se curaz: qd uis meli? fo-
 rer simul euaporatiōē facere & eūare. Soluit autem etia/
 vaporatio dolorē: qd vt dicit Gal. rarificat dolentem locūz
 & attenuat sanguinēz in apate contentū: sic pars resolu-
 tur eius: & sic pauca sit extensio in dolore & sic soluit. dicit
 Raf. dolorē costarū superiorū & inferiorū. Et Aui. dicit
 resoluūt oēm dolorē altū & infimū. C Et euaporatiō
 quidem vtilis est qñ nō est ex apostemate. Dicit enīz Raf.
 Extimo qd in pleuresi. i. in dolore costarū calefactio ne-
 cessaria est dum dolorē nō sequit tussis neq; malitia an-
 helitus. Nam p priuatiōē horū accidentiū significatur
 qd dolor ille nō est ex apate. Dicit Gal. in cōmēto. Nō
 men vaporatiōis radit sup illud quod calefit corpus. C Et
 specierum vaporatiōis alia est que est humida in vltimo:

& alia que est sicca in vltimo: & alia est ex his commixta. Et
 de qualibet istarū trium est que mordicat: & que nō est
 mordicatiua. Et inter has sunt spēs medie. Et que est con-
 iuncta ex sicca & humida est duplex: aut qd sit actu humi-
 da & potentia sicca vel eōuerso. aut quia sit sicciōr humi-
 da vel humidior sicca. C Et humida qdem fit vel fieri po-
 test cū filtro vel panno lineo duplicato vel spōgia infusa in
 aqua calida vel simplici vel decoctiōis rerū cōuenientius
 disponsi: vel cum vase vitreo stagnēo ereo & terreo: aut euz
 ponitur in eis aqua calida. C Sicca vero fit cum sacella-
 tione vel cum pāno calido vel incisorio veteri calefacto vel
 cū latere siue testa calefacta. Ex media inter eas pōt fieri cū
 linimētis emplastris & similib?. Debent aut pdicta calefa-
 ctoria applicari loco dolenti anteri? vel lateraliter euz de-
 clinatiōe ad posteriōrē: qd mēbra spiritalia plus decli-
 nant ad posteriūs. C Dixit Jpo. requirēda est causa apo-
 stematis: qm si apostema fuerit herisipilla calefactio sit vti-
 lis cū rebz humidis. Et si flegmō cum siccis. Et Gal. di-
 xit. in cōmēto p vaporatiōē sit maximum iuuamentū in
 apatibus calidis: quoz euentus est ab humoribus q sunt
 de genere colere. Et per ea que sunt sicca sit magnum iua-
 mentū in eis que sunt a sanguine subtili aquoso. sup. & in
 materia flegmatica humida aquosa. In alio autē sanguine
 & flegmate multū grosso & mā melancolica sit iuuamentūz
 p euaporatiōē media. C Dixit Aui. enīz sit iuuamen-
 tum cum humidis: qñq; cū siccis: sed humida sunt melio-
 ra ei qd trahit ad rubedinē. s. claram. Et sicca ei qui tra-
 hit ad flegmatis pprietatē. s. sicut est: sanguis subtilis aquo-
 sus. Et subdit Gal. qd eadem rōne intēdimus iuuamētum
 fieri in vaporatiōe: in qua nō est mordicatio in mordica-
 tione humorū: mordicatiōēz: & per illam que est mordica-
 tiua iuuamētū fieri in humorib? grossis & viscosis cū sub-
 tiliet & icidat. Et qd vt plurimū magis est mordicatiua sicca
 qd hūda hinc est qd in humoribus frigidis vaporatiō sic-
 ca: maxime mordicatiua magis iuuabilis reperit. Et Jpo
 quidē incepit a vaporatiōibz a timore lōginquiorib?.
 Et est illa dicit Gal. que est humida & penitus nō mor-
 dat. Nam p vsum huius vaporatiōis: & si nō fiat iuuamē-
 tum: eius tñ nocuētū est magnum. Et Aui. dicit. empla-
 stra humida cum nō iuant nō nocent: quia sunt debilia in
 impimēdo. Sed sicca si nocent: nocēt magnifice: qd mor-
 cant & cōstringunt materias. C Et Gal. quidēz subdit spe-
 cies vaporatiōis: que sunt cum aceto aut cum herb. aut
 cum similib?. si nō pparatur eis: vt conferant morbo: tunc
 nō solum uon conferūt: sed ledunt lesione vehemētē: quo-
 niam virtus eaz est fortis. C Et Jpo. qdem pcepit in va-
 poratiōe humida que sit cum vasis. s. vitreis vel terreis & si-
 milibus. qd ante appositionēz vasis apponatur loco dolen-
 ti in quo debet apponi vas aliquod liquidorū: scilicet le-
 nium vt succedens calefactoriū lenius toleret. Et hoc fit
 dicit Gal. in cōmēto. vt nō sit obuiatio illorū vasorū
 costis sine medio vel non coarcent: neq; ledant costas. Et
 istares supponenda vasis pōt esse pannus lineus duplica-
 tus vel filtrū vel puluinar lana stupa vel bombix. Melior
 tñ dictis vasis est spongia. Et Gal. dicit. qd Jpo. nō prece-
 pit sub ea aliquid apponi. Et simile dicunt. nō est necessa-
 riū apponi aliquid sub vesica: posset tñ sub eis apponi pā-
 nus lineus subtilis vetus. C Et dicit Jpo. calefactoriū
 hoc ex parte omni calefaciēdo circūdet vestis: quo ibidem
 diutius moreret: canendo ēt ne fumus illius ad egrināres
 vt odorietur ascēdat: nisi qñ sibi ex illo iuuamentū pperere
 videbit. Nā s. zēpus qñq; infirmūz iuuat. Et ratio. phibi-
 tionis ascensus dicti fumi ad nares. Dicit Gal. est quia va-
 por ille facit accidere angustia vehementē & lesionem cum
 additione in malitia anhelitus propter additionem suāz &
 caliditatem & coartationem in eatum pulmonis que acci-
 dit eis quādo implent vaporatiōe humida. C Et Aui.

bit. *Emplastrum facis: aut vaporas studeas: vt retineas*
vaporem eius a facie egrum: qm ex eo excitatur tristitia: aut
constrictio anhelitus: qm tñ cum egritudo est vehemen-
tis siccitatis cadit. i. confert. s. ille fumus pueniens ad facie
egri: puenit cum attractioe aeris. s. ad pulmonē. Cōuenit
ergo qm pleuresis esset multū siccata: in qua nihil expueret:
tunc. n. iuuamentū in attractione vaporis est plusq; nocu-
mentum. Et pp hoc fortasse. dixit Raf. 4^o cōtinen. dico q
3^o. significauit q si pleureticus inclinauerit facie suā su-
per fomentatione aque calide ad attrahēdū aerem sibi cali-
dū duz cooptus fuerit cooptorio nimis valebit ad faciēdū
lene sputū. Et Rabi dixit. in 9^a pticula. Tunc pfert fumo-
sisas cataplasmatas humidi appositū lateri cū apa est durū
z nihil expuitur ex eo. C^o No d3 autē hoc euaporatoriu su-
per loco dimittit donec infrigideat: sed cum tepere ceperit
moueri debet: z aliqd loco eius apponi. C^o Materia autē
euaporatoris humide nō mordicatione est aqua simplex z
aqua ordeī z aqua decoctionis iuiubay sebesten z liquir.
Et aliquādo apponit capillus ve. z qm passule cum eis.
Et hoc in mā calida. In mā autem frigida qm qetia com-
petunt vaporatoria humida: sed debent esse mordicatione:
sicut aqua salsa. dixit Aui. aut aqua maris. sup. aut aq ci-
neris: aut aqua decoctionis rerū calidarū: vt apij calameti
enisseniculi z similii. Qz si p dictum vaporatoriu humi-
dum absq; mordicatione dolor solutus nō fuerit significat
tibi q mā est grossa z viscosa: quare nō est pcedendūz am-
plius cū ipso: sed opz vt pmites te ad aliaz spēm vapora-
tionis. Et est ista dixit 3^o. ordeum z orobū in aceto infuz-
sa aque mixte que mixtura ita calida sit qm ifundunt q; ho-
mo possit eam bibere. Et fac bullire z post ebullitionē in
sacculo reclusa z bene expressa dolēti supponant in loco.
Alia trāslatio habet q debet infundi postq; resolutis z cō-
teris ea non integra. Et subdit 3^o. silr aut z de fursure. s.
pōt hoc idem fieri solo vel mixto cum illis. Et hec vapora-
tio fortior est p dicta. Et virtus ordeī est potens in icisione
hūoris viscosi z grossi. Et Gal. dixit in 2^o q p mixtio ace-
ti cū aqua sit pauca q ipsa paululū magis acetosa qz com-
mixtio quā hōi sit posse bibere. Et p hoc signat tibi vt de-
uites illud qd ex eo est acutū ppter mordicationē suā z de-
uites et illud. s. acetum sup quo vincit aquositas pp exica-
tionē suā. Acetū enī est aliud acutū aliud acetosūz siue qz
ficuz. Et acutū potēs est in icisione subtiliatioe humorū
grossorū viscosorū z ipsorū resolorū: qm qd ē mordicationū
z mēbra apostemosa nō tolerāt hmoi sarmaca acuta: ideo
3^o. posuit mediū iter duo cōmixtiois extrema. C^o Vapo-
raztorioz vero siccorū. dixit 3^o. ea pueniētia sūt que cū sa-
le z milio simul assatis z sacculo reclusis apponunt. Mō-
litiū vō qd leui? subtili? pueniētiū est. in sale z milio ē sic-
citas: in sale tñ est mordicatio. C^o Dixit Gal. in 2^o: s. i mi-
lio nō est mordicatio. Et dixit Raf. fiat cū milio z sale aut
cuz sale z panico: hoc. n. calefactoriu dixit. dolorē qui vltq;
ad furculā. s. inferiōrē descendit dissoluit. Sic itaq; 3^o. oc.
posuit tria dicta vaporatoria: de qb? dixerit qdam: q refe-
runt ad diuersas mās. Nā pmi q est frigidū z hūiduz d3
approximari in mā colica calida z sicca. Et fm qd est frigi-
dū z siccū d3 approximari in mā sanguinea cala z hūida.
Et 3^o. qd est calū z siccū in mā flegmatica frida z hūida.
Et dñt. inuit 3^o. posse fieri calidū z hūiduz p decoctio-
nē rex calarūz in aq: qd cōpeteret in mā melica frida z sic-
ca: vel vt alij dñt p^m esse serē ad mās subtilē. 2^m ad medio-
crez. z 3^m ad grossas. Verūm vt alij dicūt z meli? z ex mō
loquēdi 3^o. apparet q oia tria referunt ad eādezmām. s.
et aliā sanguineā vel colericā. fecit enī 3^o. euaporationē
vt dolor dissolueret. Et fecit pmi ex aq cala vt nālī fridita
te aq humoris calitas remittat: acuitas mitiget z eius flu-
rus sopiat. Et fecit fm q est siccū vt eius siccitate tepere:
qd ex pmo p humectantiū fuerat: ponit enīz in eo acetūz

vt faciat id penetrare: z aquā vt p eā tepere: acuitas aceti:
z ordeūz z orobū vt desiccet. Et tertiū est siccius scdo vt
gradatio fieret a debili ad forte. Et dñt. sit 2^m sedat dolorēz
bene qdez: z si nō veniendū est ad scdm. Et si 2^m sedat bene
z si nō aut diminiuit de dolorēz: tūc deueniēdū est ad tertiū
vel cuz ipso scdo psequendū. Si vō dolor nō minuit: sed
equaliter stat deueniēdūz est ad tertiū. Si vero augeat per
pmi vel scdm non amplius est cū euaporatorio morādū:
imo veniēdū sit a pmo vel a scdo ad tertiū. C^o Dicunt qui-
dam. p^m vaporatiū cōuenit cuz sanguis vergit ad colici-
tates. Et spogia infusa in aq calidissima expisa d3 loco q;
tuz calidior tolerari poterit applicari sepe z renouari sic.
q nullo mō ifrigidari pmitat. C^o Et scdm cōuenit qm san-
guis vergit ad flegmaticitates: d3 sic fieri. ordeū z orobūz
cōrrita in sacculo reclusa in aq in qua sit acetū ponantur z
serueat. Et postea sacculus ille sumat z optime exprimat
z loco applicet dolenti ac sepe remoueaf cauēdo infrigi-
dationē eius. Et tertiūz puenit qm sanguis vergit ad aquo-
sitates: z humiditātē z multā ventositatēz. Et miliz z sal
debent torrefieri z in sacculo recludi q super tegula calefa-
cta calefiat: z sic loco applicet cuz iteratioe frequēti. C^o Di-
xit Aui. en. loquēs de istis euaporatorijs. Ex humidis me-
lius est vt antecedit spogia infusa in aqua calida. Et fortior
ea est aqua maris z aq salis: deinde pertrāse illud. s. aquaz
salis si necium fuerit tibi. Et de siccis dixit. z fursure: de in-
de miliz: deinde sal. Et inuenerunt auctores posse fieri eu-
poratoria alia p dictis similia in virtute: vñ loco pmi in ma-
teria colica subtili acuta loco aque simplicis pōt sumi aq
sublimatiōis violaz vel nenufaris: aut aqua simplex in q
decoquant res frigide z humide: sumēdo ex eis eas q cor-
respondeāt gradui caliditatis z siccitatis mje. Et in mā sū
guinea sumant aque sublimatē myrti plantaginis z tassi-
barbasi aut aqua simplex in qua decoquant res frigide z
sicce. z in mā flegmatica sumat aqua sublimatiōis cano-
mille z apij. Et si fuerit mā multū frida sumat aquā prassij
ysopi z maiorane. Aut aqua simplex in qua decoquantur
res calide z sicce. z similiter i melica puenit aqua sublima-
tiōis scolopēdriz z buglose. Aut aq simplex decoctiois re-
rū calidarū z humidarū. C^o Et de euaporatorijs siccis cōue-
niēs est sacellatio ex anodinis aut melliloti flore canomil-
le femine aneti z fenugreci z similiz. z fortior ista est que
fit ex fursure z seie anisi z cimini feniculi ameos carulei
stici z silibus torrefactis z ptritris z in sacculo reclusis. Et
fortior hac est que fit de baccis lauri saūne gētiāne z ari-
stologie rotunde puluerizatis z in sacculo positis. C^o Po-
test insuper doloris sedatio fieri cum vnctionib? z emplis.
Dixit Serap. C^o Et silr. Utiatiz laterib? apponendum est
vnguentū factuz ex oleo violaz z cera colata. s. albificata
z dragagato cōfrito. Dñt. nō posuit dragagantū nec simi-
liter Aui. z dixit Aui. q hoc est pmiuz qd debet appro-
ximari in pñ: deinde gradatim: q in augmēto pueniatur
ad adipēs. s. galline anseris vel anatis z ad mucilagines. s.
piliū seisi lini z fenugreci z puluere molēdini: que. s. debet
miseri cuz dicto vnguento: hoc enim cōuenit in fine pñci-
piz: z in principio augmēti in mā calida subtili. In grossa
vero z cola grossa: z flegmate falso cōpeteret in principio.
C^o Et deinde dixit Aui. pueniat gradatiz ad illud qd ē for-
ti? sicut est emplz decamomilla z rad. cui sci z rad. lilij: z
viol. z decoctioe malue ortulane. z puenit B in fine augmē-
tiz: z in pñcio stat? in mā calida: z in colera grossa z flate
falso cōuenit in augmēto. z si necium est qd est fortius ad
ministra emplm de caulib? z feniculo elixatiz: cōuenit enī
in fine augmēti z in pñcio stat? z declinatiōe. In flegma-
te aut falso z colera grossa in fine augmēti z pñcio stat?.
Et cōpeteret in pñcio apatis de mā frigida flegmatica z
melica. C^o Emplm autē Aui. bonus in fine augmēti z sta-
tu in mā calida. s. soliorū viol. z maluanisci. an. pñ. s. fo-
liorum

De mate-
ria euapo-
rationis
humide.

De mate-
ria euapo-
rationis
sicce.

De mate-
ria euapo-
rationis
sicce.

lior camomille et dragagati. añ. pt. ij. Et si mās est grossa et indiget additione resolonis addat in eis semē lini. Et fiat emplm ex rob et cera et oleo viol. Et si caliditas non fuerit itensa. ponatur loco olei viol. oleū de lilio vel narcisco: et si caliditas est fortis ponat loco additoꝝ calidoꝝ folia nenufariorū. et cucurbita. Et dixit Aui. ex emplis que ad maturationē aggregāt sedationē est emplm factum ex farina ordei et melliloto et cortice papaueris albi. **Unguētum** Aui. bonū valde. R. ceram adipē anatis et galline butyrū cuium et yfopū humidā ptes equales: et cōfice hoc. n. māz paratā resoloni resoluit et maturado pparat expulsionē. **Serap.** administra in fine hui⁹ egritudinis vaporatio: nē vel emplm ex camomilla et farina ordei et radice altee et viol. sicca. vel hūida et dragagato et radice liquir. cuz oleo de lilio vel de viol. Et locutus est in colica: et in sanguinea. **Dixit Raf.** 4º cōtinētis. Emplm valens ad dolorē lateris et tussim. R. adipū anetis galline et ouis et yfopi recentis. i. humide. añ. ptem congruā. Et iterū. R. seminis lini fenugreci corone regie maluanisci florū squinanti et fari ne ordei. añ. ptem congruā. coquant in aqua cuz oleo sisamino vel narcisco. **Et ait Raf.** dico hoc emplm mitigat dolorē pleuretis mirabiliter absqꝫ caliditate nimia. R. camomille anetis seminis lini farine ordei maluanisci fursuris et farine fenugreci. añ. ptem congruā coquant bene in aqua: deinde distēperentur cū oleo sisamino. Et dignus est etiā vt coquant in oleo sisamino aut camomellino aut anetino. Et hoc fm mām. **Et Sal.** qdem dixit. q cū cinis caulium. s. tyrsos eozuz mixtus cuz adipe vetusto vel asinino. als. anferino dissoluit dolorē diuturnū in costis: eo q dissoluit mirabiliter. **Dicunt.** si sanguis colericus fuerit cōuenit oleum violatū: et de amigd. dul. Et si inflāmatio vehemens fuerit tunc nenufarinū et cucurbitinū: que iungātur calida quātuz pati potuerit paties. Possent etiā dicta olea reduci in vesica et applicari loco. Puls fiat de farina ordei et orobi et surfure decoctis in aqua in qua sit acetum. Aut fiat in aqua et aceto pulx de gngz farinis. Et cōuenit cataplasma factuz ex feniculo paritaria absinthio et betonica. **Dicit qdam.** q emplm factū ex malua et bisimalua decoctis et pistatis et incorporatis cum oleo viol. et adipe porcire cēri appositū loco dolēti soluit dolorē in costis. Et dñt. hoc facere cum pprietate plusqꝫ cū qualitate. Et qdaz iungunt locum prius cū oleo viol. Dicit tñ sepe esse renouandū interponēdo spatū duarū horarū inter appositionē vnā et secundā. Nō enī opz dimitti sup loco longā moraz trahere: qz mām apatis saniaet. **Puls bona.** R. surfuris farine fenugreci et farine orobi. añ. decoquant in aq et aceto et cōdiantur cū oleo de lilio. **Dixit Mūdin⁹** boni. R. panē bene fermentatū et pñce cū butyro dyalecta et oleo latrino et ptem da egro ad comedendū et aliam ptem sup loco emplastriza et videbis mirabile. Et tibi qdem inest eligere ex pñctis localibus fm dispōnem mae et tepozum morbi. **Pōt insup doloris sedatio fieri et mae apatis resolutio** mediante balneo. Et 3po. qdem 4º regis acutoꝝ. in pleuresi et pipleumonia absolute balneū cōmendat. Et hoc mitigatiōis doloris et exiccatiōis grā. Et Sal. i. 5º dixit 3po. dixit. q balneū sedat dolore et maturat qd scerari necesse est p sputū. **Sciendū tñ est q vti debes balneo post euacuationē corpis.** Et iō non oī tpe balneandū est in eis: imo si balneū necessariū est in eis pp maturationē: aut pp doloris sedationē ante eionem dimittendū est et alijs remedijs insistendū: ne balneū ad locū doloris et apatis mās fluere faciat. **Paulus aut dixit.** cū manifesta erit declinatio tñc balneis vtatur. et Joānitius dixit q 3po. dixit. pleureticis inuabile esse balneū: eo q mitigat dolorē et lenificat sputū. S3 pipleumonicis inuabilis est: eo q facile faciat sputū et nimis. **Raf.** quoqꝫ 4º pñ. dixit. Balneū mitigat dolorē et facit ad spūendū nimis hūiores: et emēdat anhelitū mīti

gādo dolore et accidentē in latere torace et spatulis. Jōqz iudicatur maximi inuamēti pipleumonicis et pleureticis: vñ vtendum est eo in hmoi casibus secure absqꝫ villo timore et dubio: qm faciet ad spūendū sputū. **Qz si paties vsus fuerit balneo in tpe sue sanitatis vtatur eo bis in die ita tñ q passio nō sit nimis cala ne patiens ducat in defectū virtutis.** Sed si passio fuerit longi tps et vīna fuerit grossa balneū oīa maturabit et bene faciet sputū. **Verūtū dixit Raf.** nō est vtendū balneo ante purgationē: qm aggregabit reuīnata ad loca lesa: sed si fiat post purgationē faciet ad spūendū: post maturationē tñ faciet ad spūendum vebemēter hūiores absqꝫ suspitiōe et periculo. **Dixit Haly.** si corp⁹ intellexeris purgatū et morbū maturatū in balneū egrotatē iducas tēperatū caloris et in cōcha tepide aque sedeat: qm morbū maturat et spūendū adiūuat bonitate et dolorē mitigat et maximas pfert vtilitates. Et maxime si fuerint infirmitate multa balneatiōe assueti. **Et Aui.** dixit. Post declinationē manifestā administra balneū ad resolonem residiū et hūecationē. Rabi ē in 19. pñcula adduxit q Sal. sup tertio regis acutoꝝ. dixit q balneū cōpetit duris apatibus lateris et pulmonis. Sed ipse Moyses ait. intellexit Sal. de hūitibus dolorē in latere et pulmone a mala ppolone. vel ab humoribus grossis aut pūgitūis sine apate et febre: h. n. sunt qbus balneū est vtile. S3 tu pñdera in hoc. **Dixit Aui.** cū ptransit septimum. s. absqꝫ sputo copioso pceperit antiq medici. i. pfecti in arte et expri antiquati in pñxi egritudinū: et maxime hōꝝ apatū dari electuariū factū ex amigdalīs et granis alcurat. i. vitice et butyro. Et electuaria scā ex visco albotis et butyro. Et qñqz administra bāt pñctides magnas: sicut athanasia: nō illaz que vētrem pstringit. Et est dixit Aui. eoz via bona qua incedere pñt q artes verificauerūt. s. cum multa experētia. Nā tales medici talia exhibēt etiā: qz ex lōga experētia reddūt se securos: q ipsa pferunt in faciēdo sputū cū subtilitatiōe et incisione. Et lz b faciāt cū quadā violētia: pp quā possēt sequi rupturā apatis ante maturationē: et in hoc esset timor: et lz ē sint cala potētia inflāmare: vñ possēt seq febuis augmentū: ipi tñ sunt pñdentes in seipsis. cū meditatiōe inuestigāte vt succurrāt si regimē b dederit. s. timorem vt succurrāt. s. egro vt possit ipsa tolerare. Quāt qre isti medici hac via iēdunt est: qz cū bona ipsoꝝ extimatiua extimāt q predicta auxilia inuabūt inuamēto magno: qz cum eis dīequuntur viā mūdificatiōis sufficiēter: et q nō eueniāt illa nocūta. et si pur euenirēt extimāt posse succurrere. Et malū sic pcedere qz ducere apā ad sanationē. **Predicti et medici dixit Aui.** inuebāt in hac hora vtēduz esse medicinis et emplastris: que noiant hūitā odore et odoriferis factis de rebus calidis fortiter dissolutiuis fortis mūdificatiōis et pparatis cū melle. Et tandē Aui. ē. subdit. q quis eoz via bona sit: ille tñ q cū ea iēdit opz vt iēdat ea cum cautela et obseruatiōe et timore: et q non rūpat apā aut exciter calorem. Et attinet ei vt pñdat de inuamēto festino quo succurrat illis si euenierit. Confidat et q inuamētū hōꝝ auxiliorum sit festinū: q in breui tpe mūdificabit. Et dixit. A. noui medici. et inexpli in arte timorosi: et nō confidētes in seipsis in hoc timēt mel et loco eius ponūt zuc. sup. et non vtunt nisi medicinis leuib⁹ timentes inflāmatōē et apatis rupturā ante maturationē. Et. A. qdem laudauit semē vitice cū melle. s. in fine declaratiōis. **De cura aut horuz apatum sequentium ad alias egritudines.** Dixerūt Sera. Paulus et Haly. q cum aliq laz ceciderūt in egritudinem aliquā que pñuata est ad hāc tñc opz vt hi excipiantur a flōmia et vitēt eam: et pprie si egritudo: que pcessit fuit anti qua et flōmiati fuerint in illa pma egritudine. S3 vtendū est. dixit Paulus nutrimentis lenitiuis et clysterijs in tpe getis et magnis vētosis sup pectus et costas cum scarificatiōe. Et fiat lenitiō vētris cū cassia. et terreniabin et decoctione lū

De ele
ctuarijs.Cura
pleuresie
sequens
alias egr
itudines.

pulor. **C**on si sequat ad catarrhū: pūdeat catarro: sicuti suo caplo dñi est. deriuādo māz p caput purgia attrahen/ tia eā ad nares. Et pñderādū sup b: qm pñfici z ad pñsim de pñquino parati nihil ex narib? eijciūtis totū in os p co latozū descēdit paratū fluere ad pulmonē pñsim vel aliaz egritudine in ipso facturū aut in stomaco causaturū dya/ riam vel indigōnez. Prohibe tñ gargarisnata. s. attenuati ua z sternutationē nō solū in his apatibus: sed et in oibus pectoris egritudinib? tam pñtibus qz futuris: quia mate/ rias in capite ptentas ad casuz in spūalia parant z ad vias descensus in ea deriuant zc.

Cura aut boihor z furunculor eueniētū pñibus pectoris intrinsecis est similis cure predictem: nisi quia in eis leuioza z facilioza administrari debet.

Quod si cura pñcta apata pñcā non fuerit resoluta: tunc cupū faciūt z suppurabunt: maxie pñe uerāte dolore z sebre vel in augmētū tēdēte. **C** Dixit. A. Luz flōmas z cūas. sup. z oia alia facis: qñecia sunt ad re/ solonē z nō sedant acētia: tūc scias qz pñbitio collectio/ nis quā qñis difficilis est. sup. s. cupū facit. Lū ergo colli/ git nō iteres flōmā ne mā pñgeat que habitura ē collectio nē. Lōgelat nāqz cūto sāguine z spū in flōmā. Et b est ex eis pp que defect? maturatiōis māe sāguinee accidit qz ma/ gis vī posse digerit: ergo multo magis aliaz māez magis digerit septaz. Nā cū diminutiōe vritus nō digerit mā di/ minuto calore nāliz spū cūz qbus nā digōnez facit. Et b dñt habere vritatē si an collectiōis pñ flōmā scā fuerit suf/ ficiēs. Si aut nū fuerit scā aut nō fuit scā sufficiēs. tunc in pñ collectiōis flōmā fieri poterit: nō tñ tāta quāta in pñ pñueniētis: remissioz vt saluet vritus ad maturādū qd col/ lectū est. Silr dñt itelligi pōt de solone vritis: solo tñ ven/ tris qñtūcūqz scā fuerit an collectiōis: et post ipsam fieri pōt cū lenificatib? medicinis z clysterib?. Et siue fienda sit flōmā vel solo vritis siue nō. Intēde vt maturatio cōplea/ tur qñctius fieri poterit cū rebus ab itra z ab extra appro/ ximatis pñhibēdo an pñfectaz maturatiōne quecūqz ruptu/ ra apatis faciūt. **C** Cōpletur aut maturatio cōrebus ab i/ tus z ab extra appoximatis. Et de maturatiōis sumēdis in mā cala est sirup? qz sic fit. R. ordeī excoctatū. iuiubarū sebesten passulaz enucleataz. añ. 3. j. liqr. 3. s. seminis mal/ ue z bismalue. añ. 3. ij. cū aqua ordeī. Et pōt in dicta deco/ ctiōe poni de penidijs z dragagāto: z fieri loboc qd in ore reneatur: vt lābendo descēdat. **C** Ab extra autem in san/ guine colerico apponat emplm quod sic fit. R. violarū malue bāce vrsine. añ. M. j. decoquant: z postea cōterat: z sic in ipsa decoctione cū farina ordeī decoquant ad pñ/ ctionez pñdiendo ea cūz oleo rosarū violaz z de amig. dul. z assungia porci recenti. **C** Si sanguis fuerit aquosus ad/ dantur pñdictis farina fabaz z seīs liniz loco olei viol. po/ natur olcū de lilio vel de narcisco. **C** Si sāguis fuerit gros/ sior: fiat emplm ex radice euisci malue z brāca vrsina z fa/ rina ordeī z seminis lini cū oleo de lilio z assungia supra/ dicta. **C** Si vero mā frigida fuerit detur sirupus qz sic fit. R. passul. sebesten. añ. 3. j. dactiloz z caricarū. añ. numero vj. liquir. a. 3. radicum vngule caballine. 3. ij. brāce vrsine. M. 3. decoquant z colentur: z fiat sirupus cū melle aroma/ tizatus cūz radicib? yreos. Et cōpetit loboc de pino. z lo/ boc sanum z exptuz Mef. **C** Et ab extra fiat emplm qd sic fit. R. radicū euisci radicū lilij. añ. M. j. decoquantur z postea contundant z addātur eis farina frumenti fenu/ greci z seīs lini z decoquant in decoctiōe pñdicta z cū oleo de lilio z sisamino fiat emplm. **C** Maturato apatesi natu/ ra eruptionē eius fecerit bene: z nō inuēt vt fiat. Et de rū/ pentib? appoximatis ab itra est decoctio caricaz seīs na/ sturtij z radicūz yreos cum sepe bibif ex ea. Dixit thesau/ rus pauperū: cuius auctor a qbusdam vocatur fidelis. R. aquam ordeī z coque cū zuccaro albo z duz icipit perfici

decoctio supimitte succi scabiose lib. 3. z coralloz rubeo/ rum optime tritoz. 3. ij. z cōpleatur decoctio z nō coletur z exhibe bonū haustu patietis: qm statiz rūpit apā z pñsu tū expellet. Dixit Paulus. facit ad rūpenduz apā comestio piscis saliti. Et ab extra ponat emplm de caricis pinguib? pistatis cūz stercore colubaz siluestriū. **C** Lūqz sanies in spūto egri videat. Dixit Paulus. de ei de aqua in q cocta fuerit liquir. cū ylopo. Et de yreos cocto in sirupo mellis cū vuis passis. Si vō sanies ceciderit ad amplitudie pecto/ ris sit paties empicus cuius cura ponet in sequēti caplo. Et tūc dixit. Aui. facit meditari alleniationē aliquib? die/ bus vel vt dicit alia lra fac meditari. s. tu medice pñostica/ do qz eger apparebit alleuiat? aliquib? dieb? z hoc iō qā post rupturaz cessat grauitas z cessant acētia: vñ apparet egro esse alleuiatū. Sz post aliquos dies molificat dispōnē eius. i. pñosticari z fac meditari malā esse dispōnē ei? fu/ turā: nam post aliquos dies eger laborabit in spūedo illaz saniez. **C** Aliq autē cū rūpitur apā trāsīt sanies versus cor z interficit fm plm. dixit Aui. cū videris pulsum iam debi/ litatū dilatatū z tardum z rarificatū ppter resolutionē vir/ tutis cum euōne z extinctiōe caliditatis inate: z accidit tre/ mor quez segtur febris cā mordicationis humoy tunc si fuerit mā apatis plurima z virtus debilis pducit ad perni/ ciem. Luz enim virt? est debilis z itensio z frequētia pul/ sus vehemētiōes sunt: tunc significat futura sincopis: qz tensio figiat mām multā z frequētia pulsus nocumētuz cordis. **C** Dicūt. qz ad rupturā apatis pectoris segtur tussis. Vomitus vō nō segtur nisi valde acētaliter z pñgingē ter vt cum stomachus multum ppatere? spūalibus: z in tali vomitu nihil sanie appareret. Ait. qñ natura mām apo/ stematis per occultas vias ad stomachū deriuaret: tūc in ta/ li casu sanies in vomitu apparet. Et idem dicunt. potest i/ telligi de fluxu ventris.

De intentione ad accidentia Raf. 4. pñne. ad dolozē z malitiā anbelitus po/ suit curam satis ferēda. Et posuit etiā Aui. eam sic. Qñqz facit necium retentio spūti pñstringētis anbelitū vt eger lā/ bendo sumat coclear de flore eris z melle. Et qñqz facit ne cessariū vehemētia doloris: vt in potu tribuat faba vna af/ se fetide cū melle z aceto z aqua ros. Et istud qñ est vehe/ mentia doloris vociferare facientis. Et dicit cum ad vlti/ mū peruenit inobedientia anbelitus coartari z oregmō: tunc sumat de nitro affato cum sumia digitoz trium de flo/ re eris quātitatē fabe vnius que putatur esse tertia pars 3. vnius: z parum olei z aquā tepidā z mellis parum. Si autem nō valent addatur eis illud qd est sirupus vitis. Et forte dixit Bētilis. intellexit de vite alba cum pipere z ace/ to. Et sunt oia tepida. Ait ylopos z sinapis z nasturtium cum aq mellis calida. Et hoc est fortius illo qd est dictum ante hoc. Et cū spuerit. spūdictam medicinā sufficiēter sor/ beat vitelluz ouī z remoueat mā eius. s. medicine quā im/ pressit sua acuitate plenitatez vitelli ouī. **C** Dicūt. Mirā/ da est cura dicta z irregularis z raro fienda. Ego tēpore meo nō feci neqz noui aliqū facientem ipsaz. **C** Dicūt si/ cut coacte aliqñ apatis qñimus eruptionem ante maturita/ tem mēbris exteriorib? ita silr aliquando opz medicū ru/ pturā facere in apate intrinseco ante maturitatē: vt in casu/ bus dictis. Et oia pñdicta auxilia sunt apatis faciētia ruptu/ rā. Alia fetida cum sumitur debet sumi inuoluta cera aut melle. Et ipsa qdem fortiter resoluit mās grossas a quib? grosse surgunt vēositates dolorē causantes vociferare fa/ cientes. **C** Dixit Aui. qñ sit anbelitus egri frequens. s. p/ pter caliditatē exiccātem: tunc nō succurrit nocumēto eius nisi cum humectatiōe. sup. z infrigidatiōe. Et iō dixit. cum eis que sunt: sicut mucillago pñlij sorbēdo aliqd ex ea post aliqd. Et iulep. s. viol. Et qñqz pñuenit embrocatio lateris doletis cū aq tepida vt leniat dolorē. i. minuat frequentia anbelit?.

Cura boi/ thoi.

Cura qñ/ venit ad/ suppurat/ ionē.

De matu/ rantib? in/ materia/ calida.

In mate/ ria frigida.

De medi/ cis erup/ tibus matu/ rato ap/ ate in pleu/ rchi.

De co/ ctione a/ dentū

Alia qñ/ dicit/ ē rupta/ apatis/ tēpore/ tēpore

anbelit? Dixit Paulus. si fuerit somnietas vñs suppo
papaueris. Et Aui. dixit. Luz vigilie fuerit vehemens: tunc
necessari? est suppus de papauere. Dixit Alexā. Dandū est
de eo an. parū. si aut sic nō fuerit nō est dādū de eo: qm̄ mu
tat humore. Et dixit Alexā. si venter mollis fuerit nulla
fiat minutio: imo cura fiat ad cōstipandū ventres. C. Apoz
stomatias aut indurati curā non posuerunt: qm̄ est ipso sibi
lies aut est in summa difficultate. C. Dixerūt disert cura pleu
resie a cura pipleumonie in qbusdā: sēmia enim plus cō
petit in pleuresi q̄ in pipleumonia tōne m̄a: q̄ pleuresis
pluries est de m̄a sanguinea: aut alia m̄a cala mixta sangui
ni. Et pipleumonia pluries est de m̄a flegmatica et sangui
ni nō mixta q̄ in rōne loci: q̄ cōstipandū inter venas pleure et
alioy panniculoy pectoris maior est cū vena flobotomā
da q̄ inter venas pulmonis et venā flobotomāda. Et opz
dixit Aui. vt in pipleumonia sit sollicitudo ad mundificā
dum spurū magis vehemens: q̄ cōstrictio anbelitus i ea est
maior et magis timet in ea de suffocatiōe. Et filr in pipleu
monia loco facedi super partē spuēdi. i. ea spuēdi resupi
natio de linis ad illam partē. i. in qua erit apa. Et opz vt
empla et alia localia auxilia in peripleumonia sint fortiora
et q̄ ponant in eis profundantia. i. virtutem auxilioy: vt
punctat ipsorū virtus ad pulmonē: et maxime si auxilia fue
rint frigida: pipleumonie enim colerice cura: dixit Auicē.
est difficilis cui si aliqd confert est extinatio vltima cū fue
rit vehemētis frigiditatis sumptis ex olerib? herbis et fru
ctibus. Et deñ lenificatiō et infirigidatiō: sicut est succ? eni
dine et silia illi. Et si euacuet colera cūz sit acob et tamarin
dis est bonum. Et q̄q̄ esset necesse facere flobotomiā. Et
hoc q̄ esset repletio sanguinis in corpore toto: moro nāt
C. De empimate. **Cap. 25.**



Empima

Empima dixit Gal. 3^o affo. in cōmento
affo. Quibuscunq̄ pleuret
ci et aliqñ sumitur ipso p̄prie pro quacūq̄ col
lectione apostemate cū m̄a apatis est in sanie
trāsmutata. Et aliqñdo sumit p̄prie pro. i. sa
nie fluxa ad concavū pectoris: sunt tñ q̄ dicūt
q̄ empima large sumptū supponit p̄ omni sanie aggrega
ta in cōcavo pectoris: sed stricte sumptū supponit pro sola
sanie ex pulmone solo in concavū pectoris fluēte et ibi ag
gregata. Est enī empima aggregatiō ipsa sanie in locis va
cuis pectoris: que sunt iter pectus et pulmone vnde cūq̄
et quomodo cūq̄ in eis cōgesta et adunata fuerit. Et inter
pretatur empima spūtū saniozenū: in oi empimate adest
spūtū sanie siue sanies illa sit laudabilis siue illaudabilis.
Et ista sanies. Dixit Sera. sedo breuiarij. caplo. 27. quan
doq̄ aggregat in duobus lateribus pectoris simul et for
tasse accidit in vno tñ.

Que quidem

sanies a multis p̄t partib? ad va
cuūz fluere pectoris. Dixit Sera.
fortasse aggregat in pectore ex egritudine pulmonis: cum
in eo est vlcus qd non resoluit. i. excrucatur neq̄ solidat.
Et fortasse est ex obellati qd est in pectore qd aggregat sa
nie. Et fortasse est ex apate velaminis ligantis. C. Et Pau
lus dixit. aut erit ex nascētis in pulmone: aut ex spūto. san
guinis de vlere nō includo neq̄ solidato: aut ex pleuresi
aut ex guttis calidis acutis de capite. C. Dixit Aui. cause
sunt aut catarrus effundēs m̄am subito et inde fit empima
post. 20. dies s̄m plurimū: dixit enī h̄ypo. 7^o affo. Lata
ti in supiori ventris in 20. diebus in sanien conuertunt.
Cū enim nō expellunt cito et non mundificat ab eis pect?
stantes conclusi in loco calido putrescunt: et in pus cōmu
tantur. Aut cause sunt. dixit Aui. vlcera in pulmone. ex q̄
bus curit sanies et virtus aut est eruptio apostematis in
pibus pectoris. C. Dicunt. ex ignante cū sania? potest sa
nies ad vacuū pectoris fluere. Et ex apostemate lacertorū
pectoris sania? qd erūpitur ad iterius. Et ex vulneribus

ab extra illatis penetrātib? cum saniant. Et p̄ter totū
vel alijs mēbris illic per vias oculas materia sania? con
fluere potissimū tamen dixit Gal. qnto affo. in cōmē. affo.
Quicūq̄ ex pleuretide empici sūt et. ex apostemate pleu
re illic fluit: hoc tamē pus q̄q̄ est maturū purum nō per
mixtum et q̄q̄ est p̄mixtum: cūz languinea aut pure illa
dabili. Et quandoq̄ dixit Auicē. est res que est sicut sex.
Et ideo quidam et scripsit Raf. quarto cōtinen. dixit co
gnosco empicos per hec. **Signa**

quorūz p̄mū est q̄ sequitur eos febris subtilis
que in nocte molestior erit. Ser. autē de hoc
signo dixit. In p̄ncipio sunt febres minuter sed cum puene
rit ad statū vehementia eius sequunt eos febres acute. Et
Aui. dixit. cōmitatur eos febris minuta que tandem ducit
ad ydropisum p̄p lesionem quā efficit in epe. Dicūt qdaz q̄
hec febris minuta est febris lenta in p̄ncipio: q̄ aliqua
qd nō apparet vt febricitent. C. Scdm signū dixit Ipo. est
q̄ calefiūt digiti corū: et p̄prie extremitates ipsorū. et Ser.
dixit. digiti q̄suls sit p̄p̄tudo eorū in egritudinib? cro
nicis: vt infrigident multū tñ in his egritudinibus reman
nent calidi: et p̄prie extrema eorū. Dixit Aui. calefiūt p̄pter
vapores ad eos venientes: dicunt q̄ ex calore eorū et calore
repto in vol. manū et plantarū pedum possunt arguere
febrē ipsorū. C. Tertiu signū dixit Ipo. est grauitas i per
ctore sensata. Et hoc p̄p m̄am saniozam in eo p̄tentam que
grauiat et extendit. et Sera. dixit. inceptio eius est cū gra
uedine et tensiōe. Et Rufus. filr dixit. sentitur in p̄ncipio
extēsiō in pectore et p̄derositas. Dixit Aui. de signis eius
sunt grauitas sensata in loco scilicet in quo cōtinet sanies.
C. Quartū signū dixit Ipo. sudat vniuersū: dñt hoc max
ime sit cūz incipiunt febres que fuerūt ante rupturā apo
stematis remitti. C. Quintū signū dixit Ipo. cūssire apo
stematē: sed nihil expūit. et Serap. dixit. sequuntur tusses p̄
ter q̄ expūunt aliqd cui sit q̄titas et b ex grossitudine ma
terie et viscositate eius et putrefactiōe ipsius et vehementia
igneitatis ipsius et ex spissitudine velaminis p̄tinentis pul
monem et debilitatē vt tussis s̄rmi: hoc est q̄ non p̄mittit
velamē ipsūz p̄pter spissitudinē suam: et resoluat ad ipm̄
neq̄ vt maturet. Et neq̄ in infirmo est virt? que expellat
illud qd resoluitor. Et rufus dixit. sunt tñ tussi sicca sicut
in p̄ncipio pleuresis. Et Aui. dixit. signat ipsum tussis sic
ca: q̄q̄ tñ est in pluribus eorū tussis humida faciēs imagi
nari lenitatē cum spūto. Dicūt. tussis in p̄ncipio q̄dū m̄a
non ingredit in pulmōnem est sicca: sed postea in processu
efficitur humida sanie intrāre in pulmōnem: ad quā sequit
alleviatio: aut paucis: aut mēdosa. C. Sextum signū dixit
Ipo. maxille rubescūt. Et Sera. rubedo duarū maxillarū
accidit p̄p caliditatem que est in pulmone et tussim. et Aui.
dixit. p̄p illud qd ad eas ascendit de vapore. C. Septimū
signū dixit Serap. accidūt dolores cum plongat rēpus. et
Aui. dixit. et dolor in corpore qd accidit p̄pter mordicationē.
qua efficit sanies in eo. C. Octauū signū dixit Ipo. in pe
dibus eorū apata sūt. et Serap. dixit. inflantur pedes eorū
rum. sup. et alia extrema et orbes oculorū tumēt. Et quidā
dicūt. Ampulle sine vesice in pedibus eorū generant Ipo.
autē dixit. q̄ generant in manib? eorū: verūtū graditae
maxime corpus a mento vñs ad gingiua: collū subtilia:
vngues curuant et oculi. dixit Ipo. peanant. Et hoc cum
eredit rēpus. pedes aut inflantur. sup. et filr alia extrema
dixit Serap. q̄ sunt mēbra longinqua ab origine vite et
eis. si pedibus incipit moris. C. Nonū signū. sequitur ad retē
tiōē sanie in pectore et est dixit Serap. q̄ p̄p illud p̄strin
gitur anbelit? eorū. et Auicē. dixit. est eorū anbelitus p̄s.
Dicit ista. exterior. p̄mū vel p̄s. i. frequēs et ad p̄strin
gendū et ad dilatādū: laborat enī ad anbelādū p̄p coartā
tiōē. Et p̄p hoc ē sermo eorū velox et frequēs: sūt voces
eorū sicut ad p̄stringendū et dilatādū p̄p laborē anbelandi.

Decimū signū dicit Ipo. nō appetunt cibū. Et Serap. dixit. destruit desiderū. i. appetitus eoz. et hoc dicit ipse. ppter destructionē vītutis nutritiue in eis. et destructiones virtutis nālis totius. et Auicē. dixit appetitus cadit pluri. mū apud rupturā apatis. dicunt. qd si cadit qñ iaz virt? et soluta est: est mortale signū: fortasse enī setida et mala qualitas cōcata est ori stomachi. **E**t undecimū signū. est sumptū a spūto. Dixit Raf. 4^o pti. si spūto condominās fuerit colera malū erit nimis: et hoc si spūti colicuz cū putredine fuerit admixtū et simul emissū. Sed si vnū post aliud per succellū ad maturādūz pēioris dispōnis erit eo qd pma est nā et ps altera ei nō puenit: et sic indicat nā ipotens: qm tñ se dedit ad maturādūz ptem mae qd partē alterā maturare nō potuit. **E**t dicit. in empimā: et si nō i pncipio saltem in pcessu: vt ex dictis apparet: sanioz foreatur. **E**t qd sanies in spūto egrediēs satis filis est flegmati in spūto exeunte iter est tua inter ipsa distinguere. **E**t dixit Serap. opz vt sit ex mēte tua pñderatio eius: qd ascēdit de spūto. Et sollicitudo in discernēdo sanie a flegmate. Et hoc cū aspectu in pñmis et cū odore et cū pñctione ei? sup pñnas dūz feteat odor eius. **S**z flegma dixit Raf. 4^o pti. non fect et dixit Serap. si pñcis spūtus in aquā possibile est tibi vt scias qd est: qd flegma natat et eleuatur: et sanies residet et descēdit et non supnatat. Et flegma qdem sua viscositate stat sup aquā nō diuidēs eā: vnde nō descēdit: sed sanies: qd pñuata est viscositate pōt aquā diuidere: et sic in fundū descēdere: et maxime que digesta est: que enim digerunt in grossant et terrefrificant: vnde grauiora sunt: et sic fundū petunt et descēdūt: id digesta vero non grauiora facta leui: gant vt pñ in fructib? qñ imaturi aque supnatāt: maturi vero ad fundū descēdunt. Et habēt pñdicta veritatez de sanie egrediēte ex apatibus vel vlcēib?. Nāz sanies facta ex flegmate qd diu cōclusum stetit in pectore: et sic putridūz factūz non descēdit in aquā: sed supnatat. Et cognoscit ex sapore abominabili et fetido ab infimo percepto: et eius albedine respectu flegmatis emissū in spūto nō putrefactū: et ex similitudine eius ad rez putrefactū: qd fect: pñcta super pñnas. **E**t pro clarior tñ dñstōne sanie a spūto flegmāto: dñz medicus plurib? diebus spūti videre. Et enim qñqz spūtur flegma plurib? diebus et sanies itus in pectore rez manet: debet et non qd cūqz spūti in aqua recipi: sed illd solūz modo qd cū tussi violēto educitur conatu. Et dicit. in mā saniosa corp? macrescit: vt supradictū est. In flegmatica vō nō aut nō notabiliter. **E**t dixit Serap. si sanies sit in latere vno aut duob? tñ cognosceas ex sensu infirmi: qd est: qd sentit inflāmationem et aduersionē et retentionē cum eq̄litate et grauitate in pectore toto. si qñ sanies est in antebobus laterib? et cū hoc qñ flectitur sup vnūquodqz duorum laterū suozū est sensus eius cūz forma vna: tunc sanies est in duobus laterib?. Sed si sentit illud in latere vno: et quando flectitur super latus aliud sentit grauitatem quandam: quasi si suspensum pondus quoddā in latere superiori sentiret: tunc sanies in loco vno est. **E**t pro certificatione autem quod sit latus in quo sanies continetur. Dixit Gal. et ponitur sic in quarto cōtinentis. **P**atiens hora post horam iaceat super latus se mouendo de vno latere ad aliud. Et cum facit in aliquo latere si in superiori latere non sentitur ponderositas suspēsa: tunc sanies ibi non erit. super ple. sed erit in alio: scilicet super quod iacet et Auicē. dixit eo cognoscitur vt dormiat eger qñqz super latus vnūz qñqz super aliud. Et tunc latus super quod pendet grauitas coarctans est latus oppositū loco saniei. verbi grā. si homo haberet saniez in pte dextra quādo vertit se super sinistram sentit pōderositatem stans super eam: qd sanies cadit: tunc super mediastinū et grauat eum: quādo vero iacet super latus saniei sanies cadit super costas: et eis appodiat: vnde nō pñcipitur grauitas illa vel saltez non tantū. **E**t percipitur

etiam per sonū ipsi? saniei qui accidit quando eger mutat se de latere ad latus. Dixit Auic. cōmotio puris et sonitus eius q in cōmōtione auditur distinguit locūz. **U**t autē audiatur sonitus eius. Dixit Raf. 4^o cōtinentis. **S**edeat pñtiens sup scanno ieiuno stomacho et cōmoueatur p aliquē tenētem eum super spatulas eius retro: et apponat aurem vtriusqz parti pectoris: vt per ipm audiēdo motū eius et sonitūz ex illa cōmōtione frequēter cognoscat: si in ambob? est lateribus vel in vno: et qd est illud. Dixit Serap. fortasse cognoscitur illud ex voce corrente: qd est: qd quādo permutatur infirmus possibile est: vt audiat ex pectore eius vox quedā. **E**t dixit Gal. cognoscit etiam qd sanies est in vno latere: qd illd latus est calidiūz. Dixit Raf. vbi supra. infundat pannus lineus subtilis luto rubeo dissoluto in aquā et apponatur parti dolēt vel suspecte: et locus i quo scā fuerit velox exiccatio luti in eo facta est cōadunatio puris. Dixit Auic. sunt qdam q ponunt super pectus et latera pñtiētis filum lineūz infusūz luto rubeo dissoluto in aquā: et considerant locūz in quo prius exiccatur: qñ ipse est locus puris: exiccatur enim ibi prius: qd est calidiūz vt dixit Gal. **E**t cum etiaz peruenit sanies in pectus vel materia sanialis ex corpore toto tunc ad sunt signa repletionis totius cum pñuatione signorū lesionis alicuius mēbrozū particulariū pñtie cōitatem hñtium cum pectore. **E**t si descenderit a capite pñcellerunt signa apostematūz capitis: aut signa catarrhi. **E**t si fuerit ex ignantia scitur per id qd pñcessit de eaz: quod sania est et erupit: pñter quod sanies ad exteriora per os fluxerit. **E**t si fuerit ex pleuresi cum pñpleumonia scitur: quia pñcellerunt signa ipsozū apostematūz et sania eorum: et postea ipsozū eruptionis pñter qd per os vel alias partes post rupturā sanies exterioris fluxerit. **E**t empima qdem quādoqz terminat ad bonū: quādoqz ad malū. Dixit Mes. cum id qd iam spūtur post apā iam fractum: aut egreditur post apertionē iam factam in latere pectoris in quo sanies cōtinetur fuerit albus iunctū et eq̄le non habēs de corrosione odore aliqd oino: et febris cōtinuatur remissio paulatim: tūc est illud in quo est spes ad incolumitatē: et pñtie qñ cōiunguntur ei quē alie significationes que sunt pñtie lenitas: quies locūditas desiderū cibi et bonitas aliarum operationū nāliū et spūaliū. **C**ū vero accidētia horū in pñm horū apparuerint: tūc est desperatio. **E**t dixit Auic. **S**igna eruptionis bone et icolumis sunt vt succedat rapture sedatio febris et appetit? augmētum et facilitas spūti: et anhelit? **A**ut qd eueniat cū hoc erit ture in latere. **I**n quo est sanies et in pñbus eius. **E**t similiter in pte illa que est ex pñbus eius: media vel in medio cōstatur vel forte in medio toracis que erit ture fiant fistule. i. vlcera saniosa et egrediat ex eis sanies alba mūda et laudabilis. **E**t eruptionis aut male terminationis signa. dixit Serap. **Q**ñ firmat post eruptionē accētia mala et addunt ad ea alia accētia tūc eruptio est mala. **E**t Auic. dixit. sunt vt appēant signa pñocationis: aut incopis: aut spūti mali. **C**ū enī in spūto apparet sanies liuida: aut viridis: aut nigra signū est pessimū. **E**t cūz expellitur sanies cū laboriosa tussi febre remanēte non alleuiata malū valde. **E**t dixit Ipo. 7^o affligēcūqz empici vñnt aut incidunt si qd sanies fluxerit pura et alba. **E**t equalis et laudabilis euadunt: qñ signatur fortitudo vītutis digerētis mēbrozū spūaliū. **E**t hz veritatē si sanies illa nō fluxerit ab vlcere pulmōis. **S**anies cōculēta attinēs nigredini: et fetēs denotat vītutis debilitatē: et aduersionē: et nimia putrefactionē: aut calous inati mortificationē. **E**t dixit Sera. si sanies que erit ex catarro est alba rēperate essentia et nō est vehemētis fetoris tūc sperat ei sanatio. **E**t si est ecōtrario huius tūc est desperatio. **E**t Auic. cum loqur aut pñoratur empic? et egredit sanies cōculēta fetida pessimū est. **E**t pñt flex exitus apparētib? ipñb? pectoris exierit sanies mala illaudabilis

Signa
saniei
flegma.

Signa
latere
i quo
est sanies.

Signa
cū pñ
tūc

Signa
ca.

Signa
de
rapture

bilis malū est signū. **C** Dicit. q. sanies ex erupto a pte p-
cedens quatuor bz determinatiōes duas ad bonū: et duas
ad malū. **E**t pma eaz qua sunt ad malū est qn est vehe-
mēter multa: qm dicit Aui. p. vocat sua multitudine et in-
terficat. Et cognitio eius est q. incipit anhelitus eius pstri-
gi et nō expuit. Et scda est qn putrescit ab ea pulmo et facit
cadere in psum. **C** Dicit Serap. Qn sanies est multa per
longitudinē sue more locas in gbus ipsa est pte corrupta.
Nā si eictio saniei nō fuerit cū lenitate et velocitate. dicit
Sal. passio declinat ad psum: et mors sequetur: hoc aut est
cū sanies est multa et virtus est debilis nō sufficiens expelle-
re eā saltē spatio. xl. diez. sicut Ipo. dicit. Et Serap. dicit.
ultimus terminus eūonis saniei pte i pectore est vsq. ad
psum: sicut est sermo antiquoz qd est q. ex prolixitate sue
more corodit pulmonē et corrūpit. Dicit Aui. cū pleure-
sis rumpit: deinde nō mundificat a die rupture vsq. ad. 40.
dies: perducit ad psum. **C** Puma aut determinatio duaz
bonaz est mundificatio eius cū spūto curreti facili. Et ad
huc reperit virtutis fortitudo et mae paucitas: aut nō ve-
hemēs multitudine eius. Cū. n. vrus est debilis non tolerat
labore et faciat sanie ingredi in pulmone: postea eā egre-
di cū spūto. Nā vt dicit Sal. 4.º de interioribus. et ponit
sic 4.º pti. Ingressio saniei in pulmone nō erit nisi qn pe-
ctus retrigat supra eā vehemēter cū potētia et velocitate.
Et hoc fit cū nā potēs fuerit: vt cū potēs ei expellat qd
nociuū fuerit ei sicut apperit singulū et sternutationē. Cū
expulsio saniei nō sit nisi p tussim potētiore: que tussis po-
tētiore nō sit nisi ex vte potentiori. Et iō de iure pars ma-
ior empicoz morit et q. eoz vrus debilitat: qm restrictio
ista pectoris nō erit nisi cū vte potētiore. **C** Scda deter-
minatio bona est. dicit Serap. qd fortasse expellit eam nā
ad ventrē: et fortasse ad veticā: et currit in istis gbus coi-
cant ista mēbra pectori. Et sunt vene et nerui et meat. qbz
cōicatio cadit inter ista mēbra: qd est q. prius currit in ve-
nā profundā ad epar et ex eo postea ad venas q. deferūt ci-
bi ad stomacū et intestina ad epar et cadit in intestina. Et
si declinat ad venā que desert aquositatē ad renes peruenit
ad veticā. Et est tūc saluus in eūone et p. pinquius ad ena-
fione. Et hoc est q. vna et adiuvat sup cursum: quare fit
eūo eius continua plus q. in stercore. Eūo aut eius ex par-
te vetricis est difficilis resolutio p se ipsam absq. adiutorio
medici. Meatus tū ad dicta mēbra bz per se nā occultos.
vt dicit Rufus. Dicit Aui. q. ipsa mundificat cū expulsio-
ne ex via vene magne et arterie magne ad veticā cum vna
grossa: q. q. ad intestina cū egone: verū ex vena prius
peruenit ad epar. **C** Dicit Aui. Cognitio illius. i. q. debz
evadere vel mori ex collectiōe puris in pectore est fmi forti-
tudine signoz. i. in bonitate vel malitia. Et fmi fortitudi-
nē compōnis etatis et tēporis aui. Nā in cōplone calida
melius mundificat pectus q. in frigida. Et in iuētute q.
in senectute. Et in tpe veris vel estatis q. in tpe hyemis vi-
autūni. **C** Et dicit. decrepiti moriunt plus ex empimate
q. iuvenes ppter debilitatē partū suoz corporoz. dicit. n.
Ipo. 2.º p. nosticoz. Plures ex his qui grādeui sūt. i. etate
peripneumonica collectiōe depereunt: sed iuvenes moriunt
tur in doloribus plus q. decrepiti ppter vehementiā sen-
sū. **C** Dicit. Nō semper viso sanie spūto iudicandū est
patēs ptius et incurabilis. plures. n. lazi iudicati fuerūt
ptifici: qui postea mundificati a sanie euaserūt. Sed bñ con-
sideret medicus an q. indicet signa ptiis: et bñ aduertat ad
pulsum. Et si nō signat febre nō erit ptiis. Et q. dicit pul-
sus fuerit ordinatus et tardus nō erit ibi ptiis neq. ethica.
C Dicit Sal. 5.º de interioribus. et ponit 4.º pti. sic. si cōgre-
gati fuerit totū illd qd expuit empicus si fuerit vehemēs
tam exiens de passione magna et vehemēti tam perueniet
ad octo calices. Est aut calix pōdus. 3. ix. et forte plus. Et

Raf. dicit. dico iuxta extimationē meā q. putredo q. emis-
sa fuit in quodā iuvene p spūto erat in quantitate. 20. rotu-
loz. Sal. aut dicit. q. reijciunt omni die. vi. vel. vij. fialas.
Et fiala est pōdus. 3. ix. Aui. aut dicit. Qnq. emittit euz
spūto pus plm valde. Et ego iam vidi dixit ipse: q. expuit
vna hora circiter eminas duas paruas aut emina vna ma-
gnā et plus medietate emine. Et dicit. q. Haly. testat q. q.
dā empicus expellebat omni die circiter. 3. l. et sunt fere no-
uē cotile. Sal. vero dicit. vi. vel octo cotilas. Et ego vidi
puellā nobilē etatis a. 14. que emisit cū spūto diebus
sex cōtinuis qualibz die mediū bacile manuale et plus pu-
ris albi viscosi qd cū bona extimatiōe pōderabat lib. octo.
Et dixi magistrū Nicolau de Mantua. ad vidēdum et mī-
ratus est. Et euasit puella et nupsit et genuit filios.

Signa aut q. empima permutes ad psum. dicit Aui. sūt
plumbeitas coloris sue suffocatio: vt dicit lra extra: et hoc
ppter defectū caloris nālis in corde. Et tensio amboz la-
terum et colli p. exiccationē: unde induraf et tendunt. Et
calesfactio digitoz oīum causata que nō separaf in illa cu-
ius extrema infrigidari consueuerūt in febribus: que cale-
factio accidit p vapores calidos in pulmone multiplicā-
tos ex defectu euēstationis: et ad digitos fluxus. Et febris
que addit in nocte p. cibū: q. est febris ethica. Et curui-
tas vnguiū p. dissolutiōē et liquefactionē carnis q. est sub-
eis. Et impinguatō oculoz. i. inflatio p. multos vapores
ad eos eleuatos: oculi tū subalt sunt psumpti liquefacti et
pcauati: vt dicit Sal. 2.º p. nosticoz. p. mēto 6.º. Et sunt ocu-
li cū declinatione ad albedinē in citrinitatē. Et sequuntur
deinde alia signa ptiis dicēda suo cap.º. **C** Dicit Raf. q.
Sal. dicit. empimam factam ex causis in pulmone mole-
stiorē et difficiliorē esse ea que facta est ex causis in pectore.
Et sūt curam eius difficiliorē esse. Et dicunt quidam. em-
pima sequens ad vlcus pulmonis siue ad rupturam peri-
pleumonie impossibilis esse curationis. **C** Raf. 4.º conti-
nentis. studium habeatur in cura eius ad mundificandū
cum spūto ante q. corumpatur pulmo 2c.

Et cura eius triplici perficitur insto. i. dieta potione et
cirurgia. **C** Et dieta quidē est vt deuitent pa-
tiētes empima aerē frigidū humidū pluuiosū nebulosū
sum et habitare iuxta lacus paludes et stagna. Et status vē-
tozū validoz: p. p. meridianū. Sed eligant sibi ha-
bitationes in aerē laudabili subtili sereno et trāquillo de-
clinatē ad siccitatem et caliditatē nālī vel artificiali saltem
camere in qua iacere habet empicus. Nō dōz. n. esse terrena
humidatē in solari alta in qua fiat ignis sine fumo: et fre-
quēter fumigef camera cū aromatib. calidis exiccatiuis.
Et in tali camera moriet letus et gaudēs cū spe bona remo-
tis ab oī cura et tristitia. **C** Exercitio vtant tēperato in-
miti aere et tranquillo et ameno oī fetore priuator: hoc ante
cibū: post cibū vō quiescāt. Et post spatiū cōgruū dormiāt
supra latus infirmū. Et cū volumus magis expurgare eā
tunc iaceāt supra sanū. **C** Dicit Serap. facta cōbustione.
i. vt dicetur opz vt nō irascat patiēssita q. sit quietus tran-
quillus nō cōmotus. **C** Cibus aut et potus varietatē reci-
piūt fmi varias intētiōes que haberi debēt p. varia tēpo-
ra istius morbi et fmi diuersitatē accidentiū cōcomitiūm
eū. **C** Post rupturā. n. apatis dicit Mes. opz vt cōserues
in hac hora virtutē cū carnibus et cibis tēperatis: et hoc vt
sufficiant in mundificatione puris nec terrendū est tunc de
febricula: qm mitigabit paulatim exeunte sanie. Si nī fe-
bris fuerit valida conueniunt eis cibi abstērsiui non cale-
facientes: sicut cibus factus de sauih ordeī et panis insu-
sus in aqua zuccari vel in ydromelle aquatico et amigda-
lorū et sanieh de spelta et panis coctus in brodio pullozū.
Et si virtus expetit dens vitelli ouoz sorbiles et caro pul-
lorum et auculay bonay. Et alteretur ipse carnes si calidi-
tas febrilis expetit cū medulla seminum melonis et ciruli.

Signa
mutatiōis
empimae
ad psum.

De secre-
bus nō na-
turalibus
suec de
te.

De mor-
pote.

Et cedunt qdā pultr ex farina fabay. cū zuccaro. Et pot⁹ eoz sit aqua ordeī aut aqua zuccari z iulep zuccarū pur⁹ siue simplex in intēiori vero ydromel aquaticū. C Si vō febris fuerit debilis aut nulla: cōueniūt cibi absterui ad caliditatē declinatē sicut est puls ex frumēto vel candaru⁹ fio vel de surfure vel de farina cicerū: aut in ydromelle: aut in brodio carniū pullarū vel perdicū z sasanoy. Et si vir⁹ tus expetit ceduntur ipe carnes z oua sorbilis z silia. Et pot⁹ eoz pueniēs est ydromel z vinū dulce est eis pueniēs potus bonus: sicut in valida febre ppetēte vūte puenit vī nū albū subtile clarū puū aut nullā tolerās aq mixtionē. Variat⁹ ēt cibi z potus fm grossitiem z viscositatē maiore z minore ipsius saniei. Etenī qū grossior fuerit vel viscosior cibi z potus sint ex subtiliātibus z incendētibus mixtis. Et oēs cibi z potus pdicti pueniūt qdū durat intētio mundificationis saniei. In qua intētio loquēs Serap. dixit. opz vt cibi z potus eoz sint sicut habētū tussim. s. hu midā de mā nō subtili. Qū ergo est intētio ad mundificandū. dixit ipse. def ex cibis q purus: sicut panis infusus in aqua aut cādarusū ablutū decoctū cū aq mellis: aut oua quoz decoctio nō cōfirmat aut sorbitio ex aqua ordeī. Et si pūcis in sorbilli amigdalay amaray est maximi iuuamēti. C Dixit Mef. in intētio ad mundificandū: cibi eoz sint aqua cicey z fabay aut alterniabin cū oleo amig. d. z melle aut zuccaro. Et ius cauliū cum oleo amigdalay: z qūqz cū gall. nisi febris vehemētia phibeat. Et ius gallinay an⁹ squay z ius galli antiq. Et carnes pulline z edine z siles. C Et dixit Raf. Ad dā in cibis eoz z iuribus piper dū res expostulat aliqd eius expedire: adiuuat. n. ad mundificandū z exicandū z hoc qū sanies esset grossa viscosa. Et silr pcepit Sal. dāi cēpas z alleū in ieiunio: vt. s. i. cā dāt z subtiliēt. Et dixit. pot⁹ ad dandū eis sit vinū dulce z vinū alkasmes z vinū de passulis z aqua mellis z aqua zuccari. C Et dixit. in scda mēsa pīt accipere granapini z amig. cū melle: z semine feniculi z dactilos humidos. i. pingues z silia. Et cōcedūt post cibos poma dulcia z citonia z pira sez dulcia: z pprie senebed. z silia. C Variat⁹ tū cibatio in intētio mundificationis s. z varietatē loci declonis saniei. Etenī si declinat ad pulmonē z creatū cibatio fiat: vt dī etū est sed si declinat ad intestina. dixit Mef. q. Sal. pcepit dari cibaria que ventrē moueat: sicut pprie maluan blitim attriplicē z iulep. Et si descēdit ad vīnā pcepit dari: que sunt sicut sparagi z baucie z silia. C Lū vero mūdificatio sufficiēs scā fuerit. cibi debēt habere aliquale stipticitatē z glutinositatē vt iuuēt in cōsolidationē. Et isti cibi sunt. dixit Mef. carnes paruay. anū bonay z extrema res edoy z porcay iuuenū z arietū castratorum z risi cum gallis z tri z sorbitiōes tenere ex frumēto z carniibus: z ex valde iuuātibus sunt sorbitiōes ex farina orobi. als. ordeī. z farina rizi cū lacte z lac coctū cibis eoz: z pprie cū lapidibus fluuiatibus aut calibe. Et silr caseus recēs. Et silr sorbitiōes z pulnieta ex lacte z farina cicey aut fabay aut amidi. Caueatur tū indigestio ptingēs ex lacte. dixit ipse: molesta. n. est z inimica: z pprie in quātū nutrimenti eius est amicu. C Dixit Haly. cibis sit lac capray dulce cū sumile vane: z oua sorbilis z edoy extrema parata. cū rizo. Et polentā da que sit cum papauere z amilo z zuccaro z potulaca z lactucay medullis. Et hec polētā ppetet quādo sanies esset mordacitina acuta calida. Et potus eoz dixit Mef. sit vinū mediocriter stipticu z vinū dulce est eis bonū: z vinū albū antiquū cū aqua in qua extinguit ferrū z aqua de minera ferri z aqua ros. z aqua pluuialis infusio nis gūmi arabici affiz silia. Et laudat eis rob myrtinū z mīua cū aqua masticis. Et nō negligatur eis excellētia zuccari ros. z administrationis eius in hora. Et sicut dicitur in cura priffes forasse. n. est hoc medicamen curans eos. C Dixit Serap. Si euacuatio. s. saniei sit cū cauterio tunc

opz vt infirmo fiat alleuatio vltima in suo cibo z mo potu. Et tribuat ei desiderū suū precipue qd nō nocet ei. Et sumat in potu potus odoriferos cōfortantes. Et hec dicta cōueniūt eis donec mundificetur sanies postea redēdū est ad dietam intentionis cōsolidationis.

Cura vero per portionē tres habet intēiones: quarum pma est ad abstergendū: z mundificandū saniem. C Secūda est mūdificata iam sanie ad cōsolidandū. Et 3^a corrigat accidētia. C Et quātū ad pma dixit Mef. cā est q medicina huius cōplena intētio nō est expolianda ab aliqua triū. pprietatū. Et pma est vt sit absterfua mūdificatiua. Et 2^a est vt sit mēbz per qd est saniei trāitus cōfortatiua: vt nō ledat ab illa sed sit forte in expulsione eius. Et 3^a est vt sit expulsio pillud mēbz sienday facilitatiua. Cōplent aut pdictē intēiones p medicinas interius sumptas z exterius applicatas. C Dixit. n. Serap. opz vt narremus ad illū in cuius pectore est sanies coartata medicinas que digerūt z maturāt sicut est calefactio cū vaporatiōe z emplastris. Et narremus illud qd bibat. Et in bibēdis posuit cā. dicēs. Opz vt sit plurimū regiminis cū loz hoc. supple. z alijs medicinis delectabilibus facili accēptionis: z nō sint sicut medicinis horribilibus: z a quibus fugit natura. C Recipiūt aut pdictē medicinas varietatē tripl. pmo fm diuersitatē saniei in grossitie viscositate z liquiditate eius. Nā que liquida est facilius recipit in pulmone z eget auxilijs lenioibus: que vero grossior z viscosior difficilius ingredit in pulmonē: aut in alia mēbra. Ideo qz z auxilijs indiget fortioribus: recipit varietatē s. z loca ad que declinat vt dōcū est in dieta. Et 3^a fm varietatē accidētū pcepit febris. C Intētio quoz mundificationis opz vt iuuēt per maturatiā disponētia saniem ad trāitū vias trāsitus aperiētia. C Ex mundificatibus itaqz dixit Serap. quedā sunt medicinas simplices curretes. i. lig de nō cōpositē. sup. z quedā sunt medicinas cōposite. Et medicinas qdē mundificātes si sanies declinauerit ad creatū z fuerit grossa z viscosa z nō fuerit febris: aut saltē nō fuerit valida. Ex simplicibus currentibus sunt dixit Serap. sicut decoctio radicū lilij celestis aut yfopi aut passij cū melle z aq mellis de qua dixit Mef. q. laudabilior est alijs. Et aqua ciceramibis tamen fortior est decoctio yfopi aut lilij aut passij. Et opz vt in vlcere difficil mundificationis in aqua mellis aut cicerū decoquatū radix yreos z liquin. Et de cōpositis dixit Mef. est sirupus de yfopo z sirupus de yreos. Et lo hoc de canlibus: z lo hoc de squilla z eluz de orobo. Et lo hoc de alleis est vehemētis virtutis in hac parte: z alia cocta cum melle z butyro. C Dixit Haly. o⁹ practice. Si sine febre fuerit saniei spūtū detur patietī medella de cancriis adustis: que sic sit. Sume caneros fluuiiales cum aquam exeunt: z eorum dentes caninos amputa. z pedes z ventrem scindē: z cum cinere z sale optime laua z desiccas: in vas proijce figulū cuius orificiū obturabis luto sale mūto z cinere. Et sic in canino pone ignis lenis nox ete z die. Et tunc extrahē z adustos tere diligenter. Et ex eis fritis accipe. 3. x. z terre ciprice: z gummi arab. añ. 3. v. anthere. 3. iij. papaueris albi z nigri. añ. 3. x. tere omnia diligenter. z 3. iij. in olei principio propina cum asine lactis. 3. x. aut iunbarum sirupo. 3. iij. In fine autem diei da exagium cum. 3. iij. sirupū papaueris. Et si asine lac non inuenis sume lac caprinum aut mulieris quod longe alijs melius est: si ex eo. 3. iij. vsqz ad lib. quantitatem. sumperit cum trociscis cancorum adustoz dictis. Et valet hic vbi est febris acuita z vigiliatum instantia. C Qz si sanies que emittitur grossa est z cum labore z angustia tunc parienti hoc tribue elium. R. amig. dul. purgatarum medulle seminis bōbaci. añ. 3. x. orobi passij. añ. 3. iij. fabay corticataz. 3. v. z cū penidijs optimis aqua dissolutis fiat eluz: z da mane z vespere: s. iij. vel elumat. n. mās z subtiliat

Et lo. inct.
dentibus.

De cōsolid.
potib⁹ mūdificand⁹.

De cōsolid.
potib⁹ com.
solidatio.
nem inuad.
tibus.

Caueam
pūatū an
d. gōnem
contingē.
tem ex la.
ce quonā
am est nū.
mis soci.
ua.

liat et ad exitu facilitat et membra pectoris mundat. Aliud ad idem. Sume aq. caulium lib. iij. mellis. lib. i. misce et lento igne bullire fac ad aque consumptionem: et tunc supermitte piceam mundatam et medulle seise bobacis. an. 3. i. seise lini et fenugreci. an. 3. v. pistachiar. 3. xv. fabar. sine corticibus. 3. x. et fiat elium et detur vt supior. Aliaticus. R. pinear. mundatar. 3. iij. seise lini affi et amig. dul. an. 3. i. piperis. 3. 5. mel quod sufficit. Cel. R. nardi cassie lignee myrrhe optime piperis logi. an. 3. 5. pistentur grosso modo: et bulliant in vini albi. lib. x. in olla cu pasta vel argilla bene obturata ne fumus exeat: deinde remoueat ab igne et aperiatur osificiu olle: et paties inclinato capite fumum exennt cu emboto in os recipiat bis vel ter in hebdomada: vinu et coletur et sumat ex eo paties. 3. ij. cu aqua ordeii in ieiunio et valet dyatrion mixtu cu dyairis: et cu dyapenidid febre non cistete. Syrupus optimus conueniens in se. lenta cuz ma mediocriter grossa. R. radicum malue et bismalue et liij. yreos. an. 3. i. yfopi. 3. 5. vngule caballine et capil. ve. recentiu. an. 3. ij. quatuor seminu frigidor. seise feniculi liquir. seminis sparagi. an. 3. ij. passul. enucl. sebesten. an. 3. vi. dactiloz et caricar. an. numero. vi. decoquant in aqua sufficienti: et cu melle et penidiis fiat sirupus: et aromatizet cu zuccaro et cinamomo. Syrupus alius in sanie multu grossa. R. yreos yfopi calameti betonice origani prassij. vngule caballine scabiose capil. ve. recentiu. an. M. i. passulaz dactiloz caricar. an. 3. vi. liquir. 3. i. bulliat in aqua sufficienti. Et fiat sirupus cu melle et pauco aceto squillitico et aromatizet cum nardo. Serap. si stomachus est fortis et caliditas non sit magna detur decoctio yfopi et balasae et prassij cu ficibus et melle. Et valet puluis radicu enule cu melle temperatus ad modu auellane sumptus. Et puluis myrrhe electe. 3. iij. cu melle vel zuccaro vel cuz rob. sumpti laudabile efficitur operatione. Et filit cu sumunt pillule ex storace calamita calefacta et manib sine aliquo liquore malaxata. Si vero febris fuerit valida et sanies non grossa: tunc ex mundificatibus bonis per sputu est aqua ordeii et aqua zuccari et iulep. Syrupus bonus sic fit. R. vngule caballine capilloz veni. recentiu dyantos. an. M. i. seminis endiuie semis citruli et melonis. an. 3. i. iuinbar. passulaz. enucl. liquir. an. 3. ij. decoquant: et cu zuccaro albo fiat sirupus. Et scias qd yfopus hanc et passule confortant pulmonem et trachea arteria: et facilitant transitu saniei per ipsam. Et iuiube etia hoc faciunt cu tunc caliditas ex predictis. Si vero sanies declinauerit ad epar pforata epar. dixit Mesue. cu troc. de dyarodo et similibus. Que quidam declinauerit ad vna cofortant membra vine predicti troc. dyarodon. Et facilitat transitum eius per ipsa decoctio apij feniculi ciceru et similia. Et in fortitudine febris aqua endiuie aqua cicoree aqua seminu cotum frigidor. 3. cu decoctione capilloz veni. Et si declinat ad intestina confortat ea mastix et rose. Et facilitant transitu eius per ipsa dixit Mesue. sal baurach et cartamus et filia. Et si adeest caliditas intensa cassia fist. mana zuccar. viol. et filia. Dixit Mesue. ex medicinis sunt que aggregat in se oes predictas tres intentiones. Et sunt ius galli antiqui et miel et yfopus in eis. n. est absterfio et confortatio et facilitatio transitus saniei. Et dixit. sunt etiam ex medicinis magnis que aggregant in se omnes predictas tres intentiones: sed non sunt administrande nisi morbus proprie eradiceatur. i. in declinatione diminuta iam multu sanie. Et iste medicine sunt si cut tiriaca et metri datu et athanasia. mundificat. n. bec sufficienter. Et ex eis est medicamen mirabile relatum ad archigenem et scriptum a Mesue ca. de tussi. Et filit de piperibus medicame. Uerum super his cautela adhibenda est. Et enim febre lentescente opz ea dari in virtute debili non exite: et cu multo melle aut aqua mellis. Et Serapio dixit. si non est febris: aut non est corpus vehementis extenua-

tionis. Et hoc dixit Mesue. vt exerceatur sanies et mundificetur locus. Et dosis sit circiter auellana vna: vel due si exigentiam rei cum eo qd conuenit ex potibus: et proprie cu aqua mellis in crastinum: aut sit qstas eorum minor. Et sic semper diminuendo pcedat donec deueniat ad meliolum. Et si cu his no plene mundificet redeat ad illa iterum. Et si iterum si opz pcedatur fm dictam doctrinam vsqz ad illud du exiccet in totu. et si cum hoc regimine adhuc non exiccat plene accelerabimus et administrabimus medicamen de arsenico et sulfure fm scientia traditam in ca. de asmate et tussi. hic. n. exicant cu fortitudine. Et si cu his rebus cofringit anhelitus redeundum est ad ea que dilatat ipsum sicut aqua mellis: et aqua yfopi et aqua dicta supra in ca. de asmate. Ibi. n. scripta sunt mudificatia que adduci possunt ad hoc ca. Et si supercalescunt ex administratione eoz. redeundum est ad aqua ordeii aut mellis: aut iuleb et filia. Et cu cessauerint cofrictio anhelitus et calefactio et exiccatio redeundum est ad medicinam de arsenico. et files. Et hoc fiat cu vicissitudine fm exigentia necessitatis. De extrinsecis aut facientibus ad maturationem et mundificationem saniei. dixit Mesue conferunt embrocationes linimenta et emplationes facte proprie ex rebus que adiuvant ad mundificandu. Et ex summa eoz est decoctio balasae aut yfopi et filium administrata cu spongia. Et quicqz misce eis q sunt sicut spica et xilob. et capo bal. et acorus: et aristol. ro. et filia. Et ex eis que leniunt sup locu est oleu de spica: et de alkanna: et de lilior. et de camomilla: et de anetor. et de ieros: qd est fortius. et adhuc fortius est oleu ballami. et emplastrationes opz vt fiant ex eis que sunt sicut camomilla et mellilotu: et spica: farina ordeii: et fenugreci: et seminis lini: et semine malue cōgregatis cum croco: qd fit ex yfopo humida et nardino et irino et cera. Et fortius eo est et proprie qd queritur ex vnctione subtilitatio: et exiccatio cerotum ex alumine: et fursure et spalto congregatus cum oximelle. Emplastrum vtile. R. sterus columbinu terbentina et resina. Et misceant omnia fortiter cu mucillagine fenugreci. et seminis lini. Et extendatur super pectus. Et sunt q addunt dactilos et caricas pingues et radicu malue et bismalue optime decoctas: et bene contusa. Et ante appositionem emplastri inungit cu butiro: et oleo laurino. Dixit Serap. Si cum sanie coartata in pectore est materia re sudationis ex loco aut vt ex capite spatulis vel pulmone vel membro alio tunc administra res que prohibent hanc man sicut est bolus ar. et succus arnoglossae sedenegi: et filia. Et permisce cum eis ex medicinis que mudificat sicut est yfopus succus liqri. et filia. Facta mundificatione saniei et exicatione eius si remanserut vlcera intentio debet sequi ad consolidandu ea: attu qz qdiu vlcus no fuerit consolidatu pfecte semper aliquid saniei in eo colligitur: qd indiget mudificatioe. Id dixit Mesue. hanc intentionem complent administrationes medicaminu aggregatu nunc virtutem mundificationis et absterfionis: nunc virtutem incarnationis et consolidationis. Et medicamina illa no debent simul miscere. sed dixit debent sibi inuicem succedere vsqz dum plena appareat sanitas: absterfium tamen consolidatum pcedere oz. Et quanto plus in hac intentione pceditur tanto cu minutione saniei in absterfio fiat diminutio: et in consolidatioe additio donec ad solu deueniat consolidatiu. Et medicine cofolidatiue eliguntur que ex capitulo de spuro sanguinis: et ex capitulo de pti. de mudificatiuis dictu est. Sunt aut quedam in quibus ambe predictae intentiones reperiunt que administrari par. Dixit Mesue. Expertum est in lacte caprino aut asinino aggregari intensiones duas. absterfionis ex parte aqueitatis eius: et cofolidatiōis ex parte caseitatis ipsius. Et opz vt sit lac solidu statim cu mulgetur. Et sit post bonam pascuam et proprie defecatuam verum lac asininu subtilius est caprino

De appli-
candis ab
extra ad
mauratio-
nem et ma-
dificatio-
nem.

De conso-
lidatione
vlceris p
mudifica-
tionem et
est secunda
intento.

De conso-
lidatione
vlceris p
mudifica-
tionem et
est secunda
intento.

sed capinum teporarius est eo. Et aqua decoctionis ordei
cosimiliter aggregat ambas intentiones predictas.

De corre-
ctione ac-
cidentius
que est se-
cunda in-
tentio.

Intentione aut ad corrigendum accidētia. Dixit Mesue
complent administrationes medicinarum ad accidentia in
tota cūre latitudine supervenientia. Et ista accidētia sunt
vehementia doloris et sitis et febris prauitas angustie et tus-
sis vehemens et cōstrictio anhelitus et vigilie et fastidii: ci-
bi que tēpore saniei collectionis timorosa sunt. maturata
vero ea sunt suspecta magis: post eruptionē vō remanētia
mortalia sūt. Verūm quēdā ex eis remanētia magis et mi-
nus sunt suspecta: et quēdā minime. **C** Dixit. n. Hypo. cir-
ca generationē saniei dolor et febris vehementiora sunt. ge-
nerata vero remissiora ea: et amplius remissiora post ipsi
eruptionē: et adhuc magis mūdificata et exiccata ea. **C** Si
autē hūmōr euenerit. tūc nihil aliud nisi pessimitas et p-
funda corrosio: ex prauitate venenositatis significatur. Et
hoc quidē vere mortale est. et testificat hoc virus apparet
sicut amurca et fetidū. Et hoc idē de prauitate angustie di-
cimus. Et sūt de tussi et cōstrictiōe anhelitus. **C** Vigilię
aut et sitis et appetitus defectio aliā atq; aliam pnt habere
causam. Corrigē aut quodlibet istorū dictorū accidētū et
quorūcūq; aliorū per ea que in ppijs ipsorū dicūt caplis.
C Dicunt. si incipiat supervenire asina et difficultas anhe-
litus accipiat patiens de asina fetida cum lacte et c.

De curatione per cyrugia dicūt debere fieri ap-
tionem cum sagitella vel cum cau-
terijs: quod est melius: donec perveniatur ad locū vsq; pu-
ris vt perinde extrahat. **C** Dixit Serapi. si sanies est mul-
ta adeo donec nō euacuetur per sputū: tūc est necesse vt per
cauteriū eūetur cauterizādo pectus pter qd eūetur illud
totalis: sed parū post parū. Et **Ras.** 4. continentis dixit. fiat
cū cauterio subtili. Et **Haly.** dixit si nō sanat per regimen
dictum et sanies ppiam non finit copia virtusq; valida
est coctura vt vt eūetur mā a pectore et sanies exicetur.
C Et Mesue dixit. si in eruptione sanies effundat ad con-
cauū pectoris: ibi occultet ad nullā partē declinans: tūc
oz cauteria tria aut quattuor aut plura si necessitas expetit
impūm cū cauterio potenti et perforatur pectus vsq; ad
locum saniei: et hoc si fuerit in pectore. Si vero fuerit in la-
tere perforet cū sagitella vsq; ad sanie vt extrahat et exice-
ctur extractionibus renouantibus donec exiceat in totū.
Dicūt. oz fieri extractio saniei extractione multi numeri vt
cōferuetur virtus et non resoluatur ex vnica multa eūone
exalantibus in ea spirib? multis. **Dixit. n. Hypo.** 6. asfo.
Quicūq; empici vruntur aut inciduntur his exeunte sa-
nie omnino. i. in multa quāitate simul subito pereunt pp
multam et subitam exalationem spūm. Est. n. quēcūq;
talis multa exalatio spūm. dixit **Ani.** primi 2. causa
debilitatis multe virtutis. Et debet fieri hec combustio in
pñ passionis anteq; corrosio fiat in pulmone: vt dixit **Ra-
sis.** 4. continentis auctoritate. **Sal.** super 6. epidimiaruz.
C Dicunt qd vstio melior est qz incisio ad finiendū materiā
et prohibendū putrefactionē. Quēcūq; tñ habeat fieri oz
fieri inter costam et costā: oz esse parua stricta et in latere
in quo continetur sanies. In sinistro tñ latere si habeat fie-
ri fiat in loco magis a corde distante. Et si sanies continet
in ambobus lateribus fiat in vtroq; lateremō tñ simul. sed
prius fiat in latere in quo maior saniei ostēdetur quātitas.
deinde post dies fiet in alio. Et equaliter sanies in vtroq;
ostēdat esse latere fiat prius in dextro. deinde post tēpus
in sinistro. **C** Et cauteriū siue operationem cū sagitella
et extractionem saniei. s. primam. **Dixit Serap.** ponatur su-
per totum res confortantes et super locū cauterij res qui-
bus curatur locus adustionis ignis. Et **Rasis** vbi supra
dixit. facta vstione confortetur caput ne adsint reumata co-
fortetur stomachus cibarijs frigidis: sicut sunt cibaria pa-
tientium causonem. Et extrahatur sanies cum rebus attra-

ctiuis et lauetur locus cum aqua mellis. aut vino mellito:
et similibus: et prout dicitur in sequenti ca. Et non dimit-
tatur vulnus concludi dum vulnus perfecte fuerit mundi-
ficatum a sanie: et tunc consolidatur. Aliquando aggrega-
tur in vacuo pectoris humiditas humoralis: et curatur cu-
ra assuatis. Et aliquādo humiditas aquea et curatur cura
empimatis seuiori tamen. Et aliquando egetur in vtracq;
perforatione sicut in empimate dictum est.

De vulneribus mēbroz spūalium.

Lap. xvi.

Spiritualia membra quāq; vulnera-
tur a re incidere vel per-
forante perveniente vsq; ad eaz: quandoq; a
casu percussione vel obuiatione et similibus.
Et que ex ipsis perveniunt ad cor statim inter-
ficiunt. Et que ad capsulā cordis nō post mul-
tum spaciū. Et si ad partem dyaphragmatis nervosam
curationem non recipiunt siue in perforatione sint siue nō.
sicut dixit **Sal.** 5. de ingenio sanitatis. qz pars eius nervo-
sa exanguis est et tenuis valde dura panniculosa in motu
existens continuo. Si vero ad eius partē pervenerint ear-
nosam curabilia sunt ex eis ea que sunt simplicia. non com-
posita. non apostemata non vlcerata saniosa facta non fo-
rata. **Dixit. n. Sal.** vbi supra vulnera que eueniunt in dy-
aphragmate facilius nisi penetraverint curari possunt si in
carnoso contigerint loco neq; prohibentur solidari causa
sui motus. **C** Verūm aliquādo dure curantur: maxime si
tument et apostemantur ipsis nondū solidatis. Saniosa
enim non solidantur: eo qd sanies ab eis nō pōt sufficēter
expurgari: sed in vulnere remanens ipsum quotidie sui
acuitate mordendo ampliabit et profundabit: donec illud
penetrare faciat. dyaphragma autem in quacūq; sui parte
perforatū. sequitur anhelitus ablatio et mors. Et de perue-
nientibus ad mediastinum idem dicendū est qd dictū est
de pervenientibus ad partē dyaphragmatis nervosam.
C Que aut perveniunt ad pulmonem. **Sal.** vbi supra in-
vuit ea posse sanari siue in venis siue arterijs siue cānulis.
siue in carne eius eueniāt. Atq; qz **Sal.** illo loco de vulne-
ribus loquebatur venarū mēbroz spūalium. puto qd de
vulneribus venarū pulmonis maxime intellexerit. Et mo-
uit **Sal.** ibi rōnes quorundā cōtra dictū suū et eas soluit
vt in sermone 5. ca. de vulneribus illatis pectori plene di-
cetur. Inuentum aut est experimēto ea posse sanari. dixit.
enim auctor compendij in 6. Non debent medici despe-
rare de curatione eorū maxime si recentia sint. Nos dixit
ipse multos curavimus neq; decepti sumus. Debet ta-
men curari in principio festinētia qd consolidatio fiat an-
teq; vlcerentur et saniem faciant. Maxime tamen ex eis sa-
nantur que parua sunt accidentia in partibus pulmonis
que nimis moventur: quāvis ista adhuc difficillime sanen-
tur. At enim **Rasis** 4. continentis. si fissura vel vulnus
fiat in venis pulmonis aut carne ipsius difficilis fit cura
eius ex multis conditionibus. s. eo qd vene ipsius sunt ma-
gne et caro ipsius pauca mollis: et cartilagines ipsius sunt
multe et pulmo est in motu. Et medicīne facientes ad cu-
ram habent transire per loca plura. quare debiles perue-
niunt ad locum. Ad rationem tamen de motu. respondēs
Sal. vbi supra dixit. qd solus motus a consolidatione non
prohibet nisi ei coniungantur alia prohibētia. Et de hijs
in capitulo sequenti. de pñi dicitur. **C** Et scias qd vulnus
eueniens pulmōni in superficie eius deterius est euenien-
te in profundo ipsius: quoniam potest deterius mundifi-
cari a putrefactione eius. non enim habent vias aptas ad
purgationem illius: profundum vero habet cānulas per
quas expurgatio putrefactionis fieri potest. Si vero vul-
nus solum pleuram perforaverit curabile erit. Et cura ei
ponetur in 5. sermone. ca. supra dicto: vbi etiam ponentur
signa cuiuscūq; dictorum vulnerum.

hic

Vulne
pulmonis
in pñi
pio san-
possunt

aliqui
de vuln-
bus
obstant
pñi et
causa
lib-
rum

Cura epi-
matie per
incisiones
aut per ca-
uterijs a-
ctuale.

Quoniam
vulnera
quorundā
cōtra dictū
suū et eas
soluit

Facto cau-
terio con-
fortare ro-
tum pect-
et locū cau-
terij opz.

Dic tamen ponā signa vulneris pulmonis. Dixit Sal. ubi supra debes verificari q̄ quo diens alicui ex voce magna vel casu vel re simili accidat q̄ spuat sanguine superabundanter calidū et rufum ascendentē cū tussi absq̄ dolore in pectore q̄ vena in pulmone incisa est. Et Rasis dixit. ex libro signorū. Si vulnus fuerit in pulmone emittit p̄ spū sanguis superabundans humidus similis spumē et erit tussis singultus et stragulatio. Et si includit sanguis in pulmone inflabitur collū et attrahetur. Et ad inferiora. **Dicunt.** tussis est cō signū solonis continuitatis in pectore et pulmone. **Sed** signa propria facti in pulmone sunt quinq̄. s. q̄ sanguis sit multus. et hoc iō q̄ in pulmone sunt vene et arterie multe et magne. Et q̄ exeat subito. eo q̄ p̄ vias exit amplas. Et q̄ sit rubeus clarus eo q̄ talis est sanguis nutritiū ipm. Et q̄ sit calidus: q̄ sanguis pulmonis est multū colericus. et de propinqua eriens pte. Et q̄ sit eritus eius absq̄ dolore: eo q̄ pulmō nō sentit. Et p̄ prias cās sanguis eries ex pectore est paucius tarde eries cū tussi et dolore: rubeus nō clarus nec ita calidus. **Pulmonis** autē cāne quinq̄ accidit vulnus in pellicula exteriori cooperiente cānā ab extra. et quinq̄ peruenit ad pelliculā exteriorē cooperientē cānā ab intra. Et quinq̄ peruenit cū altera istarū pellicularū ad cartilagineas et annulos: pelliculas p̄tinuantes eos. Et quinq̄ est cū p̄foratiōe ei⁹. et quinq̄ sine ea. Et quinq̄ accidit in superiori pte eius versus epiglottim in ipsa epiglotti. Et quinq̄ inferiori cāne pte eius versus pulmōnē. Et cā vulneris cāne pulmonis quinq̄ est intrinsecas: et quinq̄ extrinsecas: p̄m plm est catarrus a capite descendēs in ipsam et in ea retētus. Et quinq̄ raro pōt accidere ex superfluitate in ipsa cānā congesta. Et quinq̄ sequit ad apā qd̄ saniatū est in ea postea est eruptū. **Extrinsecas** autē esse pōt incidens aut perforās aut p̄tūdēs: et casus: et percussio: et silia. Et qd̄ cā extrinsecas sciri pōt per indagatiōē et relatiōē eius: et appet vulnus exterius. Et apā scit per signa eius que p̄cellerūt. **Et** catarrus cognosci pōt per ea que dixit Sal. s. ingeni: ponens exēplū in quo dā iuuenis. 18. annorū qui multis diebus catarrū habuerat: deinde in sreatu et tussi calm sanguine et rubeū: nō tū multū emisit. Lūq̄ nō sanā vulnus cāne cito: sed saniat et fit vlcus: tunc a p̄n. aliquid emittit in sreatu parū sanguinis: quinq̄ parū saniet cū dolore et parua tussi. Lūq̄ plongatur ei⁹ cū de pellicula cāne interiori. et quinq̄ perducit ad emissionē cartilaginū siue annulorū eius. Dixit Sal. q̄ iuuenis ille eiecit partē pellicule interioris cānalis pulmonis: quā cū vidisset Sal. et eius grossitiē et infirmū dolorem sentire: arbitratus est partē illi⁹ corporis esse qd̄ est intra guttur: qd̄ ostensum est ei ex voce et loq̄ infirmū q̄ corrupta erat. Et q̄ vox et loq̄la omnes p̄ncipalr sunt gutturis: si per ipsarū lesionē guttur lesū fuisse demonstrauerūt. **Et** dixit Sal. signa horū vlcerū sunt tussis pua in qua sreat aliquid q̄ corticis pue. Et ore aperto nihil pōt videri ex eis. Et q̄ iuuēs p̄ approximata gutturi intus in ore et ab extra et. Et sentit aliquā angustia in pulmone. Et ista vlcera quinq̄ eveniunt in febre pestilentiali: q̄ hec febris corū p̄t humores qui corrupti descendunt ad cānā et vlcera ip̄am. cognoscit aut locus vlcis per locum doloris.

Ponam autē hic curā generalē vulnerū mēbroz intrinsecorū. Dixit Sal. 4. de inge. sanī. Libaria necesse est vt sint stiptica et viscosa si volumus cicatrizare et solidare ea. si autē mundificare ea necesse sit dabimus ea que parū sunt colatiua. i. mundificatiua. Et ego nescio quid horū melius sit melle nō cocto. Et que iunāt vulnera interioria in consolidatione preter vllū nocumentū sunt vpoq̄ stidos balauftie: galla p̄sidiata terra sigillata luti steller: succus sumach: bractea aqua ros. et silia. Et opz ea dare cum aq̄ in qua sunt cocta stiptica sicut cotanarum: amba berberis maxime lupulē: extremitates vitis: et mirtus. Aut def. cū potius

bus stipticis. Et opz te cauere vinū dū apā calidū adest. In alio autē tpe minime. Et opz cū p̄dicta decoctione misce ri et tēperati diagagatū et gumī arab. et maxime si vulnus sit in meri gula vel biancis. Et opz et de his gargarisma fieri. **Si** autē in cānālibus pulmonis sit vulnus. Infirmus supinus iaceat et medicinā ore teneat: et lacertos gule lacgos dimittat. Nā si ita fecerit aliquā pars medicine illi⁹ ad cānāles pulmonis defluet. Et testat hoc q̄ in sanitate quedā fluūt ad pulmōnē quasi descendādo. Et necesse est vt nō multa q̄ntitas de hoc ad pulmōnē descendat: q̄ faceret tussire p̄tra modū. al. facit tussim p̄tra modū. Et n̄ in frigidityte opz respicere ne nocumentū ex ea ad pulmōnem descendat. Nā si multum ex ea defluat ad ipsū vel ut aqua suauiter per superficiē meri nō facit nodū. Si autē pueniat ad cānālem spū obuiatē facit tussim: et quasi modū. Et dixit. misce mel in oibus medicinis pulmonis et pectoris: q̄ si hec sola stiptica damus moram faciunt in stomacho: neq̄ penetrant: mel et iunāt alio modo eo q̄ nō nocet vlcenibus. **Et** si vulnera fuerint in renibus vel vesica mel est et eoꝝ medicinis miscendū: et ea que vīna puocant. **Dixit** auctor cōpendij in. 4. Si vulnera in stomacho sint nō est necesse stiptica cū medicinis: misce q̄bus ad stōm dirigant: q̄ ipsa p̄ seipsa ad stōm ire manifestū est: sed in vulneribus alioꝝ mēbroz necesse est ea misce cū medicinis que ad illa mēbra dirigāt ipsa. **De** vulneribus et vlcenibus cāne pulmonis intrinsecis. Dixit Sal. ubi supra: vulnera que sunt in cānālibus pulmonis in pellicula interiori eoꝝ: et maxime i ea parte q̄ vicina est gutturi: aut in gutture ipso: sumēdo hic guttur locū q̄ est cōis meri et cāne qui dicitur faur et faringar: et ipsam epiglottis possibile est vt sanet: imo vt ipse innuit est facilis curatio nis. et si sunt saniosa. qm̄ p̄ma vulnera sunt in via aeris: et non sunt multū distantia et p̄nt mundificari facili: nō cū multa tūz: si amo aliquā sola resecatiōe mundificari p̄nt. Que et sunt in pellicula magis inferiori et magis distāte ab ore et sanabilia sunt: et nō sic facili: q̄ nō sic facili p̄nt mundificari. Et que accidunt in cartilaginibus eius adhuc sunt cureminis facili p̄p̄ dūritiē sub ea. Et que accidunt in pellicula cāne exteriori nulla stāte apparitiōe ab extra difficiliter curatiōis existunt: q̄ sanies que in ipsis aggregat nō pōt nisi difficulter expurgari et cum tussi difficiliter nō sunt in via aeris: neq̄ ad ipsam facili p̄uenire possit p̄pter dūritiē sub cāne. et. **Cura** vero eoꝝ per dietā est vt cibi sint facili digesti sicut iura et p̄sana et sint ante sanatiōnē stiptici glutinatiui. Et si sic non fuerint consolidata et saniet fecerint dent cibi mundificatiui. Et eis mundificatiui sint reditus ad cibos et potus stipticis. **Cura** vero eoꝝ per p̄ositionē. dixit Sal. solidari et incarnari debent cū medicinis stictis stipticis approximatis intus in ore et extra: que cū in ore tenent cū aliquilibus lenitiuis misceant sicut dixit Auer. coll. 3. curen inquit cū desiccatiuis mixtis cū lenitiuis. Dixit auctor cōpendij. in vulnerib⁹ cāne pulmonis bonū est exterius cū desiccatiuis cataplasmati cohibēdo egrum a tussi quanto magis fieri poterit. **Et** si ad saniet dēgenerint sicut alia vlcera curāda sunt: et medicine in ore tenende sunt tpe quo patiens supinus iaceat super dorsū suū relaxando lacertos collūq̄ per hunc modū humiditas medicaminis fluat ad corpus cāne et operabit decens operationē suam. Et lac quidem in cānālibus pulmonis magne actionis est. **In** curatiōe autē vulnerū venarū et arteriarū intrinsecarū Sal. s. ingeni ostendit eoꝝ curatiuas intentiones sumendas esse a re nālie et a re p̄ter nām. A re quidem nālis sicut a cōpositione et a cōmpleione. Et a cōpōne maxime appositione et plasmate a quibus sumit quintuplex indicatiō. vna de forma infirmitatū quibus medicine approximant. 2. de materijs et formis ipsarū medicinarū. 3. de loco approximatiōis earū. 4. de q̄ntitate ipsarū

De vlcera

De medicinis
cūis
in ore
et extraQuia in
dicatiōe
sue men
tiones pa
venae in
cura horū
vulnē.

rum approximationis. Et 3^o de loco eūatiois māx que ali
quādo ex dictis vulneribus sunt educēde. **C** Prima harū
dixit Sal. ex positione z creatioe cognoscimus noticiā di
uersarū galiiarū. Nā alia est ad imittendū medicinas in au
res. alia in nares alia in anū alia in vesica z alia in vulnera.
Et de 2^o dixit q. filr ex positione z creatione mēbz ostē
dit nobis q. vulnera que sunt in pectore z pulmone z sto
macho sunt curāda posibus z cibis. Et q. ea que sunt in
superioribus intestinis curant per ea que superius sumū
tur. Et q. ea que sunt in inferioribus p. cristeria. difficilius
tū ea que sunt in pectore z pulmone curantur eis que sunt
in stomacho remota a loco ad quē perueniunt medicīne.
vnde virtus medicīnāz p. iusq. ad ea perueniāt deficit. vñ
debent eoz medicīne fieri fortiores q. ille q. sunt z dantur
p. pter stomachū. Et in his verbis indicat Sal. de 3^o z 4^o
indicacione. **E**t de 5^o aut dixit. q. ex positione z creatione
cognoscimus saniem in pectore z pulmone cū tussi mundi
ficari debere: cū nō habeāt aliā viā mundificationis eoz.
Stomachū vero ex vtrāq. parte possumus mundificare. s. su
perius cū vomitu z inferius cū fluxu nāe. **A** complōne ve
ro mēbz sumitur indicatio. dixit Sal. Membra q. plura
membroz officialiū in hoc q. sunt cōsilia. i. in hoc q. sunt
cōposita ex p. siliis quibus attribuitur principalr cōplo.
z ex quoz cōplōnibus resultat cōplo in officiali. **E**t re
nū p. ter nām. s. a morbo z causis eius: z accidēti ostēdit
nobis indicatio sumpta hmoi vulnera desiccari debere: si
cut z alia vulnera. Dixit auctor compendij. In operatione
tus cōsidera diuersitates mēbroz eoz que grossam mate
rie formā: z locum z qd. insit in forme pueniat. Et quomō
do denē medicīne siue puluerizate siue solide siue liquide:
z qualiter ad locū infirmū veniāt: verbi grā. Si in stoma
cho sunt vulnera z vellemus eoz sanguinē mundificare si
ue mundificare stomachū a viscoso flegmate cū radicibus
z oximelle fiat hec cura molesta. Sed bona est illā saniem
cū rebus mundificantibus eam inferius deponētibus mū
dificari: sicut cū laxatiuis moderatis. Vomitus p. uocatio
necessario sibi sanie vñdīq. coadunat z dilatabit. modera
tum vero medicamē laxatiuū nō filr. Non enim vt motus
vomitus cōmouet. s. suauiter inferius saniem deponit: vñ
de z securus est q. meri nō compatiatur quia. omne vomī
tū acutum z meri sensibilissimum est.

Et de vlcere pectoris z mēbroz eius z ptisi. Cap. xxvij.



Ectozi z mēbris eius accidunt vlcera
quemadmodum z quibuslibet
alijs mēbris aut a causis extrinsecis: sicut a
vulneribus ab extra illatis: z confutionibus
que suo tēpore nō consolidant: sed saniem fa
ciunt: aut a cā intrinseca vt. ab humore acu
to: colera mordacitina: flegmate salso: vel humore adusto:
aut apate qd. suppuratū est z eruptū. Et humor quidē pae
dictus aut est in ipsis pectoris mēbris cōgestus. aut a toto
vel aliquo vel aliquibus mēbris eis insuit multiplicatus
in toto vel membris in ipsis ex regimine repletior: aut di
missione eūonum consuetariū spontaneā vel artificiali sa
ctay. **E**t ista quidē vlcera oēm diuisionem recipere pos
sunt: quaz recipiunt vlcera in mēbris alijs. Postrema sū. i.
ultima diuissio eoz est sū diuisione mēbroz pectoris: qm
dixit Aui. aut sunt in pectore: per pectus hic intelligens
musclos intrinsecos in medio costay existētes qui termi
nant ad interius z cum eis simul ēt pleurā aut sunt in vela
mine. s. distinguente spūalia a nutritiuis. s. dyaphragmate
aut ētrū velamine distinguēte pectus per longū in dextrū
z sinistrū. s. in mediastino: aut sunt in pulmone. **E**t de cau
sa humoralī aliunde p. ueniente ad pulmonem. dixit Ra
fis 4^o continentis. ex verbo Sa. vlcera in pulmone ex gut
ta inseparabili z acuta z subtili que ex assidua ipsius fluē
tia ad pulmonem corosionem facit in ipso aut in alijs an

helitus instrumentis proueniunt. Et flegma salsum si di
scursum fuerit a capite ad pulmonē assidue generat in eo
vlcera in vltimitate malitie. **E**t de causa autem vulnere
ab extra illatorum non suo tempore solidatorū. dixit Aui.
multotiens accidunt vlcera pectoris facta in vulneribus
putrefactis: z accidit in eis vt corripantur aliquādo ossa
ita vt indigeant sectione eius qd. putrefactum est in eis: vt
saluetur illud qd. vicinatur eis: z non corumpatur a pu
trefacto. Et similiter quandoq. peruenit ad illud quod se
quitur ipsum de panniculo.

Et ex vlcerebus partii pectoris est ptisis. Scie
dum tamen est q. vñ sumpta
ab auctoribus reperitur. vno modo pro mala complōne
siccā totius qua tabescit z macrescit corpus totum: z atte
nuat cōsumptis nālibus humiditatibus eius: z vt sic sum
pta est idē qd. tabes. Et est ista mala complō siccā: aut sum
plex aut cōposita cū caliditate aut frigiditate. de qua dixit
Sal. in libro de tabe vt scribitur a Rabi. 2^o particula. Cū
in corpore dominaat siccitas sola dī simplex ptisis: nō quā
Iaac febriū 3^o intellexit: sed cum siccitati dominanti con
iungit frigiditas dicit esse tūc ptisis cōposita: que acci
dit senibus z eis qui incidunt in silem morbu z vocat etbi
ca senectutis. Et si condominati siccitati coniungit caliditas
dicit ptisis cōposita: que accidit ex febribus: de pēdēt
bus ex mēbris corporis. s. ethica febrilis. Et cū hec cōplo
siccā erit in corde inclusa dicit ptisis vera. Et scias q. lib.
Sa. qui nunc intitulatur de tabe solebat intitulari de ptisi
tabes. n. z ptisis sic sumpta sinonime se habet. Et de hac
mala complōne siccā in corde inclusa dixit Aui. 3^o 4^o siccā
est ptisis. Et quia predicta ptisis a siccitate proueniens ali
quādo accidit ab accidētibus aie mouētibus spūs ad exte
riora corporis. vñ multi exalāt z deperdunt: vnde corpus
tabescit z exsiccat ne quis crederet ex hoc processum esse
aliā spēs: ideo Aui. primi 2^o. ca. de accidētibus anime.
non inuauit eā ptisim. Et ptisis sic sumpta large z impro
prie ptisis nominatur. **E**t secundo modo nominatur pti
sis proprie z stricte sumendo nomen ptisis pro cōsumptio
ne nālis humiditatis z corporis macrescentia prouenien
te ab vlcere pulmonis. Dixit enim Sal. super primo
epidimiaz. z ponit a Rabi. vbi supra. ptisis proprie nomi
natur cōsumptio humiditatis corporis que ex pulmōis
vlcere generatur. Et Mesue dixit. Ptisis est detrimentum
desiccationis cadens in corpus ex calore febrium habituz
dinalium natarum ex vlcere pulmonis. De ptisi pti
mo modo sumpta dictū est sermone de febribus de ea aut
2^o modo sumpta dicendum est hic.

Et hec quidem ptisis diuiditur in spēs dupl.
vno modo sū causas. Cause
eius aut sunt in pulmone per proprietatē: aut p cōitatē ab
alijs. Et que est per proprietatē aut sequit rupturā alicu
ius venay pulmonis p. aliqua dictay causarum in ca. de
spūto sanguinis. aut sequit rupturā apatis eius: siue ma
gnū fuerit siue parū. Aut sequit fixurā siue plagā acci
dentē in carne aut cartilaginibus eius nō solidatam: sed sa
niosa factā. Et que per cōitatē sequit aut ad sanie contē
tam in concuitate pectoris: que dum trāsit per pulmonē
vleerat ipsum sua corosione aut sequit humore aliunde
ad pulmonē defluxū q. naturaliter vel accidētaliter est ac
tus corosiuus. **E**t de dictis causis dixit Sal. primo epidi
miaz. z ponitur sic 4^o continentis. Spēs ptisis sunt tres.
s. aut ex gutta fluēte ex capite. supple. vel alijs mēbris: vel
ex sanie ad pulmonē descendēte vt ex squinante vel vlcere
cāne pulmonis: siue ex alijs vlcerebus partii pectoris. Et
catarrus quidē vlcereat pulmonē sicut z alijs humores sui
acuitate nāli vel accidētalī: aut cauādo pulmonē ex sepi
simo casu p. ipm. Aut sit p. cussio accidēte post spūti san
guinis. sup. aut post p. pleumonā saniatā z ruptā. Et se
rapio

Vlcera pe
ctoris aut
sunt a cau
sa extrin
seca aut
intrinseca

De cau
sa

An vlcera
pul. sanari
possunt.

hūi apatur vulnus induraf z curationē recipere nō pōt. sed tū cū eo longo tēpore viuere pōt. **C**Aui. quozqz pēdictā discōrdiaz sedans dixit. qz sermo Sal. in vlcēribus pulmonis est qz si accidūt a solutione singulari z nō ab apate nec a corrosiōe humoris corrosiui. uno fiat pp egritudine aliā. pp quā fit simplex vulnus vt pp casum vel percussio/nē z nō apatur. tunc dū permanent vulnera z nō sunt ad huc saniosa recipiūt sanitatē. Et sū illa qz sunt ex vlcēribz ex quibus adueniūt spūtū sanguinis z nō sunt saniosa z nō apantur recipiūt sanitatē. Sed qz sunt ex apate vel corrosione nō recipiūt sanitatē. Et quare nō recipiūt sanitatē Aui. adduxit pro causa supradictas rōnes Ser. Et addidit qm si vis mundificare vlcus opz vt illud facias cū exiccationis facilitantibus spūtū. Et iste sic lenificātes spūtū sunt lenificantes vlcus: cuius pū vlcus requirit. Et dixit Aui. si ad ministras medicinas frigidās: ipse sunt tarde penetrātes: z si sint calide ipse addūt in febre in qua cōcant vlcera pulmonis. Et si humectātes ipse prohibēt consolidationē vlcē. osum. n. vlcēri cura est exiccatio: z proprie huius vlcēris ad qd veniunt humiditates z desuper z de subtus. **C**Dixit Raf. 4^o conti. vlcus pulmonis accidēs a corrosione incurabile est: qm hū vlcus putridū fit. Et inde seqz qz in toto corrodit pulmo aut in statu corrosiōis defecaf pulmo z induraf. Ita vt nō possit amplius solidari. Aui. Dixit. vlcera facta ab humore corrosiuo nō sanātur nisi reccificent in spatio in cuius simili opz vlcus induraf z fiat fistula qz nō solidaf oīno aut dilatef vlcus adeo donec corrodaf totū corpus pulmonis. Et dixit. in vlcēribus factis post apā qmz aggregant iste eedē intentiōes. i. cāe. Dixit Scilicet. Raro z quasi a casu pōt ptifis curari. Et erit hoc precipue qm fuerit in pū. z ante qz accidētia terroris induerit z maxime si in pēnū pulmonis plm se mouentibus nō euenierint sed in parte eius que minus mouet. **C**Nō tant quidā qz oīs ptifis vera est periculosa z mortalis: tū vna dicit periculosa alia nō qz in vno aliquo homine sit mortalis: z in alio nō. sed sic dicit qz citius perducit mortē. Et ptifis in apparatis ad eā est leuior: qz a minori causa inducta: z tū in eis est periculosior: pp debilitatē virtutis eoz: z pp consecutionē cause conseruātis. **C**Dixit Aui. multo tēs tussis in ptificis fit vehemēs z perducit ad spūtū sanguinis pūnuū. Et si curef tussis eoz cū phibitiuis spūtū moriunt cū lenitate adueniēte eis. i. cū fluxu ventris pp exuberantiā materie vel cū lenitate. i. cū defectione anhelitus pp coartationē materie: z videaf alleuari ex egritudine fluxus sanguinis. Si vero dimittit tussire moriuntur cū spūto sanguinis. **C**Sal. 4^o de interioribus in cap^o vltimo dixit. ponens passiones pulmonis quas raro reperit euenire. Quidā subito tussiendo screauit materiā quā si subtilē: colericā inter rubēā z citrinā. que quidē aliquā tēpore augmētatus remansit. postea febris tenuis secuta est: z incidit in ptifim z corporis consumptionē: deinde tussiendo eiecit sanie. Et post quattuor menses eiecit parum sanguinis cū sanie mixtū. Et cepit corpus eius consumi z febris augeri. Et tandē magnā quantitātē sanguinis excreauit: z febre augmentata z virtute deficiente mortuus est in modū ptificoz. Vidiqz aliū sex mētibz eodē modo screasse. Et aliū ultra sex menses z cū omnibus nostris auxiliis attributis eius nullus euasit. **C**Rafis 4^o continentis. ex primo ca^o questionū empimē. Est quedā species ptifis que tenet caliditatē malam z crudelem z breuis coadunationis: que species non ostendit omnino digestionē in spūto: aut si ostendit spūtū erit fetens z paucū: z horzatur eo qz accedit ante parū. Et est etiā alia species nō mala: sed longi tēporis que perfecte digeritur z breuiter: z facit facile fieri spūtū. Et est etiā alia species ptifis accidens sine febre quā antecedit tussis diuturna z spūtū grossum: z vltimum nimis simile glutini piscium: absqz caliditate ali-

qua omnino. z nō fit hec species ptifis ob causam vlcērat pulmonis: sed assiduitate reumatis descendens ad eū in quantitatē multa: z ex strictura cānālium pulmōis. Et sic macrescit corpus ex quantitatē tussis z anhelitus angustia. **C**Corporū quedā sunt apta parata cadere z incurtere pūsim verā ex habitudine ipsoz z quedam ex complone. Et quedā ex etate: quedā ex sexuz: quedā ex dispositione mēbroz suozū magis qz alia. **C**Ex habitudine quidē dixit Ipo. in libro de aere z regione z ponitur a Rafi 4^o continentis sic. habentes corpora solida sunt ad ledendū venas de partibus interioribus pulmonis magis apti qz habentes corpora humida. i. lenia mollia: z pōis ad pūsim qm dixit Rafis. quicūqz parati sunt ad spūtū sanguinis de pulmone parati sunt ad pūsim. Et Aui. dixit. corpora dura spissa pp illud qd accidit eis de eruptione venarū parata sunt ad pūsim. **C**Dixit Serap. ea que velociter apta sunt ad suscipiendū hanc egritudinē sū qz antiqui dixerunt. sunt quoz pectora sunt stricta quibus nō est cōcauitas ita qz sunt eoz spatule stricte denudate a carne eleuate eminetes retro sicut ales quaproppter nominantur ala ta. **C**Dixit Sal. spatulas habent ad modū alay. Et ait Raf. i. brachia remouent a lateribus z sunt sicut ale. Et suscipiunt. dixit Serap. illa ē corpora: quoz colla sunt longa z gule eminentes z pectora sunt stricta. **C**Dixit Aui. parati ad pūsim sunt alati habētes pectus strictū z spatulas nudas carnez: pprie posterius eius. Et habētes spatulas declines: z ad anteriora intendēdo: z quasi vnicūqz eoz sint due ale: z quasi spatule eoz sint abscessē ab adiutorio ante z retro. Et habētes colla longa: z inclinantes ea ad anteriora. Et qmz procedunt guttura eoz z proeminēt. In pectoribus quidē eoz multiplicatū ventositates z inflatio est in eis ppter debilitatē pectorū eoz z debilitatē virtutū eoz: z paucitatē caloris in eis. Et iste ventositates per se z etiā attrahendo materiā possunt esse causa ptifis. **C**Ex complexione quidē magis apti. Dixit Sal. super 4^o epidimiaz. z ponitur 4^o continentis. habentes complexiōnem frigidā z proprie humidā: qz apti sunt ad fluentiaz guttarum: z ideo apti sunt ad pūsim: z sunt habētes capillos rufos: z cutē albā z puncticulos rubeos in ea z declines ad rubedinem z glaucitatē oculoz. Et Aui. dixit. complexio susceptibilior ptifis est complexio frigidior: qz talis est que multiplicat catarros. z horz forme sunt leues albe declinantes ad subalbedinem siue fluitatem. **C**Ex etate vō Ipo. 3. affo. in affo. Adolescentibus vero zc. pūsim nominauit inter egritudines qz accidūt iuuenibus. **C**Et in 5^o eoz dixit. ptifis. a. 18^o anno z vlcqz ad. 36. innascitur comprehendendo per ipsum tempus puberes z iuuenes. Et causa est. dixit Sal. in cōmento dicti affo. adolescentibus vero zc. qz puberes z iuuenes sunt inordinati: z motibus fortibus fatigantur: vnde disponunt fractioni venarum a causis primitiuis. disponunt etiam eidem propter sanguinis ebullitionem ex seruoze colere que multiplicat in eis. Non autem sunt puberes z iuuenes apparati ptifis propter multiplicationem catarroz cum sū plurimū nō multiplicent catarri in eis propter fortitudinē digestiue ipsoz: z aliaz virtutū naturalū. z propter caliditatē z sic citatem complexiōis eozū consumēt catarros. Sal. 3^o affo. in cōmento affo. Ultra vero hanc etatē zc. multi moriuntur ptifici in etate prime senectutis. Nam spūctes sanguinem in iuuentute in pūsim transeunt in senectute z moriuntur. **C**Rafis vero 4^o continentis. ait. dicto vere scriptū hic fallaciam: qz vidi qz vita ptifici durat per vnu annum. **C**Dixit Aui. etas in qua multiplicatur ptifis est illa que est inter decem z octo annos z vlcqz ad euentum trigimi. Et ex dictis patet quō diuersimode flegmatici z colerici sunt dispositi suscipere ptifim. **C**Pueri vero nō sunt parati ad pūsim propter fortitudinem suarum virtutum naturalium

nālium et paucitate ebullitionis ex paucitate colere i eis. Dixit Mes. Raro ptingit hec passio pueris et senib? et si cadunt interdū senes in illam occultari pōt in eis et diu uiuere. Et senes non sunt ei apparati pp siccitatē et duritiem corporis suoy et pulmonum eoy: quia non de facili patiuntur a cataris et remissionem feruoris sanguinis in eis.

Ex sexu vō: qm̄ dixit Sal. super 4^o epidimiaz. Mulieres aptiores sunt ad ptisim viris ex frigiditate complexio num eay: et angusto pectore ipsarum.

Ex dispoñe vō mebroz suoy: qm̄ dixit Sal. qb? capita velociter replētur: et ide discurrūt gutte ad pulmonē apti sunt ad ptisim: p̄cipue si gutte calide sint et acutē: qm̄ vt dicitur ipse sup 6^o epidimiaz. hñtes ipas guttas calidas: et acutas nō pnt eas p̄tinere in pulmone donec digerātur: et per spūm eijciant eas. sp̄ antecessione ipsay guttay in pulmone. Si vō gutte sint sine acuitate p longā morā digerūtur et p spūm eijciant. Si vō remāserit pp aliquā occasionem ob punctionē vehemētē eoy tussis vehemens expectat.

Et sic ex ista vehemētia tussis pōt in pulmone vena scindi: et sic ptisis seq. Et q ex assiduatione fluētē guttay sequitur oīno ptisis. Et Aui. dixit. si cū. s. p̄dicta habitudine est de bilis cerebroy ipsoz recipiētum ab alijs mebris super fluitates. si que postea cadunt in pectora eoy et nō digeruntur cibis: tunc cōplētur dispoñes apparate ad ptisim et proprie si fuerit humores eoy colerici: qm̄ soli sunt cā catarro ru acutoz mixti et cum slegmaticis sunt cā salsoz. Dixit Serap. q si aggregātur in eis due pprietates. s. malitia cōplexionis pectoris. s. q si sit strictū et debilitas capitis est illud plus ad suscipiēduz ptisim.

Et Rafis 4^o ptisim. ait qb? reumata discurrunt nimis ad pectus apti sunt ad ptisim: et maxime si gutta fuerit acuta et pect? strictū. Qz si complexio fuerit calida colerica paucē carnositatis erit apta vltimitate ad ptisim.

Et qdā addunt p̄dictis q hñtes collū graue. et crura toztuosa hñtes p̄ncipiū cānalis narium strictū: vt nō debite valeāt supfluitates cerebri expurgare: vnde defluant ad pulmonē. Et quos frequēter et sepe inuadit grauis tussicula cū pūtura spatulay aut inuallayz fuerint facile irascētes parati sunt ad ptisim.

Et corpora habet spissa et dura: et silt graciles hñtes venas. dispositi sunt fractioni venay. Et inde ad ptisim. Et dixit Serap. hec egritudo nō accidit illis quoy spatule sunt p̄formes pectoribus eoy non adnexe cum eis. Et sunt carnes eoy et ossa grossa: et nō sunt gule eoy. s. epiglotti eminentes: his. n. non accidit spūm sanguinis nisi raro: ita q accidat p accēs ne cellariū vt casum et filia. Et Raf. 4^o ptisim. Lozpora habetia spatulas adheas pectori bene carnosas et collū grossum et remota sunt a passione spūm sanguis: et raro lz qñqz occurrūt eis spūm sanguis ex cā magna faciēte necessitatez ad lz p̄ns isti nō sunt parati ad ptisim.

Dixit Jpoc. p^o de aere et regione. et ponit sic. 4^o ptisim. habitātes in regionib? frigidis apti sunt ad scindēduz venas de partib? inferioribus: et sic ad ptisim magis q̄ habitātes in regionibus calidis. Dixit Aui. ptisis i regione frigida est plus pp illud qd accidit de ruptura venay et spūto sanguis plurimo propter catarros viscosos et duritiem venay.

Et tps in quo multiplicatur ptisis est autūnus maxime pp inordinationē ei? et frigiditatē: et siccitatē eius it? claudentes supfluitates. Dixit Sal. 3^o affo. Egritudines vero et ptisis prout est vlcus pulmonis non p se sequitur ad siccitatē aeris: qz siccitatis p se nō est facere defluxū humiū ditatū in pulmone: s. potius prohibere illum exiccādo humiditates. Nec ēt ēt siccitatis intātim deficere venam et indurare eā vt ex tali induratione frāgatur vt manifestat in ethicis et calefactis: qz in talem fracturā nō incurrunt.

Raro ergo in siccis constitutionibus accidit ptisis vera: et tunc maxime in multū apparatis ad ipsam. Lū ergo dixit Jpoc. in dicto affo. q in sicca p̄stitutione sit ptisis intellexit

de ptisi non vera. s. corporis exsiccatione abiqz vlcere pulmonis. Dixit Jpoc. 3^o affo. q si estas sicca et vorealis fiat autūnus vero pluuiosus austrinus quibuscūqz accidit ptisis. s. apparatis ad ipsam. Qñqz multiplicatur ptisis: quando estate boreali sicce succedit autūnus pluuiosus.

Mesue tempus magis paratum ad faciendum cadere in ptisim: et qd est vehementius nocet factis ptisicis est autūnus. Et conflatio borealis multum dominans: et p̄cipue qñ precesserit auster. Et conflatio austrina quando p̄cellerit boreas. Et regio borealis multū frigida et sicca et cibi et potus hñmōi et que hoc cursu procedunt.

Signa ptisis alia sunt generis et alia sp̄ez. Et signa quodam generis multa sunt. Quoy p̄mū est. dixit Alman. cū aliqz patiatur carnū diminutionē post tussim ex acuta vel cronica passione et spūto sanguinis aut saniei p̄cedente ptisim patitur.

De signis quoqz generis dixit Aui. sunt vt cōsideretur spūtum saniei ex forma suay: et colore et inspissatione. i. grossitie et alijs fm̄ qd dictū est in empimate. Sanies tñ qñis expellatur cum spūto cum possit esse sanies empimatis aut ab alijs vlcibus pectoris procedens: vt supra dictum est trāsiens per porositates p̄ncipuli velātis pulmonē in orificia cānulay eius: et spongiositatē sube eius: neqz de hui? saniei trāsitu admirādum est. Dixit. n. Sal. et ponit. i. 4. ptisim. sic. Qui aduhsant de ingressu saniei cōtēte in spaciōsitate pectoris de panniculo pulmonis ad cānas ipsius: quare nō admirat de sanguine grosso qui egreditur pellē penes ligaturā ossis fracti. Lū ipse sanguis veniens ad ipsuz locū nō habeat supflusā grossitiem sup grossitiē sanguis nālis in modica quantitate et suba pellis sit grossior: siphac continēte pulmonē in quātitate maiori valde. Ideo sanies exiens cū spūto nō est semper certū signū ptisis nec sufficiens ad iudicādum de ea nisi se queret post spūm sanguis: aut nisi post apā ei? In his. n. duobus casibus est signū certū: s. sine his nō est certum.

Medicus ergo visa sanie in spūto non d̄ statim iudicare ptisim adesse: qz aliquando falluntur: semper tamen suspitionem habere d̄ ne adsit aut futura sit.

Scdm̄ signum est febris et ipsa qdem dixit Sal. vt 4^o ponitur ptisim. est inseparabilis: qñis fm̄ eum quōtidiana ēt dicatur subtilis. Et Serap. dixit. comitat illuz cui accidit ptisis febris assidua multa minuta. Et Auicē. dixit. febris minuta inseparabili minuta. Dixit Dinus. i. sicca nō vaporosa. Est aut inseparabilis. dixit Aui. pp vicinitatē cordis euz loco egritudinis. Et pōt esse ethica et pōt esse putrida.

Ethica pp inflammationē cordis sequētem ad nō p̄gruam euērationem. Et putrida pp vapores saniei putridos cōcitos cordi. Et qñqz est alia febris putrida procedens cursu alioz humoy qui putrescunt. Et erit aut quartana aut tertiana aut quōtidiana. Et deterior eay. dixit Aui. est quartana: et adhuc deterior esset quintana vel septena: qz signat maiore exiccationē et cōsumptionem. Et minus mala est quōtidiana. et tertiana in hoc t̄z mediū inter eas: qz significat minore exiccationē qz quartana et maiorem qz quōtidiana. Et iste febres pnt esse separabiles periodice et pnt esse cōtinue inseparabiles p̄portionales. Lū ergo dixerūt auctores. febris inseparabilis intellexerūt de ethica: que tñ non semp est in p̄ncipio ptisis: s. vt plm̄ non longe supuenit. In p̄ncipio enim potest esse ptisis sine omni fe. vt cum adhuc vlc? fuerit parvū paucē saniei. Et sic intellexit Mes. cū dixit ptisim aliquando sine febre esse. Et hoc ēt innuit Azaraius. cap. de spūto saniei: veritas tñ est q nō diu stare pōt quin febris adsit: propterea q cor inflammatur pp debitam euērationem: et pp vapores putridos ei ab vlcere cōcitos. Et febris qdem p̄mo supueniens ptisi plm̄ est putrida: verū tñ non diu stat qñ associet sibi ethica: qm̄ facilius in ptisi caliditas extranea confirmatur in corde et suba eius pp longā et malā dispoñem quā recipit cor ante

Siles cū spūto exiens nō est semp certū signum ptisis.

Ptisis p̄t in p̄ncipio esse sine febre.

ptisim a causis ad quas ptisis seqtur que ex lōgo tpe cor-
de siccādo z calefaciendo ipsum disposuerūt facilius i eo
febrilis pfirmare calor: de qua febre vt supra dixit Sal. ē
inseparabilis. i. subtilis z minuta: qz subtiliat z gracile ef-
ficat corpus ipsum: qz diminuit. Et est dixit Sal. augens
pprie in nocte. Et pprie patiunt hoc oēs patiētes febres
subtilē. Et Rafis ait. dico q in nocte humectat corp? si-
cut humectat post cibū: z in diuersis horis datus fuerit.
Et qzuis auctores dixerunt hoc pprie esse signū februm
ethicay intellexerūt z oīz disponum ethicis febrib? cō-
similiū. Et sic volūt qdaz q hoc signū reperiatur i illis pu-
tridis sequētib? ptisim: qm in eis est corporis totius ari-
ditas. Cū ergo vapores a cibo eleuati ad mēbra pueniētes
in eis dispguntur faciūt ea pcipere nouū modum cū vigo-
re caloris aridi mēbroz. Cū aut quare magis in nocte qz i
die pcipiat istud signū in istis putridis z in ethicis etiā
dicta est in sermone 2^o de signis ethice. Et hic ē dī z est q
nox nātr est hora in qua cib? in cena sumptus melius di-
gerit z copiosus tradit nutrimentū: cuius cibi vapores
plures sunt qz de die: qm in nocte ē magis retinētur z nō
resoluūtur: sicut in die. quare magis humectant. In nocte
ēt pampius sentiuntur oēs alterationes qz in die. Dixit
itaqz Aui. febris fit vebemens ptificis cum cibo in nocte
fm calidā partē noctis: z hoc cum fit vebemēs in his ethi-
ca. In quib? verbis inuit q hoc etiam accidit in alijs fe-
brib? que sequuntur ad ptisim qzuis non sint ethice vt p-
dicti dixerunt. verumtū cum eis complicatur ethica: tunc
erit hoc signum manifestius apparens.

Ad dictū signum seqtur 3^m q facies in eis fit tornatilis.
Dixit Serap. Cōseqtur ei cui accidit ptisis extenuatio cor-
poris pp debilitatem nutritiue ipsoz: z pp caliditatem febrili-
ter resoluētē z psumētē humiditates corporis nutrime-
tales z radicales z successiue auget extenuatio ei? donec
pducatur ad faciem tornatilē. Dixit Sal. hnt concavos oculo-
los acutā narem z tympora plana. Et Paulus dixit. oculi
sunt vinctuosi declinantes ad albedinē z citrinitatē. Dixit
Rafis pcauitas oculoz inseparabilē oz febrē subtilē z
diuturnā sequi. maxime si siccitas ei? erit manifesta. Dixit
Aui. Cum accidit ptisis apparent significationes quas
diximus in fine capli empimag. Et hoc pp psumptionēz:
qm vtutes eoz debilitant a retētiōe nutrimenti z regie
ei? z caliditas resoluūt z liqfacit. Et qz de die in diē pamp-
pius pcedit psumptio: ideo omni hora magis supfluit.

Quartū signū ē sudor q accit eis ob cāz debilis vtutē: eo
q nutrimentū ipsoz velocit soluit: vt dixit Raf. 4^o pti. vñ
dicit q ptificis z dispositis ad ptisim frequēter accit vt in
sono sudet: qz hnt anhelitū angustiosuz cuius angustia i
sono auget. Et tūc vapores q i vigilia solebāt excludi ex-
pellunt p poros carnis vsus cutim. Jōqz cū nō sit i somno
calor acut? in cute resoluens illos in sudore ouertunt. Et
coadiuuant aliud ad hoc debilitas ptentiue eoz.

Quintū signum dixit Aui. si in sputo sunt crasse non
remanet dubietas quin sit ptisis z maxime si cause perdu-
centes ad ptisim iam pterierunt.

Sextū signū. dixit Aui. Qñqz fit color plūbinus in pñ^o
ptisis. vey ipsi? rubedo fit cū ascēdūt vapores: apparet. n.
in ptisi rubor pomi maxillaz sumis calis z igneis eleuag
ad faciē rubificantib? poma illaz sicut in pipleumonia z
maxime ex tīb? in pomis ipsis mulj venis z pomi ppin-
quis. Et Rafis dixit 4^o pti. Maxille rubescunt ob ca-
lesfactionem pulmonis z tussim eo q subleuant vapores
ad caput ex pulmone. Et ait. Dico q ex infestatione tussis
multiplicatur in facie sanguis z inde rubescunt maxille.

Septimū signū. dixit Aui. extēditur colla z duo cornua
fronti z pprie qñ pfirmat: collū. n. extēditur pp siccitatē z
peminēt duo cornua pp psumptionē carnis ipsoz: latera
aut exteriora dicit extēduntur. z hoc cum anbelant.

Octauū signum. instantur pedes eoz z in fine diez z apo-
stemantur pp corrosionem humoz z mortificationem ca-
lois inati ipsoz pp corruptionem cōplexionis. Dixit. n.
Paulus q ptificis accidit apa molle in extremitatib? fi-
cut hydropicis z habentibus complexionem malam. Et
Rafis dixit 4^o pti. Apstemata sunt in pedibus: qm
hnt i membz ex remotione ei? a corde velociter datini-
tium ad mortē. Et hoc est qñ plongatur temp? passionis.
Et dixit itez Rafis q ampule sunt in corporib? eoz ob
collectionem humoz corrosiuoz in eis.

Nonū signū. dixit Aui. qñqz accidit ei inclinatio ad am-
bo latera. nā accidit eis contractio ad ambo latera z indu-
ratio propter siccitatem.

Decimū signum. dixit Aui. pulsus eoz est fixus valde.
i. durus z est cum velocitate paruus. 3^o tñ dinamidiōz di-
citur: catheticis z ptificis pulsus est lapsioz: z tunc mortē
imminentem futuram ostendit.

Undecimū aut signū. dixit Aui. post illud. i. inclinationēz
ad latera accidit eis rugit? i vētre addita vētositate pp de-
bilitatē z trahunt hypochondria ad supiora z vebemens fit
tussis. Paulus aut dixit. erit rugit? in vētre cum attractio-
ne hypochondrioz ad superiora z fit vebementi.

12^m signum destruitur appetit? cibi pp debilitatem virtu-
tum nālium. Dixit enim Rafis 4^o pti. deficit post temp?
virtus appetitiua ex defectu virtutis nutritiue. Dixit Pau-
lus deficit appetit? cibi.

13^m signū. dixit Sal. p^o de interiorib? z ponitur a Rabi-
is^o partiu. incuruatio vnguū ptisim signat cui? est vlcus
pulmonis. Dixit. A. cūqz corp? icipit arefieri z extremita-
tes incuruari z capilli cadere pp priuationēz nutrimenti:
tunc iā ptisis vera est. Dixit Raf. 4^o pti. flexio vñ-
guis fit ex liquefactione carnis sistēti sub ea q ipsam deci-
net: z ex vtraqz parte stringit. consumpta. n. carne sustentā-
te vnguem vnguis constringitur z gibbatur.

14^m signum. dixit Raf. vbi supra. dico sicut vidi in affo.
Ipoc. alteratio mentis accidit ptificis. z hoc ex debilitate
caloris imati. Et iuxta quod fuerit proximus extinctio-
ni ita augetur in eo alienatio.

15^m signū dixit Sa. p^o de interior. ptifici hnt anhelitū ferē
tem. Et Ser. dixit. z cū multitudine fetoris odoris ei? qd
ascēdit in tussis. z pprie qñ ponit sup prunas. z hoc signat
debilitatē digestiue mēbz in quo est vlcus. Dixit Pau-
lus est cū sputo mali odoris nimis. oz tñ vt prune sint pro-
portionate sputo vt nō sint sic pauce q nō resoluunt ipsūz
in fumū nec tā multe q subito consumant illud. z dī hoc
oderare aliqua vilis persona z referre medico.

16^m signū: qm ptifici sunt fz plm cū pspiratione ventris.
qñqz tñ dixit. A. soluit vter ei? pp debilitatē retentiue.

17^m signum. dixit Sor. adest dolor in spatula finittra. Et
Sibertus dixit. q est familiare signum dolor spatule fini-
stre vsqz ad humeros.

18^m signum. leditur patiens ab inspiratione cuiuscunqz
aeris excedentis z calidi z frigidi.

Et ad vltimum dixit Serap. sequitur ad eos dissolutio. i.
fluxus ventris: z istud est propter debilitatem retentiue.
Et destructio appetitus propter debilitatem virtutis que
influit discontinuum. Et ad vltimum res que ascende-
bat cum tussis abscinditur: z hoc etiam dixit ipse in ceptione
ptisis male que conuertitur ad vebementiam z malitiam.
Et significatur tunc q materia est indigesta cruda imatu-
ra quare non ascendit. Sed cum in statu egritudinis acci-
dit: hic tunc significat propinquitatem mortis quod est qz
virtus in statu egritudinis debilitatur adeo donec non po-
test mundificare superfluitatem z constringuntur vie an-
belitus. Consequitur ergo pefocatio propter saniam z
humiditatem que egrediuntur cum sputo: z mors est eue-
niens subito.

Quare fe-
bres in pti
si sunt ma-
iores i no-
cte qz i die

in pti
si sunt
maiores
i nocte
qz i die

qñqz fit
color plū-
binus in
pñ^o ptisis

Signa spēs fm cās. dixit Auic. Illi ptifici quorū cā fuit humor corrosiuus expuunt saluam que h3 saporem aque marine saluam valde. **Edi** xit Paulus cū peripleumoniā fuit ptifici denigrabunt. **En** ptificis ex cā calida sputū erit citrinū vel croceū vel subrubē. Et diminutio corporis cito vehemētē et mani feste augetur. **Et** in factis a cā frigida sputū erit globo sum liuidū et non sic manifeste macrescendo diminiuit patiēti: cognoscit et causa calida et frigida p alia signa eaz. **Et** in ptificis ex catarro addiderūt signa catarrhi de relatione et titillatione palati et sputi abundantia et incōtinētia lachrymarū et alijs signis dicti caplo de catarro. **De** ptisi curabili. dixit Sal. sup 2^o epidimiay. et ponit a Rasi 4^o continen. pueri a tpe dislocationis ipsorū vqz ad tps pfe ete etaj deliberātur de morbis difficilib⁹ ex virtute augmentata in eis. et pprie a tpe in quo nascuntur pili in pecti nali. Et ait Rasi. dico pprie eo tpe deliberātur de vlcere⁹ pulmonis: eo q in eis curātur de leui: eo q in eis cōsolidā tur. Et ethica eis non accidit ob humidā cōplexionē eorū. Et ego dixit Rasi. vidi hmoi vlcera pulmonis nimis p dō minari in peripleumonia et curata fuerunt pfecta curatio ne. Et dixit. vidi nascituram in pulmone coadunātes spuē tem sanguinē. et deinde sanie et sanata est tñ in puero qnqz annorū. **Dixit** Auic. hoies magis susceptibles cure ptifis sunt infantes: sumens infantiam p tota etate pueritie vqz ad 14^m annū: q virtutes quaz operatio est cōsolidatio et restauratio sunt fortes in eis. Et q eorū corpora ex mollicie eorū sunt p solidabiliora. Et q sicut facilius vaporant. ita facilius restaurant. Et mulieres et sunt magis susceptibles cure ptifis q viri. **Dicunt** ptifim curabilez in pueris et pinguib⁹ et carnosos et mulierib⁹ pp dictas cās posse longo tpe palliari. Et addunt. Et in senib⁹ pp siccitatem eorū. **Dixit** Sal. sup primo epidimiay. Ptificus in quo facilis sit digō sputi et emissio eius durabilis erit p lō gum tps in vita. Attamen in ptifi impossibile est sputū digeri. s. pfecte. et ideo difficilis est emissio ei⁹ et si emittit ante par erit. **Dixit** Sal. 4^o de ingenio sanitatis. Eorū qui sunt duos vel tres mēses ad me venerūt nō oēs euaserunt. In qbusdam. n. āpa factum est incurabile. Et eorū in qbus āpa in vulnus puerum est cū febre nullus ad sanitatē rediit: verumtñ qui ex eis rectā viā secuti sunt iuuamentum habuerūt: qñ eorū vulnera neqz dilatari: neqz magnificari vltra valuerunt: et ideo longo tempore viui extiterunt. **Vulnera** quoqz pulmonis pincta cum malis et corrosiuis humorib⁹ si malitia fuerit nō multa ptingit liberari: vt patuit in dñā Romana. de qua Sa. ibidem locutus fuit in exēplo. Si dō malitia sit multa sunt incurabilia. **Ait** Sal. Mibi videtur q his solum vulnera sint incurabilia qbus mali humores roditui sunt: his vcz qui dum expuunt saporem sentiunt aque marine. Et rō incurabilitatē eorū est: q in curādīs malis humorib⁹ longum tps necessariū est. Et in tpe plongato necessario vnum de his duob⁹ con tingit. Nā aut vulnus induratur et fit fistula: et sic fit incurabile aut putrescit et cū eo totus pulmō. Et isti mali humores sicut inuit. Auic. primi 4^o. sunt aut colera aut melā colia adusta: aut flegma saluz. **Dixit** Serap. scias q vlcera pulmonis que accidunt ab humore malo et corroduntur non sanantur penitus. Et assignauit dictam cām Sal. Et fuit vlcus qd sit in eo absqz corrosione postqz pterijt ei tps longum: non sanatur penitus: s. possibile est vt alleuētur: ita vt non magnificetur neqz corrodatur neqz excedat locum suum. Sed si medicatur in principio sui aduentus sanatur integre. **Et** Rasi 4^o continen. dixit oēs spēs ptifis esse curabiles dum non accidat corrosio. **Dixit** n. Auic. vlcera pulmonis magis salua sūt illa q sunt de genere cruste. i. que sunt habentia crustam. Et intellexit qñ crusta sit in eis p ingrossationem humiditātū resudantium a labijs

vlceris: qñ ista crusta est bona: pp pcellum vlcerationis et pp fluxus sanguis: qñ stat ista crusta aliquo tpe. et postea cadit: et hoc est melius qñ si continue fluere et sanguis et humiditas. Sed si hec crusta foret pp humorē melancolicū adustum acutum p adustionē vel pp aliquā humiditatem acutam sibi admixtā: vnde corrodit et cōburendo facit escharā siue crustulam sicut facit impetigatio nō esset tale vuln⁹ magis saluum. imo talis crusta esset mala denotans malā cōplexionem et malū humorē. **Dixit** n. Auic. q illa crusta est bona qñ non est illic cā in cōplexione et in ipso humore qui faciat vlcus sicū impetiginosum. Et de ptificis cū crusta bene dixit ipse q qñqz accidit ptifico vt plongatur cū eo ptifis p durans cū spacio tps. i. satis extenso. Et similr extenditur a iuuetute ad senectutem: et maxime esset hoc si vlcus faceret tales crustas tarde remotionis. **Dixit** q. A. q vidit mulierem que vixit in ptifi circiter. 24. annos aut plus pay. **Sentilis** recitat se vidisse perusij mulierē que vixit vltra. 12. annos cū vlcere pulmonis cui omni anno reuertebatur sputum sanguis. **Et** dixit Sentilis q si ptifis multū impellerit in pulmone qd significatur p sputū sanie copiose ex extenuatione multa et febre ethica et alijs similib⁹ signis non est spes de liberatione. Si aut impellerit modicum: et sit sine sanie aut cū pauca sanie possibile est q sanetur si cito succurratur et ante qz ad vlcus sequat apostema. Et si iam incidit sanies: tñ signa mala non apparent spes haberi pōt aliqua. Unde 30ar recitat plures casus eorū qui postea visi fuerunt sani. Et considera hoc et casum quem recitat Suielmus et alia possibilia raro euenientia que cum eueniunt sequūtur indiuidualēs conditiones. Et dixit 30ar. 10^o theisir. oues liberatas fuisse et p solidatas de vlcere pulmonis pascentes herbam nobis ignorat. **Dixit** Sal. super 3^o epidimiay. et ponitur 4^o continen. Ptifis pellima iudicatur et velocis periculi quando cū ea cōponitur febris quartana: deinde duplex tertiana: deinde quotidiana. **Et** dixit primo de interioribus. et ponitur ibidem. Si per tussim eijcitur aliqua pars cānalis pulmonis sicut anulus erit in pulmone vlcus maximum: tñ iposibile est q sit de anulis magnis pulmonis: qñ si anuli ipsius magni soluti fuerint de ligamento ipsorū ante qz hoc fieret moreretur. Et si eiecta fuerit aliqua quantitas vene de pulmone erit: et non de canali eius: qñ vene que sunt in cānali pulmonis sunt sicut capilli. Iste tñ textus primo continen. sic habetur. Si quis corpus annulosum icreauerit tussiendo intelligemus magna vulnera in pulmone esse: qñ si hoc corpus cartilagosum in toto fuerit colo. i. in eo qd est inter guttur et pulmonez impossibile est in eo magna vulnera fieri et illius magnitudinis fore: prius enī qz ad illam magnitudinem deueniret et patiens moreretur. In pulmone vero possibile est talia vulnera nasci: qz per suā humiditatem putrescunt et ex acutoz humorū distillatione roduntur. Item qñ anuli pulmonis parui sunt et parim putrescunt et partim minime: vnde cū soltiuntur a pelliculis: in quibus alligati sunt extra exeunt. Qui vero in gutture existunt non similiter: bi. enim cartilaginosi sunt et duri et grossi et pellicule quib⁹ alligantur subtiles et nō firme. **Et** nos quidem cum tussi screare frustum vene paruum vidimus et panathomiā credimus ipsum de pulmone fuisse: vene enim que sunt circa pulmonis colluz extense quasi subtilissimū sunt pili. **Et** nos etiam vidim⁹ dixit Sal. quēdam iuuenem screantem quoddam pellicule frustū grossum et viscosum sputo mixtū quo viso intelleximus carnem de chorda fuisse que est in interiori parte gutturis. vnde sit fistula que epiglottis dicitur: et euasit hāc passionem: que non certificamus euasit qz vox eius basila erat. **Dixit** Auic. illud qd spuitur de venis: si est magnum est ex pulmone: et si est paruum est ex cāna: qñqz. n. expuunt anulos et corpora venaz et hoc cōtingit quando

Sputum
signat pri-
mum mortu-
le p tria.

appropinquat mors: et quicquid est anulos ex canna: et non est
hoc nisi ex vlere magno. **C**Dixit Ipo. 5^o affo. quicquid a
pili molestatur si sputum quodcumque exspuit graue fetet sup
carbones solum mortales: quia significat magna putrefactio-
ne in pulmone et spualibus que est incorrigibilis. Et quia est
vehemens et cordi propinqua non potest vita diu stare cum ea:
sicut et dixit Aui. 3. 10^a. capio de pure. Et verificat in his
in quibus non consuevit fetere sputum maxime in pueris et
iuuenibus. **E**t sputum quod est significat primum esse mortale
per tria. primo p sui caliditate non putrido quod subeminet aque et non
gru. quia significat aut nalis caloris extinctione aut veheme-
te in spualibus aduersionem. **S**ecundo p natatiam aut subsi-
stentiam eius in aqua plectu. Dixit Aui. 13. sputum effundit
scutelle. aqua plene et si cito ad fundum descendit scutelle pu-
trefactio denotatur. descendit aut ad fundum sputum putridum
quia in eo per caliditate extranea resoluente quod subtile est re-
manet terreum grossius: unde fundum petit. Et per hoc distin-
guat a sputo flatuico non putrido quod subeminet aque et non
descendit ad fundum: eo quod flegma est extensum multum de aere ha-
bens in se inclusum. Dicit. sanies descendens ad fundum de-
notat primum confirmata. Et cum iam descendit ad medium aque:
tunc iam parat se ad confirmandum. Dixit Silib. **Q**uicquid
contingit quod sanum sputum misceat sanioso et ex sui permixtio-
ne supernat saniosum cum eo. quare cum nigra cornali vel ficus
optime diuidat. in ea namque diuisione si quod fuerit saniosum
petet fundum. Et dixit. si sputum in pelui receptum de nocte si
de mane aqua calida sibi superfundatur apparet grossities
quodam in fundo resideat signum est mortis. **T**ertio spu-
tum significat per sui odorem. Et hoc quoniam sputum taliter calefit
ut effumet seu vaporizet: sicut cum plicetur super carbonem igni-
tos. nam aliter non bene percipitur fetor ab eo. Et cum plicetur
super ipsos carbonem dicitur medicus percipere astanti vel alteri
vili persone: ut supra dictum est ut percipiat odorem eius: et
que percipit referat. Et si graue percipit fetorem: tunc est illud.
de quo Ipo. dixit. Si autem non graue. non est illud. Non oem
sputum quatumcumque nalis carbonibus effusum ignitis ma-
lum reddit odorem. quia flamma per nimiam et citam eius actionem
in ipsum ita cito consumeret fumum eius quod non posset percipi
odorem eius. **Q**uerunt autem quidam quare est quod per egestionis
et vine odorem possumus significare quicquid non calefiat: sed
per sputum non de quo magis videtur in esse cum contineatur in
loco calidiori: unde magis dicitur effumare. Quibus respondetur
dum est primo quod egestio rescat post digestionem primam et
post longam et vehementem actionem caloris nalis: rescat et
grossa cui simpliciter admiscetur humores fetidi: per quas
causas egestio plus reseruat vestigium caloris: unde potest de-
notare id a quo producta est: et potest se absque alia calefactio-
ne fetere. Et sicut potest dici de vna. Sed sputum dato quod a lo-
co veniat calidiori: quia tamen est paucum quantitatis et impurum
humoribus non diu retinet vestigium caloris: unde non fetet
non calefactum: quod adiuuat eius permixtio cum humiditate
et salinali obtundente odorem eius. **N**otant pro verifica-
tione huius dicti quod sputum dicitur procedere ex pulmone. et parti-
bus eius cordi vicinis: et non per manum putridam cataractas
nec per vlcus in partibus oris vel faucium: quoniam sputum ex pul-
mone fetor est grauis: et per hoc distinguitur a sputo puris
collecto in pectore. **E**t subdit Ipo. in dicto affo. si pili a
capite defluunt est mortale. non solum pili capitis defluunt: sed
et alique pili barbe et superciliorum. Et est et mortale: significat
enim casus pilorum defectum humidi radicalis in pificis et
debilitate digestiue totius: sicut Gal. dixit in cometo dicti
affo. deficiente vero humido radicali: quod est pabulum cali-
di nalis deficit ipse calor cum quo anima recipitur et conseruat
quo defecto mors sequitur. **Q**uia autem casus pilorum significet
defectum humidi radicalis: patet: quia capilli in suis porositati-
bus detinentur per illius humidi presentiam seu corpule-
tiam et viscositate capillos intra suas porositates detinen-

Capillo-
rum signat
fettum huius-
di radica-
lis in pifi-
cis et mor-
tem.

tem. Et illa humiditate consumpta elargatis porositatibus
capilli defluunt. Deficit autem humiditas radicalis in poro-
sitatibus deficiente nutrimento. nutrimentum vero cum de-
ficit per defectum cordis in mittendo debitam quantitatem spiritus
vitalis ad epar sine quo non potest epar gignere sanguinem nu-
tritum. Ac et in mittendo debita ipsius spiritus quantitates me-
bris extremis sine quo non potest fieri bona nutritio. Et
ideo in pificis deficit nutrimentum maxime in extremis
tamque magis a corde remotis. pili tamen aliarum corporis partium
ut tibiay non sic cadunt: quia sustentantur a pauciori humido
quicquid interdum hi et in eis cadant. Et adiuuat puenientium
loquor eleuatio vaporum calidiorum acutorum ad cutem puenientium
qui corrodunt radices illorum. Opus tamen ad hoc ut istud signum
sit verum ut pili ita cadant quod postea non renascantur: et quod
tidie augeat casus eorum. **E**t dixit Ipo. ibidem. Quibus-
cumque pificis si defluunt capilli dyaria supueniente mortale.
Nam talis fluxus. imo et et quicquid alius supueniens dicto ca-
sui capillorum denotat quod debilitate pfectiue eueniat: et quia
auget debilitate peristetem non solum denotat mortem futuram:
sed et festinam. Et non solum dyaria supueniens casui capillorum
est signum mortis: sed et supueniens pificis non precedente casu
illorum. Dixit. n. Ipo. in sequenti affo. A pili habitu dyaria
supueniens mortale. Et hoc veritate si supuerit pifi-
co iam debilitato et durauerit. Nam aliqui accidunt pifico non
dum multum debilitato fluxus ventris nam eunte humores
malos dyaria tamen supueniens ante casum capillorum non signi-
ficat mortem ita festinam sicut eueniens post casum eorum. Hos
affo. Rasis 4^o ptenen. scripsit sic. Si pificus (puerit) sputum
fetens cum in fumigio ponitur et capilli capitis calum fecer-
int: signa erunt ad mortem: quoniam casus capillorum erit ex dimi-
nutione humiditatis in corpore et corrosione eius. Et si acci-
dit fluxus ventris ducit eos cito ad mortem. **D**ixit Aui. 3. 14^a. de supfluitatibus episcopi ad finem capilli. quod dissipatio ven-
tris supueniens in pificis est mortalis. Et si fuerit magna an-
te casum capillorum: ac et si sit parua post casum eorum: quod est
quia retinentur in pificis mae male per quare retentionem suf-
focatur debilis calor nalis eorum. **E**t dixit Ipo. quod pifi-
cus viget in passione sua dum poterit suffire: ita ut mudifi-
cetur pulmo eius cum sputo emisso: sed cum debilis erit. ad hoc
faciendum obturant meatus eius et suffocatur: unde huius pifi-
cus oino morietur. dixit Aui. In fine eius ingrossat sputum
et salina. deinde intersecat per debilitatem virtutis: et quicquid
moriuntur suffocati. Et quoniam intersecatur sputum in fine pificis:
tunc quicquid non addit supra quartum diem quoniam interficiat.
Quicquid tamen dixit Aui. Non postponit huius spaciū: sed ut diste-
rat euenire mortem multum in pcessu. imo cadit. i. euenit in
principio. Et cum pificis est ex genere malo facta ex materijs gros-
sis que non digeruntur. Et dixit. verum multotiens est intersecio
sputi per debilitatem virtutis. et tunc fortasse constringit an-
belitus eorum visque quo fiat quasi non sensibilis. Dixit. n. Gal.
sup. 6. epidimiaz. pifici cum propinqui fuerint morti anbeli-
tus eorum ex paruitate eius non sentitur nisi cum magno studio
adhibito in inspectione eius. **D**e his tamen qui non moriun-
tur suffocati. dixit Silib. quod moriendo loquuntur et loquendo
moriuntur. **D**icunt. signa proximam mortem significatia
sunt casus capillorum incuruatio vnguium pstratio appetitus
costrictio anhelitus retentio sputi fluxus ventris et inflatio
tibiay. Et ut plim pifici in autumno moriuntur tpe casus fo-
liorum. Autunus enim detegit nodum apparentes pificos
et manifestos occidit. Ait. n. Ipo. Autunus pificis malus.
De libro mortis festine. Sed apparuerit in capite pifi-
ci granum ad modum fabae nigrum et viscosum non cum do-
lore cum aplesia et somno multo morietur post. 40. dies. Et si
apparuerit in superficie pedis aspa nigrum in modum oui
accidente sibi vna et desiderio ad comedendum cucume-
res longos et melones post triginta dies morietur. Et di-
xit Aui. ex eodem libro: si quis habet primum et apparet super
spatulas

Dixit
quos al-
tius pe-
cu la-
mice re-
talia si
caliditas
venit

Signa
morte
pifi-
cis

sanitaris. Multi hñtes malos humores quos cum creati
bus z cū tussi emittebāt sanguinē: nūnime excreabāt
ad sanitatem reducti sunt. Et p̄seruatio eoz stat in hoc vt
quāto magis poteris studeas ne tussiant. Nā tussis corpo
re extāte imundo trahit malas mās ad pulmonem. Et stu
deas ne aliqd descēdat a capite ad pectus. Et hoc poteris
facere trib⁹ modis. p̄mo cum catartico respiciente maluz
siue malos humores penetrātes z ipsos educēte. scđo mo
do cū dyaspmaton. i. electuario p̄hibente descēdūz reuma
tis ad pectus. Et 3º cum cataplasmate ex affo dillo. sup. vel
filibus supposito capiti. Et dixit. flōmia puenit quātuz ad
p̄seruationē z quātum ad curationē. Et inuit hāc diuīsiō
nē. habētes humores malos aut hñt cū eis multitudinez
boni sanguis: z tūc incipiēdum est a flōmia z illico in p̄nci
pio sunt flōmandi. Aut hñt eos cū paucitate boni sangui
nis: z tunc dixit ipse. Opz vt prius q̄z flōmes regas eos nu
trimētis bonis donec humores boni efficiātur in corpore
ei⁹. z deinde flōmentur. i. flōmia minoratiua. Et deinde ite
rū nutriātur nutritiētis bonis vt itēz sanguis bonus ge
neretur in eis. Et eis nutritis si necessariū fuerit flōma.
Et hoc dico de his quoz sanguis est turbidus grossus fe
culētus. fortes vō z multum sanguis. i. boni habentes in
p̄ncipio sunt flōmandi. Et hoc dictuz Aui. sumens dixit.
primi 4. cap. de flōmia. habētes humores multos cū pau
citate sanguinis boni non flōmes eos statim. qm̄ flōmia
bonū sanguinē rapiet. z maluz dimittet. sed potius nutri
bimōi corpora bono cibo vt bonus sanguis gñetur z vir
tus fortificetur. Et postea flōma: z postea nutri bono cibo
z postea itēz aliquātulum flōma donec ab eo malus hu
mor cūatus fuerit p̄fecte z bonus restituz. Et dixit Gal.
stude vt hi nutriātur bonis cibis sicut nutritur cōualescēs
vt sanguinē generet bonum. Et fricētur z moueātur z am
bulent z balneentur vt cōualescentes. Et dixit Scias. q̄
lac villinū est huic infirmo. Et intellexit vt qdam dicunt
de acetoso de quo extractum fuerit butyrum: qm̄ hoc lac
sua frigiditate malitiam humorū: q̄z corrosiuozum refrenat
z sua siccitate lauat.

Cura ptifis p dietam Postq̃ iā homo in ptisim
cecidit auctores curam posuerunt
vt sanet q̃ ex ea curabilis est de q̃ passione itellexit Mes.
cū dixit: q̃ incōprehensibilis est numerus eorū q̃ sanati sūt
per vsū succari ros. Et vt phibebatur augmētus incurā
bilis z renittatur labor eorū z vehementia accētūz: z per
hectaretur mortis euentus. Et vt pseruentur p eā qui
dispositi sunt ad ptisim. Et ipsa q̃ dēz triplici pficitur in
sro. s. dicta z potione z cirugia. Et dicta quidem existit in
exitatione rerum nocere hñtiuz eis z vsu iuuātium in sex
reb⁹ non nālibus. fugiāt itaqz ptifici aerē excedentē calidi
tatis z oēs aerē frigidum ē si frigiditatis fuerit pure. Et
aerē humidū pluuiosū. nebulosū z vētosū ē flante
australi maxime. Et cū multa z frequēs fuerit in aere mu
tatio sicut sepissimā cōtingit in autūno. Tūc morā trahāt
in cameris vndiqz clausis. Nā cum pulmo recipiat aerem
nūc calidū nūc frigidū sicut in autūno cōtingit valde al
terātur z leditur: itaqz non solū in veris ptificis hoc pti
git: s; et in non veris. Et nō solū in manifeste ptificis: s; in
nō manifeste. Et qz talis est aer autūnalis. Ideo autūnus ē
ptificis oībus vehemēter nocuus. Et non qd rōne sue siccī
tatis: qz hac rōne potius cōferre hz: s; rōne sue ineq̃litatē z
pmutacionis eius nūc ad calozē nūc ad frigus vltra omnia
alia anni tpa. Propterea dixit Auic. qd esse ptifis est oc
cultū siue p paruitatē vlceris siue p crustā ozi z labijs eius
supinductā detegit ipsam in patiente eaz introitus autūni

fupifpium. Et dixit Ipo. 6. epidimiaz. Malū vō eis ē ver
 q̄ ficus folia cornicis comidis pedib⁹ adequatur. Et nō
 est hoc rōne cōplexionis veris cū sit tpatuz z eis cōueniēs
 non nociuū: s; fortasse p̄tanto q̄ p̄fici hyeme supfluitati
 bus replētur malis q̄ postea veniēte vere dissoluuntur: z dis
 solute fluunt ad pectora eoz: z p̄fium augēt. ¶ Dixit Sal.
 z ponitur 4^o p̄tin. nocet eis vētus borealis cū fuerit abiq;3
 humiditate: z q; multū desiccāt eos: z q; p̄mendo catas ros
 fluere facit in pectora eoz. Et dixit Sal. vt ibidem ponit.
 Aer. siccus iuuatius est eis. Et ideo plures p̄fici de Ro
 ma recesserunt accētes ad Nubiā z in regione illa vixerūt
 Qui autē non adhibuerunt studiū in hoc regimine mortui
 sunt. Bene ergo dixit Auer. coll. 3. 7^o q̄ laudabile est eos
 terras inhabitare ficcas. Et dixit Sal. sup. 6. epidimiaz z
 ponitur ibidē. Oēs medici antiq; conuenerūt in vnū: q; ha
 bentes vlcus in pulmone in p̄ncipio passionis ad se attra
 hant anhelitū de aere calido non paucū: s; subtilē. Male?
 enim d; trahi aer ad mūdificādum pulmōnē z calidus ad
 desiccādūz. Et p̄pterea ducebat Sal. p̄ficos suos ad insu
 lā in qua continuus est ignis. ¶ Ex dictis p; q; cauere de
 bent p̄fici habitationes humidās z loca cenosa paludo
 sa ac ēt frigida z vētosa: z q; debent eligere māiones: z ha
 bitationes ficcas ad caliditatē declinātes artificialiter vel
 nāliter exītes tales z p; q; melius tps eis est finis veris z
 p̄ncipiū estatis: qm̄ hoc tps desiccāt humiditates vlcum
 ipsoz nec adhuc est tanta caliditas in aere q; noceat in cō
 sumēdo humiditates subales plusq; sit iuuamētuz i erica
 tione vlcum sicut p̄cessus estatis z p̄ncipium autūni.
 ¶ Des. tñ dixit. locētur in loco aeris tpati ad siccitatem
 decliuis z p̄mutētur ad regiones aeris tpati. Et dixit. opz
 ante comētiōnē appropinquēt deābulationibus medio
 cribus z vtātur postea fricationibus leuib⁹ tenep facien
 tibus corpus vt viuificetur calor nālis in ipsis. z post co
 mētiōnē vacent quieti sicut p̄ duas horas in loco tēperati
 aeris in quo sint odores redolentiuz frigidoz z s̄pticoz
 cum administratiōe gaudijs: deinde vacent somno z regei
 quātum possibile fuerit. z si fuerint vigilie accedatur ad
 medicinas de papare vt hoc cū sapiētia nē cōgelentur spi
 ritus. ¶ De ient suspiciōnes sollicitudines z curā tristi
 ciā trā z furorem: s; cum bona spe semp cōfortati mente le
 tentur z gaudeant laborē vitēt z exercitari: paulatinus tñ
 z mītis motus eis conuenit ante cibū. reliquo tēpore quo
 non dormiunt q̄tem habeant. sedentes: aut erecti stantes:
 mollesq; fricationes cōuenientes sunt eis. ¶ Vigiliās fu
 giant longas: z sōmū etiā p̄fundum z p̄lūm. plus tñ
 adbereant somno q̄ vigilijs nisi catarrosi sint qui debent
 p̄amplius vigilare q̄ dormire: z somnus disidatur in plu
 res partes. Et inter vnū somnū z aliū vtantur mūdifican
 tibus pectus: z ipsū bene nō tamen cum violēta: aut mul
 ta tussi expurgent: deinde dormiant. Et in p̄ncipio somni
 dormiāt resupine ponētes in oib⁹ eoz aliqd paulatine
 deglutiendū de medicīna pectoris abstersiua ac ēt consoli
 datiuā cū consolidatiōnem q̄siuerint z reliquo tpe somnū
 p̄ferant super latus dōmientes alto capite: bene tamen
 cooperti in loco tuto a ventis z frigore.

Cibi eorū debent esse resumptiui pauce quantitate
multi nutrimenti facili digestionis exicca-
tini: non tñ a lenitione exempti. ⁊ hoc vt resistant siccitati
⁊ cōsumptioni: ⁊ non sint gñatiui humiditati supfluaruz:
sed potius ipsaz cōsumptiui: qui recipiunt varietatez sñ
tēpus pñis. Nā qñ tēpus exigit mundificationez debent
esse mundificatiui absterfui. aut cū eis mixti. Et cū tēpus
exigit solidationē debēt esse solidatiui: aut cū eis mixti.
Et ex cibis boni nutrimenti est panis simulacens bene fer-
mentatus ⁊ coctus: corticibus tñ mundus. Et si mundi-
ficatio queritur ex granis conuenit pñisa ordeiz ⁊ fabe ⁊
ciceris ⁊ surfuris tritice colatura. Et proprie ius cicerū ⁊
Nico. sermo. iiii. kkkk iij

De mo'v
z quere.

De sono et
vigilia.

De acciſi
bus alic.

By aria
quibz al
fuit pe
cio fa pe
ntes e m
talis f
cōstipar
venire.

Signa
gnificam
mord pa
rimen.

fabax et pprae cum decoquuntur in iure galloy vel gallinay veteray. Si vero queritur solidatio: tunc ex granis copetitur farina triticea: quam sua viscositate coagulat et impedit dissolutionem membrorum propter magnam adhaerentiam: quam facit in eis risum et trix: et alia cibaria de pasta si sufficiant digerere ea. Et si cum pane simulaceo ponitur pax masticis melius erit. Et dixit Mes. ex cibus coagulationibus et triticum decoctum cum gallinis. et filia. Et ideo ut sunt tibi exiccationi non elevati in gradu multe exiccationis. Et cum queritur exiccatio pervenit ex granis milium et panis et speltarum et risum et filia ut lites bis decocte.

De carnibus.

Et ex carnibus ratione boni nutrimenti multi et facili digestio exiccationi. dixit Mes. sunt epata gallinay et testiculi galloy qui non calcaverit. et ale pulloy et carnes parvarum avium teneray: et carnes iuvenum peditum et aleubugi et colubarum et filium exceptis degentium in aq. Et meliores sunt carnes avium et siluestrium quam domesticarum. Et domesticarum meliores sunt acgentium sibi cibum quam reclusarum. Et eis largiri possunt in cibo carnes quadrupedum ex domesticis hedoy lactentium: et vitulay lactentium: ac et castratorum. Et ex siluestribus cuniculoy iuvenuleporum iuvenum et iuvenum capuloy. Et sunt qui laudant esus carniū vulpium: et pprae pulmonis et testiculoy earum. Et conveniunt ova sorbilia. Et si queritur mundificatio: coctio aut iure caulium: aut iure cicex: aut cum lacte amigdalorum. et aqua ordei et si queritur consolidatio: conveniunt cibaria sua condita cum pinguedine capray yrcoray vel hedoy vel lactentis vitule vel cum lacte ut dicitur.

De piscibus.

Et conveniunt eis: l3 raro pisces fluviiales partu petrini squamosi. Et cancri fluviiales optimi sunt eis: imo dicunt quidam. quod sunt eis cibus altissimus et medicina beata deest: si in aqua donec possint mundari. Et tunc deiectionis extremitas tibus et oibus exterioribus perfecte laentur cum aqua cineris ex cinere vitis: et postea decoquantur perfecte in aqua ordei et comedatur suba eorum: et aqua decoctionis bibatur. Uiat. post ablutionem persistunt et cum prafana bene coquantur et colata sumantur. Et sunt qui cum eos extrahunt ex aqua ponunt eos in lacte nup multo per tres vel quatuor horas: deinde decoquunt eos inter testas: et comedunt interiora eorum. Et dixit Magresius. fiat ovis die spidebe ex cancris et lacte vitellis onor: et carne gallinay et oleo amigdalorum. et comedatur. Conferunt. n. cancri fluviiales pificis cum proprietate. Et dicunt. quod caro testudinum limaciay et ranay alterant et resumunt. Et sunt proprietatem tam in preservatione quam in curatione. Et adiuvat proprietatem earum qualitas et suba earum. Nam cum complexione ipsay frigida acuitate extinguunt colere sanguinis: et sui suba compacta et viscosa sunt multi et boni et durabilis nutrimenti et soluta cōtinuitate consolidant. Et aqua per sublimationem ex carnibus earum accepta mirabilis est utilitas bibita: et mel quidem positum in iuribus predictay carniū et aliorum cibariorum multum adiuvat in mundificatione sicut dragagantum et gumitarab. adiuvant in glutinatione: et consolidatione. et dicitur quod esus carniū papagalloy sanat pificos.

De lacte.

De lacte vero dictum est in capitulo de empimate. Ipsum. n. ut dixit Sal. est melius rebus oibus pificis: coagulat. n. oēs intentiones: sicut dixit Mes. mundificationis: coagulationis et nutritionis: est. n. facilis assumptionis: bone digestionis: et penetrationis: et optime nutritionis humectat iuvenum et malorum ebriorum contemperatum sufficenter absterfuit et mundificationem et vlcis consolidationem. Dixit Sal. in libro de enchimia et kakochimia scriptum est ab oibus medicis de lacte enchimissimum est. et pro hoc extimat quod eos qui sunt vlcus in pulmone ab eo solo curari. Et lac quod muliebri melius est ceteris. de quo dixit Serap. Antiqui preceperunt ut bibant ipsum ex mamilla mulieris. Et dixit Rufus. Si pifici lactant lac humanum de mamillis defalcili ingrassantur et eorum vlcera in brevi tempore sanantur. Dixit Sal. ubi supra in libro de enchimia lac mulieris ceu sanum

liare et eiusdem nature nobiscum iuvat propter ceteris ad pificis passionibus: quod ad veram pificum: et non veram. et alij quidam medicis maxime Eurifonius et erodatus significant lactare sicut infantem eos qui ita habent: quod cum excidit mamillis decidit de propria bonitate. Aliorum vero lactum asinum post muliebri fertur: quoniam ipsum subtilius ex his facili penetrat ad vniuersum corpus et post ipsum caprinum. et melius quod est ut lac eorum ab vbere fugatur. Quod si non fuerit patienti possibile illud sugere ex vbere propter horrorem vel aliam causam: tunc quod melius est: ut ponatur sub aiali vas aqua calida plenum. Et si aqua illa ponatur ciatus: vel scutella in qua recipiatur lac cum mulgetur: panis tamen lineo ciato vel scutelle superposito ut per ipsos decoletur et statim cum multum fuerit ab eo remoueat quod citius fieri poterit supnatans spuma. Dixit. n. Consta. in pategui. quod antequam bibatur prius ab eo spuma decoletur. et haly. voluit ut statim lacte emulso imittat ei de boba: ce ut per ipsum pinguedinem lacti supnatantem auferas. et tunc supmillo zuccaro vel melle vel salis pax bibat: et quod lac ovis. dixit Serap. est velocis alterationis: et pprae quoniam aer est calidus opus ut bibat dum est calidum apud exitum eius ex mammillis. Dixit tamen Raf. 4. p. tinen. Audiuimus ab vno: et confirmatus est rumor quod quidam puebat sanie fetentem post spumam sanguinis. et curati sunt quidam eorum per lac caprinum: et quidam per lac asinum: et quidam conualuit in 28 diebus: cui pater suus dedit de lacte asinino in potu post multumque per media hora: et plus quoniam: et conualuit: tamen inueniebat. Et opus couere ne aliquid cibale supra lac sumat: et pprae ne ei supbi batur vinum. Dixit Mes. non dormiat supra ipsum neque alium recipiat cibum nisi postquam descederit: et bibatur illoco spati aeris in ieiunio ante alios cibos: et post ipsum gescat in stois eorum. Dixit haly. assuescere comedere lac cum pane simile manifestissime pdest. Et considerare convenit ut bene digeratur. Cuius bone digestionis signum est quod non precipit sumens ipsum dolore in ventre neque rugitum: neque eruptionem fumolam: aut acetosam. Cum lacte tamen possunt misceri res cibales et medicinales secundum varias intentiones ad quod datur. Dixit Alex. Quidam passus est vlcus pulmonis et vsus est lacte cum pane simile cuitado potum oino vini bibendo loco vini de lacte. et conualuit perfecte. Et quoniam intentio est ad glutinandum et fortandum possunt misceri cum lacte amidi vel gummi ara. dragagatum et filia ut rose spodiū sumach. Dixit Mes. si magis glutinatiū et solidatiū esse querimus detur cum zuccaro rosae et similibus: aut decoquatur cum lapidibus. Et quoniam intentio est ad leniendum spiritum succus liqui semine coti: semine malue et filia. Et quoniam intentio est ad mundificandum: tunc possunt misceri ei yfopus balsam capil. ve. et filia. Et quoniam intentio est ad digerendum: tunc semine papaveris: semina coia frigida. Et ad hanc intentionem. dixit haly. lac filii dabis sume aquay portulace: peponis: et melonis indi et citruli. an. li. 5. et lacti capray cum mulgetur quantum de predictis: in stannato vase pone mundo: et coque donec aqua deficiat: lac remaneat sic. n. pificis pdest: et sanie atque sanguis spuato. Dixit Mesue. si sumens lac cōspationem patit vlcem: ideo ut eligatur ex lacte illud in quo vincit serofitas: et si non sufficit multiplicetur postea eius quantitas in die sequentibus adhuc in die 3. Et si adhuc non sufficit miscendum est cum eo quod est sicut zuccar et sal. Et si adhuc non sufficit miscendum est cum istis polipodion. Et si habuerit vlcis lubricitatem miscatur ei ypoq. et filia. Et si tussim dragagatum et filia. Et si debilitate stois troc. dyarodon et filia. Amplius pro predictis iplendas intentiones non omne lac est sufficiens: vnum plus altero pervenit. Quoniam. n. vlcis queritur absterfio: tunc dnt. quod camelinum melius est: deinde caprinum: et postea asinum. Et quoniam queritur vlcis coagulationis et amplius nutritio et phibitio a fluxu vlcis: tunc vacinum melius est: deinde de omnium. De quo dixit Simeon. si pificus fuerit vltus vlti poterit lacte asinino. Et dixit filago. quod debet dari in vase

vas ligneo. Et de eo dixit Ras. qd ipsum soluit ventrē. Et si dixit. hebemē suay. Et vernale qd lac vehemētius mūdicat qd cōsolidet. Cuius oppo^m facit estiuale: maxie qd sumis post estatū mediū: et autūnale t3 mediū inter vñale et estiuale. Et pp pdictas varias intētiōes fuerunt auctores solliciti de pascuis dictorū aialiu3. Nā qñ qñ mūdificatio debet pasci ramis et herbis hñtib3 vñtūte apiendi cū abstersione: sicut sunt yfopus tim3: feniculus: apii abrota nū3: filia. Et qñ qñ psolidatio dēnt pasci ramis et herbis hñtib3 aliqñle3 stipiticitatē: sicut sunt folia qrcus: corrigio la: plantago: et similia. Et sūt variantur postea fm alias intētiōes temperata vel declinantia ad calidum vel frigidum fluxibilitatem vel stipiticitatem.

Et intellexerūt sapiētes lac dādūz esse ptificis nisi sit res phibens ipm. phibēt aut dationē eius: qd ipo. tetigit i as/ for. lac dare zc. Que sunt quq3: ipm qd nō sit dolor capij: est. n. i eis nociuū pp multā effumationē quā facit in stō caput ascēdētēz: et nō solū dolētibus caput: sed et catarrois: hñt. n. hi capita debilia: et lac nocet in debilitate capitis: et pp hoc fit augens catarro. C^m est si nō sit febricitās ptificus intēte: eo qd acuitate caloris febrilis alterat velociter ad caliditatem: et sic auget dīscrasia febrilē. Nō valde vō febricitātibus cedi pōt vt in dco affo. dixit ipo. C^m ē rugitus et suspēsiō ipo cū drio3: ppea qd i eis auget ipaz dīspōnez in vñtositatē puerisuz. C^m si nō est sitis intēta: qd i eis lac puerit ad fumosum et auget i cām sitis. C^m ē fluxus vñtis maxie colericus vel sanguineus: qd auget ip3 sua se rofitate. Pōt tñ lac in hoc casu corrigi extingūdo in ipso multoties calib3 ignitū: aut lapides fluuiales ignitos: aut decoquēdo ipm: et puenit hoc qñ qñ vñtūte psolidatio: ppea qd tollit ab ipso serofitas ei3 qre nō remanet: tūc mūdificatiū. Pōt et corrigi nō remouēdo serofitatē p mixtiōnē rep stipitica3 cū ipso: vt ypoq. acatier: et filia. C^m pōt ad/ dīc. m. f. Et stōus solit3 nō est fastidire lac añ ptificū. C^m Dixit Alm. si lac febrē gñauerit auferēdū est ei3: et ptisana vsq3 quo febris recedat dāda est: et deinde lac denuo tribuatur. Et si febris itēz redierit lacte remoto ptisana danda erit. C^m Dixit Mes. ex cibilib3 simul et medicinalib3 rebus ē lac acetosum coctū cū tortellis seni. Et sit lac ppeie. 3. ij. et tortellaz ptritaz. 3. i. Et i crastinū adde ex lacte circiter. 3. ij. vel. iij. et minue de tortellis circiter aur. i. Et hoc fiat die bus singulis donec veniat ad lac solū. Et cū puentū fuerit ad egritudinis declinatōnē diminuat oī die de lacte aceto so3: et addat de tortellis donec pueniat ad dationē tortella/ ruz tñ. Et puenit qñ adest febris et qñinus psolidatiōnē. Est. n. sedatiū vehemētie caloris pstrictiū et cōsolidatiū. Et posuit Mesue modū faciēdi lac acetosum. De la/ cte tamen dixit Ras. 4^o continen. credo qd lac nociuūz sit vñtibus diuturnis quāuis in principio sit iuuatiūm. Sit aut dof. eius cū conuenit singulis diebus li. 3. C^m Li/ ber absq3 auctore. vtendum est mane de lacte: et in meridie de carnibus volatiliū cum vino temperato.

Et de fructib3 comedāt passulas enucl. ami. d. mūdatas: caricas pingues: oactilos pigues pineas et fisticos. Et gra na qdē mirti cū qñ psolidatio magni sunt iuuamētis: cōsolidant. n. pter qd pstrictiōnē faciant in anhelitu. Et cōue niūt in hac intētiōe xilocaracter: et iuiube. Et i mūdificatiō ne cōuenit mel: cāna mell. et zuccay. Et ista oīa sunt de ci/ bis scde mense. C^m Dixit Sa. et ponit. 4^o pti. Si vñter fue rit insolubilis dādū est de amigdalato3: et de olerib3 faciē tibus ad hoc. Si vō fuerit solubilis nō est dādū de ptisa na: neq3 amigdalato3: 3 de pane mundo cū succis stipitici3. Et calens qdem recens sine sale est vñtis in hoc: et cū qñ constrictione et cōsolidatio. C^m Et dixit Ras. Si passio fuerit longa: et ex debilitate vñtis debile fuerit sputū et angustia anhelitus dādū est de pullis colūbinis coctis cum farre ordeide pullis gallinaceis. Et de iure ipso3 in potu et de

testiculis galloy ad cōfortandūz patiētez. Et restringēda est sella eius toro studio. Et si nā fuerit lenis dādū est de pullis colūbinis: vel gallinaceis coctis in veru. Et si vñter fuerit debilio3 dādū est de vitello oui albo cū modico sale eo qd multo sale solueret venter. Si. n. impositio salis nul la esset egestio nulla fieret. Et dādū est de pedibus coctis cū amigda. pineis et fisticis vt cōfortetur virtus. C^m Et di/ xit Ralis. dico cōposui hunc cibū ad corpus defecatum cū tussī qd indiget humectari. R. farine cicerum: fabay: et amidi. ana qd sufficit. Et fiat inde ptisana cū lacte vaccino: oleo amig. et zuccaro. Et si mixtū fuerit de papauere meli3 erit. Si tñ febris fuerit vehemens dimittendū est lac: et fiat cum succo ordeide: oleo amig. d. et zuccaro. C^m Et dixit. si fue rit cū febre: dādū est de oleribus frigidis. Si vō sine fe/ bre de caulibus et sparagis et filibus oleribus mūdificanti bus. Et si vis dare de carnibus da de volatilibus assis eo qd ius eoz inficit vñtus. Et laudabiliores sunt carnes galli nay pdicum et alaunday: ita tñ qd non sint pingues. Si vō appetitus fuerit ad comedendū ius miscēdū est ei de cau libus et testiculis: et tri et amido et similib3. Et dixit. si cib3 factus fuerit de piscib3 salitis p noctē vñā vel vices duas nimis faciet ad spuendū. Si tñ plus accipere in de dilata ref vñtus et iduraretur. Et si sanies fuerit mala vitādū est omne salitū. Sz insipidū bonum erit in cibuz spuētib3 mām acutā et saliam. et dixit qd carnes citrulo3 et melloni3 facile faciūt sputum. C^m Dixit Mes. si affuerit febris vehe mentia sit cibuz eoz chist ordeide bene coctus cū cāris flu/ uialibus qñ abluūtur abiectis extremis eoz: cū aqua et ci/ nere cū iteratione. Et cancri fluuiales assis: aut elixi in aqua ordeide. Et qñq3 datur coctū. f. chist ordeide cū lacte asine. Et qñq3 cū oleis frigidis. Et qñq3 cū aq ordeide vel cū aqua zuc cari. Et qñq3 in lacte extracto butyro ab eoz: et sunt iuuamē ti sublimis. Et addunt et eis cucurbita et blita et citruli: et oleū amig. d. et similia. C^m Et potus eoz nō febricitātūz. dixit Mesue si vinū albū declinans ad stipiticitatē p mixtū cum aqua pluuiali: febricitātūm vero potus sit aqua oz/ dei et aqua pluuialis. et rob. mirti et syrups eius et syrups de papauere cū vocat necessitas: et aq pluuialis decoctio/ ni. cancro3 et aqua granato3 dulcium et similia. Et dixit Mesue in 2^a mensa comedant passulas cū granis post bo nā masticationē eoz: et granata dulcia et citronia eadē semī cocta in rob et similia. C^m Partiant cibaria eoz et pot3 ad plures vices: ita vt sit qñritas eoz q sumit i vice nō grauās neq3 extendens stōm. Et parent in veru assis: aut in patella siue testulis. Et pñt cōdiri cū mirtto vel agresta et pauco ci/ namomo. C^m Et dixit Mes. phibeat ab eis oīs lubricitas et cōstipatio viscēz: et maxie lubricitas: lubricitas. n. vehe/ mens magis resoluit virtutē. Et coitum oīo deuitent.

Cura vero ptisis p potione fm Mes. duplex est. f.

vniversalis et particularis. Et vniver/ salis est duplex prima est correctio cāz facientium ptisim. Et 2^a est abscisio eaz. et primam qdem cōplent administra tiones medicinay abscindētium nocumēta catarrī: si acci/ dit a catarro. Et similr si acciderit ex precedente empimate: pleuresi vel peripleumonia: vel a sputo sanguis: vel alijs: hic. n. est radix operationis in hac cura: et qñ de oibus di/ ctum est in capitulis ipso3 ad ipsa recurrendū est. C^m aut rem complent. dixit Mes. administrationes eūantūm et abscindētium ipsas causas: et si qdem malitiā cōplōnis cognoueris calidā ex multitudine sanguinis stōmamus ex basifica si vñtus pñmiserit: deinde ex saluatela. Et qñq3 flō/ mabis stōmā renouāte numerū si necessitas expetierit: et B facies administrando ex cibis et potibus: et alijs que boni sunt nutrimenti: et hoc diebus qbus non stōmas. C^m Et si colerā abundare cognoueris euacua eā cum eo qd est sicut aq capillo3 veneris. Et quassa de singulis. M. singulos iuiubay et sebesten. añ. 40. numero. prunoy. 10. numero: Nico. sermo. iij. kkkk iij

De olerib3
bus.

De pom
cop.

Lib3 et ro
tus eoz p
vices pñt
decent.

Lubrici/
tas et cōst
patio pñt
bēda sūt.

castie. et siracost. an. 3. i. zuccari viol. 3. xij. Et si necessitas
exerit adde qd est sicut troc. de viol. et similia. **C** Si vo
cam leuissimā stāticam esse cognoueris eū cū pillulis co
chliis et similibus ex his et bdelio et dragagato. an. partes eq
les. Et addunt ex medicaminibus particularibus vtilibus
huic egrotanti sicut puocatio emorroyday et mēstruoy
maxime si ex eorū retēione puerit: aut in nocumēta ca
da. **C** Uia. voluit qd scōatio flōmie fiat si prime fuerit vi
sa vilitas. et maxime si sanguis grossus et turbidus visus
fuerit. Et qd inter flōmias eger cibis boni nutrimenti refi
ciat: et pōit intelligēduz est de cōione alioy humoy. **C** Di
xit Raf. 4. pti. capite exite repleto et reumatizate ad pul
monē. si repleto fuerit vehemens: mīnūto fiat de cephalica:
deinde purget caput. et si qdem fuerit sine febre purgetur
cū pillis aromati. et si levis fuerit febris purget sic. R. tur
bit albi. 3. i. liqr. succi. 3. 5. et si fuerit cū febre vehemēti pur
getur dādo de decoctione facta cum iuiubis ligri. passul.
sebesten viol. castie. et manna. et cū facta fuerit purgatio
de rebus exiccatis pparatis cū glutinatis sicut de
aqua ordeī cū caricis coctis in ea: et detur cūdo dormituz
de pillo cū bolo armeno: qm̄ nimis valet. **C** Dixit Haly.
Intuere partē capitis et si inuenis fluxū ad pectus: illum
phibe. et si tolerat vir? cephalicā minue. Et ventrē solue
cū castia. et māna fricatā cū aq̄ in qua iuiubas et zibibum
coxis et violas. Nō aut cū eis turbit et agaricū ppines et
similia: qm̄ amplius qd pōsint obsunt. **C** Si a p̄dicta exhi
bitione abstinerit patiens leue et molle ibi adhibe criste
re. **C** Notat qd ois cūo fortis nocet p̄sticis: maxime aut q
fit p vomitū. Dix. n. 3. poc. 4. affoz. P̄sticos metuētes. s.
sint medici ad superiores farmacias. i. ad vomitūas. Et
Gal. dixit in cōmento qd non solum iam p̄sticos existētes:
sed et apparatus ad ipsam: ampliat. n. vomitus vlcus pul
monis et cōmouet sanie qd posset currere ad cor: et subitā
inducere mortē. Et verificat maxime de vomitū violentoz
et in cura regulari. Naz coacte pōt induci vomitus aliqñ
vt in casu in quo esset aliqua mā mala mordicatio vel ve
nenosa in ore stomaci. Et p̄cipue si natans fuerit: que leui
vomitūo educi possit. **C** Dixit Serapio. stude ne currat
ex capitis eorū aliquid ad pectus: et hoc quidem fit tri
bus rebus que sunt euacuatio: et potus medicinarū gluti
nationem facientium et viscosay: et sollicitudo de capite.
Et pone euacuatiōem cum flobotomia basilice ex latere
in quo dolor est plus. Et si currit ex caliditate aliquid flo
botomamus cephalicam: deinde soluius ventrem post
illud cum medicinis pauce acuitatis: sicut est turbit cum
oleo abluto: et succo liquiri. et lauetur oleum cū aqua plu
uiali. Si autē non est febris: neqz vehemens caliditas da
bimus ex pillulis factis ex seminibus cum albeuescent fz
q accipiatur ex vnaquaqz earum pondus. 3. i. tritarum et
conficiantur cum aqua pluuiali: aut rob. et fiant pillule ma
gne. **C** Si prohibuerit nos debilitas: aut vehementia fe
bris ab his pillulis dabimus ei de hac decoctione. R. cas
sie. 3. v. violarum ficcarum. 3. vij. passul. mundatay. 3. xv.
iuiubay. grana. 40. et sebesten. 30. numero decoquantur i
libris quatuor aque donec remaneat medietas. Et libra
vna coletur. et p̄iiciantur super illud terreniabin. 3. 20.
deinde colentur: et dentur in potu. Si aut abhorrebit po
tum medicinarū administrabimus clystere leue.

Particularis aut

curatio. dixit Mesue est
gnqz res. prima est mundi
ficatio et absterio vlcis: scōa ē phibitio materiez ad ip
sum: tertia est expulsio materiez et sanie exiccatio ex ipso.
quarta est consolidatio et incarnatio. Et quinta est corre
ctio accituz. Et opz in impletione maxime prime et quar
te rei vitare errorem in quem multi stultoꝝ et inaduerten
tium incurrunt. Quidam. n. q̄runt vlcis mūdificationē
et exhibēt mūdificatiā cum absterione fortia: quā non re

quirūt vlcis: quare elargant et pfundant eoz eis ipsum et
pducunt ad sanguinis creatum: qd in hac passione vehe
menter est verendum. Et qñqz q̄runt ante rep? debite mū
dificationis. vlcis ipsius cōsolidationem et exhibent sti
ptica: q̄re retinet sanies in pfundo: quare icuneatur et im
pinguitur in pulmone. Et sua mordicatione auget vlcus
et perducit ad constrictionem anhelitus: et tussis vehemē
tiam: et qñqz ad suffocationem. **C** Et opz medicum tā mū
dificantiā qz consolidantiā: imo et omnes medicinas elige
re calidas et frigidās: et siccas et humidas: et plus et minus
fm̄ qd expositis dispositis cōiuncta cū p̄stis. v. g. Si cū p̄stis
cōiuncta fuerit febris debet medicus eligere medicinas
facientes ad p̄stis declinātes ad frigiditātē plus et min?
fm̄ vehemētiā febris. **C** Si aliqñ p̄stis reperitur sine fe
bre tūc eligat declinantes ad caliditātē. Et si cū p̄stis fuerit
cōiuncta macies corporis: et ipsius ariditas: tūc eligat de
clinantes ad humidū: non tñ excedens: siue vt dñt qdam.
ad minus siccum et plus et minus fm̄ maciei et ariditatis
corporis intēsiōem vel remissionē. **C** Si p̄sumptio et ari
ditas corporis non fuerint cū p̄stis multiplicata debent ap
proximari exiccantiā: qbus vlcus sanatur. Ait. n. Raf. 4.
continen. Cura vlcis pulmonis est p̄dificationē vehemē
tem. **C** Et sciēdum est qd prima intētiō et quarta possunt
adimpleri dupl. vno modo successiue vnā post alia: et tūc
prima p̄cedit quartā. Inscitēdum. n. est prius mūdificatio
ni vlcis: et postea cōsolidationi et sigillationi eius. Lūqz
cōsolidatio q̄ritur o3 medicus semp inspiciat si de sanie
cōgregetur. Et si sic dimissis consolidatiuis ad mūdifican
tiā redeat: et deinde ad cōsolidantiā: et sic tertio et quarto.
et deinceps si necessariū fuerit. **C** Scōdo modo simultanee
ambas simul implendo: qd fit mīscendo cum mūdificati
uis cōsolidantiā eq̄liter vel inequaliter fm̄ exigentiā. Pri
mus tñ modus est melior scōus tñ in p̄ncipio cōsolidatio
nis est vtilis valde: qm̄ per hunc modum effugit timor de
cōstrictione saniei in pectore: et dixit Serap. opz vt cōfide
retur loci distantia: quare o3 vt adiungas duas species me
dicinarū simul. s. appropriatas cū facientibus eas penetra
re vt pueniant ad pulmone: et maxime cōsolidatiue. **C** Et
scias qd vlcus diuturnū qñqz per medicinas paliari potest.
Dixit Gal. et ponitur. 4. continen. ego video qd illud vlcus
pulmonis deficari pōt per medicinas desiccantiās donec
includatur. et Rafis ait. dico qd patiens huius assidue erit
vt sanus et medicīne quidem p̄dictas intentiones imple
ntes alie sunt simplices: et alie cōposite. Et alie implent vnā
intētiōem tñ: et alie plurales. Et alie administrātur inte
rius: et alie applicātur exterius. **C** Et de medicinis simpli
cibus primā intētiōem implentib? solam vel cū alijs. di
xit Mes. nobilius et excellentius erit mel: aggregat. n. in
se virtutē mūdificationis et absterionis et p̄ter hoc est ci
bus: et potus amicus nāe et iuuatiuus valde. Et ex eis est
aqua ordeī: et aqua zuccari: et aqua ciceruz et aqua yfopi.
C Dixit Democ. yfopus aut yreos: aut frassio. i. p̄stius
decocta in aqua mellis: aut aqua ordeī sunt mūdificatiū
bonum. Et hasce et kesmes de qua dixerunt Dyas. et Ser.
q mixta cum melle more electuarij sumpta maxime cōue
nit p̄sticis et sanie qd est in pectore difficilis educationis: ip
sius et. 3. ij. mane tribus diebus cū cocleari. s. mell. sumpte
optime pfunt eis. Dixerunt Simeon et Aron. si mane acce
ptum fuerit alkitrā. coclear vnū iuuabile erit ad sputum
saniei diuturnū et tussim velocē et sputum fetens. Et Gal.
dixit: qd si ex pice liquida accipiatur. 3. i. 5. cum melle facit
ad sputū saniei. et Dyas. dixit alkitrā in potu sumptum in
pondere. 3. i. 5. mūdificat vlcera pulmonis. **C** De medicis
aut cōpositis ad hanc intētiōem dixit Mes. est syrupus
yfopi: et fortius eo est loboc de caulibus: et de squilla. Et
dixit: ex eis qd sunt magni iuuamenti est medicamē Sal. ip
sum qdem est mūdificatiū bonū. R. yfopi. hasce yreos.
an. partes

Cura cam
rari facit
tio p̄stis.

Comitus
nocet p̄stis
cio.

Quid
cane
idm
cōm
māp

Polio
cio m
ne m
cane
absterio

an. partes equales: coñice cum melle. Et da mane & sero a.
 3. i. vñs ad. ij. cum aqua mell. **C** Et aqua sublimationis
 folioꝝ pꝛassij: & modicuꝝ yreos mundificat pectꝝ ab omni
 bus supfluitatibꝝ & sanie. **C** Syrupus mūdificatiũs bo
 nus & villis. **R.** capilloꝝ vene. vngule caballine & viol. añ.
 2. i. passul. sebesten iniubay. caricay. añ. 3. i. yfopi yreos
 añ. 3. 5. betonice seminis feniculi. añ. 3. vi. mellis vel zucca
 ri quātum sufficit. Et si expedit addere propter febrem or
 deum viol. & semina cōia frigida & similia fiat. **C** Alius sy
 rupus faciens spueri sanient: & mūdificans pectus. **R.** liq.
 3. ij. capill. vene. 3. i. pulmonis vulpis: papaueris albi se
 minū quatuor frigidoy: rosay viol. anisi feniculi & semis
 roticancroy. stiuualium adustoy & puluerizatoꝝ. añ. 3. vi.
 plantaginis: virge pastoris: yfopi sicce: añ. 3. vij. seminis ci
 tonioꝝ. 3. 5. decoquantur in aqua fontis clari vel pluuiali
 & cū penidijs & zuccaro fiat syrupus. **C** Dixit Sera. illos
 quos plectit ptisis absqꝫ febre & ascēdunt in spūto eius
 res grosse viscosae similes glutini piscium opꝝ vt sumātea
 que abstergnit & subtiliat: sicut decoctio yfopi in qua sit
 sicut yfopus pꝛassium kemes & yreos cūz oleo de amigō.
 dul. & amaris & oleo de granis pini. & dixit. vltimū fz quā
 titatem grossitudinis eius qđ egredie in spūto & fm quā
 titatem priuationis caliditatꝝ oꝝ vt dētur medicīne calide
 qđ subtiliet & mūdificent. Et pꝛoposituz eligant medicīne
 vbi qđ spūitur est subtile liqđū & caliditas febrilis. **C** Sy
 rupus valens ptificis cū febre valida. **R.** quatuor seminuꝝ
 cōium frigidoy seīs papaueris: seminis portulacē: & lactu
 ce & malue & granoy. coti. añ. 3. 5. passul. enuclea. iniubay
 sebesten ordeī mundi. añ. 3. i. viol. berberoy. añ. 3. ij. capil
 loꝝ vener. 3. ij. yfopi. 3. i. caricay. 3. ij. decoquantur in
 aqua ordeī in qua cancri prius cocti fuerint & colatura cū
 zuccaro fiat syrupus. **C** Dixit Serap. Nabache ad ptisiz
 cūz febre & nām lenit. **R.** cassiē. mundate a granis lib. 5.
 iniubay lib. i. sebesten. lib. 5. & passul. lib. 5. decoquātur in
 lib. v. aque donec remaneat tertia pars: deinde coletur: &
 pꝛiciatur super ipsam ex penidijs bonis lib. i. & olei amig.
 dul. tertia pars libꝝ: & decoquantur lento igne donec coa
 guletur. Et tunc misceas cum oleo viol. contritay tertiam
 partem lib. i. & reponatur in vase vitreato: & dētur ex eo fz
 qualitatem virtutis cū aqua de iniub. **C** Dixit haly. Si
 febris manifesta est & valida. dabis troc. papaueris cū syru
 po papauerino. & ordeī. illis propinabis aquā in qua ven
 tres cancroꝝ loti vt supradictū est coxeris. Necesse est. n.
 dixit Jhaac. cū vlcus pulmonis fuerit cū febre. s. vehemen
 ti in primis mitigare febre: deinde redire ad vlcus si vero
 fuerit sine febre curādum est vlcus. **C** Lohoc vtile in hoc
 casu mundificans sufficēter. **R.** amig. amay ozobi. añ. 3. ij.
 betonice yfopi yreos seīs feniculi cynamomi liqꝝ. añ. 3. ij.
 croci capillo. vene. cardamomi. añ. 3. i. caricay. pinguium
 passulay. enucleatay. añ. 3. i. mellis dispumati quod suffi
 cit: & quidam addunt pineas & grana coti.
C Dixit Mes. scđam rem cōplent administraciones medicī
 narum mās ad pulmonē declinare phibentuz. Et hoc qđ
 dem pficitur fm alteꝝ duoy modoy: & pꝛie prohibitio
 ne mās que transferat: ad ipm ex altero mēbro: & conforta
 tione pulmonis ne recipiat qđ ad ipsum trāsfertur de māt
 & fm plurimū que trāsfertuntur ad pulmonē sunt materie
 catarrales trāsmisse ex vicinis mēbris: & ex pleuresi: & alijs
 dictis superius. **C** Sumaz aut medicīnay pulmonē cōfor
 tatiuz. dixit Mesue. itā diximus in caplo de tussi humida:
 ex eis est rob mirti. & syrupus eius cū 3. ij. pulmonis vul
 pis fici. Et ex medicinis iuuamēti mirabil. aggregatibus
 in se virtutē confortationis est medicāmē Sal. Qđ recipit
 pulmonis vulpis fici: liqꝝ. & capil. vene. & seminis fenicu
 li. añ. coñice cū zuccaro decocto cū aqua quātuz sufficit.
 Et qñqꝫ cōficiantur cū rob mirti. & est cōfortatiuū ampliꝝ.
C Lohoc vtile. **R.** syrui mirtiñi & zucca. ros. veteris. añ.

3. ij. pulmonis vulpis gūmī ara. & dragagati & succi liqui
 ritie. croci & seminis feniculi. añ. 3. i. coñice bene pmiscen
 do. **C** Prohibentur aut mās declinare ad pulmonem cūz
 rectificatione membꝝ mandantis & coaceruantis illas: &
 cum deriuatione earum ad oppositum.

C Tertiam rem cōplent. dixit Mes. administraciones me
 dicaminū putredinis qđ sunt in pulmone exiccantium. Et
 nos qđem diximus in caplo de tussi humida huius admi
 nistranda esse post eūones debitas vt extirpetur p eas resi
 duū putrefactionis oīno. Et dixit. qđ administratio ex nyrr
 rha rub. 3. i. cū mellis. 3. ij. lambendo diebus interpolatis
 cū aliqua ex medicinis educētibꝝ sanient est medicamen
 nobile: & fortius est alkitrā cū melle aut cū melle & galba
 no liquefactis simul. Est enim medicamen nobile vtile. Et
 eis sunt medicīne magne sicut tyriaca & metridatum. Ita
 etiā conueniunt. dixit Paulus. si dātur quādo ptisis fuerit
 diuturna. Et si indigemus dixit Mesue. medicīna exiccan
 te plus pcedamus ad medicamen de arsenico & sulfure di
 ctum in caplo de empimate: & non negligatur medicamen
 huius summe: qñ sanat si deus voluerit.

C Quartam rem complent. dixit Mesue. administratio
 nes medicinarum aggregantium in se duas virtutes. s. mū
 dificationem & consolidationem. Et hoc quando simul he
 due intentiones impleri volunt. Quando autēz successine
 quarta intentio completur cum medicinis stipicis sigillā
 tibus & cicatrizantibus vlcus: vt supra dictum est. **C** De
 medicis implentibus ambas intentiones simul. dixit Me
 sue. est lac proprie asininum cum virtute subtiliationis in
 ipso. Et lac caprinum cum temperie sua: & muliebre cum
 proprietatibus temperie inter illa. Aggregat enim lac in
 tentiones plures. Est enī res cibalis dilecta nimis. Et est
 ex rebus que sunt velocis conuersionis in sanguinem: est
 sanguis bis coctus. Et est post illud medicamen absterfi
 tum vlcis ratione serositatis. Et est res consolidans ra
 tione caseitatis. De lacte autem sufficienter est dictum su
 pra in dieta. **C** Lohoc conueniens in mundificatione & cō
 solidatione & maxime vbi est febris. **R.** seminis papaueris
 albi seminis lini torrefacti: spodiꝝ croci: amigdala. dul. añ.
 3. ij. amidi: gūmī ara. dragaganti semis citonioꝝ & citruli.
 añ. 3. vi. sabay: grano. coti semis nasturcij & amigdalarum
 amaray. añ. 3. i. 5. penidiay. 3. viij. dissoluantur penidie in
 aqua pluuiali & cōficiantur. **C** Syrupus vtilis mūdificās
 & consolidans vlcus calozē febrilem extinguit & tussim ar
 cet. **R.** seminis papaueris albi ordeī mundi. iuiubaruz se
 besten granoy coti & granoy mirti. añ. 3. i. capil. vene. yfo
 pi seminis feniculi. añ. 3. ij. seīs cucumeris: cucurbite ci
 truli & melonis semis portulacē. añ. 3. vi. viol. ros. rub. spo
 diꝝ seīs plantaginis berberoy moroy rubi imaturoꝝ seīs
 malue coralloꝝ. añ. 3. ij. fiat eorum decoctio continens in
 aqua pluuiali: & cum zuccaro fiat syrupus. **C** Electuariuz
 optimū qđ ptificos cōsumptos restaurat febrilem remittit
 discrasian: vlcus mundificat & ab ampliatiōe prohibet.
R. testudines & remotis obstrachis ab eis per infusionem
 ipsay in aqua calidissima carnes eay prius exuentrataruz
 bene lotay & mūdātay in aqua ordeī decoquātur. Et bul
 liant vsqꝫ dum bene cocte fuerint. Et tūc optime terantur
 vel incidātur & habeantur pince fistici & amig. dul. passul.
 enuclea. mūde & semina cōia frigida mūdātay & optime terā
 tur vel incidātur & cum predictis carnibus misceātur. Et
 supaddantur pulpe cancroꝝ stiuualium decoctoꝝ & peni
 diay & candi. & itez optime misceantur: deinde habeat zue
 cay album solidū quātuz sufficit & decoquatur in brodio
 dictay carniū & aqua sublimationis ranarum & limacia
 rum vsqꝫ ad perfectam decoctionē: & tunc sup supradicta
 oia simul in mortario existentia pꝛociantur: & cum pistello
 diu ducendo optime incorporantur. Cū aut tepere ceperit
 superimittatur puluis quicquid sit. **R.** saphiroꝝ smaragdoꝝ

Tertia in
 tentio me
 dicine exic
 cates mās
 in pulmōe
 & eas expel
 lentes ex eo

Quarta & q̄
 ta intentio
 fit medicīne
 mūdifican
 tes & solid
 dantes vlcꝝ
 simul.

Etiam de
 cōsolidati
 one.

rum iacintoy ambay margaritay ambay coralloy offis de corde cerui karabe. añ. 3. i. cynamomi. electi cardomo / mi mac. yreos 3m. croci. añ. 3. i. 3. amidi succi liquiritie dragaganti gummi arabi. seminis portula. añ. 3. ij. pulueris cancroz fluuiialium. 3. ij. pulmonis vulpis. f. iij. Et bene incorporentur in vase vitreato z vlui referuetur.

CDixit Sal. quinto miemyr. iste sunt res ex quibus copo nitur medicina ad deficcandum vlcus pulmonis. f. cyna / momum mirta: cassia. crocus: squinantum oleum balsa / mi spica inda amomū thus balaustia barba hircina such lutū sigill. gummi arab. opium. iusqanum: z mugat. i. radix granati siluestris. z Raf. dixit: dico q ozimū folioy lato / rū deficcet pectus: z pulmonē nimis: vnde vteduz est eo i gradu scdo ptifis ad deficcandum vlcus. **C**Dixit Mes. Sū ma medicinar vlcera pectoris z pulmonis pfolidantium sunt sanguis draconis. z pprie lutum sigill. z armenum. De armeno. dixit Sal. 9º de simplici medicina q nimum valet in cōsolidando vlcus pulmonis: qm deficcet ipsum: ita q inde nō excitat tussis: ita q inde fallacia cadit: q sic potenter deficcet q patiens extimat se pfecte cōualere: dū modo non accidat ei repleo vel alia fallacia in regie: z poni tur et hoc 4º pñ. Et subdit Mes. z karabe: z ledenegi: olibanū: mastix balaustia rosa: z semen eius: coralli: ypoq / stidos corticis cancroz fluuiialium vstoy: semen portul. assum amidū assum semen malue: z altee assa semen arno / glofe assum: gummi assum: z fructus mirti z filia. **C**De fru ctu mirti bene maturo cū comeditur dñt qdam q ita defic cat z consolidat pter q in aliquo noceat pectori: q putat ex vsu eius ptifis sanari posse. R. grana mirti z ea bene cō tere z in aqua pluuiali p biduum infunde: deinde decoq ad medietatem aque post psumptionem cola. z cū zucca / ro ros. syrupū pstrue z eo vtire vtile est ei. **C**Illa aut in q bus pñcte medicine sunt miscende. dixit Mes. sunt sicut pprie vitelli ouoy: lac dulce z acetosum: aqua pluuialis: vel orde decoctionis cācroz: aqua sauib: syrupus de pa pauere: syrupus de iunib. z violatus: z rosatus z similia. **C**Et ex cōpositis sunt troc. de luto sigillato: z de luto ar / meno. Et filonium pñcum est vltimum: mundificat. n. z de ficcet putredines z cōsolidat vlcera. Et nos scripsimus il / lud in caplo de sputo sanguis z alia multa q asseratur ad locū hunc. **C**Syrupus glutinās: z cōsolidans vlcus: z ca liditate alterans febrilē: z arefieri corpus phibet. R. semi nū cōium frigidoy. añ. 3. i. viol. liqri. z succi eius seminis lactose portul. añ. 3. s. vngule cabaline plantaginis: virge pastozis. añ. M. ij. ypoqstidos granoy myrtis: balaustiax. sumach. ros. sandal. oium berberoy. añ. 3. iij. decoquant in aq pluuiali: z cū zuccaro fiat syrupus. Et sunt qui acci piunt de syrupo isto z cōponunt ex eo loboc cum amido dragaganto gummi arab. assio: z puluere cācroz. **C**Medi camen Sal. qnto miemyr. positum 4º continen. cōpositum ex deficcatiuis: z narcoticis. R. cinamomi: thuris: succi: li / gri. añ. 3. i. myrrhe aur. qtuor. dragaganti aur. vi. amomi aur. vi. croci. 3. i. mell. qd sufficit ad recipiendum oēs istas medicinas. Dixit Sal. ista medicina veraciter nobilis ap / pellatur patientibus in pulmone vlcus: z oibus patienti bus in pulmone passionibus diuturnas: qm substantia cina / momi est subtilis z deficcatiua: z amomum ipsum seqtur: z succus liqr. z dragagantum sunt glutinatiua: z myrrha z crocus sunt maturatiua: z dissolutiua: z deficcatiua añ. paz. Et fuit ista medicina andromachiri q si adessent vi / gilie deberet addi ex narcoticis fm necessitatez. **C**Loboc vtile cōpositum ex cōfortatiuis pfolidatiuis z narcoticis. R. zuccari ros. veteris lib. i. karabe. margaritarū offis de corde cerui: sanguis draconis. añ. 3. ij. macis croci opij. añ. 3. s. dof. 3. iij. mae z sero. Post qd bibatur aliqd lactis asi / ne vel capze vel aq decoctionis ordeiz: z mirtiloy. **C**Fere oēs anctores pcorides fuerunt in vtilitatibus zuccari ros.

De quo dixit Mes. q ex rebus maximi suauamēti ad cōso lidationē z sanans oia vulnera est zuccar ros. recens sup qd non pterit annus: z aggregat in ipso vtus absterfio / nis ex succo ros. z vtus pfolidationis ex parte sube cap: z nosti q virtus absterfionis a ros. pp antiquitatem abscondi / tur: q adhuc in recētibus possidet. Et Sal. qdez pcepit da ri zuccar ros. singulis diebus quātitate plurimā et cū re bus medicinalib. z cibilibus z potabilibus f3 oēm ad / ministrationē eius: ita q et cū pane. Et vñ sunt eo post ipz plurimi. Et nō est cōprehēibilis numerus eoy qui sanati sunt ex vsu eius: mūdificationibus tñ prius pcedentibus. Falluntur enim qui vtuntur eo a principio dū mūdifica / tio non precesserit: coartant enim materias in pulmone: z nos dedimus cū lacte calido nō febricitantibus: z febrici tantibus cum aqua orde decoctionis cancroz fluuialiuz z alijs multis modis administrationuz. Et inuenimus ip sum esse medicamen vltimum. Vex quotiens contingit ex ipso constringi anhelitum dentur que elargant ipsum ex eis que educunt sanem sicut pprie syrupus de isopo. Et si accidat supercalefactio pp deficcationem detur syrupus de iunib: aut viol. z similia ex humectantibus z infrigi / dantibus. Et si sequitur ipsum constipatio ventris dentur miraba. de viol. aut syrupus eius cū aqua orde z post qz cessauerint hmoi redeatur ad zurcarum rosatum. **C**Et Auic. dixit. q funeralia erant parata mulieri ptifice z fra / ter suus curauit eam cum multitudine acceptionis zucca / ri ros. Et tanta fuit quantitas q fuit quasi incredibilis z vixit postea pluribus annis. **C**Dixit conciliator: zuccarū rosatum nouū infrigidat z humectat sumptum cū frigida solum aut sumptum abstergit z consolidat. Antiquus aut deficcet: contrahit stiptica z consolidat: mediū autē etate mediocriter operatur. **C**Dixerunt quidam. tria sunt que valent ptificis sicut cibus z medicina. f. mel: ficus sicca: z cācer fluuialis. dicitur q dens equinus cum pprietate ma / gis valet ita q syrupus factus cū succo eius: z zuccaro sa nat ptifim z fluxum sanguinis vnde cūqz fluat.

CDixit Mesue quintam rem complent correctiones cadentes in accidentia concomitantia z superuenientia huic mor bo. Et ex cōcantibus est febris consumptio z macies cor poris z debilitas. Et de superuenientibus est tussis: z flu / xus ventris z cōstipatio eius: z fastidium cibi: Et iā 3po. dixit. mūdificationem vlcis lentescētiāz febris succede re debere: q si non successerit constat corruptionem vlcis profundari. Nos aut experimur circa omne tēpus eius in terponere medicamina febris vehemētiāz sedantia vt sigil / lentur ex his z illis beneficia cōcordantia quoy finis est sa nitas. **C**Et qñ qdem vlcus est cōpositum cum febre: opz vt solliciti simus. Nā cāe qbus extinguitur iste due habi tudines z que sunt eis pprie sunt pñe. Nam conditio fe bris est ex eis q exiunt q infrigidant z humectant ppil / lud qd consequitur eā de attenuatione corporis. Et vlcus indiget eo qd deficcet: z q est in pulmone indiget eo qd ca lescent. Et iā satis dictum est de resistentibus febrī. **C**Et succurritur. dixit Mes. psumptioni eoy cū his que ade / quat z humectant ex cibis z potibus z rebus medicinali bus: z administratione lactis dulcis z alioy q dixim. Et confert eis balneatio in aq dulci post qz iā morbus in decli natione fuerit: ante illud est res pzanior z est egruz pone re in desperatione. **C**Dixit Haly. oz te studere in tussis mi tigatione quātum potes: qm vlcis pfolidationem tussis phibet illi hūc dabis puluere qui vlceri z tussi pdest. R. semis papauere albi. 3. x. gummi ara. amili cuscute. añ. 3. ij. se is portulace. caternite maluay. añ. 3. iij. spodij succi liq. añ. 3. ij. tantidem penidiay. tere diligenter. z pñce. z da ex eo. 3. ij. vel. iij. z postea syrupū tribue papaueris: aut iunib / bay. Et dabis pillulas tussis in ore tenēdas q sic fiunt. R. medulay se is cucurbite. z citruli z cucumeris z melois z citonioy

Quarta l
tento sola
medicane
pfolidat
vlcus.

De sticty
ambay
margaritay
mirti: z
mirti: z
mirti: z
mirti: z
mirti: z

De mirti
mirti: z
mirti: z
mirti: z
mirti: z

Quinta l
tento coe
mirti: z
mirti: z
mirti: z
mirti: z
mirti: z

estonior. añ. 3. 5. seminis portulace z papaueris. añ. 3. vij. gūm ara. amili z dragagati z tululsem. añ. 3. iij. tere diligēter z tātundes penidiay supadde. z cum leis citonior spu ma distēpera. z pillulas fac magnas subplanas. z eas i ore teneat alternis vicib⁹: tūllim. n. sedant. Clidēdum tñ est ne tūllis sedet sic qm inae intus detineant. Ait. n. Raf. 25. pti. qdam senex screabat multū sanguis. z p longuz tps. Cūqz morbus multū creuerit fuerit sibi dati troscisci pibitui tūllis. z fuit morbus mitigatus. z eger p dies aliquos libe ratus. Et deinde post dies aliquos mortuus est. Et ideo necessariū est non dare. phibentia creatū nisi pus qd fluit a capite refringat. Et qñqz pūgūtur cū vlcere mali hu moris replō simul z corporis extenuatio. Et tūc ēt iste dis spōnes sunt pzie. nā extenuatio exigit resumptiua q replō nem augent z replō extenuatiā q extenuationem augmen tant: opz attēdere ad qd magis infestat. Dixit bal. si eger in imoderatam corporis cōsumptionē incidit rege ipm regie et hīcam patientium. Et dixit Alhū. venter sūm opere cauendus est ne accidat corpus eius: qd si acciderit hūius pulueris bibitione succurrēdum est. R. gūm arab. boli. ar. spodij seminis myrti. añ. 3. i. fiat ex eis puluis de quo su mat. 3. iij. cū syrupo de papauere albo: aut cum rob. myrti no. hic ēt puluis oibus fluxibus cū tūllis cōstrictione indi gētib⁹ remediū affert. Cui plerūqz addūtur xilocaracte de siria z bdeliū de mecha. Et dixit Haly. si vētris illi accide rit solutio amputare ipsum accelera. Puluis valens pti/ cis z tūllientibus cum fluxu ventris qui egent cōstrictio ne. R. dragaganti gummi arab. succi liq. spodij boliar. z seminis myrti. añ. puluerizentur. dof. 3. iij. cū syrupo mir tinor: aut de papauere.

De medicinis applicandis ab extra. oz eligere q conueniant fm intētionem q habetur curatiua. Dixit Ser. est necesse vt empletur pectus cū emplis in qbus est vtus exiccationis: sicut est aloes z aca tia. z nux cipeffi. z mugat z sandara. z rānich. z medulla caulis cōbustay z elkalūbat. z oleuz mirtinū z rofi. z silia. Et hoc qñ qñtur exiccatio vlcis z cōsolidatio. Et filr si vlcus indiget mūdificatione emplm fiat ex abstergenti bus z mūdificantib⁹ ex his q dicta sunt in pcedentibus. Et filr si eger lenitione z phibitione exiccationis: z in frigidatione inungatur pectus cū pinguedine ranay sola. z butyro. z mucillagine seminis citonior. z oleo amig. d. z oleo viol. lacte mulieris. z cera paucā alba.

De cura ptiis p cirugia. Dixit Silib. nouissimuz pti lium est cauteriū in furcula pectoris. z hoc si corp⁹ est plectoriciū z humiduz. Dixit Sal. sup. 6. epidf. Antiq medici ad curā vlcis pulmonis cauteriū pbutinū z caliduz apponebant pectori. nō studium adhiberi oz ita velox vt mora non pbatuz dūz corrosio fiat in vlcere z ma gnificetur. Idem dixit Rabi in 13. particula.

De cura lapidis in spiritualibus gñati. dixit Sal. 4. de interioribus. cepi dare patienti medicinā asinaticoz. Cūqz eam suscepisset cepit de lapidibus mīn? elicere. z interposito maiori tempore h tamen passio toto tempore vite sue minime recessit. Dixit Raf. 4. continen. Medicine compositae de medicinis singularibus puocan tib⁹ vinam. z de aromaticis z rebus glutinatis z pau ca quantitate rerum narcoticay valent habentibus lapidē in pulmone zc.

f. 3. n. 3. s.

De tertius tractatus diuiditur in su mas duas. In quay pma tractabitur de anima z eius virtutib⁹ siue po tentijs z ipsius organis z instrumentis. Et i scda de anathomia cordis. z eius alijs dispo sitionibus.

De essentia anime.



Aquit. Arit. 2.º d

aia. Aia est actus pmius corporis phisici organici potētia vitay hntis. Est. n. actus non qdem accidentalis nō faciens vnum cū ipso corpore. sed subalis. fa ciens vñ cū corpore cuius est actus z est actus dictus primus ad dñaz scdi actus. Duo. n. sunt actus aie. s. primus z se

cundus. Et actus primus est esse aie in corpore: cuius est actus. Et actus secundus est in corpore cuius est actus pri mus operari. Aia. n. inquātuz est act⁹ pmius corpus cui⁹ est actus informat pter h q aliqd operet. Est. n. vt sic for ma viuēti vnita ei vt pfectio pfectibili. pfit. n. ipm. z dat illi esse. z fit vñ act⁹: vita. n. vt apparebit est pmanencia pscientis corpus in eo. Et qz ista pfectio est pmius act⁹ pfi ciētis aie. Ideo aia dñ pmius actus de qua dixit Algazel. Aia est suba exis p se que nec est corpus. neqz imprella in corpore. Et nō perit pēnte corpore: loquens de aia hūma na. s. remanet viuens in ppetuū sine dubio siue tristis. si ue leta. Et Aristo. pmo de aia dixit. aia vñ corpus ptenet egrediēte. n. ea ab eo expirat z corpus putrescit. Cui⁹ sub stātiā: dixit Sal. in libro de vtilitate respirationis nesci mus. Et. n. dixit Augulli. Ipsa non est corporea neqz vlla aliq longitudine pōtētia aut latitudine diffusa aut altitu dine solidata. Vex qz aia est pfectio corporis: z pfectio pfi sit in operari. Ideo aia corpori vnif nō solū vt pfectio pfe ctibili. Sz vt inuit Ay. p.º de aia ēt vnif ei vt mouēs mo uētis: siue vt agēs agēti. Et cū agit⁹ actus scds. Duo. n. in aia pferant. s. sua essentia: q cū vnif corpori est actus p mius. z siue potētie agētes qb⁹ cū agit⁹ est actus secundus. Et aia tñ corpori nō vnif nec in eo pfitit nisi mediāte cal loze nālī. Ait. n. Sal. 2.º de iuuamētis mēbroz: in corpore est pti in eqūitate exis: z recessu a ptiēte qualitatū: qui mediāte aia put est actus pmius in corpore pfitit. Et Av. in suo de sensu z sensato dixit. nulluz corpus est subm aie nisi calor nālī. i. nisi euz calore nālī mediāte. Est. n. dixit ipse. Si nālī calor auferretur a corpore: vel ab aliq eius parte vel mēbro vt oculo statim illa pars: siue mēbr⁹ infri gidaret: z annihilaretur. Et subdit. suba aie est suba non actis. Est. aut imālis nō potens in operōnes exte in mām extrinsecā trāseūtes nisi pp mediā: q sunt ipsius aie ad ope raduz organa siue infra. Alr saltus qdaz z inordinatio ef fet in nā: vñ oportuit corpus phisicū. a. nāle cuius aia est actus pmius esse organizatus z in organizatione multipl diuersificati put. pcessus actus pmi in 1.º z i diuersis mul tipl variat⁹ exigit. Unde dixit Ay. pmo de gñone aialū. Opus est ad oēm gñonez. sup. z oēm aliaz aie actionē or ganis: partes aut corporis organa sunt vtutib⁹. Corpora aut organica dñr ea q diuersitate hnt in suis partibus. Et ideo elnta z mixta ipfecta nō dñr organica. Et qz corpora aiata magnā hnt in suis partib⁹ diuersitate: oīpīa. pprie dñr organica. Que qñis oia sint aiata z organica inter se tñ magnā hnt diuersitate. Dñt. n. q in pmo loco ponit⁹ planta. Et in 2.º loco ponitur aial irōnale: siue sit ex affixis terre siue petres siue nō sit affixū: tñ multū impfectū: siue sit ēt pfectū brutū. Et 3.º loco ponit⁹ hō aial rōnale. Inqt Sa. pmo de iuuamētis mēbroz. corpora aiata z infra sunt. aiaz q sunt in ipsis. Et opz ea esse cōgruentia oīpōnibus ear. Oia quoqz corpa organica mixta sunt. Ideo in eis oibus duplex forma reperit⁹: vna fm quaz sunt mixta. Et scda fm quaz sunt aiata. Nec altera ear. dependet ab alter

hū hū
qñqz
z cōgruentia
oīpōnibus
eaz

hū hū
qñqz
z cōgruentia
oīpōnibus
eaz

Aia nec
vnif nec p
fuit in cor
pe nisi me
diāte calo
re nālī.

Que cor
pora dicat
organica.

om qz
mā hū
mā hū
mā hū

In oīpīs
corporib⁹
organica
est duplex
forma.

Vasimo vna remota vt forma aiant: alia vt forma mixti re
manet: vt p3 in platis z aialib? z oibus: z et mortuis q re
manent fm mixtionem suā aia aiant ab eis amota: q̄uis
multa ex eis nō dū sic p̄durent: s; in via remanēt ad corū
p̄p̄sertim aialia irrōnabilia z hoies. Discōtinuāt nāq;
in suis p̄tib? putrescētia z corūpūnt: fm varias tñ dispō
nes ip̄s cito vel tarde formatū: aiant in corpore p̄manē
te p̄manet forma mixti: z nō corūpūnt nec i suis partib? di
scōtinuātū corp? putrescit. **C** Predicij quoq; gūib? tri
bus corpōz phisicōz organicōz pro diuersitate corp? tres
corūdent aie diuerse. Plātis qdē aia vegetatiua: q̄ qdem
apud medicos vocat̄ vtus nālis: z ipsa qdē operatur opa
nutritionis crescētie z gūonis. Aialib? vō irrōnabilib?
aia sensitīua corūdet: q̄ qdē apud phos z medicos dī vir
tus aialis: q̄ exhibet mot? z sensus voluntarios: hōi autē
aia rōnalis intellectuā: q̄ q̄ oīum nobilissima est: z plures
z magis multi formes exercere actiones nata est. Jō corp?
humanū p̄ ceteris magis z decētius organizatū est. **C** Di
xit Sal. corpus humanū est p̄iūctū nobilissime aieia qua
influitur ei potētie nobiles: z virtutes multiplices. Jōq;
p̄gruētius est organizatū vt scia p̄ anothomiam declarat.
C Et de aia hoīs deinceps est sermo futurus. Jpsa. n. ifun
ditur a deo hoīsiofo z benedictio in instanti: non. n. acq̄rit
p̄ motū q̄uis nūq; acq̄rat nisi mediāte tpe p̄cedēte: z mo
tu in quo mā p̄paratur ad susceptionē eius de quo tpe z
motu p̄cedēte dicef in sermone. 6. q̄ est de mēbris gūonis:
q̄ frequēter aia a phis aia sensitīua noiatur. Que qdē nō
aīcedit i esse s; tps in mā oēs organizationē: qm aia statiz
in p̄o instāt i quo introducūt est organizationē facta: qd p3:
q̄ ipsa pus infūdīt in corde. est. n. p̄mū corpōis huma
ni mēbz qd est aiatuz: z cor nūq; est cor nisi fit organizatū:
ergo pus p̄cedit organizatio: p3 ē h: q̄ simul fit mēbz
phisius gūo: z ip̄s organizatio: mēbz. n. sp̄matica p̄mo
gūantur: z non nisi cum debita figuratiōe: z lineatiōe: z
p̄cauitate in medio z alijs. v. g. nō fit costarū gūo nisi cum
curuatiōe z cōtinuatiōe ad spinā. Et nō fit ossis debentis
hīe cōcautatem gūo nisi cū ipsa cōcautate: z tali situati
one: z p̄mo gūatur: z postea p̄cautur: z sic fit uas. Et phir
in alijs. Aia tñ aīcedit organizationē aliquā: vt faciētē
ad esse motus voluntarij localis: qm talis motus esse non
pōt sine gūone mēbz ad talē motū requisitor: q̄ sunt fi
cut ossa neri chorde z filia: z q̄ oīa talia infusa. cordi aia
aīcedit in esse: organū tñ p̄mū sensus non aīcedit: q̄ stat
q̄ cor est genitū est ibi in eo sensus organū: vt caro neri
p̄mū culus. Perfectionē tñ organoꝝ sensus intrinseci z extri
seci bene aīcedit: imo neq; statim nat? post natiuitatē p̄fe
ctionē sensuū dictoꝝ h3: sicut nec ē motus voluntarij: sed
talē p̄fectionē acq̄rit post augmentatiōē. Non. n. stat p̄fe
ctio operōnūz cū oī q̄titate. q̄re oz augmētuz fieri vsq; ad
determinatā q̄titatē: pp̄ quā q̄titatē necessario requirit̄
qdā inferūt q̄ aia nō est pus in corde q̄ operet̄: imo in p̄i
mo instāt i quo īcepit esse p̄mū īcepit operari. Itaq; vey est
dicere. aia nūc p̄mo h3 esse: z nūc p̄mo īcepit operari. Nā
īmediate īcepit cor augeri: z nō nisi alimēto ab extra attra
cto. Dñt tñ. q̄ aia in p̄mo instāt aīcedit fm tps oēm ope
rōnem factā. q̄uis in ip̄so p̄mo instāt īcipiat operari: q̄re
p̄cludunt aiam tempesse in actū. **C** Et p3 ex dictis quō
cor p̄mo uiuit z vltimo ē fm Al. motū: p̄mo. n. aia i eo
recipit. In alijs aut corpōis mēbris aia recipit p̄ partici
pationē cordis hoc est p̄ p̄parationē factā z corde in alijs
mēbris: z p̄ influxū eis a corde datū aia in ip̄s recipit stat
z operat̄. Et fm hoc dī. Cor generat alia mēbz. Et hoc q̄
dē nō facit p̄ virtutē q̄ est cor: imo nihil aliud facit nisi q̄
disponit mām alioꝝ mēbz p̄o gūone cor: z dispō qua
sunt apta p̄ p̄ntiaz influxus cordis in ip̄s informari forma
cordis. I. aiaz recipere: ita q̄ oīa cū corde sunt eadē sp̄cia
enim vt est actus p̄mū nō īest plus vni mēbz q̄ alteri:

sed in oibus eq̄ īest: z eq̄ oīa informat z informādo viti
ficat. pp̄ qd a q̄busdā vitalis vtus corpōis noiatur. Et q̄
vt p3 p̄mo de aia: aia sensitīua q̄ dat esse corpōi z cuilibet
ei? parti nō est diuisibilis in partes essentielles: nō. n. fufci
pit forma magis z min? Jdeoz est tota i toto: z tota i q̄z
parte l3 p̄mo vt dictū est in corde recepta. Cum ergo dixit
Auer. i2? methaph? 2? sedo oīa humani corpōis mem
bra sunt eadē genere: s; tñ cor antecedit alia large z nō p̄
p̄ie assūpsit ibi genus. Et ideo nō sequit̄. sunt eadem ge
nere: ergo sunt diuerse species: imo sunt eadē specie. Et cor
antecedit alia gūone z p̄fectione. Et cum dixit. 8? phisico.
generata in p̄ncipio z generata in fine sunt alterius speciei
intellexit de forma specifica accidentalī z non subali: z iō
non voluit q̄ cor qd est p̄mo genitū z alia mēbz in fine
z post ip̄sum differant abinūicē specificē dīa subali. s; so
lūm accitālī. Et q̄ sic voluerit p3: q̄ dixit. sic ē h3 in istis
sicut in artificiatīs. Modo dixit Al. 2? de aia. in hīs que
sunt de genere substantie vera dīa nālis est a forma: non a
mā qd patet. q̄ statim q̄ anima sensitīua aufertur a carne
ipsa caro non remanet caro. nisi equinoce. Non. n. ampli?
nutritur nec amplius pōt in operationes carnes. In artifi
cialibus vō differentia sumitur a materia non a forma. Et
dedit exemplū. habeatur securis bene apta ad incidē
dū cū cuspidē z remoueat̄ ab ea cuspidē: z fiat ex ea ma
leus: nō variat̄ p̄ remotionē forme ei? essentia eius que est
ferrum: remanet. n. ferrum z tñ ibi accidit differentia acci
dentalis. **C** Et scias q̄ q̄uis dictum sit q̄ aia sit actus p̄i
mus corpōis organicū ipsa tñ informat corpōa cōsimi
lia vt sunt animata: z tñ non sequitur q̄ sint organica: q̄
sufficit q̄ sint partes organici. Anima. n. dicitur actus p̄i
mus p̄similiū nisi in quātūz sunt partes organici. **C** Rur
sum ex dictis p3 q̄ licet mae ex q̄bus mēbz habent fieri i
p̄ncipio differant sp̄e vt mā carniformiū a mā sp̄ma
ticoꝝ: in fine tñ iam factis mēbris non differūt species: sed
sunt p̄ortus idē. in corpore itaq; viuente caro non differt
ab ossē: nec ēt neriū a carne: z cōsimilr de alijs differen
tia essentialis: sed solum accitālī. Nec obstat q̄ caro homi
nis differat specie a carne equi: z sanguis hominis a san
guine equi. sanguis. n. hominis pōt effici mā hominis z
sanguis equi licet posset fieri mā equi: non tñ pōt fieri mā
hominis. Et caro hominis z caro equi nō eadē forma in
formatur sed diuersa specie. Et sicut nō differunt mēbz
hominis abinūicē differentia essentialis: s; nō differunt ef
fentialiter abinūicē cōplexiones: aut cōpositiones eoꝝ: s;
solum accitālī. Et partes qdem corpōis ab eo separa
te non viuūt: q̄ non differunt dīa numerali essentialis: sed
solūz accitālī sicut partes aialis anulosi que separate vi
uunt que differt dīa numerali essentiali. Si itaq; bene cō
siderantur diffinitio aie supradicta est diffinitio ostēdens
qd nois non qd rei: q̄ vt patuit aia est qd simplex. modo
simplici cōpetit diffinitio qd nois: sicut cōposito p̄petit dif
finitio qd rei. **C** Quāuis aut phī oēs z medicī pueniant
in corpore organico animato: non tñ sensitīuo vt in plāta
vnā fore aiam. s. vegetatiuā p̄ quā plāta z elus vtutes sibi
attrahunt nutrimentū. digerit z in se cōuertit nutritur cre
scit z generat. In corpore tñ animato sensitīuo z p̄cipue
in homine a se inuicem de vnitate aie discordes fuerunt.
C Plato enīz in hoie tres fore animas dixit. Et secuti sūt
eum plures phisicoꝝ z medicī: z p̄cipue Sal. Quarum
prima est anima vegetatiua p̄similis plantis z aialib? irra
tionabilibus. Et vtutem sensitīuā q̄ est p̄ncipiū sentiendi
intelligendi z mouēdi volūtariē. Et aiam vitalem que est
p̄mū vire. Et voluerūt p̄dictas aias fore abinūicē essentialr
distinctas: z eq̄ p̄mas. ita q̄ vna ab alia nō depēderet: vna
queq; p̄suat vtutē sup̄ vniuersūz corp? distinctā essentia
liter a vtute alteri? **C** Et q̄ p̄mū in corpore aiatō distinguūt
diffinitione forme eius. Ita q̄ sicut tres animas p̄stulerūt
in

Tribo gūi
b? corpōz
phisicoꝝ oz
ganicoꝝ
tres aie co
respōdēt.

Aia l3 s; p̄
tpe aliquā
organizatiō
nē antece
dat: nō tñ
eēs organiz
ationē in
corpore aī
cedit: q̄ nī
ifundit̄ nī
fm corpore
organizato.

Cor p̄mo
uiuit vlti
mo mori
tur.

Cor p̄mo
uiuit vlti
mo mori
tur.

Aia l3 s; p̄
tpe aliquā
organizatiō
nē antece
dat: nō tñ
eēs organiz
ationē in
corpore aī
cedit: q̄ nī
ifundit̄ nī
fm corpore
organizato.

Cor p̄mo
uiuit vlti
mo mori
tur.

Cor p̄mo
uiuit vlti
mo mori
tur.

Cor p̄mo
uiuit vlti
mo mori
tur.

in corpe hoīs ita ēt in eo tria posuerūt pñ q̄ dixerunt esse
eā pñ q̄ vnoqz vna donec p̄dcis aīab? residet. Et dixit
rūt q̄ aīe viuificātis corpe? pñ pñ sedes z origo ē cor. Et
aīe sensitiue pñ sedes z origo ē cerebry. Et aīe vegetatiue
pñ sedes z origo ē epar. Et q̄ vñ? aīe viuificāz vocat vī-
talis. Et virt? aīe vegetatiue vocat nālis. Et vītus aīe sensi-
tiue vocat aīalis. Et moti fuerūt Pla. z Sa. z sequaces
eoz ad p̄dcā ponēdū: maxie qz viderūt p̄dictas vītutes fo-
re valde distātes. z distinctas. z p̄ oīs p̄ suis exercēdis ope-
rōnib? t̄pamēz valde distinctis egētes: qz diuersa t̄pamē-
ta in eodē posse stare pñ nō viderūt: q̄re coacti fuerunt di-
uerſa ponere pñ: diuerſa hñtia t̄pamēta vt singulis eaz
singulū cōsideret pñ z t̄pamētū: z q̄ p̄dcā pñ sint tria:
z sint p̄dicta mēbra p̄z: qz ab vnoquoqz eoz mēbra alia in
fluxū hñt. A corde qdē mediātib? arterijs spūz vitalē. A
cerebro qdē mediātib? neruis spūm aīalē. Et ab epe spūm
nāle mediātib? venis. Et nō inuenerūt aliqd de p̄dcā t̄ri-
bus mēbris ab alijs mēbris influxū recipe. imo nec vnū ip-
soz ab altero. Et p̄p hanc cām posuerūt ea eā p̄ma. Et qz
aut cor sit pñ vītūz vitalis cerebry alis. z epar nālis appa-
ret p̄ tāto: qz p̄ hoz mēbroz lesione seq̄ in dictz eoz ope-
rōnib? nocumētuz. z p̄ ipsoz curationē tollit nocumētū.
Corde. n. leſo seq̄tur leſio in operōnibus vītutis vitalis. z
lesione a corde remota seq̄tur remotio nocumēti operōnūz
vītutis vitalis. Silt leſo cerebro seq̄tur leſio in operōnib?
vītutis aīalis. Et cerebro curato seq̄tur remotio nocumē-
ti ab operōnib? ipsius vītutis aīalis. Et silt leſo epate
seq̄tur in operōnib? vītutis nālis nocumētuz: qd tollit
ab eis epate curato. Voluerūt tñ p̄dicti auctores q̄ p̄dicta
p̄ncipia sibi inuicē tribuant vnū alijs z eā. Cor. n. tribuit
cerebro z epati vītutē vitalē mediātē spū vitali: quo viuūt.
Et cerebro tribuit cordi z epati vītutē aīalē mediātē spū
aīali quo sentiunt: z epar attribuit cordi z cerebro vītutē
nāle mediātē spū nāli quo nutriunt z crescunt. Arist.
aut? de aia voluit aīam hoīs fore essentialr vnā distinctā
tñ vītūz. Et voluit q̄ ipsa sit p̄ncipiū viuendi sentiēdi
motiendi z intelligēdi. sup. z q̄scūqz alias operōnes exer-
cendi suis varijs z diuerſis vītutib?. Et qz vnā tñ posuit
formā siue aīaz vnū solū in plurib? suoz libroz posuit es-
se pñ i quo ipsa aīa residet. Et voluit tñ tale pñ esse cor.
Unz de partib? aīaliū ait. Eoz q̄ sunt i corpore necessa-
riū est vnū esse pñ. Unū. n. est meli? qz plura vnio tādē di-
xi. In vnoquoqz gñe oz dare vnū pñ p̄ncipiū qd aliōz
cā existit: z p̄ cuius attributionez cetera in illo gñe esse ha-
beāt. Oz nāqz oēm pluralitatē impfectionis z p̄fluxionis
p̄tētiue demū in vnū aliqd supremū regularis adducere.
Sic itaqz in genere mēbroz microcosmū vnū erit p̄ncipiū
sicut in microcosmo: qd est: qz oē qd in multis p̄ vnā rōnē
vniocā reperit in aliquo inest illi p̄us qd oīuz aliōz exi-
sit cā: sicut oē calidū ad p̄mū calidoz reducitur: sic vītutes
in corpore exītes ad vnā cāz reducitur in q̄ vniocētur opz.
Qui? p̄ncipiū vt dictū est. Arist. voluit fore cor i quo p̄mo
recipi aīaz: z ab eo aīt vltimo separari: q̄re z sedē aīe z fon-
tē oīuz vītutū: z oīuz mēbroz cor esse formauit. Et q̄ ita
sit p̄z: q̄si iā dictū est aīam non stare in corpore nisi cū calo-
re. Nō. n. est reperire in corpore mēbz aliqd in quo calor
sit velut in fonte nisi cor. Et. n. dixit Auer. Cor in corpore
sicut clibanū ignis: z cor hūc calozē ceteris distribuit corz
poris partib?. quo mediātē faciāt operōnes: q̄re erit ipsuz
in corpore p̄mū pñ. Et insup gñatū spūz q̄ est aīe oz
ganū p̄ncipale z vītutē ei? oebiculū i reliqz mēbra. qd p̄z. qz
spūm in mēbra distributi ad cor in multz aīe accētib? reuer-
tunt in ſēno ēt sim. Arist. tāqz ad p̄mā sui māſionē. Cor ēt
p̄ncipiū corpōis fore creator monstrauit: cū ipsum in me-
dio corpōis collocauit. stat. n. in medio corpōis sicut rex
in medio regni sui. vt eq̄lter in oīa corpōis influat mēbra
fm q̄ merētur p̄ vita z operōnib? exercendis. Et sicut

rex a subditis nō recipit: ēt erogat. Et. n. rex sibi ipsi suffi-
ciens. Sed qz p̄ regno suo multa hz agere opa illa sine vicarijs
z ministris agere iuste z p̄fecte non posset. Ita cor ab
alijs mēbris corpōis non suscipere: ēt erogat spūm oībus
z vītutem. opera ēt multiplicia z diuerſa sine vicarijs z
ministris facere nō pōt. Sz qdē sicut subditi qd a vicarijs
regis recipiūt in vītute regis. non vicarij recipiunt. ita z
mēbra in corpore vītute cordis recipiūt qd a vicarijs suis
hñt. Sunt aut p̄ncipaliores cordis vicarij cerebry z epar.
qbus cor suū spūm mittens vītutē tribuit modificādi ipz:
vt sit pueniens direct? ab eis in alia mēbra: p̄gruū instrum
operōnū. cerebry nāqz sic spūm a corde receptum dispo-
nit: z tale t̄pamētūz ei tribuit q̄ p̄gruū efficitur instrum p̄
operōnib? vītutis aīalis. Et epar p̄silt p̄ operōnib? vītutis
nālis. Et in hoc cordi deseruiūt z ministrant. Extimādūz
est. n. dixit Arist. in lib. de cā motus aīaliū aīal p̄stare velut
ciuitatē bene legib? rectā. q̄ cū sic est nō est necesse monar-
cā in oī ciuitatē loco esse: qz opa in ea sine hoc bene fūit: sic
est in aīal: z sicut in eo hñt operōnes. p̄prie p̄ nāz. Nec ē ne-
cesse aīam esse i q̄libet corpōis parte. ēt sufficit q̄ sit i deter-
minata pte cui alie sunt adnere q̄ pars est cor. Et qbus
vītutis Auer. putauerūt falso qdā ipm voluisse aīaz esse i cor-
essentialr solū: z i alijs mēbris solū vītualiter sicut rex in re-
gno suo. Sz Auer. nō voluit sicut. n. seq̄retur q̄ aīa nō in-
formaret oīa mēbea corpōis essentialr. z eā p̄mo sicut cor.
Sz voluit q̄ alia mēbra nō sunt iformata aīa nisi inq̄stuz
sunt anexa cordi: qd est p̄mū in eis. Et voluit Arist. q̄ oēs
vītutes p̄ncipalr sint i corde. verūtū qdā eaz i alijs mēbris
p̄ncipalr manifestant: sicut aīal i cerebro: z nālis in epe. ve-
rūt vītutes i corde sunt p̄fuse sicut ēt i cerebro p̄fuse sunt vīt-
tutes aīales sensitiua: z motiua. Et ad huc sensitiua intrinse-
ca z extrinseca. Et sicut i epe p̄fusa ēt vītus nālis nutritiua
z gñatiua. Et p̄p p̄fusione vītutū in corde nō pōt cor i oēs
exire operōnes nisi p̄ spūm i alijs mēbris dearticulatū per
acq̄sitionē noui modi p̄p̄onis siue t̄pamēti. Sicut nō pōt
cerebry p̄p p̄fusione vītutis aīalis in ipso nisi p̄ spūz ab eo de-
legatū alijs mēbris p̄ acq̄sitionē noui modi t̄pamēti i ocu-
lis aurib? z alijs sensib? z motib? organicis. Qui? simile
intelligēdū est ēt de epate. Et sicut oculi aures z alia vītutis
aīalis organa de se nullā hñt vītutē nisi p̄ influxū a cerebro:
Et organa vītutis nālis nisi p̄ influxū ab epate. Silt neqz
cerebry neqz epar p̄ se nullā hñt vītutem nisi p̄ influxum a
corde: q̄stūcūqz cerebry z epar cordi deseruiant vt dictū est
ipsa tñ p̄ncipatū hñt. cerebry qdē sup̄ra oīa mēbra sensibi-
lia: p̄bent enim illis cerebry spūm aīalem: his vō epar spū-
rini naturalē. Quidā aut sup̄raposita opionem Arist.
q̄ aīa vna: z nō plures informet corp? z quālibet ei? par-
te. cōfirmant duabus rōnibus. Quaz vna est. Nā si plu-
res essent. tñ aut oēs essent in oīb? partib? eā p̄. aut vna
altera p̄us. Nō ē q̄ p̄: qz tñ quāte p̄fectionis ēt vna tan-
te ēt altera: cuius oppositū declarat operōnes. Silt si ēt
sent eque p̄mo deberēt recipere vnitatē: cū sint sp̄e distin-
cte z indiuiduū sit vnū. Si aut vna est p̄z altera. z p̄ oīs
p̄fection: tñ ipsa p̄fection cōtinebit impfectionem. z sic fru-
stra ponet impfectionem cum possit p̄fectionem in operōnes
impfectionis. Et scda ratio est si in corpore hoīs forent
plures forme essentialr distincte: tñ ipm non ēt vnuz p̄
essentiam: ēt p̄ aggregationez. nā qd cōponit ex pluribus
actu distinctis fm essentia est vnū p̄ aggregationem non p̄
essentia. qd ēt absurdū dicere de corpore hoīs. Et Am-
bas p̄dictas opiones de aīa hoīs recitans. Qui? p̄mā p̄ma.
doctrina de vītutibus. cap. p̄ dixit. Qz genera vītutūz. z
operōnūz ab eis pueniētiuz apud medicos sunt tria. s. ge-
nus vītutū vitaliū. genus aīaliū. z genus nāliū. Mul-
tis nāqz p̄fysicor: qz platonē z sequentibus ēt z medicis
oībus p̄cipue Galie. vī q̄ vnaquaz vītutum dictarum

Tractatus.iii.

mēbz pncipale hz qd̄ eius extrahit minera. ⁊ a quo eius
 pcedunt operōnes. Et v̄ eis q̄ v̄tutis aialis sedes sit cere
 bz ⁊ ipsius ab eo puenerint operōnes. Et q̄ virtus nālis
 duas hz spēs vna cui⁹ est custodire indiuiduū ⁊ custodire
 ipm q̄ ministrat in parte nutrimenti qd̄ vsq̄ ad finē crescē
 tie ducat corp⁹. Et hui⁹ qdem sedes ⁊ operōnes ei⁹ pces
 sus est ep̄ar. Alia spēs ei⁹ est: cuius ē spēs pseruare q̄ ē mi
 nistrās in re gñionis: sepat ex humorib⁹ corp̄oris sp̄matīs
 subbz. dēide ipm informat sui creatoris pcepto. Et huius
 qdē habitatio ⁊ operōnes eius puēt⁹ sunt testiculī. Cū
 talis aut̄ v̄tus ē illa q̄ ex se spūs pseruat: q̄ sensus ⁊ mor⁹
 vehiculū existūt ⁊ ipm reddit aptū ad ipsorū imp̄ssiones re
 cipiēdū cū ad cerebz pueniet. ⁊ facit ipm potētēz dādi v̄
 tā vbiq̄q̄ expandit. Et h⁹ qdēz virtutū sedes ⁊ operōnis
 ei⁹ pcessus est cor. Cōibus aut̄ phis. dixit Aui. ⁊ maio
 rī. s. A. v̄ q̄ oīuz p̄dictaz v̄tutū p̄n^m existat cor. s. p̄ma
 rū opationū ⁊ eay manifestatio in his p̄dictis existit p̄nci
 pijs. quēadmodū apud medicos cerebz sensus existit p̄n
 cipii. Et post hoc vnusq̄q̄ sensus suū hz mēbz. i. quo ei⁹
 apparet operatio. Et dixit. A. in caplo de v̄tutib⁹ vita
 lib⁹ q̄ apud medicos nisi spūs in cerebro ad aliā puertat
 p̄plonem ad recipiēduz nō pparat ad recipiēdū aiaz q̄ ē
 p̄ncipiū mor⁹ ⁊ sensus. Et s̄it in epate: s. p̄ma p̄plo iā iu
 uerit ad recipiēdū p̄maz virtutē vitālē. i. q̄uis spūs p̄plo
 talis sit cū generat in corde ⁊ recipit v̄tutes vitālē hoc est
 q̄ sit pueniens instr̄m eius: nō tñ cū illa cōplexione pōt re
 cipere v̄tutē nālez ⁊ aialez: nec recipit eas nisi postq̄ rece
 perit aliā p̄plonēz i cerebro ⁊ epate. Et. n. apud medicos.
 dixit Auic. vnūq̄q̄ opationū genus altā hz aiaz. Et nō ē
 aia vna ex qua v̄tutes dicte pfluant oēs ⁊ secuti sunt eum
 A. sere oēs phi ⁊ Auer. et 2^o collz. Et ē ipse Aui. 6. de
 nālīb⁹. Et p̄p̄a dixit: q̄ cū p̄siderant ⁊ certificāt inueniēt
 r̄sicut v̄ Arist. ⁊ nō sicut v̄ ip̄sis. Et inuenient tractatus
 suos extractos de p̄positionib⁹ sufficientib⁹: ⁊ nō necessa
 rijs in qbus nō p̄sequitur nisi q̄ ex reb⁹ apparet. Et subdit
 Aui. Medico inquātuz medicus nō attinet vt cōsideret q̄
 sit eay duay sectay veritas: s. illud p̄siderare phus hz me
 dicus. n. cū p̄cedit ei mēbz p̄nominata dictay virtutum
 p̄n^a existere non curat nisi de eo qd̄ de esse medicationis cō
 siderat. Neq̄ p̄siderat an ex alijs habeant p̄ncipijs: que
 sunt in ip̄sis p̄iora vel non. Neq̄ istud ex illis existit que
 phs nō leuia ei facit. Et Auer. scdo collz. dixit. distin
 ctio virtutū p̄m medicos in vitālē aialez ⁊ nālez s. non sit
 cōueniens: parū tñ pōt nocere in arte medicine. S. conue
 niens diuisio est illa q̄ sit p̄m modū nālez. Est aut̄ medicus
 artifex sensibilis insequens sensuz. Et qz vidit ad sensum
 operōnes aiales p̄mo pcedere v̄tute cerebz: ⁊ nālez v̄tute
 epatis. Jō posuit cerebz p̄mū p̄n^m v̄tutū aialis. Et ep̄ar p̄i
 mū p̄ncipiū virtutū nālis. Et posuit cor p̄mūz p̄ncipiū
 virtutū vitālīs. Que medicorū positio nedū qd̄ sit p̄ia scie
 medicine: s. est vtilis ⁊ necessaria q̄tū ad sciam medicine
 spectat rōne inuēta ⁊ ordinata p̄ operōnib⁹ p̄gruis medi
 cine. Nā cū nō possint v̄tutes aiales v̄tute cordis in opera
 tiones exire nisi p̄ modū tpamenti spūi in cerebro attribū
 ti nūq̄ operōnū eay lesio euitaret: nec ipsay sanitas ⁊ p̄se
 ctio p̄seruaret p̄remedia solit̄ cordi attributatio non nisi
 p̄remedia cerebro exhibita remouētia ab eo p̄plonē extra
 neā ⁊ nālez p̄seruatiā vsic valeat cerebz cordis mūdifica
 re spūm. vt sit p̄ operōnib⁹ aialibus pueniēs instr̄m q̄tū
 cūq̄ cor cerebro bonū spūm mittat. Et p̄s̄it est de v̄tutib⁹
 ⁊ operōnib⁹ nālīb⁹. circa ep̄ar: ⁊ h̄ voluit dicere Auic. in
 v̄bis sup̄ius adductj. Cū tñ medicī sup̄dca. tria ponant
 p̄n^a: cū hoc tñ non negant: s. affirmāt cor p̄ncipalius esse
 oī p̄ncipali. Et ob hāc cām medicī p̄mā int̄tione v̄nūt ad
 cor: ⁊ in suis p̄cessibus non absolūt medicinas cerebz ⁊
 ep̄ar a medicinis cordis siue nō absolunt curationē egrī
 tudinū cerebz ⁊ ep̄as a curatione cordis. Unde 9^o tera

Epilog.

Sermonis.iii.

mondit Sal. modicos fore in omni cor^o actu solertes et sol
licitos circa cor^o. Est. n. hoc dixit Mes. thesaurus vite. Et.
n. dixit Sal. 5. de interiori. cap. p^o. dico cor^o fundamentum
esse et fontē nālis caloris et necessariū est cor^o pati adueni
te mortem ois. n. sempinitat^o pessimitatē p^olonis cordis.
Corde. n. patiēte cetera mēbra languescunt et patiūtur: sa
ciūt. n. mēbra operōnes suas recte moderato t^opmēto cor
dis. Actio. n. cerebri et epas^o leditur leso cordis t^opmēto.
Et nō est necessariū actionē cordis ledi levis t^opmētis cere
bri vel epatis. Si sensus et mot^o actio nō inueniā^o in cor
pore aialis: eoq^o cibū nō recipient: sicut p^otingit in hyeme
habitātib^o antra terre: tñ necesse est ipm minie mori quor
usq^o cor^o nō patit^o. ¶ Ampli^o de p^oncipatu cordis suo cap^o
inferius apparebit. ¶ Nota Arist. circa finē libri de sensu
et sensato voluisse: q^o cognitio diuersor^o sensibilib^o nō sit i
alia: et alia parte corporis. Neq^o sit diuersum illud q^o iudi
cat de aliquo vno sensibili ab eo q^o iudicat de alio sensibi
li. s^z idē p^ocfiseo q^o aia est que iudicat de oī sensibili. Et ip
sa: que oēs corporis partes informat: ita q^o in q^olibz parte
corporis pōt iudicare: et iudicat de quocūq^o sensibili: q^o p^o
cisa eadē aia que hz oēs apprehēiones et p^ogregationes
et iudicia: ite oq^o ibide. dixit Arist. necesse est esse vnu aliq^o
quo oia mēbra sentiūtur: et hoc est ipsa aie suba. ¶ Et pu
tauerūt iā qdā pp^o p^odicta Arist. voluisse oēm apprehēsi
ōne. cognitionē: et iudiciū in corde fieri et errauerūt. Nā q^o
uis aia de se sic sit potēs facere vt dictū est actu: tñ non pōt
apprehēiones facere nisi mediātibus organis: et ita his q^o
nō alijs. Nō. n. pōt. v. g. visionē facere nisi in oculo: et non
mediātē aliquo alio organo: vñ et pp^o hoc d^o q^o potētia visi
ua est in oculo. Et ideo hz aia q^o est in pede sit videns et in se
subiectiue visionē habeat: nō tñ d^o q^o videat in pede: s^z in
oculo: q^o nō est pes p^ogruum organū visionis: s^z oculus. et
ideo non d^o q^o videat in pede: s^z in oculo. Et ideo dixit ibi
Arist. Aliud est genus. s. sensibilib^o paliud. s. organū sen
tit. Et ideo itez subdit. q^o sensitium. s. aia fm q^o est indi
uisibile fm vnu actū est sensitium dulcis et albi: q^o aia s^z q^o
p^osiderat vt vna nō relata ad organa eadem est oium: s^z q^o
sensitium diuisibile factū fuerit. s. p^o relationē ei^o ad diuer
sa organa in percipiēdo diuersa sensibilia fm actum alte
rum: vel fm q^o ipsis rebus cōtingit. Itaq^o in aia vnum erit
et idem numero album et dulce: et alia multas: nō separabi
lis passiones ab invicē: fm esse alterū vnicuiq^o: simile ergo
ponēdum est: et in aia vnu et idem numero esse sensitium
oīus: s^z tñ est aliter: et aliter hor^o qdem genereshor^o qdem
specie: quare et sentiet vtriq^o simul et eodē et vno: rōne vō nō
eodē. ¶ Et scias. q^o q^ouis oia mēbra informantur aia sen
situa: non tñ oia sentiunt: non q^o non habeant ab aia apti
tudine ad sentiēdum: s^z q^o in eis deficit organum sensus:
et mediū que si haberēt sentirent. Et dato q^o nūq^o sentiant:
non tñ frustratur in eis aia sensitua: q^o in eis alias operat^o
operationes. Et s^z q^ouis oia mēbra informantur aia sens
itua: tñ non oia sunt organū sensus: q^o ad sensum nō requi
ritur t^opmētum absolutum: s^z dearticulatū vt tale quale ē
in nervis. Et q^o carent mēbra aliqua medio: et organo sen
sus: ideo hz ad ea insinuat spūs sensibilis: nō tñ sentiunt que
si haberent vtrq^o sentirent: q^o p^o de pozō farcor^o de g^oato
de mā nutrimentali d^ossilad que non venit spūs aialis sen
sitius: et tñ q^o factum est organū sensus sentit: sicut de ei^o
sensatione p^o p^omotionem totius eius q^o est super osse
in quā remotione causatur magna sensatio et c.

De virtutibus et potentijs anime. Lap. ij.
X supradictis pz qñ medici diui
detes aiaz in vires
pma sui diuisione diuiferunt in vitales: aiales
et nales. Sz ante qz distinguamus aiaz i vires
fm phos. Sciendum est qz vis sine vtus: pos
set sine potentia aie in nullo differunt: pñ
tua



Non o-
peroma
nie hüt
conde: le
medien
orgas

Mon
métr
rur. 3
sensu
formé

tua synonyma sūt. Virtus tñ repit supra multiplex vno modo pro vte moralis de q̄ declarat Arist. in lib. ethicor. siue ē p̄ habitu acquisito ē in aia hoīs ex multz z frequētibz opationibz bonis quo hō dī morosus vtuolus. C^o mō p̄ excellētia alicui rei q̄ excellētia ē vlt^m posse ipsius rei. z sic sumit ab Ari. p^o celi. z mūdi. C^o mō sumit p̄ qlitate a qua opatio pcedit: max^e tñ p̄ qlitatibz eltoz: vñ pñi p^o A. dicit. vtutes p^o eltoz. zc. Et itez cū elta agūt z patiuntur adiucē suis vtutibz. i. qlitatibz. C^o Et aliqñ sumit p̄ qlitate siue forma rei occulta: q̄ dī pprietates rei siue forma specificat: vt ab. A. p^o 2^a. ca. de eo qd̄ bibit z comeditur. C^o Et vlt^m mō sumit p̄ eo qd̄ est pñi operōnuz i aliqñ cuius cūqz modi sūt operōnes ille. z sic sumit ab Ari. p^o d̄ aia. C^o Medici vō qz de operōnibz icorpalibz se nō itronitunt: vt de opatiōibz aie intellectiue: qz nō mediātibz corporeis illis sūt: Jō de ipa aia intellectiua z ei^o operōnibz i ipoz scia nō se itronitunt: s̄z derelinquūt eā pñis. Ipsa tñ est q̄ corpoti būano ifusa suoz habilitate istoz spūsoz nūqz ociosa pñit: q̄ cum sit rōnalis ex admirāda pō^a sibi a suo creatore collata i hoībz nō solū pñit: s̄z q̄ pterierūt: z q̄ futura sūt tāqz pñtia videt: siue i die vigilādo: siue i nocte dormiēdo. Et hinc ē: qz qñ vigilam^o aliqñ itentionē nraz i recordationē pñtiuz nroz dirigim^o: qz forme q̄stitates z li niamēta oia sic pēute memoria z imaginatiōe distincta pñi pñm^o: vt nō pterita: s̄z pñtia siue exercitatiōe vidē credam^o sic z eos quos diligim^o suaz imaginū pñtatiōe: s̄z absētes tāqz pñtes cernim^o. Sicqz nō exñtia mēte fingim^o: que vt pñtia p imaginatiōe pñpe videm^o: pñpe mētis itentione adhibita pictores imagines figuli vaia: scriptores lras nōdū iceptas distincte determināt z pteplan^t: sic qliz artifex suū artificū lōge pus qz pficiat mētē. Neqz aliqz formā alicui rei ipimit: nisi eā quā pus mēte pspexit. In vigilijs ē rez pñtiū z pteritaz pñderōne discreta futura pñdicim^o añ. vi. fa. Sicqz pñ^o medicus p pñtia z pterita signa egritudis q̄ pspicit cōmoda vlticōmoda egrotātibz futura pñdicat. Sic z plimī sapiētes diuersoz ppoz pñderōne fertilitatē vñ penuria vel pestē futurā pñciāt. C^o Et qz hō aiaz bz intellecti uā. dicit. S. p^o de vtili. parti. datū sūt cuilibet aiali pter qz hō aliqd loco armoz quo se defendat: z defendere possit i iracūdia timore z audacia. Et i suis āgustijs z passionibz quo armoz gauderēt beneficio: hō vō: qz nālī caret artificio armis caruit oibz. Sz loco armoz date sūt sibi man^o qb^o vñ loco oium genēz armoz. Et loco nālīs artificij: data est hōi virt^o intellectiua z estimatiua: qz imperio manus q̄ est organū organoz qua oia artificia qb^o hō idiget acquirit z adaptat: vt vbi nā in eo deficit ars suppleat cōplemētuz. Sz apud medicos b vltimo modo sumpta vñtus sūt mēt^o p pñ^o operādi operōnes aie corporeas. i. q̄ mediātibz mēbris corporalibz organis sūt: siue actiue siue passiue. Sūt. n. qdam operōnes aie q̄ pficiunt mediāte actione: vt mor^o volūtarius z dñr actiones: z qdam mediāte passio: nēvt sensus z he passiones dñr. Et isto vltio modo sumit vñtus i pposito. C^o Que vñtus dupl^r pñderat. vno mō quā tū ad rectā z mēā z pñcipalē signatiōez h^o nois vñtus: p quā signatiōe denotat aia in seipsa pter oēz qlitatē seu dī spōnez corporeis ab ipsa iformati: quā qdā vocāt signatiōez in recto. Et vt sēnibil aliud signat qz ipas aiaz: nec est aliqd distinctū ab eas: s̄z est pure ipsa aia. z est vt sic recte loquēdo vna sola vñtus: qz vna sola aia. Et si vtutes esse dñr in nihilo a se dñt: s̄z sunt pñtus eedē. C^o mō pñderatur vñtus nō qz tū ad pñcipalē ei^o signatiōe: s̄z qz tū ad scōariā: quā qdā vocāt signatiōe i obliquo: q̄ est quātū ad illud qd̄ pñotatū est aia relata ad suas operōnes mediātibz idoneis corporalibz istis. Et vt sic pñderata vñtus aie dī qd̄ distinctū ab ipsi^o aie essetia. Cū. n. aia exercet aliqz vñā operōnem vel plures cū vno tēperamento: vel pluribz: tōz tā vel eas exercere cū tali vel tali sua virtute: q̄ talis vñtus:

sz significet ipsam aiaz: aliqd tñ plus pñorat. Cū. n. dī virtus nālīs significat ipsa aia exercens operōnem nālēz cum aliquo vno tēperamento i aliquo organo corporeis. Et cū dī virt^o vñtua significatur aia videns mediāte tēperamentō z organo oculi: siue pñorat actus vidēdi: sic dī distincta ab aia: manifestū est. n. qz organū z ei^o tēperamentum sūt qd̄ distinctū ab aia. Et qz operatiōes aie sūt valde diuerse: z p eius diuersas virtutes cū diuersis valde tēperamentis z organis factes: hinc est qz non soluz i dīcto scdō modo virtuz signatiōes virtutis ab aia dñt: s̄z ē virtutes vna ab alijs essentialiter distingūt. Cū illud qd̄ cōnotatur p vñā virtutē: vt. v. g. p nālem sit essentialit^r distinctum ab eo qd̄ cōnotatur p alia: vt p aiales. Et sic pñ istud significatum vñtus triplex est: z tñ pñi pñm^o est nisi vna. C^o Pro his. dicit Dama. in aphoz. virtutes nālēs varia nomina hñtes: vna eadēqz suba est: s̄z pñi varia z diuersa officia a diuersis mēbris egrediētia diuersis vocabulis nūciantur. Et itez magis. dicit. nō te trina partitio aie quā dīrimus esse simplicē frequēter audita pñurbet: s̄z eā intelligas non intelligibiles quas nulla bz simplex essentia partes dispansit: vel i potētias: vel officia rōnabiliter distribuata. C^o Scdm ergo hunc modū vñtus pñderata diuidit^r per nes hoc qd̄ est facere operationes suas cū cōprehensione z motu volūtario. Aut facere operationes siue cōprehensione z volūtario motu. Et pñi has pñderationes diuidens Arist. dē aia. virtutē pñia sui diuisione diuisit i duas dīcens. virtutū alia est aialis: z est q̄ operatur cū cōprehensione z motu volūtario. Et alia nālīs z est illa que nō cū cōprehensione z motu volūtario operat^r. Cōis tñ pñoz sñia sūt qz ois virt^o corporeis est: aut ab aia: aut a nā. i. aut aia: aut nālīs. Et pñis qz ois virtutis operatio: aut aialis: aut nālīs existit. Et non dñr sic: qz non sūt ambe ab aia: qz imo sūt: vt sic. n. qlibet virtus aie est aialis. Sz qz aia bz virtutē q̄ corpoti vitā pñbet nutrit crescit z generat faciens pñdictas operationes siue sensatione z motu volūtario ad modū nature. Ideo vocata est ipsa virtus nā siue nālīs. Et bz insup virtutem qua sentit: z voluntarie mouet q̄ operationes excellentiores sūt operationibz nature. Ideo virtus eas faciens retinuit denotatiōem ab agente z vocatā est anima siue virtus aialis. C^o Virtus tñ nālīs pñi phos potest diuidi i duas. quaz vna est que spiritum generat viuificat z pulsāt. Et ista a medicis vocatur vitalis. Alia est que nutrit crescit z generat. z ista a medicis vocatur naturalis: quānis ambe simul a pñis vocentur nālēs. Dicit Auic. vbi supra. Si pñi voluerint dicere virtutē q̄ est pñcipium cōprehēdi z mouendi qd̄ ex aliqua pñuit cōprehensione aiales z nālem: voluit dicere pro omni virtute ex qua sua actio pñuit pñi huius forme diuersitatē. i. siue cōprehensione z motu volūtario: tūc non erit virtus vitalis aialis: s̄z nālīs. Et vt sic nālīs sumpta pñi phos: z nō pñi medicos est contra distincta aiali. Ideo subdit Auic. qz virtus nālīs. i. sumpta s̄z phos est altioris gradus qz illa quā medici dicunt nālem. Qd̄ est. qz nālīs pñi phos non soluz operatur alimētum: s̄z ē spūs: quos nō operatur nālīs pñi medicos: modo spūs dignior est alimētō. Et ē vñtis dignior nālī pñi medicos: qz vitalis solum reperitur i aiali bus: illa aut nālīs etiā i plāris: modo aial dignius est plātar: ea etiā dignior: qz pro suis operationibus ampliorē requirit nālem calorem ea. Et qz vna existens mouet motibus contrarijs: vt cum pulsāt. Nālīs vō pñi medicos: z si moueat motibus pñis non facit illud vt existens vna sed due. Auer. in 2^o colliger. dicit qz virtus vitalis non differt essentialiter ab aiali z nālīs: tñ virtus vitalis non ē nālīs absoluta: s̄z perfectioris ordinis: qz nō conuertitur. est nālīs: ergo vitalis: qz vitalis est pfectior i illo genere. Et ideo vitalis nō reperit^r vbiqz reperitur nālīs. Et virtus vitalis: s̄z nō differt a nālīs essentialiter tñ medicus habet

Tractatus. iij.

mēbz pncipale hz qđ eius extrahit minera. z a quo eius pcedunt operōnes. Et vī eis qđ vītutis aialis sedes sit cere bz z ipsius ab eo puenerint operōnes. Et qđ virtus nālis duas hz spēs vna cui⁹ est custodire indiuiduū z custodire ipm qđ ministrat in parte nutrimentū qđ vsqz ad finē crescē tie ducat corp⁹. Et hui⁹ qđ sedes z operōnes ei⁹ pces sus est epar. Alia spēs ei⁹ est: cuius ē spēs pseruare qđ ē mi nistrās in re gionis: sepat ex humorib⁹ corporis spmatis subaz. deide ipm informat sui creatoris pcepto. Et huius qđ habitatio z operōnes eius puēt⁹ sunt testiculi. **C**ū talis aut vītutis ē illa qđ ex se spūs pseruat: qđ sensus z mor⁹ vehiculū existūt z ipm reddit aptū ad ipsoz impsiones re cipiēdū cū ad cerebz pueniet. z facit ipm potētez dādi vī tā vbiqz expandit. Et h⁹ qđ virtutū sedes z operōnis ei⁹ pcessus est cor. **C**ū vītutis aut phis. dixit Aui. z maio rī. s. Ap. vī qđ oīz pdictay vītutū pñm existat cor. s. pma rū opationū z eay manifestatio in his pdictis existit pnci pijs. quēadmodū apud medicos cerebz sensus existit pnci pijs. Et post hoc vnusqzqz sensus suū hz mēbz. i. quo ei⁹ apparet operatio. **C** Et dixit. A. in caplo de vītutib⁹ vita lib⁹ qđ apud medicos nisi spūs in cerebro ad aliā puertat pplonem ad recipiēduz nō pparat ad recipiēdu aiaz qđ ē pncipiū mor⁹ z sensus. Et silt in epate: s. pma ppo iā iuz uerit ad recipiēdu pma z virtutē vitālē. i. qđuis spūs ppo talis sit cū generat in corde z recipit vītutē vitālē hoc est qđ sit pueniens in siltm eius: nō tñ cū illa cōplexione pōt re cipere vītutē nālez z aialez: nec recipit eas nisi postqz rece perit aliā pplonēz i cerebro z epate. Et. n. apud medicos. dixit Aui. vñūqzqz opationū genus altā hz aiaz. Et nō ē aia vna ex qua vītutes dicte pfluant oēs z secuti sunt eum Ap. fere oēs phī z Auer. et 2º collz. Et ē ipse Aui. 6. de nālib⁹. Et ppea dixit: qđ cū pñderant z certificāt inueniēt rē sicut vī Arist. z nō sicut vī iphis. Et inuenient tractatus suos extractos de ppositionib⁹ sufficientib⁹: z nō necessa rijs in qbus nō psequitur nisi qđ ex reb⁹ apparet. Et subdit Aui. Medico inqratuz medicus nō attinet vt cōsideret qđ sit eay duay sectay veritas: s. illud pñdere phus hz me dicus. n. cū pcedit ei mēbz pñominata dictay virtutum pñm existere non curat nisi de eo qđ de esse medicationis cō siderat. Neqz pñderat an ex alijs habeant pncipijs: que sunt in iphis priora vel non. Neqz istud ex illis existit que phs nō leuia ei facit. **C** Et Auer. sedo collz. dixit. disti nctio virtutū fm medicos in vitālē aialez z nālez hz non sit cōueniens: parū tñ pōt nocere in arte medicine. S. conue niens diuisio est illa qđ fit fm modū nālez. Est aut medicus artifex sensibilis insequens sensuz. Et qđ vidit ad sensum operōnes aiales pmo pcedere vītutē cerebz: z nāles vītutē epatis. Jō posuit cerebz pñm pñm vītutū aialis. Et epar pñ mū pncipiū virtutū nālis. Et posuit cor pñmū pncipiū virtutū vitālis. Que medicorū positio nedū qđ sit pñia scie medicine: s. est vītutis z necessaria qđtū ad sciām medicine spectat rōne inuēta z ordinata p operōnib⁹ pgruis medi cine. Nā cū nō possint vītutes aiales vītutē cordis in opera tiones exire nisi p modū tpamenti spūi in cerebro attribū ti nūqz operōnū eay lesio euitaret: nec ipsay sanitas z pse ctio pseruaret p remedia solt cordi attributa: nō non nisi p remedia cerebro exhibita remouētia ab eo pplonē extra neā z nālez pseruātia vt sic valeat cerebz cordis mūdifica re spūm. vt sit p operōnib⁹ aialibus pueniēs in siltm qđtū: cūqz cor cerebro bonū spm mittat. Et pñt est de vītutib⁹ z operōnib⁹ nālib⁹. circa epar: s. h voluit dicere Aui. in vīs supitis adducq. **C** Lū tñ medici supdca tria ponant pñm: cū hoc tñ non negant: s. affirmāt cor pncipalius esse oī pncipali. Et ob hāc cām medici pñm intētiōne vītut ad cor: z in suis pcessibus non absoluūt medicinas cerebz z epay a medicinis cordis siue nō absoluūt curationē egri tudinū cerebz z epatis a curatione cordis. Unde 9º tera

Sermonis. iij.

monnit Gal. modicos fore in omni corū actu solertes z sol licitos circa cor. Est. n. hoc dixit Mes. thesaurus vite. Et. n. dixit Gal. 5. de interiori. cap. pº. dico cor fundamentum esse z fontē nālis caloris z necessariuz est cor pati adueniē te morte: mors. n. semp inuitat pessimitatē pplonis cordis. Corde. n. patiēte cetera mēbz languescunt z patiūtur: sa ciūt. n. mēbz operōnes suas recte moderato tpamēto cor dis. Actio. n. cerebz z epay leditur lesio cordis tpamēto. Et nō est necessariū actionē cordis ledi lesis tpamētis cere bz vel epatis. Si sensus z mor⁹ actio nō inueniat in cor pore aialis: eoqz cibū nō recipient: sicut ptingit in hyeme habitātib⁹ antra terre: tñ necesse est ipm minie mori quo usqz cor nō patit. **C** Ampl⁹ de pncipatu cordis suo capº inferius apparebit. **C** Nota Arist. circa finē libri de sensu z sensato voluisse: qđ cognitio diuersorū sensibilium nō fit i alia: z alia parte corporis. Neqz sit diuersum illud qđ indi cat de aliquo vno sensibili ab eo qđ indicat de alio sensibi li. s. idē pñfere: eo qđ aia est que indicat de oī sensibili. Et ip sa: que oēs corporis partes informat: ita qđ in qlibz parte corporis pōt iudicare: z indicat de quocūqz sensibili: qđ p cisa eadē est aia que hz oēs apprehēiones z pgregationes z iudiciat: ideoqz ibidē dixit Arist. necesse est esse vñū aliqd quo oia mēbz sentiūtur: z hoc est ipsa aie suba. **C** Et pu tauerūt iā qđā pp pñdicta Arist. voluisse oēm apprehensio nē. cognitionē: z iudiciū in corde fieri z errauerūt. Nā qđ tris aia de se sic sit potēs facere vt dictū est actu: tñ non pōt apprehēiones facere nisi mediātibus organis: z ita his qđ nō alijs. Nō. n. pōt. v. g. visionē facere nisi in oculo: z non mediātē aliquo alio organo: vñ z pp hoc dī qđ potētia visi ua est in oculo. Et ideo l3 aia qđ est in pede sit videns z in se subiectiue visionē habeat: nō tñ dī qđ videat in pede: s. in oculo: qđ nō est pes pgrum organū visionis: s. oculus. z ideo non dī qđ videat in pede: s. in oculo. Et ideo dixit ibi Arist. Aliud est genus. s. sensibilis p aliud. s. organuz sen tit. Et ideo itez subdit. qđ sensitiuum. Caia fm qđ est indiz uisibile fm vñū actū est sensitiuū dulcis z albi: qđ aia hz qđ pñderat vt vna nō relata ad organa eadem est oīum: s. qđ sensitiuuz diuisibile factū fuerit. s. p relationē ei⁹ ad diuer sa organa in percipiēdo diuersa sensibilia fm actum alte rum: vel fm qđ iphis rebus cōtingit. Itaqz in aia vnum erit z idem numero album z dulce: z alia multa: si nō separabi lis passionē ab inuicē: fm esse alterū vñū: qđ simile ergo ponēdum est: z in aia vñū z idem numero esse sensitiuū oīuz: s. tñ est alter: z alter horū qđm genere horū qđm specie: quare z sentiet vtiqz simul z eodē z vno: rōne vō nō eodē. **C** Et scias. qđ qđuis oia mēbz informantur aia sen sitiuā: non tñ oia sentiunt: non qđ non habeant ab aia apti tudinē ad sentiēdum: s. qđ in eis deficit organum sensus: z mediū que si haberēt sentirent. Et dato qđ nūqz sentiant: non tñ frustratur in eis aia sensitiua: qđ in eis alias operat operationes. Et silt qđuis oia mēbz informantur aia sensi tiua: tñ non oia sunt organū sensus: qđ ad sensum nō requi ritur tpamētum absolutum: s. de articulatu vt tale quale ē in nervis. Et qđ carent mēbz aliqua medio: z organo sen sis: ideo l3 ad ea insinuat spūs sensibilis: nō tñ sentiunt que si haberent vtiqz sentirent: qđ p3 de poro farcoyde gñato de mā nutrimentali dñss ad que non venit spūs aialis sen sitiuis: z tñ qđ factum est organū sensus sentit: sicut de ei⁹ sensatione p3 promotionem totius eius qđ est super osse in qua remotione causatur magna sensatio zc.

C De virtutibus z potentis anime. Lap. ij.



E supradictis p3 quo medici diui detes aiaz in vires pma sui diuisione diuiserunt in vitales: aiales z nāles. S. anteqz distinguamus aiaz i vires fm phos. Sciēdum est qđ vis siue vītutis: pos sēsiue potentia aie in nullo differunt: s. peni

Opiozt.

Non oī
operōne
nie hū
corde: s.
mediāt
organū

Non oī
mēbz sen
tīt. s. aia
sensitiua
sentiūt.

cometo affor. vbi cibis preter nam intrat zc. ea enim dixit Sal. est illa qua indigenus in curatione morboz maxime malus. Ipsa eniz est que curat morbu: digerit mam: expellit z crisi facit: que dicunt fieri a virtute regitiua totius. Et secundo colligit. dixit Auer. ad attrahendu retinendum digerendu z expellendu: z discernendu inuenta est ista virtus que coicat toti corpori que regitiua vocat. Et quecunq; sit ipsa ab aia est. Et ppter ea puatio eius est subita mors necessario. Veru dicit qdam vtus regitiua totius reges corpus ad bene esse. z ad operadu opatiões nobiles ad quas als ordinat est virtus aialis. Et fm hoc dixit Sal. 3^o de accidenti. q cogitativa virtus est regitiua totius: qd idez voluit scdo de interioribus. z 13^o Terap. C Dixit. Nunq; in corpore viuete pot aliqua virtus de dictis tribus virtutibus oino deficere in toto corpore: quin alie due deficiat z sit mors. Et no soluz hoc est veru de toto corpore: sed z de quo libet dictoz membroz trium principalium. Nullu. n. membru principale ex toto pdit aliquā vnaz de dictis virtutibus qn perdat alias. Sed in mebris no principalibus pot ex toto amitti virtus aialis vitali z nali in eis remanentibus. pos sunt eniz sine aiali virtute nutriti: z no eque bene vt ia supradictu est. Et dicit qdam q pro aliquo tepore pot aliqd membru no pncipale: vt pes amittere virtute nalem. staret in eo vitali. z cum eis dicit virtus nalis semp est in actu secudo. dicit. i. in qualibet etate: vel dicit. intelligit pro notabili tepore: vñ si vita stare debet aliquo notabili tepore: opz vt nutriat. Cuz hoc tri stat q mebrum aliquo tpe stat viuuz z non nutrit. vel dicunt semp est in actu scdo exister sed no apparet. qz pro aliquo paruo tpe quo apparet stat vita no apparet nutrit. C Ex supradictis pz. q diuisio aie in suas potetias est sicut dixit pcellator diuisio subiecti in accidentia: sicut verbi gra: pomi in colores: odores: z saporē. Et non est pprie diuisio generis in suas species. Et dixit. q Boetius in libro diuisionu. comunes intentionuz pdicationes attendēs. dixit diuisione aie cōeni habere qd simile diuisioni generis in suas species. Et qd est simile diuisioni totius ite gralis in suas partes: in eo eniz q anime pars quelibet pdicationē recipit ipsius: diuisio ipsius diuisioni attinet generis: sed inquantu non ois aia oibus partibus iungit: qz non in qualibet pte anime tota ratio saluatur ipsius ad nam totius referri habet. C Arist. 8. phisicor. voluit virtutes corporas oēs. i. oēs formas exites in materia finitas: qm sunt in materia finita. Et hoc id dixit Aui. declaratu est in naturali phia. Et Auer. hoc idem voluit. 12. Metaphisice. comē. 41. dixerūt autē hoc de formis extēsis in mā: qz angeli z anima rationalis pfit esse in finite. z maxime in duratiōe. Et specialiter aia humana ex pte post. C Dixit Aui. in suo de aia. q anime duplex inest facies. vna supior per quā recipit a prima cā z intelligētis. Et sic quāto plus se retrahit a cōditionibus māetato purius z subtilius intēdit spūalibus. Et in hac facie intelligit per intellectuz. Et alia facies eius est inferior in qua intelligit per sensum. C Dixit Salie. tertio de interioribus. Medici concordati sunt q humores z compositio z natura idest complexio mutant actionem anime. quia virtus anime cōplexionem corporis imitatur. Et dixit in libro de virtutibus aialibus. humiditas reddit animā hebetes. Et siccitas reddit animā perspicaciorē. Et fm positionē quorundā non differt homo neq; elongat ab angelis in intellectu: nisi per humiditatem: qz anima hūana est annexa humidi. Et dixit. sanguis grossus multe caliditatis operatur in corpore multas vires z magnā robustitatem. Sed sanguis subtilis z leuis frigiditatis reddit corpus boni sensus z pspicacis intellectus. Rasis autē dixit illud meditandū esse in hoc. Et dixit Salie. Diminutus sanguis facit ad bene intelligendum. Et ideo inueni aialia pauci sanguinis pluris intellectus qz aialia multi sanguinis. Et de habentibus san-

guine sunt magis itelligibilia illa que sanguinem habent subtilem frigidū qz illa que no habet hūc. Et meliora animalia ad intelligendū sunt habentia sanguinē subtilem z clarum. Et Rās. ait. in his verbis videt cōtrarietas. z ideo est premeditandū in eis. Sed quāto magis subtilis est sanguis tanto magis est subtilis z velocis sensus. Unde primo timei dicit. q constituerunt philosophi z medici certaz dietam hoibus q non multiplicetur sanguis in eis: quia multiplicatio humiditatu in corpore administrat defectuz in intellectu. Et signū huius est q nos videmus multoties q illi quozū humiditas multiplicat sunt hebetes z lentis: z p fundi somni: z melāconici: z mouent in eis egritudines qbus deficit eozū ingeniu. Et quando cerebrum humectatur deficit ingeniu sicut in ebrietate accidit. C Dixit Paulus. oēs philosophi puerunt quasi in hoc q hoies pingues z grossi no pnt esse subtilis ingeniu. Dixit Arist. 8^o de historiis. Nullam bonitatē picipiant femine respectu virozū nisi pietatez. C Salie. autē dixit. q ipse sunt prudentiores z sagaciores viris. Verū tamen hoc no inest eis a ratione meditatiōe vel prudentia: sed potius hoc inest eis per quendam instinctū: imo magis viris in malū: qd apparet: qz subtiles eis occurrūt calliditates z ingenio ex improviso: meditare vero nequaqz. C De virtute aiali dictum est susficienter in sermone pcedenti tractatu primo. Et de virtute naturali dicitur in sermone sequenti etiam tractatu pmo: quare restat vt hic de virtute vitali sermo sequat.

C De virtute vitali.

Cap. iij.

**Virtus vitalis**

aliqñ absolute vocata ē animalis. vt ab Auicē. in rubrica sui capituli. dixit enim rubrica de virtutibus aialibus. Et postea pz sequitur de vitalibusque pncipali aiales: vel qz in solis aialibus reperit: vel quasi als. quia ad aialem virtutē preparat subiectū: vt supra dictuz est. Et aliqñ spūalis: eo q spūitū faciat. Et aliquādo dicitur pulsatilis: qz pulsū efficit. Et dicit zodiaca a zodiac grece: z latine interpretatur principiu vite: qz per eam vita coexistit: vnde zodiacus celi. Hec virtus a Platone: z Salie. ita scribitis vocat. De vitali virtute Arist. mentionē no fecit: quia vt supra patet. eā sub naturali cōprehendit. C Virtus vitalis. dixit Aui. est illa que spūs esse cōseruat: quia sensus z motus vehiculū existit. Et facit ipsum spūitū potentē oādi vitaz: vbi cūq; expāditur. Per hāc eniz virtutē. dixit ipse intelligi volūt. i. medicū illam virtutē que cū recepta fuerit in mebris preparabit ea ad recipiendū virtutem sensus z motus z opatiōes vite. i. nutritiōis: volunt enim medicū q virtus vitalis sit factiua z pductiua spūs de nouo in corde quare spūs dicitur vitalis: quia est instm virtutis vitalis que spūitū ipsa virtus nistur cōseruare. Et ppter ipsius cōseruationē mouet cor z arterias dilatatiue z constrictiue. Et hunc spūitū influit super oia mebra: z eo mediante dat vitam mebris. i. eo mediante in mebris persistit vita. Hic etiā spūs est vehiculū sensus z motus: quoniam est materia ex qua in cerebro fit spūs aialis: qui est instm virtutis sensitue motiue: per cuius pntiam mebra sentiūt z mouent. Unde Aui. recitat quarto caplo doctrine de virtutibus: q pma cōplexio spūs quam recipit in corde iam adiūuit ad virtutem pnam recipiendū que est vitalis. vbi. i. in illo mebro in quo puenit virtus z spūs que sunt eius mebra pfectio. Et qz hec virtus vitalis pter hoc q ipsa ē pparans vitam: est etiā motus substantie spūalis principiu ad membra z principiu dilatatiōis z cōstrictionis aeris attracti: z pulsus. Afferit enim adiutoriu in cōparatione vite: qd est passio. z in cōparatiōe operationū anime: z pulsus pbeet auxiliū quod est actio. i. generat spūitū vitalem qui patit z alterat in cerebro z epate: z fit animalis z naturalis. S; dixit Aui. philosophi cum dicūt animā terrenā dicere vo-

Nico. sermo. iij.

1111

als pncipali

Virtus vitalis dicitur, huius nominis, nomen natur.

habet perfectionē corporis naturalis instrumentalis. i. phisici organici. Et volunt dicere principium ois virtutis ex quo motus prouenit: et operationes diuerse. Et spiritus quidem vitalis dicitur vehiculus sensus et motus: facit enim ipsum virtus vitalis et reddit ipsum aptum ad recipiendum impressiones sensus et motus cum ad cerebrum peruenit: quoniam in cerebro efficitur aialis sensitiuus et motiuus. Sed secundum philosophos hoc facit in corde dando sibi ibi formam spiritus aialis: sed non manifestatur eius operatio in effectu nisi postquam ad cerebrum peruenit in quo dearticulatur: unde videtur quod in eo formatur recipiat: hic etiam spiritus: quia est materia ex qua efficitur spiritus naturalis est vehiculus generationis et nutritionis. Reddit enim hec virtus ipsum aptum ad recipiendum impressiones nutritionis. scilicet cum epar peruenit: in quo secundum medicos efficitur nutritiuus: et aptum ad recipiendum impressiones generationis. scilicet cum peruenit ad testiculos in quibus secundum medicos efficitur generatiuus. Sed secundum philosophos datur ei predictas aptitudines in corde: sed non manifestantur nisi cum ad predicta membra deuenierint in quibus dearticulantur. Dixit Avicenna. hanc virtutem spiritus vitalis operationes non ab hoc perueniunt spiritu in principio rei. scilicet corde: quod est eius principium: vel in principio. scilicet in sua perficitur complexione non dearticulatus. Et dedit exemplum quod etiam in precedenti capitulo dictum est. scilicet quod ita est hoc finitum est et apud medicos quod ponunt cerebrum principium virtutis sensitivae: quia sensus. verbi gratia. ut visus non peruenit per spiritum aialem quod est in cerebro ipsissimo non peruenit nisi ad oculum penetret et crystalloidem. Et sicut gustus non peruenit nisi penetret ad linguam: et sic de alijs sensibus. Cum ergo pars spiritus vitalis facta aialis in corde vel fienda aialis in cerebro in ventriculum peruenit: cerebrum complexione recipit qua erit conueniens: ut ex eo perueniant operationes virtutis que in eo primo reperte sunt. scilicet sensus et motus. Et similiter dicit Avicenna. est de epate et testiculis. Reddit etiam ipsa virtus per spiritum vitalem dando membris vitam ipsa membra apta ad recipiendum impressiones predictas: nisi enim hec virtus perueniret in membris ipsa non forent apta ad recipiendum impressiones sensus et motus nutritiuis et generatiuis. Non enim sentiret moueretur vel nutreretur nisi prius viueret. Et sic virtus vitalis dicitur: et est prima radix omnium virtutum natura et etiam tempore. Ipsa enim prius agit et prius manifestatur alijs. Unde dicit Avicenna. virtus vitalis est prima que in spiritu peruenit cum spiritus preedit de humorum subtilitate: deinde secundum philosophos spiritus per ipsam recipit primum principium et aiam primam: vel animam primam. scilicet virtutem primam: ex qua alie virtutes perficiuntur. scilicet aialis et naturalis. Et dicit Avicenna. virtus vitalis est principium aeris attracti: et spiritus. scilicet pulsus. Est enim principium attractionis aeris quantum ad cor: et pulsus quantum ad arterias: quod facit pro preservatione dicti spiritus. Et hec quidem virtus quantum ad suas operationes siue effectus non reperitur in quolibet membro: non enim facit spiritum que est prima operatio eius nisi in corde. Et non pulsatur in omnibus membris. Non enim egent omnia membra pulsu: sed solum cum est multum de spiritu vitali: per cuius preservationem pulsatur. Et non actuat omnia membra ad receptionem sensus et motus. Multa enim sunt membra que non sentiunt nec mouentur: sed tamen recipiunt in omnibus membris quantum ad duos suos effectus: quorum vnum est principalis effectus: videlicet quod per eam omnia membra viuunt. secundus est: quod preparat omnia membra ad receptionem impressionis nutritionis: quacumque enim membra viuunt nutriuntur. Et non intelligitur quod virtus recipiat secundum suum primum significatum: sed dicitur recipi: quia recipitur spiritus vitalis cuius perficitur anima operatur in membris. Et dicit Avicenna. quod predicta virtuti admiscetur etiam medici motiones ire timoris et aliorum. scilicet accidentium anime. In accidentibus tamen anime duo considerantur: vnum est apprehensio obiecti: siue peruenientis: siue inconuenientis. Et cum hoc etiam iudicium de peruenientia vel inconuenientia obiecti. Et cum his etiam electio de persecutione vel fuga: et secundum hanc consideratur

tionem attribuunt virtuti aiali sensitivae. Secundum quod consideratur in eis est motus spiritus: aut ab interioribus ad exteriora: aut e conuerso. Nam cum virtus sensitiva interior apprehendit aliquid sub ratione inconuenientis: et iudicat illud esse inconueniens: et eligit fugere ab eo statim spiritus exterior trahitur interior: et ad suum principale. scilicet ad cor ut patet in timore. Si vero apprehendit illud sub ratione conuenientis: et iudicat illud esse conueniens: et eligit persequi ipsum: tunc mouetur spiritus ab interiori ad exteriora. scilicet a corde ad extrinsecas: hoc facere attribuitur virtuti vitali. Dixit enim Avicenna. quod licet harum passionum principia sint sensus et estimatio et virtutes apprehendentes: nihilominus ipse huic comparatur sunt virtuti et ei administrant: propterea quod in ea recipiunt dilationem. scilicet expansionem ad extra: et constrictionem. scilicet reductionem ad intra: que accedit spiritui. qui huic comparatur est virtuti. Non enim peruenit dilatatio spiritus: et constrictione in passionibus anime a virtute aiali motiua voluntarie: quoniam si ab ea perueniret: tunc utique cum vellemus. spiritus in ira nostra moueretur ad cor: sed mouetur siue velimus siue nolimus: quoniam non mouetur secundum imperium voluntatis: sed ab hac virtute vitali. Dixit Ioaninitius in illo de virtutibus: quod virtutem vitali: alie sunt operantes: et alie operate. Et operantes vocatur ille que mouent cor et arterias. Et operate dicuntur ille a quibus accidentia anime dependunt. Quomodo autem virtus vitalis ad predictos spiritus motus faciendos commouetur. dicitur quodammodo per apprehensionem factam in virtute sensibili causatur commotio in virtutibus sensibilibus. Unde aliquid representatur virtuti vitali: que ut dictum est dicitur irascibilis. unde mouetur ad dilatandum spiritum vel retrahendum et stringendum. Quod autem dicit Avicenna. quod virtus vitalis est preparata ad operationes vite. exponit quodammodo alimentum: quia consistit per alimentum. Verum dicunt quod hanc preparationem efficit in corpore aialis et non absolute. Nam si absolute prepararet ad eam: tunc virtus vitalis reperiret in plantis in quibus reperitur virtus nutritiua. Alii vero exponunt. preparat ad operationes vite: non quidem proprias sed in quantum sine eius presentia forma et vita non stat in membris. Et per eius presentiam et influxum instrumentum eius a corde in membra stat et conservatur in eis forma et vita. Et sic dicitur preparare ad vitam. Et dicit Avicenna. quod virtus vitalis preparatur ad receptionem aialium virtutum et reliquarum. Et hoc quidem cum dicit. Et hoc quidem spiritus. scilicet productus a virtute vitali cum secundum complexionem peruenit quam debet habere ad hanc recipiendam virtutem. scilicet vitalem preparatur. deinde. scilicet cum virtute receperit vitalem omnia alia preparatur membra ad recipiendum omnes aiales virtutes et reliquas: ut naturales. Et declarans hoc dicit. virtutes eadem aiales in spiritu et membris non perueniunt nisi postquam vitalis peruenit virtuti. Ideoque subdit. Alii virtutes aiales aliquid membris destruant: viuum adhuc existit: nisi hec virtus vitalis in eo destruat: et enim in precedenti capitulo dictum est. sensus enim et motus non possunt alicui inesse membrum nisi illud sit viuum: sed vita bene potest esse in eo sine sensu et motu. Nonne vides. dicit Avicenna. quod membrum sipticum: aut paralyticum vni quodque secundum habitudinem. scilicet vite est non habens sensum: neque motum. et tamen est viuum. Et non vides membrum cui accedit mors quod est non habens sensum: neque motum: et accedit ei ut putrefiat et corrumpatur. In membro ergo paralytico est virtus que ipse custodit vitam donec remota fuerit quod prohibet: ut proficiat ad ipsum membrum virtus sensus et motus. Ipse namque membrum preparatum erat ad suscipiendum virtutem sensus et motus: propter virtutis vitalis sanitatem in eo. Et prohibens membrum ab ea non prohibuit: nisi ut non eam in effectu reciperet: aptitudinem autem non prohibuit ab eo: et eo remoto prohibente recipiet eam. Dixit Avicenna. preparans non est virtus nutritiua tamen. scilicet quantum vitalis vel non est virtus preparans tamen. scilicet sola. Apparet enim primo quod non preparatur vitali. Non enim dicit Avicenna. est ita preparans

Est virtus
attribuenda
ut acci-
tus etc.

vitaliter dicamus quod quodiam virtus nutriendi affuerit in membro ipso sit vivus: et cum destruetur erit mortuus: quoniam hoc ipsum verbum, scilicet diximus de virtute aiali respectu vitalis affereamus virtuti nutritive. Et enim fortasse, plerumque remanebit eius operatio, scilicet nutritiva illa: et membrum tenebitur mortuum: destructa in eo vitali non ex defectu nutritive: sed ex alijs causis. Et non parat virtus nutritiva etiam animalia, dicitur Avicenna. Nam si virtus nutritiva in quantum est nutritiva esset illa virtus ad sentiendum et movendum: tunc vegetabilia parata forent ad sensum et motum recipiendum: quoniam ipsa virtus esset nutritiva: quare restat ut preparans sit res alia que propriam sequitur complexione que vocatur vitalis. Et dignum quidem est eam parare aiali: quoniam aialis dignior est ea: est enim ultima perfectio aialis. Sic ergo vitalis parat ad aialem et naturalem. Et non voluit Avicenna in verbis dictis quod virtus vitalis possit absolvi a naturali et aiali essentialiter: quoniam sunt essentialiter idem et ubi est unum ibi est altera. Sed hoc voluit solum quodrum ad operationes earum: quod potest operatio virtutis vitalis esse in membro non existente in eo aiali vel naturali. Et sic Avicenna in summa voluit quod vivere seu vivus esse non est posterius: immo prius quam nutrire et sentire et moveri. Et spiritus quidem vitalis parat membra ad receptionem aialis: et naturalis tripliciter. Primo membris exhibendo vitam. 2º quod est materia aliorum spirituum. 3º quod sunt philosophos ipse est omnium operationum principium et radix: et modificationis gratia alijs egeat spiritibus. Preparat ergo una virtus alia non solum solum significat virtutis quod ut sic sunt idem: sed solus solum 2º significat: sicut quod est in spiritu recipiunt virtutes: et per eos in membra deferuntur. Et virtus quidem nutritiva: et non a priori pararet vitali: membrum enim non prius nutritur quam vivatur: sed prius vivit quam nutriatur: sicut actus prius est seculo: parat tamen ei ex posteriori et pñtis: quoniam impossibile est ea quod ad vite faciunt preservationem et aie in corpore durationem perdurare sine refectione eorum quod resolvuntur. Et refectione fit palmetus sequens ad operationem virtutis naturalis. Et ex hoc dicitur quod naturalis parat vitali: sed non ut sic sed ut pararet in esse. Et in hoc quod nutritiva parat vitali dicitur ex omni etiam parare aiali. In quantum vitalis etiam parat aiali. Dicitur Avicenna quod virtus vitalis filatur naturalis. Et hoc ideo: quia non a voluntate nec cum comprehensione perveniunt ipsius operationes. Et similatur et aiali propter operationum earum diversitatem: quoniam vitalis movet spiritum: diversimode movet virtus aialis: et movet motibus contrariis sicut aialis. Contrahit enim et dilatat simul. scilicet referendo ly simul ad cor et arterias. Nam quoniam cor dilatat tunc arterias contrahit: ut patebit in sequentibus. Dicitur sibi bene considerantur opera trium virtutum: omnes movent motibus contrariis. Aialis enim movet ad omnem directionem positionis. Et vitalis movet dilatative et contractionem. Et naturalis etiam movet dilatando cum attrahit nutrimentum: et contrahit cum superfluitates expellit: et elongat villos et decurtat. verumtamen de motibus propriis naturalis. Avicenna nihil expresse retigit: propterea quod naturalis movendo motibus propriis movet: ut iam dictum est. non ut virtus: sed ut due. scilicet attractiva et expulsiua. Sed vitalis et aialis movent motibus propriis: ut una. Quoniam sunt quidam dicentes de virtute vitalis: quod movet etiam ut due. Nam virtus que dilatat apud eos alia est a virtute que contrahit motum: quod movet diversis instans. Nam movens dilatative movet longitudinibus villis: et movens contractionem movet latitudinibus. Et movent ad diversos fines: ut in processu patebit. Et ideo assignat duas alias causas. una est: quod motus precedentes a naturali virtute non sic sunt manifesti in sensu: nec ita precipiuntur a medico sicut motus proprii aliarum virtutum. Secunda causa est: quia motus precedentes a naturali virtute non sic sunt inuicem contrarii motus aliarum. Non enim est motus factus ab attractiva virtute eque vere contrarius motui facto ab expulsiua: sicut est motus dilatationis factus a virtute vitali contrarius motui contractionis facto ab eadem. Nec sic motus factus

contrarius in sursum factus a virtute aiali motui in deorsum factus ab eadem. Dicitur. cum auctores dixerint vitam non operari circa alimentum non intellexerint omnino: quoniam ipsa operatur in alimentum ex ipso faciendo spiritum.

De calore naturali.

Cap. iiii.



Organum et instrumentum idem sunt synonyma eum sunt dicuntur autem organum quasi ab origine natus. Et instrumentum dicitur quasi instruens mentem. Sunt autem organa sive instrumenta in animalibus perfectis: et precipue in homine deferuntur forme sive aie in corporibus suis. Est enim forma sive aia principale agens a qua omnis operatio principaliter provenit. Organa vero sive instrumenta dicuntur operari: non quidem principaliter sed instrumentaliter tantum. Assignavit autem omnium doctorum deus. unicuique potentie aie organum proprium: ut per ipsum in proprium exiret actus. Organa autem anime in humano corpore deferuntur sunt membra: calor naturalis et spiritus. De membris dicitur Galienus. primo de iuventutis membrorum corporis animalium instrumenta sunt aiaium: que sunt in ipsis ut sunt diversitate membrorum illud quo aia indiget operetur: oportet enim membra animalium convenientia esse dispositionibus aiarum illorum: et esse diversa. Aia enim seu actus secundum membris diversis seu congruis instrumentis operatur. et precipue humana forma exis nobilissima: et nobiles habet agere actiones atque multiplices: quas cum vno vel paucis organis et transmissis facere nequisset. ideo multiplicia oportuit esse membra varia habentia temperameta: varios et habentia substantie modos: varias etiam quantitates: ut eis mediis aia operationes eius debitas et perfectas ageret et compleret. Debent ergo membra esse grossa subtilia: et media. Et in quantitate magna parva: vel mediocria. Et in sitibus suis optime collocata. concava convexa vel recta. et ab omni superfluitate ac humiditate depurata. Et bene inter conclusionem talia et tanta esse debent: qualia et quanta ad perfectionem operis virtutis in ipsis membris operantibus necessaria fuerint cum dispositione sana et temperamento complexionis pro perfectione operum requisitis. Cum enim talia fuerint tunc quilibet vis aie vel nature plenarie suam perficit operationem. Si vero a predictis vel ipsorum aliquo defecerit: aut virtus operatio perimitur: aut minuitur: aut de qualitate in qualitate corrupte mutatur. At vero de membris dictum est sufficienter et ipsorum temperamentis in sermone primo: hoc autem in loco putavi congruum fore: ut de alijs organis et instrumentis. scilicet calore naturali et spiritu sermo sequatur: et primo de calore naturali.

Calor in universo. Reperitur esse duplex: simplex. scilicet compositus. Et simplex rursum est duplex: vnius elementalis quod calor proprie est ignis calidus siccitati sociatus subtili calori similis resolutionis presumptivus et corruptivus. Alius calor simplex est calor quod corporum celestium splendore et motu in his spheris infunditur quod temperamento iustitiam: precipue animalium perfectorum sociari gaudet: et est generativus vivificationis et conservationis. Calor vero compositus est ille quod ex predictis ambobus coloribus compositus: qui in mixtis perfectis ipsorum virtutibus in operando deferunt tanquam principale ipsarum instrumentum est instrumentalis radix operationum omnium que in eis sunt: que vocavit Averroes aliquando elementalem: non quod sit sicut calor ignis: sed quod sicut elementum primum existit actionum. Habet enim calor naturalis convenientiam in quibusdam similitudinem cum calore elementali ignis: quoniam uterque sub genere caloris continetur: existeret uterque actus ut calor in omnibus caloris actionibus: ut videtur in quibusdam actionibus calor ignis: itemque et potentia agit dissolvit enim magis quod calor naturalis: quoniam agit calor naturalis: ut calor est similiter et alia plura: calor ignis fortis illo operatur: verumtamen non in omnibus immo in quibusdam calor naturalis agens: ut naturalis fortis agit calore ignis. Calor naturalis fructificationis ferrum in stomacho comprehendit dissolvit. quod tamen non dissolvit agens ut calor est: cum ipsum non dissolvit

De organo
ganu et quod
instrum.

Organa si
ue ista aie
i corpe hu
mano sit
eria mem
bra: calor
naturalis
et spiritus.

Calor
calor
calor

Calor
calor
calor

Calor: duplex
plex. simplex.
plex et compositus:
simplex utrumque
et duplex.

Calor naturalis
pervenit
et dilatat
et dilatat
et dilatat
et dilatat

nat calor ignis. Et si habet calor naturalis similitudinem
et convenientiam cum calore celestium qui calor est calor purus
debilem mixtorum calorem confortans: et augens for-
tem debilitas et remittens et consimiliter ei calor naturalis
generatius et preseruatius existit. **De quo calore natu-**
rali dicit Aristoteles de morte et vita indiget vivetia quodam
calore actuali per quem tanquam per principale organum vivat:
et ipsorum opera fiant. In precedentibus enim dictum est: quia cor-
poribus animalium presector non alligatur neque in eis preservatur
absque calore qui est calor naturalis. Cuius naturalitas non confi-
sit in intensione gradus caloris: ut calor est: videmus enim quod
calor aie deseruit secundum diversos gradus in diversis animalibus
et corporibus et membris: propter multiplices et varias operationes:
quas ut dictum est: habet anima operari. Ideoque et videmus in cor-
pore febricitate in quo calor est longe intensior gradualiter
quod solet tempore sanitatis sue opera deterius loqui fieri. Sed atten-
ditur naturalitas caloris in debita proportionem sui ad virtutem cui
deseruit tanquam principale organum in agendo: secundum quam debi-
tam proportionem vel improprietatem causatur: et attenditur forti-
tudo vel debilitas virtutis in agendo. Illa enim virtus dicitur
fortis pro oibus exercendis que habet organum calorem naturale
sibi congrue proportionatum: et converso debilis cum habet
improportionatum. Et hec fuit intentio Galeni cum dixit in tegni
quod fortitudo virtutis insequitur temperamentum complexionis.
Habet ergo calor naturalis duas conditiones: quarum una est me-
sura secundum quam tantus esse debet et non amplior: nec minor siue
intensior: aut remissior. Et hunc gradum. **Constantinus in Patet-**
gmi dicit esse secundum. Et secundum hanc conditionem calor naturalis est
sicut calor ignis. Alia conditio est naturalitas siue proprietas:
siue proportio quam habet ad suum subiectum siue formam. Et secundum
hanc conditionem est: dicitur calor naturalis. Hunc calorem
naturalem Auerroes secundo colligit dicit esse duplicem: quoniam unus
est inatus: et alius influens. Et innatus quidem est ille qui prin-
cipaliter generationis membrum est datus: principaliter tamen in corde
reperitur: quem dicit Auerroes esse calorem complexionis in oibus
diffusum: membrum: quem dixerunt quidam dari oibus membris a
generante. primo: quidam dari primo soli cordi. Sed postea
cor generans alia membra simul disponendo materiam requirit in
istis calorem quem prius habuit in seipso disponendo: ut illis
fiat modificatus et proportionatus: ita quod simul membrum habet
esse: et calor naturalis habet innatum esse. Et hic calor naturalis in-
atus est ille sine quo anima corpori non alligatur neque in eo persistit.
Calor vero influens est ille qui in corde ab anima mediante virtute
vitali generatur calore innato ei in hoc deseruiere. Et per dictas
virtutes in omnia corporis membra diffunditur: mediatisque enim
arteriis ad omnia pervenit membra: et per ea diffunditur mediate vel
mediate sensibiliter vel insensibiliter. Et hic calor cum calo-
re reperto in membris innato se commiscet et actuatur: et sic quod-
dam in ipsum et se convertit: resolutum restauratur. Coniunctione
autem predicta et adaptatione quidam calor ex illis compositus re-
sultat in uno quoque membro: est proprium in ista anima ad ope-
ra membrum universum. Ipso enim mediante anima transit in
actum secundum. Et quoniam Isaac febrilius primo loquitur de calore na-
turali solum videatur tangere influens: dicit enim. Calor na-
turalis a corde per arterias mandat in corpus. Calor tamen
naturalis dicitur de innato et de influente. Et tam innatus quod
influens est in viventibus calor actualis non potentialis.
De essentia caloris naturalis. Auctores diversa sensisse
videntur. Quidam enim voluerunt ipsum esse spiritum. Galenus
quantum de simplici medicina cum loquitur de medicina matu-
ratina dicit quod maturans proprie est calor naturalis et inatus. Et
per hunc calorem dicit se intelligere spiritum. Et ibidem exponens
affo. 3po. qui crescent et dicit quod per calidum innatum 3po.
intelligit spiritum. Chalyas quoque tertio Legni. voluit quod in
corpore hominis sit duplex calor: et dicit quod unus est influens: et
est spiritus. Alter est innatus et hic est corpus vaporosus sub-
tilis: et non differt a calore naturali: nisi quia calor naturalis

est corpus vaporosus densius et humidius quam spiritus influens
Et sic innuit quod ambo sint spiritus vel saltem ut spiritus. Et
Auerroes colligit secundo dicit calor innatus dicitur esse spiritus. In-
vestigans quoque ibi esse caliditatis que est in istis anime so-
lum investigat esse spiritus. Et dicit quod in corpore hominis datur
mouens non motum ab intrinseco: et tale est anima: non nisi me-
diatis viribus suis. Et datur motus: et tale est calor natu-
ralis: et talis dicitur ipse est spiritus. Et datur motus non mouens:
et tale est membrum. Et Auerroes primo de viribus cordis notifi-
cans spiritum visus est voluisse hoc idem. Cum dicit spiritum prin-
cipium appendiculam in minera anime et emanationem secundam in
membro corporis eo mediante fieri. **Quidam vero ex eis vo-**
luerunt quod calor naturalis et spiritus sunt res diverse. Mesue
nag et quod plures ex auctoribus loquentes de calore natura-
li: et spiritu loquuntur de eis copulative dicentes: calor natu-
ralis et spiritus. Constantinus quoque in Patetgni dicit quod spiritus vi-
talis est materia caloris naturalis: et sic non sunt idem. Auerroes etiam
primo secunda dicit quod calor naturalis movet spiritum ad depel-
lendum calidi et frigidi nocumeta. Et secutus est hoc deci-
liator: volens quod calor naturalis et spiritus non sint idem: neque
etiam calor naturalis cum spiritu naturali intelligit de calore
quantum ad ipsius essentiam. Nam et si denotative dicatur natura-
lis: aut inatus: denominationem additum principali nunquam ipse
principale primum primum primum. qualiterque enim calor proprie-
tatibus variet semper calor secundum eius essentiam in qualitate
puncto locabitur et dicit ipse sunt idem subiecto sicut qua-
litas est idem cum suo subiecto. dicit ipse monstrat: quoniam
calor immediatus adheret anime quod spiritus. et spiritus ex his ha-
bet esse et operari. Sicut enim calor ignis sustentatur in aer-
re ex eo ignem generat. Ita calor vigore informativae virtu-
tis spiritum conficit ex spermate: quod 3po. de informatione em-
bryonis sensit cum dicit. sperma colligi et ingrossari: calefa-
ctum habere etiam spiritum tanquam existentem in calido. et spiritus
excedere per sperma calido exente dicit etiam humidum cale-
factum spiritum consistere et sperma calefactum in matrice spiritus
habere et emittere. Et Auerroes primo prima dicit. vitalis est prima
virtus que in spiritum pervenit: cum spiritus ex subtilitate preedit
humor. hoc autem a colore est: cuius inest subtiliare. Et
quo apparet calorem spiritum excellere et ipsum velut causa et
sectus causare. Et dicit conciliator quod secundo de virtutibus
naturalibus apparet aperte: quod spiritus est aliud a calore. Et si
secundo affo. Galenus videtur velle quod calor sit accidens: et qualitas
cum dicit in principis paroxysmorum. iubemus vigilare labo-
rantes reordinantes ea que a vigilatione et exaltatione spiritus
et sanguinis: et eius qui in eis est caloris. Et hic modus es-
sendi non est alius quam forme in subiecto et accidentis proprie.
Iterum dicit Conciliator. Calor naturalis est temperatus
multebis et suavis ut affo. primo. spiritus vero est res calidior
corpi nostri primo prima. Et rursum. Calor est qualitas spiritus
aut summa. Et dicit Conciliator: quod si aliquando reperitur dictum
calorem esse spiritum: per calorem debet intelligi corpus cali-
du: quod est idem cum spiritu. Quidam vero alij dixerunt quod
auctores: quoniam locuti sunt de calore naturali in abstracto di-
cetes: calor seu caliditas naturalis calor inatus vel influens
intellerunt: tunc proprie de caliditate que est caliditas condi-
tionata cum dictis spiritus conditionibus. Et non expresserunt
hi que esset ista caliditas conditionata in corpore nostro. Sed
ego puto hanc esse naturalem complexionem corporis nostri que
calida est et humida: que quidem non dicitur calida et humida
quia eius caliditas sit unius elementi tamen. et similis sit humiditas
unius elementi tamen. Nam in quocumque mixto saltim presector: opus
cocurrere quattuor elementa: duo sicut principia actuum:
ut calidum et frigidum. et duo ut passivum ut humidum et sic-
cum: ita ut mediante calore agente temperato tamen per frigi-
ditatem fiat bona mixtio humidi cum sicco: sic enim per qua-
litates elementorum refractas mixtur et eius complexio resul-
tat cum proportionem et mensura ipsarum qualitatum per qua-
proportionem

1010 1011
1012 1013
1014 1015
1016 1017
1018 1019
1020 1021
1022 1023
1024 1025
1026 1027
1028 1029
1030 1031
1032 1033
1034 1035
1036 1037
1038 1039
1040 1041
1042 1043
1044 1045
1046 1047
1048 1049
1050 1051
1052 1053
1054 1055
1056 1057
1058 1059
1060 1061
1062 1063
1064 1065
1066 1067
1068 1069
1070 1071
1072 1073
1074 1075
1076 1077
1078 1079
1080 1081
1082 1083
1084 1085
1086 1087
1088 1089
1090 1091
1092 1093
1094 1095
1096 1097
1098 1099
1100 1101
1102 1103
1104 1105
1106 1107
1108 1109
1110 1111
1112 1113
1114 1115
1116 1117
1118 1119
1120 1121
1122 1123
1124 1125
1126 1127
1128 1129
1130 1131
1132 1133
1134 1135
1136 1137
1138 1139
1140 1141
1142 1143
1144 1145
1146 1147
1148 1149
1150 1151
1152 1153
1154 1155
1156 1157
1158 1159
1160 1161
1162 1163
1164 1165
1166 1167
1168 1169
1170 1171
1172 1173
1174 1175
1176 1177
1178 1179
1180 1181
1182 1183
1184 1185
1186 1187
1188 1189
1190 1191
1192 1193
1194 1195
1196 1197
1198 1199
1200 1201
1202 1203
1204 1205
1206 1207
1208 1209
1210 1211
1212 1213
1214 1215
1216 1217
1218 1219
1220 1221
1222 1223
1224 1225
1226 1227
1228 1229
1230 1231
1232 1233
1234 1235
1236 1237
1238 1239
1240 1241
1242 1243
1244 1245
1246 1247
1248 1249
1250 1251
1252 1253
1254 1255
1256 1257
1258 1259
1260 1261
1262 1263
1264 1265
1266 1267
1268 1269
1270 1271
1272 1273
1274 1275
1276 1277
1278 1279
1280 1281
1282 1283
1284 1285
1286 1287
1288 1289
1290 1291
1292 1293
1294 1295
1296 1297
1298 1299
1300 1301
1302 1303
1304 1305
1306 1307
1308 1309
1310 1311
1312 1313
1314 1315
1316 1317
1318 1319
1320 1321
1322 1323
1324 1325
1326 1327
1328 1329
1330 1331
1332 1333
1334 1335
1336 1337
1338 1339
1340 1341
1342 1343
1344 1345
1346 1347
1348 1349
1350 1351
1352 1353
1354 1355
1356 1357
1358 1359
1360 1361
1362 1363
1364 1365
1366 1367
1368 1369
1370 1371
1372 1373
1374 1375
1376 1377
1378 1379
1380 1381
1382 1383
1384 1385
1386 1387
1388 1389
1390 1391
1392 1393
1394 1395
1396 1397
1398 1399
1400 1401
1402 1403
1404 1405
1406 1407
1408 1409
1410 1411
1412 1413
1414 1415
1416 1417
1418 1419
1420 1421
1422 1423
1424 1425
1426 1427
1428 1429
1430 1431
1432 1433
1434 1435
1436 1437
1438 1439
1440 1441
1442 1443
1444 1445
1446 1447
1448 1449
1450 1451
1452 1453
1454 1455
1456 1457
1458 1459
1460 1461
1462 1463
1464 1465
1466 1467
1468 1469
1470 1471
1472 1473
1474 1475
1476 1477
1478 1479
1480 1481
1482 1483
1484 1485
1486 1487
1488 1489
1490 1491
1492 1493
1494 1495
1496 1497
1498 1499
1500 1501
1502 1503
1504 1505
1506 1507
1508 1509
1510 1511
1512 1513
1514 1515
1516 1517
1518 1519
1520 1521
1522 1523
1524 1525
1526 1527
1528 1529
1530 1531
1532 1533
1534 1535
1536 1537
1538 1539
1540 1541
1542 1543
1544 1545
1546 1547
1548 1549
1550 1551
1552 1553
1554 1555
1556 1557
1558 1559
1560 1561
1562 1563
1564 1565
1566 1567
1568 1569
1570 1571
1572 1573
1574 1575
1576 1577
1578 1579
1580 1581
1582 1583
1584 1585
1586 1587
1588 1589
1590 1591
1592 1593
1594 1595
1596 1597
1598 1599
1600 1601
1602 1603
1604 1605
1606 1607
1608 1609
1610 1611
1612 1613
1614 1615
1616 1617
1618 1619
1620 1621
1622 1623
1624 1625
1626 1627
1628 1629
1630 1631
1632 1633
1634 1635
1636 1637
1638 1639
1640 1641
1642 1643
1644 1645
1646 1647
1648 1649
1650 1651
1652 1653
1654 1655
1656 1657
1658 1659
1660 1661
1662 1663
1664 1665
1666 1667
1668 1669
1670 1671
1672 1673
1674 1675
1676 1677
1678 1679
1680 1681
1682 1683
1684 1685
1686 1687
1688 1689
1690 1691
1692 1693
1694 1695
1696 1697
1698 1699
1700 1701
1702 1703
1704 1705
1706 1707
1708 1709
1710 1711
1712 1713
1714 1715
1716 1717
1718 1719
1720 1721
1722 1723
1724 1725
1726 1727
1728 1729
1730 1731
1732 1733
1734 1735
1736 1737
1738 1739
1740 1741
1742 1743
1744 1745
1746 1747
1748 1749
1750 1751
1752 1753
1754 1755
1756 1757
1758 1759
1760 1761
1762 1763
1764 1765
1766 1767
1768 1769
1770 1771
1772 1773
1774 1775
1776 1777
1778 1779
1780 1781
1782 1783
1784 1785
1786 1787
1788 1789
1790 1791
1792 1793
1794 1795
1796 1797
1798 1799
1800 1801
1802 1803
1804 1805
1806 1807
1808 1809
1810 1811
1812 1813
1814 1815
1816 1817
1818 1819
1820 1821
1822 1823
1824 1825
1826 1827
1828 1829
1830 1831
1832 1833
1834 1835
1836 1837
1838 1839
1840 1841
1842 1843
1844 1845
1846 1847
1848 1849
1850 1851
1852 1853
1854 1855
1856 1857
1858 1859
1860 1861
1862 1863
1864 1865
1866 1867
1868 1869
1870 1871
1872 1873
1874 1875
1876 1877
1878 1879
1880 1881
1882 1883
1884 1885
1886 1887
1888 1889
1890 1891
1892 1893
1894 1895
1896 1897
1898 1899
1900 1901
1902 1903
1904 1905
1906 1907
1908 1909
1910 1911
1912 1913
1914 1915
1916 1917
1918 1919
1920 1921
1922 1923
1924 1925
1926 1927
1928 1929
1930 1931
1932 1933
1934 1935
1936 1937
1938 1939
1940 1941
1942 1943
1944 1945
1946 1947
1948 1949
1950 1951
1952 1953
1954 1955
1956 1957
1958 1959
1960 1961
1962 1963
1964 1965
1966 1967
1968 1969
1970 1971
1972 1973
1974 1975
1976 1977
1978 1979
1980 1981
1982 1983
1984 1985
1986 1987
1988 1989
1990 1991
1992 1993
1994 1995
1996 1997
1998 1999
2000 2001
2002 2003
2004 2005
2006 2007
2008 2009
2010 2011
2012 2013
2014 2015
2016 2017
2018 2019
2020 2021
2022 2023
2024 2025
2026 2027
2028 2029
2030 2031
2032 2033
2034 2035
2036 2037
2038 2039
2040 2041
2042 2043
2044 2045
2046 2047
2048 2049
2050 2051
2052 2053
2054 2055
2056 2057
2058 2059
2060 2061
2062 2063
2064 2065
2066 2067
2068 2069
2070 2071
2072 2073
2074 2075
2076 2077
2078 2079
2080 2081
2082 2083
2084 2085
2086 2087
2088 2089
2090 2091
2092 2093
2094 2095
2096 2097
2098 2099
2100 2101
2102 2103
2104 2105
2106 2107
2108 2109
2110 2111
2112 2113
2114 2115
2116 2117
2118 2119
2120 2121
2122 2123
2124 2125
2126 2127
2128 2129
2130 2131
2132 2133
2134 2135
2136 2137
2138 2139
2140 2141
2142 2143
2144 2145
2146 2147
2148 2149
2150 2151
2152 2153
2154 2155
2156 2157
2158 2159
2160 2161
2162 2163
2164 2165
2166 2167
2168 2169
2170 2171
2172 2173
2174 2175
2176 2177
2178 2179
2180 2181
2182 2183
2184 2185
2186 2187
2188 2189
2190 2191
2192 2193
2194 2195
2196 2197
2198 2199
2200 2201
2202 2203
2204 2205
2206 2207
2208 2209
2210 2211
2212 2213
2214 2215
2216 2217
2218 2219
2220 2221
2222 2223
2224 2225
2226 2227
2228 2229
2230 2231
2232 2233
2234 2235
2236 2237
2238 2239
2240 2241
2242 2243
2244 2245
2246 2247
2248 2249
2250 2251
2252 2253
2254 2255
2256 2257
2258 2259
2260 2261
2262 2263
2264 2265
2266 2267
2268 2269
2270 2271
2272 2273
2274 2275
2276 2277
2278 2279
2280 2281
2282 2283
2284 2285
2286 2287
2288 2289
2290 2291
2292 2293
2294 2295
2296 2297
2298 2299
2300 2301
2302 2303
2304 2305
2306 2307
2308 2309
2310 2311
2312 2313
2314 2315
2316 2317
2318 2319
2320 2321
2322 2323
2324 2325
2326 2327
2328 2329
2330 2331
2332 2333
2334 2335
2336 2337
2338 2339
2340 2341
2342 2343
2344 2345
2346 2347
2348 2349
2350 2351
2352 2353
2354 2355
2356 2357
2358 2359
2360 2361
2362 2363
2364 2365
2366 2367
2368 2369
2370 2371
2372 2373
2374 2375
2376 2377
2378 2379
2380 2381
2382 2383
2384 2385
2386 2387
2388 2389
2390 2391
2392 2393
2394 2395
2396 2397
2398 2399
2400 2401
2402 2403
2404 2405
2406 2407
2408 2409
2410 2411
2412 2413
2414 2415
2416 2417
2418 2419
2420 2421
2422 2423
2424 2425
2426 2427
2428 2429
2430 2431
2432 2433
2434 2435
2436 2437
2438 2439
2440 2441
2442 2443
2444 2445
2446 2447
2448 2449
2450 2451
2452 2453
2454 2455
2456 2457
2458 2459
2460 2461
2462 2463
2464 2465
2466 2467
2468 2469
2470 2471
2472 2473
2474 2475
2476 2477
2478 2479
2480 2481
2482 2483
2484 2485
2486 2487
2488 2489
2490 2491
2492 2493
2494 2495
2496 2497
2498 2499
2500 2501
2502 2503
2504 2505
2506 2507
2508 2509
2510 2511
2512 2513
2514 2515
2516 2517
2518 2519
2520 2521
2522 2523
2524 2525
2526 2527
2528 2529
2530 2531
2532 2533
2534 2535
2536 2537
2538 2539
2540 2541
2542 2543
2544 2545
2546 2547
2548 2549
2550 2551
2552 2553
2554 2555
2556 2557
2558 2559
2560 2561
2562 2563
2564 2565
2566 2567
2568 2569
2570 2571
2572 2573
2574 2575
2576 2577
2578 2579
2580 2581
2582 2583
2584 2585
2586 2587
2588 2589
2590 2591
2592 2593
2594 2595
2596 2597
2598 2599
2600 2601
2602 2603
2604 2605
2606 2607
2608 2609
2610 2611
2612 2613
2614 2615
2616 2617
2618 2619
2620 2621
2622 2623
2624 2625
2626 2627
2628 2629
2630 2631
2632 2633
2634 2635
2636 2637
2638 2639
2640 2641
2642 2643
2644 2645
2646 2647
2648 2649
2650 2651
2652 2653
2654 2655
2656 2657
2658 2659

proportionē et mensuram cōplexio illa dicitur esse naturalis illi mixto: quāquam mensurā et proportionē assumit: dū agit et patitur a calore generato motu et lumine: et ut quidam dicunt virtutē corporū celestium qui calor ut iam est dictus est temperatus et proportionatus ei supra quā infundit. Complectitur autē mixturā mensurata et proportionata dicto calori: cessat est calor siue caliditas nālis primū in se forme mixti ad agendum. Et dicitur naturalis: quia mediāte dicta proportionē et mēsurā agit actionem terminatā: generat enī in mixto quādam nām terminatā: debitam. Et aliquid aucto: realoquunt de calore naturali in cōcreto dicentes calidum naturale innatum vel influens. sicut Ipo. in affor. allegato. Qui crescunt plurimū hnt calidum qdem innatū. Et intellexerunt tūc corpus calidū affectū caliditate: non qdem caliditate absolutā: sed cōmixta per refractionē qualitatum elementorū. Et tale corpus calidū est in corpe nostro spūs. Et quāvis calor absolutus ut ignis in spera sua non requirit humidū in quo pstat: ex quo regeneretur et cōseruetur: quia calor ignis in spera nō agit in mām suam ipsam corrūpendo: tū calor extra sperā factus nō absolutus: et vere finit plex actu existēs in mixtis requirit humidū in quo pstat: et ex quo regeneretur et pseruetur: agit. n. in mām suam ipsam corrūpendo: et psumendo qre non pseruetur nisi regeneretur. Nō est autē in mixtis mām apta regenerare calorem: siue ignem nisi materia humida: non tū quēcūq; ga non aqua. nō enim est inflamabilis: sed potius calor et flāme extinguitur: quāque est vinctuosa aerea ipsa est apta inflamari: et calorem pabulare et restaurare. et sic in mixto ipse pseruare. Idcirco in animalibus necesse fuit talem mām humidā reperiri: quā eorū innata caliditas pabuletur: et sic pseruaretur in eis. Dixit Ari. in libro de morte et vita. Oportuit in animalibus cōtinuē regenerationem caloris innati fieri ex aliqua materia: ut eius restauratio cōtinuē perduret. sic autē paucissimo tēpore sufficit in esse cōseruata eorū innata caliditas. Cum actualis calor natura existens elementalis sit subiecti ppij cōsumptius: et per psequens sit sui ipsius paccidens corruptius. Et p tanto actualis calor in nullo reperitur mixto: nisi in qbus sit ipse calor cōtinua restauratio quē admodū sunt viuētiarū maxime pfecta animalia. Dixit Sal. in libro de Tabet. q innata caliditas in animalibus est velut qdaz ignis existēs cōmentū ex mām vnde reaccendit accipit. Ipsa nāq; caliditas indiget mām. et ab ea inseparabilis existit. Calor enī qstūm q naturalitate docet non absoluit per naturalitatem suam ab omni moda actione caloris absoluti. quāpropter sit qd agens in mām suam ipsas cōtinuē cōsumit. vnde sit q cōtinua restauratio ne egeat. Dixit Sal. in libro de vtilitate respiratiōis. q Arist. dicit. calorem vitālē qui est in corde nutritia sanguini pigni et vinctuoso eodē modo quo flāma nutrit ex oleo. Et volens hoc ostēdere Sal. dicit. q ois flāma habet duplicem motum: vnum versus sursum: et ad extra magis. Et alium versus deorsum: et magis ad intra. scilicet ad mām in qua est ad quā se pueruens flāma se cōseruat. Et q hī duo motus reperiunt in flāma apparet. hnt enī motus sursum ut refrigeretur et euēteretur. Et si in tali motu pstat nō cōuertēs se ad materiā exalat et extinguit. Et habet motū deorsum versus materiā ut ex ea pabulet. in quo etiā motu si pstat suffocatur et extinguit. Et hī ambo motus apparet in flāma cādele que si nū habet retrahit in sursum exalātibus partibus in qbus accensa erat extinguit. hoc enī modo paru ignis extinguit a magno. Et candela accensa posita ad solem estiuū: vel ad ignē extinguit statim psumptis partibus accensis cādele: quare dixit Sal. Quoniam flāma citissimā habet cōrrosionē. q ad cōtinuē dispērgit necium est ei gñationem citissime existere. aliter utiq; enī paucissimo duraret tēp. Calor enī in hīs inferioribus nō saluatur nisi per cōtinuā generationē: et cōtinuā cōuersionē ad ptem

aeream subiecti in quo est. Et per cōtinuā cōuersionē partium pinguiū ipsius subiecti ad formā caloris. ut manifeste flāma cādele demonstrat: que cōuersione fit per modū cuiusdam subtiliationis paulatim. Videmus enī flāmam cādele nō stare in sepo grosso: sed in partibus sepi subtiliatis: et cōuersis ad substantiam aeream. Cū enī he ptes non sunt ibi amplius flāma euāescit: hanc autē subtiliationē facit calidum flāme p actionē eius in partes sepi grossas. Et quia qn flāma pcluditur in loco ubi nō possit petere sursum et euentari pueritur tota supra materiā: et in ipsam agens subito et ipetuose partes ibi existēs subtiliatas statim resoluunt et psumunt ante q alie in flāmam pueribiles regerate sint flāma non pseruatur: sed extinguit. Similiter etiā cum totus cooperit ignis extinguit. Sic etiā patet: q ambo pdicti duo motus ad hoc ut calor cōseruetur necessarij sunt. Motus in sursum ut euentetur: et euentatur paulatim: et non subito agat in materiā: et motus deorsum ut cōtinuē partes grossas subtiliet et subtiliat in flāmam puerant. Et dixit Sal. ubi supra. q simile est de nostro corpe sicut de lucerna accensa. Nam oleum ex quo nutrit lucerne calidus proportionat sanguini cordis. scilicet et aliorum mēbroz. Et si poneres supra lucernam accensā vnam ventosā pforatā: similaretur pulmōi qui circūiacet extrosum cordi ad instar ventose. Et sicut ventosa pforata pseruat flammā lucerne et obturata extinguit. Ita pulmō qui pōt transpirare et euentare cōseruat calidū cordis. Cū vero incōpetēter pstringitur suffocatur illud. Spirant enim corpora animalia anhelantia. Dixit Sal. fm duplicem modū. effusis scilicet ad exteriora semper vaporibus et fumosis supfluitatibus. attractis vero interioribus que refrigerant et ventilat. Dixit Ipo. primo affor. in affo. ventres et c. q in hyeme et vere in corporibus inatus calor est multus. Et intellexit de calore naturali qstūm ad eius naturalitatem: qm quantum ad gradus caloris in estate calor naturalis est amplior et intensior. Et qdam cōparantes de eo inter ver et hyemē. dixerunt q in vere calor naturalis est amplior seu fortior in sua naturalitate q in hyeme: quā naturalitas eius sequitur temperantiam veris et ea auget. sed in hyeme est amplior ratione sui subiecti qd ut supra patuit. est sanguis et spūs simul cū mēbris: quantitate hyeme sunt in corpe amplioris qstutatis q in vere: cū in hyeme minus de eis resoluit. Et quod innuit Sal. in cōmento pdicti affo. scilicet q appropinquat ad inuicem in quantitate caloris ver et hyemis debet intelligi de hyeme versus finem eius et de vere circa ipsius pncipium. et sic intelligēdo: p. q calor inatus in pncipio veris ē amplior qstūm ad eius nālitatem ppter pncipij veris temperantiam et est equalis qstutate subiecti sibi in fine hyemis. Non dūz enim in principio veris est subiectum eius resolutum: aut diminutum saltem manifeste.

Quidam tū dicūt q in pncipio veris calor nālis est etiam amplior q in hyeme siue fine hyemis: quā in pncipio veris p ampliorē nālem caloris nālis plus multiplicat de sanguine et spiritu: q in hyeme et fine eius. Dicūt qdaz q cōparādo totū autūm ad totā estatem: nālitās caloris est amplior in autūno q in estate: et pncipue cōparando finem autūni ad finē estatis: et nō solū in quantitate nālitatis: sed in quantitate subiecti. Et sicut cōparando mediū autūni ad mediū estatis: sed cōparando pncipij autūni ad pncipium estatis est ecōuerso: quā in pncipio estatis calor nālis et naturalitate et subiecto est amplior q in pncipio autūni.

Inuenit autem ab auctoribus dictum calorem nālem nutriti et pabulari frigido: etiam calido a corde transmissio. Et q nutritur humido. Quare autē nutritur frigido. dixit Ipo. in libro de facilitate partus. Et per nutriti intellexit cōteperari: qd ideo dicitur nutriti etiā in qtu calor naturalis temperatus frigido dñt in corpe nostro moratur q non temperatus eo: vnde corpus diutius viuūt: et ad hūc in-

In quo
tpe autē ca
lor nālis
rā fit am
plior.

ad hūc
ad hūc
ad hūc
ad hūc

Quo itel
ligat calo
re natura
le nutriti
et pabula
ri frigido
et calido
et humido

tellectū. dixit Sal. tertio regiminis acutoꝝ. Aqua frigida
contēperare vitaz: hoc mō nutritur calor naturalis cordis
aere per anhelitū attracto. Et q̄ nutritur calore trāsmis-
so a corde intelligit. i. p̄seruatur in alijs membris: vñ Sal.
in libro de vtilitate pulūs. tangens p̄dictam z hanc nutri-
tionez dixit. calor cordis p̄seruatur respiratione. qui vō in
reliq̄s p̄ribus p̄seruatur hac: z etiā transpiratione caloris a
corde ad ipm. Qd̄ vero calor nālis pabulet z nutrit
humido. i. p̄ngui supius est dictū: vnde fit q̄ augmētato
humido in corpe augetur z calor nālis: z diminutio: z ipe
Dixit Sal. in libro de Tabē: nō est aliquod tēpus in quo
non extendat innatū nobis calidū virtutē habēs non aia-
lium plasmatūā t̄mēd z multas alias. eteniz attrahit nu-
trimentū in seipsum z mām dispensat: z apponit: z vnit: z
assimilat. Et ad summū oīa p̄traria flāmos operatur. i. ca-
lori ignis. Que enim flamma auget mām cui alligata est:
que quoq̄ nutrimentū assimilāt magis circa eādem mām:
que quoq̄ flāma tot machinatiōes adinuenit: vt mām sub-
tilietur. supple. sicut calor nālis facit certe nulla. Nequa-
q̄ igitur dixit Sal. recte assimilant z cōparant calidū innatū
in flāmis z corrūpere estimāt corpora. Sed fortasse exen-
plum posuit ab eis: qd̄ dicūt fore hypocratis: cuius nō est
liber in quo series p̄dicta inueniat vere. Et si est magis exē-
plo ex his que a febilibus corrūpūnt. Dixit Aui. p̄mi
p̄ma. caplo de etatib⁹. q̄ calor inatus sicut ēt suprapatuit.
infrim⁹ est virtutis quoz: vt ipe dixit p̄mi scda. superueniē-
tis frigiditatis z caliditatis nocumenta depellit.

De spiritu.

Cap. v.



Spiritus grece. Pneuma dicitur: z est
corpus subtile vaporosum
actu calidū infrimū oīum virtutū ad operan-
dum. Et sicut dixit Aui. p̄mo de viribus cor-
dis est vergēs in similitudinē celestīū corpo-
rum. Et p̄pterea iudicat de spiritu: qd̄ sit sub-
stantialiūmūm: app qd̄ etiā dicit de visuō spiritu q̄ sit ra-
dius atq̄ lux. Et exinde est q̄ aia gaudet intuitu lucis: z
tristat in tenebris: qm̄ spiritui qui est sedes anime illud. i.
lux est conforme. Illud vō. i. tenebre est p̄trarium. C Spi-
ritus quoq̄ sicut alia entia habet causas quatuor. i. mate-
rialem: formalem: efficientem z finalem.

De mālto: dixit Sal. 6. iuuentis membroꝝ. q̄ spūs est
vapor sanguinis t̄patus: non itelligēs qd̄ sit vapor p̄prie:
sicut p̄prie vapor sumitur a p̄bis: qui est humida exalatio
apta p̄gelari z infrigidari. nā spūs non est talis vapor q̄ sit
aptus p̄gelari z infrigidari: imo potius est aptus igniri z i-
flāmari. Sed similitudinariē a Sal. z alijs dictus est vapor:
qa sit p̄ exalationē sicut fit vapor. Ideoq̄ itellerunt p̄ va-
porē p̄tes subtile sanguinis aptas p̄uerti in spūm que sūt
mā eius. Dixit. n. Aui. vt supra. Produxit spūm de sub-
tilitate humorū: z igneitate sicut p̄duxit corpus de ipsorum
grossitie z terrestreitate. Et enī cōparatio spūs ad ipsorum
subtilitatez est sicut cōparatio corporis ad humores. i. partes
grossas eoz: quemadmodū. n. mēbra ex humorib⁹ consti-
tūtū p̄ cōmixtionē ipsorū adinuicē p̄ducentē ad aliquā
formā cōplonis qua cōmixturū disponit ad recipiendū ba-
bitūz non p̄uenientē ei rōne simpliciū. simili mō ex subti-
litate humorū cōstituitur spūs cōmixtionē ipsorū quatuor p̄-
ducente ad formā cōmixtionis: qua spūs p̄paratur ad reci-
piendū virtutez aie quaz ex simplicib⁹ nō acqrit. Et nō in-
tellerit Sal. in diffinitionē dicta p̄ sanguinē humorū sangui-
neuz p̄tra distinctū alijs humorib⁹. vt qdam dixerunt: sed
massam sanguineā: qd̄ declarauit Aui. euz vbi supra dixit.
spūs fit ex humorū vaporib⁹. Non enī ingredit in cor san-
guis ab his separat⁹ humorib⁹: sed massa sanguinea: sicut
ex epate gredit: ita in cor ingredit. C Sal. qdem in 5. de
vtilitate p̄ricularū. ca. de pulmone. fm̄ seriez verborū suo-
rum videt velle q̄ aer sit z esse possit mā spūs. Dixit. n. q̄

aer prius digeritur in pulmone. scdo in corde: tertio in rete
mirabili. z in eo ex eo sunt spūs puri. Et Aui. dixit. in hoc
pulmone p̄parare cordi: vnde dixerit qdam ex aere tēpo-
re necessitatis posse fieri spūm. Q̄ multi oīno negauerunt
dicentes nequa q̄ ex aere posse fieri spiritū: q̄uis aer sit ne-
cessarius ad p̄seruationem spūs vt aere mediātē refrigeret-
tur: z a capinosis exuat sumis illis cum aere extraeductis.
Et in hoc intellerit Aui. enī. pulmone deferuire cordi. Nō
enī est seruitus p̄paratoria solū in p̄parado mām in qua
p̄ncipale agens agat: sed etiā in p̄parando mām ex qua fiat
p̄prium iuuentūm ab aere in pulmone p̄parato z in cor-
trāsmisso: z in sinistro cordis vētriculo optime digesto re-
cipit spūs luminositate z lucē z claritate: qm̄. n. aer sic dige-
stus in sinistro vētriculo cordis spūi admisceat dat illi par-
tietatem z claritate quā de se minime habuisset.

Generat equidez spūs in corde z p̄prie in sinistro ventri-
culo eius. In dextro aut fit separatio subtiliū p̄rium signi-
nis a grossis: z mittunt subtile ad sinistru: z ibi recipiunt
formā spūs: que forma sic haberi pōt ex verbis Aui. su-
p̄apostis. Nā p̄prie est ipsa cōplexio que ex actione dicta-
rum subtiliū partū quatuor humorū z ipsarū adinuicem
passione resultat. Dixit enim p̄mi p̄ma caplo de subiectis
medicīne. q̄ in formis humorū subtilitatis sit refractio me-
diatibus v̄tutibus elētorūm: ex q̄bus resultat forma mē-
bri subtilialis. z resultat cōplexio ex earū q̄litatez. Et
resultat in eo habitus siue p̄portio vel mensura quedaz in
cōparatione ad opationes que nō inest ei rōne simpliciū
cōponentiū ipsūm: sed rōne mixtionis siue vnionis p̄prie
forme eius ad p̄piaz mām ipsius: que a q̄busdaz dicit esse
quedā cōplexio occultā: nā cōplexio sensibiliter apparet
resultat in eo rōne qualitatis simpliciū. Et sicut est in mē-
bro p̄similiter est in spū: huic t̄m cōploni que accidit ab oc-
culto non est nomē ipositū. Et que admodū dixit Aui. de
viribus cordis. vbi supra. vnicuiq̄ membroꝝ q̄uis ex
substantia cōstituitur humorū: n̄hilominus inest p̄prie cō-
plexio rōne singularis p̄portionis q̄litatez humorū z for-
me. i. modi cōmixtionis ipsorū. Sicut vnicuiq̄ spūi. i. vitali
aiali z nāli: q̄uis eoz substantia cōter ex subtilitate humo-
rū sit n̄hilominus p̄prie inest cōplexio p̄portionis q̄lita-
tis subtilitatis humorū z modi cōmixtionis.

De cā efficiente. dixit Aui. eodē p̄mo de viribus cordis.
p̄ncipiū spūs est ex manatione diuina siue avaritia z dimi-
nutiōe: qm̄ eius dispositio cōpletur p̄fecte. Et in corpe q̄daz
p̄mū eius cor est a quo p̄cedit mediātē vitali v̄tute: z
nō sicut dixit Haly. in tegni mediātē cordis cōfricatione.
Et causa finalis spūs siue finis eius est. dixit Aui. vbi su-
pra. qm̄ creauit deus spiritūz latozem virtutū anime in mē-
bra aialis tendentiū mediātē ipso. Creauitq̄ appendicu-
lum p̄mūz virtutū aie spūm z manationē scdam in mēbris
corpis mediātē ipso. Et sicut dixit colliger scdo. spūs sunt
p̄p̄nqua infra virtutis corporis regitūe: siue spiritū enim
v̄tus non pōt opari: neq̄ vinere. Nam eo remoto a mēbro
mēbrūz statim corrūpūtur. Et cum dixit Sal. in libello de
vtilitate pulūs. q̄ mēbrūz aliq̄ v̄uit sine spiritu: nāz mē-
brū v̄uit si desup̄ ligetur sic q̄ spūs nō defluat ad ipm. In-
tellerit de spiritu apparēter existēte in mēbro: autē efficien-
te ad ipsūm: quā p̄pter bene dictū est de spiritu: q̄ est ra-
dix z substantia vite organū z vehiculū virtutū. Et est eius
vigore cuius cōplexio cōsistit in esse z corpus z oīa mēbra
in statu viuifico p̄seruātur. Et est causa instālis oīum ope-
rationū ipsorū. Dixitq̄ ideo Aui. quarti tertia. caplo de be-
stioniemo. virtus est sparsa in spiritu z resplendens in ipso
qa per ipm in mēbris oīum virtutū manifestat operatio-
p̄pter qd̄ z natura corporis aliq̄ dictus est.

Spūs in bifariāz diuidit digēnem. vna fm̄ modū gene-
rationis seu p̄ductionis: siue p̄uentus ipsis in corpus z
mēbra. Alia fm̄ varietatē v̄tutū q̄bus p̄ducitur: vel q̄bus
dissoluit.

cap. v.
de spiritu
de mālto
de cā efficiente

Spūs bz
q̄tuor cāo
De cā ma-
teriali.

De cā ma-
teriali
de mālto
de cā efficiente

De cā ma-
teriali

De cā ma-
teriali

De cā ma-
teriali

deseruit. Primo mó vt pōt ab auctoribz accipi spūs dici-
tur esse duplex. scilicet coplantatus z influēs. Et coplantatus q̄
dem aliqñ dicitur radicalis: q̄ ex pñis radicibus seu pñ-
cipijs gñationis pductus. Et aliqñ dicitur inatus. Et ali-
quādo dicitur esse formalis: q̄ est pñcipaliter in formā
corpis. Dicitur est autē coplantatus ab Aristō. in libro de
cāmōtus aialium. Et multi qdē voluerūt in oibz mix-
tis saltem vitētibz: z pfectis reperiri spūm coplantatū.
Dixit enim Arist. ibidem. oia habere spūm complantatū.
Dicunt enim q̄ elemēta nō ducunt se ad formā mixti cum
sint sicut mā mixti: z impossibile videtur q̄ idem sit sicut ma-
teria z agens respectu alicuius vnus forme: sed ducuntur
a quodā corpore vāporoso calido cōmensurato z pducto ex
calore motu z lumine corpore celestiu: qui generat in mix-
to spūm coplantatū: z hoc in aialibus pfectis manife-
stius apparet. Sperma enim nō facit aial nisi per quēdā
spūm: qui est in eo qui generat in aiali spūm complantatū:
ita q̄ spūs coplantatus generat in animali a pñcipio gene-
rationis a spiritu gignituo spermatis ex ipsius vel sangui-
nis mēstrui ad gñationē cōcurrentis pñbus magis aptis.
Et dicunt q̄ hic spūs coplantatus vocat calor innatus: q̄
non cōparatur humido radicali sicut qualitas in subiecto:
sed sicut vnum corpus pficiens alteri corpori qd ab eo pf-
icitur. Et ipse qdē pficit gubernat z regit humidū radica-
le: qd pñ. quia amoto hoc calore innato a mēbro mēbrum
corrūpitur. Et sic dicunt q̄ humidū radicale hz se sicut ma-
teria z pfectibile z gubernabile ab ipso calore innato: neq̄
vium sine illo pōt manere. Et dicunt q̄ hic spūs coplan-
tatus dicit esse in humido radicali sicut flāma in candelā.
Et sic volunt duo corpā esse in mēbro aialis. scilicet spūm com-
plantatū z humidū radicale sicut est de flāma z ligno q̄
ambo sunt corpā. Et vtrūq̄ dīctorū corpōrū est ex qua-
tuor elemētis constitutū. Et Gal. de eo loquēs dixit. Dica-
mus q̄ hic spūs est in oibz mēbris corpis cōprehensus:
non tñ est in oibz equalis: z est cōprehensus in porositati-
bus mēbroz. scilicet pñcipalibus. Et insup. Ait q̄ hic
spūs est formaliter aiatus: dixit enim Auer. qñto Meta-
phisi. cōmen. 31. q̄ aia non est in spiritu gignituo sicut in
calore nālī. Et declarans seipsum dixit: q̄ in spiritu gigni-
tuo est solūz ī potētia z est in eo vtusq̄ in calore naturali
non est sic: q̄ in calore nālī simul cum mēbro est aia. z ite-
rum pñmo cātece cōmē. 33. Aia est forma in calido naturali.
Et nō voluit q̄ aia sit forma in solo nālī: sed in eo simul cū
mēbro: attribuit tñ calori nālī: q̄ illud corpus cui appli-
catur calor innatus est pars formalior q̄ sit mēbrum. Et de
isto spiritu intellexit Gal. 5. de simplici medicina. cuz dixit.
spūs est subiectū aie z aiatus. scilicet simul cum mēbro. Et di-
xerunt q̄ iste spūs agit in humidū radicale cuz sit ab eo di-
stinctus z sibi sufficiēter approximatus. Et actio eius est ve-
lut caloris ignei a cuius igneitate quātūcūq̄ sit cōmensu-
ratus z pportionatus nō absoluitur. Et dicit q̄ spiritus
coplantatus existēs formaliter aiatus informat ipm humi-
dum radicale. Et voluit hoc Gal. 11. Therapē. cum dixit.
q̄ corpus nostrū cōpletur tribz substantijs. scilicet spiritu z sub-
stātia carniformi z substantia spermatica. Et dicit q̄ iste
spūs est determinatū in formā ale pro opationibz pñcipali-
bus mēbz. cuius est spūs quo mediāte mēbrum exercet
opationes sibi pñcipias: vt verbi grā. os eo mediāte ita con-
uertit suūz nutrimentū in os q̄ nō in aliaz rei. Aia enim
existēs vna nō plus faceret vnam opationem q̄ aliam: nisi
haberet determinatū in formā. Non est autem spūs stans in
porositatibz cōibus mēbz idoneum in formā pñcipalibus
oponibz mēbz: sed solū pro cōibus sicut est in cōi loco
locatus: sed bene est idoneū in formā pro dictis pñcipalibz
opationibus spūs coplantatus stans in porositatibz pñ-
cipalibus mēbz. Et de hoc intellexit Arist. in libro de cau-
sa motus aialium. cuz dixit. q̄ hic spūs est finis tertie dige-

stionis. Et dicunt q̄ hic spūs pmanet vnus numero tota
vita: z sicut homo manet idem numero tota vita: z sicut
anima vna permanet Arist. nāq̄ in dicto libro hoc inquit
rens vtrum hic spiritus maneat idē numero an nō. dixit q̄
sermo de ipso idē est z de alijs pñcipalibus: sed alie pñcipales ma-
nent eedez numero. ergo z iste spūs. Et Aui. de viribus
cordis dixit. q̄ spūs coplantatus est vnus numero z gñatio-
ne pñmus. generabiles vō plures sicut vnus z mēbrum ge-
neratiōe pñmū. scilicet cor gñabilia aut mēbra plura sunt. Et
sic dicunt est hic spūs pñcipaliter in corde z secundario in
alijs mēbris: cōfiguratur tñ pñbus formalioribz corpis. scilicet
spermaticis pñcipaliter in quo dixit Auer. virtus vitalis
pñmū puenit. Dicit ergo q̄ spūs coplantatus est verē
pars mēbz z informās humidū radicale: z non est vt res
extrinseca sibi nec mēbro. sed ex ipso z humido radicali cō-
ponitur mēbrum: ita q̄ ista duo corpōra. scilicet calidum natu-
rale z humidum radicale componunt mēbrum: sed vnum
vt formale. scilicet calor innatus spiritus coplantatus. Et aliud
vt materiale. scilicet humidum radicale. Et sic dicunt q̄ Auer.
voluit q̄ in nobis essent due partes: vna materialis: z ista
est ex humiditatibus. Et alia formalis: z ista est ex spiritu.
Et dixit Auer. q̄ tanta est cōmunitas spiritus ad essentiaz
nostri corpis: q̄ qdam ipsum animā appellauerūt. Et sūt
autē qdam ex pñcipalibus dicentes: q̄ ex spiritu z humido radi-
cali efficitur vñ per essentiam: nam iste spūs deuenit ad tan-
tam pñmixtionē cum pñbus humidis q̄ faciunt vñ p essen-
tiam: nec est vnus in loco distincto a loco alterius. Est enī
simile de mixtione eo: sicut est de mixtione partū grossa-
rum cū subtilibus humidis que pueniūt ad tantā pñmixtio-
nem: q̄ non pōt designari diuersitas: neq̄ distātia loci: non
ergo est iste spūs in mēbro in loco distincto ab alijs parti-
bus mixti: neq̄ in pñcipalibus pñcipalibus. Et dicunt q̄ lo-
quens Gal. de hoc spiritu coplantato. qñto de simplici me-
dicina. dixit. hic spūs qui est in pueris: pñcipaliter q̄ est mul-
te quātitas addit z augmētat oēs opationes nāles z con-
fortat eas. Et pñmo. qdē dixit q̄ in illis q̄ sunt in augmen-
to calori innatus est multus: z ipse nō voluit per sermones
suūz calori innatus vel calori coplantatus nūc illuz: quē etiā
nosamuz spūm z est ille qui fixus est in corpore. cuiusq̄ ani-
malis. Et subdit. Nō est qui phibeat nos: qñ intelligant
ab hypocrate p sermones suūz calori innatus substantiā san-
guinis z substantiā spermatis cū spiritu. Cuz sit vñcipiū
harum substantiarū calori innatus naturalis. Et nos quidez
ostēdimuz q̄ hic calor innatus q̄uis non sit substantia aie:
sit tñ pñmū in formā eius. Et dicimus q̄ hic spūs est cō-
prehensus in oibz corpōis mēbris: q̄uis non sit eis in
oibz equalis sicut sanguis iterū non est equalis in oibz
mēbris. Et dixerūt de spiritu influēte q̄ generat in cor-
de ex subtiliori pñ sanguinis z ab illo in oia corpis mem-
bra mittit: z hic est spūs fluens z refluens: vñificās z cale-
faciens mēbra actu z apte que occulte vñificat spūs radi-
calis quo mediāte oia corpis mēbra colligantia habēt cuz
corde. hic enī spūs cuz sit calidissimus in corde qd est mē-
brum calidissimū generat ex subtilissimis sanguinis parti-
bus z splēdidis. Ideoq̄ ipse subtilissimus est z lucidus: z
q̄uis ipse sit subtilis: grossior tñ est partibus ex quibz ge-
nerat. Cum generet ex actione vtutis digestine in sanguine
que ingrossando pēdit. z hic spūs a quibzdam naturalis
vocatur. z dicit. hic spiritus influēs non pmanet vnus nu-
mero a pñcipio vsq̄ ad finē: sed fluit z refluat: vt dixit Gal.
11. Therapē. pñe sūi quālibet cibationē inouat: z fit am-
plior z minor sūi repletionē corpis z eius inanitionē a nu-
trimento: z vt dicunt spūs coplantatus pabulū existit: q̄ ex
eo spūs complantatus restaurat z augetur. De quo dixit
Gal. qñto de simplici medicina. q̄ pmanet nō insertus nec
constrictus humidus: sed in locis vacuis vt corde arterijs z
porositatibus cōibus. Et imposuit ei Gal. ibidē duas ope-

Spūs cō-
plantat⁹
pñcipaliter
māct vñ
numero in
tota vñza.

Spūs cō-
plantat⁹
pñcipaliter
māct vñ
numero in
tota vñza.

Spūs cō-
plantat⁹
pñcipaliter
māct vñ
numero in
tota vñza.

Spūs cō-
plantat⁹
pñcipaliter
māct vñ
numero in
tota vñza.

Spūs in
fluens qd
fit z quo
generat⁹

Spūs in
fluens qd
fit z quo
generat⁹

Spūs in
fluens qd
fit z quo
generat⁹

Spūs in
fluens qd
fit z quo
generat⁹

Spūs in
fluens qd
fit z quo
generat⁹

Spūs in
fluens qd
fit z quo
generat⁹

rationes vnam passiuas: qz efficitur materia spūs innati z aliam actiuā: qz est instrū anime ad tēperandū: z ipse qdē actuat spūm innatū per suam cōplexionem alterādō illum cūz sua p̄sentia: z fuit ideo necessarius: qz cor aialis habet magnā diuerſitatē suarū partium in actu cum sit aie actus corpis organici: quāpropter nō potuisset corpus animalis vnu numero esse necqz vna aia informari: nisi inter partes eius esset ordo p̄ncipatus z ministratiōis z connexio quēdam inter eas per quā adinuicē essent colligate. hanc autē cōnexionem habere nō poterāt nisi mediante aliquo calido spiritu aiali: qd diffundatur a parte p̄ncipante in ministrantes: z hoc calidū spiritus influens generatus in parte p̄ncipante mediante dispositiōe inducta in sanguine a virtute digestiua eius in qua cūz p̄fecte subtiliata z disposita fuerit virtus vitalis inducit formā spūis: qua debitu efficitur eius instrū. Et dicunt ad hanc trāsmutationē cōcurrere inuatiue motū cōfricationis cordis ad sanguinē: qm̄ quādo aliqd debet trāsmutari fm̄ substantiā: quāto magis a trāsmutatiōe attingit. tanto magis z facilius trāsmutat. Et sic est in p̄fricatione illa qz partes sanguinis trāsmutādē in spūm in p̄fricatione cordis magis attingunt: quare z magis z melius trāsmutant. z maxime facit illa sanguinis p̄fricatio inuamentū in subtiliatiōe eius. z hic fuit intellectus haly in Tegni scdo. Et dicit qz de spiritu influēte generat spūs gignitiuus: z per hunc spūm sopita virtus excitat ad operandū. Et eo mediante actiones nature z aie se adinuicē cōmunicant. cum aia nature z natura aie cōgaudeat z compatiatur. Natura enīz dūz patitur passionē suam mediante spiritu denūciat anime z cōuerso aia nature indicat. Et dicit qz spūs influens est solūz virtualiter z nō formaliter aiatū qzuis dicant qdaz p̄babiliter posse teneri. qz spūs influēs tam is q in corde retinet: qz is qui mēbris delegat: qz etiā is qui in spermate recluditur sit formaliter aiatū. Et sit vere pars corpis hominis habēs eandē formā quam habet alia mēbra: excludit tñ ab hoc animā intellectiua. Et dicit enīz ita esse de ipso z de alijs corpis p̄tibus: quoniam nec ipse nec alie multe corpis partes vere formaliter aiate hñt quālibet opationē: cuiuscūqz virtutis aie. qzuis enim in corpe oēs opationes aie fiant. nō tñ in quālibet pte. Nō enīz quibet pars est congruū instrū pro oibus opationibus: vna pars pro aliqua vel aliquibus. Et altera pars p altera vel p aliquibus alijs opationibus: qz nō potuerūt oēs opationes fieri cum vno tpamento. Nec hñt oēs partes idēz tpamentum. Et pfirmant hanc opationē auctoritate Gal. xi. Terapē. de tribus substantijs corpis supius allegata. Et auctoritate Aui. tertiū pma. caplo de vertigine. vbi notat spūm sentientem. Et auctoritate eiusdē tertiū xi. vbi spiritū vocat radicem. Et pmi pma. voluit animā recipi in spiritu. Et sunt autē alij dicentes in nullo mixto: nec etiā aiato z perfecto reperiri spūm cōplantatum qui debeat dici spūs innatus vel caloz innatus. Et declarant hoc in metallis. In auro enīz generato in visceribus terre nō reperiunt due partes. quarūz vna sit calidū z altera humidum. Et p̄bant ēr dictū tali argumētō: qz elementa veniunt ad mixtionēz nō acquirunt nisi forma spūis z cōplexio. Nullā. n. rem aliā acq̄ri possuerūt Ari. z alij phi. ergo nō est dare spūz cōplantatū. Et merito nō ē ponēdus. Frustra. n. poneret: icū aia posset exercere oēs opationes suas mediāte cōplexione dicto spiritu circūscripto. Et dicunt tñ qz spūs influēs pcedēs a corde sup oia mēbra factus appropriat: mēbris dicitur tūc innatus: hic enīz spūs influens pcedēs a corde aut reperitur in vijs cōibus z magnis porositatib: aut in p̄ticularibus z paruis: in qbus existēs spūs amplius nō mouetur motu locali ad alias porositatē. modo reptus in cōibus dicitur influēs z reptus in p̄ticularibus dicitur innatus. Et dicit innatus: qz est instrū appropriatū mēbris in quo est z nō est quia

sita gñatione. Et dicunt qz hñ mēbrūz sit per se animatū tñ nō durat in esse animatū nisi mediāte spiritu: qz nō durat nisi p opationēz aie in ipso: z opatio aie nō est nisi per spūm. Et dicunt qz spūs dictus innatus cōtinūe resoluit p̄tinūe mouet influens. i. influendo ad porositates p̄ticularēs in quibus innatus continēbatur: z ponit loco sui z sit innatus. Et dicunt qz spiritus cōplantatus siue innatus nō est formaliter aiatū: sed solū mēbrū est forma liter animatū: qz est organizatū. Naz vt patuit: aia est actus corpis organici: spūs autē nō est organizatus. Et insuper cum sit aiatūz mēbrūz: z spūs sit aliud a mēbro: si spūs etiā esset aiatū: tunc essent duo aiatū: quoz vñ nō esset aliud. Et sic homo nō esset vñm aial per essentia: sed duo aialia. Dicit tñ p̄r. dicunt ipsi: qz quodlibet in p̄ncipio sui esse hñ spūm cōplantatū a spiritu gignitiuo q est in spermate donec recipiat spūm a corde. Lūqz generet ante alia mēbra solū a corde recipiunt spūm qui sit in illis innatus. Et dicunt qz spūs cōplantatus nō manet idē numero in tota vitā: sed cōtinūe resoluitur paulatim: z paulatim ex spiritu influēte renouatur: q in corde generat: qui ab auctoribus cōplantatus appellat. Ipse enīz p̄r dupliciter p̄siderari: vno modo put mouetur ad mēbra: z sic vocatur influēs. Alio modo put est in mēbris receptus: z sic vocat cōplantatus innatus vel appropriat. Et qz auctores ponunt calozē innatū distinctū ab influēte: z appellāt spūm cordis influentē intelligunt per calozē innatū nō corpus calidū: sed qualitātē que est subiectiue in mēbris que diuidit in innatā z influentē: z etiāz in actuāt per influentē. Et dicunt qz Gal. vbi cūqz loquitur de spiritu loquitur de hoc spiritu gñato in corde: nō in vno loco de cōplantatoz: in alio de influēte. Et qz Aristo. cū dixit. Oia habere spūm cōplantatū intellexit oia aialia que hñt spūm cōplantatū. i. in corde generatū. Et cū dixit. qz manet sicut alie p̄ticle corpis: per alias p̄ticles intellexit alias res corpis que fluunt z refluunt sicut sunt humores q nō manēt idēz in tota vita. Et cūz Aui. dixit. spiritus qz hñ debitam cōplexionē in corde recipit virtutem vitalē: nō intellexit subiectiue: qz tunc est formaliter animatū: sed intellexit instrūaliter: qz tunc efficitur instrū virtutis vitalis z sibi deseruit in mēbris vñdē p̄iungit. qz. i. est cā qz virtus vitalis dat vitam mēbris. Et cōsist. debent intelligi alia verba Aui. que dixit. in illo caplo de virtute vitali que vidēt sonare spūm esse subiectū virtutis: z p̄fectus quens formaliter aiatū. Et qz Auer. dixit. qz aia est forma in calore nālī intellexit virtualitē z nō formalit. Et qz dixit. qz a corde generat calozē nālī z talis caloz est sibi z nā aie intellexit qz est sibi virtuale z nō formale. Et dicunt qz nō est necitū qd quodlibet minimūz formale spūs veniat ad quodlibet minimū formale mēbrū. Sed sufficit qz spūs in certa gñitate alteret certā gñitatem mēbris: dato qz nō rāgat cōpaliter quālibet ptem eius. Nā si quālibet partē tangeret sequeretur qz spūm remoto a mēbro mortuo: mēbrūz mortuū appareret in duplo minus qz appareret dūz erat viuū: qz minimū spūs est mai? minimū mēbris qz minimū rarit: vt spūs est maius minimū densit: vt mēbrū. Et sic minimū spūs ē mai? minimū corpis. Et tot sūt minima vñus quot alteri? z minima spūs plus faciunt ad extēsiōē. Et sic cū resoluit spūs resoluit plusqz medius. Et sic mēbrū efficeret minus qz duplū. Et hñc ita sit quodlibet minimū carnis mediāte illō minimū spiritus operat opationes suas: qz plura minima carnis p̄nta minimū spūs tangit. z dicunt qz nō est necessariū in generatiōe animalis generari spūm cōplantatū a spiritu gignitiuo generatē: sed bene qz generet caliditas cōplexionalis que sit instrūmētum opationūz in generato. Et cūz Aui. notauit spiritū sentientē nō voluit qz spūs sentiret: sed sic dixit. qz spūs est vere in sūz virtutis sentientis vere. Et sic notauit instrūmētū nō p̄ncipalis agētis: cuius est instrūm. Spūs. n. qz nō est solū dese

rca

ate. comi
tantur.Spūs in
duē ē so
lū aiatū
z nō for
maliter
aiatū: qz ali
quodēis
p̄ticularis
posset re
scri.Secūduz
quodā in
nullo mi
xto reperi
tur spūs
cōplantat.

id est cum spiritu vel mediante spiritu.
E de diuisione autem spiritus secundum philosophos spiritus est duplex. scilicet animalis et naturalis. unde Aristoteles in libro de anima spiritus et anime solui assignat diuisionem inter duos spiritus. scilicet naturalem et animalem. Et Auerroes philosophus colligit dicitur spiritus duo sunt. scilicet apparens in corde et spiritus apparens in cerebro. sed spiritus in epate non apparet secundum sensum. **E** Isaac et in distinctionibus. in distinctione spiritus solui videtur tangere duos. Inquit. non conuenerunt antiqui quod spiritus est corpus subtile procedens a corde per arterias in totum corpus et facit ipsum habere vitam et anhelitum per pulmonem et ascendit sursum ad cerebrum et procedit ab eo per nervos in totum corpus et facit ipsum habere sensum et motum.
Sal. quidem et videtur assentire aliqui duos fore spiritus. in te gratia. non noiauit nisi vitalem et animalem. Et in therapeutice dicitur animalis spiritus fonte esse dicimus cerebrum et hunc alterari et nutriri per inspirationem. sicut que fit per nares et per exhibitionem que fit ex retere mirabili. vitalis autem spiritus fons est cor. et deinde secundum arterias definitur et nutritur. maxime ex respiratione que fit per anhelitum et ex sanguine et subdit. Si vero est aliquis naturalis spiritus. tunc ipse continet secundum epatam. et locutus est sic quod dubius an sit an non. Attamen sicut supra naturalis virtus in duas diuisa est. scilicet vitalem et naturalem. secundum medicos autem et spiritus naturalis diuiditur in duos. scilicet vitalem et naturalem. Et sic medici posuerunt spiritus esse tres. scilicet vitalem naturalem et animalem sicut tres posuerunt virtutes: ut unicuique earum proprius cor respondeat spiritus: ut operante proprio spiritu tanquam proprio instrumeto suas exerceat operationes. **E** et unusquisque dicitur spiritum esse spiritus influens. de quo dicitur quod virtus est perfectio complexionis spiritus. id est finis illius complexionis. ita. non ordinatur ad virtutem. **E** Et spiritus quidem vitalis in corde generatur: et in eo retentus est calidiores que sit in corpore nostro. Et ipse quidem veniens ad membra corporis preter principalia non dearticulatur: nec aliter modificatur ab eis: quod stat illis sicut forma et complosed tamen ad opera determinata illoz membris dearticulatur a calitate innata illoz membrorum actuata per influentem vitalem. non spiritus veniens ad os dearticulatur a picta calitate ossis pro operationibus ossis. Et similiter in aliis membris. Et est maius aliorum spirituum: sunt. nam alii spiritus non ex sanguine vel aliis humoribus. sicut fit spiritus vitalis quod non sunt humores idonei maius aliorum. et maxime animalis: sed sunt ex spiritu vitali transmissio a corde ad alia principalia in quibus dearticulatur vel mollescant: vel secundum Sal. secundum formam transmutantur. **E** Et naturalis quidem spiritus ab epate per venas influit in omnia membra datus eis actiones in persione nutrimenti verum cum peruenit ad testiculos ibi dearticulatur et miscescitur cum spiritu vitali misso ad eos a corde et cum spiritu animalis misso ad eos a cerebro. Et ex istis tribus spiritibus efficitur spiritus unus qui dicitur gignitius qui est proprium instrumentum virtutis generationis. **E** Spiritus vero vitalis transmissus a corde ad cerebrum in sua ascensione transiit per subtilissimas arterias que sunt in rete mirabili. et per per subtilissimas arterias sitas secundum quosdam in substantia cerebri que est pre earum paruitate non apparent sensui: et a sua grossitie remouet et vehe-

[illegible]

De motu
spirit⁹ de
mēbro ad
mēbrum.

De nutr
tione spū
qui dupl
nutriri o
citur.

100

Ex multitudine
spūs cor-
poris reddi-
tur leuius
et ex eorum
puritate
reddidit gra-
uius et sic
cadaver graui-
us efficitur

nutrit. i. generat et restaurat ex bono sanguine qui fit ex nutritibus bonis. Alio modo non veretur sic dicitur: quia quodammodo confortatur et a rebus odoriferis ex ipsarum forma specifica. cum spiritus sint natiui et substantia aerei multe subtilitatis et leuitatis. Cum multiplicentur in corpore: quia motum habent de cetero ad circulerentia reddunt corpus leuius et mobilius. et maxime cum expanduntur ad membra mobilia. Et eo maxime quia humiditates in eorum poris contentas dissoluedo excludunt. Et ipsi loci eorum replent. Et reddunt ex hoc corpus porosus et spiritibus plenius: quia ubi maior porositas maior est spirituum multitudo: propter quod leuius redditur et abilius ad motum. Nam leuitas facit ad facilitatem motus. Et quod leuius redditur apparet non solum in aëre: sed et in inaniis: ut est videre de pumice que leuius est quam porosa. et quod leuis est flatus motus. Et e converso diminutione spirituum et eorum absentia corpus redditur grave et inabilis ad motum: et in poris suis magis arctum. propter in febricitantibus: nam ipsi multum de substantia membrorum perdidit. unde leuius effici debet ab eo quod erat: non tamen sunt. imo grauius propter spirituum deperditionem quibus eorum lenigabant corpora. Et sic continue deperdendo spiritus continue aggrauando procedunt. Et sic post mortem oibus deperditis spiritibus grauiusimum cadaver efficitur.

De humido radicali. Cap. vi.



Humidum dicitur reperiri in corpore aëre: unum naturale et aliud accidentale. Et utrumque potest esse duplex. unum acquisitum ex generatione: aliud ex tempore. Et naturale acquisitum ex generatione habetur ex ipsis generationis principijs intrinsecis et naturalibus radicibus. unum humidum radicale dicitur. Accidentale vero acquisitum ex generatione non habetur ex dictis principijs generationis: sed ratione aliorum extraneorum et extrinsecorum occurrentium. Humidum vero naturale acquisitum in tempore est humidum nutritiale sic dicitur: quia ex digonibus acquirunt ciborum. Et est aptum humidum radicale restaurare. Humidum vero accidentale in tempore acquisitum est quod ex indigonibus acquirunt ciborum. Et utrumque humidum naturale necesse existit in viventibus. Dicitur namque. A. 2. de generatione animalium non est calidum sine humido: ex humido. nam naturale radicale pabularum calidum. Et ex nutritiali restaurat radicale. Dicitur namque. A. 2. de generatione et corruptione ciborum habet propria virtute sicca et preparatio nem: ut convertatur ad humiditatem sibi humiditati radicali que est in membro phisico. quia. n. de humido radicali semper fit dissolutio et sumptio et diminutio: et ipsum non possit se conservare necesse fuit ut palium pseruaret. Et istud aliud est humidum nutritiale. Humidum ergo radicale est quod dicitur substantiale vel substantificum quod nihil aliud est quam humidum membrum aëre in quo vere dicitur esse anima tanquam in subiecto potest ex principijs generationis et in tempore postea ex nutritiali proponere virtutis nutritive restaurandam que proprie dicitur generatio phisica. Et a quibusdam vocatus est glutine: quia colligat membra que ad precalce. ut dicitur Gal. lapides colligantur in quod ultima humiditas de sedis humiditatibus convertitur. Cuius ergo dicitur humidum radicale deperdit vel est deperditum nihil aliud significat vel intelligitur nisi quod substantia membrum aëre assumitur vel est assumpta. Et cum dicitur humidum radicale restaurat nihil aliud idem est nisi quod substantia membrum aëre deperdita reponitur per humidum nutritiale quod loco deperditum humidum radicale apponitur unum et assimilatur: quod cum factum fuerit: tunc corpus vel membrum esse substantificum humectatum unum substantificum humectare corpus non est aliud nisi si substantia corporis vel membrum deperditum reponere vel augere. Et dicitur quod quia humidum radicale in principio generationis fit satis paucum generationis: nihilominus de eo remanet portio usque in fine vite per continuam eius regenerationem sue restorationem sequentem ad nutritiale humidum supinfusione. Exemplum ponitur de lecinio facto ex bono coto cum pauca cera posito in oleo: ut in lapide et accenditur quo assumitur multum olei: et tunc substantia continuativa lecinij continue perdurabit: quia ignis

lecinij convertit actionem suam ad oleum pabularum et pseruat eo. Ita et naturalis caliditas facit: quia volens pseruare suum humidum cui est ut perfectio et forma agit in humidum nutritiale oleum lampadis assimilatum. Non ergo est humidum radicale qualitas simplex humidum: ut quod iam dixerunt in eo est corpus compositum ex materia et forma et est membrum substantia. Humidum vero nutritiale nihil aliud est nisi humidum ex nutritivis generatum in sedas humiditates diversum et precipue in cibus et glutinem: quod cum factum fuit pars substantificum membrum dicitur esse factum humidum radicale seu substantificum. Erit ergo humidum radicale duplex. scilicet generatum ex generatione et tractum ex humido nutritiali in tempore in quo tanquam in subiecto consistit caliditas naturalis.

De operationibus.



Omnis concordant auctores quod quilibet operatio ab aliqua pervenit virtute. Unde A. 1. primi prima ait omnis virtus operationis existit in initio: neque aliqua pervenit nisi ex virtute. Itaque virtus est principale agens cuiusque operationis. et ob hoc omnis actio et operatio forme principaliter attribuitur: ut principaliter agens: ut supra patuit non exit in opus nisi mediante organo vel instrumeto: hinc dictum est frequenter ab organis vel instrumetis operationes fieri: intelligendo instrumetaliter. Unde 2. coll. ait Auer. dicimus quod actiones et passionem naturales membrorum non sunt nisi per calorem innatum naturale. Verumtamen operationes dupliciter possunt considerari. uno modo: putantur pervenire principaliter ab anima: et sic omnis operatio fit a calido vel cum calido. Alio modo considerantur. putantur operationes absolute. Et sic aliqua operatio dicitur fieri a frigido: ut refrigerio aliqua ab alijs qualitativis. Sunt in super alijs virtutes que sunt a virtute principaliter mediante suo instrumeto et sunt et principaliter ab aliqua qualitate que non erit illius virtutis instrumeto. sicut: verbi gratia. Repercussio alicuius materie ab aliquo membro fit principaliter a virtute eius expulsiua existente cum suo proprio instrumeto. fit et a qualitate frigida que repercutit veterem materiam venientem ad membrum inspissando eas et vias stringendo et veras et attractionem earum ad membrum: quia eius caliditate debilitat et remittit. Omnis operatio ex pvenientibus et requisitis ad eius perfectionem principaliter perficitur et complebitur. Si vero aliter eorum defuerit nisi ex illi simili compleat perfici nequit. Ad unumquemque autem operationis sue animalis: siue naturalis perfectionem requiruntur virtutes efficientes: et ipsius virtutis ad efficiendum. intentio instrumenti idonea et subiectum in quo virtus operetur: et obiectum et extrinsecorum cooperatio. Quodcumque horum deerit aut operatio omnino non fiet. aut fiet imperfecta.

Operationes propria divisione dividuntur in virtutem et instrumentum earum a quibus sunt. Cum ut patuit tres sint virtutes et tres sint spiritus ei deferentes tres erunt et operationes. scilicet vitalis naturalis et naturalis a naturali. Dicitur Gal. primo de virtutibus naturalibus. Operationum quedam dicuntur operationes animales siue animales. et quedam dicuntur operationes naturales siue naturales. sup. et naturales dividuntur: ut ex precedentiibus patet in nutritivas et vitales. Et vitales operantes sunt generatio spiritus et ipsius in membrum missio et pulsatio ad quod sequitur membrum vivificatio et ipsius conservatio. Et animales sensationes et motus voluntarii. Et naturales sunt operationes que sunt circa alimentum. Et dicitur Gal. opera virtutis voco quod factum est iam et complementum ab actum virtutis puta sanguinem carnem nervum et alia similia. Accuratum vero affectum nominio motum: et causam eius nominio virtutem. Et subdit. 13. vocare opera virtutis nature. puta coctionem sanguificationem anadofin: id est redditionem. Non tamen denum operam 13. vocare actum. Cuius enim opera nature est: non tamen est eius actus: et ratio est quia opera alia quam

Quid sit
humidus
radicale
deperdit et
restaurat

De humido
radicali
humiditas
paucum
tardiora
net portio
usque in fine
vite.

Operatio
duplex
potest
fieri

De virtute
operantis
prima in
aëre et
calore et
naturali

quā perfectionē importat nō in oī actu rōne eius qđ acqui-
sitū est aliqđ perfectio: qđ in omni motu est aliqđ acquisi-
tum z aliqđ acquirendū. Et rōne eius qđ est acquisitū est
ibi aliqđ perfectio. Et ideo rōne huius acquisiti actus
pōt vocari opasēd opera nō dōz. vocari actus. qm̄ nomen
opere importat aliqđ sub rōne pfectionis z cōplēti. Et
ideo in ea motus z imperfectio nō est. Et animales quidē
virtutes sunt volūtariē z sequunt ad imperiū voluntatis
nō solū fm̄ veritatē intellectus sed et fm̄ extimatiuā. Ci-
tales vero z naturales nō sunt volūtariē sed sunt absqđ im-
perio volūtatis: neqz possunt volūtatis imperio variari.
Et ex suprapositis patet qđ operatio duplex est. scilicet actiua
z passiva. Et actiua est per motū in aliud z passiva pprie
est per motū in seipsa: vt dixit Auic. Et dixit. pprie aut pp
operationes que non attribunt forme aliqđ principaliter.
Et operationes quidē naturales attribunt mēbris
confinilibus. Animales vero organice: qđ ipse requirūt
maiorē organizationē qđ nāles. Et dixit Sal. 3. affo. in
com. affo. Quotidianē infusōes zc. qđ oēs opōnes corpo-
ris sunt ex mēbris substantiālibus intelligēs aut de mem-
bris principalibus que pprie possunt dici substantia-
lia: qđ eoz rōnerant mediatē aut immediate sunt oēs corporis
opōnes vel intelligēs de mēbris radicalibus spermaticis
que possunt dici substantia-
lia: qđ super ea sustentat totū cor-
pus a quibus opōnes dicunt puenire respectu carnisoz
mūm sup gōns nō sustentat corpus sed sunt spermaticoz
rū vacuitatū impletū. Et pdictas oēs opōnes operat aia
cū suis infis. dixit. n. Auer. 2. de aia. com. 36. Anima
est causa oīum motuū qui sunt in corpore animatoz nā veroz
qđ extimatoz. Et vocātur ab eo motus extimatoz. Et
vocantur ab eo motus spūales z intelligere z velle. Et mo-
tus veri dicuntur sentire nutrire mouere similes.

Et dicunt qđ operationū alia est cōmūis z alia singularis.
Et cōmūis operatio multipliciter dī. vno modo illa que
perficit ab aliquo mēbro pro toto z nō solū pro seipso. vñ
qđ est vtilis cōitati mēbroz z nō solū soli dī. cōis sicut
est operatio trium digōrum nutritis. Et 2. modo dī. ope-
ratio cōis illa que licet fiat ab aliquo mēbro organico me-
diantibus oībus particulis suis: principaliter tñ sit rōne
vnius particule eius sicut visio que dicitur operatio cōis:
qđ ab omnibus particulis oculi fit. 3. ad eā cristallina pñ-
cipalius cōcurrat. Et 3. modo dicit operatio cōis illa que
ab oībus mēbris vel a multis participat sicut nutritio
que oībus inest mēbris. Quarto modo dī. opō cōis rōe
predicatiois: qđ de multis predicat sicut opō nālis que dī
vbi grā de attractione retentioe z digestione z expulsioe.
Et opō ē aialis que predicat de sensatione z motu locali.
Cōpo vero singularis ē quattuor dī. cōuerfo in oībus
oppositis predictis. Verū Aui. pñmi pñ. per opōnem sin-
gularē intellexit operationes que singulari z vno nomine
nominant: vt attractio z expulsio z filēs: vel vt qđ dicit
intellexit opōnes singulariter cōsideratas. prout vna distin-
guitur ab altera. Et opōnum singularium. dixit Auic.
Alie sunt simplices z alie cōposite. Et simplices dicuntur
que ab vna sola virtute sunt vt digestio. Et cōposite sunt
que duabus perficiuntur virtutibus sicut appetitus ad ci-
bū qui perficit virtute aiali sensitua z nāli attractiua. Et
intelligūt de duabus virtutibz nō solū put vna est efficiēs
z alia preparās: sed put vna queqz est efficiēs. Et dixerūt
quidā qđ ē illa opō pōt dici cōposita que fit mediante vna
virtute z a qualitate elemētalī que nō est infim illius vtu-
tis: sicut supradictū est de repercussione qđ fit a vte expul-
sua z a frigiditate elemētalī. Et oīs opō qđ a pluribus fit
virtutibus est opō cōposita ex pluribus opōnibus. Qñ tñ
due vtes occurrūt ad vñ opōnē. Aliqñ sunt ambe eius-
dē generis sicut trāsitus nutritiōis de mēbro ad mēbrū qđ
pñt vte expulsua mēbrū impellētis a quo secedit nu-

trimētū. z a vte attractiua mēbrū ad qđ accidit. Et qñqz
sunt diuersoz generū sicut ego z vrinatio qđ sunt a virtute
nāli expulsua intestini z vesice z a motiua volūtariē mu-
sculoz vētris exprimēte. Et sicut deglutio que fit a virtute
nāli attractiua z ab aiali volūtariē motiua qđ est in lacerto
transglutiedi. Et dixit Aui. Nō dicimus opōnem duabus
cōpleri virtutibus nisi cū vni eaz acciderit nocū. Destrues
opō. aut difficulter fiet pz in appetitu z deglutioe. Et dicit
tur aut qđ opōnū vna est altera nobilior z bona aut fm̄ con-
siderationē necessitatis fuerit sic opō vitalis z nālis est nō-
bilior aiali. aut fm̄ cōsiderationē finis aialis z fic aialis est
nobilior illis. Et dixit Rabi. in 6. part. cōla de eo qđ nobi-
lior actū corporis aialis est actus inspiradi z expiradi z
post hūc pulsus. Et post pulsū sensus. z nobilior sensus
est visus: deit auditus. Et post hūc sensus appetitus cibi
z potus. Et post hūc loquela. Et post loquēdā mēs neqz
imaginatio z memoria. Et post has est mōtus oīum mem-
broz fm̄ motū propriū. Et dixit. h. gradus nobilitatis est
fm̄ necessitatē vite vel equalitatē eius cursus. Bonitas vō
z malitia opōnū z infisoz puritate vel impuritate pcedit.
Et si aliqđ infisoz destruit tam virtus qđ opabat cum
illo infisoz qđ eius operatio ānullat. Et scias qđ oīs opō
que cū delectatione fit melius perficitur. Et hoc pōt trahi
ab Ippocrate. In affo. parū deterioribus z potus zc. de
lectatio nullam perficit operationem ethicorum. 10. Et
De vita z morte.



Vta vt sumitur ab Arist. 2. de aia
pōt cōsiderari du-
pliciter. scilicet qđ tñ ad actū pñm z qđ tñ ad scdm. Et
si qđ tñ ad actū pñm. tñ vita nō est nisi an-
ime pñtia in corpore viuēte: qđ viuere est viuē-
tibus esse. ergo vita est virtutū essentia z talis
pro actu pñm de anima. Si vero qđ tñ ad actū 2. tñ vita
nō est nisi anime operatio p quā fiat anime cōseruatio in
mēbro. Et qđ tñ ad actū pñm. dicit quidā qđ vita est
actualis informatio corporis ab anima qđ dī. n. aia actu
corpus informat tam oīū illud corpus viuūt z vitā habet.
Quātum aut ad actū 2. vita est operatio: sicut actus vel ef-
fectus virtutis vitalis que dat vitā. Et trauerunt aut qui di-
xerūt qđ vita est nutritio. qđ qñs vita pñt per alimētū
nutritio ē actus virtutis nutritiue. nō vitalis. Et dixit
Alber. magnus. Vita non est actus cōtinuus sicut ab
aia super corpus. Immediante virtute vitali. Plurqz cōmen-
tatoz in tegm̄ dixit. Vita nō est nisi preparatio corporis ad
esse que preparatio nō est aia neqz corpus. Et dat exemplū
de nauī de qua cōsiderando nauim vt corpus z nauā gu-
bernantē vt aia. Et preter nauim z nauā cōsideramus pre-
parationē in nauī qua mediāte portat mercimonia que nō
est nauis nec nauā. Et dixit Auer. in libro de morte z vi-
ta. qđ generatio viuī est participatio pñme anime nutritiue
in calido naturali. z vita est māsio huius. Et dixit amas.
in affozismis. Viuimus calido z humido. Et Aui. pñmi
prima dixit. vite pñcipium sunt cor z spiritus z existit vi-
ta per caliditatem. z caliditas etiam humiditate consistit
z ab ea nutritur. Et intellexerunt per vitam ipsam viuere
ab anima tantū. vt sic. n. consistit per caliditatem z calidi-
tas etiam humiditate consistit z ab ea nutritur inquantū
anima vt supradictum est non alligatur corpori nisi mediā-
te actuali caliditate naturali. qua etiam mediante dat vitā
corpori: propter quod iam dixerunt quidā qđ vita est per
manentia naturalis calidi in corpore. Et Quādiū autem
vita perdurat in corpore. seu etiam qđ dī. anima corpori al-
ligata in eo persistat non est punctualiter posse declarari.
hic. n. vite humane nō est pñfixus. Est. n. de his que pater
reseruauit in potestate sua. Et ab eo hz vñm quodqz in-
diuiduū terminū sibi pñfixū que preterire nō poterit: vt
pñmi prima. dixit Aui. quis tamē sit ille terminus. Et sit

Que opō
dī altera
nobilior.

Dis opō
que cū de
lectatione
fit melius
pñt zc.

De vita
z morte
z de humo-
re

De vita
z morte
z de humo-
re

peri voluere latet. **C**onati sunt in pñi specie humane terminos assignare:z in hoc pro consideratione rerū varie tate quibus vita depēdet varie sunt loci. Et qz vt dicitur vita nostra depēdet in esse z cōseruari ab influētia superiorū. Ideo ad hoc aduertētes astrologi dixerunt tres esse terminos annorū cōstitutos vite speciei humane. Dicūt. n. qz anni vite hūmāe sunt tres. s. maiores z isti terminant in. 120^o annorū: vltra quē dicitur vitā nō pertrāsire humanā. Alii sunt minores quē continent numero septegenario annorū. Et alii sunt anni medij inter maiores z minores. Et hī nascēdere vitā a minoribus ad intermedios z vsqz ad maiores vltērius aut nō. Itaqz longior vita humana nō pōt trāsēdere annū. 120^m. Et dicit qz Ptolomeus visus est velle qz sps vite sit. 95^o. annorū. Nā vita humana currit cursu planetarū in hunc modū qz in primis quattuor annis dñatur luna. z hoc rōne augmētī. Et in decē ānis seqētibz vsqz ad. 14. dñatur Mercurius: z hoc rōne intellectus discipulī nē. Et in octo ānis seqētibz vsqz ad. 22. dñatur Venus. z hoc rōne incitatiois ad venerea. Et in. 18. annis seqētibz vsqz ad. 40. dñatur Sol: z hoc rōne dignitatis z honoris. Et in. 15. ānis seqētibz vsqz ad. 55. dñatur Mars. z hoc ratione ire z impetuositatū tunc in hominibus extēntiū. Et in. 10. ānis seqētibz vsqz ad. 65. dñatur Iupiter z hoc rōne diuitiarū. Et in 30^o. ānis seqētibz. s. vsqz ad. 95. dominat saturnus z ibi est finis vite. Et subdit. si cōtingat vltra viuere tūc reuertunt ad etatem lunē: z sic ad mores primos pueriles: z ad consuetudines primas.

In ecclesiastico scribitur quod numerus dierum hominum est multus est. Centum anni. Et quidam exponunt ut multum. id est secundum vitam plurimorum homines. nam illo tempore vivebant centum annis et pauci excedebant vel ut multum. id est ad plurimum: quia ad plus vivit homo centum annis. Aristoteles autem voluit quod terminus vite hominis sit. 80. anni. Aue. autem dixit. 70. vel per eum de generatione corruptione. voluerit quod tempus diminutionis seu decrementi vite hominis sit equale tempori perfectionis et conuersio. Et quia homo perficitur contra versus ad. 30. annos et p inde versus ad. 40. sic deficitur duplo. id est in. 60. et perinde versus ad. 80. Et quia dictum tempus perfectionis ut plurimum complectitur in. 35. annis: quia ut dicitur ad perfectionem unusquisque planetarum influit annis. 3. et sic cum planetarum sint. 7. crunt anni. 35. et sic vita erit. 70. annorum. vt dixit Auer. Et dixit Av. dictus suus non habere semper veritatem: quia possibile est quod tempus perfectionis sit minus tempore diminutionis: et conuerso: quia ante tempus perfectionis potest corpus ad melius reduci: et etiam labi in peius. ¶ Dicitur tamen quod cum corpora celestia agunt determinate stante vniformitate materię individui que fuit a principio generationis secundum hoc terminus vite non poterit permutari ab eo quod secundum constellationem concurrentem in principio generationis datum est individui. Sed si ipsa vniformitas varietur potest terminus variari et prolongari et breuiari: quia variata materia non ageret secundum primam determinationem nec variata materia impressionem illam recipiet. Et possibile est materiam variari et ad deterius et ad melius. Et sic dicunt poterit bonus astrologus mortem determinate aliqui individuo providere et poterit facere ut plongeretur. ¶ Et rursus dicitur quod quia vita non dependet ex corporibus celestibus misceatur ex principijs naturalibus acquisitis in principio generationis: secundum que vita determinata est unicuique individuo: quoduis illa determinatio sit nobis ignota. Et quia principia naturalia generationis humane per que anima et vita introducitur sunt caliditas naturalis et humiditas in qua illa caliditas conservatur. hinc est quod isti termini naturales assignantur speciebus secundum proportionem dictam caloris ad suam humiditatem. Et quia ista proportio calidi ad humidum et conuerso humidum ad calidum potest permutari: hinc est quod terminus ille potest permutari. Potest autem illa proportio in omnibus permutari ad deterius: et hinc est quod iste terminus potest in omnibus breuiari. In omnibus

aut nō pōt dicta proportio permutari ad melius: qz nō in
corporibus temperatis: sed solū in lapidis. Et iō ille termi-
nus non pōt in oībus prolōgari. qz nō in tēperatis. **E**t
rursum dicit. Nō depēdet vita ex celestibus. z nō illibis pñ
cipijs trās: sed ex conditionibus indiuiduantibus. vt inuit
Auer. coliz 6°. p^o caplo cū dixit qz Raf. in vno libroz
suozū assignat cām: quare est qz ars medicine circa suū su-
biectū sanabile finē non consequit. sicut nec ēt aliqñ alie
artes circa ipsaz subiectū laudabile finē nō consequunt.
sicut apparet in regimine exercitiū z transiretantiū z agri-
culture. Et cā quā assignauit Raf. est qz iste res multis in-
diget medijs adhuc finē que nobis dare impōtē existit.
Et bñ dixit Auer. tñ dicitū suū fuit diminutū z indiget de-
claratiōe z additione: vt melius declarē. Et est qz hec ars
aliqñ deficit in indiuiduis pp malas preparatiōes qz sunt
in ipsis: qd est: qz nō est impōtē: vt sint duo homines vñ^o
z eiusdē cōplōnis tēperate equalr z vtent regimine vno:
z vnus istoz deueniet ad meliōrē finē quē consequi pote-
rit pp ipsius nām. In alio vero eodē regimine vtente mali
generabunt humores qui mortē inducent: z cā huius in-
eius cōplōne est mala pparatio fixa: que est cā qz in eo hec
malitia generet. qz hanc pparatiōē ignozemus. Et cā
huius ignorantie est: qz in naturis tot sunt pparatiōes si-
ter: vt eas per signa cognoscere nequeamus. Et hoc pp pze-
paratiōē infirmitatū: sicut declaratū est in nālī phia. qz ibi
dī qz qualibet mā hz accētia ppria z fixa in ipsa sine accē-
tibus que remanēt a forma. Et hic accētia que remanēt in
mā sunt causē multitudinis varietatū qz in nāis indiuiduo-
rum inueniunt. quē admodū accētia ppria forme sunt cā
multitudinis varietatū que in mortalibz indiuiduoz ho-
minum cognoscuntur. Et hoc totū est: qz in homine mul-
te spēs indiuiduoz z cōpositiōnū inueniunt: qz est vltimū
cōpositū. Et ex hoc peruenit occultatio varietatū: qua in
nāis z mortalitatibus indiuiduoz inueniunt. Et subdit
Auer. Dicemus qz illi qui dicūt qz illi qui regunt fm qz
Sal. docet in regimine sanitatis penitus ad bonū finē ter-
mināt: nesciūt quō cognoscit finis huius artis a pte suoz
passiuoz. z qz isti viā medicōz ignorātium sequunt: qui
dicūt qz oīes hoīum sunt numerati: qz nō est impōtē vt hō
tpate cōplōnis bono regimine vtat. z pp hoc diutius non
viuet alio qz malo regie potiat. **C**ōditiones aut indiui-
duātes aliqñ remoueri pñt. aut cū cognoscunt. aut casu. z
isti termini pñt plongari. p3 hoc de nō bibēte vinū pp cō-
ditiones suas indiuiduales qbus abiectis bibit vinū. Ali-
qñ aut nō pñt remoueri. aut pp fixiōē eaz aut pp ipsaz
occultatiōē. cū ergo dī qz terminus vite nō pōt plogari
intelligit de corpore tempato. Et ēt de lapso vtente regie
sue cras pseruariuo. In corpore vero labso vtēte regimine
ad melius reductiuo terminus vite pōt plongari. **S**ūt
aut qui dicūt termini vite sunt triplices. quidā supernāles
a deo instituti. z isti nō pñt permutari pueniēdo vel pze-
reundo. Et quidam sunt nāles. z hi pñt pueniri: sed non
preteriri nisi si cras in melius mutet. aut dispōne dei. Et
alijsunt causales: siue fortuiti. z hi pñt pueniri z pze-
teriri. **D**icunt prin^o vite dicta sunt natura. de qua multi
querūt. An ipsa z vita sunt diminuta vel debilitata ab eo
qz fuit a pñ^o vel ab antiquo. Et sunt qui dicūt qz sic: z hoc
propter tria. p^o est qz constellatio que currit. ad genera-
tionem nō reperitur modo illius influxus. cuius tñc erat.
C2^o quia conditiones indiuiduantes sunt permutata. z
que sequuntur mām. z que sequuntur formā. Ideoqz nō
sunt homines illius sanitatis nec illius mortalitatis. cui^o
iām fuerunt. **C**3^o quia p^oincipia nostra nālia sunt ēt ad
deterius permutata ab eo qd fuerunt ex inordinato z ma-
lo regimine. quapp dicūt nescit iā megacosmus z vetera
scit microcosmus. **S**unt aut alijs qui dicūt. Natura se
nec fortificat: neqz debilitat: s3 sicut hacten^o fuit ita z nūc
est. sed

est. sed ppea dē debilitata: qz pp inordinationē z regiminis malitiā multi ples egrotant qz egrotabant. Et multo ples moriunt ante terminū nālem qz tūc morerent. vbi. n. vbi grā centū pueniebant ad terminū nālem: fortasse nō peruenit mō vnus. multi ēt hodie nō tolerant remedia. que tunc facilia videbant. vnde nō sustinent hodie cōmuniter hoies stōmiam ducentē ad sincopim. neqz eūones fortes cū medi cinis fortibus: vt elleboro z felichino. Nō tolerant ēt labores corporeos z alia hū sicut hactenus faciebant. Verū nō est qn adhuc reperiant aliqui qui ad terminū perueniant naturalē qui nō egrotāt nisi fortasse in fine prope terminū naturalē qui tolerant euacuationes fortes: z portāt labores corporeos vehemētes. Quia ergo vt patuit ex dictis alicuius est vita longa z alicuius brevis videndum est de causa longitudinis z breuitatis vite. s. quale z qstū in duobus principijs. Quorū vnū est p se cā longitudinis z breuitatis vite: hoc est proportio calidi nālis ad suum humidū. Et aliud est cā per accidens. Et est debita vel in debita approximatō sex rerū naturalū. Cū. n. vt supra dictum est vita consistit per calidū innatum existēs in humidū radicali apparet manifeste qz quale z qstū huius calidi quo vita consistit erunt cā longitudinis z breuitatis vite. Cū. n. inter dictū calidū z suū humidū fuerit vltima: ta pportio possibilis esse. erit tunc amplioris lōgitudinis. Et cū fuerit e conuerso. erit vita ecōuerso. Cū. n. quoz in libello suo de cā lōgitudinis z breuitatis vite duas assignauit inter pdicta principia pportiones. quaz vna est proportio qualitātū actuariū ad passiuas. z e conuerso. Et alia est proportio actiuaz inter se z passiuarū inter se. De pmo dixit. qz qz diu qualitates actiue dominiū habuerint super passiuas conseruabit esse rei. Et per qualitates actiuas vt ipse dixit. intellexit calozē mensuratū frigore sicut per passiuas intellexit humiditatē mensuratā siccō: caloz enim mensuratus cū frigore dixit ipse dat formā rei. pprā z naturalē z conseruat eam. Et humiditas mensurata cū siccitate eam recipit z retinet. Opz. n. scire. dixit ipse. qz oē qd attribuitur aīali de generatione z corruptione cremēto z diminutiōe somno z vigilia z vniuersaliter de omnibus transmutationibus nō attribuitur nisi quattuor qualitātibus primis. nō autē qz titati nec alijs qualitātibus. Cū. n. idē dixit. qz si qualitates actiue debilitabūt super passiuas. tūc dominabunt alie qualitates actiue. s. extraneie ipsi viuenti. Et erunt cā breuitatis vite z corruptionis aut con sumendo humidū. aut putrefaciēdo ipsū. qz diu aut caloz naturalis cōmensuratus fuerit cū humore radicali habēs dominiū super eo nō accidet putrefactio: sed accidet si fuerit debilis. Et si fuerit nimis intensus accidet ibi caloz extraneus corporeus. ergo quale z qstū calozis naturalis z humidū radicalis est cā lōgitudinis z breuitatis vite per manentie viuentis z ipsius corruptionis. Cū. n. dixit. pportio naturalis inter dictas qualitates qn fuerit magna nō destruitur nisi a magna trāsmutatione z in longo tpe. Et tam magna transmutatio raro accidet ei. qm in bñte talē pportionē. siue cōmplemētū minime generat humor in digestus. aut cōbustus. z per consequens raro z tarde accidet ei putredo vel corruptio. Qn vero proportio illa fuerit parua z debilis accidet eo. Cū. n. dixit. Si virtus frigida actiua fuerit minor qz debuerit cōburentur humores z si calida fuerit minor accidit indigō z cruditas vel ariditas. De secunda aut pportione dixit qz pportio nālis eaz est vt in actiuis caloz sit maior frigore: z in passiuis humiditas sit maior siccitate. Cū. n. causa autē conseruans per se. i. immediate vitā est abūndantia calidi z humidū in sua cōmplexione z oñium actiuarū super passiuas. Et signū huius dixit ipse. est mors que nihil aliud est qz frigiditas z siccitas. Et signū huius ēt est qz qui multū comedunt parum viuunt. Et castrati plus viuunt qz nō castrati. Et huius ēt

signū est qz senes qui hnt multā carnē plus viuunt. qm cā multitudinis carnis est caliditas z humiditas. Et pp pau citatē coitus viuit mulus plus qz equus. z semine plus qz masculi. Secundū ergo dictas duas pportiones qualitātū diuersificat lōgitudō z breuitas vite vt generibus entū. vt vbi grā in vegetabilibus z aīalibus: z in speciebus aīalium. vt in homine: vt brutis z indiuiduis: quare vnū lōge vite est z alterū brevis. Cū. n. scias qz ista pportio maxime attendit in homine in cōplexione cordis a proportionē. n. cōplexionali cordis. maxime depēdet lōgitudō z breuitas vite vnus hominis supra aliū. Et iō videmus multos homines: quoz mēbra in manifesto sunt fortia z virtutes eoz magne: z cōtingunt eis egritudines mortales: z moriunt ante senectutē: videmus alios virtutis minoris debiliores deuenire ad senectutē. l. regimen eoz sit cōsimile. Cū. n. dixit Auer. in libro suo de varietatibus gestationū. Nō est cā longe vite in homine nisi sua cōmplexio que est fī milis cōplexioni aeris contingentis ipsi. s. calida z humidā. Homo. n. est lōgioris vite qz cetera aīalia generatiua sibi filia in ventre pter elephantē. vt dicit. Cū. n. de principio aut per accidēs. siue de causis extrinsecis mediatis z remotis longitudinis z breuitatis vite. dixit Auer. vbi supra sunt sex modi nominati: sex res vero nāles. qm. n. ipsis vtiū homo habens duo predicta. s. abundantia calidi z humidū cū dominiū calidi supra humidū z qualitātū actiuarū supra passiuas sū qz scriptū est in arte pseruandi sanitatē necessario plonabit vitā suā. z nō accidet ei nisi mors nālis. cuius cā est frigiditas z siccitas. Et si nō vtiū eis sū qz oz moriet p oñium passiuaz sup actiuas: qd est cā egritudinū mortaliū. z forte moriet morte nāli qm humor qui fuerit in corpore nō fuerit valde melius. Et dixit. Accidit multis hoibus qz appetitus eoz nātr puenit suis cōplonibus. quapp ipsorū vite plongant. Illi aut in qbus actiue qūitates nō dñantur sup passiuas moriunt nō nāliter. z maxime qn nō vtunt regimine pueniēti. Cū. n. dixit Auer. antiqui attribuerūt cām lōgitudinis z breuitatis vite causis accidentalibus. Quidā. n. dixerūt qz cā lōgitudinis vite est locus calidus z siccus. Et quidā qz magnitudo corporis: z qdā qz multitudo sanguis. Et dixit ipse locus calidus z siccus est cōbūres humorē nālē z cōsumēs. Et iō impole est qz sit cā lōgitudinis vite nisi p accēs qz putrefactio qz accidit p humiditatē minorat in illo loco. Et iō vt sic loca frigida z sicca magis vident esse cā lōgitudinis vite qz calida z sicca: qz carēt putrefactiōe qz sit ex hūiditate z ea qz sit ex calitate. Et iō propriū est istis regionibus qz mors qz accidit ex putrefactiōe raro accidet in eis. Et dixit qz habitant in regionibus calidis z humidis sunt lōgioris vite. Et habitantes in insulis marinis sunt lōgioris vite qz habitates in agresti loco. Et sū aīalia maria sū lōgioris vite qz agrestia: qz aq marina calida est z hūida. Cū. n. sū magnitudo corporis nō est cū lōgitudine vite nisi qn puenit magnitudo illa ex oñio calitatis z hūiditatis. z nō ex habundantia psterrestris eis. Et sū multitudo sanguis est tū cā lōgitudinis vite p accēs. Accidit. n. multitudo sanguis in corpore ex habundantia calitatis z hūiditatis. Cū. n. dixit et Auer. qz lōgitudō z breuitas vite dicunt multis modis. s. aut sū cōparationē ad gen. vbi grā cōparādo gen. ad gen. Et sic vegetabilia vtr sū lōgioris vite qz aīalia. Aut sū cōparationē ad spēm vt qz hō ē lōgioris vite qz rana z qz palma est lōgioris vite qz fic. Aut sū cōparationē ad aliquē modū. vbi grā habitates i regioib. calis z hūidis sunt lōgioris vite qz habitates i fridis z siccis. Aut sū cōparationē ad indiuiduū: vt qz fortes ē lōgioris vite qz pō. Cū. n. dixit Av. ibidē. Cōplō lōgioris vite ē illa in qz est habundantia calis z hūidi cū oñio calis sup hūidū. Et hec aut ē ignota i arte medicine. aut difficile scī. Et si ēē nota p cīse indicaret medic. lōgitudinē z breuitatē vite. s. in alijs cōplonibus p

De cā per
accidēs lō
gitudinis
z breuita
tis vite.

Longitu
do z bre
uitas vite
mālis mo
dis dicun
tur.

Que com
plexio sit
longioris
vite.

comparatione ad ista. Et 2^o media quā ponit Gal. v^r eē ista. Sed scire istā cōplōnē sensu. valde est difficile. 2^o magis v^r esse p^rōnē q^u p^rensum. Et q^u ista p^roportio est ignorata. nā liter videmus q^u multi grauit^r infirmi viuūt multū 2^o multū bone p^rsistentie moriunt^r iuuenes. C^o aut talis 2^o media q^u vocat^r tēperata sit lōgioris vite. q^udā declarāt pro tāto pro q^uto 2^o t^rata meliores efficit opōnes 2^o si meliorem efficit nutricationē: sed p^r meliorem nutricationē sit melior restauratio humidū radicalis 2^o calidi nālis. quoz meliori restauratioe diutius 2^o melius p^rseruat^r debita p^roportio calidi supra hu^m qua vita p^rsistit lōgea. Ac ē q^u v^r dixit Gal. in tegni. ista 2^o magis 2^o melius resistit cāis nocētibus extrinsecis occurrētibus intelligens de oibus simul sumptis 2^o t^ratis extrinsecis. nō aut cuilibet p^r se. Alieni. n. particula ri cāe magis resistit aliqua 2^o distēpata q^u tēperata. vbi g^ra fami magis resistit 2^o frigida 2^o hūida q^u tēperata. Et p^rdictas cās dixerūt auctores distēpatas oēs cōplōnes docuerūt ad t^ratā reducere: q^u q^udē minime fecissent nisi foret lōgioris vite. Cū intentio medici in omni opere suo sit custodia vite. Gal. aut v^rsum fuit: vt innuit sexto de regimine sanitatis q^u cōplō calida 2^o humida dicta sanguinea si parū fuerit lapsa sit lōgioris vite. 2^o hoc idē voluit Baly. 2^o tegni. dices q^u cōplō sanguinea sit lōgioris vite. Presuppo fuerit t^r q^u lapsus sit paruus 2^o q^u calidū habeat debitā p^roportione supra humidū dñans illi. ita vt ex hoc hūiores in eis sequent^r vt effugiāt putredinē ad quā recipiēdū p^roptitudine habēt ex caliditate 2^o hūiditate ipsoy. Moti sunt aut ad hoc ponendū pro tāto q^u vita stat p^r calidū 2^o humidū cū p^roportione debitā habent adinuicē. ergo illi qui habent plus de calido 2^o humido debite p^rportionatis erunt in vita longiores: 2^o tales sunt qui sunt sanguinei s^m dicta p^resupposita. Et pro tāto dixit. comētator nouus in tegni. q^u pro certo cōplō tēpata h^z meliores opōnes q^u cōplō sanguinea parū lapsa dicta. Cū hoc t^r stat q^u cōplō ea tēperata habeat vitā breuiorē. C^o dixerunt quidā q^u p^rdicta cōplō sanguinea vtens bono regimine est lōgioris vite q^u tēpata. v^r q^u difficile est ipsam conseruare q^u in putrefactionē labat 2^o raro p^rseruat^r. vnde vita eius breuiat^r. Ideo ponit^r breuioris nāe vite q^u tēpata. C^o dixit Gal. 2^o affo. in com. affo. Crassi valde s^m nām 2^o loquens de corporibus pinguibus nō de carnis dicit. bonū est corpora non esse multū crassa nec multū macra. nā que sunt mediocris habitudinis vsq^u in vltimā senectutē viuunt. Crassa vero vltimē 2^o vltimē macra p^ropta sunt: vt cito moriantur. siue sint talia s^m nām. siue ex t^re. in crassis vene 2^o arterie stricte sunt 2^o pauco habūdant sanguine 2^o spū. Ideo q^u parata sunt suffocatiōi 2^o extinctioni ēt a debilibus causis extrinsecis occurrētibus. In macris v^ro mēbra discarnata 2^o discoperta sunt ēt p^rincipalia. vñ 2^o ipsa facili^r patiunt^r a paruis cāis. C^o Corpora t^r macroy q^uq^u ex eis sunt subtilia q^ustū ad spmatica 2^o q^ustū ad carnisformia pauci spūs 2^o sanguinis qualia sunt q^u mīca dicunt^r s^m nām ceteris habitudinib^z sunt breuioris vite p^r p^rincipia sua esse debilia in resistēdo nocētibus. Que v^ro ex eis sunt subtilia quo ad carnisformiam aut multū subtilia quo ad spmatica: qualia sunt diēta colerica s^m nām nō sunt sic breuis vite. imo de his intelligēs 3^o po. in dicto affo. d. q^u Crassi valde s^m nām qualia sunt corpora stātica s^m nām cito moriunt^r magis gracilibus. Et hoc idē voluit Gal. 4^o. terap. 2^o rō est: q^u talia pingua hñt minus de sanguine 2^o spū: siue de calō 2^o humido nālibus q^u deā gracilia. C^o dicit. q^u si corpora crassa ex tēpore superuenerint ad pinguedinē equialet^r his qui sunt pingues h^z nāz citius ad hoc cōmoriunt^r eis. nā p^r equalitate pinguedinis eque cito debēt mori. Sed q^u ista sunt magis remota a sua nālitate. id citius cōmoriunt^r eis. Que v^ro pueniūt ad maiorem pinguedinē adhuc multo citius cōmoriunt^r eis que magis remota sunt a nālitate sua. Si v^ro

puenierint ad aliquā pinguedinē satis minorem eq^uli. tūc tardius pinguibus s^m nāz moriunt^r. Nā si pus macra melior fuerit q^u t^r raro ptingit ipinguari ipsa a sua mala dispo ne remouent^r 2^o transeunt ad meliorem. Et si pus fuerint macra colica. tūc ista nō solū tardius illis moriunt^r: sed ē q^u colica manētia macra s^m nāz p^r rectificationē: quā acqui fuerūt ex t^re. C^o Et dicit q^u que sunt pingua: siue s^m nāz sua ex t^re p^r habundantiā sanguinis humidi. cuius humiditatis dñum h^z supra calitatem qualia sunt corpora pingua: que s^m p^rim reperiunt^r tardius moriunt^r melicis im pinguat^r 2^o pinguibus stāticis citius t^r colericis macris s^m nām. 2^o ēt ipsis factis pinguibus ex tēpore. C^o Et dicit. q^u corpora pauce pinguedinis 2^o multe carnis s^m naturāz qualia sunt corpora sanguinea in quibus caliditas p^redominat^r humiditati sunt oibus predictis longioris vite. Et in eis pauca pinguedo adiunat ad longitudinē vite reflectēdo caliditatem interius. Et sic iunādo digestionē. habitu do t^r temperata que mediū tenet in oibus dictis habitudinibus sunt absolute oibus illis lōgioris vite. C^o Et dicit. q^u pro operationibus aialibus nobilibus: vt intellectu 2^o sensu ipsa est melior: sed pro operationibus corporeis motu habitudine carnosa ē melior ea: vt p^r in rusticis. C^o Et dictis p^r q^u vita pōt plongiari 2^o mors retardari. Nā si vita depēdet ex p^rincipio celesti ipsa p^r plongiari: 2^o rō est: q^u celestia nō imprimunt effectū nisi s^m determinatā dispositionem materię: q^u igitur corpus nostrū pōt aliter 2^o aliter disponi poterit vita eius put ex illo celesti p^rincipio dependet variari. Dixit Ptolomeus. in centiloquio bonus astrologus multū malū euitare poterit s^m stellas factū si eius naturā p^rscierit. Et Aristo. p^rmo de generatione animalū dixit. vult igit^r natura hōy corporū celestium numeris numerare generationes 2^o cōiunctiones nō certitudinaliter: aut p^rpter materie indeterminationē. Et Auer. vt supradictū est ait. qui dicit q^u dies hominū sunt numerati. s^m ex causa corporū celestium que fatum vocabitur sequuntur viā ignorantū. C^o Et si vita depēdet ex p^rincipijs naturalibus intrinsecis. ipsa ēt intra latitudinē cōplexionis humane pōt plongiari: sed nō in oī corpore: q^u nō in tēperatis sed solū in lapsis: 2^o in eis tantū in q^ustū corpora illa potuerūt ver sus temperantiā permutari: q^u in tali permutatione reduncuntur ad meliorem vitā aut in cōplōne tēperata nō potest plongiari: q^u nō pōt ad melius deduci. C^o Dixit aut primi prima. vñ quodq^u indiuiduoy terminū h^z p^refixum qui in indiuiduis diuersificatur p^rpter diuersitatem cōplōnū. Quisq^u n. indiuiduo destinata est mors s^m suam cōplōnem primā: siue ad terminū quem in sua potētia h^z ad humiditatem conseruandā naturalem. Et hi quidē sunt termini naturales: sunt alij termini abbreviati totū aut hoc diuino prouenit p^rcepto. Et iterū p^rmi 3^o dixit. q^u oīa corpora nō sunt equalia in fortitudine humiditatis radicalis 2^o caloris innati radicalis. imo in hoc corpora sunt diuersa vñ quodq^u corporū terminū h^z in quo resistat siccitati nec cessarie cōplōne sua 2^o calore suo innato 2^o q^ustitate innata humiditatis a quo nō remouetur. Et istivo cantur termini naturales. Et subdit. Est tamē ante cū aduenerint cause in siccitate adiunantes. aut aliter pernecantes. Et isti vocantur termini accidentales. Conditiones aut indiuiduantes que essent causa breuitatis vite si nō se forent 2^o separabiles ipsis remotis vita prolongabir^r. C^o Dicunt. nullius corporis vita prolongari pōt ultra id q^ud ex p^rincipijs suis particularibus ei datum fuerit: q^u nunq^u pōt humidum radicale restaurari melius p^rexeriti. Si tamen eius conclusio fuerit ad melius trāsmutata poterit vita eius prolongari ultra t^rps datum ex p^rincipijs generationis. Nam 2^o si humidū radicale nō possit restaurari tale quale erat in termino a quo: t^r diutius pōt perdurare s^m q^u vñ modo regit^r 2^o restaurat^r cū sit cōplexionis permutatio q^u p^rduraret euz regitur

Que ha
bitudo sit
longioris
vite.

Alia
no. 2.
3. 4. 5.
6. 7. 8.
9. 10. 11.
12. 13. 14.

15. 16. 17.
18. 19. 20.
21. 22. 23.
24. 25. 26.

regitur alio modo. scilicet cum non sit permutatio ad melius: sed
regit sicut patet quod si regeret deterius vita breuiabitur ab eo
quod habebat a principiis generationis: quia non perdurabit
humidum radicale tempore sibi dato ex principiis. ¶ Dixit Ar.
10^o problematum problemate. 48. homines habentes ra-
ros dentes. alii minutos et distantes valde sunt brevis vi-
te. ut patet in pluribus. dixit Aristoteles. ut in pluribus: quia pau-
cas dentium poterat aliqui contingere ex paucitate mase genera-
tionis. tamen bone et bene informate a calore naturali dñante.
quia n. nā non habuit sufficientem materiam elegit potius raros
dentes facere non exterminando mām in ipsis vel forte hoc
precessit ex celestium corporum influxu. Et reddens Ar. causam
dicti sui dixit hoc fore: quia os utriusque mandibule densum
est et copactum. et per sequeos os cranei erit consumiliter den-
sum: propter quod denotatur humidum mase non fuisse sufficienter
obediens virtuti informativæ in recipiendo extensione vni-
dequaque secundum suum imperium: unde accidit cerebrum infirmum esse
seu infirmari non bene transpirabile extrinsecus ad extra: unde ac-
cidit quod cum cerebrum humidum sit secundum naturam quod retentis humi-
ditatibus debentibus extra transpirare magis humectat
accidentaliter. et quod eius calidum innatum suffocet. Calore autem
innato suffocato: et humido intranspirabili facto. necesse
est supervenire ei extraneam caliditatem vel ociter. et sic putre-
factionem. In quibus autem cito advenit putrefactio vita bre-
vis erit. ¶ Et dixit Ar. in problemate. 49^o. Quicumque se-
ctionem que est per manum habet per totum longevi sunt supplet
et converto. Unde primo de hystoriarum aialium. dixit. vole
carnium cum dearticulans distinctione longevius quod una vel
duabus per totum. his autem qui brevis vite duabus. et non
per totum. Et volens reddere causam. primo declaravit hoc per
comparationem factam ad animalia aquatica que inarticulata
sunt brevis vite. Et dixit. quod inarticulata. id est indistincta et non
sufficienter organizada sunt brevis vite et imbecillis virtu-
tis: ut ipse dixit. 34^a. problematum. problemate 9^o. ergo
a contrario articulata et bene organizada et bene distincta
erunt longe vite et fortis virtutis. Et ad propositum dixit. quod
manifestum est quod quicumque nā maxime inarticulata sunt si
contingat maxime articulata esse talia sunt longioris vite.
Sed vola manus est talis. scilicet quod naturaliter minime est articu-
lata et distincta. igitur si contingat eam esse articulata et distin-
ctam et multis et manifestis lineis figurata per totum signum
erit longe vite et fortis virtutis. ¶ Dixit in libro de vegeta-
bilibus quod vita in animalibus manifesta est et evidens per
operationes. In plantis vero occulta et non evidens.

De morte autem z corporis nostri corruptione dicendum est. dixit Aristo. in libro de morte z vita: q. mors est corruptio que omnibus inest z nō est mors aliqd ens qd possit inesse re: sed vite opponit pua tue. Ipsa. n. in sua formali rōne nihil aliud est pproprie qz corruptio vel remotio forme a cōposito: calore extincto in nato vel ablato. Unde voluit Aristo. vbi supra q. mors sit extinctio caloris innati: q. sine calore innato aia nō manet in corpore: cuius p̄sentia z opere. vt dictū est supra vita p̄sistit. ¶ Extinguit autē vt aiunt calor nālis in nobis duobus modis. vno modo p viā resolutionis z consumptionis ipsius. imo p̄p̄ius loquendo materie in qua p̄sistit que est humiditas radicalis. Cū. n. deficit humidū radicale a sustentando calore innatū qui in ipso humido: vt supra dictū est pabulaf: tunc deficit ipse calor extinctus a suo cōtrario. vnde frigiditas z siccitas sequūtur. ppter qd dixit Auer. Collz. 6. q. mors ē frigiditas z siccitas. Alio modo per viā suffocationis ipsius calidi: suffocatur autē calor nālis: z extinguit qū euentari nō potest. Et quidam addunt modum 3. est per viam congelationis a frigido. ¶ Cause autē horū modorū extinctionis caloris duplices sunt. s. intrinsece z extrinsece. q̄uis quidā iam negauerūt causas intrinsecas dicentes mortē z corruptionē a p̄ncipi

prio intrinseco euenire non posse moti: eo qd id qd corrumpitur a suo contrario corrumpitur: cum omnis motus sit de contrario in prius: sed multum contrarium est intrinsecum suo contrario. In omni. n. motione necesse est agens esse tale in actu quale patiens est in potentia. Et hoc non potest reperiri in mixtis: quia mixtum. et qualibet eius pars est semper actu tale per se: nam: esse mixtum solum in quantum qualitate sit actu facientem ad esse mixtum sicut actu. In mixtis. n. sunt qualitates elementorum reducte ad unam formam. Concedunt tamen isti qd corpus aialis potest corrumpi ab alimento: quia agendo in alimentum ab eo repatis. Et sic tandem repatis repatis corpus: sic qd deficit. veritas tamen est ut concedunt philosophi qd mixtum precipue aialium corrumpitur ab intrinseco. ¶ Dixit Gal. primo de regimine sanitatis. due sunt naturales corruptiones. una due sunt cause naturales corruptionis: quibus. i. quam naturalem corruptionem nullum corpus generatum effugere potest. una est qd semper exiccamur: quia per naturalem calorem assidue multa pars fluit substantie corporis: et sic exiccamur a primo in nobis actiuo agente exiccatione. Alia causa est: quia vniuersa substantia nostra fluit ob innatum calorem agentem in humidam substantiam ipsam exiccando. Et dixit. duobus modis corrumpitur corpus. vno modo a causis circularibus interioribus dictis. Alio modo a causis extrinsecis corpori obuiantibus. quare exteriorum causarum. una est inseparabilis et semper assistens ei. scilicet continens aer. Alia est non necessaria: sed per tempore quaedam corpori inordinate copulata: que nocet corpori nimis calefaciendo infrigidando humectando vel exiccando: et incidendo: et perforando. ¶ Dixit Rabi. in 3. particula corruptio accidit animalium primo ex fluo esse duobus modis. aut quia sui siccitate senescit et peruenit ad mortem. aut quia ex dissolutione sui esse continua: quod est calor naturalis. peruenit ad consumptionem. Et dixit. accidit et sibi corruptio et alio modo qui sequitur superfluitates ortas ex cibis et potibus assumptis: que quidem omnes sunt cause ex sui esse. Accidit et sibi corruptio ex causis extra suum esse: quare una non recedit ab eo. et est aer. Et alia. scilicet id quod tangit ipsum et immutat suam conditionem. aut diuidit suam continuitatem. ¶ Dixit Haly. primo practice: et primo capitulo. Dicimus corpora aialium et hominum et immutari et alterari semper. nec habere manere in una qualitate: eo quod inest natura eorum ad corruptionem tendere: et ad anihilationem. et hec corruptio et anihilatio accidit corporibus. aut ex necessitate. aut preter necessitatem. Et necessaria corruptio accidit. aut ab intus. aut ab extra. Et que intus accidit. aut causa siccitatis naturalis que communis est aialibus et plantis per quam procedunt plante ad marcescere et siccitatem et aialia ad finem et mortem. Aut ex dissolutione subiectionis eius quotidiana ex causa caloris naturalis. donec urgeat ea ad corruptionem et finem. Et accidit eis corruptio ab intus ex superfluitatibus que ex cibis et potibus fiunt. ¶ Quod vero est corruptionis causa ab extra necessaria est aeris circumdantis nos. Non necessaria vero corruptio est que obuiat ab extra rerum corrumpentium: quodammodo ea que calefaciunt vel infrigidant exiccant vel humectant. Et sicut incisio ensis. collisio lapidis et pungi et morderi a venenosis. ¶ Et dixit iterum Gal. primo sanatiuorum. Corruptio nes et nocumenta corporis nostri duplicia sunt fusi generis. Nam hec quod necessaria sunt et innata: quod est quasi radix eorum habita in principijs generationis. scilicet in spermate et sanguine quedam vero non necessaria: nec ex nobis prodeuntia. Et sequens de necessariis et innatis dixit. Ab ipso principio coniunctionis principiorum generationis. scilicet spermatis et sanguinis: que quidem humida sunt non oportere taliter humida permanere. Luni debeant ex eis membra sicca generari ossa et cartilagine et reliqua similia: quare oportuit mox a principio generationis fortius fore in coniunctione exiccationis elementum. Est autem tale ignis et terra. Et sic ultra exiccatio preedit usque ad partem. Postquam autem natus est

2010年12月
 2010年12月
 2010年12月
 2010年12月

A principi
o gene-
rationis
exicando
semper p-
ceditur vi-
ci in ane-
vite.

Infans semper et magis seipso fit sicciior et robustior donec ad statum perveniat. Et tunc que augmētū sunt desistunt. Et exinde sicciiora oīa sūt organa et icarnosius et in robustius seipso fit aīal. Et ulterius amplius exiccatis organis nō in carnosius solū, sed et rugosius efficiū. Et vocat hic dispo- senū pportionale exīs planetay anasī. i. vetustati. Et dixit in libro de tabe que qdē nouigenita sunt aīalia: seu et plate vniuersa sunt humida. et pp h suffocata velut mul- titudine humiditatis. caliditas eadē refert. s. seipsa vir cali- ginosa exīs et tarda et difficile mobilis: tpe aut procedente ipsi aduenit: et hanc humiditatem superat. vigorat. n. et mā oīs constituit in pari. Et ita nō caliginosa et turbida et fu- miosa, sed pura etherea facta eorundē motus oēs superextē dit improhibite. velut. n. flāme cū in humidis incidunt li- gnīs in pñ quidē submittunt et qñ suffocant parue qui- dem oīfaria exītes et infirme. tēpore vero procedēte paula- tine quidē ex accepto qsto augentur et paulatim oīantes materie fiunt et finaliter in longissimā extollunt magnitu- dinē cū oīantur vniuersis: qd est ipsay status et vigor. Et postea alimēto definēte hec tabescunt et extinguunt. Silt- fm eundē modū caliditas que in nobis est innata corpori animalis quēadmodum māe alicui pñmo quidē humida est et imbecillis: aucta vero vsq ad cōsistentē etatē resplen- det et augetur et in plm expellit magnitudinis et ignis imi- tatur flāmam. hinc vero alimēti tabescit indigentia: et hoc est senectute. postea vero iā extinguit oīfaria: qd est mors. Dixit Aui. pñmi prima. Corpora pueroy sunt humida sicut infnuas experimēto de mollicie ossium vel nervoy suoy. et consideratio. qñ parū est q fuerint sperma et spūs vaporosus. Et ista humiditas nō est idonea: vt reddat mē- bra instrumēta convenientia ad perficiēdas operationes perfectionis animalū. Dixit enim Aui. pñmi 3^a. caplo pñ- mo. q perfectio et integritas nostra. imo pñcipiū nostre operationis consecutionis et potētie nostre perficiēdi ope- rationes nostras. nō est nisi propter multā. i. sufficientē sic- cicitatē que nobis accidit. quare siccitas que nobis acci- dit est nobis necessaria. Nos. n. a pñcipio rei in vltima consistimus humiditate rei. vnde proculdubio opz vt nō- ster calor ipsam superet. qñ si nō in ipsa suffocaret. proce- dit ergo pculdubio in ipsam assidue agendo. et ipsam sem- per exicare intendit quapropter dixit ipse. Calor innatus est causa extinguedi seipsum per accidens: propterea q fit causa sui ipsius māi consumēdo vt lampadis flāmaz que extinguit: propterea q suā cōsumit māi. Et qtoplus sic- citas fm augmentū pcedit tanto calor innatus fm dimi- nutionē intendatur. Et intellexit de siccitate postq perue- nit ad temperatū terminū suū cum quo adhuc calor innat- tus manet eodē mō quo erat anteq vsq ad etatē consistē- tis. Que siccitas postea vltra temperamētū auget et calor innatus minuitur. Et ex pcessu siccitatis et diminutione caloris innati accidit defectus nunq cessans vsq ad vlti- mū. qui defectus est restaurādi humiditātē radicalē loco eius qd dissolutū fuerit ex ea. Et hic defectus semper au- get. Et sic pdicta siccitas duob^{us} augmentat^{ur} modis. vniū est pp diminutionē potētie recipiēdi māi restaurantem. Et alter minoratio humiditatis i se pp calitatis resoluōē. Et ob hoc caloris innati debilitas augmentat^{ur}: qz siccitas in membray substantiā oīatur. Et per nālis humiditatis diminutionē: que est sicut mā. et sicut oleū flāme lāpadis. Animalibus. n. maxime. dixit Sal. p^o sanatiuoy. inexistit totius eoy sube fluxio ab innato calore siens. Et hoc nulli generabiliū corpori noc^{et} fugere est possibile: lz alia noc^{et} quecūqz hec sequunt^{ur} pole sit timere volentem. Fluxerunt itaq omni cōsistētia aīalium nisi quis aliqd reducat silt- cōsistēte et corrumpere totū itaq corpus. Et pp hoc pu- to. dixit Sal. naturam nō solū aīalibus. sed et plantis moy apū^m innatas dātē virtutes affectantes semp deficientiū

restauratiōē. Neq. n. comedere: neq. bibere: neq. respira- re ab aliquo docemur: sed a pñ habemus hōy oīum vir- tutes abiq doctrina explētes. oīa igit per cibū quo reple- mur qstū effluxerit sicciōis sube et per potū qstū efflu- xerit humoris retroducimus ad pñtinū reducētes ambo cōmensuritatē vero respiratiōibus et pullibus restaura- mus. Attū lz virtutis affectet et restauratiōē faciāt nunq eque bonū restaurat pfluenti. Neq. et nā pñ^a gñationis in corpore inouare pōt. dixit. n. Sal. in libro de tabe. si qui- dē possibile esset nature vsq ad statū pducendi aīalis vel plantā rursus aliā imponere elemētoy resumptiōē equa- lē fm virtutē. ita vtqz foret insensibile et incorruptibile. Nūc aut: qz est impossibile coextendere et subalterare ele- mēta pñ^a gñationis aīalium et plantay. necessariū est post statū corpus exicari. Qd aut virtutes nō possint restaura- re eque bonū deperdito est: qz sunt finite. Dixit Aui. pñmi prima. caplo 3^o. de etatibus. ponēs causas intrinse- cas corruptionis et mortis. Oēs virtutes corporis sunt fi- nite. quare eay operatio nō semper existit in materiis: sed opz finē habeat: et maxime in reappōnēdo partē dissoluti. Et subdit adhuc. Si virtus ista corporis infinita foret et semper permutatiōē in corpore faceret eius qd dissolutū est equaliter et vno modo. Dissolutio nī vno modo nō es- set. imo continue auget^{ur}: et corpus dissolutiōē tolerare nō posset et dissolutio humiditātē finiret. Si ergo virtute infinita exīte humidū corpus finiret^{ur} qsto magis cum due res se intuent ad minorationē faciendā et retrocedēdū. igitur qz humidū dissoluit^{ur}: et virtus est finita consumptio necessario sequitur. et calor extinguit^{ur} cuius extinctio est mors. Dixerunt quidā q. Aui. hic locutus fuit de infi- nitate extensiuā. pro cuius verificatione notant Aui. vo- luisse q anima intellectiua sit hominis forma: et q ipsa nu- meretur numeratione indiuiduoy. vt p^o sexto de nālibus. particula quinta. Et voluit q anima hominis sit eterna a parte post. Et q ipsa exercet oēs operationes corporis vi- tales naturales et animales. Et q qñ ipse supposuit virtu- tem infinitā nō intellexit ipsam fore infinitā in vigore: sed in duratione tm. Et q qz illa virtus nālis sit infinita ex se in duratione: nō tñ durat in corpore nisi cū quibusdā cō- ditionibus et determinatis quibus cōditionibus amotis definit durare informādo corpus. Et iste cōditiones sunt determinate mēsure humidū cū quibus est apta stare in cor- pore. Modo dicunt. virtute restaurante ente finita corpus deficit. si aut esset infinita quid foret. Et respondens Aui. dixit. q isto presupposito. et q restauraret equalit^{er} adhuc corpus exicaret^{ur} et moreret^{ur}. Et dicunt q ratio quare vir- tus nō ponit infinita in vigore est: qz si sic poneret. tūc ne- cessario corpus perpetuaret^{ur}: qz restauraret humidū pro vi- ta infinite bonū. tñ et tale rōne termini a quo qstū et quale fuit dissolutū. pducere. n. posset effectū infinitum. Sequeretur etiā q si semper equaliter restauraret corpus nostrum staret semper fm vniū dispositionē. qz humidū qd reappōneret posset equaliter cōseruare formam: vt fa- ciebat humidum preexistens. Preterea sicut virtus fini- ta pōt cōseruare corpus per tēpus finitū. ita infinita per infinitum. Nam qualis est proportio virtutis ad virtutē talis est tēpōis ad tēpus et effectus ad effectum. Et notant pdicti q virtutem istam restaurare equaliter de- perditum pōt intelligi dupliciter. vno modo equaliter in quantitate et qualitate ei qd deperditur. Et isto modo cor- pus semper maneret in vna dispositione si illud fuerit equa- le modo dicto cū eo qd deperditur in termino a quo. i. cū illo qd in pñmo sibi incepit deperdi. Alio modo equale in qstitate solum et sic humidū finiret. et vita deficeret. Et hoc intellexit Aui. dato. n. q fieret talis restauratio equa- lis. i. in termino ad quē nō in termino a quo. adhuc humi- dum finiret^{ur}: qz humidū in nobis cōtinue magis exicca- tur.

Calor nā
lis pccnō
est cā sue
extinctiōis

Animalibus. n. maxime. dixit Sal. p^o sanatiuoy. inexistit totius eoy sube fluxio ab innato calore siens. Et hoc nulli generabiliū corpori noc^{et} fugere est possibile: lz alia noc^{et} quecūqz hec sequunt^{ur} pole sit timere volentem. Fluxerunt itaq omni cōsistētia aīalium nisi quis aliqd reducat silt- cōsistēte et corrumpere totū itaq corpus. Et pp hoc pu- to. dixit Sal. naturam nō solū aīalibus. sed et plantis moy apū^m innatas dātē virtutes affectantes semp deficientiū

Si fieri
eque bonū
humidū
restauratiōē
nō accidit
restitui
accidit

Si virtus
restaurati
est infini-
ta ad
buc legi
reus cor-
ruptio
mors

Prima et
postea ad
etiā Aui.

cur. Ideoq; magis sicū est in termino ad quē q̄m in termi-
no a quo. Et sic ultra pcedendo. opz de necessitate q̄ būi-
dum exicet. q̄uis restauret equale in q̄titate in termino
ad quē. q̄a semp in tali termino ipurius z siccius est. Et di-
xerunt q̄ pauca differētia est si hec virtus foret finita vel i-
finita in hoc qd est humidū deficere. imo non est differētia
nisi in hoc qd si virtus foret finita corrupto humido ip̄a fi-
nireretur z corūperetur. Et si foret infinita ip̄a corrupto hu-
mido nō corūperetur: sed bene definit esse in materia in qua
prius erat. Alij autē sunt qui dixerunt q̄ Avicē. itel-
lexit de infinitate vigoris seu intensiue: referens hoc ad vir-
tutem nutritiua quam posuit finitaz intensiue. Si enim sic
nō intellexisset nihil cōcluseret cū dixit. Multo magis euz
due res zc. Et hoc pbant. q̄a non aliter restauraret virtus
si esset finita extensiue. q̄ si d̄z approbare z pcludere q̄ ip̄e
locutus est de infinitate intensiua non extensiua. p̄ntia nota
est. z aīis pz. q̄a nutrimentū qd approximāt corpori in fine
est simile nutrimento. ergo sic est q̄ nutrimentū factū est ta-
le quale est humidū ex parte termini ad quē. Similiter de
intensiue Avicē. pbatur. virtus nostra est finita extensiue: z
sic de facto tenet. Et ideo de facto sic est q̄ facit meliorem
modum restauratiōis cū finitate extensiua quē pōt. z illud
idem facit z nō plus cum infinitate extensiua. Similiter vir-
tus finita z infinita nō differunt nisi ex parte modi. si q̄a in
finita definit esse: in mā aut finita corūpitur. Et ideo eodē
modo fieret restauratio: q̄ vt voluit Arist. p̄mo de aia. De-
bilis in virtute nō aduenit nisi ex debilitate instrumētō-
rum. Sic igitur diminuto humido equaliter debilitas pue-
nit vtriq; nā diminuto humido ita diminiuit calor natu-
ralis virtute ente infinita sicut ea ente finita. Et pro solu-
tione rōnuz illorū supradictorū p̄supponunt q̄ aia per se re-
cipitur p̄sistit z conseruat in mā que per se pparatur ad re-
cipiendū illam: z talis est mā ptracta a generatiōe. In mā
aut nutrimentali non p se recipitur z pseruatur. imo nō nisi
in virtute alterius: q̄a in mā nutrimentali per se nō recipi-
tur. neq; pōt recipi dīpositio faciēs ad inductionē forme.
Et ad hoc pbandum p̄supponūt duo. p̄mū est q̄ dissolu-
tio z restauratio fiant solū ad partes māles vt Arist. voluit
p̄mo de gñatione z corruptiōe. z pbatur etiā rōne: quia si
nō. ergo erit ad ptes formales: z sequeret q̄ si a qualibet p-
te formali fit dissolutio q̄ totum dissolueret. z p̄supposi-
tus est. q̄ ptes māles non sic dicunt: q̄ per se formā recipe-
renō possunt. hec enī est dīa inter māle z formale. Sed p̄
mālis dicit. q̄a diuisionē recipit ex mā: z non ex forma. Et
formalis dicitur p oppositū. Et his p̄suppositis pz dictū
q̄ cum restauratio fiat p partes māles: z tales nō per se re-
cipiūt formā: q̄ dato q̄ sic essent formales. Et p̄dictis sup-
positis dixerūt q̄ Avicē. locutus fuit de finitate z infinitate
intensiua ex p̄tēsi. Et ideo dixerūt q̄ Avicē. duo fecit argu-
menta. Et p̄mū est virtus nālis restaurans humidū est fi-
nita in vigore. ergo non semp poterit humidū restaurare.
Et circa hoc arg^m Avicē. p̄mo posuit aīis. scdo. pbauit illd.
z tertio pbauit p̄ntiam. z quarto inuit p̄clusionē p̄ncipa-
lē. scda ibi. Oēs. n. tertia ibi. Amplius. q̄ta ibi. Et post q̄
sic est. Et p̄ma nota est. scda aut q̄ oēs virtutes sint finite in
mā loquendo de finitate intensiue: q̄a virtus infinita extē-
siue pōt poni in mā. In tertia aut pbando p̄ntiam. dixit q̄
si virtus foret infinita. intensiue z faceret restaurationem
eq̄liter. z vno mō dissolutio finiret humiditātē: ergo multo
magis cum due res p̄iungunt. s. finitas vigoris z restaura-
tio ip̄imentis. Et ponēdo p̄clonem postq̄ sic est. s. q̄ virt^{us}
est finita zc. opz p̄sumi humidū. Et r̄ndendo ad argu-
mēta dicunt q̄ p̄tinue minuit humidū p̄ctum a gñatione
z reappōnitur humidū nutrimentale: qd per se nihil recipit
nec pseruat animā. Et ideo tandem finito humido radicali
qd per se recipit animā z pseruat definit idividuū esse. Et
dixerunt q̄ p̄tinue finitur humidū radicale p̄ctum a gene-

ratione: cuius p̄tinue diminutionē fit diminutio calidi na-
turalis. Et sic in tm q̄ amplius non poterit ip̄m pseruare.
Et tunc cū dicit q̄ semp reappōnit tale vel equale dicunt
q̄ reappōnit tale in q̄titate z gradu: sed nō talerōne p̄pa-
rationis p se ad recipiendū formā: z isto modo nō appōnit
tur equale. Et dicit q̄ stante p̄tēsi q̄ calor agit in hu-
midū z fiat repositio in exiccationē humidū: q̄cūq; v-
tutē fiat restauratio p̄sumeretur humidū. Et dicunt q̄ būi-
dū reappositū non pōt esse eque bonū pro formā: q̄e stante
hoc q̄ reappōneret p̄s mālis ista nō posset facere q̄ per
se reciperet formā. z negant q̄ illi alij dixerunt. si q̄ qualia
est p̄positio virtutis ad virtutes zc. q̄ isti p̄supponunt vna
q̄titem humidū que p̄tinue resoluat. z fortasse posset fie-
ri z non resolueret. Et dicunt q̄ impossibile est v̄tatem in fi-
nitā intensiue esse in mā. Et s̄nt etiā infinita extēsiue. si operas
cum mā z hīs originē ex origine nāe sic q̄ sit educta de po-
tētia māe. Quidā aut alij dixerūt q̄ q̄uis virtus foret
infinita z semp simile restauraret adhuc finiret idividuū.
Et hoc pp mutationē numeralē que fit sicut apparet de ve-
gete plena bono vino de qua si oī die extrahant centū gut-
te z cētum alie alterius vini remitterent. q̄uis ip̄a semp
vino pleno foret: tñ tandē vinū posterius esset aliud vinū
a vino p̄mo. z quia sic contingit in nobis. ideo deficiamus.
S̄nt. sup hoc verbo dixit. Inter cās mortis est defect^{us}
virtutis reappōnētis id quod dissoluit. q̄ actio eius est fi-
nita sicut z alia virtutū nālium. Et hoc est cā mortis p̄n-
cipalis. z non est: q̄a al dissoluit: sed q̄ deficit reappōsi-
tio: q̄ si reappōneret viueret aīal. sed q̄a non reappōnitur
moritur. z sic p̄siderem^{us} nō reappōni est cā per se. z hic est
modus mortis a finitate virtutis. z hoc intellexit Avicē. euz
dixit. defectus vero ad resistendū illi zc. Oēs enī v̄tutes
in corpe finite sūt. Cū dū aut quo ista cā est mediata.
est q̄a resolute ptes que p̄pter defectum agentis nō p̄nt ea
reappōni adhuc pars remanēs viuit. ergo viueret cū p̄ua-
tione actionis reappōnēdi. ergo non reappōnere est cā me-
diata mortis: sed ad nō reappōnere legitur p̄cessus desicca-
tionis z resolonis. vnde trahit viuent extra latitudinē p̄-
portionis vite. Et est hec mediata cā mortis. s. mala quali-
tas. Cōcedat autē q̄ virtus sit infinita p̄ditionaliter. s.
q̄ q̄m est de se quālibet p̄tē q̄ resolueret reappōneret vel
posset reappōnere tales qualis fuit resoluta adhuc aīal mo-
reret. nō q̄dem ex defectu reappōnētis: sed pp mortem que
puenit ad resolutū esse. Latitudo. n. cōp̄onīs euz qua stat
vita est terminata. vbi grā. in calido z frigido que sūt qua-
litates. Et ille p̄nt imaginari esse corrupte ante recessū cor-
poris recedētis p̄vaz euaporatiōis cuius corpi recessus
necessitat resolonem. ergo cū nō venit corruptio p̄tis cor-
rupte nondū venit et necessitas reappōnēdi. z ideo si virt^{us}
infinita foret in reappōnēdo nō esset indigētia sue actiōis
actualis nisi post resolutū esse actualē: sed ante resolutū eē
actuale puenit mors p̄ exitum ad frigidū. z sic cā qualita-
tina. q̄uis p̄cellerint successiue reappōnēs. z exēplū i hoc
est sic q̄ p̄clusio n̄ra fit in mēsuris caloriz: z būi in cohan-
tibus ab ip̄o. A. b. c. Et cū est exitus a cōplone. est mors
z ponat ip̄ole p̄ possibili q̄ oīs virtus quācūq; p̄tē cor-
poreā corruptaz p̄dictis subiectā q̄litatib^{us} recedētē p̄ altera-
tione siue corruptiōe possit reponere inficiēs. z in infinitū
stātē vita. ita q̄ stante vita sit p̄ditio req̄sita cum infinitate
agentis tunc resolonē finiente qua recedunt p̄tes corrupte
deuenit ad terminū caliditatis z siccitatis. c. resolonē autē
finita a termino. A. in resolutū. ergo p̄ resolutū nō est deuē-
tū ad. d. Et per restaurationē est reponi tm. b. Et per re-
solutionē factū in ip̄o. b. est deuēntū ad. c. z reappositū. c.
Inchoante ergo resolonē ab ip̄o. c. dispōne deuēntū in. d.
qd. d. est extra latitudinem. z si staret virtus infinita reap-
poneret. a. sed statim cum deuēnerit resolo in ip̄o. c. nulla
pte corrupta diminuta aduēnerit mors. ergo moris nō de-

Tertia ex-
positio.Quarta
expositio &
S̄nt.omnis
hinc oīp
mors nā
i de oīp
corruptū

rectu virtutis reapponeñtis ptem corporeā: qā nōdum pars corrupta fuit resoluta quā reapponet infinita virt? qz mōritur defectu gradus qui acquiritur alteratiōe. quē alteratio vocatur resolutio. i. dīspō ad resolutionem. **C**Disserunt autem mors que aduenit defectu reapponeñtis. z q aduenit supposita infinita virtute reappositiva qz illa aduenit ex hoc q virtus finita actu nō potest reponere postquāz venit hora reponēdi ptem: sed illa mors que stat cum infinita potētia aduenit ante qz sit hora qua potētia infinita debeat exerce re suum actum reponēdi. Et fm hoc potētie infinite aduenit finitas. Et pōt ēt verificari si veniret hora sue operationis: qz per resolutionem pcedentē qua ptes corporee recedunt puenit mors. Et tūc lz virtus posset reappondere p se tñ nō pōt defectu subiecti. **C**Alius tñ modus diuersi est melior. Et hoc voluit Auic. cum dixit. hec virtus reponēs partes in corpe semp reapponderet tale. quale illud qd recedit: tale. si corporeū non qdē quale fuit illud a quo fuit prius termin? motus. qā tunc aial semp staret in dispositiōne quā habuit in pmo gīatiōis aīationis. Sed tale quale dissoluit actu. s. qd habēt dissolutū esse. Et lz punctualiter illud tale reapponat adhuc cā mortis sequitur: qz dissolutio que est in qualitatib? transmutatio nō semp est vno mō. z ideo pcedit augmētatio ad frigidū z sicuz. Et corpus oīz nō nō potērit tolerare. Cum vita habeat dissolutionē q litatū in cām. Ideo qz finiet latitudo caliditatis que nō pcedit ultra. c. ergo multo magis morerē homo: qz due res iuuant ad minozandū qualitātē latitudinis vite sue frigiditatis z siccitatis. Quarū vna res est defectus potētie nutritiue in reapponeñdo partes. z altera est pcessus alterationis augmētans malam qualitatem frigidā z siccā: quibus ducimur extra complexionē latitudinis vite. z he due cau se iuuant se si bene consideras.

Opiones
quō acci-
dat corru-
ptio ab i-
ntrinfeco.

CDe modo corruptiōis puenientis ab intrinfeco vite. dixerunt qdam q qz cōplexio mixti lz puenientia zū qualitatibus elementor? q conclusio lz nō sit caliditas: pōt tñ ppter dictam puenientia agere in humiditatē z consumere eam. Nam dixerūt ipsi qualitas mixti nō lz ita subiectus nāle sicut qualitas elementī. z ideo qualitas mixti agit in mān suā. qzuis qualitas elementī non agit in suam. z ideo caliditas nālis existēs in corpe in mēbris spūalibus z hūozibus approximata humido radicali illud subtiliat z euaporare facit. z sic ipm humidū exalat z corrūpitur. **C**Alij vō dixerunt nullum mixtū per se ab intrinfeco corrūpitur p pncipium actiū: qd est tale per se facit adesse z conseruari sui ipsius: vt voluit Boetius de cōsolatione. 3^o si corrūpitur ab intrinfeco: qā omne mixtū: vt dicit Auic. pmi pma: lz in se passine pncipiū corruptiōis p se passiuē: lz in se pncipiū sue corruptiōis actiū per accidēs: qz in omni mixto stat actio calidi nālis in humidū: ex cuius actiōe fit humidū exiccatio z psumptio. z ad eius psumptiones sequit caliditatis extinctio z sic mors. z q tenent q calidum nāle z humidū radicale sunt duo corpa ex quatuor elementis cōposita mixti pncipia. ita q stat calidum nāle. vt pficiens: z vt forma mae. s. ipsi humido. z humidū stat sicut pfectum z mā forme sicut ipsi calido z sūt distincta loco z subiecto. Dicunt q calidūz nāle lz habeat regere z gubernare hūidum radicale: qz tñ ab eo non absoluit actio calidi in qzū calidū est: cuius actio est resoluerē z cōsumere humidum: hinc est q finaliter psumendo humidū psumit seipsūz per accidēs. Et dixerunt dictam actionē puenire magis a pzo: qz a calido nāli in qzū est pziūz humidū radicali qd sibi pziatur non in qzū nāle: qz vt sic est pficiens z pseruans: sed in qzūz calidū. z qdam dixerūt q calidū influens lz sit humidū z fm hoc non exicet: in qzū tñ calm exiccat hūmidum mēbroz sup qd influitur. **C**Et alij dixerūt q calidūz nāle vniū partis agit in humidū alterius pti. Nam ptes mēbroz sunt eterogenee: z magis calida agit in mi-

nus calidaz. Et qdam tenent q in mixto elementa sunt subellerefracto. z per psequens q in mixto remanēt illorum qualitates contrarie. lz refracte. vnde continua cadit actio inter eas: vnde continua cadit actio inter spiritus z mēbra: z inter humores z mēbra: z inter mēbra inter se: qz sunt in cōplonibus valde diuersa. Et per hanc ptiua actio nem accidit corpi deficatio: z finaliter mors. **C**Et sūt q dicunt q qz nutriendus est corpi nostro pziūm qz qz sit vniū agit in corpus nrmēz calor noster in ipm. Et qā oē agens physicum in agendo repati: hinc est q calor noster ex tali repassione debilitado pcedit: z tandē extinguit. **C**Et alij dixerūt q calitas nālis p modū sequēle corrūpit ad spūz corruptionē z non ex pzo formaliter: sicut lumē a lumine dependēs p obitaculi interpositionē: aut lucidi corruptio: nem vel remotionē. Et dicunt q caliditas nālis depēdet a spū tanqz ab agente z pseruante: z ideo per spūm corruptionem nō hūdo defensans ipsam corrūpitur a frigore circūstātē: aut a frigidis elementis exstibus in mēbro. Cuius signū est: qā si ligetur manus fune in aere tēperato apparebit manus ligata satis frigida pp nō hē spūm defensan tem eum a friditate elementor? in ea existentū frigidorum. **C**Et dicunt qdam q mors puenit pp psumptiones humidū radicalis: et etiā humidū influentis z nutrimentalis vtrum sicut vita stat pncipaliter per positionē humidū radicalis: z secundario ex positionē humidū influentis: z humidū radicalis. Ita sūt z mors accidit pncipaliter puatione humidū radicalis: z secundario puatione humidū influentis z nutrimentalis. Et dicunt q psumptio dictor? humidorū pncipue radicalis nō sit vltimata. immo in moriente nāliter est multum de humidū z sanguine z spū vt notū est. Si enim fieret vltimata exiccatio humidū radicale mixtūz ad incinerationem qd non ptingit fieri nisi cum cadauer corrūperetur corruptiōe que est corruptio mixti inquantūz mixtum est que est putredo: cuius terminus z finis est incineratio. Et hoc id quia psumptio ptiū sit solum ab humidū. ad vltimatā aut psumptiones humidū nō puenit in morte naturalis: vñ mors nālis est semita ad illaz: z est quasi sempitredo. Sed in morte nāli deuenit humidū radicale ad tantam psumptiones q amplius nō pōt suūz calidum sustētare z pabulare: neqz pōt amplius per humidū nutrimentale restaurari. Corrupit ergo in morte nāli psumptio: z vni forme viuentis cum sua mā: sed nō corrūpit forma mixti vt mixtum est: nisi qz perducere ad incinerationem.

De causis autem extinctionis caloris nālis per vias suffocationis ab intrinfeco dicit Arist. in libro de morte. q mors naturalis ptingit pp impotentiam respiratiōis: pp multam enim siccitatem z psumptionem in longitudine tēporis factam pectus multū exiccātū z induratū nō pōt dilataris: vñ calidum inuentatū extinguitur. Aut enim Arist. ibi pncipium vite deficit habentibus si nō refrigerat calidum: z cōicans ipsi. quemadmodū enim dictūz est frequēter cōratabescit ipm a seipso: qz ergo his qdē pulmōib? aut brachiis indurata fuerint p tēporis longitudinē deficcatis his brachijs: aut pulmone z factis terrestribus nō pōt has partes mouere neqz eleuare neqz simul ducere z tādē facta ei intēsiōe macrescit ignis vñ ppter impotentia refrigeratiōis ante qz extinguitur incēditur z aliquo mō fortificat. Et ideo aliqui videmus tales manifeste letari cum sunt ppe mortem: qd accidit pp dictā fortificationem caloris ppter qd dicit Arist. pavis eueniētibus passionib? in senectute velociter moriunt. ppter paucum enim esse calidū velut plurimum euaporato in multitudine vite: si quā vtiqz fiat molestia particule cito extinguit. quemadmodum. n. momētanea in ipso flāma exite pp ptiū motus extinguit. **C**Et dicit in libro de inspiratiōne z respiratiōe. q pmanencia flāme z nālis caloris est cōtinua ipsoz innouatio. Et ideo qz phibetur inouari non pmanent.

manent. sicut phibetur flāma in multo oleo z calor nālis in multo sanguine. Prohibet autem dupl'r: vno mō: quia debilitat motus attractiōis flāme z caloris nālis. quo flāma attrahit sibi oleum in pabulū z calor nālis sanguine. Et cā huius debilitatis est: qz suffocatur z extinguit. Secūdo mō: qz debilitat localis motus flāme in lāpade z motus localis caloris z spūm z fumoz in corpe. obtrusa enī flāma a multo oleo phibetur sursum eleuari z innouari. Et simil'r obtrusus spūs z fumus a multo sanguine vel a multo fumo grossior: vt in sinoca inflatiua phibetur innouari z eleuari: vnde extinguit. Ideo qz si qs flammaz cooperuerit vase phibente exalationē: qz multiplicat fumus intra vas intantū qz phibet ipsam extendi z eleuari z innouari. Ideo suffocata extinguit. Ita etiā ptingit qz in corpibus foriter opilatis qz fumi z vapores phibentur transpirare z includunt z multiplicati phibent calorem nālem eleuari z spūm extendi z innouari: vnde accidit ei subita extinctio sicut flāme coope: maxime autē facit hoc opilatio magna in infirmitatibus anhelitus phibens liberū transitum aeris: que opilatio pluries fit ab humiditate multa multiplicata per viam indigōnis: que maxime multiplicat in senectute propter debilitatem virtutis digestiue z expulsiue in ea. Et Sal. in libro de vtilitate ābelitus dixit. Caloris naturalis extinctionē quēadmodū z flāme fieri. Nā sicut flāma extinguitur dupl'r: s. psumpto oleo siue addita ei maiori flāma. Sil'r calor nālis extinguit in morte aialis aut ex defectu puri z pinguis sanguinis vt in psumptis vel aqueo sanguine repletis aut ex superuentu maioris caliditatis vt in febrientibus. Causa autē quare maior flamma extinguit minorem dixit Arist. est qz psumit nutrimentū minoris similitudinis cā vsqz adeo cito qz non pōt nutrimentū aliqd ita cito succedere. Et Sal. dixit. maiore flammā trahere ad se minorem similitudinis cā vsqz adeo cito qz non pōt minor eque cito attrahere ad se aliam flammā ex eo a quo nutritur sibi succedente. Et dixit Sal. sicut flāma in psumo motu est: z in modū fluij alia alteri succedit. Ita vitale calidum psumit effluit ad venas a corde z per venas ad totum corpus: z inde psumit effluit extra totum corpus. nā z veskes non ob aliud calefaciunt nisi quia retinet calorem cōtinue per poros extra corpus euaporantem.

De causis aut extrinsecis extinctionis caloris inati. dixit Sal. pmo sanatiōis extorsum incidentibus corūpentibus aial vnum qdem inseparabile z sempinextis aer. Si vō que nō necessarii sūt sed fm tpa aliq inordinate appropinquant. Alia qdem sunt quēadmodū psumens nos aer in calefaciendo imoderate vel infrigidando vel humectando vel ericcando nocētia. Alia vero in frangendo vel in euellendo vel percutiendo vel inarticulando qd faciando. Et ad istas causas reducuntur cause oēs casuales z venena z morbus venenosus z accidentia aie. Ea enim oia corpi nocēt pter gaudiū moderatū: qd i oi cordis dispōne pdest z pter qz ira que in qbusdā di spōnibus puenit vt in refrigeratis: sicut recitauit Halv. de tribuno militū q facti refrigeratis pualuit ex ira. C Dixit Sal. in libro de tabe. Aer nos circūdans qz per se ericcāt corpa nostra positiua: z qz reappōnit substantiā corpi: sed ponit gradum humiditatis humidiorē. ipse enī qz est siccor: z qz est humidior corpe nostro. C Dixit Aui. pmi pma. Calor naturalis post psumtū minuit: qz aer circūdans mām eius

que est hūiditas ericcāt ipsas. Et labor et pueniens ex motionibus corpi z aialibus que sunt necesse in vita sūt illā ericcant. C Aer qdem potericcare z humectare corpa nostra siue per se siue p accidēs. Et hoc duob' modis pōt intelligi: vno mō per qualitatem in aere positam que fit cā huius. Alio mō pqlitatez sibi extrinsecā. si pmo mō qzqz deficcāt z qzqz non: qz qzqz est calidior: z tunc p accidēs deficcāt: z qzqz est frigidior: z tunc per accidēs humectat phibendo resolutionē in humido fieri. Si scdo mō: sic aer quantūcūqz frigidus z humidus ericcāt corpa nra: qz recipit qualitatem a corpibus celestibus ex motu z lumine ipsorum que semp nos calefacit z deficcāt. C Dicunt aer est locus corpi: nostroz locus autē dixit Arist. 4. physicoz. locatū pseruat etiā vt dicunt si ipsum aliquāliter alterat. Auer. autem scdo de aia. cōmē. 115. dixit. locum pseruare locatum: si in suo nāli statu pmanerit. Aer itaqz nō ericcāt corpa nra vt locus eoz est. Sed qz a naturali dispōne sua sepe pmutatur: qz cōtingit in eo reperiri qualitatem que nos deficcāt: ac etiā aliqū qualitatem qua nos inficit: z putrefactionē in nobis inducit. C Dicunt qz aer qz nāliter sit humidus adhuc nos deficcāt: qz etiā naturaliter est calidus: sicut videmus de aqua calida: que lz nāliter sit hūida: tñ nos deficcāt cum sui actuali caliditate: que nos resoluit z hūidūz nostrū exalare facit. C Auer. in suo de causis longitudinis z breuitatis vite dixit. Corruptio accidit vlr qz proportio nālis que est inter virtutes actiuas z passiuas in vno quo: qz ente fuerit destructa. Et dixit. quanto ista pportio fuerit maior tanto est ppinquior corruptiō. Et sil'r dixit. Accidit corruptiō qz caliditas non dñatur frigiditati z humiditas non dñatur siccitati. sed econuerso friditas caliditati z siccitas humiditati. Accidit ergo dixit ipse corruptiō animalibus z vegetabilib'. eo qz carent altera istarū duarū pportionum aut vtraqz: qm qz virtutes actiue debilitantur accidet tunc vt dissoluatur z forma pp malitiam digōnis: z qualitatis materie. Et qz humiditas nō fuerit multa i eis accidet vt aialia z vegetabilia deficcant cito. Caloris enim innati est cōsumere humiditatem cum is sit ipse mō z nutrimentū ipse. Et cū hūiditas erit consumpta calor corripitur z dñabitur frigiditas z siccitas. C Et dixit. corruptiō ptingit idiuiduis duobus modis. s. aut nāliter qz calor naturalis psumit humiditatem naturalem: que est in illo indiuiduo. Aut accidentāliter qz in eis generat de supfluitatibus digōnis quod natura nō potest distinguere. Et sic accidunt eis infirmitates. Et in istis non dñantur virtutes actiue sup passiuas: qm qz vtutes actiue naturalr hnt do minū sup passiuas in aliquo indiuiduo z nō accidat magna cā extrinsecā pzia ex rebus que innatescunt trāsmutare cōplexione ex extrinsecō neciū est vt corruptiō isti indiuidui sit nālis z hoc erit p psumptionē naturalis hūidi. Et hoc eis euenit: qz vtunt rebus extrinsecis puenienter. Et cū hoc accidit eis multoties mori nō nāliter pp supfluitates gñatas in eis ex debilitate virtutū actiuarū. C Quidā aut dixerūt corruptionē posse puenire ab intrinsecō ex pte aie eo qz aia mouet corpus assidue in psum sue nature. Mouetur. n. corpus nāliter cū sit graue in deorsum: aia aut mouet ipm sursum z antrosum z retrosum z dextrosum z sinistrosum. Et oē qd mouet motu psum suo motui naturali necesse est. vt lāguēscat z tādeqz assidue lāguendo deficiat. C Voluit Auer. 6. collz. qz mors fz plm plus insequatur p dōnes idiuiduales qz sequat cōplonem innatā z pncipia gñationis. Et Albertus magnus qz soluz sequat p dōnes indiuiduales. Et qdam dicunt. qz si p dōnes indiuiduales sunt potētiores pncipijs intrinsecis fm illas erit mors: fz si pncipia fuerint potētiora illis erit fm ea. C Ex dictis apparet de intētiōe auctoz. qz mors est duplex: vna naturalis z altera inaturalis: siue accidentālis seu violēta. Et naturalis dicit illa que puenit a pncipio intrinsecō non adue-

homo
humiditas
caliditas

in vobis
humiditas
caliditas
Corruptio
duob' modis
distindui
dūo con
tingit.

Mors fz
plm plus
ist' qd
necidit
duales qz
cōplonem
innatas z
pncipia
gñationis.
Mors est
duplex na
turalis z
inatural.

niente aliqua accidentali passione que in plantis vocat anas seu vetustas: et in animalibus senectus. De qua dixit Gal. in libro de tabe. senectus dicitur esse hanc nam. non tamen dicitur esse hanc nam: sicut nutrire et augere: hec enim opera sunt nature preterintendentes ea. Senectus autem non est opus: sed passio ex necessitate persecuta. Nullum enim generabile animal visum est infensibile. Et propter hoc hanc nam dicunt esse senectutem: quia de necessitate persecuta omnibus a natura defensatis. Quidam tamen dixerunt mortem naturalem esse tamen ea que insequitur principia celestia: quod eam que insequitur principia particularia intrinseca. At tamen ea que sequitur principia particularia intrinseca est magis naturalis quod que insequitur principia celestia. Immo ista respectu illius potest dici accidentalis: potest enim prohiberi. **Mors autem accidentalis vel violenta est illa que puenit a principio extrinseco: naturalitas enim mortis et ipsius naturalitas sumitur hic hanc quod hanc esse a principio intrinseco vel extrinseco: et non prout est quid intentum a natura vel non intentum: quod ut sic omnis mors est in naturalis: quod scilicet celi. dixit Aristoteles. quod omnis corruptio est defectus et preter naturam. dixit Ari. in libro de morte siue tristitia est quod in senectute: mors enim nulla violenta in eis contingente passione moriuntur. Sed insensibilis absolutio anime fit oino. Et Avicenna. primi tertia dixit. mors enim ista cum sit naturalis. fit paulatim: vnde non sentit quemadmodum non sentitur presumptio humiditatis: que fit a calido naturali: et est ista mors incurabilis. **Dicunt quod si sumit mors pro separatione anime a corpore nulla mors est cum dolore vel tristitia: sed in dispoñe prima ad illam separationem in morte accidentali sentit dolor corporis: et etiam animae. scilicet tristitia. Sed in morte naturali non sentit dolor corporis: quia ille dispoñes inducuntur per paulatinam mutationem: sicut et senectus que ad illam disponit paulatim inducitur. Non enim sentit dolor corporeus in morte naturali: quia usque ad talem mortem corpus potest esse sanum. Dicunt tamen quod si in tali morte homo habeat intellectum dolet et tristat dolore animalis: quod existens appetit sui esse conseruationem. et quod ab illo mutat dolet: dicunt tamen quod illa tristitia parua est: quia intelligunt se esse impotentes ad operationes. **Dicunt quidam corpora citius mori per calidi suffocationem vel per ipsius a frigido extinctionem quod per ipsius a calido resolutionem. Experientia enim demonstrat corpora subito suffocari: sed non subito resolui. **Dixit Gal. in libro de tabe. Tabes que sequitur senectutem incurabilissima est sicut et senectus: incurabilis est. Siccatas enim prohiberi non potest quoniam corporibus eueniat. Unde Avicenna. primi tertia ait. quod tunc corpus debite regeret ad huc exsiccaret: bene tamen per illud bonum regimen deueniret ad terminum naturalem sue vite. Dixit Gal. in libro de tabe. ars sanationis intentionem habet instare et prohibere ut possibile est non exficari corpus maxime cordis. **Dixit Auerr. collig. 6. Scias quod scientia medicine sanatiua non valet nostra corpora tueri nisi a corruptione que eis per accidens fit. Et Avicenna. primi tertia dixit. Ars sanitatis custodienis non est ars que nos securos a morte faciat: neque corpus ab extrinsecis nocuentis tueatur neque unumquodque corpus ad ultimam vite longitudinem perducatur. que est hanc hominem absolute: sed de duabus rebus securitate prebet putrefactionis penitus prohibitionem et defensione humiditatis ne cito resoluat. Et in ipsius quod fortitudine persistit ut ipsum usque ad debitum tempus hanc suam primam complexionem permanere faciat.**********

Summe sede de anorthomia cordis. **Cap. ij.** **De tertio** collig. dicitur vocari arabice fognadi. grece vo dicitur cardia. Habet autem pres duplices: extrinsecas et intrinsecas. Et partes intrinsecas sunt caro eius nervus: vena et arteria. De carne enim dixit Gal. 6. de utilitate particularum. Caro cordis est caro dura vix passibilis ex ventulis multiformibus composita. Et hanc compositam hanc ambo videatur esse musculis.

enidenter tamen ab illis differt. Illis enim uniformibus est naturalium natura aut rectus solum hanc hanc longitudinem natura aut transversos hanc latum sit aut utroque inulos. Cor autem hos oēs hanc et tertios ultra hos. scilicet obliquos. Sed et etiam vigore duritie et uniuerso robore et vix passibilitate multum diuersificat ab alijs oibus innuli cordis. Nullius enim organum ita est primum: iam vehemens operatio sicut cordis: vnde robustius ad robur et vix passibilitate cordis suba parata est. Et hanc dixit quod caro cordis generata est ex sanguine arteriali. **Dixit Avicenna.** cor creatum est ex carne forti. scilicet solida dura ut sit longinquum a nocuentis. Et ut phibeatur exalatio spiritus et caloris naturalis qui in eo debent contineri. Carnis tamen eius soliditas non est ideo: quia in eo preponderat multum elementum terrenum: quod tunc esset multe siccitatis: sed eius soliditas est: quia multum inspicillata est a calore potenti agente in eius manum digerendo inspicillando: et solidando. et sunt in carne cordis. dixit Avicenna. contextus spēs villorum stantium vehemens diuersitatis longitudinalium attractiuorum latitudinalium expulsiuum: et transversalium retentionium ut sint ei spēs motuum non quidem localium voluntariorum: sed naturalium. scilicet attractionis et expulsiuum et retentionis. Sunt autem magne diuersitatis quod tunc ad situm: quod situs istorum villorum est in corde absque ordine. Non enim sunt locati distincte longitudinales per se vel in interiori latitudinales per se vel in exteriori et transversales per se vel in medio. Sed sunt adinuicem confusi in suis partibus: quod plus longitudinalium sunt in interiori et latitudinalium in exteriori et transversalium in medio. **Prima namque operatio cordis dixit Gal. 5. de iuuamentis est dilatare et sic attrahere: et attractioni deseruiunt motus unumquodque membro villi deseruiunt principales operationi situm sunt in interiori parte eius. Et quia post attractionem principalior operatio est retentio in corde. Ideo transversales qui deseruiunt retentioni sunt situm magis in medio. Et quia ultima operatio est expulsiuum cui deseruiunt latitudinales. Ideo fuerunt ipsi situm magis in exteriori propter tamen magnam diuersitatem ipsorum in oibus partibus cordis non est bene comprehensibilis predicta illorum situatio pensum. **Fuerunt autem in corde predictae species villorum: quia fuerunt in eo necessarij diuersi motus prout ut dilatatiui et restricti et attractiui: et expulsiui quod diuersis villorum spēs impleri habent sicut ad diuersos motus alicuius membri voluntarios necessarie sunt diuersae spēs musculorum. Non fuit autem cor creatum sine villis sicut epas: quia operationes eius sunt cum motibus ut dictum est. operationes autem epatis sunt cum quiete cui non sunt necessarij villi. **Et in carne quidem cordis sunt concavitates dicti ventriculi cordis. Et sunt tres. scilicet dexter sinister et medius: quod non sunt in oibus animalibus tres nec in omnibus manifesti sensui: ut in paruis et imperfectis. Et medius ventriculus non est proprie concavitas: sed trames quidam a dextro ad sinistram. **Dixit Gal. in libro de utilitate anhelitus Aristoteles.** dixit. cor habere tres ventres cum patens sit sensui duos tamen esse: quorum vno precedit magna vena. et ab alio magna arteria. In paruis autem animalibus unum tantum esse a quo precedit arteria. **Et Auerr. dixit in suo de corde. Aristoteles.** dixit. quod quedam animalia habent in corde suo tres ventriculos: et quedam duos et quedam unum. Et dixit. quod que habet tres habent propter hoc ut medio esset mediocris digestio nutrimenti cibalis. Sed Gal. dixit quod nullum animal habet cor duorum ventriculorum. scilicet magnorum. Et hanc Aristoteles. animal habens cor duorum ventriculorum non habet tale nisi propter duas partes. Et Gal. dixit. quod omne animal non habens pulmonem non habet dextrum ventriculum cordis. **Dixit Gal. 6. de utilitate particularum non est equalis numerus eorum in oibus animalibus: sed quocumque ex aere inspirant per faringam et nares et os pulmo his est et dexter cordis ventriculus. Et dixit. non bene distinguit Aristoteles. ad magnitudinem et paruitatem animalium reducens ventriculorum cordis********

In morte
non sentit
dolor.

Mors est
et accidit
per suffoca-
tionem quod
extinctio
mem.

Est cor
creatum
ex carne
forti.

Deinde
culto cor
dis.

cordis numerū. Siue enim bouez siue murē anothomiza-
ueris numerū eorum inuenies equalem. Dixit Auer. pmo
colliget. cor hz cōcavitates duas magnas: vnam in pte de-
extra: aliam in pte sinistra: z a pcutitate dextra ad sinistram
sunt vie. Et dixit in plurali: qā non est vna via tñ: sed plu-
res. Et qā non est proprie ventriculus a qbusdā auctori-
bus nō fuit noiatus inter ventres cordis. Et Almā. nō no-
minauit nisi duos ventres. Et Auicē. dixit. q. Sal. nomi-
nauit eum foueā aut meatuz non ventrē. Et caro cordis
dixit Sal. 2^o de cōplexionibus nō est caro vere simplex: si-
cut caro alioz viscerum vt pulmonis z epatis splenis z re-
num: qm̄ caro cordis vt dictū est: est villosa. Illoz vero ca-
ro nō habet villos nec est giata cordis caro sola sanguinis
coagulatione sicut caro illoz. Et dicunt tñ qd quodā res-
ctu cordis pōt dici simplex qūo caro soluz senties z nō ha-
bens motuz voluntariū in eodē loco pōt dici simplex: sicut
caro gingiuarū: qñ etiam caro dictozū viscerū potest dici
etiā simplex: qz nō hz voluntariū motuz. Et predicti au-
tem oēs tres ventriculi situati fuerūt in basi cordis nō co-
no. Non enīz fuit conus cordis creatus ventriculatus: euz
ppartē conī nec attrahat nec expellat: sed per basim tñ. Et
ideo in ea sunt orificia. Et ventriculus qdem dexter maior
est sinistro: qz in ipso habet p̄neri copia multū sanguinis.
In sinistro autē p̄tinet spūs cum paucō sanguine maior tñ
est in medio: ipse enīz minor est aliozū verum in pte in qua
obuiat ventriculo dextro est maior qz in pte in qua obuiat
sinistro. Et caro autēz sinistri ventriculi grossior z solidior
est carne dextri: eo qz sinister ventriculus habebat cōtinere
siam subtilē exalabilez. s. spūm qui eget multa custodia
cum sit delator virtutū vt supradictū fuit: facta etiā est soli-
dior z grossior vt nō esset pars dextra ppter p̄tentū sangui-
nem in eo multū qui grauis est respectu p̄tentozū in sinis-
tra pōderosior sinistra: z per hoc non fuisset statura cordis
equalis. Recōpensauit ergo natura gravitatem sinistri vē-
tris grossitudine sue substantie. Et dicunt factus fuit etiam
solidioris substantie: qz in eo sanguis p̄uertitur in spūm cui-
us p̄uersio nō fit nisi a caliditate forti. Caliditas autēz fun-
data in subiecto denso z solido redditur fortior. Et dixit
Sal. 6^o de vtilitate particularū: qñ totum corpus cordis
sinistri sufficēter durum z grossum est: ceu spūalis ventri-
culi debens esse regimen: qd vero in dextro subtile z molle
vt familiariter se habeāt materijs alterutru simul etiā epar
per rectum op̄erē cor. spūi enim grossiori cōtineri tunica
melius fuit. Pondus enīz est qz fm̄ dextrum ventriculū sū-
guinis operabile mollez habere sinistro. Si enim eundem
ventriculū simul qdem grossum: simul autē z sanguine ple-
num natura operaret omnino itaqz ad illū totuz cor cō-
uerteret: nec autēz ex eo qz leuior materie grossior molles
circū apposita est: grauior autēz leuior equi repēs ex am-
babus p̄ribus cor factum est. Et ex hoc qz nū nullum liga-
mentum adiacētibus cōpleret: ipsum tñ declinabile z non
repens semp̄ permanet p̄dēs in medio peracardim. Et
Aui. dixit. dexter ventriculus. qz cōprehendit grossuz graue
z sinister subtile lenē cōtemperata sunt ambo latera cuz at-
tenuatione ventris: qui cōprehendit graue: que tñ subtilia-
tio nō caret soliditate z firmitate. s. respectu ventris sinistri.
Et ideo subdit Auicē. z pprie qñ securatur resolutio cum
resudatione aut exiccatione pp grossitudinē meatuum. Et
tēperata sunt etiam in ingrossando ventrem qui cōprehen-
dit subtile. Et ppter hoc quia ingrossat paries posituz est
vas. i. venter qui p̄tinet subtile strictius. Medius autēz ven-
ter in dispōne carnis inter p̄dictos medius tenet. Et unus
quisqz autēz duoz ventriū: dexter. s. z sinister habet orifi-
cia duo: quozū vnum est maius altero. Et dextri quidez
ventriculi orificiū maius est situm ex parte epatis z est ori-
ficium vene magne p̄iunctuz epati. Et est maius: quia per
ipm̄ cor trahit ab epate sanguinē z per ipm̄ ēt ip̄suz sāgui-

nem expellit ad epar. Et sic ad oia mēbra elaborat: z meli-
s digestum: z nō totū: qā p̄tem eius mittit ad sinistruz ven-
trem. z ps etiā eius mittit ad pulmonē p̄ nutrimento eiūs.
Et supra ipm̄ orificiū sunt pellicule tres dicte hostiola ape-
rientes seu dilatātes in hora introitus sanguinis in cor que
aperiunt ab extra versus intus. Et deinde claudunt clausu-
ra puenienti: qz nō pfecta. Et hoc ideo qā per ip̄s orificiū
debebat ēt sanguis expelli ex eo. Et fm̄ orificiū dextri est
orificiū vene p̄iuncte ad pulmonē portantis sibi sanguinē
nutriturū ipm̄: dicta vena arterialis: vena dicit: qz nō pul-
sat. arterialis: qā habet duas tunicas ad modū arteriarū.
Et hoc ideo qz portat sanguinē subtilē calidū colericuz
vt non exalet nec extra eā rehidet. Ac etiam vt nō frangat
vehementi motu pulmonis z cordis. Et hz hoc orificiū tria
hostiola seu pelliculas que ex opposito hostioloz supradi-
cti orificij aperiunt. s. ab intus ad extra z claudunt pfecta
clausura ab extra ad intus. Et hoc ideo fuit: qz per hoc ori-
ficium cor solū expellit z nihil attrahit. Et similiter in si-
nistro ventre sunt duo orificia z sunt magis versus radices
cordis qz orificia dextri. Et vnum est p̄fundius altero z est
illud a quo oritur arteria ad horti per quāz transmittit san-
guinem z spūm in oia mēbra. Et hoc etiā habet tres pel-
liculas seu hostiolas: que sunt valde densa que pfecta clausu-
ra claudunt ab extra ad intus z aperiunt ab intus ad ex-
tra. Et scdm̄ est orificiū a quo p̄cedit arteria que se cōiun-
git in pulmonē dicta venalis: dicit enim arteria: qā pulsāt.
Et dicit venalis: qā est vnus tunice tñ: sicut vena que non
hz in se p̄tinere rem calidā exalantē: per eāz enim cor attra-
hit aerem: z etiā per eā expellit fumos capinosos: z in hoc
orificio sunt duo hostiolas: vt voluit Sal. 6^o de vtilitate par-
ticularū que perfecta clausura non claudunt. Et Auer. tñ
pmo collz. dixit qz est tñ vna pellicula aperiens ēt intus z
extra z hoc orificiū est magis eleuatum: ne per ipm̄ spūitus
expellat qñ mittitur ad mēbra. Et medius autēz ventricu-
lus seu venter non hz orificia a dextro ad cor tendētia: sed
per ipsum transit sanguis a dextro ad sinistrum in quo tra-
situs disponit z subtiliat vt ex eo fiat spūs in sinistro: dilata-
tur enim vt Aui. vter iste medius cum dilatat cor: z con-
stringitur apud longitudinē eius. i. cum cor p̄stringitur: cū
enim p̄stringitur elongat: sicut cum dilatat decurtat. Nō
autem generat spūs in medio ventriculo cordis vt iam qz
dam putauerūt per modū p̄strictionis sanguinis in eo: sed
generat in sinistro. Unde Aui. pmo de viribus cordis ait.
Creauit deus ex cōcavitatibus cordis sinistram vt esset arma-
rium spūs z mīnera giationis ipsius. Dixit Sal. 6^o de vti-
litate p̄ticularū. Omnīū particularum cordis non est eadēz
vtilitas: que enim sunt fm̄ basim vasozū explanatiōi reia-
cent: que vero sunt alterutra ab hac vsqz ad inferiorē finēz
velut costē qdam giationibus ventriculoz sunt. Et Ner-
uus vero est in corde per quē sentit etiam ante cerebrū ge-
nerationē: qñ spūs gignitiuus spermatis in corde p̄us ge-
nito generauit spūm hūtem oēm virtutem: hic tamē ner-
us postea p̄tinuatur cum neruo descendente a cerebro ad cor
per quē cerebro genito mittitur ab ipso spūs sensitiuus ad
cor. Et dixit Sal. sexto de vtilitate p̄ticularū. Cor naturale
habēs opus paucissimis indiget neruis. Cum enīz nullus
actus animalis sit cordi cōmissus tot ueruis indiguit quot
aliozū viscerūz vnū quodqz. Est enim modus silitudinis
implantationis z magnitudinis neruozū qui fm̄ epar z re-
nes z splenem implantatiōi z magnitudinē neruozū cordis:
sed illis fm̄ tunicas eoz sensibiles deriuant nerui: fm̄ autē
corpa eoz non abhūc est apte videre eos deriuari: etiāz
cordis: qd ideo factum est vt oia hic sensu aliquo participa-
rent: z nō forent sicut omnifaria plante. Et de vena autēz
cordis dicit in sequenti sermone cum tradentur dispōnes
epatis: hic autē tñ ddm̄ est qz a vena chilis iuxta cor oritur
ramus qz circa radicē cordis qñ circulariter spargit a quo

De offe
cordis.
De figura
et cordis.

Ex p^o et cer
tus sunt
magnicor
dis et sunt
timida.

Non habet
magnum
cor in pa
ratioe ala
tium sine
molis.
De forma
cordis.

ramo plures alij rami oriuntur qui in ibam ipsius cordis di
spargunt portantes sanguinem nutriturum ipsum. de arterijs
autē cordis dicet iseri^o. caplo de anothomia ipsarū. **C**Dix
it Arist. in corde quorūdā aialium magni corpis sicut elef
tus bouū et ceruorū reperit os declinē ad cartilaginem. **C**Dix
it Aui. cōmensurata est creatio cordis cū q̄titate sufficiē
ti non supflua ut nō sint simul in ipso supfluitas et grauitas
et magnitudo: qm̄ ex ipso est origo arteriarū et suspensio li
gamentorū que nimis grauasset si fuisset excedēs magnuz
fuisse vō id cōpetentis mensure fuit ad fortitudinē eius pp
stinentiā bonaz et bonam vnitatē spūm in ipso. Nō enī
dispargunt in ipso sicut si fuisset excedens in magnitudinē
q̄d fuisset cā debilitatis ipsius. Et ppter ea aialia que respe
ctu sue molis habent cor magnū sunt timida. Dixit Auer.
in suo de corde. Omne aial habēs cor magnū supra rez sui
generis est timorofum: qm̄ vie sūt ample et locus cordis est
magnus et calor cordis pauc^o sicut accidit in quodam aial
q̄d est sile catto. Et oē aial mediocris cordis est audax. Et
dixit. Aial habēs magnū cor et calozē multū nō est multus
pingue eo q̄ calor cordis multus p vias cordis exiens am
plas cōsumit supfluitates illius aialis. Et oē animal parui
cordis cōtrario iūde hz. Aui. quoq̄ dixit. Si aliqua aia
lia sunt magni cordis: et cū hoc sit timida sicut lepus et cer
uus: tunc cā in hoc est: q̄ calor eorū est paucus et exsiccat
ex eo res plurima. quare nō calefacit ea integre. Et illa que
sunt parui cordis: cū hoc sunt audacia ut ancipiter: ideo
sūt q̄ caliditas in eis est plurima: et coartat et fit vehemēs.
Et subdit Aui. veruz illa que sunt audacia sunt illa q̄ sunt
magni cordis. Sup quo dicto dixerunt qdaz textū esse cor
ruptū q̄ dūm dixit ut supra Auer. et dūm dixit Arist.
3^o de ptribus animalū. Et debet dicere textus. pui cordis.
Quidā autē dicunt textū bene stare: eo q̄ in pluribus ma
gnitudo cordis est pportio nata sue caliditati ita q̄ in plu
ribus cor ita est magnū sicut est calidum. Et sic videt inue
re Almā. caplo de signis cordis. q̄uis in paucis appareat
oppositū. Et aliq̄ dicunt q̄ aialia q̄tum ad spēm aliq̄ pos
sunt esse magni cordis et frigida et aliqua ecōtrario tamen
ratione id iudiciū in omni specie cor magnū est calidius cor
de leporis paruo. Et dicūt non sint etiā excedentis quātita
tis: qm̄ magna est illa q̄titas sanguinis et spūs non oī vice
generat in corpore nec omni vice reperit in corde: imo ut plu
rimū cor est sine illa q̄titate: q̄re si fuisset magnum remane
ret: tunc pcauitas eius vacua et hoc successisset in debilita
tē ipsius. Cuius signū est q̄ natura puidit de additamentis
cordis sicut patebit ut tpe exuberātis q̄tatis sanguinis et
spūs recipet q̄d supfluerit cōcauitati cordis et tēpore nō
excedētis cōtraherēt et nō esset ibi locus vacuus. **C**Sal.
vō sexto de vtilitate pliculaz dixit q̄ fm magnitudinē va
lorum et orificiorū magnus factū est cor. fuit aut in hōie cor
magnū cōparatione aialium molis fuit qm̄ hz homo de ca
lore inato plus q̄ illa: pp cuius magnā q̄tatem necessaria
fuerūt pcauitates: vasaz et orificia fore magna. **C**Dixit. A.
in suo de corde. Omne aial molis cordis est velocis capaz
citatis. Et dūri ecōtrario. Et dixit. Aialia subtilis nāe hnt
in corde suo subtilem futurā. Et grosse ecōtrario. **C**Dixit
Sal. in libro de cōpendio pulsus. Cordis corpus. i. substā
tia pinea formis existit. Et dixit sexto de vtilitate plicula
rum. Cor nō est certitudinaliter spericū: sed ex ampla et spē
rica supiori basi quā caput eius nomināt incipiens de iūz
paulatim diminutū fm modum similitudinūz cono stricte
et subtile sit in inferiori fine. Et septimo de iuuamētis dixit
figura cordis non est rotūda. sed rotūdo ppinqua. Et eius
gradatio sit ut tangēs ossa pectoris sit pars minima cordis
stans ut clipeus et minus ab osse ledatur. **C**Et Auer. pmo
colligit dixit. forma cordis est rotūda ad modum pinee q̄
in arabico vocat femiaria. **C**Est autē cor pinealis figure:
q̄ tale esse debet omne q̄d est excedētis caliditatis: de q̄b^o

est cor. pmi nāq̄ calidi figura est pinealis ut flamma ignis
ostēdit. Et ē hec figura magis filis figure spericorū et ma
gis tuta a nocumētis. Et fuit sic eo q̄ cuspis cordis stat lo
co scuti: et defendit vētriculos ab occurfu in ossa dura tora
cis et costas. Et Aui. dixit. Ideo dilatātū est cor in sua basi
ut sit in origine sufficiētia cum eo q̄ oritur ab eo: q̄ a basi
oriuntur arterie et vene cordis mō superius dicto ac etiā liga
menta q̄bus cor alligat. Et istaps que est basis. dixit Aui.
est altior. i. pfundior versus dorsūz ut sit lōginqua ab apō
diatione sup ossa pectoris: et non ledat eam tactus eorū. Et
alia pars eius. i. cuspis vel con^o subtiliata est sicut illud q̄d
aggregatū ad punctū vnum ut sit illud q̄d leditur tactu os
sum pectoris minor partū eius. Vel est altior. dicit qdaz.
q̄a ipsa est maior et ideo locata in ampliori loco: modo cli
banum siue concauū pectoris est magis amplū in superio
ri q̄ in inferiori vbi tangit dyafragma. Et facta est cuspis
cordis dura plus q̄ basis ut sit min^o parata ledi a dictis os
sibus. Et basi ad cuspidē gradata est figura ad pineaz. i. ad
modum pinee ut ingeniosa fabricatio inferior et supior sit
bona: et nō sit in ea superfluitas. **C**Dixit Sal. sexto de vti
litate pliculaz. Mediū in tota spaciofitate toracis cor po
suit. nā hanc regionē idoneā ad infallantiā simul: et eā que
ex toto pulmōe egreptantē refrigerationē adinueniens. Et
dixit estimat autē qdam nō in medio certitudinaliter: s̄ in
sinistris magis quodānō locatū esse cor deceptū pp illuz q̄
picipitur fm sinistram mamillā pulsum sinistri vētriculi qui
est oīum arteriarūz pncipiū. Sed est alius vētriculus ad
cōcauam venaz in dextris ptribus eius pp q̄d in sinistris to
tum situatū est: sed in medio certitudinaliter existit non so
lum diuisionis que est fm latitudinē: sed etiā aliarū duarū
et que ad pfunditatē et que ad longitudinē toracis. Quan
tum enī spondiles distant a corde a retro tm̄ ab ante pect^o.
et q̄tum clauēs a sursum tm̄ ab inferiūs dyafragma. Et p
pter hoc in medio fm omnes diuisiones iacēs iustā ex oib^o
ptribus pulmōis facit attractionē. Infallacissime aut loca
tum adductū longe ab oibus per toracem ei incidere futu
ris. Et subdit. mediū obtinet toti^o toracis: quod erat tuta
regio eippterea q̄ plurimū abscedit ab incidētibus extor
sum ei. Que enim quassant et incidūt et in frigidant et cale
faciunt. Et quicq̄ tale aliud animalibus nocet multo pus
necesse est ledere ptes toracis: et partes pulmōis anteq̄ ad
aliq̄d pdictorum pueniat. **C**Dixit qdam q̄ nō solū in me
dio toracis locatū est: sed etiam in medio totius corpis hz
sursum et deorsum extremitatibus inferioribus exceptua
tis. verūtm̄ dicunt. q̄ parūper declinat ad sinistram partē pec
toris maxime cuspis eius. Et pprie reperit hoc in homi
ne. Ait enim Arist. 3^o de ptribus aialium. Cor in alijs ani
malibus fm mediū loci pectoris existit vbi non magis at
tinet parti supiori q̄ inferiori: nō magis anteriori q̄ poste
riori: non magis dextre q̄ sinistre q̄uis in hōibus aliqua
tulum inclinēt ad sinistram. Et Aui. dixit. cor positū est in
medio. mediū pectoris: qm̄ est puenientior locus ei declinat
tm̄ magis ad sinistram ut elongetur ab epate et habeat epar lo
cum amplū. Et ut non aggreget totus calor in pte vnā: sed
tēperetur lat^o sinistram cum splen in sinistro posit^o non sit
calidus multus. Et ut epar minus cōprimat venam conca
uam venientē ad ipm̄ pparando ei quēdam locū. **C**Sunt
autē qdam dicentes: q̄ q̄uis cor per cuspidē declinet ad
sinistram ut per cuspidē magis infusset caliditates in per
tem sinistram fm tm̄ suam basim magis declinat ad dextraz
q̄a dextra pars nāliter calidior et esse sinistra. Et sic dicunt
ipsum esse locatū q̄ basis ei^o magis eleuata est cono ipsi^o
conus enīz magis versus inferi^o declinat. Et dixit Aui. q̄
basis vētriculi sinistri altior est basi dextrā: qm̄ basis dextrā
descendit multū. i. respectu basis sinistri. **C**Dixit Sal. pmo
de cōplōnibus loquens de cōplōne inata cordis. q̄
cor est calide et sicce cōplōnis. Et intellexit cōparando cor
ad cutem.

De sta
cordis.

De pla
ne cordis.

ad eum. Et fuit qdem calide qz est generatiuū rei calidioris. s. spūs vñ primi pma dixit Aui. calidius qd sit in corpe nostro est spūs z cor a quo pcedit. fuit autē sicce cōplonis vt esset bonus pseruator illius de mollicie sube cordis spiritus citius exalaret. Sic citatē itaqz cordis declarat soliditas subest. **Auer.** aut colliget scōdo dixit. qz cor est calide z humide cōplonis. Et pfirmant hoc qdam dicentes: eo qz pars carnosā cordis est amplior spmatis ptribus ipsi? vt sensus indicat. **Laro** aut humida est. Et etiā cor generatiuū rei humide vt spūs. **Ad hoc** dicūt. qz in sua cōplexione innata cor est calidū z siccū vt dixit Sal. neqz caro fm oēs spēs eius est hūida vt pz de carne pulmonis: z maxime cordis que est desiccata z solidata a multa caliditate: vt supia. **Dicūt** tñ qz cōplō cordis qstūm ad effectū quē facit: qz generat spūm qz est calidus z humidus: p quez vita pstitit z tribuit mēbris: z pseruatur in eis que stat p calidū z humidū dicūt cōplonis calide z humide. Et fortasse etiā dicitur esse tale rōne sanguinis in eo contēti qz est calidus z hūidus. Cōtinetur enīz sanguis in corde. dixit Sal. pmo de cōplonibus sicut in lacuna: qre z sanguineū membrū a multis denominatū est cor. Quare dicūt. qz cor qz tum ad cōplonem inataz fm quōdā actuatā per influentē sibi a cerebro z epate vel non actuatā fm alios per influentē sibi ab alijs. qz cordi ab alijs non insluit: tñ actuatā complexione ptenorū in eo. s. sanguinis z spūs que aliquo modo posset dici influēs saltem qstūm ad partē quaz cor insluit super toto est calide z humide cōplonis. vt dixit Auer. Sz qstūm ad cōplonem p quam suas tñ facit opationes: p qbus pficiendis parū eguit sanguie z spiritu. est calide z sicce cōplonis vt dixit Sal. z sic etiā fm hanc considerationem Aui. pmi pma. Cor in mēbrorum numero sicrum numeratū. Et quia siccitas cordis caliditate sui z sui motu continue incrementū cepisset: ordinauit natura multa contemperantia ipsam z phibentia suum citum incrementū: scilicet cerebrum cum sua humiditate. Et epar cum sua etiā humiditate. Et apposite fuerūt mamille cordi pro pinque humiditatibus in suis porositatibz z cauernositatibus plenis: vt illis mediātibus humectando contēperaret siccitatē illius. Et contēperat iterum pinguedine supposita nec non ē spūs z sanguie in eo ptenis z aere ab extra attracto qz humidus est. Et dicunt non eguit cor tot reprimētibus suam caliditatē qzuis caliditas eius sit maior siccitate ipsius: qd ideo fuit: qz humiditas contēperans siccitatem est minus actiua qz frigiditas que contēperat caliditatē ac etiā: quia multa remissio siccitatis in corde: z phibitio augmētū eius in corde est magis pueniens vite: z vt cōstet in corde vita quā multa remissio caliditatis eius. Nam caliditas in corde ad vitā est pncipiū formale. Et pinde magis puidicaret vite remissio caliditatis qz remissio siccitatis: imo remissio siccitatis ei? que posset vocari hūiditas est magis cōformis vite. Absqz enīz multa caliditate cordis vitā stare nō pōt. sed bene absqz multa siccitate: imo vt multi volunt: pōt stare vita cum tēperantia passuarū cordis. **Et** sinister qdem vētriculus cordis calidior est dextro sicut spiritus calidior est sanguine. Dixit enim Sal. scōdo de cōplonibus qz contentū in sinistro calidius est cōtēto in dextro. non qdem extēsiue: cum dictū sit dextrū maiorē esse z plus cōtinere sinistro: sed intēsiue. **Luz** aut dixit Arist. 3^o de ptribus qz calidissimus sanguis est qz in dextra est pte cordis: nō intensiue sed extēsiue intellexit. **Et** qz caliditas intēsiue sit in sinistro maior qz in dextro declarat experientia: qm dixit Sal. in libro de malicia cōplexionis diuerse in anima liuino recentē excoctato si subito digitum iposueris in sinistro ventriculo cordis inuenies tactu maiorem caliditatem que est in corpe aialis. Et ratio etiā hoc declarat. nā sanguis qui est in sinistro trāsīt a dextro per medium: z in transitu recepit vltiorē decoctionem: z vltiorē caliditatem.

tem cum in medio disponat vt pueratur in spūm a caliditate forti. Et ppterea calidum sinistri ventriculi citi? z fortius: imprimit ad qd adiunat: qz fundatum est in sanguine subtiliore z substantia spumosa subtili. sicut et simile videtur de caliditate colere z sanguinis. medius autem venter comparatus ad extremos in pdictis medius existit. Et sanguis dum in eo continetur cōparatus ad sanguinem extremorum temperatior existit. quia magis calidus qz qui in dextro: z min? calidus qz qui in sinistro. Et dicunt qz sicut sinister ventriculus est calidior dextro. ita p similitudinem est sicior eoz: z medi? medius tenet. **Et** dicunt qz spūs qui cōtinetur in dextro est nebulosus turbidus: qz autē in sinistro clar? luminosus. **Dixit Aui.** Cor nutrit eoz virtutibus suis naturalibz: z cum dilatatiōe. quare attrahit sanguis ad interiora. hz enim duas attractiōes. sciam que fit p dilatationem ei? z eā que a virtute sua naturali attractiua. Et p dilatationē attrahit sanguis ad ventriculū dextrum. Et per virtutē attractiua nālem attrahit nutrimentū ad singulas particulas eius: z ibi apponit loco resoluti. **Dixit Sal.** 7^o de iunamētis. Cor nutritur sanguie grosso spūs so non qdem absolute: ita qz nutritur ex sanguine meli? ex sanguine spūsso. s. ex sanguine dextri vētriculi z venarū in eius suba disseminatarū: qui respectu sanguinis sinistri vētriculi z sanguinis arterialis dicūt esse spūsso. **Nutritum** aut qd cor comestū tribuit sumentū. dixit Isaac in dictis est sile nutrimento puenienti ex lacertis sumptis in cibo. Est enim dixit ipse cor de natura lacertorū. s. nutrit. **Dicunt Arist.** voluit qz in corde sanguis sit perfecte decoctus z qz attrahat ipm a vena cōcaua. Et voluit etiā qz cor trahat succum chili ab intestinis aliūde qz per epar. s. per mediam arteria: que ptenitur a corde per dorū: z cōtextitur in mēterio. z nō transit per epar: qz fm Arist. nulla vena oīno reperitur in epate. Et dicūt quidam. attractio sanguinis a corde fit a virtute eius naturali attractiua: sed attractio aeris ab eo fit a virtute aeris mediātē virtute potentiali. **Dixit Sal.** 6^o de vtilitate picularum. In corde magnorū aialium reperitur os. Et hoc dixit Arist. esse similitatem aliquā z sedem cordis: z ppterea in magnis aialibus reperitur. in magno. n. torace magnum cor pendēs rōnabiliter tali eguit picular: vbi cūqz enim colligationē principia natura vel ad cartilaginez vel ad os cartilaginosum copulat. ergo in magnis animalibz os est cartilaginosum: in valde vō paruis nōuo cartilaginosum quoddam corpus. **Dixit Aui.** apud radicem cordis est mēbrum sicut fūda mētum simile cartilagini paruum factum vt sit basis firma fixa ppter motum ei? nam oē qd mouetur opz qz initatur vel hereat siue affigat alicui fixo. **Et** super cor qdem pinguedo generat non qdem rōne agentis cū pinguedinis factor sit frigiditas seu remissa caliditas: qualis non est caliditas cordis vt supradictū est: sed generata est ppter finem: qm cum sit cor ptnuū z vehemētis motus vt non supfluat incurreret inde siccitatē sicut gūata super ipsum pinguedo vt sui vinctuositate remollitū phiberet exticari. **Quidā** tamen assignant hmoi pinguedinis cām efficientēz frigiditatem membrorū circumstantiū cordi. Et cām materialē assignant ei fore partē subtilē vinctuosaz residentē ex sanguine spūsso quo nutritur cor: que facit z cito pdenabilis extis veniens ad superficiē cordis frigiditate pdictorū mēbrorū in pinguedinē transit: que frigida existens alicqualiter etiā contēperat cordis caliditatem. Et non addit in caliditate eius per modū reuerberatiōis eius sup ipsum: qm ista pinguedo est subtilis nō seposita ideo non cōtinet calorem quē sequit cor reuerberare possit. Inter oia autem aialia onager qui est siluester asinus cor dicūt habere pinguisimum. Ideoqz animal est velox ad motū z diu pseruans in ipso. **Habuit** autē cor additamēta duo que sunt quedaz partes pelliculares apte dilatari z pstringi dicte aures seu aur

De nutri-
tione cor-
dis.

De nutri-
tione cor-
dis.

De osse z
basico cordis

De pigne-
dine sup
cor gūata

De addi-
ta mēbris
cordis q
dīr aures
eius:

ricule cordis. De quibus dixit Gal. 6. de utilitate pericula. Aures cordis nervose et concave et explantate ante officia cordis existentes lapsae sunt et propterea concave dilatata et corde similiter membranis dilatata et angustata sunt vane. Non enim videtur magna eorum utilitas animalibus existere. Nominata autem sunt sic non ab utilitate aut actu aliquo: sed a parva similitudine: quoniam de alterutra parte cordis sicut et capiti animalis adiacent aures. **C** Dixit Auer. primo colligitur cor habet additiones duas similes auribus et una consistit ex parte dextra et alia ex sinistra. **E**t Aui. dixit. quod sunt super duo officia introitus duarum materiarum. sanguinis et aeris: et sunt istae sicut duae aures. Et sunt nervosa rugosa mollificata dum cor permanet contractum. Et cum dilatatur sunt tensa et sunt adiuvantia ad constringendum. id est implendum illud quod comprehendit ad interiora. Et dixit. quod sunt sicut duae arcus recipientes a vasibus: deinde mittentes illud ad cor cum mensura. Et dixit quod sunt subtiliata. id est exilia pellicularia ut sint magis comprehendentia et melius obedientia constrictioni. Et facta sunt dura. id est solida ut sint magis longinqua a passione. Et videtur. fuerunt facta ista adiutamenta: ut quando in corde esset multum de sanguine in eis contineatur et tunc dilatantur. Et vnum quidem est super officium arterie venalis et aliud super officium venae concave in modum duorum maris superiorum. non enim secundum Gal. fuit creatum cor tam magnam ut possit interdum totum sanguinem continere. **C** Dixit Gal. sexto de utilitate particularum pericardium. id est capsula cordis: quae etiam aliqui dicunt cellula cordis: et aliquando dyaphragma cordis vagina paniculus vel operimentum cordis ex capite eius prodiens sufficienter ampla. deinde paulatim restricta confitit ipsi cordi desinit et ipsa ad quodam concavum coniunctum. Est enim velut capsula quaedam magnat aut immixtorum infallax cordi circumpositum. Distat enim ab eo multum tantum spaciū inter ipsum et cor relinquens quantum dyastolatur id sufficienter. Si plus eniforet noceret toracis amplitudini quae allationibus spiritus qui sunt intus et rursum extra secundum respiraciones manet: habet autem figuram sicut continentem ab eo viscum: ita autem et magnitudinem: ut non noceat in aliquo torax neque coangustaret ille perdens plusquam oportet de amplitudine. Illud autem non habens puerionem sufficientem in motibus: grossities autem eius roburque est: quoniam tangere debebat toracis ossa: et osium molliissimum viscus. id est pulmonem. Et erat periculum si quidem durior fuerit quam nunc sit anxius ab ea pressus et quassatus viscus. Si vero mollior ipsam pati ab ossibus. igitur sicut positio eius est inter contrarias ita etiam corporis substantia eius est in medio extremitatum tanto ossis mollior quanto pulmone durior. **C** Dixit Gal. 3. theorice. operimentum quidem cor circumdat quod vagina dicitur cordis circulatus est super ipsum: et ab omni ipsi parte includens eiusque figura est quae cordis: distoritur quidem in suo capite et spericū sua basi et extrapositum a corde substantia in tantum ut intersit illis spaciū non parvum quo sit cordi locus in quo moveatur consolidaturque in cordis basi venis et arteriis quae ab ipso procedunt et duobus pectoris mediam separantibus operimentis. Consolidaturque in subtili capite eiusdem pectoris dividitibus paniculis sub pectorali. **E**t Avicenna. dixit. Cor positum est in panniculo solido spisso valde quae vocatur capsula cordis qui quavis sit in genere panniculorum: tamen non invenitur paniculus compar ei in spissitudine ut sit ei clipeus et tutamen. Fuit autem diversitas aliorum paniculorum: quia datus in tutamen nobilioris membrum. Et dixit Avicenna. separatum est cor ab ipsa quantitate quadam nisi apud radicem ipsius: et ubi oriuntur arterie. **C** Dicunt tamen quidam quod capsula coniungitur cor dicitur in radice: et in cuspidem eius: et in alijs partibus distat ab eo. Et causa distantiae est ut dilatetur cor in ipso absque suffocatione. Si enim fuisset continua ei foret impeditur cor in motu suo et aggravaretur etiam per eam. Et in medio distantiae ca-

psula a corde continetur quaedam humiditas aquosa ad irrandum cor et prohibendum exiccationem eius a vehementi motu ipsius: de qua humiditate dicunt intellexit Gal. quanto de interioribus. cum dixit. quod si exicet humiditas cordis aialtransit in marasmus. Et si multiplicet et superfluat incurrit iectigationem. **C** Quidam autem alij. quod in dicta distantia continentur multi spiritus qui reservantur ad necessitatem propter quorum reservationem facta fuit soliditas substantiae capsulae. Et dicunt quod in animali mortuo per suffocationem reperitur aquea substantia in capsula cordis: non quia in ea contineatur aquositas: sed quia in frigiditate spiritus conversi sunt in aqueam naturam. Et quidam dicunt in ea contineri utranque substantiam aqueam. id est spumofam.

C De motu cordis.

Omnis motus species reperiuntur in corde: vnum in eo reperitur motus alterationis per suam caliditatem qua mediante sanguine ad se tractus calefaciendo alteratur et in maiorem caliditatem deducitur: qua etiam mediante membra non existens actu calida calefacit et frigidorum contra operatur algori. **I**psum quoque cor in seipso alteratur secundum varias anime passionum. **E**t est in eo motus augmenti et diminutionis quem admodum et in alijs membris existit ut augentur secundum augmentum etiam et secundum paucitatem minuatur vel et melius motus augmenti et diminutionis propter cordis inest secundum quoddam similitudinem ut dicitur augeri cum dilatatur: et minui cum restringitur. **E**t ponitur in corde motus generationis cum spiritum generet sanguinis substantiam pueriendo in spiritum. **C** Motus autem localis manifestissimus videtur in corde secundum dilatationem et constrictionem in quo motu dicuntur motui sperico celestium similes plus omni alio locali motu: quemadmodum enim in sperico motu est reperire punctum medium circa quod circulatio mobilis fit: ita et in motu dilatationis et constrictionis cordis est reperire punctum medium a quo incipit motus in dilatationem: et ad quod reducitur in constrictionem. Et sicut celestia corpora suo sperico motu influunt in inferiora: et influendo regulant et servant. Ita cor suo dilatationis et constrictionis motu super omnia influunt membra et influendo regulat gubernat atque conservat. Et non minus per ipsum eundem motum manutinet et gubernat. Nam per motum dilatationis sibi attrahit sanguinem a concava vena in suum nutrimentum: unde fovet et restaurat. Et attrahit aerem ut per ipsum alteretur et refrigeretur. Et per motum constrictionis superfluitates sumofam sui calidi nimium intensum: imo et aliquam suffocativam expellit quibus duobus motibus eius compleitur eventatio. Attrahitione enim aeris refrigeratur caliditas cordis per se: quia aer frigidus existens positus re mittit de caliditate cordis et expiratione sumi capinof refrigeratur per acciden in quantum evacuat res calidas: quae evacuata caliditas cordis refrigerari dicitur. **E**t autem motus cordis nalis: non quia ad unam tantum partem fiat sicut motus levis in sursum et gravis in deorsum: cum motus cordis sit ad contrarias partes. Est enim compositus pulsus et tractus. id est quia factus est a principio intrinseco. Quem motum Aristoteles in libro de morte et vita dixit non fieri ab aliqua cordis virtute: sed propter motum ebullitionis sanguinis in eo contenti quoniam sit multe caliditatis actu spiritum secundum aliquam partem in spiritum ventosum resoluit qui ipsum spumificat exalationem querens. in tali autem spumificatione pergit ipsum turgescere maiorem occupare locum: vnum necessario paries cordis elevatur circumferentialiter: sic dilatatur. **R**esolutio autem spiritus illo vetoso cum sua naturali gratitudine cordis paries deficit et restringitur: hoc enim est videre consistit fieri in ostium huius ad cuius calidum agens appropinquat: ita quod etiam sperma animae alioquin hoc motus spumificat et ampullas elevat. **E**t dixit. plusquam comitator non efficit hunc motum cordis anima cum a nulla sua

Cap. ij.

Probatur
omnis motus
in corde.

De capsula
sive cellula
cordis.

De capsula
sive cellula
cordis.

De capsula
sive cellula
cordis.

De distantia
capituli
a corde
et de humiditate
in ea
contenta.

De motu
cordis
sive a quo
fiat.

sua virtute moueat. nō. n. a virtute motiua voluntarie: cū non moueat precedentibus deliberatione consilio vel voluntate. Neq; pot p voluntate cohiberi. Neq; et vt notū est fit ab aliqua virtute nali vel sensitua. fit ergo dixit. plusq; comentator a nā cui est alligata aia: q; aia nāe alligata est perfectio spūificatiōis que fit in corde. i. gūationis spūs in corde eo q; aia p viuificatione corporis eget spiritu quem vt habeat regulat calore spūm generante z regulat et ipsum spūm: z hoc nō facit p aliquā virtutē sed per suā essentia. Et hoc apparet: q; spūs non est alicuius virtutis propriū infirmū: q; uis sit cōe infirmū oīum: z sic voluit q; nā cui est aia alligata: siue caloz nālis cordis est cā efficiens motus eius: nā caliditas innata cordis agens in sanguinem attractum in cor pro nutrimento eius ebullitiōe cāt in ipso: que ebullitiō dū exierit necessario facit plus de loco occupare quare necessario paries cordis pūns illū sanguinē dilatat. Et cū nō semper stet ebullitiō: sed qñq; cessat cōtingit q; paries cordis cōstringat. Dixit. ergo apparet q; calor ille per se est cā dilatationis z per accidēs est cā cōstrictiōis. Et dixit plusq; comentator q; motus cordis z arteriarum nō est principaliter pp attractiōe aeris z sanguinis in cor sed accidit aerē z sanguinē attrahi in ipsum in spūificatiōe pncipaliter intenta in ipso motu def vacuū: fuerunt enī quidā dicētes Ari. voluisse motū cordis fieri a vacuō. Albertus tñ magnus dixit q; nō fuit hec mens Ari. cum dixit ipsum fieri ab ebullitiōe sanguinis dilatantis: z cōstrictiōe accidit: q; semper in dilatatiōe reingreditur nouus sanguis z frigidus aer in cor extinguit feruorē sanguinis cuius deficiente feruore z ebullitiōe cor cōstringit. Et dixit. plusq; comentator q; motus cordis fit quēadmodum terremotus p vapores in terra gūatos querētes exitum z occupantes maiorē locū: vnde terrā mouent. Et fit quēadmodū saltus in corpore ex vīositate grossa reclusa in suba musculor. Et subdit q; motus cōstrictiōis cordis z arteriarū est nālis: que debet eis in quātum sunt grauiā que nāliter mouent deorsum. Sed motus dilatatiōis eorū est motus corporis grauis in sursum cōtra nām suā. Dixit tamē q; motus dilatatiuus cordis pot dīci motus nālis: habita consideratione ad caliditatē innatā cordis: que dilatatiōe operatur. Et dixit q; motus arteriarū est magis pter nāz dilatatiuus q; motus dilatatiuus cordis: q; fit per calitatē spūs influxi in eas: z non per caliditatē innatā z essentialē earū. Dixit ergo q; arterie. ideo dilatant: q; replent: z non ideo replent: q; dilatant. C. Sal. vero in cōpēdio pulsū. Et Aui. prima primi. Et Auer. 2. coll. 3. z oībus medicis visum fuit q; motus cordis dilatatiuus z pstrictiuius fit p se a virtute aie mouente cor dictis motibus pp finē. s. vt p dilatatiōe attrahat aerē in refrigeratiōe z alterationē caloris: z in pabulū spūs: z attrahat sanguinē in nutrificationē z deperditi restauratiōe z conseruationē z spūs generationē. Et vt per cōstrictiōe cor a sumis capinosus z supercalefacto aere purificetur: z spūs virtutū dilatatiuus vniuerso corpori delegetur vt sit circa ipsū cor. quare vniuerso membra inesse persistant. Et ista sententia est mera veritas: qd pz: q; penes varietatē virtutis variat dispositiō pulsus principalis z per se sicut sequit effectus varietas variatiōe cause. Notū est. n. q; penes fortitudinē z debilitatē virtutis sequitur varietas in pulsu fm fortitudinem z debilitatē: velocitatē z tarditatē z alias pulsus differētiās. Et q; fiat a virtute sic probatur: quoniam illa operatio debet attribui virtuti per quam attrahitur sic hoc q; nō illud: z sū per quā retinetur z expellitur sic hoc q; nō illud: attractiō. n. determinate rei ac retentio z expulsio nō debet attribui nisi virtuti. Sed sic est: nam in dilatatiōe cordis attrahit determinatus sanguis a vena concaua: z nō attrahitur spūs simul cū sanguine in ea exis z attrahitur determinatus aer a pulmone: z non capinosus fumus

in pulmone existens: z in cordis cōstrictiōe expellit aer supercalefactus z nō ille qui per dilatatiōe imēdiate precedentē attractus fuit: sed qui ante illā: z expellit et cū illo aere z valde paucō spiritu fumus capinosus multus. Et expellit et multum de spiritu z sanguine digesto bono ad mēbra z parū valde de aere z fumo capinoso. Et fit ista expulsiō per determinata loca vt fumus capinosus z aer calefactus per arteriam venalē z spūs z sanguis bonus parte riam adorti. quare virtutis attribui qd attrahit z qd retinet z qd expellit. Neq; putandū q; finis tā magne bonitatis: z tam eximie vtilitatis fiat: nisi a virtute dispenfante z gubernante corpus que est vitalis virtus. Et non est putandū q; fiat ab ebullitiōe siue spūificatiōe: aut spūificationis rupturā. z velut a casu: z vt cōtingit motus aialis conseruatiuus z gubernatiuus. Et indecens est cogitare creatorem motū aialium cōseruatiū preferri perfectiorū motū cōtingentiū subiecisse. C. Dixit Ari. in de causis motus aialium. Dico inuoluntariū motū eū qui cordis z qui pudendi. Multotiens. n. apparente aliquo: non tñ intellectu mouet. Et non voluntarios aie motus dico sonnū z vigiliā z respiratiōe consiles: quoz nullius dñā est simplr fantasia neq; appetitus. Nō. n. fit motus cordis ab aia siue eius virtute cū consilio deliberatiōe z voluntate. quare restat q; motus cordis sit nālis factus a virtute nali illa: que fm medicos vitalis vocat: nō aut illa que fm eos vocat nālis: cū non fiat cū aliqua specie villos illius: sicut fuit motus nāles facti a virtute naturali fm medicos: sic nec et consiles motus mēbroz sunt cū villis vt motus cerebri dilatatiuus z cōstrictiuius qui ad pñlem finē fit motus cordis. Et ridiculosum quidē esset si diceret virtutem mouere villos longitudinales cordis vt attrahat aerē cuius attractiō maxime queritur in dilatatiōe cordis: bene tñ cōtingit in motibus in cordis villos eius moueri ad motū totius qui nō fuerunt creati vt per eos cōplerentur motus predicti: sed vt per ipsos cōplerent motus virtutū nālium operantiū in nutrimento sicut per eos complent hī idē motus in mēbris alijs: de quibus intellexit Aui. cū pñma pñi dixit. nullus motus fit nisi mediātibus villis. Et manifestū quidē est q; cū arteria in suo motu mouet dilatatiue fm se totā q; nō posset dilatari motū villi longitudinalis fm se totā: cū motus villi longitudinalis fiat fm oēm partē villi: z mor? qdē arteriarū ab eisdē causis z ad eosdē fines fit vt motus cordis: quare de vtroq; idē est iudiciū. C. Dixit ergo Sal. in libro de vtilitate pulsus. pulsū operas est vitalis virtus cuius pncipiū est in corde. C. Oppō. finū tñ huius. z q; fiat motus cordis dilatatiuus z cōstrictiuius a vīute nali fm medicos mediātibus villis vt sentit Sal. 3. de vtilitate pncipal. vbi dixit. Qñ ad se inuicē ymuli cordis qui fm longitudinē sunt conueniūt extēsi oībus alijs relaxatis z segregatis minor fiet. lōgītudo vero aucta fit vniuersa amplitudo in hoc dyastolat cor totū: q; aut relaxatione facta fm lōgitudinales. ad seipsos aut ptra hētibz his q; sunt fm latitudinē cor sistolat. intermedio aut tpe motū quies quedā fit breuis cū pto qdē certitudinalr corde eis q; iustū oībz ymulis agētibz: tūc z maxie obliques: nā multū adiuvāt: magis at plm operat sistolis q; in ipsis vetriculis cordis colligatiōes sūt distincte ad plm qdē roboris pueniētes sufficētes aut exētes: qñ pcederint intus ptrahere cordis tunicas. Est. n. aliquid mediū amboz vetriculorū eius velut dyaphragma ad quod terminatur distēse colligatiōes copulātes id regentibus ab extra vtroq; vetriculos cordis que tunicas eius nomināt. Qñ ergo he tunicę veniunt ppe dyaphragma extendit: tūc lōgītudo cordis: consideret aut ad id latitudō: qñ vero plm segregātur amplitudo qdē auge: lōgītudo aut fit minor. Et nimirū. nihil est. n. aliud dyastolare z sistolare cor q; vetriculorū eius amplitudinē ad plm pñtare z pcidere: ppter

in 3. de
sistolis
aut

z talis
motus
cordis
fiat a vir-
tute natu-
rali vel vi-
tali.

motus
cordis
fiat a vir-
tute natu-
rali vel vi-
tali.

qđ igit colligatiōes forte cor possidet ⁊ ynuloꝝ oēm spēm
vt indolozose ⁊ pꝛopte ad tres disponat dimēsiōes: dya/
stolatū quidē qñ attrahere apparebit aliqđ vtilium: cir cū/
tractū vero qñ vclendi est tps attractorū: sistolatū vero
qñ excernendi aliqđ superfluitatū impetū facit. Et hanc
sniam pfirmat qđ apparet de motu cordis ilico extracti a
corpore aialis qđ mouet motu dilatationis ⁊ pstrictionis
mediatibus villis cū in illo nō sit virtus. Et hñ qđē opi
niōis fuit Alber. Et Dixit Ar. in li. de inspiratiōe ⁊ expi
ratiōe qđ in aialibus sanguinē habētibus est necessitas eue
tationis caloris in fonte caloris. In corde in cuius refrige
rationē necessariū fuit motus eius. Et Gal. dixit. qđ de in
uamentis. ⁊ filr Aui. 2. pꝛimi qđ iste motus fit et dixerunt
in spūs gñationem. nisi. n. fieret aeris attractio in cor nō fie
ret spūs gñatio per segregationē fumi capinosi a spiritibꝫ
qđ expellit mediāte aere attracto cui admisceit. Et St. S.
dixit. in libro de malitia anhelitus. Calozē qui est in fini
stro vētriculo cordis ⁊ in arterijs nō solū nutritiā ab aere in
fluente per anhelitū: verū et per aerē influentē p. corporis
poros: qđ monstrat per id qđ accidit in suffocatione ma
trici. Et pꝛ in aialibus multis nō habentibus pulmōē:
quorū caloz innatus cū sit modicus nutritē ab aere influen
te per poros. **Q**uerunt tñ quidā si aer attractus per ar
terias per poros perueniat vsqꝫ ad cor. Et si quidē expellit
a corde peruenit per totā arteriā. Quibus rñdē possibile
esse aerē dictū per arterias attractū fm aliquā partē perue
nire vsqꝫ ad cor. Et consimiliter aerē a corde sumptum fm
aliquā partē peruenire vsqꝫ ad totā arteriā. Sed tamē non
in qualibet dyastole arterie aer attractus peruenit ad cor:
nec in qualibet sistole aer cordis peruenit ad totā arteriā:
sed in pluribus attractionibus ptingit illud fieri ⁊ pluri
bus expulsiōibus: nec vnus aer impedi ret alterū: qñ ipsi
adinuicē cōmīscēt. Et nō peruenit aer attractus ab arte
rijs ad cor tpe quo dyastolant: sed tpe quo sistolant in quo
tpe cor dilatat ⁊ recipit. Et filr aer expulsus a corde nō per
uenit ad totā arteriā tpe quo cor sistolat: sed tpe quo dya
stolat qꝫ tunc recipit a corde ⁊ ab extrāmo et ⁊ a venis.
Propter predicta dubitare ptingit an cor ⁊ arterie sibi
inuicē vniformiter moueant ⁊ pulsant: ita qđ corde dilata
to arterie dilatent ⁊ eo cōstricto pstringant. Et rñdē
qđ in corpore simplr sano cū cor dilatat oēs arterie cōstrin
gunt. Et cū cōstringit oēs arterie dilatant. Nam cū cor di
latat recipit ab oibus arterijs. Et cū pstringit influit in il
las. Si. n. cū pstringit cor non influeret in arterias dare
penetratio dimēsiōnū qđ essent in eo plura corpora simul.
Et si cū dilatat non attraheret dare vacuū. Apparet autē
nā cum cor recipit ab arterijs ipse cōstringunt: qꝫ inaniunt
tur. Et cū cor pstringit ipse recipiunt ⁊ dilatant. Et hoc
idem dicunt pstringere in corpore lapsi pōtionalē ⁊ vni
formē: siue iste lapsus sit sanitas nūc: siue egritudo nūc per
eādē rōnem. Et in dictis corporibus verificat: qđ dixit
Gal. qđ ex vna arteria: lz arguere super oēs. Et qđ itēz di
xit qđ virtus vitalis mouet diuersis motibus in eodē tpe
diuersa mobilia. I. cor ⁊ arterias. Sed i corpore lapsi egro
simplr vel egro: nunc lapsu disformi nō est necessariū qđ cū
cor dilatat oēs arterie cōstringant: nec ecōuerso sicut ap
paret de pulsu lateris diuersoꝝ: nā stāte multa diuersitate
lateris dextri ad sinistrū cū arterie lateris dextri dilatentur
nō est necesse arterias lateris sinistri dilatari. imo possibile
est ipsas cōstringi: nā diuersitas in motu pulsus arteriarū
nō solū dependet a corde. sed ex diuersitate complōnū re
perta in mēbris. Et Silr et ptingens est vnū hñe cor frigi
dū cū egritudine frigida in eo ⁊ cū hoc pati in crure apa
cālū tunc manifestū est qđ in eo arterie cruris non pulsa
būt vniformiter cordi suo. imo nec arterijs alijs. Nā sicut
dixit Aui. 2. pꝛimi ca. de pulsu complōnū arterie nō pul
sant vt per eay pulsus euentē pꝛincipālē caloz cordis: sed

principalis calor qui est in eis. ¶ Et q. quis posset cernere si est q. p. diuersitate op. loni in membris arterie nō vni-
formiter pulsent. ergo sūt d. esse in corpore sano simpliciter
in lapso lapsu vniiformiter: q. in ipsis est ē. diuersitas com-
plexionū mebroz. sioz. ¶ Rūdetur q. nō est sile: rō est:
q. cū oia membra p. portionabiliter se habent inter se z cor
distunc stat debita cordis p. portio super mebra oia. Natu-
ra. n. oia ordinauit cor z arterias p. conseruatione cordis
qō est bene dispositū. Et ideo quādiu stat debita p. portio
stat debitus motus in eis: z qñ variat p. portio variatur z
motus. ¶ Sciendū tamen est q. in omni corpore quocūq.
disposito necesse est cū cor dilatatur aliquas arterias p. strin-
git: z cū cōstringit aliquas dilatari. Et tales sunt arterie ma-
gne cordi propinque vt arterie adorti z yenaliz: q. cū con-
stringit cor necesse est ipsum in aliquas arterias expellere:
z cū dilatatur de aliquibus attrahere. ¶ Dicit q. cū cor di-
latatur q. quis tunc arterie p. stringant: z ep. nō tñ est neces-
sariū q. q. tpe motus cordis durat in constrictione rāto
motus arteriaz. duret in dilatatione: nec ē p. Nā in febi-
bus putridis maiori tpe durat motus cōstrictionis arterie
q. motus dilatationis. Nā i febribus putridis fistoles est
maior dyastole: qm in his febribus maior est necessitas ex-
pulsionis vaporū caloz q. attractionis: cū ergo isti motus
fiant super idem spacium in maiori tpe fieri fistoles q. dy-
stoles: quare aliqui erit q. arteria fistolabit: qñ cor nō dy-
stolat z econuerso. Quando ergo. Sal. dixit. q. arterie al-
ternati pulsan. cū cor pulsat: intellexit q. tum ad id qō sen-
titur in pectore ex pulsatione cordis. q. sic est q. eodē tpe
sentit percussio arteriarū in digitum z percussio cordis in
pectus. Sed cum cor in pectus percutit: tunc cōstringit
z elongatur: z cū dilatatur nō sentitur. quia decurritur z a
pectore elongatur cuius oppositum est in motu arterie:
nam cum arterie percutit in digitum: tunc dilatatur: z cū
nō sentitur tunc cōstringitur: z a digito elongatur.

De principatu cordis.

Lap. iij.

Hoc est membrum principale, imo principalius omni principali. Et sicut Aristoteles in primo libro de generatione et corruptione dicit, in corpore principale. Et omnia alia membra sunt ibi deferuentia: aut preparatoria aut delatoria. Ipsi enim, dicit Aristoteles, est primo genitum primum vitens: et ultimo moriens: quod patet quia si ab exuerato subito aiali accipit moueri inuenit dilataturque constrictiue ut supra. Est, enim, cor sub ipsi sufficiens et se: sed omnia alia membra indigent eo: et per hoc dicitur membrum tribuens: et non suscipiens prima primi. Cor quidem simpliciter nihil suscipit ab alijs. Non enim suscipit quid non prius datum ab eo: sed quod suscipit: suscipit secundum quid: quia taliter vel taliter permutatur: sicut nil recipit a sculptore qui massam auream illi datam suscipit caracteribus vel quolibet aliter sculpta vel insignita. Et est cor super omnia membra corporis rerum: id est ut supra in medio corporis locatum, dicit Averroes, 2º colligitur hic est locus regis ut sit regimen eius proportionatum equaliter omnibus suis circumferentibus, a medio enim facilius et commodius imprimis super omnia extrema et ipsum est in medio diligentius custodit. Unde dicit Averroes, in suo de corde, omne membrum susceptivum est lesionis preter cor: et hoc ostenditur ratione quod est principium vite. Est enim primum distributionis caliditatis in spiritibus: siue calidi spiritus ibi super totum. Unde et 1º colligitur, dicit Averroes, cor est membrum cuius complexio concitat omnibus: quia hoc membrum cum est temperatum pro maiori parte sunt omnia alia temperata: quia dato est omnibus complexionis qua agunt et patiuntur: et adhuc quoniam erit complexio aliorum distemperata sicut complexio epatis est possibile complexioni cordis non esse distemperatam per colligantia ipsius ad membra. Et de principatu eius apparet maxime: quia prima sedes est anime: et in quo secundum Aristotelem omnis anima virtus initiatur

Infectus
putridis
stolce c
maioribus
stolce.

Cum tot
est tempe-
raturarum pro-
portio
et altitudo
huiusmodi
perata.
Totus
ma sedes
nie in ip-
sum cere-
ra media
ordinatur

De fine
motuscor
dis.

Calor: &
spūs cor-
dis & arte-
riarū nutri-
tur ē & pae-
rē attractū
per poros
corporis.

Străcor,
de dilata-
re artarie
bilatent 1
eo pñrictio
pñringat.

initiat et radicat et cordis solus est principalis aie insti et eius delatoris virtutis. s. spūs gñationem faceret in ipso. n. spūs tanq̃ in armario pñet: et in ipso nālis calor custo- dif: quo mediante vita membrīs tribuit et in eis seruat. Lūg sunt mēbra corporis aialis vna multitudo a creatore bene et ordinate constituta: et in omni multitudine bene ordinata sit inuenire vñ p^m ad qd oia alia ordinant vt p oēs tales multitudines discursus insinuat: erit cōsimiliter et in multitudine mēbroz corporis aialis. Dixit Aristot. in libro de cā motus aialium: extimandū est constare aial. vel luti ciuitatē bene legibus rectā. In ciuitate. n. qñ semel ita bilis est ordo nihil opus est separato monacha quem oporteat esse per singula rerū que fiunt: sed ipse quilibet facit que ipsius vt ordinatū est: et fiat hoc post hoc ppter consuetudinē. In aialibus aut hoc idem fit per nām eo q notū est vñ quodq sic constitutū facere propriū opus. Rex itaq et monacha in multitudine mēbroz est cor et re git ordinate multitudinē suā vt hanc et variat vñ quodq mēbrum qd est ei ppiū habere et facere. Et sicut cor est oibus principalis ita est vt dignius et nobilior. Vñ dicit Sal. 7. de iuuamentis. pars sinistra ipsius nobilior est dextra: qñ effectus sinistre partis est spiritus: et qto effectus siue operatio est nobilior tanto agens ipsum est nobilior: cū. n. spiritus sit nobilior sanguine: sic et pars cordis ipsum producēs erit nobilior parte producēte seu melius continēte sanguinē: qualis. n. est pportio sanguinis generati vel contenti in dextro ventriculo ad sanguinē generatum in sinistro dicit Auic. talis est pportio ventriculi ad ventriculum: sed vt dixit Auer. colligit et sanguis stans in dextro est sicut materia stans in sinistro est sicut forma et perfectio: modo forma nobilior est materia: et dicunt. de clarat sinistri ventriculi excelentia locus eius qui eminētior est loco dextri: qñ locus supremus dignior est inferiori. Aristoteles aut de partibus aialium dixit q dexter nobilior est sinistro: quod demonstrat postemitas vite: et etiā motus in dextro repertus cū aial iam moritur: quod expectantia habet in aiali viuo subito exuentrato. Inuenit. n. presto aspiciens motū in dextro ventriculo cordis eo iam cessante a sinistro: et ob hanc causam est reperiri in propinquis morti in dextro brachio pulsū manifestiorē q̃ in sinistro: imo et frequenter pulsū cessante a sinistro est ipsum reperiri in dextro. Et hinc dicit. Auic. 13. sui de animalib? q a dextra parte cordis multū de sua vi emanat in corpus. Et conciliator sequens Ari. dixit q non valet ratio. S. quā ipse adduxit septimo de iuuamentis ad ostendendum quare est q vita et motus vltimo remanēt in dextro que est inabilitas partis sinistre ad motū ppter duritiem sui et soliditatem: maxime qñ iam virtus debilitata est: dextra vero est ad motū abiliior ppter sui mollietē: quare ad eius motū parua sufficit virtus. Nā dixit Conciliator organa in actus ordinant tamq̃ in finē ppiū: et nō econuerso: fistula. n. ap ponitur fistulatoz et nō fistulatoz fistule: vt dixit Arist. 4. de partibus aialium: vñ cū natura pduxerit organa in parte dextra talia q in eis motus cū vita pōt vltimo remanere et nō in sinistra: concedendū est dextrā partē nobiliorē esse sinistra: nā si nō natura eam nō taliter ordinasset. Et confirmat. dixit ipse. nobilitas dextri ventriculi: eo q est pziōr sinistro tēpore: et est pzius viuens factus. est. n. dexter ad attrahendū id qd ad sinistru mittit: vt a sinistro super mēbra insinuat modo attractio dignior est expulsiōe. Et dixit Conciliator q q dextrū dignius est sinistro iō quinta pars pulmonis q vtriq est media ad latus puenit dextrū vt sit ei quasi culcitra et stramentū vt firmitas vene ample. tñ et Sa. 7. de iuuamentis ait. dextrū cordis ppter pulmonē factū est. s. vt illi tribuat alimentū. Et rursum dixit Conciliator. declarat nobilitas dextri: q in aialib? suffocatis nihil sanguinis in arterijs reperit: sed solū in venis qd nō euenit nī

si virtus regitiua totius cū spiritu et sanguine totis existens in arterijs suffocationis tēpore retrahit ad cor tanq̃ ad aerē: et pertrāseunt hī ipsius parietē: perforant. n. mēdū ventriculū vtriq̃ in dextrā partem tanq̃ in eius refugiu. Neq̃ spūs qui in sinistro est dixit conciliator nobilior est eo qui in dextro q̃ superexcedēs est in caliditate et siccitate et forma spūs in dextro vtre firmat cū spūs et sanguis sit ibi plurimus et q̃stiatius: et nō adeo q̃stiatius vt in sinistro: vñ sanguis dextri pportionalior est ad sanguinē sinistri. Et subdit q dexter vter cordis principalr ppter ipsius esse existit: sinister vero magis vt per eum vita membris impellat. Dicunt tñ cor comparatū spiritui tunc sumitur pro compulsiōe eius tñ pter hoc q includat aiam. tunc a quibusdā auctoribus vocatū est ramus: spūs vero radix. Sed si sumis putat includit aiam tunc cor dicit et est radix: spūs vero ramus cum in ipso et ab ipso generetur.

De anothomia arteriarum.

Cap. iiii.



Arteria est membrū cōsimile simplex spermaticū mediocriter iter durū et molle neruorum cōparatione: et dixit Sal. in libro de differentiis pulsū q est mēbrum concatum alterius contentium. s. spiritus et sanguinis. Et dixit Auic. prima pmi q ortus arteriarū est a sinistro ventriculo cordis et nō a dextro: quia dexter est magis propinquus epati et cor habet attrahere ab epe sanguinē per venas que deseruiūt epati. A sinistro itaq ventriculo. dixit. Auic. due oriuntur arterie: arteria venalis et arteria adorti et sunt in longitudine extense: et sunt in substantia sua neruose et ligamentales: ad compositionē. n. earū veniunt villi neruosi et ligamento: in tota tamen cōpositione predominantur villi ligamento: quia fuit necessarium arteriā esse densam: q̃ habet cōtinere spiritū et sanguinem subtilem et fuit necessarium eā esse pauce sensationis ne in cōtinua motione doleret. Sunt enim dixit Auic. membra habentia motiones dilatādo se et contrahendo: et hinc est q vñ membrū motum supra musculū facit dolorē: quod tamen motū supra arteriā nō facit dolorē propter diminutā sensationē arterie. Et dixit Auic. secunda tertij. vene pulsatiles: et sunt arterie create sunt nisi vna earū habentes duas tunicas: et vnaqueq tunica. dixit Auer. primo colligit est similis alteri nisi q textura interioris tunice tendit in latitudine: et iste sunt fortiores: et textura exterior tendit in lōgitudine. et dixit Auic. tunica interior facta est fortis cum ipsa sit obuiās percussioni et motui substantie spiritus forti cuius intenditur conseruatio custodia et fortitudo: tunica vero exterior rara est et mollis similis in hoc tunice vene nō pulsatilis. Et dixit Auic. q arterie create sunt vt cor euentetur et sumosus vapor scilicet et etiam aer super calefactus in eo ab ipso excludatur et spiritus. scilicet et etiam sanguis subtilis in corde digestus membrīs corporis distribuatur: quibus scilicet spiritū et sanguine mediantibus mēbris vita. defertur. Arterie quoq cum dilatantur recipiunt tria corpora. vñ ab extra scilicet aerem per porositates corporis: et suas: et duo a corde vñ simplex scilicet spiritū et alterum compositum scilicet ex fumo capinoso et aere calefacto: et insuper recipiunt a corde de sanguine subtili: et etiam aliquando de sanguine venarum a venis eis coniunctis: sed quando constringuntur expellunt duo corpora. s. aerē que attraxerūt iam calefactū existētem: et non totū et fumum capinosum cum illo aere permixtum ad extra corpus. Et causa quidem quare spiritus vitalis in con strictione arterie qua expelluntur predicta duo corpora nō expellitur simul cum ipsis est: quia motus arteriarum fit a virtute regulante et separante nocitiū a iuuatiū in que separatione iuuatiū retinet: nocitiū vero expellit et partē iuuatiū alteri trahit. Et Ari. qd voluit q spūs

Ortus ar teriar est a sinistro vē triculo cor dis.

De tuba arteriarū.

q̃ est mē brum concatum alterius contentium. s. spiritus et sanguinis.

Propter qd create sunt arterie tria corpora recipiunt: et expellunt. et cor pora.

Et ipso
moueat
per conca
uitate ar
terie an p
stus cor
pulentia.

non moueat per prauitatem arterie sed solus sanguis per
eam mouet ipse vero solus ad membra mouet per corpulen
tia arterie. Isaac autem oppositum voluit. q. moueat per con
cauitate non per corpulentiam. Nam ipse dixit Isaac subito
mouet et pcedit ad membra et peruenit ad ea cum parietate
et claritate sua. Aui. aut prima pmi inuit q. et per con
cauitate et per corpulentia moueat. Et ostendens Sal. 16 de
utilitate particulari quoniam et per quas arterias spiritus vitalis
mouet ad cerebrum dixit q. alie sunt arterie mediastibus qui
bus vadit spiritus vitalis ad cerebrum absque rete mirabili in
quibus verbis innuit q. non totus spiritus vitalis qui va
dit ad cerebrum peruenit ad rete mirabile sed solum ille ad
ipsum peruenit qui debet postea in cerebro effici spiritus ani
malis et pillas alias venas transit spiritus vitalis ad cere
brum dans eis vitam qui non efficitur animalis sed remanet
vitalis. Et dixit Sal. 9 de utilitate particulari q. in ve
nis pulsantibus sanguis et spiritus sunt calidi sed qui est in
venis pulsantibus sanguis calidus est et subtilis primus
nature summi spiritus autem qui est in non pulsantibus modi
cus est et nebulosus. Et dixit in libro de iuuamento haneli
tus q. sanguis in arterijs est duobus modis: vno quia per
venas miseraycas non transit totus succus humidus chili
ad epas sed et pars mittitur arterie cuiusdam procedenti et dor
sor et non transit ad epas sicut oes testantur qui de anotho
mia scripserunt et subdit amplius arterie et vena simul sunt
in toto corpore preterquam autem Aristoteles in epate et splene in
guntur ad iuuicem quibusdam pelliculis in quibus sunt ve
ne subtiles per quas venas ad arterias excolatur liquidus
sanguis. Et Rabi dixit in prima particula vene pulsatiles
et non pulsatiles vicine sunt adiuncte. Et forte vena pul
satilis tangit non pulsatile et sic in totum corpus accedunt ex
proximis locis sibi et semper inuenies venam pulsatilem sub
non pulsatile excepto solo cerebro ad quod pulsatiles ve
niunt ex superius ut sit motus spiritus ad superiora velox
et non pulsatiles accedunt ad ipsum ex inferius ut fluxus
nutrimenti ad cerebrum velociter fiat. Et dixit Sal. in sexto
de utilitate particulari ut ibidem ponitur a Rabi. vene pul
satiles totius corporis sunt penetrabiles ad venas non pul
satiles recipientes adiuncte sanguini et spiritu per inuisi
biles meatus strictos. Dicunt. n. quidam q. vene et arterie
habent in corpore pariete communem fixuras quasdam habere
tem suntque in medio fixurarum istarum meatus angusti per
quos excolatur ab vna ad aliam et meatus isti in morte ani
malis non apparent propter frigiditatem stantes quasi obtu
si et hec est causa quare vena vel arteria incisa totus sanguis
totius corporis euacuatur tam qui est in venis quam qui est
in arterijs. Et dixit Sal. in libro de iuuamento anhelit?
scire oportet q. non solum a vena epistimo et ab arteria sunt mea
tus quidam ad renes. Dixit Aui. prima prima a sinistro
ventriculo corporis due exeunt arterie vna ad pulmonem
vadit et ipso partit: propterea q. aer attrahat et sanguis qui
pulmonem nutrit a corde deferatur: quia transitus nutrimenti
pulmonis est ad cor et a corde vadit ad pulmonem: et huius
partis origo est ex partibus cordis subtilior et vbi vena ad
ipsum penetrat que cum habeat vnam tunicam est ab omnibus
alijs arterijs diuersa et propter hoc vocant ipsam arteriam
venalem: arab. vero dixit Auer. vocat arteria taburidi. fuit
autem vna creata tunica ut sit mollior et lenior et ad dilatan
dum et ad constringendum magis obediens et ad resudatio
nem eius faciendum q. ab ea ad pulmonem resudat ex sanguine
subtili vaporoso qui sube pulmonis est magis conueniens
sit apta. s. qui completum digonem in corde iaz. p. pinquus
fuit et neque est ei necessaria superfluitas digonis sicut ea in
diger sanguis qui in vena currit ventre habente. i. coctura.
Et proprie quoniam eius virtus est iuxta cor et vadit ad ipsum eius
virtus facile digerere et est quoniam membra in quo pulsat est rarior.
Et non timeat cum pulsatione in illoraro si percusserit q. non

ceat ei durities. Et propter hoc in corpore ipsius non tunc
durities fuit necessarium quoniam alie indiguerunt arterie que
sunt membris duris vicine. Et hec arteria venalis in ante
cedente pulmonis parte spargitur et in ipso submergitur
quo iam in partes et ramos diuisa est. Sed cum inter duas
huius arterie necessitates comparata fuerit que attendun
tur in firmitudine et lenitate que fecit ei dilatationem fa
cile et constrictionem et resudationem eius quod ab ea resudat in
uenitur q. lenitas est ei magis necessaria quam spissitudo et fir
mitudo. Et ista quidem arteria dixit Alman. minor est alte
ra. Alia. n. arteria que est maior et quam Aristoteles vocat orti.
dixit Aui. in primis cum ex corde datur duos transmittit ra
mos ex quibus maior in circuitu circumuoluitur cordis et
in ipso conuertitur partibus et minor resoluitur et in ven
triculo spargit dextro. Quia autem post duos ramos remanet
cum separatur in duas diuidit partes: vna quarum et est ma
ior ad descendendum est apta et altera est minor et ideo apta
ad ascendendum et que est ad descendendum creata fuit in
quantitate sui supra aliam addens: quoniam ad membra tendit que
sunt plura in quantitate maior et hec quidem sunt membra que
sub corde sunt posita. Pars vero que ex duabus orthi par
tibus est ascendens in duas diuiditur partes: quarum vna
que est maior ad partem leuiam ascendendo tendit: de in
de ad partem transuerfat dextra donec ad partem lapsum
medio simile peruenit que est ibi. et in tres diuidit partes:
quarum due sunt due arterie que subethice vocantur: et dixit
Auer. q. vocantur arterie somni et a dextra et a sinistra cum
duabus ascendit quidem profundis. Pars autem et in torace
spargit et in costis primis et in sex spondilibus colli supe
rioribus et in partibus surculi donec ad caput puenit spa
tule postea exinde ad manus pertransit et membra. Pars
vero minor orthi ascendens ad partem ascelle vadit et di
uiditur sicut pars tertia maioris partis. Et unaqueque pri
ma arteriarum duarum que subethice vocantur cum ad col
lum perueniunt in duas separatur partes. s. anteriorem et
posteriorem: et pars anterior in duas sequestrat par
tes. s. in partem occultam que ad linguam tendit et ad mus
culos occultos qui sunt ex musculis mandibule inferior
is. Pars vero que manifestatur ascendit ad illud quod est
coram duabus auribus et ad musculos timporum et pertransit
eos postquam multos reliquit ramos: et ad capitis cacumen
redit: et obuiat sibi dextre extremitates cum extremitatibus
sinistre. Pars vero posterior in duas diuidit partes: quarum
minor plus ad posteriora eleuatur et in musculis qui capi
tis sunt continentes iuncturam spargit ex qua est et q. ad
basim posteriorem cerebri tendit in foramen ingrediens ma
gnus quod est coram dore m laude. Maior vero coram hoc fora
mine petroso ad rete ingreditur: imo ex eo textitur: textitur. s.
ex venis in venas et tunicis super tunicas et rugis super ru
gas: ita q. nemo ex eis vnam solam apprehendere possit nisi cum
alia continuata et cum ea ligata sicut rete. Et spargit ad ante
riora et ad posteriora et ad dextra et sinistra et vadit per totum
rete. Deinde aggregat ex ea par sicut erat et formatur ei pa
niculus et ascendit ad cerebrum et spargitur in ipso in pan
niculo subtili et postea interius in cerebro in suis ventri
culis et in siphac ventriculorum eius et ramosum suorum ori
ficia sibi obuiant que ascenderunt quemadmodum venarum
ramorum officia non pulsatilia que descenderunt: non autem fini
ta fuerunt ista ascendentia et illa descendentia nisi propterea
q. illa sunt rigantia et fundentia sanguinem: quoniam melior ex
sitibus vasorum fundentium sanguinem et rigantium est
ut eorum extremitates sint capita ad inferiora habentes:
sed ista squamentum prestat in dando spiritum. Et spiritus
quidem est subtilis ad superiora mobilis: et neque est necessa
rium vasorum capita ad inferiora reducere donec fundatur: imo
si hoc foret multa inde pueniret effusio sanguinis qui eis
associa: et difficultas motus ad superiora spiritus in eis: quoniam mo

De ano
thomia ar
terie ad or
ti.

De mo
thomia
seriarum
subethice
ru et car
dium.

De ano
thomia
seriarum
subethice
ru et car
dium.

De ano
thomia
seriarum
subethice
ru et car
dium.

De ano
thomia
seriarum
subethice
ru et car
dium.

De ano
thomia ar
terie vena
lis.

tus ipsius ad superiora est facilior: et per illud quod in ipso exit
 de motu ex subtilitate sufficit in eo quod ex ipso ad cerebrum
 vadit illud quod est nocere et tabefacere ipsum: et sub cerebro
 quidem non fuit extensum rete nisi ut in eundo incedat sanguis
 qui est materia spiritus qui in eo existit: et copioni cerebri post digres-
 sione similem: et deinde secundum ordinem ad cerebrum vadit: et rete qui
 de inter eos et puniculum durum est positum. ¶ Pars autem orbi
 descendens secundum suam rectitudinem incedit donec super quintam
 mittit spondilem cuius situs capitis cordis situi est opposi-
 tus: et ibi quidem est pulmo sicut accubitatio et sustentamen-
 tum ipsius ad hoc ut iter ipsum et ossa dorsum separationem faciat.
 Meri quoque cum ad hunc pervenit locum ab eo ad dextram de-
 clinat: et non secundum rectitudinem transiit: deinde cum puniculis ap-
 prehensus incedit cum ad dyaphragma pervenit ne ipsum coangu-
 stet. Et hec quidem arteria descendens cum ad quintam spondilem per-
 venit ad inferiora transiit extendens se supra dorsum: deinde
 de ad os pervenit quod est albamus in ultimam spondilem dorsum
 et cum est in parte pectoris rectitudine: et transiit inde dimittit
 ramum subtile parvum: et dispersit in receptaculo pulmonis
 quod est ex pectore et per hoc receptaculum intellexit suspensorium
 pulmonis: et perveniunt ipsius extrema ad canam pulmo-
 nis. Et ipsa quidem arteria descendens non cessat dimittere in
 omnibus spondilibus: per quas vadit ramos qui ad costas et
 nucam incedunt. ¶ Cumque pertransit pectus due ex ea divi-
 duntur arterie que ad dyaphragma penetrant: et in ipso divi-
 duntur a dextra et a sinistra: deinde dimittit arteriam cuius ra-
 mi in stomaco et epate et splene sparguntur: et ipsius rami ab
 epate egrediuntur: et ad vesicam tendunt: et postea oritur arte-
 ria que agedega que sunt in circuitu minorum intestino-
 rum et colon vadit. ¶ Deinde post hoc tres separantur ab ea ra-
 mi quorum minor reni sinistro propius est: et in ipsius spargit
 fasciculi et in corporibus que ipsum circumdant: eis iuvamen-
 tum prebet dando eis vitam. Alij vero duo ad duos vadunt renes:
 ideo ut cum eis ren sanguinis aquositate trahat. quoniam multo-
 ties a siccitate in intestinis sanguinem trahit non purum. ¶ Postea
 due separantur arterie que ad testiculos vadunt: sed que ex eis
 ad testiculum pervenit finitrum ei semper associatur que ad renem
 pervenit finitrum: imo foris sita est cum non est illud quod ad testiculum
 pervenit finitrum nisi tamen ex rene sinistro: et eius quidem que ad
 dextrum pervenit testiculum origo semper est ex maiore arteria:
 et raro contingit ut cum aliqua que ad dextrum pervenit renem
 associetur. ¶ Postea ab hac maiore arteria due separantur ar-
 terie que in vasis venarum sparguntur que in circuitu sunt recti in
 testini. Et rami qui sparguntur in meri et in foramina spondi-
 lium ingrediuntur: et vena que ad duo vadunt vena et alie que ad
 testiculos vadunt. Et ex istis est summa vas egreditur parvum
 quod vadit ad vulva preter illud quod nominabimus postea: et
 istud est in viris et mulieribus et miscetur cum eis vena non
 pulsatiles. ¶ Post hec maiore arteria cum ad finem pervenit
 spondilium dividit cum vena non pulsatili que sibi associatur in
 duas partes secundum similitudinem laudat hanc grece. 7. Et una pars
 eorum dextras: et alia sinistras: quas vnaqueque super os alba-
 nus equitat vadens ad coras: verumtamen antequam ad coras per-
 veniat vnaqueque ipsarum venam dimittit: que ad vesicam redit:
 et ad summam sibi apud summam obuiant: et in non notis manife-
 ste apparet: sed in pletis ipsarum extrema sicca fuerunt et
 radices remanere earum: et ab ipsis dividuntur rami qui in mu-
 sculis sparguntur que super os albanus sunt positi: et illud quod
 ex ipsa ad vesicam pervenit in ea partitur cum penetraverint ad
 virgam ipsius residuum in mulieribus vadit ad matricem et est
 parvum. ¶ Due vero partes descendentes in coras in duos
 dividuntur ramos magnos: siluestrem. et domesticum et ramos
 in musculis qui sunt ibi passim dimittit: postea descendit et
 declinat ex ea ad interiora rami magnus inter pollicem et
 indicem: et quod remansit occulatur: et ipse quidem in plio partium pe-
 dis penetrat tense sub ramis venarum non pulsatilium. ¶ Ex
 his autem pulsatilibus non associantur sicut due que ab epate

ad sumē in corporibus nō natōrū perueniunt ⁊ ramis pul
satis nō pulsati filis: ⁊ pulsatis que ad spondilē perue
nit quinta ⁊ ascēdens ad labiat: ⁊ ascēdens ad ascellam: ⁊
due fubethice cū spargunt in reti ⁊ in secundina. Et illa q̄
peruenit ad dyafragma: ⁊ illa que ad epar cū suis penetrat
ramis: ⁊ illa que ad stomacū ⁊ epar ⁊ plēnem ⁊ intestina
venit ⁊ ille que de myrach ventris descendunt: ⁊ vene que
sunt in osse albanus solūmodo. Cumq; arteria vene alio/
ciatur non pulsati super dorsum equitat arteria sup venā
non pulsati propterea vt ignobilius ambarū sit deferēs
nobilius. In mēbris autē manifestis arteria sub vena non
pulsati submergitur: ideo vt sit magis cooperta: ⁊ magis
recta vel tuta: ⁊ sit vena non pulsatis sicut clipeus ei.

De egritudinibus accidentibus cordi. Lap. v.

Egritudines cordis aliqui sunt pp seipsoz
z aliqui per alia mebra. Et Aui. dixit, egritu-
dines cordis qñqz accit ei in sua pprietate. i.
pprie pp cam in seipso. Et qñqz accit ei per
coitate ad alia mebra. Et Sera. alr dixit egrit-
tudines cordis qñqz adueniunt ei ex alio sicut egritudo ac-
cidens ei ex stō vel mīrice: aut mebro alio cōicante sibi: aut
adueniunt ei egritudines in seipso. ¶ Et adueniētes ei in
seipso sunt tres: qz aut siliū partū aut instrales: aut solō
pīnuitatis. Dixit Aui. aut sūt pōtionales pure. i. sine māz
aut cū mā. Et accidunt ei egritudines cōpōnis sicut opōlo
que accidit in venis cordis: z vō dixit Ras. 7. continentis.
aut in occisibz iparū: z aliqñ egritudines situs sicut est il-
lud qd accidit ei de coartatione declinante ipm ad aliqñ
locū nō nālem facta ab humiditate cōpessiua cōtenta in ca-
psula eius. Et accidit ei egritudo in nā cōi. s. resolutio sin-
gularis que accidit in ipso. ¶ Et dixit Sal. passio propria
cordis aut est simplex: z est mala complo fm plm equalis:
aut inequalis: aut est cōposita: aut apa. ¶ Dixit Sera. egrit-
tudines siliū partū sunt sicut syrugis. i. 3*. spēs ethice: z
mutatio cōplōnis absqz ordine: z est illa que fit in hora sin-
copis ex malitia cōplōnis. Et egritudines instrales sunt si-
cut amellure z flōn z apa durū que sunt in pāniculo con-
finēte cor: z humiditas aggregata in eo. Dixit. de ista hu-
miditate Auer. colliger. 3. S. dixit. qz cor sustinet egritudi-
nē materialē. i. quādā humiditatē aquosam in suo pāniculo
generatā: qua. s. humiditas qñ minui prouenit egritu-
do que vocat' raudi. i. psumptio: z sonat in latino lique-
factio totius corporis. Et solō cōtinuitatis. dixit Serap.
est sicut foramen perueniens ad interiora eius. ¶ Dixit
Aui. egritudines materiales sunt: qz colligif materia: aut
in venis z arterijs eius: aut inter capsulā cordis: z ipm ex
qua materia discrafiatur cor f3z cōplonē eius ad calm sic-
cū frim vel humidū. Et hec mā iocitio locis collecta vtpm
est humiditas que multoties ibi colligif: z multiplicata
coartat z impedit cor a dilatatiōe sua: z suffocādo interfici-
cit. Et qñqz colligif mā in porositatibus cordis. ¶ Dixit
Auer. vbi supra accitū que superueniūt cordi sunt sinco-
pis cardiaca z tremor: ille qñ exeunt virtutes pulsatile
a sua natura. ¶ Et dixit Alm. erit mala pōlo nō mālīs si-
cut in febie ethice: z aliqñ materialis sicut qñ recipit san-
guis qui est in eo: alqzā permutationē: z vlr dico qz non
est impossibile vt veniat super ipsum oīs mala cōplo ex-
cepto vt nō sit cū apare. ¶ Dixit Sera. egritudinū que ad-
ueniunt cordi proprie in seipso: aut sunt ex eis que sanan-
tur: aut sunt quibus nō est sanatio: z que sanātur sunt ille
que sunt siliū partū: z ille que accidunt ex mutatione
cōplōnis in corde inordinata. sup. ac ēt egritudines instra-
les. Reliqua vero duo gñā. s. solutio cōtinuitatis z egritudo
cōposita sunt ex eis quibus non est curatio. ¶ Ex apa-
tibus que vehemētius interficiunt cum velocitate est alme-
fice z flōn: z hoc est propter vehementiam accidentium

Etia eoz
possit pati
apostema.

Etia eoz
possit pati
apostema.

Etia eoz
possit pati
apostema.

Etia eoz
possit pati
apostema.

Cor suffi-
net vlcera
et bothor
aliquo spa-
cio tps.
Dolor
vehemens
in corde e
mortalis.
Epar in ca-
psula cor-
dis eueni-
ens gimus

Omnia in
renu ca-
lor valde
et frigus
intensum
valde i cor-
de interi-
unt.

eoz q sunt maxime febzis vehemetissima et dolor acutissi-
mus. De solone tñ cōtinui et apate cordis dixit Sal. pñ
mo de interioribus. cor impossibile est pati apa. similiter
quoq dixit Mes. et Auer. colliget. 3. et Aui. pñma pñmi. et
haly. dixit. impossibile est vt apostemet cor. aut sequat ip-
sum opilo in plures eius vñtres sicut possibile fit illud in
cerebro. Nā mors antecedit illud. Sñ de interioribus. in-
nuat. cor possit pati apa cū ipm sequi ad solonē cōtinuita-
tis in eo facit nō pueniētis ad vētriculos dixit. q. voluit.
9. tera. et Raf. et hoc voluit in diuisionibus. Propterea
dicit. cor nō patit apa pñmatū. i. qd deueniat ad statum.
qm cū sit cor radix oīum virtutū et apa sit egritudo valde
ledēs et ex parua lesione in corde sequet magnū nocumen-
tū in toto tñc est qd ad magnā lesionē in corde sequente ad
apa in ipso sequet mors pus qz cōfirmet apa: nullū ergo.
dicit. apa in corde puenit ad statū in clusivē: qm pus mors
sequit p viā suffocationis accidētis ex apate phibēte debi-
tā respirationē et sufficientē mūdificationem in tāto tpe q
calor nālis suffocat pus qz pueniat apa ad statū. C Dix-
xit. 6. 5. de interioribus. et ponit 7. cōtinētis. impossi-
bile est q in corde fiat putredo. ait Raf. dico in corde nō fit
putredo ex maturatione apatis calidi sed mors sequit an-
te qz apa maturet in corde. C Dixit Sal. apatis calidi vir-
susceptibile pñm in corde. Et Zoar. dixit. accidit
in corde apatū. i. calidū pñcipia. sed anqz percipiatur de
eis cōtingit repēte sine mora mori: eo q apa calidū pp sui
magnitudinē et vehemētiā quā puenit in corde euēntiōis
et mūdificationis. phibet statim a debita euēntatione et mū-
dificatione: vñ calor eius suffocatus extinguit. et sic interfi-
cit in pñ et puenit ad augmētū. Frigidū vero apa: qz nō po-
nit tantā necessitatē euēntationis et mūdificationis pōt pueni-
re ad augmētū in clusivē et durare p totū augmētū. Et sñ
molle propter eandē cām qzuis rarissime fiat in corde apa
molle sicut nec durū pp fortē calitatē cordis. De solutio-
ne aut pñmitatis in corde. dixit Sal. 3. de interioribus. si
vñqz ad ventrē aliquē eoz qui in corde sunt quid perforat
veniet confestim moriunt. emorosaice. als. emorosaigia. i.
per fluxū sanguinis et magis si sinister vēter cōtingit pfo-
rari. Nō pertransēte vero perforatē in ventrē: sed in cor-
pore cordis figurari nō solū eadē die qua cōtingit perfora-
ri vixerūt: sed et superueniēte nocte flōnis. i. rōne facta mor-
te: et nō sanguinis. i. fluxu. C Dicit. in corde posse accidere
vlcera bothoralia tolerabilia. i. que tolerant spacio aliquo
pp paruitatē eoz: tandē tñ interficiunt. Dixit Raf. 7. cōti-
nētis. post fluxū sanguinis nāli nigri. C Dixit Aui. cor
nō tolerat nocumētū dolorū: et intellexit de dolore vehe-
mēti et vltimato: nam oīs dolor vehemēs in corde est mor-
talis. C Dixit Aue. colliget. 3. Medici dñt. q pōt genera-
ri apa in suo pñculo. i. capsula: et q si medicus accelera-
uerit curā pōt curari: et si nō moriet. C Dicit. omne apa in
capsula cordis euēniēs fm plm est perimēs: et semper est
perimēs quodcūqz confirmat. Aui. tñ dixit. q apa durū et
et molle euēniēs in capsula aliqñ durat tpe lōgo. C Sal. 3.
de interioribus. caplo. 2. recitat q habuit symia: cuius cor
pus cōtinue consumebat et ea mortua anothomatizauit
eā et inuenit oīa mēbra eius sana in capsula tñ cordis repe-
rit grossitiē pter nām humiditātibus plenā sicut sunt huius
mores quos in vesica aliqñ inuenimus. Et recitat de gallo
in cuius cordis capsula reperit grossitiē lapideā nō habē-
tem humiditatem sed quasi pelliculas supra alias positās.
C Dixit Aui. qm puenit calor purus. i. intensus valde:
aut frigus intensum valde ad cor moriet ille cuius est. Et
dixit. se vidisse cōgelatum. i. resolutū et ex hoc mortificatū
vel congelatū vt sonat vocabulū loquēz tamē iam moriet
bas siue sudore in resolutū vel cū sudore in vere cōgelato.
C Dixit Serapio. ex eis aut que interficiunt absqz velocitā-
te vehemētis est species de febribus ethice: et dicit de febri-

bus ethice vt per hoc daret intelligi q tam de ethica sene-
ctutis qz de febre ethica intelligeret. Serapio. n. appella-
uit febres calidas et frigidās. Et Aui. dixit. cū confirmat
in corde malitia cōplexionis nō recipit curā. Dicunt. non
intellexit Aui. de malitia cōplexionis cōfirmata rōne tem-
poris morbi: que est cū puenit ad statū in clusivē. Nā vt
sit febzis in statu nō posset curari: nec de confirmata rōne
inherendi morbi que est quādo nō est in fieri sed in facto
esse. et independens a causa. Nam si sicut nō pñma species
ethice et pñcipiū secunde nō posset curari: sed intellexit
de cōfirmata rōne vltimitatis malitie. Nam oīs cōplexionis
malitia taliter cōfirmata nō sanat in aliquo mēbro sed bñ
alia ab ipso: vñ fit q minor gradus malitie in corde maior
reputāus est qz gradus aliquātulū maior in alio mēbro.
Unde et dixit Aui. q malitia cōplexionis in corde nō cōfir-
mata non est facile receptibilis cure. C Dicunt. q species
malitie cōplexionis nō cōfirmata in corde est difficilis cogni-
tionis: verū est a tota spē curabilis nisi errore impediatur:
qzuis non facilius: sed q est confirmata est facilis cognitio-
nis et impossibilis curationis. C Dixit Mes. egritudines
cordis sunt debilitas pulsus: tremor et sincopis: hoc tñ in-
quantū sequunt egritudines predictas sunt proprie acci-
dentia eaz: sed inquantū sequunt cās egritudinū dictarū
sunt pprie morbi vt dicit quidā. Attamen qz oīa predicta
sunt proprie actiones lesiō proprie sunt accōtia: verū in-
posita sunt ad significandū egritudines: et inter egritudi-
nes ab auctoribus numerant et eo maxime: qz egritudo
has lesiones percipit: et ex ea perceptione se egrotare as-
serunt: qz ppter earū vehemētiā ad se curam diuertunt.
Curatio aut pprie debet egritudini. Et dixit Mesue. he-
quidē egritudines easdē fere habēt radices nō aliter disfe-
rentes nisi sicut debile et forte. Causantia. n. has egritudi-
nes cū sunt debilia et remisse imprimētia faciūt debilitatē
cordis: amplius aut eleuata vt imprimant agitationem lesi-
uam in ipso faciunt cadere diuersitatē in differētis motus
cordis simplicibus perceptibilē que a magno ad paruum:
a veloci ad tardū: a raro ad frequentē: et eo tñc sunt con-
stitutiones due aut enim sunt nō integre neqz in omni sed
cū quadā interpolatione et vicissitudine: et sic fit pulsus cor-
dis: aut integre cū quadā continuatiōe: et sic fit tremor cor-
dis: cūqz. n. vehemētiora sunt vt imprimāt vehemētius
impressiones fortius ledētes et impediētes aut pñfocan-
tes motus eius: aut sepeliētes spūs ad interiora: aut inter-
cidentes: aut cōgregātes eas ad pñcipiū: aut refecantes
absqz eo qd est in radice faciunt sincopis: vñ cōfuentia autē
ea vltima victoria supra nām ita vt abscondat spūs et calor
viter aut extinguat in mūera sunt causa mortis. Sic igit
habent predictę egritudines ad se habitudinē fm quā vna
precedit alteram: et portendit illā: et perducit ad eā maxime
cū a causis pueniunt magnis: vñ debilitas cordis cardia-
cam siue pulsū cordis: cardiacā tremorem: tremor et sincopis
pñcipis: subitanēam portendit mortem.

Egritudines aut que euēniūt cordi per cōitātē.
dixit Aui. aut sunt ppter cōitātē
capsule: aut cerebri: aut lateris: aut pulmonis: aut epatis:
aut intestinoz: aut alioz viscerū: et proprie stomachi: et qz
per cōitātē totius sicut in febribus. C Et passio quidē
in corde ppter cōitātē alioz mēbroz puenit: aut q aliud
mēbrū nō trāsmittit cordi: qd dñ fm naturā sicut epar nō
trāsmittit sanguinē cordi: aut sicut cū cerebrū nō trāsmittit
eis spiritū aialē: vel nō trāsmittit eū ad oia fragma. et la-
certos anhelitus: et nō fit anhelitus sicut debet et ppatitur
inde cor aut qz mēbrū trāsmittit qd nō debet trāsmittere: fi-
cut cū ex cerebro pñia arteriarū penetrat melia in ipso mul-
tiplicata ad cor: et excitat tristitiā tremorē cordis et casum
vñtis. Et sicut cū ei trāsmittit epar sanguinē nō laudabilē
grossū calidū et frigidū. Aut fit cū ab alio mēbro cōi-
catur

Que fin
egritudi-
ne cordi
et qd ac-
ciderit
naturā.

De egritu-
dine cor-
dis p cōi-
tātē.

est cordi mala q̄litas per alterationē partis post partē aut
pp vicinīatē sicut cū patit̄ cor pp apā pāniculi sui vel alio
rē mēbroz sibi vicinor̄z sicut cū cōicat̄ oī stōi z ip̄i stōi
maco q̄n ledit̄ ab humoribus malis viscosis vel mordica
tūis vel vomitu laborioso vel mordicatiois aut vernib⁹
in eo contētis: z tremore oris stomaci: z accidit pp hoc tre
mor cordis: aut in dolore maxime oris stōi q̄n fit vehemēs
z peruenit ad cor: q̄nq̄ interficit. Aut fit pp mutationē
māe male ab alio mēbro ad cor: sicut cū permutat̄ materia
sq̄uārie pleuretis: vel peripleumonie ad ipsum cor: z est
talis permutatio timorosa valde: z q̄nq̄ suffocat z interfi
cit subito. **C** Dixit Auer. mēbrum qd maxime cum corde
cōicat̄ est os stomaci. **C** Cōitates sū q̄n cadunt inter cor z
alia mēbra z pāniculū eius. i. per pāniculū eius z eo me
diantē: vel rōne sui. dixit Aui. nō opz vt consequant̄ perni
ciē s̄ si est apā. i. q̄uis sit apā cā cōicatiois dū apā nō est
calidū: q̄ ip̄sum est tñ perniciosum: z oēs isti modi redu
cunt̄ ad modū in quo trāsmittit̄ qd nō dz. **C** Dixit Sal.
3^o de interioribus. capsula cordis si infirmet̄ nō ex nobili
bus mēbris cōputabit̄. s̄ q̄tū ad magnitudinē lesionis
inde sequendā z mortis suffocationē nisi cū ipsa calida ha
bente apā cor pp colligantia patiat̄. Sed cū sola capsula
patiet̄ sicut cetera mēbra que sunt creata ad custodiendū
z cooperiendū vel defendendū alia membra nobiliora
nō deducit infirmum ad mortis suffocationē.

C De signis dispositionū siue complexionum naturalium
cordis. **Lap. vj.**

Aicenna octo posuit fore ea qbus mē
diatibus significat sup dis
positiones nāles cordis que sunt pulsus anhe
litus creatura pectoris q̄ nascunt̄ sup pectus
z tactus corporis. al. pectoris: z qd accidit in
ip̄so: z mores z fortitudo z debilitas corpo
ris z meditationes. Proprius tñ significans cōplexionem
cordis. dixit Auer. 4^o colliget̄ est pulsus: q̄n vt dixit Sal.
1^o pulsū. Impossibile est quin mutant̄ arterie vtr̄ in cor
dis passione pp societate ipsar̄ ad ip̄sum. Et significat tam
pulsus qui reperit̄ in pectore ex motu cordis q̄ ille quifre
perit̄ in arterijs. Et post pulsū. dixit Aue. est anhelitus.
ipse. n. qz fit in finē cordis. s̄ in euentationē eius significat
super ipsius dispōnes: cū variet̄ s̄m variationē finis. s̄ ne
cessitatis euentationis cordis. Et creatura. i. plasma pecto
ris significat sup dispōnes cordis maxime s̄m sui magnitudi
dinē z paruitatē z mediocritatē ipsius. Et qd nascit̄ sup
pectus. s̄. pili z tactus ē pectoris al. corporis: z qd accidit
et in ip̄so significant sup dispōnes cordis sicut significat
effectus sup suā cām. **C** In iudicando aut sup cōplonē
cordis p mores opz attēdere pditionē quā addidit Sal. di
cens q̄ quicquid de moribus bonis z malis dicat̄ ad signi
ficandū crasim cordis hz veritatē si illi mores nō fuerint p
doctrinā vel per p̄liam adepti sed sint a nā insiti. **C** Dixit
Haly. q̄ hz homo per doctrinā posset assuesci alijs morib⁹
ab insitis a nā: tñ semper vnū restat signū ad iudicandū de
crasim cordis per ip̄sos: z est q̄ si hōmo sit assuetus per do
ctrinā facilius redit in mores insitos a nā: z posuit exem
plū de quodā qui erat in moribus nāliter furiosus: qz cali
di z sicci cordis erat intravit monasteriū z per doctrinā
bene se regebat a furia: verū si aliqui molestabat̄ facilius
redibat in furiam consuetam naturalem.

Signa quocq̄ cōplonis calide nālis sunt. p^m est. dixit
Sal. in tegni. audacia z ad actiōes impigritia
z hoc q̄n nō multū excedit sed si ad vltimū veniat calidi
tas: ita q̄ multū excedat a temperamēto tunc nō solum est
audacia: sed furor z mania cōfidentia. i. furor cū aggressi
one rerū periculosar̄: ppter p̄sentationē diuersar̄ spēz
z est hic furor s̄ilis furorū maniacor̄ qui cōtingit ppter in
temam calitatem facientē immensam ebullitiōē pp quam

diuerse spēs imaginatiue presentat̄ diuersis vaporibus ad
cerebrū eleuatis. **C** Aui. vero dixit. ira z audacia z furio
sitas z leuitas motuū signant caliditatē cordis: z hz verita
tē si tales dispōnes fuerint nāliter insitē: nō aut si fuerint ex
malitia vel studio seu consuetudine acquisite.

C 2^m signū est dixit Sal. in tegni. his est pilosum pectus z
circa hypocōdria z his proxima. Est. n. in partibus illis
mā piloz multa: ex forti. n. caloris actione in humidū par
tū predictar̄ multus fumosus vapor insurgit qui est mā
pili. **C** Et Aui. dixit. pili ori supra pectus si fuerint pluri
mi z pprie crispī signant caliditatē cordis. Et hz veritatē
si nō fuerit alia cā p̄hibitua ḡnationis piloz vt aeris mul
ta frigiditas: vel regio multū humida z afficiant nisi sit cā
generationis piloz in dictis locis presentia multe māe si
cut est in cōplone multū humida in qua oriunt̄ multi pili
supra pectus dato q̄ cor sit frigidū: aut si cōfesset̄ tñ in tali
casu pili illi nō sunt grossi neq̄ crispī. Dicunt iudiciū sumi
pt̄ ex pilis presupponit̄ eratē cōuenientē generatiōi eoz.

C 3^m signū est. dixit Sal. q̄ in pluribus eoz totum corpus
reddit̄ calidū nisi cōtra operet̄ epar. **C** Unde dixit Auer. 4^o col
liger. scias. q̄ ad calozē cordis sequit̄ calor omniū mēbro
rū excepto q̄ nō sit resistētia accidentalis a mēbris habentibus
dominationē in corpore: sicut sunt epar z cerebrum.
etenim possibile est q̄ ex parte istoz duoz mēbroz ex par
te mēbroz cōstitutū ex quibus sunt cōposita sit cōplō frigi
dior debito: tunc erit cor calidū z cerebrū frigidū. Et di
xit q̄ in habēte talē cōplonē refrigerabit̄ in fine cor. z ma
xime q̄n dominabit̄ frigiditas: qz hoc mēbrū nō est factū
ad cōtemperandū caliditatē cordis. **C** Aui. aut dixit cali
ditas totius corporis signat caliditatē cordis: qz ex corde
calido per influxū fit totū corpus calidū. z hoc nisi resistēs
fuerit ip̄le z epar cū frigiditate sua: qz tūc nō reddīt totum
corpus calidū. **C** Dicunt ex cōtraoperatiōe cuiuslibet duoz
mēbroz cū frigiditate sua nō reddīt corpus totū calidū ex
corde calido: verū maior est resistētia cerebri in hoc q̄
epatis: intantū q̄ si cerebrū fuerit multū frigidū tñ insu
gidabit̄ q̄ in fine totū corpus reddīt frigidū. Et dicunt cō
tra operatiōe epatis in hoc maior est ea q̄ splenis. itūto splen
tristis: aut nō contraoperat̄: aut modicū: z ideo neq̄ Sal.
neq̄ Auer. de splene in hoc fecerūt mentionē. hoc itaq̄ si
gnū non est pprium: q̄n. n. sanguis z spūs influxi a cor
de calido super toto habeat reddere corpus calidū: itū qz
nō solū dependet calitas totius ex influxu cordis: sed etiaz
cerebri z epatis ideo nō pprie iudicat̄ per ipsū super cor.

C 4^m signū dixit Sal. est pectoris latitudo. nā calitas cor
dis dominans s̄m p̄mā generationē dilatat z augmentat
mām in circuitu eius: vñ reddet̄ pectus z qd est in circui
tu eius magnū latū: z est verū. dixit Sal. nisi cōtraoperet̄ in
hoc cerebrū. **C** Et Aui. dixit. pectus amplū latū si nō fue
rit tale pp cerebrū magnū signat calitatē cordis. Modus
aut cōtraoperationis cerebri in hoc est: q̄n nuca in magni
tudine sua pportionalis est magnitudinē cerebri a quo ori
tur: z spōdilia pportionant magnitudinē nuce z coste pro
portionant magnitudinē spōdiliū: z pectus necessario se
quit magnitudinē costarū: z qz caput pportionalē magni
tudinē cerebri hinc est q̄ s̄m hāc viā pectus pportionatur
capiti. **C** Dicunt p̄dictū signū hz veritatē vt in pluribus: qz
possibile est cerebrū esse magnū pp multitudinē māe p̄ane
z tūc nuca nō erit necessario magna: z per p̄ns nec spōdiles
neq̄ coste neq̄ pectus. Nec in tali casu pectus pportiona
tur capiti. Et iō subdit Sal. si cū p̄no capite torax magnus
fuerit: magna cognitio caliditatis cordis est hec: qz signū
est q̄ torax nō est magnus pp calitatem cordis. Sicut et in
opposito q̄n cū magno capite torax est p̄uus est mania cō
gnitio frigiditatis cordis pp oppositā cām: z iō dixit Sal.
q̄n torax pportionalē capiti magnitudinē tūc erit hē signū
iudicandū est sup cōplonē cordis. **C** Notant aut q̄ q̄uis

cor et cerebri possint esse cā magnitudinis pectoris cor tñ magis est cā ei? qñ cerebri? qñ cerebri solū pp māz h? cor aut pp efficientē et pp finē. Et hoc signū ē nō est pprium. **C**5^m signū dixit Sal. est pulsus velox et spissus. Et Aue. dixit 4^o colliget. qñ pulsus est fortis. i. magnus: aut velox aut spissus significat calozē nisi cōtingat pp stricturā nālē in locis arteriarū: qñis hoc raro accidat in pplone calida: qñ nāe calitatis est extēdere partes et aperire nisi forēt sicce eo qñ siccitas resistit extēsiōi: et sic cū siccitate associat durities tactus signū vltimitatē siccitatis. Et Aui. dixit. pulsus velox magnus et frequēs significat caliditatem cordis. **C**6^m signū dixit Sal. est magnitudo respirationis. i. anhelitus. Et Aue. dixit. anhelitus supra idē qñ pulsus. Et Aui. dixit. anhelitus magnus velox spissus et calidus. **C**Notat qñ non ad omnē caliditatem cordis requiritur velocitas et spissitudo pulsus et anhelitus: sed solū ad eam que est multum intensa. Sed ad caliditatem cordis nō multū excessiuam supra tēperamentū sufficit magnitudo. Et ad significandum hoc Sal. in signo sumpto a pulsu explicuit de velocitate et frequentia: et nō de magnitudine: et in sumpto ab anhelitu explicuit de magnitudine: et nō de velocitate neq; de frequentia. Et notant. qñ in hō dispōne dyastoles et sistoles augeant: plus tñ augeat dyastoles qñ sistoles: qñ in simplici complone cala cordis supra tēperamentū plus eger necessitas euēctationis calozis qñ expulsiōis humorū: l. n. multa caliditas multā faciat effumationē multū et ex ea resoluit insensibiliter et aliter qñ per pulsum et anhelitum.

C7^m signū dixit Aui. est qñ meditationes cū declināt ad inquisitionē sollicitudinis. i. multitudinis curarū: et disunitionis et contentionis et discordie significant debilitatem cordis non temperatam: sed excessentem caliditatem: qñ ab excessente caliditate procedunt sollicitudo curarū et rixes sed quando caliditas non multum excedit est bonitas crudelitatis: qñ omnibus credit et spaciositas spei qui est calidi cordis cito deliberat et cito iudicat.

Complerionis aut frigide naturalis cordis signa sunt. Primū est. dixit Sal. in tegni in frigidioze corde pulsus sunt minores cōpetentibus: nō tñ sunt de necessitate tardiores aut rariores. De quo dicto Sentilis reprehendit Sal. d. qñ si pulsus sunt paruiores de necessitate sunt tardiores et rariores: et hoc probat auctoritate ipsius Sal. in lib. de diſiſia vbi ait. qñ parū ea que sū nām caliditas diminuta facit pulsum minorem: multū vero tardioze: plin aut rariozem. 2^o auctoritate Aui. 2^o terrij. qñ pulsus sunt parū tardi et rari 3^o rōne sumpta ex verbo Aui. 1^o. primi. vbi dixit. virtus cū diminuta necessitate nō multū minuit ab equali: ergo nō multū facit pulsum parū: ergo necessarius est ipsū esse parū tardū et rari: qñ si nō multū minuit pulsum facit ipsū minus parū qñ debeat pro necessitate diminuta: ergo faciet ipm tardū et rari. 4^o rōne sumpta ex verbo Sal. 2. pulsus. vbi dixit. qñ per augmentū necessitatis vltima dīa que acquiritur est spissitudo. 1^o est velocitas: et prima est magnitudo. Et sic per oppositū ad diminutionē necessitatis. pma dīa que acquiritur est raritas. 2^o tarditas et vltima paruitas: ergo nō pnt esse pulsus parū quin sint tardi et rari. Neq; qdem hoc mirū est. dixit Senti. qñ virtus satisfaciens necessitati dīa satisfacere illi cū differentia cū qua melius pōt: et talis differentia est magnitudo: ita qñ si prius satisfacit cū magnitudine. prius aut faciet raritatem. 2^o tarditatem: et vltimo dīa mittendo magnitudinē faciet paruitatē. **C**Glōfator autē saluans Sal. dixit. qñ cā paruitatis nō est diminuta necessitas: sed virtutis debilitas: ideo nō est necessarium qñ sint tardi et rari si sunt parū: et cōcedit qñ diminuta necessitas facit primo acquirere raritatem: et vltimo paruitatē qñ virtus est cōstans: sed ea nō constante nō: ideo nō est illud necessarium. **C**Sunt autē et alij saluantes Sal. et melius dicētes

qñ sicut p necessitate adaucta pōt aliqñ acquiri magnitudo nō acquisitis velocitate et spissitudine ita possibile est per necessitate diminuta aliqñ acquiri paruitatē nō acquisitis tarditate et raritate. Qd sic declarāt: nā pulsus stante magnitudo nō tñ veloci nec spisso ppter necessitate adaucta si tñ necessitas illius minuit: acquiri solū paruitas: et non tarditas nec raritas. Et rō est qñ diminuta necessitate prius adaucta dīa deperdi a pulsu differentia pulsui accēdētaliter acquisita: ergo deperdet magnitudo et inducet oppositū magnitudinis. i. paruitas: qñ sicut necessitas aucta fuit cā magnitudinis: ita eius oppositū. i. diminuta necessitas erit cā effectus cōtrarij. i. paruitatis. Bñ ergo dixit Sal. qñ nō omnis diminutio necessitatis facit pulsum pmo rarū: deinde tardū: et vltimo parū: sic pnt esse pulsus parū in frigidiori corde: non tñ necessario tardi et rari. Verū dicit istū. qñ si per dispōnem nālem vel pter nām acquirant tres dicte differentie supra tēperamentū. i. magnitudo velocitas et frequentia: tñ per diminutionē necessitatis illius pma dīa que erat acquisita stāte virtute est illa que vltimo perdit et cōuerso. Et rō est: qñ quicūq; aliqua dispō est cā alicuius effectus opposita cā erit cā effectus oppositi. Et sic dicit. qñ in diminutionē necessitatis stāte virtute infra egle modicū siue sit a cā accēdētalī siue essentiali pma differentia que ne acquiritur est paruitas: scdā tarditas: et vltima raritas et hoc dicit voluit Aui. 2^o. pmi. qñ in complone facta pulsus efficit pprie parū: postea tardus et postea rarus. Confirmant: qñ necessitate ente diminuta cū virtutis debilitate pulsus efficit parū velox et frequēs in dispōnem nālī: ergo vltra paruitatē quā facit debilitas faciet paruitatē necessitas diminuta vt patet 2^o pmi. de pulsu fetus. et 7^o colliget. **C**Dicit n. qñ pulsus mulierū per cōparationē ad pulsum virorū est parū: sed est velox et frequēs et red dūt causam: qñ acquiri maior paruitas qñ debeat ppter necessitate diminuta: et ppter virtutis debilitatē: qñ p vtrūq; acquirit paruitas: ergo opz qñ illud qd deperdit per paruitatē de euēctatione acquirat per velocitatē et spissitudinē vt satisfiat necessitati. Et oīa tenet pro tanto: qñ ex quo in dicto pulsu cā velocitatis et frequentie est paruitas maior qñ debeat esse sū diminutionē necessitatis: que paruitas fit pp diminutionē virtutis sequit statim qñ in dicto pulsu nō esset paruitas sequēs debilitatē virtutis nō esset eo velocitas et frequentia: ergo cū diminutione necessitatis fortitudine virtutis pulsus potuerit esse parū: et nō tardi neq; rari: cū aut est multa necessitatis diminutio pulsus essent parū tardi et rari: vt dixit Aui. in hoc signo.

CSedm signum. dixit Sal. est qñ si torax tāto minor fuerit mediocri qñto cor frigidus est tēperato spūs. i. anhelitus erit pportionalis pulsibus. i. qñ erit parū: nō tñ de necessitate tardus et rarus si vō torax erit maior frigiditate cor distita qñ in qñtitate nō sibi pportiones nec cōrespōdeat frigiditati: sed sit maior ppter magnitudinē cerebri et nūc tñ non tñ erit anhelitus parū. sup. sed et parū et tardus et rarus. sup. et si torax est minor: et nō pportionalis frigiditati cordis: sed sit illud pp paruitatē cerebri et nūc ex paucitatem aēstunc anhelitus erit parū: sed erit cū hoc velox et spissus. **C**Dixit Aui. anhelitus parū tardus et rarus significat frigiditatem cordis: rō pz ex dictis de pulsu et similiter quomodo debeat intelligi. Sed ratio secundi dicti Sal. est qñ quando torax est maior qñ cōrespōdeat frigiditati cordis: tunc in qualibet alteratione attrahetur plus de aere qñ sit necessitas: quare cum replebit eo plus cor qñ egeat necessario tardus et rarius attrahet vt per tarditatem et raritatem remittatur illud qd per magnitudinē fuit attrahitum vltra indigentiam. Et dicit. per oppositum huius rōnis sumitur ratio tertij dicti. i. illius qñ suppletum est. i. qñ si torax fuerit minor qñ qd respōdeat frigiditati cordis anhelitus erit parū velox et frequēs: quia

Signa cōplone frigiditatis.

Verum in complone frigida pulsus cū sint minores debent necessitate sint tardiores aut rariores.

q̄ cum propter toracis paruitatem in anhelitu paruo non sufficiens trahatur aer ad euentandum op̄z q̄ velocitate z spissitudine illi recompensetur paruitati. **T**ertium signum dicit Sal. frigidū habētes cor nā sunt timidi z pusillanimes: q̄ sicut audacia puenit a caliditate: ita a frigiditate timiditas: z dicit Sal. q̄ sunt curiosi z placibiles: z habēt veritatem si non fuerint hi mores acquisiti ex causis extrinsecis studio vel consuetudine: z sunt ad operationes pigri. **Q**uartū signū dicit Sal. pectus est eis nudū pilis. Et Auic. dicit. nuditas pectoris a pilis z ipsoz paucitas significat frigiditatem: q̄ nō multiplicatur in eis mā pilos z intellexit de nuditate pectoris: z maxime si fuerit nuditas in mēbris circūstantibus: que z si sint pilosa cā epatis vel alterius mēbrumib. lominus nuditas solius pectoris cordis significat frigiditatem. **Q**uintum signū dicit Sal. est paruitas pectoris: vnde Auic. paruitas z strictura pectoris signū frigiditatis cordis intelligendo de hoc signo sicut supra dictū fuit de magnitudine pectoris. **S**extum signū dicit Sal. q̄ a frigiditate cordis silr est accipieduz signū de frigiditate totius sicut acceptū fuit de totius caliditate a caliditate cordis: z hoc nisi p̄operetur epar. **D**ixit Auic. frigiditas corporis signū frigiditatis cordis nisi p̄ resistat epar aliquo modo: q̄ corde exiite frigido nō pōt epar tñ discrasari in calo qd reddat corpus calidum: q̄ epar q̄stūcūqz calidum est minus calidū corde quātū: cūqz frigidus bene pōt epar calidū retinere frigiditatem in toto sic q̄ non sit tā fīm quātū foret si epar foret fīm vel tēperatuz. **S**eptimū signū est sumptū a meditatio: nibus: vnde cordis frigiditatis signū patientia. **D**ixit Auic. non acquisita consuetudine vel exercitio z erubescētia cūz timore. Et hesitatio. i. bona credulitas: neqz fiducia z obliuio: sunt mores eius similes moribus mulier z patiunt a minimis rebus pp paucitatem caloris nālis.

Signa naturalis

crasie sicce cordis sunt. p̄m est. dicit Sal. siccū cor operatur duriores pulsus: eo q̄ arterie a sicco corde pcedētes sunt duriores z ficciores: z talis arteria pulsus reddit durus cū resistētia sui ad tactū: z q̄ stante siccitate cordis cūz tēperantia arteriarū in eo nō fit variatio in differentiis magnitudinis z frequentie nec oppositay istis: ideo in oibz istis differentiis de per se pulsus foret equalis p accēsis cūz cōtingit pulsū in illis variari in corde sicco: nā vt dicunt siccitate nō multum addita pulsus efficitur parū: z si vltra augeat efficitur et velox: z si adhuc plus augeat efficitur et spissus. Nā dicit Auic. 2^a p̄m. virtus in corde sicco dī esse debilis in cōparatione ad instrū: qm nō obedit motui eius. pp siccitatis ē dato q̄ virtus in se sit fortis. Instrūmēti nō dicitur inobediens nisi cōparatuz: virtus nāqz debilis rōne instrūmēti nō pōt mouere ipsū quātūz d̄. q̄ re necessario pulsū faciet parū: z q̄ pulsū parū nō pōt satisfaccere necessitati: opz vt suppleat cū velocitate z spissitudine. Dicunt p̄dicta habere veritatem in cōplexione nāli sicca multū lapsa: aut sicca egritudinali simplr: in sicca aut nāli parū lapsa nō in tñ redditur arteria inobediens vt inde deueniat ad paruitatē pulsus cui sit necessarium recōpensare per velocitatem vel spissitudinem saltez. **S**cđm signū dicit Sal. siccū cor monet furorem: s̄ non p̄optum: imo tardū: attñ furore z difficile placibilē. Non monet p̄optuz: q̄ cā iprimens in siccū non cito: neqz de facili imprimitur: difficulter. n. z tarde recipit res sicca impressionē: verū post receptā impressionē furor fit fortis pp ebullitionem sanguis in furore a caliditate siccitati cōiuncta z diu durat: neqz cito placatur: q̄ difficulter mouetur ipresio a re sicca. **D**ixit Auic. tarditas agendi z tarditas patiendi z tarditas quiescendi z lupinositas morz cordis siccitatem significat. **T**ertium signum dicit Sal. est: siccū cor vt multū operatur corpus siccius nisi p̄operetur epar:

siccum. nicoz insuit sanguinem super totum minus humidum cuius causa totū corpus redditur minus humidū: verū q̄ epar est sōis humiditatis: ideo s̄ ipsum exis humidus tēperato sup toto insulxerit sanguine humidiores: p̄operabitur sicco cordi remittendo sua humiditate siccitatem a corde iuxta. **D**ixit Auic. durities z asperitas corporis siccitatem signat cordis si non resistit epar. **E**par. n. cordis siccitati semp resistit: z maxime si fuerit humidus tēperato. **Q**uartū signū dicit Auic. 4^a collz. siccitatez cordis signat pectoris paruitas: q̄ siccitas p̄hibet māz ab extensione: z corporis macies propter siccitatem quaz insuit super toto: z hoc nisi resistat epar.

Humide aut

crasie nālis cordis signa sunt. p̄mum. dicit Sal. pulsus est mollis per oppositam causam ei. que dicta est pulsus duri in corde sicco. Et notant q̄ mollicies non per se variat differentias magnitudinis velocitatis z spissitudinis: z oppositas istis: sed p accidens sic. Nam mollicies reddit instrūmētuz inobediens motui vnde reddit pulsus parū: z si lapsus ad humidū parū fuerit non pueniet inde notabilis permutatio in velocitate z spissitudine: s̄ si lapsus ad humidum aliquātulum excreuerit reddet ipsum etiaz spissum. **E**t notat q̄ ex siccitate redditur instrūmētuz magis inobediens q̄ ex mollicie: z per p̄ns pulsus erit minor: z consequenter plus etiā pmutatur ad velocitatem z frequentiam. **D**icunt tñ q̄ qm fit mutatio in pulsu in dictis differentijs ex sicco z molli: in sicco maior fit mutatio s̄m distole: qm in ipso maior est necessitas euēctationis calidi q̄ expulsionis fumoz. Et in humido maior fit mutatio s̄m sistole p oppositam cām. **S**cđm signum est q̄ facile est mobile ad irā: z facile placabile: q̄ facilius fit impressio i re humida: z silr facilius ab ea aboletur. **D**ixit Auic. velocitas patiēdi a supuenientibus siue sint mouentia ad irā siue ad leticiam: z velocitas remouēdi ab eis cor significat humidum. **T**ertium signū totum corpus redditur humidius nisi cōtra operet epar. dicit Auic. lenitas siue mollicies totius corporis significat humiditatem cordis si nō contra resistit sibi absolute: ita q̄ reddat corpus siccū. Dictum est enim epar quātūcūqz siccū est humidum: z humidus corde quātūcūqz humidus: sed resistit sibi p̄ctiue: q̄. stante epate sicco non redditur corpus ab humido corde tñ humidum quantum redderetur si epar esset humidum vel temperatum.

Signa

crasium cordis naturalium cōpositay. Signa calidi z sicci cordis sunt. p̄mū est. dicit Sal. pulsus efficiuntur duri pp duritiem instrūmēti: z efficiuntur magni: q̄ necessitas est aucta: modo magnitudo in necessitate aucta semp primo acq̄ritur constante virtute. Et Auicē. dicit. pulsus est magnus cū mensuraz: illud ideo: qm magnitudo est pp necessitatem auctā: z diminutio ei est pp siccitatem instrūmēti: z est velox pprie ad constrictionē vt excludat multiplicatos vapores in ipso: z est frequens. Dicunt q̄ pulsus sunt magni quantum ad dyastolem z quātū ad sistolem: quātū ad dyastolē pp necessitatem cogētem ad multā attractionem aeris: quātū vō ad sistolem sunt magni non pp necessitatez expulsionis fumoz: s̄ q̄ propter inobediētiā instrūmēti dyastoles nō pōt magnificari quantum requirit necessitas: ideo virtus magnificat sistolem ziam differentiam in qua magnificanda: ideo cadit difficultas tanta quāta in magnificanda dyastole: sistoles. n. l3 per se non faciat ad aeris attractionem z euēctationem: facit tñ per accidens ad euēctationem z refrigerationem: nisi in quātū magnificata sistole multuz de fumo z aere calefacto expellitur: vnde redditur cor minus inflāmatum. **E**t dicunt in hac crasi efficiuntur pulsus etiā velocēs z frequentes s̄m augmentum discrasie ipsius: nam in multum aucta pulsus sunt magni: sed non multū:

Sig^a p̄lo
nie hūide

Signa cō
plonia ca
lides sicce

aut non notabiliter veloces vel frequētes: et si ultra augeatur simul et veloces qd si vterius augeatur sunt et frequētes: parua. n. ente diuersa magnitudo fere sufficit: sed in multū aucta: qd in ea infirmū multū nō est inobediens multū diminuitur de magnitudine pulsus: ideo opz vt recom pēsetur ei p velocitatem et frequētiā. Et dicunt in tali di scrasia non efficitur pulsus paruus dato qd absolute et sim p l r vtus non sit fortis: mā ad magnitudinem pulsus nō re gritur qd virtus sit simplr fortis: vt pz in egristū quibus virtus non est simplr fortis: et tñ in eis sit pulsus magnus. Sed ad magnitudinē sufficit virtus fortis: fz quid. si in cō paratione ad infirmam ad magnitudinē faciendaz mō uetur virtus irritata a necessitate sicut pz in egris in qbus sit pulsus magnus qui non fiebat eis in sanitate irritaba tur. **Secūdm signū.** dixit Sal. anhelitus sunt magni et fre quentes. sup. et veloces et proportionatur pulsibus nisi sit phibens. Et ideo dixit Sal. qd multo magis ad velocitatē et frequētiā addunt nō crescente. i. non exīte magno sim pportione cordis torace. Nam tñc diminuitur de magni tudine: cui opz vt recōpensetur p velocitatem et frequētiā. **Ad. vō** dixit anhelitus magnus velox et proprie cū extrahit aerem et frequenter. **Tertiu signū** dixit Sal. hi omnes sunt pilosissimi fm pectus et ipocundrium: qd in illis par tibus multiplicatur mā piloz plusqz in alijs cordibus ca liditate agente in mām illaz partium. Et Aui. dixit. piloz multitudine et ipsoz spissitudo pp siccitatem et crispitudē. **Quartum signū** dixit Sal. sunt hi parati ad actiones. i. qd pfiuntur p caliditatem: hñt. n. caliditatē cōiunctam siccit atis: quare reddūtur facile mobiles et veloces operationi bus. **Ad. vō** dixit. leuitas in motionibus. **Quintum si gnū** dixit Sal. sunt aiosi audaces pp caliditatē et sunt furio si tirānici in moribus: qd n. tanqz tirāni a cunctis vsur pare et a qbus non debēt: neqz qd opz. Et hoc fit in eis pp ebullitionem fortē: vnde et alios paruipēdunt se aut extol lunt: et hinc pōpti sunt ad irā. Et hoc nō quātūz ad facile receptionē ipressionis pp siccitatē: fz ex veloci et prompto motu facto a spiritu a caliditate: et sunt difficile placabiles pp vehemētiā furoris et pp siccitates a qua difficulter fit ipressionis ablatio. **Aui. vō** dixit. pñdia morz: qd est corru pti iudiciū pp caliditatē corūpentem cogitationē: et inuere cundia et bladiēs et velocitas ire pp caliditatē et tarditas pacificadi pp siccitatē. **Sextū signū** dixit Sal. iudicium sumptū a toto et quantitate pectoris est simile ei qd supra determinatum est. i. qd totum corpus reddūtur calidum et siccum nisi contra operetur epar.

Signa aut cordis calidi et humidi sunt. Primum qñ caliditas humiditas nō multum excedunt. di xit Sale. est qd pilosi sunt fm pectus et hypocūdia: tñ mi nus qd hñtes cor calid et siccū: qd humiditas aliquātulum obtūdīt caliditatē ab agēdo. Unde dixit. A. pili pauciores sunt qd i pñdia crasi et minus spissi et min⁹ crīpi. **Secūdz signū.** dixit Sal. hi nō sunt minus parati ad actiones qd il li. i. calidi et siccī. Et hoc ideo qd i his est caliditas sufficiens ad motiones: et hūiditas non est multa ebetans eā. **Tertium signū.** hi nō sunt fortes sicut illi: neqz sunt mansueti: vey ad irā sunt parati: qd cito irascūtur: cito et facilliter reci piūt ipressionem: fz nō transcedunt in furorem: imo et faci lius illis placātur: qd facilius remouētur ipressio ab humi do: et ideo nō sunt tirānici morib⁹ sicut illi. **Aui. aut** dixit. ira est velox non vehemens. **Quartū signū.** pulsus eoz sunt molles et magni veloces et frequētes. **Aui. aut** dixit. pulsus est magnus vey est lenior: sed non est velox et spissus sicut in pñone sicca cū equalitate in caliditate. i. cū do minat siccitas et caliditas eqliter: et cause note sunt ex supe rius dictis. **Quintū signū.** dixit Sal. anhelitus sunt pportionales pulsibus torace pportionaliter se habente cordis fide minore exīte torace erunt tanto velociores et fre

quētiorez quāto torax minor fuerit. **Dixit Auer. 2º** col liget. pñlo cordis dominans in caliditate et humiditate si gnificatur fortitudine cordis et mollicie pulsus. **Sextū signū** dixit Aue. ibidē est magnitudo pectoris et alioz mē bzoꝝ. Et ideo aialia qd sunt calida et hūida sunt maioris pe ctoris ceteroz: sicut aialia nascētia in locis humidis. **Dixit Aui.** pectus est magis latum. i. qd in calido et sicco corde. **Septimū signū.** dixit Aui. tactus corporis calid⁹ est et humidus si nō resistat epar friditate vehemēti et in humidi tate si fuerit infra vehemētiā. i. qd nō sit vehemens. i. epatis friditas: humiditas aut sit vehemens: et hoc qd epar cui sui humiditate multa obtūdendo caliditatē cordis re sistit vt nō sit tact⁹ corporis calidus. Alia hz et in siccitate si fuerit infra vehemētiā. i. qd nō sit vehemens siccitas ei⁹: et hec lra est melior in qua voluit qd epar cū multa frigiditate resistit cordis caliditatē: et cū siccitate nō multa re sistit hūiditati ei⁹. **Sz** multa dixit Sal. fm crasim puerio nū facta: vt qd lapsus sit mult⁹. et maxie fm hūiditatem. **Altra pñdia signa.** dixit Sal. hi parati sunt ad putridas egritudines: et maxie ad putridas febres putrescētibus in eis humoribus: humores. n. eoz parati sunt putredini: qd multa humiditas extēdens caliditatē obtūdīt eā et obtusa nō bene regulat humores: et nō bene regulati a calido ex traneo facillr apphēdūtur a quo appebēnti putrescunt. **Et. A.** dixit. fit multiplicatio egritudinū putridaz: febres enī multe putride euēiētes i corpore cū sanitate epatis. i. abqz egritudine sibi ppria signant caliditatē et hūiditatē cordis non nāles. i. multū lapsas: qd caliditas et hūiditas nāles. i. paz lapsa. dixit Haly. et tegni est tuta a putrefactio ne: qd caliditas bene regulat humiditatem: et accētalis. i. multū lapsa est causa putrefactionis: euz. n. cor et epar sint mēbra mandantia supra totum humores putridos vel ap tos putrefactioni si epar est sanus: et sic non mittens eos re stat qd cor mittat illos. **Octauū signū** multum lapsē est. dixit Sal. qd in anhelitu expirationes sunt maiores inspi rationibus: sed in pulsibus sistoles est velocior dyastole: qd maior in eis sicut in febribus putridis necessitas expulsio nis fumoz qd attractionis aeris.

Signa crasis frigide et humide nālis cordis sunt. pri mū dixit Sal. pulsus est mollis: qd arteria est mollis humida supplet et paruus: non tñ de necessitate tardus aut rarus. et Aui. dixit. pulsus est declinans ad parui tatē: et est lenis nō velox neqz frequēssimo declinat ad tar ditatē et raritatē plus et minus fm illud ad qd in vltio pue nit cōplexio. **Secūdm signū.** dixit. S. est eis cōsuetudo ti mida et formidolosa. i. cū vilitate: qd timent nō timēdaz: et formidāt de quacūqz re et parua: cuius cā est diminuta ca liditas: et insup est eis cōsuetudo pigra ad operādū: qd ope rationes pfiuntur calido. **Dixit Aui.** pigritia et tarditas signū est mortue festinationis. i. audacietz et nō ē irascibilis neqz retinens malū. **Tertiu signū.** dixit Sal. hi sunt nudi pilis fm pectora: qd hñt duas cās phibitionis gñio nis piloz. i. frigiditatē et humiditatem. **Quartū signū** est. dixit Sal. qd minime irascūtur: qd minus oibus alijs: et in irā non sunt parati: qd hñt qlitatem minus faciētem ad ebullitionē quā etiā obtūdīt humiditas: et cū hoc ēt ipsoz humiditas a frigiditate ingrossatur: vnde non sic pōpte su scipit: susceptum etiā non diu retinet. **Quintū signū.** dixit Sal. qd signa sumpta a qualitate totius aut a quāta te pectoris cōsist hñt bis que determinata sunt supra. i. qd totū corpus frigidū erit et humidū nisi p operet epar et to rax est paruus pp frigiditatē coangustantē nisi p operetur cerebrum. **Dixit Aui.** totum corpus frigidum et humidū nisi resistat epar cū calefactione plurima et exiccatione qd uis non sit plurima. **Sextum signū.** si torax erit ppor tionalis crasi: anhelitus erunt pportionales pulsibus. i. parui tardi et rari: vel saltē parui: sed si fuerit torax quam pportionalis

olqz gñe
vñdū em

Signa cō
plonia ca
lide et hu
mide.

Signa cō
plonia fr
gide et hu
mide.

proportionalis erunt anhelitus paruifed non sic tardi z rari. Si vo torax fuerit maior anhelitus non erunt ita paruifed erunt tardiores z rariores: qz vbi augetur magnitudo debet minui velocitas z spiffitudo.

Signa aut frigide z ficce crasis nalis cordis sunt.

Primu dixit Sal. h crasis pulsus operatur duos z paruos duos pp ficitate instrumenti: paruos propter diminitaz ficitatem: z h qdem virtus fuerit constans erunt mediocres in velocitate z frequentia. Si vero non constans: qz tunc erunt ibi due cause paruifaz nō poterunt fieri pulsus sufficientes necessitati in illa differētia quare fuit paruiores: s; magis veloces z aliquādo spiffi si vt satisfiat necessitati: z sic dicunt. sunt fm plm. Auer. dixit. pulsus est tardus z rarus z paruos. Et Auicē. dixit. z pulsus non est cum illa tarditate tanta. **Secūdm** signum est qz stante torace paruo proportionali crasi erunt anhelitus competētes. i. proportionales pulsibz. **Terciu** enim Auer. qz anhelitus est similis pulsui. S; si maior fuerit torax non erunt anhelitus ita paruifed tardi z rari suppleunt. Et si torax fuerit minor erunt magis paruifed erunt veloces z frequentes: z causa patet ex dictis. **Quartū** signū dixit Sal. hi sunt minime iracundi omnium: qz non est in eis ebullitio ppter debilitatem caliditatis: nec facile fit in eis impressio ppter ficitatem: quare inter oēs sunt minus apti vt irascantur. Dixit tñ Sal. qz si cogantur aliquibus causis irasci seruant diu memoria ires: qz nō de facili abole tur ab eis impressio. Dixit Aui. est tarde ire fixe tñ ē refinēs malū. **Quintū** signū dixit Sal. hi sunt non pilosi pectora oium: maxime oium. i. cōplexionum in qbus reperitū tur pilis: qz inter oēs alios isti pauciores habent pilos: hnt enim aliquos. frigidi vo cum humiditate sunt nudi pilis. A. dixit. est lenis. i. sine pilis. **Sextū** signū dixit Sal. de quātitate toracis z de crasi totius corporis dicēdum est sicut in similibz supra dictū est. Nā dixit Auer. tactus eoz pectoris est frigidus. i. z ficcus: vt dixit Aui. Et filr est dixit Auer. in compōne z cōplexione alioz membroy nisi sit in eis resistentia accidentaliz: qz. dixit Aui. nisi resistat epar cum calefactione plurima z humiditate: qzuis sit paruiz: z torax est paruus nisi p operetur cerebrum. **Sextū** signū dixit Aui. cum meditationes cordis declinant ad timores sollicitudinem. als. solitudine z tristitia: qz ista procedunt a spiritu nigro terre: s; significant cordis debilitate frigiditate z ficitatem cōplexionis eius. Et Auer. dixit qz isto iunent? assimilatur plus senectuti: z quādo perueniunt ad senectutem eoz senectus assimilatur morti.

Signa aut tēperate crasis cordis. primū est. dixit

Auicē. xi. tercij. qz corporis fortitudo fortitudinem cordis significat: nec pōt corpus esse forte sine cordis fortitudine: qz operationes corporis nostri fortes dependent ex abundātia caloris naturalis: cuius sedes est cor. Et ideo significatur qz essentia caloris inati spūs z sanguinis est plurima in corde z equalis non inflāmata furiosa: imo splendida pura. Et p oppositum corporis debilitas significat debilitatem cordis: z malitiam gñonis in ipso: hoc si non fuerit debilitas pp nocumenta cerebri vel nervoy: itaqz debilitas corporis non semp significat debilitatem cordis: qz aliquando cerebri sed corporis fortitudo semp cordis significat fortitudinem. **Secūdm** signū. dixit Aui. qz meditationes declinant ad gaudiū fiduciam z bonitatem spei: qz procedunt a spiritu mudo claro qui est de nā lucis. Et sub ratione delectabilis recipit omne qd recipit: significant itaqz fortitudinem cordis z equalitatem cōplexionis eius: que sciuntur cū sentiuntur in caliditate z humi. ipsius. i. cordis vel corporis ipsius totius. i. tēperatis: qz equalitas cōplexionis est calida z humida temperata. Auer. aut 3^o colligit dixit. de signis temperate cōplexionis cordis est tēperantia cōpositionis membroy extrinsec

eoz z maxime pectoris z membroy propinquoy ei z bona proportio membroy istoy ad alia. Et hec vocatur pulchritudo: qz pulchritudo magis attribuitur cōpositioni: sicut virtus z fortitudo magis attribuitur cōplexioni. Et nos non dicimus qz tēperantia cōpositionis isto membroy extrinsecoy significet tēperantiam cōpositionis cordis: nisi qz virtus informatiua non informat alia mēbra nisi mediante calore cordis: sicut virtus nutritiua non facit suam operationem nisi mediante sua cōplexione. **Quintū** hinc tēperata ppo membroy z corporis pulchritudo significat tēperantiam cōplonis cordis: cōpositio. n. insequitur cōplonem. Et subdit Auer. tu debes scire qz hec significatio non cōuertitur: qz possibile est cor esse tēperate cōplonis z bone cōpositionis: z cū hoc cōpositio alioz membroy erit lela. Et hoc erit a mā illoz: z raro cōtingens sicut raro cōtingit ex alijs rebz nociuis qz proueniunt ex alijs mēbris qz ille cōuertantur z corrūpant cōplexiones cordis pp aliquā colligantiam. Et dixit Auer. qñ pulsus non est pulsus magnus: paruus: neqz velox: neqz tardus: neqz rarus: neqz spiffus necessario significat tēperantiā cordis inter calidum z frigidum sic: z humidū. Et talis pulsus qualis est iste reperitur in illis qui nascūtur z stant in climate tēperato sicut in terris 3^{po}. z in pluribus terris grecie nisi adueniant accidentia extrinseca. Et propterea dixit Sal. qz homines calidaz terraz non possunt dare nobis tēperantiam cōplonem. z dixit Auer. non est dicēdū qz pulsus fortis sit nalis eo qz in alijs reperitur qzuis non sint tēperati z eo qz plurimum inueniatur in climatibz nō temperatis sicut non est dicēdum qz color in homine niger sit nalis: qzuis non inueniatur in erhyopia color albus.

De signis dispōnum cordis egritudinaliū. Cap. vij.



Alienus

innuit 1^o regni septem fore ea a qbus sumitur indicatio sup egritudinales dispositiones cordis. **Primu** est sumptum ex speciebus dñie. i. malitie anhelitus: qz fm malitiam cōplexionis reuertam in corde diuersificatur motus anhelitus: cor enim siue patitur per proprietatem siue per cōtatem variat anhelitum. **Secūdm** signum est sumptū ex motibz qui sunt fm ipsū. i. cor. i. nālibz z preter naturam: naturalibus vt pulsu cordis qui sentitur manu apposita super pectus: preter nām vo vt saltu ictigatione z tremore. **Terciu** est sumptū ex pulsu arteriaz: qz ipse ēt ordinatus in euēratione cordis: z variatur fm necessitatem euērationis. Dixit Raf. 7^o continē. diuersitas pulsus est sequens quēlibet motum passionis cordis. **Quartū** signum est sumptū ex aiositate z pusillanimitate: hec. n. vt dictum est sequitur pplonem cordis. **Quintū** signum est sumptū ex febribz z infrigidationibus. i. ex mutatione facta i qualitatibz actiuis caliditate z frigiditate: hoc aut intelligitur in ipso corde z partibus circūadiacentibz ei: aut in toto corpore. Si. n. febricit aut calet pter nām siue ēt infrigidatur malitia pplonis cordis. **Sextū** est sumptū ex mutatione caloris totius corporis: nām cor discrasiatū est causa mutationis caloris in pectore z in corpore toto. **Septimū** est sumptū ex differētijs dolooy qui fiūt circa ipsū cor z circa arterias. Notant de predictis signis qz signum sumptum ab anhelitu z a qualitatibus mutatū actiuis z calore mutato non est conuertibile ad significandum super cor: sequitur enim cor est egrum: ergo anhelitus est mutatus: z qualitas actiua: z calor in corpore: sed non conuertitur: anhelitus est mutatus: ergo cor patitur: quia potest anhelitus mutari ex passione alterius membri. Si militer non sequitur. corpus est infrigidatum vel calefactū ergo cor patitur: qz potest corpus infrigidari z caleferi ex alijs mēbris z alijs causis: z similiter est de colore. **Quintū** quidā qz si in egritudinibus cordis vel febribz vna

Septē sūt a qbus sumitur indicatio sup de spōs egritudinales cordis.

alijs est egritudo in corpore. z in parte.

Intendit
tio vine
clarificatio
pp raptus
materie
ad cor est
valde ma-
la.
signa lau-
tionis ven-
triculorum
cordis.

signa egrit-
udinis cor-
dis p ppe-
ratē vel p
cōitatem.

pius existens grossa vel mediocri attenuet vel exis tur-
bida clarificetur pp raptum mæru ad costalis mutatio
vine deterior est qz ei similis facta in febribus pp raptus
materierum ad cerebrum ut in frenesi: qz significatur raptus
materie male ad membris nobilioribus cerebri: talis. n. raptus
mæ ad cor non sic fit frequenter sicut ad cerebrum: imo non
fit nisi raro valde etc. **Signa inanitionis ventriculorum**
cordis sunt qz precessit vel est presens aliqua euacuatio for-
tis et fortitudo accidentium sicut horum opposita sunt signa
repletionis plectorie vel kakochimie eorum. **Egritudines**
aut cordis per proprietatem in ipso significant. dicit Aui.
ea que sentiuntur in ipso corde: et proprie caliditas eius.
supple. vel frigiditas et tremor ipsius. i. quicunque motus
eius preter naturam: inflammatio namque percepta in sinistra
parte pectoris significat caliditatem eius et frigiditas frigi-
ditatem. Et tremor. dicit Aui. signat malitiam in ipso: sed non
rem puram. i. rem vnam: qz non significat semper calidita-
tem: aut frigiditatem: qz ut patebit infra in suo caplo pot
fieri a pluribus causis: et ideo dicit. tremor non significat
caliditatem sine suo compare. i. sine alijs signis significan-
tibus caliditatem: et similiter nec frigiditatem vel aliam egrit-
tudinem significat aliquod signum sine compare significan-
te illam. **Egritudines** quidem per proprietatem sunt for-
tes et frequentes vel forte continue. Ille vero que sunt in
corde egritudines per cōitatem debiles sunt respectu pro-
prium et rare et non continue recipientes variationes in
presentia et absentia cause et intensionem et remissionem sive
varietatem dispositionum membrorum cōicantium ei. Unde
dicit Aui. egritudines per cōmunitatem cordis cognoscū-
tur: qz cum eis adsunt signa significantia egritudinem in
alijs vel alio membro cōmunicanti cordi nocumentum et
accidit eas variare variatione illorum. Et dicit Aui. non eua-
cuantur egritudines cerebri melancolice et epileptice a cō-
munitate cordis. Et hoc etiam. dicit Mesue. propter ma-
gnum nervum mediantem inter cor et cerebrum: unde cōmu-
nicatur mæ vel nocumentum cerebri statim cordi. Et q
dam dicunt. qz egritudines epatis etiam cōmunicantur sta-
tim cordi per venam cōcauam mediantem inter cor et epa: et
etiam per arteriam venientem ad epa. **Dicit Aui.** quando ac-
cidit humoribus diminutio a quātitate necessaria corpori
ut accidit in stōmia supflua: tunc primū nocumentum illius
stōmie non est pnum: qz immediatum: sed primū: qz pncipa-
lius siue maius est i corde: qre alteratur pplo eius. I. ad fri-
giditatem. Lū. n. ex corpore euatur sanguis supflue ab aliq
vena tūc vicinus sanguis qui est in alia vena ppinqua illi
fluit ad ipa: et sic alterius vene sanguis ad illā et sic vltimū
de vna ad aliā donec exeat sanguis ex fonte suo. i. corde.

De causis egritudinum cordis.

Cap. viij.



Esue dicit cause facientes egritudines
cordis: aut sunt corporee. i.
intrinsece: aut sunt extra corpus surgentes. Et
corporee qdem: aut sunt in ipso corde: qz per
pprietatem: aut sunt in alijs membris vicinis
ei: aut cōicantibus ei propinqua cōicatione:
aut remota. Causa aut existens in corde ledentes ipm:
aut sunt malitia cōplonis sine mæ aut cum mæ sanguinea
colerica flatica vel melica: aut ventosa. Et lesio cadens in
panniculis et mēbris que ambiunt cor duz redundant ad
ipsum est causa egritudinum eius. Et lesio cadens in cere-
bro interdū est causa ad illud sicut p in epilepsia et mania
et melia: n. figantur in cerebro terminantur tū in corde
et sunt cā egritudinum eius. Et ex eis est fluxus sanguinis
narium: aut vnde cūqz. Cōicant etiam cum corde cōicatione
magis propria stōis: et affert causas lesionum: et pprie
cum corrūpitur in eo cib⁹ et res venenosa: aut fuerit in eo
humor mordificatiuus: aut male qualitatis: aut lactaria
viscosus: aut replo agitatiua et fames vebemēs: aut dolor

acutus et pungitiuus: aut si fuerit in orificio eius borbora
aut vlcus putridum. **Dicit Paulus** qz egritudines que
in orificio stomaci sunt: aut meri sunt ppinque conuersio-
nis ad faciendum lesionē cordi ita ut qdam putarent tremo-
rem factū in orificio stomaci esse tremorem cordis: et qdaz
vocaerunt debilitatē i ipso orificio cardiacā. **Et dispo-**
sitiō epaj dicit Mes. cum est alterata ut generet sim pluri-
mū sanguis melancolicum imprimat: et est cā egritudinis et
pauor impressionibus alijs ita ut faciat dispositionem simile
manie et melancolie. **Adhuc aut cāe** hanc dispositionem
sunt cōiones oēs exeuntes terminum: et similis acuta aque
hydropicorum extractio: aut saniei in apertione apatis: et ex
eis est prefocatio matricis: et priuatio menstruorum: aut exu-
berantia eorum: et ex eis est impregnatio. **Et huius etiam** no-
cumentū cā est ex vermibus ut etiam apparet dispositio filis
epitiae. Et sunt ex vermibus hñtes aculeos pungentes orifi-
cium stomaci punctione vebemēti donec faciant cadere in
dolorē acutū cām ad syncopam: et aliqñ ad mortē: et sunt ali-
quādo ex penetrantibus visq ad vicinas cordis partes: et qñ
deoz visq ad cor: et sunt cā mortis festine. **Et dicit Me.**
a cōitate et totius supueniunt lesiones cordis sicut pp fe-
bres: aut vebemētiam raritatis corpori et vebemētiam su-
dorū et similia. **Ex causis aut extraneis** siue extrinsecis
accidit lesiones cordis. dicit Mes. sicut ab aere pestilētia-
li: aut odoribus fetidis: aut venenosis: aut sumptione rerū
venenosarum: aut morsu venenosorum animalium: aut incurfu ti-
moris: aut balneatione vebementi: aut labore. et sūbus.
Aui. vō dicit. qz cā iprimētum in cor alie sunt cōmu-
nes sibi et alijs mēbris oibus sicut sunt cāe malitie cōplo-
nis et cāe malitie cōpositionis et solutionis cōmunitatis et
cāe apatum et alie sunt sibi pprie et non alijs: hoc est: qz in
cor imprimūt immediate et ex pñti et alijs imprimunt mēbris.
Et iste cāe sunt sicut passionēs aiales: et ille que inferūt cor-
di p anbelitū et venena: qz de venenis sunt aliq particu-
laria: que prius respiciunt aliq mēbra: et deinde cor. **Et**
passiones quidem aiales: dicit Aui. imprimunt in cor me-
diante spiritu propterea qz aut sunt cā prefocationis spūs
inatis: et cōculationis in corde: aut sunt cā resolutionis ei⁹
et sparsionis eius de corde. **Dicit** reducuntur ad passio-
nes aiales exercitiū et quies et somnus et vigiliā: qz non
sunt genus distinctū a passionibus aialibus in numero sex
rerum non nālium: sive qz ad virtutem aialem pñent. Anbe-
litus aut imprimat in cor. dicit Aui. qm qñ cōstringitur:
aut calefit: aut infrigidat nocumentum infert cordi. Et cō-
parans Aui. inter passionēs aiales dicit. Ita est minor ois-
bus alijs passionibus aialibus ex hoc non interficit subit-
to: nā ipsa raro interficit: qz in ipsa non est subita reductio
spūs totius in cor: neqz ipsius totius subitaeductio in mē-
bra: qm in ira est duplex motus vnus in quo spūs reducitur
in cor pp apprehensionē fortem alicui⁹ nocitui. Ali⁹
est in quo spūs educitur a corde pp apprehensionē alicui⁹
iuuatiui: qm gaudet irascens de vindicta fēda: et ideo pars
aliqua retrahit et pars educit: modo cā mortis subite ex
accidentibus aialibus est subitus eductus ipsius totius ab
eo. **Quidā aut** rednūt operōnem eaz imprimētū egrit-
tudine in cor in tres modos. I. ad modū aggrauationis: cō-
culationis: et coartationis: et suffocationis spūs et caloris
inati in ventriculis cordis et vijs transitus eius et spacio ca-
psule eius. Et ad modū resolutionis et dispersionis exalationis
et euonis spūs a corde. Et ad modū furiositatis morbi do-
lorem inducentis: aut qd cūqz aliud accidens dissoluens
virtutem. **De dolore cordis.** dicit Jpp. 2º epidi. et ponit
7º pñen. qz in maiori parte gñatur in autūno sicut in tpe
dissemperato et magis mortifero. **Dicunt egritudines**
cōplonales cordis a causis extrinsecis inducte sim plurimū
sunt debiles et curescibiles et cito transeuntes exceptis his q
pueniunt a venenis. **Que vō a causis** pueniunt intrinsecis
sunt

De causis
egritudi-
nis cordis
pprie vel
p cōitatem.

De causis
transecis.

De causis
egritudi-
nis cordis
pprie vel
p cōitatem.

De causis
egritudi-
nis cordis
pprie vel
p cōitatem.

sunt difficiliores diutius perdurantes et difficiliter remouibiles. Et egritudines cordis per proprietatem sunt difficiliores diuturniores et difficulter recipiētes curā. Que vero per cōitatem sunt faciliores breuiores et facilius remouibiles.

De vlti curatione egritudinū cordis.

Cap. ix.



Asis septimo p̄tine. dixit. dico hoc

te sua non generat passiones nec ipse possunt accidere in eorū iplas liquefaciat: et cōdominetur oibus morbis qui morbi ideo si in eo accidunt non poterunt conualecere per curam:

qm̄ non pōt illud extendere cum p̄ualentia: nisi p̄ualeat prius nā: et mors sequitur subitanea: eo q̄ cor coadunatur et colligitur et nō extēditur: vnde tunc accidit caliditati inate quasi suffocatio sicut accidit ex defectu anhelitus. **Et** dixit Serap. egritudines cordis quibus non est sanatio et p̄prie ille que interficiunt velociter non est necesse vt medicetur: et ille q̄ interficiunt post spacium medicantur cū reb⁹ que subtiliant ex cibis subtilibus et potib⁹ odoriferis bonis et rebus que dilatant et viuificant vt viuat infirmus saltem spacio longo. **Et** reliquarum vō egritudinum curationis gñalis triplici p̄ficitur instro. s. dieta potione et cirugia. **Et** dieta gñalis consistit in euitatione oīum causarū dictarū potentium ledere cor: et p̄cipue alienatione aeris corrumpti: et pestilentialis aut limosi grossi ineuentati et acris intense caliditatis: ac intense frigiditatis: et p̄sistit in fuga a litto riu et odoribus malis et displicibilibus quibus nares cum est patiūtur: et maxime a quibus nares auertunt: nihil. n. dixit Auic. p̄a tertiū est cō corruptio p̄p̄onem spūs sicut se tor: et maxime sicut fetor aq̄ putride. **Et** frāsciscus qdam capitanus foliū olim habuit rem venenolam q̄ odorata interficiebat odoratē: et maxime qm̄ ex ea pars penebat sup̄ p̄unas ardentes occidebat: tunc. n. illico in circuitu stātes. **Et** consistit in euitatione accidentium aīe: eo q̄. s. quecunq̄ sunt accīa in causaz morbi vel in ipsum morbū: qui pro tunc occurrit curandus sile intelligimus de euitatione motus vel getis somni vel vigiliay. **Et** in euitatione ciborū et potuū displicibilū aut in quibus malus odor aut aliqua venenositās foret: et p̄cipue ciborū et potuū grossorū viscosorū difficilis digōnis tarde descētionis a stomaco et tarde penetrationis in corpus. **Et** in alienatione sup̄p̄ue repleōnis nauleatiue satietat⁹ et retentionis sup̄fluitatū: et p̄cipue in euitatione inanitionis multe et vsus cōitus multi. **Et** et vō vtatur patiens dieta cōgrua in sex rebus non nālibus q̄ in gñe oī esse talia. s. vt letetur oīs patiens in corde suo in aere sano claro et mundo et odorifero facto cū rebus aromaticis placibilibus stratis et aspersis in domo vel camera more infirmī q̄ declinant ad cas. sic. vel hu. put exigit egritudinis dispositio. **Et** induat vestes pulchras odoriferas barbā radant frequēter: qm̄ abraasio eius aīam dilatat et multū letificat: est. n. dictū cōe. barba rasa facit iuuenē barba plissa senē. **Et** lauent facie et man⁹ cū aqua odorifera vel vino odorifero si dispositio exegerit vinū. **Et** sint ex odoriferis frigidis vel calidis s̄m erigētia egritudinis et tēporis anni. **Et** de istis sunt aqua sublimata arosis vel floribus camomille vel floribus citri. vel citrā gulorū et similib⁹: afferantur eis munera. et referantur noua alacria de victoribus vel honoribus et silibus. **Et** conuerser̄ cum delicat⁹ in cantu et sonis musicalibus semp̄ penes se: et in manibus tenētes pomū odoriferū ad olfanduz: dixit. n. Sal. quicūq̄ cito vult reintegrari reintegretur odoribus. **Mensurent** motū et q̄tem balneū frictionem: laua: re tñ caput cū lixiuio odorificato puenire facit iuuamētus vsq̄ ad cor. **Et** p̄sistit lauare pedes et crura: **Mensurent** etiā somnū et vigiliā s̄m egritudinis dispōnem et p̄suetudinē. **Et** cibus aut et potibus vtantur qui sunt iocundi odoris placidi saporis facili digōnis laudabilis sanguis gñatiui

sumptis ex calidis vel frigidis exiccantibus vel humectantibus s̄m q̄ exigit dispō siue sint tales actu siue potentia. **Et** dixit Sal. i. 3. pulsum et ponit a Rabi in 7. particu. sic. cāe q̄ adiuuāt et fortificant vtūq̄ essentia sunt sex. p̄ma vini potus moderatus. 2. cibus sumptio moderata. 3. exercitium moderatū. 4. q̄ adaptant malā p̄p̄onem cordis et arteriay siue syrupus sit siue medicina. 5. ira siue gaudium. et 6. humorū digestio vel egestio. i. expulsio facta p̄ resolutionē vel purgationē spontaneā vt in crisi. **Et** Sal. dicit vtutem viuificat oīa ex pane calefacto in vino infuso odorifero limfato cum aqua ros. vel alia aqua odorifera vt bu glosse vel melisse. **Nā** hic cibus dixit Sal. et facit reditōnem: vinū ē si sit frigidus actu et ante q̄ calefiat in stō cito in subaz spūm p̄mutat mēbraq̄ velociter nutrit: oīuz. n. velociter et multū nutrimentum est vinū potissimē: et sic virtutē viuificat et confortat. **Miscuit** aut Sal. cū eo panem vt vini nutrimentū qd̄ est cite et facile resolutionis firmare et perdurare faceret: et miscuit eū calefactū vt vinum a multa euaporatione p̄hibeat vapores vini in se trahendo. **Et** dixit Sal. quecūq̄ ex nutrētibus liqdam et humidā cōstitētiam hñt nutrimentū dant cito dissolubiles ita vt in breui tpe egeatur cibo: q̄ autōrā hñt et solidā multū et pduans tribuit nutrimentū. **Et** de cibis p̄ueniētib⁹ cordi sunt ex auib⁹ caro fasianorū turturū coturnicū p̄dicū caponum gallinarū et pulloz eoꝝ p̄p̄ionuz volare incipiētium qualesq̄ turdoꝝ alaudaz et aliaz auū minutay bonarū. **Et** de quadrupedibus est caro edoꝝ agnoꝝ annualiuz castroꝝ et lactant⁹ vitule et caprioli iuuenis et caro piscium bonoꝝ: epa gallinarū iuuenū pinguū: testiculi galloꝝ ouoꝝ rū vitelli forbiles et succus siue aqua carniū p̄dictay elicita p̄ decoctionē ipsay p̄fectam habitā cū expresse vel distēperatā cum brodio eay post ipsam p̄fectā cōtusionem seu p̄ decoctionē eay in duplici vase p̄ sublimationē seu modo aliquo s̄m varias nationes. **Et** sit panis mundus bene fermentatus et coctus: et vinum oī esse odorifery clary placibilis saporis medium tpe non nouū neq̄ antiquū clarū nō amay. **Et** dixit Rabi in 22. particula auctoritate zoar. q̄ coquinatū factū in vase aureo vel aurū mixtū cum cognato gñaliter corroborat corpus: pp̄ qd̄ et multi nobiles diuites ponunt aurū vt florenos de florentia in vase cū decoq̄tur cibust: aut et duz sublimat. **Et** est de intētionē auctoꝝ q̄ caro serpētis p̄fortat cor. **Et** dñt multi q̄ cor porcīnū a p̄p̄ietate vltra alia corda confortat cor. **Et** q̄ si statim curā trahit ex torace porcī aspgatur puluere gariofloy et asse igni et comedat mirabiliter valet et frigidās passiones cordis. **Et** si aspgatur puluere sandaloꝝ citrinoy valet et calidas. **Et** in passionib⁹ frigidis vtatur cū cibis suis sp̄ebus que sic sūt. R. cinamomi electi. 3. iij. gar. cardamomi. añ. 3. ij. nardi magis riloal. croci. añ. 3. 3. zuccari albi. 3. i. **Et** comedat cibaria sua in gaudio. **Et** dixit Plinius: et recitat et hoc macer: q̄ leticiā causat in sumptione ciborū aspsio mense et loci cum aqua decoctionis bugloferaut berbene. **Et** dixit Serap. cor nō tolerat morā. i. nō dat inducias me dico ad curādum: s̄ expedit vt festine mediceet. **Et** Auicē. dixit. opz vt sit velox studiū in curatione eius cū medicis et curatio fiat absq̄ errore vltimē. s. ita vt nō sit sup̄fluitas aliq̄. sup. neq̄ diminutio in curatione eius. **Qm̄** dixit ip̄s: cor est mēbz p̄ncipale et prius oī p̄ncipali in gñone et sublimius oī p̄ncipali in dignitate: vt supra dictum est.

Potio itaq̄ fortat vtutem cordis et viuificat cadentem et expergefācit sopitā. **Et** scda versatur circa mālem causam ipsam digerēdo et euādo. **Et** tertia versatur circa ip̄z morbus alterādo et destruendo. **Et** quarta versatur circa accētium correctionē. **Et** p̄ma qd̄z cōpletur cū medicinis et cibis medicinalibus et medicinis cibilib⁹ in quibus est potentia confortandi vtutem roborādo spūm

Nico. sermo. iij.

nnnn iij

Iuuantes et fortificantes sunt sex.

De offa vino limfato.

Cibi cordi conuenientes.

Quatuor tēdones i cura p̄ potione.

De p̄fortatib⁹ virtutē cordis q̄ ē p̄a intē. 10

et prohibendo ipsum a dissolutione de quibus in sequenti dicitur capitulo. Territa autem et sopita virtute exasperantur irroratio et asperio cum forti impulsione et iactu subito aque frigide et proprie ros. supra faciem et alia et membra. Et fricatio fortis et ligatura et compressiones dolorose aurium fractio barbe et pilorum euulsio strepitus clamor et proprie vocare egrum proprio nomine alta voce in aures milia.

Debilitatio
et euacuatio
māe est 2^a
intentio.

Pro implendo autem secundam intentionem et maxime in euione eius posuerunt auctores causam. observandos: quorum primus est dixit Avicenna. quoniam necessaria est flōmia: tunc sic festinat debemus. sciam facere ne oporteat nos eam miscere cum alio regimine mudificatio. id est ne oporteat nos coniungere flōmiam cum regimine euatio per solutivum. vel id est ne oporteat nos habere facere utramque euionem. id est per flōmiam et solutivum. Nam si non festinamus in flōmando sanguis ille superfluous cito corrumpitur et corruptus requirit regimen postea mudificativum. flōmia autem festinanter facta liberata repletionem sanguineam et vaporosa: verum flōmia basilice dextre plus confert in repletionem sanguineam: quia plus respicit eam quod est principium repletionis sanguineae. Et flōmia basilice sinistre plus convenit in repletionem vaporosam: quia plus respicit eam quod est principium repletionis vaporosae: quoniam n. ambe ab eodem trunco ramificatur et facit rationem esse necessariū quod iunamētum eam sit equaliter experientia sic est inuētiū et cōfirmatū. Et perfirmatā experientiam sequi debet medicus: vincit. n. rationem. Et Avicenna. ut reddat te medicus festinum ad flōmandū dixit. quod plurimum repletionem cordis non est nisi ex sanguine et vapore. id est ex sanguine vaporoso: plim igitur flōmandum est in dispensationibus repletionalibus cordis quod sit mudificandum per solutivum: etenim flōmia non puenit ad eam cum nocumento et venenositate sicut medicus ne puenit solutivum: et sic tutior est flōmia quod medicina solutiva. Verum in flōmando dixit Avicenna. observamus ne euatio supfluat et cadat. Avicenna. scilicet in commento affo. in exercitiis ad sumum et c. quod ultimitas est fallax. Et quia multi iam putaverunt quod flōmia ducens ad hypotomiam sit superflua: et non sciendū ideo dicit quod in magna plenitudine cum ipsa virtutis talis flōmia non est dicenda superflua: sed utilis et pueniens et debite eligenda. Et repletio quantitativa sanguinis semper est cum constantia virtutis: tunc illa flōmia esset superflua: ideo fugienda. Dixit ignotus et allegat a Rasi. liber abscis auctore. si in minutione facta in saltu cordis. super. vel alia egritudine eius pueniēte ex sanguine grosso: grossus sanguis exierit et niger trabatur ex coquina retineat statim. **E**t quia non semper cordis repletio ex sanguine est vaporosa: sed aliqui est ex alio humore: ideo non semper convenit flōmiam: sed requiritur alia euacuatio: et aliquando etiam requiritur utraq: ut quando sanguini mixtus foret alius humor qui in flōmia non fuisset: sufficere euatus: aut cum fuerit repletio ex sanguine putrefactor: quoniam in his casibus post flōmiam necessaria est euatio cum medicina solutiva educente humorem peccantem. Et in hac etiam euione scienda positi sunt causae. quorum vnus est. dixit Avicenna. in euione per pharmacia necessaria est permixtio medicinarum cordialium: in quibus est virtus tyriacalis cum medicinis solutivis: quoniam plurime eorum sunt proprie cordis: venenositatem eam: ut resistent illi et defendant eam ab ea. Et cum hoc etiam conferunt: quia ipsa faciunt penetrare medicinas solutivas ad eam ut euacuent ab eo: acquirunt. n. per eas respectu ut euacuent humorem contentum in corde et circuitu eius. Quia cum repletionem coniungitur virtutis debilitas: tunc oportet ut euacuatio partiatur in plures extrahendo parum in vice: siue fiat euatio per flōmiam: siue per medicinas. Et dixit Avicenna. in flōmia et pharmacia: oportet ut coniungatur regimen confortativum cum rebus confortantibus eam: et vivificantibus virtutem eius: quod eligantur. dixit Avicenna. finem eam debilitatis virtutis calidam vel frigidam. Et dixit. regimen confortativum omnino tempore necessarium est: vix extractio sanguinis vehemē

De euacuatio
ne per far
mactam.

De euacuatio
ne per far
mactam.

De euacuatio
ne per far
mactam.

De euacuatio
ne per far
mactam.

tioris necessitatis est ad hoc ut subsidium ei cum regimine confortatio fiat: quia post sanguinis extractionem magis exigitur ut vivificetur virtus. **E**t oportet ante euationem cum solutivis: ut preparetur materia et digeratur. Et digestivum bonum in humore subtili furioso in partibus cordis contento est sirupus qui sic fit. **R.** ros. albar. et rubeus viol. florum nenufaris. an. 3. ij. iuiubar. et seminis papaveris albi prunorum dama. scenorum granorum myrti tamarindorum. an. 3. ij. endivie cico. ree acetose alleluie. an. 3. ij. berberorum. flo. 1. 3. boraginis et buglose. an. 3. ij. seminum cōmum frigidorum mudatorum. spodi. an. 3. ij. decoquantur in lib. 1. 3. aque usque ad presumptionem medietatis: et coletur et colatura sirupetur cum zucchero albo solido ponendo in ea de succo acetosifatis citri vel limoni: vel citragulorum: vel berberorum: aut granatorum acetosorum. et aromatizetur cum capphora et sandalis et pauco croco dosis. 3. ij. cum aqua ros. et buglose. **D**igesta materia euacuetur cum medicina na que sic fit. **R.** mane optime. 3. ij. et disteperetur cum decoctione iuiubar. et prunorum et tamarindorum et violar. et in colatura ponatur reubarb. 3. i. spice. 3. i. cinamomi croci sandalorum citrinorum. an. grana. v. et exhibeatur in colera subtili. In colera vero grossa addatur reubarb. turbith electi vel agari. albi lenis. 3. i. **D**igestivum vero materiae flegmaticae in partibus cordis contentae est sirupus qui sic fit. **R.** melisse garioflate basiliconis garioflati maiorane serpilli mete et bathonice yfopi. an. 3. ij. flo. keiri citrini et keiri rub. garioflati flo. melisse et buglose. an. 3. ij. calami aromatici squinati been albi et rubei corticis: et seminis citri doronici. an. 3. ij. radicum petro. fenic. enule et buglose. an. 3. i. folij macis heyl. an. 3. i. s. ferueant in lib. 1. 3. aque donec remaneat medietas coletur et colatura sirupetur cum melle vel zucchero. **E**t aromatizetur cum cinamomo nardo et croco: et in fine decoctionis supmittatur aque vitis. 3. i. s. dosis. 3. ij. cum aqua melisse. **E**t humore digesto euacuetur cum medicina que sic fit. **R.** yfopi calamenti melisse. an. 3. ij. cardamomi spice. an. 3. i. et coletur. in parte colature ferueat cortic. mirabol. kebul. agar. vel turbit. an. 3. s. et exhibeatur dulcorata cum geleniabini. **D**igestivum vero materiae melice in partibus cordis contentae est sirupus qui sic fit. **R.** camedreos melisse boraginis buglose rorisinari folio. et corticis citri. an. 3. ij. epithimi cuscute flo. sumiter been albi et rub. an. 3. ij. bulliant ut sup. et cum zucchero albo fiat sirupus acetosus cum aceto vini: et aromatizatus cum cinamo. et croco dosi. 3. ij. cum aqua boraginis. **E**t materia digesta euetur cum decoctione ne epithimi. **Q**uod si humor fuerit adustus digeratur cum sirupo de sumoterre maioris: cuius dosis sit. 3. ij. cum aqua buglose et scolopendrie. **E**t humore digesto euetur cum elario hamech: et aqua decoctionis epithimi. **E**t Mes. in suo antidotario posuit medicamen soluens humorem melicum a partibus cordis: et filtrat ab eis humores adustus. **E**t inquit iudeus decoctio educens coleram flegma et melancoliam cum facilitate confortans eam et omnia viscera cōferens egritudinibus cordis ex coitate: et precipue ad cerebrum. **R.** itica. dos melisse yfopi. an. 3. i. yreos coriandri preparati. an. 3. s. cubebay. 3. i. spice. 3. s. bulliant in aqua cicex: deinde coletur: et in colatura bulliant. 3. ij. polipodij et agar. mirabol. citrinorum kebulorum et indorum. an. 3. i. et itex. coletur: et colature addatur reubarb. 3. i. et tribuatur in manere: enim sana et experta que neminem vnquam decipit.

De euacuatio
ne per far
mactam.

De euacuatio
ne per far
mactam.

Pro implendo etiam tertia intentione traduntur causae. Dixit Avicenna. cum volumus alterare frigidam repletionem audaces sumus ad illud et securi cum medicinis calidis: vix debent esse cordiales: aut permixte cum eis: non debent exhiberi medicinae ultime calidae: ut que sunt in 4^o gradu: imo sit custodiana in administratione calidam ne accidat ex eis motus laboriosus humoris cordis. id est ne accidat ex eis motus et ebullitio: ita ut extedatur corpus cordis: quia posset inde accideres apia: aut aliquid alia egritudo. **S**ed cum volumus permutare repletionem

plonem calidā nō sumus ausi esse contēti in frigidatūis. s. puris siue ab itus siue ab extra appropinquat: qm̄ dixit. A. suba pp quā cor creatū est: z est spūs effusus i ipso est suba cala calitate inata nō nocua q̄ minuit resoluū z p̄turbat pp malitiā p̄plonis calide in corde: q̄ pp eger vt cōfortet z reitaret: z hoc fit cuz medicis calidis associat medicinis quaz pp̄ietas est p̄fortare cor. Indiget ē vt malitia p̄plo nis calide tollat medicis frigidis: quapp iste due medicine calide z frigide debēt inuicē p̄iūgi z nō sint fride puremaz frigide pure nocēt radici cordis q̄ ē calor inatus extingūē do z p̄gelādo ipm̄: q̄uis ramo p̄ferat qui est suba cordis p̄mutādo ip̄ius malā p̄plonez. Et pp hac cām sapiētes an siq̄ nō eiauerunt i hac cura medicinas fridas a p̄mixtione calidaz p̄fidētes: q̄ si nā fuerit foris discernet iter calefacti na z ifrigidatiua. z vtē ifrigidatione ad tēperandū p̄plo nez malā calidā z calefactiuis ad p̄seruandū z recuperandū spūm. Qm̄ tñ nā est debilis nō p̄fert regimen: q̄ nō p̄or di scernere iter illa: z fit ē p̄mixtio calidaz cū frigidis: q̄ plu rime medicinarū frigidaz cordialiu sunt tarde penetratio nis: figur. n. in p̄n meat: z nolūt penetrare ex nā fridita tis ip̄saz: quapp eger calidis cordialibz facientibus eas puenire ad cor: z hac de cā p̄miscet crocus in trociscis cā phore: vt medicine frigide cū eo currāt ad cor. Cūq̄ ad cor p̄ueniunt nāe inest: vt resoluat crocū a medicinis frigidis z a suba cordis tanq̄ rē sibi nociuā: z associet ipm̄ spūi cū quo puenit: vt cū ifrigidatis adiuuet se ad p̄tēperandū ma lā p̄plonē calidā: z h̄ est documētuz ratū z firmū: cui semp est in tēdūz. Nec attēdas ad v̄ba Auer. dicētis trussatiue. q̄ Sal. h̄ iuenit i sōijs: nā exp̄iētia docet necessē: sic Sa. v̄sum fuit. Qui. n. componunt p̄dictos troc. sine croco rōponunt rē pauci iuuamētis: z cū crediderint cū eis alteras se malā p̄plonem calidā in corde nihil aut modicū qd fece rūt: cū nō pueniat v̄tus eoz ad cor: s̄ remaneat in via fixa. Sic tñ fieda est p̄mixtio vt totū p̄mixtū remaneat i dōio fri gidū plus z minus fm̄ gradū malitiē p̄plonis cale. C No tāt in sup q̄ qm̄ mala p̄plo calida est multū intēsa cū suffi ciēti p̄stātia v̄tūz p̄nt p̄cedi cordialia frigida pura: vt p̄z de intētiōne auctoz in sermone de febriz in cura febris pesti lētiālis: z patebit isra in cura tremoris cordis: s̄ vbi v̄tus esset debilis nō p̄cedūt v̄llo modo ne ex ifrigidatione pu ra calor extinguat inatus. C Et de intētiōne auctoz iterū est: q̄ si medicina p̄fortans cor cū pp̄ietate sua fuerit: cuz hoc in p̄plone sua p̄xima eq̄litate: vt buglosa tūc ip̄sā ē cō ueniens ad p̄miscēdūz q̄ medicis frigidis: nam vigozanē z adiuuant se cū ea: ex quo sumitur q̄ medicina calida p̄ miscēda cū frigidis in hac cura non d̄z esse eleuata in gra du caliditaz: q̄ si nō affuerit p̄sens nisi eleuata in gradu d̄z de ea apponi parua dosis: vt solum frigidās penetrare fa ciat z calorē cōfortet inatum. C Et iterū norant de inten tiōne auctoz possumus interdū vti in hac cura medicinis frigidis puris eis maxime de quaz pp̄ietate est p̄fortare cor z spūm sicut rosē z spodiū: nā sua qualitate p̄tēperant caliditate: z sua pp̄ietate reddunt spūm leuiorē ad operā dūz. z Sorz. qdem voluit q̄ in dispōne frigida alteranda cum medicinis calidis aliq̄ frigida miscetur: vt virtus ca lidoz diutius p̄seruetur. z auctores qdem volunt q̄ medi cus studeat auertere causas p̄mitiuas: tā agētes q̄z conser uātes. Qz si patiat p̄ cōitatem corrigatur dispositio i mē bzo cōicāte etiādo diuertendo z alterādo fm̄ q̄ disposi tio regit cor cōfortetur ne recipiat: z ductus per quos fit edicatio p̄stringatur: z tādem si qd in corde impressum re māserit corrigatur. C Quarta aut intētiō q̄ est accidētūz correctio variat fm̄ multifariā variationē ip̄saz in diuer sis mēbris corporis: q̄uis. n. cor toti q̄busdam spūalibus mēbris supradictis compatiatur: sibi tñ z totum z singula mēbra multo fortius cōpatiuntur: quoz cuiuslibet acci dens cum forte fuerit corrigere est necesse.

De medicinis cordis in generali.

Cap. x.



Edicina

cordialis d̄z: q̄z p̄fortat cor z dilatat z letificat aiaz: vnde medicina cordialis d̄z p̄fortatiua cordis z leti ficans siue letificatiua cordis. Et est alia sim plex: alia composita: z q̄uis ois medicina cor dialis p̄fert cor: non tñ ois eodem modo: imo varie z diuerse. C Dixit Auic. p̄mo de v̄ribz cordis. Me dicine letificātes letificant pp aliquā bay causaz: vt pote: q̄z vel dant spūi p̄ledorē z lumē sicut margarite z siricū cū potētia absterge di quā h̄nt: aut p̄gregādo p̄hibent celerē resolutionē ip̄suz sicut emblici z karabe. Aut p̄tēperādo p̄plonem cordis z spūs: z hoc aut cū caliditate sicut doro nicū: aut cū frigiditate sicut cāphora: z aqua ros. Aut cō fortādo p̄delectabilē cōplexionem ip̄suz sicut suauia aro matica: aut sequestrādo mēlicūz z turbidū humoz ab eo sicut buglosa lapis lazuli. Et p̄dicte medicine dixit Auic. p̄fortāt cor: aut separatim modis dictis: aut p̄iūctim p̄mi scēdo vñā cū altera. Et subdit aut forte pp pp̄ietatē igno tā sicut iacynthus. C Et pp̄ietas ē q̄nq̄z p̄iūgitur in vna medicina alicui vel aliq̄bus de modis p̄dictis sicut de mu sco z ambra q̄ letificant cū pp̄ietate p̄iūcta aromaticitati refocillāt spūm: z sicut succus macianoz qui letificat cuz pp̄ietate: z si in sp̄ritu est p̄plo calida in alis: letificat etiā cū cōplexione sua frigida: z sicut doronicū qd letificat cuz pp̄ietate: z cū p̄plone sua calida: qm̄ in sp̄ritu fuerit com plexio regrens caliditātē. C Et dixit Auic. supradictarūz p̄ditionū medicinarū illa q̄ p̄iūgitur pp̄ietate: q̄nq̄z ē v̄lis q̄ nullius eger repressiōne in aliqua cā debilitatis cordis: aut tristitie q̄lis est aromaticitas: aut est particularis q̄ in aliq̄bus eger repressiōne: sicut succus macianoz qui letifi cat in p̄plone calida z nō in frigida. Cū igitur in frigida cō plexione q̄s p̄posuerit vti in succo eoz ad letificādūz fran gere: opz frigiditātē eoz cū calefaciētibz. Et eoz rectifi catio z siliū: melius fit cū re calefaciēte q̄ ē pp̄ietate le tificat sicut cū succo p̄dicto miscetur aliquid musci: vel am bae cū pp̄inatur h̄nti p̄plonem frigidā. C Et q̄z nāli appe titū v̄tutes nostri corporis inclinātur ad q̄litates p̄uenien tes q̄ sunt obiecta eaz. Et sunt pp̄ie aromaticitas z dul cedo: hinc est q̄ de duabz medicinis eq̄libz illa q̄ est dul cior z aromaticior est maioris iuuamētis. Desiderat. n. aro maticitatē olfatiua v̄tus: z gustatiua dulcedinē: q̄re nālis v̄tus z aialis nāliter inclinātur ad ip̄sā: z recipit aromati citatē mēbroz v̄tutes fortius: vnde sp̄ritus ab aromatica medicina celeriter mutat: z celerius patit in quātūz est me dicina: z celerius mutat si potētiāz habuerit nutriēdi. Ce rūt v̄t in sermone p̄cedere patuit. Aromaticitatis subm est suba subtilis vaporosa seu sumalis: subm aut dulcedi nis est suba grossa terrestris: ideo aromatica magis p̄grua sunt nutrīnēto spūs: dulcedo vero nutrīnēto corporis: z p̄inde in cordialibus nutrīnētis magis eligitur aromati citas q̄z dulcedo: qm̄ cor est minera gñonis nutrīnēti sp̄ rituū: z q̄z p̄par est minera gñonis nutrīnēti corporis: id exigūt in nutrīmentis ip̄suz de aromaticitate minus: z de dulcedine plus: q̄z in corde: exigitur tñ aromaticitas i nutri mētis epatis: q̄z ep̄ar est minera spūs nālis fm̄ modū supe rius dictum: spūs aut nālis etiā inclinatur ad aromaticita tēz cōfortat z refocillat ex ea: z p̄nter inde v̄tutes nāles p̄culdubio p̄fortant. C Et rursūz nō ois medicina cordia lis omni acciti cordi supueniēti est pp̄ia: s̄z vñā vñiz al tera alteri. Debilitati nāq̄ cordis appropiat ambra: cro cus: nardus: poma redolētia: z oia in cōplexione sua tēpe rata. Tremori v̄o appropiat been mirrū v̄sneen sandara ca karabe emblici z doronici valde. Et tremori acciti in fe bre p̄fert aurū bibitū z linītū calamentū v̄reos z sandali. Et tremori ex cā tristitie z tremoris endiua z sandali z emblici si sit cum caliditate: z si cuz frigiditate cūminum z

Quas me dicina di catur cor dialis.

vbi dicitur quod si in frigida co plexione q̄s p̄posuerit vti in succo eoz ad letificādūz fran gere: opz frigiditātē eoz cū calefaciētibz.

vbi dicitur quod si in frigida co plexione q̄s p̄posuerit vti in succo eoz ad letificādūz fran gere: opz frigiditātē eoz cū calefaciētibz.

Que me dicine cor dialis quibz cordis accitibus sunt pp̄ie.

Medicia
rū cordia-
liū qdam
opant cū
q̄litate
mifeſta: q̄
dā cū pro-
prietate.

coriadrū. Et ſincopi ex caliditate endiūia ⁊ ſpodii: ⁊ p-
prie ſi fuerit ex effuſione colere ad ſtōm ⁊ lingua bouis ⁊
mugalep bibiti pferūt dolori cordis ⁊ melie animi. Et al-
gueſues ⁊ aurū ⁊ ſpodium melie de pteritis ⁊ futuris. Et
muſcus ex xiloal. melie ex ſollicitudine. **Et** rurſum me-
dicinay cordialiū alie operant cū q̄litate pma: ⁊ hay alie
ſunt tēperate vel ppinque tēperamēto ſicut iacinth⁹ ſma-
ragdus ſaphyrus aurū argētuz bugloſa domeſtica ⁊ ſilue
ſtrie: ⁊ alie ſunt calide ſicut dozoniciū zedoaria muſcus an-
bra ſiricum crocus been albū ⁊ rubeū que ſunt velocis iu-
uamēti ⁊ gari. ſunt valde mirabiles cordi: ⁊ xiloal. eruduz
⁊ meliſſa ⁊ ſemē eius ⁊ cardamoniū ⁊ cubebe ⁊ cortex ci-
tri. ⁊ ſoliū ⁊ enula eſt mirabilis ⁊ acetofa. i. lapatiū. Et
alie ſunt frigide vt margarite karabe corallus cāphora ſan-
dali roſe ſpodii lutū ſigillatū: poma. ſ. maciana ⁊ coriadrū
ſiccū ⁊ humidū. **Et** hay medicinay operatiuz cū qua-
litate pma illa que ſunt tēperate vel tēperamēto ppinque
declinātes ad aliquā caliditatē. dixit Auer. colliget 7°. ſūt
que ppiſſime pſortāt cor: que aut ſunt remote ab his nō
pprie cōfortant cor: q̄ aut cum qualitate ſcda vel tertia vel
4°. q̄ dicētur operātur pſortāt cor ppiet: nō ppiſſime.
Que aut cōfortant cor cū q̄litate ſcda ſunt q̄ ſunt ſtiptice
aromaticē: ipſe. n. ⁊ l3 nō ſunt tēperate: neq; declinātes ad
caliditatē: ſed ſunt frigide tñ cōfortant cor. Et q̄ cōfortant
cū q̄litate tertia ſunt q̄ hñt reſpectū ad ipz cor: ⁊ nō ad alia
mēbra ſicut crocus ⁊ ſpica. Et q̄ cōfortant cor cum q̄litate
q̄rta. ſunt q̄ cōfortant ipſum cū ppietate que eſt in eis ſi-
cut iacinthus ⁊ lapides p̄cioſi. **Et** ſunt ex medicis cor-
dis q̄ cōfortant cor ipropriet: q̄ nullo dictoz modoz: ſ3 cō-
fortāt ipſum remouēdo nocumētum venenoz ab eo ſicut
tyriaca: ipſa. n. l3 nō ſit cordialis in ſua virtute ppiet: ipſa
tñ cor a veneno liberat q̄nīs ſano cordi noceat. Et vocant
hñōi medicīne bezaarales ſive tyriacales. **Et** inter me-
dicinas cordiales ⁊ tyriacales eſt dōia. Qm̄ oīs medicina
cordialis eſt tyriacalis: ſ3 nō cōuertitur. Nā nō oīs tyriaca
lis eſt cordialis. Multa. n. tyriacalia pferūt cordi venena-
to q̄ cordi ſano nocent. Dixit. n. Gal. 5°. de ſimplici medici-
na: tyriaca eſt medicamētiū inter corpus ⁊ venenū: qd̄
ideo dixit vt dicunt q̄ nocet corpori ſano: venenato aut cō-
fert. **Medicinay** cordialiū qdam ſunt ſimplices ⁊ qda
cōpoſite: ſicut ſam p3 ex dictis. Et ſimpliciū qdam ſunt ex
aialibus ſumptez: ⁊ quedā ex terrenafcētibus: ⁊ quedam ex
mineralib⁹. Et hay oīum quedā ſunt vt patuit calide: que-
dam frigide: ⁊ qdam ſunt ſicce: ⁊ qdaz humide: ⁊ qda ſunt
tēperate: ⁊ quedā ſunt cordiales eūando ab eo humorem
malū leſiuuz. **Dixit** Meſ. p. de rectificatione medicina-
rū: qdam medicīne cōfortant ſine pmutatione qualitatis: ⁊
quedā alterādo: ⁊ qdaz ſoluendo. Et medicīne calide que
ſunt ſumptez ex aialibus ſunt quatuor. ſ. cor cuiuſcūq; aia-
lis comēſtibilis: ⁊ pprie porci ppiſſius cōueniētiaz. Caro
ſerpētis: muſcus ⁊ ſiricū ⁊ maxime crudum. **Et** medici-
ne frigide ſumptez ex aialib⁹ ſunt due. ſos de corde certii
⁊ ebur. **Et** medicīne calide cordiales ex terrenafcētibus
ſumptez multe numerate ſunt ſuperius: ⁊ vltra illas macis
darſifaban ⁊ ſemē eius ⁊ ciminiū ſolia citri antoſali calamē-
tum mēta yreos lilin⁹ ozimū. vtrūq; ſticados lingua atis
magalep odor gallie: ⁊ ſummarie omnia odorifera calida.
Medicīne vō frigide ex terrenafcētibus vltra ſuperius
noīatas ſunt acetofa: acetofitas citri granata: ⁊ pprie ace-
toſa nennifar. ⁊ pprie cicozea. **Et** medicīne tēperate ſunt
bugloſa borago karabe lacca yſnen poma dulcia odorife-
ra vt apiola ⁊ granata dulcia ⁊ muza. **Medicīne** calide
ex mineralibus ſunt ambra ⁊ frigide ſunt corallus ⁊ mar-
garite ⁊ lutū ſigillatū ⁊ armenū: ⁊ tēperate ſunt aurū ⁊ ar-
gētum ⁊ lapides p̄cioſi: ⁊ pprie iacinthus. **Et** medicīne
humide ſunt lacca granata dulcia: poma dulcia borago bu-
gloſa endiūia viol. nennifar. Relique aut de ſupra narratis

ſia iter
medicīas
cordiales ⁊
tyriacales.

Medicīne
cordiales
ſimplices.

Medicīne
cordiales
ſimplices
qdam ſunt
ex aialibus
ſumptez
⁊ quedā
ex terrenafcētibus
⁊ quedam
ex mineralib⁹.

ſunt omnes ſicce. **Medicīne** vō cordiales ſolutiue ſunt
ex ſoluentibus coleram mirab. citrini tamarindi viole pzu-
na muza roſ. ſuccus ⁊ eay recētuz infuſio. Et ex ſolūti-
bus ſlegma ſunt kebuli ⁊ emblici ⁊ agaricus. Et ex ſolū-
tibus meliam ſunt epithimuz lapis lazuli lapis armenus
mirab. indi ⁊ bellirici. Et ex ſolūtiuis humores aduſtos
ſunt ſene ⁊ ſumūſterre. Et ex mūdificantiuis ſanguinem
ſunt capillus veneris lupulus endiūia ⁊ meliſſa ſumū mū-
dificat a ſanguine ⁊ ſpiritu. **Et** ſcias q̄ oībus medici-
nis ſolutiuis cordialibus admixcende ſunt medicīne aro-
maticę cum ſtipticitate calide: vel frigide: vel tēperate ſm̄
exigentiam diſpoſitionis: ⁊ hoc vt prohibeatur calor na-
turalis: ⁊ ſpūs a reſolutione. Et de predictis oībus ſingu-
laribus plenam faciā traditionem in ſermone octauo. ſi
deus voluerit. **De** cōpoſitis aut medicinis cordialibus:
qdam tradētur in curis particularib⁹ egritudinū cordis:
⁊ plura reſeruabūtur ad antidotariū: hic tñ ponam medi-
camen cōſiliatoris. **Dixit** Conciliator. medicamētiū exp-
tum ad oēm cordis paſſionem calidaz ⁊ frigidam qua nūl-
la eſt nobilior efficacior ⁊ tēperatior. Cuius efficaciam mor-
ea exhibita reſtauratur ſpūs: que aliqui adminiſtratur vt
eſt: ⁊ aliquando cum optimo vino temperata: ⁊ ſic melius
ſumitur a debilib⁹ ⁊ citius penetrat ⁊ celerius operatur
⁊ in magna diſcreſia calida miſceatur cum ſuccaro roſ. vel
dyaboraginato: nam in tali caſu ſimplex dari nō debet. R.
ſucci pomoz dulcium: ſucci bugloſe depuratoruz. añ. 3. v.
dozonici corticis citri floz boraginis roſ. rub. been albi ⁊
rubei coralloz rub. limature ebozis. añ. 3. iiii. ſpodii macis
gallie muſcate karabe offis de corde certii ſandalozum ru-
beoz. añ. 3. ij. ſeminis baſilici ſolij granoz mirti meliſſe co-
riandricinamomi cubebaz cardamomi galange zedoarie
nardi xiloal. ſete minutim incide: aut modicum cōbuſte cro-
ci. añ. 3. ij. oīum mira b. añ. 3. iiii. berilloz iacinthoz: ſma-
ragdoz ſardinoz ſaphyroz granatoz. añ. 3. i. margaritay
ambay. añ. 3. iij. auri ⁊ argenti limatoz. añ. 3. ij. 5. ambre
⁊ cāphore. añ. 3. ij. muſci. 3. 5. ſuccari albi quod ſufficit ⁊
ſiat electuariū vel conſectio.

De curatione malitie cōplonū cordis. Cap. xj.



Cordi accidere pōt oīs ſpecies ma-
litie cōplonis ſim-
plex ⁊ cōpoſita pura ⁊ cū mā: veritamen que
frequētius in eo accidit eſt mala cōplexio
calida: deinde ſicca: poſtea frigida: raro autē
humida. cor enim ex nā ſua: ⁊ ex propria eius
actione nō eſt aptum declinare ad frigiditatē: ⁊ adhuc ni-
nus ad humiditatem: ideo q̄rarius accidit in corde q̄ hu-
miditas dñetur. Et ſi aliqui cōtingit aut cito calorem ſuffo-
cat nālem: aut ad apopleziay: aut paralim pducit: cerebri
augēdo frigiditatē ⁊ humiditatem ppter ea q̄ caloz cor-
dis obtūdit. **Dixit** Gal. 15° pulſum. ⁊ ponitur a Rabi
in 6° partic. mala p̄lo cordis duobus ſit modis: aut in hu-
miditatibus cordi neceſſariis: aut in eius corpore duro. i.
in ſuba eius: ⁊ deterior eay eſt q̄ ſit in eius ſuba. **Dixit**
Meſ. malitia cōplonis frigide eſt deterior q̄ calide: ⁊ ſu-
ſpectior p̄ elongationem ſuā a re vite: ⁊ ſicce ſuſpectior eſt
q̄ humide: q̄nīs humida ſit dñans in cōplexione cordis:
⁊ etiā q̄ ſicca tardius curatur q̄ humida: ſ3 humida cele-
rius inducit egritudines prauas aut mortē. **Et** de cōpo-
ſitis dicunt q̄ deterior eſt frigida ⁊ ſicca: q̄ eſt ethica ſene-
ctutis. Gal. tñ dixit q̄ peior eſt calida ⁊ ſicca: q̄ ab his ethi-
ca. ſ. febrilis ſit velocius. **Dixit** Meſ. malitia cōplonis
cordi dñans facit debilitatem ipſius que facta ſortis vſq;
adeo q̄ ſi agitatiua virtutis facit tremorē: tremor aut ſup-
ueniens generat ſincopim: vltimitas aut cauſay ſincopis eſt
extinctio ⁊ mors: ⁊ mala cōplexio cordis nō ſolum ipſum
cor ledit: ſed ⁊ oīa mēbra corporis. Non enim ſm̄ plm̄ in
ipſo corde terminum ſibi facit: ſ3 ſm̄ plurimum extēditur
cum

Medicīne
ſimplices
ſolutiue
cordiales

Medicīne
cōpoſite
cordiales

cum calore sanguine et spiritu in totum corpus ledens oia membra dupl'r. primo lesione principij: que quātūcūq; parua sit in ipso magna efficitur in mēbris. Ait. n. Sal. et ponitur 7^o continen. si quid ex mala p̄plone in corde modicū magnū fiet in p̄ncipijs. s. extraneando cōplexionem inatam ipsoy mēbroz. ad que extenditur: non. n. ea congrue adaptat ut sit cōueniens instrū pro operationib⁹ eoz. Dixit Sal. 16. pulsuum. et ponitur a Rabi in 3^a particula. que libet valde mala cōplexio generata in corde quocūq; modo gñata sit vel primaria gñone vel causa alterius membri destruit virtutem spiritualem et annihilat eam.

Cause aut dictay malay p̄plonuz satis patentes sunt ex dictis supra in caplo generali de causis egritudinum cordis: et adhuc ex his que dicta sunt in precedēti sermone in causis egritudinum cordis.

Signa gñis hñr ex his que dicta sunt supra in caplo de signis dispositionum egritudinaliū cordis.

CDixit Auic. signant qñq; malā p̄plonem cordis debilitas resolo vtutis. s. regitiue totius vel debilitas quātuz ad vtutē aialez: et resolo quātū ad vitālē et nālez vel debilitas p̄ viā aggrauationis: et resolutio p̄ viā inanitionis. Et dixit significant ipsam qñq; liquefactio. i. p̄sumptio et macredo corporis: et maxime cū non pcedunt ex cā aliqua primitiua manifesta: neq; ex cā ante: vt ex corporis repletionē grauantē neq; ex cōitate mēbri cōcantis cordi. Qz si ad predicta signa supuenit tremor cordis cōpletur significatio malitie cōplexionis eius: et si post tremorē pducit ad sincopim malitia iā est confirmata. **C**Dixit Raf. 7. continen. dico si accidit pt̄sis vel liquefactio incognitā hñs causam primitiuā: nec ex occasione pcedentē nec ex aliquo apate calido epatis et siliibus. notū habeas q in corde accidit mala cōplexio: et si fuerit cū saltu: aut cum sincopi: passio erit vera. **C**Dicunt. pt̄sis siue extenuatio corporis: sequitur malitiā cōplonis calide frigide aut sicce. Ad malitiā aut cōplonis humide nō sequitur extenuatio: s. repletio. Et dicūt ois talis extenuatio potest vocari ethica: verum que puenit a caliditate vocatur absolute ethica: vel ethica febris: s. q puenit a frigiditate vocat ethica senectutis. Et q puenit a siccitate vocatur pt̄sis. Non qdem pt̄sis pulmonis: qz in hac pulmo nō est lesus in seipso. i. p̄ passionem suāz p̄pziām: nec adest tussis: et differt ista facta a siccitate et facta a caliditate: qz in ista non est caliditas. **C**Et dixit Raf. 7^o continen. q ad intensam malam cōplexionem cordis: sequitur ictigatio. Sal. tñ in verbo superiori. 15. pulsuum dixit. q mala cōplio existens in corpore duro corde non est absq; ictigatione. Et dixit. vt 7^o ponitur continē. si qd ex mala cōplone in corde modicū fuerit inurabit pulsū et anbelitū iuxta modum sue cōplexionis.

CSigna aut male p̄plonis calide cordis sunt. dixit Auic. tertij scda. augmētum pulsus in velocitate et frequentia nō nāli. Dicūt qdam. pulsus fit debilis et frequēs cū inequalitate: et quādoq; fit velox: et qñq; acquirit magnitudinē non nālem. **C**Scdm est. dixit Paulus. quotiens calefit cordis p̄plo magnus est anbelitus et velox et spissus. Et Auic. dixit est egressio anbelitus ad magnitudinē et velocitatem et frequentia nō nālem. et est dicunt qdam. vt plm inspiratio maior expiratione: et eius exspiratio est calida. **C**Tertium est. dixit Auic. vehementia sitis que sedatur cum aere frigido inspiratio plusq; cū cibis: aut potus frigidi sumptione. **C**Quartū est suauitas repta in frigido. s. loco vel aere vel alio quocūq; iunatur enim a frigidis: et nocetur a calidis. **C**Quintū est cōitas extenuationis et liqfactionis. s. ad totū corpus absq; cā alia: non. n. solū liqscit cor: s. et corpus extenuat totū. **C**Sextū est tristitia et p̄turbatio. i. tristitia cū cōturbatione animi: qz est cū rixa qdā p̄p inflammationē et etiā cū v̄batione corporis: et ingetudine: qz est cū agitatione corporis motu inordinato: et angustioso. **C**Septi-

num est q sentitur caliditas et inflammatio in toto corpore p̄p sanguinem et spiritum calefactos cōcatos toti corpori a corde. Et sumarie adiunt signa febris effumere qdem vel ethice si fuerit cōplexio mala sine m̄a: aut humoralis si fuerit cū m̄a. Et dixit Guilielmus. q semper adest febris aliq; et ipsa qdem non differt a febre nisi in hoc q mala cōplio cordis calida in plus se hz qz febris: est. n. ois febris mala cōplexio calida: s. non cōuertitur q ois mala cōplexio cordis calida sit febris. **C**Octauū signū est cōrespōdētia particulariū de etate tēpore et alijs: et de cōsuetudine facili ab omni causa calefaciente inflammari: ante facile irascuntur et sunt im̄ericordes sup mala que accidunt hoibz.

CEt signa malitie cōplexionis frigide sunt. primum dixit Auic. pulsus paruus tardus et rarus: s. frequens vt cū illa frequentia succurrat necessitati. **C**Et scdm est debilitas anbelitus et debilitas etiā totius corporis. **C**Et tertiu est trāquillitas et iuuamētuz ex rebus calidis intus vel extra approximatis: et p̄cipue in eay tactu gustu et odoratu. **C**Et quartū est timiditas et supfluitas in pietate et misericordia vltra dīpōnem nālem. **C**Et quintū est intensio frigiditatis in toto corpore cum destructione caloris faciei et leticie. **C**Et sextum est conuenientia particularium.

CEt signa hūide sunt. p̄mū dixit Auic. pulsus lenis vltra nālem dīpōnez. Et 2^m est velocitas patiedi ab imprimētibus in aia: et velocitas remotionis ab illa ip̄essione. **C**Et tertium est multitudo euentus febrium putridarum.

CEt signa sicce cōplonis. p̄mū dixit Auic. pulsus durus vltra nālem. Et dixit Huil. paruus et frequens. **C**Et fm est difficultas patiendi ab imprimētibus et fixio ip̄essionū receptay. Dicūt. n. q tardius adueniunt ei accētia cordis de tremore et sincopi et casu vtutis: s. postq; adueniūt tarde et cum difficultate ab eis auferūtur. **C**Et tertiu est corporis extenuatio maior qz in alijs malis cōplexionib⁹ cordis: et non solū in mala cōplexione sicca cordis: s. etiā capfulē eius. Unde dixit Rafis septimo continen. notum sit q ex mala cōplexione et specialiter sicca in panniculis cordis: accidit q homo macrescit. Et distinctio dz fieri inter istuz morbum et accidentem ex vlcatione pulmonis cū p̄mus morbus non habeat in se tussim: neq; spūtum: sed habeat secum ictigationem cordis frequentem et pulsū vehementis diuersitatis: vnde hic morbus est pt̄sis accedens absq; febre: et absq; pulmonis vlcere.

CEt signa malarum complexionum compositarum haberi possunt ex compositione signoz simplicium.

CSigna autem male complexionis cordis pure et sine materia sunt: q fm plurimū fit a causa primitiua: et est absq; signis repletionis et remissio accidentium eius: et facilitas curationis.

CEt signa non pure. s. malis sunt signa repletionis plectrice vel cachochimie: et apparentia signoz dz sanguinis vel alterius humoris et intensio accidentium: et difficultas cure. Et repletionem vaporosam et fumosam demonstrat fumosa exspiratio cū mentis turbatione: et partium pectoris lenitate. **C**Dixit Tabriz. si mala cōplexio calida intensa fuerit velociter interficiet. Et si mala cōplexio frigida intensa fuerit post horā mors: sequitur cum totum corpus infrigidet et minuat pulsū. **C**Dixit Sal. 5^o de interioribus. q mala cōplone magna in similibz mēbris existente mors non cito sequitur. Cum aut in cōpositis mēbris euenit mors cito expectat: sicut dixit Ipo. 2^o affo. qui deficiunt frequenter et fortiter sine manifesta causa repete moriuntur. Et dixit. mors semp imitatur pessimitatem cōplonis cordis: verum qñq; malam cōplonem cordis cito sequatur mors si magna fuerit: non tñ subito: qz non pōt subito fieri p̄mutatio in corde de bona p̄plone ad valde malā. Sz ad malā cōpositionem aliquando pōt subito mors sequi: vt magnā opilationem subito in corde venientem.

Sig^a male p̄plonis frigide.

Sig^a male p̄plonis humide.

Sig^a male p̄plonis sicce.

Sig^a malarū p̄plo. nū cōpositarum. Sig^a male p̄plonis sine m̄a.

Sig^a male p̄plonis cum m̄a.

De regie
male ppo
nio cale p
sex res nō
nāles.

Curatio malitie pplonis cordis dieta pficitur et po-
tione. ¶ Patiētez itaq; malā pplonem cali-
dam cordis. dixit Hal. in loco ponas frigidus i quo sternas
rosas. et similia odorifera frigida: vt violas nenufar. myrtū
ramos granatoy: et vitis et salicis. Et irroretur camera: et
res et strate in ea cū aqua rosarū cū sandalis: et silibus. Aer
tū camere non esse dicitur vltime frigidus: bene et libere euē-
tatus soli nō expositus nec igni. Et ibi frequenter odorēt
ampullā in qua sint tres partes aque rosate optime: et vna
vini albi optimi odoriferi: et cū eis ponatur sandali et vio-
le et rose et modicū croci: vel vnu granū musci: aut odorēt
frequenter cimas ramos myrti: aceto vini irrozatas: i quo
sint sandali et rose et violas et pauca caphora. ¶ Dixit Sal.
caueat laborē vigilias coitu iras curas et tristitiā. S; indu-
catur sup patientē leticia moderata: et gescat fmi plurimū:
et maxime taciturnus et ante cibū leui potu vtatur et dor-
miat et vigilet moderate. ¶ Libi eoy sint faciliis digonis
boni sanguis gñatiui. Dixit Haly. Libis pascē eū frigidis
et refrigeratis: et lac da ei accidit de quo butyrū fuerit ex-
tractū et filia: cibaria et in potu tribue aquā ordei cū succo
granatoy et similes potus. ¶ Et dieta in mala cōplone fri-
gida sit p dīcte opposita: vnde opz q locent in aere calido
nāli nāliter vel artificialiter in quo sternant redolētia cali-
da ex folijs citri. et maiorana radices yreos centru galli
et filia: et odorēt frequenter ampullā in qua sit vinū odoriferū
mixtū cū pauca aqua mellisse. Et ponatur in ea spēs odo-
re sicut gariofoli foliū: et parū musci vel ambre. ¶ Odo-
rat mētuz pueniens ei. R. balsamitā citrariā ozimū gariofoli-
tū maioranā folia citri et similia: et irroza ea vino odorife-
ro: et supasperge puluerē gariofoli. et olfaciant ipsa. ¶ Aut.
R. macis gariofoli. vsuen cordumeni nucis musca. an. mu-
sci et croci. an. modicum. et infunde ea i vino odorifero suc-
co buglose et aqua ros. vel de florib; citri: et postea infun-
datur in eis pānus vel sindon duplicat; tinctus in kelmēs
et expressi odorētur. ¶ Et fumigatio recepta ex xilol. ma-
desacto in vino odorifero pforata oia mēbra nobilia. ¶ Fu-
migatio aeris camere optima. R. galliemen. alipte mus. ne-
re gariofoli. xilol. sandaloy citrinoy gūmi arabici. an. 3. ij.
maiorane enule thuris yreos. an. 3. iij. ambre. 3. i. musci. 3.
5. dissoluatur dissoluēda in aqua ros. et cū eis cetera confi-
ciatur: et fiant ex eis forme fmi q vis: quaz vna ponat sup
prunas sarmētoz vitis. ¶ Letetur et interdū moueatur ad
irā. ¶ Dixit Aui. exercitijs moderatis vtatur. Et cibentur
cibarijs calidis actu et potētia in quātitate qua bene dige-
ratur. Et p dīatur cū speciebus q sic fiūt. R. piperis. 3. i. ci-
namomi 3. iij. cardamomi gar. nucis musci. folij galāge pipe-
ris longi. an. 3. ij. croci nardi macis. an. 3. 5. Et vinū bibant
odoriferū purū in quātitate q digeratur: si. n. nō digeritur
ad mām malā frigidā qdam cōuertitur. ¶ Odozamētum
pueniēs: vbi nō ē magna frigiditas: neq; magna caliditas.
R. vini maluasie et aque rosa. an. 3. i. gallie mus. macis gar.
sandal. citrinoy. an. 3. 5. misceatur. et in ampula ponant q
sepe prius concussa odorētur. Nota tū q fumigationes et
odozamēta nō sic sunt frequētanda: vt inde lesio cerebro ca-
pitis grauedinē faciāt. ¶ Sicce vō male cōplonis cordis
dieta est: vt locent patiētes in aere humido humectato in
quo sternatur redolētia humida sicut viola et nenufar. et so-
lia vitis: et salicis recētia. Et irroretur frequenter camera cū
aqua violay. et in tali aere letetur odorātes violas: et poma
dulcia odorifera: et se exponāt qeti et somno. ¶ Dixit Aui.
paucitas motus cōuenit et tranquillitas: et necessarius est in-
troitus balnei post cibū. si. iaz digestū administrādo tinam
dulcis aquē: et necessarius ē plurimus cib; humectatiuus:
cibus tū partiēdus est ad plures vices: et facilius digerat.
¶ Et sumat in potu aquā frigidā si siccitas sit cū calidita-
te. Et Sal. 7^o terap. dixit. q aqua frigida in magna quāti-
tate nocet bibita: q; extinguit caliditatē inatam debilem.

Ac etiā sua frigiditate addit in siccitatē stipticādo et corru-
gādo. Sed in parua quātitate humectat et debet bibi cum
ciboy: q; cibis sua caliditate tollit nocuentū frigiditatis
aque. ¶ Si vō fuerit cū siccitate frigiditas alienetur aqua
vehementis frigiditatis: nō vehemēter aut frigida pcedit
ad humectādū. Ea tū melior ē aqua ordei. ¶ Dixit Hal.
patiens eo regēdus est regimie: qd ethica patiēti et senectā
assignauimus. Nā si fuerit cū caliditate regendus est regi-
mine ethice febris: et si cū frigiditate ethice senectutis. Et
dixit Haly. deuēt tristitiā sollicitudines irā et laborē in-
grediatur balneū tepidū et sumat lac. et far ordei cū oleo
amigō. et succaro et brodia pulloy cum vitellis ouoy in-
spissata: et bibant vinū dulce claz mixtū cū aqua vino vin-
cete in cōmixtione si non fuerit febris. Sed si febris affue-
rit deuēt vinū balneū lac oleum et vitellos ouoy. ¶ Ma-
le aut complexionis cordis humide dieta sit exiccatiua in-
habitādo aerem siccu odorificatum in quo semp sit ignis:
accēsus inducatur sup patiētem irā et sollicitudo. Et exerci-
tetur et vigilet: exercitium tū dixit Aui. sit tepēratum tū
cū frequentia et multitudine. Et dixit. fiat subtiliatio cibo-
rū. s. et potuū. Libus. n. debet esse siccus paucus. Et siml;
potus et actu et potētia expectet patiens sup famē et sitim et
coitu vtatur. ¶ Dieta aut malay discrasia: cordis cōposi-
ta; haberi pōt cōponendo dietas simplici dictas. In cali-
da tū si sicca cura est: vt dixit. multitudine exercitiij et balnei
humida dētur frigi cibi exiccatiui pauci nutrimenti cum to-
leratiā ieiunij moderati: et puenit eis coitus: qm in frigidat
et desiccāt mām euādo calidā et humidā que in tali ppo-
ne multiplicat. Et in frigida et sicca. dixit Aui. multiplice-
tur cibi calidi. supple. et humidi multi nutrimenti. Et breui-
ter dieta eius sit dieta patiētiuz ethica senectutij. Et in frigi-
da et humida cura est: vt dixit. multitudine exercitiij et balnei
calefaciētis et exiccatis ante cibū cū aquis termay: et sub-
mersio plurima in aqua calida. Et vsus vini fortis. i. potē-
tis et virtuosi odoriferi: et administratio ciboy laudabilis
nutrimenti cum quantitate non plurima.

Cura vō p potione in mala cōplexione pura simplici
vel cōposita vnicā hz intētionem: que est ad alte-
randū et abscondēdū ipsam malam cōplexionem cum
medicinis sibi appositis intus et extra approximatis. Et
extrinsece appropinquatur in epithimatis emplastris et
linimētis alteratibus cum qbus semper debent pmisceri
alique ex cordialibus. ¶ Et in mala cōplexione calida. di-
xit Sal. super pectus eius pānum pñciatur lineum aquis
frigidis infusum: vt ros. semperuiue portula. et similia:
aut in ceroto frigido facto ex oleo rosa. et cera: aut ex folijs
vitis: et arno glossa pectus emplastriza. ¶ Epithima confe-
rens etiā in febre. R. sandal. spodiij. an. 3. vi. sumitatus myr-
ti coriandri. an. 3. iij. rosay seminis endiuicē: et acetose. an.
3. iij. macis. 3. i. croci. 3. 5. aque ros. quātuz sufficit: et quā-
doq; additur caphora. 3. i. Luz excelsus fuerit caliditatis
intinge pānum lineum vel de sirico albo in eo cū non fue-
rit veri frigoris et supra cor frequenter appone: et si apparue-
rit ex eo siccitatis effectus adde parum lactis: vel succi po-
moy dulcium: aut buglose. Et dixit Haly. inungatur ma-
nus et pedes cū supradicto ceroto. ¶ Et in mala cōplexio-
ne frigida. dixit Haly. Super pectus appone cerotū calefa-
ciens. Dixit Suil. inūctio fiat circa pectus et cor cum oleo
nardino in quo dissolutus sit muscus. aut cū oleo de lilio
in quo dissoluta sit ambra. ¶ Aut emplastretur pectus cū
emplastro: qd sic fit. R. spice nardi et celtice cinamomi cy-
peri sauiue calamenti mente: maiorane rozimarini folij
gari. folioy lauri. an. 3. i. farine fenugreci. 3. i. 5. fiat empla-
strum cū vino odorifero et oleo sambucino. ¶ Aut fiat epi-
thima bñdī. R. vini subtilis odoriferi. lib. i. aque mellisse
aq; maiorane: aque ozimi gariofoli. an. 3. vi. gari. cubeba-
rum nucis musci. galāge cinamomi kelmēs folij cardamomi
an.

De regie
male ppo
nio frige p
sex res nō
nāles.

De regie
male ppo
nio frige p
sex res nō
nāles.

De regie
male ppo
nio frige p
sex res nō
nāles.

De regie
male ppo
nio frige p
sex res nō
nāles.

De regie
male ppo
nio frige p
sex res nō
nāles.

De regie
male ppo
nio frige p
sex res nō
nāles.

Cura per
exteri ap-
plicata.

In mala
cōplexio-
ne calida.

In mala
cōplexio-
ne frigida.

an. 3. li. infundantur in eis panus lineus de scarlato: et calidus ponatur super cor et pectus. Aut fiat sacculus de cimarura scarlati mixta cum aromatibus calidis. ¶ In mala autem complexionem sicca sit linitio super pectus et cor ante et retro cum linitio facto ex oleo violato: cucurbitino: et de amigdalis dulcibus pinguedine galline receti: mucillagine altee: et psilij: et medulla cruris vitule: et cera alba pauca. Aut fiat epithima ex ags violay et portulace: et succis pomoy dulciū buglose et endiuie. ¶ Et in mala complexionem humida sit emplastrum. Et thuris mastice: et sanguine karabe vsu: et myrti: ros. galles: calameti: et speciebus aromaticis deficcantibus cum vino odorifero: et farina lentium et ordeii et orobi. Et ex similibus rebus potest fieri epithima.

¶ Medicine autem que interius sumuntur multis modis appropinquari possunt. ¶ Dixit Alim. troc. de caphora ad passiones cordis calidas. Et spodij semis cucumeris: et citrulli et scariole et portul. ros. et sandal. alboy. an. Et per vnoquoque potest aut. i. ex eis ponatur caphora grana tria et croci. 3. i. Et aspergantur succo macianoy. et fiant troc. de quibus una quaque die tribuat vnu. ¶ Dixit Haly. caphora de troc. et granatoy. muzoy. et similia. Dixit Auic. da in potu rob. de fructibus. i. frigidis: et proprie aqua pomoy de seniz et citonoy. ¶ Alim. troc. ad mala complexionem frigida cordis. Et mastice nardi xiloi. cinamomi gari. galie mus. cubebay. cardamomi maioris et minoris corticu citri. an. 3. i. cum aqua melisse. ¶ Et pueniunt diamusculus et diabiaz: et diamargariton: et pfectio de gemis et de xiloi. Et confert mixtura facta ex diamuscolo: diatrion pipereon et diamargariton. Lius do si sit a. 3. li. vsq. ad. iij. cum vino odorifero. ¶ Dixit Haly. pomoy de sirupū cum musco et spica aromatibus additus. Et si ad finem non veneris destinatu metridia da: et vtere tyria ca: et alijs pfectionibus magnis. aureus vnus pulueris antofilon sumptus in ieiunio cum lacte nuper mulso multum valet. ¶ In mala complexionem sicca puenit sirupus pomoy dulciū cum succo buglose. Et electuaria restaurantia humiditate: et resumptoria corpus. ¶ Sicut in mala complexionem humida puenit sumere medicinas exiccantes. ¶ Et si compositis discrasijs adhibeatur medicina composita. Et buglose puluerizate. 3. i. al. 3. i. et da cum aqua ros. in calida: aut cum vino odorifero in frigida in hora somni noctibus prout. ¶ Male autem discrasie malis curatio videtur principaliter ad manū illas digerendo et euacuando et diuertendo secundum quod ei conuenit. Dixit Auic. si fuerit cum ea materia euacuetur. ¶ Dixit Haly. Si cordis calefiat complexio. i. cum dñio sanguis minue basilica in manu sinistra. Et si flōmia non poteris vti inter spatulas siccas pone: et cum scarificatione: et fructuū da decoctione ac cassia. et terreniabin. ¶ Et clystere fiat ex aqua orobi in qua iunbas et sebesten coxeris cum succo portul. ipm. n. lenit et alterat malā complexionem calidam. Et si quicquid mā fuerit peccas ipsa est euanda: cum eo quod illi puenit pre mittendo digestionem eius: ut facili fiat eius eductio ut supra in vniuersali purgatione egritudinū cordis dictum est. ¶ Et de inuantibus in materijs frigidis flegmaticis sunt pillule aefangine mixte cum pillulis de agar. et in melaco lici cum pillulis de sumoterre: aut de lapide lazuli mixte.

¶ De apostematibus cordis.

Cap. xij.

Apostema in corde nunquam aut raro valde per viam congestionis materie in ipso corde fit: sed fere semper per viam defluxus ad ipsum ex materijs furiosis et per mutationibus materiem aliorum apostematum ex alijs membris ad ipsum. Et secundum plurimum est apostema calidum ex sanguine solo: aut colerico: et ipsum quidem aliquando pro nomine doloris cordis significatur. Unde dixit Costan. habenda est significatio super dolorem cordis. i. super apostema cordis per saltum eius et sincopin.

Et signa

calidoy. dixit Auic. sunt quod ipsa faciunt apperere in principio in pulsu diuersitate mirabilem non consuetam in alijs egritudinibus: et magnificatur inflammatio in corpore: et maxime in membris anhelitus: et anhelitus quous attrahat anhelitum maximum et frigidissimum: tamen est priuatus anhelitu. i. iuuamento eius: deinde accipit ipsum sincop. successiua. Et non expectatur in cognitionem eius quod pulsus fiat durus sicut in apostematibus similibus alioy membroy: quia prius quam fiat durus interficit. ¶ Et frigidoy signa sunt propinqua signis calidorum: nisi quia non est in pulsu tanta diuersitas: neque inflammatio in partibus pectoris. ¶ Dixit Auic. apostema cordis quando fit apostema. i. quando confirmatur: tunc iam interficit aut interficiet et curationem non habet. Sed ante illud. i. ante confirmationem: et cum est in via ut fiat et iam incipit: tunc adfuit tremor cordis magnus: et inflammatio vehementis in spiritalibus: et alia signa eius.

Et quous

fit secundum inceptions perniciosas: et raro curetur aliquando tamen curatur. Et si quidem contingit tunc est secundum duas intentiones. prima est ad euacuandum: et hoc erit cum flōmia basilice. Et quous dixit Auic. speratur in euasione ab eo cum flobotomia arterie in inferioribus corporis: quia in illis partibus arterie sunt minores: unde speratur magis de eay consolidatione. Et flōmia earum etiam magis diuertit a corde. ¶ Secunda intentio est ad alterandum et completur cum infrigidatione pectoris cum niue: et caphora et oibus infrigidantibus actu et potentia: quous. n. talis infrigidatio super pectus non fit regularis: ut dixit Auic. pmi 4. coacte tamen in hoc casu fieri debet: ad vltimas enim egritudines vltime curationes ad perfectionem sunt potentes: et hoc in calidis. In frigidis etiam conuenit flōmia: et diuersio facta omni modo versus inferiora etiam cum clysterijs acutis: et super pectus in partibus cordis ponantur percussiva remissa. ¶ Dixit Rasis 7. continen. dico quod mors subitanea et velox ex maiori parte accidit ex nascentijs et apostematibus euidentibus in corde: et quotiens videris quod defectio sequitur frequentissima notificat quod passio est mortalis. Quod si viui confangine terrogabunt quod cum cures: fallax siccura eius: tunc curabis cum flobotomia ex basilica: sed velocius actus erit minutio arteriarum: et proprie si minuta fuerit aliqua arteriarum inferiorum partium corporis. Et vterque est sumptione frequēti aque niuis in potu et sessione apta in aere vehementis frigoris: et emplastratione cum aqua niuis: fortasse. n. hoc medicamine saluabitur. ¶ Sed si acciderit post casum: aut percussione super pectus: aut post potum vini abundantem sudicium est certum: quod inde mors sequetur subitanea. Et solutio quidem continuitatis contingens in corde: aliquando accidit a causa intrinseca: ut aliqua materia mordicativa vel extensa fluente ad ipsum: et talis solutio dux est in fieri et est parua non est oino mortalis: imo potest ei subueniri per euacuationem et diuersionem illius materie: et per percussiuoy appositionem. Et quandoque fit a causa proxima que si puenit ad aliquem ventriculoy cordis mors sequitur subitanea propter exalationem spiritus: unde infrigidatur cor et moritur illico: si vero non puenit ad ventriculos: sed solum ad partes carnosas interficit: sed non sic subito: quia ad ipsam sequitur apostema calidum quod interficit: et tunc sequitur sincopis vehementis: et deductio virtutis subitanea: modicus anhelitus: et pulsus paruus cum frigiditate extremoy et sudore in aliqua parte corporis et mors.

¶ De cardiaca.

Cap. xij.



Cardiaca et supra patuit in capitulo de egritudinibus cordis. ab Avicenna inter accidentia cordis superuenientia numeratur simul cum tremore cordis: et sincopi: ipsa tamen reperitur sumpta dupliciter. vno modo

Signa calidoy.

Signa frigidoy.

De cura.

Cardiaca sumit dupliciter.

large pro omni passione cordis seu pro omni debilitate virtutis ei⁹. Et ut sic dixit Hilib. q. cardiaca ē tremor cordis. Alio modo pprie pro speciali debilitate cordis: et dicitur angustia siue perturbatio: siue tristitia cordis cū defectu animi et cordis: et totius etiā corporis debilitate. Et ut sic sumpta dicunt. q. est dispositio pter nām accis cordi procedēs ex causis debilitatib⁹ virtutes cordis: quaz impotētia operationes eius cum angustia et cōturbatione fiunt. Non tñ sic q. per eam motus pter nām cordi inducatur: verum ipsa est via pteua ad tremorem cordis: et lypotomiā sicut lypotomia est via pteua in sincopi.

Et causa cardiace est vel esse pōt quolibet mala pplo pura vel cum mā: vnde dixit Sorb. l. calin vel frigidum pñentur: nihilominus pñt conuenire in effe: ctu vno vt in cardiaca: cum vtrazq. debilitet virtutem: tñ diuersimode: q. frigiditas facit hoc cōpñendo: et caliditas exalando: ideoq. qui putauerunt q. solū accideret a caliditate dixerunt non rectum: imo q. libet mala complexio pōt esse cā eius cū ois intensa qualitas deiciat virtutem: vep ipsa plurimum accidit a caliditate: et pñcipue que ex ea accidit in febribus. Et mala complexio illa potest puenire a causis intrinsecis: et etiā ab extrinsecis: et pñcipue ab accide: tibus aie: et pōt inesse cordi per proprietatem: ac etiā p cō: tatem. Et cardiaca qñq. iungitur cum sudore: et pprie in febrib⁹: et vocatur tñ cardiaca dyasoretica: et fit ex caliditate dissolvente humiditates membror.

Dixit sareth et ponit 7^o pñi. signū debilitat⁹ cordis hī p timore pect⁹ strictum: et pulsationem in eo nocinā: maxime corporis et desiccationem ei⁹. facit caleationem et filia. Et Suil. dixit. Signa debilitatis cordis sunt debilitas caliditat⁹ in pectore: et oib⁹ mēbris et timor suspitio et sollicitudo absq. manifesta cā: et accidit eis tremor filis tremori detentor a frigore. Et pulsus fit debilis parvus submersus tard⁹ tñ frequens: et anhelitus ē parvus et filis pulsui: et ipotētia ad operōnes: et cū operari voluerit firm⁹ anxiat⁹ velociter. Et est qñq. cū febre intēsa: et tunc est a caliditate: et qñq. est sine febre: aut cū febre lenta: et vt plurimum est a frigiditate: et que est cū febre intēsa vt plurimum hz secum sudores dyasoreticos. Et qñq. cardiaca est pueniens ex cōitate stomachi: et vocatur cardiaca stomatica: de qua Alex. locutus fuit.

Et cura cardiace cordialis siue debilitat⁹ cordis est cura malitie pñonis: que facit illam: de qua supra plene est dictum: et adhuc dicitur in cura tremoris cordis et sincopis. Dixit Alber. bon. patiens cardiaca et debilitatem cordis ex cā frigida vtatur clareto facto ex quar ta vna boni vini albi odoriferi cum lib. i. zueari albi. et z. vi. cinamomi. et z. iij. zinzibe. et z. ij. galāge: et z. i. gari. aut vtatur vino: qd parifius vocatur. Jpo. vel ypocraticus: vtatur dyamusco dulci: et alijs elarijs cordialibus calidis. Et si aderit mā flātica vel melācolica euetur. Et si fuerit cā calida pñert triasandalū zuecar. rof. dyaboraginātū confectio de sandal. et corat. Et alie pñectiōes frigide cordiales. Et si pñerit ex eūone aut paucitate spūm sicut in conalescētib⁹ ex febrib⁹ vtatur patiens leticia et gaudium motu paucio et somno multo. Et cibetur cibis cordialibus re sumptiujs: et vino odorifero. Nā bonū vinū facit calorem et auget vires. Electuarium cordiale restauratiū. R. pi neaz mūdatur in aqua calida pñs infusaz. z. viij. amigō. dul. et fisticor. mūdator. añ. z. iij. seminū cōium frigidor. mūdator. añ. z. iij. seminis portulace: succi ligri. añ. z. iij. olei amigō. dulciū recentis. z. iij. sirici crudi recētis eiusdē anni minutatim incisi. z. cinamomi electi. z. viij. gari. coriadi ligni aloes. añ. z. ij. croci. z. i. nardi. z. coralloz rubi. margaritaz. añ. z. ij. ambre. z. i. alioz lapidum pñciosor. ad libitum carnū līniaciā et testudinū vel pulloz: aut per di cum contraz. lib. i. zueari albi solidi. lib. iij. dissoluatur

zuecar in succo pomor. redolentium et succo buglosse: et aqua rof. et decoquatur: et cum eo in mortario oia conficiā tur et diu mīscendo: et cum pistello contūdendo. Dixit Auer. grana granator. acetosor. et muzor. in cibo et post cibum sumpta. Et filr succus eor. in cibis et salamētis et condimentis positus: et sirupus ex eo factus bibitus pñbet corruptionem cibor. et potus in stomacho qui est causa cardiace. Ad melicaz cardiaca multū valet si cum deco ctione thimi vel epithimi colata offeratur puluis ossis de corde cerui. Et melissa in ieiuno comesta cōfert cardiace q. non sinit dormire. Et fortasse facit hoc. dixit Auic. q. apit opilationē cerebri. Et menta spāliter odorata remouet de: sectū aie: et cuius anima loqur. i. deficit pp caliditate odor cucumeris succurrit ei: et succus cucurbite bibitus. Cuius vel rof. aqua infusionis sete: et pprie tincte in kelines quā do in sole dimittitur et manibus postea fricatur donec ois vtus eius remaneat in vino vel aqua rof. et postea bibitur cardiace subuenit frigide vinum. et calide aqua rof. In car diaca aut dyasoretica multū valet inunctio cum albumine oui solo vel mixto cum aqua rof. vel aqua mirti. Dixit zoar. q. comestio citonior. allator. post cibum affert leti: ciam et fugat pigrizia. Borago et buglossa et melissa et ozimum gariofilatus cū comeditur aliquo ipsoz. aut bibi tur succus eius valet tristib⁹ sine cā. Et herba aristologia suffumigata aut artemisia infantes tristes bilares reddit. Et dicitur. q. succus broti vel bzonie bibitus gaudiū ma gnum facit. Et epithimū sumptus remouet suspiria ex ma litia et corrosione humor. venietia: et semē rassani domesti ci bibitu idem facit. Et dixit Constan. in pantegni. q. iacm thi et proprie granate sumpta remouent suspiria.

De tremore cordis.

Remo cordis: quādoq. sumitur large pro tremore saltu pulsu et iecti: gatione: et qñq. sumitur pprie pro tremore cō trādistincto saltui pulsu et iectigationi: frequē ter tñ ista vocabula synonyme ab auctoribus sumuntur vnum pro altero ponentibus: et de oibus in vno determinant caplo. Et tremor qdez cordis a Serapione vocat casaran ab haly. palpitatio et 7^o pñi. vocatur baiboies: et interdum dolor cordis vocari reperit. Et oia pñicta significant nocumētum cordis pter nām: et vt sic sunt accidens. Operatio lesa. Verū ab auctoribus iuducta sunt ad significandum malā dispōnem cordis. ob quā cor motu mouetur pter nām. et sic dicuntur egritu: do. Et possunt considerari duplr. vno modo in cōparatio ne ad pceptionem nocumētis: qd vult virtus p illū mo: tum depellere et a se excutere et vt sic est accidens virtutis nālis sensitue. Nālis. n. vtus expulsiua non mouetur ad expellēdum nisi nocumēto percepto. Alio modo in cōpa: ratione ad ipsū motum pter nām: et sic est accidens vir tutis nālis expulsiue: nōn. n. est accidens virtutis motiue voluntarie: cum vt paruit. non hz cor motum volūtariū: sed nālem. Non. n. sunt isti motus vere tremor: sed qdam agitatio impetuosa et inordinata. Dicunt tamen qdam p pōt aliquid reduci ad motum volūtariū: in quā tū te net locum motus volūtarij. Differunt aut et distingu: tur predicti motus ab inuicem fm plus et minus potentie cause et malitie. Iectigatio. n. est motus tremulus valde di minutus: ita vt aliquādo non percipiat ipsū patiens nisi si aptud motum corporis: aut apud venerabiliū pñentiam. Et pulsus cordis: qui etiam alio noie titillatio vocatur est motus maior qz iectigatio qui percipitur a patiente etiā ipso stante in quiete. Dixit Sale. 5^o de interioribus. Est et alia passio cordis. s. titillatio in qua solū apparet isfirmor: q. cor eius titillando circa humores moueat. Neq. mirādus est multos humores aliqñ in capsula cordis coadunari ipsū ab oportuna dilatatione sui prohibētes. Et saltu

est

De signis

In feda
ca frida.

In feda
ca calida.

In feda ex
eūatione et
spūz pau
citate.

et adhuc motus maior pulsu in quo apparet patiens: et tangenti pectus ei? qd cor sit quasi saltans qrens exire de loco suo: et extra corpus egredi. De quo dixit Gale. 4. affo. sicut 7^o ponitur continen. saltus cordis est quidam motus spissus et velox de corde qui similatur iectigationi. est tamen maior et difficilior ipsa. Auer. aut in libro de respiratione dixit. saltus cordis est costrictio calidi cordis ppter refrigerationem superfluum. Et tremor cordis pdictis contra distinctus est motus cordis tremulus: quo manifeste cor tremere percipitur. Dixit enim de ipso Auic. Tremor cordis est motus tremulus accidens ei. s. ppter rem ppter nam phibetem ipsum a completa dilatatione et costrictione unde cor tunc mouet agitatie et inordinate valociter et frequenter festinando ad dilatationem et pstrictionem. Dicitur. qd tremor cordis ei sicut etiam alijs mebris duobus modis accidit: vno modo nocumeto pcepto quo mouetur motus ex pulsua ad expellendum ipsum vel ad fugiendum ab eo: vel ad vtriusque sicut accidit tremor in pncipijs paroxysmorum febrium. Alio modo non ex nocumeto percepto: sed propter cordis vel alius mebris debilitatem: vel etiam totius corporis vel mebris sicut apparet in conualescentibus: et cum accidit isto modo corpore statu quieto non tremunt sed cum vult moueri. et non pot tunc tremunt.

Et tremor: qd accidit in corde p ppietate et cam ppiam in ipso corde: et qd p coitate: aut totius: aut alicuius particularis mebris. Et qui est per ppietatem sit. dixit Auic. altera septem causas que sunt mala complexio pura: mala complexio cum ma. apostemia. solutio coituitatis. causa extranea morbus venenosus vel vermium ventris et vebementia sensus eius: qre patitur a quolibet minimo pueniente ad ipsum. Et mala complexio pura p tanto est causa tremoris: pro quanto ois mala complexio ofians accidere facit debilitatem. Et ois debilitas. dixit Auic. facit accidere motu agitatiu. i. tremulu: qd ipsa expellat a seipso aliqd nocumetum. Et est hoc verum: dummodo non sit illa debilitas tanta q non remaneat vtus potens qre expulsiu nem illius: 3^o dum pseuerat in corde residuum vtutis. sup. ad querendum expulsiu nocumeti. Et dixit Auic. vnaqueq complexionum simpliciu. s. et coposita: facit illud. s. debilitatem vtutis: vnde pot accidere tremor. Et taz mala complexio fiens qd facta pot esse causa tremoris: sed diuersimode. Nam fiens est causa eius ex pceptione nocumeti. qd infert: quo pcepto mouet virtus ad expellendum. S3 mala complexio facta non est causa tremoris: qd ppiatur eius nocumetum et mouetur: inde vtus ad expulsiu: 3^o est causa: qd debilitat virtutem: q debilitata vult mouere cor motu quo non pot: vnde tremunt. Et quauis stante mala complexio ne facta virtus semp sit debilis: non tu semp adest tremor: qd non semp est ita debilis q sit causa eius: vnde aliquando gescit sicut hoc etiam contingit in mala complexione fiente. Incipit aut tremere cum aliqua noua causa ledens supuenit virtuti debilitate. Nec tñ illa noua causa dicitur causa tremoris: qd de se no esset sufficiens ad inducendum tremorem: 3^o illum inducit mediante illa mala complexione fiente: aut facta qua vtus est debilis. Est tñ causa irritans vtutem: 3^o non sit faciens tremorem: et hec qdem est ma que aut est sanguinea: aut est colerica: aut flatuca: aut melancolica: aut est ventosa. Et ma humoralis: aut facit tremorem p sui quantitate opprimendo vtutem: et qd p sui mala ppietatem: et quandoq facit illud opilado: que opilatio cadit in curribus sanguis et spūs in corde: et que sequitur ipsum vt in sua capsula: et qd cadit in venis sensibilibus. i. pulsabilibus. s. arterijs pulmonis vel sensibilibus. i. magnis siue sint vene siue arterie: vt quarto de interioribus. recitauit Gale. de medico hñte pulsum malum et anhelitu fetidum. Et saltus qd p maior parte erit ex sanguine melico. Dixit Rasis 7^o contin. et qdam dicunt q plurimu est a causa vctosa in cor.

de contenta. Dicitur qdam q quando aliqua mala ma in corde coadunatur: tunc virtus eius conatur crebre: et tepissime circa attractu aerem et eius expulsiu vt aeri admisceatur: et dissoluatur cu eo ma illa mala: et talis creberrimus motus est tremor. Et aia calidum in pncipio facit tremorem: deinde sincopim: deinde interficit in spacio breui: et co hñt facit aia frigidum: sed in longiori spacio: ita vt aliqui perueniat ad tertiu diem. Dixit Serap. apata. s. sanguinea et almeire. i. colerica q fiunt in corde abiqd ca apparet pcedit sincopis q vocatur ppietate vsueid. et hec qdem sincopis: qd accidit multotiens subito: aut trahit morte vel locet et solutio ptiuitatis accidens in corde pmo inducit tremorem. Et ca extranea faciens tremorem est sicut dolor psecutiuis: et pmutatio mae apatum vicinorum mebris ad cor et potus venenosus. Morbus qdem serpentum et scorpiu punctura et aliorum reptiliu venenosorum: et vermium etiaz qui sunt in vtre: et ppietate qd ascēdūt in cibo et fece ad superiora mirach et stomachu: vel vt dixit Mes. cu pueniunt ad cor tremore faciunt. Subtilitate vo sensus hñti accidit tremor cordis ex qualibet vctositate generata in spacio qd est inter ipsum et paniculum eius: aut in corpore panni culi eius: aut in venis ipsius. Et ex qualibet qualitate frigida vel calida adueniente cordi: ita q post potu aque frigide aduenit eius tremor: ppter q perducit illud ad debilitatem in operonibus suis. s. p duratem. Dixit Gale. de accidēti et morbo: et ponit 7^o pti. saltus accidit ex gñone sanguinis grossi nigri in epate cum pcedit ex eo sanguis melancolicus ad cor. Dixit Auer. vbi supra. ca saltus cordis est ptabescētia: vt pote in infirmitate q vocat palmos. i. ethi car: et in alijs infirmitatibus et in timoribus: etenim timētes in frigidant fm superiora: calm aut frugiens et ptractus facit saltum: ita vt aliqui moriantur aialia p timorem: et dispo sitionem egritudinalē et extinguantur.

Tremor vo cordis p coitatem est: aut p cam in paniculo. s. capsula cordis: aut in multis alijs coicantibus: et aut in toto. Dixit Auic. tremor cordis factus cum coitate: aut est coitate totius sicut qui sit in febribus: et ppietate pestilentialibus. Et qd accidit: vt dñt post febre ex ma mala q remansit in corde post crism: aut coitate cum aliquo mebris: et ppietate cu paniculo suo qd accidit in ipso apata: aut cu sto cum in ipso est humor viscosus vitreus: aut colericus mordicatus: aut cum corripitur in eo cibus. Dixit enim Gale. et ponitur 7^o continen. quedam species saltus sit ex corruptione cibarij exstis in stomacho: aut dixit Auic. ppter boz thoz in ore sto: aut p attractionem et pstrictionem succedentes labori sicut cum fieret pstrictio cu vnguibus: et tremunt inde sto: et coicatur inde tremor cordi. Et forte no discernitur inter tremore stomachale et cordiale: est. n. res valde similis illi: aut coitate pulmonie: cu multiplicatur opilatio in parte qua obuiat cordi et no penetrat anhelit? fm modos suos. Et istud indicat pstrictionem anhelitus non securam. Dixit Joānitius: saltus cordis est de passionibus oris sto: et accidit qd aut ex causa humoris pungētis congregati in ore stomachi et mordētis vebemeter eum: aut ex causa libz cor gñator in ventre quotiens ascendunt ad locu ipsum. Dñt saltus vt plurimu sit a ma ventosa grossa: aut ab accidentibus aie vt in timore forti: et iectigatio vt plurimu sit a mala opione humida cum ma humida cōtenta in capsula cordis. et pulsus et tremor: vt plurimu fiunt a mala complexione pura vel malis vnuqscq tñ istos motuum pot fieri a quacūq egritudine cordis: veru in iectigatione egritudo est leuior: deinde in saltu postea in pulsui: aliqui tñ pntit saltu pulsui: et vltimo in tremore: in eo enim res est grauior qd in alijs. Et dicunt accidit aliqui in corde debilitas ex defectu spūs: et caloris in corde p cuius impotentiam ad resoluendum excitatur aliqui in corde vapor perducens ad iectigationem siue pulsui. Et cum adest in corde paucus

De causa
facti p co
tatem.

In anglo
arabico

In anglo
arabico

In anglo
arabico
In anglo
arabico

spūs: et calor ē extrinsecus vt maxime accīa aīe: imo et q̄libz paruis mor? corporis vel humoy excitāt p̄dictos motus q̄ cāe nō ip̄merēt si in corde foret copia spūs et caloris in nati. Ex narratis pōt q̄s reducere p̄dictas cās in cās intrinsecas et extrinsecas siue in p̄mitinas et copeas. Cū tre mor cordis frequēti? accidit macilētis hñtib? pect? multū tenuē a cās extrinsecis: et filr melicis: et hñtib? cor frigidū a q̄cūqz cā. Et tremor cordis ali? ē p̄tinuus: alius p̄dicas de tpe in tps in adens sicut q̄ solit? est inuadere semel i anno vere vel autūno: vel alio tpe sicut de mēse in mēse: siue de septimana in septimanā siue p̄mptius tps: aut min? cū oz dinet vel absqz ordine: et q̄qz est tremor cordis accūs creti cū factū fm semitā crisis ex morib? accūsib? hñozib? motis ad crīsim vel eoz vaporib?. Cū it? Raf. 7. p̄ti. Dico vī di saltū cordis pūi cronicū nō nociuū hñti ip̄m i aliqz neqz i p̄sumptioe: aut neqz i extenuatioe: quoties fuerit sine febre: et dixit. vidi ēt quēdā hñtez saltū cordis: et pulsū malū v3. maximū apparētē cū man? apposita fuerit sup pect? cū rñsio et festinatioe vehemēti et pulsū māifestāte: ita q̄ valde eleuabāt caro ide nulla minutiōe p̄ferēte ei. tñ nō erat i eo aliqz liqfactio. vñ ip̄iciēdū ē i b: et subdit: paties ēt aī tres annos b patiebat ante somnū: et rñsuz cordis ei? a remoy manifeste. Dixit Gal. 5. de interiori. titillationem cordis tanis euenire reperiri absqz manifestis accūsibus.

Signa gñis tremorē cordis oēs. si iectigationē saltūz pulsū et tremorē p̄p̄sumptū signū pulsus diuersus trāsēsternū i diuersitate sensu p̄cepta i magnitudine et puitate. velocitate et tarditate et frequētia et raritate: nā i oib? dictis dispōnib? ē motus iordinat? i corde hñs diuersitatē multā ad quē seq̄ mor? arteria: multū diuersus cū beat p̄m a motu cordis: v3. ista diuersitas maior est in tremore: deinde i pulsū ē minor: et postea i saltū: et vlt? minor ē in iectigatione. Et cā diuersitatē pulsus ē vtus aggrauata et opp̄ssa. Et q̄uis pulsus tremulus sit diuersus: et diuersus sequat ad oēs dēas dispōnes: tremulus tñ nō seq̄ ad oēs: imo nō nisi ad vnā. s. ad tremorē p̄p̄sumptū: q̄uis tñ in oib? dictis dispōnib? tremat cor: nō tñ semp tremente corde tremat arteria: et rō est: qz ad tremorē faciēdū vt dictū est sup. oz vt vtus sit p̄seruata ad posse mouere: nō possibi le ē q̄ vtus sit p̄seruata i corde: et nō i arteria: ac ēt qz nō sp̄ arteria mouet fm motū cordis: imo q̄qz mouet motū cāe sue dispōnis. Et dixit. A. pulsus hñt tremorē cordis multoties afflāt pulsū hñtū asma. Et p̄cipit oīs spēs tremoris cordis a medico apponēte manū suā sup māmillā sinistrā: et aliqz p̄fici ab infirmo et. **Signa** aut spēs diectay iter se distictay fm cās sunt q̄ i facto a cā hñda ē vebemētia lenitatē pulsus: et sentit hñs cū q̄i cor eius esset in aq̄ natās. Et dixit Ser. si fuerit ex hñdi? inclusa i p̄nīcu lo cordis paties sentit cor ei? q̄i i aq̄ cōmoueri. Et si fuerit ex sanguine ad sūnt signa calitatē et iñflamationis et velocitatis pulsus in hora tremoris: et in hora in q̄ non est tremor pulsus ē magn? **Et** si fuerit ex colā signū aduētū egritudinū colericay: et dyrtities q̄dārit in pulsū. et vebemētia iñflamationis: et sitis cū siccitate lingūe et palatiz: erit i pulsū velocitas et frequētia. et erit paties velox ad irā. **Et** si fuerit ex flāte erit paties cū pigritia absqz sitis: et absqz dyrtie i pulsū. **Et** in facto ex melia aderit tristitia et sollicitudo: sicut aduene q̄ est i terra aliena et recoīdāt de terra suā: et de suis vt dicit lsa. extra. et erit corruptio iñflamationis et timor et siluētreitas et habūdō erit iñflā colica cum dyrtie in pulsū. **Et** factū vō a v̄tositate pura signū velocitatis resolūis eius: et cito aduenit et cito recedit: et lenitas laboris eius: et paucitas diuersitatis in pulsū: q̄ mā ventrosa in pulsū nō aggrauat. **Et** factū a p̄plone calida signū iñflā matio vebemētia absqz sensibilitate hñtū ita in q̄ nater cor. et velocitas et frequētia pulsus ē in hora in qua non excitat tremor: et accidit post cās spāsmosantes sine mā. i.

post cās p̄ctiones et exicationē faciētes: et accidit in eticha febre: et filibus. **Et** factū a frigore signū cāe q̄ p̄cellit: rūt extinguētes calorē inatū ex cūcūib? fortib? et alijs. s. cās inducentib? frigiditatē p se vel p accūs: et significant ip̄m egritudines frigide. Et pulsus tardus et rarus non solum in hora tremoris: et etiam in hora quietis ab eo.

Et factū ab apate cordis vel capfulis significant signa illius apatis. **Et** filr factū a solutione cōtinuitatē in corde significat sua causa. **Et** factū ab opilatione significat diuersitas pulsus in paruitate et magnitudine: et debilitate fortitudine cum puuatione signoy replōis.

In facto vō a debilitate virtutē non cadit in pulsū diuersitas in debilitate et fortitudine: qz semper est debilis. Dicunt tamen q̄ aliquando necessitate cogente pōt aliqua p̄cussio fortis fieri que non perdurat: neqz reddit: et in alijs differentijs pulsus semper est diuersitas.

Et i facto ex replone pulsus ē diuersus i oib? dñjs p̄ter q̄ i magnitudine et paruitate: qz semp ē p̄tus p̄p̄ aggrauationē. Et si aliqz necessitate cogēte accit aliqua p̄cussio magna: imo multitudo ista nō est p̄durans: neqz rediens.

Et factū a subtilitate sensus signū fortitudo pulsus et ipsius magnitudo sunt signationes p̄mē significantes ip̄m. Et sanitas anhelit? et incolumitas alioz mēbroz. **Et** certū fican ip̄m si fuerit corpus cū frequētia huius tremoris incolumē: et vtus cōseruata vt cōsuetā in operationib? sana. Et illi in qbus plurimū accidit ille tremor sunt sup facies quoy apparuerūt vestigia passionū aialium q̄uis sint parue: aduenit. n. eis tremor etiam et a parua causa.

Factus aut a cōitate totius vt in febrib? est manifestus. Et creticus cognoscit ex signis crisis. **Et** factus a stō si significant dispōnes stōi et appetit? eius. Et q̄b expellit ab ip̄o in vomitū: et egestionē et iñmaginationes. s. euenientes in oculis: vel vt dicunt quidam iñmaginationes. s. appetit? diuersi. Et nausea et p̄ctio in stomaco et aluuiatio eius in tēpore vacuitatis stomaci nisi sit ex colera effusa ad ip̄m in tempore vacuitatis: et q̄ sit vebemētia in hora in qua ci bus incipit dīgeri. Et dixit Auic. ex eis que significant ip̄sum. s. iam esse vel venturum statim sunt salia currens ex ore: et dolor in stomaco sicut qui fit a constrictione vngui: et punctura eay: et alicuius aīis cum eueniunt subitū ip̄sa constricō et punctura in ore stomaci.

Et factus a cōitate pulmonis scitur: qz hñs eam est p̄paratus aīnati. et ad sūnt signa hūiditatis pulmonis et opilationis ei?. **Et** factū a venenis vel morfu venenosoy: vel et a vermib? ventris significat cā sua cum signis rātie sue et puuatione signoy causay alia. **Et** dicunt quidam q̄ factus a vermib? plus accidit ante cibū: et cum cib? assumitur incipit descendere et remitti. **Et** dixit Auic. tremor cordis quando supfluit terminatur ad sincopim. Et quando magis superfluit terminatur ad mortem. Dixit Rafis septimo continen. moriuntur oēs qui patiūtur iectigationem inseparabilē: vel cū sincopiz et febrib? acut. **Et** dixit Auic. sigs conqueritur de tremore cordis post egritudines et h3 naukay et euomit colerā: et nō remouetur nausea est malū et significat spāsmū stomaci. i. motū stomacalē similē spāsmo. s. singultum: qm significatur q̄ colera p̄ssina imbibita est in villis stomaci que non remouetur vomitu. **Et** Hozdo. vō dixit. si post tremorem cordis accidit vomitus p̄al sinus: et tremor non cessat significat spāsmū stomaci et mortem. Et dixit Hozdo. si aliquis patitur tremorem cordis lō gō tempore: et subito euenit sibi sincopis expeditum est ne gocium eius: qz causa eius est equata. Dixit Auic. tertia p̄m. caplo de signis p̄nositatib? egritudines. Ille cui accidit tremor cordis assiduus de seipso sollicitus esse oz ne subito surripiatur a morte. **Et** dicunt quidam q̄ tremor cordis sanabilis est: si eius causa sanabilis sit: et hoc nisi ne gligenia aut errore impediatur.

Et cura

Signa sci
ab hñore.Signa sci
a v̄tositate.Signa sci
a cōplone
calida vel
frigida.Signa sci
ab ap
stere: et
soluti: et
primus e
opilatione.Signa sci
a debilitate
et fortitudine.Signa sci
a cōplone
et aggrauatione.Signa sci
a cōplone
et fortitudine.Signa sci
a cōplone
et fortitudine.Signa sci
a cōplone
et fortitudine.Signa sci
a cōplone
et fortitudine.Signa sci
a cōplone
et fortitudine.

Et cura eius: aut attēditur tpe interpolationis: et ē? pseruatio ne redeat: et qñq attēditur tpe paroxismi: et est remotio ipsius: et taz pseruatio q̄ curatio h3 regimē vniuersale: et speciale. **¶** Pro generali tñ regimine eius regimē sufficiat generale dictum supra ad egritudines cordis. Regimen autē speciale duplici perficitur instrumento. scilicet dieta et potione.

¶ Et in facto a caliditate tā in pseruatione q̄ curatione. dicit Auic. Aliena illud qd generat humorē colericuz: imo et qd generat sanguinē. supple. et oēs cās calefacientes. Et inuatur ex pmutatione eius ab aere suo ad aerem frigidum: istud. n. reducit ad sanitatem: et sint in camera eius irrorationes et odoramenta cāphorata. i. in quibus ponitur de cāphora. et sit ex sandak. presentia: et non est maluz vt irroret super ea aliqd vini cum tali quātitate qua non calefaciat: sed penetrare faciat aromaticitatem eoz ad cor. Et cū res fuerit vehemens inflammationis stude: vt sit aer eius in frigidatus vltima in frigidatione. **¶** Dicit Constan. in estate locus eligendus est frigidus in quo sint salices: et similia. Et in eo letetur et gaudeant et q̄scent et ocidentur: et somno vtatur sufficienti ad digestionem. Et si aliquando ante cibum exercitentur sit illud per loca plana vel delecta bilia. Et fricatio cum odoriferis frigidis fiat lenis. **¶** Dicit Aui. op3 vt cibetur patiens cum eo qd parum est. i. qd paucum et subtile exhibet alimētuz sicut est panis infusus in aqua ros. in qua est parū vini odoriferi: et panis cū rob. vel cum sirupo de pomis: et lac acetosum siue butyro qd est tepori propinqui cōmotioni. i. ad acetositatem. Nam si esset multi teporis iam cōuerteretur ad putrefactionem: et ideo dicit non sit lac acetosum valde quale. i. est cum est elōgatum a cōmotione: iam. n. tunc factum est acetosum valde: de quo quādoq̄ necessarium est vt des ei in potu ab. i. lib. vsq̄ ad lib. ij. et erit ei loco cibi et medicine. **¶** Alia aut dicit. lac de quo butyrū est extractū ad bibēdum dē: vt significaret qd p̄m varias dispositiones conuenit acetosum et non acetosum. Et dicit Auic. si loco cibi necessariū est vt confortetur cum mica panis et tortellis fiat. i. cum lacte sumptis vel sine lacte. **¶** Et de conuenientibus sunt. dicit Aui. cucurbita et blitis. i. et similia ex oleribus frigidis et fructus frigidi. Et si tolerat carnem. dicit Aui. tunc vtatur carnibus pulloz et perdicum et fasianoz: qm̄ habet p̄prietatem in hac re p̄prietatem cōplexionis sue. Alia littera habet pulloz perdicum et fasianoz et est melior: et sint iste carnes facte acetose cum succis fructuum. i. acetosoz: et agresta et pomis acetosis: et aceto acuto mixto cum aqua ros. et aqua salicis. **¶** Et Alman. dicit. Nutriantur ex pullis cum aceto et succo vae acerbe: acetosis: et sirupum acetosum de zuccaro bibat: et hoc in calido cum febre. **¶** Et Aui. dicit. Qz si res fuerit vehemens: et adfit inflammatione da eis aqua frigidā: et aqua nūis mixtam cum aqua rosata dando sorbitionē post sorbitionē: et hoc virtute forti. Si v̄o virtus debilis fuerit non erit excusatio quin pmisceas cum dictis rebus frigidis aliqd ex calidis vt nō timeatur per illa extinctio caliditatis inate. **¶** Dicit Raf. septimo continen. Pro ut vidi ad saltum cordis ex caliditate transmutāda est habitatio eius de aere eius ad aerem frigidum in vltimitate frigiditatis: quoniam conualescet oino. Qz si habitauerit in regione calida non erit lōga vita: ideoq̄ vt de hoc habeat refugiuū i separabiliter vtatur niue et lactucis: cauendo balneum et detētionem anhelitus: et laborē oino: et emplastra pectus cū sandalis: et cāphora. Et de melioribus medicinis sunt troc. de cāphora sumpti cum sirupo citonioz. Et minutione vtatur nisi extenuatum sit corpus eius: et lac vaccinum sumptum accidum conueniens est ei.

¶ In facto aut a frigiditate tam in pseruatione q̄ in curatione tota dieta debet tēdere ad calidum: morā trabēdo in

aere calido odorificato cum herbis: et rebus aromaticis calidis: et trāsferendo habitationē eius ad regionē calidam: ad quā si permutari non possibile erit ei vtatur cibus calidis actu et potētiā: et similiter potibus conditis cum speciebus calidis: et sint facili digestio: dixit enim Haly. Paſcendus est eger cibus digeri facilibus qui facilius trāsmutentur: et vinum bibat potens purum et odoriferum.

¶ Et in facto ab humiditate totum regimē d3 esse exiccatiuum sicut in facto a siccitate totum regimē vertatur ad humectandum quantum possibile fuerit.

¶ Qz si cum mala cōplexione calida peccauerit sanguis alienetur omne qd gñat sanguinē. Et si humor colericus abundauerit in stomaco et ore eius. dixit Alex. nihil est ei ita iuuatiuum sicut cibi qui tarde digeruntur: et difficile corrumpuntur vt pedes: et alia extrema aialiu3. Et in mala cōplexione frigida cū flegmate alienetur omne qd flegma generat ex cibus et potibus: sicut si fuerit cūz melia alienet omne qd melicum generat humorē: et cibetur vnusq̄q̄ cibus gñantibus humorē dñanti oppositum. Dicit. n. Auicē. in flegmatico cibetur aqua ciceris: et pullis columborum: et carnibus paruarum auium et alcanabit.

¶ De scō at a v̄tositate. dixit. A. q̄ est leuior et facilior. i. facta a cā humoralis: qz nō est cū ea grauitas i mēbro: et qz v̄tositas citius et facilius resoluit. Et paties alienādus est a cibus et potib3 vaporosis: et v̄tositatem gñantibus: et vtatur carminatiuis et ventositatis dissolutiuis.

¶ Pseruatio aut et curatio p̄portionem duas h3 intentiones gñales: quaz vna est ad alterādum malā cōplexionem tremorem faciētem: et alia respicit cām eius eā abscondendū: et pot addi tertia que est ad corrigendum accidētia. Et prime due intētiōes: quādoq̄ versantur circa tremorem p̄prietatis: et quādoq̄ circa tremorez cōmunitatis. Et prima quidem intentio in mala cōplexione pura sufficiens ē cum remotione et abiectiōe cuiuscūq̄ cause p̄mitiue facientis: aut cōseruantis eam: et iam qdem supra dictum est in caplo male complexionis cordis: quō vnaqueq̄ habeat curari. **¶** Dicit Salie. quinto de interioribus. caplo scdo. quibus cūq̄ sanis iectigatio contingit absq̄ manifestis accidentibus detractiōe sanguinis iuuantur. i. dato qd sint signa plectorie in eis: et maxime dicit Salie. si subtilibus dietis assuefecerint. Et dicit. scio quosdam omni anno in vere hoc malum habere solitos et seruantes bonam dietā cum sola flobotomia euasisse in tribus annis: et deinde cōactos sua consuetudine sanguinem priusquam paterentur detraxisset sic assuefecerunt pluribus annis. Et dicit. titillationem et pulsum et tremorem cordis pluribus sanis et iuuenibus euenire reperiri sine manifestis accidentib3: quibus cūq̄ tamen contingerit sanguinis detractiōe iuuantur. Et maxime si subtilibus dietis assuecant: hec enīz duo sanguinis multitudinem replentem et opilantem educunt. Verum multitudo extenuata diete in longiori tēpore corrigitur q̄ euacuatione. Qz si cachochimia simul cum multitudine fuerit. i. sanguinis vel masse sanguinee flobotomia prius fienda est vel aliquid tenens locum eius: deinde fienda est purgatio cachochimie. Si v̄o cachochimia sine multitudine fuerit purgatio fienda est cum medicina cōtristante educente humorem. **¶** Et referunt p̄prie hec verba Sal. ad pseruatiam haberi ad diuersionem et euacuationem eius p̄missa ipsius digestionis: si necessaria fuerit p̄paratio eius euōni. **¶** Dicit itaq̄ Serap. habens tremorē ex repletionē curatur p̄ flōmiam. Dicit Alm. Si cum cordis tremore fuerit pulsus et febris velociter eger de basilio minūedus est. **¶** Dicit Aui. in mālī fertur auxiliū cū euatiuis: et si qdez repletio fuerit ex sanguie fiat eiō cū flōmīa: et extractione sanguis. i. cū scarificatione vel sanguifuscis: aut puocatiōe emorroydaz vel mēstruoz: vel sanguis nariū fm̄ varias dispōnes: et vbi nō posset fieri floboto-

Dieta i facta ab hūiditate vel siccitate.

Dieta i facta ab hūoribus.

Dieta i facta ab hūoribus.

Dieta i facta a v̄tositate.

Intētiōes due gñales i p̄paratiōe et cura et p̄portionē

De euōne q̄ est p̄mā intentio.

In frigida
de,

In hō
humane
melica.

Eura sci q
cômatu. q è re
u è re
u è re

Sinopsis

est q̄ tam sincopis q̄ casus virtutis subito repente accidit
q̄tum ad effectū: q̄ in in vtroq̄ subito cadit virtus appa-
renter a nobis. neq̄ in hoc differūt sed differūt quantum ad
cām efficientē casum virtutis subito. Nam in casu virtutis
subito semp̄ cā efficiens inducit ipsum subito sine tēporis
dilatione. sed ad inducendū sincopim q̄q̄ operat̄ repente
et q̄q̄ in tēpore longo. et sic apparet q̄ in omni sincopim
cadit virtus subito apparēter. siue procedat a causa subito
operante siue paulatim: vt in morbis chronicis est videre et
fluxibus. Nam cum in hmoi morbis deuenit per paulatinā
resolutionē ad gradum debilitatis tñ. q̄ natura amplius
sustinere nō possit fit casus subito. Et ex his pōt haberi
intellectus auctorum diffinitiuū sincopim. dixit enim Sa-
lenus. 12^o therapeutice. sincopis est acuta cōfissio virtutis. i.
subitus casus virtutis. Et Haly. dixit. sincopis est acci-
des. i. virtutis simul et subita dissolutio in qua hō relinq̄
quasi mortuū. Et scdo colligit. dixit Auerr. sincopis est
subita renouatio caloris ad cor ex reliq̄ mēbris ita q̄ mē-
bra regi nō p̄stiteo q̄ depauperant spū in strō virtutis in
cor retracto. Propter qd̄ dixit Sal. q̄ sincopis est mors tē-
poralis sicut mors est sincopis p̄petua. Auicē. aut̄ dixit.
sincopis est destructio maioris partis pluriū virtutū moti-
ue et sensibilis p̄ cām in corde p̄p̄iam vel cōicatas. Dixit
aut̄ plurium et nō oīum p̄ v̄tates motiua nālem que non
destruit l3 destruant aīales: vel et melius loquēdo pure de
aīalibus motiuis que non oēs destrunt. Non. n. destruit
virtus motiua musculorū pectoris ad anhelandū. l3 aliq̄
eorū motus sensibiliter nō appareat: insensibiliter tñ neces-
sario fit nisi iuxta mortē. Accidit aut̄ in sincopī casus mem-
brorū: et ipotentia regendi ea p̄ retractionē vel detentionē
spūs aīalis in corde. Et q̄ multū etiā cum eo de spū nālī re-
trahit̄ debilitant̄ ē multū virtutes nāles. Aīales aut̄ de-
strunt mō dicto. q̄ etiā multū de spū aīali retrahit̄. Et si
qd̄ ex eo in exteriorib⁹ remanet a friditate corrūpitur cōti-
nentis. et extinguit̄. Nō possit aut̄ Auicē. in diffōne sua sin-
copis subito. q̄ relidit nos qd̄ subito accidit ex pte esse-
ctus q̄ repente inducit. Et dixit Aui. casus virtutis subito
q̄q̄ p̄sequitur sincopim. i. q̄q̄ p̄ducit ad sincopim saltez
ad eā que est maior defectio. Et est sicut via ad ipsaz. Et ip-
sa q̄dē est. v̄tūm que p̄ducit̄ paulatim. ideoq̄ anteq̄ eue-
niat talis magna sincopis accidit casus v̄tutis subito. Est
eniz sincopis parua p̄cedens magnā. est. n. dixit Aui. infra
ipsam. Et cum accidit casus virtutis subito. dixit Aui. sic
virtus non destruit nisi a nervis et lacertis: quare hō fit nō
motus cum remouet a situ suo: vel a dormitiōe sua nisi cuz
labore. Et nō destruit in casu virtutis subito a nervis et la-
certis p̄ defectū cerebri vel nervorū. sicut accidit in mor-
bis cerebri et nervorum aut p̄uatiōe spūs aīalis defectu
ipsoz cerebri et nervorū: sed solum p̄pter defectū spiritus
vitalis a corde et in corde. Cuius p̄uatiōis māifestatio fit
maior in nervis et lacertis et apparentior q̄ in alijs mēbris.
Nō eniz influit spūs vitalis equalr sup̄ oīa mēbra sed sup̄
quedā plus. et sup̄a quedā minus. Et cū q̄ p̄hibitiō
virtutis aīalis in mēbris dictis q̄q̄ est virtutis motiue et
sensitiue simul: et q̄q̄ virtutis motiue tantū. Sunt eniz di-
xit Aui. virtutes eorū non lese. i. q̄tūz motiue. q̄tūz ipse ē
sensitiue nō sint tolerabiles. i. p̄durabiles q̄ multiplican-
t̄ iterant̄ casus virtutis. vel q̄tūz non sint tolerabiles. i. si-
cut erant ante casum virtutis: sed tñ ledunt̄: sed non q̄tūz
motiue: q̄ virtus sensibilis nō eget tanta spūz copia quā-
ta eget motiua. Et dicunt exolutio virtutis dī quasi extra
solutio. q̄n virtus cadit ac si extra corpus iret: vel vt qdā
dicūt. exolutio virtutis solū dī de sincopī pueniente ex ni-
mia spūs exalatione. Et extasis dī quasi extra statū men-
tis situs spūs positio. Et de vera sincopī in qua patiens ita
extra mentēz ponit̄. sicut q̄ appropinquat mortū. Et di-
ctis patere pōt diffinitio cuiuslibet dictarū dispo-
nunt̄.

gradū defectiōis v̄tutis. Que oēs defectiōes: seu dispo-
sitiōes p̄p̄ie sumpte sunt accitū. i. actionū lesiones dimi-
nute ablatiue cordis et sensus et motus. ip̄p̄ie tñ sumpte di-
cunt̄ ad significandū morbos a q̄bus pueniūt et morbi vo-
cantur. et maxime in q̄tum diuertit ad se curam.

De causis earū dixit Rabi. septima p̄tula. et Sal. in tractatu cure sincopis cum venit ad si-
gnificandū cās eius nō assignauit eas oēs per vias artis di-
stinguēdo genera et spēs earū per accitū: sicut p̄suetudinis
eius fuit de egritudinib⁹ alijs. Sed noiauit cās sincopis
mirabili noīe dicens q̄ sincopis accidit ex hoc. Neq̄ diu-
sit cās in spēs denotatas: qd̄ est mirabile. Sed tame post qd̄
modificauit suū dictūz. dixit. oīs sincopis causas esse qua-
tuor. et v̄tinā scire: quare non cōprehendit oēs causas eius
sub numero: l3 aliquas tñ. Et postea dixit. si placet addas
his causis malā cōplonem membrorū. Dixit Rabi. cuz sin-
copis sit accitū subito nimis et nunci⁹ mortis et sibi equalis
ipsamq̄ p̄cedens. opz medicūz scire oēs causas eius. Et q̄
bus curat̄ et ea semp̄ in memoria habere. q̄ si sciuerit eius
causas distincte et determinate sciret quō curabit̄ sincopis
cum accideret. Pater. n. maruen et filius zoar dixerūt et alij et
q̄cūq̄ egrotus sincopizat. et medicus nō puidit hoc neq̄
predixit sine dubio ipse medicus intersector illius est. Et ait
moyses. hoc qdē verū est. nā qui scit cās sincopis. scit etiam
suū aduentū. Et quotiescūq̄ appuit sibi aliq̄ causaz
sincopis esse in egritudine opponet se illi cause: q̄ si neglexe-
rit. aut tardus fuerit circa oppositionē cause illius: potens
tñ est p̄dicere ipsius euētum. Et ideo dixit. ipse. puidi ordi-
nare distinctiōes sincopis et cōprehendere genera ei⁹ et spe-
cies vt facile habeat̄ eius cognitio et scia. Et ait. dico q̄ sin-
copis ē accitū defect⁹ v̄tutis et acutū et subitū. Regis aut̄ dixit
ipse. et p̄seruatur v̄tutis essentia per tēperamentū spūz hu-
morū et membrorū in eorū q̄titate et qualitate. Et forte cau-
sa sincopis est imutatio spūm in eorū q̄titate vel qualita-
te. Et fortasse est cā ei⁹ mutatio humorū in eorū q̄titate vel
qualitate. Et fortasse est mutatio membrorū in ipsorū q̄ti-
tate vel qualitate. Et sic cōprehēdunt̄ nunc cause sincopis
in his trib⁹ generib⁹ in quorū quolibet sunt duo gene-
ra. i. imutatio q̄tatis et qualitatis. Et sic genera sex sunt.
Et dixit Moyses. imutatio mēbrorū radicaliū adducēs sin-
copim est resolutio sube sue in q̄titate vel qualitate. In q̄-
titate fit aut lōgitudine morborū diuturnorū: aut acumine
acutorū vel febre liquefaciēte: q̄titate autē fit aliq̄ q̄tuor
cōplonum malarū inequaliū simpliciorū egressarū a tēpera-
mento multa egressione. Et imutatio spūm adducens sin-
copim est resolutio essentie sue: aut in q̄titate: aut in quali-
tate. In qualitate fit a corpe aeris: aut assumptione alicui⁹
veneni. aut punctura vel morsu alicui⁹ animalis venenosi.
In q̄titate vero fit aliq̄ ex motibus aīalib⁹ vt forti de-
siderio: qd̄ gaudiū noiatur. forti timore terrore iracūdia et
similib⁹. his aut̄ Sal. addidit dolorē et vigilias: quorū qd̄
libet est accipiēdū p̄ se: q̄ nihil adeo ita validū est ad resol-
uendū spūm: sicut dolor. Et post ipsum vigilie. et filr̄ dis-
olutio in strōrum ipsoz. Et filr̄ defectione nutrimenti et fluxu
nimio que duo imutāt et mēbra: et etiā humores. Sz Sal.
attribuit spiritui ipsa duo. et imutatio humorū adducens
sincopim est resolutio eētie sue: aut in qualitate: aut in q̄-
titate. in q̄titate fit humorū paucitate qui nisi restaurētur
cito et celeriter sicut puenit calor nālis extinguit̄: aut ipso-
rum multitudinē calorem nālem suffocāt. in qualitate ve-
ro fit acumine et caliditate humorū aut grossitie: aut visco-
sitate a tēperamento egressorū multa egressione. Que qdē
spēs sincopis ex humorū imutatione sunt quatuor. p̄ma est
humorū vacuitas. scda multitudo. tertia ipsoz acuitas et
quarta grossities et viscositas q̄ non adducit sincopim nisi
faciat opilationē dolorē afferentem. Et subdit Rabi.
Probatū est ex dictis q̄ genera cārum sincopis sunt sex: et
species

Diffinitio
sincopis.

Diffinitio
sincopis.

Diffinitio
sincopis.

Diffinitio
sincopis.

Diffinitio
sincopis.

Quid est
exolutio
virtutis et
qd̄ extra se

Dolores
et vigilie
sūt de caus
ho facit
b̄ sincop-
p̄m.

Spēs sin-
cop sunt
sex et spēs
sunt. xii.

spēs vigintiuna. Et primū genus est imutatio membrorum in ipsorum q̄titate: et species eius sunt tres. s. longa egritudo. acuta egritudo: et febris liquefaciēs. **Secundū** gen⁹ est imutatio eorum membrorum in qualitate. et eius species sunt quatuor. s. membrorum calefactio infrigidatio humectatio et exiccatio fortis. **Tertiū** genus est imutatio spūum in eorum qualitate et ipsius species sunt tres. s. aeris corruptio. veneni assumptio. et animalis venenosi punctura vel morsio. **Quartū** genus est imutatio spūum in q̄titate ipsorum pmutans tempus ad defectū et diminutionē magnam. et eius spēs sunt septem. s. diminutio membrorum. dissolutio infirorum spūalium ipsorum porositas aliquis motuum animalium dolor vigilie defectio cibi et fluxus vētris magna euacuatio. **Quintū** genus est mutatio humorum in ipsorum q̄titate et eius species sunt due. s. humorum paucitas et ipsorum multitudo. **Sextum** genus est mutatio humorum in ipsorum qualitate. et eius species sunt due. s. humorum subtilitas et ipsorum grossitudo et viscositas. **De** causis sincopis. dixit Gal. secūdo therapeutice. Ex dissoluitioe substantie spiritus et membrorum. videlicet vel alterius eorum accidit sincopis. Et dissolutio fundamentorum membrorum fit ppter diuturnos morbos: et aliquādo propter acutos: et ppter febrem consumentes corpus. et iterum per mutationem cōplexionis fundamentorum illorum membrorum cum vltime calefiunt. aut infrigidantur humectantur vel exiccantur simpliciter vel cōposite. Et spūs dissoluuntur aut ppter accidētia anime. aut ppter nimium dolorem. vel ppter nimium exercitiū. vel ppter nimias vigilias et mutatur vel ppter corruptos et pessimos humores vel ppter corruptionē aeris. vel ppter mortiferam medicinā: vel propter venenū animalium. Et subtiliantur et attenuantur cum poris corporis spiritum custodiētes dilatantur: aut si anhelitus retineat. Et istud est magnum in hoc. aut si duris cibis nutriatur corpus. Et dixit. cum substantia spiritus attenuatur aut est quia corrumpit: aut quia dissoluit. aut velociter cum corpus in vltimā raritatem cōmutatur. Et dixit. accidētia anime dissoluentia spūum sunt magnus timor et subitaneus: et delitiae magne subitoeueniētes angustia ira et tristitia. Et dixit. materia multa et cruda potē esse causa sincopis. quia naturā aggrauat: et quia vias corporis opilat. quia corpus tunc non mutatur et calor naturalis suffocatur et temperamētum complexiōis corrumpitur. Et dixit de causis sincopis. pma ad glauconem. lipotomie cause multe sunt. Patiuntur enim lipotomiā. s. homines in diariis hētericis et fluxu muliebri et vulnerationis et emorroidibus. eductionib⁹ sanguinis et emorroidibus que per nares: et partib⁹ purgationis omnibus imoderatis. Induxit autē aliquādo et indigestio magis lipotomiaz. et maxime quādo imoderatius subduxit ventrem et bolissimus lipotomiā operatus est. Et omnē malam suffocationē lipotomiam precedit. Et in detentio nibus locorum sequuntur et inclusionib⁹ et flōnibus eorum multoties sequitur lipotomia. antecedit autē et appoplexiā et male morigeratos. ac etiam incidit. quicquid in inuasionib⁹ febrium nō paucis: maxime quādo summe fuerit sicca. aut imoderate plectoricū corpus. et caufoni et male morigerate febri cōmunicat aliquādo. et maxime infrigidatis extremis: et inuasionib⁹ febrium. Et quicquid ppter magnitudinem flōnis: aut epatis aut vētris: aut stomachi febricitant bilipotomiā patiuntur. aliqui in pncipijs paroxysmorum. maxime tñ qui os vētris imbecille habēt. aut a prauorum humorum qualitatibus mordicant. aut a grossis: aut viscosis: aut frigidis grauatur aut animalium passionum fortitudine lipotomiā patiuntur. maxime autem decrepiti patiuntur hoc et aliter imbecilles. Etenim tristati plures eorum et gaudiū passi sunt lipotomiā. Sed etiā humectationes que nō sunt teporaneæ habentib⁹ apparentes lipotomiā intulerunt sicut et fortibus sudores imoderati. Et si apostema conscriptus

fuerit ei qui non est multum fortis. et maxime si ruptus repente ad stomachū. aut vntrem. aut toracez cōfluat. et nos ipsi incidentes apā si prius repente euacuauerimus necesse est lipotomiam pati. Et si purgauerimus. aut cristerizauerimus. aut quomodolibet euacuauerimus repenti⁹ idēz faciemus. neq³ enim qd in hidropicis hui⁹. quāuis sit superfluum et contra naturā intrinsecus sustinet in repentinā euacuatiōnem. sed necesse est et lipotomiā tunc pati homines. Sed et ppter magnitudinē doloris exolutiones sunt mordicitationum aliquarū aut tensionum. aut colerica dispositiōe subito veniente. sed et nervus vulnerat⁹ et musculus maxime lipotomiam induxit. et que in articulis male morigerata vlcera cārenosa et depascentia oia et imoderata caliditas aut frigiditas aut vitalis vigoris solutio. he. n. cause sunt lipotomiae. **Auer.** autē collz septimo dixit. dicemus qd hec accidentia generaliter pueniunt ex omni re dissolvente virtutem. Et hec resolutio sincopis noiat⁹. Et puenit. dixit Auer. necessario. aut a mala cōplexione calida vel frigida. **Euacuatio** vero siue diminutio caliditatis innate est cā sincopis. Non qz ista diminutio q̄tatis inducat sincopis. sed inequalitas qualitatum. Et qd cuilibet generalis et corruptibilis cā est ppositio qualitatum quatuor vt declarauimus in libris naturalib⁹. **Species** autē euacuatiōum que aliqui superabundare consueuerunt sunt superfluum flux⁹ vētris et vomit⁹. et sanguis narium: et emorroides: et aliorum membrorum: Et in mulierib⁹ etiā superfluum fluxus menstruum: et etiam qñ in partu superflue exuberantur. Et potē etiam sincopis euenire ex aptura rupturā: seu crepatura apatis subito. et vigilie etiā hoc facere pnt. et accidētia anime et sicut excedēs gaudiū et tristitia. qñ bene faciunt spūs exalare et expirare super dilatādo et pstringēdo. Et inde in substantia membrorum anhelitus spūs malam acquirit cōplexionem. et etiam fortis dolor est vna rerum que ducit ad sincopim: et hoc aut ex mala cōplexione acquisita a colore: aut superfluitate motus virtutis expulsiue facientis dolorem. sicut dixit Gal. **Auicē.** quoq³ posuit causas sincopis in genere esse duas dicens qd destructio virtutū. aut accidit ppter debilitatem cordis non potētis generare spūum sufficientē vel nō potentis expandere illū ad mēbra. Aut pp aggregationē totius spirit⁹ ad cor. et ex hoc Sord. ait cause sincopis immediate pnt dici due. s. omne id quod facit exalationē caloris cordis. et oē qd ad pculcationem eius in eo. et sic Auicē. pot velle qd sincopis fiat: aut pp impotentia expansionis spirit⁹ in mēbra que accidit. dixit ipse: aut ppter paruitatē spūs. quia superfluit in corde supra illum qui reperit in minera. i. qd necessari⁹ est cordi pro seipso. qre cor sit auarū: et totū illum paucū spūm pro se referuat. et non mittit ad mēbra. Aut fit ppter subtilitatē spiritus. quare quāuis mādatur ad mēbra non permanet in eis. sed cito resoluitur et evanescit. **Aut** fit sincopis pp pculcationem spūs in eo: nec expanditur ad mēbra. et ista pculcatio et inexpāsiō. dixit ipse. aut fit ppter cām mouentes spūm ad interiora: aut ppter causam pfoctantem ipsum interi⁹: aut ppter opilationes. quare non inuenit spūs viam per quam expādat⁹ ad mēbra. **Dixerunt** autē quidā qd in omni sincopi semp fit coadunatio spūs in corde. et hoc fit: aut quia natura cordis suā sentiens lesionē: siue inanitionem spūm in ipso corde retinet et custodit et non delegat: neq³ mandat mēbris. Aut quia et quāuis aliquā sincopim pcedat expansio spiritus ad mēbra exteriora: sicut in gaudio pernicioso. tñ dum fit sincopis. tunc spūs qui saluati erant in exteriorib⁹ ppter desiderium salutis redeunt ad suam mineram. et retrahunt in cor. qre remanent mēbra exteriora frigida discolorata. et velut mortua. **Silbertus** autem dixit qd quicquid fit sincopis propter dyasoresim: et quicquid fit ppter opilationē alicuius vene circa spūalia. et quicquid est sinthoma antracis et aliorum apostematū. **Quaticus** et **Consta.** in pātegni dixerunt qd fit: aut reple

tionem inopia. aut inanitione multas: aut subita cōplexionis mutatione de caliditate ad frigiditatem vel econuerso. **C**Di cunt q̄ dolor reducitur ad inanitionem: q̄a eo spiritus inanitur. **C**Aui. quoq̄ particularius loquens de causis sincopis reducit eas ad octo que sunt repletio humoralis suffocans vel opilans. resolutio spūs post euersionem: puatio restauratio eius q̄d dissoluit penuria nutrimenti. malicia cōplexionis confirmata. Accidēs magnū subito adueniens ut dolor vehemens in aliquo mēbroz corporis. debilitas membrorum principalium. principaliter tñ cordis. deinde epatis. siue debilitas totius corporis. sicut in extenuatis et consumptis. et debilitas mēbri cōcantis et p̄cipue oris stomachi. Aliq̄d accitium aialium cum fuerit magnū et applicatio alicuius rei cuius virtus est p̄ia substantiali cōplōni cordis: et spūs ut venenūz olfatus fetoris magni mali. sicut aquarū corruptarum: et cadaverūz aeris pestilentialis: sicut accidit in febribus pestilentialibus. et in aliis mala. siue cōplō mala extranea cōcata cordi ab arterijs et ascēsus vermiū ad os stomachi. **C**Et declarans Aui. spāliter vñquamq̄ dictay octo causas incipiens a p̄ma dixit. repletio humoralis facit sincopim: aut sua multitudine opilado vias spiritus et p̄culcan do ipm in corde. ita ut forsitan p̄focet. sicut accidit in opilatione venarū subethicay in apopleia. Et accidit ista repletio q̄nq̄ ex effusione humorū vel sanguinis plurimi ad stomachū vel ad pectus vel ad cerebrū. aut p̄p̄ mutationem materie apatis squinatē pleurefis vel p̄pleumonie ad partes cordis subito. aut repletio humoralis facit sincopim non sua multitudine sed sui viscositate que opilat meatū in mēbris spūalibus et q̄nq̄ etiā in oībus venis. Aut repletio humoralis facit sincopim sua mala qualitate frida valde. aut calida sicut colera valde mordicativa et adustiva. Aut repletio humoris facit sincopim ratione loci siue repletionis: ut q̄a sit in locis p̄p̄inquis cordi. aut in mēbris nobilibus et cōmunicantib⁹ ei. sicut accidit sincopim in apopleia que est ite gra ipsius opilatio. Et sicut in stomacho q̄n p̄tinent in eo hūiores mali aut attrahunt ad ipm p̄p̄ aliquas cām. ita tñ q̄ eius q̄ntitas vel malicia sit multa vltra eam que fecit cardiacam et angustia stomachicā: et sicut accidit q̄n p̄tinent humores in venis vbi cūq̄ sint corporis. **C**Et q̄nq̄ adiuuat repletio humoralis ad faciendū sincopim per viam aliā. scilicet quātum p̄ducit ad cām aliā que est. q̄m cum hūiores sunt multi grauātes super nām sic q̄ nō patiantur ab ea ut conuertantur in nutrimentū. tunc p̄hibent opilado transitū nutrimenti ad mēbra. vnde paucificat spūs p̄pter defectū materie conuertibilis in ipsum quo paucificato accidit sincopis. Et q̄nq̄ non opilant: sed nō regulati a nā corrumpuntur et corrumpitur per eos postea complo cordis et spūs. vñ accidit sincopis. **C**De repletionē humoralis. dixit Gal. 12. tera pentice. dispō crudorū humorū cum multitudine: q̄a aggrauant virtutē et obstruunt aialis poros p̄p̄ multitudine et grossitiem s̄m multas occasiones periculosa est. et sincopatica. eo q̄ non nutrit aial. et eo q̄ suffocat et alterat et corrumpit cōmoderatio complōnis. nā crudi nutriri non p̄t autē q̄ digerant. **C**Et multi aggrauant et crudi obstruunt et extinguunt caliditatem. Et dixit. humores subiles et pauci nō faciūt sincopim: sed lipotomia. i. lipotomias. siue de sectiones animi. **C**Et declarans scđam cām. Aui. dixit. oīs etiā supfluens. q̄ nō pōt sic electiue euacuari nocitiū. quin de iuuatiuo et spū simul cum illo euacuetur: cum etiā fuerit multa: multū de spū euacuat. et sic paucificato spūtu multū accidit sincopis. siue illa etiā fuerit spōtanea. siue artificialis: siue velociter inducta. Unde ad oēm fluxum vetricis vehementē vomitū supfluum multū fluxus sanguinis vnde cūq̄ vel qualiter cūq̄ vel ex multo fluxu aque hidropicoz vel ex multo fluxu virus vel saniei ex apatione apatis magni sequitur sincopis. **C**De aqua hidropicorū et sanie apostematiz. dixit Gal. sup sexto affo. in cōmē. affo. Qui.

cūq̄ empici. aut hidropici. q̄ sanies vel virus exis in apate. et sicut aqua exis in ventre hidropici vel etiā heruosi heruina aquosa adheret orificijs venarū terminatarū illic et opilat ea. vnde spūs nō effluit ab eis: cum aut euacuat subito saniei multa q̄ntitas: vel sit aque remotio opilantistūc orificia venarū illarū remanēt aperta. vnde effluunt spiritus multi. et sit sincopis et q̄nq̄ mors. **C**Et etiā etiā sanguinis et flōmia multa multoties sunt cā sincopis p̄p̄ infrigidatione cordis et corporis totius sequentē ad ipsam. Et dixit. A. Q̄nq̄ accidit sincopis ex eo euacuatione humorū virtute vitali existēte forti sicut cum accidit sincopis post flōmiam. i. non supfluum sicut multi sincopizant in p̄ma flōmia quas faciunt. cuius cā est: quia subitum est quod nō consuevit. Accidit enim ex flōmia p̄ma subito motus inconusuetus agitatius humorū corporis quem percipiens virtus cordis retrahit calorem et spūm ad se: ut defendat. et multoties adiuuat in hoc error a flōmia: quare fugiunt spiritus ad iteriora. **C**Et q̄nq̄ accidit ex flōmia sincopis in habente naturaliter stomachū debile: cuius debilitas auget in flōmia. et cōcatur cordi. vnde sit sincopis. **C**Et q̄nq̄ accidit sincopim in flōmia. q̄a humores positi in flōmia in motu fluunt ad stomachū. et ledunt ipsum. q̄uis non sit debilis: et cōcatur lesio cordis et sit sincopis. **C**Et dixit Aui. quādo in flōmia accidit sincopis nō p̄pter multitudinē euersionis. neq̄ p̄pter consuetudinē in flōmia p̄stetam ad inducendū. i. sincopim que p̄suetudo fuit a p̄ma flōmia. tunc illa sincopis est egritudo eueniens. aut p̄pter debilitatem stomachi. aut p̄pter humores malos decurrentes ad ipsum. et p̄pter accidit ex ista cā in habētibus acuitatem sensus oris stomachi. **C**Et dixit q̄daz accidit etiā sincopis per flōmiam in hōib⁹ venas strictas p̄pter paucitatem sanguinis in eis. **C**Et non soluz dixit Aui. ad p̄dictas euersiones sequitur sincopis: sed etiā ad sudorem multū puenientē ex mora longa in aere calido vel balneo calido. Sit enim Gal. 5. affo. in affo. calidum nocet et calidum nocet inducēdo spiritū in defectio nes. Aut dixit Aui. ex sudore et multitudine exeretū. aut ex p̄paratione corporis ad sudorem multum. sicut sunt p̄parati ad ipsum corpa habentes rara et subtilitatem humorum suorum. et sicut sequitur sincopis ad supfluum coitū. **C**Et dixit Aui. dolor facit sincopim q̄a ponit spūm in motu disconueniente. vnde inflamat et subtiliatur. et membrū rarefit dolens. vnde spūs resoluūt et paucificatur et sit sincopis: et isto mō accidit sincopis in colica et iliaca. et in mordicatione supflua accidente mēbris multi sensus. sicut stomachi oris. Et sicut accidit sincopis in dolore motuūz neruorū. et vlcerrum eorū. et morsione eorū accidētium ex eis p̄uctura scorpionis vespe et similib⁹. Et sicut in vlcerebus puncturaturū p̄paraturū fricationi et percussioni. imo que fricant et percutiunt per effusionem materierū ad ipsas: et sicut dolores vlcerrum ambulatioz ut herpes estioni cū est in p̄ncipio et nondū mortificauit mēbrūz vnde est dolor vehemens p̄pter mordicationē magnā quam facit. q̄uis p̄dicta vlcera corrosiua malam inducāt sincopim aliquādo alia de causa que est. q̄ mortificat mēbrum. adeo q̄ nō est amplius in eo dolor. et tñ inducit sincopim vel p̄pter vehementiā infrigidationis cordis: vel p̄p̄ alationē vaporis venenosi corrupti ad cor q̄ surgit ex mēbro in fine eius. i. in p̄cessu postq̄ mortificauerit mēbrum. q̄ membrū p̄ illud pūctat ad excitationē sui et p̄uersionēz sui. ad p̄mū cōplōnis p̄portionalis hominib⁹. vnde inficit cor ab illo vapore et inducit sincopim. et aliq̄n mors. dixit Gal. in libro de utilitate anbelitus q̄ cor s̄m Aristo. est primūz in s̄m iōm sensuum. Et s̄m hoc iudiciū impossibile est dolorem fieri in aliqua parte corporis quin fiat passio in corde. Et si multus fuerit dolor fiet sincopis cordis. Naz oēs partes corporis colligantia habēt ad cor. **C**Dixit. n. Raf. 7. p̄ti. q̄ ex dolore magnū q̄d dissoluūt de corde. **C**Accidētia vero anime duob⁹ modis inducunt

De fin.
copi sum
ma redu
cuntur ad
octo: n̄ in
exequit b
omnib⁹.

De p̄ma
cā q̄ est re
pletio hu
moralis.

De p̄ma
cā q̄ est re
pletio hu
moralis.

De scđa
cā q̄ est eu
sufflūa.

De fin.
pi flōmia

De tercia
cā que est
dolor.

De p̄ma
cā q̄ est re
pletio hu
moralis.

De p̄ma
cā q̄ est re
pletio hu
moralis.

Inducitur sincopim q̄a aut in extenuatione spūs. i. expansione eius ad exteriora sicut in gaudio pernicioso: aut in eius cōpressionē. i. retractione eius ad interiora: eius qd̄ cōprimuntur & calcantur sicut in timore. **C** Dixit Sal. ad glauco. p̄ma. pluribus senib⁹ & debilib⁹ cum affligunt. i. cum tristant vel gaudent: vel irascunt. accidit sincop. Dixit Raf. 7^o p̄tine. ex cā letitie spūs accidit dissolutio: & ex cā tristitie vehemētis virtus aialis suffocat & colligit. Dixit Aui. p̄mi scda. q̄ oīa aīe accideīta sequuntur cum eis associantur moīones spūum: aut interi⁹: aut exteriori⁹. & istud: aut erit subito: aut paulatim & eius motiōe ad exteriora sequitur frigiditas eius qd̄ interiori⁹ existit. & fortasse supfluit illud quare resoluit spiritus subito: ergo infrigidat interi⁹: & sequitur sincopis. aut mors. Et motū qd̄ eius ad interiora sequitur frigiditas eius qd̄ est exteri⁹: & caliditas interiori⁹. & sic est cū multa coangustatiōe p̄stringit & infrigidat iterius & exteri⁹: & sincopis magna. aut mors sequitur ipsū. **C** Dicit sincopis frequētius accidit & magis ex gaudio imenso q̄ ex ira. q̄ vis enim gaudiū temperatū sit nature magis amicus q̄ ira imoderatū tñ magis virtutem debilitat q̄ ira: spūm magis ad exteriora expandēdo. & ob hanc causā sincopis ex gaudio perniciosior est q̄ ex ira. Dixit enim Sal. de accēti & morbo se vidisse multos ex gaudio mori. nullū autem ex ira. **C** Dicunt. Nullus mori subito ex ira sicut ex gaudio: nam l̄z veloci⁹ fiat motus spūs in ira: tñ in gaudio spirit⁹ plures elongant a corde q̄ in ira. verum in p̄cessu & longo spacio & magis paulatim multi moriuntur ex ira. q̄a potest ira p̄durans perducere ad febres malas. vel alias egritudines ex q̄bus mors sequitur. **C** Apostema vero. facit accidere sincopim. dixit Aui. aut p̄pter multitudinē suā. i. sue materie & suam magnitudinē vbiūq̄ sit in corde. & si sit extrinsecus apparet: quia corūp̄it cōplexiones cordis per vaporem malū multū delatum ab ipso cordi mediātibus artarijs: aut quia est p̄pinquus cordi: ut in capsula eius ad qd̄ sequitur sincopis: etiā si sit paruum. Apostema nāq̄ paruum. dixit Aui. existens in loco p̄pinquo cordi efficit illud quod facit magnū longinquū a corde. aut efficit apostema sincopim p̄pter dolorem q̄n accidit eū: eo dolor magnus. sicut cum est in mēbro multi sensus ut ore stomachi & similib⁹. **C** Mēbra autē per cōpassionem cordis ad ipsa & cōmunicatiōe lesionū eorū ei p̄nt inducere sincopim. maxime tñ hoc faciunt os stomachi cerebrū & matrix. **C** Cor enim cōpatitur. & p̄t inde pati sincopim p̄pter qd̄ cūq̄ membrū in forti dolore illius mēbri per modū dictum sup̄ra. aut quia ab illo mēbro malus vapor venenosus siue corruptus surgit. & penetrat ad cor. & ledit ipsum. vnde patitur sincopim: sicut accidit sincopis in p̄fectione matris: eis ex mēstro retēto vel spermate corrupto. ut dixit Sal. sexto de iterioribus. Et sicut accidit cum retinent mēstrua in partu: aut secūda: aut cum fetus est mortuus in ventre aut accidit p̄pter inanitionem magnā mēbrorum: sicut accidit cum resoluit stomachus p̄pter famē magnā. quare resoluitur spiritus cordis. Aut p̄pter opilationem corū patientē viarum spūs in eis que sunt in circuitu meatuum cordis. Aut p̄pter cōplexiones corruptas malas fortes dominantes eis. sicut in febribus adurētibus. aut pestilētiā libus. Et sincopis que accidit in febribus reducitur ad cōtatem totius corporis. Et sicut que accidit in casibus. ipsa enī q̄q̄ accidit in eis p̄pter expulsionē mē versū cor: aut p̄pter stomachū ut exeat in vomitum. Sp̄aliter tamen de sincopi ex cōtate stomachi loquēs Aui. dixit. q̄ ipse facit euenire sincopim: q̄a erit p̄pinquus loco cordis. & est vehemētis sensus: p̄cipue os eius. & q̄a in eo frequēter colligitur humores diuersi. & hi humores q̄q̄ sunt frigidi grossi mali. & q̄q̄ mordicati acuti. Et q̄q̄ stomachus facit euenire sincopim: q̄ sunt in eo. & p̄prie in ore ei⁹ vlcera aut botthorū: aut facit sincopim. q̄a dolorē facit valde: aut q̄a in

frigidat sicut in bolismo. aut q̄a calefacit. dicunt q̄ in sincopi p̄pter cerebrū habet locum imaginatio. aut timor fortis. **C** Et dixit Rabi. in. 24. p̄tula. auctoritate Sal. noui. qui moratus fuerit diu in crypta obscura: & postea exierit & redierit ad lucē solis subito accidit ei status filis mortuo. **C** Dicunt q̄dā. aliq̄n accidit sincopis in p̄gnante in p̄micipio cōceptionis. p̄pter retentionem mēstruorū. Et q̄q̄ in p̄cessu apud infusionem aīe. Et q̄q̄ in septimo vel nono mēse cum fetus recalcitrat ut exeat ad lucē. Passionarius addidit p̄dictis causis dolorē matricis & exitum eius de loco suo. Et addidit q̄ aliq̄n accidit p̄pter percussionem vel casum & vulnera in nervo vel capite: usculi. aut q̄ in articulis grauiā & putrida vulnera hñt. **C** Et loquens Aui. de causis in speciali casus v̄tutis subito. dixit q̄ non sit nisi p̄pter humores currentes. i. qui mouent versus cor & opilant sic ne euentet calidus: sed suffocet. **C** Et isti humores aut sunt sanguinei oī. s. multi vel grossi: aut sunt flegmatici vel melici. a colera aut rarissime fit talis opilatio p̄pter subtilitatem. aliqua colera innālis multum grossa bene posset illud facere. & raro fit a sanguine. q̄ est humor benign⁹ p̄portionalis spiritui & mixtus etiā cum eo nisi cum multiplicatur valde ultra q̄tatem nālem. aut ei alter humor cōmiscetur ingrossans eum. & post sanguinē raro fit a melaconia p̄paruum dominiū eius circa spūalia. Sepius ergo est in cā eius humor flegmatic⁹ grossus i venis spūaliū potens opilās vias p̄ quas spūs ad mēbra mandat. q̄ vis enī de se flegma sit tardus motus. tñ ut dixit Sal. tertio de interioribus. calefactū ab aliqua causarum calefactiū & dissolutum fit citi motus: aut humores currentes versus cor q̄ moti sunt subtiles. & sui malitia resoluunt virtutē subito qd̄ p̄prie dixit Aui. accidit in febribus. q̄a in eis p̄prietate reperiuntur humores. Et p̄dicte qdē causae facilliter possunt reduci ad causas p̄mitiuas antecēdētes: & cōiunctas. ut p̄ insipienti illas. **C** Et scias q̄ p̄dicte cāe possunt dici cause cardiace. titillationis. saltus pulsus tremoris cordis & sincopis: eūz facte fuerint differētes s̄m magis & minus. cū enī fuerint valde fortes sincopim causant & si amplius fortificent & supfluant subitaneā mortem inducunt. **C** Et dictis patere potest distinctio sincopis s̄m gradus. & s̄m causas. & s̄m p̄prietatem vel cōtatem. tñ que est per p̄prietatem dicis cordialis. que vero per cōtatem recipit nomen a mēbro. cuius cōicatione sit & dicis. verbi gratia stomatica epatica. cerebralis matricalis &c. **C** Et distinguis etiā sincopis s̄m manifestationē sue cause vel ei⁹ occultationē. & illa dī a causa manifesta: que fit a cā p̄mitiuā. vel si fiat per p̄prietatem sit per manifestas qualitates. siue complones. Et illa dī non manifesta. siue occultata. tñ que fit a causa intrinseca per p̄prietatem in corde nō imprimētē per manifestas qualitates: sed per occultā malitiam: ut malam venenositatem alicuius humoris. & huius causa nō est comprehensibilis: sicut cā manifesta. **C** Et distinguis etiā sincopis in fortem & debile. & fortis dicis q̄n tarde & eūz difficultate fit ab eo reditus. **C** Et distinguis iterū in curabilem. & in incurabilem. siue in recuperabilem vel in irrecurabilem. siue in p̄firmatam & non p̄firmatam. Et incurabilis dī illa que est magna fortis & frequenter eueniēs. p̄cedens p̄pter malitiā cause p̄firmate vel p̄pter excessiua malitiā etiā cāe nō p̄firmate in corde. vel alijs mēbris. & que p̄cedit per excessiua malitiā subito in p̄ma inuasiōe occidit. aut saltem in paucis. que vō p̄cedit cōfirmata absq̄ excessiua malitia occidit: sed nō sic subito. sicut apparet in marasmatibus patiētib⁹ sincopim. q̄ q̄uis habeat causas p̄firmatas & frequētes plures & plures patiuntur sincopes aīq̄ moriantur. **C** Et ex dictis pot patere non esse verū dictum illorum. q̄ dicunt q̄ sincopis incurabilis est que p̄cedit a causa intrinseca. nō manifesta & curabilis est que p̄cedit a causa manifesta vel extrinseca. imo sincopis tam a cā p̄mitiuā

Cause cui
sus brevis
fabro nō
sūt nīhu
mores cur
rentes.

Causa dī
p̄tē cāe
oīz egr
tudinū
cordis.
De illō
ne sine di
uerfōe sin
copis per
cāe suas.

si angit
si angit

si angit
si angit
si angit

Sincopis
e morbus
glodice.

Signa fa-
cile hinc
pue. hinc
pue. hinc
pue. hinc

Signa fa-
cile hinc
pue. hinc
pue. hinc
pue. hinc

Signa fa-
cile hinc
pue. hinc
pue. hinc
pue. hinc

Signa fa-
cile hinc
pue. hinc
pue. hinc
pue. hinc

q̄ a cā intrinsecā manifesta vel non manifesta pōt esse curā-
bilis z incurabilis sūm intensione z remissionem sue cause.
Verū est tñ q̄ sincopis veniens a causa intrinsecā z occulta
frequentius accidit q̄ pueniens a causa primitiua vel mani-
festa. Et sincopis q̄des est morib? p̄dicius aliqñ multū
ponens tēpōris inter vnum paroxysmū z aliū z vocat̄ sin-
copis rara. Et aliquando tempus paruum z vocatur sin-
copis frequens. Dixit Sorido. sincopis citius accidit z
magis a corde ente magno. q̄ ente paruo: qm̄ in magno ci-
tius fit inanitio z spūs exalatio. in paruo autem melius fit
ipsius p̄seruatio. Et dixit. q̄ facili? accidit pueris z de-
crepitis debilibus z pualescētibus z frigidū cor hñtibz
famelicis z malo regimine vtentibus.

Sincopis pueniens a cā subito ipzimente non ha-
bet signa p̄parentia indicātia illam fu-
turā. Sed sincopis que p̄uenit a cā non subito ipzimente
habet signa p̄parentia p̄noscantia illā futurā fieri que
p̄cedunt ante eam in ipsam. naz minorat̄ pulsus in p̄mis
p̄pter retractionē spūs. Et dixit Sorido. tendit ad tardita-
tem z raritatē. deinde sanguis incipit occultari ad interio-
ra z conuertit̄ colora dispōne sua. Et fortasse palpebre nō
elevant̄. imo inclinat̄ caput cū oculis. Et accidit in oculis
debilitas motus ipsorū z alteratio coloris ipsorū. z appa-
rent in stomachali maxime imaginatiōes coram oculis cor-
rum: que nō sunt extra. Et extrema in frigidant̄. z apparet
in eis roritas frigida in corpore p̄pter debilitatē p̄tentive
z q̄nq̄ in frigidat̄ totum corpus. z q̄nq̄ accidit nausea. z
p̄prie in stomachica. Et dixit Sorido. p̄cedit eam tremor cor-
dis sicut minus p̄cedit maior. Cum ergo videris aliquod
dictorū signorū vel plura eorū post flōmiam: aut solutio-
nez ventris: aut affluatōne ref. necessario faciētis lesiōne
in virtute. tunc dixit Auic. abstineat a dicta causa statim. z
remoueatur. qm̄ si non remouet̄ p̄sto iam cadet virtus z
perducit ad sincopim. Dixit Auic. certior significatio de
sincopi sumitur a pulsu cui sit pueniens a virtute pulsatiua
cordis: cuius sincopis est passio exp̄sio super arterias. z iō
certius signat q̄ aliq̄d aliud signum. Signat autem. dixit
Auic. aut sua cōp̄sione. i. submersiōe p̄fusiōe virtutis ali-
quali. i. aliquāta fortitudine: non q̄ non sit aggrauata: sed
nō est resoluta. imo spūs spissi p̄gregati sunt p̄pter materiā
cōp̄ressiua que sua q̄sitate habet suffocare. Naz vt dicit̄
stante aliquāta fortitudine virtutis cū submersiōe quadā
caloris: z spūs in iterioribus signatur. mā cōp̄ressiua in cor-
de: vt apparet in p̄ncipijs paroxysmōz febriū. z est tūc vir-
tus debilis per viā aggrauatiōis sub m̄ā. Aut dixit Auic.
sua diuersitate vehemētī signat resolutiōē virtutis. z per p̄s
debilitatē in eētia eius factā. ex resolutiōe spūs: sic q̄ sit
debilis per viā resolutiōis. sicut accidit post longā abstinē-
tiam. z ciones fortes z similia zc.

Signa facie sincopis. dixit Gal. sūt extremior. frigus. an-
helitus debilitas pulsus paruitas. color croceus. z si clay-
matur illi nō audit bene: sed tanq̄ si in longinquo sit pos-
tus loco. Et omnis q̄dem sincopizatus hz pulsū cū vita
stet per motū cordis: z per hunc motū etia hz anhelitum
verū. qui vere sincopizatus est hz ipsum debilissimū z in-
perceptibile. Dicunt q̄dam q̄ in p̄ncipio sincopis. i. in
retractiōe spūs z caloris ante casum z deperditionē opera-
tiōis accidit aliqua parua z debilis delit̄ia: z sūt ante mor-
tem que puenit ex transitu spūs sup membra sensitua in
eorum retractiōe: in cuius transitu causat̄ in illis membris
quedā titillatio inferens eis delit̄iā zc.

Signa specierū. Signa sincopis vere z est illa que est cor-
dialis. p̄pter p̄prietates in corde sunt deperditio operatio-
num omnium virtutis sensitue z motiue voluntarie appa-
renter in oibus mēbris corpis: z cordialis non hz causam
manifestā z primitiua. z nō inuenit̄ in toto plenitudo aut
copilatio: nec in p̄cularibus mēbris cordi cōcitantibus le-

fio. sicut inuenit̄ in sincopi per cōitatem. In stomachali. nō
est nausea z conturbatio. z alia signa lesiōis stomachi: si-
cut in cerebrali sunt signa lesiōis cerebri. in epatica sunt si-
gna lesiōis epatis. z in matriāli sunt signa lesiōis matri-
cis z in facta ex v̄mibus sunt signa v̄mum: etenim dor-
lent z pungunt z strident dentibus z clamant z aliquādo
emittunt eos zc.

Signa sine copis p̄firmate z irrecuperabilis sūt frigiditas
in toto corpore que signat vltimatam remotionem caloris z
spūs: z facie viriditas que accidit p̄pter vltimatā caloris
mortificationē z colli tortuositas que puenit quādo iam
in totum mortificata virtute caput sola grauitate motū ad
alterū laterū: vel ante aut retro declinat. sic q̄ sit contorsio-
nis colli. z fortasse non eriget collū eius: sed sic moritur z
fortasse post contorsionē eleuat caput suum. z tūc moritur
statim. naz tunc virtus facit vltimū de potentia vtatrabat
aerē. Dixit Sor. appolito sternutatorio narib? si sternu-
tat bonū. z si non: fugiat medicus in salutato hospite zc.

Signa aut non cōfirmate sunt ablatio sensus z motus z
pulsus formicans z mortificatio faciei. Et scias q̄ acci-
dentia p̄dicta euz non sunt in robore p̄dicto: sed leuio-
ra signant dispōnes supradictas portendentes sincopim. z hz
leuitatem ipsorū accidentiū maiorem vel minorem signifi-
cat gradus ipsarū dispōnum. In lipotomia naz op̄e-
ratiōes sensitue non deperdunt. nec etiam motiue in mē-
bris interioribus: sed op̄ationes motiue in exteriorib? de-
perduntur: aut multum debilitant̄. Dixit Gal. 14. pul-
sum. z ponit a Rabi. in. 24. In etate senili vidi sepe motū
arteriarū quiescere z cessare. s. apparenter z post motū eaz-
rum virtutē recuperare z a morbo ad salutem redire z vi-
uere. Dixit Rabi in. 24. de libro Saleni noui: quē tran-
stulit patriarcha. accidit homini suffocatio que durat die-
bus sex. z die septimo nō cognoscit nec comedit nec bibit
z reddunt̄ eius arterie dure motu spūs non ablato. Et
dixit. augmentat̄ colera nigra in corpore: z ingrossat san-
guis z mittitur spūs in venas quousq̄ recedit vita. z acci-
dit huic discoloratio totius corpis. qua significat̄ recessus
vite: sed status pilorū exstium supra digitos manus est si-
cut status horripilatorū. quorum pili sunt erecti: z euz hoc
significat̄ q̄ viuūt z non euz alio. Et dixit Rabi. accidit
ex casu ex loco alio vel ex clamore magno: vel ex mora lon-
ga sub aqua sincopis alicui. 48. horis: z est sicut mortuus
in cuius facie surgit caliditas z viriditas z ungues ei? sūt
virides. z tñ postea viuūt. z ideo dixit ipse q̄ sepeliuit mor-
tuum q̄ mortuus est absq̄ febre z egritudine cognita ante
lxxij. horas post mortem ipse rex interfecit eum: q̄ forte
sepeliuit eum viuū. Dixit Ipo. scdo affo. Mor q̄ exiōla
uuntur frequēter z fortiter sine manifesta causa aut q̄ exta-
sim patiunt̄ cum supradictis p̄ditionibus repente. i. subia-
to moriunt̄. Nā illa sūt signa sincopis cordialis. Dixit
Auic. qm̄ p̄tinuatur sincopis z sit vehemēs: z nō est causa
manifesta faciēs eam. scā primitiua. aut causa in alio mē-
bro a corde: sed est cordialis. tunc habēs eaz moritur subia-
to q̄ vt dixit Gal. in com. dicti affo. in talibus virt? est vlti-
mate defectus: quia frequēter eueniens est: z q̄ fortiter si-
gnificatur magnitudo cause z malitia eius. Et notant q̄
bi didūt̄ repente mori qui in paruo tēpore z paucis sin-
copibus. vt quarta vel quinta moriunt̄. Dixit Iudeus. si
in passionib? cordis accidit sincopis z virefcit facies z de-
clinat caput moīs sequit̄ sicut erectum fuerit caput. Di-
xit Ipo. quinto affo. in fluxu muliebri. supple. z in quoz
cunq̄ alio fluxu animi defectio superueniens malum. Et cā
patet ex dictis. Dixit Sorido. si aliq̄s patiat̄ longā sin-
copim z color faciei mutatus fuerit in liuorem vel virores
vel nigredinem nunq̄ calcabit terraz. Et dixit. si subito ve-
niat sincopis sine manifesta cā z sincopis fuerit longa con-
summatum est.

Signa ir-
recupera-
bile.

Signa ir-
recupera-
bile.

Signa ir-
recupera-
bile.

Signa ir-
recupera-
bile.

Cura sincopis eius que est recuperabilis: aut est presens uans ab ea et debetur ei ante paroxysmum. scilicet tempore interpollationis vel etiam antequam fiat post signa suspensionis quod eueniat propter presentiam cause. aut est curans eam et debet ei in paroxysmo. aut est resumens ab eius inefficacia. et debetur ei post paroxysmum. considerantur enim in sincopis tria tempora: quorum primum est initium eius quod est dispositio mediana inter sanitatem et ipsam sincopim in quo tempore debetur ei prescriptio. siue istud tempus fuerit ab ea longinquum. siue propinquum et iam indicans ipsum debere fieri. Et secundum est tempus status eius quod dispositio presentis paroxysmi. Et tertium est declinatio ipsius temporis. scilicet mediana inter ipsam et sanitatem futuram. Que tempora significauit Aui. cum dixit. patiens quicquid est in sincopi: et quicquid est in eo quod est inter sincopim et sanitatem. scilicet precedentem quam nondum cecidit in sincopim. Et quicquid est in leui paroxysmo sincopis scilicet in declinatione quam est post paroxysmum. Et cura secundum dicta tria tempora variatur. attamen quocumque tempore fiat duplici perficitur instrumentis. scilicet dieta et potione. Et tamen dieta quod potio tempore paroxysmi tota diriguntur ad accedens premitendo causas etiam si causa contraria indicaret intentionem et ex cura accidentis addere in ea. Dixit enim Aui. quoniam intentiones sunt contrarie in hac cura intende ad accedens quoniam hoc accedens fortissimum existens diuertit ad se curam totam. dixit Gal. 12. terapeuticis. Et ideo dixit Aui. non est possibile nobis: ut semper laboremus in abscissione cause. Immo nobis est necessarium ut opponamus accedens cuius eo quod pertinet. Et plurimum quod intenditur in paroxysmo est ad prohibitionem resolutionis spiritus et ipsorum confortationem et restaurationem ipsorum et ipsorum attractionem ad exteriora. Et sic sunt in summa quatuor intentiones.

Et quis Aui. ceperit a confortatione spirituum. Ego tamen propter prohibitionem exaltationis eorum que impletur cum irroatione faciei et pectoris. et pulsus cum rebus stipticis frigidis odoriferis: et aeris infrigidatione. et flabellatione. irroatio autem maxime super faciem fit: quia est membrum discooperitum. et quia ad faciem multi spiritus veniunt ne multi euanescent: sed multi ad cor interius reuocentur. Valet itaque aqua frigida vel ros superaspera in sincopi a nimio calore a gaudio intenso et omnibus in quibus nimia fit spiritus exaltatio: quia claudit poros quibus clausis spiritus non exalat: sed interius reducit: unitur et roboratur. Et valet flabellatio: quia per eam remouetur aer calidus autem et frigidus submergitur magis: quia aer flabellatus frigidior est non flabellato. sicut aqua currens frigidior est aqua stans. Dixit Aui. ex eis que necessaria sunt in omnibus spiritibus sincopis est inspissatio corporis exterioris: ut comprimatur spiritus resolutus. id est apparatus resoluti retineatur et prohibeatur ab exaltatione: quod fit cum rebus frigidis ab extra appropinquatis in spissantibus poros: et in euacuatione facta cum flabellis. Et si nisi in duobus casibus: unus est si fuerit frigus forte in causa: quia tunc oportet ut apponantur exteriori alteratia calida. sed casus est si affuerit fluxus ventris fortis: quia tunc in spissantia exteriori applicata sunt causa compressionis materiam ad intra que sic compressa addunt in fluxum. Quidam tamen oppositum huius dixerunt in aliquibus passionibus. unde in cura malefactionis maxime facte ab aliquo superfluo fluxu puenit mor aqua frigidam irroare: et in eius qui patitur faciem manu spargere: quicquid autem puenit in spissantia applicatio exteriori in fluxu ventris. et quicquid non: ut dicitur in sermone sequenti de cura fluxus ventris. Et oportet dixit Aui. in facta a causa calida ut sit lectus eius in aere frigido. et similiter omnium habentium sincopim. propter quod ex causa frigida et potissime in sincopi ethicop. et oportet ut exteriori calefactione et rarificatione ex frictione et balneo et alijs euentur. Dixit Gal. 12. terapeuticis substantiam spiritus in infirmitatibus custodire oportet: ad custodiendum vero spiritum corpus non est rarificandum.

De secunda intentione autem dixit Aui. oportet ut laboretur cum eo quod nutrit spiritum. id est confortat ex odoribus bonis applicatis naribus et fumigetur cum eis aer camere: eligendo ex eis calidos et frigidos secundum causas. Insufflatio musci in nares multum valet in causa frigida: aut alterius rei odoriferi calide sicut insufflatio violarum vel sandali. citrino: vel etiam camphore. vbi in causa calida. Et dixit Rabi. in 22. particula. odor persicorum expellit sincopim. scilicet de causa calida. et sicut citoniorum et pomorum odoriferorum. Dixit Haly. appropinqua patientia ea que sunt boni odoris. que anima illi confortetur. quam aromatici odores animam roborant. et spiritum vitale: et que ab euacuatione resoluta sunt reducant et confortant: quemadmodum cibus corpus confortat: et que dissoluta sunt reponit.

De tertia intentione autem que est ad spiritum regenerationem que impletur cibus et potibus. dixit Aui. detur in potu ex viuificantibus virtutem sicut vinum et aqua carnis: et sicut detur in vinum et alia cibaria in causa frigida actu calida: et in causa calida actu frigida. Dixit Passionari. si ex frigore aut rigor fuerit calidis utantur vasis: et vino condito cum aqua calidissima: et si ex calore vel vito nimio frigidis rebus et refrigeratis confortabis. Dixit Haly. vinum propter arianum. id est subtile cum frigida mixtum aqua: et vinum infusum offer panem que a stomacho ad epas. et ab epate ad oia mittatur membra velociter. et ea pascant virtutem foueat. Ideoque dixit Aui. et vinum infrigidatum: quod ipsi in potu sumunt sit vinum magis penetrabile subtile in colore citrinum: et in quo non sit amaritudo quam abhorreat natura: sed sit vinum nouum: non intelligas de musto vel non purificato: sed de clarissimo anni sui vel duorum annorum: quod potest dici nouum respectu vini antiqui hoc ut habeat dulcedinem quam diligit natura: et sit in eo residuum stipticitatis. id est modicum quo non prohibeat a sua penetratione. nam tale vinum est aptum ad aggregandum spiritum.

Dixit Aui. 7. colliget. capitulo de sincopi. in hoc casu nihil melius reperitur esse in vino. ita ut licitum sit saracenis non bibentibus vinum procepto legis eorum. tunc bibere: quemadmodum licitum est comedere morticinum. id est que per se moriuntur humanibus necessitate. Et dixit Auer. tu scis quod vinum succum pomorum et granatorum cum medicinis muscatis presertim sincopi. Sed non iuuat iuuamento vinum: quia nec necessario dicitur debet super ipsos ad ciborum conuersionem: vinum autem citius conuersioni preparat omnibus alijs cibis et medicinis: ita quod dicitur quod in stomacho non moratur ad digerendum nisi in epate solum: et in talibus tamen indigemus restauratione et nutritioe. Quia si ueniri possit aliquid quod nutriet absque digestione illi melius ce teris dicere et vili propter eorum debilitatem qua intendimus eos iuuare citius: quod esse potest. Dixit Aui. sit vinum mixtum aqua frigida vel calefacta secundum duas dispositiones notas. scilicet in calido et frigido. Nam vinum purum dixit Aui. quoniam fuerit vacuitas. scilicet stomachi et fames non appropinquet. quicquid sit ex viuificantibus virtutem: quam si daret purum fortasse accideret ex eo commixtio rationis et spasmus propter mordicationem quam facit ad caput. percussit enim stomachum et cerebrum: quare oportet ut miscetur cum aqua multa. scilicet frigida in dispositione calida vel e contrario. ut cum aqua carnis maxime in dispositione frigida. Et ubi esset indigentia maioris restorationis spiritus: vel cum aqua cordiali. Dixit mundinus. lac calidum multum valet in sincopi. et ouorum recentium sorbiles vitelli. Et vinum aromaticum in quo extinctum sit aurum et argentum et sublimatio galline: et gallorum testiculi. Et dixit. gallinam coque cum aromaticis. scilicet calidis vel frigidis secundum dispositionem in vase: undique obturato: donec presumatur quod due partes sunt consumptae. et tunc extrahere etiam gallinam frustatim scissis naribus applicata. et da ius in potu. Et dixit Aui. predictum vinum competit in sincopi nisi fuerit sincopis ex euacuatione et propter in euacuatione que est secundum poros propter raritatem eorum: et reliqua scilicet ut subtilitate humorum vel spirituum. quam addet in illam euacuationem prouocando ad cutem et aperiendo et subtiliendo.

De siccitate spiritus
quod est causa
tentio.

De regimine
quod est tertium
intentionis.

De vitiis
quod est quartum
intentionis.

De siccitate
quod est quintum
intentionis.

De siccitate
quod est sextum
intentionis.

Sed in talibus eligat vinum in grū grossum: quia habens plus de stiptico. ipsum enim est magis nutritiuum. s. plusq; albumi subtile. et est magis facies declinare humores ad partem eius quo fit resolutio. et magis est reducens spiritum in essentia sua. s. ad debitam substantiam. Illis vero qui non habent hanc egritudinem. s. porro apertionem et subtiliationem humorum et spiritum pueniens est illud vinum quod est velocius penetrationis. s. cum additionibus alijs supradictis. Experiri ergo illud dixit Aui. degustando parum ex eo et cum videris ipsum penetrare ad calefaciendum cum velocitate cum bonitate substantie et odoris: tunc illud est conueniens. et est illud quod queris. Et quicquid dixit Aui. ponimus in eo de musco circiter duo granula: aut de dyamusco vel troc. muscatis in sinu copii vehemēti. Et dixit Aui. conueniens vinum in sinu copii est vinum calefactum id est actu calidum si non fuerit sinu copis ex caliditate: et illud ideo quia actu calidum est citius penetrans. et confortatur aliqui cum mica panis infusa in eo: et vinum quidem actu calidum magis necesse est illis: quod tardior est cessatio vel dimissio sinu copis: nam opus est hi sumant ipsum in potu frigidum. nec etiam ille cuius infrigidat totum corpus. imo indiget ipso calido. Et rursum dixit. A. vinum copietur nisi in quatuor casibus. s. ubi est apax: quia ponit humores in motu. vnde augeret apostema. Et ubi est humor multus crudus: quia commouet eos non potens illos digerere propter ipsorum multitudinem. in paucis vero humoribus crudo copeteret. Et ubi est fluxus ventris. s. ab humore coletico: quia inflammaret. Sal. tñ pnia ad glauconē dixit. et ponitur a Rabi. octaua pñcula. qescere facit oēm sinu copim pueniēte ex subitaneione vinum cum aqua frigida spatu. Et dñt et in eione ab humore coletico si fuerit multa aqua frigida mixta: et magis si cum aqua rose. Et subdit Aui. et ubi est soda vel alia egritudo cerebri in qua timeatur de euaporatiōe vini. Si tñ cum pñdictis casibus iungeret magna necessitas confortandi virtutem non opus est sollicitus de pñdictis casibus sed exhibe vinum. imo et in sinu copii debilis et multo magis in forti. Et dixit. imo quicquid necessarius est in egritudine: bus ventris dare vinum in potu propter sinu copim. In egritudine bus tñ acutis vinum exhibendum eligi debet insipidum. s. aquosius pauciferum. de quo putant aliqui quod sit complōnis frigide. Vident enim oēs conuenire auctores quod vinum preceteris roborat virtutē. Sal. tñ tñ tertio regiminis acuto: ponens differentiam inter vinum et mel: cum utriusque datur per se purum non commixtum. dixit quod differentia est magna: quia quod biberit duplum vini puri virtutem id mellis magis confortat dñmodo vñtrem nō molliat. et sic videtur velle quod mel plus roborat virtutem quod vinum. intellexit autē de melle cane. s. de zuccaro albo solido. Et dixit Sal. n. terapenti. custoditur spiritus cibis et potibus puenientibus in quantitate et qualitate. Et dixit. hi qui exolunt propter humores subtiles nutrantur eximie. s. sepe. nisi enim sic nutrantur exolunt: dare tñ non opus multitudinem semel eis neque grossas neque frigidās virtute escas. Et dixit Aui. patientes sinu copim pñcipiuntur vigilare: propter quod dicunt quod in actu sinu copis somnus nocet: quia quicquid proueniat: quia auget impulsione spiritus in cor. In cura autē preseruatua aliqui consert et aliqui nocet. Consert autē in sinu copii de repletionē ex materia benigna potēti rectificari: quia inuat in digestiōe eius: et consert in sinu copii de euatiōe intrinsecas: quia illas retinet. et consert etiam in sudore pueniente a mē multa replente. Et nocet in sinu copii ex causis pñmisiis pluribus nisi in facta propter vigilas: aut nisi sit somnus post cibum factus. Et dixit Aui. in omni sinu copii et propter in ea que fit ab eione: ac etiam in ea que fit propter debilitatē oīs stomachi. opus est appropinquare ei odoribus ciborum desideratorum nisi in hñtibus nausent et sinu copim accidentē cā humorum in ore stomachi: nō enim opus est illud appropinquare ei: quia diutius morantur in stomacho desiderata. quare addunt ad repletionē eius. et si talia cibaria fuerint consueta propter desiderium. tunc ipsa adderentur ad naufragium ut in caplo de debilitate appetit? patebit in sermone sequenti. Et dixit Haly. patienti vinum propinqua aqua mixtum: et panem vino infusum porrige. hec enim ossa patientes multum releuat a sinu copii: quia vinum est fortis penetratiōis: ut patet in mica panis: que cito penetrat a vino. et autē dari quando virtus expergefata fuerit a sinu copii. Et dixit Haly. in facies egri gallinā et edos scinde assatas: panemque calidum neque semel illum reficias: sed paulatim quo eius stomachus confortetur ad digestiōem. et odores appropinqua iocundos. Et sunt insuper et alia que agere opus est in sinu copii phibeatur propter paroxysmum. Dixit Haly. anhelitum narium opilatione: aut constrictione retine. et oēs quo aeris phibeatur exitus. quia cum anhelitu ingressus est. sic. n. aer ad exitum viā nō inueniētes: uertit ad cor et nālem excitat calorem et spiritum. Et dixit. anhelitus retēione spiritus phibeatur exire et dispergi et calor roboratur nālis. In actu vero sinu copis puenit osimū super asperum aceto et odoratum. quia excitat sinu copiatum et odor galienus. idē facit et calamētis et ireos. Et mundinus dixit pulegiū tantum inungat valido aceto. et apponatur narium bus egroti. solo enim odore dicit releuare iacentē a sinu copii. Et quidam dixerunt quod pulegiū recēs applicatū narium bus excitat sinu copiatum. Et si fuerit ibi caliditas infundat in acetum et odorē. est enim expertū verum. Et dixit Aui. quod odor cucumeris magni remouet sinu copim a caliditate proprietate sua et eleuat eos blante bisantie fumigate: et etiam in parua quantitate. Et dixit Sal. n. terapentice. in sinu copii a mē crudam multa copiet dare cibum subtiliatum et calidum in plures vices quasi continue. nō tñ debet esse cibus grossus neque frigidus: neque multus: neque semel datus. Et vinum bibatur aquosum. et in istis rarificatio puenit: sed in sinu copii propter humores calidos subtiles et cito resolutibiles paulatim et continue cibare opus. Et dixit. cibus. s. humectas in sicco et arido corpore laborantis stomachi datus phibet sanans dispositionē. s. dissolutionē a caliditate factā vel malam dispositionem calidā phibet in sinu copim cadere. Et tñ dissolution vel stomatica sinu copii propter multitudinem frigidorum humorum facta nō indiget cibo ad sanationem. s. infusione sumpta ab ea. et tñ in talibus nō solum. sed et quod vini dare laborantibus. cogimur aduertere ad periculum sinthomatis in presenti hora non curantes disponi. Et dicunt. in facta per viam euacuationis et resolutiōis cibus exhibeat ex solidis mediocriter ita ut facilis remaneat digestiōis: ex quibus oportet dare parum et sepe. Et dicunt brodiū galline bibitū precipue valeat cum fuerit sinu copis exinanitione. Et dicunt quod aqua a carne multis potest accipi modis. sunt enim qui carnem crudam lotam cum vino aromatico: vel aqua rose. aut alijs finem dispositionem materie post incisionem eius in frustra parua in alembico ponunt submissa illi boragine. et accenso igne non forti sub alembico sublimant. Et quidam ponunt cum eis aurum et argentum vel aromaticū finem dispositionis conuenientiam. et aquam per sublimationem exeuntem colligunt. et tempore necessitatis exhibent. Et sunt qui carnem accipiunt et ab omni pinguedine et cute mundant et in frustra simul cum ossibus redigunt parua. Et ponunt in alembico vitreo. vel alio vase vitreato miscendo cum ea de aromaticis: et aurum finem necessitatē. et os vasis cum pergameno fortiter obturant ne vapor exalare possit. et sic obturatum vas in vase alio aque pleno ponunt: et sub illo vase ignem accendunt et bulire faciunt circa horas duodecim. et tunc ab igne deponunt. et cum tepuerit vas in quo caroposita est os eius aperiunt: et totum quod est in eo de succo accipiunt. et recondunt et tempore necessitatis exhibent temperate calefactum. hic tamen succus parum teneri debet. quia facilis est corruptionis morans in aere preferatim estatis tempore. Et quidam carnes tandem bulire faciunt et finunt donec caro sit ab ossibus separata omnibus

nausea
ut in caplo de debilitate appetit? patebit in sermone sequenti.
ti. Et dixit Haly. patienti vinum propinqua aqua mixtum:
et panem vino infusum porrige. hec enim ossa patientes multum releuat a sinu copii: quia vinum est fortis penetratiōis: ut patet in mica panis: que cito penetrat a vino. et autē dari quando virtus expergefata fuerit a sinu copii. Et dixit Haly. in facies egri gallinā et edos scinde assatas: panemque calidum neque semel illum reficias: sed paulatim quo eius stomachus confortetur ad digestiōem. et odores appropinqua iocundos. Et sunt insuper et alia que agere opus est in sinu copii phibeatur propter paroxysmum. Dixit Haly. anhelitum narium opilatione: aut constrictione retine. et oēs quo aeris phibeatur exitus. quia cum anhelitu ingressus est. sic. n. aer ad exitum viā nō inueniētes: uertit ad cor et nālem excitat calorem et spiritum. Et dixit. anhelitus retēione spiritus phibeatur exire et dispergi et calor roboratur nālis. In actu vero sinu copis puenit osimū super asperum aceto et odoratum. quia excitat sinu copiatum et odor galienus. idē facit et calamētis et ireos. Et mundinus dixit pulegiū tantum inungat valido aceto. et apponatur narium bus egroti. solo enim odore dicit releuare iacentē a sinu copii. Et quidam dixerunt quod pulegiū recēs applicatū narium bus excitat sinu copiatum. Et si fuerit ibi caliditas infundat in acetum et odorē. est enim expertū verum. Et dixit Aui. quod odor cucumeris magni remouet sinu copim a caliditate proprietate sua et eleuat eos blante bisantie fumigate: et etiam in parua quantitate. Et dixit Sal. n. terapentice. in sinu copii a mē crudam multa copiet dare cibum subtiliatum et calidum in plures vices quasi continue. nō tñ debet esse cibus grossus neque frigidus: neque multus: neque semel datus. Et vinum bibatur aquosum. et in istis rarificatio puenit: sed in sinu copii propter humores calidos subtiles et cito resolutibiles paulatim et continue cibare opus. Et dixit. cibus. s. humectas in sicco et arido corpore laborantis stomachi datus phibet sanans dispositionē. s. dissolutionē a caliditate factā vel malam dispositionem calidā phibet in sinu copim cadere. Et tñ dissolution vel stomatica sinu copii propter multitudinem frigidorum humorum facta nō indiget cibo ad sanationem. s. infusione sumpta ab ea. et tñ in talibus nō solum. sed et quod vini dare laborantibus. cogimur aduertere ad periculum sinthomatis in presenti hora non curantes disponi. Et dicunt. in facta per viam euacuationis et resolutiōis cibus exhibeat ex solidis mediocriter ita ut facilis remaneat digestiōis: ex quibus oportet dare parum et sepe. Et dicunt brodiū galline bibitū precipue valeat cum fuerit sinu copis exinanitione. Et dicunt quod aqua a carne multis potest accipi modis. sunt enim qui carnem crudam lotam cum vino aromatico: vel aqua rose. aut alijs finem dispositionem materie post incisionem eius in frustra parua in alembico ponunt submissa illi boragine. et accenso igne non forti sub alembico sublimant. Et quidam ponunt cum eis aurum et argentum vel aromaticū finem dispositionis conuenientiam. et aquam per sublimationem exeuntem colligunt. et tempore necessitatis exhibent. Et sunt qui carnem accipiunt et ab omni pinguedine et cute mundant et in frustra simul cum ossibus redigunt parua. Et ponunt in alembico vitreo. vel alio vase vitreato miscendo cum ea de aromaticis: et aurum finem necessitatē. et os vasis cum pergameno fortiter obturant ne vapor exalare possit. et sic obturatum vas in vase alio aque pleno ponunt: et sub illo vase ignem accendunt et bulire faciunt circa horas duodecim. et tunc ab igne deponunt. et cum tepuerit vas in quo caroposita est os eius aperiunt: et totum quod est in eo de succo accipiunt. et recondunt et tempore necessitatis exhibent temperate calefactum. hic tamen succus parum teneri debet. quia facilis est corruptionis morans in aere preferatim estatis tempore. Et quidam carnes tandem bulire faciunt et finunt donec caro sit ab ossibus separata omnibus

in talibus
eligat vinum
in grū grossum

in talibus
eligat vinum
in grū grossum

In quatuor
casibus vinum
copietur i
sinu copii.

in talibus
eligat vinum
in grū grossum

Zuccarus
plus roborat
virtutem
quod vinum.

in talibus
eligat vinum
in grū grossum

In sinu
copii accipit
sive in potu
sive in aqua

in talibus
eligat vinum
in grū grossum

in talibus
eligat vinum
in grū grossum

bus et brodium illud pro aqua carnis exhibent. Et qui
dam accipiunt caponem et exuentratum cum lardo por-
ci recenti lardant et in veru ad decoquendum ponunt: et iux-
ta finem assationis aspergunt ipsum vicibus multis ex
aqua rosata, et vino odorifero permixtis cum aromaticis
sem necessitatem et postquam decoctus est deferunt coram egro
actu calidum, et ibi eum in frusta diuidunt, odor enim eius
multum viuificat virtutem. Et post exalationem vaporis
ab eo in torculari exprimentes illum tantillum succum qui
ab eo effluit recipiunt et permiscunt cum brodio altrius
pulli et exhibent, quoniam mire confortatur eo virtus.

Quarta vero intentio que est spiritus attractio ad exte-
riora completur cum modis diuersis. Dixit Aui. fricatio extre-
mitatum et constrictio earum, et ligatio ipsarum appositio rubifi-
cantium super eas in cura sincopis confert preterquam facta ab
inanitione extrinseca oportet ergo ut ligentur crura, et adiutoria
vicibus continuatis et fricentur. Et premittat ante fricatio-
nem calefactio stomachi et inunctio eius cum oleis stipticis. Ma-
xime autem conuenit ista diuersio sincopis ex opilatione, et ex
humoribus frigidis. Dixit Passionarius eis quibus
humoribus opilantibus transitus spiritus denegatur extre-
mas partes diutissime perfricabimus blandis manibus
constringemus et colligemus et si febricitat abstinebimus
a vino et cibo et balneo. Et et maxime conuenit diuersio in
facta ab eione extrinseca, verumtamen dixit Aui. propterea illud, scilicet
diuersione: ut sit oppositum parti eionis, scilicet, ut si fuerit eio per
superiora fiat diuersio ad inferiora, et e converso, et si fuerit per in-
feriora fiat diuersio ad superiora. Dixit Sor. in paro-
xismo signis mortalibus non appareribus operemur. Et prima
operatio est ut fricentur extrema et fiant fricationes do-
lozose. Sed quod ponat in aere claro et voce propterea nosse
in aure alta voce et multis vicibus. Tertia est ut projiciat
in faciem eius aqua rosata, muscata ex alto. Et dicunt qui-
dam manu fortiter impellere, aut aqua frigida nisi in tribus
casibus, scilicet si esset propter nimiam repletionem. Aut propter fluxum ventris.
Aut propter nimiam frigiditatem. Quarta est applicare naribus
odorifera et insufflare ea in eis calida in ea frigida et frigida
in calida: nisi in suffocatione matricis: nam in hoc casu, quoniam
odores boni conueniant accidenti nutriendo spiritum naribus
applicati: in hoc tamen si naribus applicantur nocent. Et nam ma-
trix bonis delectatur odoribus, et ad ipsos ascendit. Cum er-
go ea sincopis fuerit ascensus matricis ad superiora, ita ut
comprimendo dyasfragma inducat sincopim si applicarentur
odorifera naribus matrix ea sentiens magis ascenderet: et sic
magis comprimeret dyasfragma, adderet in prefocatione et for-
tasse interficeret. Quinta est dixit Sor. administratio
vini: sed diuersimode, scilicet, si ea fuerit inanitio detur vinum cum
brodio carniui. Et si ea fuerit calida detur vinum frigidum cum
aqua frigida. Et si ea fuerit frigida detur vinum calidum cum
aqua calida. Et si causa fuerit repletio detur paucum de vi-
no. Et sexta operatio est aperire os cum cultello ligneo
et fricare linguam et dentes cum tyriaca et portione muscata.
Et septima est apponere sternutatoria naribus. Dixit
xii. Silius verus aperiat os ut summi exeat et trahatur per
barbam et per capillos. Dixit Passio. nares constringe
os et dentes aperi impera ut tussiat et excites aures trabe, et
capillos timporum, iuxta aures pectus et stomachum frica
articulos digitorum manuum et pedum vincias, scilicet, plica
fortiter vomitum prouoca digitis intronissis in ore vel
penis intinctis in hydromelle. Et sincopim ex compas-
sione, dixit Aui. factam ex fame quandoque sedat, scilicet, panis.
Et per hoc apparet quod non intellexit de vera fame: quia in
vera fame requireret multum de pane: sed per famem intel-
lexit lesionem stomachi prouenientem ex acuitate humorum
in ipso vel lesionem prouenientem a siccitate. Dixit, nam ipse
paroxismissis sincopis siccitatis, scilicet, famis prouenientis a sic-
citate extraneae aut siccitatis nature, oportet ut succurratur cum

bucellis panis infusis in aqua granatorum: aut sirupum de ma-
lis. Dixit Auer. colliget septimo, si sincopis fuerit ex er-
rore cibi cibandus est ex pane infuso in vino: et sit vinum
aquosum leue et odoriferum album, sicut dixit Hippocrates, et limpha-
tum cum aqua frigida. Dixit Aui. in speciebus sincopis
ex exalatione spirituum conferunt inspissantia poros extrin-
secos applicata frigida sicut induere camisiā madefactā
in aqua frigida: vel rosata cum sandal, nisi fuerit frigus for-
te in causa, nam tunc oportet ut apponatur extrinsecus altera
tia calida. Dixit, inspissantia non conueniunt indicatione
sumpta a sincopi, imo nocerent coadunando spiritus interius
et prohibendo ipsius expansionem ad membra: sed conue-
niunt indicatione sumpta a causa: ut quando causa resolutio-
nis est magna faciens necessarium curam dirigere ad ipsam.
Et dixit, in facta a calore administrantur odoramenta fri-
gida. Et irroretur aqua frigida super faciem eius in primis
et administra infrigidantia, verumtamen non est malum ut misceatur
cum illis infrigidantibus parum musci, ita tamen ut remaneat vi-
ctoria frigidorum: ut sit frigidum sufficiens contra calidum ad
curandum et muscus confortet calorem naturalem. Ille autem
cuius infrigidatur totum corpus, dixit Aui. indiget inun-
ctione extremitatum etiam stomachi cum oleis calidis aromati-
zatis, super, et alijs modis calefactionum. Dixit Auer. Colliget
septimo in facta ex resolutione aer in quo infir-
mus morari dicitur frigidus dicitur esse et stipticus. Et generaliter
sibi necessarium est ut talibus ordines omnia que habent re-
solutioni obuiare, et emplastrando super ventrem, frigidis
stipticis aromaticis. In sincopi ex euacuatione, dixit
Passionarius, frigidis et stipticis restringi oportet eis in fa-
cta ex euacuatione per extrinsecam, et vinum frigidum pane in eo
insulum dandum, et aer sit frigidus ventosus et aer cubiculi
sive camere stipticus arte fiendus est cum ramis mirti et simi-
lium: neque fricandi sunt hinc neque ligandi: neque constringendi:
neque vomitus prouocandus est: neque aliter commouendus. Dixit
haly. Si eio cum sudore sit patiente a balneo, prohibe et
vino cum sudore ad exteriora declinat nam balneum ad exte-
riora illa trahit et vinum sudorem auget: nec oportet in his manuum
adhibere fricationem et pedum nec anhelum continere: sed fri-
gide vtaris in eis aque irrotatione: et in superficie aqua in
stillabis rosata in qua myrtum coxeris et silium corpus repri-
mitibus cataplasmat: ut acatia ramich et siliibus distempe-
ratis cum myrti aqua. Impera illi quiete et oculi et quod in frigi-
dis morietur locis odoriferis et odores illi bonos, primos
fac flores et herbas fridas et ponticas et aromata frigida.
Dixit Aui. in facta propter eionem a partibus intrinsecis pro-
prietate ratione mebroz et debilitate stomachi non extrahas manum
ad exteriora omnino: sed infrigida extremitates et admini-
stra super cutem stiptica frigida: ipsa, nam conferuntque eio-
nem, prohibet: membra relaxata confortat et coadunat et stomachum co-
fortat et prohibet ipsum recipere mas que sunt vel esse possunt ea
sincopis. Et dixit Aui. dicamus denovo quod quicquid indiget cu-
ratio in sincopi stipticis: ut prohibeat eionem et confortet me-
bra mollificata, scilicet, rarificata et confortet et restringant os sto-
machi ne recipiat. Et in dictis tribus casibus quicquid est necesse da-
re illud quod cito penetraret et restauraret spiritum: sicut vinum, scilicet, cum
stipticis mixtum aut ante ea sumptum sequentibus stipticis: et
nimis quod stipticum videtur habere contrariam operationem penetra-
tium, Aui. ponens in exhibitione eorum, casu, dixit, quod tu non pre-
mittas stipticum ante penetratiuum viuificans virtutes: quod prohibet
illud penetrare: sed incipe a penetratiuo viuificante virtu-
tem: et cum iam fecerit impressionem et viuificata fuerit
iam virtus et iam fuerit sincopis in bona sanationis admi-
nistra tunc stipticum. Sed est hinc casus, verus in actu sincopis.
Nam tunc debemus curam incipere statim indicatio-
ne sumpta a sincopi et defectione virtutis et non a causa
nisi ipsa magna valde fuerit: sed in cura preseruatiua: et
quando non est sincopis si dubitamus ne superueniat: tunc

In scd ex
exalatione
spirituum

In scd a
calore.

In scd re
solutione.

In scd ex
eione.

stipticū qz premitti vt phibeat aduentū sincopis p remotionē cāe. Nam tunc intentio curatiua prior sumit a cā: ideo subdit Aui. qz quādoqz sit necessariū in cura sincopis vt premittatur stipticū ante vinū. s. curando anteqz veniat sincopis. Et intellexit. A. de stipticis fortibus potētibz phibere penetrationē vini: nō de debilibz. nā debilitē stipticāia possunt cōueniēter dari cū vino: imo ēt dari vinū stipticū solū nisi esset phibens aut timeret ex vino permixtio rōnis vel spasmus vel aliud accidēs forte. **C** Dicit melius datur vinū cū aqua carnis aromatizata: aut cū aliqua pfectione aromatizata cōueniēte. Et hoc si aduentus sincopis timeat ppinquus: sed si esset lōginquus cōueniēter daretur: tunc cū vino mica panis similitudine. Dicit. abstinēat supradicta furorē: et ira: et letitia supflua. **C** Dicit qdā. si pdurat frigiditas extremitatū. phibe extinctiua fortia ab intus et ab extra: sed super cutē asperge puluerē factū ex gummi arabico dragagato carabe mastice et olivano: qm̄ hec absqz infrigidatione poros cutis cōstipant: et venarū orificia ad cutē terminata: unde vetant spūm exalare ipm̄ interius pgregādo. Si vero nō affuerit frigiditas extremitatū: nec totius corporis iungatur corpus ex oleo: qd sic fit. R. olei citoniorū et myrtini. añ. 3. iij. et misceatur. cū eis aqua decoctionis cūmarū myrti balaustiarū pfidie gallarū seminis rosarū galle et acacie postqz ebullierit ebullitione multa. Et postea colata: que sit dupla ad olea dicta: et simul bullire fac in vase duplici ad aque cōsumptionem. **C** Rosata nouella sumpta puenit sudori dyasoretico cum frigiditate extremitatū et zucarū rosarū cōuenit sumptū cū aqua frigida: vel cū aqua plātaginis vel portulace vbi nō est frigiditas. **C** Cura vero sincopis pueniētis ex eūone intrinseca. dicit Sal. prima ad glaucon. cap. 4. c. is qui in dyariis et colericis et alijs multis et repētinis euacuatiōnibus exoluūtur aquā frigidā opz aspergere: vt virtus excutetur et nares apprehēdere et fricare os ventris et precipere vomere et agitare stomacū digitorū aut pennarū immissiōnibus: ac et manus et crura ligare: opz antē esse ligaturas plures et fortiores in manibus: qm̄ per partes inferiores sit euacuatiō: sicut in emorroidibus et dyariis: et quecūqz per miringas mulierū euacuant: et tunc manus fortiter ligare aliquid attrahit a superioribus: et eōuerso: in emorroidibus que p nares et vomitibus ligature plures et fortiores fm̄ crura fiant: et quicūqz in vulneribus emorroidaliū patiūtur eodē modo sursum in inferioribus: superioribus vero deorsum apponere opz ligationes. Ad inuenire autē sursum repentinā particule figurā: nō tñ valde multū. s. ita vt tendat. tensa. n. hec et dolet et nihilo minus qz si deorsum repētina esset exacerbat. Uniuersalr autē antispasmodicū aut ad cōsolia cōpatiētibz aut ad ea que fm̄ rerū aspiciunt incipere. quocirca repētinas a matricibus euacuatiōnes que circa mamillas apponūtur sitie: eas vero que p nares epati vel spleni fm̄ emorroidaliū patiētem nares: et si per vtrasqz nares vtriqz viscerū apponantur. **C** Et dicit. sanat autē et aqua frigida vinū mixtū. s. bibitum eos qui in repētinis vomitibus exoluūtur: et maxime eas que reumatū ad ventrē cōfluunt. Rabi tñ in 8. particula. hoc vliant ad oēm sincopim pueniētem ex subita eūone: scrutari tñ opz ne quid phibeat huius. s. vini potationē puta viscus flegminans aut capitis dolor fortis aut amētie passio aliqua: aut febris causonidos indigesta egritudine: maxime. n. in talibus se re insanabilissima ad vini potationē sequuntur nocumenta: nullo vero phibente cōsequenter determinare de natura egri et cōsuetudine et etate et pētētis aeris cras: ad hoc. n. aspiciens aut frigidā aut calidā dabis potationē. nā incōsuetos in frigida potione et eos qui manifeste leduntur ab ea. Et quicūqz natura frigidior est et eos qui in vltimo senio: et qui in regione frigidiori sunt et hyeme phibe a frigida: contraria vero se habētibus intrepide da subtile et cali-

dum quale est lesiū vinū: emorroidaliū vero nigrum grossum et stipticū. Circa vero ipsa loca apponere vtri et matri ci et toracicea que vigorare nata sunt. Et dicit Gal. balnea in veumatibus ad ventrē optima sunt: qz ad contrariū diuertunt: emorroidaliū vero fortiter exacerbant. Dicit Aui. balneum est cōueniēs in cura sincopis facte ex dyaria et colerica passione. Et etiā ei qui inuenit ex vomitu inflātionē in ore stomaci: sed valde nocet in superfluo fluxu sanguinis: sicut dicit Ipo. 3. affo. calidū nocet et c. Et nocet et in ea que est ex sudore: qz subleuat et aperit. **C** Dicit Haly. si ventris fluxus ex perturbatione est. s. nā defecte ppter resolutionē et opilationē spūs in cōtētiua virtute frigide aque infusione super corpus vtriusque ad interiora calor reuertat mām qz reformet et maturet et digeratis: si ex dyaria aut medicīne solutēs poculo fuerit calidā super corp⁹ aquā fuerit balneoqz patiētem inducas quo mā ab interioribus trahat ad exteriora. **C** Dicit Alina. in cap. de colerica passione. si sincopis superuenerit colerici passiō muscum cū rob granatorū vel cū vino dare pueniens est et succus carnis hedine aut pulline cū pauco citonio: succo et vino mixtus in potu tribuēdus est. Pulli preterea assandi sunt et ante nares eius scindēdū: thus et ei dandū est vt mastice et paulatim trahat. **C** Et dicit Aui. excitatus vomitus cōfert omni sincopi nisi cū est a sudore et sili eius vt qualibet alia eūone extrinseca: qz tunc noceret. Et tñ ipm̄ calefaciendus est stomacū cū panis calidis: et postea pūocandus est cū aqua tepida et oleo bibitis. Et spāliter dicit. si sincopis est causa rei replentis: tunc si possibile est expellatur aut euacuetur aut vomitu si facilius pot fieri aliter: nō aut clysteri aut flōmia. supple. aut alijs modis eūonis fm̄ qz mae exegerit dispositio. **C** Sal. in. 12. terap. Et Serap. 8. breuiarij. Et Ysaac. 4. febrium. concedūt vomitum et intelligunt oēs in facile vomentibus et cū vomitibus de bilibus. Vomitus autē cū medicinis fortibus etiā in cura sincopis stomacalis nō debet pūocari. Et precipue dicit Auer. 7. colliget. in difficulter vomentibus. nam tales medicīne mordacitue fortēs inducunt in stomacū mordicationē maiore et lesionem qz faceret humor prius in eo extensus: sunt etiā causa attractionis materię malay ad stomacū. Et dicit. in facta ppter euacuatiōnem ex partibus intrinsecis: sicut fluxu vētris calefiant extrema et fricentur et inungant cū oleis calidis aromaticis. et fringantur vt diuertat mā. Et ideo dicit. nō administres puluerizationem cū stipticis super cutē. supple. neqz per aliū modū administres ab extra stiptica: qm̄ mā interius repingūt et addunt in fluxū. **C** Dicit Rabi. in 24. particula. accidit aliquādo repletio cū qua amittitur pulsus totius corporis et nō mouetur cor. s. apparēter et innēse homo ille: sicut mortuus: sed loca magnarū venarū inueniuntur rotunda plena: et est ipse pulchre figure et tactus calidi. Et cū huiusmodi quācūqz venarū vides tortuosam et rotundā prepara te ad apertendū ipsam apertione in longū et dimitte sanguinē fluere ex ea: qz ipsa hora viuificatur egrotans. **C** Dicit Sera. 6. breuiarij. caplo. 19. loquens de sincopi ex cōmunitate in speciebus sincopis: que accidunt cū dolore et passione aliquorū mebroz: opz vt sit studium nostrū de mebro qd est causa egritudinis: et in rarificatione eius cū rebus que cōueniunt ei preter qz tardemus in cōfortatione cordis etiā. quasi velit. qz simul fiat vtrūqz. **C** In sincopi itaqz propter stomacū. dicit Haly. si propter humores fiat in stomaco cōclusos et humor est colera rubea super faciem eius aquam instilla rosaceam refrigeratam et aliquantulum eius retine anbelitum et os et nares et os stomaci frica et crurium strin ge lacertos fortiter brachiorum et plantas et palmas frica. Et squingibin illi porrige et aquam calidam et vomitū im pera: post quē vinū dabis subtile aqua mixtum. Et grana ta sugat et poma maza: et si qui in stomaco humor est pur-

de balne

in facta
repletione
et per cōpū
semin facta
repletione
in dā.

gens

gens est oliue oleo et aqua vomitū vrge et pēnā oxi iduc. Et si qdē vomitus illi difficilis ē licinijs vtat laxatiuis et aquā illi por:ge absinthij cū zuccaro aut absinthij sirupum. Et stōm post inanitionē cū sandal. ros. et cāphora et virge pa:stozis aq vel sili emplastriza. **C** Dixit Sal. p^a ad glaucos. et ponit a Rabi in 14^a particula. sic. si qs patit^r sincopiz ex hūo:ibus os stōi pungētibus ppina aquā calidā feruentē solā vel mixtā cū aliquo oleo et vt vomat mada sibi q si forte vomitus retardet calefac stōm eius et cū aqua calida plātas manuū et pedū. **Q**z si h mō vomere nō poterit propi na sibi oleū. soluiay. calidū melius qd poterit inueniri: et hoc oleū multoties nō puocat stōm: s; mollificat egestio: nē: et ex hoc accidit vtilitas dñō hui⁹ status. **E**t itē dicit Sal. 12^a terap. et ponit a Rabi ibidē. cū in stō sunt hūo: res illie generati vel illuc decurrētes pūgitiui q perducunt fere ad sincopiz patiētē exerce in illo vomitū cū aq tepide potu. **C** Dixit Auer. colliget. 7^a. in pñ^a puocare debent^r eis vomitū ponēdo pēnā in ore eius: et si cū h. phiberi non poterit: nām tūc mollificare debes. Et Sal. videt^r vt in tali bus in hoc casu oleū tepidū dare debemus: qñ si vomitū nō habuerit ab eodē saltē nā mollificabit inde. **S**z qz be medicine q habet vomitū puocare de eay nā est et pprieta te stimulare nām plus eo qd facit humor efficiēs sincopiz: et addat in egritudine ppter ea dico qd lōge melius est con: fortare stōm cū mastice et nardo et succo citonio: vel folio rū vitis: qz talē vtus eoy pfortat et humore expellit: si tñ vomitus in hoc casu. a se puenerit laudabilis existit. **C** Dixit. Haly. si humor in stō inclusus est stāticus aque frigide vtēte infusione sup facie et fricatione et ligatiōe et vomitū im pera cū squingibin melleo et aqua in qua anetū et silia coxe ris et tyriacā illi da dyatesserōn et dyatrimon et dyamuscū et stō emplm applica ex aloē absinthio: spica mastice: cera et oleo nardino. **C** Dixit Sal. vinū cū pane ieiuno stomaco sumptū phibet cursum humor ad stōm: si qdē sunt co: lerici sit vinū debile stipticū et limbatū: et si stāticū sit vinū aromaticū purū stipticū nō fumosum vt vernaciā. Et pferit ad hoc succus de mētha et sirupus eius et in colericis siru: pus de agresta. Et dyacitonitē puenit vtrisqz. **E**t dicit 12^a terap. et ponit a Rabi in 2^a pticula. sic. patiētē sincopim ex cā colore defluētis ad os stomaci da bibere vinū citrinū. si tendens ad rubedine et aquosum: et in sincopi que fit ex multitudine humor crudoy da bibere patienti vinū au: recū vel citrinū calidū dūmodo habeat caput forte. et in cōi: tate ad stōm multū valet succus maiorane et buglose cum gar. tritis vt alcohol sumptus. **C** Dixit Auer. in facta pp debilitatē stomaci administrent^r sup eo emplastra pfortan tia et in sincopi in qua fuerit singultus et nauſea opz vt vini fice^a caliditas infirmi et adiuuet nā eius ad vomitū puo: uēdo guttur eius cū pēnā excitatē vomitū: et cōmouendo spūm ad exteriora: et fiat hōy assiduatio. Et frica extrema tes et assidua attractionē et cōmotionē mēbroz sup eo et cla more qz maximū et sternuationē cū pdis: et si cū isto nō ster nutat nec sternutare pōrt tūc eger moritur. **C** cito: qz signifi: catur vltima debilitas virtutis. **I**n facta cōitate cerebri opz cōfortare cōrne recipiat mās descendentes a cerebro. Et cōfortare cerebrū et rectificare cōplonem eius. **D**ixit. n. Sal. 12^a terap. sincopis nō fit si ipsa mēbra pncipalia cu: stodiānt. Et curetur catarris cū his que dicta sunt in cu: ra eius. **E**t in facta a cōitate epatis rectificet^r complexio epatis et eius aperiatur opilatōeā si affuerint et eius digez: stiuā confortet vt bonū generet sanguinē: et mundū a sup: fluitatibus et pferatim ab humore melacolicoy et nihilomi nus pfortet cor. **E**t in facta ex opilatione. dixit Sal. p^a ma ad glaucos. eos qui ppter obstructionē pncipalis par ticule lippotomiā patiunt^r oximel dare et potus qui p pso: pum et organū et similia incisionis modicibaria grossa. n. et viscosa magna in his talibus operant^r no:umenta: sed et

cola ligare et cito ligare nihil peius. bonū est aut vzinā puocantibus vtī farmacusin quibus aut cā manifesta no: cumeto existente vino vtēte subtili: et albo et nō multū vete ri. Cognosces aut huius institutiōes ab alijs inequalitati: bus pulsū: et maxime fm magnitudinē et paruitatē et ve: locitatē et tarditatē. **C** Dixit Haly. eis vero qui ex opila: tione deficiunt squingibin da aut mel in granatoz aqua decoctū cū satiregia: et alijs silibus. Et his que vzinā puo: cant vtīmur. cibisqz vtant^r subtilibus qui et subtilient et ci: to digerantur vt cibis in quibus est sinapis satiregia: xlo: pus organū et ciminū acetum muri cappares et silia. Et si fuerit ex repletionē. dixit Haly. vtēdum est in egrotatē ma nuū ligatiōe et pedū et fricatione et calefactione quatenus ab interioribus ad exteriora mā trāsmutetur: et a nobilib⁹ ad ignobilia. **A** cibis phibe et potu ne forte augeat^r reple: tio. Et si aliqua illi fuerit febris a balneo vrge: sinaut pmit: te: qñ repletionē euacuat: mellis aquā illi propina in qua yfopū coxeris et satiregia: et silia quo mā subtilietur: et ci: facilis fiat exitus. nā mām opz minui. **Q**ue vero ppter malitiā complonis sit sincopis cura illā cōplexionē ad op: positā permutādo. Et dixit Sal. vbi supra: que ppter in: becillitatē propiā dispensantiū corpus virtutum dissolu: tiones fiunt a diseria mēbroz illorū. i. pncipaliū et no: bilium sientes: vnde virtutes procedunt contrarijs diseria: s; curare cōuenit calefaciētes frigidas et infrigidantes. calidas. **I**n sincopi aut a dolore. dixit Haly. ad eā appo: ne passionē curā a qua procedit dolor. opz et doloris locū cataplasmare his que competūt et a quā rosarū instillabis infrigidatam super facie et manus et pedes liga: et fortiter frica: vinū caueant et labores. **C** Dixit Auer. absinde cām doloris si potes et si nō est possibilis absctio eius stupefac illū cū filonio et silibus. **C** Dixit Auer. 7^a colliget. Dico si dolore potes remouere remouēdo cām ipsius nō intendas curare euz rebus contrarijs egritudine. Sed quādo dolor intantum fortificat^r q tempus nō est expectandū tunc cu: rare debes cū rebus agentibus cām. i. stupefaciēdo men: briū dolorosum. et huius cura nō conuenit nisi per accides priuando sensum illius mēbri in quo est mala complo cā humoris ibi existis et inde minuit^r motus eius expulsiuus. **S**cius vtus expulsiuus absqz tñ resolutionē aliqua spūz. **C** Dixit Sal. vbi supra. in dolore ventris. i. stomaci ppter cōgestionē humor quibus est os vētris. i. stomaci repleti et quasi submordēter dabis in potu aquā calidā multā vel ydrobeon calidū copiosum et facies vomere: si vero nō po: tuerint vomere oleū optimū dulce calidū dabis bibere: qz nō solū facit vomere: sed et ventrem fluere facit: et si adhuc hoc nō inuenerit elystere facies: deinde absinthiū in mal: sa decoctum dabis: et epithima de fois adhibebis ex his que confortant et roborare solent stomaci lapsatū. Et his epithimatis in pñ^a nō est vtendū: sed postqz videris os vētris ab humoribus quibus vexabatur purgatū: non. n. expedit medicaminibus constringi cū adhuc humores in: trinsecus sunt et nōdū ab ore vētris educti et purgati. **E**t dixit Sal. eos qui doloribus qui fm articulos et nervos et musculos exoluunt^r resimere mox opz. **Q**ue vero in colo: ricis et yliacis aut aliquo: que ita magnos inferunt dolor: res lippotomie fiunt calefactionibus patiētium mēbroz: maxime soluantur et extremitatū fricationibus. **E**t dixit Sal. si exoluunt^r ppter flegmonis rupturā: aut p pēo: nem repentinā aque ydropicoz aut hernioso: mox resu: mere odoriferis opz. **P**aulo vero post sorbitionibus bene digestibilibus vtēte. **C**ura aut sincopis eueniētis ppter stōmiam est vt ante stōmā consueti sincopim pati confor: tātia stomaci et cor sumant. Et faciēs resupine floboto: ment. **Q**z si in sincopiz incidat^r bi vel alij cōsueti odorifera eoy naribus applicent^r et fricent^r et in potu sumāt vinū mi: xtu cū aqua aut cū aliquo ex succis frigidis stipticis: sicut

in scd pp
ma tua cō
plexione.

in scd a bo
lore.

in scd a bo
lore.

in scd a bo
lore.

in scd pp
stōmiam.

granatorum, citoniorum et similibus sit vinum confortans stomacos
eorum. Et cura facta a venenis, dixit Auic. sit cura veneni
illius a quo precessit cum ea addendo et exhibendo medicinas
cordiales. Et in sincopi propter apam dixit Auer. colliget 7^o
si habuerit sincopim causa apatis aliquorum membrorum, si intrinse
corum nullatenus de eorum euasione perfidere debeat. Et dixit, si
sincopizans habuerit apam in epate vel stomacho vel similibus
membris non speres eum euadere cum exhibitione cibi: quia cibus
plus multiplicat apam quam fortificet virtutem. Aui. aut dixit, pe
nitus oportet ut frices extremitates eius et calefacias et strin
gas ut non submergatur virtus sub materia. prohibeatur a come
stione vino et somno: quia hec augent apam: sicut dixit Gal. in
comento affor. in quo morbo somnus etc. Et hoc dixit.
Aui. nisi accidat sincopis propter debilitatem, si precedentem
per viam resolutionis, nam si accidat propter tale debilitatem dan
dus est cibus et vinum et pretermissa intentione ad apam etiam
quauis augmentent ipsam: quia hoc minus malum est quam sine
re virtutem deficere. Dixit Dinus, quod illa dictio exclusiua
nisi non debet referri ad somnum sed solum ad cibum et vinum: et
enim somnus est introduendus etiam in debilitate resolutio
nis. Et dixit, quod quisque cibantur cibandi sunt ante horam su
spectam de aduentu sincopis per duas horas: etiam si illa ciba
tio non sit regularis: verum dixit Auic. in hora paroxysmi sin
copato necessarium est vinum, si sine cibo: quia potest esse in hora
paroxysmi resistere sincopi. Dixit tamen dandum esse vinum cum ali
qua confectione cordiali conueniente disponi etc. Cura
autem sincopis eueniens in febribus et principijs paroxysmi
eorum dicta est in sermone 2^o de cura febris sincopalis. Cura
autem facta propter laborem est quies et ociari cum resumendi
bus cibis et potibus et cor confortantibus medicinis. Et
cura puenientis ex fetore sit cum odoribus bonis et confortan
tibus cor cibis et potibus medicinalibus que sint calida vel
frigida secundum quod exigit dispositio. Et cura facta ab aere pestilen
tiali est aeris illius transmutatio: et reliquum regimine dicitur in
sermone 2^o de preferuentibus a pestilentia. Et cura facta
propter acciditiam aie est ut appropinquent patienti delitiae om
ni modo propter quod in facta ex superfluo gaudio. Et appropi
nent odores boni: constringant nares eius ut retineatur
anhelitus vehementer. Impellit. n. p. istud spiritus ad interio
ra corporis: et distrabitur et aia per illud a passione aiali a
qua precessit sincopis: et calefit cum hoc cor: unde mouet ad
expandendum spiritum ut refrigeret et resistit cum illa calefactio
infrigidationis eius euidentis in sincopi sine sit per viam suffo
cationis siue per viam resolutionis: et prouocetur vomitus ut
excitetur naturalis calor et euacuetur si quid de colera ad sto
macum fluxerit propter illud accitiam aiale. Dixit Gal. p. ad
glaucon. si fuerit propter tristitiam: vel gaudium vel timorem
vel his proximis os narium apprehensionibus resumere: et vo
mere cogere oportet et frices stomachus et extrema preterquam in
facta ex gaudio et timore. Exterriti confortentur et assecurantur
et tristes consolentur et cibent oes cibis facilibus digonis: sicut
aqua in qua infusa fuerit medulla panis asii et detur vinum
actu calidum preterquam in facta ex gaudio vel timore in quibus
darii actu frigidum et paruum et sufficere aqua mixtum et
tribuant eis lenificantia calida et frigida prout requirer
dispositio. Dixit Aui. virtus confortat cibo et vino subtili
conuenientibus et odoribus bonis et tranquillitate et gau
dio et dimissione eorum que contristat et querixari faciunt et re
novatione rerum amabiliu et habitatione cum dilectis. Dix
cunt. in omni sincopi propter quod in facta ex apertione pororum et
spiritus resolutione et gaudio conuenit morari in aere amplo cla
ro: et bene euentato ad caliditatem declinari in quo sint figure
placibiles et aspectus arborum viridum frondium: sicut in viri
dario ubi sit dilectorum solationum copia et letorum amico
rum pulchris indutorum vestibus cum sociis et delectabi
li cantu in quo sepe fiat odoriferorum aspersio et irroratio
in quo vigilantes exercitentur vel fricentur.

Cum itaque fuerit sincopis in cessatione a paroxysmo et iam
sanat aliquantulum: quasi incipit releuari a paroxysmo: tunc
dixit Aui. sit regimine eius sile regimini predicto. nam ista regi
mina conuincant in quatuor primo in festinatione curationis et
approximationis remediorum: et in superius patuit. non dantur
medico inducie ad agendum. Secundo quoniam in hoc appropin
tatur medicine et cibi in forma liquida iubilati cum non sit sincop
izans actu ad res solidas suscipiendas: neque enim cum iam incipit
subleuari. Tercio. quia medicine debent esse cordiales et ci
bi sibi placidi et odorificati. Et 4^o conuincant in oppositione cause
ab ea intentione curatiua sumendo. Dixit Aui. oportet ut ad
sorbendum dentur medicine iuuatine sibi disponere et disponere.
In hoc. n. conuincant ambe. si dispones. si que est in actu sincop
is et que est in cessatione eius: verum quoniam regimina ista
sint eadem in re: non tamen sunt eadem precise: sed differunt in pluri
et pauciori. Et ideo dixit Aui. quod in cessatione fiat additio ad pre
dicta in eis: in quibus est possibilitas additiois. ubi gratia. si
fuerit illic repletio in ore stomachi studendum est ut euacuetur.
Nam sanat: et non intellexit Auic. hic quod in cessatione fiat vo
mitus et non in paroxysmo: ita quod fiat ad curam additio vom
itus: quoniam imo et in paroxysmo inducendus est vomitus: maxi
me in eo cuius imperat facilitas eius: sed intellexit quod fiat
additio vomitus in cessatione: quia si fiat maior vomitus: vel
cum rebus fortioribus. Et plura. ubi gratia. si fuerit ibi reple
tio ut fames exhibeat minores cibis eius et vtiat exerci
tio tolerabili equali. Et fricatio adhibeat oibus membris:
ita quod sit et velice: et neque cogas ipsum sumere cibum nisi vinum
dictum in precedentem regimine et non facias: sicut stulti medici
qui sunt soliti in cibando eos extremado: ut sit pueniens ut
vitiificent virtutem eorum et ipsi suffocant calorem eorum in actu et
interficiunt ipsos: et sibi intelligendum est de alijs in quibus pot
fieri additio. Procedendo igitur secundum causas dixit Aui. quod si sit
a repletionem: quod ipsi non sunt adhuc tolerantes etiam per ventrem
propter debilitatem virtutis utere digestiuis subtilitatis pro
uocatis: vine: quoniam talia tolerare possunt: dandus est spiritus
pus acetosus decoctus cum subtilitatis et incisionis: sicut est
ysopus et filia: quoniam inuuant eorum et si fuerit opilio in spiritalibus
et membris eis propter quod frica extrema: et laboria ad prouocan
dum vinum et da ei in potu de vino quod subtile est: nam illud quod
subtile cooperit. et si est illic caliditas. Si vero sincopis
dixit Aui. fuerint ab euione et debilitate dandi eis ad sorben
dum aqua carnis et sit aromatizata secundum quod puenit dispositio
et fugat panem infusum in vino odoriferum mixtum cum aquarum
et si fuerit illic caliditas conuenit lat acetosum absque buty
ro et agresta et acetositas citri est melior et sirupus eius. Et
aliquando cum istis frigidis miscentur aliqua calida conueni
entia: unde dixit Auic. Aliquando ponuntur in ipso. si sirupo
acetositas citri folia eius. Et quando est cum euacuatio
ne conturbatio. i. angustia et inflammati. exhibe oia actu
frigida etiam si res calidas propter intentionem supradictam mi
sceres vel exhiberes. Et Gal. posuit et ordinavit cibum
conuenientem quem posuit Aui. Et est ut accipiatur aqua
carnis in qua ponatur decima pars eius de vino: et vitela
lus onis: et succus granatorum. d. vel mizoriz vel acetosorum
sibi dispositionem caliditatis. Cibus alina conuenientia
ubi est magna caliditas: et medicus est cauens. i. timens ca
liditatem vini est vinum lacte acetoso in frigidato ponatur
panis de simila contritus et aliquis ex succis fructuum
acetosorum. Quod si cum sincopi fuerit euacuatio fuerit frigi
ditas aut sentitur post sincopem aut eger sentit infrigidatio
nem in visceribus cum sumit infrigidantia da ei ad come
dendum. Dixit Aui. cardamomum et piper et absinthium
et datur eis in potu vinum quandoque. si quando non essent
multum lesa et caput esset forte. Et dixit. si in tali sincopi
cum frigiditate et debilitate virtutis et stomachi: etiam est
necessaria mundificatio alicuius materie peccantis non
facias mundificationem statim: quia timendum est nocu
mentum

Cura et
supple
tionem a pa
roxysmo.

propter
a
in fa

in facta a ve
neno.

in facta pp
apostema

in facta
to autem

in facta in fe
bribus.

in facta pp
laborem.

in facta ex fe
bre.

in facta ab
aere pesti
lenti.

in facta pp
accitiam aie.

in facta
munda

in facta
munda

in facta
munda

in facta
munda

in facta
munda

mentū eius sed opz vt cōsortes stomacū z incipe in hoc cū
sirupo de absinthio mellino: z cum emplastris confortan-
tibus stomacum: z da ad bibendum vinum odoriferum: z
ciba ipsum cibo laudabili: z postea mundifica.

Dixit Rabi. in septima particula a casu in sincopim si te
volueris custodire in qualibet egritudine tria mēbra prin-
cipalia z os stomaci ppter ipsius colligantia cū membris
ipsis adiuvā adiutorio multo cōservans virtutes eoz per
adaptationē complexionū ipsoz cum his que corpora ip-
soz conservant interius z exterius: z post hec cōserva vir-
tutes mēbroz alioz per adaptationē complexionū ipsoz
cum rebus: similiter administratis. Et festina adiuvare vir-
tutē mēbrozū principalū animalē. s. cum rebus odorife-
ris boni odoris z spirituale cum attractione aeris exte-
rioris z apertione meatū corporis: z mundificatione instru-
mentoz spiritualium a sui grossitate: z viscositate z porre-
ctione alicuius medicine eaz quaz ppietas est mundifi-
care sanguinē: z sui turbulentia removere. Naturalē vero
cum administratione cibo z potuū generantiū bonū chi-
mum nō corruptū: z evitacione eoz quoz ppietas est ge-
nerare chimū venenosum dum corūpūnt: z nō cito a cor-
pore descendunt nocētum plurimo nutrimento: vt sunt
melones citruli mora z similia his. Et similiter opz te in il-
lo opari qz ciboz bona digestio fiat: n. in his rebus tuū
firmaveris. ppositū a casu in sincopim liberaberis. **Dixit**
Sal. in libro de approbatione medici z ponitur a Rabi.
in 8^a particula. Multos egrotantiū v̄tutis z corporis for-
tium notoz meoz eripui a casu in sincopim longa phibi-
tione cibo z exhibitione solutiū simū: z aliqū virtutis
debilis curavi. phibitione cibo z fricatione multa ma-
num z pedum: z fricatione ē iuncturarum omniū spine: z
restituta est virtus eoz: perfectē sunt liberati z aliquibus
ipsozū feci contrarium vetans eis cibozū abstinentiaz
z porrigēs eis cibos. **Dixit Paulus.** si sincopis accidit
interpolari opz qz ante paroxysmationē fiat minutio: vel
alia purgatio fin humorem peccantem.

Et Avic. ponens curā casus virtutis subito. dixit. qz est
similis cure patientium sincopim: qz debet curari: sicut pa-
tientes sincopim debile. Et dixit. fricatio extremitatum est
ex eis que vivificant calorem innatum: z maxime cōfert: qū
in causa est humor frigidus grossus: z cibus sit ille qz subri-
liat z incidit: sicut aqua cicerum cū sinapi z oleum oliuarū
z amig. z vino vtatur subtili z veteri z vtatur balneo post
evacuacionē z de vino vtatur vino purissimo: a quo cūqz
tū humore fiat cū virtus incipit vivificari. s. z redire a casu
suo: z cū declinat casus virtutis opz vt preparetur cibus
cōfortatiū vel eoz digestiōis. Et in intentione ad eva-
cuacionē. dixit. in facta a repletionē sanguinea confert flo-
bothomia. Et in facta ab alio humore opz vt succurratur
ei in hora cellationis casus virtutis: z postqz declinaverit
cum evacuacione: qz casu virtutis presente non potest fieri
evacuatio. **Et in evacuacione humozū tū grossozū diffici-**
lis digestiōis z eradicationis: aliquādo est nō necessariū
cum medicinis illos educētibus miscere de scamonea: nō
tamē tantum qz dīnertas eam ad sumēdum dominū: sed
quid modicū vt acuat eas: nam scamonea est de eis que ad-
iuuant medicinas alias solutivas. Et oportet dixit Avic.
vt administres vomitum post resolutionem z hoc corpore
existente repleto: si autem foret solius stomaci plenitudo:
tunc debet vomitus premitti ante solutionem: z quādoqz
solus vomitus sufficit.

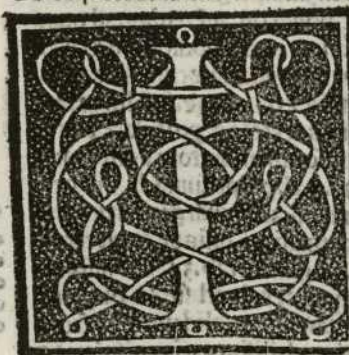
Afferam autē nūc cōpositas medicinas plures cor-
diales conferēs cū auxilio dei in
passionibus cordis: z ex eis est medicamē qd sic fit. R. zuc-
cari ros. veteris. 3. ij. ambre purissime: limature aurii: iacin-
cti z margaritarū. añ. 3. i. incorporentur superinfundēdo
medicū aquerosate muscaterz fiant ex illis boli quatuor:

quoz vnusquisqz inuoluat in auri folio z sit vnusquisqz
dosis vna. **Aliud** vtile qd resumat virtutē debile nutriti-
do z restaurādo spūm. R. ros. ru. liqui. cinamomi. als. ci-
mini electi z floz eius. añ. 3. ij. nucis muscate: z xiloaloes
blacte bisantie mastice cortici citri: z semis ei⁹ reubarb.
añ. 3. i. folij been albi z rubei: zinzj. doronici ozimi gario-
fi. seminis zedoarie calami aromatici galāge cardamomi.
añ. 3. 5. nardi croci macis. añ. grana. xv. offis de corde cerui
margaritay albay iacin. toz. imaragdorū saphiroz. gra-
natoz limaturarum auri z argenti corallozū rubeoz. triū
sandaloz. añ. 3. i. seminis melois: z citruli cucumeris z cu-
cubite mundatoz pineay mundatoz prius in aqua caliz-
da infusay: amig. dul. purgatoz fisticoy purgatoz candi.
añ. 3. vi. conterant oia diligēter z cōficiant cum lib. ij. zuc-
cari albi dissoluti in brodio carniū bonay z succo boragi-
nis: z fiat electuariū. **Aliud** cōferēs passionibus cordis
a causa calida. R. lapidū preciosoz. añ. 3. vi. margaritarū
ambre offis de corde cerui corallozū rub. limature auri z
argēti. añ. 3. i. rosay rubeay z albay triū sandalozū psidij
coiadri pparati: karabe. añ. 3. iij. croci been albi z rubei.
añ. 3. i. candi. 3. i. seminū melonis citruli cu. cucubite z cūme-
ris mundatoz. añ. 3. ij. zucconi ros. dyabuglosati. añ. qz nū
sufficit. ad incorpōrandū predicta doz. 3. 5. cum aqua ros.
aut cū vino albo debili limphato cū frigida. **Et Iulep** opti-
mū extinguens caliditatem cordis z spiritualiū conferens
in febribus acutis z pestilentialibus. R. floz violay ros.
z floz nenufaris boraginis z buglose. añ. 3. ij. seminis en-
diuie z acetose z lactuce. añ. 3. 5. bulliant. ebullitione vna
in succo pomoy dulciū aromaticoy coletur: z addat cola-
ture zucay album solidum quantū est ipsa: z supermittat
tur de succo acetositis citri vel limonū vel aranciozū aut
granatoz acetosoy z devoretur: z detur coctura sufficiens.
Aliud valēs ad passiones cordis cā frigiditatis. R. suc-
ci maiorane: succi mellisse z succi ozimi gariof. succi men-
the. añ. 3. vi. depurentur: z infundant in eis folia z cortex
citri z flores anthos: deinde bulliant parum z coletur z
cum succaro albo solido fiat iulep aromatizatum cum ga-
rioflis z cinamomo. **Et scias** qz gariof. bibiti cū vino
multum valent in passionibus cordis frigidis: z bibiti cū
aqua rosata: z aqua buglose valent vbi nō est multa cali-
ditas. **Sirupus** digestivus humorum colericoy subti-
lium z furiosorum. R. trifolij acetosifendiūe ortulane ace-
tose floz vel folioz cucubite floz nenufaris violay. añ.
M. i. cortici mādragore. 3. ij. folioz infico. albi. M. 4. san-
daloz oium ros. rub. spodij floz boraginis z buglose. añ.
3. iij. decoquant in aqua sufficiens z coletur z in colatura
ponat de succaro albo solido: qd sufficit. z acetosetur cū
succo granatozū acetosorum z aromatizetur cum sanda-
lis citrinis: z pauca camphora. **Trocisci** qui conferunt
ad omnes caliditates cordis z febrem extinguunt incensi-
uam. R. spodij seminis cucumeris: z citrulis cariole portu-
laceros. sandalozū alborum. añ. partes equales: z pro
vnoquoqz pondere aurei. i. sumatur camphore pondus
trium granozū ordeī. croci. 3. i. aspergantur succo macia-
norum z informetur troc. ponderis. aur. vnus. ad duas
ēbdomadas. **Et dixit Avic.** troc. de spodio conferentes
ad pulsum cordis z sincopim ex caliditate cum fluxu ven-
tris vel colerica passione melia z timore. R. spodij. 3. x. ro-
sarum albarum. 3. xij. seminis acetose z portulace z gra-
natozū coziandrorum infusorum in aceto: z postea torre-
factorum z myrtillorum. añ. 3. vi. pulpe sumach. 3. ij. ber-
beriaffi amidi balaustiarum. añ. 3. iij. margaritarum. s. al-
barum corallozū rubeozū. añ. 3. i. offis de corde cerui.
3. ij. sandalozū alborum. 3. i. gūmi arab. 3. i. 5. confice cū
succo agreste: z da cum aliquo ex rob vel succo buglose.
Pulvis cordialis confortans cor z solidans spiritū qui
potest sumi cū vino potenti z debili fm varias dispōnes z

Pulvis
cordialis
confortans
cor ponens
duos super
cibaria.

pōt ēt poni supra aquā carnis aut carnes p̄tusas: qui sic fit
 & lapidū preciosorū iā pluries dictorū. añ. 3. 5. amboꝝ co-
 ralloy. añ. 3. ij. ossis de corde cerui spodiū limature auri &
 argenti karabe. añ. 3. ij. croci xilopaloes. añ. 3. i. cinamomi
 electi. 3. ij. & sunt qui addūt cristalli & ambre. añ. 3. 5. **C**u-
 lep valde vtile in passionibus cordis frigidis. & maiora-
 ne betonice serpiliū saturegie mellisse ozimi gariofi. calame-
 ti gariofilati citrini: aut corticū eius cū. **M.** 5. 3. edoarie do-
 ronici been albi & rubei cinamomi calami aromatici liqui-
 ritie xilobalsami & carpobalsami. añ. 3. ij. decoquantur in
 aqua sufficienti vsq; ad mediū & colent & colature addat
 quarta pars ipsius de vino albo subtili: & potēti vt malua-
 tico vel simili & totū sirupetur cū zuccaro albo: & aromati-
 zetur cū nardo gariofilis: mace & nuce muscata & bibanē
 ex eo. 3. i. mane ieiuno stomacho cū duplo sui aque mellis.
Culep pueniens passionibus cordis ex colera nigra pro-
 uenientib. & camedreos camepitheos citruli mellisse ma-
 iorane feniculi boraginis & buglose cicoree thimi florū. ca-
 momille. añ. **M.** i. bulliāt in aqua: & prope completum
 decoctionis addatur folliculorū scene. 3. i. & postea depona-
 tur ab igne & infundant in eo. 3. vij. episthimi & manibus
 fricetur: deinde coletur & cū zuccaro fiat fulep aromatiza-
 tū cū xilol. & croco. **E**lectuariū mirabile cōferens pas-
 sionibus cordis frigidis cōfortans ipm & clarificās spūm
 inducēs mirerā gaudij intellectus & spūs acuit: & pprie vi-
 sum digonē pcurat in stomacho epate & oibus mēbris v̄eto-
 sitates dispergit: cerebꝝ cōfortat: & eius humiditates con-
 sumit: & reumaticas. phibet passionē cōferens maxime se-
 nibus & decrepitis & flegmaticis & melācolicis. & xilol.
 crudi storacis calamite croci galāge ambre purissime ma-
 iorane floꝝ. canelle. als. camomille vel loco eius duplū in-
 terioris corticis cinamomi electi margaritarū ambarū safi-
 rozū iacintorū smaragdorū limature auri. añ. 3. i. corticū
 citri seminis citranguli seīs feniculi cardamomi. añ. 3. ij.
 zinzī. albi. karui karabe nucis mus. heil. macis sandalozū
 citrinorū: cubebay gariofil. ciperi seminis ozimi gariofila-
 ti radicū celidonie sericū: crudi incisi musci. añ. 3. 5. 3. edoarie
 calameti enule yfopi floꝝ. anthos balsamite folij been albi
 & rubei. añ. 3. ij. conficiātur sic in duabus libris aque mel-
 lisse sublimata calefacte ponatur chesmes yreos & corticū
 citri. añ. 3. 5. & dimittantur in ea per horas sex: deinde fer-
 ueant donec aqua rubeat & remoueat ab igne & in colat-
 tura ponatur zuccari albi. lib. ij. decoquatur simul cū. 3. ij.
 corticū citri conditorū & subtiliter incisorū: & cum coctus
 fuerit deponat ab igne & supermittatur ambra minutissī-
 me incisa: & storax calamita: & postq; dissolute fuerint ap-
 ponat puluis aliarū rerū p̄ter muscū & bene in corpore: &
 vltimo addatur muscus in odorifero vino. dissolutus in
 corporetur & cū bene frigidū fuerit in vase vitreato repona-
 tur & referuetur vsui vase stante continue per optime obtu-
 rato. Et hoc de quarto tractatu sermonis quarti.

Tractatus quartus sermonis quartus: in quo est sermo de
venenis continens capitula. 36.
De quiditate veneni.



Miquit Salenius quinto de
 simplicibus medicinis.
 Medicine proculdubio
 cōtrarie corpori humāo
 sunt venena siue nomine
 tur perniciose siue asserē-
 tes mortē. siue nominen-
 tur corruptētes corpus
 siue asferentes torsionē:
 siue alijs nominibus. s.
 istis synonymis nō est dif-
 ferentia in illo: b̄mōi. n.

oia nomina pro veneno supponunt: venenū tamē in largo
 suo significato supponit pro omni eo qd pōt corpus aialis
 ad mortē perducere qd cūq; sit illud siue simpl. x vt ignis &
 aqua siue mixtū de quo sub tali significatiōe hic nō agitur:
 sed venenū de quo in hoc agitur tractatu est ad. ppriū & stri-
 ctū significatū cōtractū fm qd supponit pro omni eo qd
 principaliter trāsmutat corpus aialis cui appropinquat trā-
 smutatione perducēte ad mortē: ab ipso tñ substantialiter
 nō trāsmutatū nō faciens illud per manifestā qualitatem
 tantū dictā trāsmutationē principaliter agentē: & proprie
 si cū quātitate parua illud effecerit. **A**it Arist. p̄ma pro-
 bleumatū. p̄bleumate. 47°. **Q**uecūq; farmaea amara sūt
 & fetida: & cū hoc in parua quātitate data sunt corruptiua
 corporis: nō debēt dici farmaea: sed corruptiua & venena
 mortifera. Et Sal. p̄mo. de cōplexionibus. dixit. oēs medi-
 cine que remanēt in corpore fm dispositionē suam in qua
 sumūtur & vincunt corpus & permutant ipm fm aliū mor-
 dū qd sit ille quo corpus vincit & permutat cibū proculdu-
 bio sunt venena corpus animalis corruptentia. **E**t iterū
 ait. res que remanent fm vniuersam subam suā absq; per-
 mutatione & permutat corpus: sunt medicines: sed sunt ma-
 le corruptentes naturam animalis. quapp estimo genus
 medicinarū oium talium vocari venenosum. **E**t Aui. 2°.
 can. tractatu primo. ait. venenum est medicina que corrum-
 pit complexionē nō cum contrarietate tñ: sed cū pprieta-
 tesque est in ipsa: sicut napellus: est. n. venenū corruptens
 oēm corporis aialis nām nō solum cōplexionē: s. eā p̄inci-
 paliter: sed et cōpositionē & interdū vnitatis solues conti-
 nuitatem: acquisuerunt aut venena talē pprietatē corru-
 ptiuā corporis aialis: sicut & oia quecūq; hūt pprietatē
 ex modo pprio suay: mixtionum in productione ipsorū de-
 facto recipiēte talē influxū a v̄tutibus celestīū qui modus
 mixtionis venenorū est ex toto cōtrarius: cū cōtrarietate tñ
 latitudine in plus & minus h̄ntē nō mixtiōis corporis aia-
 lis cui est venenū: aut aialitatis totius: aut spēs aliquatū
 vel spēs vnius solius. **A**it. n. ideo Sal. p̄mo de p̄plexionibus.
Natura veneni oio & in vltimo nāe corporū hoīum est con-
 traria: hoc. n. mō venenū dī a toto genere contrariari aialis:
 & ita suū cōtrarium ad posse corrumpere nitit & ex hac cō-
 trarietate pprietatis contingit qd venena fm plurimū ve-
 lociter perimunt & cum quātitate nō magna. **Q**uidam
 extimauerunt vane qd quātacūq; venenorū quātitas exhi-
 bita interimat: verū res nō est ita: imo oīs res de qua dicit
 qd eius actus est talis exigit certā & debitā quātitatē: cum
 qua sumū efficiat & compleat effectum: a qua si permutata
 fuerit fm magis & minus a suo actu pprio: o delinquēs in
 propriū producet effectū. **E**cce ideo venenum nō in quacūq;
 minima q̄titate corpori illatum alterat illud vel perimit.
Neq; propter illud ait Sal. p̄mo de cōplexionibus opz vt
 dicamus de istis medicinis qd nō sunt de genere venenorū:
 eo qd cum ex eis aliquod minimum offertur corpori nullū
 sensibile nocumentum asserūt illi: hoc. n. modo neq; ignis
 esset calidus: neq; nix frigida propterea qd pars minima
 horum duorum nullam sensibilem & manifestam nostris
 allata corporibus efficiunt passionē. **Q**uātas tñ cū qua
 venenum est potens propriū perficere effectum toti gene-
 ri eius nō est certo limite designata: sed est latitudine ma-
 gnā h̄ns in qua venena valde abinuiē differunt. quedā. n.
 cum quātitate parua multum agere potentia sunt. vt ver-
 bi grā. cum pondere vnius grani ordē: quedā nō nisi cū
 magna satis respectu illius parue. vt verbi gratia. cum pō-
 dere. 3. ij. vel. iij. Et quedam sunt inter predicta media cum
 cuius mediū latitudine quedam magis appropinquat q̄si-
 tati minori & qdā maiori. **E**t q̄uis oēs spēs aialis ha-
 beat rē aliquā sibi contrariā in modo mixtionis dicto illa
 tñ res non est homini nota nisi in paucis de quibus aliqui
 incidenter: sapientes scripserunt. **I**deo qd tractatus iste de
 venenis

Et cum mi-
 rabile.

Ad dū
 etra vene-
 ni etibit
 ra ierit

venenis aliorum animalium ab homine non dicabit nisi
quod ad sciam eorum que in relatione ad hominem sunt venena et
necesse occurrunt. Notauerunt autem sapientes philosophi et medici
quod ex varietate modi mixtionis contingens est quodam oibus speciebus
aialium fore venena: quodam multis speciebus: et quodam paucis:
et quedam vni tantum ut inferius patebit. Et modus quidem
veneni ad interimendum hominem ut dixerunt sapientes est quod
venenū quicquid cum sua substantia vaporosa quicquid qualitate in aiali altera
rando potest post partem incipiens ab ea cui prius obuiat pan-
bulat donec puenit ad cor. Cuius est oibus venenis siue ab
intus, siue ab extra appropinquat petere cor. quoniam si venenū
ex modo sue mixtionis sit toti corpori aialis prius: magis tamen
prius eius membrum principaliori quod est cor: terminat quod mor-
veneni localis in corde: non quod cor ipsum attrahat in quantum
venenū aliā qualitate manifesta vel occulta: sed ipsum venenū
cui proprietate nobis occulta ipsum cor petit destruere tamquam
potissime sibi prius: quare ad cor omni festinatione conuertitur et
adiuuat citā transitione eius in cor: quod venenū ad suā nam
venenosam puenit quod de corpore attingit membrum hu-
morosum siue spirituosum: quare extensus augeat eius veneno-
sitas: quare de facili et ab extremis ad cor transire: pperat.
Et hinc est quod accidētia cordialia mala prius manifestant
cui vehemētia quod accidētia membri cui prius obuiat cui vehe-
mētia patefiant: accētia et membrorum mediātiū inter ea. Et
voluerunt quod venenū post cor petat alia membra principalia. v. g.
cerebrū et epar ut oium principiorum machinā corrumpat: potest
tamen dicunt esse quod venenū principalius pueniat ad cerebrum et
epar: sed in eis non terminet: sed transiat ab eis ad cor: de-
clarat autem hoc quod in membro cui occurret primo venenū p-
tinet de spiritu oium principalium membrorum et quod quis quilibet ipsorum spi-
rituū a veneno alteret: tamen contingens est vni altero prius alte-
rari: ut infra patebit in de veneno scorpionis. si ergo prius
alterat spiritus vitalis et est illud est semper plurimum: quoniam sicut ve-
nenū principalius prius cordis: et est spiritus vitalis a corde si-
ne medio alicuius transmutationis in membra pductis: tunc
prius transibit venenū in cor quod in aliud aliorum principalium:
spiritus. n. sentiens contrarietatem veneni fugit ab ipso et retrahit
in suū principium velut in arcem: et sequit cum venenū suū que-
res perimere prius vbi in illud principium et signū fuge spiritus
a membro est quod humiditas membri illius corripit et putre-
scit: quod derelicta a suo naturali calore et spiritu illā gubernātes: si ve-
ro alteret prius spiritus aialis: quod est semper plurimum post spiritum
vitalē: cui ipse in arcem cerebri a qua p-
diit reuertat venenū
illū fugādo et alterādo. alia. psequendo prius cerebrū petet.
Et sic si prius alteret spiritus nālis cui ipse in epar redeat a quo
prestitit venenū illū fugās prius in epar deueniet et veniens
ad cerebrū vel epar ilico ab eis ad cor dirigit: a corde autem
ut dixerunt: alia et coadiuuatibus principalibus venenū in
oia corporis membra diffundit. Non enim potest stare principalia
durante vita aliorum membrorum: quoniam continue super ipsa spiritum in-
fluat. talē autem qualē habet ea influere necesse est: quare cum in-
fectū spiritum veneno habeat venenatus ille labet in membra.
Et ad hoc cōe et vltē totius corporis nocumētū ex veneno
pueniēs: et quod egritudines ex eo pueniēs cōes sunt: et non
pprie. Attēdens Auer. de venenis determinauit in 4^o cano-
nis: vbi de morbis cōibus et toti corpori vltibus tractauit.
Mibi autem consideranti primam terminationē propriam
simam contrarietatem veneni ad cor de eo in sermone de
membis spiritualibus determinare placuit.

De speciebus venenorum in generali. Cap. ij.



Enena multifaria distinguuntur quicquid
quod penes diuersitatem principio-
rum quibus operantur semper quā dixit. A. 6^o quarti.
cap. 2^o. quod eius species sunt due. vna est efficiens
operatione suā cum qualitate suā quod est in ipso. s.
cui aliqua primarum qualitatū quoniam inesset rei in
ultimo gradu suo vocantur huiusmodi venena proprie medicine ve-

nenose. Et alia est efficiens operatione suā cum forma suā et
tota substantia: que operatio sic pueniēs dicitur puenire a qualita-
te occultas: siue proprietate siue spiritualitate siue forma specificā
et ista sunt que proprie vocantur venena absolute. Dixit
Auer. in suo tractatu de venenis oēs species mortiferas. i.
venenorum partitū in duo genera sub quibus sunt species infini-
tę. scilicet: quod prius est eorum que occidunt forma specificā: quod
proposita sunt ex quatuor elementis et in vnoquoque illorum in
mixtione ipsorum est singularis modus. s. mixtionis et resolutio
de illis semper contrarietate illorum repertorum donec ex eis est factū
quod vni. s. operatio forme specificę: ita est in specie illorum que
occidunt forma suā: que adepta sunt formā vnam ex mixtione
elementorum que infusa est inde et facta est prius vite hois: quod
spiritus eius et epiglotti qui regit ipsum: et ista sunt succus lactu-
ce et napellus et quodam species titimali. et est lapis ru-
beus filius carbonis: et genus eorum que occidunt a forma cōple-
xionata. i. qualitatibus primis illius et sunt triū species: vna
est que occidit per caliditatem eius mirabile: quare extinguit
calorem nāle: ut lucerna in prospectu magni ignis extinguitur
vel per solē maxime calidū: ut cum est illi calor. Dixerunt ta-
men ppetes. quod de venenū de quo huius agitur agit in aiali respectu
cuius est venenū cui proprietate suā: ut patuit in cap. precedē-
tis veritū a veteribus dicitur est: quodam eorum operari cum prop-
rietate: et quedam cum qualitate: et que operantur cum proprietate sunt
illa oia: quibus accidētia non dico oia: sed quodam inducunt non
videtur posse reduci: ut pueniat talia ab aliqua qualitate
prima quoniam quicquid qualitas ipsa sit excessiua: exemplum ponunt
in napello a quo quodam pueniūt accidētia: que non p-
tinent a caliditate eius: quoniam ipse ponat calidū in fine
quarti gra. et quod operantur cum qualitate sunt illa a quibus oēs
effectus pueniēs: et pueniant a proprietate quodam eorum: p-
tinet reduci in actione qualitatū illi proprietati p-
iunctarum: ex
plū ponit in opio et euforbio: accidētia. n. ab opio pueni-
tia p-
tinet reduci in frigiditate eius et accētia euforbi in ipsi
calitate. et Auer. quod in tractatu suo de venenis: hanc quali-
tatem agentē non se sola: sed simul cum proprietate vocauit mira-
bile. dixit. n. cum caliditate mirabili cum frigiditate mirabili.
et sic de siccitate et humiditate. Et vere est mirabilis et admi-
randa si quis consideratis quantitatis paruitate agentis paruita-
te tēpus breue sue actionis: et effectus intensionē. Auer.
quoque ad denotandum quod de qualitate non se sola agentē: sed
simul cum proprietate intēdebat in exemplis suis geminatur: quod
tate dicitur: quod illa qualitas est: sicut calitas inflāmās: aut fri-
giditas stupefaciēs. quasi dixerit. non sicut calitas absoluta
et non sicut frigiditas absoluta: sicut calitas: que plus potest
quod absoluta: et sicut frigiditas: que plus potest quod absolu-
ta: et hanc maiorem potentie acquirunt a proprietate
cui coniungunt. Et hoc quidē membrum predictę diuisionis
subdiuiditur semper numerū qualitatū ipsarum singulariter et
cōposite. Singulariter quidē: quod quedam venena sunt cala:
quedam frigida: quedam sicca: et quedam humida: quoniam. n. hu-
miditas se sola agens sit remissa actiuitatis: neque transcedat
gradū 2^{um}: ita ut non sit ut sic potest interimere hominem: tamen con-
iuncta proprietati efficit per ipsam multe actionis et extendit
ea mediāte ad gradū 4^{um}: quod significat Auer. cum vbi supra
dixit. cum humiditate mirabili: sicut dixit: et de aliis qualita-
tibus. Et proprie eas ab eo assignatas: et ad pfirmandū hoc Ro-
geri^{us} adduxit. quodam exemplum posuit a Sal. de quodam
morbo in somno a quodam serpente qui excitatus a somno non
potuit surgere et tractus per manum eius caro separata est
et ossa denudata apparuerunt: ex qua tā veloci putrefactio-
ne carnis Sal. probauit eam processisse ab humiditate: et
sic venenū illius serpentis fuisse humidum. Et quidam
item dicunt. quod humiditas potest accidere per malam qualita-
tem de foris acquisitā in re: ut per de piscibus affatis diu refer-
uatis: et postea comestis frigidis. Et alij dunt quod humiditas
potest interimere quoniam p-
iungit sube multū grosse opilatione: ut

Subdiu-
sio.

Secunda
distinctio.

In fungia malis: p^m modus dicendi est melior. Cōpositi
ue vero sic. q^z quedā venena sunt calida z humida: quedā
calida z ficca: quedā frigida z hūida: qdā frigida z ficca.
Secunda distinctio venenoz est sumpta penes diuersitatē
mēbri vel mēbroz qd vel que venenū post corpius ledit:
de qua diuisione dixit Aui. q^z de venenis sunt. quedā que
agunt super vnum z idem membrum. s. determinādo sibi
ipsū cū sua p^prietate post corā sicut lepus marinus agit
super pulmonē z catarides super mēbra vine. Et quedā
agunt super totū corpus non determinādo sibi. per p^pri-
etatem aliquod membrum sicut opium z euforbium.

Tertia dⁱ
distinctio.

Tertia distinctio est sumpta penes modū p^ductōis vene-
ni sunt. n. qdā eoz que sunt p^ducta a nā talia per intrinse-
cū modū suū mixtionis ex p^prijs z nālibus p^pncipijs ipso-
rum: z quedā sunt p^ducta talia ab arte: z vocant^r p^pma na-
turalia z secunda artificialia. Et p^ductoz a nā quedā sunt
a talia: aut partes eoz siue essentielles siue superfuitates z
quedā sunt plāte seu conformia plātis sicut fungiez qdāz
sunt minere. Et p^ductoz ab arte: qdā sunt p^ducta ex
medicinis z quedā ex cibis. Et hoz qdā sunt simplicia: z
quedā sunt cōposita. Et hoz quedā sunt facta ex nō vene-
nosis: sicut caro assata cū per artē calida ilico inuoluitur z
nō permittit vapor eius expirare: z qdā sunt facta ex vene-
nosis vt argentū sublimatū: z plūma venenoz cōpositoz.
Quāuis. n. in p^positōe artificiali vel tractōe alicuius rei
ex alia vel alijs quocūq^z mō deperdat^r forma subalis illius
rei vel rerū cū deperditione p^plonis illius vel eaz: ad cui⁹
p^plonis deperditionē sequit^r deperditio oīum aliarū quali-
tatū: z vt sic venenositatis eius vel eaz non est hoc. necesse
verificari nisi deperditione oīum qualitātū specificarū: non
aut generaliu: z iō q^zuis deperdat^r qualitates seu virtu-
tes secūde fm spēm nō est necesse deperdi eas: que fm ge-
nerū: z iō infuerunt p^dicta dicētes: q^z lz illud venenosum
tractū vel p^positū siue quolibet aliter p^ductū. per artē nō
seruet venenositatē specificā eoz ex q^b p^ductū nihilomi-
nus pōt h^{ab}ere venenositatē in genere z reponi i genere vene-
noz: lz nō in eadē spē cū illis. Et tu p^po verificatione p^pedi-
ctoz cōsidera que dicta sunt in sermone p^pmo: vbi de rema-
nētia qualitatum cibi in sanguine fuit facta mentio.

Quarta
distinctio.

Quarta distinctio venenoz est sumpta penes velocitatē
z tarditatē impressionis eoz: q^z quedā velociter z in tpe
valde breui occidūt: z quedā respectu dictoz tarder z in tē-
pore lōgior: z p^pma dicunt^r venena fortia: z scda dicunt^r de-
bilis. Ideoz nō est vt putauerūt quidā q^z nō sit venenū ni-
si qd in tpe valde breui perimit aīal. Ait. n. Aui. q^z cū ve-
nenū peruenit super membrum pōt est q^z sit effectus eius
post tēpus: z. n. quēadmodū vniq^z agēs hūis limitatā
potētia actionē suā cōplet in tpe limitatū: in quo toto tpe
agit: licz fm quāldā partes ipsius tēporis insensibiliter z
occultas ita cōsistit z venenū cū sit de ipsis agētibus. Et p^p
hāc cām cōtingit q^z venenū aliqd stabit in vtre vel in mē-
bro aliquo extrinseco cui occurrerit ad tēpus in quo: q^z
insensibiliter z occulte agit nullus siue actionis percipiet
effectus: hoc tñ tps nō est pūctualis sed est hūa latitudinē
magnā in qua diuersa venena diuersis t^pibus suos manife-
stant effectus: que diuersitas p^pncipaliter cōtingit ex parte
varietatis p^prietatū suarū: quibus venena sunt: quibus
sichūt q^z in tāto tpe occidant. Et pōt diuersitas ipsa se-
cundario iuari ex multis. p^pmo ex parte qualitatis cōiun-
cte p^prietati veneni illius. nā que calida sunt inquantū ta-
lia velocius agūt q^z frigida: z ficca q^z humida: q^z caliditas
est qualitas magis actiua q^z frigiditas: z siccitas q^z humi-
ditas. Et iterū venena calida inquantū talia citius perue-
niunt ad cor q^z frigida inquantū talia z ficca q^z humida.
Verū si venenū frigidū tā cito perueniret ad cor: sicut ca-
lidū: frigidū citius interficeret tāq^z magis p^primū rei vite.
Secūdo ex parte modū sube ipsoz venenoz fm quē que

sunt subtilioris sube velocius agunt z que sunt grossioris
tardius. Tercio ex parte p^plonis recipiētis ad faciliter
vel difficulter recipiēdū ex pte sue p^plonis aut sue p^plonis.
Quarto ex parte rep^r extrinsecus occurrentiū hūitū
velocitare aut tardare actionē venenoz: parius. n. potius
vini subtilis h^{ab}et velocitare venenū frigidū: multus aut re-
tardare: sic z quecūq^z medicina tyriacalis exhibita h^{ab}et re-
tardare cuiuscūq^z veneni actionē. Et hinc est q^z reperit^r
venena agētia interdū cū spatio multo t^pis: vt qdā ad ānū
qdā ad mēses vel ad mēsem: vel ad dies vel ad diē: vel ad
horas vel ad horā: imo z in momētis vel momēto puter^r
pericietia frequenter edocuit. Et est p^pdicta diuersitas reper-
ta nō solū in venenis spē diuersis: sed et in indiuiduis eius
de spē: videmus. n. vbi grā. caninā rabie aliquādo in qua-
tuor diebus manifestare suam actionē: z aliqū tardare ad
dies multo s^u vel menses: vt suo patebit cap^o.

Quinta distinctio venenoz supra est penes modū subaz
suaz: siue penes modū suaz p^ponū: penes modū suarū
p^plonū: penes quē quedā sūt subtilia: qdā grossa: z que-
dam medio modo se hūtia. z quilibet modus sube pōt re-
periri cum caliditate vel cum frigiditate. De caliditate p^p
in napello qui est subtilis sube: z in argēto sublimato qd
est grosse sube. De frigiditate p^p in veneno scorpionis qd
est subtilis sube: z in fungis malis qui sunt grosse sube.

Sexta distinctio est sumpta penes modū impressionis ve-
nenoz: de qua dixit Aui. q^z oīs spēs venenoz interficit aut
p^pmutatiōe p^plonis vt napellus inducēdo malā p^plonem
calidā: z venenū scorpionis inducēdo malām cōplōnē
frigidā: aut interficit cum putrefactione. s. mordicando
z corrodendo vlceraudo: z tandem membrum corrupē-
do z putrefaciendo: vt canarides. supplez: quedam inter-
ficiunt vtroq^z modo: vt arsenicum: z hanc eandem distin-
ctionem inuait Sal. 3^o simplicium.

Septima distinctio venenoz est sumpta penes formā im-
pressionis eoz: quedā. n. p^pocursu ad corpus debilitat z
tarde imprimūt: z cū perseverant fortificant in agendo: z
quedā eo: p^pmo occursu fortiter z velociter imprimunt:
z cū morant^r debilitant: z quedā equalit^r in actiōe perseue-
rant a p^pncipio vsq^z ad finē. Et oīa qd putrefaciētia sunt
de primo mēbro. Ait. n. Sal. p^pmo de simplici medicina.
Medicine que interficiunt p^p id qd faciunt de corosione z
putrefactione: qñ eoz mora plōngat in corpore sunt for-
tes. nā oīs res que putrefacit fm lōgitudinē t^pis addit pu-
trefactionē: z p^prie qñ est in loco calido z hūido: qñ oēs
res: de quaz p^prietate est receptio putrefactiōis nō putre-
fiunt nisi cū calefactiōe z humectatiōe. Et dixit. iste medici-
ne sunt sube grosse terree que cū residēt in corpore putre-
fiunt fm lōgitudinē t^pis. i. ad actū putrefactiōis reducū-
tur: z corrodit tūc z putrefit illud ex mēbris corporis. cū
occurrūt p^p illud. Et hinc est dixit Sal. q^z medicine multe
huius gñis nō interficiunt postq^z sumunt nisi p^p tēpus lō-
gum. Et Aui. dixit. putrefaciens quāto plus remanet in
corpore tāto plus est effectus eius: deterior. Et. n. ad p^ples
partes extenditur eius putrefaciēs virtus: sic ergo fortius
z deterior agūt p^pdicta post tēpus: z morā. sup. nisi eis oc-
curratur cū corrigentibus ea z defendentibus mēbra ab
impressionē ipsoz: aut nisi inuenerint in corpore ex dispo-
sitione eius resistētia multā per quā repatiendo longo tpe
debilitēt^r z refrangatur ipsoz actio. De scdo aut mē-
bro sunt oīa venena subtilis z rare sube. Nam venenū le-
ptomere cito penetrat: vnde z cito imprimūt: v^z q^z est cite
z facilis resolutionis post parū spatiū minuit^r virtus ei⁹
z debilitatur ab agendo. Et quecūq^z mediū tenent in-
ter p^pdicta sub membro tertio locabuntur.

Octaua distinctio venenoz est sumpta ex actione eoz per
approximationē p^pinquā vel longinquā ad corpus: que-
dam. n. agunt per cōtactum z sine medio corpori apporxi-
mata

Quinta
distinctioSexta
distinctio.Septima
distinctioOctava
distinctio

mata et aliter non. Et hoc actio magis est manifesta: et quod agunt non per actum soluz: sed et cum medio sicut venenum basilici et plura alia venena occulta. Sunt enim quedam venena ita subtilia: et ita euaporabilia per subtilitatem sue substantie quod solo odoratu occidunt: vel etiam sola euaporatioe intrante per poros cutis transeunte pinde usque ad cor preter quod attingat aial. Et horum occultorum quedam exiunt ad agendum ut a corpore aialis cui appropinquant vel aliquo eius membro qualiter calefiant et incitent ad agendum. Et propter hanc causam illi qui istis vtuntur frequenter inficiunt eis sellas vel stellas vel habenas ut coxa vel pede vel manu calefacta inficiant equitantes. Et hanc potentiam non negant inesse quibusdam venenorum viri scientifici: qui noscunt multa alia agentia nalia mixta solo vapore vel alia occulta qualitate cum medio appropinquata corporis hominis alterare. Sciendum tamen est quedam venena esse tam grosse substantie et tam tarde reductionis ad actum quod retenta in ore ad tempus vel etiam posita in vulnere non profundo ad tempus nulla sensibiliter inferunt lesionem: ut ostendit medicamentum illud quo sagitte venenatur: quod manibus malaxantur aut ore retentum non ledit: imo et non nisi sanguine attingat aialis: sicut etiam quedam sunt sic grosse substantie quod quis interius sumpta ledant: extra tamen appropinquata non nocent: ut per de cerula et gipso. Inquit sapientes omne venenum in corpore aialis respectu cuius est venenum sanguine cum sua proprietate congelata: etiam si non habuerit in hoc auxilium qualitatis: quodvis et multa magis si a qualitate acceperit auxilium: caliditas enim secundum Galenem congelat siccitate et frigiditas spissitudine: quodvis sententia in re modica discrepat a sententia Galeni. ut dixit Avicenna. secundo casu. tractatum primo. capitulo tertio.

Et ex dictis potest eligi venenorum alia distinctio. Et est quod quidam sunt venena actu que primo occurrunt potest agere in corpus preter quod a corpore actuent. sicut sunt venena aialium actu viuente: et quedam sunt talia potentia que non agunt in corpus nisi aliquo modo actuentur ab eo: sicut sunt que sunt supra ex plantis vel mineralibus vel aialibus mortuis: et idem dicit Avicenna. plura venenorum mutantur a corpore non tamen omnia. Dixerunt tamen sapientium quidam: quod que venena sunt absolute non agent actuatioe. Medicine autem venenose actuatioe egent quodvis minori quod alie medicine non venenose. Et Solinus quod dicit quod Apollonides testatur in scythia feminas nasci que bicie vocantur: et has in oculis pupillas geminas habere et perimere visu si que forte irate aspexerint: et quod de his sunt in sardinia etc.

Ad sciendum quo venenorum est deterius et quod quibus naturis regionibus et temporibus. Cap. iij.

Inquit Avicenna. venena agentia cum proprietate deteriora sunt agentibus



cuius qualitate: cuius signum est quod in valde minori dosi exhibitum occidit. Et causam assignat: quia venena agentia cum qualitate non sunt venenosa per intensam venenositatem: cuiusmodi sunt agentia cum proprietate: quare nec tantam malitiam imprimunt. Proprietates enim superabundant qualitati in fortitudine actionis et intentione malitie: et causa est: quod proprietates priatur principio formaliori et proportioni virtutis: qualitas vero principio magis materialiori. Coplioni: quare tamen tantum potest qualitas coniuncta remissile proprietati quod tamen potest ipsa proprietates intensas absque qualitate intensas tamen stringeret quod proprietates veneni intensas coniungeretur qualitati eius intensas: tunc illud venenum omnibus aliis foret deterius. Et asserunt sapientes: quod venenorum agentium cum proprietate deterius est quod est sumptum ex aialibus deinde ex plantis: et ultimo ex mineralibus. Et de his inferi in particularibus capitulis apparebit: habent tamen predicta veritates facta comparatione totius latitudinis ad totam latitudinem: si enim partialiter coparentur non semper essent vera que deca sunt: nam non est dubium quod est dare aliquod venenum agentis cum qualitate ut quod agit cum qualitate ultimi gradus quod est de-

terius aliquo agente cum proprietate: ut quod est in extremo proprietatis versus minus forte. Et si non est dubium quod est reperire aliquod venenum sumptum ex plantis quod est deterius aliquo sumptum ex aialibus: et potest aliquod sumptum ex mineralibus quod est deterius aliquo sumptum ex plantis vel aialibus: et dicunt tamen in hac comparatione: quod etiam in omnibus aliis sequentibus de pre-supponi regula Galeni de comparationibus. Secundo complectionem que est quod cetera sunt paria preter id cum quo fit comparatio semper pre-supponendo quod unumquodque comparatorum exhibeat in dosi sufficienti ad suam actionem: et non supercedat aut deficiat. An autem venenum calidum sit deterius frigidum cum referunt ad idem corpus non concordauerunt sapientes in rationibus ipsorum: quidam enim dixerunt venenum frigidum fore deterius: calidum duas causas assignantes: quarum una est: quia frigiditas cum qua agit est rei vite contraria et ipsi vite inimica: quare per se in opera nature non intrat. Secunda est: quia tunc actio pervenit inter prius et inter ipsam frigiditatem et caliditatem corporis inatam: et actio cum cadit inter contraria fortior redditur. Et alii dixerunt oppositum. scilicet quod calidum est deterius frigidum: etiam duas causas assignantes: quarum una est quod caliditas est qualitas magis activa quam frigiditas: imo et ceteris qualitibus: ut omnes concedunt philosophi. Et secunda est quod caliditas est subtilians et aperies meatus et motum faciens: quare facit ut perveniat venenum in fundum corporis: et perveniat ad cor cum virtute minus refracta: quare fortius existens fortius impunit: et puto dictum istorum fore verum. et quod plus faciat ad imprimendum maiorem actum caliditatis quam fortior actio actionis inter contraria: et si plus faciat minor refractio veneni calidi quam iniuncta frigiditas et adiuvat ad impressionem veneni calidi dispositi propter subtilitatem coplioni per quam facilius transit et ob hanc causam est reperire venena coniuncta caliditati intensiori malitie: et plura quam coniuncta frigiditati: et ad hoc fortasse aspiciet Galenus tertio de simplicium medicina. ait quod de medicinis que interficiunt cum frigiditate sua non est aliqua que in genere suo sit interficiens: imo non interficiunt nisi per quantitates suas: sicut non extinguit ignem multum aqua parva. aut lignum minus humidum positum super ipsum. Et dissenserunt sapientes in solutionibus quodvis qua querit cui complectioni plus noceat venenum frigidum et cui plus calidum. an calidum an frigidum. Quidam enim dixerunt venenum frigidum plus obesse complectioni frigide: duas adducetes rationes: quarum una est symboleitas coplioni: per quam citius et facilius agitur et recipit. Et secunda est minor resistetia ad venenum a corpore facta frigide coplioni cum sit ipsum debilius virtutis corpore coplioni cale. Et propter oppositas causas dixerunt venenum frigidum minus obesse nunc cale. Quidam vero alii dixerunt oppositum. scilicet venenum frigidum magis obesse complectioni calide asserentes rationes tres: quarum prima est fortior actio operationis que cadit inter contraria: et secunda est: quod deducit ad lapsum dissimilem qui deterior est similis: et tertia est: quod melior: quia pervenit ad cor cum virtute minus refracta: quoniam operatur ad ipsum subtiliatur a caliditate et inveniet meatus amplos. et huius sententie fuit Galenus cum ubi supra dixit operatio medicinarum que in naturis suis sunt frigide perniciose in naturis calidis est velocior et manifestior. Et ratio est dixit ipse. quod in istis medicinis non est potestas ut interficiat donec perveniat earum frigiditas ad cor et interficiat ipsum: et tunc oportet ut iuvenit ineundo ad interiora postquam dividunt in partes parvas et subtiliatur: et hec est res: que non est in istis medicinis per naturam: quoniam sunt grosse tardi motus: et non acquirunt ex seipsis penitus divisionem in partes parvas et perfectior nem in incessu ad interiora corporis: imo indigent caliditate de foris que incidat eas: et subtiliet ipsas et dividet eas in partes parvas et facit eas pcedere et penetrare in meatus minus: et hoc sub ratione cause agentie: et est attractio venarum pulsantium: attrahunt enim in dilatatione sua totum quod

Et venenum calidum sit deterius frigidum.

utrum venenum calidum aut frigidum plus noceat coplioni calide aut frigide.

appropinquat eis et altera stat sub rōne cause elementalīs et est subtilitatio eorum modo corporib⁹ frigide cōplōnis vene pulsatiles sunt debilioris attractionis q̄ corporib⁹ cōplōnis calide et nō est eis possibile: vt diuidat subam frigidorū velociter in ptes paruas ppter debilitatē caliditatis eorum: et cā etiā est q̄ qñ tardat medicina frigida et plōngatur mora eius p̄sequitur necessario eam in longitudine tēporis q̄ ipsa alteret: et ppter illud digeritur et decoquit multoties: et iōcirco dixit Gal. ibidē venena frigida quāto plus morātur in corpe tanto min⁹ sunt suspecta: hoc tñ dictū Gal. habet veritatē qñ longitudo morie eius in corpe foret ex debilitate inati caloris corpis suscipiētis: q̄ non posset eas deducere in actū. Medicina autē oīs non agit p̄us in corpus q̄ reducat in actū ab inato calore eius. Secus foret si longitudo morie medicinie pueniret ex magna ipsius q̄titate per quā resisteret actioni caloris: vt non posset eam totam simul in actū reducere: sed reducat partē post partē: qm̄ talis medicina sic morās esset magis suspecta ppter p̄tinationē maiorem sue actionis per ptes in actū reductas: ac etiā q̄ calor ipse inatus agens q̄ debet resistere venenositati illi: medicinie per diuturniorē actionē magis debilitat: vñ et minus potēter postea resistit. ¶ Auicē. aut in r̄missione sua in hoc quesito. dixit. tenēs quasi medium inter p̄dictos q̄ nō cumētum narcoticorū. i. frigidorū venenozū ex parte debilius est: et ex pte fortius: quēcūq̄. n. horum erit dominās erit iudicium ei. Inq̄tum. n. cōplō cala in corde resistit eis est eorum effect⁹ minor et debilior: inq̄tum inueniūt in corpib⁹ calidis subtilitatiōē sue sube grosse et attractionē per virtutem motus arteriarū et attractiō earū est apud p̄fractionē erit nocumētū eorū in corpib⁹ calidis plus: et p̄cipue cum ipsa sint p̄tia cōplōnis eorum: et sic inuēit: q̄ p̄dicta duo p̄tia inueniunt. et p̄t aliqui euenire: vñ aliquādo aliō non determinatū se ad aliqui illorū: q̄ standū est expientie in his aut bone extimatiōi medici. ¶ Quā autē dixit Aui. apud p̄fractionē. i. p̄strictionē nō d̄z reduci ad p̄fractionē. i. cōstrictionē arteriarū: q̄ vt sic non attrahūt. sed ad venenū ipsū: q̄ soluz qñ p̄fractionē est vena pulsatilis attrahit ipsū. Inuenit autē lra que dicit. apud p̄strictionē et est corrupta q̄ arteria non attrahit nisi apud dilatatiōē: vt dixit Gal. ¶ Quā autē Aui. dixit. Et p̄cipue cum ipsa sint p̄tia cōplōnis eorum: inuēit q̄ nocumētum sit vehemēt⁹ rōne cōtrarietatis: q̄ quidem habet veritatē de vehemētia p̄trarietatis: quia quāto venenū magis est a cōplōne extraneū et remotū tanto vehemētius agit nō venenū frigidū vt notū est: magis est cōplōni cale extraneū: sed secus est de vehemētia velocitatis ipressiōnis ipsius veneni: siue de vehemētia velocitatis corpis cōplōnis calide in recipiēdo a veneno frigidō: qm̄ cum cadat actio iter p̄tia per p̄tietatem ipressiōnis actiōis et effectus ei⁹ receptio retardat: sicut et per similitudinē velocitatis. Et ex verbis supradictis inuēit quid sit dicendū de veneno frigido in cōplōne frigida: q̄ p̄similiter. Nā inq̄tum corpus fride cōplōnis est debili⁹ et minus resistēs et facili⁹ recipiēs pp̄ similitudinē intātū est ei deteri⁹: sed inq̄tum corpus frigide cōplōnis minus subtiliat venenū et minus attrahit et est angustorū meatū intantū est minus ei malū. De veneno autē calo quō se habeat respectu dictarū completionū dixit Aui. q̄ p̄st̄ est iudicandū. Cōplexio. n. calida resistit ei cum expulsiōe eius a corde et resoluit virtutē eius sed ex alia pte arterie calide attrahūt ipsū: quare accidit illud. s. qd̄ est dictū de veneno frigido: et hoc est: q̄ cōtingēs est q̄ plus ledat inq̄tum ei min⁹ resistit pp̄ debilitatē cōplexiōnis fride: et q̄ min⁹ ledet pp̄ coangustatiōē meatum et minorē de ipso attractiōē: et iōetiaz accidit illud. s. q̄ de veneno calido in hoc est standū expientie et bone cōiecture medici: sicut dictū est in frigido. ¶ Quidā autē alij dixerūt q̄ venenū frigidū in cōplōne calida citius ip̄mittit q̄ citi⁹ penetrat: et citius attrahit: et minus ledit: q̄ ei inq̄tum ve-

nenum est magis resistit: cui⁹ virtute potētorū et inq̄tum est frigidum cum p̄tietate qualitatis: et cōueriō separati in cōplexione frigida: qm̄ tardius ip̄mittit: sed magis ledit ppter oppositas cās: et dixerunt q̄ venenū calidū in vtracq̄ cōplexione citius ip̄mittit: q̄ citius puenit ad cor: verū in cōplexiōne calida minus ledit: q̄ fortius ei resistit: cui⁹ fortior virtute: q̄ citius patitur resolutionē: sed in cōplexione frigida: sicut citius penetrat q̄ frigidū: ita etiā et magis ledit: q̄ sibi parū resistit: et parū ab ea patitur vt resoluatur. ¶ Dixerūt sapientes. cōter q̄ in regionib⁹ et t̄pib⁹ calidis venena deterius forti⁹ et citius ip̄mittit: siue calida sint siue frigida: q̄ caliditas regionis et t̄pis. dissoluit virtutem corporis: vnde min⁹ possunt resistere. ampliāt meatus: vñ citius: et cū virtute minus refracta venenū puenit ad cor: sed in regionib⁹ frigidis et tēporib⁹ frigidis venenū qd̄libet tardius ip̄mittit. Iuuenēs tñ eorū minus ledunt: et similitur quorūcūq̄ robustorū: q̄ ipsorū virtutes in regionib⁹ frigidis et siliis tēporib⁹ fortificant: vnde resistunt venenis cum potētia. Senes vero q̄ eorum virtutes et cōsimiliter aliorū debiliū in regionib⁹ et tēporib⁹ frigidis debilitātur magis leduntur ab eis et c.

De solutione quorūdam problematurū: que solent queri circa scientiā de venenis. Cap. iiij.



Isciam de venenis solēt queri plura p̄bleumata: de quibus primū sit istud. An sicut quedā aialia sunt homini venenū ip̄le homo p̄similiter ipsis aialibus: aut aliter eorum sit venenū. Et rident q̄ homo saluus existēs fm̄ se totum nulli aiali est venenū de quo habeat notitia: sed fm̄ quandā partē sui superflui cā est aliquis venenū: sicut habet experientia: q̄ salua hoīnis scorpionē prīmū est bois salua venenū oībus aialibus quorū humorū mō mixtionis modus mixtiōis humorū hoīs a toto gñe aduersat. In salua. n. virtutes humorū corpis maxime ip̄mittunt: que ip̄ressiō maxime sentit cum salua est pura et munda ab alijs humiditatibus: sicut maxime est post digonem ciborū p̄mā et scdā et ante aliaz cibationē in qua dispōne corpus vocat ieiunū: vnde Gale. tertio de simplici medicina ait. eos q̄ remanēt t̄pe longo q̄ non cibātur sentiūt in saluiis suis faldēdine: et si plōngant moram spatio maiore nō sumentes cibū sentiūt in saluiis non solum faldēdine: sed horrendū sapore: aut amarū: et totum hoc ex humorū puenit ip̄ressiōne: et iccirco salua hoīnis ieiunū: fortior est in occisiōe illorum aialium: imo nō ieiunorū salua intātum debilitat a mixtione humiditatis cibi et potus cū ea q̄ ipsa ad perimēdū aial paruiat nullus est effectus. Et hinc est q̄ quētiq̄ aialia mordētia famelica exntia deterioris sunt morbus: et q̄uis salua cuiuscūq̄ hoīs ieiunū potens sit in perimēdū illud tale aial: tñ in hoc vt dixerunt sapientes longe maior est reperta v̄tus in salua hoīs colerici ruffi iuuenis. put iherus etiā dicit. Experientia autē inuēitū est hoīem et viperā se abinpicem perimere saluat q̄uis haly. dixerit q̄ sputum hoīs q̄ anī mali venenoso aduersat si supponat ei: homo autē eger extens et fm̄ se totum pōt esse alteri homini venenū: vt p̄ de leproso: et maxime cancerato: etenim cōsiliū lepra appropinquatē sibi inficit: vnde pereunt: et etiā fm̄ partē: exēplū p̄ in frenetico aut rabido q̄ fm̄ salua suaz mordens venenat alium hoīem: et forte venenaret alia plura aialia que mordet: et de hoc non habeat experientia: q̄ nō est de more hoīnis mordere illarūmo homo fm̄ aliqua ptem sui pōt hūp̄ esse venenū: vt p̄ de eo in quo mā est faciēs antraces aut in quo est sp̄ma corruptū retētum. vt magis patebit in p̄bleumate tertio. ¶ Scdm̄ p̄bleumata sit. quare est q̄ viperā mordēs viperā non venenat eas. Et scorpio mordens scorpionē non corrūpit ipsū: homo autem rabidus morū in rabiez deducit hoīem et perimit. ¶ Et rident q̄ cā p̄me

In q̄bo
gib⁹
p̄tib⁹
venā
m
sio
mō
ant
et
etate

An bō
venenū
cūp̄
aial
ita
q̄
nenū
bomū

Propriū
gd̄
iper
mordens
reperit
inter
cūbō
ad
rabidū
inter
bomū
mordū

partis est similitudo inter eas: simile. n. est cōueniens et amicum: sicut pium est et inimicum. Jōqz dixit Sal. de malitia cōple-
xionis diuerse qd oia que nutriunt et augent: nō nutriunt
et augent nisi suo fili et pueniēti: neqz qd diminiuit aut mo-
ritur nisi suo pmo. Ego tñ vidi apes adinuicē pugnatēs p-
pter nutrimentū querere ex melle posito in aluearijs se ad-
inuicem perimere aculeis et in pugna mori qz plures statim
pūctas. Et rident pro solutiōe secūde ptijs pblematis
q hō rabidus pdidit similitudinē cōplōnis: et puenientiaz
cum alijs hoibus: et si nō oibus saltē qz plurimis eoz: et in-
dutus est pūctatē ad illos: et iō perimit illos. Et ex his in-
ferunt duo. vnum est q homo non rabidus mordens non
inficit rabie moriūz. scdm est q hō rabidus mordēs hom-
nem rabidū: aut homines valde sibi in cōplexione illa acq-
sita propinquum non inficit eum.

Et tertiu pblema sit. An aial non exis venenosus in se pos-
sit effici venenosus ppter qd ab extrinseco ei venenus adue-
niat. Et rident q sic: et qd pōt effici venenosus sibi ipsi et ve-
nenosus alteri: et in sua specie et extra suaz spēm: p hoc de
hoie: hū eniz: et silt qd cūqz aliud aial saltē domesticū pōt
viri regimine maloz: nō tñ venenosus patet ex quo generabit in eo
humor tāte malitie qd si relinquit a regimine nāe corrum-
petur: et in nām venenosaz pueritetur potētē perimere ip-
sum: vt pz de mā antracis: et fm quosdā etiā de colera eru-
ginosa. et iterū pōt humor in se benignus existēs in hoie re-
linqui a regimine nāe: et sic in venenosam puerit nām potē-
tem perimere ipm: vt pz in Sal. 6o de interioribus. et fm. A.
tertij. 10. et 21. de spermate et sanguine mēstruo. Qd aut
posset effici alijs venenosus patet de aialibus que efficiunt
rabiosaz que rabie mordēdo perimūt alia de sua spē et etiā
multa extra suā spēm: vnde perimūt hoiem: imo in hoc cō-
cedunt qdam in hoie ipso posse contingere: et qd pōt homo
effici venenosus nō moris ab animali rabido et hāc vene-
nosaz spēm rabiei ptingere dicūt: ex aliquo humore in cor-
pore aialis generato talis maneriei qd pōt deducere etiā ho-
minē in melicam nām: que erit talis spēs qd disponet ipsuz
ad mordendū tali moris. qd ex eius infectiōe moris etiā
efficiet p similitudine infectus et talis infectio erit rabies: spēs eni
melie infinite sunt. Et cū ab eis querūt qdam de pdictis
admirātes qd est agēs tam malitiosus hūozis cū non iudica-
tur aliud agens posse assignari in corpe sano nisi virtus ipsi
corpi: et vñus non: cum sit posita in custodiā salutē eius.
Et rident dicentes qd vñus p se semper intēdit corpi salu-
tē sui et illā pfit et cōplet qz diu habuerit idoneū sue actio-
nis instrm et mām idoneā in quam agat: et ptingens est qd
mā sit idonea: sed instrm erit incōueniēs: vt qd sit vbi gra-
tūlo disfraciata ad caliditātē multā: tunc eniz aget etiam
ex mā idonea humiditātē extranea venenositatē picipantē
vt mām antracis colerā ziniariāz: vel meliam male spēs. Et
silt ptingēs est qd instrm sit idoneū: sed mā erit rebellis ma-
la: quare non pōt ex ea pducere mām puenientē: sed male
maneriei: vt dictum est. Et ptingēs est vt nec instrm sit ido-
neum nec mā obediens: et tunc multo deterioris maneriei
pducetur humor. Et dicunt hoc experiētia manifestat eue-
nire in hoie sano: ergo et multo magis in hoie egro: et maxi-
me egritudine colerica vel melica vt pz de freneticis et ma-
niacis: quozum moris reperti sunt venenosus.

Quartū pblema sit. an aial nō exis venenosus comedēs
que respectu hois venenosa sunt efficiatur hoie venenosum
sumptū ab eo in escam: et est querere nunqz sit licitū homi-
ni comedere aialia comedētia cibaria hoie venenosa. Et
rident qd siue illud venenosus qd illa comedūt sit veneno-
sum sibi ipsis solis: siue ipsis et hoie ipsa efficiunt hoie vene-
nosaz: de eis edendū non esse: qz illa aialia in se pus nō
fuerint venenosa sicut neqz edendū non esse dicūt de plāta
que in se nō existēs venenosa transplātata est ad locū vene-
nosum. Si aut illud venenosum qd sumūt sit hoie veneno-

sum: non aut aialibus comedētibus ipm: tunc qdāz abso-
lute rident qd illa aialia sumpta ab hoie nō efficiunt ei ve-
nenosa: qm ipsa illud in suam cōuertunt nām: et sic gallina
vtens scorpionibz: et anser et anas vescens buffonibz: pas-
ser comedēs araneas. auis vescens apibz et vespis. turdus
comedēs iusquiamū vel napellū. coturnix sumēs elleborū
et cetera filia non sunt hoie venenosa: sed bona nutritina: et
sic experiētia declarat. Quidā autē alij modificātes p-
dicta dixerunt ea habere vitatē si aial sumens pdicta ve-
nenosa occisus fuerit postqz perfecte digesserit illa et in suā
cōuerterit digonem. Et alij dixerūt. dicta pmo habere
veritatē qm aues pdictae comedūt ex illis venenosis quanti-
tatem parū: sicut plurimū ptingit eis nō hūitibus multā.
Si tñ ptingeret eas multā inuenire et comedere efficeretur
hoie venenosa. Et hi sunt qd pbiēt turdos degētes in locis
in qbz abundat iusquiamus vel napellus: et coturnices in locis
in qbus abundat elleborus: et gallinas et anseres degentes
in locis imūdis: et vbi abundat buffones et alia reptilia ve-
nenosa ab aulis pncipiūz et mensis eoz. Et supia habi-
tis aut patuit. qre pdicta venenosa nō sunt pimeria dictas
aves hoiem autem perimūt: qm modus mixtionis eoz nō
pziatur modo mixtionis illarū: sed bene pziatur modo mi-
xtionis hominis. Et adiuuat ad hoc qd vie in hoie ample
sunt in illis aut auibz stricte. Et qd calor illarū auium for-
tior est calore hois: vnde pōt spoliare venenosum a natura
venenositatis: et maxime cum trāseat in eis p duos vētres.
Et p similitudine dicēdum est de qbusdā aialibus comedēti-
bus serpētes: sicut est corvus et similia.

Quintū pblema sit. An venenosum sit venenosum fm
se totū: ita qd quelibet pars eius sit venenosa. Et rident qd
si tale venenosum fuerit de nō potētibus pueri in corpus
hois: de quozum numero sunt multa aialia venenosa ipm
fm quālibet sui partem dosum pstituentēz est hoie venenū.
Si vero sit ex potētibus nutrire et pueri in corpus homi-
nis: tunc non est neciū qd fm quālibet sui partes sit vene-
nosus: sed ptingens est fm aliquas partes ēē venenosus et fm
aliquā non: imo ptingit fm eas effici nutriēs saltem medi-
cinalē: vt pz de viperaz que fm aliquas sui partes est ab ho-
mine incōuertibilis et irreducibilis ad nutrimentū. et fm
caput et caudā per semissem: et fm alias partes intermedias
est pueribilis et potēs nutrire hoiem quapropter ablati-
capite et cauda datur in nutrimentū hoie in pluribz egritudi-
nibus: maxime leprosis et est liberās eos.

Sextū pblema qd pōt elici ex pdictis sit istud. An sit li-
citur medico exhibere venenus. et rident qd hoie sano nul-
lo modo est venenū cōcedendū etiā in quālibet minima
quātitate siue fuerit venenū pueribile siue non: qm omne
venenosum alterat et pmutat complexionē hois. sani eā la-
bere faciendū in malam: hoc aut facere non lz medico enti-
posito nō in ruinā hoium sed in custodiā sanitatis eoz. Et
hinc est qd mādatum est medico nemini dare medicinā ve-
nenosā: quā si dederit venit pena capitis pūiedus: lz ho-
mini egro aliqui pceditur medico exhibere venenosum: nō
qdem pūrum: sed refractū vt cum tyriacalibus suis corre-
ctum: put docet auxiliatrix medicina. Et ad ipm dandū
cōpellitur medicus altera duarū causarū: quarū vna est euz
oportuerit obuiare egritudine forti cui necesse est fm casū.
citratū vt ei fortis medicina respondeat. Et istō modo in
sabara opium est pcellum: et in lepra caro tyri. altera est qm
illud venenosum correctum foret factū bezaar alterius ve-
neni pcellum: et hoc modo cōcessum est medicamē de cā-
taridibus in moris a cane rabido et zuzorbium et castoreū
in veneno scorpionis: et sunt pcella alia plura put in parti-
cularibus capitulis apparebit. Et ex solutiōe huius pble-
matis possunt redargui medici vtētes medicinis solutivis
non benedictis in regimine sanitatis: de qbus scriptum est
ab Jpoc. in affo. sana habētes corporis farmacijs vt diffi-

An vene-
nosū sit ve-
nenosū fz
se totum.

An sit lic-
itū me-
dico ex-
hibere
venenū.

eile. Neq; minus redarguntur medici formidolosi ad exhibenduz medicinas fortes cū eas res infirmitatis exegerit. Et in sermone qdem de regimine sanitatis ad retardanduz senectutē patuit vyperas exhiberi.

An aliq
venenum
possit esse
bezarar ve
ment.

Septimū pblema est. An sit verū q dictuz est in pblema te pcedenti. i. q aliq venenū possit esse bezarar veneni. Et rident q sic taz suiipsi? q; etiā alterius suiipsi? vt scorpio ipse enim pstritus z suppositus pūcture scorpionis liberat a pūctura eius venenosa. Et velpa pstrita super pūctura vespæ z plura alia de qbus dicit in picularibus curiā res pectū autē alteri? veneni multa venenosa sunt bezararia: vt pz de carne tyri que posita i tyriaca cūctis obstat venenis. **N**otant tñ q de venenis que possunt esse bezarar qdam sunt talia fm se tota: z qdam fm pattē sui vel partes. fm se tota: vt patuit de velpa contrita in pūctura vespæ appositā fm vero partē vt pz de vipera que abiectis capite z cauda z viscerib? si pteratur z ponatur sup modum vipere effici tur ei? bezarar z sanatur: q miratur q eiusdē aialis vel plā te aliqua ps sit venenosa: z aliqua bezarar aliqua pars sit ci balis z aliqua medicinalis. Cum psideant partiū eorū diuersitates varias hñtium cōplones. varios modos mixtionis: z varios modos suberz exinde a celestib? recipientiuz diuersos influxus p quos adipiscunt varias z diuersas spālitates: imo z aliq oppositas p partes hic sumēdo taz suz perfluas q; eēntiales partes. n. oēs aliq totuz integrātes q;uis sint cōpossibiles toti p nām totius: non tñ sunt cōpossibiles iter se p nām partis. **Q**uid enī mirandum cum aspiciamus granū psilij tam parue q;titatis existēs habere partes tam diuersarū virtutū vt sit cortex eius fridus lenitiuus z medulla cala z adustiuā. **E**x supradictis notant q pōt elici de aialibus vna distinctio q talis est: q an maliū alia sunt venenosa fm se tota: vt basilisc? z tyriacā la quā vidit Sal. in alexādia. Et alia sūt venenosa fm partē: z horum qdam p suuz vaporē vt basiliscus: alia p anhelum: vt buffo. alia fm caudā vt scorpior: alia fm fel vt leopar: alia fm cerebrū: vt gatta: alia fm saliuam: vt canis rabidus. alia fm sanguinē vt piscis qdam marinus z hō leprofus. **E**t pñr de plātis pōt elici pñlis distinctio: vt sint earū qdam venenosa fm se tota: z qdam fm partē. Et alia que fm succū vt coriandriū humidū alia fm radicez vt cicuta: alia fm fructū vt anacardus: alia fm semine: vt iusqam? z alia fm folia vt oleander. De his autem omnibus pñmilibus inferi? in picularibus dicitur.

An aliq
venenum
possit esse
venenum
hois talis
bezarar.

Octauū pblema ex pcedētibz hz originē qd est q cū dictum sit vñquodq; venenum esse pñm hōi ex toto gñe ai modo sue mixtionis. vnde videtur oia in hoc esse silia quoniam vñm possit respectu hois esse venenū z aliud bezarar cum videat pñnere: qd dictuz est ad pñrietatē non ad similitudinē. Et rident q q; venena oia sint similia in hoc q oia perimant hominē ppter oppositionē suorū modorū mixtionis ad modū mixtionis hominis. Nihilominus cū hoc stat q in modo mixtionis. quedā possunt eē contraria quibus dā: qd pz pñderanti complexionē hominis in medio locatā qua lz discedere fm oē extremū. **M**odo sic est: q venenoz qdam discedunt ab homine ex parte calidoz: quedaz ex parte frigidorū: sic de alijs extremis. Et tunc q;uis calida z frigida contrariantur homini z perimant ipsum: tamen etiam ipsa sunt contraria inter se z perimunt calida frigida: z frigida calida: sed de hoc amplius dicitur infra capitulo nono.

An aliqua
plāta n ve
nenosa pos
sit fieri per
artē vene
nosa.

Nonū pblema. nunqd aliqua planta nō venenosa possit effici p artē venenosa. Et respondēt q sic trib? modis fz auctores agriculture: vno modo p transplantationē ad alia regionēz pōt non venenosa effici venenosa: z ecōuerso sicut arbor que venenosa erat in egypto transplantata in alia regionē facta est fructifera z cibalis: ita z ecōuerso: plāta nō venenosa transplantata ad locum venenosum effici pōt ve

nenosa nutrimentū recipiēs venenosus. scdo modo p subtractionē plantarū malarū venenosar de loco vbi est plantā nō venenosa. **L**unt enim in loco illo erāt plante venenose attrahēbāt ex terra vnaqueq; nutrimentū venenosū ei cōsimile: sublati vero ipis illud nutrimentū venenosū remanēs in loco admiscetur nutrimento plante non venenose z inficit ipsum. Et insectū inficit plantā z fm hanc viam blasphemant squilla z colloquintida singulares. z tertio mō per assumptionēz z appositionē rei venenose: aut apud radices quibus planta trahit nutrimentum: aut apud locum insertionis eius zc.

Ad sciendum si venenū pōt effici nutrimentūz corpori respectu cuius est venenum.



Aerolis

Septimo colliget. z in tractatu suo de tyriaca. dixit. impossibile fore venenū nutrire animal. respectu cuius est venenum. nam de intentione Auer. fuit q si homo nutriret ex veneno. ipse iāz factus foret nō homo z hoc esset implicare contradictionē. i. q; eēt hō z nō homo. Et visus est Auer. dictum suum firmare p hoc q; exiens latitudinem hominūz non est homo: sed homo q; nutritur ex veneno exiit latitudinem hominū. igitur non est homo: maior autē huius rationis nota est de se minorē vero ipse declarat: q; omne qd nutritur nutrit ex similibus: sed cum venenū sit oīno pñariūz homini nō poterit esse nutrimentū eius. q; ergo nutritur ex veneno factus est illi similis: z sic pñarium hominū: sicut z venenū est hominū pñarium: z signū huius est: q; perimit hoies: ergo factus est extra latitudinē hominū z nō est homo. Et affirmat Auer. opi. suam p hoc q; nullū indiuidū pōt habere formā pñariā toti pñi eius: mō ergo erit nutritus veneno in spē hominis. **E**t ex hac pōne Auer. seq; tur destructio dictorū aliorū auctorū medicīne ponētiūz q; plures nutritos fuisse veneno. Recitatur enim q; ethyopes qñ volunt occidere pñces nutriti puellas pulchras napello vt alliciāt ad illarū cōcubitū pñces mōrent. Recitant etiā Sal. z ruffus de puella nutrita napello: que osculo occidebat hoies: de qua etiā Aui. fecit mentionem. Et in de secretis ad Alexandrum scribit puellam fuisse qdam veneno serpentū nutritam. Dicūt autem tales veneno nutritos sic cognosci posse: qd p contactum ericāt herbas virētes z gallinas z alia volatilia plura spūto iterimunt: z fugiūt ab eis musce. **D**ecarat autē sapientes modūz fm quē venenū nutrire pōt hominē: q;uis a toto gñe sibi contrariet: z modus est. vt cum pus incipit ipsum sumere qd modicū valde accipiat: cum quo nō valeat: neq; pñus venenositatē: neq; per ipsius qualitates in aliquo alterari vel pmutari: z cum tali minima quātitate cōtinuet ad multos dies: deinde supra illud: quid etiā valde minimūz addat: z cum ipso: iterū ad multos dies pñniet: z donec ei assuescat z pñmilit faciat postea quarto z qnto: z vltra. nā pñstuz modū natura eius sic ei assuescet: donec sit facta potens vt eo in quātitate magna sine nocumēto. nam ab assuetis nō puenit actio nec passio: vt experientia docet in multis medicinis. Et hunc modū confirmans Sal. tertio de simplici medicina: dixit. q; qñ homo sumit parum ex iusqamo non interficit ipsum: z istud iam manifestum fuit in muliere atbeniensis: de qua rememorati sunt iam multi: q; iam incepit sumere de iusqamo q;titates paruas valde: non cessauit addere z pcedere pñter q; aduenisset ei inde lesio donec accepit ex eo q;titatē magnā. Et causa in illo est dixit Sal. quoniam q;titatem quam accepit in pñcipio rei de hac medicina: vici natura eius: z potuit supra eam ppter paucitatem suam: z postea in fine rei: quia associata est ei natura ipsius: z assuefactū est etiam corpus eius: factus est ei iusqamus: sicut res naturalis conueniēs. Idem recitat Rabi moyse. in. 24^a pñcula suorū affo. ex libro Sal. noui quem

Imposse
venenū
nutrire
animal
respectu
cuius est
venenum.

Imposse
venenū
nutrire
animal
respectu
cuius est
venenum.

Imposse
venenū
nutrire
animal
respectu
cuius est
venenum.

quē transulit patriarcha: q̄ euforbiū longo tēpore v̄sita-
tum recepit p̄mo in quātitate modica: z vltimo magna or-
dinatim de parua quātitate ad magnā pcedendo nō nocet:
z hoc dixit ipse: docuit me anus quedāz de terris italicis: de
quo loquunt̄ antiq̄ q̄ ipsa sumebat euforbiū z non noce-
bat ei: q̄ ipsa in principio assumpsit modicum: z cum ipsa
v̄sa fuit in illa assumpsit donec venit in satis z nō nocebat
ei euforbiū ex p̄suetudine: que eidem redijt in nām. Simi-
liter Sal. recitat heremitā quendā inuenisse elleborū: z sū-
psit ex eo multū: z inde multū assellauit: postea sc̄do ac-
cipiens minus assellauit: z sic tertio z quarto: z deinceps cō-
tinue minus assellauit. Et tandē sumens ipm̄ nihil assella-
uit: q̄ mēbra eius ex p̄suetudine p̄rerunt habitū quēdam
quo elleboro violētie restiterūt: z ipm̄ in cibum assumpse-
runt. Cōfirmat etiā sapiētes hoc esse posse per simile in plā-
tis. Videmus. n. expientia plātas a loco nō venenoso trans-
plantatas ad locum venenosūz nutriri z augeri: z fm̄ hūc
modū dicūt hoīes posse vti multis sp̄ibus venenoz: ex q̄-
bus nō pmutabunt̄ in cōplone sua. Et sunt illa que nō ha-
bent multā p̄rietatem ad hoīem ex p̄rietate sua q̄q̄z ha-
beant magnā ex q̄litate. Sed de h̄is t̄ibus magnā p̄rietates
ex p̄te p̄rietatis nō posset homo nutriri: ēt modo predicto
q̄n alteraret̄ ab eo: sicut ex napello. Et iō puella eo nutrita
p̄mutata est multū donec fuit effecta venenosa z perimens
hoīes. C̄ Et de modo acq̄rendi talē venenositatē dixerunt
sapiētes q̄dam: q̄ sicut mouētia medicinalia nō nutriūt sic
q̄ similitur nutritio in p̄cto: s̄mo cuz sua qualitate alterāt
ipm̄. verbī gr̄a. lactuca ad frigidū. nasturtiū ad calidū ad
punctū: in quo erat: intra t̄n latitudinē cōplexionis hūane:
z non extra eaz: p̄t. n. homo in latitudine hūanitatis ma-
nens intēdi z remitti a p̄cto in quo erat p̄ nutriētia medi-
cinalia: vt tota die p̄tingit v̄tētibz illis. Ita p̄sili z medici-
ne venenose non nutriūt hoīem in p̄cto: sed p̄mutant euz
ab eo in latitudine z nō extra eam. Et faciūt hoc nō solum
q̄tum ad virtutē eorūz p̄imā calidā vel frigidā: sed etiam
quātum ad virtutē venenosā: fm̄ enīz hūc modū nutri-
tus veneno p̄tinue acquirēdo p̄cedit venenositatē simul z
qualitatē p̄imā medicīne venenose. In quarū acquisitione
t̄m p̄cedere p̄t q̄ erit sufficiens ipse alios venenare. C̄ Qui-
dam vero alij aliquantulū a p̄dictis differētes dixerunt. q̄
venenum q̄q̄z nutrit hoīem z spoliēt a sua forma: q̄ ali-
ter nō posset nutriri: venenositas t̄n in eo remanet. Et si nō
eadem sp̄e cum alia saltē ḡlierz sic paulatine procedēdo in
assumptiōe veneni paulatim augēbitur venenositas. C̄ Et
p̄dicti ambo p̄ declaratiōe p̄dictoz imaginant̄ latitudinē
cōplonis hominis veneno nutrīdi in qua p̄t intēdi z re-
mitti eē: sic v̄bi gr̄a. cētum semissoz. Et fm̄ eandē mēsurāz
imaginātur fore q̄quid veneni quo est nutriendus. Et q̄
homo ipse ic̄piat vti veneno modo dicto. sumat ergo in p̄-
mis quātitatē valde parua cum qua perseveret. v̄bi gr̄a. p̄
mensurā: tunc in toto isto tpe intātum alterabit ipsum qd̄
p̄mutabit eum a p̄cto in quo erat. v̄bi gr̄a. per vnū semis-
sem: z p̄sili in illo tpe imp̄met in hoīe de sua venenositatē
vnū semissen: deinde p̄cedat sumēdo venenū per aliud tē-
pus: tunc ipse p̄mutabit a p̄mo puncto per aliud semissen:
z sili ip̄imatur in ipso de venenositate: per aliud semissen:
z sic vltēius p̄cedēdo per tēpora cōtinue plus p̄mutabit:
a p̄mo suo p̄cto z cōtinue plus acquirētur venenositas: z
sic p̄t deduci multū versus extremū latitudinis sp̄e sue
ad quē locum cum degenit t̄m venenositatis adeptus erit
q̄ erit potēs alios hoīes venenare z occidere. C̄ Fuerūt au-
tem alij q̄dam assignātes aliūz modum quo vtens veneno
alios p̄t venenare z est q̄ q̄uis tandē cum venenūz fuerit
puerum in nutrimentū: tunc spoliatum sit a sua forma: z a
venenositate: cum ea t̄n ante hoc p̄pter vltimā p̄rietatem
suam diutissime in stomacho z in corpore morat̄ ante q̄z pa-
tiatur a corpore z digeratur: in quo tempore q̄d̄sū fuerit nō

digestū inficit mēbra oris z saluā suis venenosis vaporibz
ad illa ascendētibz quibus mediātibz h̄is ipsum vene-
nabit osculātes ipsum: quoniam mediante anhelitu oscu-
lātis facilliter trāsibunt fumū ad cor eius perimētes ipsum:
z q̄ puella illa de qua dixerunt antiqui frequētabat sumere
re ipsum vt forte non foret illo tpe absq̄ ipso in stomacho
suo inde fuit q̄ quotquot osculabat̄ venenati pibant: z sic
fm̄ istos si aliq̄n vtens veneno nō haberet in stomacho suo
venenū pro tunc osculo nō pimeret quēq̄z. Et fm̄ istuz mo-
dum facile est soluere rōnes Auerr. Sed alij supradicti sic
soluūt rōnes eius dicentes: q̄ homo nutrit̄ veneno nō du-
cit p̄ venenū extra latitudinē hūanitatis. q̄uis deducti pos-
sit satis v̄sus extremū: quare remanet hō: z sic dicūt q̄ puel-
la illa nutrita napello erat deducta satis v̄sus extremū lati-
tudinis hūanitatis: n̄ erat homo: z dicūt nō eē incōueniēs
q̄ si disp̄ extrema alicuius late cōplonis cuius est complo
humana subito occurrat alicui de ipsa sp̄e infueto z mul-
tum remoto ab illo extremo qd̄ ipm̄ occidat nā nō toleran-
te repētinas mutatiōes: pp̄ quā cām dictū est ab Auic. p̄mi
p̄ma. q̄ si corpus indi fm̄ corpus sclauū fiat aut infirmabit̄
aut moriet̄: z ita in p̄posito nō est incōueniēs q̄ moreret̄
homo q̄ approximabat illi puelle ex repētina mutatiōe re-
cepta in cōmixtione cū ea: sicut Auic. auctoritate Russi. di-
xit. Inq̄t Russus nutrita fuit puella cum veneno: vt interfi-
ceretur p̄ eā reges qui cū ipsa conuenirēt. Et ego quidē nō
puto q̄ in p̄ma vel secūda cōmixtione reges illi moreretur
s̄ post frequentationē copulatiōis cum ea. C̄ Et p̄ declara-
tione dictoz scire op̄z q̄ mixtozū q̄dam sunt vltime habi-
litata ad nutriēdum hoīem: sicut vinūz aqua carnis z silia.
Et q̄dam sunt oīno remota ab oī habilitate nutritionis
hoīs: ita q̄ quātūcūq̄ ex eis sumeret̄ q̄ntitas p̄ quam nō
posset resistere digōni adhuc nō vinceretur a virtute hoīs
digestiua neq̄z conuerteretur in nutrimentū: s̄ semp lede-
rent. De quozū numero sunt mineralia: que nullo mō parti-
cipant humiditate cōuertibili ad nutrimentū hoīs. Et q̄da
sunt inter p̄dicta media cuz latitudine magna sicut sūt mul-
ta terre nascētia z aialia. Modo sciēdum est q̄ de p̄mis mi-
xtis nullum est venenū. Et de sc̄dis mixtis multa sunt vene-
nosa: q̄bus mixtis dixit Auic. p̄mi sc̄da. caplo. 15. de his
que pueniunt ex his q̄ comedunt̄ z bibūt: q̄ illud qd̄ nul-
lo modo a corpore mutat̄ sed mutat corpus est venenū abso-
lute. Et subdit Auic. Luz dicim̄ q̄ a corpore nō mutat̄ volu-
mus dicere q̄ non calefiat a corpore p̄ opōnez caloris inati
in ipm̄: s̄mo plm̄ venenoz. non opatur in corpore nisi calefiat
p̄ opationem caloris inati qui est in corpore: s̄ volumus dice-
re q̄ nō mutatur in forma sua nālī: q̄a nec in forma ei? sub-
stantiali nec in cōplone eius venenosa: saltē mutatione sensi-
bili z manifesta: quapropter nō cessant ab opatione sua v̄-
tute. i. cōplone sua venenosa: z forma. s. subtili remanētibz
donec corpus corrūpat. Restat ergo vt que ex terre nascēti-
bus z aialibus potētibz nutriri hoīem si qua sunt ex eis
venenosa sint illa: ex q̄bus hō nutriri possit venenosis: sed
nō quidē solis. Certū est. n. q̄ si hō acciperet ex eis q̄ntitatē
sufficiētē ad suū nutrimentū q̄ mori pueniret q̄z nutriri.
C̄ Ex hoībus quoq̄z fuerūt q̄dāz limitātes p̄dicta venena
potētia nutriri hoīem dicētes: q̄ que ex eis sunt cala non
p̄t nutriri hoīem: non q̄ nō habeāt humiditatē supabilem
z p̄uertibilem in alimētūz hoīs: sed q̄ cuz oīa venenosa sunt
difficilis digōnis longū tēpus expectātia ante q̄z digerātur
z nutriant in quo tpe p̄tinue agūt in corpus: z q̄ sunt cala
veloci? penetrāt z veloci? in corpore calefiūt. q̄re pueniūt oc-
cidere q̄z nutriri. C̄ S̄ sic fm̄ istos puella de qua dictū est
supra. nō fuisset nutrita napello cuz sit calidissimū nec alio
veneno frigido: frigida. n. venena z silongā p̄hant moram
an̄ q̄z digerant̄: tardant̄ et penetrare z calefiēti: q̄re paulati-
ne ab inata caliditate corpis supantur z remittunt̄ ab ipso
rum malitiosa frigiditate: quare pueniunt digerī z cōverti

q̄ corripere hoies: et fortasse si bene considerant verba Sal. tertio de simplici medicina. ipse fuit satis cōcoris opinionioni istoz. Alij vō p̄formes magis sensibus alioz auctozum plurimoz pcedūt ex dictis venenis tam cala q̄ frida polie puerfione recipere et nutrire hoiem. Et supradictis rident q̄ sicut calida sunt magis penetrabilia ita eadez rōne sunt magis digestibilia: quare pueniunt digerit q̄ corripere. Sed querūt qdā. cām quare iusgamus nutrit turdos et nō hoies. Et h̄ de hoc supius aliqd tactus fuerit. Iterū dicendū est q̄ Sal. dixit vbi supra. q̄ iusgamus nutrit turdos q̄ differt in eis penetrare ad cor: p̄ stricturā ipsaruz: hoies aut non nutrit: sed occidit: q̄ festinat penetrare ad cor p̄pter amplitudinē venarū eozuz. Et sic inuit q̄ si iusgamus cito penetraret in turdis ad cor nō nutrire: sed interficeret eos. Que dicta Sal. Auic. adducēs q̄rti sexta ait. Dixit Sal. q̄ alfarfas et extimo q̄ sit napellus vel aliud venenum iterficiēs: nostra tñ translatio h̄z de iusgamo: iterficiet hominē et nō interficit turdos: q̄m ipse nō puenit in turdis ad cor nisi post spatio in quo iaz passus est a corpore passionē: post q̄ nō remanet in eo nisi passio ductionis cibis: sed in hoie festinat ante illud penetrare ad cor: et hoc p̄ latitudinem meatuū et vehemētiā caliditatis et virtutē et motuū arteriaruz hois attrahentiū. Et post hec Auic. posuit alium modū dicens: p̄dictus modus Galeni est modus qdā: s̄ est ali⁹ modus: et est: q̄ opz q̄ p̄porcionales iter v̄tutes agentes et patientes considerent: et iste p̄porciones sunt p̄porciones qdāz que cadūt inter turdos et napellū sive iusgamū: p̄ quas iusgamus siue napellus est puerfibilis in cibum turdoz. Et hunc modū etiā dedit Sal. 3. de cōplonibus: iter cornuices et elleborū. Deinde Auic. volēs p̄firmare hūc scdm modū esse verū et remouere p̄mū. s̄. datū a Sal. tanq̄ insufficiētē. dixit. Un̄ sciuit Sal. q̄ alfarfas sit venenū s̄m cōparationē totan: ad cōplonē latā que est aialis absolute: cū p̄ ipm firmat q̄ ipse sit interficiēs hominē cū figit in eo. i. cū remanet cū virtute sua nō refracta: q̄ tractus cito ad cor p̄pter latitudinē venarū hois et alias cās dictas. Et nō sit interficiēs cum nō firmat in turdis. i. nō remanet cum v̄tute sua: q̄ spoliā ab ea nō potens penetrare p̄ cām dictā: v̄t puerfitur non potēs penetrare et nō interficit eos. q̄m dicat Auic. Quo potuit scire Sal. hoc qd dictū est cū nullo modo posset haberi a prioribz p̄ quid vt ipsemet Sal. voluit nono de simplici medicina. et Auic. h̄ idē voluit q̄nto cās. caplo de tyriaca. Si ergo Sal. habuit q̄ napellus vel iusgamus oibus aialibus: et hoc nō potuit habere nisi p̄ experientia in oibus eis. ergo p̄st̄ esset venenū turdis cum sint aialia. Et idē dixit Auic. dico q̄ alfarfas fortasse nō est venenum p̄ cōparationē ad cōplonē turdoz: etiā si nō puertere tur in eis in cibis: sed pueniret ad cor eozuz: sicut puenit ad cor hois cum velocitate: et sic nō interficeret eos: q̄ non est eis p̄mū: dixit aut Auic. fortasse: q̄ etiā hoc est dubiū. cū non posset sciri nisi p̄ experientia. Et in summa Auicē. voluit pcludere q̄ non: q̄ cito penetret alfarfas ad cor in hoie interficit hoiem: et q̄ non cito penetrat ad cor in turdis non interficit ipsoz: sed totū illud puenit ex p̄prietate que est inter alfarfas et hoiem p̄ quā est ei venenū et occidēs: et p̄ p̄prietatē p̄ quas nō est venenū turdis: sed nutriēs. Et nō est putandū q̄ Sal. voluerit q̄ sola cā dicta de tarditate penetrationis alfarfas ad cor in turdis sit cā q̄ non interficit turdos et velocitas penetrationis ipsius ad cor in hoie sit cā q̄ interficit hoiem cū ipse: vt supra patuit: posuerit venenū perimere aial per suā p̄prietatē et posuerit vt supradictus est: p̄prietatē interuenire inter elleborū et cornuicē per quam elleborus nō interficit ipsam idē intelligēs in alijs p̄similibus: sed voluit ostendere q̄ sicut velocitas penetrationis coadiuuat p̄prietatē ad occidēdū ita tarditas penetrationis per quas melius digeritur alfarfas coadiuuat p̄prietatē eius ad nutriendum turdos et.

De p̄uisione cautelis et custodia a venenis et eozū nocu-
mentis in generali.



Medicine artis auctores aduertēs p̄-
dian malignoz et indignatio-
nem emuloz pestiferā: quibus moti p̄ncipum
et viroz bonozū vitam: quā vi extinguere non
valent: occulta venenoz porrectiōe corripere
mollunt: necnō et famulantū iperitiam negli-
gētiam inaduertētiaz: et aliq̄ inopiā neq̄ auaritie ductuz
conati sunt inuenire regulas cautelas atq̄ remedia q̄b⁹ va-
leant et p̄ncipes: et viri boni p̄dictozū obuiare malitie idu-
dentes hec oia sub duob⁹ medicinalib⁹ instrumētis. s̄. dicta
et potione. Circa dictā itaq̄ tales regulas siue cās. adie-
cerunt. v̄z. ne quisq̄ de veneni sibi illatione timēs cibū po-
tum ve sibi oblatū subito et temerarie sumat: sed p̄us caute-
lam obseruari faciat vocatā credentiā. s̄. vt illos depozitan-
tes p̄ius degustare faciat et sumat vnus saltē vel plures qd
melius eēt et non solū q̄ parum vt moris est apud multos:
sed et quantitātē sufficientem ad alterādūz sumentē. Et
post hāc credentiā nō ilico sumat ipse: sed sup̄sedeat conspi-
ciēs si qua alteratio sumētī euenerit: q̄ si nō tunc de cibo il-
lo et potu audacter sumat: verūtū de quantitātē talis cibi et
potus sumēda per ipm discrepant alijs ab alijs. Quidāz
eniz dixerūt venenū timēs plura habere ōz varia et diuersis
modis parata cibaria: de quoz vnoquoq̄ parū sumere ōz
circa vnūquoq̄z p̄ius p̄fata celebrata credentiā: ita tñ q̄
plurimuz cibarioz sumere summā sufficientē p̄stituat ad nu-
trimentū sui. Dicūt. n. q̄ si pur p̄tingat per dictum modūz
querētū sibi nocere venenoz nō euasisse malitiā fiet nō:
cūmetum eius remissus p̄ ipsius paucitatē: et fortasse inter
tot diuersa cibaria erit aliqd illi venenoso aduersans et ipz
corrigēs. Alij vō dixerunt. q̄ qm maior diligētia habe-
ri pōt in custodiēdo pauca cibaria ab infidijs maloz q̄ mul-
ta et varia melius esse vnū vel duo ad plus ei cibaria p̄pa-
rari: de quo vel qbus quātū expedit sumat. Et dixerūt
sapientes. Nullus de veneno timēs in quozūcūq̄ famulo-
rum seruitio vitā suam ponere d̄sile eligere conet bonos
et fideles vitā et morib⁹ approbatos: quos et b̄ficijs et gra-
tiosis p̄uisionibus ad p̄fectam sui dilectionē alliciāt: vt de
eis magis cōfidere possit aiaduertens quotidie q̄ nulla est
maior pestis ad nocēdū q̄ familiaris inimicus. Et di-
xerunt. Nō ōz ilico deglutire que sumit: sed ore aliq̄tulum
tenere et reuoluere vt eius qualitates et saporē p̄cipere va-
leat. Et si fortasse aliquam inuenerit qualitātē malam ilico
expuat q̄ vt meli⁹ p̄cipere possit. dixit Sal. an degustatio-
nē os cum aq̄ purā: simplici bñ colluere ōz et mūdare: sic
enim sensus gustus melior fiet ad dignoscēdū. Et per-
rinde ad maiorem cautelā dixerunt oēm cibū potūne vitā-
ri debere sub quo venenosū qd latēter appositū possit ce-
lari: qualia sunt cibaria extraneoz colorum et excedētium
odorum vel saporū: p̄ quo dixit Almasor lib. 8. ca. primo.
Qui cibuz aut nutriēs aliquod suspectū habuerit: opz vt
in quo est dulcedo supflua aut supabundās acetositas et ad
vltimū quicqd saporē h̄z supabundantē et fortez nequaq̄
comedat. nam p̄ncipiose spēs nullo mō p̄miseri possunt nisi
talibus nutriētib⁹. Et si dixit. malum odorez si cibuz ha-
buerit dimittēdus est. Et. A. sequēs eum dixit. Qui timet
q̄ in potu sumat venenū opz vt sibi caueat a cibis dominā-
tium saporū in acetositate aut faldedine: aut acuitate: aut a
dulcedine: et similiter oñantium odorū: ipi eniz frāgunt. i.
occultant p̄ illud. s̄. per saporē et odorez dominantē illud
quod ponūt malinoli. vel venenū et odorez eius ne percipi
possit: et si sit cum eis mixtū: ac et si postea succedat: venena
enim plurima sunt extraneoz saporū et odorū: quoniā
vt dicunt: quēcūq̄ vniuersalitatis factiua natura produxit
humane corruptiua vite adeo horribilia hūano gustui sūt
saporē: q̄ sola ore percepta nullo mō aut vix deglutiri p̄nt.

Et

Est est q̄
iusgamus
nutrit tur-
dos et non
hoies.

Posta cau-
tela d̄ d̄e-
ta.

Secunda
cautela.

Tertia
cautela.

Quarta
cautela.

Quinta
cautela.

Sexta
cautela.

Et spāliter notauerunt sapiētes ppter dictas cās vitan-
da fore oīa cibaria alba: quonīa sub eis multa venenozum
abscondi possunt: vt argenti sublimati arsenicū z similia:
neq̄ z cibaria viridia ex olerib⁹ incisis facta vel minutim
fractis confecta: quonīa sub eis latere posset oleader napel-
lus: z alie plante plurime venenose: z cibaria ex sanguini-
bus facta porci vel alteri animalis ne sub illis lateat san-
guis venenosus: aialium: z p̄similiter pōt quis sapiens de
alijs specificare cibarijs fallamētis z p̄dimentis eorum. Et
dixit Auic. oportet vt nō p̄sentetur aliqd ex eis que dixim⁹
s. cibarijs suspectis: siue ex cibarijs excedentis saporis vel
odoris super famem vehementē: aut sitim vehementē. naz
vnaqueq̄ earū. s. fames z sitis occultat illud: id est est causa
q̄ occultet illud: qd̄ oportet vt detegat ei cum retēione z
reuelatiōe in ore ppter vehementiā vacuitatis. alē. voraci-
tatis. naz stomachus manit⁹ citius q̄ oporteat attrahit ci-
bus vel potum exitem in ore: ppter cuius paruāz moram
nō pōt sumens discernere de qualitate eius: z sic est causa
q̄ occultet ei illud qd̄ ē ei venenū. alē. neciū cognoscere:
vt possit cibum evitare venenosum: z cum hoc ex alia pte:
etiā est maluz: quonīa mēbra inanita z vacua ante q̄ com-
pleatur digestio in stomacho attrahūt ipsū cū cibo: vnde
festinat penetrare ad cor: z sic magis ledere: quare nō opor-
tet vt timens de veneno ieiunet: aut vacuum teneat stoma-
chū: imo si quis dubitat ne sibi offerat venenū latenter vel
eo inuito si potest: debet p̄us cibuz sumere: qm̄ dixit Auic.
repletus cibo z potu: quz recipit venenū accidit inde ve-
neno duo accidētia: quoz vnum est vt sepeliatur in vacui-
tate eius quo repletus est. s. in medio cibi: z sic resistit ei: z
p̄hibet eius expansionē: z diminit eius potētiaz cū parti-
tione eius in ptes multas cum p̄mixtione sui cū illo: z hoc
qd̄ maius inuamētū est q̄ possit ē nocumētū infectionis il-
late in cibū a veneno. Cum ē cum hoc sit p̄tingēs q̄ cibuz
passumptus sit p̄trarius veneno illi destrues aut corrigēs
ipm: z si nō aliter confert: p̄fert in hoc q̄ p̄cepta lesio-
ne vomit⁹: necessarius spōtes: vel partem facilius iducit. ipse
eni fm̄ plm̄ vix puocat ente stomacho inanito. scdm̄ accūs
supueniens veneno est dixit Auicē. q̄a vene in cibato sunt
pleni: vñ nō bz venenū in eis penetrationē. **E**t dixerunt
sapiētes timens de veneno vasa oīa qbus vtitur ad esum z
potū nitida z mūda: z in loco mundo z saluo bene coopta
saluari faciat. Et silt hozrea z alia loca. alē. vasa ad victua-
lia reponēda z p̄sertim vasa qbus seruat vinuz vt vegetes
z qbus etiā bibit. Nā multa venenosoz aialium vinū di-
ligunt z ad ipm̄ p̄gunt: z ex eo bibunt ex spālitate: que est
maxime reperta iter viperaz z vinū. Et signū hui⁹ est: q̄a si
circa cauernas viperaz ponatur vinū odoriferū in vase dis-
cooperto vt possit odor vini per foramē cauerne peruenire
ad viperaz egrediētur de cauernis ad ipz. Et q̄z ali quo
modo vipere mortue in vino faciāt ipm̄ valere p̄tra venena
patebit: nihilomin⁹ spūetes in ipm̄ nō moriētes in eo vene-
nant ipm̄: vñ reddi mortiferū. **E**t dixerūt. Igni non ap-
proximēt accenso: ex lignis vel folijs oleadris: aut aliay plā-
tarum venenosay: neq̄ ex ipsorum carbonib⁹. Et p̄cipue si
fuerint ipsa ligna viridia aut carbones ipsi humidī: z maxi-
me fugiēdus est carbonū oīum sum⁹ z spāliter maloz: z
p̄cipue in locis clausis z cameris nō euentatis: experientia
eni iaz inuētum est fumuz carbonū cerri spāliter z aliarum
plantay malarū interfecisse plures in clausis locis dormiē-
tes z iduxisse in eis accidētia mala: que venenosa frida idu-
cere p̄sueuerunt de grauitate capitis: sc̄thomia subeth epi-
leptia. z filiasimo z dixerunt qd̄ signū absolute nō app̄ori-
met iuxta posse: z tunc cū cautelatq̄q̄. n. venenosuz quid
in ignē p̄icitur: qd̄ statim illi igni app̄opinquātes occidit
z hoc apud frāciscuz de ordolatis olim capitaneū furluij
inuentū fuit z expertū. **E**t dixerunt: timentes de veneno
vestimēta sua: z quecunq̄ circa corpus suū siue pectinādo

siue fricando siue quolibet aliter corpori suo app̄oximan-
da cū medio vel sine medio adherere debēt: ita q̄ etiā fel-
las z habenas equoz suozum sub bona custodia teneat ne
latēter a malis valeāt alterari: possunt aut z alie cautele ex-
cogitari q̄ plures que ipsis z suis p̄siliarijs relinquantur.
Et post hec dixerūt sapiētes. Cauere dz ab exercitio forti
z balneo z minerali z artificiali. Plures. n. iam in balneis
venenati mortui sunt. **E**t caueat ab oibus aperiētibus
venas z ductū vias: z ab oī cibo facile putrescibili z con-
uertibili in qualitātē venenosam: z maxime ab his que ise-
rius inter venenosa describens. **E**t dixerūt. abstineat ab
oī cūone debilitātē vtutem p̄flōmiam: vel medicinas solu-
tius fortes: z a coit⁹ sup̄fluitate p̄cipue. **E**t scripserūt q̄
sapiētes cibaria multa simplicia z cōposita: de qbus si q̄
assumpserit ante assumptionē veneni p̄seruabit a nocumē-
tis eius. Et de simplicibus fm̄ Sal. sunt ficus sicce citrine
nucēs virides: z sicce auellane: z fm̄ Serap. glandes: z fm̄
ipm̄ z Zoar: castaneę: de qb⁹ dixit Dyas. q̄ venenis resistūt
z q̄ decoctio mediani corticis castaneę in aqua est p̄tra oē
venenū bibita. z citri caro. Et Dyas. nespilla cum vino p̄p̄-
nata venenosis potationib⁹ occurrūt. Et Auic. dixit. q̄ po-
ma comesta p̄serunt: z fistici cū vino potēti bibiti venenis
resistunt. Et alleum domesticū z siluestre comestū crudum
vel pistatum bibitū cum vino. Et rassan⁹ sumptus in cibo
Et radix etiā que comedit resistit venenis z calamētum qm̄
p̄mittitur z bibit cum vino. dixit Auic. expellit oīa vene-
na mortifera. Lepe fm̄ Auic. comestū. cicozea fm̄ Oribasīu
comesta. Et dixit Bocatiū. q̄ p̄chilia cocta comesta: z ius
eorum bibitū p̄fert: z Pli. lib. 29. dixit. q̄ citrū z se. eius cō-
fert. Et Almasor dixit. detur seīs eius aur. i. cū vino Auic.
tñ dixit. 3. ij. cū vino. Et sic dixit Serap. fm̄ Dyas. Isaac di-
xit. q̄ confert caro z cortex eius z semen. Et dixit Isaac q̄
endiuiā confert. Consilr herba feniculi z se. eius cū vino.
Et dixit. ficus. s. siccas conferre. Et dixit Serap. fm̄ Dyas.
q̄ coaguluz leporis est bezaar oib⁹ venenis mortiferis. Et
dixit. circa instās q̄ vinū decoctiōis menthe bibitū valet.
Pli. autē lib. 28. de metastro q̄ bibitū cum mulla. vel cum
decoctiōe ficū valet veneno. Et dixit. cappares sunt tyria-
ca venenosy. **E**t inter cibos aut cōpositos oēs concordant
auctores in cōmixtione ficūm ficcaruz nucū siue auella-
narum z ruthe. De ruthe. n. dixit Dyas. q̄ mustelle cū ser-
pētib⁹ p̄micātes ruthe se p̄muniunt: z sic ab eis scitū est
q̄ venenis resistit. **E**t dixit Sal. in lib. de bonitate chimi z
adducit a Rabi. in. 21. particula suozum affozisimoz. ficus
sicce comeste cum nucibus z ruthe ante assumptionē vene-
ni mortiferi sunt bone z defendūt a malū. Et Serap. dixit
Quādo nucēs comedunt cum ficub⁹ z ruthe ante medicī-
nam mortiferā sunt tyriaca contra ipsas. Et Isaac dixit. q̄
nucēs cum ficub⁹ comeste p̄seruant: z silt nucēs virides cū
ruthe: z Zoar dixit. suspicans de veneno ante oēm cibum
sumere dz castaneas cū ficub⁹ siccis: aut ruthe cum auel-
lanis aut radices virides cū ruthe: aut nucēs siccas cū fi-
cub⁹ siccis. Almasor z Auic. addiderūt p̄dictis trib⁹ sal
z distinxerūt de dosib⁹ eozuz. **E**t dixit Almansor medica-
men ex nucibus z ficub⁹ q̄ oēs venenosoz aialium mor-
sus nocere p̄hibet. R. nucum a duob⁹ corticib⁹ ex cortica-
tarum parte vnā salis glandinosi z folioz ruthe. añ. sextaz
partē vnus: ficū albaruz q̄tum ad p̄dictozū sufficit com-
mixtionem: ex qbus simul cōmixtis fiat sicut nucis magni-
tudo z comedat ante cibum. Auicē. vñ dixit. R. ruthe sic-
ce ptes. xx. z salis ptes. 5. z nucum ptes. ij. z ficūm ficcarū
ptes. 5. z verūtamen quocunq̄ cōponantur valent. Metri-
datus enim rex cupiēs vitare insidias emuloz folia ruthe
cum duabus nucibus z totidem ficub⁹ siccis z vno gra-
no salis ieiunus accipiebat.

De p̄uisione

vo a venenis per instrm̄ potio-
nis auctores plures: descripse-

Nico. sermo. iij.

pppp iij

De exerci-
tio balneo
z cūonib⁹
fugitiis.

De ciba-
ria q̄ si aī
assump-
tū venen-
sum p̄-
seruant a
nocumē-
to veneni.

Medicīe
p̄seruantes
a nocumē-
to veneni

**Medicines
Composite.**

Aedam tradunt a sapientibus que valent in pſeruacione a venenis: eo q̄ indicat ea eſſe pſtita: z detegunt ipſa quoruſ detectioe poteſt ſapiens ab eis cuſtodire z timetes venenari debet talia habere penes ſe: de q̄bus eſt cornu ſerpentis qd̄ medicus ducit lebat ſemp teneri in menſa dñi ſuiſpm̄. n. ludoſ pſtiam veneniſicut Silber. dixit. Et q̄uis dixerit. q̄ ſudat ppter pſtiam napelli z tyri z ſellis nō pp̄ alia: experiētia tñ inueniū eſt q̄ ē ppter tot habui relatioe pluriū vidicoruz. Debet autē menſa aliquātulū ſuſpēſuz ſup ligno aliquo vel ſis ſub ſe aliqd̄ vas parū ſale trito plenūz in cir ſi ligni vel metalli ſtans: mō dicunt pzudentes q̄ nō eſt verus ſudor: neq̄ pueniēs ex pſibus ipſi diſſolute z puerſe in aqueaz nām ab eo. pfluant nām ſi ita foret cornū illud frequēter ſudās dimi nibilaret: ſed eſt qdam circūhumectatio ſupſi extrinſeco eueniēs ei quēadmodūz humectantur ligna arida tpibus humidis. ¶ Et cām dicte cū tatiois ipſi cornū qdam aſſignāt dicētes q̄ cum pētis decidat a capite eius ſapi nām eius a quo tū z alie oēs ſupfluitates ſapiunt. z ſic illud cor nenoſitate pſcipiat: z ea mediātē: quaſi quadam lz accitālī aerē veneno pſentato infectū ad ſe cō ſm̄ pdenſando in humiditatē z aqueā nām con e adherēs cornū humectat ipm̄: vñ ſudare credi d̄ puto verūz fore z dico q̄ ſal ei ſupponit: q̄a ſic taleni ſpālitate ad hoc vt effectūz ad ipm̄ pſequa egiritur q̄ filuz tinctū ſanguine murice ad hoc iur aciat in ſquinātia ſit factū ex lana ouis vel arietis. it adip: z eualeſit ab eo: z nō ex alia lana. ¶ Ali gnāt cām dicētes q̄ a veneno pſentato aliq̄ ſur ozes: q̄ pp̄ aliquā venenoſitatis cōuenientiā p̄ ae illud cornū ſerunt: z circa ipm̄ vtrute ſalis ſuppo aqueitas ſuperat terreſtreitatez: iō in aqueā ver im̄ qua cornū humectat. ¶ Et dicit. ex dictis ſequi nū oculte pſentetur coopertūita q̄ vapores ei⁹ tranſire ad aerē cornū illud nō humectabit. Et ſi ſi humectaret in aere ſicco z multū calido reſoluē ſi illos: aut ſaltē non pmittente eos pdenſari circa ſi non humectaret ſi venenū pſentatum foret ou deū a quo tales vapores eleuari nō poſſent: z pzo cūnt ſtate cornū vno ſerpētis in mēſa ſi pſentetur ppter pſtitiē: q̄uis ſit venenoſis neutriū humectat nō eoꝝ ſoliditatē a neutro eoꝝ eleuabit vapor q ſitātē poſſit pueri circa ipſa. ¶ Cū tñ iſtoꝝ in to deficit: qm̄ a re ſolidiore ipſo cornū vt lapide p ſm̄ cornū humectat: ſed cā q̄re nō humectat vñ pētis p pſtitiā alteri? ē ſilitudo pplonis p quā vñ alii diſcunt neq̄ vipera iſcit viperā. ¶ Pretere a ſi verū eſt qd̄ recitātū eſt mihi eſt p̄ hos. Audi enim

Cornu ser
penne su
dat in pñ
tia venent
e de ca h
effectus.

enim a fide dignis q̄ cornu sudat quocūq; venenoso p̄sen-
tato minerali: vel terra nascēti vel aiali viuo vel mortuo si-
ue claz siue palā z istud est per modū dictū a p̄mis: neq; mi-
randū est si cornu serpētis trahat ad se aerē infectū a vene-
no per poros rei cooperiētis ip̄m si q̄s alios mirabiliores
effectus p̄siderat de quo q̄busdā dictū est in sermōe p̄ce-
dēti. cap. de ymaginatiua v̄tute: neq; ē mirādū est si p̄sen-
tati venenosum multe q̄tatis: z multe malitie non attra-
hit ad se cornu vel aliqd ex eo. Cū videamus magnetē tra-
here ad se ferrū z nō trahi ab eo quātecūq; magnitudinis
ferrū sit: z tñ vtrūq; est venenosum. C. Et de p̄dictis rebus
venenū p̄sentati detegētib; est lapis qdā dictus p̄assius
qui in perfiā reperit de quo dixit Cōciliator q̄ est mā z pa-
latiū smaragdū: q̄ in ipso vel ei affixus reperit z est coloris
viridis ad modū p̄assij in quo sunt macule siue gutte q̄z
rubeę q̄q; albe: hic lapis positus supra mēsam adueniēte
veneno p̄dit viriditatē suā z veneno amoto recuperat eā.
C. Et ex rebus manifestatib; venenū est cūsus de aurical-
co factus z sup mēsa positus: hic. n. cūsus appropinquāte
veneno in varios vertit̄ colores. C. Et ex indicatib; vene-
nū z p̄seruātibus ab eo est lapis agle. si. n. ponat̄ i cibo vel
potu i quo sit venenū nō p̄mittit illū deglutiri. C. Et lapis
bezaar de quo qdā putat̄ q̄ sit topatius portatus a cūctis
occidētib; venenis defendit. C. Et de topacio ē d̄ q̄ ge-
stat̄ in anulo aureo resistit oib; venenis calidis z fridis zc.

De signis hominis venenati z signis specierum venenoz
in generali. Cap. viij.



Ignorūm demōstrantiū hōiem vene-
natū fore qdaz sunt signa
generis: z quedā sp̄rum subalternaz: z que-
dā sp̄alissimarū: de quaz signis dicitur in par-
ticularibus capitulis. In hoc aut̄ cap. ponē-
tur signa generis: ac etiā sp̄z primaz. Dixit

Auer. in suo tractatu de venenis: opz dare tibi experiētiā
quā cognoscas qd genus veneni sit z delectabitur tibi in
accidētib; egri. C. Accidentia generis a forma specifica
occidētium sunt. Sincopis magna tenebrositas faciei ni-
gredo lingue z extremitatū vertigo z murmuratio. Insom-
nitas multa. Et inueratio. oia ista accidētia cum superue-
niunt infirmo in continētī post cibū iudica q̄ sumplerit ve-
nenum occidēs a forma. C. Et dixit. Signa scđi generis. s.
operātis a qualitate sunt: q̄ ois qui venenat̄ veneno calidi-
tate occidēs: z si nō corodat nō inflāmat in tñ q̄ sumens
ipsum stādo in aqua frigida calefit actu q̄zuis nō sit de cor-
rosiuis. Et oia accidētia eius sunt adustio fortis cum siti.
C. Dicit Sapiētes. Signa quidē generis sunt: qm̄ cū vide-
ris hominē sanū bono vtente regimie p̄ter consuetudinē
z absq; causā manifesta incurrere estuationem. angustia in
quietudinē: z permutatiōē de colore in colorē: de rubore
in pallorem z videris corpus eius in tumorē eleuari: z pul-
tum senferis cadentē z sincopim pronunciantē scias cū ve-
neno infectū fore. Ista tamē signa q̄q; in pestiferis adue-
niunt morbis: z venenosis humorib; in corpore genera-
tis. Et distinguit̄ inter ea per regimē p̄teritū z p̄ntiaz ae-
ris pestiferi vel sani. Si. n. malo vtens regimine aut in aere
degēs pestilētiā talia incurrerit accidētia: putandū est cor-
ruptis in eo humoribus venenositate adeptis p̄cedere eaz:
z nō ex veneni assumptiōe. C. Signa aut̄ sp̄erū sunt: qm̄
si venenū fuerit de operantibus a qualitate apparebunt si-
gna z effectus qualitatis illius cū qua operat̄. si. n. fuerit
ex calidis: sed nō corrosiuis: vt dixerūt Almanfōr z Auic.
sentiet̄ inflāmatiō vehemens: z exuberantia sudoris: z ru-
bedo oculi. sup. z faciei z angustia: z sitis: z alia cōsimilia
accidētia consequētia ad malā complexionē calidam. Et si
fuerit ex putrefactiuis corrosiuis sentietur moridificatio z
punctio z corrosio in visceribus. Dixit Rogerius si vene-
nū fuerit calin sentiantur arsure: z punctiōes in stomaco

z intestinis: z tortiones z rugitus z adsunt nausea z vomī-
tus. Auer. tamē dixit. q̄ nausea z vomitus sunt de accidē-
tibus cōib; z q̄q; subito calefit: z q̄q; subito frige-
scit z deficit z sincopizat: z quādoq; resoluitur in sudore:
calidū: z quādoq; in frigidū: z subito de vno calore in aliū
mutatur colorē z aliquādo tepescit: z fastidit oia. C. Et si
venenū fuerit ex frigidis frequēter accidentia frigiditatis
sequuntur. Dixit Aui. sicut profunditas somni: z stupor:
z frigiditas membrorū: z sudor frigidus erit z color faciei:
z oculorū lividus. C. Et consilr ad venena sicca z humida cō-
sequunt̄ accidentia sue qualitatis. Et enim cū sicco erunt
ariditas cutis: z consumptio membrorū z sitis valida z vi-
giliēz ventris stipticitas z similia. C. Et cū humido erunt
somnia z lenitas corporis z p̄uatio sitis z mollificatio
in mēbris z similia. C. Si vero venenū fuerit de operanti-
bus a proprietate. Dixerunt Almanfōr z Rasis etiā in di-
uisionibus. Accidunt ex eo sincopis z debilitas z dissolu-
tio virtutis. Et Aui. dixit. si non a p̄parent nisi casus virtu-
tis z sincopis: z sudor frigidus. supple z nō apparent acci-
dentia alicuius dominantis qualitatis: tunc illud est de ve-
nenis operantibus a tota substantia. C. Et nota q̄ venenū
operans a qualitate inducit etiā accidētia veneni operātis
cū proprietate: sed nō nisi in processu: quoniam propter excel-
lentia sue qualitatis supra excellentia sue proprietatis acci-
dunt in primis accidētia qualitatis: z successiue accidunt
accidētia p̄prietatis. Et cause hōz oium accidētium note-
scent considerāti in causis que dicent̄ in assignatione cāz si
gnorū sp̄rum sp̄alissimarū in capis particularibus. C. Cū
videris accidentia venenati renitti z maxime ea que sunt
cordis z videris virtutē redire z accidentia inquietudinis
quietari: z caliditatem ad exteriora redire: tunc spes habē-
da est z fiducia q̄ eger saluabitur. Si vero dixit Aui. sincopis
superuenit: z permutatur pupilla oculi eius z occulta-
tur nigredo eius: tunc nō sperat̄: quoniam nigredo oculi oc-
cultatur iuxta mortem: tunc omni oculi eleuantur sursum:
vt dixit Ap. 4. problematiz. problemate primo. Et di-
xit Aui. si rubeat oculi z egrediatur lingua z cadit pulsus
z sudor est frigidus est significatio mala z parum viuunt.
Et Constan. dixit. tumor digitorū z nigredo vnguiū in
venenatis malum pronunciat. C. Dixit Sal. 6. de interiori-
bus. si accidat vt corpus bonum chinum naturaliter ha-
bens z dietis sanitatem custodientibus vtens mor moria-
tur z postea cutis sua nigra: aut viridis efficiatur z statim
putrescat fertur letifera: z sumpsisse potionē. Eos vero qui
a venenis euadunt sequitur depilatio z cutis excoziatio z
tarditas reditus in pristinam dispōnem. C. Auctores me-
dicine volentes adhuc reddere timentes venenari bene tu-
tos z cautos. Et volentes q̄ non semper quādo homo pa-
titur a veneno credatur q̄ fuerit ei malitiose oblatum vt
fortasse per hoc excusentur familiares fideles a p̄rectiōe
eius cū nō porrexerunt: voluerunt q̄ cum sūma p̄uidētia
z diligētia prouideatur ne aliquod venenosum aial ex im-
prouiso possit incidere in cibos vel potus vel vasa eorum:
quare dixit Aui. necessarium est cauenti a veneno vt nō sit
solū omnis cantela eius in cibo: z potu vt offerentes eum
venenauerint: sed sit cautus et ab alio. s. preparante ipsum
vel. s. a portante ipsum: aut qd in potu sumitur tantum. s.
ne ab alijs venenetur. sup. sed et opz eum habere alias cau-
telas: quoniam fortasse accidet ei venenari: vñ nō extimat̄:
imo q̄q; contingit vt cadat res maligna venenosa in cibis
vel potibus suis: sicut lacerta aut rutela vt i corpore in eo q̄
decoquatur z in vasis in quibus est vinum. Et florentie
contigit in conuentu frat̄ heremitarū q̄ hoc modo fue-
runt venenati multi ex illis de conuentu z perierunt ex eis
aliqui. Et finaliter facta diligēti inquisitione de veneno
inuenta fuit aranea nigra mortua in vase in quo decoctus
fuit cibus quem comederant zc.

Signa si-
gidi.

Signa sic-
ci.

Signa hu-
midi.

Signa ope-
rantis a p̄-
prietate.

Pronosti-
ca.

Cautela
custodien-
di se a ve-
nenio.

De medicinis bezaaralibus a venenis liberantibus in generali.

Cap. ix.



Medicine que resistunt venenis alie sunt simplices et alie ppositite et am/de vocant bezaar siue tyriaca siue bezaarales et tyriacales. Verumtamen dixit Aui. 2^o can. tracta tu 3^o. cap. 4^o. q. nomen tyriace dignius attribuit medicinis artificialibus. i. pposititis et non me bezaar est dignius medicinis singularibus cadentibus fm naz. Auctores tñ sepe abutunt vno noie p alio et in b no est cura. Dixit Aui. ibide. albezoar et tyriaca sunt oes medicine quaz ppietas est vt pseruet sanitatem et vtute in spu vt expellat nocumetu veneni a se. Et Auer. 5^o coll. dixit. medicine q dicunt bezaar que curant a venenis: qdaz faciunt hoc a tota suba: et qda faciunt b cu qualitate pma q est in eis. i. calitate frigiditate siccitate et huiditate. sup. Et que faciunt illd a tota suba siue a ppietate sua sunt ille: qz effectus q ab eis pueniunt in permutatione veneni no pnt reduci in aliquam qualitate pma: sicut sunt. vbi gra. effectus smaraldi vel topacij siue lapidis bezoar cuz bibunt. Que vero operant cu qualitate pma. dixit Auer. sunt ille que resistunt qualitati generate in corpore a veneno. sup. siue resistunt cu qualitate sola siue cu qualitate pincta ppietatis: sicut tñ q effectus eaz pnt reduci in qualitate. Et hanc vtraruqz qda sunt fortes et qda debiles: et eaz fortitudo vel debilitas attendit in intensioe et remissione oponis pueniens ab eis: et in velocitate et tarditate impressiois eaz. Et hanc qda operant intus sumptis: et qda extra approximate. Et tam q ab extra qz que ab intus approximate diuidunt hz modis oponis eaz. De qua diuisione dixit Sal. 5^o de simplicibus medicina. q medicina pseruantiu et liberatiu a venenis sunt due spes: qda. n. alterat venenu corrupens siue medicinam mortiferam: qz resoluunt ipsaz a na sua. Et qda qz euacuunt ipsam et extrahunt a mebro infirmo. Et que alterant et resoluunt venenu a na sua faciunt illud cu qualitate vna: aut qualitatibus duabus copariibus aut tota sua suba siue ppietate. Et q diuerunt venenu a mebro euacuando et extrahendo ipz ab eo: aut faciunt illd p similitudine qua hnt in suba sua cu re qua euacuauerint: sicut scorpio cotritus extrahit venenu scorpionis pungentis. Aut extrahit illud p calitate que est in ipsis subtili. i. penetratiua vel subtili. i. subtilia tiua et resolutiua medicine venenose. Quatuor g dixit Sal. sunt spes iuuamentoz q acgrunt per ipsas medicinas: qm due sunt p eas que alterant et resoluunt. Et sunt ille q acgruntur p vtute eaz a qualitate et p actione eaz a tota suba. Et ille que alie spes sunt q acquirunt p eas: que euacuunt: q sunt ille que acquiruntur p eaz similitudine: et que acgrunt per eaz caliditate. Et declaras vltimus Sal. has spes dixit. in iuuamento qd est p alteratione et resoluone accidere a qualitate res est nota et scita: qm si venenu est frigidu iuuamentu hnt pres q calefaciunt et eoz: et sic de alijs qualitatibus compositis et simplicibus. hz iuuamentu qd est p vtute inuenta in tota suba est: qm vtutes q resoluunt medicinas mortiferas sunt in na sua medie intra corpora: in quibus cadit lesio: et inter medicinas p quas cadit in eis illa lesio. Est igit opatio loci corporis apud vtute medicinar liberatiu ipsa eade coparatio casus medicine pntiose ex medicina liberate ipsa eade casus medicine liberatis ex corpore. Et pp illud fit q oes medicine q sunt prie medicinis pntiosas qm sumit ex eis fm rem plurima. i. frequenter qstas magna nocet corpori nocumeto multo: opz ergo fm hac cam vt sit qd mesuras ex oibus medicinis: quaz via est h q sit qstas que no noceat corpori pp multitudinem suam et neqz deficiat et superet a medicinis mortiferis pp paruitate suam. Et declaras de medicinis euacuatis venenu. dixit. oes venenu mortiferu no euacuaf nisi p medicinas que ponunt de foris: et iste medicine trahunt hoc venenu: aut p calitate suam: aut p similitudine

sube sue. Et opz hic itez vt sit medicina libera media in na sua fm q pole est inter corpus qd ipsa sanat et re q nocet corpori: et istud io: qm si est in vltimo pria corpori non euat ex eo venenu: imo opatio eius i corpe est sicut opatio medicine pntiose: qm oium medicinar pntiosaz vtus est vtus que est in vltimo cotraria corporibus suscipiendis eas et eaz nocumetu: quare sequit q si istas medicinas mortiferas no euacuet nisi medicine quaz coplo similis coplonis eaz q medicine euacuantes eas itez sunt cotrarie nae corporis et prietas eaz sit fm aliquem modu prietatis: verumtamen dixit Sal. medicine iste liberates no cosequuntur cu prietate sua q ipse veniat sup ipm: et interficiant ipm: imo sunt coes duabus extremitatibus: qm sunt medie iter illd qd est nociuū corpori pculdubio et corpus. Et Auer. aut quinto coll. dixit. q medicine bezaarice no curant nisi cu est in corpore dispo venenosa sca a veneno: et tuc dat corpori vna virtute: que est pria vtuti venenis: sic curat venenu: quasi per accns. ppter ea qm comedit illas homo sanus sicut venenu exceptis granis citri et silibus: de eis: et ppter ea dicunt medici q medicine bezaartice sunt medie iter corpus et venenu: sed nos no sic intendimus: qz mediu et extrema sunt vnus generis: et que sunt vnus generis sunt similia: et sic no est in bezaartice cu veneno et ppter ea melius est dicere q bezaar sit in fine prietatis cu veneno: qz media tio cotrarietatis semp oz attribui prietatis: causa quare bezaar occidit sanu no est nisi: qz no hz prodesse: nisi qm in corpore est dispositio venenosa. Et est vt iste medicine duas faciunt operationes in corpore humano vna est venenosa q recipiunt no existere in corpore dispo venenosa. et alia est iuuatrix quando in corpore est dispo venenosa. Et sunt sicut venenu ex vna parte: et sicut medicina ex alia: no q sunt medicine ex parte qua sunt venenae: qz no est extraneu q diuersificent opones siue actioes vni agētis diuersificatis dispo nibus subti et locoz. Et hoc est q pot dici bona arbitratio de oponibus medicinar: qualr operant. Ego qd puto opinionem Sal. hnt veritate de medicinis q sunt pure et mere bezaartice: sicut et fortasse. Auer. intellexit. cu excepta uit grana citri et eis similia: sed de medicinis que sunt in se venenae: hz possunt esse bezaar aliquoz venenoz no est dubiu q ipse sunt cotrarie in extremo illis venenis: et sunt et cotrarie homini vt supra patuit. cap. 4^o. pbleumate 8^o: et ideo iste medicine occidunt sanu: no aut venenatu: imo liberat eu: qz iste medicine mediate calore nali dirigunt cotra venenu et ambo pugnant cotra ipsum: et accidit: sicut quando duo inimici adinice coueniunt in destructione tertij cois inimici. Et quia tyriaca precipit apponi a sapientibus supra locu venenatu mortu vel punctura: ideo videntur esse per qua virtute coterat: qm multis fuit difficile credere q coterat cu ipsa ponatur a sapientibus cotraria veneno: et sic extra posita videretur potius obesse qz prodesse su gando venenu tanqz contrariu ad interiora corporis: et responderunt ad hoc iam quida dicentes: q simile est de tyriaca et magnetes: et sicut magnes aliquis: put ego vidi experientiam per alteram faciem suam trahit ferrum et per alteram expellit ipsum: ita cosimiliter et tyriaca per aliquas partes: vt per carnes tyri attrahit ad se venenu et iuuatur in ea virtus attractionis p calitate sua: cu ergo attraxerit ipm agit in ipm corrupedo ipm: et postqz in actione sua ipm diminuerit et virtute eius impellerit cu virtute contrarietatis qua hz ad venenu expellit ipm extra corp p locu mortu vel pucture et ppter ea dicunt ad adiuuandu hac expulsionem bene faciunt qui ante appositionem tyriace ampliant locu pucture vel mortus et dicunt: q si qua pars veneni p contrarietate fugabit ad intra corpus illa erit pua et refracta paru nocere potes: et tales virtutes cotrarie possint esse in tyriaca p: qz in multis phis reperiunt: vt in coriandro et rosa et multis alijs. Et ista tñ opinio p certo no continet veritatem

Quatuor sunt spes iuuamentoz q acgruntur per medicinas tyriacales siue bezaartice.

Quatuor sunt spes iuuamentoz q acgruntur per medicinas tyriacales siue bezaartice.

ritate saltē de tyriaca fermētata de qua auctores p̄cipiunt
super loco venenato pōnīt qm̄ reducta est ad formā vnā in
fermētatione suā nec amplius pōt agere p̄virtutē alicuius
singularis. ¶ Propterea sunt alij qdā r̄identes q̄ tyriaca
desuper posita morsu vel pūcture pueniēs ad venenū alte-
rādo corrūpit ip̄m vel saltē eius remittit malitiā: vñ l3 pro
pellat̄ interius puenit ad interiora cū malitia repressā: qua
re minus ledit. dicūt q̄ ad iuuādū opationē tyriace: bñ
faciūt illi qui añ appositionē eius venenū ad exteriora tra-
hūt v̄tosis vel oris suctione sic. n. pars veneni minuitur z
reliqua pars in loco magis versus exterioris figit̄: vñ super
posita tyriaca alia p̄mptius z fortius operādo venenū cor-
rūpit. Et oñt. q̄ si p̄prietatē aliqua portio veneni ad inte-
riora sugaret̄ z tyriaca cū sua corpulētia videat̄ in loco cū
remaneret ipsa tñ suis vaporibus z v̄tute partē illā veneni
p̄fundatā p̄sequit̄: quēadmodū medicina solutiuā nō sua
corpulētia: s3 v̄tute: z aliqñ cū vaporib⁹ ad humores quē.
v3. enare pergit sic z tyriaca sua v̄tute z vaporibus ad ve-
nenū interi⁹ pueniēs cū eo sit p̄gens in ip̄m p̄tinue agēdo
eius corrūpit malitiā. quapp in tali app̄roximationē tyriace
iuuamētū est magnū valde. ¶ Sunt autē z alij dicentes q̄
tyriaca ex actiōe z passiōe suoz p̄ponētū ex mō mixtionis
sue sube p̄posite in fermētatiōe tandē celestiu⁹ corporoz influ-
xu accipit v̄tutē tyriacalē per quā scā est bezaar oīum vene-
noz vel saltē maioris p̄tis eo p̄: qd̄ ideo dicit. q2 Raf. in di-
uisionibus suis: z Auer. Et voluerunt q̄ opatio tyriace in
veneno napelli sit modica. Et p̄dictā virtutē est scā tyria-
ca potēs violentiā veneni obtundere z diuertere z trahere
ipsam a via sua p̄ quā incedebat in corpus z reducere ip̄m
ad exteriora: vt sit in hoc v̄tus tyriace respectu veneni qua-
lis est virtus adamantis respectu magnetis de qua recitat
Solinus dicēs: inter adamantē z magnetē est qdā nāe oc-
culta dissensio: adeo vt iuxta positus adamas nō finat ma-
gnetē capere ferrū: vel z si eo amoto magnes ferrum traxe-
rit: quasi quādā p̄dā: qd̄ ferri magneti beferit reappo-
situs adamas auferat ita z tyriaca vñ cūq3 apponat̄ corpo-
ri venenū q̄m cūq3 adherēs velut p̄dā rapit z versus ex-
teriora deducit: z corrūpit: q̄m̄s iuuēt in ea hec v̄tus: q2
cordialis est z pueniēs est spūi cordis fortificās ip̄m vt
magis resistat. Et ē q2 calida resolutiuā est ip̄sū venenū:
quapp p̄ ceteris medicinis gloriōsa est a sapiētibus in
oībus venenis calidis z frigidis siccis z humidis ebibitis
vel exterioris aduenientibus corpori. ¶ Sūt autē z alie me-
dicine nō in se tyriacales: s3 tñ sunt coadiuantes v̄tutes be-
zaaraliū medicinarū: que iunt multoz modoz: vt in sequē-
ti cap⁹ dices. Et q2 iste ē aliqñ bezaar siue tyriaca vocant̄:
potes videre q̄ ista duo noīa bezaar z tyriaca tripl̄ p̄nt
sumi: vt inuit Sera. in simplicib⁹. caplo de lapide bezaar.
Uno mō largissimē p̄ oī medicina p̄ncipal̄ vel secundario
faciēte ad liberationē a venenis. Alio mō large pro medici-
nis bezaaralibus supradictis. Et 3 mō stricte. vbi ḡra. ty-
riaca pro tyriaca ipsa que est vna p̄fectio dicta tyriaca ma-
gna vel liberās. z dicit̄ tyriaca Salī. z est illa in qua ingre-
dit̄ caro tyri: z nō p̄pterea vt multi credūt vocata est tyria-
casimo p̄pter sue virtutis tyriacalis excellētā nomē gene-
ris sortita est: z suo nomine meruit appellari: z est de qua
intelligit̄ cū absolute p̄feratur. Et consilr bezaar stricte
sumptū dicit̄ de quodā lapide qui p̄ excellētā sue beza-
aralis virtutis noīe generis: cōsistit vocatus: de quo lapi-
de hic asserā que de ip̄so scripserunt sapiētes. ¶ Dixit Se-
rap. bezaar est nomen persicū z eius expositio est contra ve-
nenum vel expellens venenum: qm̄ iste lapis resistit oībus
venenis calidis z frigidis cū tota sua substātia. s. per p̄p-
rietatē que est in ip̄so: z resistit ei bibitus aut suspēsus sit/
per patientē. Et colores lapidis bezaar sunt multi. nam ex
eo est citrinus: z puluerulentus: z est qui participat viridi-
tate z est qui participat albedine: z melior omnium est ci-

trinus: z est puluerulentus: z minera eius est in terris siri-
als. tyri z indier: in terris oriētis: z multi lapides similes
tur eis sed nō habent p̄prietatē neq3 app̄roximāt ei in ope-
rationibus aliquibus z est lapis multe humiditatis mol-
lis tactu mollit̄ sine superfluitate: z caliditas eius est sine
superfluitate: z p̄prietas eius est q̄ cōfert venenis aialium
oīum z plātaz: z morsibus z puncturis venenosoz: z qñ
bibit̄ ex eo pōdus duoz granoz ordeit̄ aut sit linimētū ex
eo super locū morsus liberat a morte: z expellit venenū per
sudorē: z qñ ponit̄ hic lapis in anulo: z ponitur in ore ei⁹
qui sumit venenū z fugit ip̄sum cōfert ei: z si ponit̄ la-
pis iste super locū puncture vel morsus aialis venenosi cō-
fert iuuamētū manifestū: z si terit̄ z ponit̄ super morsus
reptiliū venenosoz extrahit venenū per sudorē. Et il locus
vbi est morsus est putrefactus: z puluerizatur ex hoc lapi-
de super eo mundificat̄ z curat̄. Et qñ tangit̄ cū hoc lapi-
de aculeus scorpionis p̄hibz ab eo potētā pungēdi: z si te-
ritur ex eo pōdus triū granoz ordeit̄ z dissoluit̄ in aqua z
ponit̄ in ore serpentis suffocat eū statim z occidit. ¶ Ruffus
vero dixit. hic lapis est citrinus z mollis nō habēs saporē.
Et ego dixit̄ Ruffus. bis vidi sufficiētā in eo in aufereu-
do nocumētū veneni. Et lapis quē vidi erat v̄gens ad ci-
trinitatē z albedinē: habēs calozē vini: z cū hoc erat leuis
splēdens: sicut lumē. Et dixit. vidi bis sufficiētā in eo quā
nō vidi in aliqua medicina simplicī: imo nec in medicinis
cōpositis. ¶ Auer. quoz dixit. q̄ lapis bezaar est valde
manifestū iuuamētū oībus sp̄ibus venenosoz: sed p̄prie mor-
sui scorpionis: z eius dosis est 4 pars aurī vniū. ¶ Di-
xerūt quidā. q̄ bezaar z tyriaca z oīs bezaaralis medicina
debilioris virtutis: z remissioris qualitatis q̄ sit venenū.
extrahit tñ mēsurā a calore nālī corporis: z sic veneni violē-
tiam obtundit q̄ retrahit ip̄sum a potētā interemptio-
nis corporis inducendo ip̄sum ad eam quam corpus tole-
rare valet: z finaliter destruit ip̄sum zc.

De curatione venenoz in ḡnali.



Eneralis curatio a venenis intus vel extra occurrētibus triplici

p̄ficiat̄ instro. s. dieta potione z chirurgia. ¶ Et
dieta qd̄ oībus conueniēs venenis est vt oīs
venenatus p̄stituat̄ in aere euēto ad calidi-
tatē declinat̄: infēsiore tñ aut remissiorē s̄m
qualitatē veneni: locū tñ frequēter p̄mutet de camera in ca-
merā trāsēdo ne aerē quē expirauerit inspiret: hoc. n. nō
solū sibi sed et altatibus cōfert. ¶ Si hoc facere nō potuerit
ritat̄ tñ circa ip̄m flabellis purificet̄: z igne accenso ex li-
gnis siccis bonis z odoriferis corrigat̄. Et p̄nceps man-
dat plures inueniri viros sanos z bonos anhelitus habē-
tes quoz vnus quisq3 alter post alterū in os venenati anhe-
let. Multi autē esse debēt hi ne solus hoc agēs inficiat̄ an-
helitu venenati: p̄inde dixit. A. sufflet in os eius z gratos
p̄tinue odores olfaciat. Bit. n. Aut. administret odor aro-
maticoz: z aromatizatis induat̄ vestibus. ¶ Dixit Auic.
opz vt nō dormiat oīno: z nō dimittat seip̄m taliter z non
dormiat: nō. n. est dimittēdus solus: neq3 in silērio vel ob-
scuro: imo opz vt locus sit luminosus: z vt enigilare ip̄sū
faciat astātes: z rideant z clamēt in circuitu eius: z motus
qd̄ fortis puenit ei: q̄ si nō fuerit hoc ei pole fricet̄ z ster-
nutat̄ oēs ei puocent̄: z si venenū fuerit ex ebibitis fricet̄
os stomaci ip̄sū: z si fuerit exterioris alicui mēbro occur-
rēs fricet̄ mēbro illō in circuitu eius: z gaudiū inducat̄ z
spes bona z fiducia de euatione. ¶ Et opz vt viter cibos
potusue malos z facile cōuertibiles in extraneā qualitātē:
z qui sunt difficillime digōnist̄ vtat̄ aut cibis z potibus
in qbus sit virtus resistēdi venenis s̄m aliquā vel aliquas
intentionū dicēdā tñ in. s. de cura per instrumentū potio-
nis. Et de cibis laudatis ab oībus est lac nuper mulsus: l3
maxime in calidis z corrosiuis: vt in ip̄sorum curatione

De dieta.

Sōn⁹ oīo
prohiben-
dus est.

De cibo
potu.

De lacte
buayo.

Intentio-
nes i cura
p portionē
hūc sunt
nouem.

Cum prima qd̄ intentio q̄tum ad partē que est eiare vene-
nū a mēbro qd̄ ab extra ei occurrerit morfu vel punctura
cōplef̄ sicut infra dīcet̄ in pp̄rio capº: quantū vero ad edu-
ctionē eius ex corpore implef̄ sicut in hoc dī capº. Et ipla
qd̄ est p̄ma intentio via executionis: z a qua medicus in-
cipere d̄z. Cū ergo scīuerit quis in cibo vel potu sumpsisse
venenū aut si nescīēs senserit in corpore suo mutatiōē in-
fuetas estuatōē in inquietudinē vel mordicationē post as-
sumptionē alicuius cibi vel potus: de cuius nō est talia in-
ducere accidētia suspicari d̄z sub illo latuisse venenū. Cu-
rā nō differat: imo dixit. **A.** op̄z vt p̄peret cū sentit ip̄m.
per signa infueta dicta ante q̄z vtus eius perambulet in cor-
pore vt bibat aquā tepidā z oleū sisaminū aut oleū. s. cōe.
Et dixit **Alm̄.** de his bibat donec vter. i. stomachus implea-
tur: deinde euomat z perfinadēdū est ei ad vomēdū donec
perueniat in hoc ad vltimū q̄z tū p̄b̄. Et si ad vomēdū co-
gnoueris patiētē difficilē prius cibis eū repleri faciās: de-
inde bibat z vomat. Et dixit **Aui.** melius est vt sit in aqua z
oleo p̄dictis virtus aluminis z baurach. s. si ad vomēdum
fuerit difficilis: aut de hoc dubitaueris: ac ēt est melius da-
to q̄ fuerit ex facile vomētib̄ si videris: sicut dixit. **Alm̄.**
vomitum tardari z pigritari: docuit in aqua bibēda ad vo-
mēdum decoqui anetū z apponi mel baurach z sal. Et di-
xit **Aui.** diligiḡ vt sit illud qd̄ sumit̄ ad bibēdū aqua plu-
rima z cibi plurimī: s. p̄n. l̄z nō euomat: tñ frangunt. i.
diuidunt vel frigunt. i. remittunt de virtute veneni z supe-
rant ip̄m. Et de implētibus eūōē veneni p̄ vomitū simpli-
cibus est sterqus galli vel gallinē: de quo dicunt q̄ d̄z esse
recētius qd̄ pōt haberi cū sumit̄ in potu: z est expertū v̄z
de quo dixit **Aui.** extimauerunt qdā qd̄ si in potu sumi-
tur sterqus galli in dispōne facit vomere venenūz. Et ex eis
est vt dixit **Aui.** terra sigillata cū puluerizata bibit̄ cū vi-
no. Et de cōpositis est medicamē siue tyriaca de terra sigil-
lata: de qua dixit **Alm̄.** q̄ si de ea sumit̄ ante venenūz vel
cibum suspectum aut post ip̄m ante q̄z superuenierit maluz
accidēs: si cibis venenatus fuerit ilico vomere facit: z nō
cessabit a vomitu donec totū euomat venenū: z si nō fuerit
cibis venenatus siue aī ip̄m siue post sumat̄ nequaquaq̄z
inducit ad vomitum: z sic fit. **R.** terre sigillate z baccarum
lauri. añ. partes equales: z cū butyro inungat̄ z cū melle
coficiant̄. **A.** vero ad baccas lauri z terrā sigillatā addidit
yroas. **C.** si vomitus nō fuerit possibilis: aut nō fuerit
factus in p̄nº: z iā venenū descendit cuius signum est
q̄ estuatō z mordicatio: vt dixit **Alm̄.** sentiuntur in in-
ferioribus ventris: tunc ilico collirium ano suppone: aut
cum clysteri ventrem solueant si adhuc accidentia in sto-
maco sentiuntur: medicamen qd̄ eius soluat ventrem tri-
buendum est: z dixit **Alm̄.** melius est vt vtrūq̄ simul pe-
ficiat̄: tñ succēssit: vtrūq̄. s. vomitum z solutionē vētris
vel vtrūq̄. s. clysterē z solutionē vētris. Et q̄uis in inferio-
ribus vētris post vomitū nō sentiantur accidentia: clyster
tñ fieri d̄z: dixit. **n.** **Aui.** op̄z vt sequantur vomitum: et cly-
steria: z prop̄ie quando sentiuntur descensus lesionis ad in-
feriora post vomitum vero aut ventris solutionem. dixit
Aui. bibacac plurimum quoniam ipsum frangit nocu-
mentum veneni: z nō est malum si euomit ipsum: itē: z
euomit lac dixit **Aui.** nō est malū si bibat decoctionē sci-
vrtice cū butyro cocto ad expellendū venenū vomēdo z
solutionem

De prima
intentione q
est ex pre
venienti t e
extractio
seu effusio
a corpore
qbro curat
possibile.

etia i
 move
 destr
 fm
 quere
 non i
 aut.
 imed
 a simp
 bee.

112

soluone v̄tris faciendo: et hoc facto bibat lac: sed butyrum crudū est melius lacte. Et agar. qd̄ est medicina vehe-
metis vtilitatis in hoc: qm̄ cum hoc q̄ ventrē soluit et sua
lenigatiōe in stomacho vomere facit est resistēs veneno: et
extrahens ipsum. Et dosis eius s̄m Sera. est. 3. ij. aut s̄m
haly. exagii. i. et similiter quēcūq; alie medicine dātur ad
vomendum vel soluendum v̄trem debent eligi ex eis que
cum proprietate sua resistunt venenis. Et inter has Aui.
nominavit radicem buchoruariem quādo bibis cū vino.

Secunda aut̄ intentio que est ad diuertēdum venenū quantū
ad illud qd̄ occurrerit morfu vel punctura quō impleatur
infra suo loco dicitur: quantū vero ad venenū ebibitū cō-
pletur cū fricationibus et ligaturis dolorosis et v̄tōsatiōe
in naticis: et coris et pulpis cruris et positiōe pedū i lixiuio
feruētī et similibus que ad exteriora trahūt. Et p̄pletur cū
assumptiōe eorū que venenū ad superficiē corporis mouēt.
Et de hoc faciētibz est decoctio ficū siccatz cū bibis ex
ea sufficiēter cū vino subtili. Et qdā ponūt vtiliter ad deco-
quēdū cū ficibus calamētū vel pulegiū vel aliud sile. **N**o-
si eger his pactus ab oibz accidētibz malis querit q̄ p̄ces
serint vtile erit. Si v̄o nō tūc alie implent̄ intētiōes et p̄ 3.

Tertia. n. implet̄ intētiō cū his que sua p̄prietate venenū
destruūt et corrūpūt: et ad cor puenire nō p̄mittūt medicis
simplicibus et cōpositis. Et de simplicibus qd̄ pluris
dicte sunt supra cap. 6. Et h̄ dicent̄ aliet̄ ex eis. n. sunt. di-
xit Aui. radix anuidē: et gūmi eius. s. assa. et medicamē fa-
ctū ex ea et castoreū et galbanū et serapinū. Et decoctio po-
lij et decoctio sifeleos: et capil. ve. et malua folio. s. eius et se-
mē et altea multū laudat̄. Et dixit. dixerūt qdā. q̄ flos oleā-
dri: et folia eius liberāt a veneno. Et nō posuit modū exhibi-
tionis eorū: fortasse: q̄ nō placuit sibi hoc remediū: cū sit
venenū mortiferū. Et ex cōferētibz est sauina et abrotanū
et aristologia v̄traq; s. longa et ro. et gentiana. Et ex eis est
taraxacō et spēs 3. abugillisse: de qua putat̄ q̄ sit herba ci-
cerbita n̄ro ydiomate dicta. Et radix capparis et myrta. Et
mūmia et venenis resistit. Et pimpinella pistata et potui cū
vino data p̄sto valz cōtra venenā: et dolorē cordis curat. Et
radix affodilli post venenū bibita venenū cito excludit. Et
centurea sumpta cū vino est potēs in excludendo venenū.
Et succus herbene bibitus. Et sili puluis foliorū ei: oibus
venenis resistit. Et betonica. v̄t dixit Sera. qm̄ bibis ex so-
lis eius puluerizatis. 3. i. est medicina pueniēs. Et absin-
thiū p̄fert multū cū vino potatū. Et succ⁹ cicoree bibitus
est validus in resistēdo venenis. Et sili succus cōsolide mi-
noris. Et mus napelli quā dicūt aliqui esse phylipendulā:
et nascit̄ iuxta napellū: et sumpta viridis et sicca est tyriaca
oīum venenoz: sed p̄prie ipsius napelli. Et balsamum et
oleū eius sumptū cū lacte mulieris oibus obstat venenis.
Et carpobal. p̄fert sumptū cū vino: et valet zinzi. et ēt cina-
momū. Dixit Dyas. q̄ aqua cineris ligni quercus bibita
salutē affert venenatis: et etiā cinis ipse bibitus. Et Aui.
dixit: q̄ confert aqua cineris lignozū vitis et muscus omni-
bus sumptus conuenit venenis: et dicitur q̄ est tiriaca na-
pelli: et lapis smaragdus bibitus resistit cūctis venenis: de
quo dixit Serap. qm̄ sumitur in potu venenis mortiferis et
moribz venenosis et punctionibus habentium aculeuz:
qui ergo dederit ex eo in potu pōdus nouē granorū ordei
illi qui sumperit venenū anteq̄ fecerit impressiōē est eua-
sio eius et excoziabit̄: et Rabi moyses dixit hoc idē: et addi-
dit q̄ accidit ex potu eius accidētia nō minora accētibus
venenis: sed nō est eis curandū: q̄ cito transeunt et salus suc-
cedit. Et oīa coagula sumpta in potu sunt bezaar venenis:
lz maxime sanguini et lacti coagulatis. Et dicit̄ q̄ sanguis
fasianū auis bibitus cōfert oibus venenis. Et similiter d̄
de sanguine capre cocto et comesto: et de sanguine testudi-
nis marine cocto cum pultribz et comesto. Inueni aut̄ in
quodā libro antiquo q̄ herba achilea ab achille inuento:

re dicta: et ipsa est hypericon et lactucella: et est cicerbita: et
vincetoxicum conferunt oibus venenis ebibitis: quando
eaz vel alterius earum succus bibis. Et conferunt moris-
bus et puncturis et v̄neribus venenatis: qm̄ pistant et eis
superponunt moze emplastri. Et conciliator de dictis her-
bis: et emula dyptamo rassano aristo. longa dixit q̄ vna/
queq; earū equipollet tiriace ita q̄ in v̄neribus venena-
tis alicuius dictaz herbarū succus in potu datus liberat et
veneno infecta purgat et sanat: et eis antiqui v̄tebantur
in omnibus venenatis ante vsū tiriace: et q̄ quilibet eaz
curat morfus venenatos superposita eis loco tiriace. Et q̄
puluis ex eis exsiccat⁹ factus sumptus in potu cū vino et
aqua mellis singulariter et coniunctim curat ab oibus ve-
nenis interius sumptis. Et de medicinis cōpositis va-
lentibus cū virtute forti: v̄t supra patuit est tiriaca. de qua
dixit Sal. in libro de tiriaca ad cesarem q̄ sumit̄ ex ea ad
curationem venenozum quantitas auellane v̄nius mixte
cū vino quantitas triū colearioz. Et sunt qui exhibēt ea
quinq; vel quattuor diebus continuatis: et dosis eius p̄p-
qualibet vice est. 3. ij. et ex eis est mitridatum. de quo dixit
Almā. q̄ est medicamē nobile: de quo si quis v̄tat assidue
et postea ei spēs tribuat mortifera nō ei nocebit: et valet et
post venenū sumptum. Dixit Aui. ex his medicinis sunt:
sicut tiriaca et metridatū et tiriace dyatelleron. Et ex his
est medicamen optimū: qd̄ sic fit. R. granorū iuniperi. 3. ij.
baccarū lauri. 3. i. et 3. boli armeni. 3. iij. gentiane. 3. i. mel-
lis: qd̄ sufficit: dosis. 3. iij. cū vino potenti. Et medicamē
quod propter sui excellentiam debet vocari bezaar conse-
rens oibus venenis calidis et frigidis: et est securus vsus
in p̄seruatione et curatione a venenis a quo intentiones
fere oēs requisite ad curationē venenozū p̄ficiuntur. Cu-
ius confectio est. R. cinamomi croci zedoarie masticis car-
damomi granorum paradisi carpobalsami: nardi: galange
pimpinelle flos boraginis buglosse: mellisse et florum ro-
rismarini añ. 3. i. piperis longi olibani squinanti rute et se-
minis eius been albi et rubei. calami aromatici sticadosz
assaritaciñti smaragdi acori rubei: agarici gentiane aristo.
v̄triusq; añ. 3. ij. terre sigillate boli armeni spodij karabe.
añ. 3. ij. tro. tiri. 3. iij. pinguedinis castorei balsami. añ. 3. 5.
musci. 3. i. mellis: qd̄ sufficit dosis. 3. iij. cū vino optimo.

Quarta autem intentio que est obuiare qualitati veneni
impletur sic sicut capitulo sequenti dicitur.

Quinta vero intentio impletur cum assumptione rerū et
ex eis maxime qua cum hoc q̄ vias claudunt venenis etiā
resistunt p̄prie de quibus est bolus armenus terra sigil-
lata olibanum mūmia mastix karabe et similia.

Sexta vero intētiō implet̄ cū his que v̄ctuosa et visco-
sā mēbroz superficiē efficiunt v̄t eis hereat suba venenis:
et nō p̄cedat ambulādo. vel saltē ab ambulatiōe retardet.
Et cū hoc ipsa et defendunt mēbra ipsa ab impressiōe ven-
neni. Et huius qd̄ intētiōis impletio multū vtilis est in
curatione venenoz corrosiuoz. Et de ipsa implentibus
sunt butyr oleū nucū: oleū auellanaz et oleū amig. et siliā.

Septima vero intentio impletur cum medicinis cordiali-
bus multiplicantibus et roborantibus spiritum ne patia-
tur a veneno simplicibus et cōpositis sicut dyamuscos:
dyambraz electuario de gēmis: et alijs dictis supra in hoc
sermone tractatu de dispositionibus cordis.

Octaua autem intentio impletur cum eis que humores
corporis ab infectione p̄seruant et infectos rectificāt vel
euacuant. Et in hac intentione. dixit Aui. ingrediuntur
flobotomia et solutio ventris. Et solutio quidem v̄tris
ant euacuat venenū: et v̄t sic dictus est de ea supra in prima
intentione: aut respicit superabundantes humores: quāto
vel quali peccantes in corpore exūtes venenatis: et hi educē-
disunt cū medicinis humorē ipsum dominantē respicien-
tibus notis in locis suis. flobotomia vero non conuenit

De medicis
nis compo-
sitis.

Quarta in-
tētiō obui-
at qualitati
veneni.

Quinta in-
tētiō vias
claudit.

Sexta intē-
tiō sup̄fici-
es mēbroz
iunctiōe

Septima.
intētiō spi-
ritus mul-
tiplicat.

Octaua in-
tētiō hūm-
ores corpi-
s et p̄bi-
bet ab in-
fectione et
corruptiōe

In pñ. contra. n. intentionē secundā operaret: per illā. n. queritur veneni et humoris infecti ad exteriora deductio et de venis et arterijs delatio. Flōmia aut contrariū operatur ab exterioribus ad interiora trahens: et ab extra venas ad intra eas. Verū tñ si pp sanguinē vel alioꝝ humorū cū sanguine mitorū superabundantiā vel infectionē est necessaria differenda est quousq; venenū in corporis venas pceserit. ppter ea. dixit Aui. 6. qrti tractatu. 3. ca. pmo qd cōuenientior horā flōmie est cū scitur qd venenū iam est in corpore sparsum. Et nō est ex eis que attrahunt. i. que attrahi possunt per flōmiā ad intra venas vel ad intra corp⁹. Et alteratio qualitatiua a sanguine et humoribus tollitur cū oppositis medicinis: sicut dicitur in sequenti capitulo.

Intentio aut nona cōpletur cū eis que in ppijs singulorum accidentiū que ex venenis superueniūt dicent capitulo. Et fortasse in particularibus caplis de quorū dā ipsoꝝ correctioe dices. Et balneū quidē pluribus puenit interionibus. Impletis. n. p. 2. intentionibus cū exhibent teritiā cōpletia intentionē: et iam ad actū reducta fuerint balneū cōuenit in diuertēdo venenū ad exteriora et spargendo ipsum et per sudorē eūando: qm sudare nō dyasoretice oibus cōpetit venenis. Et itē in pcessu post veneni sparsionē in corpus balneū cōfert ad ipsius exclusionē vaporūq; et fumositatū malay resolutionē. Sunt tñ qui loco balnei occidi faciunt mulū equū vel bouē: sed pprie mulū et ilico a visceribus mūdant: et tunc in eius corpus venenatū immittunt: trahit. n. per calorē eius oīs venenositas ad exteriora et oīs malitiosus vapor excludit. intellige si nō tarde tur sicut in rege lodislao. **C**Dixit Roge. p. vomitus fiat deinde clistere. 3. de tiriaca cū vino decoctiois baccay lauiri gēiane myrrhe vel rute diebus tribus cōtinuis quarta die si particularia pferunt modicū sanguinis detrahaf. Et 5. die fiat balneū vt exeant fumositates. **C**Dixit Aui. res quā operationes proportionantur proprietatibus in eis sunt sicut illud qd dixerūt qd caro damule siluestris mūdificata et salita est de fortioribus medicinis ad expellēdū venena. i. pistata et sumpta cū vino. Et dixerunt quidā qd si rana coquatur cum oleo: et fale: et comedat qd cōfert oī veneno: et pprie ex animalibus pūgentibus. **C**De cura autē per instrumentū chirurgie dicitur infra in cura pūcturarum et morsum venenosorum zc.

CDe curatione venenosorum operantium a qualitate in generali.

Lap. xj.



Edicine tiriicales supradicte fere oēs sunt calide: et dictū est eas cōuenire in veneno: et calido et frigido: verū tñ frigidis conferunt duobus modis. i. cū actione proprietatis eay: et cū oppositione qualitatis per quā de per se conueniunt venenis frigidis: et in calidis et pueniunt duobus modis: vno modo agendo cū proprietate sua et alio agendo cū qualitate sua nō de per se: qd vt sic nocent veneno addēdo caliditatē: sed per accidens venenū versus extrinseca deducēdo: et subtiliando et ipsius resoluendo substantiā ad cuius resolutionē sequitur curatio. Neq; quidē curandū est de illius additione caliditatis: et aliquali inflammatione corporis cui pōt postea facilius subueniri: verū tñ si habeatur medicina tiriacalis frigida sufficiens ad curationē veneni calidi ipsa est pprie exhibenda. Si vero nō habeat sufficiens saltē cum ipsa corrigat tiriacalis calida sicut hoc modo exhibetur tiriaca cū succo vel decoctioe tarafacon vel cicoree. Et cōsimiliter si post venenum calidū vel medicinas calidas remanserit in corpore vel aliquo particulari mēbro inflāmatio alteranda erit et infrigidāda. **C**Dixit Almā. aquā cū vino et zucharo. et aqua ros. ad bibendū tribue et troiscū de cāphora similiter et oleū ros. infrigidatū vt bibat. **C**Et Aui. dixit. si scitur qd venenū est ex inflāman-

tibus infrigidetur cū camphora et aqua ros. et aqua coriā dri et similibus: et oīa sint infrigidata cū niue. **E**emplastrē tur. i. epithiment⁹ eius mēbra pncipalia cū eis que sunt si cutalchabalub. dicit lra extra. i. herba que nascit in fluminē: et alia. i. mēbra: et remouetur infrigidatio super ea omni hora. Et ex eis que conferunt his valde est lac vaccinū. de quo extractū est butyr infrigidatum. **S**irupus siue iulep qui pueniēs est eis mirabilr. **R**. cicoree: pimpinelle: curbite: et endiuie domesticæ: et siluestris. **M**. i. berberorū seminis endiuie. añ. 3. i. ros. ru. floꝝ boraginis et buglossi. violay floꝝ nenufaris. añ. 3. ij. capil. ve. sumittere. añ. **M**. 5. decoquant omnia in aque lib. ij. vsq; consumptionē medietatis: et colent et in colatura ponat acetositas citri: et limonū: vel citranguloꝝ. 3. ij. et zuccari albi. 3. ix. et fiat syrupus aromatizatus cū camphora: et sandalis. **E**t cōuenit eis mixtura qd sic fit. **R**. zuccari ros. viol. diabolaginat: tiriandaloy: diarodon abbatis: et cādī. añ. partes equales: et misceant cū eis incorporet puluis smaragdi iacinto rū margaritay: et coralloꝝ ru. et de hac mixtura cū aq frigida vel ros. et si aliquā malitia veneni exegerit misceat in ea tyriaca: vel de tyriaca cū supradicto syrupo: et melius. **C**Dixit alm. attende in quo loco corporis vehementiorē sensit inflammationē: cui emplm ex lenticula aq infrigidatū superpone in niue: qd tā diu mutando superponat et renouet donec locus ex frigoris nimietate stupidus fiat. Et deinde ei psiliū et mucilagīne psiliy: et lac vaccinū de quo butyrū extractū fuerit: necnō et frigidorū fructuū succū ei tribue. **E**t dixit itē Almā. si in eo signa repletionis apparuerint ipsum minue: et ventrē si strictus fuerit cū medicinis solue cōuenientibus. Et Aui. de flōmia dixit. si indiget flōmia flōmie. **C**In cura aut veneni frigidi cōpetūt et sufficiunt p dīcte medicīne calide tyriacales: spāaliter tñ. dixit Alm. allea et sinapi et medicamē de assa egro tribue: et vinū vetus forte: et purum eū potare facias. Et Aui. dixit. Si scias qd venenū sit de stupefaciētib⁹ administrent ei ea que sunt sicut tyriaca et medicamen de assa in vino puro et similia alia. **C**Dixit Almā. fac eū sitire. Et dormire non permittas. Et corpus eius frica et caput et pectus cū pāno calefacto calefacias. **C**Medicamē de assa 3. Almā. sic fit. **R**. solioꝝ rute sicce costi mēstastri sicci ciperi et cordumeni. añ. partes equales: asse fetide q̄tum est 4. pars oīum. et mellis qd sufficit. dof. q̄tum auellana. Deinde procedēdo addatur in dof. donec perueniat ad magnitudinē nucis. **C**Quidā exhibēt mixturā que sic fit. **R**. tyriace. 3. ij. dyamusci: et corticū citri conditorū. añ. 3. 5. pulueris diptami. 3. ij. incorporent. dof. 3. 5. cum vino potenti. **C**Deinceps aut de cura speciali cuiuscūq; speciei venenosū in speciali ca. dices cū auxilio saluatoris nostri dñi iesu xpi. Multa tñ sunt venena ab auctoribus tacta nobis penitus ignota de quibus non fiet mentio in tractatu isto: sed pro ipsoꝝ curatione ad caplm generalis curationis recurrendū est. Et auctores quidē fortasse iuste talia venena nominibus peregrinis: et hucusq; inexpressis nominauerunt. Cum talis ignorantia non impediat operantes potētes habere recursum vt dictum est ad ea que omnibus obfistūt venenis et sit potius causa ad euitandum culpam malozum zc.

CDe animalibus nocentibus in generali: et fuga et intereptione ipsoꝝ.

Lap. xij.



Erimo deinceps erit de particularib⁹ dīctiōibus venenoꝝ ab aialibus sūmēs exordiū: de quibus loquentes auctores postq; viderunt multa animalia nō venenosa mori et vnguiū punctura in hoīes insurgentia inducentia nocumenta nō parua ipsoꝝ curatione huic tractatui annexerūt: a quibus incipiendū putauī. **C**Sunt h̄ aialia multaz sunt omnia in sui natura nō venenosa: q̄uis eoꝝ quedam possint effici venenosa. **E**t ex

Non in
tentio ac
cidētiā cor
rigit.

De hora
admi
stradi bal
neū in cor
porib⁹ ve
nenaide.

Non in
tentio ac
cidētiā cor
rigit.

Non in
tentio ac
cidētiā cor
rigit.

Non in
tentio ac
cidētiā cor
rigit.

Non in
tentio ac
cidētiā cor
rigit.

In cura
veneni fr
gidi.

Blag
oma
tobi
affer

Et ex mordētibz quidē soluz sunt homoz equz. mulz:
z alius. Et ex pungētibz solū sunt aues rapaces. Et ex
mordētibz simul z pūgentibz sunt leo: vrsus lupus ca-
nis vulpes. simia maymo. cattus: mustela: glis z plures
muriū ipēs. Nō est autē experiētia repertum aues rapaces
maymone cattū glirē z murē fieri venenosos: silt neqz vr-
sum neqz leonē hominē vero equū mulū asinū lupū: canē
vulpē. simiā: z mustelā venenosos effici cōpertū est: z ipso-
rū venenositas rabies appellat. Et oīuz qdē aialū mor-
dentiū tā venenosoz quā nō venenosoz mortus mediāte
saliva ledūt: vt. n. supra 4^o ca^o dictū est saliva virtutes hu-
moz corporis cōtrahit in qua qdā humiditas baurachia
acquirīt: per quā curat impetigines: z serpigines. Et qdā
improporatio ē ad humores corporis humani ex modo va-
rio z opposito mixtionis vtriusqz imprimit: his igit duo-
bus nocēs malicijs salivā cū ad humiditates humani cor-
poris pervenerit illas alterat z permutat. Si igit fuerit sa-
liua alicuius aialis nā venosifiaut nō venosifia nā: sed po-
stea venenati accidētia inducit veneni. Si vō fuerit aialis
non nā venosifia neqz postea venenati alia inducit accētia
que dicent: neqz p dīctē infectioni a salivis pducte obstat
aliqle vestigiū nālis calozis aialis illius cuius est salivā:
quod iuuat digōz in ipsa pūstēs. Et cuiuslibet qdē
aialium mordentiū salivā omni tpe alterare z pmutare ho-
minē nata est. Verūti quorūdā aialū plus z quorūdā mi-
nus ē in eadē specie aialis. Et hoc put diversificat: fm
res nāles z nō nāles z pter nām: fm res nāles quidē: qm
aial colerice complonis: z in quo colera multiplicat siue
per naturā suā siue ex regimine eius nequiorē habet sa-
liuā acutiorē subtiliorē z magis penetrantem. Et de in-
dē in hoc est mīca hīs naturā: postea hīs sanguineā: z vl-
timo flāticā. Et animal quidē quod est in iuventute
existens acutiorē habet salivā: z post ipsum in senectu-
te pūmaz: deinde in pueritia z ultimo in decrepita.

Et animal quidē masculini generis deteriorē z acutiorē
rem habet salivā: femininū: totum hoc ex maiori eius
caliditate z colere habundantia pcedit.

Scdm vero res nō nāles multipliciter variat. Et pmo fz
regionē z locum. Et n. aialia eiusdē spēi nequioris saline
sunt inhabitantia regiones desertas calidas z siccās: z ne-
mosas deteriora sunt cāpestribz. Et in aquosa aquaticis.
C^o fm inanitionē z repletionē: n. salivā ieiuni aialis: z
maxime famelicū deterior valde est qz aialis cibati. Quis
salivā humiditatibus cibi z potus permixta obtusa facta
est ab acuitate sua z penetratione. C^o fm motus corpor-
teos z aiales: etenim aialis exercitati salivā deterior est: z
acutior ociosifia: aialis irati salivā deterior est ea que mitis.
Et ppter oēs dīctas cās contingit q salivā hominis ruffi
colerici ieiuni z famelicū: z regimine coleram gūante vten-
tis exercitati z irati furiosi longe acutior z nequior est sali-
uā cuiusqz alterius hominis. De quali homine ad con-
ficienda venena variā. imo vana vt puto dicta sunt.

Scdm vero res pter nām est q salivā egrotantis egritudi-
ne colerica vel de melia adusta deterior est salivā sani: aut
egrotantis alia egitudine ex alijs humoribus contracta:
z ppterea salivā frenetici z maniaci mala est. Et aialium
quidē mordentiū quedā mortuū vulnerat: z sanguinem per
contactū suā salivā interficiunt: vt leo: lupus: canis: z filia.
Et quedā acutis dentibus carentia mortuū contundunt: vt
homo equus z filia: z hōzū mediantibus poris pervenit
salivā ad humiditatē mēbz cōtusi. nā in mortuū multo tpe
persistit. Et venenosoz aialū mordentiū: quedā in mor-
to dentes relinquunt: z sunt habentia dentes lōgos exiles
z fragiles sicut stellio z tyrys: vt dicūt. Vulgares āt dicūt.
q stellio z tyrys dētes dimittūt: qz hnt eos tortuosos neqz
possunt eos retrahere sine fractione. iōqz nō separantur a
mordina aialū vero pūgentiū nō venenosoz vngues quedā

non habent extremitatibus vnguū ipsoz occultam mali-
tiā. Venenosa vero vnguibus pungētia hnt quandā oc-
cultā malitiā in extremitatibus vnguū suoz: quā mediā-
te vulnus inficiunt supra infectionē cōiter repertā in sim-
plicibus vulneribus. Venenosa vero pungentia cauda
pungunt quodā aculeo subtili mediāte. Et hōz qdā acu-
leū dimittunt in loco puncture pp subtilitatem illius sicut
apes. Et zurūbz siue zābz: qui nostro idiomate calabro-
nes vocant. Et quedā nō dimittūt ipluz sicut vespe z aril-
lus: z ideo vespa z arillus post puncturam iterū pungūt:
quod apes z zurūbz facere nō possunt quousqz aculeus
augeatur in eis: sicut cauda in lacertis.

Cautela pūstia a leione aialū domesticū est fugere cō-
fortiū talū hominū z silt canū z pūstūz. Et domare canes
z simias: maymone: cattos: z filia: z nō ludere cū eis. Et
cautela silt est nō appropinquare absqz bona pūstioe mulis:
z similibz mordētibz. Cautela vero pferuans ab aialibz
bus ferinis est nō cōservari in locis ad que venire cōsueve-
runt z conari ad interitū z fugā ipsoz: z cautela qdē a leo-
ne est habere penes se gallū albū: aut cattū ipsem. terretur
eis z fugita catto viuo z mortuo: z pferuans a lupo est ha-
bere penes se squillā: qm ipse fugit a presentia eius: z ipsa
z elleborus albus interficiūt lupos: canes: z vulpes z plu-
rimas feras z herba dicta strangulatoz leopardi interficit
leopardū: z dicūt q si quis sup se portauerit caninū dētem
lupi nō timebit lupos: z si qs portauerit sup se caninū dē-
tē leopardi nō timebit leopardos. z dicūt q si cauda lupi
sepelit in aliqua villa nō intrāt in illā lupi: neqz musce qz
diu duraverit: z dī q si cauda lupi suspendat sup presepe
vaccay nō appropinquat eis luptus dū permanet: z si in-
derit in eū fames: z si quis vult tutus esse a lupis in loco
vbi est accēdat ignē flāmā emittentē: luptus. n. ab igne di-
uertit. Dixit Aui. elleborus interficit canes z muscas: z
stragulator adib interficit adib. i. lupū z dī q si de ellebo-
ro pulverizato ponat in bona qstitate sup cadavere lupi
canes: z vulpes ex illo comedētes icurrūt cecitate z sic pnt
facilr capi z occidi. Si caninus dens canis poterit ab ali-
quo nō latrabunt contra eū canes: z consilr si dens canis
nigri in palma manus teneat: z expertū est q si dexter ocu-
lus lupi canibus ofidatur velociter fugiūt vt dixit. citan-
dus: foliū arnoglose sub pollice pedis retētū nō finit canes
accedere ad portantes: sed obmutescunt: z nō latrabūt z dī
q est expertū. Et canes qn bibunt de aqua decoctiois spa-
ragi pereunt. Et fm dīas. qn cameleonta alba decoquit
z cū aqua illa z oleo z farina pscitur plus moriunt canes:
mures z porci ex illa comedentes. Et si comederit canis ra-
biōsus ex cibo in quo sint mixta resalgar: z hermodactili
z herba insquiami statim morietur. Et dicitur q appor-
ta re oculū leonis in subasella oēs bestie z belue diuertunt z
fugiunt: z qd magnes alligatus sinistro brachio: z gesta-
tus pferuat ab oibus feris: z animalibus immundis.

Et cautela pferuans a serpentibus: z multis ē alijs ver-
nibus venenosifia cū phibitioe approximationis eoz ad-
serz ad hospitū: z cū fugatione z interemptione ipsorum:
phibentur aut appropinquare hōi per linimēta quibus leni-
ri debet. Dixit Aui. ex cerebro leporis cū aceto z oleo
soluto vel cū storace soluta in oleo aut ex oleo. in quo infu-
sa fuerint folia pini recentia trita: aut flos cipressi: vel gra-
na inuiperia: aut folio agni casti vel radix anuidē vel abro-
tanum vel affodillus vel daucus: aut radix nasturci: aut
carpobalsamū: hec. n. oia singulariter z coniunctim cū de-
coquant in oleo: z inungat eo corpus hominis non acce-
dent ad ipm serpētes: neqz aialia alia venenosa: z silt si inu-
gat corpus succo rassani aut adipe cernino solo vel mixto
cū alkitrā vel galbano: z phibentur appropinquare came-
re lecto vel domui si in pavimēto vel circuito sternat abro-
tanū aut laurus: dixit Aui. q est mirabilis z pferit sterne

De preu-
sione a no-
cumentis
aialū do-
mestici cor-
tiulicrū

De preu-
sione a no-
cumentis
serpentis
z alioz ver-
mum ve-
nenosoz.

re in loco oziganum z serpillum z alea cruda a corticibus
mūda: dixit Pli. lib. 25. q. apsalu suffumigatu fugat aia
lia venenosa. z 25. dixit. q. hoc ē facit bitumē accēsum: z
dixit in. 28. q. idē faciunt capilli combusti: z filr. cornu ca
pie cōbustum: z dixit idē de pelle cerui: z sanguine eius. Di
xit Serap. fm dialc. q. cornu cerui suffumigatum valet: z
Baly. dixit. valet vapor cornu cerui eius: dixit Serap. fm
Dialc. q. fugat ea fumus cōbustiois dyptani: z dixit Pli.
lib. 27. q. folia filicis nō recipiunt serpentē: z id conueniūt
substrata i locis suspectis: ac ē suffumigata: z dixit Sera.
fugat ea fumus calamitoꝝ. Et oziganū ē in domo spar
sum z fumus paucedani: z poliū montaniū sub lecto stra
tum. Serpētaria dixit Melue dicitur q. fugat serpentes z
viperas z vermes venenosos. C Dixit Serap. fm dialc. q.
squilla integra suspensa supra limē hostij domus p̄hibet
venenosa oia z nocita a domo. Aui. aut dixit. idē vt dicē.
Occidit aut serpentes. z aialia venenosa. C Dixit Aui. la
etuca asini masticata superposita. dixit Pli. lib. 25. q. tanta
vis inest bethonice vt inclusus circulo eius serpēs ipse sese
interimat flagellādo. Et macer hoc idem dixit. Et dixit se
xtus placitus q. sanguis tauri cum tactu occidit serpētes.
Et dixit circa instans q. lolū suū umigatum fugat eos. Et
dixit Pli. lib. 26. q. fraxino arbori tanta vis inest vt nō in
tret serpēs iuxta hāc arboꝝ quātū vmbra natutinalis vel
occidentalis attingat. Et q. si folijs eius in giro positus i eo
concludat ignis q. serpēs in ignē q̄ in fraxinum fugere
mauult. C Scorpiones. n. fugatiā z reptilia venenosa sūt
oziganū z serpillū ipsa. n. nō approximant eis: sed fugiunt
ab odore ipsorum. hostia quoq. z fenestre z loca per que
intrare possunt optime claudant. Et dixit Aui. ponantur
cerei z candelæ accense in loco longinquo a dormitorio vel
accendantur ignis longinque a domo camera vel lecto: qm̄
aialia venenosa declinant ad ipsum. C Et de fugantibus
serpentes z alia aialia venenosa. dixit Aui. est fumigatio
domus cameræ vel lecti cū lignis granati z viridis vel ra
mis eius: aut cum radice lilij. s. yreos: aut cū galbano sera
pino vel assa: aut cū cornibus vel vngulis aialium: aut cū
folijs lauri z granis eius: aut cū calamito abrotano z na
sturtio. Et serpillū vstum z pprie siluestre suo odore fugat
eade de quo dixit Dialc. quod domum messoribus in cibo: vt si
forte fatigatos opprēsserit somnus tuti maneant ab aiali
bus que illis tēporibus venenosis moribus seuire cōsue
uerunt: z agnus castus oziganū: ozimū sifimbriū: z poliū
singulariter z iunctim qm̄ sternunt in loco. fugant ab eo
venenosa reptilia z serpentes. Et de fugantibus ea z occi
dentibus. dixit Aui. sunt grues z patoues z cigni. sup. z
anserēs z anates galli z gallinæ: z cerui z catti z mustele: z
que currunt cursu iis: qm̄ venenosa terent ab his z ista
mordent ea z interficiunt ipsa. C De spālī aut custodia
serpentibus. dixit Aui. q. narrauit quidā in cuius sermōe
est fiducia q. qui facit sibi stratum ex corio leopardoz nō
approximat ei serpens. Et similiter si ex corijs eoz fiat co
opertorium. Et dicitur q. si quis portauerit cornu tauri nō
timebit serpētes: qm̄ oēs fugiunt a portante ipsum. Et san
guis tauri recens proiectus supra serpētem statim occidit
ipsum. Et gentiana serpētes fugat ita vt ēt credatur a qui
busdā q. gestans eā super se ab oi genere serpētum tutus
eristat. Et dicē q. si quis succo dragontee inunxerit corp⁹
suū tutus ab incurſu serpentū manebit: z q. si quis eo ma
nus inunxerit impune tyros: z alios serpētes capiet: z tra
etabit: z filr si manus fricauerit ex femine maturo rassani
dum est recens: z dicē vt dixit isidorus q. serpēs nō audet
tangere hominem nudum. Et dicē q. si quis in ceruina pelle
sacerit nō accedet ad eū serpēs: z filr neq. ad eū qui sup
se medullā cerui habuerit. C Et de illis que fugant serpen
tes de domo. dixit Aui. est suffumigatio cum cornu cerui
radice lilij sulfure z piretro: z fugat eos fumus semini

finapis positi super prunas. Et Aui. dixit. q. finapis inrer-
 ficit eos: q. si ponit super senitas serpentes refugit serps
 ab eo. Et fugat eos fumus oppoponacis et bdely et seraf-
 ni et piscis. Et silr fumus nigelle et git et polycarie et ster-
 cus tauri fumigati fugat eos: et silr fumigatio facta ex capillis
 humanis penis vulturis ungulis caprinis et sulfure. Et di-
 xit Aui. q. aspersio loci ex aqua in qua solutum est sal armo-
 niacum est ex eis a quibus fugiunt serpentes. Et dr. q. si ipsa
 aqua in cauernis serpentum inumittat moriunt in eis. Et
 dixit Aui. q. de illis que occidunt serpentes est sputu ieiuni
 hois piecti in os eius: et pprie q. si spu es sumit in ore suo
 sal armoniacu. Et dicitur q. herba dyptami odore suo in-
 terficat eos. Et supradictu est q. ipsi diligunt vinu et egre-
 diunt de cauernis suis pppter odore vini: et tunc pnt capi et
 interfici. Scorpiones vero interficit. dixit Aui. sputu ieiuni
 calide complonis super eos proiectum: et rassanus masti-
 catus vel contritus: et succus q. tangit eos: et folia ipsius
 silr. Et similiter albedozagi. i. basilici. Et dicit q. si super
 loco vbi sunt scorpiones ponat rassanus contritus vel suc-
 co eius inungat in circutu no eribunt ab eo. Et si plures
 scorpiones capiantur et fumigent fugient alij in loco illo.
 Et fugat eos fumigiu ex cornu cerui et ungulis eius vel un-
 gulis asini. Et fumigatio facta in circuitu loci vbi sunt ex
 stercore bouis et adipe zirbi eius storace et arsenico mixtis
 cu vino et incorporatis extrahit eos a loco: et tunc possunt
 capi et occidi. ¶ Dixit Raf. 20. pti. Qui habuerit radicē
 enule supra se no nocabit ei scorpio. Et dicit q. qui portat
 rassanu supra se no pungetur a scorpione. Et dicit tabu: vt
 ponit. 20. pti. Qui portabit auellanas indas suspensas
 duas vel tres no timebit venenu scorpionis. Dixit Pl. lib.
 21. q. agaricus interficit scorpione cu tactu. Et alleu silr
 vt ipse dixit de serpillio. Et dixit in lib. 22. q. scorpion her-
 ba eos fugat et interficit. ¶ Et ex his eisdem rebus fugantur
 arane et rutele et algerati: et oēs vermes de domo fugan-
 tur si eis acceptis multis et positis super prunis fumiga-
 tio fiat in ea. Latta interficit buffones: sed no comedit eos.
 Et buffo no appropinquat loco in quo est colloquintida:
 aut crocus et silr neq. stellio neq. lacerta: sed buffo quide
 diligit saluia et querit eaz et comedit et delectat morari sub
 vmbra eius: verum est q. ruta fugat eu: et iam dictu est agri-
 colis plantare rutam iuxta saluiam: et inter eam: et in circui-
 tu eius vt no accedat ad saluiam: buffo et comedit ex ea.
 ¶ Mures de domo fugant. dixit Almai. si calcanto fumiga-
 ta fuerint: et q. si vnus ex muribus castret et dimittat ab-
 ire alios fugat et interficit: et si vnus ex muribus capiat et
 subtrahat eboria in medio domus per pedē ad paxillu liget
 fugiunt alij ab eo: et no egrediunt de foraminibus eo. Et
 dicitur q. si quis vnum ceperit mure et excoiauerit facies
 eius et dimiserit eum oēs alij fugabuntur: et hic modus est
 fortior: et silr si abscondat cauda: et dicitur q. si domus fum-
 igaret cum vngulis multi oēs mures fugiunt ex ea et sm
 quosda debet esse vngula sinistra. Et dixit Aui. q. mures
 interficit litargirum et elleborus et semen iusquiami albi et
 radix caulis et cepe narcisci: et scorza ferri et crocus cu sum-
 pserint ex aliquo isto: cum cibis suis: et spongia minutim
 incisa intincta in aliqua pinguedine interficit mure come-
 dentem ipsam. ¶ Aui. dixit q. quidam dixerunt q. muste-
 lam fugat odor rute. ¶ Pulices fugantur. dixit Aui. q. si
 aspergitur domus cum decoctione colloquintide aut cu
 decoctione rubi: aut absinthij: aut cu decoctione vel succo
 coiiandri: aut vt dixit Almai. irroretur domus aqua de
 decoctionis tribulorum proprie marinorum aut colloquinti-
 de aut nigelle: et dixerunt quidam q. si in medio domus
 fiat fouea in qua parum sanguinis fundatur illic congre-
 gabuntur: et postea moriuntur et Aui. hoc dixit. de sangui-
 ne hyrci: et alij dixerunt aut erych aut vulpis: et dixit Aui.
 q. similiter congregantur ad baculum linitum ex adipe
 ericii.

Latta in-
terficiat
fonce sed
non come
dit cog.

De fuga
tribus mu
lce.

De fugā.
tribue pu-
licis.

erici. Et fugant eos caules in loco stratis: et folia oleandri. Dixit Alim. Qñ herba q̄ vocatur tiutar vel tatar. Et Aui. tecunicanum. i. herba pulciū: et ego credo q̄ sit politaria ponit in lecto stupefunt pulices et inebriant et neq̄ salire neq̄ mouere se pñt imo facilliter capiuntur. Et decoctio florū seu foliorū pullicarie asperia per cameras fugat pulices.

Culices vō et cimices siue zenzare interficiuntur fumigio politarie. Dixit Aui. q̄ in effugatione culicū fiat fumigū cū serratura ligni pinat aut cū calcadis cū nigella: aut cum eis oib⁹ et est melius: aut cū mirta sicca et sulfure et bdelio: aut cū stercore vaccino: aut cū folijs cipressi et nucē eius. Et harmel tritū positū super lectos: et fenestras fugat eos. Et si si aspergatur domus ex decoctione radicum lupinorū: aut nigelle aut harmel aut absinthij aut rute. **C**imices interficiunt sanguisugę suffumigate ad locum vbi sunt: et cimices suffumigate extrahunt sanguisugas que adherēt gutturi: fugantur cimices fumo nucē cipressi et foliorū eius: et moriuntur p̄ ablutionem locorū vbi sunt cū aqua in fusionis vel decoctionis lupinorū amarorū: aut cū decoctione piscium salitorū. Et dicitur q̄ decoctio eorū facta cum aspergatione et ablutione loci orū eay ppetuo prohibet.

Muscas interficit decoctio radices ellebori albi vel nigri aspersa per paupimenta et parietes domus ex quo inūcto ex arugia porci non appropinquant musce neq̄ tafani: et alia si milia. Si cū oleo decoctionis stinorū contritorū: et in eo di missorū et arungia porci et pauca farina siliginis fiat pila et fricetur cū ea aliquis locus nō appropinabūt illi musce neq̄ tafani neq̄ zuribor: et dixit A. interficit muscas arse nicum: qñ ex eo ponitur aliqd in lacte et fugat musce ex eo et interficit eas fumus arsenici et fumus thuris. **E**t zuribor siue scarabeos fugat fumus corticis platani et foliorū eius. **C**elspere non appropinquant ei qui linitus est succo altee: aut malue cū oleo et fugat eas a domicilijs suis fumus sulfuris: aut alliorū. Qñ multe formice ponuntur sup p̄unas: et fumigatur cū eis fugiūt alie. Et fugatur de cauernis suis si supinfundatur alkitrā: aut fumigantur ear: et si ex pice vel assa. Et fugant ex felle tauri vel vacce et sup loca linita stercore vacce dissoluto in aceto non ascēdunt per ea formice: et ipse pereunt fumo sulfuris: et nō trāseunt per loca vbi sit fumus sulfuris: et carui aspersus. Et dicitur q̄ si vespertilio ponatur super foramen cauernę ipsarū: aut intronittatur pillus forame cor ipsius formice q̄ intus sunt non exhibunt neq̄ que extra sunt intrabunt p̄ illud. Dixit Plin. lib. 28. q̄ a scorpione percussus nūq̄ postea a stalporibus vespis et apibus feriuntur: et dicto lib. 20. q̄ la pacij habitum semen defendit a punctione vesprium.

De morfu animalium que dentibus contundunt non venenosorum.

Mulus: equus: et asinus cum mor dent fm plurimum locum contundunt: qñq̄ raro tñ locum vulnerent. Et cū nō sunt rabida fm plm nō sequētur ad ipsorū morsus accia: de qbus sit curandū. Qñq̄ tñ ex causis supradictis salua ipsorū acuitate malitiosa participat: que lz non sit rabies: neq̄ in rabie deducatur morsum ab eis: tñ inde proueniunt accidentia valde seua: et aliquando mors: et festinat putrefactio ad locū morsure ex infectione humiditatis loci a salua mala illa. Et caloris nalis locis diminutione: vnde non cōgrue gubernat humiditas mēbi morsu quare putrefit. **D**ixit Paulus. Maxime velociter putrefit locus cum sequitur ad morsuram et p̄pie mulorū punctio et dolor. i. dolor pūgitius. i. fortis: et hoc maxime cum morsus pfundatur: quapp trahuntur ad locum humiditates sanguineę que et ibi malignātur. Et causantur ex eis. dixit Paulus circa locum am pulle siue vesice plene humiditatibus sanguinolentis. Et subdit Paulus q̄ qñq̄ accidit inde stranguria: et qñq̄ tor

tio in ventre: et qñq̄ sudor frigidus. Et ista accidentia maxime sequuntur qñ malitia saluę pcellerit malignado vīq̄ ad principalia: sequitur. n. ex ea: et ex dolore forti loci multas spūm deperditio: cuius paucificatione virtutes oēs nales debilitantur: quapp debilitate digestiue multiplicatis vīositatib⁹: et alijs supfluitatib⁹ crudis in vītre tortio. i. dolor accidit. Et ex debilitate expulsiue maxime in vesica cū sit mēbi exangue pauci spūs segtur stranguria: et impotentia vīnandi. Et debilitata contentiue virtute maxime in membris exterioribus sequitur sudor frigidus.

De cura horū morsū et similiū dixit Sal. in catageni. et ponitur. 20. continē. Laue ne cures cū līpticis. i. in pncipio: et cū vehementer attractiuis: p̄ qd nō tant q̄ in his moribus intētio curatiua diuersificatur fm suā malitiā p̄ quā cum eis cōiungitur corruptio: et putrefactio in mēbo: aut non. Erīt ergo in eis prima intētio curatiua via executionis accidentis correctiua. i. doloris: et hoc vt nō trahatur ad locū mē et apetur locus. Et hec intētio cōpletur. dixit Aui. vt pānus infusus in oleo calefacto in primis sup morsum ponatur: qñ mitigat dolorem: et q̄ in pncipio non pōt discerni an sit illi cōiuncta malitia venenit ideo vt non possit sequi error in curatione. sequat alia intētio q̄ est phibitio cōsolidationis. Et p̄p̄ea phibuit Sale. appositionem stipticorū. Et vt phibeatur cōsolidatio. dixit Aui. cū inungis vel superponis pānum infusum oleo fiat illud abstergendo: qñ abstergio phibet a cōsolidatione: et abstergio vt moueatur oleū a loco et nō opilet et phibeat subsequētem intētionē q̄ est attractio ad exteriora si fuerit ibi malitia. Et q̄ tutius est attrahere. ideo Sale. absolute dixit. curetur cū attractiuis. Aui. vō sub cōditione fuit locutus. i. in quātū attractio sit necessaria. Et dicit. deinde si segtur ipsum intentio. i. ad attrahēdū: et q̄ qñ ista intentio est necessaria opz simul cum attractione phibere cōsolidationē: ideo qdā exponūt si segtur intētio. i. ad phibēdum cōsolidationē: melius est: vt de vīraq̄ intētionē intelligatur: vt p̄ p̄ ea p̄ que Aui. implet has intētionē que sunt attractiua simul et abstergiua: vnde dixit. emplentur cū eis q̄ sunt sicut mel et cepe. i. cepis cōtritīs mixtis cū melle. Et qñq̄ miscetur cū eis sabe crude sicut sunt. i. cū cortice suo masticate vel ipse sole ponatur: q̄ abstergunt et vīte a salua acq̄sita p̄ masticationem attrahunt. Et emplim factuz ex vino cocto. i. sapa litargirio: farina orobi: et etiā oleo est mirabile. **E**t exēplificans particulariter Aui. de morsu hois dixit. ponatur sup morsum cū sit vehemens cepe et sal et mel. Et qdāz pmiscet cū eis nūces p̄tritas: aut auellanas: et amig. d. et ama. q̄ obstat malitie saluę: qdā super miscet rutā cōtritā: et cōuenit in moribus p̄dictis: et in morsibus ferarū. Et ster. hois suppositū morsui eius: est tiria cū ipsius. Et de appropriatis ad dictos morsus sunt folia melisse contrita superposita: et inibibita. Deinde si cessauerit dolor et tumor et non apparuerit malitia curetur cura contusionum cum calidis exsiccatiuis: sicut dicitur in sermone septimo tractatu quarto caplo suo. Si vero locus apostematus fuerit digeratur. Et si saniem fecerit aperiatur locus et si sanies bona fuerit mundificetur: et curetur si cut alia vlcera. Si vero sanies mala fuerit signum est malitie et corosionis. al. corruptionis: tunc ergo si sic vel alio quoquo modo videntur in loco corruptio. Dixit Aui. cū mundificetur prius cum suctione ventosarū aut medicamine acuto et fortiter attractiuo. Et de conferentibus in hoc sunt folia vītrice trita cum sale superposita. Et quidam addunt eis sel taurinum: et radix enule contrita superposita est bona valde. Et alia his consimilia que dicuntur in cura morsuum serpentum. Et facta mundificatione curatio est sicut curā aliarū vlcerum etc.

De morsu animalium non venenosorum morsu vulnerrantium.



Mimalia alia mordētia non venenosa qdā hnt dētes acutos: vt cat^r mustela z filia: z boy: morsus vocant^r morsus ferinū: seu feray. Et ad morsus boy habēt tū dētes multū acutos: si nō ptingit eis alia malitia nō sequentur accia mala aliq. Si vō fuerint cū malitia nō rabiosa sequunt^r ad ea p filia his que sequunt^r ad morsus boy: z alioy pudentiuz. Et cura ea/

Ad mor/
sum canis

Ad morsu
ferarum.

dē est cū cura alioy. Et de appropriatis ad morsum ca/ nis est sterco ouiu: aut galline suppositū. Et hoies cōter supponūt pilos canuz: z pprie illius canis q momordit. Et extimat q trahūt ad se malitiā cū spālitate sua. Et expe riētia dictat non esse hoc lōginquū a veritate cū supponun tur vulnere exite adhuc sanguinolēto. De approximatiōe cōter ad morsus feray ē bethonica pstrita emplata z bi bita. Et ex eis est cētaureaz: z prassiu: cū sit ex eis vel altero eoy emplim^r: z calamētuz z salua z folia vrtice trita suppo sita valēt singulariter: z pūctim. Et caro mustele contrita superposita est tiriaca ad morsus oīum feray: z filr sterco capray aut galli pstritū z suppositū: z spāliter in morsu ca nis. Dixit Paulus in hora morsus aspe supra locū ace tū z frica eū frequēter cū plāta manus: z postea appone su pra locū nitruz tritū tēperatū in aceto: z desup appone la/ nā madesactā in aceto: z oleo. Et Aui. b accipies dixit. tor tasse sufficit vt aspgat locus statiz cū aceto: z pquallet ma nu multoties: deinde ponat supra ipm nitru cū aceto z re/ nouet sup ipm oib⁹ tribus dieb⁹: z pprie si timeat malitia rabiei. Et dixit filius mēsaray: vt ponit. 20. pūne. cepe cū sale: z ruta sū trita iuuant p morsus canis domestici. Et nux cōtrita filr cū cepe z melle valet cōtra morsum hoies: z canis. Et Aui. dixit. Qūqz sufficit vt curetur cū cepe z sale z ruta z fabis z amig. ama. cū melle: aut calamēto cōtrito cū vino: aut armoglossa z sale z folijs cucumeris z citrulli. Et pprie qū in loco esset ardor z rubor z filr epithyma cū litargirio: z pproprie cū illic fuerit inflāmatio vehemens.

Ad morsu
leōis z leo
pardi trisi

Ad morsu
aialū acu
ros dētes
hntum.

Ad morsu
aialū acu
ros dētes
hntum.

De cura aut spālī morsus leonis leopardi vrsi z filius. dixit Aui. qz eoy dētes z vngues ē eoy non sunt vacui a nā venenosa: vt in pūis cū attractione curētur oz. deinde cū cōsolidatione: vt eis de attractione sufficit res parua i. nō dū pūnuata: vel i. nō forz. Ad morsus aut aialūz acutos dētes hntiuz: qz magis pfundant^r aliqū sequūt^r accia prauarad morsus nāqz cati. dixit Aui. qz qūqz seq^r dolor vehemens: qz cū mordet multū pfundat dētes: vñ p ueniant ad locū valde sensibile: z inde dolor accidit forz. Et dixit Aui. in corpore viriditas siue liuedo q puenit ex multa reuocatione spūz ad pncipia z locū doloris: z mul tū ē de spū resoluū pp dolorē: z malitiā saline eius. Et cō filia accia accit qūz ex morsu symie vel maymonis. Et dixit Aui. ex morsu mustele seqtur dolor velociter pp eam dictā in morsu cattiz: sit locus morsus declinis ad obseu ritatē. spcedente qdā rubedine qd ptingit pp mortificatio nē caloris nalis in loco illo sequēte ad malitiā saline. Et filr accit qūqz accia pdicta ad morsus gliris faynestoziat toli: z spex mūru eoy. Dixit Aui. q mugalus est aial minus mustela z color eius est decluis ad cineritatez. Et est subtile tenue z lōgitudo oris eius est ad vltimū z labiū eius in vltimo z oculi eius sunt parui: z dētes eius sū tres ordines: quoz alij sunt super alios torti tortione parua ad superiora. Et accidit ex morsu eius dolor vehemens: qui pcedit pp cōmotionē factā in colera a malitiā saline eius. Et apparēt rubores in locis dētiuz pp sanguinē illuc pcur rētem pp dolorē: z accidunt in circuitu vesice plene humi/ ditate sanguinea sup bases fufcas: z qd ipse cōtinent ē fuz scum: q mortificatus est in loco caloris nalis: qū scindit vesica. Et cū egreditur illud fuscū egredit^r caro alba in ca lore nervi hns tunicas i. ebisti in qua cōtinetur: z qūqz ap paret in eis adustio qdam. Et qūqz corrodit: z tunc cadit

De muga
lor morsu
eius.

sue currit ab eis in pūis pus virulentū: deinde putrefit z corrodit z cadit caro eius: z quandoqz puenit res. i. pūo ducit ad pūcturam in intestinis: z difficultatē vinez: z sudo rē frigidū corruptū: z hoc virtutibus debilitantibus nali bus: vt supra dictū fuit in pūibus accitibus. Cura ho ruz morsuū est filis cure morsuum feray. Et tiriaca oīum boy z filr oīuz pūcturay vnguū ipsay est absinthiū cū vino bibitū. Dixit. n. Raf. 20. continen. q absinthiū cū vino bibitū valet p morsum donule. Et scabiosa decocta cū ouis z comesta spālitate bz contra omnes puncturas z morsus pdictos. De cura aut in speciali de morsu cattiz: z similiū. dixit Aui. q iuuatur cū emplō cepe z emplō ca lamenti campestris: z comestione ipoy amboy. Et de cura mustelle dī. 20. continē. q ficus imaturē: z farina ozo bi cū melle: z melle sicuū valent: z filr allei: z cūminuz. Et Aui. dixit. emplentur cum cepis: z alleis: z comedant ēt ea aut emplentur cū ficibus imaturis z farina ozobi: dī xit Sal. in lib. de tiriaca ad cesarē: q si emplentur cū mu stella cōtrita sup morsum mustelle: z sup morsum canis ra/ biofi est bonū iuuatiūz sanans statim. De morsu autē mugali cura dixit Aui. ponat sup morsus galbanum sin/ gulare z cū aceto: z embrocetur cū aq z farina ordeī z siru po acetoso mixtis: z scindatur ipse mugalis: z ponatur su/ pra morsus eius: z supponatur pīeritū: aut malua. i. dome stica z agrestis cōtrita aut allea cōtrita aut sinapis. Et totū illud. i. qd deinde ē de dictis medicinis que sunt acute fiat si non fuerit apa. Si vō fuerit apa tunc supponatur cor tices granati dulcis decocti. Et si acciderit in loco pū/ trefactio mūdificetur: z cū ceciderit caro corrupta: z vlcus mūdificatum fuerit ab ea curetur cura vlcerū. Et dixit Aui. ex his q in potu dātur: z cōferunt in morsu mugali. supple. z mustele z alioy supradictoy est decoctio suchaa armenis: aut eruce aut simbaia: aut nucū cipressi dū bibitur cū vino. Et ex eis est pīeritū z semen eruce z cartamū cū sumūt^r cū vino: aut radix gentiane: aut coagulū hedi vel agni: aut radix bucomarien bibita cū sirupo acetoso: z in lacte bibito cū sirupo acetoso est iuuamētum vltimūz ex maxime cōferentibus est succus folioy lauri bibitus: aut vinū decoctionis lauri folioy viridiū: aut abrotani: cū bi bitur. Et emplm qd sit ex folijs ficis z alleis z cūminō est tiriaca morsuū ferinoy: z alioy quozūcūqz aialium: ex qb⁹ accidit obfuscatio vel nigredo. Et Rafis qdem. 20. pūne. z Alman. lib. 8. Et Aui. quarti sexta. z oēs alij cūz eis cō cordant q vnguētum nigrum est medicina solēnis in cura oīum morsuū z pūcturay cū vnguib⁹ quadrupedum: vel auiū z pficif ex pice nauali galbano sepo arietino z cera. Cūnt qdam q fabe masticate superposite morsuū symie sunt tiriaca eius: z subito sanant: z dnt q gēiana est tiri ca morsus lupi bibita sola vel cū pipere z ruta zc.

Ad mor/
sum canis

Ad morsu
mustelle.

Ad morsu
mugali.

Ad morsu
mugali.

Ad morsu
mugali.

Ad morsu
mugali.



Mimalium venenosoz qdaz morsus: z qdam punctura: z que dam interius sumpta venenat z interficiunt hominē. Et mordētium qdam hnt venenositātē rabiosam: z qdaz hnt venenositātē abio/ lutā sine rabie. Et hntia venenositatez abio/ sam nō sunt in nā sua venenosa: sū venenositate acgrunt: si cut homo: canis: lupus: simia: mustela: mulus: equus: z asinus. Aui. n. dixit. q vulpes sit rabiosa z mustela: z dixerūt qdam: q quidā muli facti sunt rabiosi. Et ego vidi equūz rabiosum q rētem mordere dñm suū: z qcūqz. imo z alia aialia. Et rabies qd est venenū calm z siccum z exicca tiū humiditātē z humoy corpoziēz in melicaz nāz de/ ducens eos. Et qdā volunt q pūlo melica acqfita in aiali tali modo extraneationis q inde ipsum efficiat rabiosum possit euenire calido z siccō psumente z adurente z obsu scante

Rabies e
venenū ca
lida aia.

scante humores: et possit et euenire a frigido et sicco igros/ santer: in melicā nāz puertere corporis humores: attū si h est pole: est tñ raro euenibile. **Accidit aut rabies ma/** xime aialib? de sui nā paratis talē incurrere melicā nām. Et de eis p̄cipue est canis pp suā ficitatē. Dixit Gale. 6. de interio. canes sunt p̄parati iu suscipienda rabiosa putrefa/ ctione: qd nō p̄tingit alicui alteri aiali. sic p̄p̄te sicut ip/ si. Solos. n. canes adeo corruptos humores h̄re videmus vt salua sua si aliq̄e mordent rabiosus efficiat. Et illa di/ ctio solos nō excludit nisi apparitionē et p̄titudinem ad suscipiendū rabiem: et eā in alia aialia morfu imprimēdam. Quidā tñ dñt lupos vulpes: et h̄mōi siluestria aialia non minus canib? p̄p̄te et app̄ate incurrere rabie: s̄ nobis nō sic inotescit pp siluestre itatē eorū. De canibus aut appa/ ret pp ip̄sōz domesticitatē. **Et qd cūq; dictorū aialiu in/** currere pōt rabiez duob? modis. Uno ex malitia sui regis quo deducet in p̄plonez melicā extraneā extraneitate talis modi quo rabiosum efficiet: vt qz degat in calo aere et sic/ cor: vel fm alios aut in frido et sicco: et vtant cibariis calis et ficcis et extraneis ḡiantib? malā manerē melie p viam adustionis: vel frigidis et ficcis ḡiantib? p̄silem meliaz p viā ingrossationis. Et p̄pea in vnaquaq; specie eorū accidit rabies magis eis q̄ talia sunt p̄plonuz: s̄ maxime eis q̄ ca/ lidaz sunt et sicca: in qbus ḡiati sunt humores adusti: et sicut accidit his rabies p̄p̄rior ita et deterior. Et ideo Ju/ deus ait. deterior ex morib? est hois et canis nigroz: et acci/ dit eis q̄ assuete et frequēter vtūtur cibis extraneis malis. Et fortasse pp hanc cām canes: qz exitis aialia domestica vtūtur magis varijs et extraneis: et interdū stercozib? p̄o/ prius incurrunt rabie. Et coadiuuat eos in hoc ip̄sōz gu/ lositas. **Alio modo pōt qd cūq; dictorū aialium incurrere** rabie p̄rabiem quā nascitur ex morfu alterius aialis ra/ biosi siue sue p̄p̄sue alterius: et qdā iā putauerunt aial rabiosum posse deducere in rabie q̄cūq; aialia momorde/ rit: s̄ nō est ita: imo solū ea que parata sunt eā suscipere: et sunt ea q̄ dicta sunt: alia aut minime. Ego. n. vidi canem ra/ biosum mordere quēdā anserē et dilaniavit de cute ei? mul/ tū cū sanguinis effusione: et tñ nullū malum accis inde an/ fer ille passus est: et tñ erat canis ille valde rabiosus: qz post valde parū morā momordit quēdam iuuenē q̄ inde fact? rabiosus mortuus est. **Et putauerunt alii qz in quo/** cūq; aiali rabioso rabies per suā sp̄alitatem se determinet ad vnū dētem tñ cū quo si momorderit inficiet morfus ab eorū non si cū alijs suis dētibz morderetur: et hoc volunt experimēto verificari: qm̄ dicūt vidimus hoīem quēdā a cane rabido morsum rabiosus effici: et aliū ab eodem cane morsum nō pati inde lesionē plusq; ex simplici morfu canis nō rabidi. **Et sunt q̄ credūt q̄ aial rabidū mordēs nō in/** ducat ab eo morsum in rabie nisi vulnerans sanguine faciat et fortasse est hoc verū de eis que mordent vulnerando non p̄tendendo: de morfibz. n. p̄tendētibz non est verū. **Et p̄tingens est hoīem morsum ab aiali rabido puenire mor/** te aial mordens ipsum sicut et p̄tingens est q̄ mordens li/ beref: morfus aut hō moriat. Et istud fortasse iō p̄tingit: qz aiali mordēte suis rabies paulatim acquisita ex malitia sue p̄plonis et regis: vnde ex assuefactione et q̄si quodā ha/ bitu non sic ab ea alteratur et p̄mutatur: in morfu aut acq̄i/ tur repēte: vnde fortius alteratur et p̄mutatur tāq; a dispo/ sitione fiēte et insueta: et fortasse p̄tingit illud ex parte vir/ tutis et resistētie: qz p̄tingens est q̄ mordens sit fortius vir/ tutis et maioris resistētie. Et q̄ morfus sit debilioris virtu/ tis et minoris resistētie: et tñ mordens euadet vel diutius viuet: morfus aut morietur siue mordens fuerit homo siue aial aial. **Et rabies qdē omibz aialibus p̄dictis omi/** ni tpe euenire pōt et eiusdem intensiōis et malitie: vt crūti p̄m et volunt sapientes accidit in diebus canicularibus: et in autūno pp adustionem que illo tpe fit in humoribus:

et ideo p̄cipue accidit: qm̄ finis estatis et p̄ncipiū autūni exce/ dunt in caliditate et siccitate maxime quando succedit eis aeris frigiditas constringens et detinens materias adustas et quādoq; accidit vere l̄ rarius. Et hoc fm eos qui volūt talem speciem melancolie posse generari ex frigiditate sup/ ueniente ipsius autūni et sequentis hyemis: sed reuertat ad ver. et tunc p̄e caliditate veris dissolvente eam mouetur in vere. **Qm̄ aut vto dixit Alim.** nocumentum vehemen/ tissime magnuz sequitur ad rabiosam morfuram: ideo ma/ gna diligentia habenda est: vt cognoscatur animal rabio/ sum: vt interficiatur: vel ab eo fugiatur.

Dixit ergo Alim. q̄ signa canis rabiosi sunt: qm̄ postq; incurrerit rabie a comestione p/ hibetur: et aquam si viderit ab ea fugit: et aliq̄ moritur si aquā intuitus fuerit: os quoq; suū aperit: et linguam foras extrahit: et ab eius ore spuma p̄fluit: et a narib? suis humi/ ditatis: et oculi eius rubent vt sanguis: et caput suū ad terras declinat: et caudā relaxat et inter coras dimittit. Et diuer/ sis vt ebrius vacillat motibus: et vt dñt qdā nescit semper soli/ tarius: et inclinat dorsum suū ad latūs. Et vt dixit Alim. ad oēs vadit quos videt: et vult eos mordere: vel saltem vadit p̄ illum que videt. Et alij canes ab eo fugiunt: et nō sequū tur viam suā: et maxime cū latrat:iple tñ parum latrat: et cū latrare incipit vox eius auditur rauca. Et q̄q; nō cogno/ scit dñm suū: et tñ mordet ipsum sicut alios. Et ista fortas/ se signa apparēt in alijs bestijs rabiosis: et occultant hōi. Cū q̄ p̄dicta signa aut ip̄sōz aliq̄ vel aliq̄ in cane viā fue/ rint. dixit Alim. interficiendus est: et ab eo fugiendum.

De signis aut que apparēt in hoīe morso a cane ra/ bido dixerunt sapiētes q̄ ipsa non appa/ rent in p̄ncipio. dixit Aui. non vidēt hoīes nisi vulnus do/ lorosus sicut alia vulnera: deinde post dies apparent signa rabiei: et hoc erit postq; impresserit. **Tempus tñ huius** ip̄ressionis rabiei nō est limitatū: qm̄ rabies est de venenis paulatine imprimētibus qd p̄tingit ex parte ipsius rabiei: qm̄ eius malitia non est tāta q̄ sic ledat: qz p̄ eaz virtus cor/ poris cito irritetur: sicut multa alia venena faciunt: que pp subitā et fortem malitie sue actionem cito irritant nām ad pugnā. Et p̄tingit et ex parte patientis resistētis rabiei cū maiori potentia: et de hoc afferunt exēplū de humore mul/ tū malignato qui cito imprimi: parū aut malignatus tar/ de. Et quidā voluerunt tarditate ip̄ressionis istius redu/ cere in similitudinē que est inter agens et patiens. impropiū tñ est dictū eorū: qm̄ similitudo est cā velocitatis actionis et passionis: et nō tarditatis. Ego aut puto hāc rabie inesse ex sui sp̄alitate. Et tpa qdē apparitionis ip̄ressionis et mani/ festationis rabiei sunt valde diuersa. dixit Aui. q̄ spaciūz temperaturus. i. mediū vel. i. i quo plin apparēt est. 40. dies: et q̄q; interficit intra ebdomadā: et tunc manifestabit im/ pressio in 4^o die: aut inter filia ebdomadē: vt in. i. 4. vel. 20. vsq; ad sex menses: et Roge. dixit. q̄ aliq̄ p̄suevit latere p annum. et Aui. dixit. quidā dixerūt post septē annos et non est creditum. Et ista diuersitas t̄pis rabiei ad imprimēduz p̄cedit p̄sū aut ex parte ipsius rabiei. put diuersificat ex parte quāsitatis multe vel pauce vel mediocris aut ex par/ te intensiōis et remissionis sue malitie: aut ex parte corpo/ ris morfi ex aptitudine eius ad patiēduz vel resistēduz: aut ex parte extrinsecus accitum et dispositionibus aeris: et motus et totius regiminis. Sal. n. dixit. vt ponitur. 20. cōti/ nentis. possibile est q̄ nocumentum rabiei appareat post sex menses: s̄ ego ignoro pp quid sit. **Signa aut impres/** sionis rabiei sunt q̄ apparēt super ip̄sōz post dies aliquot aliq̄ de cogitationibus corruptis: et de somnijs corruptis pp alterationē in eis factā ad nām melicā et apparēt in eis dispositio quasi freto: dixit. n. filius patriarche. erunt euz iracundia: vnde Judens dixit. si patiens frequēter indigne/ tur absq; causa canis fuit rabiosus. Et dixit Aui. q̄ acci/

Signa ca/ nis rabiosi

Sig^a q̄ ap/ parent i n/ hoīe mor/ so a cane ra/ bioso.

Ego vidi h/ lū tincto/ ris incāpo/ facti paul/ venetiz: i/ quo p̄ oc/ to menses appuit ra/ biosa trahē/ dus mor/ tuus est: et erat puer octo ānop/ vel circa. d/ p̄ncipio tñ curat fuit p̄ medicos et cū clauē scit belm/ pp suspit/ onē: et non fuit māsse ita rabies: nisi illo tē/ p̄p̄e.

dicit eis murmuratio. i. secū loquūtur vel murmurāt: qz in dignati sunt. 7 subdit qz accidit eis p̄mixtio rōnis: 7 rīdēt abisq; eo qz q̄ratur ab eis de aliquo pp corruptionē imagi nationis. Et dixit. A. vides spasmi extrema eoz. p̄ben do ea ad se. Et hoc qn̄ ficitas incipit dñari verius. C. Phi laretus dixit. morsus a cane rabido fugit lucem 7 fugiūt ad locū obscurū: 7 patiūtur obscuritatem visus hora post horā. Et Aui. dixit. refugiūt lumē: qz nō tolerāt ipsū pp paucitatem suoz spūm: 7 ipsoz subtilitatem qre dilgēant a lumine. v̄z amant qn̄q; accēssionez luminis: 7 qn̄q; ab horrent ipm: amant. i. 7 petunt lumen qn̄ obscurat visus eoz: 7 abhorrent qn̄ nō obscuratur: 7 fortasse accidit eis istud pp corruptionē imaginationis: 7 dixit Aui. accidit eis saltus velaminis. i. dyasfragmatis vel velaminis. i. si p̄bac qz apparet in ventre eius saltus: 7 accidit eis singultus 7 si tis multiplicata ficitate in stomacho. Et pp eādem cām ac cidit ficitas in ore. C. Et dixit Aui. patiens fugit ex p̄ssu ra. i. hoium 7 rubent mēbra eius: 7 pprie facies. i. qn̄q; qz p̄m plin color eius: vt dixit Philaretus: mutat ad cinerū tiū. Et dixit Philaretus: tumescit corpus eius 7 pprie sa cies. C. Dixit Aui. plorat in timore. al. in intuitionē aque 7 humiditatis: 7 tremūt: vt dixit Aaron ex aqua: 7 nō bibit aquā quousq; moriat. Et Raf. qdem dixit. 20. p̄tiñ. Dico qz qdam nolebat bibere aquā: 7 qn̄ approximabat sibi: di cebat qz erat fetida: 7 qz erant in ea viscera canis. Et Alm. dixit. nos vidimus quēdaz in hospitali quē momoderat canis rabiosus: 7 vidi qz nō terrebat ex aqua. imo eā pete bat: 7 ex forti p̄querebat siti: cū aut aquā daremus ei ipaz abhominabatur: 7 dicebat qz sordes in ea erant: 7 cū q̄re mus ab eo qz sordes in ea essent dicebat qz intestina canis 7 cattoz in ea erāt. Et rogabat vt ei aliā aquā afferremus: 7 cū afferretur dicebat itidē: 7 litigabat nobiscuz: 7 irasce batur: 7 rogabat vt ei aquā bonaz 7 mūdā daremus. Et Aui. dixit quotiens approximā ei aquā imaginatur canē qre timent ex eo. Et subdit non terretur: qn̄q; s. ex visione aque. imo naueant eā. i. p̄p̄e: qz imaginatur in ea esse sor des: vt dixit Almā. vel naueant. i. q̄runt eam p̄sitiui: 7 nō bibunt. Et cā huius trahit ab Aui. cū dixit. imaginatur canē: qz. n. hñt imaginationē corruptaz ex p̄mutatione cō plonis ad melicam nām ex corruptis vaporibus ad cere bz eleuatis imaginant qz nō est: ex lōga cogitatione ha bita supra cane mordēte imaginant canes: vel eoz partes vt viscera in aqua esse: 7 oculos eoz iudicat p̄m illā fallaz imaginationē. Et hinc est qz dñt se vidēre: qd non est: tñ p̄tingit qz cū corruptione imaginationis rō nō sit in totū corruptatunc sitientes querunt aquā: 7 aliqui non bibūt ex ea: 7 aliqui incipiunt bibere: 7 statim refugiunt a potu. Et si cogatur aut conētur ad bibēdum eā nō deglutit ip sam. imo vir strāgulari: 7 aquā reijciunt p̄ os 7 nares. Et illud imaginatione corrupta vincente rōnez 7 mouēte vir tutē expulsū ad expellendū qz iudicat sordidū. C. Quidā quoq; voluerunt cā timoris aque 7 renuisionis eius redu cere in nālem instinctū p̄ quē oia fugiunt a suo p̄zio: 7 se quūtur simile. Cū ergo in p̄cessu hō pp rabie sit fact? mul tū exiccatus timet 7 fugit pp p̄zioz. i. aquā 7 alia ligda pro p̄teca. 20. continen. dicitur. Nō timet aquā: nisi qz cōplo eius nālis mutata est ad ficitatem: 7 p̄pter hanc p̄ietates credunt mori ex aspectu aque: 7 sequūtur sile. i. res ficas: 7 ideo vt dixit Aui. qn̄q; diligunt volutari in terra q̄ est sic ca. Et dixit. dixerunt qdam: 7 ex eis fuit Ruffus nō terren tur ex aqua: 7 diligunt volutari in terra: nisi qm̄ p̄plones eoz. i. dilerunt ficitatē quare abhorrent p̄zioz cōplo nis 7 diligūt cōueniens. i. sile. Et ad hunc sermonem dixit Aui. Nō est declinatio. i. mea tanqz ad nō v̄z: qm̄ declina tio ad illud qd conuenit p̄ploni p̄pinque est ex eis ad que non currit: qm̄ appetitus pp complonem p̄pinquam. i. de nouo acquisitaz: sicut est ista dispositio rabiei est ex eis ad

que non currit appetitus rabiosus: qm̄ p̄plo p̄pinqua appe tit p̄zioz: 7 sic isti appeterent aquam: 7 ipsi fugiunt eam. C. Sed 7 multi dicunt qz qn̄ timent aquā: 7 tūc dispositio est habituata: 7 p̄firmata in qua fugitur p̄zioz: 7 appetit simile. Et ideo alij aliter exponūt sumentes sermonē. Raf. 20. p̄tiñ. circa finem: vbi sic ait. Quidam dñt qz isti timent aquā: qz p̄plo eoz mutat ad ficitatem stomachi: 7 cere bz: 7 hoc humiditas p̄riatur eis: 7 ego dico dixit Rafis. qz si ita esse deberent habere cōtinuas vigilias: 7 non hñt eas. ergo non est pp ficitatem cerebz ad quā necessario se qtur vigilias: hoc ergo dicunt. istud est qd inuit Aui. cū di xit. qz declinatio. i. inclinatio ad illud qd conuenit p̄ploni. i. sicce p̄pinque. i. ex proximo vel statim sequentis ad malā p̄plonem sicca vt est vigilia que ex p̄pinquo segit ad eaz tanqz effectus eius est ex eis ad q̄ non currit. i. ad que non inclinatur. i. timens aquā saltē vehemēter: sicut deberent inclinari ex tāta ficitate. C. Et fortasse dñt qdaz. Dilectio volutationis sup terras puenit ex imaginatione corrupta cū imaginatur se esse canes: 7 volutatur sicut canes super terrā sicut 7 pp eādem imaginationē: qn̄q; vt dixit Aui. la trant sicut canes. Et ego cognoui quēdaz qui morsus fuit a caue rabido: 7 nō curauit inde: 7 sine leione exercēdo ne gocia sua stetit. 35. diebus. mane v̄o diei. 36. surrexit. 7 po z fuit se retro vxoz suā stans in terrā sicut canis: 7 cepit la trare post eā: 7 cū reprehensus fuisset ab ea surrexit de ter ra subzidens: 7 hūc actū pluribus vicibus eodē die fecit se ro corrupta est rō eius in totum 7 mortuus est in. 40. die a die mortuus. C. Et pp corruptionem sue imaginationis cō silr timent terā 7 polita vt specula: 7 nolunt aspicere ima ginātes in illis canes esse. Et si cogatur ad aspiciēdum ea non cognoscunt notos p̄sentes corā speculo. imo neq; se ipsoz: 7 nil aliud videre iudicant nisi canes: 7 timor specu loz non p̄t reduci in instinctum nālem: neq; ē timor aq: 7 liquidoz: cū talis instinctus nō repriatur in alijs dispo sitionibus vltime ficitatis adueniētibus corpori vt in ma rasmo 7 tabe senectutis. Et p̄pterea dixerunt hōz aliqui melius esse dicere hoc p̄cedere ex spāli proprietate humo ris illius melici in corpore rabido generati pp quā spālita tem p̄tingit sic eos timere vel sic imaginari in rebus liqui dis 7 teris: 7 nō in aere vel alijs vasis. C. Et sequens Aui. de signis hois rabidi effecti dixit: qn̄q; accidit eis emissio spmatis sine desiderio 7 delectatione: 7 cā exitus eius est de bilitas virtutis cōtētiue mēbroz spermaticoz. Et cā in delectationis est indigō illius materie spermaticę: 7 pauci tas spūs inclusi in ea. C. Et dixit Aui. raucescunt voces eoz: 7 sunt quasi sit eis raucedoz: hoc fit p̄cedere mul tum ficitate: 7 multum exasperante cānaz pulmonis: 7 ali qn̄ intm̄ p̄cedunt vt abscondatur vox eius: 7 fit sicut appo pleticus. i. in hoc qz est esse sine voce: 7 qz non valet tolera re vt clametur. C. Et dixit Aui. qn̄q; mingit rabidus pin guedinem in qua sunt res carnosę mirabiles quasi sint aia lia: 7 quasi canes parui. est aut hoc mirabile valde. Et qdā conatur assignare cām huius dicentes qz agens illud est ip sum venenū siue ipsa rabies que sui p̄prietate est vehemen ter actiuaz: cū hoc qz decisa ē a salia que deciditur a cor poze aialis pactū tertie digestionis in partibus gule: nec non 7 cordis 7 cerebz illis p̄pinquoz sicut salia retinet in se virtutes trāsmutandi in corpore materias reptas obe dientes: ita 7 ipsa rabies ab ipsa salia decisa talez trāsmu tationis vtutem tenebit: qre rabies ipsa p̄prietatis ad hu miditates corporis hois sua p̄prietate occulta ē vtutē trāsmutatua p̄dicta acq̄sita ex salia hñte vtutem tran smutatua acq̄sita ex actione mēbroz corporis cuius est potens erit p̄mutare p̄plonem hois cui mittitur: 7 sic ra bies canina adueniens hoī potens erit p̄mutare p̄plonem hominis illius versus complexionem canis: 7 si est potens p̄mutare complexionem humiditatum humanarū ver

Propter qd fugiūt aquā 7 ali as hñdū tates.

Propter qd fugiūt aquā 7 ali as hñdū tates.

Propter qd fugiūt aquā 7 ali as hñdū tates.

Timet et picere ter ra 7 polita vt specula

Emissio spmatis sine desiderio 7 delectatione

Propter qd mōsuo a cane ra bido mūt git in vti na forma carnosę filis canis bino pūis. ad aliqz de arolis ra bidis mor sus nō sic mingit.

sus pponem humiditatum canis: multo magis erit potes
 trāmutare figurā eaz ad figurā humiditatum canis: cum
 figura sit de qualitatibus insequētibz pponem: z sic mā
 huius effectus erit ipsa humiditas reptā in homine morfo
 a cane rabido apta pati ab illa rabie: z sigillari tali figura:
 que humiditas grossior existēs aquositate vine exiens cū
 ea vocata est ab Auicē. pinguedo z separata in vinali ab
 aquositate vine representat aspiciēti eā pfigurationē suā:
 z sic figura canū vel viscerū eius. Et qñ ab istis querit
 que est causa quare in vīna hoīs morfi a lupo: vel alio aīa/
 li rabioso non apparet forma illius aīalis. Vel z quare in
 vīna hoīs morfi ab hoīe rabido non apparet forma hoīs.
 Rūdent ideo esse: qz rabies alioz aīalīz est remissior mul
 tū in malitia z actione a malitia canū. Et qñ qritur ab
 eis quare est q in vīna hoīs morfi a serpente non apparet
 forma serpentis cū deberet multo magis apparere: tūz ve
 nenū serpentum sit intensius veneno rabiei canis. Rūdent
 q serpentes imponūt in homine venenū multūz potens: z
 citū ad destrūdūm z occidēdūm ipsum: ita q repentine
 agit destrūdor: non versus nām serpētīnā disponēdo
 deducendo versus eaz humiditates corporis humani. Et
 concessio q disponant: qz talis effectus nō introducitur nī
 si in paruo tpe: puenit venenū serpētū interīnere hoīem
 anteqz effectus illius disponis appareat. Rabies aut canis
 paulatine z tarde imprimens ad occidēdūm pōt ante mor
 tem introduxisse dispositiones pdictas: z effectū pfigura
 tionis pdictē. Et ideo dicūt hoc signū non apparere in pñ
 cipio morfus imo satis in pcessu post apparitionem mul
 toz signoz rabiei: z dicunt itēz q si aliqd venenū serpen
 tum tardaret ad occidēdūm quātum rabies canina adhuc
 nō introduceretur in humiditatibus humanis pfiguratio
 serpentis: z hoc ideo q maxima est extraneatio z distantia
 ab humiditatibus humanis ad humiditates serpentis que
 maxima non ita est ab humiditatibz hoīs ad humiditates
 canis vt satis notū est consideranti: quapp humiditas hu
 mana pōt disponi versus humiditates canis: non aut ver
 sus humiditates serpentis. Dicit itēz hoc pcedere ex par
 te agentis: z ex parte patientis. Ex parte agentis: qz qñ
 qlibet venenū de se sit eque potens in occidēdo hoīes:
 non tñ inest eis oībus eque potētia deducēdi humiditates
 hoīs ad vnā formā neqz eque pfectam ad aliam. Ex par
 te vō patientis: qñ inest mā potētia conuertēdi ad quācūqz
 formā etiā dato q agens sit vnūz apparet hoc: qz mā pu
 trida alia est apta conuerti in vermem: alia in taurē vel ra
 nā: z sic pñr humiditas humana est ita apta disponi vñs
 humiditates canis q non serpentis: vel alterius aīalis: z tā
 dē conati sunt ppdictas causas effectum pdictum reduce
 re in supradictā actionē nālem pter pprietatem. Quidā
 vō alij dixerunt eam dicti effectus fore imaginationem for
 tem: z cōtinuam quā bz morfus a cane ad figuram canis q
 est causa effectus illius realis: sicut pñr apparet pp aliquā
 fortē lōgam z cōtinuam imaginationem ad aliquā formā
 in actu gñōis genitum configurari illi formē vt appare
 bit in sermone de dispositionibus membroz gñationis.
 Dicunt itaqz q pp fortem z cōtinuam imaginationē
 quā bz morfus a cane rabido ad ipsum canē in spiritu aīa/
 li instro ipsius vñs imaginationē imprimatur forma canis
 quā ē ipse alijs spiritibus qbus in mēbris miscetur impi
 mī: z sic configurati spūs cōfigurant humiditates corpo
 ris quas gubernant: z quibus imiscuntur: que cōfigurate
 exiunt in vīna idola siue simulachra canum representant.
 dicunt q pdicti spūs pñr pfigurant alias humiditates su
 persuas corporis. Et q si egresse in quantitate sufficienti
 in cōuenienti vase colligūtur eadem simulachra representa
 rent. Et dicunt: si post configurationem dictam spirantes
 sperma morfi a cane rabido effectū idoneū ad generatiōē
 z caderet in loco generatiōis generaret embriōnem satis

appropinquantem configurationi canis: z se canis nature
 z moribus conformantem.

Quidā vero alij oēm hūc effectū simulachroz ca
 nis in pprietatem specificā reducūt
 dicentes illa apparere pp spālitatem quā bz rabies canina
 ad vīnā hoīs vt representetur in ea idola canum: quā nul
 lus aīalis alterius rabies bz. Et dicūt qz rabies canina nō
 bz hanc pprietatem ad vīnā alterius aīalis. imo neqz etiā
 ad vīnā canis: ita q si recolligeretur in vīnali vīna canis
 morfi a cane rabido vel alterius aīalis sūz morfi non appa
 rerent in ea idola canum. Et pñr dicunt de rabie alterius
 aīalis ad vīnam canis. Et notant pdictas humiditates nō
 esse res carnosas: neqz res substantificas canis: s3 solum re
 presentant simulachra eoz: z ac si esset caro canū cuius si
 gnū est q cōmoto vīnali z cōcussione siue dissolutione fa
 cta in illis humiditatibz nīl postea apparet ex illis simu
 lachris. Et subdit Aui. q in pluribus disponibz eius
 vīna est subtilis: z hoc pp siccitatem pponis. Et dixit
 qñqz mingit vīnā nigram: z hoc pcedente aduisione aut
 mortificatione caloris inati. Et qñqz retinetur vīna ei
 z penitus mingere non valet pp debilitatem expulsiue mē
 broz vine: z pp cōsimilem cam in expulsua intestinoz
 venter eoz fm plm est siccus qzuis adiuuet ad hoc siccitas
 intestinoz: z priuatio humiditatis lubrice ipso: z aliquan
 do tñ soluitur venter multiplicatis humiditatibus p viam
 indigestionis. Et dixit Aui. de mirabilibus disponibz
 eius est q homo morfus a cane rabido est pceptus ad mor
 dēdūm alios hoīs. Et ista admiratio procedit: qz non est
 de natura hoīs mordere alios hoīs: z morfus a cane rabi
 do nō solum mordet sed pceptus factus est ad mordēdūz
 z causa pceptitudinis eius ad mordēdūm est: aut pprietas
 ipsius rabiei: que sic efficit: z non solum in eo: sed vt dixit
 Aui. efficit q si aliquē momorderit post manifestā cōmo
 tionē rabiei in eo vt simile illius illi accidat: aut causa eius
 acuitas saluē sue stimularis eū ad hoc sicut stimulat puer
 apud originē suoz dētiuz vt suū mordeat digitū z hoc qdē
 contingit post talem corruptionē z rōnis vt mordeat quē
 cūqz ea tñ nō in totum corrupta nō mordet notos. Ego
 qdem vidi iuuenem morsum a cane rabido in cuius vīna
 apparuerunt simulachra canū: deinde cōuersus est ad mor
 dēdūm appropinquātes sibi: matri tñ sue dicebat q non
 appropinquaret ad eum: qz non poterat se continere a mor
 dendo eam: z sic pñr canis rabidus anteqz ab eo in totū
 extimatio tollatur mordet quēcūqz pter dñm suū: quē
 non mordet: s3 est obediens ei. Et dī q si dominus eius
 tunc ei mādauerit vade ad aquam talis alicuius fluminis
 seu torrentis pter qz aliquē ledas in via: z suffoca ter: q va
 dit z neminē ledit z se suffocat: z retulit mibi fide digna p
 sona: que iam audierat de tali obedientia canis rabidi q ip
 sa mandauit cuidam catule sue habēti signa rabidi: que lz
 iam momorderit duos: secum tñ stabat moribus confuē
 vade inqt ad flumē arnitqd distabat a domo sua fere p duo
 miliaria: z neminem offendas: z te suffoca q statim catula
 ipsa discessit: z nunqz postea inuenta est: vnde per hoc affir
 mabant verum esse qd dicitur: postqz vō extimatio canis
 in totū corrupta est: non est amplius obediēs domino suo:
 sed neqz ipsum cognoscit: z eum mordet sicut alium. Et
 dixit Aui. q ista dispositio rabiosa perducit proculdubio
 ad spāsum z cūzēz tetanūm de siccitate vel cūzēz. i. spā
 mum non proportionatum ad materiam euenientem pro
 pter vōsitatem sequentem ad indigestionē: z quādoqz
 perducit ad sudorem frigidum debilitata contentiua mē
 broz: z resolutio caloris inato cuius resolutionē: quādoqz
 perducit ad sincopim z mortem. z quādoqz moritur an
 te has disponēs spāmi z sincopis. z hoc sitiendo. Nota
 q de pdictis signis quedam apparēt in pncipio cū in ipit
 rabies manifestari: z hec sunt somnia corrupta z terribilia

Nico. sermo. iij.

QQQQ iij

De obedi
entia canis
rabiosi do
mino suo.

De obedi
entia canis
rabiosi do
mino suo.

fitis infueta & exiccatio oris: & siccitas ventris preter solitum: & dispositio iracundie & indignationis absque causa & incipit cogitatio corrumpi: & respondet non interrogati. Et quedam accidunt circa medius processus: & ista sunt dilectio luminis: quoadque & abominatio eius: quicquid & incipit amare solitudinem & fugere conuersationem hominum & contrahit extranea sua frequenter & fugit color eius: & quandoque rubet & maxime facies: deinde aliquando tumet membra eius: sicut in cacchia: & desiderat mordere & corrumpitur ratio: & mingit vinam referentem simulachra canum: & deinde incipit timere aquam. & aspectu in speculo: & raurcescit vox eius & desiderat volutari in puluere & decidit ab eo sperma: & deinde superuenit ei singultus spasmus & sincopsis: & moritur. **C**Dixerunt sapientes. Quandoque dubitatur de morbo. si canis cum mordens fuerit rabiosus nec ne: quare opus ut discernatur inter rabiosum & non rabiosum. Et sapientes quidem multum solliciti fuerunt circa morbum canis rabiosi propter ingentia mala que ad ipsum sequuntur. Et quod ut patuit aliquando latet rabies multo tempore maxime in humidis complexionibus mundis: & humidis regionibus: in quibusdam anticipet manifestari siccis complexionibus & regionibus: sicut. 20. contin. ait Rasis. Timor aque. & alia accessiva anticipabunt & tardabitur etiam aut tardam exuberantiam malitie: ideo ad evitandum errorem. ne forte propter carentiam signorum rabiei in principio medicetur morbus canis rabidi: sicut ea que non rabidi docuerunt discernere rabiosum & non rabiosum hoc modo: vix. dixit Alman. Accipiat frustum panis. si patiens vel alius maxime medulle eius: & intingat ipsum in sanguine qui exiit ab illo vulnere: aut ut dixit Aui. intingat eum in eo quod fluit ex illo vulnere siue fuerit sanguis siue non sanguis: & maxime fricando ipsum panem super vulnere. super. quod si cum medicus vocatus fuerit nihil fiat ex vulnere: & medicus aliqualem vulnus carassare donec sanguinolentum fiat: & tunc medullam panis superponere ut imbibat sanguine & humiditatibus vulneris: & sic imbibitam alteri proiciat canis: & si quidem renuerit ipsam & accipere noluerit: aut si acceperit: inde inficiatur aut moriatur: tunc morsura a cane processit rabido. Si autem acceperit: & sine lesione comederit: tunc a cane non fuit rabioso. **C**Aliud experimentum est. Dixerunt Serapi. tractatu. 5. sui breuiarii. Alman. & Aui. accipiantur nuges magne bone que dicuntur regales & coterantur & ponantur super vulnus statim postquam canis momordit: & dimittantur ibi per horam. deinde proficiantur galline vel gallo: & si ex eis comederit sine lesione canis rabiosus non extitit: si autem renuerit: aut cum lesione comederit rabiosus extitit. Et ad maiorem certificationem per predicta experimenta voluit Serap. quod si canis non accipit panem dictum neque gallinam aut gallus nuges dictas: tunc fiat ut famelici persistant: quoniam famelici existentes accipiunt. Et post acceptionem consideretur: quoniam si canis mordens rabiosus fuerat gallina vel gallus non post multum tempus: & ut plurimum in die morietur: & canis similiter inficietur. **C**Dixit Iudeus si fundatur aqua frigida super corpus eius quem canis momorderit: tunc si postea entis eius calefit canis fuit rabiosus: & si non. non. **C**Experimentum vero ad significandum de euasione aut perditione morbi a cane rabido est ut deferatur. coram eo speculum: & precipiatur ei ut aspiciat in ipsum inducendo ipsum ad se speculandum amore & precibus: & faciendo quod in sua presentia multi gloriis speculentur in illo: quoniam si securus aspexerit in speculo & ut dicitur. 20. continen. viderit formam suam: & se ipsum cognoverit spes bona aderit: quoniam si nabitur. **C**Augetur enim ne se decipiat: quod aliquando fingit se in ipsum aspiceret: & non aspicit: & dicit se videre formam suam: & cognoscere & non videt neque cognoscit: si vero noluerit aspiceret aut aspexerit: sed territus stridens contristatus

& clamans: aut ut ibidem viderit formam canis moriens. Et interea quod diu non terretur morsus a visione aque: & biberit ex ea: fiducia de euasione habetur. Si vero terretur vix fit euasio. Dixit Aui. non territis est aliquis eorum ab aqua qui euaserit per curationem: aut ab ipso curatione: & proprie cum viderit faciem suam in speculo & non cognoscit se ipsum: aut cui in eo imaginatus est canis: nisi duo viri ipsi enim sunt qui extimauerunt primum. antiqui de ipsis recitantes vixerunt in boni dispositione. & euaserunt postquam puenerunt ad dictam dispositionem: & assignans causam euasione eorum dixit quod canis rabiosus non momorderat eos. immo momorderat eos homo quem canis rabiosus momorderat: & in hoc inuit quod rabies canis deterior est rabie hominis pueniente in eo ex morsu canis: quod si cognoscit se in speculo: quous sit territus ex aqua adhuc spes aliqua euasione remanet. **C**Dixit Aui. sanioris dispositionis est ille quem momordit canis rabidus ex cuius morbo plurimum currit. sex sanguine: & humiditatibus ex loco vulneris: & non solum tempore morbis: sed etiam in posterum. cum artificialiter fit ut currat ex eo sicut inferius dicitur i curas aut plurimum currit. sex corpore per sudorem: sicut enim dicitur. 20. continen. homo morsus a cane rabido sudat multum: aut plurimum currit. sex ventre: & per vinam: unde dixit Aui. & propter illud quando mingit morsus post potum medicinarum tiriacalium sanguinem securatur a timore aque. & sic spes habetur de euasione eius &c.

CDe generali curatione venenosorum morsum & puncturarum.



Serapi in generali curatione venenosorum morsum & puncturarum remansit dicere de extractione veneni ab extra superuenientis morbis & puncturis aialium venenosorum: quare in hac generali curatione morsum & puncturam de ea dicendum est: & sicut de impletione infirmitatibus. Et intentio quidem ad extrahendum venenum de morbis & puncturis duobus impletur modis. uno modo. prohibendo ipsius penetrationem in corpus: alio extrahendo ipsum ex morbo particula vel puncta. **C**Et a primo quod modo incipiendum est: quando fuerit in loco in quo possit impleri & impletur cum ligatura vehementer stricta facta supra locum morbum vel puncturam per duos aut tres digitos: & fiat ut ligatura comprehendat in omni circuiitu finem quod possibile est: ipsa enim confert valde: & hoc quod vis. constrictis venenum profundari non potest: cum hoc est causa ut rone doloris sequentis ad ligaturam non illuc succurrat cum sanguine & spiritu: quibus sit resistentia ad venenum quod si talis ligatura stricta fieri non poterit pro loco inaptitudine: ut quod in partibus pectoris vel capitis: & similibus: tunc oportet loco eius in circuiitu vulneris: & circumstantiis maxime versus membra principalia opponantur emplastrum vel epithimata constringentia facta ex stipticis frigidis cum potentia sicut cum succo solatri: plantaginis: ruge pastoris: & similibus: addito ite puluere gallarum: phidias: balayitany: miris: sumach: boli arueni: & similibus. Et talis prohibitio illico post morbum vel puncturam quantos iura fuerit possibile fieri debet: quoniam si tardatur non est in capite fiducia: & maxime in venenis que agunt cum velocitate. **C**Et facta ligatione predicta consideretur. dixit Alman. si venenum fuerit ex eis in quibus non speratur salus cum curatione: & si de his fuerit: tunc si qua via est ad salutem est: ut abscindatur membrum a ligatura inferius deinde subsequatur alia curatio necessaria: per tale. n. membrum abscissione: & multum liberati sunt a morbis pessimis: quando illico fit: ait enim Rasis. 20. continen. Uidi quod quidam amputauit sibi digitum morsum a vipera & liberatus fuit. **C**Si vero consideraueris quod membrum non sit de illis que possunt abscindi: aut considera ueris quod sit de venenis in quibus habetur fiducia de curatione

Signa ad discernendum inter morbum canis rabiosi.

ibidem vel inter morbum canis rabiosi.

Signa ad cognoscendum an morsus a cane rabido poterit curari vel non.

Et enim duobus modis extra. biter morsus habet & potest curari.

ne tunc psequere in cura cū impletionē scōi modi qui est per extractionem veneni ex loco: pro qua extractione sciendū: opz vt consideres si quantitas vulneris fuerit sufficiens: et nō ampliatur sufficienter: et tunc opz vt locus scarificetur pfunde: plus tñ et minus fm exigētiā venenositatis: et hz dilatationem tēporis. nam cū cito fit nō est necesse vt multum pfundetur: cum aut tardatū fuerit tunc est necesse vt pfundetur magis: et hat vt inde sanguis multus fluat: qm venenum simul cum eo exhibit: et facta scarificatione et sanguine nō amplius fluente: opz vt locus sugatur: suctio tñ pōt conuenire ante ampliationem loci vel ante scarificationē: s; non eque bene fit: neq; tñ est iumentum eius. fit aut aliqñ suctio ipsa cū ventosis supappositis et frequēter iteratis: qm ipse extrahunt venenum: et attrahunt ad locū humiditates phibentes pfundationē veneni. Et qñq; fit suctio ista cum ano galli vel galline vel columbe. Sumitur enim gallina viua: et depilatur anus eius in circuitu: et ponitur anus eius super locum morsus vel puncture firmiter tenendo eam super eos: ipsa enim ano trahit venenum cuius signum est: q; inflatur et moritur. Et si fuerit expediens fiat siml de pluribus gallinis: qm per istum modum venenatus multotiens liberatur. Et aliquādo fit ista suctio per superappositionem catuli vel galli vel colūbi cum viuis scinditur fm ventrem vel fm dorsum et aperitur et ilico ponitur super locum et retinetur donec cum bona caliditate pferat: deinde fit permutatio ad alium: vel alios fm indigentiam. Et quādoq; fit suctio ipsa ore boīs sugentis: sic enīz preceperunt auctores: quoz preceptis adherentes magnates et potentes precipiunt viles personas et subditas: sugere ore venenum ex loco puncture vel morsus. Et auctores quidem preceperunt sugentes ad custodiā et saluationē sui ipsius cibatos fore: et in hoc omnes concordant: q; uis textus quidam reperitur a Serap. q; sugens debet esse ieiunus: qui textus: q; oīum alioz auctoz dictis est contrarius merito estimatur q; sit corruptus: et q; debet esse negatiuus. s. q; non sit ieiunus: et ita allegatur. 20. continen. debet aut esse cibatus vt dicunt. ne forte stomachus ieiunus attrahat de salina attracta cibum querens: et inde ledatur. Et ne si forte contingat aliquid attrahi vel deglutiri cadat illud super stomacho vacuo: imo cadat super cibo et propter cibum minus ledatur: vt in superioribus apparuit. Et qdaz ad saluationem sugentis dixerunt non fit suctor vnus: sed plures: quoz vnus post alium sugat incipiens vilissimus eoz. Et quidam dixerunt. anteq; sugat ponat in ore suo tyriacam: aut mastice allear: aut allea: et nucis: qm cōfert hoc sugenti: et sucto. s. morsu siue puncto. Cuius aut peractis locus teneatur apertus: et non permittatur cōsolidari vsq; ad assecurationem superponendo loco que prohibent a cōsolidatione: et cum hoc iterum attrahant ad sese quid ex veneno in corpus processerit de quibus superponendis in particularibus curis dicitur: verum omnis predicta operatio debet fieri cito: anteq; venenum spargatur in corpore: qm postq; sparsum fuerit non est amplius intentio vt ad locum morsus vel puncture retrahatur: non ergo oportet. tunc vt ventosetur locus seu sugatur: aut aliud de predictis fiat preterq; q; locus teneatur apertus in caraxando ipsuz si fuerit necessarium vt non consolidetur. Et si erratum fuerit: et fuerit facta a principio consolidatio aperiatur locus: et apertus teneatur: deinde et etiam donec predicta impleatur intentiones dande sunt patietī medicine que a tota substantia obstant venenis: et proprie ille que appropriatē sūt ipsis particularibus moribus siue puncturis in proprijs eoz capitulis descripte. C In omnibus tamen moribus et puncturis venenosis in principio et anteq; venenum sit sparsum per corpus: s; omnia et cōmunis euacuatio per vomitum vel per ventrem cōmuniter ab auctoribus omnib; prohibetur. nam quelibet talis euacuatio adiuvat vt veni-

num extrinsecum interius attrahatur. Et hic qdem canon in quibusdā particularibus capitulis ad cautela inferius repetetur. Illud aut q; de intentione auctoz assecurat a nocumento venenosoz morsuum et puncturarū: et in quo maior est adhibenda fiducia est cauterium actuale: euz ipsi ilico anteq; venenum profundetur apponitur super loco morsus vel puncture: qm tale cauterium totum venenum a loco haurit exicat et consumit: et ideo de cauterio iterum in particularibus capitulis repetetur et c.

De spālī curatione morsuū aialīū rabiosoz. Cap. xviij.



Morsus canis rabidi et quorū cūq; alioz animalīū rabidoz triplici perficitur instrumento. s. dieta porione et cirugia. Et dieta quidem consistit vt custodiatur morsus a frigore extrinsecum quantum est possibile: et similiter ab aere ob-

scurō et tenebrosos: sed constituatur. vt dixit Rasis. 20. pñ. in camera lucida: et calida caliditate temperata. Et custodiatur ab omni suspitione timore angustia et tristitia. Sed vt dixit Alman. precipe ei vt letetur pro posse. et gaudeat: et precipe ei vt abstineat a motu et vigilijs multis: imo precipe ei: dixit Alman. vt multuz dormiat atq; quiescat. Morsus tamen aliquando necessarius eius est ad sudorem provocandum vt apparebit. C Et custodiatur ab omnibus cibis: et potibus grossis. et difficilis digestionis: et omnibus cibis siccis actus: et siccis potētia maxime: et ab oibus generantibus humorem melancolicū: et custodiantur ab omnib; cibis calidis in principio: imo tunc cibetur. cibis frigidis et humidis qui opponantur caliditati et siccitati huius veneni quale ipsum vt plurimum est. Et pro hoc tempore verificatur q; dixit filius Mesuay. s. q; nutriatur canis fluuiabibus: et aqua ordeī. q; q; canis flumiales omni tempore cum sui proprietate conueniant. Sint ergo cibi eius in principio pisces petrii: et caro agni et bedi: et pulloz. paruoz et panis lotus in aqua frigida: et lac qd conuenit eis omni tempore: et similia: et bibat aquā ordeī: aut iulep. vinum paruum clarum bene adaquatum. et stude omni etiā tempore vt multā aquam bibant. Ait enim Rasis. 20. continen. sollicita eum vt frequenter assumat aquā: et dixit auctoritate Sal. dare in potu aquam in qua ferrū sit extinctum egro nesciente iurat omnino. Et si noluerit bibere hanc aquam: ligetur dixit sub vase cum quo bibere debet patiens pānus cum quo tergitur lana in laterinas: et libenter bibet aquam illam. Ait aut dixit. ex aquis que conferunt eis est aqua in qua extinguitur ferrum multotiens. C Sed post principiu et postq; venenum processerit in corpus et iam tendit corpus ad cōplexionem melancolicam ci baria debent esse humida cum caliditate temperata nō excedere adustia in quo tempore verificatur quod dixit Alman. conserva eos regimine dicto in curatione melancolie et stude vt eoz corpora in grossitie augmententur: quare dieta eos cum carne vino et conferentibus de melle. s. caner: et qd est zuccarum: et marzapan: et restauramentis et similibus amplifica. C Et de cibis ab omnibus laudatis est lac et vinum. Ait Paulus. bibant vinum vetus dulce purum et lac. Et Philaretus dixit. da bibere vinum purum vetus et lactem sunt contraria huic veneno: et possunt simul mixta potari: et potest prius sumi lac: deinde superbibatur vinum: et ista maxime videntur conferre post purgationem ab humore melancolico. vt dixit Paulus. Et ideo Ait. dixit. oportet vt sit cibus eius post catarticum farungi vel cubugis: et pullus impinguatus: et vinum dulce et proprie vetus cum dulcedine et vinum coctum iterum. Et lac et vinum sunt vehementis iumentis ad eos. Et generaliter eoz regimen debet verti ad humectandum corpus. Ait enim Rasis. 20. continen. rege ipsos euz cibis et potibus huius-

Nico. sermo. iij.

CCCC iij

Cauterium
est cura po-
tissima.

q; q; mlti
m mlti
m mlti
De cibo et
potibus.

lac et vi-
na et mix-
ta in cibis
dantur.

mectantibus: qm̄ defendunt corpus a nocumēto veneni. s. hoc & Auic. dixit. magis necessarie res eis sunt equatio cibī & humectatio: & ideo. 20. continen. dicitur accipiant gallos. i. capones pingues paratos ad spidebeos. i. iura pinguis. Ad balneandum corpus conuenit balneus dulcis aque maxime factum post secundam cibi digestionem immediate. sedere enim in tina. dixit Rasi. ubi supra est multum inuatiuum ad morsum canis rabiosi. & Aui. dixit. dicitur qd̄ sedere in tina est ex eis que conferunt. Et extimo qd̄ illud est in primis: non qdem in primis: qz in principio. qz tunc dilatando venenum in corpus balneum noceret. Ait. n. Rasi. ibidem caue ne mittas euz in balneo: imo sugiat balneum: qz est nociuū in principio de quo principio intellectus est Aui. dixit. n. non intromittas eum in balneum in huiusmodi hora oīno. nam si balneaueris eum interficies ipsum. Conuenit etiam balneus in declinatione. dixit enim Aui. cum videris eum iam tendere ad sanationem paulatim: tunc fac eum vti exercitio tepurato. Et balnea eū cum qualitate: & funde desuper ipsum aque tepide plurimum & frica eū & inunge euz oleo temperato. Et in hoc tempore sparsio veneno ad corpus conceduntur aliqui cibi & potus calidi non vt sint loco cibis sed vt stent loco medicine: de quorū numero sunt allea cepe porri & vinum potens & maxime post purgationem. Dixit. n. Paulus. comedat cepas allea & porros. Et Philaretus similiter dixit. comedant allea & cepas: qm̄ prohibent venenum penetrare per corpus. Et dixit ista inuuant quādo venenum est sparsum: & similiter bibere vinum purum. Dixit Aui. cepe & allea sunt ex eis cibariis que resistunt venenis & abscondunt ea: & expellunt ipsa ex corpore q̄uis ipsa sint medicine. i. q̄uis dētur loco medicine: & non cibi. Dentur ergo vbi non excusatur. i. phibetur eoz vsus. Et illud fortasse esset in principio quādo nodum venenum est sparsum: vel vbi esset intesa caliditas & siccitas: aut vbi esset dispositio ex parte suscipientis: vt qz esset ex eis qui non comedunt ea. Et subdit Aui. ciba eos cancriis fluuiialibus. Et Rabi dixit. bibat brodia pullos & auium euz paucos sales: & que generant bonum nutrimentum comedant: s. non accedant aliquo modo ad pullos colubinos: qm̄ pessimi sunt. Et comedat cauiles: qm̄ habent proprietates in hoc. Et multiplicent comestionem de cepis & alleis crudis & coctis: & brodium cancroz fluuiialium: & carnes eoz sunt eis bonum nutrimentum valde. Et sunt medicina & cibus. Et glandes etiam coctae: & non cocte sunt bone cum proprietate eaz. Et per glādes intellexit castaneas: & quidam dicunt. comedat dactylos caricas pineas & passulas & custodiatur morsus a cane rabido a ieiunio fame & sitis: & a coitu omnino: & ab omni euacuatione magna. Si tamen fuerit stipticus fm̄ ventrem leniatur cum clysteri lenitiuo. Dixit martaris. clysterizetur cum oleo & aqua: quoniam alleuabit eum a dolore & mitigabit sim.

Eura vero per instrumentum porcionis variatur fm̄ qd̄ est morbus in principio augmento: statuz & declinatione. Et in principio quidem duas habet intentiones: quaz vna prohibet rabiem penetrare in corpus. Et secunda ipsam ex loco morsus extrahit. Et prima quidem copletur cum medicinis ab intus ac etiam ab extra approximatis. scda vero solum euz approximatis ab extra. Ut vñ de impletionē simul hay ambay intentionum dicitur. Si itaqz fuerit morsus factus in membro in quo possit fieri ligatio in eo superius versus cor: & principalia fiat: qm̄ salte inuat cum attractione sanguinis & spiritus ad locū. Et dixerunt enim Simeon. Attrabe venenum cum emplastris ventosis: & scarificatiōibus: qd̄ vt fiat. dixit Philaretus carassetur vulnus in circuitu eius etiam carassatione profunda quousqz euacuetur magna quantitas sanguinis: deinde appone ventosas & post eas medicinas calidas vt atz

trabant venenū exterius vehementer. Et Aaron dixit. apponantur ventose sepe: & similiter sepe debet renouari medicina attrahentes. Et in hoc morsu cōfert suctio facta ore: & appositio pullos scissos super loco: sed precipue catuli scissi super loco positi: qm̄ bz catulus in hoc p̄prietatem. Et de maxime conferētibz est suctio facta cū ano pullos cum frequenter iteratur. Et non permittatur vulnus consolidari: imo si necessarium fuerit cum instrumēto elargetur. Et dixit Aaron eni plastrā locum cū rebus elargantibus. Inquit Alman. si cognoueris canē mordentem rabiosum fuisse cito succurre & ventosas morsui superpone: & diutissime ac multuz sugatur: scarificeturqz: & sanguinis extrahatur multitudo: deinde sup locum morsus medicina minā que vulnus dilatant: & cōsolidari phibeant ponant: vnguentū qd̄ locum vlceret adhibendo. Et Aui. dixit. opz in principio rei non p̄mittas vulnus consolidari. imo dilata & aperi si non fuerit amplum. Et vtere functione & appositione vētosaz: qm̄ & si. i. q̄uis trāsieris in principio. s. absqz operationibus p̄dictis: & deinde consolidaueris facies operationē inuatiua valde. s. si apertueris & succureris & ventosaueris: imo si error iā cecidit & cōsolidatus est opz vt conuertatur: & ad vltimum pueniatur in eo. s. aperiendo sugendo & ventosando. Et oz vt apponas sup ipsuz de aperiēdis cū consecutus fueris ipsuz in primis diebus. Et hec omnia debent fieri vsqz ad tres dies inclusive: vel ad plus vsqz ad quattuor. dixit. n. Alman. Postqz tres dies trāsierunt non intendas circa apertionem vulneris: qm̄ venenum est pfundatum: & penetravit in totuz corpus. Et Rasi dixit. 20. ptinē. non intendas elargare vulnus nisi vsqz ad duos dies vel tres: verum vulnus cōsolidari non p̄mittatur donec eger fuerit liberatus. Aui. aut videtur cōsentire scalpellationem vsqz ad septem dies: & ultra. attū q̄nto magis differuntur tanto plures & fortiores fieri debent. dixit enim Aui. si fuerit post septem dies scalpella scalpellatione laboriosa. Et si sūge suctione vehementi. S. si consecutus fueris patientem post dies plures illi ei supuenientes tūc in dilatatione vulneris nō erit vtilitas: & neqz supstue labore tur in eo: qm̄ ledetur eger sine plurima vtilitate: imo stude in hoc non remaneat apertum. s. per ampliozem. Et ideo subdit. Nam dilatio iā p̄terit in tribus diebus primis & qui appropinquant eis: qm̄ venenū iā sparsum est. Sis ergo cōtētus tunc vt remaneat vulnus apertum. Et ratio diuersitatis temporis in dilatatione operationis p̄dictae inter auctores dictos processit ex diuersitate impressionis citioris vel tardioris ipsius rabiei: timentes. n. citam impressionem posuerunt tempus duorū vel trium dierū. Et alij non tam citam impressionem timentes posuerunt tempus quattuor dierū. Et Aui. considerans: qz aliquādo multuz tardat impressio eius posuit tēpus vsqz post septē dies quare operatio ista debet relinqui extinctioni prudentis medicis: quā fundare debet sup eo quod viderit iāz appare re signa rabiei vel non apparere: q̄diu. n. non apparet p̄dicta operatio fieri pōt & debet: verum quāto citius tanto melius & longinquius ab hoc vt eueniat error. Ait Rasi. 20. continē. dico post quintum diem venenum esse diffusum per totum corpus. Et Aui. dixit. similatur. i. verisimile est qd̄ venenum sit sparsum vsqz ad quattuor dies si fuerit forte & in minori spacio eoz iteruz: multotiens. n. interficit in ebdomada & proculdubio ipsum spargitur velociter. s. tunc & velocius q̄z dixerimus. De medicinis aut attrahentibus: & dilatantibus vulnus sunt emplastra calida acuta corrosiua: & non corrosiua: quorū etiam quedā valēt cum proprietate de quibus est emplastrum de alleis & nucibus superpositis: & quādoqz miscetur cum eis ruta: & itez emplastrum philareti factum ex folijs rute sale picemelle & aceto. Et menta trita superposita valet cum proprietate. Et similiter bethonica trita superposita puz vulnus est recens

De balneo.

Alia cepe & porri nō pueniūt in principio.

In p̄ncipio p̄ncipit ducit intentione.

Et tū post tres dies vulnus sit dilatādū.

Medicīe attrahētes & vulnus dilatādū.

cens et ruta cum sale masticata. Et quidam dixerunt utile fore succum al. semen rutæ aut betonice morio potui dare et substantiam cuiusque earum sic contritaz moriui superponeret et marubium confert cum sale tritum: et capilli hominis macerati in aceto superpositi. Haly. tamen dixit qd sint ysti: et quidam dicunt qd sint capilli ipsius mori: et de conferentibus est emplastrum de ficibus imaturis: aut de folijs fici. Et emplastrum de assa est utile valde: et similiter de oppoponaco. Et emplastrum de tyriaca mixta cum pulvere gentiane et diptami. Dixit Aui. R. aceti acuti kisch. i. pi. cis lib. i. Et Guilielmus dixit. sit pix liquida alba: oppoponacis. 3. iij. oppoponacum fundatur in aceto: donec soluat deinde omnia misceantur. Et fortasse sufficiunt allea et cepe et ruta. Et de fortibus est emplastrum de sinapi: aut prasfio: aut radice enule. Et linimentum factum cum succo titima li vel lacte eius qd est fortius oem venenosum morsum vel puncturam sanat. Et de dilatantibus vulnus et phibentibus a consolidatione. dixit Almah. sunt siela et cruca: et cepe cum butyro cocte. Et emplastrum vel epithimia ex vino sale et succo cepe: absterio sepe facta cum vino et nitro: et superpositio carnis piscis saliti et similia his. Et si non sufficiunt tunc est necessarium. dixit Paulus apponere medicamina corrosiva: et deinde apponere butyrum. Et hoc tangens Aui. dixit. fortasse necessarium erit tibi vt utaris medicinis corrosivis: deinde consequenter adhibeatur butyrum. Dixit Almah. si in principio locum comburis confert multum. Et Philaretus dixit cauterizetur locus in principio: qm liberat patientem et non permittit veneni profundari. Non est enim dixit Aui. aliqua de medicinis attrahentibus sicut cauterium: ita qd etiam quando est spacium longius illo. s. principio: et timetur casus in timorem aque et preparetur. s. cauterium: et fit etiam post spacium magnum et non est longinquum quin conferat. supple. multo ergo magis cum cauterium fit in paruo spacio: et in principio: non enim est attractio cauterij et corruptio ipsius in substantia veneni sicut attractio aliorum et corruptio ipsorum. sup. sed est potentior illis multum. Et si aliquid a cauterio prohiberet actuali. dixit Auicem. Administra medicinas questant loco eius sicut emplastrum de sale nitro et medicine rubificantes. Et de prohibentibus penetrationem veneni et destruentibus ipsum in principio interius sumpti sunt medicine valentes appropriate contra hoc venenum que dicuntur statim in cura que conuenit in augmento. Aui. tamen dixit. opz vt propines: et des eis tyriacam magnam et medicamen Galieni. de cancri.

Cura itaqz que conuenit in augmento hz pprie tres intentiones quas vna est ad destruendum venenum: et diuertendum ipsum a principalibus ad membra vilia et extrinseca: et ad confortandum principalia. et 2^a est ad euandum venenum non per viam vulneris: et 3^a est ad alterandum.

De prima quo impleatur. dixit Raf. 20. continen. postqz traxeris venenum exterius cura est bibere medicamina confortantia membra interiora: et prohibentia discursum veneni. s. versus eas: que maxime sunt defendentia: cor sunt sicut est medicamen de cancri et similia simplicia et composita. Et simplicia quidem multa sunt: que Aui. sumens ex 20. continen. et ex areolis simplicium secundi can. enumerat dicens. Sunt licium sicut dixit Gal. Et filius Mesuay de eo ait. licium dissolutum in aqua frigida bibitus iuuat contra morsum cuiuslibet venenosi. Subdit Aui. et albit. i. assa: et absinthium et polium et terra sigillata cum vino bibitis: et nigella est mirabilis in hoc ita qd nomen eius in greco est deriuatum ex intentione iuuante ad morsum canis rabiosi. de qua dixit Gale. qd habet proprietatem si sumatur frequenter. Et myrrha bona est bibita: et emplastrata. Et dixerunt. non est medicamen ad illud melius gentiana de qua dixit Gal. fm Aue. qd cum proprietate confert bibitas

et emplastrata: et non vidit meliorem medicinam si qualibz die sumatur. 3. i. et 3. iij. myrræ. et 3. iij. pul. cancroz fluuiialiu adustoz in principio ante qd timeant aquam: et subdit qd ea medreos iterum: et dicunt qd oculi cancri cum bibuntur sunt magni iuuamenti ad illud. Plinius libro 28. et 32. laudat ventrem eoz. Dixit Serap. fm. Gal. qd cinis eius solus sumptus et cum gentiana et olibano multum iuuat: et sint olibani pars. i. et gentiane partes. 5. et cineris cancroz ad pondus oium detur colear. i. magnum. 40. diebus et super morsum apponitur vnguentum hoc. R. picis libani. 3. i. aceti fortis kist. i. hytalieis et oppoponacis. 3. iij. et non vidit Gal. aliquem mori qui fecerit hanc medicinam. Et fm Dia. dixit Ser. R. cineris cancroz. 3. iij. cu. 3. i. 5. gentiane: et bibat cum vino dulci: confert. n. manifeste. Et dicitur. 20. continen. sumat coagulū canis ille que canis rabiosus mordit: et oino liberabitur. Et extimant qdam dixit Aui. qd sanguis ipsius canis rabiosi est curatio eius: vñ. 20. sti. di. qd sumere sanguinem canis rabiosi est curatio eius: et est res certa et experta. Et filr si suspēdatur minor dens canis rabiosi sanat: et est certū et expertum. Dixit Plinius. lib. 29. qd epar canis rabidi et pprie qd momordit comestum sanat. Et filr dixit Sera. fm Dyaf. et Gal. Et dixit. fm Dyaf. qd sanguis. s. canis rabidi potatus curat morsum ei. Dixit A. epar canis rabidi datur morso: et confert et phibet metu aque vt dicitur. vnde Gal. dixit. epar rabidi canis olatu comestū manifeste pfert. Et ex dictis medicinis numeratis ab Aui. sunt scordeon. Dixit Serap. fm Dyaf. galieum comestum ante qd timeat aqua cofert: et ex eis sunt folia ruthe bibita cum vino. Et fm Serap. coferunt caules crudi comestū: et succus et ipsos bibit. Et folia mellisse cum bibis decoctio eoz: et metā etiā comesta valet. De compositis aut medicinis sunt tyriaca et metridatum. Et medicamen Gal. de cancri qd cofert ab oibus auctoribus mirabiliter commendatur qd sic fit. R. cancroz fluuiialiu adustoz gentiane. aii. partes. v. thuris et calameti. aii. partes. quatuor terre sigillate. 3. iij. dos. 3. iij. in ieiunio mane et vespere cum aqua tepida. Et est otendū eo diebus pluribus: et vsqz ad 40. dies. Et predicta descriptio est quā posuit Aui. a Raf. fm. 10. pñi. sic describitur. R. cancroz fluuiialiu adustoz partes. x. gentiane partes. v. thuris partem. i. dos. quolibet die aur. i. Et si tepus multuz preterierit die moriure: tunc dos sit aur. ij. Et Almah. filr ipsuz sic describit: et dixit qd dos eius sit. 3. ij. de mane et circa noctem cum aqua frigida. Philaretus aut dixit. R. cancroz adustoz: et gentiane. aii. partes. equales: et sumatur ex eo cum vino puro vsqz ad decem dies. Dicunt. quocūqz modo sumantur cancri fluuiiales vñ siue singulariter siue comunctim: cum alijs coferunt valde: dixit enim Rabi in. 20. particula. auctoritate galieni. x. de simplici medicina cancri fluuii coibusti in olla eris rubei ex cinere quoz pars vna accepta et gentiane pars media: et olibani partis vnius decima. et dati in potu morso a cane rabido cum aqua quantitatē colearij vnius magnisunt enim boni bonitate miraculosa. Et similr cinis cancroz ipsos solus est ei utilis valde: et subdit. non est ei utilis cinis cancroz maris. Aui. aut dixit. qd cancri marini et conferunt verū non in principio: s. in processu cum appropinquat timor aque: vnde ait. et medicamen de cancri nō detur in primis intelligens de marinis qd patet p id quod subdit. qd qñqz ponitur in descriptione eius de gentiana qñ tum est medietas cancroz marinoz: cancri aut fluuiiales cofert omni tpe. Et ex coppositis coferentibz. vt dixit Aui. est tyriaca diateseteron. i. de quatuor spibus. s. gentiana bacis lauri aristol. et myrrha. Quidaz tñ dixerunt. qd ipsa nō conuenit sumpta ab intus p pñi caliditate et exiccatione. Et alij dixerunt: qd pot dari frigidis nā calidis. aut et mari me colericis noceret. Sed ex dictis supra quomodo calida conueniunt in venenis patet qd ipsa conuenit: qz venenum

Medicla
de cantari
dibus

resoluit et psumit: et maxime cōfert rōne pprietatis suoy
cōponentiūz que oīa obstant venenis: vt iupra dictū est: et
spaliter huic obstant gēiana et myrrha quare valet in oī
bus pplonib⁹ intus sumpta et exterioris apposita. Et
ex cōpositis valde cōferentibus sunt duo medicamina de
cātaridibus que describūtur. 20. pñ. et adducit ea ambo
Aui. et dixit. ex medicinis narratis: et q̄ est vltima ad eos est
medicamē de cātaridibus qd sic fit. R. cātaridaz magnay
pinguiū ablatiis pedibus capitib⁹ et alijs partē. i. et lētum
ex corticatay partē. i. et croci. spice gar. cinamomi et pperis
añ. vi. partē vnius. terant optime et pprie cātarides: et cōfi
ciātur cū aq̄: et fiant inde troc. quoy vniūsq̄s cōtineat ter
tiā. 3. vnius. s. duo danich: et de eis in potu vnius cū aqua
tepida. Et si acciderit ex illa punctura in vesica bibat deco
ctionē lentiū ex corticatay: et oleū amig. s. dulciū: et butyrū
crudū et coenit: et ingrediat balneū omni die post potū eius
et sedeat in tina donec mingat. Et administrent ei tūc cibi
humectātes ex pullis ipinguatis et bibat vinū et caveat si
bi a frigore. Et medicamē aliud de cātaridib⁹ sumantur
cātarides vt dictū est in pcedenti medicamine: et effundat
illud lac ab eis: et pmutet aliud lac acetosū: et filr dimittat
tur die et nocte: et fiat sic tribus vicibus: deinde exicent in
ymbiaz: et terātur cū tantis lētibus ex corticatis quāte sunt
ipse: et fiat ex eis troc. dos. sit tertia pars. 3. vnius cū vino:
aut aqua tepida: cū ergo biberit ipm fiat vt pueniat ad su
dādūz cum eo qd est pole ei de ambulatione. s. et cursu aut
coopimētis multis: et si illud qd bibit angustiat ipm bibat
supra ipm sacraiat. i. de butyro cocto aut oleo. s. amig. et
vtat tina et mingat in ea: cū ergo minxerit sanguinem tūc
iā assecurabitur a timore aque: et cū eo educitur venenūz.
Et aliud medicamen de cātaridibus qd est vehemētē va
lens de quo dī q̄ sumens mingit catulos: et liberaf oīo sic
fit. R. cātaridaz pparatay. 3. 4. et optie puluerizētur: et in
uoluant balsamo: deinde misceantur cū duabus. 3. tyriace
magis: et dētur cū vino subtili limphato: et sup morsum po
nātur auellane asse trite: et mixte cū melle: et oīa coagula cō
ueniunt simplicia: et etiam mixta et proprie cū gentiana.

De edon
bus et 2^a
inrētio in
augmēto.

Et scda aut inrētio que est ad euacuādum non conuenit in
principio: vnde. 20. continen. dicitur ante attractionē vene
ni ad exteriora nō dētur medicamē laxatiuū: neq̄ flōmetur:
qm̄ trahūt nām venenosam ad interioris corporis: et post qd
traxeris venenū duobus aut tribus diebus secure pote
ris laxare et mundificare. Et hinc dixit Aui. c. non opz vt
properes in diebus pñis ad euacuandū: et occupat te in
attrahendo ad exteriora. nam euacuatio quādoq̄ adiuvat
ad hoc vt venenū penetret ad pfundū et prohibet ex
tractionē eius ad exteriora: qm̄ cum ipsa trahat humores
ad interiora: tūc trahit cum eis et venenū. Cum ergo tra
xeris ad exteriora quod est possibile: et est post duos dies:
aut tres. s. a principio vel. s. a tempore quo incepisti attra
ctionem facere: tūc occupa te in euacuando id qd forsitā
iam penetravit. Et euacuatio ista potest fieri per solutionē
ventris: et vomitū et vinā et potest fieri per flōmiam et
per sudorem. Et de euacuatiōe per sudorem. dixit Pau
lus. prouoca sudorem. Et Aui. dixit. necessarium est face
re vt ipse sudet in principio. s. augmēti. q̄uis etiam in to
to augmēto sudor conueniat. Et hoc facere cū eo quod
possibile est de ambulatione balneatione: et omnibus mo
dis alijs sudorem prouocantibus. Et de euacuatiōe vō
per medicinas solutiuas. Dixit Paulus. euacua humorem
melancolicū: quoniam hic est humor qui multiplicatur in
eis: et cum cuius infectione inducitur timor aque: et sicci
tas: et sitis vehemens. Et Ras. dixit: ibidem dico q̄ cūari
debet melancolia. Et Silaretus dixit. festina purgare ab
humore melancolico. Et conceditur ibi ad hoc elleborū
niger: et cucumer asininus et hyera ruffini. Et Aui. dixit. ca
tarticū sit illud qd educit meliam ita vt sit elleborus: et

pillule de elleboro: et similia. Et hyera ruffini est mirabilis
eis: et de illis quibus oportet solucere eos est cucumer asini
nus. Et hec considera: qm̄ omnes concordāt super euacua
tione melancolie cum medicinis fortibus: qm̄ humor est dif
ficilis eductionis: et cū hoc queritur vt cū eo educatur ve
nenū in qd non possent medicine debiles. Atq̄ in eay ex
hibitione consideranda sunt virtus et cōsuetudo et reliqua
particularia. Et in eūone per vomitū similr eligenda sunt
que humorem melicum vomere faciunt. Et de flōmia aut
quidam dixerunt. q̄ fiat ante euacuatiōē per solutiuā: vñ
de Ras. eodem. 20. pñ. ait. flōmā: et deinde purga. et ali
qui inceperunt a purgatione. Aui. vō dixit. si videris reple
tionem augmentatā flōmā: et si non: tūc non flōmes. Pro
hoy tñ declaratione recurrēdū est ad cā. gñales de eūo
ne. filius tñ mesuay. vt. 20. ponitur pñen. dixit. flōmetur
eodem die quo morbus fuerit de manu dextra: deinde su
mar de coagulo catuliatū. i. et fortasse cōfusus est q̄ coagu
lum illud sit potens in destructione veneni post aliam flō
miā: et fortasse in hoc habuit experiētiaz. Ait martaris. cū
flōmāueris remoueas ne videat sanguinē eorā eo. Et Aui.
dixit. cū flōmas: tūc nō dimittas eū intueri sanguinē suū
precipue in fine rei. i. in fine flōmie: vel in fine rei. i. tempo
ris augmēti: et cū appropinquat timor aque. Et ratio est:
q̄ sanguis est liquidior: et patiens est dispositus incurrere
timorē ex liquidis: et fortasse ppter aspectum ad sanguinē
citius incurrat in eum cū recordatur canis: et sanguis qui
fluxit ex morbo eius. Et de eūone autē per clysteria. Dixit
Ras. eodē. 20. pñen. clysteria quolibet die. Et concoz
dant auctores q̄ clysteria sint leuia: deo dixit Aui. post so
lutionem cū catartico est necessarium vt administres iterū
omni die: aut in duobus diebus clystere non ledens acutū:
sed sit clystere eius oleum: et aqua fide. Et si clystere nō pos
set fieri exhibe solutiuū ex affodilis cum epithimo. Et de
euacuatiōe per vrinā sufficit qd dictum est de prouoca
tione eius cum medicamine de cātaridibus.

Et tertia aut intentio que est ad alterationem adimpletur
vt inuunt auctores cum frigidis et humidis: et hoc q̄ op
ponūtur qualitati veneni: et cum hoc temperant caliditate
derelictam in corpore a medicinis calidis exhibitis: et mū
gant sitim: et prohibent ab exiccatione. dixit ergo Ras. 20.
continen. dico. q̄ dentur res infrigidentes. sup. et humectā
tes. Et quidam ex hoc construnt clysteria infrigidantia et
humectantia. Et Aaron dixit. pone super caput et sto
macum olea humectantia: et emplastra infrigidantia. Et Si
meon dixit. emplastra stomachum et par cūz rebus que mi
tigant sitim et infrigident. Et Aui. c. inuuit q̄ infrigidare
stomachum: tūc maxime necessarium est quando timent
aquam. Et pro omnibus aut dictis tribus intentionibus
adimplendis Aui. posuit cā. in quo inuuit q̄ medicine
illas implentes si curatio a principio regulariter incepta
fuerit dentur in suis dosibus: et vicibus positis ab auctori
bus. Si vero non fuerit curatio incepta a principio: tūc
debent augeri doses earum. Ait enim si consecutus fueris
egrum post duos dies: aut tres tūc oportet q̄ sit quod in
potu das medicaminis duorum onerum. s. duplum eius
quod in potu dares si consecutus fuisses curam in princi
pio. Et similiter est dispositio aliarum medicinarum quas
dicemus. Et si fuerit post septem dies: tūc sint plura du
plicia. Et dixit. si nō facta fuit attractio et acciderit negli
gentia: tūc euacuatio in ea magis est necessaria: et melius
est vt sit fortior.

Cura vero in statu perficitur cū eisdem rebus que
pueniūt in augmēto et maxime in fine
eius et frequentatione in ipsis et additione: et cum omni in
genio: vt non superveniat ei timor aque. Et dixit Haly.
Si super morbo a canerabido suspendatur pellis lupiculi.
als. lepusculi non timebit aquam. Et inde dicitur de pelle
cuiusdā

De altera
ne fieda et
et tertia in
rētio in au
gmēto.

cuiusdā aialis rubei hñtis multā lanā suē pilos in cauda
q̄ a quibusdā vocat̄ saynāsi. n. suspendat̄ ad collū mori
si pell̄ ei? nō timebit aquā. ¶ Si morfus a cane biberit de
cinere capij canis vsit vt dī nō timebit aquā. Et Gal. q̄des
dixit et ponit a Ser. q̄ epar canis rabidi qñ sumit in cibo
curat morfus a cane rabido. Et ego dixit ipse. Vidi quosdā
qui comederunt ipsum et euaserunt. verūti erant nō contē
ti hoc solo medicamine: vsi sunt cū hoc alijs medicinis a
nobis exptis. Et dixit mihi qdā q̄ qdam comedit epar ca
nis rabidi stans contētus illo solo et mortuus est. Et Aui.
dixit. Dixerūt qdā ciba cū pprio epate illius canis q̄ mor
mordit. ¶ Et dixerunt. post timorē aque: et ante ipm ciba
ipsum p̄dicto epaterant ciba ipsuz cute. als. lacte adhaban
claudicat̄. i. tubachi. Gregorius tñ dixit. q̄ pellis tabach
nō inuat eos. Qz si timor aque supuenerit. et noluerit vide
re eā neqz bibere: tñc ingentiū est exgrediū. qñ ei aqua in
potu tribuat. Dixit itaqz Almā. ingenia qualiter in os ei?
imittas embulā: p̄ cuius locū imittas aquā occulte ne eam
videre possit. Et Rasis. 20. continen. dixit. Qñ timet aquā
pone eā in pelle aialis qd̄ dicitur tabach et claudet: et propi
nat: qz p̄ certo bibet eā: aut in vase cooperto pelle eius: aut
pelle canis rabiosi. dixit Au. Filagorius ait. Quādo timet
aquā tñc def. eis in potu in vasis factis ex cute adhaban: et
i vase cooperto ex cute adhaban: et pprie si sunt de ligno: aut
ex cute canis rabiosi. Et dixit Aui. qdā ingeniose faciunt
cānalē lōguz: et mittunt in guttur a lōgez infundit aquā
in ipm tectū ex eo q̄ coopariat aquā. Et ponit vna extremi
tas eius i gutture: et tñc effundit aq̄ in ipm: aut faciūt fistu
lā et pprie ex argēto. Et dixit. ex eis qd̄ bonū est ad dādūz
eis aquā in potu est q̄ fiat lignū p̄catū ex cōgelato melle:
aut ex ceraz ponat in ea aq̄ et p̄cipiat ei transglutire ipm.

Luratio vero

in dedinatione cōpletur cū omni
regimine letificāte et dilatāte ani
mā et regimine humectante: et impinguāte corpus: et qz ali
quādo latet rabies p̄ mensem et annū: vt supra dictum est:
ideo factis remedijs dictis de attractione venenit: et elarga
tione vulneris qdam p̄sulerunt q̄ qñis nō appareant si
gna rabiei nilominus dari debet medicamina a pprieta
te valentia p̄ ipsam rabie. Et specialiter medicamen de cau
tris: q̄ fiant euacuationes p̄dictae. Et voluerūt vt cū hoc
etiā eis vtātur saltem p̄ intervallo vsqz ad annū cōpletum.
¶ Dixit Saliber. in caplo de idroforbia: cuius expositio ē
aque formidatio: p̄dictor. n. ab idros qd̄ est aqua: et seruos
q̄ est timor: vnde idroforbicus vocatur. quia aquā timet.
Et dicitur et limphatica passio. p̄mū cōsiliū est vt vna
die detur tyriaca cū vino decoctionis gentiane vel bucca
rum lauri vel myrribē. Et sequenti die fiat flōmia de cepha
lica: et inde digeratur materia cū oximelle et syrupo de su
moterres: et oxizacra equaliter mixtis. Et facta digestionē
purgetur cū hyeralogodion: et hyera ruffinū: et catartico
imperiali equaliter mixtis. Et sequenti die post purgatio
nem fiat stufa cum decoctione agrimonie scabiose sumiter
re et radicū lapāij. Et hoc balneum interet vel stusetur
cum vapore eius vt fudet: et exeat in ea balneo de ty
riaca: et postea sequenti die flōbotometur de altera cepha
lica: et sic omni mense fiat vsqz ad annū. Et Roge. dixit. cōsu
lo q̄ in anno quater purgetur: et singulis. i. p̄cijs acci
piat de tyriaca. Et p̄ purgatione digeratur materia cum
oximelle: oxizacra: et syrupo de sumoterres: et purgetur
cum hyeralogodion: et catartico imperiali. 3^a die fiat bal
neum et postea offeratur tyriaca et cola. 2. in mēse et p̄cijs.

De speciebus serpentum. ¶ Sapientes diuidunt esse se
pentum venenosorū in tres
partes suē māneries. Nā qdam sunt vehemē
tis auitatis nō morantes ad decidēdūz ex di
positione venozus ultra tres horas. Et qdam

sunt debiliores eis parum non tardantes occidere a tribus
horis vsqz ad septem: et quidam sunt debiliores p̄dictis
multum: et ista sunt parū vel raro interficientes. i. quando
succurritur cū cura. ¶ Et de serpentibus p̄mū ordinis. di
xit Aui. est basiliscus dictus regulus qui interficit suo vi
su et auditu vocis sue. Et ipse qdem dicitur regulus: qz sup
caput suū habet cristam in modū corone regie. Vel qz in
malitia oēs serpentes excellit. Et a p̄minencia sue veneno
sitatis vocatus est regulus. Accepit aut nomen diminuti
uum: qz inter alia genera serpentum est paruius. Est. n. eius
longitudo duorū palmorū: et caput eius est acutus valde: et
oculi eius sunt rubei: et color eius ad nigredinē et citrinū
tem est declinūs: qui adurit totū sup qd̄ incedit: et non orit̄
in circuitu cauerne eius aliqd. Et cū opponit̄ habitationi
eius auis morit̄ ipsa auis. Et nō sentit ipm aial qd̄ non ter
reat. q̄ si aial sit eius. ppinquū stupefit: qre nō mouet. Et
interficit sibillo suo si exalat ipsuz. Et ille sup que cadit vi
sus cadit eius ex lōginquo morit̄. Et non est vez qd̄ dī q̄
cuius visus cadit sup ipm morit̄. Et credo q̄ et nō sit vez
qd̄ dī. i. q̄ basiliscus moriat̄. i. si cadat sup ipsum aspectus
hois p̄ter q̄ aspectus eius cadat prius sup hoīem illū: qua
re putant qdā q̄ deferens speculū. i. vitrū magnū. quo fm
torū cooperiat ita vt non possit videri a basiliscor: et appo
pinquat ei donec p̄ vitrū videat ipm: q̄ basiliscus moriat̄.
homo vō ille saluatur: hoc. n. nō est ita: qm basiliscus non
occidit visu neqz auditu sibillo: qz visus vel auditus occidit
cū non in sit his sensibus potētia occidendis: dī visu et au
ditu occidere: qz p̄ anhelitum ab ore eius: et ex poris cor
poris sui exeunt vapores tāpe venenositatis q̄ ad quēcūqz
puenerint moritur. Et sunt tanti q̄ possunt extendi in cir
citu vsqz ad loca ad que pōt puenire visio eius: vel vsqz ad
locū: vnde eius sibillū audire pōt: et ideo nō solū interficit
quos videt: s̄ et tot quot infra dictum spaciū sunt: nisi vē
ti fortis status obstarer auertens vapores ab illo loco: et
quāto plus exaltat sibilum tāto plus a longinquo occidit
qz fortius et ad longinquus expirat. Neqz exigit ad occi
dēdūm vt sibilat: aut vt oculos apertos teneat: et si est po
tens occidere cū tactu et sine tactu. Et dixit Aui. par. i. ra
ro est q̄ euadat qui p̄sens est in circuitu eius: attñ possibi
le est q̄busdā horis vt tāgare eū homo virga lōga et nō mo
riatur. fm plm tñ q̄ tāgit eū virga morit̄: et mediatē vir
ga. Et pp illud iā tetigit miles cū qdē lācea sua: et mortuus
est miles et aial eius. Et tetigit ipse et labiūz eq̄ cuiusdā: et
mortuus est equus: et miles dñs eius. Et ipse qdē nō solūz
interficit viuens: s̄ et mortuus existens pp vapores ab eo
elevatoros: et nō solum ipse mortuus occidit: verum etiam et
corpus mortuum propter venenitūz eius. dixit Aui. corpus
eius quem mordet liquefit: et inflatur et curritur eo virtus
et moritur: omnis qui appropinquat illi mortuo. ¶ Dixe
rūt qdam q̄ basiliscus nascitur per generationem maris et
femelle. Et quidam alij dixerunt q̄ nascitur ex pessima pu
tredine. Et fuerunt iaz qui dixerunt q̄ nascitur ipse vel ser
pens similis ei etiam in malitia ex ouo galli in quod ipse
gallus semen suū includit ouo egresso ab eoz: ad hoc te
nera existente testa eius: et postea quibūsdā cantelis cor
rupto. Et multiplicatur. dixit Auicē. in terra acorrala
acayez et nubie: et quedam bystorie citant q̄ mustella ary
mata virtute rute p̄ comestionem eius iate pugnat cū eoz: et
occidit ipsum. ¶ Et de serpentibus p̄mū ordinis. Dixit
Aui. est serpens nominatus byrudo cuius color est similis
cordi byrūdinis: et lōgitudo eius circiter cubitū vnū: et in
terficit ante duas horas. ¶ Et ex eis est serpens notius as
pis sicca pp vehementiam siccitatis sue cuius. Et est in qua
ritate sua circiter tres cubitos vsqz ad quinqz: et color eius
est in cineritius ad cineritatem declinans: et oculi eius sūt
vehementis luminis et interficit a duabus horis vsqz ad
tres. ¶ Et de eis est dictus expuens: quoniam ipse potest

De basil
sco.De byrū
dine serpē

De aspidē

De serpen
te emittē
te sputu.De draco
nidus.De bame
ne serpē

emittere sputum: et interficit p sputum et proiciunt sputū
qdam dentes eius constricti super alios. quare interficit il
lud sup qd cadit sputum eius: et odor ipui eius: et longitu
do eius est usq ad duos cubitos. Et color eius est cinerī
tius ad citrinitatem declinans: et interficit illū quē mordet
anteq̄ redeat. s. serpens ad cauernam suā. Et de numero
serpentum primi ordinis reponuntur species qdam draco
num interficientium sicut basiliscus statu eorū: de quorum
numero fuerunt dracones duo de qbus recitat Ap. i. libris
de proprietatib⁹ elementorū: et plantarū. q. tēpore regis Phi
lippi erant in duobus montibus inter quos mōtes erat po
stra via ducens ad ciuitatē: et quotquot illā viā trāsibant
q̄i erant inter illos duos montes moriebantur: tūc socra
tes ingeniatus est ad mortē ipsoꝝ: et fecit fieri caueā vitreā
et intrans in eam illuc perrexit et vidit illos quorū statu infi
ciebatur aer p cuius respirationē: et contactū inficiebatur
transeuntes et moriebantur. Et de eis est serpens noīatus
hamene de quo dixit Aui. q. est primus proprietatibus re
guli ex hoc q. ei equatur: et nō interficit morū tm̄. imo vi
su et auditu libelli sui. Et qd cūq̄ aīal mordet dissoluitur et
moītur. Et qd cūq̄ etiā appropinquat ei ex aīalibus. Et
quantitas eius est ab vno cubito usq ad cubitū vnū et se
mis. Et accidunt morso ab eo singul⁹ et alteratio coloris:
et stupor et frigus mēbroꝝ: et profunditas somni: et clausio
palpebrarū cum vehemētiā: et pulsus cordis est ppius: et
magnitudo doloris: et ista eadē accētia sequitur ad morū
yrundinis: et sīr aspidis sicce. Et singultus qdēz accidit ei
q̄i cōicēta est malitia stō: vnde mouetur stōus ad expulsio
nē morū singultuos. Et qdā putauerūt hūc singultū fore
de inanitionē: q̄is hoc nō sit necessariū. Pōt tñ esse singul
tus siccus: q̄i corpus in his venenis dissoluitur gracillat⁹ et
exiccatur. Et color faciei et totius corporis alteratur et deturpa
tur pp vehemētiā retractionis caloris et spūs ad cor. Et
pp dictā cām: et etiā q̄a multū de calore et spiritu dissoluit
accidit eis stupor et frigus mēbroꝝ. Et q̄a spūs remanet
paucus in toto corpore et cerebro accidit ipotētia vigilādi
et aperiēdi palpebras: q̄re videtur vt p̄funde dormiat. Et
pulsus cordis accidit ex vehemētiā malitiē ipse ab hoc
veneno in corde. Et vehemētiā doloris accidit pp solutio
nem continui et intensiōem male cōplexionis calide.

De scōdo aut ordine sunt itēz multe spēs serpentum.
Sūt. n. qdā ex eis arcuati. al. cornuti et mul
tiplicati in p̄sinib⁹ egypti. Et horū qdā hnt duo cornua
et ista sunt illa cornua que detegūt venenū fm q. superius
dictū est. Et horū color est diuersus. s. albus subalbidus rū
beus mellinus et cineritius. Et q̄q̄ sunt fm creationē vi
peray: imo vt dñt qdā de horū numero est vna spēs vipera
rū dicta absolute vipera. Et Aui. dixit. q. dracones interfi
ciētes sunt huius gñis. Et qdā eorū vt ipse dixit. hnt dētes
sicut vñinos. Et serpens qdēdictus cornutus: q̄h3 cor
nua est lōgitudinis ab vno cubito usq ad duos. Et sunt su
p caput ei⁹ due eminentie sicut duo cornua: et color corpo
ris eius est color cineris: et vter eius sicut squame dure sic
te q̄ stridet sup terrā cū strepitur: et dētes eius sunt equales
nō recurui. Et plm habitationis ei⁹ est in locis harenosis.
Et dixerunt qdā q. ex hoc gñe est illud qd noīatur ge
nus parus: et est p̄p̄a q. corpora eius sunt breuia: aut ita ce
riderunt cornua eius et est etiā parus breuis: et in summa est
pluris gñis. Et sentiūt in loco morus eius: quasi acus:
et q̄i clauī fixi sint in cor: hoc ideo q. est longorū dētin⁹ et
acutoꝝ qui p̄fundatur in morū ei⁹ et faciūt extimari ac si
in loco essent clauī infixi et continuatur corpori eius grani
tas maximā: et hoc venenū dissoluit multorū spūm
et pprie aīalī pp multā euaporationē quā efficit ex corpo
re ad caput illis aut spiritib⁹ de p̄ditis accidit ipotētia ad
mouendū: q̄re oīa mēbra corporis grauitātur: et ppter illā
euaporationem accidit v̄rigo et tenebrositas oculorū et de

De cornu
ta serpē.De serpe
te dēto ge
nus parus
h3 quālib

abiq̄a 3 Cl

structio rōis. Et sīr inflāmatur labia p̄p̄a q. pars illius
euaporationis calide in ascensu diuertit ad labia. Et ex
eis ē spēs dicta asius foras a patria vbi reperitur. Et ille
quē mordet remanet sine sensu et motu getus p̄funde dor
miens: totum hoc pp superficūam resolutionem spiritus
aīalis: quare non sufficit ad caput accit morso ab eo te
nebrositas oculorū: et ledūtur nerui: vnde incurrit spasmi
et tortionē colli et non sentit dolorē in loco. Et accidit ei in
p̄nis dolor in ore stōi et in visceribus q̄re intronmittit digi
tos suos in guttur suū vt euomat credens q. cesset inde do
lor: vnde accidit ei clausio oculorū et p̄funditas somni. i.
impotētia vigilandi et aperiēdi oculos pp dissolutionem
spūz: ad quā sequitur saltus cōtinuus cordis: et nō viuit vl
tra tertiu diē: et iste serpens est de expuentibus venenum.
Et ex eis est serpens q. moratur aliq̄i in aquis: et tūc vo
catur andrus: et moratur q̄q̄ in cāpis et vocat tūc keindi
nus et est hīs caput latū. Et accidit morso ab eo in princi
pio inflāmatio et dolor vehemens in loco: vnde fit locus
morus viridis pp adustionē ab inflāmationē: et ideo tūc
corrodit et ad magnā inflāmationē mouet colera et exacu
tur: vnde accidit vomit⁹ eius: et est vomitus fetidus pp cor
ruptionē et accidit ei vertigo pp estimatiōem factā ad ca
put: vnde sequitur debilitas vtutis: et fm plm moris in ho
ra 3: et nō trāsit eā. S3 tñ aliq̄i trāsīt eā et euadit fortasse
q̄i iste serpens est aquaticus: aut q̄i pplo mori est fortis:
et tūc pcomitant eū egritudines: q̄b⁹ fortasse nō sanabit.
Et ex eis est serpens dict⁹ ydra vel ydrus et ē habitans
fm plm in ags: et morus eius dilatat⁹: q̄ eius venenū est
corrosiu⁹ et obfuscat color eius. Et egredit humiditas ni
gra pp adustionē: fetida pp corruptionē. Et est plima val
de pp multā dissolutionē quā efficit. Et ideo plogatur cu
ratio ei⁹ et fit difficilis fm plm iterficat. Dēs aut p̄dicti ser
pēs vocant⁹ surdus: q̄ sint surdi et nō audiant: imo au
diūt: s3 p astutia eorū cauda obturat aures suas vt non au
diant oīones et voces inātantiū: vel dñr surdi: q̄ p̄uoloci
tate veneni eorū ad occidēdū dñ q. eorū ipressio accidit tāq̄
ate sine scno et voce iprimēte: et q̄i subitō et impremedita
te q̄i nō p̄sentiant iprimens: et oīus p̄dictorū serpentū ve
nenū est calidissimū dissolutiuūz corporū ad que puenit: et
perimens ea velociter. Et ex gñib⁹ surdorū sunt spēs
due quorū venenū est frigidū: quā vna vocat albartas: et
alia haudē: et accit morso ab eis dolor vehemens pp solutio
nē p̄tinuitatē q̄ puenit ad p̄fundū et loca multū sensibilia:
et pp malā p̄p̄onez frigidā p quā accidit in oībus mēbris
ei⁹ frigiditas plurimā et stupor puenit mors p̄culdubio.
Et Johāniēus qdē dixit. q. venenū aīal de destruit sangui
nē cordis et est frigidū et sic cū bñs aliquātulum acuitatis:
et sua frigiditate suffocat calozē nālem. Quidā aut. vt dñ
xit Aui. cā extimauerunt q. venenū serpentū oīus et vipe
rarū sit frigidū: et hoc ideo q. oībus moris ab eo accidit
frigiditas et p̄gelatio in sanguine eorū: et hoc est error. Et il
lud qd accidit ex frigore morso ab eis non est pp frigidita
tē veneni ipsoꝝ: s3 pp mortificationē caloris inati eius pp
prietates veneni. Calor n. inatus est q. calefacit corpus sua
sp̄ationē et inflāmationē. i. calefactionē: s3 cū non est calor
inatus. i. sortis in corpore: s3 inflāmet corpus igne leui. i.
calefiat interiora corporis leui calitate nō tñ oz vt calefiat p
ipz extremitates: imo nō calefiūt: s3 remanēt fride. Et dñ
xit Aui. q. qdā extimauerunt q. venenū cuiusdā spēi q. dñ
alefiat pprie sit frigidū: q. aggregat sanguinem cordis et
congelat

De asio ser
pente.De serpen
te andro
ne keindi
no.De i
stipūDe serpe
te ydra.De i
ho 7
a 6
baDe serpen
tib⁹ albar
tas et haudē
dem.An vene
nū serpen
tū oīus sit
frigidum

congelat ipsum: et per hoc stupefacit valde: et non est ita. s. q. sit frigidus: imo est: et resoluit calorem inatum et mortificat ipsum. Et dixit Auic. q. illi q. dicebat venena serpentum et viperarum esse frigidis: fundabat se super hoc: q. serpentes et viperi frigidis sunt velut mortui: prope dicebat eos esse fride propter: q. non videbat q. animalibus calide propter in hyeme additur calor et acuit. Sed dixit Auic. q. cum sit q. hoc dicat sciat. q. rocinatio sua non est sana: et neq. h. additio est in venenosis paruis: sed est in animalibus magnorum corporum. Et q. d. signat corruptionem illius sermonis est vespa q. est calide propter valde: et tunc est ex eis q. mortificant hyeme. q. non mouet. Et dixit. non est longinquum q. sit serpens cum caliditate propter: nis sue q. non mouet propter prietatem propter nis sue: et propter illud q. d. accidit ei de rebus alijs: q. non mouebitur in teporibus frigidis. Et de serpentibus venenosis calidis. dixit Avic. q. q. d. sunt serpentes ouantes et extra deponentes oua sua et extra sunt gñates et hñt duas matrices. Et alij sunt ouantes oua tenentes intra se: et intra se gñant ut tyrenus. Et isti fortiores hñt calorem: et propter huc calorem forte eorum venenitas est fortius penetratiua et citius interficiens veneno aliorum.

Sub tertio

autem ordie reponuntur serpentes graciles oblogi dicti viperarum sunt q. propter perierunt apud nos. Et sunt multarum specierum inter quas quedam sunt valde parue venenositatis non ledentes lesionem de qua fit curaduz: imo alicubi in domibus et lectis et cunabulis puerorum commorantur: et tales referuntur inueniri apud multos fu manum. Et tales sunt malitie manifeste adeo ut appropinquent surdis: et a quibusdam inter aspides noiantur. Et alie sunt malitie manifeste: non tñ excedentes: imo moribus earum subuenit cum curatione. Et alie sunt excedentes malitie adeo ut appropinquent surdis: et a quibusdam inter aspides nominantur: et sunt diuersarum maxime. Et dixit Solinus. plures et diuersae sunt aspidum species in affricis: et disparēs hñt effectus ad nocendum. Dispar. n. sit iherificus: et ideo dispar q. interpretat fitiens noiat: ypanale somno noceat. i. ipotetia vigilandi. Emorroyis morfu sanguine eijcit: et ideo sic vocat ab enia q. ē sanguis et roys q. est fluxus. i. sanguine fluere facies. Disolito. n. venarum commercijs q. q. d. aie est. i. ad vitam pertinet euocat per uocem. Serpens vero pilosus dictus que pculserit dihereditur. i. in tumorē: et ideo enorē corpulentia neceat extuberatus. Et perperis dicti septuaginta putredo sequit. Et de facientibus egredi sanguine. dixit Auic. sunt affodius et salernacii. n. mordet diirupuntur porci et meatus oēs fluētes et manātes: ita q. et ex vlceribus consolidatis q. sunt cum sudore continuo et spūto et vomitu sanguinis. Et sapientes dixerunt. q. corpora dictorum serpentum sunt arenosa: et sunt super ea punctura nigra et alba. Et longitudo eorum est sicut serpentis comiti supradicti. Et q. d. dixerunt. q. sunt minores viperis et ipsorum capita: et caude sunt minuta: et sunt coloris arenosi: et quicquid sunt nigri et rubei et albi et sunt super eorum capita squame albe incisae: et eorum incessui est strepitus. propter siccitatem ventrii corticis ipsorum: ac si esset strepitus foliorum et virge et sunt grauis mor et equalium dentium. Et apatur locus morsure et denigratur propter corruptionem et currit ex eo rex parua aquosa ex dissolone carnis q. est in circuitu: et soluitur venter defecta vntute contentina: et fit difficultas vrine q. humiditates defluunt ad venterem: et q. debilitat virtus expulsiva vesicae: cōstringitur anhelitus propter exiccationem laertorum mouetium pectus: et ideo absconditur vox: et membra mollificatur: et non sunt vere mollificata: imo arida exiccata: unde accidit ei spasimus. s. ficcus: et cadunt dentes exiccatis radicibus eorum: et cadit super corpus dispositio obliuionis ex supflua siccitate cerebri: et moritur patiens et est deficiētibz sitim. dixit Auic. q. longitudo huius serpentis est palmi vnus: et super corpus eius sunt vestigia nigra plurimarum: et caput eius est paruum: et collum eius grossum: et incipit creatura eius ex collo grosso vsq. ad caudā subtile et ince-

dit quatiendo caudā suā. Et forma eius est forma vipere et color postremi ei vsq. ad caudā est ad nigredinē declinans. Et accidit morsio ab eo ut aduratur venter eius et inflamet q. non satiat ex aqua: imo non cessat bibere absq. exitu ra alicuius rei per vrinā vel sudorē: ita q. inflatur venter eius totus et currit aqua in venas ipsius. Et de istis malis viperis. dixit Auic. sunt serpentes dicti calceatarii. salietes: et dicti alchytarii. i. volantes propter velocitatem motus eorum: et sunt serpentes parui et breues et minuti: et quicquid insidiātes occultantur in arboribus ut proijciat seipsum ad illud quod pertransit eos et exeunt praecedentes ad eos. Et ego q. d. dico. dixit Auic. q. vidi genus horum serpentum in partibus de bestenis: sunt ad rubedinē declinantes: et sunt calidi valde: et accidit ex morsu eorum dolor vehemens et pertransit in totum corpus et accidit morsio. Et dixit Auic. de eis est durū dictus illicus: q. habitat in illicibus et accidit ex morsu eius excoziatio cutis eius quē momordit: et non solū eius: et cutis illius qui pmiscetur ei et curat ipsum: q. venenū eius est putrefactiuū et h. odorē malignū: quare mortificat eum qui pñs est mortui eius. Et ex eis est serpens dictus miliaris: q. color eius est citrinus siliis coloris milij. Et ex eis est serpens dictus seysacali et est filius serpentis salienti dicto supra. Et ex eis est serpens dictus arast hñs diuersos colores: et est malignus interficiens in die 2^o cum corrosione epatis et fractione intestino: propter vehemētē corrosiōnem veneni sui. Et ex eis est serpens occitalis: et accidit morsio ab eo inflatio in loco morsus propter humiditates illuc fluentes: quare accit ex eis vesice in circuitu eius et currunt et ex eo humiditates sanguineae nigrae et vulnus est cum duritie: et q. multa efficit ad caput euaporationē accit ei corruptio rōnis: et tenebrositas visus et spasmus mortificas. Et ex eis est serpens dictus arudus et chariacus et longitudo horum est vsq. ad cubitum: et color eorum est color harene: et super corpora eorum sunt vestigia et accidunt morsio ab eo dolor vehemens in loco et aqua maximū: q. maxime multum trahuntur illuc propter vehemētiam doloris: et currit ex eo virus et interficiunt in 3^o die: et in hora. i. aliqui post septimū. Et ex eis est serpens noiatus sehsic. i. putrefaciens et est hñs caput lutum collum paruum curtā caudā: et venter rotundum. Et non sunt super eius caput lineae et squame: sed super corpus ei sunt lineae diuersi coloris. Et cum inceditur non rectificat. imo prohibetur: et accidit ei quē mordet aqua dolorosum: et putrefactio totius corporis post cōtritionem eius et capilloz casus: q. eius venenū est vehemēter putrefactiuū: unde putrefactio partis morse est putrefaciens partes sanas et ille alias: et sic procedit in totum corpus et occidit. Et ex eis sunt vipere dicte dracones et sunt habentes plures dentes viperis et longiores eius: et sunt minoris malitie predictis serpentibus. Et ex eis est serpens paruis dictus tyris vel tyria de quo est quedam species que etiā tactu occidit: unde de Sal. de tyriaca ad cesarem ait. dictum est de regina egipti que interfecit seipsam per impositionem manus super tyriam que ipsa hora appositionis mortua est: et hoc voluntarie fecit: q. rex qui inuaserat regnum nitebatur eā capere de persona. Et dixit Gale. Ego vidi hanc tyriam in alexandria et interficere eam feci sine mora: q. iusticiarius cum cōdenabit aliquem magnatē ad mortē afferebatur ipsa tyria et irritabatur ut morderet pectus damnati qui morsus statim moriebatur. Et dixit Sal. de tyria q. statim q. ipsa panem comedit panis obturat vias dentium suorum adeo q. non potest morderē et cognoscit fraudem et ingenium venatorum illas ex illo. s. q. non mordet illos: et utiq. admirat. Et de viperis etiam malis reperiuntur aliquae apud nos et ex istis sunt quedam curte et grosse dicte nostre idioma scorpionis. Et ego vidi in terra itri in cōitatu fundorum virum audacē et robustum in cirugia instructum: qui quadā vice rure redijt domum stupefactus discoloratus debilitatus: et tre-

De serpētibz salietibus et volatilibz.

De serpēte illicio.

De serpēte miliaris et de seysacali: et de arast.

De serpēte occitali.

De serpēte arudus et de chariaco.

De serpēte sehsic. i. putrefacite.

De vipēre dicte dracones.

De tyria siue tyria.

De vipēre repertis apud nos.

mens impotens ad loquēdūz z signis inuit illis de domo
vt ei thyrīacā exhiberēt z accepit ex ea circa .3. i. Et deinde
pcessit stans in p̄dicto statu per plures dies: z tādē cecidit
derunt capilli capitis eius: z pili barbe: z depilatus est to-
tus: finaliter tñ cōualuit z sanatus est: sanus aut factus di-
xit. se vidisse in distātia fere. brachioz q̄tuor serpentem de
gisse viperay admirabilis magnitudinis: non tñ ab illo mor-
sus aut tactus fuit. Et ego vidi in villa paterni in mutel-
lo vix. morus a serpēte in crure suor: z ipse ignorabat q̄lis
fuisset serpens: s̄z crus eis tumuit valde sicut crus elephā-
tios: z in eo intētissimū z intolerabilem p̄cipiebat caloz: z tñ
crus nō erat factū citrinū z neqz rubicūdūz: imo par-
mutatū erat a calore nālī. Et ipse qdem ad extingūēdūz ca-
liditātē sui cruris nullū inuenerat adiutoriū tādē a seipso
doctus posuit crus suū totū in quodā vase oblongo aq̄ fri-
gida pleno z aq̄ qdem adeo ab ipso calefiebat vt fere bis in
hora cogere ad inouationē aque. Et cū ista dispōne p̄mā
sit ad plures dies: z finalr doctus ep̄thimauit crus cū suc-
co herbe dicte a q̄busdā ananaseta q̄busdā caprago z a q̄-
busdā lactuca capracia sanus fact⁹ est. Considerant ēta
sapiētibus in serpētibus z viperis diuersitates alie de q̄b⁹
dixit. A. accidit serpētib⁹ itez vt diuersificent nō in specie
imo s̄z p̄uēniētia in specie vna. Et iste diuersitates sunt plu-
res: quay vna est vt dixit Aui. q̄ diuersificatur in mascu-
linitate z femineitate. Et masculi hñt pauciores z femine
plures. Et dī q̄ musculi viperay hñt solum duos dentes:
femine vō multos: z hoc ideo qz femine nō patiunt exicca-
tionez māci dentiū tantā quātaz masculi: qz sunt humidio-
res z minus calide masculis: z p̄dictā dīam dētum co-
gnoscat morsus factus a masculo: qz in eo soluz duo vesti-
gia solutionis non relinquunt: in morū vō femine plura.
Et dixit Aui. masculi serpentū z viperay plus veneni hñt
z acutius: vt sit deterius z citius perimēs: s̄z qdaz dixerit
q̄ morsus feminay sint deteriores p̄ multitudinem suorū
dētum. Solinus tñ dixit oppositū. s̄z q̄ masculus ē mitior
femina. Et posuit Solinus alias dīas inter masculum.
z femināz ait. subtiliora sunt capita feminis alui tumidio-
res z pestis nocentior: masculis vō equaliter teres subli-
mior z mitior. Alia diuersitas serpentū z viperay: vt di-
xit Aui. sumit ab etate: qm̄ iuuenes deteriores sunt senī-
bus: qz magis acutū z penetratiū hñt venenūz: littera tñ
exterior dicit. q̄ senes sunt deteriores iuuenibus. Et p̄ cō-
trarietatez lfe sedādā cōsiderant qdam q̄ si morsus est a
serpente: cuius cura sperat: tñc morsus a serpēte sene est de-
terior: qz maius efficit vulnus z diutius dētes in loco tñ-
vnde tardius recipit curationē. Si vō morsus sit a serpen-
te: cuius nō sperat curationē. tñc morsus iuuenis est deterior
qz est acutioris veneni z citius interimētis. Quidā aut
aliī dixerunt. q̄ serpens quicūqz omni etate est malitiosus:
verūtū quāto magis appropinquat p̄ncipio sui ortus tāto
minori participat malitia: z quāto plus in etate p̄cedit tā-
to plus venenositatis acqrit: z diutius cōmorans humidi-
tas venenosa in aīali venenoso venenosior efficitur: z siccī-
tas acqrita p̄ p̄cessum etaq̄ illā humiditātē magis acuit: z
h̄ dicunt: maxime cōtingere in serpētibus: qz nō est inueni-
re eos veterescere z vetustate mori: s̄z omni anno p̄ depōsi-
tione veteris spoliū iuuenescūt. Alia diuersitas sumitur
penes magnitudinē corporis i eadē specie. Dixit Aui. qm̄
magni deteriores sunt paruis z curtis i eadē sp̄e: qz magni-
tudo signat. sup calitātē z humiditātē: q̄re eoz venenū est
plūs z calidius. Alia diuersitas sumit penes locū cōuer-
sationis eoz. dixit. A. q̄ inhabitātes loca inaquosa z mō-
tes sunt deteriores eis qui inhabitant littora z loca pluri-
mar: aquay: qm̄ venenū istoz obtundit ab humiditate lo-
cis illoz. vō venenū loci acuitur siccitate. Alia diuersitas
sumitur penes replonez z inanitionē ipsoz. d. Aui. fameli-
ci deteriores sunt veneni saturis: z cā fuit assignata in supe-

rioribus. Alia diuersitas sumit penes passionē aīales
ipsoz. dixit Aui. audaces z irati deteriores sunt pusillani-
mibus z mitib⁹ z causa huius ē p̄z ex supioribus dictis.
Alia diuersitas sumit penes tempora anni z cōstituti-
ones aeris. dixit Aui. venenū eoz in estate. sup. z cōstituti-
onibus aeris calidis z siccis deterius est q̄z hyeme: z cōstitu-
tionibus frigidis z humidis: qz in istis obtūdūz: z in il-
lis acuitur humiditas venenosa. Est. n. vt dixit Haly. supra
tegni venenū humiditas subtilis acuta horribilis q̄lita-
tis humane nāe interēptiua. Dixit Solinus anguib⁹
vniuersis hebes visus est: z raro in aduersum continentur
neqz frustra cū oculos non in fronte habeāt: s̄z in timpori-
bus adeo vt citius audiant q̄z quid aspiciūt z p̄ visus he-
betudinem dñt non diligit anguis solares radios: s̄z eos vi-
tans vmbas querit herbay z arboz z sub illis libentius
latet: ideoqz p̄ vmbas z herbosa prata vadētes a serpenti-
bus mordētur frequētius: q̄re p̄ talia ambulātib⁹ loca
diligentior custodia habenda est. Fraxini tñ arboris vmbas
fugit nec approximant folijs eius: imo ipsoz succo
cū bibis magna inest virtus p̄ venena serpentū. Dixerunt
qdā q̄ oīa aīalia pedib⁹ carentia: z repētia sup terrā sunt
venenosa respectu hominis p̄ magnā distantiā inter ea z
hominem z p̄prie que ex eis sunt frigida z siccā.

De cura morus serpentum.

Lap. xix.

Morsibus serpentū p̄mī ordinis
z sedē ē itez de mor-
sibus viperay malay p̄dictis attinētūz. dixit
Aui. nō sit rememoratio in libris medicie p̄
spem paucā q̄ h̄ in curatione eoz: imo i cura
eoz non valet nisi subita ligatura: z fortis cū
abscisione mēbri moris: aut cōbustione eius vltima. i. bene
ad p̄fundū pueniēte: ita vt cōburat venenū. Et dixit q̄nqz
cōfert in cura eoz vomitus fact⁹ post predictas operōnes
sup replone de piscib⁹ salitis ad hoc vt si qd de venenoso
penetraverit eietur. Et deinde post vomitū succedant cura-
tiones alie dicte supra in vli curatione venenoz de exhibi-
tione triace z aliaz medicinarū sicut ibi dictū est. Et dixit.
A. si serpens fuerit debilior in malitia: tñc sufficit ligatura
vehemens cū reliq̄ curatione ex vomitu z alijs p̄ter q̄z de
abscisione mēbri z vltima cōbustione. De appropriatis
tñ curis sp̄ibus eoz sapientes serpētibus p̄mī ordinis ni-
hil appropriauerunt. Alijs vō qdam que h̄ dicētur. Dixit
Aui. morui cōmune appropriatur vt in potu detur semen
rassani cū vino: z p̄prie qm̄ euomit cū eo. Et cū euomerit
p̄fert ei ciminū indū z sisamū ē cū vino bibitū: aut casto-
reū cū vino: aut calamētūz cāpestre cū vino: s̄z semē rassani
est mirabilis iuueniētis z est tyriaca eius. Supra morsum
aut ponat sal tritū cōfectum cū alkitran: aut cepe tritū cū
aceto. Morui aut serpētis andri kedubu surdi z ydrie.
dixit Aui. appropriatur vt bibat morsus de nuce cipressi
montane cū granis miri de vnoquoqz aur. i. cū aqua mel-
lis: aut cū vino: aut aristol. 3. ij. cū vino vel aceto cōmixto:
aut succū prassij qui est tyriaca eius. Et super loco fiat em-
plm cū calce z oleo z calamēto mōtano z radicibus quer-
cus. Et morui serpentis faciētis fluere sanguinez p̄fert
vt post esum pisciū salitoz alleoz z siliz bibat vinū plm
z euomat cū eo: z iterē vomit⁹ multotiens: deinde come-
dat post illud panē: z pisces sup prunas allatas z vuas pas-
sas. Et semē rassani est ex eis q̄ cōferunt ei cū vino sumptū
z succus papaueris cū radice lilij celestis sumpt⁹ cū vino:
z q̄nqz p̄fert ei albugo oui sumpta cū vino. Ad exitū aut
sanguis valet emplm de portulaca cū farina ordeit: aut cūz
folijs vitis decoctis: aut arnoglosa z silib⁹. Et de confe-
rētib⁹ morui faciētiū sitim est vt indefinēter bibant oleūz
plm. al. lac z euomāt: deinde clysterizent cū eis q̄ educūt
feces z humiditates z trahūt aquā ad inferiora: z vt dētur
diuretica sicut decoctio apij z spice sisamini asari z fiseleos
piretri

De diuersi-
tariis i ser-
pentibus
z viperis.

De diuersi-
tariis i ser-
pentibus
z viperis.

De diuersi-
tariis i ser-
pentibus
z viperis.

De diuersi-
tariis i ser-
pentibus
z viperis.

De diuersi-
tariis i ser-
pentibus
z viperis.

De diuersi-
tariis i ser-
pentibus
z viperis.

De diuersi-
tariis i ser-
pentibus
z viperis.

De diuersi-
tariis i ser-
pentibus
z viperis.

De diuersi-
tariis i ser-
pentibus
z viperis.

De diuersi-
tariis i ser-
pentibus
z viperis.

De angui-
bus.

Ad morū
comit.

Ad morū
adri hedu-
bu surdi z
ydrie.

Ad morū
serpētis fa-
ciētis fluere
sanguine.

Ad morū
serpētis fa-
ciētis fluere
sanguine.

piretri et siliz: et de foris emplm cu calce sale et oleo et fili-
bus. Moxi aut terpetis salient et ylion et miliaris et sen-
secali et arase et sentalis fiat cura viperarum dicenda. l. malay.
Et tyriaca et oibus supradictis est puluis getiane carpo-
baliani et rute cu sumunt fm partes egles et sumit oi die
cu vino. Et moxi prudinis et sellir ppiu est dare i po-
tu castorei et cinamomi et radice cetauree d quocunqz boz
psto fuerit. et cu vino. Et radix aristol. l. oger et filr getiane
pferit inuametu maximu. Et vinu decoctionis thimi bibitu
est tyriaca veneni serpentu pgelantiu sanguinem: amplius
plura dicent his et pferentia in cura morius viperarum:

Lum vipera

mordet. dixit Sera. si fuerit mascu-
lus apparebunt in loco morso duo
foramina: et si femina quatuor. Et dixit Paulus q forami-
na erut paru distatia abinuice: et q accidit in loco morfore
dolor pp solutam continuitate et mala coplone: et ex fora-
minibz fluit sanguis et humiditas et vapor. i. sanguis flui-
dus humidus ex quo vapor qdam eleuat: qz talis est san-
guis q attrahit ad locu morius. Et exinde accit circa locu
morius apata calida: et ampullant: qz sunt super ea vetice
plene illa humiditate sanguinea: et velociter putrefiunt: qz
relicta est humiditas illa a regimine nae: et efficiunt cor-
siue: qz multu acut illa humiditas et sentit patiens rigore
et tremore in mebris suis. qz exacunt mae in corpore ei
que sparfe sup mebra sensitiua inducunt rigore cu tremo-
re et cocussione. Et sudant sudore frigido dissoluti: humi-
ditatibz cutaneis in reuocatione caloris nalis ab eis et dis-
solute no cotinentur contetua debilitata virtute: sz pfluunt
extra in sudore qui est frigidus: qz trasit p loca infrigidata
et ipsa et humiditas in se remasit frigida: reuocato calore.
Signa aut q venenu serpentu et quocunqz aialiu morda-
riu vel pugentiu sit calidu sunt q locus morius seu puctu-
re in circuitu apparet rubeus vel citrinus: et sentit in loco
inflamatio et dolor est acutus. Et si venenu fuerit ex cozo-
dentibus dolor erit cum mordicatione et corrosione.

Et signa q venenu sit frigidus: sunt q in loco et in circui-
tu apparet albedo. Et qnqz sit loc? luidus: aut niger mor-
tificato calore loci: et inde efficitur locus stupidus. Et qn-
doqz sentitur in loco frigiditas manifestat: fm plurimuz
est in circuitu eius tumor. Dixit Iudeus qn homo fue-
rit morius i superiori parte cranei: et accidit sinopsis: et flu-
rus sanguis de naribus: et viriditas labioz subito moris.

Cura veneni viperarum triplici pñicitur instro. s. dieta et po-
tione et cirugia: Et dieta consistit in exhibitione ciboz pfer-
tium cu sua proprietate de qbus sunt ca. ri fluius. Et qn-
Serap. comedat caneros fluiuales assatos: qz est nobi-
lis cura. Et coterunt et cocti cu lacte et vino comesti. Et ex
eis sunt oia cerebella: pcepte auu. Dixit Rabi. ex ppiet-
tatibus notis et expertis sunt cerebella gallinarum elixata:
qn iuuant oes morios: et ad oem sumptione veneni. Et ex
eis sunt lac et butyrum. Dixit Raf. 20. continen. vaccinum
butyrum sumptum prohibet venenum tiri ire ad cor: et ex
eis sunt oua forbilia: vnde idē ibidem dixit. Oua forbilia
iuuant multu in veneno vipere. Et dixit. q etia valet contra
venenum cornute: Et dixit. comedat nucleos granoy citri
et fistici. Dixit Paul. melior cura est comedere allea et bi-
bere vinu puru: qz cu toto possibile est et euadat. Et si non
comedat poros et cepas et pisces multum salitos. Et qdam
collaudant tonina. Et Serap. dixit. comestio allei et potus
boni vini puri et vetusti est medicina fortis valde: et dixit.
sumat et cum eis piper. Et dixit Serap. sumat pfecta et
corpus eius repletur multis vaporibus calidis et humi-
dis qui defendant corpus a noimento veneni. Dixit
Alm. comedat butyru vaccinu multotiens et mel et cibos
vinctuosos et allea multa et puces et vinu multu in potu su-
mat. Et subdit cibariu de alleis maxime ei pparetur: post
quoz confectione vinu vetus fortissimu. i. potentissimu

in potu sumat. Dixit Sal. 3. de interioribus inuenim?
q vinum puru est iuuatiu multum contra morium tiri et
icorpionis. Et ppiet valet q morium magni serpentis qui
est peior tyro. Et Raf. dixit. 20. continen. dentur. 3. ij. aceti
vini fortis calidi ad bibendum nam est fortis operationis.
Dixit Auic. si possibile est vtatur multitudinem tonni et
vini. fortasse exculat ab omni curatione: vt supra etiam pz
per Sal. et similiter cepe et porri si non inueniatur allea. Et
dixit. oportet vt detur butyru plurimu et proprie antiquu
multotiens. n. liberat butyrum vetus locum. Et ait dixe-
runt qdam: q cum comeditur virga cerui assata cofert. Et
dixerunt si homo accipiat cepe siue stre. l. squillam et masti-
cet illud et deglutiat illud quod currit ex eo et empla tretur
cum sece eius morius non morietur penitus. Et quidam
experti sunt ius rane et sicut iuuatiu liberans cum come-
stum fuerit. Dixit Auic. inducantur ei vigilie: et fiat vt
ambulet et hoc maxime couenit in principio et ante qz spar-
gatur venenum: sed post qz sparsum fuerit in corpus pferit
ei somnus post potum vini plurimu vt supra dixit. Et ait.
sedeat in tina lactis et balneetur in quibudam bois. scilicet
cet post iparitionem veneni et euacuationes in balneo facie-
te sudare. In alijs autem rebus non naturalibus pceda-
tur vt supradictum est in generali cura venenoz. Instru-
mentum vero potionis complectitur intentiones dictas in
vniuersali curatione morium et puncturarum venenoz.
ac et in dicta vbi cura venenoz. Item dixit Auic. considera-
re radices coes in curatione. s. venenoz et spaliter morium
et puncturaz. Et impleatur sicut dictum est supra cu probi-
bitione penetrationis veneni et attractione eius exterioris
et dilatatione loci si fuerit necessarium et phibitione soli-
dationis: ligetur ergo supra moriu locu ligatura stringe-
te. Et ipericon coctum et emplatum supra locum morius
loco ligature no sinit venenu trasire: et sic non pot puenire
ad cor et pncipalia mebra. Dixit Serap. statim sugatur lo-
cus: et ille qui sugit sit ante cibatus: et d. 20. pñit. ille qui
sugit non habeat dentes corrosos: neqz os mali odoris: et
gargarizet prius cu vino multotiens: deinde ponat in ore
suo butyru aut oleum viol. Et dixit Serap. pone sup loco
gallu aut gallinam scissam. et apponere sup loco ranas scis-
sas iuuat. Et gallina deplumata fm anu supponatur: et ali-
qn stringatur rostru eius: vt fortius attrahat per anu. Et
vipera abscissis capite et cauda et pñctis visceribus contu-
sa superposita sanat cotrahens ad se totu venenu. Et caro
allaude auis supemplata iuuat. Et dixit Sera. scarificetur
locus et vetosetur: qn venenu trahetur extra cu violentia.
Et si vipera fuerit vehementis venenositatis absconde me-
brum: vel empla cum emplis adurentibus. suppl. aut cau-
teriza cu canterio actuali: aut desup apponatur empla at-
tractiua. Dixit Sal. de attrahentibus cu ppietate est cala-
metum fluitale siccum: na emplatu attrahit venenu sicut
cauterium cum sua caliditate et siccitate. Et de coterenti-
bus cum ppietate est radix rassani meditolim squille fo-
lia pollicarie radix ciclaminis lacteus nux trita cu cepis
et sale euforbiu alleum sterus capraz sinapis et similia sin-
gulariter et comixte et sulfur viuum cum salina bois seium
aut vna eius: aut oleo vel melle est valens et potentia et
cinis sarnetoz vitis: aut vinacie et ppiet de lambusca cer-
tum est remedium: et emplm ex sepo capraz sulfure pice et
cera simul confectis confert multu. Et confert multu ante
appositionem emplis: qn renouatur vt laetetur locus cu
aperientibus et attrahentibus. Dixit Serap. sparge su-
pra locu aquam decoctionis nepite. Et Paulus dixit. spar-
ga supra morium decoctio rex calidaz. Et qn locus am-
pullat et fuerint ampulle plene sanguine no rupantur: sed
caraxet in circuitu eaz: et postea sparge locu ex eade deco-
ctione: et postea empla locu cu lenticulis bullitis cum mel-
le donec sanabitur si deus voluerit. Et in venenis mul-

De potio-
ne.

De appo-
pate vene-
niū destru-
ribus vipe-
rarum:

tum calidis asperge locū aceto tabefacto: z empla ipm cū
radicibus endiuie siluestris: aut cucurbite. Et de confe-
rētibus est cancer fluuialis pistatus z superpositus: aut li-
macia cū testa sua contusa z supposita. Et appellatur ve-
nenū z destruitur cū medicinis cū pprietate illud facienti-
bus simplicibus z cōpositis: z de simplicibus appropriatj
sunt balsamus cū bibit cū lacte: aut cum vino: z bdellij:
aut serapinū cum vino: z feniculus fm se totū sita q folia
succus radix z semē. Et cymū anisum carui rutha nastur-
cium pastinaca radix acozi radix ireos radix iringi z radix
rorismarini cū bibitur cum vino. Et serpillū pulegiū cala-
mentū gētiana aristol. cicerbita ipericon diptamus z radix
dauci cassia lignea costus cardamomuz zedoaria betonica
z reubarbarz vniūq; q. n. horū. vj. p. se z ēt mixtū cū alijs.
Et de medicis cōpositis oēs cōcordant super tyriaca de
viperis q ipsa est melioris pprietatis z potentioris omni
alia medicina ad venenū viperaz z oium serpētum z repti-
liū mordētium vel pungētium. Dixit Sal. in libro de vene-
nis: morsus a vipera statim accipiat tyriacaz magiam. Et
Alm. dixit de ei tyriaca d viperis: q nulla ē ea melior me-
dicina. Et Aui. dixit. fortior medicina est pperare ad ty-
riacā de viperis: qm quāto citius exhibetur tāto melius.
Dixit Sal. 3. de interioribus. fuit homo morsus a vipera: z
non potuit hēre tyriacā: z color eius factus est viridis: z ste-
sit sic p aliquot dies: deinde venit ad me: z dedi ei de tyria-
ca per aliquot dies: z reuersus est color eius ad pristinam
dispōnem. Et Raf. 20. p. tū. ait. q hoc verbū Sal. est cōtra
illos qui dnt. q tyriaca nocet qm non dat in hora morsus.
Et motiū illoz erat q qm venenū viperaz est sparsus ad
corpus vehemēter calefacit ipm: si ergo tunc detur tyriaca
cū ipsa ēt sit valde calida nocet addendo in caliditate vene-
ni. Et hoc tangens Aui. simul z remouēs motiū illoz di-
xit. cū tardatur. i. tyriaca possibile est q cōferat. i. cū nodus
virtus morsus fuerit plm debilitata sicut non fuit in hōie su-
pradicto qui adhuc satis fortis erat: q potens fuit ire ad
Sal. z possibile est vt non cōferat: vt qm virtus esset multuz
pstrata: z subdit q nocumētum instri veneni. i. nocumētū
instri quo nā vti. i. venenū vt medicine tyriacalis calide. i.
q nocumētum segit p caliditate eius non est multū ma-
lū in cōparatione ad iuuamētū qd segit ad pprietatē eius
qua destruit venenū: quo destructo homo sanat: z facile ē
succurrere caliditati si remāserit: qm dixit Aui. nā est que
vtitur instri fm eam partē qua iuuant vel iuuare pnt: z
hoc dū potens est discernere z regulare illa fm q sanatio
requirit que est finis eius: qre vtetur pprietate tyriacē: vel si
mul medicine p venenū ad destruedum ipsum: z caliditate
eius vtetur ad mortificationē caloris inati. Et sic restat. di-
xit Aui. q res extraneas siue p. i. veneno non est possibile
vt vtaris eis. i. instri medicinalibus sita vt vigoretur p ip-
sa in virtute sua nisi accidat cōmotio amboz simul. i. nisi
ambo. i. venenū z ipsa medicina in caliditate multū do-
minetur z superent virtutem ita vt effrenent pp debilita-
tem vtutis non valētis regulare medicinalia instri: maxi-
me tū valet tyriaca qm venenū est frigidū. Dixit Johāni-
tus tyriaca subtiliat z resistit ne coaguletur sanguis i cor-
pore: z sic optime resistit morsibus serpētuz suo veneno cō-
gelātum sanguinem. Dixit Alman. si non affuerit tyria-
ca detur metridatuz. Et Sal. cōstruxit troc. de ozrob. quos
dixit. tenere in hoc locū tyriacē: quos referens Alman. di-
xit. descriptio troc. de ozrob. hec ē. p. se. is andacoeche. i. tri-
folij aristol. rotunde p. gami farine ozrob. añ. partes equa-
les. Et ex istis tridicis: z cum aceto mixtis fiant troc. de qbus
pondus vnius aur. cū vini veteris. 3. ij. tribuatur: huius
enim medicine vtus operationi tyriacē maioris vicina exi-
stet. Et dixit Almā. tyriaca alia de qua testificati sunt antiq
q valet quātum tyriaca magna sic fit. p. anifi. 3. x. piperis
3. ij. aristol. rotunde castorei. añ. 3. ij. z. 3. conficiantur cū ca-

reno: de qua quātū est nūcis magnitudo in potu tribua-
tur. Et valet cōfectio de assa. vt dixit Mes. in antidotario.
Et cōfectio 2^a hermetis. Aui. in 5^o. dixit Plinius in li. 25.
q succus anagaf. valet. dixit Dyaf. succus auricule muris
sumptus contra morsus vipere valet: z ēt vinum decoctio-
nis eius in potu sumptu. Et dicitur. 20. continē. q stercus
galli vel galline potatum statim destruit operationez vene-
ni: z sic tollit timorē eius: caro mustelle mundificata z salt-
ta est de fortioribus medicinis ad expellenda venena: z di-
citur. 20. continē. q si quis percussus fuerit a serpente in
aliqua parte corporis: z posuerit in oculo lateris oppositi
tres radiositates. i. guttas de colirio facto ex selle caprioli
desiccato in vmbra sanabitur. Dixit Aui. c. successione
predictoz dentur in potu coagula: z melius ipsoz est coa-
gulum leporis recens. Et iterum ipsum est melius qm su-
mitur in potu cum. 3. iij. aceti vini permixti cum aqua cū
equalitate: z coaguluz leporis est proprie bezaar veneni vi-
perarum. Dixit Serap. si venenū p. fuit in corpus reliquū
stude extrahere sanguinem z pprie si adest replō. Et in su-
ma intētio ista cōpleatur fm ea que dicta sunt in cura mor-
sus rabiosoz. Dixit Iudeus. quando cutis z oculi mor-
si a vipera fiunt crocei: ponatur tunc in tina plena lacte: z
cibetur cum butyro: z in oculis ponatur collirium factuz
ex selle colli z lacte muliebz zc.

De cura morsus stellionis lacerte dicte z alioz vermium
mordentium. Cap. xx.



Stellio est de gñe lacertarū: est tñ maior
lacerta cōr: z a quidam dicitur
lacerta vidis: q in colore viridis est. Quidaz
tñ posuerunt ipsum pp suā magnitudinem in
genere serpētum: z eius cōueratio est in sepi-
bus cū alijs lacertis: z hz spāle hoc q letatur
in aspectu hominis. Ideo q vidit boiem fugit z figit se
z firmiter intuetur ipsum: pp qd multi putant. q tunc
rat ledere ipsos. Et stellio hz dentes subtiles nigros: z
dimittit dentes in loco morsure: q sunt fragiles pp subti-
litate eoz: rustici tñ putant. q hoc sit qz hz dentes tortuo-
sos recuruos: quare non possit ad se trahere eos. Aui. aut
dixit. q dimittit in morsu dentes subtiles nigros: z ideo
non cessat locus dolere z prurire donec auferatur cuz seta:
aut cum culbo. i. alio filo trāseunte. i. ducto super eos q li-
gādo assinuat eos: z colligat z extrahat ipsos. Aut extra-
hantur cū vnguento superposito facto ex cinere z oleo in-
corporatis adinuicem: donec detueniant in modum vngue-
ti. Aut cū empla ex frumento supposito: ipsis. n. extractis
sedatur dolor. Et ex morsu stellionis accidit dolor i stoma-
co vehemens z vomitus: q eius venenū hz pprietatē vt
post cor dirigat ad stōm: aut p ipm trāseat ad cor: vñ stōus
inficit ab eo z alterat a sua p. lōne ad calitatem: qz venenū
huius aialis est calidū: z sic alterat stōus multū dolet: z pp
dolorē z caliditatē trahunt mae multe ad ipm: qb? stōus
lata vtus eius expulsua mouet eas z expellit p vomitum.
Cura dixerunt Raf. z Aui. q extractis dētibus a loco
locus sugatur ore vel alio modo: supradictoz: deinde po-
natur mebz in aqua calida. Et si necesse fuerit vt scarifice-
tur locus: z supponatur ei empla attractiua fiat illud. Et
mora rubi masticata z supposita mitigant dolorē eius: aut
supponatur calamētum cōtritum: aut farina semis lini cū
sale mixta. Et de conferentibus cum proprietate est come-
dere taraxacom aut cicoream z carpobalsamum sumptuz
cum vino valet multuz. Et valet tyriaca z metridatū. Aui.
tñ dixit. q si dolor magnificetur q detur tyriaca rutele q
infra in punctura rutele dicitur. Et ex conferentibus sunt
pillule de terbentina que sic fiunt. Recipe terbentine armo-
niaci z storacis. añ. partes equales. z dos. est tres pillule
omni mane donec sanetur.

Lacerta vō cū mordet parua ipm mit malititā: z amigō.
amare

Coagula
leporis est
pprie de
saar venē
viperap.

De stellio
ne.

Sig^a mor-
sus stellio-
nis.

Cura mor-
sus stellio-
nis.

De lac-
ta z sala-
mandra

mare contrite vel masticate superposite valēt. Reperitur autem alia lacerta breuior lacerta cōmuni que est multuz venenosa: et similis veneno salamādræ. Et ei etiā multum similitur: sed non tolerat ignem sicut salamādra. **C** Salamādra enim sicut dixit Sal. tertio de cōplexionibus capitulo quarto. si in igne paruo spacio moxetur nō efficit in ea operationē: sed si spaciū eius in eo plongetur adurit. Et hinc apparet non fore verum q̄ extimant qdam vt dixit Aui. q̄ ipsa non adurit: q̄ si p̄icitur in larem ignis extinguit ignem. Et multominus est verū q̄ dicit q̄ ignis nutrit salamandrā. **E**x morſu salamādræ et etiā lacerte ei similis accidit in capite dolor et inflāmatiō fortis. alia lēra habet in corpore. et vtrāq̄ verificat. Et hoc ideo accidit quia vehemēter alteratur ad malam complexionē calidaz. Et quia sua caliditate vehemēte facit euaporationem ad caput. et inflāmatiō et dolor p̄cipue in eo sentiuntur. Et inde accidit tenebrositas in oculis. Et dixit Aui. accidit grauitas in lingua et punctio in ea. immo vt dicit alij intumeſcit lingua et apostemat p̄pter multas materias et multos vapores qui sursum ascendūt: quorum portio in lingua remanens pungit et apostemat ipsam: et portio dirigit ad nēros q̄b̄ paralelis accidit: et stupor et tremor. Et dixit Aui. quādoq̄ accidit nigredo in membro morſo p̄pter aduſtionem a veneno: et accidit illa nigredo fm figuram rotundā: quia illud venenū equaliter in omne circūferentiam agit. **E**t quādoq̄ accidit casus eius. s. q̄ denigratum est et corruptum. **C**ura horum morſuum perficitur ligatura ſuctione: ſcarificatione: et attractione veneni ad exteriorē vt in alijs est dictum. Et ex ſuperappōndis loco proprijs in hoc veneno est ruita: et proprie agreſtis. Et de appropriatis ſumēdis ab intra. dixit Auicē. est refina ex quacūq̄ pino ſumpta cum melle: et bibatur vinum decoctionis campeſtheos. Et dixit Auicē. curetur cura cantaridarū: quare cōueniunt medicine inſrigidantes et humectātes. Et lac mul totiens ſumptum: et proprie vaccinum: illico cum muſum fuerit. Et potus ſit ſulep cucurbitinum vel violatum cum aqua frigida. Dixit Auicē. Quidam dant ranas decortas ad comedendum. et ius earum ad bibendum: et emplaſtrāt etiā cum carne earū. Et ſimiliter faciunt de teſtudinibus campeſtribus vel marinis. Et quidam exhibent ad comedendum epar porcini: vel capinum cum aceto. **E**t dixit Zor. dicitur q̄ ex comēſtione lacertorum: ſcilicet cōmuniū accidit tircolati: et est ſpecies porcorum. Et cura est ſumere tyriacam magnam. Et ſub diſt. p̄prietas lacertorum est q̄ ſi quis ſumpſerit eas aut biberit de aqua in qua fuerit morſua magnum corpori inſert nocumentum. Et dixit. cuz eſez in maraſcem: ſcilicet in hoſpitali accidit q̄ in aqua quā bibebam percipiebam odorem horribilem. et omni die mihi videbatur q̄ multiplicaretur: quare ordinari et ſeci boſminem quendam intrare puteū ad vidēdūz quid eſſe poſſet credens q̄ aliqua reptilia in eo cecidiſſent. et ille queſtor inuenit lacertas multas mortuas: pars quaruz erat diſſoluta: et pars non: unde timens ne inde poſſem habere nocumentūz inſepi bibere de tyriaca: et recepi de ea pluribus vicibus. et ſic euasi ab eo graſſia dei: ſed tamen poſt longūz ſēpus orta fuit mihi puſtula ſup puncta niſi ad modūz granuli. Et ego ſuppoſui de tyriaca eo q̄ cognoui q̄ erat aduſta venenosa illuc expulſa a natura. et q̄ humor ille generatus fuit ab aqua lacertarum predicta.

Dacta dicitur pediculus vulturis. Et dixit Aaron q̄ est animal minimum ſimile pediculo. Et dicitur q̄ est ſimile pediculis qui generantur in pectine et ſub aſcellis. Et p̄pter ſuam paruitatem. dixit Auicē. non cauetur ab eo. et fortaſſe nō videtur morſus eius. Et dixit Aaron quē morſus non audit nec videt. et facit motum ſanguinis adurentem. Et Aui. dixit. facit erumpere ſanguinem p̄vina et p̄nates et per anum et per vomitum p̄pter ſubtilitatem et

acuitatem veneni eius. quoniam venenum eius est vehemētis caliditatis et ſiccitatis. Et dixit Aaron. facit ſquinantia et occidit. et poſſibile est q̄ nō occidat ſi medicus eis in p̄cipio ſuccurrit et dat ei lac nouiter muſum et res inſrigidantes et humectantes. Et Judeus exhibet lac cum aqua calida. Et quidam exhibent frigida vinctuosa et butyrum recens. Dixit Aui. confert ei portulaca et ſuccus eius et murcilago pſilij aqua endiuie vel lactuce et cucurbitæ et citrulli et reliqua extinguentia: et de conferentibus cum p̄prietate eſt terra ſigillata et zedoaria. locus autem morſus ſcarificetur et ſugatur. et poſtea emplaſtretur cum ſolatro. dixit Auicē. locus liniatur cum bezaar et cum ſucco lactuce et ſandalis rubeis.

Est autem. dixit Auicē. vermis habens. 44. pedes et 61. latere. 22. et longitudo eius quādoq̄ est palmi vnus: et quādoq̄ ambulat ad anteriora: et quādoq̄ conuertitur diſpoſitio eius. ſ. et ambulat ad poſteriora: vel quādoq̄ conuertitur diſpoſitio. ſ. quia in ſe contrahitur et conglobatur: et habet venenūz quoddam cum quo accidit dolor paruus et ſedatur ſtatim: et ſlos affodilli eſt. tiriaca eius. ſ. cum bibitur: aut emplaſtratur. Dixit Dyas. cura eſt emplaſtrare locum cum aceto ſale et melle. Et Aui. dixit. quādoq̄ ſufficit adminiſtratio ſalis cum aceto.

Est et alius vermis dictus porcus luti. et eſt vt dixit Aui. habens multos pedes acuti veneni. et p̄pter ſui acuitatem eſt in iudicio pediculi vulturis et veſparum qualiſit in medio eorum. Et cura eius eſt ſcarificare locum morſus: et vt dicitur. 20. continentis. apponere ventofas ſine ſcarificatione et linire locum cum oleo viol. **A**mplius multe ſunt ſpecies vermium mordentium venenoforum: quorum non habemus nomina. Cura tamen morſuum eorum ſimilis eſt cure morſuum predictorum. Dixit Plinius libro 29. q̄ ſtellio mortuus in vino lentiginis inducit in facie eius qui biberit illud et remediū eſt oui vitellum et mel et nitrum.

De ranis et buſſonibus.

Lap. xxi.

Eſto eſt de ſpeciebus ranarum et eſt ranamagna a quibusdam dicta botrax et eſt turpis aspectu ventrem habens latum et groſſum et cutem duriffimam et difficulter penetrabilem et cor eius declinat ad citrinatatem obſcuram. Et oculi eius ſunt valde lutescentes. Et de buſſonibus dicitur in de hyſto. ijs. animalū q̄ ipſi habent os quoddam in partem eius dextram: q̄ poſitum in aqua ſeruienti ſtatim inſrigidat eam et delatum ſugat febrem quartanā et reddit geſtātem gratioſum et acceptum magnatibus et cunctis genibus. verū tamen non ſpecificatur ibi quod ſit illud os. Alij autem dixerunt hoc de lapide quem dicunt in eo reperiri. **E**t buſſo ſurgit a radijs ſolis. et ideo ſecundum plurimum reperitur in locis vmbroſis ſub plantis et ſub caulibus in eſtate: hys me vero latitat in cauernis et reperitur ex eo campeſtris et nemoralis: et vterq̄ eſt venenofus. ſed nemoralis eſt deterrior. Et ipſius complexio ponitur frigida et ipſius venenum frigidum: et buſſo mediante expiratione venenatiniſciendo aerem in circuitu. et animalia etiam que ſunt illi propinqua. **E**t reſoluit mihi fide dignus q̄ vidit buſſonem cum ſerpente pugnare. Et poſt ſpaciū ſerpens ſurgit et aſcendit ſuper quadam piro: et buſſo iuit ad pirum illam et ſtans aſpiciebat in ſerpentem illum: et tunc valde intumuit. Et poſt paruum ſpaciū ſerpens ille cecidit de piro ſeminortuus. Et ex illa hora propoſuit in corde ſuo non trahere moram in loco in quo eſſet buſſo. Et ex dictis buſſis viri poſſunt colligi: q̄ tunc maxime eſt ab eo diſcedendum cum inſatur venter eius et intumefcit: tunc coſgitur ad emittendum de veneno plus et longius. **E**t buſſo etiam ſua expiratione inſicit fungos in circuitu eius

Nico. ſermo. iij.

R R R R

De trane
dine. 44.
pedes.

De ſme
deo porc
luti.

Longitudo
historia

vel canerne ipsius nascentes: inficit etiam radices et herbas quas mordet saliva sua. ipse enim ledit morfu et expiratione. cum enim aer ab eo infectus inspiratur peruenit infectio eius ad cor: et cum sua infectione et frigiditate venenosa inficit ipsum et alterat etiam cerebrum et nervos. unde succedit stupor. Et dixerunt quidam quod qui infectus est ab eo non comedat saluam. quoniam ex oculata proprietate habet conuenientiam cum buffone: per quam agendo addit in robur veneni eius. Sed rursus opponitur ei cum proprietate: sumpta est bezaar eius: et retenta in ore et masticata resistit quod non noceat inspiratio aeris infecti a buffone. sed comesta plus valet. Et si quis fuerit infectus ab eo sumat tiriacam vel metridatum et alias medicinas calidas cordiales cum vino decoctionis rute. Et buffo quidem et rane quedam male venenant etiam si comedantur. aut si bibatur sanguis earum. Dixit Sal. et ponitur 20^o continentis. Si quis comedit ranas: scilicet malas et buffones corpus eius intumescit. quia frigiditate illius debilitatur digestio: unde multiplicatur ventositas et humiditas etiam cruda. unde efficitur sicut hypochondriacus. Et exinde accidit color terreus mortificato calore. Et ex inde corumpuntur humiditates in stomaco. unde accidit fetor oris. et accidit ei inuoluntaria emissio spermatis mollicatis ab illis humiditatibus indigestis vasio spermatis. Et accidit ex assumptione sanguinis earum tremor cordis et syncopis mortificato calore in corde. Et de eis inter herentibus collocatur si non cito subueniatur cum vomitu frequenter prouocato cum aqua et oleo iterato donec perfecte euomatur sanguis ille vel caro comesta. deinde dentur medicine tiriacales et cordiales calide cum succo rute: et ingenietur ut sudet. Aut enim Sal. multiplica ei ambulationem sudorem et balneum etc.

De punctura apum vesparum et scarabecorum et muscularum et formicarum etc.

Cap. xxij.



Hes cum pungunt dimittunt aculeum in punctura: quoniam subtilis est et oblongus: unde facilliter frangitur. Vespas vero est duarum specierum: quoniam una est vespa minor: et communis omnibus nota. Et alia est magna oblonga confusio vespe minoris: sed est deterior ea multum: scarabei vero siue calabrones dicti zurumbos siue zambos sunt animalia nigra volantis: sed tamen sonitum facientia in volatu. Et musce quedam sunt magne et citrines: quedam sunt musce canine. Et sunt formice volantes: et sunt etiam quedam alia animalia volatilia similia predictis ut axillues: et omnia ista habent aculeum cum quo pungunt: sed non dimittunt aculeum in loco: et ideo post puncturam iterum possunt pungeri: ut dictum est preter apes etc. Et predicta omnia animalia calida sunt et sicca habentia venenum acutum in cuius acuitate differunt secundum magis et minus. Formice enim volantes sunt minoris acuitatis: et minoris nocuentis: deinde musce: et postea apes: deinde sunt vespe communes: postea calabrones et ultimo sunt in malitia vespe magne: et sic differunt in intensione et remissione accidentium consequentium ad puncturam ipsorum: omnium tamen puncturam eorum sequitur dolor in loco propter malam complexionem calidam: et continuitatis solutionem. Et rubet ideo locus: quia materie calide sanguine trahuntur ad locum propter dolorem et caliditatem: quibus apostematur et tumet locus: quod si aliquando plura ex eis concurrunt ad pungendum super eodem membro efficitur: aliquando in eo tumor vehe mens. Ego enim vidi quendam cuius faciem vespe communcie multe pupugerunt: et tumuit facies adeo quod erat terribilis aspectu. Et ex punctura autem vespe magne: ut dicitur 20^o continentis. accidit inflatio membri: et quan

doque spasmus propter communicationem factam nervosa de acuitate veneni eius: et quandoque subeth: id est in potentia vigilandi resoluta multo spiritu animalis: et accidit debilitas genium propter impotentiam tolerandi corpus. Et ex punctura earum que simulantur cataridibus: scilicet in magnitudine. et fortasse etiam in effectu: non in colore: quia cantarides sunt virides: et iste sunt citrine. Et in figura simulantur plus muscis quam vespis: accidit amputatio corporis: scilicet in loco puncture et in circuitu: quia ad puncturam earum trahitur multa humiditas que expulsa ad superficiem causat ampullas: et est in loco dolor multus: quia caliditas quas imprimunt est multa et multum trahens et alterans. Et accidit grauitas lingue: quia inflatur ex dissolutis materiis que fluxerunt ad eam.

Cura apes

specialiter exiguntur extrahatur a loco aculeus. hoc autem facit cinis oleo permixtus illinitus vel emplastratus: aut fermentum superpositum. Et omnes predictorum puncture curantur si ipsa animalia que pupugerunt: vel alia de sua specie contrahantur et superponantur. In cura tamen vespe male magne et similiter cuiuscunque alterius predictorum ad quem sequeretur accidentia mala est necessitas scarificetur locus surgatur et emplastretrur sicut in aliorum moribus malis dictum est: et ut dentur medicine tyriacales et cordiales: deinde alteretur mala complexio cum infrigidantibus et humectantibus. Reliquarum vero puncturarum dictarum expediat: ut sedetur dolor et prohibeatur tumor et apostema. Dixit Auicenna. epithimetur locus cum aqua decoctionis malue solatri et citrullorum. Dixit Sirasis. Sentil. quod citrulli sunt mirabiles cum proprietate que est in ipsis. Et malua quando cruda teritur et miscetur cum butyro: et inungitur ex eo non nocebunt ei. Et si ponitur super puncturam auferat ardorem et dolorem. Et de mitigantibus dolore est posicio membri puncti in aqua calida: et teneatur in ea per horam: deinde subito permutetur ad aquam frigidam salis: vel in qua sit dissolutum sal permixtum cum aceto paucis: quoniam alterat malam complexionem calidam: et prohibet tumere locum. Et emplastrum ex lentibus decoctis in aceto similiter operatur. Et similiter operatur lentilula aque cum aceto superposita. Et ex his que valent cum proprietate sunt folia albedorogi cum desuper fricantur. Et cum punctura vespe fricatur cum folijs xilocaracte recentibus. cessat dolor statim. Et ex eis est steruus ericij dissolutum cum aceto et superpositum. Quod si sedato dolore tumor vel aliqua materia in loco remanserit superponatur simbulium contusum. Et folia lauri contusa superposita resoluit illam. Si vero aliqua mala complexio in corpore remanserit calida curetur cum infrigidantibus. Dixit Galenus. bibant succum lactucarum et similia herbarum frigidarum. Dixit filius Mesuay. quod balsamita habet proprietatem: quod si sumatur ex ea aur. j. cum sirupo acetoso facit cessare dolorem etc.

De punctura aranee et rutele.

Cap. xxij.

Ranea est animal notus. et est ex ea parua et magna. Et est ex alia alba: alia subalbida: alia nigra. Et que magna est et nigra est venenosa mala. Ego vidi quendam lumbardum florentie in hospitio corone: qui quidam araneam nigerrimam et magnam combussit lumine candele. Et commorans in loco olfecit fumum illius aranee: et statim incepit debilitari et incurrit lipotomiam: et quanta nocte passus est pulsus cordis et cecidit pulsus eius: ita ut vix percipiebatur. Et curatus fuit cum tyriaca diamusco et puluere zedoarie mixtis. Rutela vero est animal paruum simile aranee: sed non est longorum pedum. Et dixit filius patriarche: quod eius species sunt multe: nam quedam sunt

De com
plone eor
et ueneno
sorum.

sunt rubee: et accidit ex eis parvus dolor. Et quedam sunt nigree: et accidit ex eis magnus dolor: et pruritus in loco et tortio et fluxus ventris. Et quedam sunt stellate habentes supra dorsum lineationes lucentes et equales: et ex eis accidit dolor vehemens: et horripilatio et gravitas capitis et mollificatio vehemens corporis: et ex eis sunt quasi pilose croceae: et accidit ex eis dolor vehemens in loco: et frigiditas in corpore horripilatio tremor et sudor frigidus defectus vocis inflatio ventris exitus spermatis et multitudo urine. Et venenum quidem aranee et rutele numeratur inter venena frigida: verumtamen venenum rutele est longe deterius veneno aranee. Et ad puncturam siue mortuum aranee ut dicitur vigesimo continentis. sequuntur frigiditates extremitatum et inflatio in ventre et erectio virge et horripilatio. Et similiter dixit Avicenna. q. accidit ventositas plurima in ventre per viam indigestionis: et remissionem caliditatis naturalis in ipso: ex qua cum descendit portio ad virgam inflat eam et erigit. Et frigiditas extremitatum accidit reuocato ab eis calore naturali: et mortificato propter frigiditatem veneni eorum: et est cum horripilatione: scilicet non veras sed quidam levis tremor sicut accidit aliquibus post cibum maxime temporibus frigidis. Rutele vero sunt fortiora accidentia: et Avicenna narrat multas fore species eius: sed de hoc non est curandum. Et accidentia earum sunt q. locus apostemat: et tumet propter concursum materiarum ad locum dolentem. Et est locus in primis horis rubens propter sanguinem illuc concurrentem: deinde ut plurimum congelatur sanguis et locus fit viridis: id est liuescit ex mortificatione illius sanguinis. Et sentitur in loco pruritus: scilicet non verus: immo quidam sensus malus ex continua quodam parvisima solutione continuitatis quam efficit frigiditas veneni corumpendo. Et hic sensus simulatur sensui pruritus. Et dixit Avicenna quandoque extenditur iste sensus usque ad crus per extensionem frigiditatis illius propter cuius frigiditatis extensionem in totum corpus accidit frigiditas in locis nervosis et ossuosis semper: et proprie in eis que sunt sicut genua et alcatin: et dorsum et spatule: et infrigidatur corpus et tremor et horripilatur: scilicet non vera horripilatio. Et accidit ex illa mala complexione frigida dolor vehemens: et inde ex dolore vigilie et citrinitas coloris resoluta et mortificata calore naturali. Et imaginatur patiens q. ambo oculi sint humidiores consueti: et distillant lachryme guttis frequentibus: et hoc debilitata contentiva virtute oculorum que non potest continere humiditates que multiplicantur in cerebro propter frigiditatem: et discurrunt ad oculos. Et sentit in inferiori parte ventris: et proprie prope pectinem: sicut euacuatio et inanitio: id est sicut vacuitas sequens ad euacuationem: incipit enim natura expellere humiditatem congregatam per superius et per inferius. Et quandoque apparet in illa materia quod est sicut tela aranee: id est materia flegmatica sua viscolitate pertracta a ventositate dissolvente in modum tele aranee. Et fortasse est proprie tela aranee procedens secundum similitudinem eius: quod dictum est de vestigijs canum et venientibus in vena morfi a cane rabioso. Et accidit inguinibus et testiculis inflatio propter humiditates ad illa fluentes et iuncturis accidit contractio: sicut spasmus quarum forsitan dilatatio non equatur: scilicet contractionem: quia postquam sunt contracte non possunt bene extendi: et accidit dolor oris stomachi et nausea propter humiditates que in illo inuisantur. Et emittit sudorem frigidum debilitata contentiva membrorum: et dominante in exterioribus frigiditate: et exprimente humiditates eorum que fluunt in sudorem. Et fortasse caput incurrit dolorem sicut est dolor capitis patiensium bilsen: id est apostema pleureticum in quo accidit quandoque dolor capitis communitate vaporum. Et dixe-

runt quidam. q. accidit faciei citrinitas et corporis gravitas et vine motus: cui fortasse associatur punctura: ut quando contingeret aliquid colere emitti in ea: ut plurimum tamen accidit fluxus urine debilitata contentiva virtute vesice. Et quandoque egreditur eum ea sicut aranea. supple vel rutela: scilicet simulachrum eius. Invenitur alia litera que dicit vere motus: id est ventus cui et cetera. que etiam potest saluari. Et accidit nervis et genibus et pectini: vel pectori tenio vehemens a frigiditate congelante et exiccante: et similiter in stomacho. et quandoque extenditur venter multiplicata in eo ventositate: et lingue accidit abbreviatio propter spasmus eius: et retentio eius: scilicet in ore: quia non potest extra mitti. Et propterea aliquando intantum subtrahitur vox ut vix audiat.

Cura morsum siue puncturam aranee et rutele quantum ad intentiones curativas similis est cure serpentum morsum. Dixit enim Avicenna. q. in cura eorum iterum administratur casus. universalis de attractione et suctione: scilicet modis predictis cum scarificatione loci et omnibus modis prohibitionis consolidationis eius: et attractione per linimentum et emplastra et epitimina: et de his est aspersio siue linitio loci cum succo rutele: ut dicitur vigesimo continentis. Et Avicenna. dixit. cum aqua calida cum sale mixta. Et quando dolor est vehemens: oportet ut sedetur. Et de sedantibus ipsum ut ibidem dicitur: et dixit etiam Avicenna. est intrare frequenter balneum: ipsum enim et tina sunt velocis sedationis doloris eorum: nam cum ipsi ponuntur in tina sedatur dolor eorum: et cum egrediuntur ab eo redit: quare oportet ut balneentur omni hora. Et de appropriatis ab extra est emplastrum de cinere calido cum ficibus et sale. Et de expertis bonis ab intra sumendis est sumere aristol. rotundum et cinimum cum vino limphato cum aqua decoctionis cypressi. Aut. 3. iij. aristol. dicte cum vino decoctionis gentiane et mentastri. Et oportet ut eorum corpora calefiant continue et detur eis ad bibendum vinum purum: aut ruta cum cyperis eis cum vino ad potandum detur: et ingenium fiat ut sudent. Et iterum ex expertis applicandis exterius est serpillum contusum superpositum: et emplastrum ex cinere ligni fici cum vino et sale. Et Tyriaca que convenit morfib. rutele et aranee scorpionis stellionis et similium. dixit Avicenna. hec est. R. nigelle. 3. x. dauci cinimi. an. 3. v. seminis iuniperi gallarum cypressi. an. 3. iij. spice baccarum lauri. aristol. rotunde carpobalsami cinamomi gentiane: seminis trifolij: seminis apij. an. 3. ij. mellis: quod sufficit dosis eius est ad quantitatem nucis cum vino veteri et cetera. Dixit Plinius. q. aranea in oleo putrefacta superposita et linita confert. Et dixit libro trigesimo secundo. q. castoreum cum mulla vel ruta sumpta convenit. Dixit Avicenna. q. assa bibita et linita confert morfi rutele. Dixit Plinius libro vigesimo q. alleum confert. Et eodem modo curatur morfus salangiorum qui sunt de speciebus aranee et solisugorum similibus.

De punctura scorpionum iactarie et tarantule. Cap. xxiii.



Apientes antiqui invenerunt tres fore species scorpionum: quarum una est scorpio communis de qua intelligitur cum absolute profertur. Alia species vigesimo continentis vocatur iactaria: et ab Avicenna vocatur algerati. Et ista species est minor scorpione communi notior: et est longioris caude et gibbosioris ventris: et non inveniri nec audiri q. in nostris partibus unquam fuerit reperta: sed tamen in regionibus calidis abundat. Et tertia species vocatur a Rabi loco dicto tarantula siue tarantella. et ab Avicenna vocatur sebel vel sebegi: et est maior scorpione Nico. sermo. iij. RRRR ij

Scorpio
num spcs
sunt tres.

Signa
motus
arane.

Signa
motus
rutele.

communi. Et ut dicunt quidam est in magnitudine araneae magnae habens sex pedes ex omni latere tres: et ei cauda est satis extensa habens aculeum cum quo pungit: et plurimum generationis eius est circa littora maris. Venenum scorpionis ponitur frigidissimum. Venenum vero iactarie est calidissimum: tarantula vero calidum. Et Avicenna posuit quandam speciem scorpionum volantium qui trahunt cum vento de regione in regionem. Et dixit. extrema uerunt quidam quod scorpiones sunt nouem colorum: scilicet albi: citrini: rubei: cinerici: et ferrandi siue ferrei: et virides: et auri habentes nigras caudas et coloris vinosi: scilicet licet in colore vini albi. Et quidam sunt fumosi: et ex horum percussione accidit risus: et permixtio rationis. Et dixit Auicenna quod femina scorpionum est maior masculo. Masculus enim extenuatus minutus habens grossum aculeum: femina vero est pinguis habens subtilem aculeum.

Signa si
ne accidit
ita punctura
re scorpionis.

Sequitur autem ad puncturam scorpionis. dixit Aaron. spasmi et stupefactio nervorum. Et Serap. quanto breuius. capitulo vigesimo. dixit. quicquid calefactio corporis: et quicquid infrigidatio: et sudor frigidus et saltus labii et syncopis: et tumor in inguinibus et subalbellis: et erectio virgis: et dolor puncturae eius non continuus: sed aliqui quiescit. Et Avicenna dixit. accidit ut apostemetur locus ab hora sua. scilicet statim apostemate duro rubeo propter sanguinem qui illuc trahitur statim qui ibi coagulatur. unde indurecit et est rubellus in principio: quousque mortificetur sanguis: deinde virescit. Et dolor est protensus. scilicet versus corpus. et quicquid inflammatur. scilicet locus puncturae propter aliquem humorem calidum illuc defluxum propter dolorem: vel inflammatur. scilicet corpus ut dixit Serap. Et hoc erit in principio quoniam natura excitat calorem et spiritum et sanguinem: ut resistat frigiditati et malitiae veneni huius. Et quicquid infrigidatur. scilicet corpus. et hoc maxime in principio cum non valuerit natura resistere: sed penetraverit venenum in corpus: tunc enim infrigidatur corpus infrigidatione maxima: unde Gal. tertio de interioribus ait. quod quidam percussus a scorpione arbitrabatur se percussum fuisse a grandine et nix corpore frigidissimo existeret. Et Avicenna dixit. quod imaginatur quod corpus eius comprimatur cum pilis sol. Et propter hanc causam accidit eis frigiditas extremitatum: et propter earum que sequuntur latus puncturae. Et subdit Galenus de illo qui eiecit sudorem frigidum: facta enim ex profusione in humiditatibus membris: oritur: et non continetur eas virtute persurgunt in sudorem qui est frigidus: quia frigida est ipsa humiditas: et frigida et sunt loca per que transit. Et accidunt dolores subito. scilicet in loco puncturae. Et sentit. scilicet in eo punctura sicut punctura acus. Et hoc accidit in principio propter coleram pungentem que defluxit ad locum doloris. Et accidit letisio in stomacho: quare accidit tremor labii. scilicet inferioris qui significat vomitum. et vomitus est rei viscosae que congelatur supra ipsum labium in exitu. unde infrigidatur labium: et ex dominio frigiditatis in toto accidit tremor: et horripilatio. scilicet non vera: et ruptura pilorum: id est sensus quasi rupetur cutis in superficie iuxta ortum pilorum. Et dominata plus frigiditate accidit mollificatio totius corporis. scilicet impotentia ad motum: et eminent inguina extendente ea ventositate multa generata in ventre. unde et inflatur venter et tenditur virga. et fortasse excitatur supra mortuum alis bubonibus. et propter si fuerit morsus in inferioribus corporis: et accidit apostemata asellarum materiis malis corruptis in corde que expelluntur ad suum emunctorium. Et accidit eructatio plurima. scilicet quando ventositas multiplicatur in stomacho. Et ista duo vltima accedunt propter accidit quoniam punctura est in superioribus corporis: quoniam tunc ex propinquitate leduntur plus cor et stomachus. Et si scorpione fuerit vehemens malitiae erunt accedunt omnia mala valde: quoniam oia accedunt praedicta superfluent et intendunt multum: ita ut

in loco puncturae sentiat punctio sicut cauterium adures: et corpus totum rigores patitur cum frigore. Et eleuatur super labium humiditas viscosa que congelatur super ipsum. Et currit ex oculis humiditas deinde congelatur lippa in angulis corum. Et cadit alteratio forme et efficitur in forma caeciei: et egreditur anus: quia mollificatur intestina priapius. et ingrossatur lingua et strident dentes. Et quicquid componitur quidam dentes supra alios et non aperiunt: et est significatio mala. et spasmi membrorum posteriora et moritur. Et Gal. dixit. et ponitur ab Avicenna. quod si percussio scorpionis intuerit arterias accidet syncopis: quia cito dirigitur venenum ad cor. Et si intuerit nervum accidit spasmi: quoniam cito dirigitur venenum ad cerebri per nervos. Et si intuerit venas accidet putrefactio. scilicet in sanguine epatis et venarum. Et vigesimo continentis. ponitur auctoritate Gale. quod quoniam morsus scorpionis fit in nervo vena vel arteria accidunt accedunt vebementer mala. supple. sed si accidit in cute vel carne non sequuntur accedunt sic mala. et plurimum ptingit ex hac punctura liberari sicut plurimum ptingit ex illa mori. Et si plurimum in loco puncturae vnum reperitur foramen: sed si quosdam qui extimant quod quidam scorpiones habeant duos aculeos: aliqui duo inueniuntur foramina. Et Gal. quidem tertio de interioribus. considerans paruitatem huius puncturae et intentionem accidentium sequentium ad ipsam admiratur. Et dixit. in scorpionibus et alijs minutis reptilibus aliquem mordentibus. videmus membrum miramutatione mutari: si substantia que ptingitur ab eo sit parua: si maius tamen quia quedam reptilia cum ore mordent: et ore venenum ptingunt: arbitramur vti quod ipsum aliquante esse quantitatis. Acumen autem caudae scorpionis: quod adeo tenuissimum est nullus potest considerare ipsum aliquid foraminis habere. unde necesse est ut credamus in cauda esse venenum aut humorem paruisse quantitatis: maxime tamen virtutis existentem.

Cura puncturae scorpionis est similis cure morsuum animalium venenosorum in prohibendo penetratione veneni cum ligatura stricta ilico facta: et emplastratione ibi dicta. Et locus carassetur. et sugatur sicut ibi dictum fuit. Et de melioribus rebus est ut cauterizetur cito: aut supponantur emplastra acuta calida attractiva. Et dixit Avicenna. sint ex medicinis subtilibus velocis inflammationis: et de appropriatis sunt sicut assa: et alleuz et piretru: et cinis et elacterym: imo dicit quod semine cucumeris asinini manu retentum: aut collo suspensum prohibet a puncturis scorpionum: et morsibus oium vermium venenosorum. Et Dyas. dixit. quod sulfur et resina sunt bona valde cum aceto emplastrata. Et maiorana sicca cum melle. et porri etiam emplastrati. Et dixit Joannitus. si quis vixerit manus suam ex succo porri et tenuerit scorpionem in manu: et si scorpione monderit non nocebit. Et dixit. si quis inuenerit manus suas frequenter succo caulium: ita quod multoties desiccetur super eis si tenuerit scorpiones in manu etiam si mordeat eum non nocebit: et ex appropriatis est enule radix contrita. etenim si quis habuerit radicem enule super se scorpione non nocebit ei. Et ex eis est. dixit Avicenna. quoniam scorpione ipse contritus est de emplastris bonis et cauda eius iterum. Et hoc dixit de cauda: quod quidam dixerunt quod quando scorpione supponebat debet abscindi cauda eius: quoniam non oportet ut abscindatur. et iterum planta que dicitur platara: vel herba scorpionis. Et ego puro quod sit herba cappucia: propter similitudinem quam habet cum eo. Et dixit. quod mus cum finditur et ponitur super puncturam scorpionis iuuat in vinitate. scilicet oium sapientum: et oes pueniunt super iuuamento eius: et si quosdam est propra tyriaca ipsius. Et rana sicut facit. et Plin. dixit lib. 22. quod ius ranarum proferit cum vino bibitur. Et lac ficum imaturarum: castoreum: et anacardus. et hic est optimus sedas dolore: et albedoragi est de epistimatis bonis et est sedas dolore statim. Et Ser. dixit. quod hoies regis lynai piciunt

Cura puncturae scorpionis.

dicunt qd si quis comederit basilicum: et eodem die percussus fuerit a scorpione non euadet mortem. Et de conferentibus est sanicus: et sal vine est ex medicinis post quas non est inuamentum: quia est ex potentioribus. Et quidam per sal vine accipiunt vinam: et ponunt in eaz de sale et liniunt: et fricant locum cum eas: sed alij: et melius accipiunt vinam iuuenis colericus: et proprie eam quam minxerit ieiunus: et decoquunt eam sere usque ad consumptionem: et adheret ex hoc parietis: et fundo vasis fassedo quedam: que debet accipi et superponi. Et alij addunt cum illa vina de sale: et decoquunt similiter. et sal qd remanet ex lixiuo fortissimo similiter decoctum: est potentissimum tenens locum cauterij. Et ex sedantibus dolorem est tenere membrum punctum super vaporem aque decoctionis camomille cum picitur super lapidem ignitum. Et sit ingenium tuum vt calefiat corpus omni modo: et vt sudet ponendo ipsum in aere calido in clibanis et in stuphis: et iuxta ignem calidum cui appropinquat membrum punctum quantum potest. Et prohibeat a somno omnino: et comedat allea cruda et cocta cum piperis: et bibat ex medicinis calidis simplicibus et compositis. Et de appropriatis simplicibus sunt zinziber zedoaria cordumeni calamentum rassanus semen basilici bacce lauri et aristo. Et iringi desiccati et puluerizati bibiti cum aqua calida iuuant valde statim: et serapinum bibitum cum vino cocto subito confert. Et abrotanum etiam et gentiana est vltimum remedium proprie quando bibuntur ex ea. et cum vino acuto subtili. et semen lapaciacuti bibitum cum vino confert. Et absinthium. vt dixit Serap. fm Rasim est mirabile in hoc. Et dixit fm Dyasc. qd semen acetose bibitum cum aqua et vino confert. et si bibatur ante puncturam non nocebit ei punctura. Et dixit qd semen et flos affodili cum rob bibitum iuuat valde. Et dixit qd amomum cum ozimor: scilicet fluuiali emplastratum conuenit. Et dixit Plinius. qd si quis dixerit in aure asinis percussum fore a scorpione transibit malum prostris. Kiranus vero dixit qd percussus sanabit et alius morietur. Et dixit Auic. qd pisces omnes et ius eorum conueniunt. Et Plinius dixit lib. 32. qd piscis mulus comestus et illinitur valet. et pisces salsi valent intus et extra. Et dixit Serap. fm Sal. qd pprie sardelle. et dixit Plinius lib. 22. qd valet sinapis cum aceto emplastrata. Et de compositis est tyriaca magna mitridatica. et dyateserone. et dyasulfur et similia: cum sumuntur cum vino decoctionis rute karui: ameos: feniculi cordumeni et similia. Et dixit Sal. et ponitur vigesimo continetur. Quidam puer fuit percussus a scorpione: et fricauit locum puncture cum basilico hortulano: et comedit ex eo: et cessauit dolor. Et de conferentibus compositis est tyriaca de assa posita. 20. continetur. et etiam ab Auicena. que sic fit. R. al. leorum et nucum. an. partem vna foliorum rute sicce asse: myrrhe. an. partem. 5. conficiantur cum lac. dosis. 3. iij. cum vino puro. ait Rasim. ibidem. Probauit hanc medicinam: et inueni expertam. R. alleorum mundatorum. 3. v. nucum. 3. r. asse. 3. j. et totum sit dosis vna. Et post media horam bibat rotuluz. j. vini puri: et postea alium rotulu vini: et tunc cooperiat se bene. et puocet somnum: quia liberat patientem cum multo sudore. Et si necesse fuerit mane sequenti flebotometur: et hec necessitas potest esse: aut quia sanguis eius plurimum calefactus est a medicina: aut quia venenum sparsum fuerit. Et si aliqui necessaria fuerit euacuatio: tunc datur hoc medicamen. R. turbit castorei corticum radicuz cappariz aristol. piretri. an. partes equales conficiantur cum melle et dosis sit. 3. iij. cum vino puro. Et dixit Dyasc. qd spina alba siue ramus filustris si tenebitur in manu ab illo quem scorpio momordit non dolebit: et cum elegerit eam statim redibit dolor.

De punctura vero iactarie. dixit Auicena. non curat patiens in illa hora: quia non

percipit inde nocumentum: sed postea mane sequenti: aut post. Et deinde accidit angustia. i. inquietudo et alteratur color: scilicet ad citrinum: et quandoqz accidit icteritia: quia ex multa caliditate huius veneni exacuitur colera: et multiplicatur et spargitur ex ea ad superficies corporis: et tingit eaz suo colore citrino: vel fortasse dissoluit aliquod flegma qd fluens peruenit ad porum felleum: et opilat eum. unde sequitur icteritia. Et apostematur lingua fortitan ex humiditatibus dissolutis ad eaz fluentibus et repletur lingua: et ingrossatur: et vlcatur locus puncture propter acuitatem veneni corruptentis: et mingit sanguinem: quia multum subtiliatur et mouetur. et motus eius est ad vias vine: et exit eaz: et vel fortasse etiaz colera non potens transire usque ad chylum sellis vadens ad vias vine vulnerat eas: unde fluit sanguis. Et quandoqz retinetur natura. i. venter: et hoc quando non transit ad ipsum colera stimulans expulsuam intestinum: et fortasse conuertitur esse hominis puncti ad perditionem. et tunc incipit cum pulsu cordis et sincopi. Et de cura. dixit Auicena. non oportet vt negligatur propter leuitatem sensus lesionis eius in principio: quoniam est mali veneni. et post curationem illam dictam de ligatione et suctione dixit Auicena. Melior cura est cauterizare locum: et sumere in potu aqua lactuce amare: aut tarasacum: et similia. vt pinellercicoze: et vincetofici siue consolide minoris: et omnia extinctiua conueniunt: et proprie cum fortis sit inflammatio cum aqua ordii: et semperuine. et de appropriatis est sauih malorum: scilicet succus vel sirupus eorum cum aqua frigida. Et qdam exhibent puluerem malorum exiccatum cum aqua frigida: et extinguit inflammationem huius veneni. Aut. R. tarasacum et foliorum malorum acetosorum: et coriandri. an. teratur: et datur ex puluere eorum quantum manus palma capit cum aqua frigida. Et cum fortis sit inflammatio: conuenit lac valde acetosum cum troc. de camphora et similia. Et si angustie non sedatur adhibeatur aqua fructuum. i. frigidorum cum oleo ros. infrigidato. et si mingit sanguinem flobotomet et administretur curatio mictus sanguinis dicenda in suo capitulo. et si apostematur lingua flebotometur vena que est sub ea et gargaretur cum aqua endiuie et sirupo acetoso. Et si acciderit in loco puncture corrosio curetur cura vlcis malignorum: et si festerit: scilicet ictericia curetur cum extinguentibus: et sedantibus motum colere. et si fuerit in causa eius opilatio curetur cum aperitiuis non excedentis caliditatis: aut repressis cum frigidis. Et in his dictis Auicena. excitauit medicum curantem: vt attendat sollicite circa curam quorumcuqz accidentium sequentium ad venena: quibus non expellerint de eis auctores in proprijs capitulis cuiuslibet veneni: et pro curatione eorum recurrat ad ea que dicuntur in singulorum capitulis.

Punctura vero tarantule sequuntur dolori puncti in loco propter colere attractionem ad ipsum. et accidit dolor stomachi propter excitationem colere: et defluxum eius ad ipsum: et inde accidit vomitus: et difficultas egestionis accidit: quia materie colerice mouentur sursum: quare non excitatur expulsua intestinum: sed tepescit et non mouet ad egestum: et accidit difficultas vine propter eandem causam debilitate expulsua vesicis: fortasse opilatur meatus vine ex aliquo flegmate dissoluto ad illum meatum defluxo et retento in eo propter expulsu debilitatem. Et quandoqz dixit Auicena. est interficiens. Auditi neapoli pluribus fidedignis: et fama hoc proclamat qd apud quasdam terras apulie: et vt quidam dicunt et apud Tarentum reperitur vna species tarantularum: et apparet maxime in estate et tempore messium: a quibus punguntur quidam: et proprie ex mellozibus. Et huius specie completio multum est melancolica: et exacuitur tempore effus: et venenum earum est melancolicum cum proprietate mirabili: nam in quavis dispositione hominem inuenit tempore

puncture in eadem penitus cum perseverare facit donec saluetur aut moriatur. unde si inuenerit hominem ambulanti ambulanti sedentem sedentem comedentem comedit: si ridentem ridet: et similiter de alijs. Et quod plus est: si de aliquo inuenerit cogitantem de eodem cogitat. unde refertur quod quidam rusticus dum intra se cogitaret si princeps esset tarenti quod omnes homines ciuitatis venerarent eum. Et volens simulare quomodo se haberet circa illam sibi reuerentiam resedit in via erecta ceruice cum aspectu multe continentie. Et in illa hora percussus est a tarantula. et in eiusdem cogitatione aspectu et continentia permansit donec sanatus fuit.

Sunt autem inter dictas tarantulas: quedam a quibus qui pungitur disponitur ilico ad quandam artem. ubi gratia. ad texendum: suendum: filandum vel lizonizandum: vel aliud simile. et denominatur tarantula ab arte ad quam disponitur: ut verbigratia tarantula tatrix lizonizatrix. et sic de alijs. Et illam artem exercet punctus ad quam dispositus est donec sanetur vel moriatur. Est autem causa. fixationis in dispositione: et tante perseverantie in dictis actionibus: et cōsimilibus proprietates veneni istius animalis: quam extrahit ex speciali modo dispositionis melanconice eius per que habet inficere cerebrum hominis ab eo puncti: ut in eo fixatur sic et taliter propositum: et in illa dispositione perseveret in qua erat: quando punctus fuit vel illam artem exercet ad quam disponit animal pungens: et hoc usque ad finem. Et si quis considerat species melanconie et ea quedicta sunt in capitulo eius non mirabitur de hoc plus quam de illis. Et ego puto quod Auicenna. sic intellexit cum ut supra pater dicit. quod ad puncturam cuiusdam speciei scorpionum sequitur risus et permixtio rationis. Ritus. quandoque. et permixtio rationis. semper: quia hoc est quod in omni infectione tarantule sequitur iudicii corruptio.

Cura est similis curis predictis. et specialiter cure rutele cum ligatura et suctione et attractione ad exteriora: et cum assumptione medicinarum tyriacalium supradictarum. Et de appropriatis huius puncture est succus foliorum mori cum bibitur ex eo. 3. j. 5. et aqua cineris ficum. i. lixiuium factum cum aqua et cinere ligni fici cum bibuntur ex eo. 3. iij. Et datur tyriaca cum succo organice aut diptamice aut polij: aut absinthij: vel sisimbrij: quod si venenum in corpus penetrabit prouocetur vomitus: aut soluat venter: et proprie cum agarico. quoniam habet specialitatem in hoc. Et saturegia quidem bibita et more emplastri etiam superposita oium animalium aculeo pungentium obstat venenis.

De animalibus aquaticis venenosis. Cap. xxv.

Ant quedam animalia aquatica venenosa que mordendo: et aliquando pungendo ledunt. Et ex illis est cocodrillus in nilo flumine accubans animal magnum et exit in terram ut se pascat: de quo dicit Auicenna. quod morsus eius non euacuat

tur a venenositate: quare curandus est morsus ab eo cum regimine dicto in cura canis rabiosi: quod iste morsus sit saluior illo multum. Et de appropriatis ei est nitru et mel cum superponuntur: et cum disungitur fissura eius liniatur vulnus cum adipe cerui anseris et melle: deinde consolidetur: et adeps quidem cocodrilli est tyriaca et sanatio morsus eius.

Et ex dictis animalibus est habedissimus: et est animal marinum vocatum draco marinus: de quo dicitur quod pascit in terra. Et habet dentes vehemens: cum quibus cum mori det carminat: et conterit carnem et effodit eam: quare magnificatur timor in vulnere eius. Et eius cura est cura vulnerum malignorum. et de appropriatis ei est ut liniatur vulnus eius cum sulfure et aceto. et confert ei adeps cocodrilli emplastratus: et tyriaca magna bibita et emplastrata. Et albedorigi confert bibitum et emplastratum. Et ex eis est scorpio marinus: et aranea etiam marina: et accidit ex mor

su eorum inflatio ventris: quoniam eorum venenitas est frigidum: unde multiplicatur ventositas multa in ventre. Et quasi flatur et accidit inde forma hydropici: scilicet tympanitici. Et quandoque accidit ex eo exitus venenositatis ab eis voluntate. Et cura eius est sicut cura rutele. et vigesimo quidam continentis dicitur. quod omnibus moribus animalium marinarum valet sulfur viuum superpositum solum: aut cum cera et cepe: et salina hominis. Et laetetur morsus cum vrina infantium et baurach. Et valet ter bentina superposita: et caro trille picis vel murene: que a quibusdam dicitur serpens marinus contrita superposita. videlicet et auellane similiter superposite postquam mastificantur: et precipue si superbibitur absinthium cum vino limphato. cum decoctione saluie. Et ex eis est rana quedam rubra maligna in quadam animalia pertranseuntia: et mordeat ea. Et si non potest mordere insufflat ad ipsa sicut buffo insufflatione nociva. et accidunt ex morfu eius apostema maxillum in loco: ex multa materia illuc currente per intensionem doloris: et quia est pessimi veneni accidit ex morfu eius perditio velox. Et cura si qua est in morfu eius est cum tyriaca: et similibus medicamentis bezaaralibus. Dixit Plinius libro vigesimo quod serpillum precipue valet moribus omnium aquaticorum animalium. Et dicit Serapion secundum Dyasco. quod alleum cum folijs ficus agrestis et cimino. emplastratum valet morsui draconis marini: et dicit quod decoctio saluie valet morsui trigonis marini etc.

De serpentibus magnis et draconibus. Cap. xxvj.

De draconibus et serpentibus sunt quedam immense magnitudinis. Dixit enim Auicenna. quod minor species draconum est quinqz cubitorum: sed magni sunt triginta cubitorum et supra. et sunt dracones duo oculi magni: et mandibula inferior est eminens sicut mentum. et sunt ei dentes plurimi: et dicitur quod dracones multiplicatur in partibus nubie et idcirco sed in diuisis maioribus: et sunt magni valde: et habent facies citrinas et nigras: et super eis sunt ora vehementis amplitudinis: et supercilia cooperiunt oculos eorum. Et super colla eorum sunt squame: et in omni mandibula sunt tres dentes. Et dicit Auicenna. dico quod iam vidi quendam huius generis: super collum cuius in latitudine descendente erant pili grossi: et iam verificatum est quod in regionibus alijs ab India sunt dracones magni. Et Aulus gellius quidem refert libro quinto. quod reperit scriptum in historiis romanorum bello primo punico attilium regulum consulem in

affrica castris apud bagardam flumen positis prelium grande acie aduersus unum serpentem in locis illis stabulantem inuicem immanitatis fecisse. Lunc magna torus exercitus confictione balistis atque catapultis diu oppugnatum eius interfecti longum corium pedes centum et viginti remansisse. Et Suillus dicit. fuit in episcopatu Mediolani cum domino Martino de la turre quem curabant de debilitate nervorum et stupore. Et quidam eius castaldus dixit ei. et mihi. vultis ducam vos ad locum in quo vidi maius miraculum: quod videritis: et diximus sic: et iuimus cum eo: et cum quibusdam alijs hominibus. duxit nos ad quendam locum desertum in quo maxima materies lapidum secundum longitudinem facta erat. Et dixit ille castaldus cum multis alijs hominibus: quod breue tempus erat: quod viderat in loco illo unum spoliū serpentis: cuius longitudo per bonam mensuram ad sui cubitum erat triginta cubitorum: et videbatur in spolio ipsius os magnum infantum quod puer quindecim annorum intrasset per ipsum. Et homines de contrata verificabant hoc. Et ex hoc apparet quod serpentes magni et dracones possunt reperiri etiam in alijs regionibus a predictis. et masculi quidem draconum sunt deteriores feminis. Morsus quidem draconum dictorum non nocent

Podet a tarantula remanere i eadem vispo ne i q erat vel dispo. nit ad ali. quod erit.

De rana rubra. i

Si ut de int pla

De cocodrillo.



De habedissimone.

De cocodrillone ma vno.

nocent cum ventositate: sed solum per vulnus quod moriendo inferunt. Et vt dixit ex morfu eorum in principio accidit dolor parvus: deinde inflammatur locus et acuit dolor. Et cura vulnerum morfus est sicut cura aliorum vulnerum malignorum etc.

De his que sumuntur ex animalibus sunt venenosa. Cap. xxvj.



Antarides sunt animalia viridia volantia: comedentia flores et herbas. Et sunt venenosa: quorum venenositas magis apparet in capitibus alis: et pedibus earum. Ideoque cum exhibent interius propter aliquam curam: preceperunt antiqui

sapientes abscindi et projici capita earum alas et pedes. Et cum sua venenositate sunt cantarides calide in quarto gradu: et sicce in tertio. quare sunt multe acuitatis: et habent respectum ad instrumenta vine proprie ad vesicam: quare sunt diuretica: et multum vinate. Et putant quidam quod inimicitia que est inter eas et membra vinalia manifestetur non solum per assumptionem ipsarum intrinsecus: sed etiam per appositionem earum in emplastris exterius: in quacunque parte corporis apponantur. Et ego pluries vidi hoc in appositione earum supra cutem capitis. verum tamen fortior valde est: quando sumuntur interius. Dixit Avicenna. Cantarides sunt acute mordicative mortificative: id est vt quidam exponunt habentes venenositatem: et accidentia ad ipsas sequentia cum interius sumuntur: vt ponitur vigesimo continen. sunt vlcera oris et gutturis: id est meri: et dolor et inflammatio in eis: et in corpore toto. Et tumor corporis: et dolor renum: et vesice: et vlcera in ea mictus sanguinis: et punitio rationis. Et Avicenna dixit. faciunt accidere puncturam: et dolorem in membris: scilicet per que transeunt. et omnino dolorem extensum ab ore vsque ad pectinem: et est dolor iste corrosiuus mordicatuus. Et causa eius est ipsarum acuitas cum qua pungunt et mordicant: et inflammant os meri: et stomachum: et propter inimicitiam quam habent ad instrumenta vine diriguntur ad ea inflammando sua caliditate membra omnia per que transeunt et mordendo ea vnde extenditur dolor ad pectinem: et loca vesice. Et quandoque vlcera eam vlceraione dolorosa apostemantes: id est perducere ad apostemationem ex concursu materierum ad vesicam propter dolorem sue vlceraionis. Et quandoque per viam communis extenditur dolor a pectine versus hypocondria: et anchas. et genua. et ex vlceraione accidit mictus sanguinis: et ex defluxu materierum apostematur: quandoque virga et pecten: et partes in circuitu. Et ex punctura et mordicatione faciunt surgere eum qui sumpsit eas ad urinandum frequenter: et cum vult mingere non potest propter opilationem meatus ex apostemate. et quandoque mingit sanguinem: et frustra sanguinis cum dolore vehementi. Et quandoque accidit cum hoc solutio ventris cum abrasione intestinorum: et hoc quando confingeret quod propter aliquam causam portio earum: aut materierum acutarum dirigeret ad partes intestinorum pungendo ea: vnde consequitur dissintheria. et accidit quandoque permixtio rationis propter magnam effumationem quam efficiunt in dissoluendo humiditates corporis. Et quandoque accidit syncopis: quia multum de spiritu resolutur propter ipsarum venenositatem et caliditatem earum inflammandam. Et propter vehementiam doloris persternentis virtutem: ideoque cadit patiens cum surgit ad lectulum et syncopatur. et grauiatur corpus eius propter impotentiam ad mouendum paucificatis spiritibus animalibus in corpore toto. Et dixit Avicenna. inuenit fumens eas saporum alkitrans: et picis in ore suo. et huius saporis causa est fumo fitas eleuata ad os ex humoribus adustis in stomacho et alijs partibus ab ignea ipsarum caliditate in qua adustione perducuntur ad talem modum mixtionis quod acquirit potentiam inficiendi gustum hominis tali sapore ex specialitate sua.

Cura cantaridum perficitur secundum quinque intentiones: quarum prima est ad educendum eas ex corpore. secunda ad defendendum membra transitus earum a lesione et vlceraione. tertia ad alterandum inflammationem. quarta ad corroborandum cor et cerebrum: ne recipiant ab eis vel propter eas lesionem. Et quintum est ad corrigendum accidentia. Circa primam est primitus intendendum. ipsa autem impletur proprie cum vomitu et clysterijs. vnde vigesimo continetis. dicit. prouoca vomitum cum aqua. et oleo benemixtis: et clysteriza cum oleo melle: et maluis decoctione maluarum: et vitellis ouorum et nitro. Et Avicenna dixit. oportet vt vomere facias: et clysterizetur sicut scis. et oportet vt ponatur in eo cum quo euomit nitrum: et decoctio ficuum: scilicet siccarum. ipse enim laudantur in hac cura. vigesimo continetis. Et dixit Alman. oportet vt vomat cum aqua calida et oleo sissamino: et aqua in qua ficus cocte fuerit. Et Avicenna dixit. sit vomitus continuus: id est multotiens iteratus et frequenter: vt dixit Alman. Secunda autem intentio impletur simul: et tertia cum rebus frigidis viscosis et vinctuosis. Dixit Alman. lactis multitudine: et multis vinctibus ad bibendum ei tribuatur. Et psyllij mucillago cum iuleb. viol. vel cucurbitino: aut succus portulacae: et comedat de butyro recenti multum: et omnia iura pinguis: et vinctuosa conueniunt ei sumpta in cibis et potibus: et maxime facta ex adipe galline vel anseris. Et de appropriatis eis est pinguedo hyrcina: et oleum amigda. dulcium est conueniens. et oleum viol. etiam et onfacinum. Et de conuenientibus ad preservationem membrorum dictorum est assumptio mucillaginis fenugreci: aut seminis lini: aut decoctionis ipsorum. Et dicitur quod decoctio seminis lini bibita in multa quantitate est tyriaca cantaridum: et est experta. Et alterantia si fuerint ex frigidis diureticis sunt vtiliora. Dixit Avicenna. sumatur decoctio cum granis diureticis sicut cum granis melonis et cucumeris. Et de appropriatis sunt grana alkekengi. et proprie quod bibantur ex eis grana decem cum aqua ordeii. Et de cibis eis conuenientibus sunt sauib ordeii: cadarnum et risum et vitelli ouorum sorbiles. Et Rasis dixit. vigesimo continetis. cibetur sepe ficibus: et vinum limphatum cum aqua decoctionis ficuum bibas. et sit proprie vinum dulce. Et preseruatur intestina vt post clysteria supradicta fiant clysteria vinctuosa ex decoctione malue altee: fenugreci: et seminis lini: et pinguidinibus: et adipibus: et oleo sissamino: butyro melle: et vitellis ouorum. Et preseruatur vesica cum linitionibus: et emplastris lenientibus ex pinguedinibus oleis: et mucillaginibus dictis incorporatis cum maluis et altea et farina se. lini et ordeii: et distillet in vesicam per virgam oleum viol. vel ros. aut de citonijs secundum leuiorem modum qui possibilis fuerit. Et ideoque Avicenna dixit. non cum clepsedra: quia cum eo violentatur immixtio: sed cum emboto subtiliori et leuiori. Et de magis conuenientibus ad iniiciendum in vesicam est albumen oui. Ipsum enim habet ab ea vlceraione: et omnem extinguit ardorem. Quarta autem intentio impletur cum epithimaticis cordialibus frigidis: et inunctionibus et embrocis repressiuis factis super caput et frontem: vt prohibeantur fumositates ascendere ad cerebrum: et non perueniant ad permixtionem rationis. Et quinta intentio completur cum eis que singulis subueniunt accidentibus. Dixit tamen Alman. quod si in partibus pectinis eger maximam senserit grauedinem ex basili ca flebotometur. Et similiter si diu est quod flebotomatus non fuerit: si dolor et ardor fuerint vehementes sedeat eger in tina aque calide decoctionis rerum frigidarum et humidarum lenientium.

Lepus marinus videtur est ex animalibus marinis: et est habens venenositatem et acuitatem: et cum sumitur accidit stomacho

Nico. sermo. iij. RRRR iij

Cura ipsa
ra quibus
intendit.

Prima intentio educit eas ex corpore.

Secunda intentio iterio. ne alterat et membra defendit.

Quarta intentio cor et cerebrum confortat.

Quinta intentio cor et cerebrum accidet.

Signa et accidia ad ipsum sequuntur.

gravis dolor: id est fortis propter malam complexionem quam in ipso efficitur unde trahuntur ad ipsum materie quibus grauiatur. unde accidit. Dixit Alman. quandoque vomitus malus. nam ut vigesimo continentis dicitur. vomit quandoque coleram mixtam sanguini. Et Auicem. dixit. quod est superfluitas colere et sanguinis. et quandoque venter soluitur. Et dixit Auicem. egestio est violacea fortasse. quia tincta colore fortasse propter mortificationem caloris eius. Et quandoque est mucosa: et accidit vine constrictio propter derivationem materie ad partes superiores: et fortasse propter opilationem. verumtamen quando mingit vna est violacea. et quandoque mingitur sanguis: id est vna sanguinea similis loture carnis recentis cum sanguine suo propter debilitatem epatis. Et lepus quidem marinus habet specialem inimicitiam ad pulmonem: et instrumenta anhelitus. et propterea accidunt sumentibus asma et constrictio anhelitus et eius difficultas: quoniam multum exiccatur membra ipsa. Et quandoque ulcerantur. unde sequitur spiritum sanguinis. et si non cito preoccupetur a morte: aut non succurratur ei incidit patiens in pituitum. Et Auicem. dixit. quod sudat sudore frigido: alia littera habet fetidore: ita dixit Alman. et etiam Raf. vigesimo continet. et hoc propter putrefactionem accidentem in humoribus corporis. Et dixit Auicem. inuenit patiens in ore suo saporem piscis fetidi. Et videtur in eructatione sua cum faldedine: et ideo abhorret cibum. et cum videt pisces etiam quantumque sint bene parati terretur ab eis. Et ideo signum liberationis est cum terretur ab eis: unde dixit Auicem. cum patiens sit talis quod non terretur a piscibus tunc iam sanatur.

De cura.

Cura eius est satis similis cure cantharidum: verumtamen in ista oportet ut intentio potissime versetur circa membra spiritalia: et potissime ad humectandum ea. Dixit enim Alman. lac et vinum maxime dulce mixta: aut vnumquodque per se multoties danda sunt. Et Auicem. dixit. potare lac capinum est inuamentum vltimum: et lac asinum iterum: et lac mulieris ex mamilla. est enim lac multum bibitur tyriaca eius. Dixit Serap. Et conuenit ius cantharidum fluuiatum multum bibitur si tolerauerit bibere ipsum: et decoctio seminis altee bibita est inuatiua valde. et sicut bibere succum foliorum eius. Et de conferentibus cum proprietate est albitran: quando ut dixit Sera. sumitur in potu cum vino. Et similiter radix ciclaminis et dosi vniuscuiusque eorum secundum Auicem. est obulus. Et calamentum fluuiale recens sumptum conferit multum. Et dixit Raf. vigesimo continet. da bibere sanguinem erici recentem. Et Auicem. dixit. quod confert ericius assatus: aut sanguis eius: et sanguis etiam anseris. Et dixit Kiranus. quod sanguis galli bibitus sanat eos qui biberunt leporem marinum. Deinde cum accidia remittuntur euacuandus est patiens cum eis que educunt humores calidos et adustos. et vigesimo continet. dicitur. sumat elleborum nigrum et scamonee tritorum. 3. j. et est nimis magna dosi. nec etiam ista conueniunt pura sine correctione. Dixit Alman. in die secunda: postquam accidia quieverint pillule ex scamonee elleborum nigri agarici: et succi liquiritie. 7. partibus equalibus eiusdem dentur: et sit dosi earum 3. j. cum iulebe. et similiter dixit Auicem.

Felleopardi

Alman. aut citrinam: ut dixit Auicem. et inuenit odorem aloes in naso: et sapor aloes in ore innotat: et etiam si quis flatum oris sui odoriet sentiet illud idem: et citrinatur oculi eius: et succedit icteritia. Item in hoc venenum est valde acutum commouens vniuersam coleram in corpore. adures eam: que perueniens ad stomachum irritat ad vomitum. et amaricat: os sicut amaricatur ex retentione aloes in ore. et cum dispergitur ad cutem causat icteritiam: hoc venenum est de velociter perimentibus: ita quod infra tres horas. Et ideo

dixerunt Alman. et Auicem. quod si pertransierit patiens tres horas speratur quod possit euadere.

Cura eius est vomitus frequentatus. et datur ei de tyriaca que est ei propria que secundum Alman. et Auicem. recipit boli armeni et baccarum lauri. 7. partem vnam coaguli gazelle: aut alterius cuiusvis animalis: si illud non habetur quantumvis ipsum sit appropriatius. partes. iij. seminis ruthe et myrrhe. 7. partem. 3. conficiantur cum melle dolis ad nucis magnitudinem. Et si euomitur iterum datur donec euomatur: et sedat in tina aque calide decoctionis rerum bene redolentium.

Fel canis

marini est ex medicinis mortiferis potestibus: ita ut dixit filius patriarche: quod si quis sumit ex eo quantitatem vnius lenticule moritur. dixit Auicem. si post hebdomadam: et curetur vomitu illico prouocato. Et tyriaca eius est fumere butyrum vacinum cum gentiana et cinamomo: aut coagulum leporis: et corpus inungat cum oleis odoriferis: et subtiliter regimetur. ut acibus subtilibus. et fugiat grossos: ut dixit filius patriarche.

Fel tirie

est ex venenis acutioribus: cum enim bibitur vix euadere poterit bibens nisi virtute diuina: ut dixit Alman. Si tamen aliquid conferre potest est tyriaca de viperis vel metridatum: aut lapis bezabar: si subueniri presto poterit: et datur etiam sepe dyamus muscu. et muscus etiam ipse est tyriaca eius.

In summitate

sive extremitate caude ceruicis: licet in carne circumstante vltimo ossi de spondilibus caude eius reperitur venenositas multarum: quod est venenum mortale: ut dicitur vigesimo continet. Et accidunt sumentibus ipsas. dixit Auicem. angustia vehemens inquietudo: et instabilitas: et sincopis: et mors nisi succurratur. Dicunt quod tota colera que superfluit in ceruo virtute suorum membrorum nobilium pellitur ad extremum spondile caude: ex qua inficitur caro illas suscipiens infectionem: qua efficitur venenum hominibus: ex eius acuitate trisatur stomachus: et inquietatur patiens: et dissoluitur spiritus cordis: et sincopizat aliquando irreuerabiliter: et mors succedit. Et cura eius est vomitus cum butyro multo: et aqua calida decoctionis seminis aneti sumpta factus et sumat. dixit Auicem. auellanas et fisticos pfectos cum felle baregi. i. elephantis: aut cum succo tassi barbastri: ut dicitur vigesimo continet. et sumat ex eis omni hora: aut saltem quater in die quantum auellana magna.

In sanguine

tauri reperitur venenositas in relatione ad hominem cum bibitur recens vel adhuc calidus: et proprie hec venenositas reperitur in tertia parte eius: id est in ea que vltimo exit a tauro post iugulationem eius. Et accidunt sumentibus hunc sanguinem difficultas anhelitus. et dolor brachiorum: id est in faucibus et meris. Et quandoque ut scribitur vigesimo continet. accidit inde strangulatio. Et accidit rubedo in lingua: et reperitur frustra sanguinis congelati in dentibus: et gignis et nausea vehemens et angustia: et deinde apparet corrosio in lingua: et deinde perducit ad prefocationem: et spasmodum. Et causa dierorum accidentium est proprietas sive venenositatis quam adiuvat eius coagulatio in stomacho ad quas coagulationes ipse est aptior quolibet alio sanguine propter suam grossitatem: et maxime pars eius tertia que grossior est et terrestrior. Et ideo sequuntur ad ipsam acciden- tia que sequuntur ad coagulationem sanguinis que dicuntur in sequenti capitulo. Et in cura eius: ut sumit vigesimo continet. non est prouocandus vomitus: sed debent fieri clysteria et dari ea que dissolunt sanguinem congelatum: et ideo dixit Auicem. oportet ut properet ad clystere et solutionem ventris. nam vomitus timorosus est: et illud. ideo quod quandoque expellitur de eo quantitas que non toleratur: 13 opilat: scilicet partes meri et gutturis et prefocat. et opz

vrim

De cura.

De veneno in cauda cerui.

De sanguine tauri.

ut in potu ventur medicine que conferunt in congelatione sanguinis que dicuntur.

De sudore ab animalibus pfluens: quandoq; in potu alicui datur. Et sicut dixit Iudens p/ pie sudor equi. et accidit sumenti ipsum ut fiat effigies ei? viridis et tumefacta et suffocatio. Et sudor egrediens a cor/ pore: et subascellis sumentis erit fetidus. Et cura eius est vomitus frequens factus cum aqua tepida: et melle. et de/ tur tyriaca de terra sigillata. Et de appropriatis sunt sapa/ et oleum ros. cum sepe tribuuntur mixta cum. 3. s. arosto/ lo. et reubarbab. ut dixit Auicenna. et conuenit sal: aut sal ge/ ma sumptum cum aqua tepida.

Qua alharle. idest lacerte venenosa sunt valde cum sumuntur in cibo. dixit Auicenna. ex/ timant quidam q; qui bibit de eis moritur statim. et si no/ festinatur in cura non confert aliquid. Et cura est ut detur in potu stercus falconis: aut ancipitris cum vino: deinde euomat vomitu integro idest multo cum nuce vomica: et alijs. Et inungatur corpus eius cum butyro vaccino co/ cto. Et emplastratur caput eius cum sale. et cibetur ficub? siccis. et sebesten cum butyro recenti: et oleo addita getia/ na in cibis eius.

Cornea hirci montani: idest siluestris iteru ve/ nenositatem habent. Dixit Al/ man. qui sumperit ex eis sanguinem mingit: et eius lin/ gua denigratur. Et sequuntur ad ipsa plurima accidentia pleuresis: sunt enim venenum valde acutus. Et cura est cum infrigidantibus. Detur ergo ei camphore aur. j. cum aqua ros. et bibat aquam ordei infrigidatam cum niue et iulep viol. cum eis. Et in cibo sumat granata acetosa mul/ ta et lac acetosum: et similia.

Lastroeum malum. scilicet quod est citrinu anti/ quum et corruptum vetustate: aut lo/ ci humiditate: unde aliquando denigratur: et odor eius gra/ uior: et horribilior efficitur venenositatem iterum habet. Et accidit sumenti ipsum accidentia frenesis ppter acui/ tatem eius. et quandoq; cito mortem inducit. Et cura est prouocare vomitus multotiens cum aqua tepida: dein/ de curetur cum infrigidantibus: et celebralibus: et cordiali/ bus itus et extra approximatis: et maxime sumptis ex eis que putrefactioni resistunt: sicut cum aceto et succis aceto/ sis citri limonum berberorum citrangelorum granatorum: et pomorum acetosorum. Et lac asininum confert ei et sume/ re qualibet die. 3. ij. coriandri torrefacti et puluerizati cum 3. ij. sirupi acetosi est vtile et conueniens.

Lingua et cor vespertilionis: et similiter vene/ nosa sunt cum sumuntur. Et di/ citur vigesimo continentis. q; accidit sumenti aliquod eo/ rum ut fugiat potum aque et moriatur: quia de proprietate huius veneni est iducere simorem aquarum quod adiunat siccitas huius animalis. Et cura eius est prouocare vomitu cum butyro aceto et aqua calida: ut euomatur ante q; in stomacho digeratur: deinde sit intentio ad humectan/ dum corpus ab intus: et ab extra fundendo lac recens sup/ caput eius. et regatur regimine moria cane rabido: q; cum illo multum communicat: quous venenum istud: quia ab intra sumptu sit citius perimens.

Laro vipere quando comeditur non correcta ac/ cidit comedenti accidentia vene/ ni eius: et curatur cura illius. Et simile eius est de conie/ stione carnis stellionis lacerte vel salamandre. Et consimi/ le est de potu vini: aut iuris in quo talia animalia decocta fuerint aut suffocata. Et Sal. dixit. et ponitur vigesimo co/ tinentis. qui comedit ranas malas et buffones corpus ei? tumescit et color fit terreus. al. viridis. Et accidit ei inuo/ luntaria spermatis emissio: et fetor oris. et qui comedit stel/ liones inflatur lingua eius. et accidunt ei arsura et sorda et

obscuritas: scilicet visus: vel obscuritas: scilicet coloris et pruritus. Et cura est cum cita prouocatione vomitus et sumptione tyriace magne et ambulatione balneatione: et sudatione.

Cerebrum gatte comedenti accidit ut fiat infanti/ lis stoliditatis. Et quidam dixerunt: q; cerebrum gatti hoc efficit cum venenositate que post cor ha/ bet respectum ad cerebrum. Et alij dicunt. q; hoc efficit cum proprietate absq; venenositate per quam comestum et digestum habet diminuire et destruere vtutes sensitivas intrinsecas ppter vtutes sensitivas extrinsecas. vñ parum imaginatur pa/ rum memorat: et minus iudicat de rebus quous bene videat audiat: et etiam alijs sensibus percipiat exterioribus: ut de/ bet. Et adiuuat proprietatem ipsam siue venenositatem qua/ litas ipsius cerebri gatte que multum frigida est et humida: cum refertur in coparatione ad dictum effectum. stoliditas enim a frigidityte et humiditate prouenit quous cerebrum gatte comparatur ad cerebrum hominis sit frigide et sicce coplexionis. sicut et totius gatte complexio est. Et cura eius est ut prouocetur vomitus ante q; digeratur. quonia si educitur tunc non proueniet inde nocumentum: quod si processerit curetur cura stoliditatis cum medicinis cerebra/ libus et siccis. Et confert dyamuscus. et muscus etiam ipse cum sumitur a. 3. j. vsq; ad. 3. s. est enim conferens valde: et dicitur q; sumere omni mense bis. 3. j. terre sigillate cum 3. ij. aque maiorane: aut vino decoctionis florum dendro/ libani est ei cura bona. Et puluis quidem testudinis vste sicut est cum testa sua sepe sumptus cum vino est tyria/ ca eius etc.

De nocumentis proueniens ex sanguine hois: et san/ guinis: et lactis congelatorum. Cap. xxviii.

Anguinis hominis extractus ab eo dum fuerit in ira et furore: si sumptus fuerit in cibo vel potu: quous ipse pro/ tunc est vehementis colericitatis et inflamma/ tionis in stomacho existens magnam efficit et acutam effumationem ad caput: quare prouenit ex inde ra/ tionis permixtio et mania dispositio. Et cura eius: si non fuerit congelatus est vomitus: si vero fuerit conge/ tus educatur cum fluxu vttris: deinde infrigidet corpus et humectetur: et precipue cerebrum per ebibita: et etiam p/ exterioris approximata. Et si quis sumperit sanguinem hominis leprosi efficitur obliuiofus stolidus epilepticus: et aliquando incurrit lepram propter infectionem ipsius sa/ guinis. et mortificationem caloris naturalis in cerebro reci/ pientis ipsum. Et cura est vomitus frequentatus: aut ven/ tris solutio sibi dispositionem eius in congelatione ipsius in stomacho: vel non congelatione: deinde dentur confortan/ tia cerebrum: et precipue conuenit tyriaca: et dyamuscus cum aqua sanlici. Et si necessarium fuerit curetur deinde cura le/ pre. Rabi quoq; dixit. q; mulieres quedam exhibuerunt viris quibusdam sanguinem menstruale: et moriebant ac/ cipientes ex eo. et si qui eo euadebant incurrebant egritu/ dinem qua mors est melior. et est lepra cancerosa. Et causa est infectio ipsius sanguinis ex omnibus malis superflui/ tatibus que sunt in corpore mulieris: cuius magne infe/ ctionis signum est: q; mulier menstruata inscit speculum: quod non inscit mulier sanguine ab ea fluente: ex quacumq; alia corporis parte. Et cura est similis supradicte. De sanguine quoq; congelato. dixit Auicenna. q; sanguis co/ gelatus in stomacho: et in quibuscumq; alijs concavitatibus: scilicet pectoris intestinorum et vesice proculdubio venenum efficitur quous ipse non adeptus sit venenositatem extra cor/ pus: idest extra concavitatem corporis. scilicet quando erat in venis vel extra corpus: scilicet a reb? venenosis ab extra corporis superuenientibus. et Sale. sexto de interioribus.

Tlico. sermo. iiii.

R R R R v

De carne vipere stel lionis lacerte salamandre et simi hum.

De sangui ne hois colerici

De sangui ne leprosi

De sangui ne men struo.

De sangui ne pge/ to i pcan/ tibus in/ trinfecia.

dixit. q. vbi cunq; congelatur sanguis in corpore est malū: sed in pectore est deterius: et accidentia mala que sequuntur ad sanguinem congelatum sunt malus color: et supercallescit patiens: et fit debilis: et fit pulsus eius parvus debilis et frequens. et aliquādo superuenit syncopis. Et accidit ventris constrictio in anhelitu: et aliquādo superuenit synantia: et in loco in quo congelatur accidit inflatio: et sentitur in eo grauitas. et cause dictorum accidentium note sunt consideranti in eis. De curatione autem sanguinis congelati visi sunt antiqui in aliquibus fore discordes. v. g. primo nāq; continentis dicitur. Non debet patiens vomitum prouocare in lacte congelato in stomacho. et similiter in sanguine congelato in eo: ne propter vomitum sanguis aut lac congelatum veniens ad meri opilet ipsum. Et accidant inde accitisa fortia de suffocatione: et squinātia. Auic. vero dixit. oportet vt euomat si potest: id est si est de potentibus vomere. et sedatur hec discordia per hoc q. vomitus non est prouocandus: nisi prius dissoluatur. Et cum dissolutus fuerit tunc prouocari debet eum eis que sanguinem et lac congelatum dissolunt: sicut dixit Auicenna. cum melle et succo apij. Et melius est si permisceatur acetum: quoniam omnes auctores concordant q. acetum solum sumptum et proprie calidum dissoluit lac et sanguinem congelatum in quacunq; corporis parte fuerit. Dixit Filaretus. qdam passus fuit fluxus sanguinis narium: et debilis factus iacebat supinus. Et ingrediebatur multitudo sanguinis per gulum: scilicet per meri: et coagulatus fuit in stomacho eius: et dedi ei mel cum succo apij et euomit sanguinem discogulatum et liberatus fuit. Et de dissoluentibus sanguinem ad vomitum ipsius est tyriaca de terra sigillata cum qua curatio: vt dixit Dionysius. est melior curatio: que h. Auicenna. sic fit. R. terre sigillate. 3. viij. coaguli leporis. 3. xxiij. coaguli gazelis. 3. xxiiij. gentiane: aristol. rotunde. rute siluestris et myrrhe. añ. 3. iij. confice cum melle. dosis ei? ad nucis magnitudinem cum aqua calida: aut sirupo acetoso. Et omnia coagula conueniunt in dissolutione lactis: et sanguinis congelati in quacunq; parte corporis fuerit: dixit Rasis. q. coagulum catuli parui bibitu cum vino ipsa hora dissoluit lac et sanguinem congelatum. Et Dissenserunt etiam antiqui in curatione lactis congelati per exhibitionem salis vel salitorum. Quidam enim vt ponitur vigesimo continentis. dixerunt q. nō debent dari salita: quia addunt in cationem et coagulationem. Et Auicenna. item in coagulatione lactis dixit. opz vt alienetur a salitis. et Rufus retulit q. Gale. dixit. Laue dare sal et res salitas contra coagulationem lactis in stomacho: et etiam sanguinis. Sed Rasis dixit. q. respiciendum est in hoc: quoniam Sal. alibi dixit. q. debet dari cinis sicum cum sale. et coagulus leporis cum sale. Et Auicenna. etiam dixit. bibatur sal gema cum coagulo hedi. amplius sal cum exhibetur est ex eis que non sinunt coagulari lac in stomacho. Et Rasis dixit. extimo q. verba Rufi ex verbo Gal. non fuerint Galeni. Ego enim. Dixit Rasis. expertus sum sal armoniacum. inueni q. valet ad hoc: et de dissoluentibus ea sunt cinis vitis et cinis ligni fici cum aqua eorum: et menta cum aceto et sale sumpta: et fortius est mentastrum cum sumitur ex eo ericeto. 3. v. Et Rufus dixit. ad lac coagulatum in stomacho infantium: detur succus mentastri cum lacte: quoniam dissoluetur statim: et in potu continuetur sirupus acetosus aut aqua cum aceto. Et inunctio stomachi cum succo calefacto foliorum ebule aut foliorum sambuci dissoluit lac coagulatum in stomachis infantium: quibus non possunt medicine exhiberi. Et succus mente cum sale est fortis dissolutio. Et hyssopus cum aceto et proprie ad coagulatum in pectore. Et melliceratum solum sufficiens ad dissoluentem coagulationem sanguinis in pectore: verū tamen si iungat ei parum aceti est fortius. Et Serpillum coctum cum ace-

to: et melle bibitum soluit ipsum. Et confert decoctio thymi bibita cum oximelle. Et in coagulato in intestinis dentur dissoluentia per os: et fiant clysteria attrahentia et educantia ipsum. Et ad coagulatum in vesica. dixit Galenus. curauit eum cum medicina frangente lapidem. et sirupo acetoso. Christianellus dixit. Quando sanguis coagulatur in vesica fricetur virga cum aqua cineris. et assiduet potum sirupi acetosi: et tyriace: et retz prouocantium vinam. Et emplastretr vesica exterius cum medicinis educantibus lapidem: et dissoluentibus sanguinem. Paulus. quoq; dixit. q. dissoluentia sanguinem a vesica sunt arthemisia: semen radices asse: succus apij acetum forte coagulat: aqua cineris. Et vaporatio exterius cum spongia plena aqua maris calida. supple. aut aqua salata aut cinere calido. Et filius Mesuay. dixit. detur aut. vnum armoniaci cum. 3. iij. succi apij: aut dragmā vnam cordamēni cum aqua calida: aut dragme duo peonie: vel carpobalsami: vel blacte bifantie: vel simile eis: aut aristolo. cum aqua calida. Et matricaria sine floribus cum aqua mellis bibita sanguinem congelatum in vesica dissoluit: et potenter per vinam prouocat. Et Dixit Paulus. tandem si sanguis non dissoluitur findatur vesica sicut finditur in extractione lapidis. Et sequens eum Auicenna dixit. si non valuerint remedia dicta non erit excusatio sciendi a sanguine congelato: et extrahendi eum sicut extrahitur lapis. Et lac quidem recenter mulctum cum bibitur multotiens in stomacho coagulatur propter aliquam causarum ledentium congelantium: scilicet calidarum vel frigidarum: et precipue propter preparationem fortem. que fit in lacte: quando erit in eo spissitudo et grossities: aut propter coagulum cibitum: vel impositum supra ipsum. Et accidit ex eo. dixit Almanzor syncopis et sudor frigidus et rigor. Et Auicenna dixit. feb. rigoris: id est rigor sicut accidit in principijs paroxysmorum febrium. Et dixit Auicenna. si eius coagulatio fuerit cum coagulo erit deterius ad prefocandum. dicitur enim vigesimo continentis. q. ex eo aliquando infrigidatur lingua: et ingrossatur. et accidit strictura anhelitus et strangulatio. Et est. dixit Auicenna de genere congelationis sanguinis: et cadunt ex eo dispositiones similiter male. fit enim aliquando pulsus parua debilis et sequit syncopis. Et plerūq; sicut dixit Almanzor interficit nisi succurratur. et curatur cura congelati sanguinis. Dixit Almanzor q. sirupus acetosus fit factus ex melle: et multum acetosus.

De quibusdā cibis venenosis fugis et tuberib. La. xxix.



Sicut medicinarū

adinuicem sibi in cempotione nō sigillantium permixtio bona nō est vt innuit Mes. primo de rectificatione medicinarum: ita consimiliter permixtio ciborum adinuicem non sigillantium cum permiscetur in cibatione permixtio non est bona: immo mala venenosa et vehementer nocua. Acquirunt autem cibaria malitiam aliqui etiam ex modo coquinationis et preparationis ipsorum: sicut etiam aliqui ex eodem modo vigationis sue bonitatis assumunt. vnde Arist. prima pbleumatus. pbleumate. 15°. Nutrimenta qdem ait. alia existētia adinuicem se corrumpunt hoc quidem modo: modo vero alio non. Et de his cibis in speciali loquitur Aui. pmi tertia capitulo de eo qd comedit et bibitur ait. lac cum reb? acetosis edēdū non est: neq; pisces cum lacte: neq; lac acetosum cum rassis seu radicibus cibis. Et autem tacuini dixit. q. Rufus sciuit duo cibaria: que si adinuicem manducarentur occiderent. Et propterea noluit docere ea filium suum.

Aliquando etiam cibaria adipiscuntur accidentaliter venenositatē

De lacte
coagula-
to in cōca-
uitatibus
infectis.

ad signu
ne coagu-
latu in ve-
sica.

De noctu
mento la-
ctis coagu-
lati

venenositates. Auctores specialiter de tribus locis sunt. et primum est lac corruptum: lac enim per putrefactionem aliquando acquirit acetositatem cum maligna dispositione: et venenositatem: et cognoscitur: quia est mali et horribilis odoris inducentis olfacientem ad nauseam. Et accidit ex assumptione eius nauseam: et dolor siue punctura in ore stomachi. et vertigo propter malos fumos ascendentes ad cerebrum. Et quandoque accidit syncopis per communitatem ad cor. et quandoque accidit colica mala mortifera propter lesionem quam infert intestinis cum sua mala qualitate frigida: et opilatione cum sua substantia. Alias accidit passio colerica mala propter lesionem inductam in stomachum: et intestina: quare simul accidit vomitus et fluxus ventris. Et cura huius est: ut vomitus cum oximelle subito provocetur: deinde detur ei ad bibendum vinum purum cum dyarion pipereon et similibus: et ab extra stomachus cum nardineon: et similibus fomentetur.

De nocu-
mento car-
nium vel
piscium as-
satorum.

Secundum cibarium est assatura carnum proprie: et etiam piscium. Inquit Aaron, assatura que cooperiuntur mox eorum remouentur ab igne antequam expiret vapor earum sunt mortalia: quare dixit Auicenna oportet cum assatur caro quocumque non cooperiatur submergendo. supple. vel inuoluendo tobalijs. immo dimittatur discooperata: quoniam quando sic cooperitur fit venenum: scilicet quando postea infrigidata comeditur: nam ipsa a suffocatis vaporibus: et in malam qualitatem mutatis inficitur: et acquirit ab eis acuitatem qua cum sumitur efficitur mordicatio oris stomachi: ad cuius mordicationem sequuntur accidentia colericæ passionis: et tristitia: scilicet non vera: immo mixta cum iracundia et furore: et quasi mania: dispositio ex fumis acutis ad cerebrum eleuatis. Et quibus etiam accidit: quandoque vertigo: et quandoque etiam vigilia superflua cum permixtione rationis. Et quandoque vapores ipsi multi in aquietatem commersi opilant meatus cerebri: et accidit inde subetb: et quandoque interficit. Et cura eius est vomitus ilico provocatus et sumptio terre sigillate. Et Auicenna dixit. detur in potu munda solas: aut eius vino odorifero: aut vinum cum succo fructuum stipiticozum vel acetosorum: et coziandrum conditum vel non conditum post preparationem suam multum valet: vel sumatur ex eo. 3. ij. cum vino brusco. Et ex conferentibus est zucarum rosatum mixtum cum puluere xilaloos et masticeis. Et si necessarium fuerit regatur regimine colericæ passionis.

De nocu-
mento pi-
scium as-
satorum.

Tertium cibarium est pisces assati proprie cum reseruantur in loco humido per diem unum vel duos: deinde infrigidati comeduntur. nam ex eis accidunt indigestio in stomacho et tumor in eorum ventre et singultus. et accidentia fungorum que dicuntur. Et accidunt predicta maxime ex piscibus lacunalibus et commozantibus in aquis frigidis non currentibus. Dixit Auicenna Quandoque non apparet aliquid de dictis accidentibus usque in diem unum: aut duos: scilicet quousque indigesti et corruptionem in stomacho adepti sua mala qualitate et suis venonosis vaporibus lesionem faciant. Et cura eorum est vomitus et mundificatio eorum per inferius cum clysteri: vel farmaco educe eorum: deinde detur in potu vinum purum vetus cum pipere et alijs speciebus calidis.

De nocu-
mento nu-
cleorum fru-
ctuorum
ruptorum.

Dixerunt etiam auctores quod nuclei fructuum nucum. amigdal. auellandarum fisticozum pinearum perficorum crisomilorum: et similia cum vetustate aut loci humore sitate corrumpuntur: et sunt rancidi. Et similiter ipsorum rancidozum olea acquirunt malitiam lesiuam: que cum comeduntur mollificatur comedentis stomachus: et deicitur appetitus. Et idem contingit ex confectionibus cum oleis eorum factis: ut marzapane cum veterescit et rancidatur. Et cura est vomitus et mundificatio ventris. Et post hoc confortatio stomachi: et excitatio appetitus. et pro-

prie cum dyacitoniten: aut sirupo de agresta: vel de malis macianis et similibus.

Fungi quoque et tubera ex cibarijs sunt que habent venenositatem aliquando ex sua specie: et aliquando acquirunt eam de foris: ut cum nascuntur iuxta ferrum eruginosum: aut iuxta bas vel arbores malas: ut iuxta laureolam vel anabalam: et alia lacticia. Et dicitur quod qui nascuntur super arboris nucis sunt mortiferi: aut cum ab animalibus mordentur venonosis: aut cum iuxta ipsorum cavernas oriuntur: dicitur quod limacia eligit bonos ex eis: et comedit ex illis. Omnes autem fungi qui post incisionem eorum cum cultello ilico liuescunt: virescunt: vel denigrantur abijciendi sunt tanquam letiferum venenum. Dixit Sera. in libro de simplicibus. cognoscuntur mali: quia super ipsos oris humiditas viscosa. et quando franguntur et ponuntur in loco aliquo et dimittuntur corrumpuntur cito. et Gal. quideque dixit. in libro de euchimia. quod aboletis soli nullus notatur mori. Dya. quoque dixit. dixerunt quidam quod si cortex populi arboris in partibus minutis incisus cum asini corio mixtus fuerit: et in agro superflus ager ille fungos producat elui optimos. Dixerunt Alman. et Auicenna quod fungorum nocuum: aut est per genus eorum. quoniam ex eis sunt qui sunt mortales per genus suum: aut per multam comestione ex eis scilicet qui permixti sunt videntur. quoniam hi et si in parua quantitate sumpti nil fere inferant nocuum. tamen quando de eis multum comeditur: et dicitur. 20. contin. interficiunt cum sua frigidityte et substantie grossitie. Et fungi mali sunt illi quorum est ortus in loco malo et apud lapides venonorum: ut apud nacieres et apud arbores fortis qualitatibus. Et dicitur quod fungi orti iuxta oliuam sunt mali. et fungi qui sunt nigri. aut virides. aut habentes colorem pauidis omnes mali sunt: et omnes fungi a quibus malus pedit odor mali sunt et fungi deteriores sunt tuberibus. Et tubera proprie sunt que tartusa vocantur: a quibus raro accidit lesio nisi in quantitate superfluatur. Sicut etiam apud nos quidam fungi albi intus et extra in figura et quantitate parue pile: qui vesice lupi vocantur: qui a quibusdam et vocantur tubera. Correctio fungorum. dixit Isaac. quod in pira est proprietas quod si cum fungis coquantur auferunt ab eis omnem lesionem. et Ser. dixit. quod pira siluestria coquantur cum fungis non nocent comedentibus eos: et quod hoc afferunt de oibus fructibus acribus et aspis et sili folia pirox ab eis remouet malitiam. Et si comedantur cum alleis crudis solis: aut mixtis cum nucibus pipere et sale remittunt a malitia sua. et aut ut oes fungi optime decoquantur.

De nocu-
mento sui-
gorum et
tuberum.

Sequuntur autem ad fungos cum comeduntur mali: aut non correcti aut multi accitua valde mala. Dixit. n. Gal. et alii mento. Quidam quem cognoui accidit ex comestione multa fungorum non bene doctus sensus angustie oris stomachi et grauedis. et constrictionis. et deinde syncopis et sudor frigidus. Et Aui. dixit. accidit ex eis stragulatio et obstructio anhelitus: et inflatio ventris et stomachi. singultus. et plicura et citrinitas coloris. et paruitas pulsus: et horripilatio syncopis. et sudor frigidus: qui ipsi sunt difficillime dignos: ita ut sepe egrediantur sicut dixit Sera. non mutati. et ego vidi in magistro guctio de scarperia medicine doctore ex comestione fungorum stomachum suum vehementer lesum. Et in vrina eius egredi particulas fungorum notabiles satis quante sicut in imperfecta masticatione deglutuntur et color earum erat color ipsorum fungorum et color aquo sitatis vrine eius erat color liuidus: et vidit hoc magister franciscus de aliozenis de burgo omnium sanctorum de florentia qui medicatus est eum. Et fungi si digeruntur. dixit Gal. ubi supra generantur ex eis humores crudi viscosi grossi et frigidi. Et generat ex eis vetustas multarum

De mo-
corrigendi
nocu. q.
possent
uenire ex
comestione
fungorum.

Accidia
mala se-
quentia co-
mestione
fungorum.

elevantur ex illis humoribus summi multi: frigidi & grossi: unde spiritus ingrossantur: & hebetantur & vie & meatus opilantur quibus predicta eueniunt accidentia iuuante ad hoc ipsum frigida comploali & malitia venenosa. Et cura eorum est vt educantur a corpore vomitu & ventris solutione: ad quorum educationem sequatur assumptio rerum aperitiuarum incidentium & subtiliantiu humorum grossos: de quibus est acetum. & medicine cum eo confectæ: unde. 20^o. contin. dicitur q acetum est mirabilis iuuamenti contra venena interimentia cum sua grossitie & strangulatione: sicut fungi & dactili immiatur. Et sic sanatus est ille de quo recitauit Salie. scilicet cum assumptio de secantiabim cum aqua decoctionis radicum diureticorum. Et ad hanc intentionem conferunt porri comestilibet: succus eorum sumptus i potu sit fortior sinapis & raphanus etiam & radix que comeditur. Et quando sal permiscetur aceto vel acetos medicine confert valde. & similiter bau-rach. & calamentum etiam est optimum: sed ante omnia p- uocandus est vomitus. Salienus quoq dicit. 10. de simplici medicina. q finus gallinaceus exiccatus datus in potu cum aceto patenti suffocationem fungorum producit in eo positum humorum grossorum viscosorum. & curat eum. C Phylaretus etiam dicit. q melior cura contra fungos est sterco galinarum cum aqua calida. Et quidam exhibent ipsum cum aqua calida & aceto. Et quidam addunt mel. Et quidam exhibent cum vino puro & quidam cum sirupo acetoso. & quidam cum decoctione aneti & acetos: & quomodocumq sumatur est expertum verum liberans a morte. C Et si fungi descenderint iam ad intestina educantur cristeri vel farnaco educente humores crudos. Et mundificato ab eis corpore dentur iuuantia cum proprietate: sicut est proprie tiria cum vino: & electuaria cordialia & stomacalia calida. Et de valentibus cum proprietate est absinthium cum sumitur cum vino. auctores tamen plures dixerunt cum aceto: ipsum aut succus eius. Et ex eis sunt folia melisse bibita cum vino & nitro. C Et ab eis fomentetur stomachus & venter cum rebus calidis.

C Et dixerunt sapientes q ex comestione multa fructuum acerborum austerorum eueniunt accidentia similia accidentibus fungorum. Et propter consimiles causas excrepta venenositate. Et cura eorum iterum est similis cure fungorum.

C Et dixerunt. quadoq accidit bibenti post balneum: aut forte exercitium aquam frigidam multam vt corrumpatur forma eius. debilitetur epar & peruenit ad cacesia. & hydropisim. Et consimiliter accidit ei qui post predicta biberit multum vinum dulce grossum. quoniam attrahitur velociter ad epar & membra & opilat ea. unde suffocatur ipso calore innatus & peruenit inde ad corruptionem forme. & hydropisim. C Et cura eorum est. dicit Raf. 20. contin. q qui biberit vinum predictum. stommetur & aperiantur opilationes. & mundificetur per ventrem. Et qui biberit aquam predictam curet calefacere epar suum cum sirupis & emplastris calidis. & similibus eis. 20.

C De aialibus q vina pos ingrediunt ad stom. Cap. xxx.



Eandoq bibunt aliqui aquas lacu-
nales & stantes. & accidit
vt bibant sanguisugam. Et dictum est de ea in
secundo tractatu huius sermonis. Et quan-
doq bibunt rannuculam que vt quidam di-
cunt potest nutrir in stomacho & viuere & ma-
gnificari. quamuis quidam negent hoc posse fieri ad lon-
gum tempus. Et quomodocumq sit pro illo tempore quo
vixit in frigidat stomachum & ledit ipsum & sua frigiditate
& vaporibus malis inducit aliquando accidentia: acciden-
tibus similia vermium: & maxime quando moritur: & in
corpore mortua remanet. quoniam non digeritur in sto-

macis hominum: & maxime no excoziata a pelle sua dura.
quamuis digeratur in stomachis quorundam animalium
& auium aquaticarum. C Et cura eius est vt sumat aquas
calidas multas & caliditatem fm q plus pati poterit:
deinde inclinet multum caput suum & prouocet vomitus
si forte egrediatur. Et quidam suspendunt tunc ipsum p
pedes supra vas aqua frigida plenu que ab aliquo in vase
inundetur. ita vt sentiat motus aque. si forte rana calefa-
cta exeat ad aquam illam querens refrigerationem. & reite-
retur hoc si fuerit necesse. que si hoc modo non exierit ex-
hibeantur medicine que interficiunt vermes cum fortitu-
dine mixte cum aqua. Et maxime postq patiens tolera-
uerit situm vehementem. quoniam tunc rana qrens aquas
bibet cum ea etiam medicinas quibus interficiet. Deinde
educatur cum medicinis educantibus vermes. C Dixit
Ser. sanguis testudis marine quando sumitur in potu cu
vino. & cum coagulo leporis & cimino. als. ceruino coferet
ei qui bibit rannuculos. C Et quadoq vt dicitur serpen-
tulus. Stello & lacerta ingreditur per os ad stomachum. &
maxime in tempore somni in eis qui dormiunt ore ap-
to. C Et precipue si in cibo lac acceperint vel biberint. Et in-
fert stomacho lesionem maximam mordendo: & percipitur
eius motus in stomacho: & similiter potest contingere de
alijs reptilibus & vermibus venenosis. C Et cura est vt
suspendatur patiens per pedes suos supra vas in quo sit
multum de lacte vino recenti dulci & calido. & teneat os ap-
tum vt vapor lactis transeat ad stomachum. Et similiter te-
neat ex eo in ore. quoniam ista animalia diligunt lac & co-
medunt ex eo. Et similiter teneat vinum dulce odoriferum
in ore & recipiat vaporem eius per os si forte egrediatur.
quoniam vt supra patuit omnia talia animalia diligunt vi-
num & ad ipsum tendunt q si sic non exierit interficiatur &
educatur sicut dictum est de rana. Dixit Guido de aretio q
succus basiliconis bibitus in bona quantitate serpentem
in ventre & omnia talia animalia necat & educit. Et quida
dicunt q succus coriandri & granati cum oleo bibitus
omnia animalia & vermes interficit: & excludit. Et similiter
facit semen caulis cum lacte aut mulla bibitum.

C De medicis venenosis opantibus cu friditate. Cap. xxxi.



Ones medicine narcotice siue
stupe factive
sunt conuenerate inter medicinas venenosas
que occidunt cum auxilio frigiditatis de qui-
bus est opium. Et accidunt eis qui bibunt ip-
sum stupor extrematum & frigus earum. Di-

xit Gal. primo de complexionibus q opium est medicina
nature nostrorum corporum contraria: & venenosa: & id eo
eius substantia a corporibus nostris non alteratur: sed ip-
sum vincit corpora nostra: & transmutat ea ad naturam suam.
Cum ergo in natura sua sit frigidum infrigidat corpora
nostra. & infrigidando inducit stuporem: & maxime in ex-
tremis: que sunt minus calide & remotiores a fonte
caloris. Et accidit. Dixit Auicena in corpore pruritus. i.
mala sensatio quasi paruissime solutionis continuitatis:
vel pruritus. i. fornicatio sicut accidit dispositis ad stupo-
rem: & accidit singultus propter lesionem stomachi. Et acci-
dunt vertigo & tenebrositas oculorum & strictura gutturis.
& anhelitus: qm ingrossat sanguinem: quare non currit &
infrigidat spiritum. & spasmat instrumenta anhelitus. Et
propter grossitiam sanguinis & spiritus accidunt opilationes.
Et ex eis accidunt citrinitas & obfuscatio extremita-
tum: & viriditas labiorum & faciei: & difficultas ad motu
& profunditas somni. Et quadoq profundantur oculi:
retinetur lingua intus in gutturo propter spasum con-
trahentem oculos: & lingua: & accidit sudor frigidus &
cum appropinquat morti spasmat. & emittit anbeli-
tum frigidum & moritur. Et dixerunt. odoratur ex ore
summentis

De nocu-
mento fru-
ctu acer-
borum.

De noc-
po post
balneum:
aut exerci-
tiu forte.

alibi
et alibi
et alibi
et alibi
et alibi

De noc-
porus san-
guisugæ &
rannucule.

De noc-
laccere
vntu
nie po-
gredi

De opio
& acciden-
tibus ad
ipm colu-
quibus

Alimentis immo etiam dixit Alman. ex toto corpore eius cum fricatur odor opij. Et dixit. q. magis proprium si gnum huius est subeth. et odor opij a toto corpore pcedes. Et propter predicta stat patiens dormitans non sentiens neq. intelligens. Et vigesimo quidem continentis dicitur q. 3. ij. opij interficiunt post tres dies. Et Auice. q. interficit in duobus diebus. et proprie cum datur in potu cum vino scilicet pauco. At enim Sal. q. quando opium sumitur cum multo vino egreditur a corpore et non nocet. q. si potens est ut resistat ei: sed cum pauco vino nocet magis. quia facit ipsum velocius penetrare ad membra: et non est potens resistere ei.

De solatrum mortali q. a qui buidat vo at faba inueria. et de accide ribus con sequenti bus ad ip sum.
De nuce methel. et eius acci dentibus.

Et ex dictis medicinis est solatrum mortale a quibusdaz vocatum faba inueria. Et proprie quando sumitur radix eius de qua dixit Dyas. q. somnia non bona et fantasma ta inducit. Et tandem fumeus ipsum efficitur aniens stolidus propter intensam frigiditatem quam imprimit in cerebrum. unde infrigidat spiritus animales non sunt idonea instrumenta ad deseruiendum virtutibus anima libus sensitiuis intrinsecis.

De man dragoza et eius acci dentibus.

Et ex eis est nux methel. de qua dixit Alman. Et si datur ex ea. 3. i. fortiter inebriat. Et si datur quantitas magna interficit. Et sequuntur ad ipsam. dixit Auicena vertigo et rubedo oculorum: et tenebrositas scilicet visus et ebrietas. et profunditas somni. Et quandoq. interficit ex ea aur. vnus in vna die sed minus. 3. i. facit subeth. et inebriat: et non interficit nisi debiles.

De usqua mus et albus et niger. licet niger sit fortior albo.

Et ex eis est mandragora et proprie radix eius et poma et grana ipsorum. de qua dixit Ras. q. quedam mulier duo vel tria poma mandragore comedit et cecidit velut mortua. et habebat faciem rubeam. Sed vigesimo continens dicitur: q. quicunq. grana mandragore sumptis rit accidit ei debilitas stomachi et subeth. et possibile est q. interficiant ei.

De usqua mo albo et nigro et eo ra acciti bus.

Et ex eis est iusquiamus et albus et niger. licet niger sit fortior albo. Et accidunt cum sumitur semen eius rubor in oculis: et in toto corpore: et frequens sincopis. et surditas epilepsia spasmus et permixtio rationis. et proprie ex nigro et ebrietas. Et quandoq. loquitur vocibus diuersis. quoniam quandoq. rudet ut asinus. quandoq. hinnit ut equus: et quandoq. emittit vocem ut mulus: et quandoq. ut mula propter specialem dispositionem melancolicam que ab ipso in cerebro imprimitur propter suam frigiditatem et siccitatem.

De beugi.

Et ex eis est beugi. Et beugi apponatur de partibus barbarum et egypti. et est succus herbe dicte naxio vel ut dixit Auic. parshan et est in virtute iusquiami.

De papauer nigro.

Et ex eis est papauer nigrum. de quo fit opium et est in virtute illius: sed est minus eo satis.

De cicuta.

Et ex eis est cicuta cum frigiditate sua. et est propinqua papaueri nigro.

De coriandro.

Et ex eis est coriandrum humidum cum ex eo recenti multum comeditur aut bibitur succus eius. Et accidunt ex eo vertigo fortis. deinde intellectus turbatio. et subeth. et fit vox eius rauca: et in toto corpore sentitur odor coriandri.

De psilio.

Et ex eis est psilium cum sumitur integrum semen eius: aut bibitur ex mucillagine eius quantitas magna. et accidunt bibenti ipsum debilitas pulsus. et casus virtutis. et frigus totius corporis. et tristitia: et meror. constrictio anhelitus tensio hypochondriorum. stupor. inquietudo. et sincopis.

De lactuca.

Et ex eis est lactuca et proprie nigra cuz bibitur ex succo eius multus. Dixit Sal. 3. de simplici medicina operatio succi lactuce quando preualet in corpore est sicut operatio iusquiami. si enim preualet in corpore occidit. unde dixit Salie. q. si de lactuca comedat homo quantitate multaz

nutrit ipsum. sed si exprimit eam et bibit ex succo eius quantitate magnam perit et moritur. sicut qui bibit iusquiamum vel opium.

Cura omnium

medicinarum narcoticarum diatarum generalis est eadem. et est ut cito prouocetur vomitus cum aqua calida oleo sale et baurach. et deinde addatur acetum. et siropus acetosus. deinde cristere fiat acutum attractiuum. et fiant in extremis fricationes fortes. et ligature dolorose. Et fiat ut non dormiat. Deinde medicine calide. Et dixit Ras. 20. continens. dico inueni per experientiam q. nulla est fortior medicina contra nocumentum opij et narcoticorum sumptorum quam fumere asse aur. i. cum. 3. ij. vini fortis et puri. et tiriaca et metridatum. et dyamuscus. et dyatrion piperon valent singulariter. et commixte. et oleum balsami cui sumitur ex eo. 3. 5. cum aqua decoctionis ameos est vtile valde et sal cum secantabin sumptum confert. Et dixerunt quidam q. si medicina narcotica fuerit nouiter sumpta. ita q. adhuc continueatur in stomacho: tunc detur aqua mellis cum oleo ros. quoniam ipsam educit per secessum. Si autem iam penetraverit detur aqua mellis. sine oleo ut prouocet ipsam ad urinam.

Cura vero specialis est. quoniam de appropriatis ad opium est acetum calidum cum bibitur solum: aut cum sale et mel subtile cum bibitur calidum. Et castoreum est tiriaca eius. maxime cum bibuntur ex eo. 3. ij. cum vino et crocus etiam et piper et cinamomum. et assa cum sumuntur mixta. aut singularia cum vino potenti multo. Et ipsi etiam vinum per se sumptum in quantitate multa. Et conuenit ei absinthium sumptum cum sirupo acetoso et allea et nuces conueniunt ei. Et dixit Auicena tiriaca proprie ad opium est hoc. R. asse saune castorei. et piperis. an. parztes equales. et conficiantur cum melle do. quantum est nux parua cum vino.

Et de appropriatis ad solatrum est mel calidum cum bibitur ex eo quantitas multa. dixit Dya. q. malua bibita emendat insaniam que prouenit ab vna lupina.

Et de appropriatis ad mandragoram sunt porri castorei et ruta. et odor picis et galbani. Et radix quidem que comeditur quando sumitur duobus diebus cum pane et sale in cibo est tiriaca eius.

Et de appropriatis in iusquiamum et papauer nigrum. Dixit Dyas. sunt omnia coagula. et maxime bedi et cepe assuz super prunas et comestum et fistici et pinee. Et vinum dulce pyrum in multa quantitate sumptum. Et oleum oliue bibitum multum est tiriaca eius. Et confert oleum benedictum: ut dixit Nicolaus. Et vrtica conuenit. Ut Plinius dixit. libro. 20. Et dixit ibidem q. valet nulla bibita cum lacte.

Et de appropriatis ad cicutam et beugi est potus vini vteris puri cum pipere semine nasturtij et carui. Estruta sicca cum vino puro bibita est tiriaca eius.

Et de appropriatis ad coriandrum est bibere vinum pyrum et brodium gallinarum pinguium. Et absinthium cum vino: aut vincetoxicum sunt tiriaca eius.

Et de appropriatis ad psilium et succum lactuce est mel bulitum et dispermatum sumptum calidum. cum aqua decoctionis mentastri.

De medicinis venenosis calidis non corrosiuis. Cap. xxij. **De dictis** medicinis est napellus. de quo dixit Auice. q. est de deterioribus venenis. Et dicitur q. si quis comederit panes vel carnes incisas cum cultello q. nouiter incidit napellum insitit ide. et quos morit. Et dixit Auic. q. eius ex succo ificiunt sagitte. et insitit que vulnerauerit statim. et ab eo raro fit euasio. Et qui euadunt ab eo cadunt in ethicam et apt psilum.

De solatrum mortali q. a qui buidat vo at faba inueria. et de accide ribus con sequenti bus ad ip sum.

De nuce methel. et eius acci dentibus.

Appropia ta ad opi um.

Appropia ta ad ma dragoza.

Appropia ta ad sola trum.

Appropia ta ad ma dragoza.

Appropia ta ad ius quiamum.

Appropia ta ad cicuta.

Appropia ta ad coriandrum.

Appropia ta ad psilum.

De nape lis eius ac ciditibus

Et quandoq; accedit tenasmo. Et accedit sumenti substantiam eius siue succum siue semen: vt apostementur labia z lingua: z egreditur non valens in ore contineri. Et egrediuntur oculi ipsius: z frequenter sunt super ipsius vertigo z sincopis. Et crura eius non operant. q; nō pōt ea mouere immo omnia membra eius debilitantur z suffocatur eorū calor naturalis. vnde denigrantur. z tument. z mors sequitur in ipso die: z raro peruenit ad 3^m.

De oleandro z eius accidentibus.

Et ex eis est oleandrum z sumens succum eius. aut corticem ipsius incurrit angustiam vehementem. z infrigidationem ventris inflationem maximam in eo z sepe paritur defectionem z sincopim. Et dixit Auicena q; non solum planta ipsa. sed aqua in qua nascitur est mala z fugienda. Et si non est exculatio quin bibatur. oz vt distelletur. salē bicum vel arenam: aut misceatur cum iuleb.

De stasifragia.

Et ex illis est stasifragia que cum sumitur inducit accidia cantaridarum: aut leporis marini.

De gummi rute agrestis.

Et ex eis est gummi rute agrestis: z accidit sumenti ipm retentio egestionis: z vrine: z apatur lingua eius. Et accidunt in ventre rugitus z inflatio z adustio in gutture z stomacho z egressio oculorum: z rubedo faciei z fortasse sunt sete. i. fixure i corpore eius pre acumine ipsius: z quādoq; perducit ad difficultatem anhelitus. z ruta etiā ipsa agrestis quando sumitur inducit egressionem oculorum: z adustionem z inflammationem vehementem.

De semine vrlicis.

Et ex eis est semen vrlicis: z accidunt ex eo quandoq; tus sis fortis ardor vrine z inflammatio z quandoq; excozatio in gutture.

De anacardio. alio sumit.

Et ex eis est anacardus z proprie siluestris: z accidunt ex eo egritudines acute. z incisio idest mordicatio in gutture z ventre. z inflammatio. z quandoq; destruit membra quedam corrumpendo illas: z cu; ex eo saluatur facit accidere alienationem scilicet melancolicam. vt alquesques propterea q; adurit melancolicam. Et Auic. dixit. q; quandoq; non nocet quibusdam hominibus cum proprietate: z proprie quando comedunt anacardos cum nucibus. Ego. n. vidi qui ex eis mordebat. alias. mandebat cum nucibus z non corrumpebatur. i. non alterabatur ex eis manifeste.

De flammula.

Et ex eis flammula z sequuntur ad eam inflammatio vehemens. z ardor in gutture: z stomacho. z sunt etiā alia quamplura predictis similia que omnia sunt effectus caliditatis coniuncte venenositati. Et notant q; quamuis omnia frigida in quarto sunt venosissima: non tamen omnia in eodem gradu 4^o calida existentia sunt venosissima: quia calidum est nature amicum. maxime humane. frigidum vero inimicum. cuius signum fm aristotilem est q; calidum mouet motu vite de centro circunferentiam. frigidum vero mouet e conuerso motu mortis de circunferentia vsq; ad centrum. Et ex causis amicitie caliditatis z inimicitie frigiditatis est. quoniam calidum quarti gradus secundum quosdam multominus distat a complone humana quam frigidum in quarto: vt pz consideranti gradum complexionis humane.

De flammula in quarto.

Cura generalis omnium predictarum medicinarum z earum similium co-pletur primo vomitu. z deinde si expedit euacuare fiat illud. medicine quoq; tiriicales. calide non sole: sed per mixte cum tiriacalibus frigidis tribuantur. deinde sequatur alteratio male complexionis. calide perelicta cum infrigidantibus notis: z proprie cordialibus epaticis. Et confortatio cerebri ne recipiat. q; si accidentium predictorum aliquod remanserit illi succurratur sicut in suo doctur capitulo.

De appropriatis ad napellum.

De appropriatis autem ad napellum est lapis bezabar. z tiriaca magna z confectiones de musco. Et metridatum fm quosdam plus valet quam tiriaca magna. Et ideo dixit Aui. q; tiriaca quandoq; confert vsq; ad terminum. z

dixit de melioribus rebus est vt in potu detur muscus: z proprie in fricatione lapidis bezabar facta in aqua vel vino z extinant quidam q; radices capparis sint bezabar napelli. z extinant alij q; filipendula sit tiriaca eius. z alij dicunt. q; apud radicem eius nascitur radix in modum nucis: z vocatur nux napelli. que cum comeditur est tiriaca eius: z maxime cu; sumuntur ex ea exiccata. 3. ij. Et Auic. autem dixit. q; animal nominatum surgius: z est. mus. s. napelli est contrarium napello. z destruit operationem napelli cum comeditur ex ipso. z hoc a quibusdam dicitur napellus moysi. Chuzi autem dicunt. vt ponitur. 20. continentis q; zedoaria nascitur iuxta napellum. z valet contra morsum tiri. z omnes mortiferas potiones. quantum tiriaca de tyris: z q; destruit operationem napelli. z idem operatur smaragdus sumptus: secundum q; dictum est in precedentibus.

Et de appropriatis ad oleandrum est decoctio fenugreci. z dactilorum. siue cum ea vomat: siue non cum ea: sed cu; alio vomituo: z post vomitum conueniunt cristeria lenitua. z omnia dulcia z omnia vinctuosa conueniunt vt sapa z iuleb. z ficus cum melle vel zucaro. Et agnus quidem castus z semen eius: z decoctio amborum sunt tiriaca eius. z quidam dicunt. q; cum sumuntur. 3. ij. de granis iuniperi cum vino conferunt inuamento magno.

Et de appropriatis ad aconitum. dixit Ser. secundū dya. q; acetum bibitum prohibet nocumentum eius. Et dixit ipse z macer. z confert origanum cum oximelle mixtum z bibitum. Et dixit ipse z Auic. q; confert scorza ferri cum vino sumpta. Pl. quoq; dixit. conferre vinum merum. z rutam cum eo sumptam: z confert ius galli veteris i kira. nus autem dixit. ius anseris bibitum.

Et de appropriatis ad stasifragiam rutam agrestem z gummi eius est vt post vomitum sumatur lac recens multotiens aut butyrum coctum vel crudum: z aqua ordeii z iuleb. z sirupus acetosus. Et de appropriatis est aqua decoctionis origani cum bibitur ex ea circiter lib. 5.

Et de appropriatis ad anacardum sunt omnia vinctuosa pingua. z dulcia z specialiter oleum sisaminum amigdalinum butyrum z lac. Et de conferentibus cum proprietate sunt nuges z grana pini torefacta cum comeduntur. z confert curatur omnes alie medicine supradicte. Quod si ex eis in ore vel gutture acciderit inflammatio vel mordicatio teneat patiens in ore lac dulce recens cum oleo ros. z gargarizet cum eis multo minus. dixerunt quoq; quidam q; castoreum cum aceto sumptum. z similiter dya. castoreum subuenit contra omnes medicinas predictas. sed Auicena in cura gummi rute agrestis. specialiter expellit de castoreo. Et subdit. dicitur q; castoreum cum aceto vel melle sumptum est bezabar eius. Et subdit. forsitam est hoc secundum semitam proprietatis aut fm semitam expellendi ipsum ex corpore cum resolutione: verū tamen fm apperitionem necessitatis idest fm illud. quod inducit mala complexio. calida apparens esse necessarius infrigidatio est conuenientior.

Inter medicinas quoq; predictas. connumeratur ab auctoribus mel quoddam q; est acuti odoris faciens sternutare eum qui odorat ipsum z plurimum eius reperitur in regione medorum. potest etiam alibi reperiri. z proprie quando collectum fuit a floribus herbarū malarum acutarum proprie in locis asperis nascentium. Et quidam dicunt q; quando mel reponitur in loco putrido z imundo acquirit putrefactionem per quam fit malum. dixit Rabi. in 24. particula. q; Sal. circueus ciuitates vidit quadam vice virum quandam sedentem in apoteca ante duos medicos inuitantem illos ad emptionem vasis mellis quod manibus suis tenebat: z insuper z pantem eis licentiam de melle illo gustandi ad sciendum de bonitate ipsius

De meze
reō cucu-
mere as-
tuno et
timalia.

De lapi-
de armeno
et lazuli.

Ipsum cum gustauerunt ceperunt cum ipso de mellis
precio tractare nec ad emptionem mellis cum ipso venire
potuerunt. immo discessit ille vir. Et post lapsum tempo-
ris parui mortui sunt ambo illi medici. Quare ait Moy-
ses. huiusmodi negocium et simile edoet vnunquēq;
q nulli cui obuiat debet fidem dare. si non fuerit sibi no-
tus et dilectus. Accidunt autem sumentis tale mel acutum
sternutatio sincopis sudor frigidus et defectus rationis. et
quandocūq; succedit comestioni eius excoziatio intestinoꝝ.
et vlcera in membris vrine sicut ex alijs medicinis acutis.
Et cura eius post vomitum est cum infrigidantibus et hu-
mectantibus notis. Et humectetur caput cum caputpur-
gijs. Et embrocet humectantibus. Et de appropriatis ex-
tinguentibus acuitatem eius est mucilago psylli. aut semi-
nis citoniorum. et ipsa etiam grana citonioꝝ trita bibita
cum aqua calida phibent nocumentum eius in mēbris.

De sardo-
ne herba
venenosa.

CDixit Solinus. q in sardinia herba est sardonis dicta
fluuijs fontaneis largior que si edulio fuerit nescientibus
nervos contrahit rictu ora deducit. vt qui ex ea mortem
obtinant velut ridendum faciem intereant spasmodis mu-
sculis aperientibus os suae labia.

CDe medicinis venenosis solutiuis.

Lap. xxiiij.



Alienus super secundo regimnis acu-
torum dixit. farnaca sunt ve-
nenose nature. et intellexit de non benedictis
non consolatis rectificatis secundum artem.
de quorum numero sunt sca. elleborus albus
et niger agaricus niger turbit citrinum putri-
dum hermodactili mali coloquintida singularis. squilla
agrestis dragontea euforbium scebran. laureola et omnia
genera fitimalorum lapis armenus. lapis lazuli et alia a
Mes. posita. de quibus quamuis dictum sit in singulis ca-
pitulis eorum. hic tamen quedam eis specialia adiungen-
tur. Omnes enim predictae medicine et similes commu-
nicant in effrenitate euacuationis per vomitum. vel per
ventrem vel per vtrūq; simul. ita q quandocūq; educunt
sanguinem. et quandocūq; perducunt ad excoziationem in-
testinoꝝ.

De sca-
monea.

CEt sequitur ad scamoneam proprie defectio cordis pro-
pter resolutionem spiritus. ita q sincopizat: et angustia
stomatia ipsa enī inimicatur stomacho. et sitis vehemens
que sequitur ad inflammationem et euacuationem super-
fluam et supercalefit corpus vehementer et extenuatur.

De ello al-
bo et ni-
gro.

CEt elleborus albus sumptus inducit vomitum presoca-
tium nauseam et angustiam vehementem: et infrigidatio-
nem extremitatum. deinde accidit defectus cordis. et stran-
gulatio mors cum spasmio et singultu et inanitione. Et ad
elleborum nigrum sequitur fluxus ventris vehemens. et
pulsus cordis: et adustio in lingua: et retractione eius et pfoca-
tio et inflatio et eructatio plima. et deinde spasmus et mors.

De turbis
agarico.

CEt ad turbis malum et agaricum nigrum consequuntur
accidentia similia accidentibus ellebori nigri.

De eufor-
bio.

CEt sumentis euforbium accidunt angustia et inflammatio
vehemens mordicatio: et punctura et citrinitas faciei pro-
prie labioꝝ grauitas corporis permixtio rationis. sin-
gultus. pulsus ferrinus. sudor frigidus sincopis. anhelit?
fetidus frigidus et mors.

De squilla.
De colo-
quintida
et de vtri-
ca et radi-
ce hermo-
dactili.
De drago-
nis.

CEt sumentis squillam accidit dissenteria: et quandocūq; ex-
coziatio in instrumentis vrine. Et similiter ex colloqu-
intida singulari. Et consimiliter ex medulla seminis vrtice et
radix hermodactili suffocationem efficit vt faciunt fungi
mali. Et sumentis dragonteam accidunt vehemens nau-
seas et frequens vomitus: et dolor similis dolori yliaco. Et
possibile est q educat sanguinem: et fit corpus sumentis
eam stupidum. deinde sequitur sincopis et mors. Et tu-
menti grana eius sequitur stridor dentium et punctio gut-
turis et situatio et seruos febrilis. Et accidunt ex mezereon

laureola sebran brioia kerua cucumere asinino fitimalis
et similibus eis mordicatio vehemens in visceribus: com-
motio in toto corpore: et singultus. et deinde vomitus fle-
gmaticus spumolus. et tandem succedit spasmus. destrui-
tur vox: et moritur.

CEt ex lapide armeno et lazuli accidunt submersio et nau-
sea. et quandocūq; vomitus inquietudo et tristitia et anxie-
tas stomachi. Cum autem dixit Auic. prima tertij q possu-
mus eis vt sine cautela intellexit de eis consolatis: et cum
hoc etiam non absolute. Nam consolati debent exhiberi
cum custodia et cautela: sed sic dixit comparando eas ad
duos ellos. qui cum cautela et timore multo debent exhi-
beri. Et predictorum quocūq; accidentium cause note sunt
ex dictis supra. Eueniunt enim ex inimicitia quam habet
ad membra que sunt minere virtutum cum caliditate in-
flammabili acuta. et agitatione et comotione humiditatus
corporis et earum solutione superflua.

Cura generalis omnium medicinarum pre-
dictarum impletur cum con-
fortatione membrorum principalium et stomachi. et extin-
ctione acuitatis: et inflammationis earum et obuiatione ad
effrenitatem solutionis ipsarum sicut docuit Mesue in
libro. de ipsarum rectificatione. Et cum his oportet vt ex-
hibeantur tiriacalia appropriata. Et ex quibus ad sca-
moneam sunt sirupus de ribes et de agresta cum aqua ro-
sata: et zucarum ro. cum parua quantitate musci vel am-
bre. Et ad elleboros album et nigrum tiriaca est ablin-
thium bibitum cum vino et castore. aut nardus: aut cina-
momum: et anisum sumpta cum vino. Et ad laureolaz
et lacticia et eis familia tiriaca est origanum assatum bi-
bitum cum vino. Et ad euforbium tiriaca est lac aceto-
sum in multa quantitate bibitum. Et ad hermod. lac
vaccinum vel bubulinum. Et ad squillam coloquinti-
dam tiriaca est potus lactis in quo extinctum est ferrum
multis vicibus: quando sumitur ex eo in quantitate ma-
gna: et cortex citri et semina eius resistunt eis. Et ad la-
pidem armenum et lazuli tiriaca est lac caprinum sicut ab-
vberemulgetur. Et karebe cum bibuntur ex eo. 3. ij. cum
vino puro obsistit eis. Et tiriaca quidem magna et metri-
datum et tiriaca de terra sigillata omnibus predictis me-
dicinis subueniunt et eis similibus.

CDe medicinis venenosis calidis corrosionem et putrefa-
ctionem in membris efficientibus.

Lap. xxxiij.



Medicinis venenosis calis et cor-
rodentibus et putre-
facientibus sunt resalgar. argentum sublima-
tum viride es. et omnes species vitrioli. aqua
saponis. aqua tartari aqua salis armoniaci:
aqua alkimistrarum. Cum qua aurum sepa-
rant ab alijs metallis et similia his. Et accidunt ex om-
nibus predictis et quolibet eorum dolor vehemens et mor-
dicatio in stomacho et ventre et inflammatio. et siccitas oris.
Et quandocūq; superat dolor capitis. et agitatio in humori-
bus et attractio eorum ad stomachum. vnde sequitur vom-
itus vehemens et sitis intensa. Et quandocūq; declinant ad
intestina et vlcerant ea. et sequitur dissenteria. Et quandocūq;
dissolute humiditates in corpore fluunt ad nervos. et in-
ducunt mollificationem. aut spasmus de repletionem. Et
quandocūq; superfluit solutio et exiccatio quare accidit sin-
gultus et spasmus de inatione. et resolutis spiritibus suc-
cedit sincopis et mors. Et quandocūq; accidunt ex medici-
nis putrefactiuis exiccatio foris oris et lingue et priuatio
spuendi. Et sicut dixit Rasis. 10. continentis auctoritate
Ippocratis quandocūq; accidit ex eis quemadmodum acci-
dit ex lepore marino et cantaridibus feror oris. Et quan-
docūq; vlceratio in instrumentis vrine et proprie ex cal-
ce: quare sequitur stranguria et difficultas vrine: et eo

q̄ fortasse calx peruenit ad vesicam. z cum sua corpulentia opilat eam: aut quia humiditates dissolue ad vesicam fluentes: opilat eam: aut quia refugiat patiens a mingen do propter dolorem sequentem vlcera.

Et cura omnium predictorum est eadem z consistit in ipsorum euacuatione. Et destructione venositas ipsorum z alteratione acuitatis eorum: z prohibitione putrefactionis z corrosionis. Et primum quidem completur dum sunt in stomaco cum vomitu multo: tiens iterato cum iuleb z oleo violato z aqua calida simplici. aut decoctionis atriplicis malue z altee. Et si ad intestina descendunt educantur cum clisteribus lenientibus z vinctuosis vt descendant intestina ab vlceratione. Et butyrum quidem conuenit ad vomendum z cristerizandum. Pro complemento autem secundi datur tiriac: z proprie cum decoctione malue z eruce z specialiter. v3. in arsenico z argento sublimato conuenit costus ebibitus cum vino puro. Et dicunt. quidam conueniunt clisteria cum recenti oleo amigda. dul. Et in calce resalgar viride aeris. z similibus datur pinee multe cum zuccaro cum iuleb multo. Et tertium completur cum exhibitione ex tinguentium frigidorum z humidorum sitim extinguentium notorum. Et quartum completur cum exhibitione vinctuosorum: z mucilaginosorum. z iurium pinguium. quoniam de proprietate horum est adherere superficiei membrorum: z defendentium ea a mordicatione corrosionis z putrefactione. Et de appropriatis ad hoc est ius malue z mucilago seminis lini. z quandoq3 ponitur cum eis eruca propter specialitatem quam habet ad hoc. Et de conuenientibus z in potu z in cristerijs est decoctio rizi. z lac recens secundum omnem modum administrationis eius est presentis inuamenti: sed oportet vt bibatur ex eo multum. Et proprie conuenit in hoc lac ouinum cum grossitie z proprietate sua. Et quidam exhibent frequenter lac asininum in potu. Et butyrum etiam recens cum sumitur ex eo multum est inuantiu valde. Et de conferentibus sunt amig. dulces z oleum ipsarum. ita q̄ etiam inunctuz exterius supra totum corpus. z phisici etiam z oleum eorum: z similiter pinee z oleum ipsarum est mirabile. Ego autem loco olei pinearum feci conteri. 3. iij. pinearum purgatarum contritione bona. z infundi eas contritas in libram vnam aque calide. deinde cum expressione multa z bona emulsionem colari: z exhibui in potu. Et inueni vtilitatem inuamenti magni. q̄ si aliquid de supradictis accidentibus remanserit succurratur ei: sicut in suo dicitur capitulo.

De medicinis venenosiss: quaz venenositas coniuncta est siccitati: aut substantie grosse opilatiue. Lap. xxv.



Ste medicine sunt sicut limatura ferri z scorzia eius. Et scorzia vel limatura aeris z plumbum vstuz: z non vstuz litargirum. alumen. gipsum cerussa magnes magra sinopida: minium cinapriu: azurum z quecumq3 his similia.

De nocu mento li matura z scorzie ferri z cura.

Auctores vsi sunt limatura ferri consolata: z rectificata secundum artem sicut docetur in suo capitulo ad curas quarundam egritudinum: sed tamen non consolata ipsa z scorzia eius. z maxime eruginosa est mala. z similiter limatura eris. z scorzia eius. Et accidit ex qualibet ipsarum dolor vehemens in ventre: quia sua grauitate comprimente z sua asperitate cum peruenit ad fundum stomachi soluit ipsius continuitatem. z quia multum exicat stomachum accidit siccitas in ore z sitis. z aliquando in tantum exicat humiditates stomachi q̄ inducit in eum malam complexionem siccam z disponit ad etricam senectutis. quia tamen quelibet earum est opilatiua. prohibet debitam transpirationem. vnde accidit in humoribus putrefactio: z ac

cenditur in eis caliditas extranea vnde accidit in toto corpore inflammatio. ad quam sequitur multa euaporatio. z hinc dolor capitis. Et quidam dicunt. q̄ ad scorziam eris sequitur fluxus ventris multus. Et cura est educio illius per inferiora. Et quidam ad educationem eius intendunt. exhibentes que comprimendo soluent: sicut mirabolanos putantes q̄ sua grauitate comprimente deponunt secum ferrum. siue es. Et quidam exhibent lubricare facientia. dantes multum iuris vinctuosi cum multo butyro extimantes q̄ defendatur ab eis stomachus a nocumento. z q̄ lubricet cum eis ferrum: aut es. Et quidam querunt attractionem eius ad inferius: maxime ferri cum cristeriibus lenitiuis: in quibus ponitur puluis magnetis z reiterant ea sepe: z ingeniuntur q̄ cristeria ad superiora ascendunt quantum possibile est. que si non contulerint. tunc ingeniandum est: vt cum medicinis educatur fortiter soluentibus. Verumtamen ante exhibitionem earum oportet vt aggregetur ferrum vel es versus pilorum: z vias intestinorum. Quam aggregationem saltem ferri facit magnes cum bibitur vade. 20. continentis dicitur. Detur calamite. 3. i. quia totam scorziam adunat. z ait Rasis. dico q̄ postea laxetur venter violenter. Et Auicenn. dixit. quandoq3 datur in potu aliquid de magnete z aggregatur illud quod paratum est: siue sparsum ex ferro ad seipsum. deinde consequenter adhibeantur solutiua cum fortitudine. Et dixit Auicenn. q̄ quandoq3 datur ex ipso in potu omni die. 3. i. deinde datur ad sorbendum post ipsum iura vinctuosa lubricantia cum butyro cocto vt educatur per ventrem si fuerit descendens: aut euomatur si fuerit adhuc in stomacho. Quidam autem dixerunt. q̄ cum sit magnes per se ledens non debet dari purum: sed mixtum cum corrigentibus ipsum. Corrigitur autem cum recipitur ex eo. 3. i. z auri puri limati z nardi. aij. 3. 5. z sunt ex eis pillule cum succo blitis: aut mercurialis z exhibentur in dose vna. z oportet vt epithimetur z confortetur caput ne recipiat vapores z prohibeatur ab eo dolor.

Ex limatura autem plumbi. z plumbo vsto z litargiro apostemetur. dixit Auicenn. inflatur corpus sumentis ipsum. quoniam sunt vehementer opilatiua: z virtutem digestionem debilitantia. vnde multe ventositates in stomacho generantur: z intestinis que replentur extendunt. z inflant ventrem vel apostematur corpus. i. venter. z proprie accidit yleos. z tunc maxime quando descendit ad intestinum yleon. z in eo inducit dolorem. quoniam alterat complexionem eius sua qualitate z sua grauitate: z asperitate ei? soluit continuitatem vnde trahuntur ad ipsum materie quibus apostematur: z quandoq3 propter grauitatem z asperitatem vlcera intestina: z sequitur dissenteria. Et cum non fuerit eius quantitas multum excedens opilandu causat stipticitatem ventris multam in tantum vt quasi nil egerere possit. sed in vomitu egestionem emittat. Et cum hoc etiam quandoq3 est causa q̄ relaxentur intestina: z superfluat fluxus ventris. z egreditur anus. z hoc maxime cum eius quantitas fuisset valde superflua. Et accidit per viam indigestionis. vt debilitetur cerebrum z multiplicetur in eo superfluitates plurime que descendentes ad os: z palatum imbibuntur in spongiositate lingue: vnde grauitur z intumescit. ita q̄ non potest expedite loqui. Et accidit vt fiat color corporis plumbinus propter mortificationem caloris in membris exterioribus: z prohibitionem transitus spiritus. z sanguinis ad ipsa. Et quandoq3 perducit ad constrictionem anhelitus z accidit suffocatio z mors quadoq3. Et cura vnicuiusq3 eorum dum est in stomacho: z sentitur grauitas in eo est vt prouocetur vomitus cum eis in quibus est apertio sicut cum decoctione seminis apij z aneti z caricarum z oleo multo z baurach: z si descenderit ad intestina z sentitur grauitas in eis attrahatur

De nocu mento li matura plumbi vsti z litargiri z eius cura.

hatur inferius cum cristeribus. aut educatur farmaco: de inde dentur tiriaca calida de quibus est myrrha cum sumuntur ex ea. 3. iij. cum vino potenti. aut seminis apij et absinthij. an. 3. i. cum vino. aut mirrhe. 3. i. et piperis. 3. 5. cum vino: aut absinthium finus columbi pipere mel et vinum. aut vt dixit Auicena spica romana et finus columbi pascentis. quoniam curatur fiat vt eis multiplicetur sudor: et signum sanitatis est quando soluitur natura et emititur urina deinde debent sequi aperientia confortantia stomachum et membra principalia. Et confert induere pelles nouas: vulpinas: aut saltem ouinas cum custodia magna et frigore.

Exsumptione alui. Accidit sumenti tussis propterea quod cum multa exiccatione exasperat pulmonem que aliquando tantum procedit vt solvatur inde continuitas pulmonis: et vlcres et sequatur prius. Et quandoque propter superabundantem exiccationem arefactio in toto corpore: et tabes. Et cura est vt educatur vomitu cum aqua calida facta: et oleo viol. et iuleb. vel educatur per inferius cum lenientibus et vinctuosis. deinde exhibeatur lac plurimum. Et o regimen humectatiuum et resumptiuum. Et asperitas pulmonis curetur cum iuleb. viol. et cucurbitino. et alijs dictis in suo capitulo.

Sumenti autem gipsum aut cerusam accidunt dolor stomachi et hypochondrii: et ventris ex multa venenositate. Et ex lesione stomachi accidit singultus cum nititur ad expellendum materiam malam in eo inuiscatam. Et propter materiam malam. Et quia sua grauitate soluit continuitatem sentitur aliquando in stomacho et intestinis punctio et mordicatio: et comunicatur alitia et ipsorum frigiditas cerebro: et ingrossantur in eo spūs animales nequeunt scribere virtutibus animalibus sentitiuis intrinsecis: vnde permiscetur ratio. i. diminuitur vel destruitur: quia proprie sequitur quedam amentia. Et quandoque communicatur malitia membris spūalibus: et accidit inde tussis et difficultas anhelitus. Et adiunat ad hoc fluxus catarrhus ex capite descendens ad pectus: vnde accidit quandoque pfocatio et strangulatio. Et hoc dixit Auicena plūs multiplicatur ex gipso quam ex cerusa. aut accidit albedo in lingua: quia tingitur colore eius et albificatur color corporis eius foras ex sparsione eius ad superficiem corporis: vt accidit in eo subalbedo ex mortificatione caloris innati. Et quandoque mingit urinam nigram: quia ex mortificatione caloris innati multiplicatur calor in instrumentis vrine: vnde urina obfuscatur. Et quandoque mingit sanguine relaxata et debilitata contentina virtute epatis et renum. Et quandoque sequitur relaxatio contentine in membris suis ex potu eius. Et quandoque sequitur ex utroque sincopē et mors. Et cura fit in vomitu iterato cum oleo de lilio vel de narciso butyro aqua calida melle et cum cristeribus vinctuosis. Et cum exhibitione lactis plurimi butyri recies: et vini dulcis vel sapa. Et ius malue bibitum in hoc est optimus et tiriaca ipsorum est cinis vitis bibitus cum sapa. Dixerunt iterum quod qui sumit parū in vice de cerusa multis diebus non percipiet in ea nocumētum in tempore satis lapsos: sed quotidie coadunabitur in fundo stomachi eius donec sit ipsius quantitas notabilis aggregata. et ledat et tandem occidat.

Exsumptione vero magnetis accidit dispositio melica. habet enim proprietatem magnetis: vt dicunt: excitandi humorē melancolicum et perficiendi meliam. Et dicunt huius plurimum patitur heros et hylunaticus. Quidam tamen dicunt. quod hoc non reperitur in megnete ferrum trahente: sed in quadam alia spē eius. Et cura eius est vomitus: aut eductio eius per ventrem. deinde datur regimen humectatiuum et impinguetur corpus: et dicitur quod aurum et lapides preciosi sunt tiriaca eius et proprie smaragda cum su-

mitur ex eo tribus vicibus singulis tribus diebus semel. Et sumenti cinapium. minium. magram. azurum. et his similia accidit dolor et grauitas in ventre: et pleuresim accidit ei stipicitas ventris et sequitur vomitus: et comprehenditur quodcumque eorum fuerit colore exentis in vomitu. et aliquando sequuntur accidentia argenti viui que dicuntur in sequenti capitulo: quoadque tamen accidit in magra solutio ventris plurima et est dignius signorum eius. Et cura eorum est similis curis predictorum cum vomitu et lenitione ventris et consecutione regiminis humectantis. Et ebur quidem combustum cum sumitur ex eo cum vino. 3. iij. est tiriaca eius. et consimiliter debet fieri cura cuiuslibet alterius predictoris consimiliter. Et scias pro solutione ventris in omnibus his medicinis quod vt trahitur ex. 20. continentis et ab Alman. et Auicena scamonea est melior medicina: et magis appropriata eis. et proprie cum sumitur cum aqua mellis etc.

De assumptione argenti viui et intromissione eius in aures et est vltimum caplin.

Argentum vinum interius cum sumitur sicut est secundum plurimum nullam aut paruum efficit lesionē. quoniam sua fluxibilitate et ponderositate egreditur velociter cum dispositione sua per inferiorem regionem. Et propter hanc causam extinguerunt quidam quod argentum vinum non sit in numero venenorum. Verum veritas est quod est venenum. imo vt dicitur multa venena ex eo consueuntur. Et si remaneret in corpore spacio sufficienti: et non egrederetur velociter interficeret congelando sanguinem et spiritum cordis: sicut recitatur de quodam apotecario qui pre intentione sitis bibit argentum vinum nocte et mane mortuus est inuentus. Et ipsum quidem sumptum extinctum cum salua deterioris est venenositatis: et inducit fere accidentia argenti sublimati. Et A. dixit. de sublimato quod cum sit incisum accidunt ex eo accidentia litargiri ex punctura et torsione intestinorum. et deambulatione alias solutione sanguinis et grauitate lingue. et grauedine stomachi: et apostemat corpus eius et retinetur urina ipsius. Et. 20. continentis. dicitur quod accidit ex eo rugositas ventris absque fluxu et apostema in oculis. et aliquando perducit ad apostema cordis et mortem.

Et cura extincti et sublimati est sicut cura litargiri et venenorum corrosiuorum. Et de appropriatis est myrrha cum sumuntur ex ea. 3. iij. cum vino. Et aqua mellis multoties bibita confert ei deinde deueniendum est ad curam si remanserit mala complexio. et precipue frigida et humida in corpore. et maxime in intestinis derelicta corrigendo eam cum potu mere saluie: vel rute. et decoctione nucis et cypressi ad cordialia iutus et extra approximando ea. Argentum vero vinum et educendum est cum lenientibus potibus et cristerijs.

Argentum quoque vinum non extinctum aliquando effunditur in aurem. Et accidit inde dolor vehemens. quoniam cum sua ponderositate soluit continuitatem in loco multi sensus. Et similiter alterat complexionem illius loci. Et quidam dicunt quod dolor extenditur fere ad totum latum sequens aurem illam. quoniam compatiuntur dolori eius nervi habentes originem ex illo latere. et sentit grauitas multa in aure. et profundo eius. Et leditur ex eo mediante nervo auditivo cerebrum vehementer et in frigidantur. et humectantur. et ingrossantur spūs animales. Et accidit in eo diminutio in ratione que est amentia quedam. Et quandoque exprimuntur materie in cerebro contenta que si fluant ad nucam et nervos inducunt asinum vel mollificationem: si fluunt ad ventriculos cerebri inducunt epilepsiam vel apoplexiam propter lesio-

De nocu
mento cu
napri m
nū et illuz
et cura.

De nocu
mento alu
minto et
cura.

De nocu
mento si
ph. aut ce
nise et cu
ra.

De nocu
mento ma
gneti et
cura.

nem substantie cerebri cum frigore eius et motione et per-
mutatione ipsius. Et cura est ut fiet patiens super pedē
vnum et inclinet caput ad partem auris illius quantum
possibile est. deinde sic inclinato capite saliat. et proprie
quando appodauerit se ad aliquam rem firmam cum ma-
nu altera suspensam: et prouocentur tunc sternutationes. quo-
niam fortasse sic exibat. deinde iaceat super latus illud: ca-
pite tamen inclinato. quod intellexit Alman. cum dixit.
non teneat caput in puluinaris: sed ultra ipsum. Et dixit
quandocumque sit stilus de plumbo: et mittitur in aurem et mo-
uetur i circuitu eius. deinde extrahatur et inuenietur ar-
gentum viuum ad hunc radium: abijciatur ergo et iterum

intromittatur radius. et sic multotiens fiat donec totum
extrahatur. Auicenna tamen de hac operatione dixit quod
qui hoc facit est errans. quoniam argentum viuum quando
est in illo loco ad quem potest peruenire radius: aut ei pro-
pinquo non indiget patiens nisi ut concutiat modo di-
cto et saliat. si autem fuerit profundus non fiet inuamentum
cum stilo: quia non puenit ad ipsum. Quomodo cumque autem
sit argentum viuum in aure locatum: offert ut dixit Alma.
immittere auri oleum valde calidum quantum pati potue-
rit. Et cum in frigidatum fuerit eijciatur. et aliud calidum
superponatur. quoniam sic faciendo et multotiens iteran-
do tollitur nocumentum frigiditatis eius etc.

Cum auxilio Dei benedicti. Explicit sermo Quartus Nicholai
Nicoli Florentini de dispositionibus membrorum spiritualium.
Excussus Venetijs in edibus Luceantonij Junte
Florentini. Anno salutis. MDXXXIII.
Mense Decemb.

Registrum

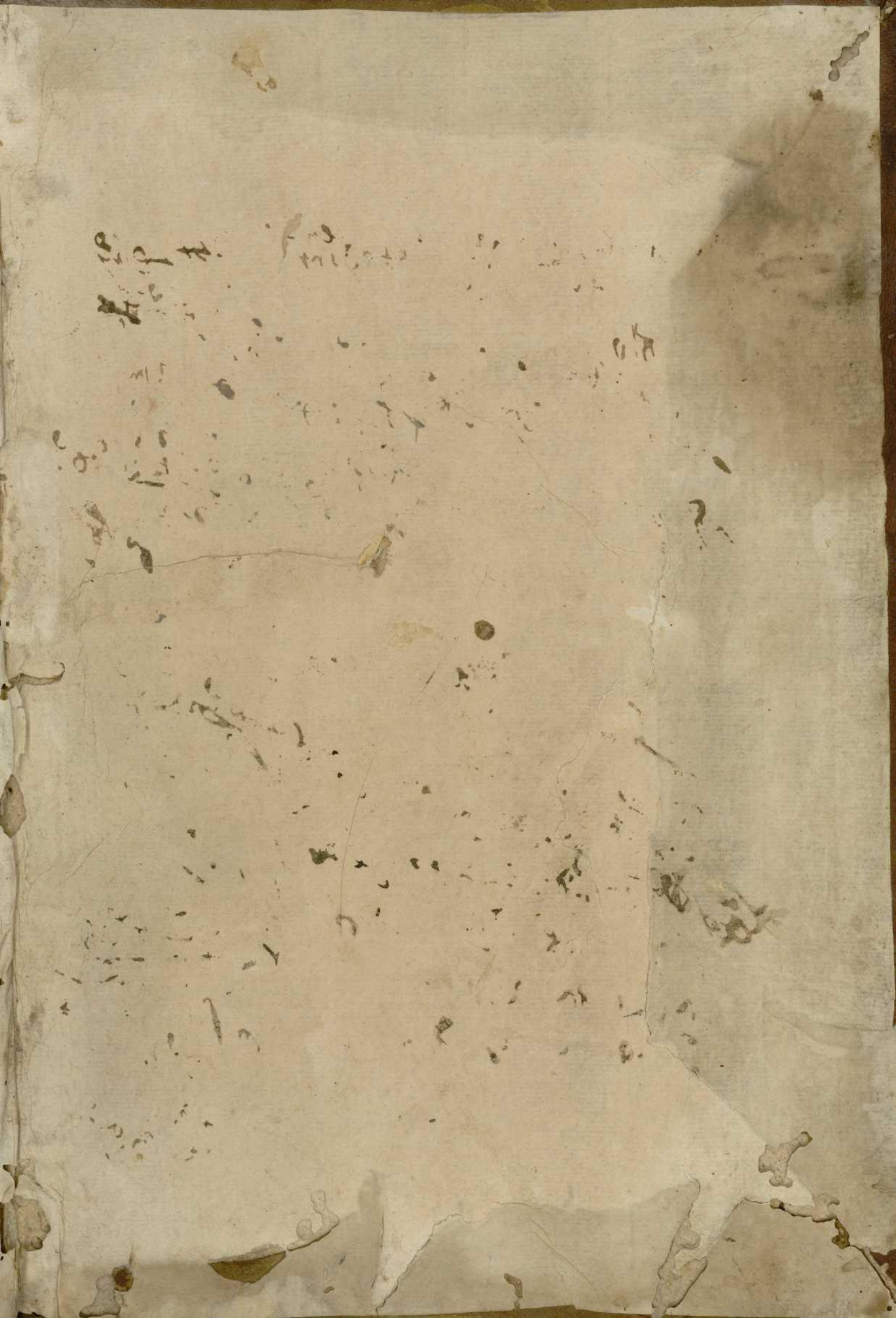
AAAA BBBB CCCC DDDD EEEE FFFF GGGG

HHHH IIIII KKKK LLLL MMMM NNNN

OOOO PPPP QQQQ RRRR

RRRR Est Quinternus
Ceteri sunt quaterni







1205

1205

1205

1205

1205

Signl. "Top."
Est. 73
451
N. 10.

Medicina Nicolai Tomi. 7.